Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 3 липня 1938. Ч. 49 (1149)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

†

Помер ґен. Тарнавський

Дня 28 червня с. р. повідомлено Управу Народньої Лічниці у Львові, що в загальнім шпиталі у Бродах лежить важко хорий б. начальний вождь УГА (Української Ґалицької Армії) Мирон Тарнавський. З рамени Н. Л. виїхав туди негайно хірург др Малис і застав Ґенерала в дуже важкому стані, а саме ствердив запалення очеревної внаслідок пробиття шлункової виразки. На бажання Ґенерала перевезено його до Н. Л. у Львові, куди приїхав в год. пів до 9 вечером. Консілія найповажніших українських лікарів ствердила стан безнадійний. Про операцію не можна було й думати. Ґенерал був весь час притомний. Розмовляв з б. старшинами, які його відвідали. Спав тільки кільканацять мінут. Над раном утратив притомність. Коло год. 8 Ґенерал Тарнавський відзискав на якийсь час свідомість і почав розмову. На слова одного з б. старшин, що все буде добре, Ґенерал не думаючи про себе відповів: „Мусить бути добре, мусить окінчитися роздор", маючи очевидно на думці загальну справу. Се були мабуть останні слова Ґенерала. Вміжчасі Ґенерал приняв Найсвятіші Тайни, а в годині 9.50 рано, дня 29 червня, серце Ґенерала Тарнавського перестало бити. Ґенерал Тарнавський прожив 69 літ. На доручення Молодої Громади,яка займається похороном, арт. Литвиненко зняв з обличчя Ґенерала посмертну маску. Похорон відбувся у Львові, в суботу 2 липня з храму св. Юра в год. 4 пополудні.

Виїмкове право про апровізацію краю

ПАТ звідомляє: У Варшаві відбулося засідання комісії для справ апровізації, на якім розглянено правительственний проєкт закону про забезпечення подачі предметів щоденного ужитку. Референт проєкту посол Снопчиньский підчеркнув, що той проєкт має бути для правительства знарядом приготування достаточного заосмотрення населення цілого краю у предмети щоденного ужитку та господарських звірят в пашу так в часі мира як і на случай війни. Отже се має бути виїмкове право і про се посли повинні памятати в часі нарад. Правительство хоче мати законне уповажнення не лише на випадок конфлікту, але радше головно, коли можна вжити такого порівнання, для створення мобілізаційних запасів. Незалежно від свого виїмкового характеру, коли зайде потреба, закон дає правительству широкі можливости вмішування в нормальний біг господарських процесів і в сім засягу той закон може стати знаряддям щоденної економічної політики правительства. Регулювання цін на підставі введених поправок буде відбуватися по вислуханні опінії представників територіяльно властивих Палат промислово-торговельних, рільничих і ремісничих.

Масові перенесення учителів.

ІКЦ в ч. 177 пише: Трудно сказати, чи якраз сего року масові перенесення учителів на окраїнах мають обняти спеціяльно велике число осіб... Але є глибші причини, що якраз сего року вплинули масово такі внески. Ми свідками того, що на східних окраїнах Поляки отрясаються зі сну. Видно великий рух польськости. Акція та зустрілася з могутною українською контракцією... Отже на тім тлі можна зрозуміти внески старостів і воєводів у справі перенесень учителів. Видко, що Українці вже вміли трафити до офіціяльних чинників і переконати їх. А Українці знають, кого вдарити!... (Ось що значить обріхувати власну суспільність і рівночасно підбурювати проти Українців та очорнювати власне урядництво в очах своєї суспільности! Чи можливо „ліпше" сіяти заколот?).

Заговір в штабі ҐПУ.

З Москви через Ригу наспіли несподівані вісти, що навіть в штабі ҐПУ відкрито заговір в цілі отроєння шефа ҐПУ Єжова. Увязнено Петра Плакайтіса, кухаря Єжова, і 14 висших урядників чрезвичайки, між ними Олександра Щербакова і Семена Бродського. Обох останних розстріляли без суду. Над іншими відбудеться „суд" під особистим проводом Єжова.

Війна потреває 20 літ.

Агенція Ава звідомляє з Токія: Японський міністр війни Ітагакі мав інтервю з представниками преси. Він висказав припущення, що теперішна японсько-китайська війна може потревати навіть 20 літ. Зокрема заявив: „Се зовсім можливе, що головний вождь Китайців Чанкайшек має замір продовжувати війну до кінця свого життя. Отже також Японці мусять бути готові вести війну навіть 20 літ".

Проєкт перенесення населення В. Британії до Канади.

Англійський ґеоґраф Р. А. Піддінґтон виступив з фантастичним проєктом перенесення всего населення В. Британії до Канади. Як причину подає те, що британські острови можуть бути катастрофально знищені в часі війни при теперішній воєнній техніці й ся небезпека унеможливляє поправу ситуації цілого, чимраз більше перенаселеного краю та його господарського й соціяльного життя. Одинока можливість вдержання теперішнього великодержавного становища В. Британії, на думку Піддінґтона, перенести всю силу Анґлії з островів до Канади. В самій Англії можнаб оставити тільки один міліон мешканців, бо супроти вичерпання мінералів і земних скарбів в Анґлії нема потреби густіше залюднювати той край. Таке масове вилюднення британських островів вплинулоб, на думку ґеоґрафа, на успокоєння Европи. Анґлія зачалаб відгравати ролю милої туристичної пристані, острову для відпочинку...

Про потреби музейництва

Слово до тих, що їдуть на вакації.

Ще не прогомоніли відгуки про Поліську Виставу у Львові, а вже уряджено Педаґоґічну Виставу Р. Ш., якої експонати мають стати завязком Українського Педаґоґічного Музею у Львові. Все не вказує наглядно, що у нас росте музейна ідея та що наш нарід у своїому умовому життю звертає на реальний шлях льоґічної думки і праці.

Коли хочемо плекати умовий розвій нації, не можемо сьогодня спиратися виключно на пізнаванню чужої культури, а треба нам також вглянути в культуру свойого народу та з неї черпати матеріяли і силу до збірної праці. Тому тепер розвиваються етноґрафічні (народовіданні) науки, які кажуть звертатися в народ, пізнавати його культуру, збирати і громадити його культурні цінности. У сьогоднішній, помотаній, життєвій системі і практичне життя підпирає цю науку та голошені нею правди. Коли покидаємо шкільні чи викладові салі, коли виїзджаємо на відпустку з бюр чи варстатів праці, не можемо рівнодушно ставитися до актуальних справ. В тому часі повинна заінтересувати нас також ідея розбудови українського музейництва. Щоб піти їй на зустріч, конечно треба ратувати від загибелі народню культуру, збираючи до краєвих і обласних музеїв її предмети побуту і старовини. А можуть це легко виконати ті, що покидають місто й їдуть на ферії та відпочинкові відпустки в села, де живе народ, що в ньому бе живчик українського серця.

Збирається до музеїв усі предмети, що зображують матеріяльну, суспільну та духову культуру народу. Головно належать сюди предмети з ділянки народнього збирацтва (дикі ростини, що їх їсть народ тепер, чи їв у часі голоду, ріжні ягоди, овочі, знаряддя до їх збирання, ріжні роди грибів), з ловецтва (ловецька зброя, знаряддя до принаджування звірів і птиць), ріжні деревляні слопці, ступи, самоловки, сіти і сильки на звірину і птаство), з рибальства (ости, вудки, перемети, сильки на рибу, ліски, клівні, крошні, саки, підхватки, ятері, сіти волоки, ложки вабити суми, каганці до лучива, бовти, коші до переховування зловленої риби, іглиці плести сіти, сплавці, тягарці, комони і прібки сітей), з годівлі домашних тварин (пастушні палиці й труби, деревляні яремця, пута, коса і всі прилади до неї, черепи домових звірят, вулиї і пасічниче знаряддя), з управи ріллі (колоски збіжжа, мотики, деревляні лопати, вилки, рала, деревляний плуг, деревляні борони, плахти і коробки до сіяння, кілки вязати снопи, граблі, ціпи), з народнього куховарства (вогневі сверли, кресала, кухонне знаряддя, моделі ступи, жорен і олійні, масничка, ріжне печиво), з ділянки обрібки рослинних, звіринних і мінеральних сирівців (знаряддя теслярське, колодійське, токарське, боднарське, столярське, мати, коші, лапки, верші, ліси, варстати плести коші і мати, кошикарські вироби, терлиці, щітки, пряслиці, коловоротки, мотовила, увивачки, ткацькі дощинки, ручні і ніжні коросна та варстати, сновала, моделі фолюшів, вироби з волосся як щітки, вироби з кори, скіри, кости, рогу, воску і знаряддя до них, каміння до жорен і гострення коси, гончарський варстат і знаряддя та модель гончарської печі, керамічні вироби, горшки, миски, дзбани, відливні форми до

металів, ковальське знаряддя, модель кузні, ростини з яких виробляють фарбу, пробки крашеної матерії, збірка звіриних, ростинних і мінеральних барвників, сирівці до виробу смарів і клеїв, з одежі: комплети й окремі части давньої одежі, зразки давних кроїв, давні голки, ножиці, гребені, праники і щітки), з будівництва (моделі шатер, хат, церков, дзвініць, господарських будинків, цілої загороди, старі завіси дверей, старі деревляні замки та засуви; моделі печей, старі лямпи і свічники), з хатньої обстанови (моделі ліжка, стола, колиски, лавки), з ділянки транспорту і комунікації (моделі мостів народньої роботи, кладок, саней, возів, човнів, також сідла, упряж, раки, лижви, торби, коші, коромесла, ярма, весла, моделі драбня, остреви).

Дуже вартісні предмети, яких уживає нарід при міренню (шнури, міри), знакуванню, лічництві (лічниче зілля), як також з ділянки старої народної магії (знимки об'орювання села, завязування збіжжа, предмети, що буцімто хоронять перед чарами, знаряддя з магічними знаками, спеціяльне печиво, предмети уживані при вороженню, різні фігурки); предмети звязані з релігійним культом, яких уживають при рокових, принагідних і родинних святах і звичаях (вертепи, звізди, маски звірят, калатавки, зілля, яким найбільше замають хати і т. п.; знимки, що зображують обряди: хрестин, весільний, похоронів і предмети, які при тім вживають); з ділянки народнього права (атаманські палиці, карбовані раваші, віхи), з ігор і забав (діточі забавки та знимки ігор і забав), з ділянки музики і танків (музичні інструменти, знимки танків), з ділянки народнього мистецтва (кераміка, вишивки, мальованки, витиначки, різьби, плетінки з соломи, лика, ниток, дроту, гердани). Також збирають музеї світлини і репродукції портретові та мистецькі, монети, банкноти, печатки, почтові марки, екслібріси, рисунки, штихи, воєнно-історичні памятки, церковщину (образи, посуд і одежу). Особливе значіння мають викопалини, а саме предмети кремінні, глиняні, бронзові, залізні, з кости, також монети, посуд, зброя.

Попри це треба дослівно записувати від народа оповідання, леґенди, байки, казки, приповідки, анекдоти, загадки, пісні і т. п.

З музеїв, що мають найкраще розбудований етнографічний і археольоґічний відділ, — у якому зібрані предмети всіх земель, де живе український нарід є Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Однак іще багато предметів народнього побуту і старовини нема в ньому. Кождої днини очікує він на охочих прислужитися збирацькій ідеї, на тих, котрі причинилисяб до доповнення цінностей нашої народньої культури.

Послужити цій важній ділянці нашої культурної, громадської та народньої праці, а саме, збирати предмети народньої культури, можуть усі без ріжниці віку і політичних поглядів, — молоді і старші, шкільна молодь, інтеліґенція, селянство та робітництво. Крім цего до збирацької праці повинні ми, будучи між народом, заохочувати других та популяризувати в масах музейницьку ідею. Збираючи предмети в часі нашого побуту на селі, не зужиємо на це особливих зусиль, така праця не затяжить нам, а навпаки надасть більше змістовности нашому відпочинкові, ріжноманітности і чару нашому побутові на селі та втягне нас у ряди тих, що для кращої долі грядучих поколінь розбудували українську культуру.

Мр Роман Гарасимчук.

Зїзд СППОС в Тернополі

Дня 26 червня с. р. відбувся в Тернополі зїзд СППОС (Секретаріяту Порозуміння Польських Суспільних Орґанізацій). Зїзд відкрив голова воєвідського секретаріяту ґенерал Пашкевич, витаючи м. ін. представників влади з воєводою Маліцким на чолі. Програма праці, представлена інж. Доленґовским, передбачує що головним предметом праць секретаріяту буде будова торговельних домів у містах і місточках в числі 40, з поміщенням для 600 польських крамниць і торговельних станиць, переміна ґуртівні Малопольського Рільничого Т-ва на народні кооперативи, перебрання з чужих рук Закладів Рільного Перетворюючого Промислу, інтервенція у творенні самовистарчальних рільних господарств та ревіндикація землі з великих маєтків, яка через парцеляцію перейшла в чужі руки. В дискусії промовляло около 20 осіб. Зїзд вибрав новий виділ з ґен. Пашкевичем як головою та ухвалив ряд резолюцій у справах: парцеляції більшої власности, признання кредитів на родинні сплати, короткотермінові позички і на купно ґрунтів з парцеляції, веденої Земским Т-вом Парцеляційним, конверзії осадничих довґів і будови домів, торговельних магазинів та інших господарських установ, будови нових костелів і каплиць і творення нових римо-катол. парохій. Дальші резолюції протестують проти іменування вчителів не-Поляків та взивають власти секретаріяту до старань про творення польських хорових і сценічних ґуртків. Одна з резолюцій стверджує, що праця, яку зачав секретаріят над скоординуванням зусиль польської суспільности, дала додатні висліди. Кінцеві резолюції осуджують акцію комуністичних чинників і взивають власти, щоб нищили саботажеву акцію ОУН та в виборах до самоуправ законно забезпечили польський стан посідання на окраїнах. (ПАТ).

Комуністичний процес у Станиславові.

Станиславівські власти безпеки зліквідували були в зимі с. р. окружний комітет Комуністичної Партії Західної України (КПЗУ). Увязнено окружного секретаря магістра Антонія Нашковского, сина емер. урядника львівської прокуратури, і коло 50 комуністичних діячів зі Львова, Дрогобича, Коломиї, Станиславова й інших міст Галичини. Слідство провадив суддя Домбровський близько півроку. Незабаром відбудеться в Станиславові процес проти тих комуністів за державну зраду. („Ґазета Польска, ч. 176).

Передовиця „Часу" про плоти.

Головний орґан польських консерватистів „Час" приніс у ч. 175 передовицю про плоти, у якій критикує обіжник премієра і міністра внутр. справ. Зміст: По перше вдарив нас сам факт, що в часах будь що будь поважних ґен. Складковский оповіщує обіжники не про инші справи, тільки власне про плоти. По друге йде про тон премієра під адресою чужого капіталу. Думаємо, що чужий капітал і його представників треба трактувати поважно, бо се має вплив на опінію, яку собі заграниця витворює про Польщу. По трете, відношення премієра до старостів. В адміністрації не все в порядку, та ми бажалиб собі, щоби причина усування старостів була инша ніж те, чи помальовано паркани. Бо коли пп. старости з Олькуша і Мехова добрі адміністратори, то можна їм вибачити непомалювання плотів.

Оборона Лондону.

На однім з засідань анґлійського парляменту обговорювали недавно плян оборони Лондону на випадок війни, зокрема на случай воздушної атаки ворожих літаків. Приготування до оборони ґрандіозні. Передовсім на випадок війни перенесуть з Лондону головну кватиру начальної військової команди; куди, очевидно не говорили. Правительство вербує добровольнів до протилетунської оборони. Вже зголосилося півміліона осіб. В Лондоні приготовляють протиґазові схоронища для 2 міліонів людей. Правительство приготовило вже 32 міліони мішочків з піском для охорони дахів правительственних будинків. В цілім Лондоні приготовляють окремі схоронища для дітей.

Зрада військових таємниць Анґлії.

Анґлійське міністерство війни оповістило, що воно зарядило слідство в справі зради плянів протилетунської оборони східної округи Анґлії, в якій положений Лондон. А саме невідома особа зрадила третій особі плян, в якім докладно вичислено, кілько протилетунських ґармат має Анґлія в східній окрузі якта кож подробиці виробу протилетунських ґармат. Правительство Анґлії згодилося, щоб анґлійський парлямент утворив 10 членну комісію, яка має розглянути цілу ту таємничу справу, що викликала в Анґлії велику сензацію. Річ ясна, що ходить про зміст критики посла Сендиса, зверненої проти міністра війни. До тої критики ужив він документів, які були знані тільки 5 урядовим особам.

Далекосхідні „доти".

Большевицька військова ґазета „Красная Звєзда" так описує большевицькі укріплення на границі Далекосхідного краю: „Доти" („довговременні огневі точки") се кріпости заосмотрені наймодернішою зброєю. Вони недалеко границі, нераз на кількадесять кроків, одначе їх тяжко завважити. На верху горбки зарослі корчами, тиша і безлюдя. А в землі пульсує життя і сотки очей глядять з тих незамітних горбків у сторону границі. В кождій хвилі ті горбки можуть ригнути вогнем на противника. Гарнізони „дотів" цілковито відокремлені. Тільки почту доставляють їм правильно. Перед „дотами" сильно скріплена діяльність пограничних стеж.

15 разів продав ту саму площу.

Айзик Боренштайн мав невеличку площу під Варшавою вартости около 3.000 зл. Помисловий власник, дібравши собі до помочі Хаіма Чарнецького, пустився на „комбінації". Оповіщено в ґазетах, що та площа є на продаж на дуже догідних умовинах. Зголосилося богато покупців. В той спосіб невеличку площу продано за готівку чотиром особам, а на рати 11-ом. Обманці зібрали 15.000 зл. Обман вийшов наверх аж тоді, як ріжні набувці зачали звозити на площу матеріяли до будови...

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавци

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ОГЛЯД ПРЕСИ

На авдієнції

у премієра Складковского.

„Діло" в ч. 140 принесло отсю інформацію: У понеділок 27. VI. в часі пленарного засідання сойму премієр ген. Славой Складковский приняв у свому кабінеті в соймі сенатора д-ра Антона Горбачевського, посла д-ра Степана Барана і адвоката з Чорткова д-ра Михайла Росляка, голову кружка Рідної Школи в Чорткові, у справі заборони дальшої будови будинку гімназії і ліцею Р. Ш. в Чорткові. Справу представив д-р Росляк на основі актів і плянів, виказуючи, що рішення воєвідського уряду в Тернополі, який не затвердив плянів будови, чи докладно кажучи, не дав додаткового дозволу на зміну первісного пляну щодо внутрішнього розкладу в самому будинку з тієї єдиної причини, що будинок находиться б л и з ь к о в я з н и ц і — річево нічим невиправдане. Невиправдане тимбільше, що і львівська кураторія заявила, що на тій парцелі, де будують будинок Р. Ш., можна будувати школу. На підставі цієї відмови магістрат у Чорткові припинив дальше внутрішнє викінчування будови — сам будинок під дахом ще від осени м. р. — не оглядаючись на те, що проти відмовних рішень воєвідського уряду внесено відклик до міністерства внутрішніх справ. Преміерові вручено відповідне письмо. У відповіді премієр заявив, що накаже негайно справу відклику розглянути і вирішити, при чому сказав, що близькість вязничного будинку не повинна бути перепоною для помішення школи, зате може нею бути, колиб там мали примістити бурсу. Після того ген. Славой Складковский приняв о. пралата Леонтія Куницького зі Львова у справі положення п о л і т и ч н и х в я з н і в Українців та поведінки вязничних та поліційних орґанів при допитах слідчих вязнів. З черги посол д-р Степан Витвицький, що був на авдієнції з о. пралатом Куницьким, представив премієрові справу перепон, які робить повітове староство в Долині вакаційним таборам на Соколі, Осмолоді й Остодорі, врешті обговорив справу виступу одного ротмістра уланів проти кінної бандерії при нагоді привитання Преосв. Будки в часі канонічної візитації у Розвадові к. Миколаєва. Преміер обіцяв усі ці справи розглянути і видати відповідні розпорядки.

24—1 і 0

Різня немовлят у гімназії в Сокалі.

„Українські Вісти" в ч. 138 (764) принесли отсю інформацію:

Цей ребус відноситься до Сокаля, але здається, не лише до Сокаля. До вступного іспиту до державної гімназії в Сокалі зголосилося 25 Українців. З того перепали при іспиті 24 ученики, себто здав іспит 1 ученик. Але на тому ще не кінець. Остаточно не принято до гімназії навіть того одного щасливця. Якінебудь коментарі хіба непотрібні.

П р и м і т к а Редакції „Нової Зорі": Ми зробимо деякі висновки з сеї інформації. Така різня українських дітей при іспитах до державних шкіл се наслідок крайно ворожої атмосфери до українського народу, витворюваної головно польською шовіністичною пресою при повнім браку протиділання в польських кругах навіть зі сторони тих, які повинні се робити з обовязку в імя християнства. Природний наслідок того мусить бути такий, що згодом в цілости української нації візьме перевагу українська інтеліґенція вихована за Збручем большевиками. Річ ясна, що тим самим перехилиться туди вплив і гравітація, що в неспокійних часах може мати просто страшні наслідки і для Українців і для Поляків.

„Що кто робі, вшистко собе".

Заборона Богослужень на Холмщині

Варшавське православие „Слово" в ч. 25—26 пише: Заборона богослужень у неетатових парохіях люблинського воєвідства, яка впала в квітні с. р. на його західні повіти, перейшла й на східні повіти тогож воєвідства. В більському повіті заборонено богослуження і священикам наказано покинути парохії в селах: Киевець, Межилісся, Костомолоти, Загоров, Кодень і Бубель. У влодавському повіті ті самі зарядження видано в селах: Королева, Головно, Любень, Голя, Угнин і Цитично. В грубешівському повіті опечатано молитовні доми і церкви в ряді парохій, зокрема в Голодлі, Неледві і Буську. В томашівському деканаті заборонено богослуження в місті Замості і в селах Тарнаватці, Преорську, Реплині та Вакіові. Всі священики неетатових парохій дістали писемні заборони хрестити, вінчати й хоронити померших. В с. Ощові грубешівського повіту цивільні власти розібрали церкву. Те саме припоручено зробити місцевому населенню сел Копилова, Коснова і Ласкова. Всіх священників неетатових парохій білгорайського деканату покарано гривною по 50 зл. кождого за „нелеґальні збори", а саме за те, що внаслідок закриття церков відправляли богослуження під голим небом. Крім того у всіх тих священників переведено ревізії, деколи в неприсутности священика, з а к і н ч е н і з а б р а н н я м в с і х ц е р к о в н о - п а р о х і я л ь н и х к н и г. Ревізії з забранням метрикальних та взагалі всіх парохіяльних книг переведено також в парохіях інших повітів люблинського воєвідства.

По замкненні листи адвокатів

„Роботнік" в ч. 160 приніс на сю тему статтю Леона Беренсона, в якій читаємо: „Спільними силами назадництва, самолюбства й облуди здобули перший закон, який перекреслює загарантовані в конституції рівні права й віддає долю молодих правників на ласку людей засліплених фаховою нехітю, расовою ненавистю і конкуренційною жадобою... Вже ввижаються їм привиди добробуту в формі інтратних справ, правних дорадництв, адм. інтервенцій, чуються панами тих „жерел богацтва", що відпадуть від видідичних і скріплять не так національний стан посідання, як приватні кишені упривілеєних... Все те лише предтеча инших суспільних несправедливостей... Та свіжо спечені „спадкоємці" ідейного наслідства Пілсудского нехай пригадають собі його слова про „польського робітника, котрий аж до дня перемоги не перестане вести смертельну боротьбу з усякою несправедливістю, національною, економічною й політичною..."

Нема „нещастя урожаю"

„Газета Польска" ч. 168 в статті п. з. „Перед новими зборами" виступає проти тих, що заінтересовані у знижковій тенденції цін збіжжа стараються вмовити в загал, що урожай се... нещастя. „Г. П." пише: „Нещастя урожаю" нема і не може бути. Урожай в Польщі завсіди додатне явище. Є лише нещастя панічного позбування зборів по низьких цінах недоживленими продуцентами. „Нещастя урожаю" не може бути бодай так довго, доки польський селянин сам недоїдає, доки ціла Польща замало споживає. Є клич: один квінталь більше з гектара, клич слушний. Та не менше слушний бувби инший клич: один квінталь більше на спожиття селянської родини. Здійснювання сего клича получене зі здійснюванням раціональної організації подачі булоб звижковим чинником, який мавби рішаюче значіння на ринку. Сам лучше відживляючись, селянин за меншу торговельну надвишку діставби більше грошей, як тепер, коли сам голодує, а більше продає".

З рішень Управи Пром-банку:

Кредит буде признаватися в першу чергу тим нашим міщанам, в яких підприємствах чинно працює ощадностева збірниця. — Доказ зрозуміння дрібної ощадности — це доказ свідомости підприємця. Надто банк має моральне зобовязання супроти тих, що приходять до банку не тільки тоді, як їм треба кредиту.

Піоніри ощадностевої акції

користуються довірям

Пром-Банку

Львів, Гродзіцьких 1/1 п., тел. 292-15 і 200-15.

Т-во „Чорного Смока"

В Чапеї (передмістя Шанґгаю) в часі вуличних боїв і наступу японських літаків погибла Йошіко Момоакі, найбільша шпіонка Японії, в перебранні китайського жовніра. З того приводу „Парізер Тагесцайтунґ" в ч. 71 принесла велику статтю Марії Ляйтнер, в якій м. і. представлено японську урядову організацію шпіонажі: „Чорний Смок" се популярна назва таємної організації „Кокурукай", найбільшої з цивільних організацій шпіонажі світа. Ніякий инший край не має нічого подібного. Члени того Т-ва се не фахові шпіони, їм ніхто не платить, вони живуть з инших фахів, у яких працюють. Часто живуть вони незамітно і скромно в якімсь чужім краю, аж поки „Чорний Смок" не дасть їм якогось завдання. Тоді вони виконують його безоглядно. „Чорний Смок" се передшкілля військової шпіонажі та політичної й військової каріери. В тім передшкіллі виховують вибранців відповідно до їх здібностей. До того передшкілля дісталася й молода Йошіко Момоакі, дочка зубожілого японського шляхтича („самурая"). Вона скоро зміркувала, що її шефи призначили її до великих завдань. Вони систематично виробляли і скріпляли її математичні здібности та її память до чисел. Вона одержала найлучших учителів до мов англійської, китайської, монгольської, бурятської, кіргізької й кореанської. Вчили її також акторського мистецтва, штуки як перебиратися і шминкуватися. Вона студіювала звичаї, хід і поставу жінок тих народів, яких мови пізнавала. Вона так поступала в науці, що представили її головному начальникові „Чорного Смока" (ту організацію основували Японці в часі російсько-японської війни). Потому слідує опис, як ту спритну шпіонку висилали до головного жреця буддизму в Монголії, як вона потому знищила підпольну організацію Кореанців, звернену проти Японії, як її ужито до підготовки війни з Китаєм і т. д. Найцікавіше в тім всім те, що навіть організацію шпіонажі підготовляє в Японії сама суспільність у приватних товариствах, а не уряд.

Від 1 липня можна їхати на Литву

На підставі порозуміння Польщі з Литвою устійнено слідуючі візові оплати: Литовські візи: Одноразова на тижневий побут на Литві 15 літів, на місяць 27 літів, побутова одноразова на три місяці 40 літів, побутова многократна на три місяці 65 л., такасама на 6 місяців 102 літів, переїздна з задержкою на 7 днів 15 літів, переїздна без задержання безплатна. Польські візи: побутова одноразова на місять 25 зл., многократна важна на 3 місяці 40 зл., переїздна через Польщу 2.50 зл., переїздна туди і назад 5 зл., переїздна многократна 12 зл. Їхати на Литву можна від 1 липня с. р.

Китайці зірвали тами

на Цісарськім каналі.

Японська аґенція Домеї звідомляє з Нанкіну, що Китайці знищили греблі коло великого Цісарського каналу, по китайськи Чаоканґґа, 100 км. на північний схід від Нанкіну. Вода залила величезні простори урожайної землі. Тому що Цісарський канал під окупацією Японців, припускають, що се китайські партизани знищили греблі.

ОСИП НАЗАРУК

Там де Біла Тиса шумно Чорну доганяє...

Зміст: Про здорову родину як головну підставу кріпкої нації. — З чим звязана суть здорової родини? — Докази. — Про поняття шкідливости мішаних подруж в ріжних часах і обставинах. — Слово про дурня, який думає, що власне він буде блискучим виїмком. — Про головну причину обмертвіння нашого Карпатського хребта під національним оглядом. — Про вину в тім наших мущин інтеліґентів. — Як глупо прозивають живих дівчат? — Про наслідки невідповідного поведення з дівчатами. — Цікаві думки англійського психольога про те, як витворюється тип доброї жінки, а як істеричної. — Хто сумашедший: модерна жінка чи модерний мущина? — Який ідеал жінки витворили ми як національна спільнота?

Так! Можливість основного скріплення української нації криється головно в ділянці родини і релігії. Кажу „в ділянці", бо ті два поняття нерозривно з собою злучені і тому трудно говорити в тій справі про дві ділянки. До якої міри звязок тих двох понять нерозривний, видно з численних життевих появ. Хто вміє дивитися на світ, той уже перед війною міг завважити, що коли соціялісти і люди взагалі невіруючі поважно думали про оснування родини, то найрадше вибирали побожних жінок до подружжа. Робили се з усмішками, з ріжними дотепами, але так власне робили. І слушно так робили: бо тільки релігійна жінка може в трудних обставинах удержати родину, яка нераз вимагає посвяти, саможертви, особливо часто від жінки. А вже в такій нації як наша, звідусіль гоненій і всюди гнобленій, оснування родини безумовно вимагає передовсім релігійної жінки, бо інакше се не буде родина, тільки буде жерело гризні та розпуки. Се таке ясне, що треба бути вже дуже тупим, щоб сего не розуміти.

До якої міри родина звязана нерозривно з релігією, показав особливо документно большевизм: коли раз постановив завалити релігію, то мусів взятися і до завалення родини. Се нічого не доказує, що між старими большевиками були люди, які жили переважно в згоді зі своїми жінками аж до смерти як напр. Ленін. Се ділала ще атмосфера старого світогляду, в якім вони виростали, але рівночасно весь їх розгін звернувшися проти релігії звертався і проти нерозривности родини. Не доказує нічого також факт, що найновіше большевицьке законодавство зачало навіть дуже утруднювати розводи та покидання жінок і дітей: се наступило не зі зрозуміння самої суті родини, але просто на основі звіринної практики. Большевики побачили, до якого страхіття і жаху доводить розбивання родини — і зачали круто повертати до трівкіших форм. Таксамо круто повертає пес утікаючи від того місця, де бють, бо його болить.

Отже життева практика дуже ярко і грізно вчить, яке велике значіння мають родина і релігія. І тому докладне обдумування тих справ кождим поколінням на ново в звязку з мудрістю Церкви та її двотисячелітною практикою се передумова здоровля всякої людської спільноти.

Церква дуже нерадо дивиться на злуку в подружжа людей ріжної віри. Та є також такі ріжниці між людьми, що випливаючи тільки з ріжниць обрядових, доводять до розбивання подруж, коли лучаться з ріжницями національними в часі розбурханих національних пристрастей: бо ті самі мішані подружжа колись могли бути нешкідливі, а тепер шкідливі. І тому в імя здоровля нації треба уникати також таких ріжниць у подружжах яких колись не уникали наші батьки, і не дурити себе, що вони вигладяться в житті та що, мовляв, „у мене буде інакше". Так розумує тільки дурень, думаючи, що він буде блискучим виїмком.

Виїмки женячки з чужинками повинна публична опінія допускати тільки в дуже виїмкових випадках, напр. в цілях державно-династичних, високорепрезентативних і т. п.

Річ ясна, що обидва випадки недобрі: значить недобре, коли наша жінка лучиться з не нашим мужчиною, і недобре, коли наш мужчина лучиться з ненашою жінкою, але сей другий випадок далеко гірший з церковного і національного становища.

І сей другий випадок в масовій появі головно заважив на тім, що провідна верства нашого народу за Карпатами основно обмертвіла для нас.

Одною з причин того обмертвіння нашого „пораненого брата" за Карпатами був брак живости нашого жіноцтва по сей бік Карпат продовж значного часу. Причиною того було непередумання тої справи в нашім Піємонті, в Галичині. Малиж ми тут інтеліґентні доми, в яких був надмір дівчат, що нераз і оставали дівчатами. При сякій такій рухливости можна їх було віддати замиж за Карпатами за наших людей з великим хісном для національної справи. Границі не було ніякої, не треба було ні паспорту, ні перепустки, тільки їдьте й оглядайтеся по тій справді прекрасній і здоровій землі, „там де Біла Тиса шумно Чорну доганяє".

Та ба, в тім то й річ, що ніхто сего й не пробував робити в поважних родинних і національних цілях. А обовязані до сего були ми Галичани з ріжних причин. Раз тому, що нас значно більше ніж закарпатських Руснаків, отже зобовязував нас просто фізичний закон природи впливати на менше тіло нашого роду і звязувати його з собою. По друге тому, що ми були більше розвинені під оглядом національним, а се ще більше зобовязує до такого діла. Чомуж ми сего не робили?

Вина того головно по стороні мущин. То вони витворювали (і до сеї пори витворюють!) нехіть до кождої живішої дівчини, яка проявляє такий природний жінці нахил шукати собі любого мужа. А жінки се в кождім племени есть делікатніші ніж мущини. Вони в поведенні з мущинами стають такими, якими їх хочуть мати мущини. Отже коли мущини кожду живішу дівчину прозивають „кокеткою" і то в злім значінні того слова, коли таку милу у жінок чемність, укладність і лагідність супроти молодих мущин глупо пятнується на кождім кроці злобними замітками („о, як ловить хлопця"), — тоді при культивуванні такого поведення з дівчатами ті делікатні есть затрачують згодом свою вроджену живість, ба навіть укладність і лагідність

Важна вистава

Американський відділ.

6) Вже в другій половині червня, приблизно півмісяця після отворення вистави, прийшли деякі експонати від наших шкіл з Америки: зі Злучених Держав Півн. Америки, Канади й Аргентини. Їх примістили в головній виставовій салі. Зі Злучених Держав Півн. Америки є тут табльо п. з. Греко-католицька духовна школа в Стемфорді. На тім таблю знимки професорів (з Епископом Преосв. Богачевським) і студентів зі шк. рр. 1933/34, 1934/35, 1935/36 та абсольвентів з 1937 р. Ті послідні в характеристичних біретах і довгих реверендах чи тогах, в яких ходять студенти американських шкіл. Одна більша світлина зі згаданого табля представляє професорів і студентів Стемфордської школи зі шк. р. 1936/37, посередині з ВП. Гетьманичем Данилом Скоропадським. Се й зазначено в підписі під знимкою.

Інше табльо має знимки учасників школи танків В. Авраменка в Клівленді, Огайо, в 1928 р. і в Ню Йорку 1929 року. Дальше табльо має знимки: 1) Українське тріо (Роман Придаткевич, Марія Гребенецька й Ольга Ткачук), 2) Український молодечий клюб в м. Майнервіль, 3) Українська школа в Найнставні, Филаделфія. На світлині учениці з учителькою Юлією Зволинською. 4) Школа в Норт-Филаделфії. Та сама учителька Ю. Зволинська з ученицями.

Наша заокеанська молодь радо вчиться музики. Більша знимка представляє дуту орхестру молоді з Шікаґа: може з 90 осіб нашої молоді разом з капельмайстром Барабашем посередині, всі в гарних одностроях. Окреме табльо має знимки: 1) члени добродії РШ в Злучених Державах Півн. Америки, 2) V-ий Конґрес Обєднання українських орґанізацій в Америці 29. IX. 1930 р.; 3) Головний уряд Українського Народного Союза, 4) Головний уряд Української Народної Помочі, 5) Ліґа Визволення України.

На столі є два числа журналу „Голос Мазепинців": чч. 1 і 2 з 1931 р. Вони цікаві тим, що печатані латинкою українською мовою. Крім того розложено тут деякі програмки українських концертів і торжеств у Злучених Державах Півн. Америки.

І з Канади прислали дещо. Впадає в очі велике табльо „Інституту св. Йосифа в Йорктоні, Канада". На нім 6 знимок: 1) маленьке табльо, на якім є світлина школи, учителів і учеників з шк. р. 1928/29, 2) маленьке табло з анґлійським надписом „Ст. Йосеф'с Каледж". На нім представлені Покровитель Школи, професори і ґрупи учеників, 3) управа студентського т-ва, січовики колеґії в одностроях з лентами і з прапором. З 4 сторінкового проспекту маленького формату довідуємося, що колеґія св. Йосифа є під управою Братів Християнських Шкіл.

На окремім табльо є світлини з Інституту ім. Шевченка в Едмонтоні: 1) Студентське т-во ім. Шашкевича з шк. р. 1929/30, 2) Марійський Союз, сторожа Божого Гробу, 3) гокейова дружина школи, 4) абсольвенти військової школи: 7 наших рослих молодих хлопців в гарних військових одностроях з крісами. І в Канаді був Авраменко та мав там свою школу танків. Ось табльо „Школа національних танків" у Вінніпеґу 1927 р. Десятки наших заморських хлопців і дівчат в гарних народніх строях.

З Аргентини прислали також одно невеличке табльо, на нім є знимки: 1) Український Народний Дім в м. Берісco в Аргентині. 2) Друга знимка представляє учеників і учениць з учителькою під згаданим Народним Домом, де міститься та школа. Наші ученики тримають таблицю з надписом: „Українська народна школа т-ва Просвіта в Берісco, Аргентина".

Відвідуючі виставу з особлившим зворушенням оглядають світлини, прислані нашими школами з далекої еміґрації в заморських краях: бо ніщо так ярко не доказує нашої національної спільноти як те, що наші діти навіть в найдальших краях за океанами не розпливаються безслідно між чужими, але держаться свого очікуючи кращої долі рідного народу в старім краю і памятаючи про нього та його боротьбу. Честь за те всім, що там орґанізують і підпирають наші школи!

(Далі буде).

супроти мущин, бо відчувають в них ворогів, з яких мов з ропух трискає їдь за кождою зустрічю з ними. І се по якімсь часі доводить до того, що молоді дівчата і жінки племени, що має таких мущин, вправді можуть бути дуже солідні, чесні, робучі, добрі жінки і добрі мами, але затрачують у собі природну і дуже потрібну жінці жіночу завойовницьку властивість. Без тої прикмети навіть гарна й молода дівчина для мущини не цікава, він просто не годен сильно привязатися до неї, на чім розуміється терпить родинне життя.

Одна з признак Українців се нахил до глумливости, що особливо шкідливе у відношенні до жіноцтва. Такі звороти як „о, як вміє ловити собі хлопця", повинні рішучо щезнути з життя у відношенні до наших дівчат. По перше тому, що такі „уваги" на жаль майже з правила неправдиві, а по друге тому, що якби були правдиві, то треба їх вимовляти з похвалою для такої нашої дівчини, а не з доганою: бо коли дівчина не йде до монастиря (о, якже потрібні нам добрі монахині!), то се її добре право вміти „зловити" собі мужа і сильно привязати його до себе, як будучого опікуна й кормильця дітей, продовжителів її роду, її племени, її нації!

Чи тільки право? О, ні! Жінка має на те не лише право, але й обовязок. Тричі обовязує її той обовязок так як три угли дому вона двигає в области того тягару, що судив їй Бог і дає природа та вимагає інтерес роду, племени і нації!

Коли молода дівчина справді вміє зловити собі мужа і сильно привязати його до себе, то сеж одна з найбільших цінностей спільноти, від церковної почавши на племінній і національній скінчивши, — розуміється, коли та жінка морально не зла і привязання свого будучого чоловіка ужиє на скріплення родини, а не на нищення його нервів і його майна. А добрий тип жінки, живої, здорової, веселої, приємної, дбалої і робучої можна виховати тільки добрим поведенням з нею а не глумом і насміхом, зрештою таксамо, як добрий тип мущини. Тільки все треба памятати, що жінка далеко сильніше відчуває негативний вплив негативного поведення. Ось тут ми при головнім жерелі браку експанзивности, браку емкости, рухливости і твердости нашої провідної верстви.

Англійський письменник Т. Г. Лавренс пише про психольогію жінки у відношенні до мущини ось що:

„Се клопіт з жінками, що вони постійно мусять пробувати, примінитися до мужеських теорій про жінку. Так є тепер, так було від непамятних часів. Коли жінка абсолютно сама собою, тоді вона така, якою її хотівби мати її тип мущини. Коли жінка істерична, то се тільки тому, що вона не знає докладно, до якого взірця вона має примінитися, якого мущини жіночий ідеал має вона здійснювати... Але тип, не одиниця, творить теорію або ідеал жінки! У благородних Римлян повстала теорія або ідеал матрони... „Жінка Цезара мусить бути висша понад усяке підозріння". Отже жінка Цезара з найбільшою привітливістю держалася того, щоб бути висшою без огляду на те, який був сам Цезар. Пізніші „джентельмени" такі як Нерон видумали ідеал „легкої жінки". Ну й пізніші Римлянки були дуже легкі для кождого. Данте виступив з ідеалом чистої, непорушеної Беатричі. І чисті жінки почали свідомий себе похід через століття. Ренесанс відкрив учену жінку, і студіюючі жінки почали легко пописуватися в поезії і в прозі. Дікенс видумав ідеал „жінки-дитини". І від того часу аж кишить від таких дитинних жінок. Він створив нову форму ідеалу Бетричі: чистої, але здібної до подружжа. По наслідуванні Джорджом Еліот-ом сей взірець санкціоновано. Таким чином благородна женщина, добра жінка, здібна до саможертви мати опанувала поле... І наші власні мами належать до того рода жінок".*)

Так діється тому, бо в льогіці мущин переважає розумування, а в льогіці жінок переважає почування, звязане з інстинктом роду. Жінка примінюючись до жіночого ідеалу її типу мущини, хоче тим приміненням привязати його до себе як мужа і батька своїх дітей. Отже всі дивогляди, які бачимо серед жінок, випливають з вини мущин. Англійський психольог слушно каже:

„То збожеволіла не модерна жінка тільки збожеволів модерний мущина. Мій погляд такий, що се о д и н о к е сформулування, яке ту справу називає правдивим іменем. То модерний мущина дурень, а молодий модерний мущина се подвійний дурень. Він робить між жіноцтвом таке замішання, якого не робив перед ним ніякий мущина: бо він абсолютно не знає, якої він жінки хоче". **)

А якийже ідеал жінки витворили ми як національна спільнота?... Про се поговоримо „При площі рож".

У світлі сих думок тим ясніше стане нам перед очима мертвий хребет наших прекрасних Карпат, мертвий продовж усего простору свого, коли ходить про міцну звязь провідної верстви нашої нації по обох боках Бескида...

Насліпо таких важних справ робити не можна, вони мусять бути передумані, поважно і річево передискутовані, поважними людьми вирішені і тоді во імя добра, сили і чистоти нашої спільноти згідно пропаговані.

Ясна і зорганізована думка нашої провідної верстви мусить дігнати кожду чорну подію в нашій минувшині й мусить пересвітлити її, щоб ми як нація витягнули науку з наших недостач у минувшині. Тоді навчимося думати і про будуче. ***)

Коли появляться слідуючі голоси в порушеній тут надзвичайно важній справі?

*) Подаю се за німецьким перекладом, бо тільки такий маю.

**) Цікаво, що сі виводи мущини психольога переклала жінка, Ева Мааг. І не додала до них ніодного слова замітки. Значить, годиться з ними цілковито.

***) Пісня „Там де Чорногора сумно" стала народною. Дуже цікава булаб студія про те, як вона змінялася в устах народа. Нпр. другу її строфу чув я співану в такій формі:

Там ти любко моя жила,
Як цвіт процвитала,
Там ти літа молоденькі
В щастю проживала.

Нема сумніву, що ся форма гладша і лучша від первісної, вже тому, що уникає мужеських форм у відношенні до жінки й усуває чужий нашій мові вокатів у формі номінатіву. Також останню строфку чув я в устах народа в лучшій формі, а саме в такій:

Вставай мила з гробу свого,
Дітей накорми,
Або мене ти з собою
До гробу возьми.

Тут у народній співанці зникло незрозуміле народові слово „посіти", поправлений рим (накорми — прийми) і зникло твердше словечко „прийми", заступлене мякшим „возьми", яке не має твердого звука „пр". Простий народ знаменито поправляє блуди, які робить його інтеліґенція, поправляє нераз і в поезії і в політиці, тільки інтеліґенція того не бачить: ще не навчилася обсервувати. Та се очевидно не звільняє провідної верстви від обовязку систематичного думання і проводу.

Ґетто в Берліні

З Берліна звідомляють, що там йде підготовка до примусової виміни помешкань між Жидами й Арійцями. Арійці мають опустити доми, в яких мешкає багато Жидів, і навпаки. В цей спосіб німецькі власти хочуть сконцентрувати Жидів в осібних улицях і дільницях.

45.000 зл. за 77 днів праці

„Дзєннік Людови" в ч. 178 пише за варшавською пресою: Генеральний виборчий комісар в Польщі урядує номінально так довго як сойм, т. є. 5 літ, але фактично урядував від 16 липня до 30 вересня 1935 р., отже 77 днів. Той пан отримав одначе „зричалтовані дієти" за 5 літ в сумі 45.000 зл. В дійсности дали йому по 585 зл. за день. Се називається платня!

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пресвята Евхаристія в житті Церкви, родини й суспільности. (Реферат пані Е. Шаркової, призначений на 34-ий Евхаристійний Конґрес).

3) Церква се не тільки Божа установа, вона не тільки покликана до виховання людей, але втілена в Христі має на собі печать Божого післанництва й походження. Вірні, що пристають до Церкви, стають членами містичного тіла Христового, бо як голова й тіло творять один суцільний організм, так Христос і Церква творять одну спільноту. Як нема живого тіла без голови, так нема Церкви без Христа. І це найглибше й найбільше питоме окреслення Церкви після слів св. Павла: Церква се містичне тіло Христове, що його членами вірні, а головою Христос.

Поза Христом нічого надприродного на світі не може доконатися, бо сказав Христос: „Ніхто не приходить до Отця, тільки до Мене". І тому поза Церквою, якої головою Христос, нема спасення. Хтонебудь у світі одержить ласку Божу; католик, православний, протестант, жид, чи поганин, одержить її тільки через її молитви, через її найсвятішу Жертву й благословення. Цілий світ кормиться духом Церкви, бо вона всю свою силу черпає з Христа. І тому головне й найважніше завдання катол. Церкви: всіх зєднити в Христі, щоб по словам св. Павла „обновити все в Христі".

Освячення нашої душі, що його Бог жадає від людини, може доконатися тільки через зєднення з Христом, а це повне зєднення тут на землі знаходимо тільки й виключно у Тайні Пресв. Евхаристії. Пресвята Евхаристія це осередок усего життя на землі.

І щойно тут в цілій повноті справджується те, що католицька релігія се релігія приявного в нас Христа. Якже богато людей не розуміє сего!

О, якби так Бог хотів відслонити перед нами всю таїнственність Пресв. Евхаристії, її діяння в поодиноких душах! Ми побачилиб тоді цілком новий світ, світ повний краси, величі й сили, ми побачилиб, як небо своїми промінями заливає цілий світ, освічує й потішає людські серця. Христос стався власністю всего людства. І найважніше завдання святої Церкви від її первопочинів аж до кінця світу — це накликування людей до злуки з Пресв. Евхаристією, до якнайчастішого св. Причастя.

В нинішних часах пересадного націоналізму та взаїмної ненависти навіть між людьми одної віри й нації, — хотілосяб бачити на землі щось таке, що зєднувалоб людей, якийсь невтральний терен, на якім моглиб порозумітися поодинокі держави й нації, щось, що лучилоб серця взаїмною любовю й радістю, взаїмним зрозумінням, — словом щось, що піднеслоб нашу душу до Бога, до святости, до якої призначив нас Господь. Чи є щось таке на землі? О, так! Є. Це Христос у Пресвятій Евхаристії: „Ми многі, одним тілом, бо причащаємося одним хлібом" (1 Кор. 10. 17.).

Пресв. Евхаристія це жерело мира та правдивої радости. І се не тільки в теорії, в переносному значенні, але дійсно й сутньо: вона лучить внутрішньо вірних в одну велику споріднену сімю. А що сьогодні нема мира на світі, що народи розєднюються, а не лучаться в одну братню родину, се висліди надто вибуялого еґоїзму, що йому протиставитися може тільки одна могуча сила: сила любови. І то не поверховної, сентиментальної любови, але любови, що походить з глибин людської душі та спирається на правді. Такої любови чоловік сам зі себе дати не може; вона овоч тайни любови — св. Причастя. Чим більше людей приймає Ісуса в св. Причасті, тим більше унагляднюється вплив діяння ласки Божої в людських душах, тим більше є зрозуміння для справ Божих і загальнолюдських, тим більше промощується шлях до взаїмного зближення, любови й згоди.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українські неперіодичні друки

В УССР І В ПОЛЬЩІ.

Література: Б. Р. **Книжкова продукція в Галичині за 1937 р.** „Українська Книга" 1938, стор. 81—82. (В цитуванні — „Б. Р.").

Олександер Мох. **На фронті української книжки.** Видавничий Інститут „Добра Книжка" ч. 122. Львів, Р. Б. 1937. Стор. 48, форм. 119 × 168 мм. Ціна 0.50 зл. (В цитуванні „На фронті").

IV. Український Статистичний Річник 1936 — 1937. Редакційний Комітет: Др. В. Кубійович, Л. Лукасевич, Інж. Є. Гловінський. Видання Українського Економічного Бюра. Варшава — Львів MCMXXXVIII. Стор. 8 нпг. + 305 + 23 нпг. + 1 мапа + 2 таблиці; форм. 120 × 168 мм. Ціна 2.50 зл. (В цитуванні називаю „Укр. С. Р.").

[Теофіль Баландюк]. **Катальог новостей Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка** у Львові, Ринок ч. 10. 1938. (Обіймає видання за роки 1933, 1934, 1935, 1936, 1937 до 5. IV. 1938). Стор. 48, форм. 150 × 222 мм. (В цит. називаю „Катальог").

Mały Rocznik Statystyczny 1937. Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa 1937. Стор. XXVIII+ 401+4 стор. мап; форм. 120×166 мм. Ціна 1 зл. (В цитуванні значу назвою „Рочнік").

Кождий добрий християнин звичайно щодня робить т. зв. іспит совісти: що зробив, чи добре зробив і як повинен на будуче поступати. Подібний іспит совісти повинна робити й нація, а бодай ся її частина, що називає себе терміном „провідна верства", „суспільні діячі". Як видавець спробую на цьому місці зробити такий іспит совісти в ділянці наших видавництв. Отже на основі поданої вище літератури, зложу числовий покажчик наших неперіодичних друків, тобто того рода видань, які популярно звуть у нас термінами „книжка" чи „брошура". Опісля по таких числових даних можна буде рівночасно вивести відповідні висновки, цікаві для кождого інтелігентного чоловіка, а вже спеціяльно для суспільних діячів.

На початку статті треба застерегтися, що джерела, які я вище подав, не зовсім певні й точні: є в них богато прогалин, які повстають головно через те, що наші видавці не посилають своїх видань не то до бібліографічного журналу „Українська Книга", але навіть до Бібліотеки Н. Т. ім. Шевченка. Через те богато видань скривається перед оком бібліографа і тимсамим не входить у статистику. Особливо богато замішання й неточностей внесе в мої обчислення „Катальог". Бо в ньому: 1) подано всуміш з виданнями Галичини також деякі большевицькі видання; 2) вміщено між сучасними й дещо старих видань, які не попали до попередніх катальогів; 3) деякі назви подано кілька разів у ріжних відділах; 4) врешті вчислено до неперіодичних друків (книжок) також образи й портрети. Тому, що в Катальозі бачу богато пропусків (найбільше їх, як звичайно, в відділі „Богословія — Історія Церкви — Релігійні книжки", бракує також богато комуністичних легальних видань, прим. з Коломиї), то вважаю, що ті числові додатки з повторень і т. п. можна приняти за поправку бракуючого.

Перш за все порівняймо українську книжкову продукцію 1934 року з польською (УСтР стор. 196-199, Рочнік стор. 326-327). Отже в 1934 році вийшло українською мовою: в УССР 2,750 книжок, у Польщі 233, разом 2,983 книжок. З Америкою, ЧСР і ін. еміграцією буде українських книжок поверх 3 тисячі назв. У тім самім 1934 році польською мовою вийшло: в Польщі 5,679 назв; з додатками зложа Польщі буде певно понад 6 тисяч назв, отже мовою польською вийшло в 1934 році двічі більше книжок, ніж по українськи.

Не булоб це для нас ще доказом ненормального упадку чи нижчости української культури: ось прим. німецьких книжок вийшло в 1934 році 29,900, значить 4 рази більше ніж польських. Але трагедія наша в тім, що з тих 3.000 назв книжок українською мовою ледви 300, то значить усього 10% припадає на небольшевицькі, галицькі видання. Решта 90% української книжкової продукції припадає на большевицькі видання; а з тих видань — спеціяльно в по-Скрипниківській добі — великий % годі вважати за збогачення української культури.

Спитатиб себе: хто винен тому катастрофальному упадкові наших галицьких видань? Чейже є в нас понад 100 тисяч інтеліґентів, не вчисляючи тут культурних установ, з яких сама „Просвіта" має около 3 тисяч читалень? Невже той „Піємонт" майже не потребує власної культури? Відповідь нехай дасть нам стаття дра Є. Ю. Пеленського (в „Новім Часі" ч. 69 з минулого року):

В нас люди замало розуміють вагу книжки, замало її цінять, замало її потребують. Не відчувають її недостачі. Зарадити цьому може систематична, плянова, широко закроєна пропаганда української книжки. — Та крім того є моменти, де треба вжити морального примусу. Маю звязки з книгарнями, видавництвами й бібліотеками і на тій основі можу сказати, що є велике число так званих провідників народу, що відчувають... нехіть до книжки. Є в нас ріжні політичні достойники, люди з передових становищ по наших центральних установах, замітні громадяни — всі засібні, але літами не купують ані одної книжки... Здається мені, що громадянство має моральне право домагатися від тих людей іншого відношення до української книжки. Хто хоче бути провідником народу, чи хоч установи й добрим прикладом для загалу, той хіба мусить мати якісь духові інтереси, мусить мати якийсь звязок з книжкою.[1])

Цікаво, що число назв усіх (отже і неукраїнських) видань, які вийшли на території УССР помітно паде, особливо в по-Скрипниківській періоді: в 1928 році було 5,695 назв у 27,022 аркушах, а в 1934 році вже лише 4,711 назв у 21,085 аркушах. Правда: наклади книжок в УССР зросли: в 1928 році всі наклади мали там 219,067 тисячів, а в 1934 році 409,274 тисячів. Але той зріст накладів пішов не на добро культури, а на агітку в большевицькому дусі. Доказує це зріст накладів ділянок агітки й упадок ділянок культури. І так агітка, або група „Політична, партійна, економічна, суспільно-знавча література" в УССР мала в 1928 році 8,416 тисячів накладу, а вже в 1934 році аж 26,146 тисячів накладу. І рівночасно культурна: ділянка „Мистецька література" в УССР мала в 1928 році 13,778 тисячів накладу, а в 1934 році вже лише 9,905 тисячів накладу. Крім чистої агітки з першого відділу („політично-партійна література") в тім часі зросли також сильно наклади видань з ділянок „сільське господарство" (1,392.000 в 1928 році і 10,846.000 у 1934 році), „техніка промисловости" (809,000 у 1928 р. і 3,386.000 у 1934 р.), „точні науки" (3,012.000 — 1928 і 10,017.000 — 1934) і „мовознавство" (6,062.000 — 1926 і 11,143.000 — 1934). Натомість упали в тому самому часі наклади ділянок „інші видання" (3,450.000 у 1928 і 618.000 у 1934) та „антирелігійна література" (з 252.000 у 1928 на 37.000 в 1934 році). Упадок накладів антирелігійної літератури булоби для нас радісний, якби не те, що безбожнича пропаганда — по рецепті людового фронту — перекочувала з видань виразно безбожницьких до видань з інших ділянок: мистецької літератури, сільського господарства і т. п. Схована під такою „невинною" фірмою безвірницька пропаганда не залякує, а робить своє ще краще, бо впливає на читача не настороженого на її ділання.

Коли розглянути книжкову продукцію УССР (продовж 1928 — 1934 років) за її призначенням, то дістанемо такі висновки (в відсотках): спадають щодо кількости назв групи: „наукова" (з 21,3% в 1928 р. на 13,6% у 1934 р.), „офіційно-документальна" (з 18,2% на 4,0%) і „дитяча та юнацька" (з 11,4% на 8,4%); ростуть щодо кількости назв групи: „масова" (агітка, з 27,9% на 35,6%), „учбова" (з 6,9% на 14,2%), „програмо-методична" (з 6,7% на 10,3%), „довідкова" (з 7,6% на 13,9% *), але ця група зросла лише щодо кількости назв, бо виїмково в листажі маємо її упадок: з 9,4% на 4,0%).

Поруч з упадком числа назв українських книжок (у 1928 році було там 3,201 назв у 27,018 тисячах накладу, а в 1934 році вже лише 2,750 назв у 55,385 тисячах накладу — збільшення числа накладів пішло, як ми вже бачили, переважно на агітку й матеріяльну культуру) ішов у тих роках в УССР зріст видань у чужих, неукраїнських мовах. І так зросли видання в мовах: жидівській (з 96 назв у 1924 році на 331 назв у 1934 році, а в накладах зі 147.000 на 693.000), польській (з 50 на 60 назв і в накл. зі 174.000 на 329.000); болгарській (з 38 на 63 назви й зі 72.000 на 98.000), молдавській (з 8 на 12 назв і в накл. з 118.000 на 434.000; німецькій (з 77 на 82 назви і з накл. 364.000 на 792.000); врешті „з інших" мов (з 9 на 32 назви, і з накладу 5.000 на 68.000). Щодо кількости назв упали видання московською мовою (з 2,216 назв на 1,459); зате сильно зріс їх наклад (з 10,360.000 на 17,197.000). Видно з того, що в УССР українська культура спадає в користь культур інших народів: коли за Шевченка в Росії „на всіх язиках все мовчить", то в СССР на всіх язиках усе вимішується, щоб створити якусь одну совітську, мабуть таки російську „культуру".

Про дальші цифри й висновки — в черговій статті. — Ол. Мох.

[1]) Тут подам ще кілька правдивих примірів з моєї видавничої практики. — 1) На днях дістав я від А. (всі букви лише прикладові) візвання зложити добровільний даток на високо-патріотичну ціль... Відписую: „Високопреподобний Отче... Прошу перелити на... ціль суму зл. 30.— з довгу, який Ви маєте в мене за книжки, побрані ще в 1924 році." — 2) Діяч і „провідник усеї... землі" др Б. в З. звертає назад усі наші видання з дописком „не пшиймує". Навіть катальоги. 3) Отець В. протестував проти приняття мене в члени одної католицької установи. Мовляв „це неморальний чоловік, бо не віддає довгів". Той сам В. винен був мені тоді за побрані книжки 60 зл. через 6 літ, хоч мав пенсії аж з чотирьох установ... 4) Отець Г. дав недавно на „пресовий фонд" (мабуть для реклями) аж 50 зл.; та рівночасно винен мені 120 зл. і на упімнення навіть не відписує. Недавно чув я його гурра-промову, мовляв, „спомагаймо католицьку пресу — дивіться як я то зробив у мойому селі"... 5) Д., провідник одної з наших високих установ, дістав від мене чемну просьбу заплатити за книжки, які брав через 6 літ. Заплатив, але рівночасно збештав видавництво і заявив, що вже ніколи не буде в нас брати книжок... 6) Меценас П... просить не посилати йому книжок, бо „то мутить гумор"... Таких „веселих" образків і примірів мігби я навести десятки. — Ол. М.

*) До групи „довідкової" належать видання змісту інформаційного („справочні"); довідкова книжка, з якої можна довідатися про дотичну ділянку.

Зі свіжих пучків і квітів
СІК СЕРДЕШНИКА
ЗМІЦНЮЄ СЕРЦЕ.
Продажа в аптиках і дрогеріях.
Магістер Едвард Гобец
Warszawa, ul. Miodowa 14.

Нові видання

Левада Пречистої. Марійські леґенди. Переповів з німецької мови Антін Лотоцький. Друкарня і видавництво ОО. Василіян, Жовква 1938. Ст. 117+3 нпґ., формат 11.7×16.6 цм.

Остап Далекий: **Антихрист у наступі.** Християнська Книжка ч. 7. Ціна 20 сот. Львів 1938. Видавнича Кооператива „Мета", Львів, Японська 7. Ст. 32. Формат: 17×12 цм.

Проф. Н. Григоріїв: **Що таке держава?** (Соціольоґічне розуміння держави). Український Інститут Громадознавства в Празі. Прага—Львів 1938. Сторін 62+2 нпґ., формат 15.3×22.8 цм.

Володимир Островський: **Князь Сила-Тур,** історичне оповідання з 10 століття з передмовою автора. „Українська Бібліотека" ч. 65. Львів 1938. Видавець Іван Тиктор. Ст. 127+1 нпґ., формат 12.9×17.7 цм. В книжці вміщена світлина автора.

Михайло Івченко: **Напоєні дні.** Оповідання про Григорія Сковороду. Вступна стаття проф. Володимира Радзикевича. „Літературна Бібліотечка", ч. 12. Видавництво „Ізмарагд". Сторін 72+8 нпґ., формат 13.3×19.2 цм. Ціна 1.50 зл.

Іван Обух: **Де-Валєра** національний ґерой Ірляндії. „Дешева книжка" двотижневик. ч. 9—10. Травень 1938. Ціна 20 гр. Ст. 32, формат 13.×17.5 цм.

Ярослав Дзиндра: **Як здобути щастя і богацтво або історія одного села** (оповідання). Видання українського протиалькоґольного Т-ва „Відродження". Львів 1938 р. Сторін 21+3 нпґ., формат 13×17.5 цм.

Запорожець, місячник, ч. 19—20 за травень і червень 1938 р. Сторін 32, формат 18.6×27.2 цм. Ціна 4 франки. Адреса редакції й адміністрації: „Ле Козак Запорож", Париж 6, 8 рю де Конде.

Літопис Бойківщини. Записки присвячені дослідам історії, культури й побуту бойківського племени, ч. 10, рік VIII. Самбір 1938. Сторін 129+9, формат 17×24.5 цм. В сім числі є три карти і 7 ілюстрацій на окремих картках з лучшого паперу. Адреса Редакції й Адміністрації: Самбір, вул. Тиха ч. 1. — Се одно з наших найкультурніших видавництв. Дуже придалисяб такі видавництва для Гуцульщини, Лемківщини, Полісся, Холмщини, Волині і т. д.

Занепад літературного життя

Київська „Літературна Ґазета", ч. 8 з 18. II. с. р. принесла передовицю п. з. „Про роботу спілки письменників", в якій м. і. пише: Творчий процес, основа основ роботи письменника, одійшов на далекий плян, його знято з денного порядку незчисленної скількості засідань... Чому творча робота письменника стала лише його особистою справою, а не справою всієї Спілки письменників?... Чому в редакціях наших літер. журналів „мухи сохнуть з нудьги", коли журнали ці повинніб стати центрами творчих змагань, дискусій, допливу нових літ. сил... Чому справу виховання молодих авторів вкрай збюрократизовано і віддано в десятирядні руки?... Чому сталося так, що допоміжні організації, Літер. Фонд, апарат Спілки та инші, стали гальмом у справжній роботі Спілки? Чому основну роботу Спілки навколо рукопису письменника підмінено організаційною метушнею?.. Далі стаття домагається рішучої зміни метод праці.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА заборонив зїзд учеників колишньої української державної ґімназії в Тернополі. Заборона мотивована тим, що власти розвязали ту ґімназію і вона тепер не істнує, отже „нема правних умов" до уряджения такого зїзду...

34 СУСПІЛЬНІ І ФАХОВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ з повіту Олькуш підписали прохання до премієра Складковського, щоб він відкликав завішення тамошнього повітового старости за невиконання санітарних заряджень. В проханні сказано, що завішений в урядуванні староста Бжостиньский заслужений урядник і суспільний діяч. Прохання передала премієрові окрема делеґація. (Ґ. П., ч. 176).

ГЕН. СТАХЕВИЧ, шеф польського генерального штабу, виїхав з офіціяльною візитою до Лотви, Естонії та Фінляндії.

ГЕН. ТИМОШЕНКО, большевицький командант київської воєнної округи, заявив м. ін. на 14 конґресі Комуністичної Партії України в Київі: „Раджу жовнірам капіталістичних держав втікати і покинути армію. І офіцирам раджу втікати, щоб їх не повбивали, бо в будучім конфлікті будемо бити без милосердя". Ся заява пригадує відому народну гумореску: Піду на війну, забю кількох і вернуся. — А як тебе забють? — А мене за що? — Видно тов. ґенерал думає, що його не будуть, бо „нема защо"...

СОВІТСКА ФЛЬОТА Балтику відбула маневри при участи всіх своїх боєвих одиниць. Декотрі совітські воєнні кораблі підпливали недалеко естонських міст Віру, Вайдля і Стенкері.

Б. НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР Вільгельм II. мав купити один з більших готелів у Льокарні в Швайцарії, щоб переселитися туди за порадою лікарів, бо підсоння Голяндії завогке і застудене для старого монарха. Такі вісти принесла швайцарська преса.

ТАКОЖ НІМЕЧЧИНА зложила оферту Англії, що достарчить їй бажану скількість військових літаків в скорому часі і в довільній скількости. Таку вістку приніс ПАТ.

УРЯДНИКИ В АВСТРІЇ оженені з Жидівками можуть лишитися на своїх становищах тільки за спеціяльним дозволом заступника канцлера Ґітлера.

НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР в Китаю др Травтман покинув м. Ганкав і виїхав до Німеччини.

ПРЕДСТАВНИКИ ҐЕНЕРАЛЬНИХ ШТАБІВ Франції й Туреччини дійшли до порозуміння після довших переговорів у справі співпраці на Близькім Сході. Турецька преса пише, що незабаром має прийти до підписання турецько-французького договору. Франція згодилася впустити турецькі війська до сирійської провінції Александретти, щоб співділали з французькими військами при вдержанні ладу.

АНҐЛІЯ ТА ФРАНЦІЯ повідомили японське правительство, що евентуальну окупацію острова Гайнану японськими військами будуть уважати за ворожий крок, який може довести до небажаних наслідків. На случай збройного конфлікту задля того острова Англія і Франція взаїмно поможуть собі.

В М. ЕВІЯН над женевським озером у Швайцарії відбудеться конференція представників держав запрошених Америкою. На дневнім порядку справа політичних еміґрантів з Австрії і Німеччини, значить головно справа Жидів.

ТИСЯЧІ КИТАЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ будують нові сильні оборонні позиції коло Тію Канґ над рікою Янґ-Тсе-Кян (Синя Ріка). Китайські військові круги заявляють, що та оборонна лінія видержить наступ Японців.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА загрожені виливом Жовтої Ріки в китайській провінції Гонан вицофуються кораблями до Кайфунгу. Японці оповістили, що вони не мають великих страт у людях, тільки стратили багато воєнних матеріялів.

НОВИНКИ

В Рекшині, пов. Бережани, невідомі замаховці застрілили 29-літнього Льва Снилика з Бережан, б. студента теольоґії. Снилик як заступник голови Повітової Лугової Орґанізації приїхав до Рекшина, щоб перевести перегляд лугового ґнізда. Коли йшов зі стації до села, зпоза придорожніх дерев посипались на нього револьверові стріли й ранили смертельно Снилика в голову та груди. Тло вбивства невідоме. Покійний залишив у Бережанах маму і трьох членів родини, якими опікувався по смерти свого батька-вчителя. „Ґазета Польска" в ч. 176 пише, що на шляху втечі вбивників знайдено картку з написом „За смерть Басари — КПЗУ". Басара був портієром у совітськім консуляті у Львові. М. року застрілено його в його помешканні.

Польські студенти медицини уряджують в липні с. р. ряд мандрівних таборів на східніх окраїнах. Польська преса пише, що завданням тих таборів буде піднесення санітарних умовин населення та освітно-суспільна праця...

На безробітних зібрано у Львові в зимовім сезоні 1937/38 р. 456.941 зл. З допомоги користало 6.000 родин. Кілько було там Українців, невідомо.

Градова буря перейшла 23 червня с. р. над копичинецьким повітом. Град величини волоського оріха в Нижбірку, Целіеві і сусідних селах знищив жита на 100%, пшениці на 80%. Шкоди великі.

Степан Ільницький, ґімназійний ученик замешкалий у Стрию вул. Нова 8, їхав ровером зі Стрия до Борислава. В Гаях Вижних напав на нього якийсь осібняк і вдарив його буком так сильно по голові, що Ільницький впав з ровера. Напасник сів на ровер і втік. Хлопця забрав з дороги начальник копалень в Варшаві Т. Ковальчик і завіз на найблищий постерунок поліції.

Стрийське староство припинило діяльність „Сокола" в Сколім подаючи як причину те, що в 1935 р. „Сокіл" не згодився співпрацювати зі „Стражею Пожарною" і підлягати їй. Такої причини ще досі не подавали.

Значні спроневірення викрито в Повітовій Комунальній Касі в Стрию.

У Глинянах під Львовом перун убив в помешканні 45-літню Анастазію Дишлеву.

Гарматнє стрільно з часів світової війни знайшов стаційний робітник Казимир Махновський в Рудниках і почав ним маніпулювати. Стрільно вибухло розриваючи Махновського на шматки.

В м. Александрія, пов. Рівне, перун вдарив у міську різню й убив двох різників та поразив лікаря ветеринарії й одного робітника.

В Луцьку з новим шкільним роком повстане бурса для дітей польських кольоністів.

Огнища прищиці в Польщі занотовано дотепер в 1.383 місцевостях (7.172 господарств).

На лікування до Лодзі прибула одна селянка, яка заразилася прищицею.

Мін-во внутрішних справ полагодило відмовно прохання партії польських національних монархістів о дозвіл видавати відзнаки для своїх членів.

В Бидгощі затроїлося несвіжим мясом 11 осіб, з яких одна вже померла. Різник, в якого куплено мясо, втік заграницю. В літі вказано їсти якнайменше мяса в горячі дні.

Суд у Вейгерові засудив на 2 місяці вязниці Юзефа Бабуду за те, що публично висказав надію, що Німці займуть Поморе.

Найбільша смертність на сухоти в Польщі припадає на вік 20—29 літ.

В Польщі є тепер 38.000 Циганів.

Гумор. — Причина. — Що робиш? — Пишу лист до своєї 7-літньої донечки! — А чому пишеш так помалу? — Бо вона не вміє ще скоро читати.

Гумор. — При іспиті. — Які зуби виростають нам найскорше? — Молочні. — А які найпізніше? — Штучні.

З Поморя звідомляють, що тамошні сьогорічні матуристи масово вступають до ремесла, вибираючи такі фахи як ювілерство, годинникарство і т. п.

Перед окружним судом у Тарнові відбулася розправа проти урядника городського суду в Мєльцу Ст. Ванатовіча і 17 тов., обвинувачених за надужиття. Суд засудив Ванатовіча на 5 літ вязниці, Ісlера на 2 і пів року, Гросса на 2 роки, 14 обвинувачених на 6 до 8 місяців вязниці, одного звільнено.

Протижидівські летючки розкинено в Тарнові з літака.

Головний Статистичний Уряд оголосив статистичні дані про самогубства в Польщі, з яких виходить, що минулого року в Польщі було 4.347 випадків самогубств, внаслідок чого померло 2.567 осіб. Зпоміж мужчин намагалося скінчити самогубством 2.538 осіб (з того померло 1.737), зпоміж жінок 1.811 (померло 830). Перше місце щодо числа самогубств займає Варшава. З загального числа на римо-католиків припадає 3.211, на Жидів 360, на греко-католиків 323, православних 281, евангеликів 144 та 28 іншого віроісповідання. Найбільше самогубств припадає на особи в віці від 20 до 24 р. життя.

Повідомляється Всечесніше Духовенство, що в Дорі, в Пенсіонаті Фундації ім. Кокорудзів, можна найти гарне приміщення, з першорядним комфортом і вибагливим харчем, за умірковану ціну. Своя церковця кілька кроків дороги. Приймається також з родинами. Адреса: **Заряд Фундації ім. Кокорудзів в Дорі.**

Президент Польщі помилував 147 вязнів, засуджених на кари вязниці до 1 року, які були заняті при ріжних публичних роботах.

Архиепископ Праги, кардинал Каспар, дістав від племени Сіюксів у Злучених Державах Півн. Америки титул почесного члена племени й імя Вамбді Оготіка, себто „Хороброго Орла".

Конрад Генляйн, провідник судетських Німців, дістав у дарунку від німецької фабрики авт прекрасне авто „Мерцедес". Се вже друге авто, подароване Генляйнові з Німеччини.

Чеський фабрикант взуття Батя призначив 30 міл. корон на дозброєння Чехословаччини.

Збірне вінчання 60 подруж, які дотепер жили без церковного слюбу, відбулося в Семигороді в громаді Гасмас. Церковні церемонії відправив православний епископ, свідками слюбу були префект повіту та його жінка.

П. з. „Не терплять безправства" львівська жидівська „Хвіля" в ч. 6917 доносить, що перед берлінським судом відбулася розправа проти одного дорослого і двох неліткіх Німців, які в підхмеленім стані збили виставову шибу в жидівській крамниці і вкрали трохи товару. Два члени С. А. придержали справників і вкрадений товар віддали власникові. Суд засудив молодих справників по 5 місяців безоглядної вязниці, а дорослого на 6 місяців, хоч вони дотепер були некарані.

В Німеччині заборонено офіцирам мешкати в жидівських домах.

Японська евгенічна рада однодушно заявилася за стерилізацією осіб, обтяжених дідичними недугами. На найближчій сесії японського парляменту мають внести відповідний законопроєкт.

Гумор. — Лікар. — Ну, якже ви чулися сегодня рано? — Дякую, лучше. Тільки з віддихом... — Не журіться, скінчимо і з вашим віддихом!

З СЕГОДНІШНИМ 49-им ЧИСЛОМ „НОВОЇ ЗОРІ" ВИСИЛАЄМО ВСІМ НАШИМ КРАЄВИМ П. Т. ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, КОЛЬПОРТЕРАМ І ПІСЛЯПЛАТНИКАМ ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ (ЧЕКИ П.К.О.). НИМИ ПРОСИМО ПРИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ Й ЕВЕНТУАЛЬНУ ЗАЛЕГЛІСТЬ. ДУЖЕ ШКОДИТЬ ГАЗЕТІ ТОЙ, ХТО НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЕЇ НА ЧАС.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

25 Загальні Збори РСУК (Ревізійного Союзу Українських Кооператив) відбулися у Львові в днях 27 і 28 червня с. р. при участи 442 делеґатів з 1.179 повновластями. Збори відкрив і проводив ними інж. Ю. Павликовський. Звідомлення з діяльности РСУК в 1937 р. зложив начальний директор сен. О. Луцький: під кінець 1937 р. РСУК обеднував 3.330 кооператив, в тому 2.292 (69%) кооператив для загального закупу і збуту, 668 (20%) кредитових (Українбанки і Райфайзенки), 189 (5½%) міських споживних, 143 (4½%) молочарських та 38 кооператив ремісничих і робітничих. Продовж 1937 р. прибуло до РСУК 243 нових кооператив. Від 1.I. с. р. до 10. VI. с. р. прибуло 66 кооператив, отже тепер РСУК обеднує 3.396 кооператив. В 1935 році кооперативи, зареєстровані в РСУК, обеднували 452.577 членів мужчин і правних осіб та 95.439 жінок (16%). В 1936 р. прибуло 40.000 членів, а в 1937 51.000. В 1934 р. відпало насильно від РСУК 400 кооператив з наших північно-східніх земель і Лемківщини. Т. зв. „Ревізійний Союз Русских (москвофільских) Кооператив" обеднує 218 кооператив. Провід низових кооператив у 70% добрий; решту ще треба виховувати. Торги ростуть. В 1934 році торги виносили 45 міл. зл., в 1935 р. 46,700.000, в 1936 р. 55 міл. Велика болячка кооперації се борги. Особливо загрозливі були вони в початках кризи, коли осягнули перевагу над товаровим запасом. Кілька літ боротьби з боргами принесло перевагу товарових запасів над довгами. У збуті сільськогосподарських продуктів в 1935 р. вибився на перше місце збут яєць. Збут живини і збіжжа був слабий. В останніх роках збут збіжжа сильно росте. Основа доброго розвитку всіх видів кооперації се кредитова кооперація. Майно нашої кредитової кооперації зросло з 725.000 зл. у 1925 р. на 8 міл. у 1937 р. Продовж 1937 р. влаштовано 216 кооперативних торжеств, в яких взяло участь 150.000 осіб. Побільшено наклади Г. К. Ч. „Кооперативної Родини" й „Кооперативної Республики". Видано 17 книжок. Влаштовано 1.295 курсів, з яких вийшло 3.200 кваліфікованих кооператорів. Великим досягненням кооператив і централі в 1937 р. було купно власного кооперативного будинку у Львові при вул. Техніцкій, який враз з перебудовою й контрактом коштував 320.000 зл. — По полудні 1-го дня зборів відбулися наради комісій. Другого дня зборів висвітлювано кооперативну фільму „До добра і краси". Після того прийшли до голосу референти поодиноких комісій: дир. Мартюк від комісії для загального збуту й закупу, інж. Мельникович від молочарської комісії, дир. Харамбура від кредитової, проф. Демчук від комісії міcько-споживної кооперації і п. Ірина Павликовська від комісії кооп. виробництва. По ухваленні буджету РСУК приступлено до вибору нової Ради і Контрольної Комісії. До Ради ввійшли: дир. Палій, дир. Харамбура, Яворів, дир. Поритко, Рогатин, о. Мохнацький, Теребовля, Вол. Кохан, Сокаль, Мих. Бережницький, Калуш. Заступники: о. Ломницький, Яворів, дир. Дорота, Жовква. Контрольна Комісія: дир. Мартюк, Львів, дир. Мудрик, Львів, інж. Дутка, Станиславів. Заступники: дир. Петрицький і др Хробак. Збори закінчено відспіванням національного гимну.

Признання українському маляреві п. Евгенові Войтовичеві, замешкалому у Львові, при вул. Рутовського 22/III. За намалювання двох запрестольних образів, а то образу Пресвятої Тройці і образу Матери Божої до церкви в Конюшкові, висказуємо для Вас щире признання й подяку. Образи загально всім подобаються, а що й ціна приступна, можемо Вашу працю поручити й іншим Церковним Брацтвам. — о. Микола Кулицький, в. р., Стадник Михайло, в. р., Воляник Микола, в. р. і Мазурок Іван, в. р. як церковні провізори. 53—1—1

Гумор. — Коли купиш мені нарешті того срібного лиса? — Як тільки вицофають з Еспанії чужих добровольців...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: День на перегонах.
МУЗА: Саратога. Шість літ кохання.
ПАКС: Я винувата з Даніелею Даріе.
ПАЛЯС: Збудися і жий.
СТИЛЕВЕ: Світ говорить про нас.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Oplatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 7 липня 1938. Ч. 50 (1150)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ПОХОРОНИ НАЧАЛЬНОГО ВОЖДА УГА

В церкві св. Юра.

В суботу, дня 2 липня, відбулися похорони ґен. Тарнавського при великім здвизі народу. Того дня перед полуднем в церкві св. Юра відправили Архиерейську заупокійну Службу Божу Преосв. Іван Бучко і Преосв. Никита Будка та о. мітрат Базюк в асисті членів Капітули. Співав мішаний хор під управою І. Охримовича. Б. комбатанти армій, галицької і придніпрянської, творили шпалір від дверей аж до вівтара. По обох боках катафальку виконували почесну варту по 5 б. військових. Варта змінялася що 15 мінут. Перед головним вівтарем на фотелях і кріслах заняли місця: родина пок. генерала, члени галицького правительства і представники українських установ. Катафальок стояв посеред церкви на тлі чорної драперії по боках і темносиної над катафальком. Над катафальком завішено металевий тризуб уенерівського типу без хрестика. Домовина накрита червоною китайкою, в головах військова шапка Покійного. Вгорі над домовиною уставлено портрет ґен. Тарнавського в домовині. Коло домовини повно квітів і вінків, на першому пляні великий вінок від опечаленої пані Ґенералової, від дітей і внуків Покійного. Підчас Сл. Божої був у церкві зразковий порядок, хоч народу повніська церква.

На подвірю церкви св. Юра.

Похорон був назначений на 4 год. пополудні. Та вже надовго передтим на площі св. Юра зачали збиратися маси народу. Всі люди, які прийшли на похорон, уставлялися на призначених місцях. На подвірю церкви св. Юра уставлено вівтар. По боках два чорні великі прапори, на середині жовтоблакитний прапор з великою відзнакою УГА (Української Галицької Армії). Всі три прапори перепоясані ґенеральською золотою зубчаткою на синім тлі. Перед вівтарем уставлено високий катафальок.

Коли в церкві зачалася похоронна відправа, на подвірі перед катафальком уставилися колишні офіцири УГА, члени „Молодої Громади" і бувші військові в трох відділах, які відповідали тром корпусам УГА. Перед катафальком стали делегати з ріжних сторін краю з землею в урнах. Привезли землю з родинного села пок. Ґенерала, з Барилова в Радехівщині, з могил батьків та з приходства, з Золочева, з Маркіянової Гори коло Підлися, з Яворова, з Лисоні, з Маківки, з Чорткова, з Копичинець, з Дори та з Надвірнянщини.

Після відправи похоронного обряду в церкві вийшло духовенство з церкви. Крім двох Епископів, двох мітратів, каноніків і инших священиків зі Львова, було богато священиків зпоза Львова, також з инших епархій, разом поверх 100 духовних. Вони стали по лівій стороні коло катафальку.

З митрополичої палати винесли фотель з Митрополитом й уставили на підвищенні наліво від вівтаря. Перед вівтарем заняло місце висше духовенство.

Підчас виносу домовини з храму жалібно заграли на трембітах Гуцули з Річки к. Косова, що стояли на бальконі. Домовину вкриту жовто-синим прапором і червоною китайкою, уставили на високім катафальку. По обох боках запалили смолоскипи й уставилися почесна сторожа та три адютанти, ті послідні лицем до домовини. Сам Впреосв. Митрополит відправив панахиду.

З трибуни уставленої на терасі перед церквою о. прал. Куницький виголосив проповідь.

Зчерги промовив голова „Молодої Громади" інж. Палій. Він закінчив свою промову дуже зворушаючим рапортом:

„Пане Ґенерале! Голошу слухняно, що до звіту зголосилося кільканацять тисяч твоїх старшин (офіцирів), підстаршин і стрільців. Вибач, що не в одностроях, та ти не дав такого наказу. Вибач, що не справляємо тобі похорону з гарматніми стрілами та жалібним верблем. Нині гуде жалібний вербель наших сердець і заплакали по тобі тужні трембіти нашої верховини".

Підчас виголошування тих слів всі стали на „позір" і закрутилися сльози зворушення в очах богатьох б. військових.

Промови о. прал. Куницького й інж. Палія передавали через мікрофон гучномовцями тисячним масам народу.

На площі св. Юра.

Після закінчення похоронної відправи перенесли домовину на площу перед браму св. Юра, де був другий катафальок. З нього пок. Начальний Вождприняв останню дефіляду. На чолі дефіляди перейшов др В. Старосольський в товаристві адютантів Дмитра Паліева і Романа Купчинського, несучи на подушечці відзнаку УГА. За ними дефілю-

(Докінчення сего опису на ст. 3, шп. 1)

Як випроважали Начального Вожда УГА

ГЕНЕРАЛА МИРОНА ТАРНАВСЬКОГО.

То була субота, дня 2 липня 1938 р. Спека у Львові доходила до 40° і небо було ясне та чисте, хоч можна було сподіватися й нагальної бурі. Одначе погода видержала до кінця.

Доходила год. 4 пополудні. Натовп довкруги катедри св. Юра ставав все більший. Також в сумежних улицях аж роїлося від наших людей, що спішили на похорон Начального Вожда УГА (Української Галицької Армії).

Добитися в тім натовпі на подвіря церкви св. Юра, де Впреосв. Митрополит Андрей правив панахиду і встояти там у такій спеці не чувся я на силах, отже за порадою одного з наших молодших журналістів заняв я місце в вікні камяниці Нац. Музею при вул. Міцкевича 11 на 1 поверсі, відки добре можна було бачити ввесь похоронний похід. В кімнаті було ще пару инших журналістів, три наші фотографи (з них оден 17-літний, перший раз пробував робити знимки з такого публичного походу), діти й пані.

З вікна докладно видно взірцевий порядок між народом, що заповняє групами площу св. Юра і двома великими шпалірами займає довгу вул. Міцкевича, яка тягнеться вниз: туди йти-ме похоронний похід.

Мимо сильної опеки наші пані і дівчата, що надходять групами, надзвичайно оживлені. Богато з них несе вінки або живі квіти на руках.

— „О, вінок з самих рож!" закричали діти біля нас. Дивлюся, справді чудовий вінок, весь червоний як кров.

І ріжні наші орхестри стоять і все нові надходять. Кордони нашої молоді — держаться за руки або за палиці і творять довгі шпаліри.

Ось надходять групи наших селян: молодь, молодь. Ось і Луговики, рядами, з довгими палицями. Впорядчики з синіми перевязками на руках йдуть, а де треба підбігають, групами і рядами. Ось наші медики з червоними хрестами на руках. І весь той рух відбувається мовчки, мов на безголосній фільмі.

Тільки рідко коли залунає голос: „Впорядчики сюди!" Біжать — і знов тихо. І знов надходить відділ Луговиків в одностроях. За ним групка наших сільських дівчат: ідуть рядами, в гарно вишиваних сорочках.

Лунає українська команда.

І вінці, вінці — зачинають їх нести вже масово. Які форми! Які кольори! Які квіти! Так приготовляються вшанувати тільки когось дуже дорогого.

Похоронний похід щойно уставляють. Він ще не зачався, ще правиться панахида на подвірю катедральної церкви св. Юра.

Год. 4.15. Знов наднесли ряд прегарних вінків. І перші три церковні хоругви і хрест обвинений чорною крепою. З якої церкви? Годі довідатися.

І знов сільські орхестри ідуть. Групами, одна за другою. Куди їх прятають?

— „Ооо! А се що?" защебетали діти в нашій кімнаті, показуючи дрібними рученятами на величезний щит з барвінку, оперезаний червоними лентами. Мов дорогий привид з княжих часів! І пригадався батько поетів, Гомер, як він старанно описував щит, охорону лицаря своїх часів.

Конфіската „Нової Зорі".

Sygn. VI. 1. Pr. 235/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie: Przewodniczący Wiceprezes S.O. Ł. Malicki, Sędziowie S. O. Dr. J. Locker i P. Dysiewicz w sprawie konfiskaty Nr. 43 czasopisma p t: „Nowa Zoria", z daty Lwów, dnia 12 czerwca 1938 r. sygn. VI. 1. Pr. 235/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 czerwca 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 10. VI. 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Nowa Zoria" Nr. 43 z daty Lwów, dnia 12. VI. 1938 r., zawierającego w artykule pt. „Nowynky", w ustępie od słów: „Z prywodu" do słów: „Syrit" znamiona przestępstwa z art. 154 § 1 i 2 k. k. i z § 24 ustawy prasowej z dnia 17 grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863, zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p.k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ustawy druk. z dnia 17 grudnia 1862 roku. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Wymieniona notatka uległa konfiskacie w dniu 8 czerwca 1938 r. w czasopiśmie „Ukrainski Wisty" Nr. 124 z dnia 8 czerwca 1938 r. Zawiera ona w swej treści gloryfikację człowieka, którego działalność była notoryjnie skierowaną przeciw całości Państwa w czym mieści się uznanie tej działalności, a zatem pochwalanie przestępstwa. — Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatym powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Malicki wr. Protokolant: J. Dorożyński wr. Za zgodność: kier. sekret. (Підпис нечиткий).

Надходить група елегантно одягнених панів. Вся в чорнім. Йде упорядкованими рядами. То „Молода Громада", каже хтось. „Незабаром буде складатися з самих сивих голов", докинув другий. І знов тихо.

І так приготовляються до похоронного походу аж до год. 5.

А в 5 год. від сторони церкви св. Юра, фундованої ще нашими князями з Роду Рурика, дався чути якийсь дивний протяжний звук.

Не спів, не дзвони, не орхестра.

Що се за звуки? Ніхто не знає.

А за хвилю — гул дзвонів. Так виливав ізза зелені дерев святоюрської площі, якби людська мова, що з жалю стратила артикуловані звуки.

Година 5.5. Надійшли молоді дівчатка з хоругвами. Подивляю, як ті молоденькі істоти видержують на такій спеці та ще й тягарі несуть. Ми сидимо, а з усіх нас піт так і ллється. Не дивно: 40 степенів Цельзія. Горячо як у лазні. А делікатні дівчатка йдуть і тяжкі хоругви несуть.

— „Ооо! Берелко несуть!" закричали діти в нашій кімнаті радісними голосами.

В тій хвилі ізза густої зелені дерев донісся спів. Так, то вже зачинається похід: везуть у могилу Начального Вождя У. Г. А.

Всі фотографи наставили свої апарати. Але походу ще не видно, тільки спів чути ізза густої зелені дерев.

Аж ось — перша група широким фронтом надійшла. Немов передна сторожа. Крок рівний-рівний. Очевидно військо наше йде, тільки в цивільних одягах, все в чорнім. Раз-два, раз-два, раздва. За тою групою орхестра в мазепинках.

Тихо, не грає.

А за орхестрою хто? Йдуть інваліди наші в поході. Аж дивно, як і вони стараються тримати рівний крок. На їх вид заперлилися сльози на жіночих очах. Чи описувати похід інвалідів наших? Лучше описують сердечне відношення до них ті сльози, що котяться по обличчах наших жінок і дітей. Мовчки котяться.

Так тихо-тихо.

Чути лиш рівний крок дивного війська в чорних цивільних одягах. Так богато його йде, якби відкись вирвалися великі муравлища. Рівно-рівненько йдуть, час до часу переплітані невеличкими групами наших жінок і дівчат.

Богато відділів іде. І сунуть ті чорні муравлища піхоти мов дивна повінь під синім небом серед зелених дерев. А тут і там дівчата наші в тім чорнім поході, як ясні метелики.

А онде монахині наші.

За ними монахи Студити в високих каптурах затягнених на обличча.

Великий хор під батутою Охримовича рушив у похід — і заспівав:

„Святий Боже!
Святий Кріпкий!
Святий Безсмертний..."

Як виразно-виразно! Не знаю, може се автосуґґестія, але мені здавалося, що я ще як жию не чув такого сильного і такого рівного хору як на сих похоронах. Пішов униз вулицею, а спів його ще довго долітав до нас.

А далі два очні враження рівночасно немов зачали боротьбу, щоб захопити увагу нашу: надійшли перші ряди довго очікуваних священиків і перед ними малий відділ правдивих Гуцулів у кожушках і з довжезними трембітами в руках. В думці шибнуло: Чи то не вони грали той дивний протяжний звук за густою зеленю дерев, на високім подвірю величавої катедри св. Юра мов на чудовій полонині?

А по боках двома довгими рядами в чорних одягах священики наші, чорні-чорні, з золотим обрамуванням епітрахилів. Довгі-довгі їх ряди. І йдуть тихо, мов духи. А далі замаячіла червень опаратів вищого духовенства і золотисті жезли й епископські мантії. Тихо йдуть.

І мимо того аж тут видно, що се вся нація урядила сі похорони Начальному Вождові УГА, бо Церква надійшла у величі і повазі своїй. І замовкли зовсім навіть діти у вікнах і на бальконах, задивлені в красу і повагу походу.

А за духовенством показався високий чорний караван, запряжений в 4 чорні коні. На каравані вінки. Домовини не видно. А перед караваном три адютанти Головного Вождя йдуть, символ його відзнаки несуть. Коні мало-помалу йдуть, з ноги на ногу переступають. Всі мов тіни сунуть.

А нараз залунав спів. Відки, не знаю, бо прекрасний хор Охримовича вже далеко-далеко і спів його рішуче не долетівби сюди. Але також сей величаво співає:

„Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій..."

Щойно тепер запримітив я б. Уряд, Правительство Галицької Землі зі старим Іваном Макухом у ряді. А ще старшого Костя Левицького не видно, хоч їхав автом на час, як все.

За Урядом УПР (Українська Парляментарна Репрезентація). Нарочно уважаю, чи не буде яких заміток з публики в кімнаті. Нема. Супроти поваги хвилі і дивно прекрасного співу („Видиш, брате мій") не підіймається ніяка заввага, навіть найменша.

А далі видно ще більше замітні появи: в регулярних чвірках ідуть разом маси Галичан і Наддніпрянців наших, „еміґрантів" на рідній землі народа свого, йдуть в один такт соціялісти і гетьманці, йдуть навіть галицькі „русскіе" — во істину не з іронії беру се слово в знаки наведення, бо я тронутий особливо глибоко тим, що й вони стали в ряди разом з нами, зовсім таксамо як у 1918 році, в памятні дні листопада. То стара Русь іде, йде разом з тими, що небачно й без жадної потреби цураються батьківського імени в фальшивій думці, що сего „доконче" треба, щоб виразніше означити новітне імя.

Видиш, брате мій, що се дурниця жертися за імя. Доказує се ваш прекрасний спільний похід — на похоронах Начального Вождя УГА. І тоді, як ви разом кров свою лили і життя жертвували.

А дальше наш народ іде, в нім богато жіноцтва, а все в упорядкованих рядах. Так, то нація ховає команданта свого війська.

Знов чути команду, але десь далеко.

І трембіти грають.

І дзвонять дзвони всіх церков.

Деякі так виразно чути, а деякі ні, бо за далекі. Але всі напевно дзвонять.

Дзвонить св. Юр величавий, на горі, між садами, де молилися ще наші князі Рурикового Роду і де слухав Служби Божої Великий Гетьман Богдан, облягаючи Львів.

І дзвонить найстарша з львівських святинь, церква св. Николая під замковою горою, де слухали Богослужень наш король Данило і син його Лев і потомки їх аж до останнього Юрія II, великого патріота нашої землі, отроєного нанятими злочинцями (за 2 роки припадає 600-ліття смерти його, що також вимагає великої панахиди по всім краю нашім).

І дзвонить в місті, при Руській вулиці Успенська церква Пресвятої Богородиці, найкрасша і найдороща зі всіх львівських церков, наших і чужих, дзвонить Кирилом, наймилішим дзвоном своїм, який задля краси й звуку його пощадили навіть чужі нам люди в часі війни і не перетопили його на гармати. Та церква найдороща нашій нації тому, бо збудована серед найбільшого обідніння і пригноблення предків наших, які мимо того потрафили здобутися на таку красу: немов на вічне упімнення для нас, що убожество не становить перешкоди великим ділам.

І дзвонить церква Преображення Христового в середмістю, найдивніша з львівських церков, що моглаб мати найкращий вхід серед цвітів і зелені, а має найпоганіший, від одної з найбільш крикливих улиць.

І дзвонить найживіша, все повна народу, церква ОО. Василіян при вул. Жовківській, що під її опіку схоронилася тепер репрезентативна наука наша, якої відгомін доходить до найдальших академій світа, хоч легковажать собі його нераз найближі.

І дзвонить церква-кріпость св. Пятниць в прекраснім огороді, як дзвонила нашим батькам, коли Львів стискали відусіль і жалоба панувала в нім.

І дзвонить далека церква св. Петра і Павла в найздоровішій дільниці Львова.

І дзвонить церковця ОО. Редемптористів, наймолодшої парости нашого чернецтва, що вже дала нам Епископа на найтяжчім і найприкрішім становищі, яке колинебудь мав Владика нашої крови.

І дзвонить далеко під Львовом деревляна церква старого Чика Студитів, чудо мистецтва твердих мужицьких рук.

І дзвонить малим дзвіночком своїм мало кому знана церковця-сирітка, найбільш симпатична зі всіх малих церков, така симпатична скромненьким виглядом своїм і положенням на окраїнах Львова і симпатична іменем Володимира Св., сина Святослава, внука Ольги, родоначальника всіх фундаторів і всіх жертводавців наших церков.

Всі наші церкви дзвонять аж заливаються. І трембіти трублять і орхестри грають і хори співають і маса народа йде: йде його провідна верства, йде жіноцтво наше, йде робітництво і селянство і міщанство, йдуть старі і діти — так, то нація ховає Начального Вождя УГА.

Похід став.

А коло мене малий 10-літній Михась Г., що весь час інформує мене, що маю писати (і направду незле інформує), питає, чому похід став. Та ніхто не знає. Може евангелія читають. Може промови по дорозі виголошують.

Год. 5.35. Страшна спека меншає мов на пригадку нашій нації, що так колись буде змінятися її найтяжче положення на менше тяжке, аж прийде час, коли здійсняться високі мрії її й засяде вона „в народів вольнім колі".

Дивимося з вікна в улиці: вони як оком сягнути залиті масою нашого народу. А дзвони дзвонять!... — (Д. б.).

З конґресу вільнодумців

Союз воюючих безбожників у СССР постановив предложити лондонському конґресові вільнодумців ось яких совітських достойників на почесних членів: Сталіна, Єжова (шефа ГПУ), Ярославського (шефа союзу воюючих безбожників) і Димітрова (шефа Комінтерну). В Москві сподіються, що частина учасників конґресу, настроєна більше буржуазійно, не буде проти того предложення, бо не схоче наразити престіжу цілої імпрези. Остаточно усталено текст безбожницького „гимну", що його малиб відспівати в Лондоні. Слова „гимну" перекладуть на 46 мов і діялектів.

Китайці рішили затопити Ганкав

Японська агенція Домеї звідомляє: Начальна команда китайських військ рішила знищити греблі на ріці Янгтсе коло м. Ганкав, щоби стримати офензиву японських військ на китайську оборонну лінію Ганкав—Ганіянґ—Вушанґ. Тимсамим буде знищене велике місто Ганкав.

вали члени „Молодої Громади", делегації з урнами, парляментарна репрезентація, делегації з краю, комбатанти з колишніх 3 корпусів УГА, відділ інвалідів (коло 60 осіб) і инші. Всі дефілюючі відділи йшли взірцевим „позір ходом" так, якби щойно недавно вийшли з війська.

По дефіляді о. прал. Куницький відчитав евангеліє і похоронний похід рушив в передбаченім порядку. А саме: На самім переді хрест вкритий жалібним чорним серпанком. За ним командант походу б. майор Шухевич з адютантом Постолюком та сурмач. За ними йшов відділ бувших комбатантів, коло 30 осіб. Зчерги поступав прекрасний хоровід делегацій зі 170 вінками. Деякі з вінців були дуже гарні й оригінальні, апр. вінець від Бібреччини, вінець від політичних вязнів, вінець студентської корпорації, за яким поступала асиста з витягненими шпадами.

За вінками йшла орхестра т-ва „Зоря" зі Львова в гранатових однострояхі мазепинках. Вона грала жалібні марші. Далі йшли відділи б. військових, інваліди, політичні вязні.

Повагом ступав мужеський хор поверх 100 осіб. За хором йшли трембітарі з піднесеними в гору трембітами. Слідували делегати з краю, які несли в урнах землю з ріжних сторін Галичини. Потому йшли церковні хоругви, за ними монахині, а за ними численне духовенство в ризах під проводом Преосв. Епископів, Івана й Никити.

Караван з домовиною обвішаний кількома вінцями від найближчих. За караваном йшла родина Покійного і делегати. За ними йшли представники колишнього галицького правительства, представники парляментарної репрезентації й „Молодої Громади". Щойно за тим йшли тисячні маси народу. Зокрема звертав увагу дуже численний відділ українського жіноцтва під проводом п. Мілени Рудницької.

Останній шлях.

Здовж траси походу стояли густі шпаліри людей: Українців, Поляків і Жидів.

Коло год. 7 вечером чоло походу дійшло до брами цвинтаря. Кінець походу був ще далеко в місті. Коло брами спинено караван і б. офіцири Української Армії занесли домовину на стрілецький цвинтар.

Вже була 8 год. вечер, коли донесли домовину до свіжо викопаної ями. На стрілецький цвинтар впорядчики пустили тільки делегації з вінками, родину Покійного, делегації з урнами, малу скількість представників б. військових і представників українських установ.

На Янівськім кладовищі.

Після короткої панахиди над гробом хор заспівав могутнє „Вічная память", похилилися вниз пранори, засурмила жалібна сурма, коли спускали домовину до гробу. Б. премієр галицького правительства др К. Левицький попращав пок. Генерала від українського народу, а о. кан. Лаба, як б. головний капелян УГА від Впреосв. Митрополита і висловив співчуття родині. Послідний рапорт вірности ідеалам пок. Генерала виголосив сильним голосом б. полк. Бізанц.

Хор заспівав „Видиш брате мій..."

Тоді поодинокі делегати висипали землю з урн і притім виголошували коротенькі заяви. Підчас того трембітали трембіти. Вже стемніло, люди зачали розходитися. В жалібному поході взяло участь поверх 20.000 народу. Підчас цілого походу панував взірцевий порядок. Його берегли впорядчики „Соколи" і „Луговики" під командою голови „Сокола-Батька" інж. Хроновята. Польська і жидівська преса підкреслила, що похоронний похід був дуже здисциплінований.

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

ОГЛЯД ПРЕСИ

100 зл. кари за кольпортажу

часопису „Христос Наша Сила".

Часопис „Христос Наша Сила" в ч. 26 приніс отсю інформацію:

П. Лев Кобаний з Лобової (Новий Санч) хоче активно причинитися до поширення католицького світогляду і тому ревно поширює наш часопис у своїй околиці. Але п. Кобаний стрічається постійно з перепонами і труднощами, від нього домагаються навіть якогось уповноважнення від ...воєвідства або староства. Не помагають нічого вияснювання п. Кобаного, що часопис „Христос Наша Сила" поборює комунізм і що на кольпортажу легальної католицької газети не треба ніякого дозволу. Коли він виказався посвідкою видавництва, відповіли йому, що посвідка не має значіння, бо „ту воєвудзтво краковске". Адміністраційна влада засудила п. Кобаного на 100 зл. кари за кольпортажу нашого часопису.

Підсумки ревіндикації

Краківський ІКЦ з 27 м. м. подає таку нотатку: „Як нас інформують з достовірних жерел, на терені тільки трьох (волинських) повітів, а саме: кремянецького, здолбунівського і рівенського в висліді ревіндикаційної акції на віру своїх батьків і на лоно польського народу перейшло 8 тисяч душ. На терені повітів дубенського, костопільського й луцького перейшло (на р. катол. обряд) коло тисячі осіб. З цього звіту видно, що ревіндикація польських душ на Волині це стихійна акція, яка закроює щораз ширші круги. Слід зазначити, що ревіндикаційну акцію ведеться щойно від семи місяців". „Українські Вісти" подаючи в 144 ч. сю нотатку ІКЦ, додають від себе: „На тему „ревіндикації" писали ми вже нераз, та отсе вперве маємо дотеперішні підсумки тої акції, подані ІКЦ. Думаємо, що ІКЦ таки здорово переборщив, бо з тою „ревіндикацією" не така легка справа, як бажалосяб ріжним „Курієркам".

Що зробити з ОЗОН-ом?

Виленське „Слово" в ч. 180 принесло під таким заголовком передовицю, в якій між ін. читаємо: „Не ворожимо Озонові ніяких успіхів. Буде смажитися у власному сосі, буде зїдатися в безнастанних сецесіях, реорганізаціях, в безплідних і безвислідних шиканах супроти своїх противників. Озон, сказав якийсь закордонний дипльомат у Варшаві, пригадує Союз Народів: про істнування Союзу Народів чуємо тільки тоді, коли хтось його покидає, позатим мається враження, що він не істнує. Порівнання дійсно знамените. Але таксамо як мрячні заслони Союзу Народів, як манія його ревнителів у великій мірі утруднюють реалістичне схоплення положення й укладу сил в Европі, подібно димові заслони Озону утруднюють реалістичний підхід і до положення внутрі режиму і поза режімом. Вчасі, коли ті, які покликані до політичної спадщини по Юзефі Пілсудскім, від яких суспільність очікувала й очікує згідної співпраці і того, що Англійці називають „лідершіп" (провідництва), сваряться за якийсь там Озонок, інші чужі чинники стараються відіграти ролю арбітра і внутрі режіму і між режімом та опозицією... В інтересі всіх, а пілсудчиків у першу чергу, треба покінчити з тим. Скасування нефортунного „консолідаційного правительства" буде кроком в тому напрямі, певистарчальним іще, але всетаки кроком. Тому з нетерпливістю всі на нього ждемо". Люп.

Польська Академія в неласці

Тижневик „Зврот" іронізує на тему неласки, в яку попала Польська Академія Наук. Кажуть навіть, що в колах мін-ва рільництва появився проект парцеляції „лятіфундій" Поль. Акад. Н. „Придавсяб, — пише „Зврот" — комісаричний заряд в Академії Наук, бо грошенята є... Вистарчить сказати, що платять більші податки, ніж одержують субсидій від правительства. В той спосіб усамостійнюються, не просять, не жебрають, не шукають протекції й тому позбавляють праці всіх тих, які після відповідної умови моглиб виробити відповідні ласки. Лежать собі ті ученї мов пес на сіні, що і сам не зїсть і другому не дасть зїсти". Внаслідок того — твердить „Зврот" — проект парцеляції майна Академії „дозріває"... („Глос Народу" ч. 179).

Брак фахівців

„Газета Польска" принесла в 181 ч. статтю п. з. „Брак фахівців". В ній пише м. ін.: „Передовсім думаємо, що міт про надпродукцію фахівців (зокрема фахової інтелігенції) в Польщі погребаний вже назавсіди. Крім того думаємо, що ствердження факту браку спеціялістів накидає конечність скріплення їх вишколу як шляхом поширення і помноження осередків вишколу (всяких шаблів), так і шляхом евентуальної ревізії програм, які так часто в Польщі грішать „буянням" в облаках. Вкінці думаємо, що оскільки несміле змагання абсольвентів фахових шкіл до праці в „терені" покажеться невистарчаючим — будуть потрібні потягнення навіть коштовні, навіть радикальні, але уможливлюючі більше справедливе територіяльне розміщення фахівців."

Ахілева пята Німеччини

в очах польського генерала.

Ґен. Сікорский, б. міп. військових справ Польщі, пише в „Курієрі Варшавськім" про слабу сторону німецької сили: „Сам факт утворення армії найчисленішої в Европі може принести гітлєрівській державі більше шкоди, ніж переваги. Бо Німеччина мусить удержувати в повнім воєннім поготівлі число дивізій, яке безперервно побільшуєтьстя. І та ідея про необхідність за всяку ціну все бути сильнішим від теоретичного ворога — так імперативно опановує уми стратегів ІІІ-ої Німеччини, що вони не бачать справи заосмотрення харчами такої нечуваної армії. Тимчасом нема сумніву, що се заосмотрення стріне труднощі, які можуть показатися деколи не до розвязання. На случай довгої війни мимо приготування запасів, яке відбувається тепер у Німеччині шаленим темпом, не буде чим кормити ту армію. Такі самі труднощі стрінеться також в ділянці заосмотрення тої армії амуніціею і военним матеріялом. Таким чином силою обставин Німеччина сама себе позбавляє можности вести довгу війну".

Що пише „Deutsche Rundschau in Polen"

Орган німецької меншини в Польщі, „Дайтше Рундшав ін Полен", пише про численні карні процеси проти Німців у Польщі за зневажування польського народу і ширення вістей в роді таких: „Незабаром Гітлєр вмашерує в Польщу і покаже вам" і т. д.: „Звертаємося до наших земляків (каже німецький орган) з зазивом, щоб не допускалися ніяких нерозважних учинків. Нема сенсу пискувати. Розмовами при пиві не посунено ще ні на міліметр наперед історії світа, зате пискачі були вже причиною неодного нещастя. А нещасть, які можуть упасти на одиниць і на цілу національну групу, треба уникати. Тримати язик за зубами та з зелізною витревалістю виконувати обовязки супроти народу й держави — ось клич дня!.." А до польської преси звертається німецький орган з зазивом, щоб вона „вистерігалася клеветничого узагальнювання та не утруднювала ще більше тяжкої боротьби за життя Німцям у Польщі..." — Зазив німецького органу розумний і можна його зміст приписати взагалі всім меншинам у всіх державах: мовчати і дбати про виконування своїх обовязків. Наведені уступи з „Д. Р." подаємо за „Варшавским Дзенніком Народовим", ч. 174.

Поміченння і завваги

з приводу Загальних Зборів „Скали". *)

I.

Збори назагал випали добре. Учасники, головно селяни, розїхалися піднесені на дусі і що найважніше з готовою і ясно та виразно начеркненою програмою на біжучий рік. На перший погляд видається, що справа стоїть дуже добре, що головні перепони у більшости вже усунені і що дальший розвиток „Скали" запевнений. Однак у дійсности так добре не є і ще богато треба трудів та зусиль, щоб наладнати все якслід і запевнити успішну та щасливу майбутність парохіяльним читальням.

Треба мати на оці: що звіт Головного Виділу з діяльности парохіяльних читалень основується на звітах Виділів тих читалень, а ті звіти, як у кождій такій організації, бувають невірні, переборщені, фальшиві. Се вчасі зборів виразно ствердили деякі селяни-делеґати, що звіти лише так подиктовані кураторами.

Поділ читалень на „живо діяльні" (62), „вдоволяюче діяльні" (61) і „мало діяльні" (131) ошибочний, бо зроблений на основі чисто світських критерій (число членів, скількість уряджених імпрез, число пренумерованих часописів і т. п.), а зовсім не взято під увагу якости членів, їх апостольської ревности і чи та оскільки читальні відповідали цілям і вимогам Католицької Акції і чим для неї прислужились, а се при оцінці діяльности парох. читальні повинно бути рішаюче. По друге, хоч завдяки теоретичним працям, проголошеним у нашій пресі, в загальній народній опінії наступив справді великий перелом в хосен „Скали", то однак давня вражда і недовіря не зменшилися і число противників „Скали" не дуже впало. Вони лише часово змінили свою тактику в поборюванні „Скали". Узнали її за „конечне зло", котре задля святого спокою якийсь час муситься толерувати. Народний актив та загал „патріотичного духовенства" і дальше вперто не хоче зрозуміти великої ідеї парохіяльних читалень, що вона має вратувати нарід від руїни і загибелі, але глядить на неї як на звичайну установу, що її оснував Епископ буцімто на перекір народному проводови і на знищення „Просвіти". Тому вони узнали „Скалу" за щось тимчасове і переходове, що наразі мусить удержатися завдяки могучій піддержці свого Основателя, але розлетиться, як лише того підпертя забракне. Тимто узнали вони дотеперішну тактику безпосереднього поборювання „Скали" за недоцільну і навіть за шкідливу та ймилися другої тактики: „дурхгальтен". З кпинами голосять вони „перебулим панщину, перебудем і конституцію". І тому перестали на „Скалу" враждувати і її зовні розбивати, а священики-просвітянці змушені покинути „Просвіту" засновують тепер напозір навіть радо „Скалу" і в ній працюють, але в дусі просвітянськім, з великим криком і розмахом, часто під одним дахом з читальнею „Просвіти". Пишуть шумні звіти і дописи, щоби звернути на себе увагу, дійти до впливу і значіння а приспати чуйність Епископа та не допустити до голосу тих, що ідею парохіяльних читалень розуміють і нею переняті. Що так дійсно є, на се вказують слідуючі факти:

1. На загальних зборах було священиків розмірно мало. Якщо булоб справді зрозуміння справи, то з малими виїмками повинні були бути всі — а що найменше куратори „живо і вдоволяюче діяльних" читалень, а їх якраз було найменше.

2. Більшість присутних на зборах священиків виказала брак заінтересування справами „Скали" і хочби крихітки запалу для тої великої ідеї. Говорили між собою про всьо, про всі народні установи, лише не про „Скалу". На 22 промовців в дискусії забрало голос всего 5 священиків, а їх бесіди дуже відбивали від промов селян. Найперше вдаряло в очі, що вони свої бесіди наперед уложили і тому звичайно відбігали від річи: повно було в них бомбасту, разила нещирість і недостача зрозуміння цілей і напрямних „Скали". Зате селяни промовляли щиро, з захопленням, по найбільшій части до річи і з повним зрозумінням справи й ідеї.

3. Промови селян се був майже один безперервний акт оскарження і осудження оо. кураторів за їх байдужість у „Скалі". Селяни говорили отверто і виразно, що священики заявляли на зборах, що закладають „Скалу", бо такий дістали приказ, що нею не займаються, ніколи не показуються, не дають вказівок ані пояснень, що до членів „Скали" відносяться неприхильно, а зате підпирають явних її противників, що є й такі, які диктують і кажуть підписувати фальшиві звіти і дописи до часописів, що зовсім що іншого про „Скалу" чують на Загальних Зборах, а зовсім інакше про неї говорять священики. Деякі селяни ставили формальні внески а саме: якось приневолити священиків, щоб займалися „Скалою" й уряджували відчити та виклади, а що може не кождий священик се потрафить, то щоб Г. Виділ присилав готові реферати, далі: знайти якісь способи на се, щоб куратори „Скали" не підпирали її ворогів, а бодай аби вплинули, щоби старші браття і церковні провізори та їх діти не відносилися до неї ворожо та щоби „Правда" не містила фальшивих справоздань.*) Словом, селяни вчасі дискусії виказали велике зрозуміння і захоплення для „Скали" і виставили для деяких оо. Кураторів якнайгірше свідоцтво. Чому воно так є та до чого зміряє, се покажуть дальші факти.

4. Оповідав мені один молодий священик, що перед зборами був свідком стрічі двох старших священиків в ресторації. По звитанню сказав один: „А то любчику, діждалися ми часів, що з народних установ мусілисьмо уступити і на народних зборах не сміємо бути, а за те мусимо світити очима на зборах „Скали". Другий відповів: „Не журися, брате, „Скала" не вічна, перебули панщину перебудем і конституцію. Лише не піддаваймося! Маймо свій розум і в „Скалі" своє робім".

5. З уст достовірного наочного свідка чув я, що на народних зборах в повітовім місті, де посол здавав звіт, присутні священики прилюдно скаржилися, що їх насилу відтягнено від народної праці, але нарід не повинен їх за те осуджувати, бо їм добро народних установ все лежить на серці і вони про їх дальший розвиток по селах дуже занепокоєні. На це мав відповісти посол, що цим занепокоєний поважно також народний провід, але він вірить у патріотизм духовенства і що духовенства жадні розпорядки від народу не відірвуть і хоч воно

*) Звертаємо увагу членів і прихильників „Скали" на отсю цікаву критику з тим, що нашу думку про неї вискажемо при кінці. — Редакція.

*) А звідкиж „Правда" має знати, котрий звіт правдивий а котрий фальшивий? Вона містить звіти довіряючи як членам „Скали" тим, що їх присилають. Так робить преса на цілім світі. Колиж показується, що між оповіщеними звітами є й фальшиві, то на те є спосіб: спростувати те, що фальшиве. — Ред. „Нової Зорі".

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Важна вистава

7) В окремім будинку народної школи при вул. Супінського 21 А примістили свої експонати т-ва, що займаються вихованням нашої молоді. На партері одну кімнату займає т-во „Луг". Стіна напроти входу прикрашена килимом з луговою відзнакою. Краї килиму заслонені жовтоблакитною драперією. На тім тлі велика пропамятна таблиця посвячення лугового городу у Львові 1934 р. На столі перед головною стіною альбоми і світлини з життя лугової організації. На головній стіні по одній стороні завішена м. ін. таблиця, на якій причіплені взори старшинських і підстаршинських відзнак „Лугу". Вони нагадують відзнаки в УГА (Українській Галицькій Армії). По другім боці головної стоянки на стіні завішений старшинський однострій „Лугу" і таблиця з адміністративними відзнаками „Лугу": золоті і срібні звіздки на трикутнім синім плюшовім тлі, обрамованім золотою або срібною лямівкою.

На другій стіні розвішені: велика похвальна грамота старшини Великого Лугу для львівської чети „Лугу", два медалі в окремій оправі за ревну працю в організації і світлини з лугових здвигів.

Графікон „Хронольогічна статистика Лугів" показує розвій сеї організації. І так нпр. в 1925 р. було 200 Лугів, 1929 р. 750, 1932 р. 68. В тім році переведено зміну статутів і реорганізацію лугового товариства. В 1933 р. число лугових організацій піднеслося на 152, в 1934 р. на 350, 1937 р. на 833. В сім році є 950 лугових організацій в краю.

Побіч на стіні мапа Галичини. На ній зазначені місцевости, в котрих є лугові організації. Вони є навіть в Тарнобжегу, Кольбушовій, Ланцуті, Ряшеві і Переворську. Поза Галичиною в Польщі нема лугових організацій. Значить, на Волинь і Холмщину їх не допущено.

Друга саля на першім поверсі. Український Пласт, який закрито ще в 1930 р. по пацифікації й досі не дають дозволу на його віднову. Отже се свого рода історична саля. На стіні напроти входу вгорі надпис „Пластун вірний Богові й Україні". Під тим пластова відзнака, лелія з тризубом. По боках два гарні прапори: 32-го пластового куріня ім. Олени Пчілки в Тернополі і 50-го пластового куріня ім. О. Вахнянина. На тім послідньім вишита дата 9. II. 1925 р. Низше і по боках розвішені світлини з пластового життя з відповідними надписами: м. ін. вправи в стрілянні з крісів пластової чети з 1912 р. На стіні наліво від входу вгорі три великі світлини головних провідників пластового руху: проф. С. Левицького, основника українського Пласту проф. Тисовського і Л. Бачинського, автора пластових підручників і організатора Пласту на Закарпатті. Під тими світлинами розвішені на стіні пластові листівки, деякі з них предсталяють пластових діячів у дотепних карикатурах.

На столі розложені ріжні пластові підручники і журнали. Впадають в очі головно провінціяльні журнальчики писані рукою і відбивані на шапірографі. Ось нпр. „Ватра", місячник 18-го пластового куріня в Дрогобичі, рік III, ч. 1. На жаль не міг я знайти на нім дати видання.

Є тут м. ін. часопис пластової молоді Підкарпатської Руси „Пластун". По мадярськи його титул звучить „Черкес".

Графікони розвішені на стінах, представляють: 1) схему пластової організації, 2) розвій українського Пласту. В 1912 р. було нпр. 80 членів, 1925 р. 1947 членів, 1930 р. 5.790 членів і тоді польські адміністраційні власти розвязали пластову організацію. 3) скількість сталих таборів м. ін.: 1914 р.1, 1921 р. 4, 1927 р. 16, 1930 р. 26. 4) Число учасників таборів 1921 р. 145, 1928 р. 612, 1929 р. 857, 1930 р. 927. 5) Мандрівних таборів було в 1914 р. 1, 1921 р. 2, 1924 р. 10, 1930 р. 24. Учасників було в тих таборах в 1914 р. 30, в 1921 р. 52, 1930 р. 366.

На стіні розвішена велика організаційна карта (мапа) Українського Пластового Уладу в Галичині і на Волині. З неї бачимо, що пластова організація і поза т. зв. сокальським кордоном основувала пластові організації на Волині. Пластові округи були в Рівнім, Володимирі і Кремянці, а місцеві пластові клітини були розсіяні по цілій Волині.

під впливом приказу буде працювати в „Скалі", то витреває в народнім дусі і того духа внесе в „Скалу", та що „Скала" лише переходова. Зі своїм Основателем і вона закінчить своє життя, а народні установи остануть ті самі і духовенство знов до них вернеться. Треба лиш не піддаватися і видержати. „Тверде німецьке „дурхгальтен" се під сю пору клич і програма для патріотичного духовенства". Так дослівно закінчив.

6. Той самий посол на зборах Унда в повітовім місті сказав (священиків там вже не було): „Наше щастя, що Епископ се вождь без штабу, його штаб се духовенство, а значна більшість священиків се народові віддані діячі, що проти народнього проводу ніколи не підуть. А сам вождь без штабу не багато вдіє, тимбільше що він не вічний".

7. Вже по зборах „Скали" стрінув я повітового діяча, секретаря „Унда", кандидата на посла, що і тепер не перестав мріяти про посольські дієти. Коли бесіда зійшла на „Скалу", він сказав виразно, що народний провід порішив тепер перейти над „Скалою" до дневного порядку і не поборювати її впрост, а то тому, що вона наразі мусить удержатися, бо має дуже сильне підпертя, але як лише його забракне, „Скала" не встоїть і мусить упасти. Отже шкода тепер розбивати народні сили на поборювання „Скали". Зате змаганням народнього проводу буде тепер не допускати до того, шоб „Скала" запускала коріння в народний організм. В цьому загал патріотичного духовенства народньому проводові піде на руку і сего йому вже ніяке розпорядження не в силі заборонити.

8. Перед зборами мав я нагоду говороти в семинарі з кількома молодими священиками з ріжних деканатів. Всі вони одноголосно говорили одно і те саме, що зовсім інакші погляди, ідеї та способи їх переведення винесли вони з семинара, а зовсім інакше справи ті показалися на місцях, по парохіях. Коли вони там стрінулися зі старшими священиками, навіть вихованками тої самої семинарії, то перше, що від них почули, було: „Тут не семинар! Епископ і Ректор далеко і то, що ви там чули, то теорія, а практика і життя зовсім щось іншого, тут ми близші до народа, а далеко від Епископа і тому треба більше тримати з народом і відклерикалізуватися, бо клерикалізм чужий для нашого народа — а з ним і „Скала". Вона хвилева, тимчасова, істнує, бо має сильне підпертя, а коли його не стане, скінчиться „Скала" й остане дальше „Просвіта", бо вона народна". Від них довідався я, що скрізь у „Скалі" верховодять колишні голосні просвітянці і провадять її зовсім в дусі просвітянським, вивісили лише іншу таблицю, але діяльність та сама, що в „Просвіті". Хто важився б тому спротивитися і повести у себе акцію по думці „Напрямних", проти того сейчас остро виступає загал, пятнує його як киринника, бойкотує та ріжними інтригами старається його унешкідливити. Тому що декани і віцедекани по найбільшій части або колишні просвітянці або байдужі люди, що люблять спокій і хотять бути популярні, се легко удається і тому вже неодин сильно попікся і потерпів. Коли я їм звернув увагу, що повинні це так, як говорять переді мною, представити Епископові, заявили декотрі, що бояться задиратися з деканом, бо Епископ далеко, а їх положення в деканаті сталоб невиносиме і тому мусять кривити душею та наломлюватись до сумної дійсности, доки не будуть зовсім зломані, як і їх старші товариші. Священиків тих я не знаю. Можливо, що вони дещо пересадили. Та що тепер ініціятиву в „Скалі" по деканатах захопили в свої руки самі бувші голосні просвітянці, се факт; що діяльність „Скали" ведеться зовсім після категорій просвітянських, се також факт, про котрий свідчать шумні дописи і звіти. А що той, хто хотівби спровадити діяльність „Скали" на властивий шлях, наражає себе на ворожнечу і бойкот патріотичного загалу, се також правда.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Наради закарпатських Українців з урядом ЧСР.

Голова Першої Руської (української) Центральної Ради (ПР(У)ЦР) о. кан. Августин Волошин і містоголова Ради пос. Юліян Ревай зложили в чехословацькім міністерстві шкільництва в Празі два писемні меморіяли Народної Ради і Учительської Громади про кривди, що постійно повторяються на Підкарпатській Русі. Делегати виявнили устно неможливі відносини, які панують між губернатором і шкільним рефератом. Мін-во обіцяло розслідити всі скарги. Потому о. дир. Волошин відбув розмову з мін. Шрамеком й інж. Достальком, а пос. Ревай говорив з мін. Нечасом і Дерером та в президії ради міністрів про біжучі справи Підкарпатської Руси. Вислід розмов оба українські закарпатські політики задержали в тайні. („Нова Свобода", ч. 12).

Переслідування Українців в Ромунії.

Ромунський суд в Чернівцях засудив трох Українців, С. Радзієвського, Г. Шумського і С. Дубиновича, на 2—8 місяців тюрми за поширювання українських національних відзнак. Того самого дня засуджено шістьох українських селянських хлопців з місточка Застави на 6 місяців вязниці за те, що висказали своє невдоволення з ромунського співу в українській церкві. Їх увязнено таки в церкві.

Вияснення в справі дарування адміністраційних кар.

Міністерство внутрішніх справ вислало обіжник до воєводів. В нім пригадує, щоб при вимірі адміністраційних грошевих кар наперед докладно провірювали маєтковий стан караного, аби оминути непотрібних рекурсів до мін-ва внутрішних справ в ціли знижки зависоких кар. Внески до міністерства про зниження або злагіднення адміністраційних кар має підписувати воєвода або його заступник особисто.

Втеча комісаря ГПУ до Японії.

Аґенція Домеї звідомляє, що большевицький комісар внутрішних справ на Далекому Сході Лушков, друга особа по марш. Бліхерові, втік до Манджурії. Причина тої незвичайної втечі та, що марш. Бліхер вернувшися недавно з Москви до Хабаровська, заявив Лушкову своє невдоволення з причини недостаточної діяльности ГПУ на Далекім Сході. Кілька днів потому закликали Лушкова до Москви. Але він вислав свою жінку на захід, а сам виїхав з Хабаровська нібито на інспекцію пограничних відділів ГПУ. В прикордонній місцевости Чинчун отримав умовлену депешу від жінки, що її втеча з СССР вдалася. Тоді Лушков зарядив пересунення пограничних відділів ГПУ і користаючи з замішання та з густої ранної мряки, перейшов манджурську границю в одностроєю команданта корпусу військ ГПУ з трома високими большевицькими орденами на грудях. Манджурські власти інтернували большевицького достойника і знайшли при нім м. ін. лист ґен. Рапіна, б. команданта совітських летунських військ на Далекім Сході. Той лист писав ґен. Рапін власною кровю після його увязнення, а перед самогубством у тюрмі. В тім листі ґен. Рапін протестує проти тортур, якими його мучили за мниму контрреволюційну діяльність. Лист кінчиться словами: „Ось надгорода за 17 літ вірної служби совітському урядові!" Правдиве назвисько ком. Лушкова звучить Самойлович. Він Жид родом з Одеси. Рівночасно з Самойловичем втік до Японії командант 36 сов. дивізії ґен. Францевич.

Комісар Біркель про положення в Австрії.

Гітлерівський комісар в Австрії „ґавляйтер" Біркель заявив, що переведе ґенеральну чистку між гітлерівськими комісарями, призначеними до декотрих жидівських підприємств у Відні. Показалося, що декотрі з тих комісарів не роблять ріжниці між своєю і чужою власністю. 12 таких несовісних комісарів вже вислано з Відня до табору в м. Дахав. Комісар Біркель заповів суворі кари для таких несовісних комісарів. Більшість Жидів, яка дісталася до вязниць у Відні, попала туди не з причини жидівської національности, тільки тому, що ворожо відносилися до націонал-соціялістичного режиму.

Смерть Оттона Бавера.

В 57-ім році життя помер у Парижі б. міністр загр. справ повоєнної Австрії, визначний теоретик національної справи з соціялістичної точки погляду, др Отто Бавер. Ряд його праць переложено на ріжні мови, а його праця „Проблєма національностей і соціялдемократія" видержала кільканацять видань. Від часу правління Дольфуса перебував на еміґрації, зразу в Чехословаччині, потому в Парижі. Росію пізнав як полонений і ще перед смертю писав про неї. Жінка його походить зі Львова.

Французько-турецький договір.

В Антіохії підписано на днях договір між ґенеральними штабами Франції й Туреччини на основі договору з дня 29. V. 1937 р. Договір має ціль приготовити евентуальну співпрацю обох армій для запевнення територіяльної інтеґральности провінції Александретти як також вдержання дотеперішнього політичного стану в санджаку Александретти. Рівночасно представники обох штабів підписали додатковий протокол про співділання армій французької і турецької.

Норвеґія мусить збідніти.

Норвежець Торер Мелінґ оповістив свої предвиджування про будучність норвежського мореплавства. Він пише, що донедавна 90% норвежських кораблів мало заняття в перевозі ріжних чужих товарів до пристаней цілого світа. Тепер кожда держава, яка має доступ до моря, старається заспокоїти потреби свого перевозу власними кораблями. Супроти того будучність великої норвежської торговельної фльоти можна бачити тільки в чорних красках.

Катастрофальна повінь у Японії.

Японію навістили сильний тайфун і велика повінь. Вони спричинили великі жертви в людях і великі матеріяльні шкоди: 134 осіб вбитих, 132 ранених, 8 загинуло без вістей. Найбільші шкоди потерпіла провінція Ібаракі, де є 170 знищених домів і 247 ушкоджених домів. В 1271 місцях усунулася земля. В м. Чучюра 20.000 мешканців осталося без даху над головою. В токійській окрузі 30.000 людей потребує негайної допомоги. Страти японських зелізниць виносять поверх 10 міліонів ен.

Інтервенція Апостольської Столиці

„Оссерваторе Романо" звідомляє: Апостольська Столиця кермуючись виключно почуттям справедливости і християнського милосердя, приказала апостольському делегатові в Токію мснгр. Марелльові зробити демарш у цісарському правительстві. Ціллю демаршу було прохання Ватикану, щоб японська армія здержалася від бомбардування китайських відкритих міст. Японський міністр закордонних справ відповів, що японське правительство примінить усі можливі середники в ціли забезпечення цивільного населення, яке не бере участи у війні.

Польський полевий епископ обїздить

„навернені" села Волині.

Вшехпольське „Слово Народове" в ч. 192 пише: Полевий епископ Гавліна відвідав прикордонні гарнізони і станиці КОП-у (Корпусу Охорони Пограничча). Епископ приїхав також до Ланівець, де його повитав „вельми заслужений для ревіндикаційної акції" діяч о. Адольф Ярошевич. При повитанні були представники урядів, КОП-у, відділи військових кольоністів з ген. Янушайтісом, Кракуси і місцеве та довколичне населення. В місцевому костелі відбулося богослуження, вчасі якого еп. Гавліна виголосив патріотичну промову про „гарну і народову" діяльність КОП-у на окраїнах. Відтак відбулося торжественне миропомазання кількасот конвертитів, які перейшли на католицьку віру. Зчерги в численній асисті еп. Гавліна відвідав зревіндиковані місцевости як Гриньки, Козачки, Осьники і Борсуки, де всюди маси конвертитів мали витати його з ентузіязмом.

Побиття польського священика в костелі

Католицька Пресова Агенція (КАП) звідомляє: В неділю 3 липня кс. Тадеуш Пудер, ректор костела св. Яцка в Варшаві, зближався в „комжі" і „стулі" до проповідниці підчас Служби Божої, щоб виголосити проповідь. Тоді якийсь осібняк прискочив до ксьондза ззаду і вдарив його два рази з криком: „Се Жид!" Вірні, зібрані в костелі, кинулися в обороні ксьондза, випровадили напасника з костела і болюче його побили. Прийшла поліція і відпровадила напасника на комісаріят. Показалося, що напасник називається Рафал Міхальский. Стан потурбованого напасника утруднює дальше слідство. Мусимо з цілою рішучістю напятнувати варварську напасть на священика, яка свідчить нажаль про поступуюче в Польщі здичіння обичаїв так, що вже навіть святині, святі чинности і тайна священства не здержують злочинців від того рода напастей. Щодо кс. Пудра, — він дійсно жидівського походження — мусимо пригадати його заяву, яку він прислав Катол. Агенції Пресовій, слідуючого змісту: „В кількох часописах показалася нотатка, неначеб я заявив непольську національність. Супроти того заявляю категорично, що я не висловив ніколи такого твердження, бо я завсіди вважав себе і уважаю Поляком". — Се вже не перший фізичний напад Поляків на польських священиків і то в костелах. Нема сумніву, що се наслідок розпаленої націоналістичної агітації.

Варшава в цифрах

Поверхня столиці Польщі виносить 12.468 га. З того на лівім березі Вісли 7.949 га, на правім 3. 858, на самій Вислі 661. Довжина границь міста виносить около 55 км. З загального обшару (по вилученні Вісли) припадає на терени під будівлями 50%, на вулиці, парки, публичні огороди, цвинтарі 14, на терени зелізниці 5%, на терени водні 1%. Остає коло 30% під небрукованими площами, приватними огородами і т. п. Забруковані вулиці і площі займають 706 га, парки 458, сквери 81.4, огороди 99.8. Вулиць має Варшава 1.800, довжини 780 км. з того забрукованих 485 км. (62%). На брукування Варшави йдуть великі суми грошей.

Не будуйте високих камяниць

XVI Міжнародний Конгрес Будівництва, що відбувся в Парижі, ухвалив по довших дебатах опінію, що найвигідніші камяниці триповерхові. Височезні „драпачі хмар" не мають будучности. Доказує се ось який факт: Під Парижем збудовано кольонію з високих камяниць. Обчислення виказували, що помешкання в них будуть практичні і дешеві, бо чим висша камяниця, тим дешевше калькулюється дорогий грунт, на якім вона стоїть. Тимчасом практика показує, що помешкання в тих високих камяницях стоять пусті. Публика жалується, що постійна їзда віндами томить більше ніж ходження по сходах. Дійшло до того, що власники тих високих камяниць думають про збурення їх. Так отже височезні драпачі хмар лишаться як конечне зло тільки в таких перелюднених містах як Ню-Йорк не мають доброго терену до розбудови.

Китайська медицина

Основи старокитайського лікування спираються на далеких анальогіях. Нпр. хорі шлунки вимагають легких страв; качка легка, бо пливає по воді. Отже китайські лікарі приписували хорим на шлунок... качку. Або: ртуть розпускає декотрі металі. Тому записували пиття ртути пострілеиим, бо ртуть мала розпустити кулю. Европейських лікарів уважають Китайці чудотворцями, а їх письмо талізманом. Часто лучається, що хорі Китайці споживають не тільки ліки, але й рецепти, бо вірять, що й рецепта ділає проти недуги.

СІК ЦВИТУЧОГО ЛОПЯНУ

уживається при шкірних викидах, болячках, скрофулах, коростах, червоній шкірі, лишаях і веснянках.

Продаж: аптики і дрогерії.

Головний склад:
Warszawa, Miodowa 14.
Magister Edward Gobiec.

Лікарський фейлетоник.

Як заховуватись на відпустці

Не всі люди, навіть здорові, чуються однаково добре в однакових умовинах і не всі можуть вибирати однакові місцевости, вибираючись на літню відпустку. Назагал здорові люди ріжно реагують на однакові кліматичні й атмосферичні умовини, залежно від ріжних прикмет. Конституція чоловіка се збір усіх психофізичних ціх, вроджених або набутих вчасі життя кождого осібняка. Біольогічно-лікарські досліди виказали, що деякі конституціональні типи мають склонности до окреслених занедужань, з якими треба рахуватися при виборі відповідної відпочинкової місцевости і звязаного з тим способу життя. Після теорії К р е ч м е р а ділимо людей на астеніків і пикніків. Пикніки се люди переважно середнього росту, радше присадкуватої будови, з добре розвиненим кормовим проводом. Кадовб ліпше розвинений ніж кінчини. Ті люди склонні до огрядности і ріжних недомагань кормового проводу та переміни матерії. Під оглядом психічним вони відзначаються назагал добродушністю, спокоем, у товаристві їх дуже люблять, вони веселі й розмовні та легко піддаються змінним настроям. Астеніки, се люди звичайно високого росту, хоч трапляються між ними й люди середнього росту, худі, з тонкими кістьми, слабою мускулятурою тіла, довгою і плоскою грудною кліткою та довгими кінчинами. Такі люди відзначаються склонностями до занедужань віддихового проводу, нервного укладу і до психічних забурень. Пикнікам можна вибирати якунебудь кліматичну місцевість без ніяких застережень. Важні для них тільки дієтетичні вказівки. Пикнікам поручається назагал їсти вміру та якнайбільше ярин. Тому що се люди переважно огрядні і тяжкі, поручається їм багато рухатися, відбувати щоденно не дуже томлячу гімнастику. Дуже добрі для них морські, річні та воздушно-соняшні купелі, водночас повинні вони пити ріжні мінеральні води як алькалічні, сірчані й гіркі. Люди астенічного типу найлучше зроблять, коли виберуться на відпустку до підгірських, залісених або низинних місцевостей. Особливо вказані для них залісені околиці з запахом живиці, поміркований клімат і деякі надморські місцевости. Ті люди повинні якнайчастіше перебувати на воздусі, обережно уживати соняшних купелів і не вправляти надто форсовної гімнастики. Дієта астеніків повинна складатися з легкострав ної поживи, високовартісної кальорично, з перевагою солодощів і овочів. Астенік повинен їсти часто, але в малих скількостях. Людям виразно перепрацьованим умово (передовсім невраетенікам з гістеричним підкладом) поручається в першу чергу зміну середовища, перебування на лоні природи, бо се найліпше успокоює втомлений нервний уклад і психічний стан, далі поручається уживати атракційних спортів (пливання, веслування, їзди верхом і всяких родів туристики). Соняшних купелів уживати мало і дуже обережно, вчасно кластися спати, довго спати і зранку вставати. Тим, які терплять на недомагання кормового проводу і переміни матерії (ті недуги повстають на тлі сидячого способу життя, призвичаення до вигод, далі через переладування жолудка мясною стравою і через надужиття алькоголю) поручається на час відпустки дієтетичне лікування з перевагою ярської кухні і пиття доволі великої скількости мінеральних вод. Особи худі повинні їсти поживу богату в вітаміни, особливо багато набілу, ярин, овочів і солодощів. При недомаганнях знаряду круження крови, яке повстає внаслідок умового перепрацювання, надужиття тютюну, алькоголю і т. п., не вказано їхати до ніякої гірської місцевости. Тут вказані тільки низинні околиці. Побажаний поміркований рух, легкі гри, проходи і теплі купелі. З дієти вилучити роздуваючий харч, натомість примінити ярсько-молочну систему. Найкраще і найрозумніше перевести половину відпустки в літі, а другу половину присвятити зимовим спортам. —(рк.).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пресвята Евхаристія в житті Церкви, родини й суспільности. (Реферат пані Е. Шаркової, призначений на 34-ий Евхаристійний Конґрес).

4) Яка причина того, що на сьогоднішний Евхаристійний Конґрес зїхалися представники всіх народів світа? Який особливіший інтерес потягнув їх сюди? Дехто зі скептиків скаже, що це політика Церкви. Може й так. Але ця політика щира й отверта. Церква хоче в імя Ісуса Христа, в імя Його святої любови зєднити всі народи світу в одну святу Божу родину. Вона хоче на такому спільному Конґресі прославити якнайкраще Христа утаєного в Пр. Тайні Евхаристії, віддати Йому прилюдно якнайбільше слави й чести та через це випросити богато ласк і благословення для всего людства. Тут усі народи в імя Божої любови, в особливший спосіб моляться за зєднинення з католицькою Церквою наших відлучених братів, що терпять подвійно в жахливий спосіб.

Чи справді булаб можлива така загальна щира молитва за зєднинення Церков й народів, якби не було Пресв. Евхаристії, якби не було живучого Христа між нами, що кермує всіми цими справами і надхненням поодиноких душ? О, справді! Христос живе між нами дійсно й сутньо укритий в Пресв. Тайні Евхаристії, Він живе й любить нас і то безмежною любовю та хоче всіх притягнути до Себе.

Чи не застановляє нас думка, що той Христос, що живе між нами, що обіймає своєю безмежною любовю всі народи світа й кожну душу зокрема, що замикається задля нас по всіх кивотах світу, що той сам Христос сумує й тужить за нами? Що Він очікує нас кождого дня, як жертвується на престолі в Службі Божій і що хоче злучитися з нами, ввійти в наше єство, й перемінити його в своє Боже єство, по словам св. Павла, який сказав: „Живу я, але не я, живе в мені Христос!" Так. Це бажання Христа, але чи воно рівночасно наше бажання? Чи ми плекаємо в своїй душі бажання такого зєднинення з Христом?

Чи здаємо собі справу, як далеко йдуть заміри Ісуса Христа в Пресвятій Евхаристії? Христос бажає злуки з кождою душею, що живе на світі. Тому Він не вдоволиться сотками, тисячами, ні навіть міліонами престолів з Пресв. Евхаристією, Він хоче жити в кождій людській душі, хоче в кождім серці збудувати живий престол любови.

„Да прийдет Царствіє Твоє", казав нам молитися Христос. І це здійсниться щойно тоді, коли Христос запанує в цілому світі, коли Христовий дух просякне кождий ум, а правда Христова промовить з уст кождого чоловіка. Це й є той великий Божий плян відносно людства, це власне те велике завдання Пресв. Евхаристії в житті Церкви, родини й суспільности: впровадити Христа в усі людські душі, до всіх країв і народів, у всі сфери й ділянки життя, або, як каже Папа Пій X, „все відновити в Христі".

„Наполеон хотів цілий світ підбити для Франції задля братерства, совітське правительство в імя свободи й рівности хоче знова світ збольшевизувати,— а ми католики бажаємо цілий світ здобути для Христа в імя відвічного права Царства Божого". (Еп. Прогашка).

А чи цей чудесний плян здійсниться колинебудь? О, так! З цілою певністю. Але ми, католики, мусимо мати живу віру в таїнственність і приявність Пресв. Евхаристії між нами, мусимо жити праведним, святим життям і своїм прикладом потягати других.

Святими маємо бути, бо „така воля Божа".

Хто не хоче бути тим, до чого призначив його Господь, а Він всіх призначив до святости, той очевидно ніколи ним не буде і тільки наражає свою душу на вічне прокляття.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ОЗОН ВИДАВ БРОШУРУ п. з. Сім гріхів головних, звернену проти соціялістів. В ній взиває польських робітників, щоб покинули соціялістичні організації та вписувалися до озонівських.

В ПОЗНАНІЩИНІ Німці поширюють пропаґандові німецькі брошури між дітьми польських і німецьких робітників. В одній з таких брошур на 35 сторінках аж 28 ілюстрацій, які представляють Гітлєра між робітниками і селянами.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОМІСАР Самойлович (Лушков), який втік до Японії, заявив, що СССР приготовляється горячково до війни з Японією. На Далекому Сході СССР сконцентрував 400.000 війська, кількасот літаків бомбометів і 90 підводних суден у Владивостоці. Большевики хочуть скомунізувати Китай і потому його опанувати. В СССР увязнено 11.000 Китайців, 8.000 з них заслано.

ЯРОСЛАВА БАРАНОВСЬКОГО, помічника полк. Коновальця, засудив голяндський суд у Ротердамі на 2 місяці вязниці за нелеґальне переступлення границі на підставі фальшивого пашпорту і фальшивої фотографії.

В ПРАЗІ посли анґлійський і французький інтервенювали в прем. Годжі, щоб він приспішив переговори з судетськими Німцями.

В ТЕМЕШВАРІ в Ромунії адвокати Німці і Жиди не зявилися перед ромунською комісією, яка мала провірити їх знання ромунської мови. Свій крок адвокати мотивували тим, що вони мають університетські дипльоми, здобуті в ромунських університетах, тому не думають піддаватися новим мовним іспитам. І се суперечилоб конституції.

АРХИКНЯЗЬ ОТТОН ҐАБСБУРҐ мав купити земельну посілість в Аргентині й там задумує поселитися. Таку вістку принесла французька преса. Ґроші на те купно зложили Мадяри.

В ВІДНІ увязнено ряд визначних осіб між ними б. начальника Ґенерального Інституту Католицької Акції дра Ґунца.

В БЕРЛІНІ зросло число Жидів за останній рік о 10.000. Також число жидівських крамниць в Берліні зросло значно. Повстало богато жидівських підприємств, які працюють під фірмою арійських властителів. Так пише німецька преса.

ПРЕЗИДЕНТ ЛИТВИ Сметона привернув військовий ступінь тим литовським офіцирам, які були засуджені на деґрадацію за участь у замаху Вальдемараса в 1934 р.

40.000 ІТАЛІЙСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ зібрано в пристанях Італії. Їх мають вислати на поміч ґен. Франкови до Еспанії. Рівночасно Італія приготовляє висилку ще одного транспорту 100 бомбових літаків. Італійські військові круги переконані, що ґен. Франко виграє війну до 3-ох місяців. Вісти сі принесла ліва преса.

ҐЕН. ФРАНКО заявив рішуче, що більшість кораблів, які пливуть під анґлійським прапором, се кораблі давніше еспанські. Тепер їх власники перенеслися до Анґлії і там зареєстрували свої кораблі, які надуживають анґлійських прапорів.

ЛЬОЙД ДЖОРДЖ, б. анґлійський преміер з часів світової війни, заявився прилюдно проти звороту Німеччині її давних кольоній.

КОЛО СХІДНОГО ПОБЕРЕЖЖА АНҐЛІЇ мають відбутися в сім місяці великі маневри фльоти, летунства і територіяльної армії. Се мають бути найбільші маневри в тих сторонах від закінчення світової війни. Поверх 30 воєнних кораблів і кількадесять суден зааташує східне побережжа Анґлії, а сухопутна армія і летунство мають боронити того побережжа від устя Тамізи аж до Фирт оф Форт.

ЯПОНСЬКА КОМАНДА В КИТАЮ скасувала всі привілеї чужинців на території Китаю, занятій япон. військами.

НОВИНКИ

Преосвященний Ґригорій, Епископ Станиславівський, вернеться з місії в горах дня 16-ого липня с. р.

З причини більшої скількости актуального матеріялу, спеціяльно опису похоронів бл. п. ґенерала Мирона Тарнавського, та свіжонаспівшої оцінки внутрішньої ситуації в організації „Скали" дальший опис вражінь з Евхаристійного Конґресу відкладаємо до слідуючих чисел.

О. др Степан Побуцький, греко-кат. парох в м. Оберн, у стейті Ню Йорк, іменований почесним професором католицького духовного семинаря в Рочестері, лектором на ніяґарськім університеті в Буфальо, і в висшім катол. інституті в м. Оберн. О. Побуцький викладає в тих наукових заведеннях історію греко-катол. Церкви й історію українського народу.

У підльвівському чисто українському селі Чижикові хочуть будувати новий людовий дім. Таке постановила громадська рада 25 м. м. Будовою мавби занятися Повітовий Звйонзек Кул Товаржиства Школи Людовей.

В Підгірцях (Самбірщина) римо-католицький епископ з Перемишля посвятив новий римо-катол. костел. Будова коштувала 100.000 зл.

В Теребовельщині повітовий виділ зорґанізував польські дитячі садки майже в усіх селах того повіту, крім в 4 або 5. На старання кружків Р. Ш. в справі оснування українських діточих садків влада відповіла, що Р. Ш. може оснувати свої садки тільки в тих 4 чи 5 селах. Але якраз там нема кружків Р. Ш. Отже в цілім теребовельськім повіті заселенім переважно Українцями наші діти не будуть мати ні одного українського садка...

Воєвідський уряд у Станиславові відкрив з днем 1 липня туристичний рух на польсько-чехословацькій границі. До переходу границі вистарчить членська виказка Польського Татшаньского Т-ва або Польського Звйонзку Лещетарського з відповідним потвердженням повітової влади загальної адміністрації.

Коло 250 стацій у полуднево-східній Галичині може видавати 50% знижки особам, які викажуться картою Л.П.Т. (Ліґа Підмоги Туристики). Одинока умова, щоб віддаль від місця виїзду виносила більше ніж 250 км.

В заліщицькому повіті відбулося посвячення нової кольонії, названої Ставки. Нова кольонія повстала з державної парцеляції.

В Косові у центрі міста вибухла грізна пожежа, яка зовсім знищила пять мешкальних домів з забудуваннями. Згоріли якраз найкращі доми Косова.

В Несторонній коло Могильна відкопано на ґрунтах солтиса аварську оселю з 9 згл. 10-го століття. В оселі знайшли ріжні знаряди до обрібки дерева і кераміку.

Мін-во освіти в Варшаві поручає всім матуристам, щоб осіню вписувалися до високих шкіл, мимо того, що мають іти до війська. Вписи будуть важні і матуристи по скінченні військової повинности не мусітимуть знову вписуватися.

Польське мін-во внутрішних справ відібрало почтовий дебіт німецькому часопивові „Остлянд". Причина — образлива стаття про польське ремесло, в якій автор статті др Кредель пише, що Поляки виставили на ремісничій виставі в Берліні предмети, виконані Німцями, бо самі не можуть нічим похвалитися.

Перша жертва Сяну сего літа се молодий Василь Наконечний, помічник цукорника Заразки в Перемишлі, який втопився на саперському Язі. Купіль у тому місті дуже небезпечна і власти, до яких Яз належить, повинні конечно подбати про заборону купелі на тамі.

Гумор. — Лист батька до сина. — „Пересилаю Тобі осьтут 10 зл., за які Ти просив у Твому останньому листі. При тій нагоді звертаю Тобі увагу, що „десять" не пишеться ніколи з двома зерами накінці".

В Ужгороді відновляють єпископську палату, яку останній раз відновляли 40 літ тому. Віднова буде коштувати коло 200.000 чеських корон.

Над Познанщиною й околицею лютувала страшна буря. Найбільші шкоди занотовано в околиці Срему, де буревій ушкодив майже всі дахи, вириваючи дерева грубі на два метри. Всі дороги затарасовані так, що рух коловий неможливий. В одній місцевости ураган підніс у воздух віз, наладований сіном, поніс його кільканацять метрів далі і знищив до тла.

В Острові коло Познаня два хлопці заложилися, хто довше видержить без віддиху під водою. Коли один з них довгий час не випливав на поверхню, перешукали дно ріки і побачили, що хлопець вхопився за водні ростини на дні ріки і помер.

Овочеві дерева, що їх засаджено при ріжних дорогах, не видержали проби. Остаточно в низці повітів занехано дальші спроби, бо мимо найліпшої опіки дерева постійно ушкоджувано.

Віктора Геса, секретаря повітового дорогового заряду, засуджено у Львові на 1 рік тюрми за дефравдацію 1.000 зл., призначених на будову доріг.

За привласнення і надужиття засудив апеляційний суд у Люблині б. начальника скарбового уряду Станковского на 4 і пів року вязниці.

Начального директора гарбарської фірми Юліяна Совадского і технічного шефа Рудольфа Ербе засудив окружний суд у Калуші за надужиття на 2 роки тюрми і 50 тисяч зл. гривни.

В Іноврoцлаві увязнили начальничку дисконтового відділу в Банку Людовім, 38-літню Ядвігу Плюціньску, яка вкрала 34.000 зл.

Що пишуть відборці о свічках „Керос": „Сл. Іс. Хр. — Направду радію, коли гляджу на Ваші вироби. Світло стеаринове „С" Вашого виробу — першої якости і ми вповні з нього вдоволені. Жалую, що я так пізно почав його брати: воно хоч дороще від звичайного, однак більше видатне. Тішуся, що якість Вашого товару не має собі рівного. Бажаю якнайкращого розвою на полі Ваших праць... — При сій нагоді посилаю святочне замовлення на 150 кг свічок стеаринових пріма „С" і 10 кг свічок літургічних „ВВ".— З пошаною бр. Казимир Грицина, захристіян Унівської Лаври Студійського Уставу. — Унів 4. IV. 1938".

В Мельці відбувається процес проти 18 осіб, між ними кількох урядників місцевого суду, які від 1932 р. допустилися ряду службових надужить в цілях зиску.

Окружний суд в Бидгощі засудив Німця Брунона Бека на два роки вязниці за те, що в ресторані сказав, що до Польщі вмашерує незабаром Гітлер, аби „зробити нарешті порядок у краю".

Відомого польського письменника Боя Желеньского засудив варшавський суд на 10 днів арешту за образу письменника Коньчиньского, якої він допустився рецензуючи твір останнього.

Над Німеччиною перейшла велика буря, яка зробила поважні шкоди. Найбільше спустошення занотовано у Сх. Прусії, де в одній місцевости вітер зірвав дах, повалив мур та поразив 16 коров. Нагальний дощ і град знищив у багатьох місцевостях майже ввесь збір.

Гумор. — Я зварила нині обід після радієвої рецепти. — Страшно мала порція, відповідає муж, ти певно варила з малої филі.

Празник у церкві Премудрости Божої при монастирі Св. Іванської Лаври оо. Студитів на Чернечій Горі (Кайзервальді) у Львові відбудеться в четвер 7 ц. м. в день св. Івана. Богослужения того дня зачнуться вже від 6 год. рано, торжественна Служба Божа зачнеться в год. 10.30. У торжестві сподівана участь Високопреосв. Митрополита. До участи в цьому торжестві запрошують оо. Студити найширші маси українського населення Львова і його найближчих околиць.

Професор Ганс Вайнерт, директор Антропольогічного Інституту в місті Кіль (Німеччина) видав велику працю п. з. „Повстання людських рас" з 184 ілюстраціями й 7 картами рас. В ній пише, що австралійська раса посвоячена з европейською (ст. 241).

В м. Дессав, столиці давного князівства Ангальт, отворено перший в Німеччині нац. соц. театр. Будинок для нього виставлено вже за влади Гітлера.. Як першу штуку відіграно Вебера „Свобідний стрілець" у присутности самого канцлера.

В Німеччині від якогось часу брак мяса. Від 30 м. м. всі різницькі крамниці скоротили час продажі на 3 години, бо не мають що продавати.

Повідомляється Всечесніше Духовенство, що в Дорі, в Пенсіонаті Фундації ім. Кокорудзів, можна найти гарне приміщення, з першорядним комфортом і вибагливим харчем, за умірковану ціну. Своя церковця кілька кроків дороги. Приймається також з родинами. Адреса: **Заряд Фундації ім. Кокорудзів в Дорі.**

Дирекція кіна „Скаля" в Кольонії заборонила Жидам вступ на салю, щоб дати можність німецьким глядачам „зворушуватися фільмовою штукою" та увільнити їх від небажаних сусідів.

Німецьке мін-во рільництва видало розпорядок, на підставі якого Жидам замкнено доступ до всіх державних огородів і парків у Відні і в цілій Австрії.

Доктор Тіршін, славний парижський лікар електрорадіольог, оперований уже 18 разів і позбавлений долонь і рамен, мусів піддатися новій 19-ій зчерги операції. Причина — поширення знищених радом тканей на інші части тіла.

В м. Нантеї (Франція) висвятили 35-літнього священика Терієнна на епископа. Се наймолодший католицький епископ взагалі.

В Ню-Джерсі повстали дві фабрики, які займуться продукцією „самоходових окулярів" для псів. Окуляри ті мають забезпечувати псів перед вітром і вуличною курявою.

Гумор. — Пощож Тобі парасоля підчас погоди? — Ну, бо як паде дощ, то бере його жінка.

Гумор. — Хлопчик запитаний у школі, яка ріжниця між монархом і президентом, відповів: Монарх це син свого батька, а президент ні.

Гумор. — Нова страва. — Вчера їв я пулярду а ля Рентґен... — А ля Рентґен? Не знаю, що це за страва. — Ну, самі кости, розумієш...

Спорт. У змаганнях за вхід до Львівської Окружної Ліги бере участь перемиська українська дружина „Сян". Вона вже закваліфікувалася до фіналових розгривок, виграючи оба метчі зі своїм противником жид. дружиною Кадімою (Борислав) у відношенні 3 : 1; 10 : 2. Остаточно Сян має розіграти рішальні змагання за вхід до Ліги з евентуальним переможцем групи Львів — Тернопіль, де покищо нема мистця, бо обі дружини, які тут змагаються (ТШЛ-Львів і Єгуда- Тернопіль), виграли кожда по одному метчові з рівним відношенням воріт 3 : 1. Вирішні змагання відбудуться мабуть аж за два тижні. Сян повинен увійти в склад окружної ліги, бо рівень його гри зовсім відповідає рівневі гри ліги та сильно вибивається понад А клясу.

Грізна пожежа вибухла у волоконних фабриках в місті Бове у Франції. Шкоди виносять 10 міл. франків.

Найбільший бомбардуючий літак у світі будують у заведеннях Санта Моніка в Каліфорнії. Тягар літака з ладунком бомб і палива виноситиме 72 тон. Довжина крил 72 м. 20 цм. Літак матиме ряд моторів по 2.000 парових коней кождий. Скорість літака до 320 км. на годину.

Катастрофальні зливи навістили стейти Ню Йорк і Пенсильванію. Шкоди обчисляють на десятки міліонів долярів.

Мексиканське мін-во освіти вислало до СССР Москаля Комаровського на педагогічні студії. По його поверноті малиб примінити совітський спосіб навчання в мексиканському шкільництві. Всі мексиканські учителі переходять тепер комуністичний вишкіл.

На рака вмирає річно: в ЗДПА і в СССР 150.000 людей, в Німеччині 80.000, у Франції 40.000.

200.000 книг річно продукують сучасні видавництва цілого світа. Від часів Ґутенберґа вийшло вже около 30 міліонів книжок.

Відтиски пальців на лякері усуваєть ся магкою фляпелею, звогченою в воді, з додатком кількох крапель амоняку.

Гумор. — У лікаря. — Що таке? Та я вас пів року лікую на жовтачку, а ви мені аж тепер кажете, що ви з походження Китаєць?

Гумор. — У школі. — Ти непотрібне все мусиш забути перо або олівець. Як назвавби Ти жовніра, що вибравсяб на війну без рушниці? — Ґенералом, пане професоре.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Анонімовий любко.
МУЗА: По великій війні.
ПАКС: Я винувата з Даніелею Даріе.
ПАЛЯС: Пікова дама.
СТИЛЕВЕ: Світ говорить про нас.

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Oplatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 10 липня 1938. Ч. 51 (1151)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

Свято на Маківці

В неділю дня 7 серпня 1938 р. відбудеться як що року Свято на Маківці в честь полеглих У.С.С-ів з такою програмою: 1) о год. 10.30 полева Служба Божа, 2) по Службі Божій проповідь, 3) по проповіди Панахида. Свято матиме характер виключно релігійний. Проситься Вп. Громадянство вчасі Свята зберегти спокій і повагу, не датися спровокувати посторонім чинникам і не оплескувати проповіди. Вчасі Свята відбудеться збірка на річ Т-ва Охорони Воєнних Могил, яку переведуть священики, та продажа знимок памяткової плити. Позатим ніяка інша збірка недозволена. З огляду на адміністраційні приписи проситься повинуватися вказівкам впорядників, які матимуть жовто-блакитні відзнаки на рукавах. Організований похід, особливо через Сколе, заборонений. За Виділ Філії Т-ва Охорони Воєнних Могил в Сколім: стампіля: (Товариство „Охорона Воєнних Могил у Львові" Філія в Сколім). о. М. Мосора, мр. Кошів.

Розвязання Товариства „Союз Українок"

„Новий Час" в ч. 147 приніс таку інформацію: З віродостойних жерел довідуємося, що Т-во „Союз Українок", яке адміністраційна влада припинила була в діяльности, тепер по упливі двох передбачених законом місяців, остаточно розвязане. „Діло" пише, що мотиви рішення ті самі, що були при завішенні.

Що сталося в Микуличині.

Воєвідський слідчий уряд в Станиславові оповістив офіціяльний комунікат про події в Микуличині. Зміст: Дня 3 с. м. учасники кольонії „Братньої Помощи Політехніки" зі Львова побили в Микуличині 18 Жидів, в тім двох тяжко. На припорученя прокуратора окр. суду в Станиславові постерунок в Микуличині перевів доходженя і притримав Адама Баліньского, студ. львівської політехніки, під закидом тяжкого упкодженя тіла.

Закарпатські Українці домагаються автономії.

Руська Національна Рада, яка відбула свої наради в Ужгороді, висунула під адресою пражського правительства ось які домагання: 1) створення окремого міністерства для Підкарпатської Руси; 2) підпорядкування краєвої адміністрації виключній компетенції губернатора Підкарпатської Руси; 3) віддання управи державними маєтками і підприємствами автономним органам краю; 4) скасування реферату міністерства шкільництва і народньої освіти в Ужгороді як самостійного уряду та підпорядкування його губернаторові; 5) замкнення чеських шкіл в тих місцевостях, де нема достаточного числа дітей чеської національности; 6) придержування при приймании на державні і самоврядні посади принціпу, що бодай 60% тих посад має припасти Українцям.

Нове зближення Берліна з Варшавою.

Нове польсько-німецьке порозуміння, сим разом у справі підручників історії в обидвох державах, заключено сими днями. „Дойтше Діпльоматіш-Політіше Кореспонденц" пише з того приводу: Обі сторони признали що наперекір дотепершним спорам оба народи живуть повнотою свого життя і для кождого з них може бути тільки корисним відноситися до другого з приязню і довірям. Вкінці зазначує, що незабаром розпічнуться переговори між Німеччиною і Францією в тій самій справі і сподіється, що дійдуть до щасливого кінця.

Арештували навіть Димітрова?

В Москві розійшлася поголоска, що Димітров, шеф Комінтерну, арештований. Можна здогадуватися, що причина арештування — совітські невдачі в Еспанії. Інша причина невдоволення Димітровим се марний успіх політики „людових фронтів". Димітрова вибрано м. р. до найвисшої ради СССР. Кандидував він також у виборах до найвисшої ради російської республики, одначе не вибрано його, що вказувалоб на те, що становище Димітрова було в останньому часі сильно захитане. Товаришів Димітрова з липського процесу Попова і Танева вже давно усунено з совітського політичного життя.

Чому замкнено закордонні консуляти в Ленінграді?

Велике зацікавлення викликав за кордоном факт, що Совіти предложили чужим державам зліквідувати їх консуляти в Ленінграді. Фінська преса пише, що Совіти рішили розбудувати Ленінград, остров перед тим містом, яктакож военну пристань Кронштату на таку твердиню, якої не моглаб здобути ніяка сила. Тому совітське правительство рішило позбутися закордонних дипльоматів, щоб їх не кортіло обсервувати фортифікаційні роботи. Се, пише фінляндська преса, причина замкнення закордонних консулятів у б. столиці білих царів.

Японці погрожують Франції війною.

Представник японського мін-ва заграничних справ заявив прилюдно, що заняття острова Парацельза французькою поліцією з Аннаму під проводом франц. офіцирів противиться ствердженням в рр. 1920/21, коли Французи й Англійці признали, що той остров належить до обшару Гайнану. Японський щоденник „Токумін Шімбун" пише, що коли Французи не заберуться з того острова, то Японія мусітиме підприняти відповідні кроки, бо Гайнан се китайська провінція і тимсамим терен военних операцій.

Перший конгрес карликів.

В Будапешті має незабаром відбутися перший зїзд карликів з цілої Европи. Один з організаторів зїзду заявив, що конгрес матиме характер демонстрації. „Хочемо запротестувати, говорив, проти трактування нас як істот низшого ступня. Ми такі самі люди як інші. Ми стремимо до того, щоб перестали показувати карликів в цирках за гроші". Забули, що се становило їх головний дохід.

Нації в СССР

Про два роди ідольолятрії з подібними наслідками.

Під заголовком „Національности в Совітській Росії" приніс „Прагер Тагеблят" у ч. 148 цікаву передовицю, яка коротко представляє історію й сучасність національної справи в старій царській і новій совітській Росії, чи радше в СССР.

Зміст статті такий: Коли з кінцем минулого століття експанзія царської Росії осягнула свій верх, було на її величезній території 150 народів. Великоросам було далеко до абсолютної більшости. Супроти таких великих національних меншин як українська або польська (30 міл. душ і 20 міл.) царське правительство було тої думки, що все те можна держати вкупі тільки при помочи найострішої централізації. Головно та політика супроти національних меншин і довела царську Росію до повного банкроцтва та відірвання цілого ряду країв.

Одначе й після упадку царату національна справа не перестала бути найтяжшою справою нової Росії. Совітська влада від початку проголосила засаду, що народи б. Росії можуть бути в одній державі тільки на основі їх д о б р о ї в о л і. Се було головною причиною, чому совіти так скоро опанували великі простори: ріжні народи не довіряли білим генералам Колчакови, Врангльови і Денікінови.

Поодиноким національним республикам в СССР признано доволі велику автономію. Мають вони свої правительства з ріжними міністрами (комісарами), крім міністерств заграничних справ й оборони. Центральне правительство СССР в Москві іменує свого представника при кождім правительстві совітських республик. Урядова мова скрізь національна, отже в українській республиці українська, в білоруській білоруська, в німецькій над Волгою німецька, в жидівській у Біробіджані жидівська і т. д. Нпр. на Україні 90% шкіл українських і в університетах викладають п о м о ж н о с т и українською мовою, театри, опери, фільмові надписи в кінах — українські, таксамо часописи, шкільні підручники, розпорядки, урядове листування і мова команди в українських військових частинах. Подібно в инших республиках. Та мовна націоналізація відбувалася по містах переважно всупереч волі широких кругів населення, бо більшість по містах говорила по російськи. Справами здоровля, культури й освіти завідують на місцях самостійно. Щодо господарських справ то самостійність республик більше натури адміністративно - технічної, бо плян продукції й розподілу виробляється для цілого СССР.

Річ ясна, що плекання національної культури і мови викликає і скріпляє відосередні змагання. Противагу тому становить централістична організація компартії. Се найвисший контрольний орган СССР, всякі правительства се тільки її екзекутиви, виконуючі органи. ЦК (Центральний Комітет) партії іменує в Москві найвисших урядників для всіх республик і в Москві рішаються всі важні справи для всіх республик СССР. Москва хоче культурного зближення всіх націй, що підлягають їй. В тій ціли театр з Узбекістану дає гостинні виступи в Москві, татарські танцюристи йдуть групами на Україну, в Тифлісі уряджується український тиждень високих шкіл і т. п.

Одначе національна справа в СССР

ще не устійнена („ім Флюс"). Впадає в очі те, що вільно там навязувати до великоруської традиції, але не вільно навязувати до традицій інших націй. Сегодня ще скрізь можна порозумітися по російськи, але чи так буде в будуччині, се питання. І в тім є небезпека для одностайности проводу і правління.

Треба ще зазначити, що хоч всі національні мови там офіційно признані, то вигідніше вносити подання по російськи, бо тоді скорше полагоджують справи, які й так дуже затягаються.

Найбільша трудність в тім, що там ніхто не знає, де границя між дозволеним плеканням своєї рідної історії, літератури й мистецтва, а між „шовінізмом". Богато, що перед кількома літами було дозволене, сегодня вже злочин. Се довело до невдоволення, особливо в Україні, Білорусі, Грузії, Азербейджані і т. д. З того прийшло до процесів за головну зраду, які кінчилися кріваво навіть для найвисших членів правительств і партій. Без сумніву — і в СССР національна справа вимагає ще богато праці.

Так пише „Прагер Тагеблят" в редакційній статті. Що се за орган? Це старий орган німецького міщанства. Він очевидно за слабо відріжняє теорію від практики в СССР в національних справах. Та все таки автор статті доволі влучно відчув значіння національної справи для самого істнування старої Росії й теперішнього СССР як також неможливість відріжнювання того, що там дозволене а що заборонене під національно-культурним оглядом, що й становить головну причину кріваво винищування місцевої провідної верстви.

Одначе властива спонука до винищування провідної верстви місцевих народів випливає з соціяльної ідольольотрії: з запереченням живого Бога большевизм зачав поклонятися ідолові соціяльного колективу, який йому заступив Бога. В тім колективі воля начальства стає найвисшою нормою етики. А що людська воля змінчива, отже в консеквенції центр свідомости большевизму покинувши віру в постійні закони Божі мусів скотитися в область божевілля, яке не відріжняє дозволеного від недозволеного і в тім замішанні реаґує мордом на всякі прояви життя.

Зовсім подібні прояви зразу нельогічности, потому масового божевілля можна запримітити також серед націоналістичної ідольольотрії: ті прояви тим грізніші і ще більше осоружні ніж прояви соціяльної ідольольотрії, що часто прикриваються іменем Церкви, Бога і Христа. Захоплені націоналістичною ідольольотріею суспільности уважають такі самі вчинки своїх людей геройством, а чужих злочинством і згодом зовсім затрачують всяку льогіку та всякий сором у поведенні з людьми инших народів.

Як у такім стані скінчиться боротьба обидвох жахливих ідольольотрій, дуже трудно предвидіти. Одно тут ясне, що вона вибухне і що принесе велике знищення, якого ще не бачило людство.

Насвітленням тої важної справи займемося ще окремо на тлі подій у дивнім і страшнім царстві антихриста.

Політичний процес у Києві

Перед найвисшим судом радянської України має відбутися незабаром процес проти українського опозиційного блоку. Обвинувачені: Кудрявцев б. член політбюра УССР, Олійник б. секретар київського партійного комітету, Марголін б. секретар окружного комітету в Дніпропетровську; Прамек секретар обласного партійного комітету Донеччини, Єгоров секретар київського міського парт. комітету, Фролов інструктор київського парт. комітету, Тумак і Дроздов члени комуністичної партії (большевиків) України (КП(б)У). Їм закидають партійний саботаж, себто що приймали до партії „ворогів народу". (АТЕ). Вістку сю можна буде лучше зрозуміти по перечитанні статейки „Нації в СССР".

Як випроважали Начального Вожда УГА

ген. Мирона Тарнавського.

Год. 5.40. Похоронний похід знов рушив. І знов пливе попри вікна велика филя народа. Пізнаю в ній знакомих, що поприїздили з ріжних околиць краю. Ще тому 40 літ українські інтелігенти в Галичині майже всі зналися між собою особисто. А сегодня — деде! Навіть мови про те нема. Значить, ростемо. Потомство тої інтелігенції може бути відсунене від ріжних становищ і занять батьків, але не може вже перестати бути інтелігентне. На думку про те, як іще недавно мало інтелігенції мав наш нарід, стає лекше: бо якже можна дивуватися, що ми не здійснили свої мрії на величезних просторах земель українських, коли ми ще недавно всі між собою особисто зналися? Значить, було нас тільки, що кіт наплакав, як каже народ.

Та не виключена річ, що чим більше буде інтелігенції невироблені патріотично і нездисциплінованої, тим трудніше буде нашій нації здійснити свою мрію. Мов на потвердження тої думки залунав жалібний марш. Якийже він жалібний! Виглядає, якби се грав жаль нації, що серед її провідної верстви за 20 літ так мало проявилося зрозуміння потреби єдности під одним проводом...

Йдуть робітничі й селянські орхестри наші і рівно-рівно грають. А інші орхестри по боках ще ждуть на свою чергу. Вже довго ждуть. Деякі від рана...

Переграли.

Так тихо маси йдуть. Сунуть як тіни. Нема ніяких транспарентів з надписами, що се за люди, з яких околиць і міст і сел. То просто глибінь народна отворила спусти свої і маси йдуть. Особливо багато молоді. Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

Помалу відріжняю в масі поодинокі українські організації. Відріжняю по обличах знакомих членів.

Ізза зелені дерев заблестіли жіночі строї: пані, дівчата, міщанки, селянки і головно маса жіночої молоді. Дійсно велика маса її йде. Йдуть наші дівчата, тихо і поважно. Йдуть і йдуть і кінця їм не видно.

Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

Так, то нація йде. Наше жіноцтво переважно росле, здорове. Видно в нім богато гарних облич. Коли дивитися на те жіноцтво, то во істину трудно припустити, що Господь забув про таке дородне племя і його відповідне становище між іншими народами.

А наші жінки і дівчата йдуть і йдуть.

Дитина на балконі питає: „Коли жінки перестануть іти?"

Нарешті за ними показалися хлопці, мущини. З міст і сел. Йдуть справними рядами. За ними орхестри. І знов дівчата наші: молодь, молодь, молодь

Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

А здалека сурми грають. І знов наші хлопці надходять, всі стройними рядами, у чвірках. Порядок взірцевий. Аж дивно! Якби проби передтим робили.

Надійшла невеличка сільська орхестра. Але як добре заграла!

І знов наші дівчата йдуть. Дівчата, дівчата, дівчата, багато дівчат. Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

А далі напереміну групи хлопців і дівчат, хлопців і дівчат, хлопців і дівчат. На загал в цілім поході переважало наше жіноцтво, а в нім молоді дівчата. Був се дуже гарний і дуже потішаючий вид.

А орхестри грають, грають!

Як Львів Львовом, такого похорону ще не було.

Подібно величавий похід бачив я на святі Українська Молодь Христові (УМХ) в 1933 р. і описав його. Коли тепер порівнюю в памяти оба ті походи, то стверджую, що образ їх зовсім, а зовсім інакший, але тип нації очевидно той сам.

Вдивляюся докладніше в великий похід. Тут бачу в нім і стареньких жінок і сивих старців. Так, то нація випроважає Начального Вожда УГА.

І знов жіноча молодь наша йде.

І знов мужеська молодь наша йде. А здалека від св. Юра мов бронзова лявіна суне. То в одностроях надходять луговики.

Вже немов дві людські струї пливуть. І все те суне в діл вулицею Міцкевича.

Нараз — чудовий вид. Група наших дівчат в прекрасних однакових строях. Йдуть, немов легко колишуться. Йде краса нашої землі — мов лан білого маку.

Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

Дійсно як білий мак, що висипається зміж зелених дерев.

Вишивки на них — просто прелесть.

Похід кінчиться.

Якісь два авта наїзджають на останні ряди, з них одно величезне. Чи не міське?

Счиняється крик.

Впорядчики біжать рядами, щоб застановити їх. Авта голосно гудуть.

А орхестри грають, грають, грають, Начального Вожда УГА випроважають — в останню путь.

Хоч похід тревав довго, то коли скінчився, жаль було, що вже скінчився: такий він був гарний і здисциплінований.

Похоронний похід мав дві головні, дорогі для нас прикмети: 1) Він був добровільний: ніхто примусом не стягав тих мас нашого народа на похорони Начального Вожда УГА, ті маси самі прийшли, притягнені патріотичним почуттям серця свого. 2) Сей похоронний похід був такий здисциплінований, що подібний порядок і дисципліну не все можна побачити навіть там, де виступають в парадах регулярні, касарняні війська. Се всі присутні запримітили і всі були тим дуже мило здивовані. І слушно, бо се поява, яка свідчить про велику суспільну вартість племени, що здібне до витворення аж такого взірцевого порядку. Значить, не помилявся старий Панталеймон Куліш, оден з найбистріших умів і найлучших істориків всієї України, коли виставляв Галичанам ось яке свідоцтво:

„Червона Русь доставляла для Польщі лучших воїнів, всі польські коронні гетьмани були родом Русини. Вона дала й козакам перших провідників... Там, в тім Підгірю, держалося дружинне варяго-руське начало навіть по упливі багато літ після татарського погрому. І сила руського руху в новім періоді зачалася відти". *)

Хто знає неймовірно острий критицизм Куліша в відношенні до Українців, тільки той належно зрозуміє вагу такої похвали Галицького племени його пером. А хто уважно дивився на похорони ген. Тарнавського, той мусить признати, що Куліш мав рацію: в сім племени мимо великої тяжкости його думання криються дуже великі вальори.

Галицька Земля має право повеличатися тим, як вона випроважала Начального Вожда УГА — в останний похід, в останню дорогу на сім світі...

Випроважала вся, бо також з инших

*) Гл. П. А. Кулиш: Исторія Возсоединенія Руси, том I, сторона 288.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Кондолєнційні письма і телєграми

по смерти бл. п. Начального Вождa.

„Новий Час" в 146 ч. приніс отсі інформації:

На руки „Ділового Комітету" з приводу смерти бл. п. Нач. Вождa ген. Мирона Тарнавського насіло багато кондолєнційних письм і депеш. Ось деякі:

„Молода Громада" — Ексцелєнції Пані Тарнавській. Прошу прийняти моє співчуття Вашій тяжкій втраті. Вічна память Начальному Вождові Української Галицької Армії Генералові Миронові Тарнавському". — Павло Скоропадський.

„У глибокому жалю Вождові Сеніору-Стрільцеві мій останній вояцький поклін. Родині щире співчуття" — Курманович, Баден, к. Відня.

О. Макарій Каровець ЧСВВ., б. полевий духовник Бригади УСС. Ігумен монастиря, Бучач: „Як член б. Української Г. А. висказую Рідні, Корпусові Офіцерів УГА і всім членам тої Славної Армії глибоке співчуття з приводу відходу нашого Генерала в ясні світи вічного Щастя і Правди. Дух цього останнього генерала нашої Армії буде з нами перебувати і поведе до кращої будуччини народу, а память про Нього житиме в народі і його історії. Честь Тобі, наш Батьку Генерале! Зложи від себе і всього українського народу поклін Цареві народів і віків".

„Волинська Земля бе чолом тлінним останкам Вождa УГА". — УНДО в Рівному.

Повітове Кредитове Т-во (вул. Сикстуська 38) у Львові; старшини Українських Установ Соломвинщини; установи громади Болохівці, волости Найдорф, повіту Дрогобич; „Стара война" УСС з Гуцульщини; члени Виділів Установ у Турильчі; Т-ва й Установи Рудеччини; Т-во б. Українських Вояків у Бельгії; жіноцтво Зборова; установи у Верхняківцях; б. стрільці УГА с. Сапогова, повіт Борщів; установи с. Сапогова, пов. Борщів; установи з Товмача; Читальня „Просвіти", Буськ; Молоді Соколи, Буськ; Українські Установи й громадяни з Бродів; від. ген. Сальського з Варшави („Складаю поклін памяті ген. Тарнавського"); Українські установи й громадянство Городенщини; Українські організації в Монастириськах; Ред. Зенон Пеленський, Скорики; б. члени УГА з Катовиць (рівночасно вислали 100 зл. на будову пагробного памятника); Мартинець з Перегінська; Повітовий Комітет Комбатантів УГА в Підгайцях (*видали окремі клепсидри*); Ярослав Малиняк, б. поручник УГА зі Сколього; Самбірське Громадянство; Б. вояки УГА і все українське громадянство Калушини; Установи Бужська; Іван Галущинський, голова Р. Ш., Ямне; Український Молодий Театр „Заграва" (В. Блавацький); Український Спортовий Клюб „Сян", Перемишль—Вовче; Кооперативний Союз у Сокалі (замість квітів на могилу бл. п. Генерала, зложили рівночасно 100 зл. на Фонд Вдів і Воєнних Сиріт у Львові); „Мота", хемічна виробня, Львів; Інж. М. Козакевич, б. держ. секретар публ. робіт, Зимна Вода; „Супруга", Союз Українських Приватних Службовиків; „Будучність", Т-во українських гр.-катол. робітниць, Львів; Б. члени УГА й установи Підгаєччини; Ген. Ом. Павленко, Прага; Колегія Пропамятної воєнної відзнаки УГА, Прага; від усіх українських установ з Теребовлі; Від усіх українських Установ з Заболотова; Від усіх українських установ в Угнові; Б. члени УГА, Купче; Антін Чернецький, б. держ. секр. ЗУНР, Острів; Гриць Микитей, б. пор. УСС; о. Ст. Онишкевич, б. посол і член Н. Ради в Станиславові; Ів. Романівський, б. пор. УГА, Борщів; Петро Гораль, Борщів, б. четар УГА, Греко-катол. ур., Барилів; Українські установи, Радехів; Андрій Лівицький, від Уряду УНР; Ганс Кох з Відня; „Українська Захоронка", Львів; Українська Громада — Моравська Острава; Старшини УГА, Станиславів; Епископ Лакота, Перемишль; Український Театр „Богема" (з провінції); Культурно-освітні й економічні установи Тухлі; Громадяни повіту Заліщики; Карпинський, б. підхорунжий, Борщів; Яворівщина; Союз Кооператив у Стрию; Скалатщина; Скала Подільська; Українське Громадянство Зборівської Землі; Стрілківець; Бучача; Петро Коптун, Львів; Українське Фотографічне Т-во, Львів і ін.

Чи плоти найбільша справа?

„Діло" в ч. 144 принесло статтю дра С. Барана „Чи плоти найбільша справа?" В ній пише про недавний розпорядок ген. Складковського між іншим:

І саме виконання цього розпорядку в цілости шванкує. Пригадується Шевченківський вірш про старших і пузо. Міністр дав приказ воєводам, воєводи повітовим старостам під особистою відповідальністю, повітові старости бурмистрам і війтам та поліційним станицям, а ті знову від себе сільським солтисам і в цей спосіб урухомлено відразу величезний адміністраційно-бюрократичний апарат у цілій державі під одним гаслом — ремонт зовнішнього вигляду будинків, малювання штахет і білення плотів. Бюрократи, з яких кожний дрожить за свою посаду й екзистенцію, виказують непомірну енергію, що не завжди йде впарі з можливістю виконання і доцільністю. На бюрократичних урядовців пішов панічний страх, коли стало відомо з урядового комунікату, що ген. Складковский як міністр внутрішніх справ звільнив з місця зі служби одного зі старостів у центральній Польщі за те, що по селах його повіту *плоти не були в порядку. А як пише польська* преса, згаданий староста має великі заслуги для культурного й господарського розвою свого повіту і не менші в польській загально-суспільній роботі. Інші старости, де плоти чи паркани були не по урядовій рецепті, дістали поіменну загрозу супроти своєї посади, коли до двох тижнів чи до одного місяця не вичистять свого повіту на дзеркало. І пішло все дальше своїм порядком. Чим нижчий чин, тим більше боїться і тим він ревніший. Пишуть нам з ріжних сторін краю, що сьогодні багато сіл виглядає як по якому набігу. Найнижчі виконавчі органи і з тим найчастіше бездушні виконавці-солтиси зрозуміли найновіший ремонтовий розпорядок на свій лад. Одної днини при помочі шарварків робітників порозвалювали плоти, ще зовсім добрі, що могли стояти ще довгі роки, приказуючи ставити негайно нові — хоч це вже літо і лящина, лозина чи верба давно зеленіють і тепер ніяк не надаються на огорожу — і хоч у часі передновку ніхто на селі не має готівки. В деяких гірських селах вориння веліли заступити плотами. Усі плоти, стодоли, стайні і хліви без огляду на матеріял, з якого їх збудовано, мають бути білені. Не всюди поставлено плоти замість збурених і в городи забігають безроги та худоба, що нищать селянську працю. Вибілені плоти вже по першому дощі виглядають дуже погано, як не менш і пообдивані дощем побілені недавно стіни стоділ, стаєн та хлівів. — Та не треба думати, що на українських теренах у Польщі енергія бюрократії тримається виключно плотів. Не забуває вона і про інші справи, що дуже близько торкаються нашого національного життя. Заказ відбути Краєвий ювилейний просвітянський зїзд у Львові, заказ чи обмеження поювилейних просвітянських свят у повітових центрах і подібних публичних свят по місцях — нині, як кажуть, частинно вже ухилений центральною владою, заказ улаштувати вакаційні оселі для нашої молоді в Карпатах, заборона тернопільським воєводою Маліцким відбуття навіть товариського зїзду бувших учнів та вчителів нині розвязаної української державної гімназії в Тернополі, заборона тернопільським воєводою Маліцким будови гімназії і лінею Рідної Школи в Чорткові, на днях у цілости ухилена самим премієром ген. Складковським, неможливість купити нашому селянинові хочби кусник землі у сусіда в прикордонних повітах, а передовсім у тернопільському воєвідстві, історія з вивласненням майдану Сокола-Батька у Львові і багато-багато важних справ у нас в Галичині, якими цікавиться на свій спосіб державна адміністрація, та які всі разом і навіть кожда з них окремо куди важніші для нас від білених плотів, хоч які вони потрібні й конечні. Не кажемо вже про навертання православних Українців на римо-католицизм на Волині та про нову филю зачинювання православних церков і домів молитви й виселювання неетатових православних священиків на Холмщині і Підляшші...

міст і сіл Галичини наспівають вісти про те, як там пращали панахидами Начального Вождa УГА.

І так зі Станиславова пишуть нам:

Дня 2 VII с. р. в Катедральному храмі у Станиславові Преосв. Епископ-Суфраган Кир Йоан відправив торжественну панахиду за душу бл. п. Генерала Мирона Тарнавського, Начального Вождa УГА. В панахиді, що почалася о год. 20-ій, взяло участь численне духовенство: крилош. о. шамб. Луцик, о. кан. др Баран, о. кан. Лукач, о. Бенеш, о. Вапрович, о. Винничук, о. Лехицький, о. Мельниченко, о. Микитюк, о. Миськів, о. Палагіцький і о. Слезюк. По обох боках тетрапода за духовенством уставилися на позір б. старшини і стрільці УГА. Простора катедра повна народа. Весь час тихенько, поважно. Співав муж. хор „Думка". На „Вічная Память" видно було зворушення на всіх, а по неодному обличчі потекли сльози щирої любови-жалю за рідним Генералом-героєм.

Преосв. Григорій, Епископ Ординарій, на місійній праці в горах.

І таких вісток багато-багато приходить і ще прийде не лише з Галичини, але також з інших земель, де тільки живуть наші люди і мають можливість висловити свої почування і думки. Прийдуть такі вісти також ізза моря, з чужини далекої. Ми певні того.

А. Ч.

Крівавий террор у св. Землі

ЖАТ (Жидівська Аґенція Телєграфічна) звідомляє: Перед зелізничим двірцем у Гаїфі кинено бомбу у згромаджену товпу. 20 людей погибло, 60 ранених, в тім 38 тяжко. Між убитими є шурин през. Вайцмана, інж. Товія Туніе, літ 56, оселений в Палестині від 30 літ. Власти оповістили виїмковий стан. Рівночасно доносять з Тель Авіву, що й там з поїзду кинено бомбу в товпу. Є трупи й ранені. Поліція увязнила всіх арабських пасажирів того поїзду.

Конференція в Евіяні

В швайцарській місцевости Евіян зачала радити конференція в справі Жидів еміґрантів з Німеччини при участи делеґацій 20 держав. Найчисленніша делеґація прибула з Англії під проводом льорда Вінтертона, англійського віцеміністра. Крім него є в англ. делеґації ряд експертів з міністерств закордонних справ, кольоній і внутрішних справ. Англійські домінії, Австралія і Нова Зеляндія, вислали окремі делеґації. Конференцією проводить голова американської делеґації. Англійська делеґація заявила, що Англія зробить все щоб улекшити еміґрацію, одначе треба взяти під увагу, що імперія британських кольоній лежить головно у тропікальнім підсонні, отже не надається до кольонізації европейськими осадниками, по друге Велика Британія не може нарушити прав туземного населення в своїх кольоніях. Кошти фінансування жидівських еміґрантів з Німеччини обчисляють на 200 міліонів долярів (поверх міліярд злотих).

Ст. Бжозовский таки був шпіоном

ІКЦ в ч. 182 приніс статтю Й. Кшеславского, який на підставі автентичних актів царської охрани стверджує, що славний польський письменник, Станислав Бжозовский, автор „Леґенди Młодej Польскі", таки був на таємній службі в московській охрані. Значить, правдива була чорна ліста, яку літ тому рівно 30 оповістив рос. публіцист Волод. Бурцев, спираючись на зізнаннях б. аґента царської охрани у Варшаві, Бакая. Він сказав Бурцеву, що в законспірованім льокалі у Варшаві сам особисто виплачував Бжозовскому його місячну платню та читав його рапорти про струї серед польської інтелігенції, про найбільше впливових людей і про їх нелеґальну діяльність. Цікаво, що відома рос. революціоністка, Вера Фіґнер, яка половину свого життя пересиділа в страшній Шліселбурґській тюрмі, прочувала правдомовність Бакая, бо схарактеризувала його перед судом так: „Брудні уста Бакая голосили безоглядну правду". Таємниця Бжозовского вияснилася аж по 30 літах, мимо того, що наступив переворот і всі акти охрани стали доступні. Причина того була та, що в актах охрани фіґурував він як Леопольд Станіслав Леон (трьох імен) Бжозовский, або коротше як Леопольд Бжозовский, а в літературі був загально знаний під іменем Станислава. До того було трьох Леопольдів Бжозовских. Та тепер справа вияснена. Автор статті припускає, що Бжозовский став жертвою шантажу охрани, яка прозила йому оповіщенням зізнань у цитаделі з 1898 р., і він, чоловік слабого характеру, згодився піти на постійну донощицьку службу. Справа Бжозовского повинна багато навчити і нашу молодь, яка терпить від провокації.

ОСИП НАЗАРУК

На нічній адорації

З вражінь і думок на 34-ім Евхаристійнім Конґресі в Будапешті.

Зміст: На адорацію Найсвятіших Тайн мущинами втискаються жінки. — Спомин з давних літ. — Про походження і значіння слова Евхаристія. —Як сю тайну називав сам Спаситель і як її пояснював св. Тома з Аквіну. — Яке значіння має Евхаристія для християн-католиків. — З історії Евхаристійних Конґресів. — Дещо про кріваві торжества Азтеків. — Про страшенну тінь Ґуїцільопочлі над Европою. — Чому пригадуються слова найбільшого фільософа між пророками. — Як занялася страшним пожаром побожна Еспанія. — Як той сам огонь тліє в цілій Европі. — Привид гієн у роскішних замках. — Виходимо з нічного богослуження коло год. пів до другої над ранком. — Як ми дісталися до дому і чому трудно було заснути по тій нічній адорації?

В пятницю 27 мая 1938 р. о год. три чверти на одинацяту вночі зачалася після програми нічна адорація Найсвятіших Тайн для мущин на великій Площі Героїв.

Пішло нас кілька. Велика площа і всі галєрії майже зовсім виповнилися мущинами, але тут і там видно було троха жінок, хоч по дорозі поліція і добровільна сторожа Конґресу доволі енергійно недопускали їх, бо жінки мали передтим свою окрему адорацію. Та куди не втиснуться жінки? Мало їх було, але були. Переважно молоді, мабуть студентки, перед якими не встояла навіть здисциплінована поліція.

Тихо хоч мак сій. Годину почитання проводив відомий пресовий діяч Банґа Т. І. В часі мадярського „Вірую" та співів і взагалі в часі адорації є доволі часу і нагоди застановитися над величавим почитанням Найсвятіших Тайн в часі Евхаристійних Конґресів.

Тут я пригадав собі часи, коли в мені ломалося невірство й заникала ворожнеча до Церкви. Помалу я вже внутрі признавав і весь нерозум невірства і велику потребу церковної організації, але не міг звикнути в думці до участи в Найсвятішій Евхаристії та в Евхаристійних Конґресах. З тим я внутрі найдовше боровся. І тому уважаю тепер своїм обовязком сказати бодай кілька думок для таких, яким був тоді я, про ту найглибшу справу християнської релігії та католицького культу.

Евхаристія слово грецьке, значить по нашому подяка, вдячність. „Евхаристос" значить приємний, чемний, розумний, добродійний, а в значінні прислівниковім: лагідно, після бажання.

Евхаристія се у християн імя для Найсвятішої Тайни в її подвійнім значінні: як некрівавої жертви Нового Завіта, установленої Христом, і як овочу, наслідку тої жертви, святої тайни, а саме на підставі благодарственних молитов в часі приношення жертви як найглибшої суті релігійного культу.

Найсвятіша Евхаристія се по віруванні катол. Церкви тіло і кров Христа Спасителя під видами хліба і вина, а Евхаристійна жертва се безкровне повторення в Службі Божій кривавої жертви на Голгофті за гріхи всіх людей і відпущення їх тим, що жалують за них, щиро постановляють поправу і готові до покути. Сам Христос Спаситель називає тайну Евхаристії „таємницею віри", а се тому, бо вона перевисшає слабий людський розум і тільки вірою можна наблизитися до тої тайни.

По чудотворнім розмноженні хліба прирік Христос Жидам в синагозі в Капернаумі, що дасть їм споживати тіло своє і кров свою (Єв. Йоана 6, 26). І виконав своє приреченння при останній вечері, коли перемінив хліб в тіло своє і вино в кров свою та подав апостолам споживати (Євангелія Матея 26,26).

Автор великого катехізму Шпіраго пише, що апостоли не бачили при споживанні ні форми тіла, бо форма хліба лишилася незмінна, ні форми крови, бо форма вина також не змінилася. Тільки сама суть їх дізнала переміни. І наводить за св. Томою з Аквіну таке пояснення: Подібно переміняється птасяче яйце в птицю, хоч його шкаралуща в нічім не зміняється.

Свята Евхаристія дуже успокоює і скріпляє, бо вона означає дійсне перебування Божого Сина між людьми і в людях в символічних формах урожайности і поживи.

Якуж чисту і непереможну силу представляє християнин, що в святій сповіди позбувся гріховного обтяження і прийняв Найсвятішу Тайну Евхаристії з вірою, що прийняв в себе самого Бога, найвисшого, найсильнішого, наймудрішого і найсправедливішого володаря всесвіта! Хоч кожда добра ідея скріпляє сили людини, то очевидно ні одно душевне скріплення не може рівнятися з тим, яке дає належно принята Найсвятіша Евхаристія. Тут є той момент, що минуле лучить з Вічним. І тому тут криється найглибша і найвисша тайна християнського культу по науці катол. Церкви.

Як оком сягнути похилилися голови великих мас мущин і лунає спів мадярський, лунають молитви в незрозумілій мові. Через голову скачуть цифри звязані з Евхаристійними Конґресами. Се недавна установа. Вперве уряджено Евхаристійний конґрес в м. Лідь в 1881 р. А потому відбувалися такі конґреси що року, що два роки. Відбувся такий конґрес і в Єрусалимі і в Римі і в Лондоні і в Мадриді і в Відні (1912) і в Люрді і знов у Римі (1922) і закінчений кривавим нещастям в Шікаґу (1926).

Думка заметушилася мов від далекого запаху крови. Дивлюся на годинник: північ. Цікаво, що в Америці нема в нашім народі повіря про духів блукаючих нічною порою. Се властивість старого світа. Бодай я не зустрічав там такого повіря ні в Америці, ні в Канаді.

Думка скочила з Шікаґа до Мексика. І пригадалися з його історії страшні жертви в людях, які продовж одного року доходили до десятків тисяч. Ось чого вимагав страшний поганський культ. Його величавість міряли скількістю пролитої крови. На сходистих пірамідах жреці держави Астеків живцем вирівали серця з грудей полонених і ще дрожачі складали на вівтарі свому кривавому божкові. Се був свого рода націоналістичний культ, по суті той саміський, якого дух і тепер щораз сильніше обмотує ріжні народи. Тільки форма приношення жертви трохи інакша: безлична, насильна асиміляція. Що за клубок моральної погані і злочину криється в тім понятті і якже сильно захоплює воно в ріжних краях також людей, що називають себе християнами! Захоплює навіть католицьких священиків, які нераз цькують до того злочину.

О, якже наскрізь видно триюмфальний похід кривавого Ґуїцільопочлі по Европі. Яку страшну тінь кидає він на високу культуру її. Хвилями мається враження, що вона ось ось заломиться і огнем займеться і кровю сплине і в руїну западеться. На думку тиснуться слова найбільшого фільософа з пророків:

„Скажіть праведному, що благо йому, бо він споживатиме плоди вчинків своїх. Горе ж беззаконникові, бо буде і йому відплата за діла рук його... У той день Господь одійме гарні бляшечки на ногах.... і гудзички і серіжки і запинки і пояси і посудини з пахощами і чарівні красою висильця і перстені і каблучки під носом і верхні намітки і спідні одежини і хустинки і гаманці і оплічча барвисті і плащики і повязки і зеркальця і сорочки з виссону та завої. І буде замість принадних пахощів смердота і мотуз замість пояса і парх замість завитого волосся і вузька верітка замість широкої обгортки і замість краси пятна (на тілі)... І пошле Господь силу сухоти на товстих, а між знатними запалить полумя, мов полумя вогню".

Очи звертаються на схід, де вся та нужда вже розлилася на величезних просторах, де живе і велика більшість українського народу. І все там є — аж до тої полуміни між знатними, що бушує мов полумя вогню. Вдивляюся в величавий вівтар, де опівночі зачалася досвітна Служба Божа, яку править еспанський кардинал Ізидор Гома, архиєп. Толєда, примас Еспанії. І стає в очах полумінню та кровю покрита рідна країна його, що вже два роки кровавиться і пожаром горить. І пригадується, як писала „Шенере Цукунфт", що при найбогатшій катол. катедрі світа в Мадриді було перед тими страшними подіями кількадесять каноніків, та не було кому поїхати на передмістя відправити Богослуження і проповідь сказати... Тільки монахи видержували працю, головно чин Єзуїтів, але та праця не вистарчала супроти навали ворожих сил. І занялася страшним пожаром прекрасна Еспанія, колись така побожна від краю до краю.

Той сам огонь є скрізь в Европі, але ще під поверхнею і може вибухнути кождої хвилі. З дня на день докидають дров до того вогню тумани, що вважають себе правителями, а вони очевидні вороги суспільности і власних держав. Европа горить від двох кінців і скрізь ще під спід тліє, а вони ще розитрюють ненависть між народами і займаються систематичним припікацням і без того упосліджених і терплячих. Але як вибухне той тліючий вогонь, то мабуть всю Европу на довгі часи зустріне те, що так страшенно предсказав Вавилонові найбільший фільософ між пророками:

„І Вавилон, царств окрасу, Халдеїв гордощі повергне Бог у ніщо як Содому і Гомору. Осадник там не осяде з роду тай до роду, ні Араб не розложить шатра, ні пастух там зі стадом спочивати не буде. Пустинний звір його заляже і пугачами наповняться домы його. Житимуть там струси і скакатимуть малпи косматі, шакалі витимуть у домах їх і гієни по роскішних замках. Близько той час і не загаяться дні його... Життя твоє шумне в пекло провалилось. Під тебе стеляться черви і черви накривалом тобі... Ти покинутий за гробовищем як пуста галузка, як одежа вбитих мечем посічених, що їх вкидають у вапняні ями, мов те падло, що його топчуть. Не будеш ти в могилі з ними, бо ти спустошив землю свою, вбивав народ свій: о по віки не спогадається рід лиходіїв!.." (Ісаія).

Несуть св. Причастя поміж лавки на великій Площі Героїв. Який процент присутніх причащається? Трудно сказати, бо є місця, де причащається один за другим, а є місця, де не причащається ніхто.

Година перша по півночи минула. Журюся, як видістатися з тої великанської маси людей, коли вона рушиться до виходу.

Можна було сісти з самого краю. І я виразно се говорив, що так треба зробити тай аргументував чому: бо тоді легше буде вийти і може ще захопити яке авто, а до дому далеко і міста ми не знаємо.

Та що з того! Наш молодий провідник, що йшов на самім переді, бо знав мадярську мову, почвалав у саму середину великої заповненої площі, а з нас ніхто не хотів відриватися від нього. Отже й ми попали в саму середину.

Година пів до другої над раном. Колиж ми дістанемося до дому? Хоч властиве Богослуження вже скінчилося, то люди ще не виходять, то співають, то моляться.

Нарешті ми рішилися вийти і помалу видісталися з товпи. Біля Площі Героїв стоїть довгими рядами маса авт. Та до котрого приступимо, кожде замовлене. Йдемо пішки далі, мов звірята, що інстинктом кермуються в напрямі до свого леговища. І провідник не питає нікого, куди йти, посоловів, бо втомився, ледви волочимо ноги. Йдемо напівтемними вулицями. Нарешті надіздить якесь старе авто — свобідне! Славаж Тобі Господи.

Сіріло, як ми дісталися до своєї кватири.

Я ще довго не міг заснути по тій нічній адорації. Чи тому, що був занадто втомлений, чи може тому, що ввижалися мені величаві торжества, які все безпосередно попереджають розвал блискучих на око культур, повних у нутрі удавання, єхидности, неправди...

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

Поміченння і завваги

з приводу Загальних Зборів „Скали“.

II.

Ще донедавна ситуація на терені „Скали“ по ріжних деканатах була ріжна. Одноцільної кампанії проти „Скали“ нігде не було. Кождий ділав на свою руку. А тепер нагло, як за ударом чарівної лісочки, скрізь по всіх деканатах запанувала під тим оглядом однозгідність і доцільність. Всі колишні просвітянські діячі, знані завзяті противники „Скали“, забралися до діяльности в „Скалі“ і закопили скрізь ініціятиву у свої руки. Мов гриби по дощі виринають на терені „Скали“ щораз то свіжі діячі, що не дуже ще давно її завзято поборюзали. Був би се прояв дуже потішаючий, що колишні противники „Скали“ стають в ряди її діячів, але якби вони робили се справді з переконання і для ідеї і якби це означувало зміну у їх поглядах та ідеольогії.

На жаль так не є. Своїм поведенням на кождім кроці вони недвозначно засвідчують, що у них ті самі давні просвітянські погляди, та сама либеральна ідеольогія, защіплена „Ділом“, що і дальше не перестає для них бути якби народним евангелієм, та сама метода праці і крикліва тактика, а що найсумніше та сама традиційна клерикалофобія.

Це неначе відживають давні т. зв. „ідейні“ священики з 1900-их років, лише у зміненій одежі під новим шильдом „Скали“. Це на терені „Скали“ неначе вертаються 1900-і роки з тою самою горячковою роботою, що тоді була на терені „Просвіти“. Як тоді по читальнях „Просвіти“, так тепер по парохіяльних читальнях щораз частіше проявляється той самий високопатріотичний підйом, той самий крик і шум з музиками, забавами, концертами, фестинами та представленнями, а по католицьких часописах ті самі шумні звіти і дописи, що у 1900-их роках заповнювали аж до обридження сторінки народньої преси. Скрізь на зібраннях та сама самохвальба, ті самі славословія для сумнівної вартости діячів, та сама взаїмоадорація для своїх а ворожнеча і нетерпимість для „католиків“, ті самі клевети, інсинуації, інтриги, ба навіть террор і бойкот, щоб їх унешкідливити, зломити і не допустити до впливу і голосу.

З вище наведених фактів і з того, що це тепер вже діється по всіх деканатах, виходить, що це робиться пляново. І власне в цьому криється нова грізна небезпека для „Скали“. На разі ще її не видно, овшім вона головними аранжерами так хитро і зручно замаскована, що видається навіть на перший погляд, що ніякої небезпеки нема і що всьо в порядку. Перешкоди при засновуванні читалень змаліли і стратили на силі, число читалень „Скали“ і їх членів помітно зростає, в читальнях „Скали“ рух і видається, що ситуація зовсім добра.

Та на ділі це всьо лиш хитро і штучно заінсценізоване противниками „Скали“ і католицького світогляду на те, щоби приспати чуйність Епископа як головного Вожда і на те, щоб „Скала“ давала фірму і варстат праці для народних діячів, але щоб свого змісту в народне життя не вливала, лише щоб заповнювала його давним просвітянським змістом.

І штучка наразі вдається: „Скала“ є, робота йде, але коріння в народній організм не запускає і як так дальше піде, не потрафить перевиховати народу в дусі католицизму. Лише буде шумно животіти, доки не розлетиться.

І на цю хвилю аранжери приготовляють незрячий загал заздалегідь. Тепер скрізь, мимо того позірного життя і діяльности в „Скалі“, говориться, що вона хвилева, що тимчасова „Скала“ довго не вдержиться, це і в часі останніх Загальних Зборів переповідано з уст до уст. Наразі, говорили, „Скала“ стоїть, бо має сильне підпертя та з хвилею, коли його забракне, скінчиться діяльність і життя „Скали“. Балачки такі викликують хоробливий стан психози, що огортає пригнобленням щораз ширші круги приклонників „Скали“ і в зародках забиває запал, без якого праця в товаристві не можлива.

III.

Штучний рух в „Скалі“, розпочатий її противниками, трафив на добрий ґрунт і як найбільше пригожу для себе хвилю. І тому від разу прибрав він форми стихійної сили. Вирост його побороти не дасться. За се треба ту стихійну силу завчасу оговтати і уняти в карби та ужити на добро „Скали“. Перший спосіб до того, щоб маркувати і ставити головний натиск, що „Скала“ це народна установа, але не чисто світська, як читальня „Просвіти“, лише парохіяльна, що її завданням дати основу і бути середником Католицької Акції. Як така мусить вона відповідати виключно лише вимогам Католицької Акції. Це її форма, сенс і цілий зміст, а основні вимоги Катол. Акції це ті карби, що вспіють стримати стихійний підйом хитрого, буцімто високопатріотичного духовенства. В „Скалі“ Покровитель, як найвищий і одинокий вожд Катол. Акції, має право і способи приневолювати священиків, щоб по читальнях працювали в дусі Катол. Акції і Його напрямних, а не бавилися в голосних народних діячів і не вислугувалися світським либеральним провідникам. Добре також булоб дати наказ редакціям „Правди“ і „Н. Зорі“, щоб шумних дописів про чисто світські імпрези в „Скалі“ як фестини, забави, концерти, представлення і т. п. з засади не містили.**)

Другим середником відвернення грозячої небезпеки будуть курси Катол. Акції. Небезпека ця прибирає розміри стихійної сили, головно завдяки незрячости духовенства, а курси як раз мають на цілі її усунути і курсантів виобразувати на свідомих католицьких діячів, повних запалу для високих завдань „Скали“. Щоб запевнити і утвердити той сподіваний хосенний успіх курсів, треба конче ще деяких середників запобігаючо-спомагаючих.

Найперше треба звернути увагу на ті справжні бастіони т. зв. народно-патріотичного руху по наших деканатах, а ними є в більшости наших деканатів на жаль т. зв. „деканальні чини“ т. є. декани-віцедекани, радники, духовники, і до того ще й їх родини. Ріжні панки народні діячі їм на кождім кроці підбасовують, а вони, щоб не втратити популярности, йдуть їм на руку, декотрі своєю байдужністю і нерадивістю, а більшість таки активно для ідеї, бож вони як деканальні достойники з засади уважають себе і за великих народних діячів і провідників, і щоб того „становища“ не втратити, радо вислугуються світському проводові. Там часто жерело сплетень і інтриг проти справді добрих і ревних священиків в деканаті. Там часто основа у нас практикованого бойкоту.

Коли так дальше буде, то по курсах хочби найсильніша акція курсантів розібється об ті бастіони: деканальні чини їх до голосу і праці не допустять і будуть її параліжувати.

Тут багато мігби помочи дієцезальний Асистент Катол. Акції. Він має бути по думці основних вимог Катол. Акції правою рукою Ординарія, а душею Катол. Акції. Він по курсах буде удержувати контакт з учасниками курсів і їх перед нахабністю народних діячів боронити та піддержувати в їх працях для „Скали“.

При Головнім Виділі „Скали“ і в його домівці треба конче зорґанізувати читальню, але не звичайну парохіяльну для всіх, лише для інтеліґенції з секціями для панів, пань і акад. молоді. Се справа конечна, що не терпить найменшої проволоки. Куратором тої читальні буде дієц. Асистент. Ціллю її буде освідомити і виховати світських інтеліґентів апостолів для Катол. Акції, з яких опісля мають рекрутуватися члени Гол. Виділу „Скали“, організатори й інструктори та люстратори. Вона повинна також стреміти, щоб своїм впливом огорнула всю інтелігенцію в дієцезії. Як такої читальні чимскорше не буде, то в короткім часі ми готові стратити до решти всю інтеліґенцію так, що навіть до Виділу не буде кого вибрати. Се справа не легка, але покищо матеріял до неї існує і вона може повстати. В тій читальні повинні від часу до часу виголошуватися відповідні реферати, котрі освідомлювалиби нашу світську інтеліґенцію в актуальних справах катол. Церкви і релігійного життя.

С.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Ми помістили повищу допись з огляду на актуальні справи в ній порушені, хоч треба зазначити, що автор настроєний трохи песимістично. Щодо священиків, то не можна заперечити, що многі з них перенесли свою діяльність з „Просвіти“ до „Скали“ і то в тім самім дусі т. є чисто світським, одначе не можна посуджувати всіх у хитрунстві. Річ стане нам ясна, коли собі усвідомимо, що наше духовенство попросту не все знає як працювати в „Скалі“. Духовенство працювало досі виключно в установах чисто світських і в дусі народнім світським. З тою працею воно зжилося, нею перенялося. А тепер люди бувають безрадні, бо не знають як взятися до праці в дусі релігійно-народнім. Не знають як виповнити висказ і домагання св. Письма: Возглавити вся о Христі, збудувати всьо на Христі, отже і народні справи в дусі Христовім. Та річ ясна, що при систематичних зусиллях в тім напрямі наступить згодом поправа.

**) „Нова Зоря“ дуже рідко містить звіти поодиноких Т-в. А щодо „Правди“ то її Редакція сама займе становище. Ми зазначимо тільки те, що означити границю між звітом, у якім є признання для працівників, і т. зв. шумним звітом доволі трудно для кождого редактора, який не знає відносин на місці. А коли заборониться католицькій газеті містити звіти з діяльности „Скали“, то міститимуть либеральні газети. Отже вихід з того може найлучший такий, щоби звіти перед друком переходили контролю Г. Виділу. — Ред. „Н. Зорі“.

Нова адвокатська рада

У Львові уконституювалася Адвокатська Рада, на припорученння Нач. Ради у Варшаві. На чолі її став адвокат Перацкий. Представники Українців і Жидів виступили з внеском, аби на віцедеканів вибрати одного Українця й одного Жида. Той внесок Поляки відкинули, хоч Жиди разом з Українцями мають велику більшість між адвокатами на терені львівської адв. палати. Українці і Жиди голосували спільно з Поляками на вибір адвоката Перацкого, зате не голосували при виборі віцедеканів. Нова Адвокатська Рада обійме урядування дня 12-го серпня с. р. З Українців увійшли до Ради др Михайло Волошин, др Старосольський і др Лициняк.

З рішень Управи Пром-банку:

Кредит буде признаватися в першу чергу тим нашим міщанам, в яких підприємствах чинно працює ощадностева збірниця. — Доказ зрозуміння дрібної ощадности — не доказ свідомости підприємця. Надто банк має моральне зобовязання супроти тих, що приходять до банку не тільки тоді, як їм треба кредиту.

Піоніри ощадностевої акції користуються довірям

Пром-Банку

Львів, Гродзіцьких 1/1 п., тел. 292-15 і 200-15.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українські неперіодичні друки

В УССР І ПОЛЬЩІ.

2) Між большевицькими виданнями в УССР за 1928—1934 роки, а головно в добі вже по Скрипнику, поза технічними підручниками майже нема книжок по українськи, які не спомагалиб духово большевизму; про се писав я ширше в моїй брошурі „На фронті української книжки" (уступ п. н. „Невинність большевицьких книжок", ст. 29 і сл.). А що маса большевицьких видань своїми назвами перевисшає небольшевицькі галицькі видання вдесятеро (3.000 большевицьких і 300 галицьких видань), а накладом (коли приняти пересічний тираж української книжки в Галичині на 3.000) в шестеро (в УССР 55,385.000, в Галичині 900.000), то з того ясно, що Українцям поза большевією загрожує страшна повінь большевицької літератури. Та повінь уже раз — за часів Скрипника і „Нових Шляхів" — навістила була наші західні землі. Цікаво, що були й такі наші „національні" книгарні, які тоді не ставили тій большевицькій повені не то ніякого опору, а ще й хвалилися тою „культурою".[2]) Ті книгарні робили спеціяльні вистави з радянських книжок й видавали катальоги, в яких відношення назв книжок галицьких до радянських було 31 : 69 у користь большевицьких. Коли тим книжкам зроблено публичний закид з того приводу, тоді ріжні референти виправдувалися тим, що мовляв „Держвидав" винен книгарням великі гроші і сі довги сплачує радянськими виданнями. Отже що мають книгарні зробити, викинути цей „народній маєток", чи що?.. Аж сього року я довідався, що такі „виправдування" референтів були наскрізь брехливі: не „Держвидав" був винен книгарням, а навпаки, книгарні брали і беруть на кредит у „Держвидаві"... Виходилоб з того, що деякі людці з наших „національних" установ, хоч назверх удавали націоналістів, то направду стояли на послугах „ВОКС'а", товариства для „наладнання культурних звязків" з СССР. І — треба це підчеркнути — ті самі людці й досьогодні займають у нас свої місця, хоч Скрипниківщина й Студинщина вже давно провалилися...

Прикро це говорити, але треба: страшну повінь большевицької книжки на наші західні землі затримала не наша, а чужа гребля: польська цензура й московська сатрапія Постишевщини. Але ті дві чужі греблі — дуже непевні й можуть скоро завалитися. Постишевщина вже провалилася й у Галичину знову зачинає йти рікою большевицька література. Цензура ще тримається, але й вона завалиться, як лише прийде до голосу т. зв. „демократія"; а воно йде до того. За панування „демократа" Ендржейовича цензура конфіскувала безпощадно всі важніші протибольшевицькі статті, бо це, мовляв, моглоб пошкодити добросусідським звязкам. Натомість видання ВОКС'а йшли тоді спокійно польською почтою двокілевими почтовими пачками...

Анатема 105% націоналістичних чи навіть католицьких духовних кругів нічого на цю большевицьку повінь не поможе: бо злу книжку можна виперти лише доброю книжкою, а ніколи хочби як авторитетною язиковою анатемою. Отже пригляньмося, що ми — поза УССР — можемо протиставити навалі большевицьких книжок і чи вистарчить нашої книжкової продукції на греблю проти большевицької повені?

„Рочнік" на стор. 326 подає, що неперіодичних друків (книжок) українською мовою було: в 1932 році 187 назв, у 1933 — 220, у 1934 — 233, в 1935 році 223 назви. З того числа 223 назв у 1935 році було: научних книжок 31 назв, красного письменства 60, популярних видань 121, підручників 11 назв. За ті чотири роки (1932 — 1935) в Польщі вийшло українською мовою 863 книжок. В тім самім часі в Польщі вийшло мовою: польською 21,123 назв книжок; жидівською 1,565; німецькою 416; московською 213; білоруською 80, іншими 973 назви книжок. Українців було в Польщі („Рочнік" стор. 22 подає 13,9% коли злучити разом рубрики „українські" і „рускі язик") за даними „Укр. СР" 5,693 тисячів на 31,915 тисяч усього населення Польщі — себто около 18%. Жидів є в Польщі яких 11%. А тимчасом Жиди мали в Польщі своїх видань у 1932 — 1935 рр. малощо не двічі більше ніж Українці: 863 українських і 1565 жидівських книжок. А Німці, яких є в Польщі лише 2,6%, мали за той час половину того числа видань, що ми, які творимо 18% населення. Коли поділити ту нашу мізерію: 863 назви книжок через число 4 літ, продовж яких ті книжки видано, то дістанемо на один рік 216 видань. Порівнаймо число 216 з цифрою 360 назв, які мала Галичина в 1913 році, чи з 381 книжками, які видано в Галичині в 1928 році! І тут упадок замість зросту і то упадок на більше ніж 50%!

З яких причин той упадок? Мабуть причинилася в 1932 — 1935 рр. до сього упадку кількости назв українських книжок не лише економічна кріза, яка панувала в тих роках, але й безсумніву політика довозу большевицьких книжок, замість продукування їх на галицькім ринку. Менше матеріяльне ризико спроваджувати книжки з УССР, ніж видавати їх у Галичині.

„Катальог" за роки 1933 до 1937 подає 1465 назв українських книжок-повістей. Доповнім цю суму до 1.500 назв,а дістанемо повну українську книжкову продукцію за пять літ поза межами УССР. За 5 літ 1.500, отже пересічно поза УССР виходить на рік 300 книжок українською мовою. „Катальог" ділить ті книжки на такі групи:

1. Енцикльопедії, Збірники, Словники	38
2. Бібліографія, Книговодство, Архіва	9
3. Богословіє, Історія Церкви, Книжки релігійні	81
4. Фільософія, Психольогія, Етика, Естетика	7
5. Математика, Природа	26
6. Антропольогія, Етнографія	5
7. Географія, Краєзнавство, Подорожі	29
8. Мовознавство	34
9. Історія і теорія літератури	58
10. Історія, Спомини	136
11. Право, Економія, Суспільні науки	41
12. Політика, Публіцистика	133
13. Виховання, Шкільництво	33
14. Фізичне виховання, Гри, Забави	18
15. Шкільні підручники	14
16. Книжки для дітей і молоді	129
17. Популярні видання	46
18. Повісти і оповідання	238
19. Поезія	65
20. Театр	150
21. Мистецтво	17
22. Техніка, Ремесло	6
23. Медицина, Ветеринарія, Гігієна	11
24. Промисл, Торговля, Кооперація	15
25. Рільництво, Сільське господарство	48
26. Музика	10
27. Ріжні	11
28. Образи і портрети	35
Разом	1465

В порівнанні з радянською продукцією книжок в українській мові — тим пересічно 3.000 річно — наших 300 видань становить усього 10% большевицької навали. Але навіть із тих 10% не все може служити за греблю проти большевицької повені. На тих 1465 книжок у „Катальозі" знайшов я всього 217 католицьких книжок і 201 різко ворожих католицизмові видань. Значить зі суми 1.500 назв мусимо счеркнути ще бодай 300 злих книжок, які випродуковано тут за 5 літ на користь большевизму. Вийде з того, що річно продукції (3000+360) 3360 большевицьких книжок протиставляємо всього (1200 : 5) 240 своїх книжок. Невесела перспектива, а булаб іще сумніша, якби порівняти суми накладів: 900.000 наших супроти 55,385.000 большевицьких. У нас виходило в тих роках не більше 60 творів красного письменства в 180.000 прим. накладу, а в Радяншині річний тираж красного письменства давав 9 міліонів, то значить 50 разів більше! А відома річ, що найглибша агітація та, яку переводить красне письменство.

Що мої сумні висновки не осамітнені про те свідчить згадана стаття дра Є. Ю. Пеленського про українську книжкову мізерію. Він пише в ній м. і. таке:

Дані за 1933 р. з невеличким заокругленим такі: В Польщі вийшло тоді 10.086 книжок і брошур. Коли приняти населення Польщі кругло 32,000.000 (в 1933 р.), а в тому Поляків 22 й Українців лише 6 міліонів, виявляється, що одна книжка виходила в Польщі на 3.200 мешканців. Польських книжок було 8.228, отже одна книжка припадала на 2.800 мешканців. Ще вищий відсоток німецьких і жидівських книжок. Зате 1 українська книжка припадає аж на 18.750 мешканців — українських книжок вийшло тоді лише 319! — Куди гірше представляється справа зі спеціяльними книжками. І так наукових книжок вийшло загалом 2.732, з того польських 2.339 і українських 56. Пересічно одна наукова книжка припадала на 12.000 мешканців, одна польська на 9.500 Поляків, а одна українська на... 107.000 Українців. В добавок українські наукові книжки — це переважно невеликі „причинки". Колиж до того взяти під увагу висоту накладу, вийдуть ще гірші цифри, бо наклад українських книжок значно нижчий від накладів польських, чи навіть жидівських книжок. — Подібно з часописами. Всіх часописів було 1.855. Коли з того відняти 125 урядових, з яких усі виходили й виходять у польській мові, а ні один в українській, то пересічно один часопис припадає на 18.000 мешканців. З 1.442 польських часописів один припадав на 15.000 мешканців. Українських часописів офіційно нараховано в 1933 р. лише 67. З наших обчислень ясно, що було їх принайменше 100. Всетаки й тоді один часопис випадав аж на 60.000 Українців. Ще гірше представляється тут справа з накладом. Подібно й зі щоденниками. Зі 156 щоденників у Польщі мали ми лише два, тепер три. Коли в Польщі один щоденник обслуговує кругло 200.000 мешканців, то в нас аж 2,000.000.

Дещо відрадніші дані дістанемо за останній 1937 рік. Подає їх „Українська Книга" (ч. V, 1938) у статті Б. Р. п. з. „Книжкова продукція в Галичині за 1937 р." Про се на другий раз.

Ол. Мох.

---

[2]) Се зрештою був льогічний висновок агітації дра М. Рудницького з „Діла" і под. йому панів за т. зв. „безсвітоглядовою культурою Европи" — масонським гаслом, за яким криється захристіянська „культура".

Нові видання

Осип Годунько: **Перші промені.** Оповідання з перших часів християнства на Україні. Бібліотечка „Моя Книжечка”. 5 книжечка. Львів 1938. Накладом видавництва „Наш Приятель”. Ст. 30+2 кпг., формат 12×16.8 цм.

Проф. др Іван Огієнко: **Складня української мови.** Частина друга: Головні й пояснювальні члени речення. „Бібліотека Рідної Мови” видає проф. др Іван Огієнко, ч. 10, 1933—1938. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. Сторін 239+1 кпг., формат 11 × 16.6 цм. Ціна 2 зл.

Життя і Право, вістник теорії і практики. Ч. 2. Рік XI. Львів, червень 1938. Зміст: Др Лев Ганкевич: Українське назвище в метрикальних книгах і карне право; др Михайло Волошин: Арт. XVII впровідних приписів до права про судове екзекуційне поступовання в теорії і практиці. За вдержання судів присяглих (Промова сенатора дра А. Горбачевського); Петро Конюх: Поняття зневаги в польському карному кодексі; Мр Роман Гуглевич: Спільні громадські грунти; Вирішення Найвищого Адміністраційного Трибуналу; Загальні Збори Адвокатів Львівської Палати; Л. Г.: Бібліографія; Термінольогічна комісія; Оречення Найвищого Суду. Ст. 32. Форм. 15.5×23.8.

„Рідна Мова”. Зміст 7-8 (67-68) числа: І. Огієнко: Історія слова „піп”. В. Коблик: Слово „піп” у Галичині. Проф. В. Барагура: Психольогічні основи успіху літературного твору. І. Огієнко: Складня української мови: І. Словосполучення, згода й словолад. Проф. Яр. Гординський: Повість у Радянській Україні. І. Огієнко: Адам. Мовно-теологічний нарис. Л. Українка: Що дасть нам силу, поема. о. А. Станканинець: Мадяризми на Закарпатті. І. Огієнко: Вимова біблійних імен. І. Огієнко: Для спочинку. І. Шевченко: Молитва, поезія. А. Ф.: 30-ліття наук. праці І. Огієнка. Життя слів. о. О. Герета, о. А. Станканинець: Рідномовні замітки. Відповіді на запити наших читачів. Дописи Прихильників рідної мови. — Адреса „Рідної Мови”: Варшава IV, ул. Стальова 25, м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.60 зл.; за границею в Європі 8 зл., поза Европою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову” від 1 числа. Річник 1 (без 1-3 чисел) 5.00 зл.; річники II, III, IV і V по 6.00 зл., оправлений II і III по 7.50 зл.; в Європі по 10 зл., поза Европою по 2.35 дол. річник оправлений. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

С. Гайдучок: **Вплив фізичного виховання на вдачу нашої молоді.** Львів 1938. Ст. 12. Формат 12×14 цм. Відбитка зі збірника „Першого українського педагогічного конгресу 1935”.

Студентський Вістник, місячник, рік I, ч. 1—2, липень—серпень 1938. Ст. 53. Форм. 16.8×24.6. Зміст: Омелян Логуш: За правильні напрямні в студентському житті; Віталій Пилипчук: Провідницька верства; Мирослав Прокоп: Актуальні речі; Степан Осінський: До концепції імперіялізму; Мирослав Стиранка: Шляхами нашої державницької свідомости; Зиновія Кравців: На своєму місці; Михайло Палідович: До проблем фізичного виховання; Тиміш Семчишин: З приводу одної анкети; Із студентського життя.

Калосьсе, беларускі літаратурна-навуковы і грамадзкі часапіс. Кніжка 2 (15), 1938. Ст. 128. Форм. 25×17.7 цм.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пресвята Евхаристія в житті Церкви, родини й суспільности. (Реферат пані Е. Шаркової, призначений на 34-ий Евхаристійний Конгрес).

5) Безперечно людська неміч така велика, а воля така слаба, що дійсно треба геройства, щоб поконувати з дня на день усякі покуси й людські недомагання. Та на це є лік, великий, сильний лік.

Це Христос у Пресвятій Евхаристії! Він щоденно жертвується по всіх престолах світу й щоденно хоче кормити нас своїм хлібом, щоб наші щоденні обовязки освятити і влити в нашу душу силу надприродного духа.

„Хліб наш насущний, дай нам днесь”. Ця молитва не відноситься тільки до щоденного матеріяльного хліба, але головно до хліба надприродного, що ним є Христос у Пресв. Евхаристії. Значить, щоб жити Божим життям, треба щоденно кормитися Евхаристійним хлібом і враз з Христом щоденно нести свій тягар. І тоді, цей щоденний тягар не буде тяжкий, бо сказав Христос, „бремя моє легке”, — але дійсно буде легкий. Мало того, буде радісний, повна життєва радість опромінить наше життя, хочби й найтяжчі терпіння наложив Бог на наші плечі.

З того висновку про святість, яка в Божому пляні відноситься до всіх людей, дійдемо до висновку, що святість конечна в родинному житті, а вслід за тим в цілій суспільності. Як відомо, родина це установа Божа, що бере свій початок в Тайні супружества. А Тайна супружества це звязь двох людей ріжного пола на взір містичного тіла Христового з Його Церквою, з вірними. На підставі цього звязку християнське супружжа обовязане до святости, до плекання й виховання дітей на майбутніх мешканців неба.

Святість супружжа основується на характері осіб, бо супружим вузлом лучаться два члени містичного тіла Христового на святу ціль; та ціль се родження й виховання нових членів містичного тіла Христового, а передівсім свята лучба з Христом.

Спільне пожиття супругів не замикається тільки й виключно в дочасних, матеріяльних чи змислових запотребуваннях, воно, як подружжя сакраментальне, не може обійтися без життя духового. А духове життя в супружестві не може обійтися без життя в Христі, зн. без злуки з Христом у св. Причасті.

Сьогодні відзиваються чимраз жахливіші голоси на тему кризи супружжа. Сьогодні ця криза вийшла в дуже острy стадію, бо супружжа загрожене не тільки в своїй формі, але в своїому суттєвому значінні і бутті. Се просто сказавши, вибухає революція проти супружества. А кожду революцію попереджує довга підземна робота. Так було і з супружжам.

Найперше висміювано його в пресі, театрі, на екрані і т. п. Потім перебільшувано дійсні відхили супружжа від його ідеалу. Відтак до голосу прийшло змислове рознуздання з усякими грішними практиками. А про наслідки цього краще й не говорити! Здається нам, начеб під спокійна родини хтось підложив динаміт. Тому нема іншого способу уздоровлення супружжа й родини, як тільки щирий зворот до самого жерела святости, до Евхаристійного Ісуса, який освячує родину.

З родин повстає суспільність і нарід. Родина — це природна конечність, це умовина нормального життя кождої суспільности. Родина це та комірка, в якій нормадьно заспокоюються інстинкти, змагання й потреби звязані зі збереженням одиниці й роду. Тому се фраза знаний висказ, що від родини залежить значіння суспільности й народу. Родина се перша школа співжиття, тої психічної прикмети, від якої залежить суспільна вартість людей.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГУБЕРНАТОР ЗАКАРПАТТЯ Константин Грабар виїхав до Праги, де переговорює з чехословацьким правительством у справі автономії. Після нарад з прем. Годжею п. губернатор Грабар має відбути наради в справі автономії також з президентом ЧСР дром Бенешом.

ВІЦЕГУБЕРНАТОР ЗАКАРПАТТЯ, Чех др Мезнік, має незабаром уступити. В справі його уступлення заявив прем. Годжа делегації аграрної партії з Закарпаття, що віцегубернатором буде іменований уроженець Закарпаття, де вже є богато кваліфікованих урядників місцевих уроженців.

В ШУМЛЯНАХ МАЛИХ, пов. Бережани, невідомі справники вбили господаря Гринька Шевця. Причина вбивства також невідома. На місце вбивства виїхала судово-лікарська комісія під проводом віцепрокуратора Окружного Суду в Бережанах А. Вержбіцкого.

В ОСЕТИНСЬКІЙ АВТОНОМІЧНІЙ РЕСПУБЛИЦІ (СССР) найвисший суд засудив на розстріл 11 урядників комісаріяту рільництва. Їм закидали саботаж.

В ЮГОСЛАВІЇ розписали позичку національної оборони в сумі 4 міліярдів дінарів. Населення покрило її продовж кількох днів.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР має відвідати Будапешт. Се має бути ревізита регента Гортія за його відвідини в Берліні. Чеська преса пише, що Німеччина старається позискати Мадярщину як союзника для своїх плянів в середній Европі.

КОМІСАР БІРКЕЛЬ у Відні розвязав т. зв. австрійський легіон і приказав всім легіоністам зложити зброю й виряд до 10 днів. Причина розвязання та, що легіоністи мали домагатися вицофання німецьких штурмових відділів з Австрії. Такі вісти принесла жидівська преса.

26 ВІЙСЬКОВИХ ДОРАДНИКІВ Німців під проводом ґен. Фалькенгавзена опустило китайську тимчасову столицю Ганкав. Вони виїхали до Німеччини, предсказуючи остаточну перемогу Китайцям.

ІТАЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР в Токію і манджурський амбасадор також підписали договір між Італією й Манджурією. Він регулює справи установлення дипльоматичних представництв, торговельних взаємин і т. п. Се перший договір Манджурії з чужою державою, не рахуючи Японії.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вислати дипльоматичного агента до м. Бургос (столиці ґен. Франка).

У ФРАНЦІЇ оповіщено декрет, яким впроваджено кару смерти за злочини проти зовнішньої безпеки краю і за злочини шпигунства.

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР в Токію заявив, що неправдиві вісти про те, немовби Франція доставляла амуніції китайській армії.

ВІЙСЬКА ҐЕН. ФРАНКА здобули 7 км. терену на фронті Терруелу. Над морем здобули повстанці гірський ланцюг Пунталь. Там розбито 48 і 208 бригаду червоних.

У ВАЛЄНСІЇ змобілізовано всіх робітників до робіт над укріпленням міста. Замкнено театри, цирки й кіна, а персонал і артистів вислано на фронт. Червоні сподіються, що ґен. Франко зачне незабаром наступ на Валєнсію.

ТУРЕЦЬКИЙ СОЙМ в Анкарі ухвалив широку амнестію для всіх бувших противників теперішного режіму. Крім того сойм ухвалив новий пресовий закон, що признає богато полекш для видавців часописів і розтягає опіку над редакційним персоналом періодичних часописів. Вже навіть Турки здобулися на широку амнестію для політичних переступників, а в цілім ряді християнських держав ані зазором не видно такої амнестії.

ТУРЕЦЬКІ ВІЙСЬКА вступили двома шляхами на територію сирійської провінції Александретти. Вони обсадять ряд сіл, містечок і міст згідно з умовою між штабами французьким і турецьким.

НОВИНКИ

З Перемишля відіхало на літні колонії коло 150 сільських дітей зі Східньої Галичини. Діти походять з теренів сильно мішаних під національним оглядом. Кваліфікацією дітей занявся Звйонзек Шляхти Заґродовей. „Ґазета Польска", яка приносить ту вістку, пише, що побут дітей на західних землях між елементом чисто польським і стріча їх з вищою культурою щоденного життя матиме для молодого покоління величезне значіння.

Львівський міський уряд рішив збурити будинок при вул. Чарнецького ч. 5, де дотепер містилося каблеве бюро електрівні. Зроблять се, щоб відкрити історичні мури бенедиктинського монастиря.

На вул. Леґіонів у Львові тріснула водопроводна рура. Вода розвалила частину дороги. Трамваєвий рух на тій вулиці припинили аж до направи водопроводів.

За невідновлення каменицї арештовано Й. Бомбаха, власника реальности при вул. Жовківській. Городське староство засудило його на 14 днів арешту. На відклик Бомбаха до окружного суду відставили його до судової диспозиції.

Мін-во освіти вислало обіжних до шкільних кураторій в ціли зорганізування іспитів для екстерністів при кінці реформи середньошкільного устрою. Відбудуться іспити для екстерністів з обсягу 6-клясових шкіл і 8-клясових ґімназій давнього типу. Вони відбудуться вміру зголошування кандидатів аж до кінця 1938/39 шкільного року.

В Городенці появилася недавно на небосхилі по заході сонця смуга ясно-блакитного кольору, яка тягнулася від західньої до східньої сторони. Проча частина небосхилу була блідо-рожева. Се незвичайне атмосферичне явище тривало майже годину.

В Ославиці (Рашівщина) вломилися до церкви невідомі злочинці, розбили скриню за вівтарем і забрали з неї 300 зл. готівкою. Під замітом влому арештувала поліція Дмитра Данька, в якого знайдено більшу готівку.

Першим селом у Бучаччині, що дістане електричний струм, будуть Старі Петликівці.

Над поставським повітом (Виленщина) перейшов сильний ураґан, якого жертвою впало коло 50 осель. В богатьох місцевостях ураґан повивертав телеґрафічні стовпи та наробив великих шкід у садівництві. Крім того від буревію потерпіло кілька костелів і церков у кобильницькій ґміні. Від громів погибло 5 людей.

Над олькуським повітом перейшла градова буря. Град знищив плоди 20 сіл. Шкоди виносять поверх міліон зл.

Помер Роман Стажиньский, начальний директор Варшавського Радія.

Гумор. — В Америці. — Пізнаю Вас, каже господиня, Ви один з тих трьох волоцюг, що я їм подарувала овочевий торт минулого року. — Так, шановна добродійко, — відповідає волоцюга — я один залишився в живих.

В Празі відбувся здвиг чеських соколів, на який зіхалося поверх 140.000 гостей. Приїхали делеґації з Югославії, Болґарії, Ромунії, Англії, Канади та з інших країв. Чеський „Сокіл" має 700.000 членів.

В копальні вугля коло Моравської Острави обсунулася земля на ґлибині 500 метрів і засипала 8 ґірників. Завдяки негайній помочі 5 уратовано, 3 погибли.

В Хомутові і Ґартенберґу (Судети) дійшло знову до заворушень між Чехами і Німцями.

Новий німецький закон каже, що всі „штатгальтери" матимуть такі самі платні як міністри. Кілько виносять ті платні, про це закон не говорить.

В Берліні відбувся зїзд всіх Ґерінґів. Зїхалося повер 200 членів родини. Приймав їх преміер міністрів Німеччини Ґерінґ.

У Відні в хвилі прилучення Австрії до Німеччини було 1750 адвокатів, з того 450 християн. Тепер счеркнено з листи 721 адвокатів Жидів, що осіли в Відні по 1914 році.

В Парижі повстав „Комітет африканських доріг". Завдання комітету зладити проект трансафриканської дороги (через Сагару).

В м. Бульонь над Сеною (Франція) вибухла ґрізна пожежа, яка знищила найбільші у Франції магазини кінематоґрафічних декорацій. Поліція евакувала цілу дільницю міста. Сотки робітників остали без даху над головою.

В Антверпії (Бельґія) відбувся конґрес ганзейських торжеств, на якому ухвалено резолюцію в справі створення нової ганзейської Ліґи, що малаб взоруватися на давній Ганзі. Резолюцію принято одноголосно, а місто Антверпія має занятися вибором комісії, яка розгляне можливости створення нової Ганзи.

В місцевости Апрілія на терені давних понтійських болот Муссоліні в приявности високих державних і реґіональних достойників розпочав молочення збіжжа. Муссоліні станув сам на молотільці, розібрався до пояса і виголосив промову, в якій остро напятнував становище антифашистівських чинників супроти останніх апровізаційних трудностів Італії.

Два італійські кружляки „Евдженіо ді Савоя" і „Дука Аоста" вибираються в подорож довкола світа. Залога кружляків буде складатися з 60 офіцирів, 170 підофіцирів і 1.000 моряків. Подорож потриває 10 місяців.

Італійська збіжева корпорація відбула під проводом Муссолінія засідання, на якому рішено, що всі Італійці їстимуть відтепер однаковий рід хліба, з 10% домішкою кукурудзи. Рішення це продиктоване кепським сеґорічним урожаєм.

В м. Порт Саїд страйкують усі працівники акційної спілки „Суезький Канал".

Гумор. — У модистки. — Прошу пані се найновіший парижський модель! Останній крик моди! захвалює модистка. — Дуже помиляєтесь: останній крик вийде з уст мого мужа, коли дістане рахунок!

8-ий міжнародній дороґовий конґрес відбудеться в Голяндії в м. Шевенінґен.

Катастрофальна повінь, яка навістила Японію, знищила 264.877 будинків і затопила 226.836 га управної рілі. Втрати обраховують на 100 міліонів єн.

Жертви. Впр. о. Іван Кучма, Надвірна, п. в місці: зл. 10 на укр. інвалідів (збірка в церкві в Назавізові в часі Зелених Свят).

СІК ЦВИТУЧОГО ЛОПЯНУ

ужива́ється при шкірних вкидах, болячках, сґрофулах, коростах, червоній шкірі, лишаях і веснянках.

Продаж: аптики і дрогерії.

Головний склад:
Warszawa, Miodowa 14.
Magister Edward Gobiec.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Анонімовий любко.
МУЗА: По великій війні.
ПАКС: Я винувата з Даніелею Даріє.
ПАЛЯС: На краю життя.
СТИЛЕВЕ: Без приказу і Каварня на границі.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2).

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавци

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/1 стор. 180. — зол., 1/2 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/10 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/1 стор. 280.— зол., 1/2 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/10 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Пантелеймон Хитра.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пресвята Евхаристія в житті Церкви, родини й суспільности. (Реферат пані Е. Шаркової, призначений на 34-ий Евхаристійний Конґрес).

6) На жаль сьогодні під впливом ріжних суспільних течій заломалося співжиття між одиницями, суспільностями, народами й державами. А причина цього заломання лежить в індивідуальному та збірному еґоїзмі, що деколи вибухає фурією зоольогічної ненависти. І під тим оглядом рятунком нинішних народів являється Пресвята Евхаристія — ця Тайна любови, що колись в початках християнства єднала Греків, Римлян, Жидів, патриціїв і невільників та й сьогодні зосередила в столиці св. Стефана представників навіть найбільше ворожих націй.

Одначе йдім дальше. Бо головна тема цього реферату це Пресвята Евхаристія в житті Церкви, яка обеднує всі народи в імя Христа і дає тим до зрозуміння, що хто направду живе життям Церкви, живе з Христом, що кермує Нею та враз з Христом навчиться погодити загальне добро Церкви з добром своєї нації. Доказ цього якраз те, що тут на Евхаристійнім Конґресі Церква, яка обеднює всі народности, в особливіший спосіб молиться за зєдинення наших відлучених братів й призначує на це навіть окремий день з нашим східним обрядом.

Вона бачить і болїе, що цілий схід, а в тім і наш український нарід, тяжко Богом досвідчуваний, переораний страшними злиднями, діткнутий грозою пекла, чекає на визволення. В розпуці жде, що хтось визволить його з ярма пониження. Хтож двигне той камінь, що пригнітає наші зболілі серця? Алеж ніхто інший, тільки Евхаристійний Христос — і душі злучені з Ним, що готові на всяку жертву. Святих потребує сьогоднішний світ — святих потребує особливо наш український нарід, святих праведних мужів, священиків, святих матерей і дітей! Вони в злуці з Христом двигнуть цей камінь, вони, ті святі душі, приспішать годину визволення нашого народу та зєдинення його св. Унії зі святою католицькою Церквою.

Бог не вдоволиться ніколи половинними середниками, поверховною побожністю в злуці з ненавистю до всього, що не своє, не рідне. Бог жадає правдивої любови ближнього — любови, що обеднює всіх у Христі, а тоді будьмо певні, що наша будучність вже на цім світі буде певна й тревала.

Чиж не бачимо, що англійська протестантська Церква щораз більше прихиляється до зєдинення з катол. Церквою? Що тепер в особливший спосіб Церква молиться за навернення закаменілих Жидів? А скількиж праці, труду й проша дає Св. Отець на місійні цїли, на просвічення і навернення поган?

Сьогодні бачимо нечуваний зворот до культу Пресв. Евхаристії, почавши від діточих Евхаристійних Круціят, а скінчивши на таких міжнародних Евх. Конґресах. От хочби й сьогоднішний Конґрес, скільки він чести й слави приносить Евх. Христові, скільки тут покірних молитов, просьб і перепросин за ріжні зневаги заподіяні Богові, злине до стіп Христових! Чи це все не вказує на якесь особливше змилування над світом?

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ДОЛИНЩИНІ поліція перевела масові ревізії по домах у Струтині Нижнім і Стр. Вижнім. Шукала за портретами полк. Коновальця. Після ревізій увязнено 60 осіб, але по двох днях їх випустили. В згаданих селах закрили читальню Просвіти й увязнили Теодора Мацькова, абсоль. гімназії та його брата.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МАРШАЛ БУДЕННИЙ не показується на ніяких офіціяльних приняттях. З совітських установ і товариств щезли численні портрети „першого кавалєриста СССР". В Москві кружляють поголоски, що Буденний попав у неласку Сталіна.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ має відбутися спеціяльна сесія сойму. Вона радитиме над статутом для національних меншин.

В КОШИЦЯХ відбувся річний зїзд союзу словацьких учителів, який обіймає 90 проц. всіх словацьких учителів. В резолюціях зїзд домагається впровадження словацької мови яко викладової до всіх середних і фахових шкіл на Словаччині.

ПАРТІЯ СУДЕТСЬКИХ НІМЦІВ зачала широку пропаганду за тим, щоб Німці з ЧСР їхали до живців Карльсбаду і Марієнбаду, бо в них тепер замало літників з причини непевного політичного положення в Судетських областях.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ скасували австрійське право горожанства. Мешканці Австрії можуть одержати німецьке горожанство тільки за згодою мін-ва внутрішних справ у Берліні.

ЖИДІВСЬКІ ЛІКАРІ в Німеччині стратять до 1 вересня с. р. право виконувати лікарську практику. Лишать тільки дуже малу скількість лікарів Жидів для лікування не-арійців.

В РОМУНІЇ крайно праві партії розвинули сильну аґітацію між учительством. Міністер внутрішних справ, який виконує обовязки міністра освіти, звільнив за аґітацію всіх інспекторів наукових заведень яктакож ґенерального секретара і директорів кількох департаментів. Крім того звільнено з посад багато професорів і учителів за аґітацію на річ правих партій.

В ШВАЙЦАРІЇ впроваджено плебісцитом одностайне законодавство замість дотеперішних кантональних карних кодексів.

ВІЙСЬКА ҐЕН. ФРАНКА здобули місто Нулєс на фронті Кастельон і машерують на Сагунт.

ЧЕРВОНІ ЕСПАНЦІ відступаючи палять збіжжа на полях, села і міста та терроризують населення.

СОЮЗ АНГЛІЙСЬКИХ ЛІКАРІВ оповістив протест проти заміру пустити до Анґлії жидівських лікарів з Австрії.

КАНАДА має 10 парляментів, 10 преміерів і коло 100 урядуючих міністрів на 11 міліонів населення. З того приводу піднеслася там критика зависоких видатків на те.

В ПІВНІЧНІЙ ПАЛЕСТИНІ Анґлійці укріплюють границю перешкодами з колючого дроту. Лінія тих перешкод має бути довга на 85 км. і буде коштувати 100.000 фунтів стерлінґів. Вона має перешкодити Арабам з Сирії переходити границю і помагати арабським терористам в Палестині. При будові працює 1000 жидівських робітників під охороною поліції.

В ЄРУСАЛИМІ англійські військові відділи обсадили всі стратеґічні точки в місті. Вулицями переходять військові стежі озброєні в ручні ґранати. До Палестини має незабаром прибути ще одна бригада англійського війська.

САНДЖАК АЛЕКСАНДРЕТТИ опускають Араби, Курди і Вірмени. Досі виїхало їх коло 11.000 родин. Вони побоюються турецького панування.

В ТУНІСІ французькі кольоніяльні власти заострили цензуру преси і приписи щодо публичних зібрань.

КИТАЙСЬКІ ЛІТАКИ затопили на ріці Янґ Тсе три японські воєнні судна.

В КИТАЮ є вже поверх 500 совітських пільотів і летунських механіків у службі армії марш. Чанкайшека. Незабаром має прибути до Китаю кілька змоторизованих відділів з СССР.

В ШАНҐГАЮ на території міжнародної концесії невідомі справники виконали кільканацять бомбових замахів на Японців і Китайців прихильних Японії.

ЯПОНІЯ запротестувала проти замахів на терені міжнародної концесії в Шанґгаю і загрозила, що коли вони повторяться, то японські війська переведуть пацифікацію міжнародної дільниці.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило, що не думає позбавляти Великої Британії ні інших держав ринків збуту в Китаю.

НОВИНКИ

Преосвящений Йосафат Коциловський, що перебув важку операцію, вертається помалу до здоровля.

Редактор „Нової Зорі" др Осип Назарук виїхав 11-ого с. м. на відпустку. Супроти того проситься листи призначені для редакції не адресувати на імя редактора, бо в такім разі мусілиб ждати нерозпечатані аж до його повороту або мандрувати за ним, а одно і друге викликалоб опізнення в полагодженні справ.

Українське Товариство в Німеччині урядило в середу 13 липня 1938 р. в салі Касина краєвої оборони в Берліні поминки з приводу смерти Начального Вождя Української Галицької Армії ґенерала-четаря Мирона Тарнавського. Промовляли товариші зброї покійного Вождя з бувшої австрійської й української армії: вислужений сотник проф. др Ґанс Кох, директор Східноевропейського Інституту в Бресляві, б. поручник др Сократ Іваницький, співробітник Українського Наукового Інституту в Берліні.

Шкільні кураторії видали розпорядки у справі нагляду над молодю підчас шкільних ферій. М. ін. не вільно учням (цям) ходити до кабаретів. Шкільна адміністрація має звернути пильну увагу на відповідну поведінку учнів і учениць.

В Самборі арештували мра А. Сілецького та солтиса з Лютовиськ Володимира Чижевського. Причина арештування — промови, що їх виголосили названі на публичнім вічі в Лютовиських в травні сего року.

Зі Здолбунівщини виселили б. міністра земельних справ У. Н. Р. Евгена Архипенка.

Ректором львівського університету на найближчі 3 роки став др Едвард Сухард. Його вибір затвердило варшавське мін-во освіти.

Ректори університетів у Польщі одержали відповідний розпорядок мін-ва освіти, на підставі якого всі студенти перед одержанням дипльому мусять перейти курс протилетунської і протиґазової оборони.

В часі від 26 червня до 2 липня на терені цілої Польщі було 24.780 загород, обнятих прищицею. У двох загородах зліквідовано прищицю, убиваючи звірят. В 1778 загородах прищиця сама вигасла. Пошесть поширилася найбільше в воєвідствах: келецькому, познанському, львівському і лодзькому, найменше випадків занотовано на Волині, в Варшаві і в білостоцькому воєвідстві.

Польські адміністраційні власти впровадили окремі формулярі для осіб, які стараються про видачу закордонного еміґраційного пашпорту. Пашпортові подання заосмотрені у квестіонар з ріжними питаннями, в яких еміґранти мають подавати причини виїзду. Найбільше осіб еміґрує з Ковля і Луцька.

Гумор. — Обережний. — Фризієр голить клієнта. В однім менті старається забавити гостя розмовою на тему останніх політичних подій. — А щож Ви пане думаєте про демократію? — Я зовсім таксамо думаю в тій справі як Ви. — Таж я ще не висказав моєї думки. — Ну, так, але маєте в руках бритву!

Літний час се для кождої газети найтяжчий час. Тому просимо ВП. Прихильників нашого органу особливо в тім часі правильно присилати передплату і бодай час від часу підперти газету хоч невеличким дописом.

У зборівському повіті польські суспільно- освітні організації відкриють 35 осель для дітей в українських селах. У надвірнянському повіті повстало 20 таких осель. У всіх оселях дітьми „опікуються" спеціяльно вишколені виховниці Польки.

У волинських ріках втопилися сего літа 32 особи, переважно в віці 13 до 20 літ. Уважно з купілю!

Мін-во комунікації у Варшаві видало розпорядок, на підставі якого кондуктори і контрольори будуть одержувати премії у висоті 15% ціни білету за кождоразове виловлення пасажирів „зайцем" (без білетів). Їзда зайцем стає щораз частіша.

Окрема експозитура шкільної кураторії для лодзької округи повстане з днем 1-го вересня. Досі лодзька округа належала до варшавської кураторії.

Істнує проєкт скорочення часу студій на медичному факультеті до 5 літ, крім того малиб впровадити зміни, а саме завести катедру військової медицини і збільшити число годин викладів гігієни. Проєкт розглядають Начальна Лікарська Рада і ради поодиноких медичних факультетів університетів Польщі.

Польський ксьондз в Нижанові відмовився посвятити прапор Стронництва Людового з Рибної.

В Білостоці не стало місця в гімназії для 25 кандидатів, яких не принято мимо того, що здали іспит.

В Люблині скажений пес покусав 12 осіб.

В цілій Польщі є тепер 61 цукроварень. Вони можуть продукувати міліон тон цукру річно. Одначе продукують тільки 400.000 тон, з того 100.000 призначується на експорт по цінах низше коштів продукції.

Чеська преса звідомляє, що стан здоровля провідника Словаків, о. Глінки, сильно погіршився. О. Глінка перебуває в санаторії у Братиславі.

Підчас останніх виборів вибрано комуністів війтами в богатьох чехословацьких місцевостях.

Ромунські власти припинили на три дні найбільший ромунський щоденник „Універсул". Зроблено це для контролі впливів сего видавництва.

Ротшильди віденської лінії, які мають значні маєтки на оравськім Шлеську як і в інших частинах Чехословаччини, помалу ліквідують свої інтереси в тій державі і переносяться до Англії. Судетська німецька преса рішучо домагається заборонити Ротшильдам вивезти все майно до Англії.

У Відні помер визначний фільольог князь Микола Трубецкой, професор словянської фільольогії віденського університету.

Фінляндія має 50.000 лазень, т. зв. „савна". Таку цифру подає найновіша фінляндська статистика.

Гумор. — Відтявся. — В горяче полудне пан дідич вийшов до городу та зі здивуванням завважив, що його огородник преспокійно спить під широким дубом. Збудив його та сказав йому з гнівом: — Ех, ти лінтяю, так виглядає твоя праця? Ти не варт, щоб ласкаве сонце світило на тебе своїм промінням. — Ну, так, я того свідомий і тому я скрився осьтут у тіні.

Папська археольогічна комісія відкрила в околиці Вія Аппія в Римі нові катакомби, в яких знайдено гроби з надписами в мовах латинській і грецькій. Катакомби походять з другої половини 4-го століття.

Італійська преса пише, що на б. понтійських болотах урожай випав с. р. напричуд гарно.

Італія має тепер 43.724.000 мешканців.

Французька рада міністрів ухвалила спеціяльний трилітний плян уздоровлення французького спорту. Одночасно правительство рішило призначити на ту ціль 78 міліонів франків. Причина тих заряджень катастрофальні поразки французьких легкоатлетів у міждержавних змаганнях з Німеччиною і Польщею.

Паризький суд вимірив Карлові Гізель найвищу кару за крадіж авта міністрові справедливости Кампінкі. Зручний злодій відпродав новісеньке авто міністра справедливости президентові апеляційного суду.

Ремарка, автора славної на ввесь світ книжки „Ім Вестен ніхтс Ноєс", позбавлено німецького горожанства.

Англійська льокомотива, власність фірми „Лондон Нортіст Райвей", побила англійський рекорд швидкости, переїжджаючи 201 км. в одній годині. Льокомотива має аеродинамічну форму та найновіший механізм.

Начальний директор шведських державних летунських фабрик винайшов мотор до стратосферичних летів. Мотор його літака ділає на висоті 18 км. зовсім нормально та може осягнути скорість поверх 750 км. Винаходом займеться окрема акційна спілка. Перший лет відбудеться в осени с. р. у Стокгольмі.

В околиці Триполісу відкрили богаті жерела нафти. З огляду на близькість Середземного Моря жерела ті матимуть велику вартість.

Населення кольоній всіх европейських і позаевропейських країв виносить 658 міліонів осіб. В 1875 р. мешкало в тих кольоніях тільки 298 міліонів людей.

В Анкарі (Туреччина) повстане „Союз турецької преси", до якого належатимуть усі видавці і ввесь занятий ними редакційний персонал.

Над рікою Маранон (Бразилія) відкрито сліди покладів золота. У звязку з тим тисячі людей з поблизьких околиць вибралися валками в сторону золотодайних теренів.

В британській Індії померло на холеру поверх 20.000 людей. Боротьба з тою страшною недугою утруднена завзятим опором індійських мас.

Найбільший азійський вулькан Кракатав знов діяльний. З кратеру вилітають потоки ляви, попіл і каміння аж до висоти 1800 метрів.

По величезних бурях з повіню в Японії, які знищили поверх 150.000 домів, запанувала знову звичайна атмосфера. Тисячі мешканців Токія сидять на дахах домів, бо вода ще не всюди уступила.

Гумор. — Вершок чемности: Коли вязень, засуджений на електричне крісло, хоче уступити місце побіч стоячим паням.

Великі дощі падали в Японії 4 дні й 4 ночі без уговку. Ріка Одогава, що перепливає через Токіо, виступила з берегів і затопила 9.000 домів.

Жертви: Впр. о. Іван Кузик, Турильче, п. в місці: зл. 7.— на укр. інвалідів (збірка в церкві), 2) Впр. о. Дмитро Василик, Угринь, п. Чортків: зол. 6,— на укр. інвалідів (збірка в церкві), 3) Хв. греко-катол. Уряд парохіяльний в Жабю-Ілця, п. Жабє зол. 25 на українських інвалідів (збірка в церкві).

Справлення похибки. В 50 ч. „Нової Зорі", на ст. 8, шп. 3, в „Гуморі" при кінці тої шпальти напечатано „Ти непотрібне"..., має бути „Ти непотрібе"...

Гумор. — В кабінеті власника великої фабрики самоходів зазвенів телефон: — Галльо! Чи пан президент? Я хотівби спитати про одну річ — відізвався таємничий голос. Чи се дійсно правда, що в Вашій фабриці виконано самохід в цілости продовж 6 мінут і 37 секунд. — Так, признав великий промисловець. — Ну, то я маю неха: се напевно той самохід, який я саме купив!

Зі свіжих пучків і квітів
СІК СЕРДЕШНИКА
ЗМІЦНЮЄ СЕРЦЕ.
Продажа в аптиках і дрогеріях.
Маґістер Едвард Ґобец
Warszawa, ul. Miodowa 14.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Люди Висли.
МУЗА: По великій війні.
ПАКС: Я винувата з Даніелею Ларіе.
ПАЛЯС: На краю життя.
СТИЛЕВЕ: Без приказу і Каварня на гранищ.

РІК ОСНУВАННЯ 1878.

На літний сезон
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! З-? Вибір великий!

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавци

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тика 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Oplatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 17 липня 1938. Ч. 53 (1153)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Праця над меншинним статутом в Чехословаччині.

Чеська преса приносить вісти про наради над статутом для національних меншин у Чехословаччині. Над тим статутом радить окрема т. зв. коаліційна комісія, зложена з 6 членів, делеґатів 6 правительственних (коаліційних) партій Чехослозаччини. Чехословацьке правительство має предложити парляментові 3 закони: мовний, про реорґанізацію адміністрації і властивий меншинний статут. „Лідове Новіни" пишуть, що статут обійме точне окреслення національностей і має ґарантувати перед винародовленням. Статут має управильнити представництво національних ґруп у льокальній адміністрації, в культурнім житті, шкільництві, в ділянці суспільної опіки та в ділянці субвенцій і достав. (АТЕ).

Катастрофа пасічництва в Галичині.

Сегорічний сезон у пасічництві зовсім не дописав. Слоти, сніг і приморозки в квітні та дуже холодні і мокрі вітри в травні сильно винищили та ослабили пасіки. Число пнів при кінці травня було значно менше ніж при кінці березня. Львівська Рільнича Палата оцінює втрати в галицькім пасічництві на 100.000 пнів. Пасічники мали ще тільки надію на теплий червень і липень. Але і сі надії не сповнилися. Пожитку з лип було дуже мало, хоч вони цвили обильно, бо панували часті дощі зі студеними вітрами, що утруднювали пчолам працю.

Як Жиди помагають своїм у Бересті.

У Варшаві істнує спеціяльний жидівський комітет, який збирає жертви для Жидів у Бересті, що потерпіли підчас відомих протижидівських виступів у тім місті. Сей комітет оповістив тепер звіт зі своєї діяльности. Жиди в Польщі зібрали на „відбудову Берестя" 502.000 зл., з закордону вплинуло на ту ціль 107.000 зл., разом 609.000 зл. З тої великої суми одержало допомогу 206 купців, 440 ремісників, 805 робітників і 1501 ін. фахів. Предсідник жидівської віроісповідної громади в Бересті заявив м. ін.: „Берестя відбудовано. Всі пошкодовані підчас заворушень одержали відповідну поміч і вдержали свої варстати праці".

Словаччина сфедерується з Польщею?

Агенція „Ехо" звідомляє: Братиславський тижневик „Єднота" помістив сензаційну статтю о. Ґлінки, провідника словацьких автономістів, в якій м. ін. сказано, що коли пражські централісти не дадуть Словакам автономії, обіцяної у пітсбурґській умові, тоді Словаччина відірветься від Чехії і сфедерується... з Польщею або Німеччиною. — Се викликало в ЧСР сильне враження.

Нові увязнення і розстріли високих офіцирів у СССР?

Французька ґазета „Матен" звідомляє з Москви, що там розійшлися поголоски про увязнення большевицького маршала Будьонного. Будьонний покинув у квітні с. р. становище ґенерального інспектора совітської кавалерії і став командантом московської військової округи. Разом з Будьонним мали увязнити також його шефа штабу ґен. Запорожця. — В Москві розстріляли ґен. Белова б. комманданта білоруської военної округи в Минську. Він був наслідником ґен. Уборевича, якого розстріляли разом з марш. Тугачевським.

Плян евакуації Парижа.

На засіданні Ґенеральної Ради департаменту Сени обговорювали на днях способи евакуації Парижа на випадок воздушного бомбардування. Тепер приготовляють кілька автострад і опорожнюють небезпечні перехрестя шляхів. Головний інспектор шляхів інж. Брессо заявив, що по установленні одного напряму на всіх шляхах усі паризькі автомобілі зможуть покинути столицю продовж 5 годин. Одначе спеціялісти від евакуації твердять, що парижанам лекше буде втікати з бомбардованої столиці на легких роверах ніж автами, які підчас паніки моглиб затарасувати дорогу і в той спосіб утруднити евакуацію.

Англійські штабовці про німецьку армію.

Англійські військові фахівці стверджують, що німецька армія розпоряджає тепер тільки трьома молодими річниками військово вишколених резерв. Ті річники впалиб жертвою перших тижнів війни. З 36 німецьких дивізій 3 перебувають у Східній Прусії, 12 на німецько-французькій границі, 21 дивізій моглиб Німці ужити в середній Европі вразі війни з Чехословаччиною. З 4 німецьких змоторизованих дивізій 1 перебуває в Східній Прусії, 2 над Реном, а дві моглаб Німеччина ужити проти ЧСР. Німецькі панцирні авта мають опони з синтетичної ґуми, яка тріскає вже по кількох кільометрах їзди. Се одна зі слабих сторін німецьких змоторизованих військ. Ся оцінка нім. військ дуже характеристична.

Китайські пірати грабують на Пацифіку як у давних часах.

У віддалі 90 миль від Шанґгаю кільканацять китайських піратських суден напало на анґлійський корабель „Тсеянґтаґ". Піратам удалось вдертися на корабель, де тяжко зранили капітана і 7 членів залоги Китайців, забрали зброю і ладунок тютюну та втекли. Таких поява уже давно не було так близько Шанґгаю.

Папіроси без папірців.

Молодий мадярський письменник Іштван Тамаш і його приятель інж. Йосиф Ґіоркі зробили папіроску без папірця. Замість паперової ґільзи є тоненька оболонка, зроблена з тютюневих волокон. Вона два рази тонша від звичайного папірця, але незвичайно сильна. Медики і тютюневі фахівці твердять, що нова ґільза не має того неприємного запаху, який виступає при куренні папіроса з паперовою ґільзою. Винахідники виїхали до Америки і там в Ню-Йорку продали свій винахід за міліон долярів і за 5% з доходу. Іштван Тамаш заявив, що сам він ніколи не курив, але вид папіроски в білім паперці все його денервував і він рішив направити той недостаток. Винахідник зробив на тім інтерес.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

За третю вісь

Як відомо, міністр заграничних справ Польщі Бек підприняв ряд кроків і подорожей в ціли змонтування третьої осі з сімох держав, положених між Ледовим океаном і Чорним морем, а саме з Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Угорщини й Румунії. Булаб се поважна сила, бо Фінляндія має 388.217 кв. км. простору і 3. 786.844 мешканців, Естонія 47.549 кв. км. і 1. 130.000 душ, Латзія 65.791 кв. км. і 2 міл. населення, Литва 55.670 кв. км. і 2 і пів міл. населення, Польща 388.634 кв. км. і 34 міл. населення, Румунія 295.049 кв. км. і близько 20 міл. населення, разом булоб у такім порозумінні 1.240.910 кв. км. простору і 63.416.844 населення. Фінляндія належить до чотирох держав Скандинавської антанти, до якої належать іще Швеція, Норвеґія й Данія. Отже вразі якби удалося заключити відповідну спілку з Фінляндією, тоді і три останні скандинавські держави увійшлиб у якийсь звязок з сімома вище вичисленими, а се далоб прибуток дуже поважних сил, именно: Швеція має 448.961 кв. км. і 6.250.000 населення, Норвеґія має 322.681 кв. км. і 2.900.000 населення, Данія має 44.330 кв. км. (без Ґренляндії) і 3. 731.000 населення, отже разом з попередними тих десять держав представлялоб силу 2.056.882 простору і 76.297.884 населення.

Булаб се свого рода стіна, яка заслонялаб передовсім себе саму й опісля Европу перед евентуальною експанзією большевизму та в разі зудару між віссю Берлін—Рим і Лондон—Париж—Москва моглаб відограти велику, коли не рішаючу ролю. Пляя мін. Бека безперечно замітний, на більшу міру.

Одначе прихильно віднеслися до нього в цілости тільки Румунія й Угорщина. Головна скандинавська держава Швеція та з нею і її дві посестри, Норвеґія й Данія, не хочуть вмішуватися в ніякі інші союзи, а мають нахил до невтральности, бо в евентуальній боротьбі вони не малиб що здобути, а моглиб дуже потерпіти. Фінляндія моглаб зискати Карелію від СССР, але опускати скандинавський союз, в якім має реальні користи, задля непевної надії на евентуальне позискання одної з земель, що належать до СССР, вона не рішилася.

З трьох балтійських держав найбільше прихилялася до того польського пляну Естонія, яка від 1923 року має приязні взаємини з Польщею. Та вона сама очевидно не може в тій справі заважити, особливо коли дві інші балтійські держави, Литва і Латвія, та всі скандинавські волять жити в мирі з такими велитнями як Німеччина й СССР. Здається, що на конференції Балтійської антанти в Таллінї, скликаній з ініціятиви Латвії, рішено не прилучитися до проектованої осі.

Франція поставилася до цілого того пляну різко негативно, як пишуть паризькі „Последнія Новості" (стаття Л. Немanова в ч. 6298), бо побоювалася, щоб нова вісь не стала продовженням осі Берлін—Рим. Також вилучення з того проекту Чехословаччини не могло викликати в Парижі доброго враження.

Таким чином північно-східна вісь осталася в области проектів, кінчить свою цікаву статтю передовик „Посл. Новостей".

Польська політична думка очевидно не може тим вдоволитися і буде шу-

Похід цвітів Галицької Землі

За почесною четою б. старшин на похороні ґен. Тарнавського йшов майже годину похід вінців (коли стояти було на одному місці).

177 вінців ріжної величини, з цвітами переважно червоними, але були й білі, жовті, рожеві, помаранчеві, сині, фіолетові у преріжних відтінях. Найбільше лент було жовтоблакитних (від сільських делегацій), червоних (від б. військових) і чорних (від установ). Але були також ленти сині, фіолетові, білі, в красках товариств (червоно-чорна від спортового т-ва „Україна", зелено-чорна-біла від студентів техніків, синьо-чорна від корпорації „Чорноморе" і т. д.).

Перші три вінці несли Наддніпрянці, б. старшини Армії У. Н. Р. від Головного Отамана Військ УНР, від ген. Сальського (міністра війни уряду УНР) і від „Братів знад Дніпра".

Потім великий і дорогий вінець від Родини з Америки.

Вінець від політичних вязнів був з жовтої бляхи: стилізований тризуб, в середині крати.

Потім несли гарні вінці від студентства: від студентської молоді зі Львова, від Студентської Громади в Познані. За вінцем від союзу братніх корпорацій „Чорноморе" йшли корпоранти в шапочках, зі шпадами й лентами. Потім корпорація „Запороже" і вінець Українського Християнського Інтернату (міститься в „Академічнім Домі" при вул. Супінського ч. 21).

Від Бібрецької Землі б. військові несли вінець у виді великої ґранати з барвінку; на ній з червоної калини хрест, відзнака УГА.

Бориславські робітники, б. військові, несли кований з бронзу хрест у виді відзнаки УГА.

З Дрогобича були два вінки: від ФНЄ і Дрогобицької Землі, з червоними лентами.

Також з Бережанщини, так тісно звязаної з УСС, несли два вінці, від б. військових і установ.

Дальше йшли: з вінками селяни з Черниці (Броди), де проживав пок. Ґенерал по війні, відтак Борислав, Кукизів, Оборошин під Львовом, Рогатинщина (великий вінець), Глуховичі (Львів), Судова Вишня, села під Львовом: Гряда, Зашків і Солонка, Барилів (ґрупа господарів з родинного села Ґенерала в Радехівщині), Винники, Любінь Великий, Підберізці, Борщовичі, Мшана (2 вінці, від б. стрільців і молоді), Скнилівок, Збоїска, Миклашів, Скнилів, Гаї, Лисиничі (підльвівські села), Самбір, Рава Руська, Стриганці (Товмач), Щирецчина, Зборівщина, Бартатів (Городок), знов два вінці від Дрогобиччини (один від Українського Нар. Комітету), Печенія, Галич, Яворівщина, Бучаччина.

Луговички несли вінці від Лугів з Селиськ, Руданців і Підгородища. За ними Радехівщина, Делятинщина, Кипячка, вінки і вінки.

Потім йшов може десятилітній хлопець з малим вінком з конюшини й пільних цвітів, без ленти.

— То від кого вінець? — питаю.

— Від мене! звучить відповідь.

— А хтож ти такий?

— Я Евген П., ученик народньої школи „Рідної Школи" ім. князя Льва...

Воістину, цей скромний вінець був найбільш зворушаючий, бо від щирого серця дитини.

Працівники наших центральних установ несли великі вінці від „Просвіти", Наук. Т-ва ім. Шевченка, „Сільського Господаря", української кооперації, службовиків РСУК, „Народної Торговлі" (2 вінці: дирекція і службовики), Центробанку, Центросоюзу (2 вінці).

А дальше: Сокіл III, „Суспільний Промисл", Марійська Конґрегація Дівчат, Наддніпрянки у Львові. На окрему увагу заслугує округлий вінок з жовтих цвітів, який несла п. Анна Прошук, що недавно приїхала з Америки, від Запомогового Т-ва Українського Жіноцтва в Шікаґу.

Несли вінці від Бурштина, УНДА і УПР, „Вогнів", Земельного Банку Ґіпотечного, працівників фабрики „Мота", від дівочої ґімназії РШ ім. Кокорудзів, від українського зорґанізованого жіноцтва, від Т-ва письменників і журналістів, від студентів-техніків, від УТТ, від „Карпатії", від Українського Католицького Союзу, Супруга, працівників „Дендри", КІР.

Звертали увагу великі вінці з червоними лентами від ФНЄ та від адютанта Дм. Палієва. Дальше Карп. Лещетарський Клюб, українське сокільство, співробітники Промбанку, Дністер (дирекція і службовики). Міщанське Братство, фабр. мила „Чайка", „Зоря", Личаківське громадянство, спорт. т-во „Україна", Союз Українських Купців і Промисловців і його секції: промислова, споживча і торговельної молоді, дальше УСДП, Ремісниче Бурса при вул. Пасічній, жіноча ремісниче секція т-ва „Орли", Стрийське передмістя, Сигнівка, Нар. Лічниця, „Будучність" (2 вінці, один несла п. Е. Тишинська), „Рідна Школа", „Орли", „Топ", фабр. папер. виробів, Лікарське Т-во, Нове й Старе Знесіння, Великий Луг, Львівський Луг. Луговички несли вінці від Лугів зі Скнилова, Малехова, Сорок, Лісневич, Зашкова, Мостищини, Черкас, Ляшок Мурованих, Жиравки, Острова, Янівщини, Кугаєва і Звенигороду. Скромні вінці з пільними цвітами.

Дальше несли вінці від б. стрільців з Запитова, УСС, з Підгаєччини, Старшин Начальної Команди УГА, з Синевідська Вижного, від б. вояків УГА, від інвалідів УГА, УКТОДІ, Т-ва Воєнних Вдів і Сиріт, Т-ва Охорони Воєнних Могил і його львівської філії.

Ґуцули з Печеніжина (родинного міста Довбуша) в білих полотнянках, з широкими чересами сама „стара война" несли великий вінець від „Старшин і Стрільців Покуття".

Потім несли вінець від старшин і стрільців Дрогобиччини, з Ременова, від „Молодої Громади", від членів уряду ЗОУНР (прегарний вінець, який повинні були нести на самім переді!), вінець від двох служниць „Молодої Громади", від старшин Станиславова, від старшин III Бригади УГА, від підстаршин і рядовиків УСС, від УСС зі Львова. Деякі вінці були без надписів.

Вкінці великий вінець від Червоної Калини, від Товаришів Зброї та від VII львівської Бриґади УГА замикали цей чарівний хоровід вінців.

Годі було відірвати очей від того походу живих цвітів, від найбільше вибагливих рож, гвоздиків, гортензій і т. п. до півоній, пільних маків, блаватів, братків, горошків — аж до конюшини включно. Основа вінців була звичайно з сосни, з дуба або з барвінку.

Галицька Земля принесла в дарі Начальному Вождові своєї геройської Армії все, що мала найкраще з городів, піль і лісів.

І йшов сей похід живих цвітів від Святоюрської гори довгим вужем вздовж вул. Міцкевича, Ягайлонською, Леґіонів, Казимирівською, попри Бриґідки, де тому 20 літ сидів покійний Ґенерал, і дальше Янівською, вгору, де працало його заходяче сонце золотими промінями.

Золотими, срібними і чорними буквами мерехтіло на ріжнобарвних лентах: Начальному Вождові УГА, Першому Лицареві, Лицарському Вождові, Героєві Леґенди, Дорогому Командантові, Незабутньому Отаманові і т. д.

На цвинтарі вінці уложили в довгих рядах на стрілецьких могилах по обох сторонах і перед могилою Вождя УГА.

Се був справді незабутній похід цвітів Галицької Землі на прощання Начальному Вождові її геройської Армії.

Зовсім не зменшало торжественности й порядку походу те, що деякі жертводавці вінців занесли їх до будинку РСУК і там тимчасом оставили, а потому серед натовпу чи з інших причин вже не вспіли їх забрати, або напр. не могли вернутися через кордони. Організація походу була така знаменита, що вистарчило рук і сил, щоб поставити в ряди і ті залишені вінці та занести їх на кладовище. А не легкий був се труд, бо спека була дійсно велика і похід тривав від 5.5 до 9 вечером, а деякі люди ждали з вінцями від рана.

кати нових комбінацій. По тім, що її зустріло на півночі, остає вже тільки шукання комбінацій на полудні, на Балкані, куди вона в минувшині вже нераз пробувала звертатися. Та знов ся комбінація можлива булаб тільки в разі полагодження української справи в Польщі зовсім не так, як ту життеву справу хочуть полагодити ті, що раз-у-раз розвязують українські організації... Тимчасом якраз у скріпленні Українців як будучої державної нації лежить забезпека перед прикрими несподіванками — і в нічім іншім. Та на сей вихід не заноситься, бо над ним тяжить несвідомо тяжка психоза минувшини, яка без уговку вибухає з ріжних непочитальних „куріерків" і провінціяльних ненависників, які не знають, що чинять.

З совітського „раю"

У Москві остало тільки 25 церков.

Паризький щоденник „Парі-Міді" звідомляє з Москви: В останньому часі зазначується в СССР незвичайне оживлення релігійного руху. Одночасно з тим зросла нагінка на православну Церкву. За кілька тижнів православна Церква в СССР святкуватиме 950-ліття хрещення Руси. Совітське правительство задумує заборонити якінебудь торжества звязані з тою річницею. В останніх тижнях закрито в Москві 15 церков. Москва має тепер всього 25 церков. Всі вони від рана до вечора повні вірних. В останніх днях заборонено відправу богослужень у московській катедрі, призначуючи її на збурення. Ся заборона викликала між масами велике вражіння і пригноблення. Перед війною було в Москві 400 церков.

Совітська енциклъопедія показалася замало... російською.

Большевицька „Правда" остро критикує малу совітську енциклъопедію, зазначуючи, що в ній замало російського патріотизму. Енциклъопедія, пише москов. „Правда", зовсім нічого не згадує про перемоги царя Александра II, про скинення татарського ярма, про битву під Куликовом помістила всього 10 стрічок. Крім того енциклъопедія фальшиво представляє боротьбу російського народу з Наполеоном. Навіть у 6-ому томі, що вийшов друком с. р., нема ні словечка про те, що Наполеона розбили властиво Росіяни і що його доля рішилася на полях Росії, натомість підкреслено, що Наполеона розбили прусько-англійські війська під Липськом і Ватерльо. Нема зовсім опису походу Кутузова, нема згадки про перемогу російської фльоти над турецькою і пропущено багато інших випадків, які вказують на геройство і відвагу російського народу. Дальше московський часопис обурюється, що з біжучих справ мало в енциклъопедії даних про виправу Папаніна. Начального редактора малої енциклъопедії Мещерякова усунули з його становища, енциклъопедію мають основно переробити.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Куліси т. зв. ревіндикації

Що таке координаційний комітет?

Під таким наголовком принесло „Діло" в ч. 145 отсю кореспонденцію з Луцька на Волині:

Як це не дивно, але всі, навіть ті, що слідкували і слідкують з найбільшою увагою за т.зв. ревіндикаційною акцією за сокальським кордоном, не мали й досі змоги довідатись чогось певного про її куліси, зокрема про організацію, що кермує цим рухом. А тимчасом та організація існує вже цілого пів року, обіймає собою ціле люблинське й волинське воєвідство та веде широку й інтенсивну акцію, знану всім добре під назвою „ревіндикації". — Як воно не дивно, але так є. Бо кермуючі ревіндикацією чинники вважали до якогось часу за потрібне не маніфестуватись і по змозі не виступати зовсім перед публичною опінією. Тепер, коли від „успіхів" акції закрутилась у декого з керманичів голова, покинули вони свою „конспіративність" і тому можемо подати деякі цікаві подробиці про цілу організацію та її діячів до прилюдного відома. — Отже всією ревіндикаційною акцією кермує т. зв. Координаційний Комітет. Його керманичі виробили собі докладний план праці і рішили вести її так, щоб: 1) назверх залишити ревіндикаційній акції „спонтанний характер", щоб ясно всім було, що українське населення приймає католицизм і визнає польську національність уповні добровільно, з вищих духових мотивів..., 2) щоб утруднити оборону української сторони. Цей останній мотив і є одною з причин, чому люди з Координаційного Комітету не виступали досі прилюдно ні в пресі, ні перед широким громадянським форум. Та не тільки це. Бо й усі зібрання Комітету мають, як досі, характер довірочний. Члени зобовязані до дискреції. Та деякі відгомони всетаки вже були. Останніми часами щораз частіше появляються вістки в польській пресі, що офіційні чинники мають повне зрозуміння для потреб зорганізованого польського громадянства на східних кресах, ідуть йому на руку і т. п. Свербить журналістів язик... Дійсно, відповідальні офіційні чинники дуже добре поінформовані про акцію Координаційного Комітету. Очевидно — акція ця має характер майже конспірації, але конспірації легальної.

А тепер ще дещо даних. Творцем Координаційного Комітету є командант Л. О. К. в Люблині, генерал С. Моравіньский. В Люблині теж є централя Комітету. По всіх повітових містах існують місцеві комітети, залежні від централі. З правила осідком комітетів є місцеві військові гарнізони, а кермують ними старшини в чинній службі. До Комітету входять представники всіх польських організацій, що стоять на становищі ревіндикації. Знайдемо тут організації, що дбають про „розвуй зем всходніх", римокатолицький клер, „Звйонзек Стшелецкі", „Мацеж Школьны", „Звйонзек Научицельства Польскего", ріжні професійні організації і т. д. Головна роля, як зачуваємо, призначена тим організаціям, що стикаються з селом, у першу чергу учительству, яку воно, треба признати, сповняє дуже совісно. Вистане пригадати, що майже у всіх звідомленнях з „ревіндикаційних урочистостей" скромно згадують також про участь у них місцевого учительства. Та скромність має свою тактичну вимову. Йде про те, щоб голосною реклямою не утрудновати учительству „праці" на нових теренах, тимбільше, що праця та з одної сторони найбільш делікатна і відповідальна, з другої сторони обіймає крім дорослого населення також шкільну дітвору. До учительства належить „переконати", „защіпити нові погляди", „навернути", словом — підготовити все до формального акту. Якби не те, що учительство веде свою акцію в тіні авторитету військового однострою, не легко булоб вивязатися йому з цього завдання. А з цілою певністю тяжче, як пристосувати до ревіндикаційної акції свою демократично-ліберальну ідеольогічну декорацію, з якою ще досі носиться „Звйонзек Научицельства Польскего".

Та помилкою булоб думати, що Координаційний Комітет займається тільки ревіндикацією. Його завдання багато ширші: зміцнити польщину під кождим оглядом, отже: політичним, господарським, культурним. Тому не розріжнює він лівих від правих, а збирає довкола себе усіх Поляків.

Здаємо собі справу з того, що ці інформації ще далеко неповні. Але й вони дозволять нам зрозуміти краще цілу низку справ, звязаних із цілістю всіх пекучих проблем наших земель на північ від Сокаля. Тому й подаємо ці інформації під увагу найширшим кругам українського громадянства. Коли Поляки чваняться у своїй пресі, що за останнього пів року перейшло з православія до римо-катол. костела 8.000 осіб, то ми повинні знати, хто в дійсности кермує пілою т. зв. ревіндикаційною акцією та як нам їй з успіхом поотиділати.

Релігійна справа в соймі

Жидівська сіоністична „Хвіля" принесла цікавий репортаж Бернарда Зінгера з соймової дискусії, в якому м. і. читаємо: Минулого тижня в середу соймова дискусія велася над одною справою, яку повинні були полагодити продовж кільканацять мінут. Була це справа порозуміння між Ватиканом і польським правительством у справі поунійних церков. До тої точки денного порядку явився в соймі міністр закордонних справ Бек. Припускав правдоподібно, що дискусія не потрівае довго. Одначе прийшлося ждати. Можливо, що міністр Бек рахувався з поодинокими голосами протесту. Як відомо, мати міністра Бека була унійткою. З приводу переслідувань батько міністра мусів покинути б. Королівство. Отже унійна проблема п. міністрові не чужа. Чужою показалася тільки горяча боротьба, яка вибухла у XX-ому столітті на релігійному тлі. Соймову галерію виповнила незвичайна публика. Сиділи і стояли селяни і селянки, жінки з дітьми на руках. Не була се публика, яка обоятно прислухується тому, про що говорять посли. На галерії можна було завважити розгорячковані обличча з запаленими очима. Ніхто не кричав ані не демонстрував. Акомпаніямент до соймових промов висловлювався у жалісних зітханнях. Перед літами царське правительство переслідувало унійтів. Найбільше переслідування було на терені Холмщини. Сконфісковано маетки і уніятські церкви, які замінили на православні. Тепер православці жалуються, що таке саме діється з ними. Здавалося, що ми не в соймі, тільки на якійсь релігійній диспуті. На трибуні стояв православний священик Волков і жалувався на переслідування. Зчерги забрав голос український посол Баран, сам греко-католик, і річ ясна, повний признання для найвисшого авторитету Папи і також виступив в обороні православної Церкви. Посол Баран говорив іще остріше ніж о. Волков. В неменше гострому тоні виголосив промову православний посол з Волині Скрипник, який належить до найльояльніших Українців. Зчерги відповідали католики з Холмщини і (р.-катол.) ксьондз посол Довнар. Промовляв також посол Гуттен-Чапский. Дискусія протягнулася до пів до третої, хоч предвиджували, що вичерпається продовж 10 до 15 мінут. До Українського Клюбу мандрували селянські делегації. Шукали вони також підпертя жидівських журналістів. Трудно їм було витолкувати, що жидівська преса не може займатися тими справами. (Чому? — Ред. „Н. З."). Апелювали вони до Жидів як до переслідуваних. Делегаціям головували посли з давніших соймів. А коли дискусія скінчилася, коли врешті прийнято те порозуміння, в соймі негайно приступлено... до мяса або докладніше сказавши, до Жидів.

Сей пише правду

Чи може існувати держава без права?

Виленське „Слово" принесло в 182 ч. статтю пера Кета п. з. „Малий приклад трагічної правди". В ній пише м. ін. „Чи може існувати держава без права? На се питання відповіджмо з цілим спокоєм і цілим обєктивізмом. Овшім, може, але під умовою, що в державі є якийсь осередок волі, якого кожда еманація стає категоричним приказом для горожан. Держава Петра Великого чи Гітлера може бути могутна, хоч жие серед ломання сучасних правних понять. Але концентрація тої волі в однім осередку стає чимсь рівнорядним до права, горожанин знає, чого триматися, кого має слухати. Одначе з хвилею, коли в державі нема такої волі, мусить панувати право. Маємо конституцію, маємо право, маємо кодекси. Політичне життя повинно спиратися на конституції, вимір справедливости на кодексах, побір податків на буджеті, ініціятива змін в нашім суспільнім і господарськім житті повинна виступати в формах передбачених правом. На жаль є інакше: політичне життя проявляється або в бойкоті державних інституцій або в тоталістичних кличах правлячої партії. В вимірі справедливости функціонує Береза, яка суперечить з праворядним поглядом на вимір справедливости, публичні тягарі накладають як жертви мимо „добровільно", а потому вимушують реторсіями, уживаючи ганебного пятнування. Ініціятива реформ у державі спирається на конспіраціях, мафіях, масонеріях, виразно правом заборонених. Одна сторона має Добошиньского, друга Березу, одна бойкотує вибір президента і вибори до сойму, друга діляе шляхом обіжників незгідних з правом.

Ось велика ідея:

Привернути Польщі правопорядок!"

Порошки на БІЛЬ ГОЛОВИ

Буренння домів

З цілого краю надходять вісти про перебіг паркановоі акції. Притім виходять на верх особливі випадки. Фейлетоніст „Роботніка" пригадує, що „підчас переводження рільної реформи в столиці частинно розпарцельовано Саський город і малоземельне міністерство закордонних справ одержало парцелю коло вул. Фредри в Варшаві. І ось на тій парцелі усунено продувні штахети і збудовано каминний мур. Може нема в тім нічого вини мін-ва закордонних справ, може то вина... Фредри, бо де Фредро, там зараз граничний мур. Та не йде про виновника, тільки про факт, що польське мін-во закорд. справ відділене від суспільности і відділене від неї може не китайським, але скажім... муром". Фейлетоніст „Роботніка" формує один з фрагментів того явища, яке спостерігають не тільки в Варшаві.

Катовицька „Польонія" звертає увагу, що одна промислова фірма на Горішнім Шлеську мусітиме видати на плотову акцію коло міліон зл., а інша фірма в Басейні („заглембю") мусить збурити аж 17 км. своїх мурів з товченим склом на верху, щоб заложити дротяні сітки згл. живоплоти. Кошти будуть очевидно значні.

„Дзенник Познаньский" звертає увагу, що в Варшаві централя публичного здоровля в Польщі міститься при вул. Длугій в низькім, одноповерховім, малім дімку, положеним у глибині подвіря, обдрапаним і немальованим вже від богатьох літ. В однім з судів на провінції відбувалися розправи про непорядки в домах. Нагло хтось вбіг до салі з окликом: „Ген. Складковский приїхав!" Моментально саля опустіла таксамо як і передпокоі. Всі, закликані перед старостинський суд, втікли, боячись, що стріча з премієром може зле скінчитися для них. Ті люди просто не знають, чим властиво грозить невибрукування подвіря чи непомалювання фасади.

В Славікові під Тшемешном малоземельний хлоп Сьлібйора скінчив самогубством повісившись у шопі. Бо йому казали відновити і перемалювати стодолу, а просьби його, узасадненої крайною нуждою, не узгляднено. Тому що за кару збурено стодолу, хлоп з розпуки скінчив самогубством. Бурення домів відбувається в ріжних місцевостях. В Мехові закваліфіковано до збурення 22 доми як опоганюючі місто і збурено 14, а 25 родин, які там мешкали, таборує під голим небом. Міська рада звернулася телеграфічно до премієра з проханням, щоб припоручив властям здержати акцію дальшого бурення домів. У близьких Прошевицях збурено двацять кілька домів. Властителеві одної електрівні приказали збурити продовж трох днів два доми і зремонтувати будинок електрівні загрожуючи, що в противнім разі здержать рух електрівні, яка обслугує ціле місточко. Про буренння домів доносять також з Косова і з багатьох місцевостей. В Лодзі закваліфіковано підчас останної люстрації до збурення коло 500 деревляних домів на бічних вуличках згл. передмістях. На щастя в останній хвилі власти дійшли до переконання, що бурення домів треба відложити на пізніше, бо в тих домах мешкає 5000 людей з найбідніших сфер. Коли збурилиб доми, 5000 людей стратилоб дах над головою. Бо в Лодзі брак однокімнатних помешкань. Делегацію олькуського повіту під проводом двох послів приняв прем. Складковский. Як відомо, прем. Складковский звільнив попереднього старосту за неестетичний виглад осель.

Преса звідомляє, що олькуський повіт в минулім році знищила повінь, а в сім році навістив його кілька разів град. Сегорічні страти перевисшають міліон злотих. Новий староста зачав тепер безоглядно мучити людей наказами малювання плотів... З Ломжі доносять, що староста завісин в урядуванні війта рогінінкої гміни Карвовского, який завадто помалу виконував заряджения щодо порядкування і допровадження до естетичного вигляду стану осель в тій збірній громаді.

Що врятує Польщу

В 9 ч. „Зет'у", місячника т. зв. „вронькістів", який пропагує „абсолютну фільософію" Гене-Вроньского, появилася стаття, в якій кажеться м. і.: „Польщі треба ради і бусолі. На жаль нема ще „Керівного Тіла", наставленого на біг історії народу після непомильної (!) рації розуму. В те пусте, незаняте місце, в ту фатальну люку в устрою держави мовчки втискається льожа (масонерія), пробуючи накинути Польщі фальшивий напрям і переворотне, зле право, яке вигрілося в талмудичних мозках жидівського синедріону, який здеправував уже свій власний нарід і хоче ввесь світ потягнути за собою у пропасть. Сегодпішна Польща се роевище ліліпутів, ареопаг слабих голов і малих людей... До серця закрадається зневіра... Демократична великодержава? Хаха! Сеж пуста лушпина, в якій виплило ядро. Костел? Алеж Костел сам загроженний! Незабаром може мусітиме схоронитися до своєї останної кріпости. Тільки абсолютна фільософія, в союзі з обявленою правдою, може дати надлюдську силу. Ось архімедова точка, на якій спирається Божий двигун, що винесе новий моральний лад з пропасти"... Що се за „абсолютна фільософія", доволі трудно зміркувати з повені слів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ОСИП НАЗАРУК

При Площі Рож

У греко-католицькій церкві в Будапешті.

Зміст: — Дещо про таке диво як „несвідоме думання". — Про зрілий вік людини, якого не можна уважати зрілим віком. — Порівнання обсерваційй коня і чоловіка. — Висновки з того порівнання. — Що значить своя Церква для нації. — Дві гр.-катол. церкви в Будапешті. — Як виглядає помешкання пароха одної з них. — Як основно мадярська влада засимілювала українську інтелігенцію на Закарпатті. — Оправа Евангелія за 8.000 зл. (пенгів). — Під яким услівям? — Враження з гр.-катол. церкви, якого я ще в житті не зазнав. — Як моя увага просто розлетілася. — Думка чи почування, що виглядає як простирало. — Як звенить мадярський спів у нашій не своїй церкві? — Про глибоке значіння красок у кришталі релігійного культу. — Внутрішній вигляд церкви. — Все по мадярськи тільки освячення по грецьки. — Як у тій церкві причащають, як хрестяться. — Пречиста Діва з мадярським щитом на руці. — Хто згодився на це? — Коли все те сталося?

Се просто неймовірна річ, як помалу розвивається свідоме думання людини. Се не помилка, що я вище написав „свідоме думання". Я се нарочно написав, щоб підчеркнути, що є також несвідоме думання, хоч в офіціяльних підручниках психольогії про несвідоме думання нема згадки. Та воно мимо того істнує. Я сам у своїм уже досить довгім і бурливім житті переконався про се і на собі самім і на богатьох інших людях. Тепер маю вже певність, що до самого кінця мого побуту в радикальній партії думав я про церковні справи несвідомо, але я очевидно думав про ті справи, бо я в приватних розмовах і на публичних вічах виступав проти Церкви, боровся з нею во імя радикалізму і націоналізму. А робив я се не лише в моїй молодости, але також у фізично вже зрілім віці.

Коли тепер застановляюся над тим, то приходжу до ось яких висновків: Фізично зрілий вік людини (нпр. четвертий літ десяток) зовсім не мусить бути рівнозначний з духово зрілим віком людини. „Совпадєння", покривання себе тих двох кругів понять в меншій або більшій мірі залежить від клімату, в якім виростала людина — і то від клімату фізичного і духового. Молодий Араб або Гіндус вже в 16 р. життя здібний до глибшої застанови над найповажнішими справами релігії, фільософії і держави, але молодий Англієць або англійський Американець ще в 30 р. життя найповажніше трактує бейсбол і инший спорт, а до таких справ як релігія, фільософія, політика звичайно береться поважно аж геть-геть опісля, хоч у 30 році життя він уже фізично зовсім розвинений. Річ ясна, що також до того часу він вже думає і про релігію і про фільософію і про державу, бо з тими поняттями зустрічається в школах, отже мусить про те думати. Та се не його думки. Він консумує в тім часі думки инших і коли навіть видає з себе думки про ті справи, то се не його думки. І власне тому його здоровий інстинкт каже йому в свобідних від праці хвилях найсеріозніше віддатися забаві, а не тим справам, в яких глибші думки можуть мати тільки люди, що перейшли вже досвід життя.

Отже є думання і думання.

Подібно як є обсервування й обсервування. Нпр. кінь, що має кляпи по обох боках очей, може обсервувати світ, але тільки той, що перед ним. А коли він голову має спущену вниз, то може обсервувати тільки землю або каміння, по якім ступає. Чи се обсервація світа? Обсервація, але яка? Вона так обмежена, що не можна її рівнати з обсервацією чоловіка, який отверто дивиться довкруги себе і ще до того заосмотрений в найлучші прилади до обсервування. Якби кінь мав навіть повну людську свідомість, то не богато можна булоб довідатися про вислід його обсервації світа, в тім часі, коли він ішовби з кляпами по обох боках своїх очей і з головою повуреною вділ. Річ ясна, що всі його обсервації відносилисяб тільки до тої частинки вуличного бруку, по якій він ішов в такім стані.

Чи можна сказати, що в тім булаб достаточна підстава до оцінки цілої вулиці й руху на ній, цілого міста й околиці його, цілого краю, цілої держави, цілого світа? Думаю, що ні, хочби той кінь був не знати який інтелігентний і свідомий. Хочби він не знати як глибоко і живо думав про ту частину бруку, яку оглянув, то про всі инші справи він не годен виробити собі ніякого поняття.

В такім стані знаходиться кождий чоловік, що думає несамостійно, я назвавби се навіть „несвідомо". В такім стані був і я в часі, коли боровся з Церквою, думаючи, що тою боротьбою роблю прислугу своїй нації. Чи можна таке думання назвати дійсно свідомим?

Надзвичайно смішним виглядав я в своїх власних очах весь час, коли я з богослуження на Площі Героїв ішов до греко-катол. церкви при Рожак-тер („Площа Рож"), щоб там відшукати бодай мертві сліди праці і стилю української церковної творчости і тим самим української нації, яку асиміляційна політика довела в тім місці і в тім місті вже до цілковитого завмертя.

О, якже ясно й виразно я тепер розумів, що значить своя церква для нації! Навіть коли вона вже мертва в якімсь місці, то ще там у ній і тільки там можна знайти сліди свого народу. А коли вона жива, то якже дуже треба шанувати її і дбати про неї з ріжних, преріжних причин вічного й дочасного життя, свого власного і своєї спільноти!

Ось шумить і гуде велике місто Будапешт, переповнене сотками тисяч чужих паломників. Шукайтеж у сім великім, бурливім місті слідів своєї нації, ви всі невіруючі в Бога націоналісти донцівці! Смішні булиб ви до розпуку, колиб ви думали, що сліди нації збереглися тут деінде, як не з церкві.

Входимо. Зі мною старший, поважний священик зі св. Юра і світський Українець, що знає мадярську мову. Я просив його як товмача іти з нами.

В Будапешті є дві гр.-катол. церкви з двома окремими парохіями й парохами, одна в Буді, друга в Пешті. Пароха першої з них, Впр. о. кан. Балоґга я вже пізнав. А від одного з наших львівських церковних достойників, який відвідував о. Балоґга, знав я, що він має помешкання з такими сальонами, яких не має навіть наш Митрополит у Львові, хоч митрополичі сальони у стилевій палаті при св. Юрі належать до дуже гарних.

Таким способом випосажування асимілювала мадярська влада здавна наше духовенство за Карпатами. Асимілювала так основно, що хоч 20 літ минуло

Важна вистава

9) На стільці модель кафлевої печі. На столі чорні сподні в паски, жовті мешти елегантно зроблені і викінчені, ще ваза і порцелянові прилади до електричних контактів.

Вироби наших бурсаків солідно і старанно виконані. Коли та молодь буде так дальше дбати про якість і вигляд своєї роботи, то будуть з неї люди.

Напроти входу на стіні на білій скатерті обведеній гарним орнаментом надпис витятий з темного картону „Жіноча Ремісничa Бурса Українського Краєвого товариства охорони дітей і опіки над молодю у Львові (II філія)". По боках 7 діяграм: 1) Віроісповідання (учениць). З него бачимо, що в Бурсі було в 1934—1935 р. 16 греко-католичок і 4 православні, в шк. р. 1935/36 17 гр.-катол. і 4 правосл. та одна римо-католичка, в 1936/37 р. стан той самий, в 1937/38 р. було 25 греко-католичок, 9 православних і 1 римо-катол. 2) Родинні відносини. Нпр. в 1937/38 шк. р. було в Бурсі 24 таких, що мали родичів, 8 півсиріт і 3 повні сироти. 3) Оплати. Повні оплати зложило в 1930/31 р. 84%, 1934/35 р. 68%, 1937/38 р. 71% учениць. 4) Суспільне походження. Найбільше дочок рільників було нпр. в 1932/33 р. Пізніше се число меншає, зате прибуває дочок умових працівників, що в 1936/37 р. становлять аж 27% бурсачок. Крім того прибуває дочок ремісників. 5) Пятий діяґрам ілюструє місце навчання і праці бурсачок. Нпр. в 1937/38 р. 18 бурсачок працювало в 3 літній школі „Труду", 4 вчилися в торговельній школі РШ, 2 були практикантки і челяднички. 6) Територіяльне походження: в рр. 1930/31 — 1937/38 було з Поділля 24, з Волині 21, Розточе і Львів 15, Підкарпаття 14, Покуття, Опілля, Гологори і Вороняки по 7, Лемківщина і Бесарабія по 4, Підляшша 2, Бойківщина 1, інші українські землі 3.

Вже статистика місця походження наших ремісничих бурсачок говорить кождому Українцеві, як дуже потрібна ся бурса. Тому нехай ніхто з нас не відмовиться від жертв на отсю може найпотрібнішу з бурс.

Під діяґрамами дві збірні світлини з життя сеї бурси: одна з 1930/31 р., друга з 1937/38 р. На сій послідній є зо три рази більше бурсачок ніж на першій. Знак, що ся дуже потрібна установа розростається, хоч обставини її не легкі таксамо як її народу.

На столі покритім гарною скатертю „Альбом" зі світлинами з життя бурсачок. Не забули і про бурсового сторожа вовчицю „Азу". Є вона на кількох знимках. Декотрі знимки і підписи під ними настроєві, як ось та, на якій гурт молоденьких бурсачок на бальконі мабуть підчас відпочинку. Одні читають, инші роблять ручні роботи, ще инші грають на мандолінах, а під тим мелянхолійний надпис „Лиш молодість не вернеться...".

Взір вишивки на альбомі з торчинського повіту на Луччині, виконала Анна Парахин з горохівського повіту.

В иншім альбомі в полотняній оправі з гарним вишиваним взірцем рукописи задач (писемних праць) бурсачок. Переглядаю декотрі з них. Вони талановито написані. Волинянка Л. К. з Луцька має тут два нариси „Моя перша кара" і „Мушу". В ній описане життя і праця в бурсі. Галичанка С. П. з калуського повіту написала гарний спомин „Про бурсу і про моє життя по виході з бурси". Після скінчення кравецької школи отворила вона свою робітню. Пише з жалем, що свої обминають її, зате має клієнтів тільки Жидів і Поляків. В кождому разі цінна така людина, що вийшовши зі школи чи якоїнебудь своєї установи, не забуває про неї, а вдержує з нею звязок. Не годиться поминати таку людину!

До декотрих описів самостійної праці долучені світлини з праці в краю. Нпр. Марійка Г. з Підляшша покінчивши кравецьку школу, осіла в галицькім місті Г. Ся Підляшанка пише, що має богато клієнтів, майже всіх місцевих українських інтелігентів. З роботи всі вдоволені. Має замір спровадити ще свою молодшу сестру. Але не на постійно. Бо „коли дороблюся, пише, щоб культурно й модерно урядити варстат, перенесуся до

від часу, як уже зникла мадярська влада з української землі на Закарпатті, то ще між українськими засимільованими духовними стрічаються патріоти, яким Мадярщина миліша і дороща навіть від своєї Церкви і свого народу!

І ще знав я від того самого достойника, що коли парох тої церкви в Буді післав до оправи св. Євангеліє на рахунок міста (бо місто Будапешт взагалі перейняло на себе удержання обидвох грекокатол. церков), то управа міста казала дати коштовну оправу за 8.000 зл.! Розуміється, під услівям, що св. Євангеліє мусить бути в мадярській мові. І рік-річно на кошт міста роздають тисячі дарунків під свята парохіянам тих церков, очевидно все в тій самій цілі.

Та йдім по порядку. Я нарочно вибрався на відвідини нашої бідніщої церкви, при Площі Рож, бо хто їде якимсь краєм і хоче бодай трохи лучше пізнати нарід того краю, той очевидно лучше зробить, коли буде їхати третою клясою ніж другою. Я знав уже, що парохіяни обох гр. катол. церков цілком засимільовані. І люди і відправи в тих церквах. Отже не без певного дрожання серця вступав в нашу церкву при Площі Рож.

Неділя. Відправа в повнім ході. Велике богослуження.

Вжоджу з таким вражінням як на цвинтар, який ще живби. Такого вражіння я ще не зазнав, як мене дві мої ноги носять по білому світі.

Не знаю, на що наперед звернути мою свідому увагу, бо вона несвідомо так розприскується по церкві, як живе срібло-ртуть по тарілці, коли каплину його вдарити пальцем. На всьо відразу звертаю розбиту і розпорошену увагу свою: і на людей і на головний вівтар і на царські врата і на священика і на золотистий опарат його і на дивну мадярську вимову і на мадярський спів і на жінок і на дітей і на мужчин і на дівчат і на хлопців і на все всуміш і на вікна і на лавки і на образи і на долівку і на прапори і на мою думку про нашу несвою церкву. Та думка чи те почування мов простирало покриває всі вражіння і всі почування в ній, а під нею метушаться всі інші почування і думки.

Та щож! Вам тої метушні відразу на папері представити не можна. Се треба пережити і відчути на місці, щоби зрозуміти.

Так голосно звенить у нашій церкві мадярський спів, звенить від вівтаря, звенить від хорів, звенить з цілої церкви. Так, то наші люди співають! Я пізнавби їх по тім співі навіть якби мав завязані очі і якби не знав, де знаходжуся.

Ярко блестить золотистий опарат на священику. Так, то наш опарат! І всі краски його стоять мені перед очима від дитинства мого, ще як мати за руку водила мене малого до церкви св. Николая в моїм родиннім місті.

О, якеж глибоке значіння мають навіть краски, вбрані у криштал релігійного культу.

Збираюся „до купи" і зачинаю по порядку оглядати нашу несвою церкву. Кинувши погляд на обличча доволі бідного народу, що видно по одягах і виразі облич, зачинаю оглядини чомусь від церковних вікон. Може тому, що очі мимохіть підносяться до гори, до неба, до Бога на вид тої умово-духової кривди, яку тут заподіяно одному з відприсків мого народу.

Бачу чотири вікна, боком на них кольорова орнаментика, серединою шибки зовсім білі, а два вікна за вівтарем цілком вітражеві. Фу! Не годен довго придивлятися. Увага сама собою розривається.

Освячення. Що се? Чую грецьку мову.

Ага! Аби тільки не по старославянськи, аби тут не звучали навіть слова: „Приймїте, ядїте, сіе єсть тіло моє"..., бо вони подібні до звука рідної мови того народу, що молиться в сій церкві... А що Апост. Столиця не признає освячення на сих землях в інших мовах як латинській, грецькій і старославянській, отже тут ціла Служба Божа по мадярськи, а Освячення заряджено по грецьки. Щоб ніодин звук не зазвенів навіть подібний до української мови! У всіх своїх катол. церквах Мадяри мають відправи своїх Служб Божих по латинськи, а в наших гр. катол. церквах наказали відправляти по мадярськи. Такі дивогляди виходять при штучній асиміляції...

Вдивляюся далі. Священик причащає людей з чаші, ложечкою. Зовсім по нашому.

Увага знов розприскується по церкві, по трьох вівтарях її, при головнім і ліворуч правлять. А кольори в цілій церкві переважають якісь темні і цеглясті. І все в ній мальоване. І всюди видно наш стиль. І наші святі з гльоріями. І наш іконостас не іконостас, якийсь вже трохи мішаний. Але люди з обличча таки наші. І хрестяться по нашому, на праворуч. А острa мадярська мова, яка лунає з їх уст у церковному співі, так якось дивно відбиває і від тих мальовил і від тих людей і від тих золотистих опаратів на священиках і від тих образів. А на головнім вівтарі трираменний хрест, тільки третє рамя також рівне, по обох боках. А за вівтарем — Пречиста Діва Марія, тільки з мадярським щитом на руці, представлена як опікунка Мадярів.

Хтось мусів згодитися на се, бо не чути було, щоб силою викидали з тої церкви наші образи і насильством вносили образ Богоматери з мадярським щитом. Ясно, що хтось згодився на се. Хто? І священики і парохіяни. Які? Очевидно окорумповані. Чим же їх коромпували? Одних ордерами і добрими платнями, других дарунками, третих пропаґандою.

Мамоною і обіцянками видирали в них моральний звязок з їх власною душею і з їх народом. Делікатно оперували, підтинали. Золоті і срібні були сцизорики...

Царські врата блестять і над царським входом тайна вечеря і церква майже повна нашого народу, який так дивно, вривано, співає по мадярськи. А на все те дивиться образ Богоматери з мадярським щитом у руці, з мадярськими емблемами.

Цікаво, коли все те сталося?

Зараз довідаємося. По богослуженні піду з товмачем до священика в захристію й добуду з него, що зможу.

Берестя.". Отся заява нашої Підляшанки се один з найкрасших проявів цілої вистави. Якже вона памятає про свої рідні убогі околиці і хоче принести їм культурну цінність, на яку її стати: свій варстат праці здобутий власним трудом. Ось приклад богатьом!

Велику скатерть на стіні виконали бурсачки ученици II кл. школи „Труд" від січня до травня 1938 р. Взагалі вироби наших бурсачок роблять як найкрасше вражіння.

В школі Р. Ш. при вул. Мохнацького ч. 12 на партері поміщена окрема частина Педагогічної Вистави. Про неї говорили, що там, мовляв, нема нічого надзвичайного. Колиж ми там прийшли і ввійшли до салі, то були дуже мило здивовані. Якраз в сій салі вистави зібрані дуже цікаві річи.

Ось на одній зі стін розвішені малюнки малих учеників і учениць. Вони всі попідписувані, що на них є. І то докладно попідписувані: „То кіт", „То пес", „Тут село". Декотрі з тих малюнків дійсно гарні, напр. „Бузьки летять", „Вивірка", „Вежа Волоської церкви", „У ночі", „Шевченкова хата", „Їде фіра", „Церковні дзвони", „То джерело" і ин. Се такі милі діточі малюночки, що вертаємося до них по кілька разів з правдивою сатисфакцією. То один, то другий з нас висказує вдоволення, що ми не поминули сеї кімнати, що про неї нам казали: „ В ній властиво нема що оглядати".

Совітські суди

В Москві відбулася нарада в справі уздоровлення й упорядкування діяльности совітських судів. В тій справі виступили з рефератами нарком судівництва РСФСР (Російської Союзної Федеративної Соціялістичної Республики) Дмитрієв і комісар справедливости СССР Ричков. Дмитрієв характеризував незвичайну складність і заплутаність совітського судейського апарату. В РСФСР є 56 верховних судів автономних республик, обласних і краєвих судів. За ними йдуть суди городські, народні, спеціяльні, товариські і т. д. Неможливо обсадити весь сей апарат підготованими працівниками. Се спричиняє великий відсоток неправильних присудів. Нарком справедливости не в силі слідкувати за працею такого апарату. Не можна напр. устійнити, кілько товариських судів на території РСФСР, де і чим вони займаються. Нарком Ричков потвердив заміти Дмитрієва і заявив, що совітські суди мають іще одну недостачу: наркоми судівництва поодиноких автономних республик не знають людей, якими вони повинні кермувати і не мають можности давати їм якінебудь конкретні вказівки.

Демонстрація сов. офіцирів

З Риґи звідомляють: Московська поліція знайшла біля мавзолею Леніна терневий вінок, переплітаний червоними рожами. На вінку була лента з надписом: „Маршалові Тугачевському, що погиб за батьківщину. Офіцири московського ґарнізону, який не забув про свого вожда". Ся маніфестація викликала на Кремлі велике вражіння. Справників дотепер не викрили.

В Москві брак молока

В Москві забракло молока. Большевицька „Правда" устійнила „деякі загальні причини" того браку. А саме щодня досвіта десятки спеціяльних возів-ледівень доставляють до Москви молоко і молочні продукти. Вози скоренько виладовують і відсилають. А виладовані продукти лежать на плятформах на сонці аж до ночі. Посуди мають щілини. Вони замазані звичайним милом. Мило розпускається і повстають діри, через які молочні ріки тихо течуть вздовж стін складів. Тихо течуть по плятформах і ріки сметани: сметана в бочках, бочки діраві також милом поліплені. Слідуючої ночі приїздить віз і забирає останки товару, та останки ті вже зіпсовані: молоко прикисло, сметана сквасніла і сир має смак оцту. До продажі все те не надається, можна того ужити тільки до технічної перерібки. Чому не беруть молока просто з ваґонів-ледівень? Тому що нема вистарчаючого числа підвод. Хто терпить від того балаґану? В усякому разі не установи народнього комісаріяту запасів, які дістають молоко даром просто від населення, кінчає свою статтю большевицька „Правда".

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

6-ий Зїзд Українських Музейників

ДРУГИЙ ДЕНЬ ЗЇЗДУ. *)

Цей день Зїзду був призначений рефератам і нарадам музейників. Реферати зачалися по год. 9-ій, бо богато учасників Зїзду взяло участь у Службі Божій в парохіяльній церкві (це був другий день Зелених Свят римо-католицького обряду, себто 6 червня ц. р.). Дехто з учасників-священиків сам відправляв Службу Божу в тому часі. Повнісінька церква розмоленого коломийського громадянства, передовсім інтелігенції, зробила на нас миле враження. Ще щасливіша почуваласяб Коломия й вся околиця, якби тут повстав бодай один монастир ОО. Василіян, що повелиб фахову збірну релігійну працю над нашим народом не тільки в Коломиї, але й в усій Гуцульщині.

Перший реферат того дня це реферат м-ра Романа Гарасимчука (Львів) п. з. „Картографічна метода в етнографічному відділі обласного музею". Та метода, що лежить на картках предметів з певних місцевин области даного музею, не тільки улекшує працю в збиранні музейних предметів, але й є першорядним засобом у науковій праці. Вона заступає місце рухомого карткового катальогу. Ту методу, що зеднає всі наші музеї до одної пляновой праці, можна прикладати до всіх музейних предметів та до збирання вісток з народнього побуту.

Д-р Іван Крипякевич (Львів) у прегарному викладі говорив про „Бувальщину Покуття", що її поділив на доісторичну, княжу, далі на часи польської влади та й австрійської аж до нашого відродження. Покуття в історії нашої землі відограло справді велику ролю. Тут находимо давню культуру, т. зв. палеоліт та неоліт, далі трипільську культуру, що дала пізніше початок егійській культурі, що на ній виросла культура грецька. Памятники тієї культури на Покутті мають світове значення. Богато памяток тут залишили Римляни, далі Готи, Кельти, Авари, Мадяри. Роля Словян на Покутті та Підкарпатті ще не вирішена, але се правдоподібне, що вони сягали аж на Підкарпаття. Досліди над топографічними назвами повинні се показати. Епоха княжа небогата на літописні звістки про Покуття. Певне тільки те, що воно з назвою „Пониззя" належало тоді до Галицького Князівства. Можливе, що в княжих часах була тут Коломийська Волость, бо в 15 стол. появляється повіт Коломия. В княжих часах Покуття мало велике господарське значення (ловецтво, скотарство, хліборобство, передовсім сіль). Наші літописні джерела під 1241 р. згадують про селян коло Коломиї й коломийські соляні копальні, що їх король Данило призначив був на удержання свойого війська. Літопис згадує ще про боярина Добреслава, що панував тоді (1241 р.) на Покутті, і про селян, що одержали земельні посілості. Повстають тоді торговельні дороги — сполука з Царгородом. Над Дунаєм повстає Малий Галич — сьогодні Галац, далі Берладь та інші міста. Все те надавало Покуттю великого значення. Система укріплень на Покутті мало просліджена. Під Польщею економічний розвій на Покутті йде нормально. В стол. 14—16 наше пастирське населення щораз більше заселює Карпати. Коломийська сіль мала далі своє значення, бо йшла тоді на схід. Суспільний провід на Покутті мала тоді наша шляхта, що витворилася з боярів. Гравітуючи довгі часи до Молдавії, стояла в опозиції до польського панування. Шляхетські роди носили свої назви від місцевостей: Делятинські від Делятина, Турецькі від Турки, Ключівські від Ключева, Хотимирські від Хотимира, Березовські від Березова. Участь шляхти у війнах із Польщею була численна: православний Муха (1490 р.) зібрав 9.000 війська й вирушив на Галич, Рогатин, опісля вернувся на Покуття, де погиб. У війську його брала участь Березівська шляхта, якій пізніше польський король відобрав земельні посілості. Наступного року політичний рух зробив Андрій Барух, далі молдавський воєвода Богдан (1509 р.), в якого війську виступає знов Березівська шляхта. В 1519 р. король Жигмонт Старий заборонив покутському духовенству їхати до Молдавії. В 1530 р. молдавський воєвода Степан зайшов аж до Галича й у війську його стрічаємо шляхту з Покуття. В часі Хмельниччини Покуття виступає проти шляхти. Семен Височан зібрав в Отинії 20.000 люда з міщан, селян і священиків (дуже характеристичне) та опанував усе Покуття. Пізніше покутську шляхту стрічаємо в козацьких військах, за що польські королі поконфіскували їй добра. По часах Хмельниччини настають на Покутті опришки. Між ін. Олекса Довбощук (не Довбуш!) нападав на всіх: панів і селян. Відродженення українського народу в Галичині не полишає й Покуття. В 1848 р. повстає в Коломиї між ін. Руська Рада. Минуле Покуття широке та велике. Варт ним цікавитися. При Музеї „Гуцульщина" повинен бути гурток людей, що досліджувавби минуле Покуття.

Д-р Володимир Залозецький (Львів) реферував про „Византійські та окцидентальні джерела східньо-галицької архітектури з увагою на Покуття". Покуття творить клин і природний резервуар, відкритий до Сходу та є містком, де перехрещувалися впливи Сходу й Заходу, і це має немале значення для українського мистецтва. Далі на зразках деревної архітектури, висвітлених проекційним апаратом, 3 і 5-тибанних церков на Покутті (Княждвір, Ясінь, Татарів) та церков у Наддніпрянській Україні (Березянка, св. Онуфрія в Новому Дашкові (Слобожанщина), св. Спаса на Берестові в Киеві, Пресв. Богородиці в Киеві, збудованої на поч. 17 стол. Петром Алепським) і на Бойківщині та Лемківщині виказав ту саму будівельну ідею та глибоке споріднення покутської церковної архітектури з цілістю всієї української архітектури. Покутська архітектура се не льокальне явище, хоч прибрала певні льокальні риси, вона творить велике звено в історії української архітектури (наддніпрянської й галицької), гравітуючи на схід, міжтим як інші галицькі частини (Бойківщина, Лемківщина) гравітують на захід, зберігаючи однак українські основи.

Останній реферат мав о. Роман Лукань ЧСВВ (Львів) про „Василіянські монастирі на Покутті". Згадуючи релігійну й культурну ролю монастирів для всієї Европи, звернув увагу й на українські землі, де були сотки монастирів ЧСВВ, що поклали велитенські заслуги в нашій історії. Далі зазначив, що Покуття було перше, де повставали чернечі оселі вітки св. Антонія й Теодосія Печерських у формі скельних монастирів, перших виразників чернечого життя на Покутті. Був час, коли на Покутті перехрещувалися дві василіянські культури, що мали свій великий вплив на тодішні покутські монастирі й на все Покуття. Це було в 18 стол., коли василіянські монастирі належали до двох Провінцій ЧСВВ: Руської Покрову Преч. Діви Марії (що започаткувала відродження нашого письменства) та Литовської Пресв. Трійці. До цієї останньої належав монастир у Бучачі, якого впливи простягалися широко не тільки на Поділлі, але й на всьому Покутті (місії, школи, Марійські Дружини). Ось причини, що спонукали прелєгента говорити про монастирі на Покутті. На підставі матеріялів архівних і печатаних почули присутні звістки про монастирі в повітах Городенка, Заліщики, Коломия, Косів, Печеніжин, Снятин і Товмач. В тих покутських повітах були колись 32 монастирі, від 15 до 18/19 ст. Досьогодні залишився одинокий з покутських монастирів, монастир у Погоні. Як зовсім інакше виглядалоб обличчя Покуття і релігійно-моральне й культурне, коли Покуття малоб іще кілька своїх монастирів ЧСВВ, напр. в Коломиї й деінде.

Після рефератів продовжувалася дискусія від год. 12.25. Радник В. Кобринський побоювався, щоб гості не зрозуміли зле д-ра Свенціцкого, що говорив виключно до музейників, бажаючи бачити в обласних музеях усе найкраще. Просив, щоб відпоручники музеїв зложили ширшому громадянству звідомлення про Зїзд. Відчитав побажання о. Осипа Застирця (Львів), що радить звернутися до наших Епископських Ординаріятів, щоб містили в Епархіяльних Відомостях тексти документів до історії церков, парохій, сіл; щоб обласні Музеї уладжували вистави картин та образів, які є в приватних руках та щоби Зїзд розважив, як зберігти музейні збірки підчас війни. — Д-р Крипякевич уважає поділ на області за дуже потрібний. Карта з начерканими межами діяльности також потрібна. Музеї повинні зголосити території, де можуть працювати. Музеїв обласних не богато, та при закладанні нових треба бути обережним. Між обласними й центральними музеями повинен бути контакт і співпраця. Накінець звертає увагу на польське книжкове видання: „Музеа регіональне". Далі забирали голос ще п. Гонтова (Коломия), д-р Залозецький та селянин Василь Лащук із Саджавки. Проф. Залозецький не вважає централістичні тенденції в українському музейництві за щасливі. Обласні Музеї мають сповнити важні завдання передовсім у виховній ділянці. Просить обласні Музеї збирати добрі знимки, рисунки й пляни деревляних церков. Селянин Лащук говорив про виховну ролю Обласних Музеїв; тому треба молодь зацікавлювати українським минулим. Після цього радник І. Чернявський (Коломия) подав характеристику й значення кождого сьогоднішнього реферату зокрема в своєму пращальному слові, по якому в год. 13.13 закрив цей 6-ий Зїзд Українських Музейників (перший того роду науковий Зїзд у Коломиї).

На цьому закінчилася перша частина нарад. Ширший загал коломийського громадянства відходить. В салі залиша-

*) Див. „Нова Зоря", 1938, ч. 45.

ються музейники, що залагодили ще низку справ.

У дискусії забирали голос радн. Кобринський, д-р Драган, о. Лукань ЧСВВ, О. Кульчицька, д-р Гавдяк, д-р Чайковський і ін. Ухвалено такі постанови: 1) Запротестувати проти нищення релігійних і культурних памяток і музеїв у Совітській Україні; 2) Завізвати все українське громадянство складати жертви на будову дому для Музею „Бойківщина" в Самборі; 3) Просити Епископські Ординаріяти, щоб у щорічніх епархіяльних Схематизмах подавали важні й провірені звістки про місцевості з ілюстраціями, що мали б значення для громадянства й музейництва; 4) Поручити обласним Музеям уладжувати вистави картин, що є в приватних руках; 5) Поручити обласним Музеям увести в праці їх картографічну методу; 6) Наради наступного Зїзду поділити на частину фахову тільки для музейників і на частину для ширшого загалу; 7) Приладити на Зїзд реферати з музейної практики; 8) Подбати, щоб Комітети Українських Обласних Музеїв (КУОМ) перетворити в статутовий Союз Українських Обласних Музеїв; 9) Провід КУОМ залишити Музеєві „Гуцульщина" в Коломиї; 10) Здекомплетований КОУМ доповнити особою проф. д-ра Антона Княжинського (Самбір) на місце пок. д-ра В. Кобільника; 11) Підпомогти корисне В-во „Літопис Бойківщини" в Самборі й зміряти до перетворення журналу „Наша Батьківщина" на орган крайознавчо-музейний; 12) Черговий 7-ий Зїзд Представників Українських Обласних Музеїв відбути у Стрию.

При кінці цих нарад наспіла привітна телеґрама для учасників Зїзду від Українського Бюра в Лондоні. В год. 14 закінчилися наради Зїзду. Численні знимки зо Зїзду залишаться для всіх справді милою памяткою. Всі розходимося, залишаючи якнайкращі спогади про Коломию та Зїзд у ній.

Накінець згадаю ще голоси преси, які появилися досі про цей Коломийський Зїзд: 1) Т. К.[авалець] (?), 6-ий Краєвий Український Музейний Зїзд у Коломиї. „Новий Час". XVI, Львів, 9. VI. 1938, ч. 124; 2) Б. Ч.[айковський], Зїзд українських музейників. „Українські Вісти", IV, Львів 9 і 10. VI. 1938, ч. 125 і 126; 3) Учасник, 6-ий Зїзд Українських Музейників. „Нова Зоря", XIII, Львів, 19. VI. 1938, ч. 45 і 17. VII. 1938, ч. 53; 4) О. О. Дучимінська, VI. Зїзд українських музейників. „Мета", VIII, Львів, 19. VI. 1938, ч. 23 і 26. VI. 1938, ч. 24; 5) Дм. Н.[иколишин], VI. Зїзд українських музейників. „Діло", LIX, Львів, 19. VI. 1938, ч. 132. 6) О. О. Дучимінська, Нарада українських музейників. „Жіноча Доля", XIV, Коломия, 1—15 липня 1938, ч. 13—14, с. 16—17. — Найдокладніший опис Зїзду подала „Нова Зоря". Щодо реферату д-ра Я. Пастернака, то він не відбувся не з приводу перебування його „на студіях заграницею" (див. „Українські Вісти", ч. 125) ані не відчитував його п. Гарасимчук, як це подав „Новий Час" (ч. 124). Виклад д-ра Пастернака не відбувся тому, що прелеґент в тому самому часі мав виклад у берлінському університеті про розкопки в Крилосі. — Реферат проф. Богдана Загайкевича (Перемишль) про „Сучасне західньо-европейське музейництво" не відбувся з приводу недуги прелеґента.

Учасник.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пресвята Евхаристія в житті Церкви, родини й суспільности. (Реферат пані Е. Шаркової, призначений на 34-ий Евхаристійний Конґрес).

7) Так, Христос, утаєний у Пр. Евхаристії, простягає руку до нас, кличе і взиває: „Прийдіть до мене всі струджені й обтяжені, а я успокою Вас". Я хочу дати Вам силу любови, що нею здобудете світ для Мене, для Моєї слави, для мойого дійсного тріюмфу.

Земля однак се не вітчина тріюмфу. Отже такі дні се тільки виїмкові дні в історії Церкви, як був виїмковим днем Христовий похід через єрусалимські вулиці... А ціле Його життя було одним безперервним пасмом виконування свойого обовязку, сповнювання Божого післанництва в злуці з Божою волею. І кульмінаційною точкою усеї праці Спасителя на землі було терпіння й жахлива смерть на хресті. Се була експіяція, се було надоложення Богові за зневаги Божому Маестатові через ґріхи всего світу.

І нам, щоби всеціло жити Божим життям, треба плекати в собі духа жертви, духа експіяції. Ніколи не любимо Бога так дуже й так добре, як тоді, коли відчуваємо біль в душі задля зневаг, які ми Йому заподіяли. І тільки тоді, коли вдумуємося й неначе живцем входимо в страсти Христові, розуміємо силу Христової любови, що обеднює всі народи, розуміємо вагу покори й самовідречення. І щойно тоді, коли виплекаємо в своїй душі такого духа жертви й самовідречення на взір Христової жертви й самовідречення, ввійде в нашу душу правдивий спокій і тиха радість, — підстава всего життя на землі.

Сьогоднішний Конґрес стоїть під ґаслом — любови. Eucharistia vinculum caritatis, Евхаристія вузлом любови. Одначе найважніша програмова точка цілого Конґресу це публична перепросьба Христа за зневаги всего ґрішного світу. Це перепросьба за ті всі явні й жахливі святотацтва в Росії, Еспанії та у всіх інших краях.

Так і в житті людини, що змагає до святости, головним мотором усего релігійного життя буде жертва, буде винагорода Христові за свої власні провини, як також за зневаги й кривди ґрішного світу.

Всі представники народів, що приїхали на цей Евхар. Конґрес, в особливший спосіб просять Евхар. Христа про опіку й спеціяльне благословення для свого народу. Не лишаймося й ми позаду, не будьмо тільки зайвими очевидцями тутешньої слави Евхаристійного Христа, але молімся сердечно, навколішках благаймо Христа змилування для нас. Перепрошуймо Його за всі зневаги, які ми колинебудь заподіяли Йому в часі цілої нашої історії, зробім постанову тут у стіп прославленого Евхаристійного Христа, що поправу в свойому житті зачнемо від себе, що внесемо її в наш дім, нашу родину й нашу суспільність. І не зражуймося, що нераз ще в житті упадемо та навіть сильно потовчемося до придорожного каміння, — Христос сильний, Він піднесе нас і додасть нам сили потрібної до перемоги. Від нас жадає Він тільки доброї волі...

Не жиймо, як ті ляїки з дня на день виключно з турботою про матеріяльний добробут, але жиймо з Христом, жиймо для Його слави, для спасення людських душ, стараймося всі по своїм силам, дійсно „всьо обновити в Христі" — постараймося, щоб Христос запанував у цілому світі, в кождій душі зокрема, щоб якнайскорше здійснився відвічний Божий плян — Царство Боже на землі!

„Католіцка мисьль сполечна". Так називається книжка, що появилася накладом Інституту Катол. Акції в Познані. Є в ній 22 реферати на тему відомих енциклік „Рерум новарум" Льва XIII і „Квадрагезімо анно" Пія XI.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

МІН-ВО ВНУТРІШНИХ СПРАВ відібрало дебіт і заборонило розповсюднювати на терені Польщі слідуючі українські друки: 1) часопис „Лемко", видаваний в Ню-Йорку, 2) брошуру „На службі нації", 3) брошуру „Де стоїмо" Ярослава Оршана, 4) брошуру „Доба націоналізму" того самого автора, 5) „Під ромунським постолом", 6) воєнно-науковий журнал „За збройну Україну", що виходить у Парижі.

СТАРОСТВО В БРОДАХ вислало до українських священиків і товариств письмо, в якому перестерігає їх, щоб не уряджували відправ ні демонстраційних виступів з приводу смерти полк. Е. Коновальця.

В ЗОЛОЧЕВІ засудили українського студента прав Степана Галамая з Плугова, пов. Золочів, на 3 роки вязниці за протидержавну діяльність.

МІНІСТР ЙОСИФ БЕК виїхав з офіціяльною візитою до Латвії. По дорозі задержався в Ковні, де відбув коротку нараду з литовським віцеміністром закордонних справ Урбисом.

ФЕДІР БУТЕНКО, б. большевицький посол в Ромунії, зачав печатати в італійськім часописі „Ґазетта дель Пополь" низку „Листів до приятелів у СССР".

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ мають покликати на надзвичайні військові вправи всіх чехословацьких жовнірів, які брали участь у світовій війні і ще є в поборовім віці.

В ПРАЗІ ґрупа Чехів напала на трьох судетських Німців і старалася здерти з них білі пончохи. Поліція відігнала напасників. Білі пончохи се ознака всіх Німців судетської партії.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ на терені Східної Прусії змінили кількадесять назв осель з польських на німецькі. З того приводу польська преса пригадує, що в 1936 р. німецькі власти змінили на Ґорішнім Шлеську 494 польських назв на німецькі.

КОНФЕРЕНЦІЮ В ЕВІЯНІ в справі жидівських еміґрантів мають перемінити на постійну установу з осідком в Лондоні. Слідуюча сесія малаб відбутися в серпні с. р.

В БАРСЕЛЬОНІ червоні увязнили 7 полковників, 9 підполковників, 8 майорів і багато молодших офіцирів армії, що оперувала на фронті Кастельон. Увязненим закидають порозуміння з ґен. Франком.

ІТАЛІЙСЬКІ ЛЕТУНСЬКІ ВІДДІЛИ в Еспанії втратили до 11 с. м. 120 офіцирів, підофіцирів і жовнірів убитих, 21 офіцирів і підофіцирів попало в полон. За той час італійські літаки зістрілили 577 червоних літаків.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА дістала наказ не містити листів, інтервю, новель і повістей, незгідних з фашистівською ідеольоґією.

ПРЕЗИДЕНТ БРАЗИЛІЇ має відвідати Португалію з приводу обходів 800-ліття істнування Португалії і 300-ліття відзискання незалежности. Королівство Португалії заснував король Альфонс I Бургундський 1139 року.

ПАНАРАБСЬКИЙ КОНҐРЕС має відбутися незабаром в Каїрі. В нім мають взяти участь делеґати 4 арабських держав: Савдії, Трансйорданії, Іраку і Сирії. Крім того зголосило свою участь в конґресі 200 послів египетського парляменту. Вони виступатимуть як ґості.

300 АРАБСЬКИХ ТЕРРОРИСТІВ заатакувало жидівську кольонію Ґіватада на полудне від Ґайфи. Щойно відділ англійського війська прогнав напасників.

В ПАЛЕСТИНІ мандатова поліція увязнила 19 Жидів, з того 12 в Тель Авіві і 7 в Єрусалимі. В цілім краю вибухають кривави бійки між Жидами й Арабами.

ЯПОНСЬКІ ВЛАСТИ домагаються евакуації чужинців з китайських міст Ґанков, Кію-Кіянґ, Нанчанґ і Сініянґ, бо японська команда рішила заатакувати ті міста.

НОВИНКИ

Львівське городське староство припинило видавання часопису „Гомін Краю". Видавництво внесло відклик проти того рішення.

Коломийське староство покарало студентів: О. Гошовського, Б. Тичинського, Е. Молощука і М. Вонсуля по 3 і 4 тижні арешту за ношення чорних опасок на знак жалоби по пок. Е. Коновальцеві.

Золочівський староста покарав поверх 40 осіб зі села Розваж гривною по 50 зл. за співання пісні: „Чорна гречка, білі кінці, — єднаймося Українці". Покарані відкликалися до суду.

У Здолбунові перевели ревізію в др Ірини Прісневської, б. голови Філії Союзу Українок, в заступниці голови Ольги Ціхоцької та в домівці С. У. По ревізії п. Ольга Ціхоцька одержала приказ покинути Волинь.

Ярослав Барановський, якого голяндський суд засудив на 2 місяці арешту за нелеґальний перехід границі Голяндії, вийшов минулого четверга на волю. Барановського відставили до німецької границі, звідки він поїхав до Відня.

Припинили діяльність читальні „Просвіти" в Гукалівцях і Озірній, зборівського повіту. Як причину подано протистатутову діяльність.

Ювилей 50-ліття української державної гімназії в Перемишлі. Пригадуємо, що зїзд бувших абітурієтнів української перемиської гімназії з приводу її пятьдесятьлітного істнування відбудеться з кінцем вересня або з початком жовтня с. р. Докладний речинець буде оголошений в часописах. Тому просимо всіх бувших абітурієнтів, що з якоїнебудь причини доси не зголосили своєї участи в святі, зробити це негайно. — З приводу ювилею постановлено створити стипендійний фонд ім. Григорія Цеглинського і видати Альманах. — Зачети на повищі цілі просимо надсилати на адресу „Української Щадниці" в Перемишлі через П. К. О., число конта 144.755. — Комітет.

Зелярська кооп. „Рута" у Львові Скарбківська 35, влаштовує 10-дневний інструкторський курс плекання, збирання і сушення лікарсько-промислових ростин. Курс триватиме від 25. VII — 5. VIII. Оплата за курс враз з вписовим 6 зол. Зголошуватися до 20 с. м.

В жидівському шпиталі у Львові вбили невлічимо хорого Давида Кернера. Вбивник, який сам віддався в руки поліції, заявив, що не міг довше дивитися на терпіння недужого товариша і тому убив його з милосердя. Поліція веде слідство.

Польські адміністраційні власти зарядили конфіскату відомого німецького атлясу „Кнауерс Вельтатляс", виданого в Берліні в 1938 р. Причина — фальшиві і тенденційні інформації про Польщу, неправдиві мапи, фальшиві пояснення і провокаційні речення, як нпр.: „Польща се поняття радше географічне ніж державне". На картах назви міст зах. Польщі означено німецькою мовою. На одній з карт анектовано значну частину Польщі в користь Німеччини. Атляс сконфіскують у всіх книгарнях Польщі.

Гумор. — Якийсь Шкот помер, залишаючи своїй жінці в спадку дві жилетки в зовсім доброму стані. Його жінка негайно купила фляшку плину на поріст волосся...

З рішень Управи Пром-банку:

Кредит буде признаватися в першу чергу тим нашим міщанам, в яких підприємствах чинно працює ощадностева збірниця. — Доказ зрозуміння дрібної ощадности — це доказ свідомости підприємця. Надто банк має моральне зобовязання супроти тих, що приходять до банку не тільки тоді, як їм треба кредиту.

Піоніри ощадностевої акції користуються довірям

Пром-Банку

Львів, Гродзіцьких 1/1 п., тел. 292-15 і 200-15.

У Празі занедужав проф Смаль-Стоцький, відомий український фільольоґ.

В с. Теремно, здолбунівського повіту, на ґрунтах Кремянецького Ліцею відкрили поклади зелізної руди.

Мін-во комунікації ввело від 11 до 21 липня знижки на зелізничі білєти для дітей до 14 літ. Знижка виносить 87% нормальної ціни білету. Дорослі особи можуть забирати з собою навіть по 5 дітей. Знижки важні для всіх трьох кляс зелізничих возів. Діти можуть забрати з собою багаж до 15 кг на особу. До знижок уповажнює карта „Ліги Попераня Туристики", яку видають усі білетові каси на стаціях та всі бюра подорожі.

В Таторові в кооп. „Лєсьнік", яка належить до Державних Лісів, викрили надужиття на суму 5.000 зл. У звязку з тим арештовано 10 осіб. Їх відставлено до станиславівської тюрми.

Краківське городське староство покарало 210 власників недвижимостей карами від 5 до 1.500 зл. за невиконання порядкових приписів.

По думці зарядження мін. Складковского всі високі мурované паркани мусять бути зруйновані і заступлені металевою сіткою.

Славний тенор Ян Кепура приобіцяв виступити у львівському театрі в операх „Кармен" і „Богема" вчасі сегорічних „Східних Торгів". Опери підготовляє Адам Дідур.

В московських парках і городах нема лавок ні освітлення. Большевицька преса, яка приносить сю вістку, пише, що по тих парках діються просто несамовиті річи як грабункові напади, неморальні річи і т. п.

В місцевости Ляйтерсдорф (Судети) обкинено камінням німецьких прогульковців. В громаді Скріп Чехи напали на ґрупу членок нім. ґімнастичного т-ва. В обороні нападених станули Німці. Почалася бійка, у висліді якої кілька осіб ранених.

В Ромунії сильно подорожіли всі харчеві продукти. Правительство визначило максимальні ціни на чорний хліб і мясо.

Американський міліонер Говард Гюз відбув окружний лет довкола світа. Трасу Ню-Йорк—Париж перелетів він за 16 год. 35 мінут. Перший переможець Атлянтійського Океану плк. Ліндберґ потребував на ту саму віддаль аж 33 години часу. Цілу віддаль Ню-Йорк через Париж — Москву — Омськ — Якутськ — Фербенкс — Ню-Йорк (разом 24.000 км.) перелетів геройський летун за 3 дні, 19 годин, 14 мінут і 10 секунд.

Гумор. — Бігаміст. — Як називається муж двох жінок? — Ну, бі... бі... — Бідний чоловік, пане професоре!

СІК ЦВИТУЧОГО ЛОПЯНУ

уживається при шкірних висипках, болячках, скрофулах, коростах, червоній шкірі, лишаях і веснянках.

Продаж: аптики і дрогерії.

Головний склад:
Warszawa, Miodowa 14.
Magister Edward Gobiec.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Люди Висли.
МУЗА: По великій війні.
ПАКС: Я винувата з Даніелею Даріе.
ПАЛЯС: На краю життя.
СТИЛЕВЕ: Нансі Стіль пропала і ревія.

Господиня знає добре господарство на селі, пошукує місця від зараз. Зголошення до Адміністрації під „Солідна".

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево **артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2).** 30—8—10

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавци

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 21 липня 1938. Ч. 54 (1154)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ВИВЛАСНЕННЯ ПЛОЩІ „СОКОЛА-БАТЬКА"

Перша розправа за вивласнення площі „Сокола-Батька" відбулася у Львові в окремім суді, покликанім воєводою. Старшину „Сокола-Батька" заступав др К. Паньківський. В ході розправи др К. Паньківський заявив, що Старшина „Сокола-Батька" в ніякому разі не може згодитися на продажу площі при вул. Стрийській. Після списання протоколу розправу перервали і покликали технічну комісію, зложену з кількох інжинірів, що має оцінити вартість площі. Переведення оцінки потрівае коло 6 тижнів. Тому розправу відложили аж до остаточного устійнення вартости цілої площі.

Губернатор Закарпаття про плебісцит у справі підручників.

Губернатор Підкарпатської Руси др К. Грабар заявив представникам чеської преси, що плебісцит у справі шкільних підручників на Закарпатті не був зручним потягненням. Позволили несвідомому населенню рішати про дуже важне культурне питання. Вислід голосування не відзеркалює політичного складу населення. Плебісцит тільки непотрібно відновив та заострив боротьбу між прихильниками напрямів українського та великоруського. Ужгородська „Нова Свобода" передруковуючи в 21 ч. заяву губернатора домагається видання розпорядку про скасування плебісциту, який викликав таке замішання.

Совітсько-японське непорозуміння.

Відділ совітських військ увійшов на днях на територію Манджурії в районі Чанкуфенгу і заняв місцевість Шансен. Японський посол у Москві зложив острий протест проти нарушення території Манджурії і домагався, щоб Совіти вицофали війська з тої місцевости. Заступник совітського комісара закордонних справ Стомоняков заявив, що м. Шансен належить до СССР. Місцевість Чанкуфенг положена пів кільометра від місця, де сходяться границі Манджурії і Кореї. Цікаве те, що б. шеф далекосхідного ГПУ Лушков перейшов 3 тижні тому границю якраз недалеко Чанкуфенгу. Японія далі домагається вицофання сов. військ.

Сталін — нащадком Івана Грізного і кривавого Марата.

Совітські історики стараються знайти моральне й історичне оправдання для кривавих розрахунків, що їх Сталін допускається у відношенні до своїх найблищих співробітників. Тепер мають вони до занотування новий успіх. По устійненні „духового походження" Сталіна від російських царів Петра І і Івана Грізного, зачерги совітські історики віднайшли для Сталіна ще одного патрона. Се Жан-Поль Марат, кривавий деспот французької революції, відомий історії своєю жорстокістю і безпощадністю, з якою винищував своїх противників.

Рухлива діяльність волинських Чехів.

Від якогось часу культурно-освітна праця в чеських кольоніях на Волині сильно скріпилася. Тій праці патронує чеське т-во „Беседа" з осідком у Варшаві. Вона висилає люстраторів до чеських культурно-освітних товариств на Волині. Орган волинських Чехів „Краяньске Лісти" купив нову друкарню і збільшив наклад. Волинські Чехи невдоволені з польських статистик і тому їздять від села до села, обчисляють кілько Чехів у чеських селах та збирають матеріяли статистичні й історичні. На чолі тої акції на Волині стоять учитель Крживка зі Страклова й інж. Альойзі Кнотек. Акцію підпирає „Ческа Матіце" на Волині.

Провідник американських Словаків про автономію Словаччини.

Провідник американських Словаків др Глетко заявив англійським журналістам: Словаччина мусить дістати автономію й окремий сойм. Не можна закидати Словакам, що видвигають свої домагання якраз тепер, коли Чехословаччина в тяжкім положенні. Словаки вже 20 літ домагаються виконання пітсбурґської умови і домагалися її виконання також тоді, коли положення Чехословаччини було значно лучше ніж тепер, але Чехи відкладали справу.

Жидівське ґетто у Відні.

Віденські власти мають призначити дільницю Леопольдштадт як окреме ґетто для Жидів. Всі Жиди, замешкалі у Відні, мусітимуть перенестися до тої дільниці. Їх помешкання в інших дільницях займуть члени націонал-соціялістичної партії. Арійці, які мешкають в дільниці Леопольдштадт, мусітимуть перенестися до інших дільниць Відня. Жидівське ґетто у Відні має бути зорґанізоване продовж року. Комісар Біркель домагається, щоб продовж року виеміґрувало з Відня 120.000 Жидів. — Їх є тепер у Відні 600.000.

Англія будує 1.000 нових бомбових літаків.

Англійське правительство замовило на днях у фабриці літаків льорда Нафілда в Бірмінґемі 1.000 бомбових літаків типу „Spitfire". Се найскоріші літаки британської армії. Вони осягають скорість 560 км. на годину. В фабричних заведеннях Наффілда виробляють не лише мотори й инші складові частини літаків, але також і кадовби літаків. В той спосіб ті фабрики унезалежнюються від помічного промислу. Заведення заложено коштом коло 80 міліонів золотих.

Японсько-мусулманський протикомуністичний союз.

Німецький щоденник „Тіркіше Пост", що виходить у Царгороді, звідомляє з Токія, що там має незабаром повстати „Японсько-мусулманський протикомуністичний союз". Його завданням буде створити протикомуністичний фронт від Токія до Мекки. До цего союзу малиб приступити Туреччина, арабські держави, маляйські держави, Китай, Монголія, Японія й инші азійські народи. Турецька урядова аґенція оповістила, що Туреччина покищо не належить до „Протикомуністичного Союза". Инші держави дотепер не заперечили.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Психіка переслідування

З приводу конференції в м. Евіян.

На сю тему приніс „Шавбіне" в 25 ч. інтересну передовицю Германа Будзіславского, яка займається м. ін. спробою вияснення, чому в Німеччині піднеслася тепер нова филя переслідувань Жидів. При читанні його виводів треба брати під увагу його засадничо вороже відношення до гітлєрівської (III-ої) Німеччини, бо автор належить до публіцистів еміґрантів.

Він кождий прояв гітлерівського руху уважає проявом істерії і каже, що по кождім успіху політики Гітлера, а саме по прилученні области Саари, по обсадженні країни над Реном, по занятті Австрії, одушевлення Німців зникало дуже скоро і наступало знов невдоволення, перняте нервозністю і навіть депресією. Тому, пише, політика Гітлєра змагає до того, щоб відвертати увагу німецького народу від суті властивих труднощів вичаровуванням мнимих успіхів або дійсних успіхів назовні. І так, коли по занятті Австрії наступило там по короткім одушевленні велике невдоволення задля погіршення і подорожіння харчів, то проголошено нове гасло: не платити австрійських довгів. Не платити чужинцям, такий клич все мусить бути популярний.

По тім вступі автор застановляється над причинами, чому в Німеччині піднялася тепер нова филя переслідування Жидів. Наперед заповіджено реєстрування всего жидівського майна. Потому наступили масові увязнення Жидів. Число увязнених незнане, але воно йде в тисячі. Німецькі Жиди становлять тепер півпроцент населення Німеччини. Отже, пише, приблизне число увязнених Жидів треба помножити через 200 і тоді малобся враження відповідної реляції, якби таке переслідування впало на Німців. Се далоб, слабо рахуючи, пів міліона увязнених. Значить гнет, якого тепер зазнає жидівське населення в Німеччині, дуже великий.

Маленька жидівська національна меншість в Німеччині тепер зовсім неполітична. Тепер неможливо ніякому Жидові займатися політикою навіть нелеґально. Нічого подібного не твердить вже навіть німецька поліція. Націонал-соціялісти вірили колись у клич Штрайхера: „Жиди се наше нещастя!" Тепер вже й вони мусіливб уживати того клича в минувшій формі, бо всякий вплив Жидів у Німеччині викорінений основно.

Отже відки взялася нова филя переслідувань?

Не може йти про жидівські маєтки, бо вони вже передтим пригвожджені. Є ще аргументація, яку часто повторяють, а яка голосить, що в новім переслідуванні йде про натиск на конференцію скликану до м. Евіян над женевським озером: чим переслідування буде сильніше, тим Жидам дадуть більшу можливість виеміґрувати з Німеччини до инших країв. В сій теорії може бути частина правди, але вона не вистарчає для вияснення цілої акції.

Отже щож ту акцію вияснює цілковито?

Внутрішне положення Німеччини, каже автор. І виводить далі так. Захопленя, викликане заняттям Австрії, улетючилося скоро. В останних тижнях в Німеччині запанувала знов тверезість і появилося навіть кудиркання, критикування, збільшене ще недоведеним до успіху

З ЗАКАРПАТТЯ

Свята Пресв. Евхаристії й Пресв. Серця Христового в монастирі ОО. Василіян на Чернечій Горі к. Мукачева.

Писати про ці свята в Галичині було злишне й самозрозуміле, але тут на Закарпатті, де донедавна був такий застій і мертвота, такі свята справді дивне-диво. А що тепер процвітають тут наскрізь католицькі культи Пресв. Евхаристії й Найсолод. Серця Хр., це безсмертна заслуга ОО. Василіян, що прибули до нас якраз тому 18 років. Порівнати 1920 рік, коли прийшли ОО. Василіяни з Галичини, з 1938 роком, то небо й земля. Тоді ті два культи були незнані або „папішкі", не по нашому обрядові, до монстранції мали відразу, причащалися на Великдень, щоб паска не стала в горлі (так вірники дійсно говорили в Підмонастирі в селі біля монастиря на Чернечій Горі). А тепер зайти до церкви в Мукачеві чи в Ужгороді, то чути: „О Найсвятіше Серце Ісуса...", мало таких сіл, здається, буде, де не співалиб у неділі і свята суплікації (благальна пісня до Пресв. Евхаристії), йти якимсь селом, то чути, як маленькі діти на пасовиску співають: „Радуйся Серце-бальзам цінений, хто жиє в Тобі — певно спасений", в багатьох селах прибирають чашу в киоті суконкою. Сусідні поблизькі села Чернечої Гори як Шелестово, Підгоряни, Лохово святкують IX Четвер (свято Божого Тіла) з виставленням Пресв. Евхаристії. У Ключарках (село віддалене від Чернечої Гори 10—12 км.) святкують свято Пресв. Серця Хр. в пятницю й то з виставленням Пресв. Евхаристії. Це все благодатний вплив ОО. Василіян. От наше Закарпаття навчилося й навчається й тепер від катол. Галичини.

Свято Пресв. Евхаристії відбулося так: В неділю 26. VI. по співаній Сл. Божій Впр. о. Онуфрій Бурдяк, Ігумен монастиря на Чернечій Горі, довголітний місіонар у Галичині, обносив Пресв. Евхаристію селом Підмонастирем. Похід ішов у такім порядку: молоді черці-новики, старші братя-професи, богослови, 20-еро дівчат з леліями, 6 дівчат у білих суконках сіяло чічки (як діти тут говорять) перед ноги укритому Богочоловікові. На чотирох вівтарях розміщених по селу священики читали евхаристійні Евангелії. Від 3-го вівтаря виголошено св. науку на тему: „Пресв. Евхаристія, джерело нашого надприродного життя". За священиками ступали вірники. Похід закінчився в церкві благословенням „Спаси люди Твоя, Господи" й мированням. Люди вертались домів з радістю й одушевленням.

Не буде зайве згадати тутешню традицію, що її цінять поверх міри. Именно жінки кладуть свої голови під св. Евангелія в часі читання тогож. Так і тепер у часі походу жінки тиснулися під св. Евангелія, але що плечима обернулися до укритого під видами хліба Богочоловіка, це їм байдуже. Тільки, розуміється, приявний священик звернув увагу, що так не годиться робити. А кілько таких стародавних і, я сказавби, некатолицьких або радше схизматицьких звичаїв (як у нас кажуть: „сокташів") затрималося в нас? От напр.: в багатьох селах церковник роздає вірникам по св. Причастю кусничкы просфори (в нас кажуть „дору"), що їх вірники негайно споживають. Який це недобрий звичай, кождий свідомий католик розуміє досконало. Пресв. Евхаристійне Тіло Хр. назовні нічим не ріжниться від звичайного хліба. Тому не треба дуже чудуватися, що дитина, а може й старші селяни, на запит: що ти приймаєш у св. Причасті, відповідає: „вино й дору", або: „вино й колач". Інший звичай у нас: вірники приходячи до церкви, цілують св. образ, виставлений на тетраподі, але ні один не віддає поклону пошани Богочоловікові, що укритий знаходиться на вівтарі. Виняток тільки в монастирських церквах. Тільки помалу можна усувати чи спростувати ті звичаї.

На другу неділю себто 3. VII. святкували на Чернечій Горі свято Пресв. Серця Хр. і то так: від Утрені аж до кінця Вечірні адорація, по Утрені примарія, о год. 10 співана Сл. Божа, проповідь на тему: „Пресв. Серце безмірно любить нас". Потому молебен до Пресв. Серця Хр. По Вечірні обхід коло церкви з Пресв. Евхаристією. Малі дівчата з білою лелією в руках та ще з білішою душею становили почесну сторожу Евхаристійному Богочоловікові, а двоє з них сипало квіти під ноги Евхаристійному Богу. Такі Евхаристійні обходи дуже підносять релігійне життя, оживляють віру в серцях вірників. І це видно на тих селянах, що спішать з далека 10—15 км. на Чернечу Гору. Велика шкода, що ті вище згадані свята не декретальні в нас, так як у Галичині, таж ті свята то найкраща захорона перед нещасною схизмою, що в нас подекуди міцно закоріненa. Правда, що видно якийсь маленький поступ, бо от цього року п е р ш и й р а з т у т е ш н і й ц е р к о в н и й у с т а в подав ті два свята. Наводжу дослівний текст уставу: „10. VI. (23) Четверь. Праздникъ Найсв. Евхаристіи. Вся служба Празднику из Тріоди. 18. VI. (3. VII.) Праздникъ Найсв. Сердца І. Христа. Вся служба Празднику, Тріоди". Подаю апробату на Устав Їх Ексцеленції Стойки: „Оустав Церковный составлен на обычайный год 1938-ый яко согласен св. Обрядам Восточной Церкви нашей тупом издати изволяемъ. Въ Оужгородѣ дня 10. сентября, г. 1937. Александеръ, епископ мукачевскій". Тому подав я точно устав і навів апробату Їх Ексцеленції, бо вважаю цей факт за перший крок до затвердження цих двох свят як декретальних в мукачівській дієцезії, де дуже боялися того подвійного культу яко латинського. От як незамітно втискається дух католицькой Галичини зокрема ОО. Василіян в наше забуте Закарпаття. Хто зорким оком слідить релігійне життя закарпатських Українців, мусить признати величезну заслугу ОО. Василіян, що прийшли з Галичини 1. XI. 1920 р. зреформувати упавший тут Василіянський Чин. А коли так, чи серце не стискається з болю, коли на тих ОО. Василіян виговорювали всячину, виписували несотворені річи: „вони зайди, неуки, вікраїнці, латинізатори..." Навпаки наше Закарпаття повинно дуже дякувати тим ОО. Василіянам і колись, як Закарпаття свої очі відчинить, зробить се. — Видно отже як культи Пресв. Евхаристії і Найсолодшого Серця Хр. вливають католицького духа у вірних. Що так дуже підношу культ Пресв. Серця Хр., це причина, бо сього року минає 200 років, коли католицька Церква в українській суспільности перший раз відспівала Молебен до Пресв. Серця Хр. Це сталося в місті Мінську (на землях зрошених кровю св. священомученика Йосафата) 12. березня, коли то ОО. Василіяни основували перше Брацтво Ісусового Серця.

При тім не буде від речі згадати відпуст Пресв. Серця Хр. в Ужгороді.

Цей відпуст все гідний подиву, але зокрема цього року. Бо він усе припадає на будень, на пятницю, на робучий день, одначе громадиться величезне число вірників. А цього року зокрема заповідали ОО. Василіяни: „Дорогі вірники, святкуйте вдома, в нас не буде відпусту, бо будуємо гімназію, нема місця, подвір'я зрите, повно цегол, вапна тощо..." А вірники не послухали того, але говорили: ми там ходимо вже 6 років і тепер підемо. Так отже відпуст відбувся як попередними роками. ОО. Василіяни голосили св. науки на теми: 1) Жертва Христового Серця в Пресв. Евхаристії. 2) Почитатель Христового Серця буде апостолувати молитвою, прикладом, жертвою (мадярською мовою). 3) Безмежна любов Серця Хр. По Сл. Божій молебен до Пресв. Серця Хр., суплікація, папський гимн. Люди линають монастирську церкву зі сльозами радости в очах. Відпуст закінчився мированням, що мусить бути, бо інакше не булоб свята - відпусту для закарпатського Українця. По відпусті ми засіли до святочного обіду в монастирській харчівні, де мило було бачити 7 молодих ОО. Василіян, тутешніх закарпатських Українців, 12 василіянських клириків, з них 5 філософів, 7 гімназистів, що сього року ходитимуть до IV. кл. своєї гімназії, 10 домашніх братів, з котрих 7 працює в своїй монастирській печатні. — Впр. о. Протоігумен ЧСВВ Полікарп Булик сказав тост на обіді: „Господь Ісус сказав: Єгда вознесен буду, вся привлеку в себі. Він це сповнив найкраще через Своє Серце. Наш малий відпуст помимо вузького місця побільшується. Навіть ми проголошували: не приходіть, бо нема місця... Ми припадаємо з вдячністю до Христового Серця й Йому все завдячуємо..." Всі ми розходилися підбадьорені, скріплені.

Хоч у нас інакші обставини як у Галичині: смішне мовне питання, дивні світогляди: одні кажуть, що ми Українці, другі, що ми Москалі, а треті (так зване „третоє направленіе"): ми тутешні Русини, нещасна схизма, баламутне сектярство, — одначе культи Пресв. Евхаристії й Пресв. Серця Хр., що їх значно поширюють ОО. Василіяни, зроблять з нашого Закарпаття наскрізь католицький і український край.

о. А. С.

виступом проти Чехословаччини. Настрій пригноблення проявлявся в Німеччині кождого літа і все пробувано перемогти його ріжними кампаніями. Нпр. минулого року нагло появився наступ проти „звироднілого мистецтва". І крім того відбувалася кампанія протикатолицька. Також сего року в половині липня відновляють в Монахії похід проти „звироднілого мистецтва" — безсумніву тому, бо сегодня сама протижидівська акція вже не вистарчає, щоб розпалити пристрасти. Вже в попередних літах звертали ми увагу на те, кінчить автор свої виводи, що по таких немотивованих внутрішних вибухах почування звичайно наступали до кількох тижнів несподіванки в заграничній політиці. Та правдоподібність є також тепер. На полудневім сході Европи нема того почуття, що наступило відпруження на довший час. Цикль німецьких подій знаходиться під сю пору в фазі пригноблення, але подразнення стає вже більше і найближчий вибух підготовляється.

Так виглядає хід думок противника III-ої Німеччини. Коли він і не зовсім добре характеризує настрої Німців, то в усякому разі характеризує погляди табора противників III-ої Німеччини.

Клініка книжок

В Римі відбулося недавно відкриття інституту книжкової патольогії. Се перша того рода установа в Европі і в світі. Книжки часто недужі, деколи навіть небезпечно недужі. В італійських бібліотеках появилася правдива епідемія якоїсь заразливої книжкової недуги. Вона появилася спершу на Сицилії, поширювалася на північ та дійшла тепер до Умбрії. Тисячі дуже маленьких мурашок (термітів) нападають на книжки і за кілька днів нищать їх до тла. В новоствореним інституті техніки спеціялісти провадять завзяті досліди над винаходом найтривалішого паперу і найлучшої друкарської фарби. Інші спеціялісти заняті реконструкцією знищених примірників дуже рідких книжок. При інституті відкрили відділи біольогічний, хемічний і фізикальний. В них переводять ріжні досліди. Кілька кімнат призначили на збірку египетських і геркулянських папірусів, на книжки, що їх вирятувано з пожеж, землетрусів, повіней, як також на книги ушкоджені ріжними насікомими. Незабаром інститут має дістати визначного пацієнта, а саме Біблію Борзо д'Есте'а, яку зуб часу сильно ушкодив і яка потребує основного „відмолодження".

ОГЛЯД ПРЕСИ

На варшавській вулиці

25 українських еміграитських родин примирає з голоду.

„Діло" в ч. 146 принесло сей допис з Варшави:

Юрба любить глядіти на нужду. Біля православного собору на Празі у Варшаві окружає вона гурток людей-нуждарів на маленьких, чудернацьких возиках і підсміхується незичливо, зазуливши чужу їй, дивну, співучу мову. Нуждарі на возиках — це українські емігранти, кавалєри бойових відзначень У. Н. Р., колишні мешканці емігрантського табору в Каліші, нині — жебраки і посміховище варшавської вулиці, людські руїни в лахманах, без хліба і даху. В новинкарській мові ціла та жалюгідна історія виглядає так:

Тиждень тому до Варшави прибула купка мандрівних нуждарів і примістилася під тином біля православної церкви. Згодом виявилося, що ці бідолахи — це підстаршини й козаки армії У. Н. Р., викинені з табору в Каліші. Викинула їх таки — як вони кажуть — українська управа табору, при чому як причини такого жалюгідного поступку послужили якісь типові емігрантські спори і колотнечі. Бездомні б. українські вояки з численними родинами відкликались до міністерства внутрішніх справ, але там їм відповіли, що міністерство не може змінити рішення Українського Центрального Комітету. Що мали діяти позбавлені даху над головою скитальці? Прибули пішки (бо не можна їхати мініятурно-карикатурними возиками) до Варшави просити таки свою владу, себто У. Ц. К., щоб ними заопікувалися. В У.Ц.К. прийняли наших скитальців адміністративно-урядничим розведенням рук, кажучи, що годі тут щось зробити, що це і те й тамте. Нарешті по довгих просьбах, торгах, заходах і молестаціях 25 українських родин зникло десь з бруку. Видно, десь їх примістили, бо навіть чужа влада не могла толерувати табору голодоморів у центрі міста.

Не входимо в причини, що спонукали еміграційну українську владу залагодити в такий ригористичний, а не в інший спосіб справу виселення своїх-же українських братів з малими дітьми з Каліша. Може вина була й по їх боці. Одначе маємо підставу вірити підст. Сильвестрові Чернявському, кавалерові залізного хреста, учасникові Зимового Походу, батькові пятеро дітей, чи Денисові Мельниченкові з окремої кінної дивізії (6 осіб родини), чи врешті усім тим Шевченкам, Крикунам, Бугаївам, Луценкам та іншим, які колись боролися за Україну, а тепер з жалем оповідають, якто українська управа табору в Каліші викидала їхні діти з лекцій рідної мови!

А вже нікого зі своїх ані тимбільше з чужинців не збудує отака картина: Під розваленим плотом на вулиці стоїть поломаний дитячий візок, в якому сидить троє брудних голих дітей. Четверо інших шкрабів теж голих і теж брудних повзає довкруги двох жінок, що біля возика „перуть" дитяче лахмання у мисці, з якої перед хвилиною кормили дітвору кислим молоком. Довкруги тої макабричної групки людей — юрба міщухів.

— Чего дзеці наго тшимаце? — питає одну жінку якийсь панок з юрби.

— Бо белізне мусімы випраць, а нема в що пшебраць — відповідає зрезигновано жінка.

Питаємо по українськи: А де чоловіки?

— Пішли в У. Ц. К.

— Обіцяли вам там поміч?

— Але, обіцяли. Бодай їх взяло...

— А за що вас викинули?

— Або ми знаємо? Викидали збунтованих генералів, викинули й нас. Але що генералові? Він має 140 зл. пенсії, а нам — здихай.

Жінки говорять з польська, тому й питаємо:

— Ви Польки?

— Так, але за Українців повиходили, то й Українками стали.

— Добже їм так — відзивається голос з юрби — нех би були свего не жупали!

Гадаємо, що цей один оклик повинен зліквідувати цю прикру й непотрібну справу, що компромітує загал української еміграції. — КТВ.

Наші втрати в середнім шкільництві

„Куріер Варшавский" приніс в 166 ч. статтю проф. Яна Чекановского п. з. „Що говорить статистика середних шкіл?"

Проф. Чекановский подає віроісповідну статистику учнів середніх шкіл. Віроісповідний склад учнів середніх шкіл у Польщі в процентах такий: В 1921/22 році: римо-католиків 65.6; греко-католиків 3.4; евангеликів 5.5; православних 1.7; Жидів 23.7; інших 0.1. В 1928/29 році: римо-катол. 67.7; греко-катол. 4.0; евангеликів 4.1; православних 2.4; Жидів 21.6; інших 0.1. В 1929/30 році: римо-катол. 70.0; греко-катол. 3.8; евангеликів 4.0; православних 2.4; Жидів 21.7; інших 0.1. В 1934/35 році: римо-катол. 73.0; греко-катол. 3.9; евангеликів 2.7; православних 2.3; Жидів 18.0; інших 0.1. В 1934/35 році (перша кляса нового типу): римо-катол. 76.0; греко-катол. 3.8; евангеликів 2.0; Жидів 15.2; інших 0.2. У відношенні до складу студентів академічних шкіл цифри такі: В 1937/38 році (академічні школи): римо-катол. 81.0; греко-катол. 3.3; евангелики 2.6; православні 3.0; Жиди 10.0; інші 0.1. При тім статистика загалу населення в 1931 році така: римо-катол. 64.8; греко-катол. 10.4; евангеликів 3.1; православних 11.8; Жидів 9.8; інших 0.1 процента.

Наглядніше ясно що воно тепер твориться з нашим середнім шкільництвом, на статистиці віроісповідного складу учнів середніх шкіл на просторі теперішньої львівської шкільної округи. Вона в процентах така: В році 1868-ому: римо-катол. 58.5; греко-катол. 31.8; Жидів 8.5; інших 0.6. В році 1871/2: римо-катол. 60.4; греко-катол. 27.2; Жидів 11.1; інших 0.7. В 1891/92: римо-катол. 53.9; греко-катол. 24.6; Жидів 20.1; інших 0.7. В році 1901/2: римо-катол. 49.2; греко-катол. 26.3; Жидів 23.4; інших 0.6. В році 1911/12 римо-катол. 45.3; греко-катол. 26.9; Жидів 26.7; інших 0.8. В році 1921/22: римо-катол. 53.0; греко-катол. 22.7; Жидів 23.0; інших 1.0. В році 1935/36: римо-катол. 58.5; греко-катол. 19.5; Жидів 21.7; інших 0.3. З цих статистичних даних ясно, що пр. у 1868-ому році процент римо-католиків — учнів середніх шкіл у Східній Галичині був такий самий, як і 1935/36 року (58.5%). Зате процент греко-католиків поважно змінився — в некористь греко-католиків: в 1868-ому році цей процент був 31.8, а в 1935/36 році вже тільки 19.5. — Жиди (в відношенні до 1868-го року) піднеслися, бо 1868-го року їх процент був 8.5, а в 1935/36 вже аж 21.7. Ще цікавіше, коли порівняти на цій статистиці стан зперед війни зі станом з 1935/36-го року. В 1911/12-ому році 26.9%, а в році 1935/36-ому вже тільки 19.5%, значить стан греко-католиків понизився тут у 7.4%, а стан римо-катол. підріс у 13.2%! Значить аж 20.6% на некористь українського населення, бо тут треба вчислити зменшення в 7.4% греко-католиків і збільшення в 13.2% римо-католиків — звичайно й коштом нашого народу (перехід на латинський обряд, збідніння й зневіра селянства в школу, з браку посад для абсольвентів, скасування українських шкіл і т. п.).

Хто візьме мітлу?

Виленське „Слово" в ч. 183 в передовиці під таким титулом застановляється над польським етатизмом та доходить до таких висновків: „Ми вступили на шлях крайного етатизму, який убиває індивідуалізм і приватну ініціятиву. Так територіяльні, як і наші фахові самоуряди стали фікцією, бо адміністрація самовладно впливає на їх склад і на їх рішення, а приватні установи вже цілковито узалежнені від примх своїх надзірних властей. Ми завдавали собі питання, чи всі польські міністри приклонники такого безоглядного етатизму і дійшли до переконання, що так не е. Одначе здецидовані етатисти се урядники, а мітла, про яку говорив колись міністр скарбу Міхальский, успішна в руках сільських баб, підносить куряву і державні достойники не легко опановують сей інструмент. У висновку правлять урядники, а їх могутність росте з дня на день. Вони мають власні протекції і впливи, а зорганізовані в союзах деколи міжміністеріяльних, всеодно масонських чи немасонських. Вони думають про власну карієру і про сеникури для себе. Творять комісаріяти у приватних інституціях і ділять їх між себе. Мають свою амбіцію, не люблять як хтось звертається до міністра або віцеміністра безпосередно і вміють здержувати їх розпорядки. Не рахуються з правом і твердять, що кождий закон можна оминути чи змінити. Вони жадні влади і хотілиб підпорядкувати собі всі приватні підприємства, хоч брак їм знання і досвіду до того, щоб ними правити. Не терплять незалежности і роблять всьо, що можуть, щоб ослабити поважні і здорові інституції, нераз всупереч волі міністрів. Бюрократія і товпа — до того виразно прямують. І в Польщі дійсно щораз менше незалежних людей. Земельні власники відходять. Промисл тріщить. Вільні звання обмежені. Одначе тих незалежних треба. Треба таких, які не журячись про хліб насущний можуть говорити виразно і відважно й обстоювати те, що їм видається хосенним. А в Польщі мрячно говориться про польську „моцарствовість" і жонглюється тим неокресленим поняттям. Знаємо тільки одно, що не змагаємо до поширення наших границь тому, що не вміємо правити меншинами так, якби ми вміли правити своїми і не мали з ними ніяких клопотів. Отже розуміємо, що тоталізм щораз більше точить наш організм, не знаючи великих завдань, яким він мимо мавби служити, і ждемо того, коли прийде хтось, що врешті вхопить за мітлу". X. Y. Z.

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

Кілько католиків на світі?

„Штіммен дер Цайт", відомий місячник ОО. Єзуїтів німецької провінції, приніс цікаву статтю о. Якова Оверманса Т. І. про число католиків у світі від часів основання католицької Церкви аж до наших днів: У першому столітті християнської доби Церква мала всього кількапацять тисяч вірних. Одно століття пізніше се число піднеслося на кілька десяток. При кінці III-го століття було вже майже 2 мільони католиків. Населення Европи в тому часі сильно зменшилося внаслідок безнастанних воєн. Отже число католиків росло помаліше. По III-ім столітті вагалося воно від 4 до 6 мільонів. Коло 500-го року число католиків дійшло до 7 мільонів, а коло 600-го року до 8 мільонів. Аж до 700-го року воно мало збільшилося, а в Африці навіть упало внаслідок арабських завоювань. Найбільший розвиток християнства зазначується тоді у Франції. В VIII столітті заняття Еспанії Маврами викликало сильний упадок числа католиків у тій державі та в тому самому часі число католиків поважно зросло в середній і східній Европі. Коло 800-го року було з цілою певністю поверх 10 мільонів католиків. У 1000-ому році нашої доби нараховуємо в Европі 15 мільонів католиків. Се число незвичайно велике, коли візьмемо під увагу, що в тому часі Европа мала всього 18 мільонів населення. Сегодня католицизм розповсюднений у цілому світі і не віддавна найважніша релігійна група в світі. Після статистики о. Германа Кросе Т. І. число католиків виносить тепер коло 400 мільонів. По ньому найчисленніша релігійна група се визнавці Ісляму з 306 мільонами душ. Буддистів, яких передтим уважали за дуже численних, є всього 221 мільонів. Схизматицькі Церкви Сходу мають 163 мільонів вірних. Протестантизм, який має поверх 100 сект, нараховує 207 мільонів приклонників. (Цитовано за франц. катол. щоденником „Ля Круа", ч. 16.998).

В жидівській республиці

Совітський актор Евген Петрів описує в 12 ч. часопису „Огоньок" свою подорож по жидівській автономній області. Він пише м. ін.: Столиця тої области Біробіджан се місто, що розбудовується. Жиди живуть там більшими групами: родинними або родовими. Нпр. якийсь старець Розенберг зібрав поверх 100 своїх рідняків з ріжних околиць СССР. Між ними є робітники, колхозники, служачі. Доволі велику групу стягнув до Біробіджану Гітерман, емігрант з України. Один з Гітерманів став пасічником. Він оповідав м. ін.: „Перший раз я познакомився з пчолами 4 роки тому. Коли я їх побачив, то я втікав від них на 15 верстов. Я боявся пчіл гірше як медведів... Та чоловік мусить жити, отже я став пасічником...". Велику ролю грає в Біробіджані Жид Хараш, що приїхав з Аргентини. Він заложив у Біробіджані фабрику меблів, в якій працює богато робітників Жидів. Вироби тої фабрики мають попит у Хабаровську і Владивостоці. Цікаві діти в Біробіджані. Китаєць Антін говорить і по російськи і по жидівськи і по китайськи. Російська дівчинка-безпритульна, Ніна Поляківна, читає вірші Пєрца і Пушкіна, знає, що вона русска, але просить уважати її за Жидівку. („Посл. Новости", ч. 6278). Рівночасно „Соціялістическій Вестнік" приносить статтю, в якій пише, що Жиди масово втікають з Біробіджану.

Вимираюче село у Франції

Упадок уродин і вимирання сіл се два найбільші лиха сучасної Франції. Французька преса принесла недавно опис вилюднення села Есвар. Те село мало в 1921 р. 323 мешканців. Тепер має 280. Сего року не вродилася в селі ні одна дитина. З села випровадилися один за другим: пекар, різник, продавець вугля й ін. Найдовше тримався коваль, але й він перейшов на службу до зелізниці. В селі брак робучих рук. Рільних робітників мусять спроваджувати з Польщі. З кождим роком більшає простір неуправної рілі. Селяни вимандровують до міст. В селі остались тільки рентіери. Сто літ тому селяни становили 75.6% всего населення Франції, в 1886 р. 61%, в 1931 р. 48.8%. Вилюднення сіл у Франції росте у катастрофальному темпі.

ОСИП НАЗАРУК

„Urani irgalmaz!"

Думки при „Площі Рож" у гр.-кат. церкві в Будапешті над проблємою асиміляції.

Зміст: Про масову операцію найделікатніших духових і чуттєвих органів. — Про найчастіші слова в Службі Божій. — Що таке асиміляція? — Чи можна що мати проти природної асиміляції? — Се вічний закон природи, створеної Богом. — „Урані іргальмаз!" — Зі співом щось не в порядку. — Очевидний злочин в Церкві. — „Покоряйтеся язици!" — Що ріже вухо, серце думку і душу? — Про благородні цвіти, які родить асиміляція. — Як Англійці асимілювали Ірляндців. — Коротка історія Парнеля, провідника Ірляндців з англійського роду. — По чім пізнати благородну асиміляцію. — Про неприродну асиміляцію. — Де вона витворює найгірше кубло злочинів? — Хто винен у протиприродній асиміляції? — Чому жінки найбільше надаються до опору проти злої асиміляції? — Про вартість населення по обидвох боках Карпатських гір. Кілька загадок.

Щераз і щераз обіймаю очима всі предмети, малюнки і живі особи у гр.-катол. церкві при Площі Рож. Та церква була колись наша, а тепер тільки кости й тіло тих людей, що тут стоять, ще наші, але душа і серце їх вже чужі нам, мадярські. Вони з'оперовані внутрі, в найделікатніших духових і чуттєвих органах людських, що мають найбільше скомпліковані функції. З'оперовані всі, від священика-пароха почавши, на жінках і їх біловолосих діточках скінчивши. В місце з'оперованих почувань і думок штучно вложено їм інші. І тепер з їх грудей лунає чужий спів. Раз-у-раз чую:

„Urani irgalmaz!"

Найчастіше чую сі слова у відповіді священикові. А що се велика Служба Божа, отже не трудно додуматися, що означають сі два слова, бо вони найчастіше повторювані у прекраснім діялогу між священиками і вірними. І ви певно вже також додумуетеся, що значать ті два слова, хоч ви зроду не чули їх і може ніколи й не були в мадярській церкві.

„Urani irgalmaz!"

Ану подумайте, що можуть значити ті два слова: „Урані іргальмаз!"

Перейдіть думкою велику Службу Божу. Виж її чули всі — від Кавказу по Сян і Попрад, католики і православні, віруючі й ліберали всякого рода. Отже котрі два слова в діялогу великого Богослуження лучаються найчастіше?

Ви певно майже всі додумалися. А тим, що не додумалися, скажу виразно. Се наше „Господи помилуй!"

Якже дивно звучать ті два наші гладкі слова в твердій мадярській мові та ще до того з грудей нашого засимільованого народу!

„Urani irgalmaz!"

І когож має милувати Господь? Чи тих, що асимілюють, чи тих, що даються асимілювати, хоч з Божої волі повстали народи по вічним законам природи, яку сотворив Господь.

Отже чи асиміляція се гріх?

Як про сонце і про воду не можна сказати, що се зло, таксамо і про асиміляцію. Бо є асиміляція й асиміляція. Вона відбувається в природі, фізіольогії, ботаніці, граматиці та між живими людськими спільнотами. Ту останню асиміляцію Українська Загальна Енцикльопедія (якаж се потрібна книга!) означує ось як:

„Асиміляція (лат.), уподібнення, присвоєння; в суспільних науках переміна одної народности, звичайно недержавної або менше культурної в другу, звичайно державну або культурнішу".

Коротка і добра дефініція. Особливо влучно підчеркнено, що се з в и ч а й н о так буває. Значить, не все. Нпр. осьтут ні, чи радше до половини ні. Бо що наш нарід тепер недержавний, се правда, але він зовсім не менше культурний від мадярського народу. І якраз тому асиміляція наступила тут способом неприродним, штучним.

Таким чином людство знає два роди асиміляції: природну і штучну. Проти природної асиміляції не можна нічого замітити. Нема нічого вічного під сонцем Божим. Вітріють і розпадаються навіть найтвердші граніти, ржавіє зелізо і згодом розлітається, вода сполокує помалу найвисші гори. Колись всеї земної кулі не стане і величезного сонця і всіх звізд; бо ніщо не вічне, тільки Бог.

Отже й невічні народи. Вони мають свою молодість, мають свій зрілий вік, мають свою старість і свою смерть: природну і напрасну, наглу. Річ тільки в тім, щоб кожда людська порода вижила своє життя, усвідомила собі ряд завдань, які їй призначив Господь („Урані іргальмаз!") і виконала ті завдання. Потому може спокійно вмирати, як умирає людина, як умирає птичка чи ростина. Сеж природний шлях усего, що живе під Божим сонцем. Коли воно було гарне, то можна за ним жалувати, але нема причини обурюватися і кричати, коли все пішло в порядку, по вічним законам природи, яку сотворив Господь. Що ослабне і не виздоровіє, — мусить умирати, заникати, розкладатися, переходити в инші організми. На те нема ради: такий споконвічний закон природи, створеної Богом.

„Urani irgalmaz!"

Якже дивно звучать сі два мадярські слова з грімких грудей нашого народу і не дають спокійно думати у гр.-катол. церкві над Дунаєм при Площі Рож. Звертаюся до мого товмача й питаю:

— Чи се мені так здається, чи з тим співом таки щось не в порядку?

— Маєте рацію, не в порядку, бо тут хор співає при великім Богослуженні що другу неділю, а сегодня хору нема, отже люди тягнуть так собі, не конче в порядку.

„Урані іргальмаз!" — лунає зі всіх закутків гр.-катол. церкви, освяченої кровю св. Йосафата, підвалини нашого наближення до Петрової Скелі в Римі. Цікаво, чи і що Апост. Столиця робила в справі штучної асиміляції наших гр.-катол. церков на Мадярщині? Зараз по Богослуженні буду розпитувати про се. Адже тут стався очевидний злочин: корупцією перетягнено дві наші парохії в сім місті в зовсім чужу для них мову й націю, залишивши їм для позору форму чаш і опаратів, образів і співу.

„Urani irgalmaz!"

Дивлюся по стінах. Де є який надпис, то лише мадярський. Показую на один з них і прошу перекладчика сказати мені, що се значить. Він перечитав і відповідає: „Покоряйтеся язици яко з нами Бог".

Видно, видно, як був з вами Бог, подумав я собі, коли ви за нашої памяти стратили дві третини своєї прекрасної, загосподарованої держави.

І по другій стороні теж мадярський надпис. А зза вівтаря виглядає образ Богоматери з мадярським щитом, на нім мадярські емблеми, а в церкві лунає спів: „Урані іргальмаз" і ріже моє вухо, моє серце, мою думку, мою душу.

О, вже добре розумію, чому на відправи для наших священиків не призначили ні одної гр.-катол. церкви, хоч є дві.

Асиміляція! О, якіж благородні цвіти видає вона!

Ви певно думаєте, що я з глумом написав ці слова? А я їх написав зовсім поважно з ось яких причин:

Далеко від нас на захід сонця є Ірляндія, „Зелений Остров", останнє прибіжище кельтійської раси. Задля незгоди в її нутрі опанували той остров Англосаси і 1.000 літ гнобили населення його в такий страшний спосіб, що на континенті Европи ледви чи був де подіб-

Важна вистава

10) Під образками на стоянці вироби дітей з тектури: столики, стільчики, канапки, кімнатка з цілим уряджением!

На другій стіні дібраними кольорами представлені поодинокі місяці в році: в образках зимових місяців сильно переважають білі кольори, з весною прибуває зелені, в літі переважають сині кольори, червень, цегляста барва і т.. п.

Впадають в очі три великі малюнки-ілюстрації до Шевченкової поеми „Садок вишневий коло хати"... Прекрасні малюнки, просто не хочеться вірити, що се робили малі ученики, хочби й при помочі учителів. А що се діточа робота, пізнати по тім, що вималювали соловейка і вмістили його на кождім з трох малюнків недалеко дієвих осіб на окремій гильці так, щоб його, борони Боже, хто з глядачів не переочив. І є ще инші докази на тих образках, що се робота дітей, хоч порада учителів очевидно могла бути. Вже задля тих трох образів варт було оглянути сю кімнату.

Наліво від входу розвішено 20 таблиць-образів для науки письма методою реченевою. Декотрі слова у виписаних реченнях заступлені образками на те, щоб дитина вправляла думання.

Серед салі на низькій стоянці учнівська газетка учениць V кл. п. з. „Наша Газетка". Перше число за 1938 р. писане ручно на сшитку, а вже третє число за 1938 р. (за березень) писане на машині. Діточий журналик 7 кл. школи Р. Ш. в Коломиї, гарно ілюстрований ручними малюнками.

На середині стоянки щось в роді округлої карузелі і в ній уставлені ляльки жінок гарно одягнених в народні строї. Чотири групи жінок представляють жіночі одяги на селі в чотирох порах року. Ляльки і їх строї виконані дуже старанно і зі смаком.

А на стіні перед нами якраз напроти входу висить щось таке, що призначене для дітей, але з того також ми старі можемо дечого навчитися: висить таблиця правильного наголошування деяких слів української мови. Ось кілька прикладів: На о с т а н н і м складі треба наголошувати отсі слова: Господь, булава, вороний, поверх, посол, плита, було і значить, се останне слово тільки тоді, коли його вживається як дієслова. А коли тесаме слово ужите як прислівник, то вже належить до слів з наголосом на п е р ш і м складі. До сих слів належать іще слідуючі: весело, широко, буде, іней, кидати, потім, глибоко, думати, мабуть, спершу, човен, хвалить, знання, довька.

Не всі ці наголоси видаються нам правильно поставлені але два останні так, хоч у нас загально дають їм наголос на останній склад.

Велика то річ своя школа! Хоч яка вона убога в матеріяльні засоби, то з неї таки трискає знання м. ін. рідної мови, якої не легко добре навчитися без своєї школи. Хто ніколи не був у своїй школі, нехай уважно приглянеться хочби висше наведеним двом рядам наших слів і поговорить про їх наголошування з тими, що розуміються на тій справі, а буде мати сатисфакцію вже з розмови про те цікаве питання.

Ще раз кидаємо оком на діточі робітки й образки з надписами „То пес", на пори року і т. п. Особливо псом діти очевидно дуже інтересуються, бо тут аж три рази малювали його на всякі лади. А пори року які гарні!

Ми один до другого кажемо: „Величаве!" А по хвилі немов соромлячись, чи не занадто ми захоплені роботами ручень наївних дітей, питаємо урядника фондацій старого Краєвого Виділу, що також оглядає сю кімнату. Але й він відповідає: Величаве! Прекрасне! Нема сумніву, що були се щирі слова признання, бо в кімнаті не було нікого з тих, що уряджували виставу, ані нікого з дітей, що причинилися своїми роботами до уряджения і до успіху тої важної і прецікавої вистави.

ний випадок, хоч і тут діялися та діються страшні річи. Англійці вивласнили автохтонів Ірляндців буквально з і в с е ї з е м л і й довели їх до такої нужди, що вони міліонами вигибали з голоду на рідній землі. І раз-у-раз зривалися їх повстання і раз-у-раз здавлювали їх Англійці у крові та знущаннях. А для більшого упокорення Ірляндців повидумували Англійці неімовірні „закони“, навіть для упокорення худоби ірляндських наймитів, бо господарів ірляндських не було вже ніяких. Отже Ірляндець не міг мати навіть коня більшої вартости ніж 5 фунтів... Що за погорда і що за злість криється в такім злобнім „законі“!..

І до такого споневіряного та 1000 літ гнобленого народу пристав Англієць високого роду, Чарлз Стеварт П а р н е л ь, і став від 1878 р. провідником Ірляндців в їх дуже тяжкій боротьбі — в 32 році свого життя. В рік опісля заложив він їм „Сільський Союз“ а в 1882 р. організацію „Національний Союз“. З великим передумянням переводив він бойкот англійських панів та по майстерськи вів у парляменті обструкцію ірляндських представників, аж поки не вимір закону про охорону ірляндських наємників землі від Англійців. Той засимільований до Ірляндців англійський аристократ і посідач дібр вложив у програму Ірляндцям домагання а в т о н о м і ї і боровся разом з ними за неї, бо вважав таке домагання справедливим. Сегодняшня незалежність та державна самостійність ірляндського народу мають в собі корінь і підставу, які їм дав той засимільований Англієць.

Ось приклад благородної асиміляції: з н а р о д у с и л ь н і ш о г о д о н а р о д у с л а б ш о г о, г н о б л е н о г о і п о н е в і р я н о г о, віками битого і голодом винищуваного.

Чи можна уявити собі між людьми щось більше благородне, як таку асиміляцію? Так виглядає благородна асиміляція: від сильнішого перейти до слабшого і працювати в обороні гнобленого, а не навпаки!

Робити навпаки — се певний і зовсім ясний доказ нікчемности.

Маємо і ми в нашій історії приклади благородної асиміляції людей чужих нам кровю і культурою, які всю працю свого життя присвятили українському народові. Один з останніх з блискучого ряду таких благородних асимілянтів був Вячеслав Липинський, Поляк по батьку, по матері і по культурі, римо-катол. віри і латинського обряду, в яких остав до самої смерти.

З а г а л ь н е в р а ж і н н я з в и с т а в и

Не в формі закиду, а в формі ствердження факту зазначимо, що на сій виставі крім табля і діяграму перемиської державної гімназії з українською викладовою мовою та крім знимок і пляну з рільничої школи в Черниці не було нічого більше про державні школи в Польщі з українською викладовою мовою. Особливо цікаво булоб довідатися дечого зі статистики нашої найстаршої гімназії у Львові. Варт булоб довідатися дещо про наше шкільництво за Збручем.

Не робимо закиду з тих браків тому, бо ціль вистави була представити головно стан нашого приватного шкільництва в Польщі та надбань нашої педагогіки взагалі в сім краю, але й на те не стало місця.

Назагал вистава робила першорядне враження, як ніяка інша з українських вистав ріжного рода. Дуже варт булоб урядити бодай менші такі вистави в инших містах нашого краю. Придалосяб урядження такої вистави також нашій еміграції, напр. в Ню Йорку, в Филаделфії, в Шікагу, в Детройті, в Вінніпегу, в Торонті, в Саскатуні та в Едмонтоні. Розуміється, такі вистави уряджені на чужині, малиб велике значіння і для піднесення нашого шкільництва за океаном і для пропаганди української справи між чужими народами.

С. Г.

„Урані іґгальмаз!“ лунає в церкві раз-у-раз разючий спів.

А з другої сторони нема нічого поганішого, як асиміляція переводжена насильством і корупцією. Якже се морально нищить та забруджує і тих, що се роблять, і тих, що дають з собою таке робити! Якеж величезне й огидне кубло злочинів, зовсім виразних і в зародках, сучасних і будучих, гніздиться в такій асиміляції, що її підставою насильство й корупція! Перебігання або перетягання в табор сильніших. Неприродне се „діло“, звернене проти законів природи, створеної Богом.

То кубло злочинів зачинається від Церкви, бо вона найглибше сягає в душу народа, — не одного, але обидвох, що вмотаються в т а к у асиміляцію. І там твориться найглибша западня з чумою й отруєю для сили й будучности обидвох народів з тої простої причини, що злочинами насильства і корупції не можна направити вислідів вічних законів природи, створеної Богом.

Та хто винен в появі й переведенні недобровільної асиміляції? Винні обидві сторони. Вина сильнішої така очевидна, що нема що про неї більше говорити. А вина слабшої сторони полягає на браку відповідного опору, зорґанізованої оборони.

До опору проти недобровільної асиміляції найлучше надаються жінки з ріжних причин. Жінки чинник більше статичний, ніж кінетичний, вони з природи річи більше сидять в дома коло дітей, а менше зустрічаються зі світом, урядами, військом і взагалі з чужим оточенням, ніж мущини. Жінки більше привязані до релігій, їх все більше видно в церквах ніж мущин. Жінки мають більший вплив на дітей ніж мущини. А до опору вразі релігійного переслідування жінки і діти надаються ще лучше від мущин.

Розуміється, до опору проти недобровільної асиміляції треба іскри своєї свідомости про те, в чім річ, за що йде боротьба, нащо ту боротьбу вести?

До розпалення такої боротьби не треба багато сил. Я думаю, що вистарчилиб три свідомі жінки в одній парохії, щоб надати їй тон і боєвий напрям. А наше жіноцтво належить очевидно до найлучших. Якби воно не було найлучше, то не моглоб родити і виховувати таких борців, що навіть найбільше зїдливий з українських письменників пише про них з найбільшим поважанням. Він ось як висказується про вартість нашого краю і племени (а наше племя очевидно тесаме по обох боках Карпат):

„Червона Русь доставляла для Польщі лучших воїнів, всі польські коронні гетьмани були родом Русини. Вона дала й козакам перших провідників... Там, в тім Підгірю, держалося дружинне варяго-руське начало навіть по упливі богато літ після татарського погрому. І сила руського руху в новім періоді зачалася відти“. *)

Куліш се один з найбистріших обсерваторів, яких взагалі видав великий український нарід, один з найглибших і найбільше робучих і безоглядних знавців його минувшини. Хто знає вартість Куліша як острого критика, той зрозуміє також всю вагу його великої похвали для галицького племени, від якого не ріжняться закарпатські Руснаки: сеж природне продовження наших Лемків, Бойків і Гуцулів, тільки по другім боці Карпат.

Отже як пояснити, що племя, яке має в собі такі вартости, могло так без опору віддати свої церкви і так основно засимілюватися в своїх парохіях?

Як пояснити омертвіння родинних звязків його провідної верстви здовж цілого хребта Карпат?

Залунало останнє „Урані іґгальмаз“. Ще трохи і скінчилася велика Служба Божа в мадярській мові в українській греко-католицькій церкві в Пешті при „Площі Рож“. Йду з товмачем в товаристві канцлера Митрополичої Консисторії до захристії тої церкви, щоб поговорити з її священиком.

*) П. А. Кулиш: Исторія Возсоединенія Руси, том I. От начала колонизаціи опустошенной татарскимъ погромомъ кіево-галицкой Руси до начала столітней козацко-шляхтеской войны. С. 288.

Відрочення військової служби

У звязку з новим законом про загальний обовязок військової служби мін-во внутрішних справ в порозумінні з мін-вом військових справ вияснює: Продовження відрочення військової служби поза 23 рік життя можуть одержати студенти краєвих і заграничних політехнік на виділах: механіки, будови машин, електротехніки, будови кораблів, аеронавтики, далі на виділах мірничім, геодезійнім, хемічнім, сухопутної і водної інжинерії. Крім того з права відрочення користають: студенти медицини і ветеринарії, Гірничої Академії в Кракові і Стоматольоґічної Академії у Варшаві. Право продовження відрочення не прислугує тим студентам, які змінили рід студій, на підставі якого скористали з відрочення. Щодо відрочень поборових з цензусом, принятих на перший рік студій, повітові власти загальної адміністрації можуть пересувати їм речинці побору, коли до подань долучать докази, що їх не втягнули до війська.

Брак лікарів у Польщі

На засіданні сенату в дискусії над законопроектом про лікарську практику виголосив промову віцеміністр др Пестшиньский. Він сказав м. ін.: „Державна Служба Здоровля“ вже давно відчуває сильний брак лікарів. У Польщі замало лікарів і ще довго буде їх замало. Клич „фронтом до села“ се ніяка новість для лікарів. Стоїмо перед дилемою: або здержати всю лікарсько-гігієнічну працю по селах і в містах або дати лікарів до тої праці. На провінції є тепер 253 вільних лікарських посад у т. зв. осередках здоровля. Держава дала 1.300.000 зл. на розбудову осередків здоровля. Тільки 500 з них урухомлено. Крім того багато осередків здоровля в розбудові. По викінченні вони світитимуть пусткою, бо нема ким їх обсадити. Фонд Праці призначив для молодих лікарів стипендії в університетах з тим, що стипендисти по скінченні студій і приписаної практики відслужать ті стипендії в призначеній їм місцевости. Здавалосяб, що се просто ідеальні услівя. На 50 стипендійних місць зголосився всього 1 кандидат. Остається примус. Лікар може вчитися продовж 5 літ 3 роки, де йому подобається, а на 2 роки мусить піти до якоїсь іншої місцевости. Коли кандидат на лікаря буде студіювати 6 літ на університеті, 1 рік у великих лічницях, коли потому буде вчитися ще 3 роки, то по 10 літах може йти на село. Коли причиною до уникання медичних студій малаб бути праця на селі, то лучше, щоб люди з таким наставленням не студіювали медицини, закінчив свою промову віцемін. Пестшиньский.

Удержавнення копалень у Мексику

З Мексику звідомляють: В стейті Яліско гірники при допомозі властей перебрали в свої руки 7 копалень срібла і золота. Три з тих копалень були дотепер власністю англійських фірм, 3 американських і 1 французьких. Амбасадори і посли заінтересованих держав зажадали вияснень від мексик. правительства.

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артретичні і невральґічні болі усуває й злагіднює

СІК СВЯТОЇВАНСЬКОГО ЗІЛЛЯ

Маґістра Едварда Ґобета.

Продаж в аптиках і дрогеріях

Головний склад — Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

„Дружина княгині Ольги"

Дня 12 липня с. р. відбулась у Львові довірочна нарада, на якій покликано до життя нову політичну організацію, що приняла назву „Дружина Княгині Ольги". Приявні на нараді приняли ідеольогічні тези нової організації, засади організаційного статуту та вибрали тимчасову Головну Раду в такому складі: Бережанська Іванна, Голіянова Ольга, Голубцева Катря, Капустієва Анна, Малицька Константина, Метельська Ліда, д-р Парфанович Софія, Рудницька Мілена, Савойкова Любов, Сухова Ольга, Тишинська Евстахія, Ціпановська Ольга, Шепарович Олена.

Програмова заява Дружини Княгині Ольги складається з вісьмох тез: 1. Національно-політичний ідеал. Найвищим своїм наказом уважаємо працю в тому напрямі, щоб українська нація заняла належне їй місце побіч усіх інших культурних націй світу. — 2. Роля жіноцтва у здійсненні національного ідеалу. Для самовизначення нації необхідна кристалізація ідеольогічних і політичних прямувань не лише мужчин, але й жінок та участь жіноцтва в ролі співрішального і співвідповідального чинника в національному житті. Тому змагаємо до моральної і фізичної тугости української жінки при помочі її політичного освідомлення, піднесення її культурно-освітнього й економічного рівня, боротьбою за зовнішні умовини її розвитку та опікою над її здоровлям. — 3. Релігія і Церква. Визнаємо велике значіння релігії, як одного з найглибших виявів людського духа і велику ролю Церкви, як морального і державно-творчого чинника, що зберігає і розвиває етичні й культурні цінности народньої душі. Приймаючи засади християнської віри і цивілізації в основу духового розвитку нації та вважаючи ідеальним станом релігійну єдність нації, обстоюємо вимоги релігійної толеранції та протиставляємось релігійним роздорам внутрі нації. Обстоюємо засади, що між духовенством і народом повинна бути якнайтісніша національна й духова єдність. — 4. Родина. Родину вважаємо основною біольогічною і суспільною клітиною народнього орґанізму, що від її фізичного й морального здоровля залежить тугість всієї нації, зокрема нових поколінь і мораль суспільности. Особливу ролю в родині признаємо жінці, як творцеві духового життя родини і першій виховниці нації. Тому домагаємося, щоби становище жінки в родині відповідало висоті її завдання та вартости її праці. — 5. Духова культура, виховання. Хочемо будити, плекати і розвивати духові цінности нації, а саме: історичну традицію, національну культуру, народню творчість, усе, що вяже українську сучасність з минулим нації і дає підстави до вдержання її серед теперішнього лихоліття та могутнього розвитку у майбутньому. Виховання нових поколінь мусить мати на оці великі історичні завдання нації. Найдбайливішою опікою треба охопити українську дітвору і молодь, запевнюючи кождій українській дитині вільний і всесторонній розвиток її духових та фізичних сил. — 6. Засади суспільного ладу. Суспільно-політичний лад спираємо на двох основних засадах: свободи й авторитету. Обстоюємо засаду виборности й відповідальности проводу: активної і рішальної участи найширших кругів нації в політичному житті; забезпечення всіх прав людини і громадянина, при обовязку кождого в міру сил і засобів помагати здійснювати основні завдання нації. Рівночасно признаємо конечність сильного й авторитетного проводу та послуху йому. — 7. Господарство. Основою добробуту нації вважаємо працю, яка є суспільним обовязком і правом кождої української людини. Домагаємося збереження засад суспільної справедливости та забезпечення працюючим верствам народу належного користування продуктами праці. В суспільно-господарських справах визнаємо засаду національного солідаризму всіх верств нації та підпорядкування всіх особистих, групових і станових інтересів інтересам нації. Розбудова народнього господарства повинна змагати до господарської незалежности нації. — 8. Етика громадянського життя. На українську націю дивимось як на велику сімю-спільноту і тому кермуємося найглибшою пошаною до української людини, її гідности та свободи. Будемо ширити засади взаїмної терпимости і льояльности внутрі громадянства та плекати почуття єдности й солідарности всіх членів нації. Від усіх Українців вимагаємо характерности, витревалости в праці, віддапости національній справі, непохитного зберігання національної чести. Будемо поборювати всі вчинки, що суперечать достоїнству нації. Адреса Дружини: Львів, вул. Сикстуська 48. Тел. 266-77. („Діло", ч. 154).

Обіжник прем. Складковского

у справі знущання над кіньми.

Премієр і міністр внутрішних справ ґен. Складковский видав новий обіжник до воєводів у справі знущання над кіньми. В обіжнику звертає він увагу, що вразі завваження кульгавих, поранених, хорих або вичерпаних ізза злого відживлювання коней, яких мимо того уживають до праці,— поліція має негайно інтервеніювати і перешкодити тим злочинним проявам жорстокости, якта кож має зробити відповідне донесення до адміністраційних властей. Коли кінь нездібний до праці, слід наложити лякову печатку на тектурі або дошечці і завісити її у відповідний спосіб на шиї коня. Повітові власти загальної адміністрації негайно по одержанні донесення мають видати розпорядок про заборону уживання такого коня до праці аж до вилікування. З другої сторони адміністраційні власти повинні зарядити нагляд над назначеним конем. Крім того премієр припоручив воєводам видати розпорядки про заострення карно-адміністраційних кар у справах знущання над кіньми, перетяжування їх надмірною працею або уживання до праці хорих коней.

Мобілізація в ЧСР?

Німецьке Інформаційне Бюро з Вальденбурга на німецькому Шлеську звідомляє: На цілій прикордонній території від Отави до Трутнови в ЧСР можна завважити нові чеські мобілізаційні зарядження. Шляхи знов обсаджені військом, на границі поставлено барикади, а через далековиди можна заобсервувати гнізда машинових крісів і становища артилерії. В Бравнові стаціоновано новий полк. Місцеве німецьке населення занепокоєне новими розпорядками чехословацьких військових властей, особливо тому що замкнено для комунікації численні шляхи і приступлено до реквізиції коней.

Німецький плян

щодо Еспанії.

Англійська газета „Нюз Кроникл" оповістила зміст викладу, що його мав виголосити німецький генерал Райхенав на тайнім зібранні представників військового командування і нац. соціялістичної партії. Ґен. Райхенав мав заявити м. ін.: Війна в Еспанії се передовсім знаменита воєнна школа для Німців. Вони мають там можність випробувати якість і силу своїх воєнних матеріялів, гармат, літаків і т. п. Та ще важніше воєнно-політичне значіння еспанської війни. Вона дала можність завдати удар Англії і Франції на Середземнім морі. Італія має вже більше морських і летунських баз на Середземнім морі ніж Англія. На випадок війни Італія зможе поважно підірвати англійську комунікацію між Ґібральтаром і Суезьким каналом. Англія втратила монопольне становище на Середземнім морі. Німеччина м. ін. помогла ґен. Франкові уставити далекострільні батерії близько м. Альжесірас і на африканськім березі недалеко м. Цевти напроти англійської кріпости Ґібральтару. В будучій війні ті еспанські укріплення поважно загрозять получення Франції з її африканськими кольоніями. В північній Еспанії повстають тепер летунські бази. Звідти можна буде заатакувати полуднево-західну Францію, яка дотепер була недосяжна. В той спосіб повстає німецько-італійсько-еспанський фронт проти Франції здовж Піренеїв. Португалія відіграє значну ролю в будучій війні. Остров Мадейра се ідеальна обсерваційна точка при вході до Середземного моря. Без Португалії не можна вдержати Ґібральтару. Ґен. Райхенав переконаний, що Німеччині вдасться перетягнути на свою сторону португальського диктатора Салязара. Зміст того реферату привіз з Бургос до Лондону англійський представник при правительстві ґен. Франка.

Лікарський фейлетоник.

Що їсти в літі?

Коли сонце підійметься високо вгору, а термометр показує 30 степенів Цельзія в тіні — відходить нам просто охота до їдження. Не любимо тоді тяжких потрав як мясо, бульба, зате радо їмо овочі. Сирі овочі незвичайно корисно впливають на наш орґанізм, тому в літі вказано їсти всі роди овочів. Можна їх їсти і в формі холодників або овочевих зуп на зимно. Овочі не тратять усіх своїх вітамін при варенні і ділають однаково корисно так в сирому стані, як і в формі зуп, компотів, овочевих соків та конфітур. Салат і овочів повиннося їсти якнайбільше, бо мають вони всі потрібні нам вітаміни. Можна їх варити, хоч лікарі кажуть, що тоді овочі мають меншу вартість. Не треба їх варити довго і завжди в невеликій скількости води, тоді овочі задержують всі свої властиві прикмети. Салату приправляти цитриною або сметаною, ніколи оцтом. Взагалі не уживати пікантних приправ, бо вони викликують спрагу і томлять орґанізм. Обід не повинен складатися в літі з більше як з одної потрави. Чим менше праці має жолудок, тим краще почуваємося. Молоко повинно бути в літі одною з головних наших потрав. Воно легкостравне і значно поживніше від інших потрав. Кождий сміло і без страху за своє здоровля може урядити собі два молочні дні в тижні. В тих днях пити пять разів денно по склянці молока і то в рівних відступах часу. Се дуже легка і незвичайно здорова курація. Вона особливо вказана для тих, що затовщені або для людей з високим тисненням крови. Тої курації не можна надуживати і три такі дні в тижні се вже небезпечний експеримент. Інший рід курації полягає на тому, щоб один день в тижні здержатися від всяких інших потрав чи то мясних чи мучних, а відживлятись виключно овочами. Се дуже вказане особливо у виноградному сезоні. В літі найліпше їсти разовий хліб, ґрагам, бо він далеко стравніший і не обтяжує жолудка. Врешті дуже потрібні в літі всякі овочеві вина і соки. Сирий овоч витиснути і легко осолодити. До снідань і підвечірків замість мармоляди уживати меду і конфітур. Найліпша рада і вказівка на літо: їсти мало і якнайбільше легкостравних потрав. — (рк.).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Нові священики Чина св. Василія Вел. Дня 10-го с. м. в церкві ОО. Василіян у Лаврові к. Старого Самбора сім тамошніх василіянських богословів одержало священичі свячення з рук Преосв. Григорія Лакоти, Перемиського Єпископа-Помічника. Імена нових священиків: Маркіян Глібчук, Осип Кушнір, Северіян Пришляк, Павло Розкіп, Маріян Шабан, Орест Яворський та Юрій Янтух.

Дрогобиччина Сердю Христовому. Сторічний празник Серця Христового в неділю 3 липня у василіянській церкві св. Трійці в Дрогобичі мав характер повітового свята, бо в ньому взяли численну участь вірні з цілого дрогобицького повіту зі своїми душпастирями. Богато парохій прийшло на це свято зорганізовано, з процесіями та хорами. Святочні торжества зачалися в суботу 2. VII. вечором торжественною Литією. По ній слідувала цілонічна адорація Найсв. Тайн, в якій взяли участь громадно дрогобичани та вірні з сіл так, що церква була повна людей. Майже цілу ніч відправлялися набожества, а саме: Молебен до Серця Христового, Свята Година та в першій годині Акафіст до Пресв. Серця Христового. Була також проповідь о. Нашого ЧСВВ. Від другої години вночі зачали отці відправляти Служби Божі. В неділю 3 липня в год. десятій була співана Служба Божа. Целебрував Впр. о. Качмар, канонік перемиської Капітули, в асисті предстоящих: о. дек. Валюха й о. сов. Моравського, діяконів і аколітів. Підчас Служби Божої співав місцевий церковний хор під управою п. Я. Камінського в заступстві о. проф. С. Сапруна. Та вершком усіх торжеств був похід з церкви св. Трійці на площу коло історичної церкви св. Юра. В поході взяло участь 28 процесій. За кождою процесією йшли селяни зорганізовано, з піснею на устах. Більшість груп була в народніх строях. За ними прапор ПСУК в Дрогобичі, дрогобицький хор, два довгі ряди священиків, Впр. о. крилош. І. Качмар з Найсв. Тайнами під балъдахимом, піддержуваний посл. Д-р Ст. Витвицьким і дир. гімн. Р. Ш. Бараником, далі представники українських установ у Дрогобичі, а за ними незорганізована маса. В поході йшло 34 священиків і понад 10 тисяч людей. Як богато думок насував цей похід учасників! Оце посувається українське, віруюче село вулицями, куди нераз переходили походи, але під червоними прапорами. З грудей учасників несуться могутні пісні в честь Христового Серця в місті, в якому нераз було чути інтернаціонал, співаний слугами червоної Москви. Справді спасенна була гадка Впр. о. Ігумена С. Бараника ЧСВВ, дрогобицького пароха, що чотири роки тому вперше постановив показати бориславсько-дрогобицькому басейнові силу та віру українського села та самого Дрогобича і Борислава. На площі, прикрашеній національними прапорами, коло церкви св. Юра, що тямить ще часи Хмельницького, відбулися: Молебен, проповідь о. Білинського, гімн. катехита в Самборі, та посвята присутніх Пресв. Серцю Христовому. Проводить о. Ігумен Бараник ЧСВВ. За ним повторяють зібрані слова посвяти. Підношуся і дивлюся на площу. Вид незабутній! Ціла площа мінитися красками. Вишивки побіч модних сукон, селянські сіраки побіч робітничих блюз.Інтеліґенція, міщани, селяни та робітники, всі вони разом на колінах і всі голосно заявляють вірність Христові. На цей вид душа радується, серце живіше бється з утіхи, насувається вперто гадка, що є ще сила, яка може нас усіх в одно зєднати. Дай Боже, щоб всі це зрозуміли, і тоді ми не злякаємось нічого. По суплікації поворотний похід до церкви св. Трійці. Звідси розійшлися підбадьорені учасники домів, несучи у своїх серцях горяче бажання, щоб прийшов час, коли у всіх містах нашої землі можна буде віддати публичний поклін Христовому Серцю. — Г. Ч.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОВІТОВІ ПОЛІТИЧНІ НАРАДИ відбулися в Надвірній 29 м. м. при участи 200 делеґатів, в Зборові 4 с. м. при участи 220 делеґатів, в Станиславові 7-го с. м. при участи 350 делеґатів. Після відповідних рефератів присутні одноголосно апробували декларацію УНДА з 7-го травня с. р., яка домагається територіяльної автономії для українських земель під Польщею.

ПОСОЛ С. ТИМОШЕНКО, голова Української Парляментарної Репрезентації Волині, був на днях на послуханні у волинського воєводи Гавке-Новака і відбув з ним довгу розмову про біжучі політичні справи.

В ЩИРЕЧЧИНІ місцева поліція разом з поліцією зі Львова перевела в ріжних селах масові ревізії й арештування. Арештованих відвозять до Львова. Причина ревізій і арештувань невідома.

УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА в Канаді м. ін.: „Українське Запомогове Брацтво св. Николая в Канаді" з осідком у Вінніпегу, „Взаїмна Поміч" у Венкувері, три українські товариства з Кеннору, Онт., „Взаїмна Поміч" у Джералджон, Онт. та „Взаїмна Поміч" у Форт Віліям, Онт. — вислали письма і телеґрами до прем. Складковского. В них протестують проти вивласнення площі „Сокола-Батька" у Львові. Свої протести мотивують тим, що канадійські Українці посилали датки на купно тої землі, яку тепер займає площа „Сокола-Батька".

В КИЇВІ ҐПУ викрило в деяких відділах київського ґарнізону широко розгалужену змову. Увязнили кільканацять офіцирів, в тім одного бригадіера.

ПРОВІДНИК ҐДАНСЬКИХ ГІТЛЕРІВЦІВ Ферстер їздив на днях до Лондону і відбув там наради з ріжними англійськими політиками.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило 7 міліярдів рублів на будову военних кораблів для фльот балтійської і полярної. Крім того мають збудувати три летунські бази: над фінським заливом, над озером Ладога і на півострові Коля.

НОВИМ ШЕФОМ ҐПУ на Далекім Сході ҐПУ іменувало б. віцекомісаря внутрішних справ СССР Фріновского.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ірекді і міністр закордонних справ Канія прибули до Риму з офіціяльною візитою.

ВІДОМИЙ РОМУНСЬКИЙ ПОЛІТИК Александер Куза (старший) основав організацію „Союз Національної Совісти". Союз має ціль провадити політику християнську, національну і протижидівську.

У ВІДНІ видають денно по 500 до 700 паспортів Жидам, які бажають еміґрувати з Австрії.

ГРУПА ІТАЛІЙСЬКИХ УЧЕНИХ на припорученя мін-ва культури оповістила заяву в справі становища фашизму до расизму. Заява стверджує, що населення Італії переважно арійське. Італійці расово суцільні від тисячів літ. Істнує чиста італійська раса. Жиди се одинока частина населення Італії, яка не засимілювалася. Вони зложені з чужих, неевропейських первнів. Виключення Жидів з італійської раси не значить, що Італійці хочуть переслідувати Жидів.

В ПАРИЖІ відбувся зїзд нової французької партії „Соціялістичної Партії Хлопів і Робітників". Партію зорганізував б. провідник лівого крила соціял-демократичної партії Марсо Півер.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗДПА (Злучених Держав Півн. Америки) рішило збудувати два военні кораблі по 45.000 тон. Вони матимуть скорість 32 вузлів на годину.

ВІЙСЬКА ҐЕН. ФРАНКА здобули м. Сегорбе і м. Сан Авґустін на фронті Теруель — Сагунт і увійшли до провінції Валенсії.

ЗА РІК КИТАЙСЬКО - ЯПОНСЬКОЇ ВІЙНИ страти виносять 150.000 убитих Японців і 250.000 Китайців. Ранених і пропавших без вістей нараховують з обох сторін на півтора міліона людей.

НОВИНКИ

У Львові на Персенківці відбулося посвячення нового костела ОО. Кармелітів. На посвяченні був архиеп. Твардовский і делеґації з Кракова.

В Куровичах під Львовом посвятять при кінці с. м. новий костел. Будова костела коштувала 100.000 зл. Більшу половину коштів будови покрив Альфред ґр. Потоцький з Ланьцута, що має свої добра м. ін. в Куровичах.

У Львові відновили дотепер 1.100 фасад домів, вибрукували або виасфальтували 700 подвір, у 1.000 домах перевели ремонти, змінили поверх 5.000 огороджень.

У станиславівському повіті зорґанізували Поляки 46 півкольоній для дітвори, з того 29 півкольоній веде „Товаржиство Школи Людовей", 9 „Звйонзек Шляхти Загродовей", 4 „Кола Господинь Вейскіх" і 5 „Звйонзек Польскіх Орґанізацій Комбатантуф". В сих півкольоніях є коло 2.000 дітей, пересічно по 40 до 50 дітей на півкольонію.

В Лужку Горішнім поліція арештувала студ. богословії Олексу Татомира. Причина — знайдені підчас ревізії концепти ніколи не виголошених промов до Соколів і Луговиків ще з рр. 1931—33. Слід пригадати, що старшого сина сен. о. Татомира Ярослава арештовано ще 18 травня с. р. під замітом протидержавної акції. М. ін. скок до поїзду в русі названо протидержавним актом.

2.000 півкольоній наладнали с. р. польські культурно-освітні і військові товариства на терені Східної Галичини. В півкольоніях є тепер около 80.000 дітей.

Староство в Косові припинило діяльність українського місцевого „Сокола" Як причину подано, що т-во „Сокіл" загрожує публичному спокоєві і безпеці.

В цілій Галичині і на Волині та Холмщині вже почалися жнива. Дуже добре заповідається збір жита, зате гірше зі збором пшениці. Збір овочів назагал марний, бо менший на 30-50% у порівнанні з минулим роком.

В Рудках (Самбірщина) Поляки повели широку акцію за будовою „Домуф Стшелецкіх" у повіті.

У Тишівцях (Холмщина) невідомі справники напали на лікаря Українця дра Сагайка, побили його, поранили дружину і дитину та здемолювали помешкання.

У Тарнагороді (Холмщина) напали невідомі злочинці на дім о. Матвійчука і вибили шиби у вікнах. Поліція не зловила напасників. Істнує здогад, що напад мав політичний характер.

З Рівного до Аргентини виїхав транспорт еміґрантів у числі 105 осіб. Се переважно селяни-Українці з повітів костопільського, рівенського, здолбунівського та дубенського.

Помер Мілош Складковский 28-літній син премієра Славой-Складковского. Мілош Складковский займався технікою і працював у ділянці телекомунікації.

У 24 високих школах Польщі студіювало с. р. 48.200 осіб, в тому 38.000 Поляків, 6.000 Жидів і решта інших національностей. Студії скінчило тільки 6.450 (13%) осіб, в тім 1.694 жінок.

У Варшаві появиться на днях український щоденник по польськи. Щоденник буде інформувати Поляків про події українського життя.

Польща має дістати від Англії позичку у висоті 5.000.000 фунтів стерлінґів (коло 130 міліонів золотих) на електрифікаційні ціли.

Новий обіжник премієра Складковского поручає будувати памятники поляглим у боротьбі за незалежність Польщі в рр. 1918—1920. Памятники повинні повстати масово, головно по селах. Будовою памятників мають занятися окремі комітети, які також займуться збіркою грошей між населенням.

Гумор. — Яка ріжниця між давними часами й теперішними? — Давно не було безробіття ні на лік, а тепер нема ліку на безробіття.

Літний час се для кождої газети найтяжчий час. Тому просимо ВП. Прихильників нашого органу особливо в тім часі правильно присилати передплату і бодай час від часу підперти газету хоч невеличким дописом.

В долині Пруту і Бистриці сегорічні жнива заповідаються якнайкраще. Особливо в північно-східній частині повіту жито вдалося напричуд гарно. У Надвірнянщині на полонинах трави в противенстві до минулого року заповідаються дуже обильні.

Мін-во зелізниць у Варшаві ввело для вигоди туристів і тих, що їдуть до живців новий тип мішаних зелізничо-автобусових білетів. Білети видаватимуть всі зелізничі стаці до Чорштина, Коростенка, Щавниці, Бужська і Сільця.

Зоольогічний город у Варшаві, з огляду на небезпеку прищиці, помістив при вході окремі хідники з дезинфекційними середниками. Через ті хідники мусять перейти всі, що входять до городу. Крім того всі звірята знаходяться за перегородою так, що публика не має з ними безпосереднього контакту.

Залога польської торговельної фльоти виносила 1 липня с. р. 3.148 осіб, в тім 550 офіцирів торговельної маринарки і 2.598 матросів, крім того 395 офіцирів і 1.510 матросів працює на регулярних торговельних лініях. Портова обслуга складається з 119 офіцирів і 248 матросів. Риболовством займається 876 осіб. Польська преса пише, що на польських кораблях працюють тільки Поляки, за виїмком кількох голяндських спеціялістів, яких спроваджено як фахівців у риболовстві.

Власник фільварку в Борщівщині одержав від обезпечальні платничий наказ на 1 грош. Коверта, в якій прийшов лист, була офранкована 25-грошевим значком. Бюрократія не щадить...

В Великих Лунавах к. Торуня арештовано німецьку селянку Брониславу Есіґ за те, що ужила державного польського прапору як пострашу на воробців. Справою занялася прокуратура. („Г. П.", ч. 183).

Мін-во освіти в Варшаві повідомляє, що не має наміру вводити в новому шкільному році 1938/39 зміни в одностроях учнів і учениць.

Гдиня має тепер 119.451 мешканців, в тім 94.063 постійних і 24.484 часових. Те число не обіймає літників і гостей, замешкалих у готелях і пенсіонатах.

Чехословаччина продукує щораз більше волоконної казеїни. В останньому часі продукція дійшла до 400 тон.

В Констанці (Ромунія) інтерновано 4 особи, 2 мужчин і 2 жінки, у яких стверджено зараження проказою. Інтернованих відіслано до табору прокажених у Тіхолесті.

В с. Косовені (Ромунія) згоріла ціла вулиця внаслідок необережности малої дитини.

В форті Афумарці к. Букарешту наступив вибух складів амуніції. Причина вибуху — небувала спека від 10 днів.

Верифікаційна комісія при цивільнім суді в Чернівцях позбавила ромунського горожанства 341 Жидів.

Будапештенська сейсмографічна стація занотувала 8-го с. м. легке трясення землі, якого огнище знаходилося в полуднево-східній Мадярщині. Трясення тривало 15 мінут.

Гумор. — Іспит. — Ну, Стефку, як тобі пішов іспит? — Чудесно, вуйку, так чудесно, що на загальне домагання мушу його ще раз повторити!

Канцлєр Гітлєр пише новий твір, в якому висвітлює основи націонал-соціялізму та доказує, що Европа мусить підчинитися впливам Німеччини й Італії. Росія, на думку Гітлєра, азійська держава, яку треба ізолювати від впливів на Европу. Новий твір Гітлєра вийде в накладі 1 міліона примірників.

Німецький Фронт Праці (Арбайтсдінст) заборонив німецьким жінкам носити при праці обуву на високих запятках. Причина — нещасливий випадок у фабриці, який виказав, що така обува шкідлива для робітниць.

Німецький летун Ганс Бертрам відбуває лет довкола світа. Летун уживає ріжних комунікаційних летунських ліній і хоче перелетіти трасу довжини 39.350 км. за 19 днів 21 годин і 35 хвилин.

Всі закордонні дипльомати в Берліні одержують масло, сир, яйця і ін. харчеві продукти з Польщі, бо в Берліні трудно дістати ті річи.

Архикнязь Оттон Габсбург рішив продати славний 133-каратовий діямант з корони Габсбургів. Діямант варт 100.000 фунтів стерлінгів (коло 2.600.000 зл.).

Італійський літак, комунікаційної лінії Каліярі - Рим, розбився на Тиренському Морі. 20 осіб з залогою погибло.

4 англійські літаки перелетіли з Англії через Бельгію, Німеччину, Італію, Югославію, Альбанію, Грецію і Перський Залив, відтак вернулися до Ісмалії (Єгипет) і тут осіли. Літаки перелетіли 7.000 км. за 32 год., себто робили 216 км. на годину.

Еспанське правительство виготовило законопроект про заложення окремого табору примусової праці для батьків, які не мають дітей, і налогових пяниць.

Канадійці мають завести в себе новий національний прапор замість дотеперішнього. Застановляються над проєктом, який предвиджує комбінацію англійського „Юніон Джек" з французькою „Флер-де-Ліс". Здається, що остаточно на хресті англійського прапору помістять посередині золотий квіт бурбонської лелії. В той спосіб підкреслять, що Канада се край Англійців, Шкотів та Ірляндців, злучених з Французами.

Жертви: Хв. гр.-катол. Уряд парох. в Білій, п. Чортків: зл. 5.80 на Український Фонд Вдовиць і Сиріт (збірка).

Гумор. — Правдива жінка. — Пані Х. стратила чоловіка по 30-літнім пожитті з ним і плаче над його могилою. Потому звертається до приятельки і каже: „Ну, бодай одну тепер маю потіху, що вже не може мене обурювати, де перебуває ночами майже до ранка".

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Вакаційно-кооперативний курс відбувається у Ворохті. Курс влаштував Ревізійний Союз Українських Кооператив. У курсі бере участь 80 осіб, співробітників центральних і повітових установ, що свідчить про велике зацікавлення кооперативними курсами.

Вивіз масла з Польщі за перший півріч с. р. виносив 82.364 сотнарів, себто 315 процент вивозу в 1-му півроці м. р. З огляду на те, що цілий вивіз у 1937 р. виносив 78.870 сотн., сегорічний вже в 1-му півроці перевишив його на 3.494 сотнарів. Вивіз був майже в цілости ділом кооперації, яка вивезла 99.4% всього вивозу. В напрямах вивозу масла не зайшли майже ніякі зміни, зате збільшився вивіз так процентово, як і в абсолютних цифрах, особливо до Англії: виносив с. р. 84% цілости краєвого експорту масла. До Німеччини вивезено таку саму скількість масла як мин. року, зате вивіз до Палестини виказує постійний зріст, щодо інших країв вивіз має кон'юнктуральний характер і обіймає дуже мінімальні скількости. Як відомо експортоване масло ділиться на стандаризоване і нестандаризоване. В 1-му півроці с. р. вивезено 72.585 сотн. (88% цілого вивозу) стандаризованого масла, решта себто 9.779 (12%) припадає на нестандаризоване. Від часу введення стандаризації якість масла значно піднеслася. Вартість вивезеного закордон масла виносить коло 21 міл. золотих.

Тільки 11 міст у Польщі має трамваєву комунікацію. До тих міст належать: Варшава, Лодзь, Львів, Познань, Краків, Торунь, Бидгощ, Грудзьондз, Бельско-Бяла, Іновроцлав і Тарнів. Крім того майже всі шлеські міста мають трамваї. Довжина всіх експльоатованих трамваєвих ліній крім Шлеська виносить 291.1 км. і постійно росте в порівнанні з попередніми роками. Ті лінії обслугує поверх 1.765 возів, які перевозять рік-річно майже 400 міліонів пасажирів. Половина сеї цифри припадає на Варшаву.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Кадети маринарки.
МУЗА: Подвійне весілля.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Проклятий скарб.
СТИЛЕВЕ: Під чужим назвиськом.

ДОРА. Пансіон „Рома" напроти ліса над гірським потоком. Кімнати соняшні, харч дуже смачний.

Адреса: Дора. Дрова Івашна Приймова.

1—2

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, електрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/1 стор. 180. — зол., 1/2 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/1 стор. 280.— зол., 1/2 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 24 липня 1938. Ч. 55 (1155)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ НА ХОЛМЩИНІ?

Нищення церков і наслідки того.

З Холмщини пишуть нам: Тут знищено вже поверх 100 (сто) церков, деревляних і мурованих, публичних і навіть виставлених приватним коштом, на приватнім ґрунті. Вражіння, яке се викликає в широких масах народа, трудно описати. В усякому разі воно таке велике і сильне, що наслідки його тривatимуть століттями. В деяких селах батьки виводять малих дітей, щоб дивилися на руйнування церков. Люди вже на першу поголоску, що в їх селі має бути знищена церква, зачинають постити і постять нераз цілий тиждень. В дні коли валять церкву, не їдять зовсім цілим селом, під страшним вражінням також худобі не дають їсти і вона жалібно реве. Неописаний сум налягає на таке село. В деяких селах люди предкладають великий „окуп", щоб не валити їм церкву. Оповідають, що в селі Вакієві лучився такий випадок: в часі валення церкви осадник виліз на баню і почав стягати з неї хрест. Тоді здолу крикнув хтось: „Злази, злази, твоя дочка втопилася". Осадник зліз. І справді, показалося, що його одинока дочка утопилася в ріці. В селі Пригоріле коло Крилова оповідають, що на місци званої церкви мали люди видіння Богоматери. Особливо велике вражіння викликало завалення церкви в Турковичах коло Чермна (давного Червеня), де щороку відбувалися величезні відпусти, на які приходили десятки тисяч прочан з цілої Холмщини і сусідних повітів Галичини. Церкву в Турковичах розвалено зараз на другий день по відбуттю сегорічного відпусту, т. є. 16-го липня с. р. Тим, що валять церкви, добре платять за кожду годину такої „роботи". Замітна річ, що ті Холмщаки, які в 1905 р. перейшли на римо-католицизм (а було таких коло 200.000), не беруть участи в валенні церков і навіть отверто висказуються проти того. Взагалі можна вже тепер напевно сказати, що не осягнуть своєї ціли ті, що переводять в діло нищення осередків релігійного культу по селах і містах Холмщини (м. і. заборонено богослуження навіть в Замості, де в 1720 р. відбувся важний собор нашої уніятської Церкви).

Протипольські демонстрації в Ковні.

В Ковні (столиці Литви) відбулося торжественне відкриття литовської національної олімпіяди. На ту олімпіяду прибуло з Вильна 46 Литовців. Коли виленські Литовці прибули до Ковна, тут очікувала їх кількатисячна юрба і зробила гостям з Вильна велику овацію. Одного з виленських Литовців Зизмериса схоплено на руки і винесено перед двірець. Тут ковенські Литовці вручили Виленцям кількадесять китиць квітів і виголосили ряд промов. Юрба зібрана перед двірцем відспівала литовську патріотичну пісню „До Вильна!" Один з промовців, представник організації офіцирів резерви, заявив м. ін.: „Вірю, що стрінемося з вами під горою Ґедиміна". Після промов і відспівання патріотичних пісень зібрані рушили вулицями Ковна. Підчас походу взносили оклики, в яких голошено віру у відзискання Вильна. Відтак скандовано в такт походу: „Наше Вильно! Наше Вильно!" Польська преса пише про се зі здивуванням.

Чехословаччина буде замкненою твердинею.

Орган чехословацьких офіцирів „Дустойніцке Лісти" приніс статтю одного майора інтендантури. Автор статті радить цивільному населенню ЧСР робити запаси харчів на один місяць. Згаданий майор твердить, що вразі війни Чехословаччина буде замкнена з усіх сторін як твердиня і що може нестати харчевих продуктів для цивільного населення. Також держава робить запаси харчів.

Маршал Бліхер грозить Японії.

Большевицький маршал Бліхер виголосив в Хабаровську промову радіем. В ній заявив м. ін.: Росія це не Китай. Коли Японці тільки гавкають, то позволимо їм гавкати дальше. Коли одначе спробують вкусити, то дістануть такого копняка в зуби, що програють не тільки війну з нами, але й проти Китаю. Армія Далекого Сходу не боїться нікого й нічого. Місцевість (Шансен), яку заняли совітські війська, належить до СССР і не відступимо її нікому. Коли Японія бажає пересунення фронту совітських військ, то нехай знає, що можемо пересунути фронт тільки вперед". („Дзєннік Польскі", ч. 198).

Мусоліні заповідає перемогу ген. Франка.

З приводу других роковин вибуху національного повстання в Еспанії Мусоліні вислав ґен. Франкові телеґраму такого змісту: „З приводу других роковин вашої національної революції, яку в третому році увінчає успіх перемоги, прошу приняти вислови щирої симпатії і подиву, що її має для вас італійський нарід. Фашистівська Італія горда з того, що данною крови причиняється до вашої перемоги над деструктивними силами в Еспанії і в Европі. Тому що ніякі суперечности інтересів не ділять нас у ніякій ділянці, кров наших легіоністів, пролита по братньому і добровільно при боці ваших знаменитих вояків, створить нерозривний звязок приязни між нашими обома народами. Арріба Еспанія".

Величезний буревій над Ґданськом і околицею.

Над Ґданськом і околицею перейшов на днях сильний буревій, получений з обірванням хмари й перунами, які вдаряли разураз в море, в електричні проводи, в дерева і доми. В Сопотах перун ударив в антену одного з домів, впав до помешкання, запалив меблі і по дроті електричного проводу сплив до землі. Інший перун ушкодив електрівню в Сопотах так, що місто всю ніч було позбавлене світла. Темрява панувала також на передмістях Ґданська. Внаслідок обірвання хмари вода залила велику часть Сопот. Буря й обірвання хмари спричинили великі шкоди, особливо в довколичних селах, де знищили збори.

Щож дальше?

Про найблищі завдання української провідної верстви.

Передовсім звертаємо увагу на те, що не пишемо: Про найблищі завдання української інтеліґенції, тільки: провідної верстви. А се тому, бо на українських землях заникає інтеліґенція давного типу. В усякому разі мусить нарости зовсім інакша провідна верства, в якій інтеліґенція давного типу становитиме тільки якусь частинку.

Коли брати під увагу всі етноґрафічні землі українського народу, то та частинка його провідної верстви буде чисельно дуже нерівномірна в ріжних областях тих земель. І ще більше нерівномірний буде її вплив. Нпр. на Великій Україні оскільки наша інтеліґенція не буде взагалі винищена, то її політичний вплив буде покищо рівний нулі, а її культурний вплив буде більший. „Провідна верства" на Великій Україні се люди, котрим політично взагалі думати не вільно. Що там є так, а не інакше, се доказують засуди на смерть, або довголітну тюрму й заслання навіть українських дійсних симпатиків й аґітаторів большевизму, як прим. Крушельницьких, Сказинського, Юліяна Бачинського, Михайла Лозинського і багато інших. В таких відносинах очевидно нема що говорити про якусь інтеліґентну чи провідну верству українського населення на Великій Україні під політичним оглядом. Остає отже тільки можливість істнування провідної верстви поза границями СССР, себто в Польщі, Чехословаччині й почасти в Ромунії.

Розуміється, також в тих трьох державах вигляди на розвиток української інтеліґенції давного типу дуже малі. На те складаються ріжні причини. Передовсім, навіть інтеліґенція пануючих народів вже не має по давному де приміщувати своїх дітей. А щож доперва говорити про інтеліґенцію народів недержавних!

Остає нам отже приноровити будучі покоління нашої провідної верстви так, щоб вони могли істнувати без урядових становищ (бо тих становищ — поза виїмками — не одержать). І се перше найблище завдання української провідної верстви.

Конкретно кажучи, для нашої провідної верстви остають тільки деякі з тих областей, які має провідна верства державних народів, а саме остають для наших дітей: область праці в крузі духовенства, далі в деякій мірі область праці т. зв. свобідної інтеліґенції (лікарі, інжиніри, приватні урядовці і т. п.) та область економічно-технічна. Перша з тих областей обмежена числом місць, друга і третя також обмежена евентуальним недопусканням до висших студій. Всі ті области обмежені для убогих адептів коштами студій.

Все те значить, що число нашої інтеліґенції давного типу буде менше ніж було, коли візьмемо під увагу, що число нашого населення всетаки більшає. Отже бракуючі нам кадри провідної верстви мусять постійно доповняти зовсім інакші люди. Мусять се бути люди без дипльомів з високих шкіл, життєві практики, здібні до того, щоб собі самим урядити життя і здібні до організування інших.

На відповідне виховання того другого рода людей мусимо звернути особливішу увагу: бо від того, чи й як ми тих лю-

Тайна троцкізму

Боротьба за землю.

Одна з загадок, що їх ставить світові „Сфінкс півночі", се поширення „троцкізму" на цілім просторі тої величезної евразійської потуги. Сю загадку тим трудніше розвязати, що правительство Сталіна признаючи сам факт „всюдиприявности" троцкізму, — що зовсім не свідчить про популярність офіціяльної системи, — ніколи не відкриває властивого характеру сеї грізної для нього „зарази". Закордонна преса часом здогадується, що Сталін прямує тепер до зліквідування пляну й апарату світової революції, коли Троцький і його однодумці боронять тої засадничої цілі большевизму. Ся інтерпретація мильна. Коли Троцький перед літами займав таке становище, то тепер його орієнтація напевно інша. Адже за „троцкізм" засудили також тих генералів, що їм закидували „консервативні погляди й наміри". Що ж властиво скривається за тим таємничим „ізмом", що його рівночасно визнають люди на найвищих становищах, зелізничі робітники й управи мужицьких „колхозів"?

Ядром того загального невдоволення — побіч осуджування тиранії Сталіна — опозиція проти большевицької аграрної системи. Скасування особистої власности та праці селян, запряження їх як робітників до колєктивних господарств ось фермент невдоволення. Кождому, хто займався суспільними науками, відомо, що ходить тут про одну з найважніших проблем давніше тільки теорії, тепер і практики соціялізму. Пануюча теза Маркса: що господарський розвиток через концентрацію продукції веде в автоматичний, невмолимий спосіб до соціялізації, відносилася після його доктрини не тільки до промислу, але й до рільної господарки. Та вже соціялістичний ревізіонізм звернувся рішучо проти погляду, що й в аграрнім обсягу концентрація й продукція в комуністичних формах конечна або побажана. Річ доказана, що хліборобство на найвищому рівні розвитку, бажаючи виживити якнайбільшу скількість людей, вимагатиме, навпаки, вихіснування кожної пяди землі якнайбільш дбайливою управою рілі. Сего може доказати тільки селянська родина. Переміг отже погляд, що землю треба засадничо вважати національною власністю, та що її управу треба віддати селянам, що ведуть індивідуальну господарку. Се не виключає деяких форм колєктивної господарки, оскільки такі форми корисні для розвитку хліборобства. Пожадані хліборобські спілки всілякого рода, а там, де йде про збіжеву продукцію, також розумне примінення спільних машин.

Тільки т. зв. „правовірні" соціялісти й комуністи остали вірні тезі Маркса також у відношенні до хліборобства. Всежтаки Ленін довго вагався, заки рішився заснувати сільські колєктиви. Вагався під впливом — Троцького, що був приклонником системи мужицької демократії, спертої виключно на спілках. Щойно Сталін радикально вивластив ввесь мужицький стан. Господарські, суспільні та психічні наслідки тої реформи були такі катастрофальні, що в останніх літах поважна більшість населення СССР почала солідаризуватися зі становищем Троцького. Ось значіння явища, що його звуть „троцкізмом". Щоби зрозуміти живлову силу опору проти хліборобського комунізму треба собі передовсім зясувати, що селяни, мимо упромисловлення Росії, представляють ще й тепер 80% її населення. Та величезна більшість, до якої слід додати ще всіх тих селянських синів, що по вивласненню шухали собі праці по фабриках або при зелізницях, — повна жалю й огірчення внаслідок утрати землі, одідиченої по батьках, як також внаслідок утрати самостійности в господарці. Відома річ, що селянин — індивідуаліст найтвердшого черепа.

Загально відоме фатальне обниження хліборобської продукції внаслідок знищення приватних господарств і браку охоти до праці давних власників. Та є й інші точки погляду першорядної ваги, що впливають особливо на становище кругів з єкадемічною освітою. Зазнайомлює нас з ними дуже поучаюча студія Юрія Е. Сокольского про „Капіталізм і Демократію", що появилася в „Америкен Меркурі". Сокольский жив спершу в Большевії, відтак у Китаю, Японії й Америці. У всіх тих державах студіював вплив господарського устрою на устрій політичний і на психіку суспільностей. Його ідеалом була все справжня демократія. В молодім віці наївно думав, що найдосконалішу демократію може витворити тільки найдосконаліший соціялізм — отже комуністична держава. Одначе досвід навчив його, що скасування приватної власности потягає за собою знищення всіх прав людської одиниці і що тільки капіталізм а бодай деякі основні його форми роблять можливою появу демократії. Він переконаний, що між демократією та приватною власністю істнує нерозривний звязок. В приміненні до совітської Росії виходить з того, що коли 80 відсотків населення позбавити власности землі, яку вони мають, то ввесь нарід стає невільником і підчиняється деспотичному правлінню диктатера. Ось мотив, що склонює Сталіна невмолимо держатися тої саме засади комунізму, хоч він реформує деякі інші. Ось рівночасно одно з головних жерел „троцківської" опозиції. Відси також походить боротьба за землю.

В звязку з аґрарною системою й положенням селян є ще й друга точка погляду. Комуністичний режім вяжеться на підставі свого основного економічного погляду з апотеозою машини та приміненням її у щораз ширшому обсягу. Йдучи по тій лінії, в засліплений і безкритичний спосіб доходить він до висновків противних дійсній цілі машини. Машина має бути невільником чоловіка, має заступати його працю, уможливляти йому добробут, свободу і вищий розвиток. Одначе в дійсности, і то в Совітах *ще більше ніж в інших демократичних державах*, людина стає невільником, що дає з себе останки своїх сил, ограниченим щодо рода праці й нездібним до удосконалення власної особовости.

На цілім світі люди, що думають над добром і поступом людства, розглядають тепер проблєму визначення спасенної границі для машинової продукції й розумного її примінення. Всевладність рільних машин в СССР отворила очі всім здібним думати людям на величезну небезпеку цілковитого винищення селянського типу. Якраз в обсягу хліборобства є у великій мірі можність врятування індивідуальної людської праці згідно з вимогами технічного поступу. Та праця має в собі великі етичні цінности, а посередно й політичні, бо справжній селянин всюди належить до найздоровіщих елементів населення.

Всі, що бажають, щоб Росія стала мужицькою демократією, — а се її призначення — і що входило в програму Троцького, є отже противниками сталінівського „ультрамашинізму", який винищує російське (і не-російське) мужицтво. І тут саме одна з причин безчисленних саботажів машин на цілій території Совітів. Мартирольогія російського народу має глибоке значіння. Совітська Росія це величезна суспільна ляборатория, в якій шляхом практичних експериментів розвязується найтрудніші проблеми майбутнього, дійсно спасенного устрою суспільств. Теоретичні розглядання ніколи не завелиб на властивий шлях упертих доктринерів, що мають дар фанатизувати маси до руйнуючих систем.

др А. Носсіг.

дей виховаємо, буде залежати чи будемо скоро чи помаліше тратити оставші нам ще признаки сучасної нації, чи взагалі не будемо тих ознак тратити, але може будемо навіть здобувати нові.

Нема причини попадати в безнадійність, що — мовляв — „не зможемо" дати своїй будучій провідній верстві нового типу потрібне виховання, котре булоб рівновартне з освітою й вихованням інтеліґентів старого типу. Бо й те виховання старого типу (поза одиницями) не давало нам людей приготованих до тяжких вимог життя. Воно й не мало їх давати, бо ціллю його було продукувати добрих урядників для держави. Ту свою ціль старе виховання здебільшого й осягало.

Нове виховання мусить бути зовсім інакше. Про те, яке воно повинно бути, напишу колись окремо. — А. Ч.

Королівська візита у Франції

Англійський король Юрій VI з королевою Єлисаветою відвідав Францію і був там кілька днів. В Парижі на двірці привитав достойних гостей президент французької республики Лебрен з жінкою і членами правительства. Королівський гість зі свитою мешкав у палаті Ке д'Орсей, де міститься французьке міністерство закордонних справ. Англійській королівській парі товаришило тільки 12 осіб з Англії, м. ін. льорд Галіфакс, марш. льорд Бердвуд, кн. Нортемберленд і гр. Спенсер. Багаж королівської пари був спакований в 48 великих куфрах. Апартаменти в палаті Ке д'Орсей уряджено до подробиць. Вартість уряджень апартаментів королівських гостей обчисляють на поверх 100 міліонів французьких франків. Король спав на ліжку Наполеона, королева на ліжку королеви Марії-Антуанети. Підчас побуту королівської пари в Парижі відбулися парадні обіди і равти та ріжні політичні наради. М. ін. король Юрій відбув нараду з французьким начальним вождом ґен. Гамеленом. Льорд Галіфакс нараджувався з премієром Далядіе і мін. закорд. справ Боннетом. Льорд Галіфакс домагався, щоб Франція вплинула на Чехословаччину і наклонила її до поміркування супроти своїх національних меншин. На час гостини французькі власти змобілізували велику скількість поліції міської і державної, відділи республиканської ґвардії і війська. Всі чужинці в Парижі на час візити були під строгим поліційним доглядом. Французька преса принесла заяви найвищих достойників і найвизначніших представників французької суспільности від монархістів до комуністів. Всі вони вітали королівську пару якнайсердечніше. До Парижа прибуло на час візити 12.000 Англійців. Це перший офіційний виїзд англійської королівської пари до Франції від 1914 року.

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Садки лише „саможондові"

„Діло" в ч. 156 принесло під таким наголовком статтю посла В. Кузьмовича про труднощі в оснуванні дитячих садків, в якій м. ін. читаємо:

У цьому році староство в Калуші домагалося від провідниць садків 25 літ життя, дволітньої практики, фахової освіти, захоронкарської матури, далі правильника садка та його статуту і врешті поставило спеціяльні вимоги щодо льокалів. Староство в Золочеві домагалося теж матури від провідниць та відбуття спеціяльного курсу, далі свідоцтва здоровля провідниць, програми садка і посвідки віку дітей. Староство в Стрию бажало собі, щоб свідоцтво здоровля садівнички було потверджене фізикатом, що коштує 11 зол., хоч досі того не домагалося. Фізик у Копичинцях попав на помисл рентгенувати садівнички... В низці повітів (Підгайці, Перемишляни, Камінка Струмилова, Теребовля, Чортків, Борщів і ін.) староства не дозволили на відчинення садків або припинили ті, на які дали були тимчасовий дозвіл (Камінка Струмилова), подаючи мотив, який повторяється у всіх цих заборонах: мовляв, існує „гмінна" півкольонія і тому існуванням двох півкольоній недоцільне. Староство в Сокалі пішло так далеко, що вже навіть зголошення садків „колами господинь вейських", отже чисто польської громадянської установи, вистачило йому, щоб застосувати заборону для українських. Не маючи відповідних матеріялів, я виїхав у кілька місцевостей повіту Камінка Струмилова, щоб безпосередньо стрінутися з нашими людьми і такий матеріял зібрати. Отже стверджую, що хоч каменецький староста заборонив у 15 місцевостях свого повіту ведення українських дитячих садків з мотивів, що там існують „гмінні", то проте в цілій низці інших місцевостей (Кізлів, Новосілки, Полонична, Любина Нова) на українські садки дозволив, хоч там існують садки „гмінні". Стверджую, що у всіх „гмінних" садках є вчительки лише Польки, вони вчать дітей лише польської молитви й говорять з ними лише по польськи. До „гмінних" садків ходить незначайно мало дітей, а українські діти сторонять від них свідомо, або ходять туди лише одиниці, звичайно крайня біднота, щоб дістати тепле молоко чи цукор. У Стрептові в гмінному садку є коло 20 дітей і дві вчительки (!), в Желехові Великім коло 12 дітей і дві вчительки (!), в Горпині 8 дітей. Переїжджаючи випадково через Янчин, перемишлянського повіту, я нарахував у „саможондовім" садку лише 5 дітей! Всі вони — це діти місцевих постерунькових та інших гмінних достойників. Ані в Стрептові, ані в Желехові, ані в Горпині, ані в Янчині не дозволено на український дитячий садок. Люди розповідали мені, що солтис з Волиці Деревлянської, повіту Камінка Струм., дістав наказ від війта, приготовити фіру дров на варення дітям страви, мешкання для садівнички і 25 зол. — очевидно для „гмінного" садка. У Хренові, цьогож повіту, староста заборонив український садок, зате дав дозвіл на польський і... москвофільський! З цих помічень можна зробити такі два висновки: 1) перш усього у тернопільському воєвідстві виростає до панівної системи засада: в народовостево мішаних місцевостях має бути садок лише польський, як інструмент польонізації, до того вдержуваний засобами й української людности; 2) українське населення розуміє докладно польонізаційне призначення тих установ і глибоко діткнене у своєму розумінні справедливости стоїть від них осторонь. На наших очах державна адміністрація хоче надати право громадянства засаді, яка грозить незвичайно поважними наслідками всьому нашому зорганізованому життю. Цією засадою має стати, покищо вимога, що не повинно бути місця на українську установу там, де є анальогічна установа польська. Коли ця засада втримається у відношенні до дитячих садків, то ніде нема сказано, що її не стануть колись пристосовувати до Просвіти, Рідної Школи і кооперації.

Марнування публичних грошей

На жовтень с. р. заповіджено „загальнопольський конгрес дитини". Катовицька „Польонія" одержала звіт зі засідання членів організаційного комітету і наводить з него слідуючі дані: „Пан В. Ліпіньский відчитав рахунковий звіт за 1 і пів року (півтора року тривають уже приготування до конгресу! — Прим. „Польонії") від 1. І. 1937 до 31. V. 1938. Вплили внесли 31.000 зл. від міністерств, банків, суспільних інституцій... З тих 31.000 зл. на кошти адміністрації видано 15.000 зл.". — „На основі прелімінаря, зреферованого п. В. Ліпіньским, кошти конгресу мають виносити: 6 місяців по 1.825 зл. = 10.950, 4 місяці по 900 зл. = 3.600 зл., пропаганда 3.700 зл., брошура 9.000 зл., інформаційна брошура 8.100 зл. Разом 35.350 зл.!" — „Неясно тут, пише „Польонія", чи ті 35.350 зл. се дальші видатки, крім уже виданих 15.300 зл., чи може се цілковитий кошторис конгресу. Але на тім не кінець! З конгресом буде получена вистава, що її кошти обчислено на 93.550 зл., в тім адміністраційні кошти на 1 місяць 18.000 зл., на адаптацію льокалю 12.000 зл., отже вже 30.000 зл. Чи ті величезні суми, видані на „кошти адміністрації" акції, що має „висвітлювати" права, в значній мірі вже висвітлені... не можуть разити в краю, де так довго і даремно борються з браком шкіл і браком учителів, де учителі — нуждарі, перетяжені працею, де тисячі дітей недоживлених, хорих не можна вислати на літні кольонії з причини браку средств, де тисячі позбавлені науки взагалі і де — на все те нема грошей! І одно насувається питання: хто дає публичні гроші на такі імпрези, хто контролює ту скандальну господарку?" кінчить „Польонія".

Ґрупи санації

Соціялістичний „Роботнік" приніс спис „ґруп, відприсків і скупчень" проурядового табору Польщі: 1) ОЗОН (Обуз Зєдноченя Народового) під проводом ген. Скварчиньского. 2) Консерватисти трьох напрямків (познанський — „Дзенник Познаньскі", варшавсько-краківський — „Час", і виленсько-варшавський — „Слово"). 3) Направа. 4) Приятелі марш. Славка. 5) Ґрупа „Ютро Праци". 6) Ґрупа Рутковского зпід „фалянгового" прапору. 7) Безпартійні приятелі ген. Желіговского. 8) 1.900 масонів шкотського обряду, „всі на провідних становищах". 9) Ґрупа Яворовского. 10) Молодоконсерватисти з „Політики". 11) Потрійне порозуміння організацій молоді („Звйонзек Стшелецкі", „Сев" і „Звйонзек Гарцерства Польскего"). 12) „Звйонзек Млодей Всі" яктакож кілька инших сільських організацій в роді „Зелених" або „Золотих Сорочок". 13) „Легіон Млодих" Боцяньского і 14) О. М. П. („Обуз Млодзежи Працуйонцей").

Шведські соціялісти про свого короля

Інтервю з провідниками соціялістів з приводу ювилею короля Ґустава V.

Орган шведських ліберялів „Дагенс Ніґетер" приніс інтервю з провідниками шведських соціялістів з приводу ювилейних обходів у честь короля Швеції Ґустава, який як відомо осягнув в сім році 80-ий рік життя. Ті провідники соціялістів, колись противники монархічного ладу, згодом зовсім змінили свої погляди і стали прихильниками монархії у Швеції. Предсідник робітничих союзів у Стокгольмі Геґлюнґ заявив м. ін.: Життя часто глузує з льоґіки і доктрин. Уважаю, як і давніше, що республиканський устрій теоретично лучша форма правління державою, проте думаю, що добра монархія лучша ніж кепська республика, а шведський король під тим оглядом понад всі похвали. Видавець, що колись сидів у тюрмі за образу величества, не вагаючись заявив, що почуває до короля Ґустава V живу симпатію і глибоке поважання. Один зі старих шведських соціялістів, бувший бурмистр Стокгольму, Ліндґаґен, сказав, що навчився цінити короля, його способи розуміння, його терпимість і його любов до народу. Булоб мені просто соромно, заявив Ліндґаґен, колиб я відкинув запрошення, яке я одержав з королівського двору. І вкінці Кільборн, що довго заступав III Інтернаціонал у Швеції, відповів на запит журналіста, що вважає шведського короля чарующим чоловіком. Практичні міркування змушують Кільборна заявитися за теперішнім монархічним режімом, не кажучи вже про те, що той режім дуже добре втілює традиції Швеції. В тій самій ґазеті „Дагенс Ніґетер", напечатана стаття сина короля Ґустава V, принца Вільгельма. Його стаття написана в формі отвертого листа „до дорогого батька". Лист кінчиться словами: „Ти — найлучший батько в світі".

Не голосують і не родять

Суспільне положення жінок у Франції.

Відомий польський публіцист Адольф Новачиньский написав велику статтю в часописі „Хроніка світа і Польщі" (ч. 25) п. з. „Не голосують і не родять". В тій статті обговорює політичне і соціяльне положення жінок у Франції і пише м. ін.: „...Нормальний Европеєць... про те не думає, не забиває собі тим голови. Та проте в тім є загадка над загадками і парадокс з неправдоподібних найбільше несподіваний. Будь що будь маємо вже 1938 рік. Урівноправнені на світі жінки всіх рас і народів: Єгиптянки, Арабки, Канадійки, Кубанки з Куби, Кретинки з Крети, Скандинавки від 50 літ, Фінляндки ще під режімом царату. А тут тимчасом в центрі цивілізації, в одній з трьох провідних „великих демократій", в державі свободи, рівности і братерства (так!) жінка не голосує, не вибирає, не вибирана, не має ніяких виборчих прав, яко жінка не може мати свого власного банкового конта, в неприсутности мужа не може відбирати почтового переказу, не розпоряджає маєтком, не дістає закордонного пашпорту без дозволу мужа і взагалі не посідає ніяких цивільних прав. І триває той стан безперервно від часів Наполеона, завдяки Наполеонові і його кодексові"... „Ну, і Французки остаточно погодилися з тим середновіччам і той анормальний стан толерують. Краянки Жанни д'Арк, краянки св. Ґеновефи і... Жорж Занд і т. д. дальше терплять найбільше нечуване ярмо і дальше даються трактувати як Божі сотворіння політично і соціяльно другорядні... І за сю деградацію... прийшла пімста, прийшла відплата в найгрізнішій формі і розмірах. Французькі жінки перестали родити. „Не будемо голосувати, то не будемо нам дітей виховувати", сказали собі французькі жінки. „Не ми рішаємо про контінгент рекрута, то не будемо нам його доставляти. Сто літ... шкалуєте нас в повістях і комедіях, то ми вам тепер відплатимо... Збережемо стрункі молодечі „лінії"... але з потомством буде гірше". — Колись, колись було зовсім інакше. В байкових часах королів Людвиків, королів сонць, сонішна Франція була найчисленнішим европейським народом і вся верхівка людства говорила по французьки. Від великої революції зачався великий упадок. Ще в 1800 р. населення Франції то було 15 проц. Европи, а на одно супружжа випадало 4.5 дітей... Ще за Наполеона III в 1868 р. уродилося 1.034.000 Французів. Від 1870 до 1936 р. населення Франції побільшилося о 3 міліони (разом з імігрантами). В тім часі Англія з 26 міл. населення перейшла на 47 міл., Італія з 25 на 43, Японія з 33 міл. на 69, Німеччина з 39 на 67 і то по обкроєнні, після Версайского договору. В 1899 р. припадало на 1 французьке супружжа вже тільки троє дітей. Продовж 125 літ число уродин впало з 32.2 на 1000 в 1825 р. на 17.4 на 1000 в 1931 р., рахуючи вже і чужинців, яких число виносить 4 міліони: 2 міліони Італійців, 400.000 Поляків, 80.000 Арабів спроваджуваних від 1935 р., в сумі 15 проц. чужої крови... Отже коли за Наполеона був ще один рік з міліоном уродин, а за III-ої республики в 1900 р. ще 900.000, то в 1936 р. уродин вже тільки 630.000. В тім також фатальнім році перший раз надвишка умерших над уродинами винесла 12.000. Отже продовж 36 літ животна сила народу... впала о одну третину. Продовж півтора сотки літ французька розродчість зменшилася на 50 проц... Французів в Европі (разом з 4 міліонами чужинців у Франції) є вже тільки 8.2 проц.! У Франції 40 проц. супруж бездітних. У французькім парляменті є 300 послів безженних або бездітних. В департаменті Секвани (Париж) від 6 літ більше домовин ніж колисок..." — Тільки А. Новачиньский. Нема сумніву, що родина дуже тісно звязана з релігією й Церквою. Де упадає релігійність і зростає нехіть до Церкви, там скорше чи пізніше прийде до упадку родини і родинного життя, яке проявляється нормально у відповідній скількости потомства. Зокрема великий вплив має відношення провідної і правлячої верстви до релігії й Церкви. Коли ті, що правлять державою, позволяють на висмівання родини в театрах, в літературі і в пресі, і до того самі живуть або в безженности або в бездітнім стані, то не дивно, що й народна маса зачинає наслідувати свою провідну верству і перестає цінити дітей та вважає їх завадою й перешкодою вигідного життя. При обмежуванні числа дітей мають значіння й тяжкі умовини життя інтелігентського пролетаріяту. Але вони мабуть не рішаючі.

Зі свіжих пучків і квітів
СІК СЕРДЕШНИКА
ЗМІЦНЮЄ СЕРЦЕ.
Продажа в аптиках і дрогеріях.
Маґістер Едвард Ґобец
Warszawa, ul. Miodowa 14.

Адвентисти 7-го дня

VII. Адвентисти відкидають св. Тайни.

Нігде так виразно, так ярко не виступають адвентисти проти спасення й освячення людських душ, як саме в своїй фальшивій науці про св. Тайни. Крім хрещення вони не признають інших св. Тайн, відмовляють їм сакраментального характеру й змоги освячувати людські душі. На їх погляд св. Тайни непотрібні. До того в Найсв. Евхаристії вони бачуть лише символ (що згідне з їх матеріялізмом), а не правдиве Тіло й правдиву Кров Ісуса Христа. На питання, поставлене впрост: Чи вірите, що евхаристійний Хліб і евхаристійне Вино се правдиве Тіло і правдива Кров Христа Господа? — адвентист-суботник відповідає рішуче: ні!

Така наука вже, очевидно, перечить якнайвиразніше словам св. Письма, наведеним там багато разів. Дальше з такої науки адвентистів проглядає охота ворога людського роду — відібрати людям найцінніший корм душі й тіла, вирвати Христа з наших серць, щоби не допустити стати одним тілом і одним духом з Христом. Учать так мимо того, що дуже добре бачуть благословенні овочі св. Причастя! Всежтаки й сею точкою їх науки займуся, щоби виказати, як і тут вони в суперечности зі св. Письмом.

Всі освячуючі тексти св. Літургій мають ті сакраментальні слова, що освячують хліб: „Се є Тіло Моє". Всі молитви, ціла практика Христової Церкви свідчить, що така була наука Церкви від початків її й така сама сьогодні. Мабуть ні на однім іншім відтинку католицької теольогії не панувала така згода, як тут. Се вказує, що ніхто з правовірних християн ніколи не сумнівався в реальну присутність Ісуса Христа в Найсв. Евхаристії. Клясичний вияв того св. Іван Золотоустий, „Доктор Евхаристії", як його чимраз частіше починають називати в католицькій теольогії.

Се цілком зрозуміле, бож се найважніша правда Христової науки. Висловлена вона в св. Письмі в такій ідеальній згоді в усіх чотирьох місцях, де мова про Тайну Вечеру, що мусимо навіть чисто розумово заключати про незмінність передання слів освячення в усіх Апостолів, а з того дальше — що їх уважано за преважні, таїнственні, освячаючі. Ось ті місця в зіставленні, щоби було видко повну згідність усіх текстів св. Письма:

1) „Коли вони їли, взяв Ісус хліб і поблагословив і переломив і дав своїм ученикам і сказав: Прийміть і їжте, се є Тіло Моє. І взяв чашу, віддав хвалу й подав їм, кажучи: Пийте з неї всі, бо се є Кров Моя нового завіта, що за многих проливається на відпущення гріхів" (Мат. XXVI 26—28).

2) „Коли вони їли, взяв Ісус хліб і поблагословивши, переломив і дав їм і сказав: Прийміть, се є Тіло Моє. І взявши чашу та хвалу віддавши, дав їм, і пили з неї всі. І сказав їм: Се є Кров Моя нового завіта, що за многих проливається" (Марк. XIV 22—24).

3) „І взяв хліб, віддав хвалу і переломив і дав їм, кажучи: Се є Тіло Моє, що за вас дається. Робіть се на мій спомин. Таксамо й чашу по вечері, кажучи: Се є чаша, новий завіт у Крові Моїй, що за вас проливається" (Лук. XXII 19, 20).

4) „Я приняв від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус тої ночі, котрої був виданий, взяв хліб і віддавши хвалу переломив і сказав: Се є Тіло Моє, що за вас ломане, се чиніть на мою памятку. Так само й чашу по вечері, кажучи: Ся чаша се новий завіт у Моїй Крові, се чиніть, скільки разів питимете, на мою памятку" (1 Кор. XI 23—25).

Як бачимо, всі чотири тексти ідеально покриваються щодо слів освячення хліба, а лише стилістичні, не суттєві, різниці виявляють текст 3) й 4) в порівнанні з 1) і 2). Отже з усіх текстів бачимо, що Ісус Христос якнайвиразніше назвав освячений хліб своїм Тілом, а освячене вино своєю Кровю. Як бачимо з текстів 3) й 4), Господь припоручив Апостолам повторяти те, що Він учинив на Тайній Вечері, себто приносити жертву св. Літургії. Отся священича власть, дана Апостолам, була така важна, що Ісус Христос спеціяльно надає її св. Павлові. Він виразно каже, що приняв се від Господа й передав своїм наслідникам.

Що слова Ісуса Христа треба розуміти дослівно, себто, що освячений хліб се правдиве Тіло, а вино Кров Господня, се бачимо якнайвиразніше зі св. Письма. В евангелії св. Івана читаємо, що Христос Господь заповів наперед установлення евхаристійного корму. Ось що читаємо: „Я хліб живий, що зійшов з неба. Коли хто їсть сей хліб, житиме по віки, а хліб, що я дам, се моє Тіло за життя світа. І сперечалися між собою Жиди, кажучи: Як може він дати нам тіло їсти? І сказав їм Ісус: Істинно, істинно говорю вам: Коли ви не будете їсти Тіла Сина Чоловічого, не будете пити його Крови, життя не будете мати в собі. Хто їсть моє Тіло й пє мою Кров, має життя вічне й Я воскрешу його в послідний день. Бо моє Тіло се правдивий корм, а моя Кров се правдивий напій... Се говорив, навчаючи в божниці в Капернаумі. Отже многі з Його учеників слухаючи, говорили: Тверде се слово і хто може його слухати?... Відтоді многі з Його учеників відступили й уже не ходили з ним" (Йоан. VI 48—66). Як бачимо, й тоді були між учениками такі адвентисти, що не могли зрозуміти, як то Господь дасть своє Тіло їсти, й відступили від Нього. Таксамо нині відступають від Церкви з тих причин нинішні адвентисти. Ісус Христос не завертав їх, не кликав за ними: Чекайте, ви Мене не розумієте, я говорю про символ, знак! Ні, нічого подібного не сказав, лише ось що: „Ніхто не може прийти до Мене, коли не буде йому дано від мого Отця" (Йоан. VI 65). Отже Господь розумів свої слова дослівно, без якихнебудь символів.

Таксамо розуміли сі слова й Апостоли. Св. Павло пише в листі до Коринтян: „Бо кілько разів їсте сей хліб і пєте чашу, смерть Господню звіщаєте, аж прийде. Длятого хто їстиме сей хліб, або пити чашу Господню недостойно, буде винен Тіла й Крови Господньої. Нехайже досвідчає себе самого чоловік, і так нехай їсть сей хліб і пє сю чашу. Бо хто їсть і пє недостойно, суд собі їсть і пє, не розріжняючи Тіла Господнього" (1 Кор.

СТАНИСЛАВ ЛОСЬ

Геляда на переломі

Історія середньовічної і новочасної Европи *) аж до найновіших часів знає також приклади держав, які були або є власністю якогось гарнізону, якоїсь військової дружини, що бажає зберегти для своїх членів монополь правління. Повстала навіть низка теорій, що обосновує те бажання. І на тій площині можна з історії Спарти та історії держави хрестоносців витягнути неодну спасенну науку. Правління гарнізону мусить завжди фатально скінчитися і для окупованих і для окупантів, всеодно, чи гарнізон окупує чужий чи свій власний край.

Ляконія була хліборобським краєм, здовж ріки Евротасу тягнулася одна з таких нечисленних у Греції смуг урожайної землі. Хліборобство було — поза війною — одиноким жерелом удержання мешканців, ба навіть у своєрідний спосіб самих Спартанців, що жили виключно з чиншу оплачуваного гельотами в натурі. Торговля і промисл не стояли високо, добрих пристаней не було і Лякедемонці на морі ніколи не почувалися дуже певно. Під Саляміною — мимо тъо, що вони мали начальну команду — мали на загальне число 378 грецьких трієр всього шіснацять супроти сто вісімдесять атенських. Підчас пельопонезської війни лякедемонські фльоти складалися переважно з кораблів доставлених союзниками, відтак з винаймлених за перські гроші. Поруч браку людей брак грошей діймаючо тяжів на спартанській політиці, наказував їй щораз більше рахуватися з домаганнями Персів, а бренькіт золота промовляв до ушей спартанських генералів куди більш переконуючо ніж найвимовніші аргументи. У висліді пельопонезської війни Спарта стала — річ неймовірна — найбільшим збірником золота в Греції. Та це золото було мертве, його не нагромадила господарська праця, воно походило виключно з воєнної добичі, з контрибуцій, витиснених з ворогів і союзників, або з перських субсидій. Спартанські генерали, у скринях яких те золото збиралося, не знали просто, що з ним робити. Не вміли ужити його в господарський спосіб, а радше вміли в один тільки спосіб: позичали його на лихву. Одначе в країні під господарським оглядом так назадницькій як Лякедемонія, господарське життя не могло поглотити золота зібраного в генеральських скринях і не могло його зужити в корисний спосіб. З лихварського кредиту не користали одиниці найбільше творчі й під господарським оглядом найздібніші для довершення інвестиції, для збільшення продукції і побільшення так власного, як і загального добробуту. Як се звичайно буває у хліборобському краю з примітивним станом хліборобства, з кредиту користали якраз найслабші й найнездарніші, не щоб підноситися господарсько, але навпаки з тим вислідом, що раз-у-раз більше винищували себе. Кого не могла виживити необдовжена нивка, той тим менше міг видержати на обдовженій нивці. Позичених грошей не зуживав на збільшення дохідности свого маєтку. Кредит хлібороба буває аж надто часто кредитом виключно консумпційним, споживним, служить тільки на хвилеве покриття істнуючих давніше недоборів. У своїх кінцевих вислідах консумпційний кредит руйнує завжди довжника а дуже часто доводить до зубожіння і вірителя, який в маєтку довжника не знаходить уже покриття.

Так було й у Спарті.

Нечисленні власники золота стали продовж кількох десятків літ власниками більшости спартанської землі („лятифундії" у Спарті покривали в найяркіших випадках — в понятті Грека призвичаєного до малої і найменшої власности — величезну поверхню, до пятьсот гектарів), а населення краю спролетаризувалося.

*) Гл. ч. 30 (1130) „Нової Зорі".

XI 26—29). Бачимо якнайвиразніше, що Евхаристію вважає св. Павло за Тіло і Кров Ісуса Христа. Тому він припоручує під загрозою осудження, себто смертного гріха, щоби кождий перед приняттям Тіла Господнього досвідчив себе. Що се значить? Бачимо, що йде про достойне приняття Ісуса Христа, отже треба мату чисту совість. До евхаристійного стола треба приступати чистим від гріха.

Отже адвентисти перечуть усім місцям св. Письма про Найсв. Евхаристію й подають на те місце науку того духа, що їх опанував. Він не може знести злуки християн з Ісусом Христом, бо тоді вони мають вічне життя. Його задача — відвести людей від Христа й ту службу виконують жидівствуючі сектанти — суботники; але така їх наука не має нічого спільного зі св. Письмом, з наукою Ісуса Христа й Його Апостолів.

Щоби не допустити християн до повороту з блудної дороги, суботники заперечують св. Тайну Сповіді. Вони кажуть, що Ісус Христос не дав нікому права відпускати гріхи. Се знову неправда, заперечення того, що установив Ісус Христос. Певно, що гріхи може відпускати лише Бог, а не людина, але що робить Ісус Христос? Ось після свого воскресення, таки в великодну неділю, являється Апостолам, поздоровляє їх і ось що дальше: „Сказав їм знову: Мир вам; як Мене послав Отець, і Я посилаю вас. Сказавши се, дунув і сказав їм: Приймість Духа святого; кому відпустите гріхи, відпустяться їм, а кому задержите, задержаться" (Йоан XX 21—23). Значить, Ісус Христос надав їм Св. Духа, що має власть, як Бог, відпускати гріхи, або задержувати. Се знову священича власть Апостолам дана. Очевидно, що коли якийсь християнин сповнив гріх, мусів прийти до Апостолів, чи ними наставлених Епископів або священиків, щоби одержати відпущення гріхів. Що сповідь се не була річ приватна кождого вірного, але що вимагала визнання гріхів перед уповажненою людиною, про се виразно пише св. Яків: „Сповідайте один одному гріхи" (Як. V 16). Передтим мова про священиків і уділення св. Таїни Єлеопомазання священиками. Ось як виглядає ціле се місце: „Нездужає хто між вами? нехай покличе присвитерів церковних і нехай помоляться над ним, помазавши його оливою в імя Господне, а молитва віри уздоровить недужого, колиж буде в гріхах, відпуститься йому. Сповідайте отже один одному гріхи й моліться один за одного, щоб ви спаслися" (Як. V 14—16). Бачимо, що треба недужому наперед висповідатися перед тим, що уділяє св. Єлеопомазання, — а се пресвитері, священики, й вони моляться за недужого. В Діяннях Апост. теж читаємо про такі визнавання гріхів (XIX 18; 1 Йоан I 9). Тимчасом адвентисти перечать сповідь перед священиками, а також св. Єлеопомазання. Видко відразу, що їх наука незгідна зі св. Письмом і що вони його перекручують для доказання своїх блудів.

Суботники відкидають і св. Таїну Священства. Св. Письмо виразно говорить про сю св. Тайну (Діян. XIV 23; 1 Тим. IV 14 і ін.), і з тих місць бачимо сакраментальний характер священства. Адвентисти підкопують і сю св. Тайну. Батько їх науки змагає до зниження священичого стану, бо в той спосіб підриває ділання св. Тайн на вірних. Коли нема священиків, то нема сповідей, нема св. Причастій. Тоді для грішників майже нема виглядів на спасення; світ потопає в гріхах, мовби й не було Христової жертви...

Так через адвентистів і інших еретиків діявол старається знівечити овочі хрестної жертви нашого Спасителя. Адвентисти, як бачимо, стараються зрабувати вірним ласку Божу й довести їх до моральної руїни. Щоби зогидити католицьку Церкву, вони кажуть, що її оснував не Христос, а діявол. Щоби християни не вважали Папу за Голову Церкви на землі й наслідника св. Петра, кажуть, що Папа се антихрист. Словом, брехня на кождім відтинку, тим гірша, що заправлена солодощами: що ніби-то вони також християни....Та кождий думаючий чоловік бачить, що се неправда. Їх наука про прихід Христа й про антихриста теж фальшива; нею займуся дальше.

В. Княжецький.

З рішень Управи Пром-банку:

Кредит буде признаватися в першу чергу тим нашим міщанам, в яких підприємствах чинно працює ощадностева збірниця. — Доказ зрозуміння дрібної ощадности — не доказ свідомости підприємця. Надто банк має моральне зобовязання супроти тих, що приходять до банку не тільки тоді, як їм треба кредиту.

Піоніри ощадностевої акції користуються довірям

Пром-Банку

Львів, Гродзіцьких 1/I п., тел. 292-15 і 200-15.

Англійський король в Парижі

В палаті Ке д'Орсей, де замешкав король Юрій VI підчас своє візити в Парижі, зібрано все найкраще, що могли дати музеї Лювру, Версаю і Фонтенебльо. Ремонт королівських апартаментів тривав 100 днів. Його виконувало 1000 робітників-спеціялістів. Вони мусіли положити 35 кільометрів ріжних проводів. На внутрішну прикрасу палати пішло 12.000 кг. ріжних фарб. Щоб привести до порядку люстра треба було обмити 22 тисячі кришталиків. Апартаменти королівських гостей на першім поверсі, одна саля краща другої. Великий сальон, в якім зголошені очікували короля, прикрашений великим портретом англійської королеви Вікторії, короля Едварда VII й інших. Королівський кабінет в стилю ампір (наполеонськім). На старинним бюрку лямпа з масивного золота і два телефони. Один з них мав пряме получення з королівською палатою в Букінгемі в Лондоні. В глибині кабінету під бальдахімом ліжко з Фонтенебльо, на якім після переказу спав Наполеон I. Побіч купелева кімната з темного ляку, в ній ванна з позолоченої мозаїки. Сальон королевої отапетований ясно-зеленим шовком і прикрашений образами, які представляють дітей. Під бальдахімом ліжко, на якім спала королева Марія-Антуанета. Комода в спальні королеви з часів Людвика XVI. Вона коштувала півтора міліона франків. Перед палатою чудовий парк. В нім зацвили рожі, які посаджено весною с. р. спеціяльно для королеви Єлисавети. З вікон королівської їдальні чудовий вид на парк. З другої сторони палати ріка Секвана, на якій продовж трьох ночей трискали світляні фонтанни.

Вислід конференції в м. Евіян

На конференції в Евіяні представники Великої Британії, британських доміній і декотрих полуднево-американських держав згодилися „тихцем" приняти до своїх держав значну скількість жидівських еміґрантів з Німеччини й Австрії. М. ін. Англія згодилася приняти до себе 50.000 жидівських еміґрантів. Таку саму скількість Жидів згодилися приняти: Полуднева Африка, Австралія, Злучені Держави Півн. Америки, Бразилія й Аргентина. Також німецьке правительство мало згодитися строго довірочно на фінансову допомогу для тих Жидів, що будуть еміґрувати з Німеччини. (Катовицька „Польонія").

Щось подібне бачили ми в XVI ст. нашої доби в Еспанії, яка маючи величезні припаси золота, що безнастанно допливали з Нового Світа, убожіла щораз більше, бо її населення не вміло використати допливу золота для побільшення інтензивности господарського життя. Щось дуже подібне бачимо за наших днів в Індії, де населення дуже вбоге, а величезні скількости золота лежать у скринях богачів.

Особливша річ, що спартанська воєнна суспільність не була завойовницькою суспільністю. Вона підбила лише тілько краю, кілько треба було на доставу спартанського прожитку для війська при його тодішній чисельности. Пізніше спартанський гарнізон був щораз менший і не потребував нових земель. Довгі роки не відчував також потреби грошей. Від половини VI століття Спарта не доконує вже підбоїв ні анексій. Від переможених ворогів домагається тільки союза на випадок війни, не вимагаючи від них в часі мира нічого поза признанням чисто почесного першенства і деякого впливу на закордонну політику союзників.

Се була причина, задля якої Спарта довгий час значно більше ніж Атени могла полягати на вірности союзників. А другою причиною було те, що союзники Спарти аж до війни з Тебами завжди знали, що боряться по переможній стороні. Щойно вислід пельопонезської війни змінив засадниче відношення Спарти до малих грецьких державок без огляду на те, чи вони боролися по стороні Атен, чи якраз Спарти. Спарта несена филями війни знайшлася там, де ніколи не припускала, що зайде, покинула свою традиційну політику і втратила безповоротно свої старі методи.

Пельопонезська війна вибухла з конфлікту двох державних інтересів:

„Її найправдивішою та найменше признаною причиною, хоч вона зробила з війни конечність, була — пише Тукидид — могутність Атен і тривога, яку вони розбудили у Лякедемонців..."

Атени у грецькому світі були новою силою. Спарта була традиційною силою. Примат Спарти в часі мира спирався на старій славі й обичаю, в щоденному житті не давався відчувати. Спарта від своїх союзників вимагала пошани, а не грошей. Коли часом вмішувалася в їх внутрішні справи, то тільки, щоб усунути місцевих тиранів і тим здобувала собі вдячність населення, бо тиранія у клясичній Греції не була ніде популярною формою правління. Вразі війни Спарта вимагала від своїх союзників військової підмоги, але й власної крови не жаліла. Отже грецькі державки були призвичаєні до примату Спарти. Як кожда річ освячена традицією, сей примат не разив у добі, коли ще всеціло панував обичай.

Гегемонія Атен була зовсім інакша. Атени вимагали не тільки військової помочі в часі війни, вони вимагали ще грошевої данини в часі мира. Щобільше, накидували союзникам не завжди приємну їм демократичну форму правління, отже встрявали в їх внутрішні справи, чого Греки не любили понад усе, накидали союзникам атенську судову зверхність, коштовну і не безстороннюю, приневолювали союзників приймати атенських кольоністів і наділювати їх землею, накладали податки на їх торговлю імпортову й експортову, або бойкотом руйнували їх господарське життя, а за видобуті від союзників гроші будували ті величаві святині і будівлі, які — по вже наведеним словам Тукидида — виставляють атенській могутности значно більше свідоцтво, ніж було в дійсности. Доки Атени вели переможню війну з Персами, їх домагання могли ще знайти оправдання в очах союзників, виставлених на небезпеку зі сторони Великого Короля. Коли одначе від р. 449/8 війни з Персами скінчилися, коли Греки з островів і Греки малоазійського прибережжа побачили себе свобідними, зверхність Атен почала в нестерпний спосіб тяжіти над союзниками. Атени нарушили традиційну рівновагу Греції й мусіли викликати реакцію Спарти. (Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Марійські видання

потрібні до виховання нашої будучої еліти.

Сайлер-Шлегель, **Наслідування Марії.** З німецького зладив М. Ф. [е д о р о в и ч] ЧСВВ. Жовква 1938. Стор. 118+1 ілюстр. вклад, форм. 73×112 мм. Друкарня і Видавництво оо. Василіян. Ціна опр. 0.50 зл., брош. 0.30 зл.

Загально відоме славне „Наслідування Христа" св. Томи Кемпійського дістало свій відповідник у творі „Наслідування Марії", яке написав Єпископ Зайлєр (не Сайлер) 1764 року в Гінсбургу. „Наслідування Марії" вийшло спершу латинською мовою; опісля Шлегель переробив цей оригінал на німецьке. В українській мові „Наслідування Марії" видали оо. Василіяни в Ужгороді [1]), та цей їх переклад не надзвичайний. Відомо мені також про переклад „Наслідування Марії", який зладив др І. К. Гладилович; та цей переклад залишився в рукописі. Отже дуже добре, що о. М. Федорович дав нам свій переклад, а властиво перерібку „Наслідування Марії", яка і своїм зверхнім виглядом — читкий друк, маленький молитвеничковий формат — і своєю чистою мовою робить на читача гарне й переконливе враження. Ось маленький зразок, як виглядає книжечка в новому перекладі:

Я любила вбогість і жила зі своїм Сином у недостатку. А однак співчувала я бідним, ідучи за прикладом моїх праведних батьків, що були дуже милосерні й щедрі для потребуючих. Від раннього молодости відносилася я з великою любовю до нуждарів та старалася помагати їм по змозі тим, що мала. Дари, що їх моєму Синові принесли мудреці зі Сходу, роздала я, якстій, убогим. Не погорджуй ніколи бідним! Легше знайти святого в нужденній одежі, чим у пурпурі. І не думай, що Господь менче дбає про вбогих; Господь тому дав їм так мало, бо журбу про них зложив на милосерні серця багатих. Не дивися на людину, чи вона заслугує на милостиню, або чи вона через власну вину попала в нужду; бо Бог не зважає на лице чоловіка, а дивиться на серце... А не можеш часом помогти другому, то скажи йому бодай добре слово. Не легковаж бідного, бо він вже й так досить має своєї недолі та нещастя; бо Бог може за ним заступитися! Коли можеш йому допомогти, то зроби це, а як ні, то бодай скажи йому добре слово... І не лише щодо тіла, але й щодо духа треба оказувати другому милосердя. Потіш засумованого, відвідай опущеного. І д и м о ї м с л і д о м! (Сторінки 29—33).

Як бачимо „Наслідування Марії" своїм духом і способом вислову дещо подібне до славного „Наслідування Христа". Правда „Наслідування Марії" Зайлєра-Шлегеля висотою ідей не дорівнює творові св. Томи Кемпійського, як єпископ-автор не дорівняв святістю життя святому містикові з Кемпен. Та для нас, мало досконалих світських людей, ця хиба Зайлєрового твору може і... корисна: „Наслідування Марії" лекше до наслідування ніж „Наслідування Христа". Так як туристові лекше входити на Говерлю, ніж спинатися на Мавит Івріст. Саме як такий еволюційний етап у духовному поступі книжечка Зайлєра дуже придасться, особливо рядам наших Марійських дружинників і дружинниць, спеціяльно на маєві набожества та до щоденних розважувань.

Левада Пречистої. М а р і й с ь к і л е г е н д и переповів А н т і н Л о т о ц ь к и й. Жовква 1938. Друкарня й Видавництво оо. Василіян. Ст. 118, форм. 128×178 мм.

Наші люди дуже люблять читати легенди, як колись наші предки читали всякі апокрифи. Зєднання елементів чудесного з реальним, твору уяви з твором історії, врешті висока провідна ідея — „теза" твору — це ті прикмети легенди, які роблять її такою популярною й любою і для молоді і для старих. У книжці „Левада Пречистої" наш відомий популяризатор Антін Лотоцький дав нам збірку 48 Марійських легенд. З того числа 45 легенд Лотоцький узяв з німецької книжки Оттона Гітлєра „Maria am Spinnrad". Та помимо тої взятки не можна „Левади Пречистої" вважати за звичайний переклад, а хіба за перерібку: майже всі ті легенди основно зукраїнізовані, перенесені в наші українські села й міста, повні українського кольориту. Додам, що мова перерібки направду зразкова. Коли додати до цього правдиво поетичний стиль, то треба признати, що „Левада Пречистої" досить рідке явище серед наших сумної слави „перекладів". Ось зразок мови й стилю Лотоцького:

Гарно їй у ньому. Стоїть пишна, вродлива, справжня княгиня! Румяне личенько додолу спустила... відай під вагою вінка.

Оришка всміхнулася. Вона тішиться, що Ксеню вибрали женкині княгинею та що їй так гарно в пшеничному віночку. Вони з зовищею любляться, як сестри рідні. Згадала Оришка заразом й своє дівуваннячко. Ще так недавно вона таксамо пишалася в пшеничному вінку.

Пустилися в село. Ідуть полем, ідуть левадами. Несеться дзвінко пісня:

— Дивувались ліси, дивувалися,
Де пшениці, жита подівалися?
Женчики позжинали,
Женчики позбирали
Золотими серпами,
Біленькими руками.

А ліс справді неначеб дивувався. Мовчазний, понурий стояв над цариною. Де перше золота пшеничка буявіла, гнулася, тепер тільки пуста стерня жовтіє.

Вються голосні пісні, жарти та сміхи перебивають їх. Похід женців зійшов на полеву дорогу.

Вже й до села недалечко. (Ст. 73).

Гарно булоб, якби українські матері подбали про „Леваду Пречистої" для своїх дітей і в вільних хвилинах прочитували діточкам ті легенди про Христа й Богородицю. Діти навчилисяб любити Бога, молитву, добрі діла, а боятися гріха й неправди. Такі побожні й рівночасно цікаві оповідання найкраще промовлять до малого дитячого серденька та сповнять уяву дитини образами чудесних і святих подій. Так дитина напоїть свою уяву потрібною їй стравою чудесности й рівночасно ввійдуть у її підсвідомість правдиво моральні ідеї. Дивно, що родичі так мало звертають уваги на це, що всякі світські казки, як примір. збірка Гнатюка, се введення до молодих умів к р и м і н а л ь н и х о б р а з і в і н е м о р а л ь н и х і д е й. Прошу взяти в руки якунебудь казку збірки Гнатюка й читати її так, як читає дитина: з вірою, що все те дійсне. А тоді прослідіть іще, але вже як зріла людина, яку мораль проповідують факти — для дитини „правдиві"—, що їх подає така казка чи байка. Побачите тоді, що подавання дітям таких „невинних" байок це часто зовсім анальогічне з подаванням дорастаючій молоді змислових і кримінальних романів. Щойно в тім світлі стане вам ясна потреба направду християнської, моральної й рівночасно дитяче-уявної лектури, якою є саме християнські легенди.

А й старшим, особливо людям покірного й лагідного серця, легенди часто витискають сльози з очей та спонукують їх до ще більше праведного життя. Отже не лише „Левада Пречистої" — гарна й цінна книжка, але ще й треба від католицьких видавців домагатися, щоб видавали більше книжок цього роду. Варт видрукувати наново легенди Сельми Лягерлєф, перекласти прекрасні оповідання Марґи Томе „Невидиме царство" (про Святих Сходу), чудові „Квітоньки св. Франциска з Асізі" й інші подібні твори.

Прекрасна обгортка роботи проф. Ю. Буцманюка; маляр показався добрим графіком.

о. О с и п Л е щ у к. **Вишкіл кандидатів Марійських Дружин.** „Бібліотека Марійських Товариств" ч. 4. Львів 1937. Ст. 78, форм. 121×166 мм. Ціна 0.80 зл.

Відомий католицький фейлєтоніст Пер ль'Ерміт (о. кан. Лютіль з „Ля Круа") писав („Президес-Кореспонденц", 1919, з 3. IV.) таке:

Я бачив велику, темну, безформну людську масу, числом яких 30 міліонів людей. Вона перекидувалася, хвилювалася безвільно то в о-лиш, то в другий бік. Були там молоді, були й старі, вбогі й богаті, добрі й лихі. Ця первова й незручна юрба була так же скора до божевільної любови, як і до злої ненависти. Якесь ніщо кидало цю масу направо, а згодом теж саме ніщо перетягало її наліво! Ця маса була подібна до тої, яка в Квітну Неділю величала Христа, а вже в Велику Пятницю плювала Йому в лице. Історія безнастанно росповідає нам про змінливі настрої такої товпи, яка з мертвецького отупіння переходить до хижого розярення, щоб залити кров'ю сторінки історії людства. Такі скоки — скажете — мусять мати свої причини. Певно. На океані шаліють вітри й розбурхують хвилі. В людському о к е а н і і с т н у є б л а г о р о д н а а б о з л о ч и н н а е л і т а. І залежно від цього, котра з них візьме керму юрби в свої руки, рухне безкритичну масу вправо або вліво. Тому виховання еліти — дуже важна справа. Коли дух темноти придбав Вольтера чи Русса — то при їх помочі довершив більших діл, аніж при допомозі міліонової товпи. І навпаки: коли Христос наверинув Савла — то тим своїм актом приклав сокиру до кореня римської імперії. А Петро Канізій учинив для Христа більше, ніж ціла фалянга протиреформаційних письменників.

Від еліти залежить сьогодні сила й упадок нації. Прим. фашисти чи большевики тому так дуже дбають про виховання молоді, будучої еліти своїх партій. А гітлєрівці, крім виховання молоді в партійних організаціях, мають іще окремі школи провідників, до яких приймають спеціяльно вибрану еліту з молоді й учать її там у просто „монастирських" регулах на провідників нації. Подібно і в католицьких Марійських Дружинах, до яких приймається лише добірних членів і то щойно по переході через т. зв. „кандидатуру". Отже від тої кандидатури залежить розцвіт Дружини.

Досі не мали ми відповідного підручника до вишколу кандидатів Марійських Дружин. Але ось о. професор Осип Лещук, відомий знавець Марійських Дружин і довголітній їх провідник, дав нам тепер свій „Вишкіл кандидатів Марійських Дружин". Цей підручник зладжений так доцільно-практично й рівночасно так педагогічно, що подібного не мають навіть Марійські літератури в інших мовах. „Вишкіл" обіймає 6 інструкційних сходин, а кожді з них зложені з 2 частей: духовної конференції й інструкції. По інструкціях маємо відповідні контрольні питання. Все те подане стисненно, а проте у великім порядку (по точках) і дає направду великий матеріял для провідників та інструкторів. До того ж увесь „Вишкіл" не висить у чужині, як це в нас досі звикли були письменники робити, він для нас рідний і близький через подання великої кількости даних з нашої української історичної й сучасної дійсности. Зміст оживляють і доповнюють цікаві конкретні дані, а не сухі фрази чи теоретизування. Багата література, якою автор користувався, ще скріплює наше переконання про справдішню вартість книжки о. Лещука.

А р а м і с.

[1]) Наслідування Марії. Ужгород 1932. Ст. 125+(3), 16×12.2.

Нові видання

З нами Бог. Матеріяли до уладжування ювілейних академій у 950-ліття Хрещення України. Львів, 1938. Накладом Ділового Комітету Свята Християнської України. Стор. 52. Форм. 14.1 × 20.1 цм. Ціна 1 зл.

Свято Християнської України. Бюлетин Ділового Комітету святкування 950-ліття Хрещення Руси-України. Неперіодичне видання. Львів, липень 1938. Накладом Ділового Комітету Свята Християнської України у Львові. Львів, вул. Новий Світ ч. 22, тел. 244-67. Стор. 8.

Цим знаком переможеш. Ювілейні проповіді на торжества звязані з 950-літтям Хрещення Руси-України. Львів, 1938. Накладом Ділового Комітету Свята Християнської України. Стор. 71. Форм. 14.1 × 20.1 цм. Ціна 1 зл.

О. Горицвіт: **Світло з неба в Україні.** Памятка 950-ліття хрещення Руси-України. Львів, 1938. Накладом Ділового Комітету Свята Християнської України. Стор. 53 + 11 нпг. Форм. 14.5 × 20.3 цм. Ціна 50 сот.

Б. Кудрик: **Блажен муж...** (мотет) слова Т. Шевченка; **При шелесті стягів і лент... (988—1938)** слова Уляни Кравченко. Ноти. Оба твори на мішані хори а капелля. Львів, 1938. Накладом Ділового Комітету Свята Християнської України. Ціна 2 зл.

„Вістник Марійських Товариств". Орган Управи Марійського Т-ва Молоді. Рік. IV, січень-червень 1938, ч. 1-2 (7-8). Львів 1938. Накладом Марійського Т-ва Молоді (вул. Сикстуська 39 а). Друкарня В-ва ЧСВВ в Жовкві. Ціна 0.50 зл. Зміст: Марійські Дружинниці, вітайте! Програма Конґресу; о. І. Назарко ЧСВВ, Велитень духа; о. О. Лещук, Дружинниця непересічна; о. Р. Лукань ЧСВВ, З наших Марійських традицій; о. І. Назарко, Перший курс оо. Провідників середньошкільних Марійських Дружин у Польщі; К. Капустякова, Інструкторський курс Мар. Дружин Пань у Львові; Звіти з діяльности Українських Марійських Організацій: Я. Фільцова, Марійська Дружина Пань в Яворові; Є. Новаківська, Марійська Дружика в школах сс. Василіянок у Львові; Ю. Прокопів і Л. Рихтицький, Марійська Дружина в державній гімназії в Дрогобичі; о. Н. Остапяк, Марійська Дружина Учениць у гімназії сс. Василіянок у Станиславові; Рецензії: о. Ю. Дзерович, Педаґоґіка (о. І. Назарко ЧСВВ); х. J. Winkowski, W głąb i wzwyż (о. І. Назарко ЧСВВ); Сайлер-Шлеґель, Наслідування Марії (Дружинниця); Всячина; Посмертні згадки; Оповістка. — Цей одинокий наш того роду Марійський журнал повинні ми всі спомагати.

Семен Ордівський: **Срібний череп.** Історична повість. „Українська Бібліотека" ч. 66. Львів, 1938. Видавець Іван Тиктор. Сторін 124 + 4 нпг., формат 12.9 × 17 цм.

Інж. О. Локшинський: **Виріб овочевих вин.** Львів 1938. Накладом Краєв. Госп. Т-ва „Сільський Господар". Стор. 70. Форм. 16.2 × 12.1 цм.

Український Пасічник, орган Пасічницької Секції Т-ва „Сільський Господар". Річник XI. Ч. 7. Липень 1938.

Stanisław Łoś: **Hellada na przełomie.** Warszawa 1938, сторін 171 + 3 нпг формат 17×24 цм. Skład Główny: Gebethener i Wolf, Warszawa. — Книжка ся дуже замітна. Рецензію на неї подамо.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Папа осуджує націоналізм. У промові, виголошеній в часі приняття ґуртка французьких монахинь, у приявности кард. Пачеллія державного секретаря і мснґр. Боссар'а Святіший Отець говорив про важне питання, яке непокоїть сегодня ввесь світ під назвою націоналізму в найріжнородніших формах. „Сей зле зрозумілий націоналізм, говорив Папа, мали ми вже нагоду осудити як блудний і небезпечний. Сей надмірний націоналізм перешкаджає людям дбати про своє спасення, творить мур між людьми і противиться не тільки Божим законам, але і словам „Вірую", що їх співають у всіх церквах світа. Суперечність між надмірним націоналізмом і католицьким світоглядом ясна. Дух того націоналізму противиться духові „Вірую" і католицькій вірі". Святіший Отець заявив далі, що ніколи досі не думав він про питання націоналізму з такою ясністю, докладністю і безоглядністю, і тому користаючи з тої ясности погляду на справу, хоче він поділитися своїми поглядами зі світом, що дуже потребує точної оцінки тих ідей, які роблять стільки шуму і шкоди. (Цитовано за франц. катол. щоденником „Ля Круа", ч. 17.007).

Римські парохії. Ніяке католицьке місто у світі не має тільки парохій, що Рим і ніколи в ніякому місті число тих парохій не змінялося так часто, як в Римі. В „Боллєтено дель клєро романо" за 1936 р. подані цікаві дані про історію римських парохій від 1824 до 1936 р. Папа Лев XII застав у Римі 72 парохії, а на передмістях Риму 7. В 1824 р. скасував він 37 парохій і заснував 9 нових. Той стан тривав аж до Льва XIII, який створив 4 нові парохії. Пій X зорґанізував 13 нових парохій, а скасував 12. Великі зміни зайшли щойно за теперішнього Папи Пія XI. Рим почав перебудовуватися: в старому Римі буриться цілі дільниці, довкруги повстає новий Рим. Внаслідок тих перемін від 1926—36 скасовано 4 парохії, зорґанізовано нових 36. В „новому Римі" вибудовано 20 нових церков. Усіх парохій було в 1936 р. в Римі — 93, з яких тільки 30 зперед 1824 р.

Новий Катальоґ ЧСВВ Американсько-Канадійської Провінції Пресв. Ісусового Серця на 1938 рік, напечатаний по латині в василіянській друкарні в Мондері, недавно наспів до Львова в кількох примірниках. З нього довідуємося, що наші тамошні ОО. Василіяни працюють у сімох монастирях, м. ін. в Шікаґу, в Едмонтоні, в Монтреалі, в Мондері і в Вінніпеґу. В Мондері ведуть студії богословські, фільософічні, риторичні і ґуманістичні (ґімназійні). Крім того провадять у Мондері окремий дім новіціяту, друкарню та недавно засноване пожиточне Видавництво релігійних книжок і часописів у нашій мові. Стан осіб такий: священиків 33, схоластиків-студентів 42, братів-монахів 23, разом 98 осіб. З цеї провінції ЧСВВ вийшов один епископ, а саме Преосв. Василь Ладика ЧСВВ. Між помершими членами поданий пок. о. А. Филипів ЧСВВ, що помер 30 жовтня 1937 р. Про нього ми писали окремо свого часу в „Новій Зорі".

В 1938 році було в Духовних Семінаріях в Польщі 541 студентів богословії греко-католицького обряду (в попередньому році 592), 2.101 римо-католицького обряду (2.287 в 1937).

Чин ОО. Венедиктинів, як подає найновіший Катальоґ Монахів Венедиктинської Баварської Конґреґації святих Ангелів Сторожів на 1938 р., має в усьому світі 189 монастирів, 5.081 священиків, 1.347 клириків, 499 новиків-клириків, 2.887 братів-монахів, 522 братів-новиків, разом 10.336 осіб.

Натуральний приріст населення після віроісповідань представляється в Польщі як слідує: православні 13.6, римо-католики 11, греко-католики 10.3, Жиди 8.7, евангелики 5,2 — на 1.000 мешканців.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В КАМІНЦІ СТРУМИЛОВІЙ на спеціяльнім засіданні повітового виділу розвязано громадську раду села Якимова за ухвалення рішучого протесту проти вивласнення площі „Сокола-Батька" у Львові. Рівночасно староста Франковский заборонив солтисам піддавати під голосування подібні резолюції. В тій справі пос. В. Кузьмович вніс інтерпеляцію в соймі.

58 МІСЦЕВОСТЕЙ У ГАЛИЧИНІ має німецькі назви. Польська преса домагається, щоб їх змінити на польські.

НІМЦІ В ПОЛЬЩІ старалися о 1.000 заграничних паспортів на зїзд у Бресляві на Шлеську. Тому, що польські власти дали їм тільки 300 паспортів, польські Німці зрезиґнували зовсім з виїзду.

СЛОВАЦЬКА ЛЮДОВА ПАРТІЯ о. Глінки рішила зорганізувати національну ґвардію на взір судетських Німців.

СОВІТСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ВІДДІЛ острілював японську стежу коло м. Гутін на східній границі Манджурії. Один японський підофіцир ранений.

ПАРТІЯ ҐЕНЛЯЙНА оповістила меморіял, зложений чехословацькому правительству. В тім меморіялі партія судетських Німців домагається цілковитої рівноправности для всіх національних меншин в ЧСР.

АДЮТАНТ КАНЦЛЄРА ҐІТЛЄРА капітан Відеман відвідав Лондон і відбув розмову з льордом Галіфаксом, міністром закордонних справ Англії. Темою розмови була справа меншин в Чехословаччині і справа зброєнь.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ заборонили Жидам слідуючі заняття: уділювання інформацій про маєткові або особисті відносини, торговлю ґрунтами, посередництво в торговлі нерухомостями, управу домами і земельними маєтками, посередництво в супружих справах з виїмком посередництва між Жидами.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ҐЕН. ФРАНКА відзначило німецького маршала Ґерінґа найвисшим степенем еспанського ордеру „Чорних стріл", а італ. міністра Чіяна ордером Кастилійської Ізабелі.

В ЕСПАНІЇ на території під владою ген. Франка відбулися великі паради для вшанування других роковин вибуху національного повстання. На фронтах відбуваються завзяті бої серед страшної спеки, яка доходить до 59 степенів Ц.

ВІЙСЬКА ҐЕН. ФРАНКА заняли підчас останної офензиви на фронті Терруель 1.500 кв. км. та здобули 18 місцевостей. В полон попало 2.000 червоних. Крім того нац. війська здобули батерію гармат і 48 скорострілів. Летуни ген. Франка зістрілили 41 червоних літаків.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ підчас своєї візити виголосив промову в Парижі. В ній заявив: „Мій дідо прибув сюди в 1903 р. і заложив фундаменти під французько-англійський союз, мій батько був тут в квітні 1914 р., щоб потвердити той союз, який незабаром потім перейшов боєвий хрест. Тепер зчерги я тут прибув, щоб наш союз не стратив на своїй силі".

В ЄРУСАЛИМІ невідомі справники кинули бомбу в юрбу Арабів, що виходили з мечету Омара. 11 осіб вбито і 15 ранено.

В РАЙОНІ ЧАНКУФЕНҐУ триває дальше концентрація совітських військ. Вони будують укріплення для піхоти, скорострілів і артилерії. До пограничних місцевостей вислано також змоторизовані відділи червоної армії.

НОВИНКИ

Діловий Комітет „Свята Християнської України" повідомляє, що ювілейні проповіді і бюлетин вже розіслані всім парохіяльним урядам. Інші ювілейні видання будуть вислані 23 с. м. збірними посилками до деканальних урядів, звідки Всч. оо. відберуть собі матеріял, призначений на кожду парохію. Всі посилки повинні бути на місцях вже 26 с. м.

На Золотій Горі в Щирці коло Львова відділ робітників в асисті поліції розкопав камяну могилу, в якій спочивали хорунжий Полотнюк та інші вояки У. Г. А. Поліція заявила, що має приказ від воєвідства зліквідувати цю могилу.

У Львові появився з датою 15 липня с. р. місячник „Рута", орган плянтаторів лікарсько-промислових ростин. Адреса: Редакція й адміністрація „Рути", Львів, Скарбківська 35, тел. 218-68. Поодиноке число коштує 20 сот.

446 осіб занедужало у Львові с. р. в першім кварталі на ріжні заразливі недуги.

В Турці арештовано урядовця філії „Просвіти" Андрія Горечка. Причина арештування невідома.

В Перемишлі заборонила влада купатися в Сяні у звязку з поширенням прищиці.

Бучацьке староство приготовляє рекрутацію рільних робітників на виїзд до Латвії. Дотепер зголосилося 1.400 осіб.

В с. Говилові, теребовельського повіту, відкрили старинну підземну печеру. Вона походить мабуть з часів татарських і турецьких наїздів.

В Гульчі, здолбунівського повіту, зацвили вдруге овочеві дерева в кількох городах.

Поліція з Луцька перевела ревізії в кількох молодих хлопців у селах Смоличові і Литві коло Торчина. Опісля арештувала трьох хлопців та одну дівчину і відвезла їх до Луцька. Арештованим закидають комуністичну діяльність.

У звязку зі жнивами, які вже почалися в цілому краю, мін-во скарбу припоручило скарбовим урядам здержати екзекуції у відношенні до рільників в часі від 15 липня до 1 серпня с. р. Такий самий розпорядок видадуть також в осени, від 10—25 вересня, в часі осінніх засівів.

Над Вильном і околицею перейшов сильний ураган. Спустошення дуже великі. М. ін. ураган перервав комунікацію з Варшавою, повивертав паркани, ушкодив дахи і повибивав шиби.

У звязку з поширенням червінки санітарні власти взивають населення у літній порі й осіню придержуватися основних засад гігієни, часто мити руки і полокати овочі перед спожиттям.

В Пінську будують водопроводи. При будові працює поверх 1000 безробітних.

На півтора року тюрми засудили б. урядника дорогового виділу варшавського воєвідського уряду, Генриха Флємінґа, за те, що в часі свого урядування фальшував книги, давав ріжні податкові пільги та уморював податки самоходових підприємств.

Гумор. — Що вільно воєводі? — З тим воєводою то направду шопа: В своїм воєвідстві завів нову моду — раз воєвода перебраний за хлопа, а раз хлоп перебраний за воєводу. („Врублє на даху", ч. 28).

В Наклі коло Бидґоща арештовано бурмистра Павла Трибуля і шефа бюра міської різні Овшановского. Обох арештованих відставлено до слідчої вязниці в Бидґощі. Причини арештування з огляду на добро слідства не подано.

9.212 спортових товариств істнувало в Польщі в минулому році. Сі товариства гуртували 521.000 членів, в тому 128.000 жінок.

Славний польський співак Ян Кепура заробляє річно 2 міліони злотих.

В Дебречині (Мадярщина) засудили дра Золтана Бенцика, провідника секти „неопоган", на 2 роки вязниці. Др Золтан Бенцик видав кілька брошур, в яких пише, що християнізм се релігія шкідлива для мадярського народу.

На замку Пелішор коло м. Сіная в Румунії померла румунська королева-мати Марія. Покійна уродилася 1875 р. як донька Альфреда кн. Единбургу, сина англійської королеви Вікторії. Маючи 17 літ вийшла замуж за князя Фердинанда, пізнішого короля Румунії. З того супружжа вродилося 6 дітей, з них найстарший теперішний король Румунії Карло II.

Літний час се для кождої ґазети найтяжчий час. Тому просимо ВП. Прихильників нашого органу особливо в тім часі правильно присилати передплату і бодай час від часу підперти ґазету хоч невеличким дописом.

В Букарешті (Румунія) занотовано сильне трясення землі. Воно тривало 13 хвилин. Шкід нема ніяких.

В Болгарії панує велика спека. Постійна температура виносить від 35 — 40° Цельзія в тіни.

„Інститут дослідів кон'юнктури" в Німеччині оповістив, що від р. 1932 до 1937 консумпція спіртових напитків зросла на 76 процент.

Село Оттеншляґ, родинна місцевість предків канцлєра Ґітлєра, надало німецькому канцлєрові почесне горожанство.

У Ковні відбулася литовська національна олімпіяда, в якій взяли участь Литовці з ріжних держав світа.

Американський летун Дуґляс Карі-ґен перелетів Атлянтійський Океан на літаку старої конструкції, без ніяких технічних уряджень і без радієвого висильного апарату. Лет з Ню-Йорку до м. Бальдонель (Ірляндія) тривав 28 годин і 13 мінут.

Рекордовий лет американського міліонера Гюза довкруги світа коштував 300.000 долярів, з чого 200.000 припадає на літак типу „Локгед".

Гумор. — Оден з варшавських літератів пише повість п. з. „І щож дальше, сірий плоте?"

Італієць з Ню-Йорку, Альфред Моретті, висвятився на священика в 59-му році життя. Чоловік сей вже з дитинства мав покликання до духовного стану та ізза матеріяльних трудностів не міг скінчити теольоґії. Щойно по виїзді до Америки придбав ґроші, скінчив студії і висвятився.

Аґенти ҐПУ схопили у Франції б. секретаря Льва Троцького Рудольфа Клємента. Поліція веде слідство. ҐПУ вивезло Клємента мабуть до СССР, щоб довідатися про всі тайни діяльности Троцького проти Совітів.

В м. Арра (Франція) у фабриці електричних інсталяцій вибух котел з розтопленою цинею. 12 робітників сильно попарених, з них один помер.

Гумор. — Певний знак. — Мама: Як видко, той молодий чоловік, що приходить до нашого дому, направду полюбив нашу дочку і хоче з нею женитися. — Батько: По чім се міркуєш? — Мама: Вчера говорив до неї, що їй найбільше до лиця дешеві суконки.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Кадети маринарки.
МУЗА: Більше чим секретарка.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Шейк.
СТИЛЕВЕ: Чорти побережжа.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево **артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2).** 30—8—10

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавци

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ДОРА. Пансіон „Рома" напроти ліса над гірським потоком. Кімнати соняшні, харч дуже смачний.

Адреса: Дора. Дрова Іванна Приймова

1—2

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 28 липня 1938. Ч. 56 (1156)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Посол др С. Баран у православного митрополита Діонізія.

Голова православної Церкви в Польщі митрополит Діонізій приняв на днях на послуханні пос. дра С. Барана. Темою розмови було сучасне трагічне положення православної Церкви на Холмщині і Підляшші, де продовж двох останніх місяців сего року збурено 112 православних церков і дальше ведеться акція буврення. Крім цього спалено там у тім самім часі три православні церкви без викриття підпалячів. В тій справі пос. др Баран вніс 21 липня с. р. на повнім засіданні сойму інтерпеляцію до премієра Складковского, яку на томуж засіданні приняв віцемарш. Шецель, сцензурувавши її передтим основно. („Н. Ч.", ч. 159).

20 літ протирелігійної боротьби.

Большевицький союз безбожників видав книжку „20-ліття відділення Церкви від держави". В ній описана 20-літна боротьба совітської влади з релігією. Головні удари були звернені проти православя. Автори поодиноких праць в тій книжці признають, що політика святішого синоду православної Церкви перед війною підірвала авторитет духовенства і Церкви серед населення. Совітська влада старалася продовж 20 літ відірвати населення від Церкви, але се не вдалося вповні. Дотепер зірвала з релігією в СССР тільки приблизно половина населення. Орґанізація церковників і сектантів обіймає ще десятки міліонів населення. Неуспіх безбожницької роботи пояснюють автори двома причинами: 1) живучістю релігії і 2) похибками троцкістів і анархістів у боротьбі з релігією. На думку большевицьких авторів совітські власти і комуністична партія повинні зберігати такт і осторожність у боротьбі з релігією.

Новий закон про військову службу в Польщі.

З днем 1 вересня с. р. увійде в життя новий закон про військову службу в Польщі. Закон підвисшає вік осіб, що будуть підлягати військовій повинности. Дотепер військові власти счеркали з евіденції мущин, які осягнули 50 літ життя. Від 1 IX с. р. будуть підлягати військовій повинности мущини до 60 р. життя.

Договір про ненапад між Німеччиною й Чехословаччиною?

Чеська газета „Праске Лісти" звідомляє, що канцлер Гітлер відбув у Мінхені нараду з провідними німецькими політиками і після тої наради рішив предложити Чехословаччині договір про ненапад на час від 3 до 5 літ. За те Чехословаччина малаб стати невтральною державою на взір Бельґії. Німеччина домагається крім того, щоб ЧСР зірвала договір взаїмної допомоги з СССР. Інші чеські часописи пишуть, що Німеччина домагається ріжних прав для німецької меншини в Чехословаччині, зокрема плебісциту, який мавби відбутися після заключення договору про ненапад. Чеська преса пише, що канц. Гітлер висунув той проект після візити його адютанта Відемана в англійського міністра Галіфакса.

Совітські офіцири з Еспанії до Китаю.

Японська аґенція Домеї звідомляє: Совіти вислали до Китаю значну ґрупу своїх офіцирів, які цілий рік були в еспанській червоній армії. Частина тих совітських офіцирів виїхала до Ганков і заступила там німецьких військових дорадників, які недавно покинули Китай. Інша ґрупа совітських офіцерів, переважно військові політичні комісарі, мають виїхати до м. Єнан, де мають викладати молодим Китайцям тактику партизантської війни.

Масові увязнення Арабів у Палестині.

Арабські терористи під проводом шейка Абу Дура іль Гашаба провадять регулярну боротьбу з англійськими військовими відділами в Самарії. Вони атакують постерунки поліції і військові стежі, висаджують мости і нищать телеґрафічні проводи. Супроти того військо і поліція зачали широко закроєну пацифікацію в трикутнику Дженін — Наблюс — Тулькарем. Увязнено поверх 1.000 осіб. Єрусалимські Араби проголосили страйк як протест проти тих увязнень. В Гайфі увязнено 260 Арабів. Всіх увязнених сфотоґрафовано до альбому злочинців.

Ювилей найстаршого університету.

Найстарший університет на земній кулі, а саме університет в Больонії, зачне в перших дня серпня торжества з приводу 850-ліття свого істнування. З тими торжествами будуть полученні два наукові конґреси: „Конґрес дослідників поступу науки в Італії" й „Конґрес студій над справою господарської самовистарнальности Італії". Торжества потривають до кінця серпня с. р. Варт булоб зорґанізувати привіти від українських студентських орґанізацій з покликанням на те, що один з ректорів університету в Больонії в часі його найбільшої слави був Українець з Дрогобича (про нього була в своїм часі окрема стаття в „Н. Зорі").

Танець пчіл.

Кілька літ тому мінхенський професор фон Фріш, що займається дослідами над життям пчіл, зацікавився питанням, чому сотні пчіл покидають улиї і переносяться на інше місце, коли тільки одна з них знайде нове місце прохарчування. Проф. фон Фріш побудував кілька скляних улиїв і позначив пчоли ріжними красками, щоб відріжнити одну від другої. Перша пчола, що відкрила мід, вернулася до свого улия, зложила принесений тягар і почала танцювати. Продовж мінути порушувалась вона то взад то вперед, потім перейшла на другий кінець улия і там іще раз повторила той самий танок. Інші пчоли повторювали точно всі її рухи. Коли врешті скінчили сей загадочний танок, всі пчоли почали вилітати з улия одна за одною. Перша пчола вказувала їм напрям лету і всі прилетіли на вказане місце зовсім не вагаючись так, що аж дивно.

ПЕРЕД СТРАШНИМИ НАСЛІДКАМИ ВОГНЮ охоронитеся краще, коли обезпечите своє майно (в цілости або щонайменше вартісніші господарські і домашні движимости) від огню в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20

Телефон: 205-47.

Заохота до мучеництва

В червневому числі англійського місячника „The Month" є гідна уваги стаття архиепископа Альбана Ґудієра, якого теольоґічно-аскетичні твори появилися по більшій части також у німецькій мові. В статті тій пише він про „Оригінеса і його епоху". Привід до того дає факт, що минає якраз 1700 літ від появи славного твору Оригінеса „Заохота до мучеництва". Автор звертає при тім увагу на те, що твір сей не належить вправді до найвизначніших творів великого Вчителя Церкви, одначе в Церкві від самої появи уважали його за один з найдорощих скарбів духовної літератури. В тих саме часах, коли Церква терпіла важкий гнет, доходила вона до нової оцінки того твору. Сьогоднішне покоління починає назагал знову цінити Оригінеса за надзвичайну велич його духа. Зпоміж усіх велитів Церкви перед Августином нема мабуть ні одного, що мігби більше звертати на себе нашу увагу ніж Оригінес. Він репрезентує свою епоху багато більше ніж його учитель Климентій Александрійський, більше ніж його ученик Григорій Чудотворець, більше як його західній сучасник Тертуліян. З його писань виходить ясно, що Церква тоді — 200 літ по смерти Спасителя — була вже дещо перетомлена боротьбою й потребувала особистостей, що зумілиб жевріючий жар роздути до повного вогню.

Внаслідок переможних фільософічних струй, що втискалися в життя, християни поділилися вже на два табори. Вони помалу привикали до ґріхів і поганства, які їх щоденнно оточували. Деякі були дуже за тим, щоб віддаватися підшептам містицизму, що діставався зі Сходу. По другій стороні стояли ті, що всего того дослівно відреклися. Вони бачили більшу небезпеку в стислім звязку з поганською фільософією, ніж у час до часу все на ново вибухаючих переслідуваннях. Оригін стоїть незалежно між обома таборами; він промовляє за обома, відповідно до поставлення питання. Його очевидне стремління — зібрати науку Церкви в одну гармонійну цілість.

Також в аскетичній літературі був він великим, переломовим творцем. Повновартісна людина, християнське совершенство — для нього ціль християнського життя, а вінцем його мучеництво. Він говорить про це такою мовою, що вона моглаб нам видатися небезпечною, колиб він сам власними вчинками не скріпив своєї науки. Мучеництво для нього слава, дар божий, надгорода. Оригінес висказує побоювання, що коли якесь покоління не видало з себе ніяких мучеників, причина тому ся, що воно не заслужило собі від Бога такої чести. Мучеництво се найбільше благословення для Церкви.

З СОЙМУ

Інтерпеляція посла д-ра Степана Барана.

Дня 21 с. м. посол др Степан Баран на пленарнім засіданні сойму зголосив інтерпеляцію у справі збурення 107 православних церков та спалення трьох православних святинь на території люблинського воєвідства, якотакож у справі переслідування і карання православного духовенства і вірних. В інтерпеляції сказав м. ін.:

Вже в останніх днях по день 18 липня 1938 року зайшли нові численні випадки буреня православних святинь навіть в дуже знаних відпустових місцевостях, де в часі відпусту збиралися десятки тисяч православних вірних як нпр. в Турковичах пов. Грубешів, де по ревіндикації великого мурованого православного монастиря враз з церквою і численними будинками перед кільканацяти літами, збурено з доручення повітового старости в Грубешові в дні 16 липня 1938 р. безпосередньо по відпусті, що відбувся 15 липня с. р. православну каплицю, в якій відслужувано Богослужби в часі відпусту. В тій каплиці знаходився чудотворний образ, а недалеко чудотворне джерело над річкою Гучвою. В тім самім дні 16 липня с. р. збурено в містечку Савин холмського повіту з доручення пов. старости мурована православну церкву збудовану в 1867 р. Була це офіціяльна церква філіяльна, а душпастир тієї церкви, о. мітрат Ксенофонт Мільков, діставав дотацію в квоті 20 зол. місячно і мав право ведення книг цивільного стану і навчання в школі православної релігії. Цього душпастиря усунено і тепер є він сотрудником пароха православної парохії в Сичині на Холмщині. В той спосіб позбавлено тепер православне населення в містечку Савині церкви і душпастиря. Ту церкву збурено в короткий час по її направі на весну с. р., до якої то направи крім вкладок вірних причинилося також повітове староство в Холмі квотою 300 зол. з державних фондів. — Від 4 липня до 7 липня 1938 р. збурено з доручення пов. старости в Томашові, Казимира Веляновского, православну церкву в містечку Лащів, томашівського повіту, під особистим наглядом війта лащівської волости Казимира Хмеля і при асисті численного відділу державної поліції, озброєної в кріси з настромленими багнетами, під командою коменданта постерунку з Тишівців. Буреня тієї великої деревляної церкви, відновленої і відмальованої в 1936 р. коштом понад 3.000 зол. і яка була в доброму стані, перевели спроваджені робітники Поляки, яким плачено по 5 зол. денно. — В понеділок 4 липня 1938 р. рано зявився біля церкви в Лащові війт Казимир Хмель в асисті численного відділу державної поліції з поліційною собакою враз з робітниками Поляками з дооколичних місцевостей і зараз приступлено до буреня церкви, одинокої православної церкви на цілу широку околицю з кількома тисячами вірних православних. На вид буреня церкви, збіглося кількасот людей, місцеве українське православне населення. Прибігли малі діти, прийшли і старики над пробом, зявилася молодь, жінки і мужчини. Поніся страшний плач і голосіння серед зібраних православних. Тоді державна поліція пустила свого пса на малих дітей, а старших почали бити ґумовими палками і кольбами крісів, стараючися їх відогнати від церкви. Побито тоді багато людей. Поліція утворила кордон довкола церкви і асистувала ввесь час буреня церкви, що тривало три дні. Місцеве українське православне населення було очевидно безсильне супроти численного озброєного поліційного відділу і тільки голосним плачем і хлипанням протестувало проти буреня їхньої церкви. Серед голосно хлипаючих жінок знаходилася теж і місцева 25-літня дівчина Анастазія Козак, яка серед спазматичного плачу крикнула: „Люди рятуйте церкву, бо не будемо мати де молитися". За те забрано її на місцевий постерунок поліції, де комендант постерунку Мечислав Матчиньский перед переслуханням побив її ґумовою палкою, зневажаючи її словами. На постерунок поліції спроваджено теж і інших місцевих православних. Страшено їх, що будуть виселені, коли не змінять віроісповідання і не перейдуть на римокатолицизм і погрожувано їм адміністраційними карами. При православній церкві в Лащові, яку тепер збурено, був неетатовим душпастирем о. Григорій Павловський, якого удержувало місцеве українське православне населення. З церкви в Лащові і з релігійних послуг о. Павловського, виконуючого свої духовні функції з доручення Митрополита в Варшаві, користало українське православне населення з дооколичних сіл Ратичів, Зимно, Моратин, в котрих то місцевостях православні церкви замкнено і збурено, як рівнож і з інших сіл і присілків. На початку буреня церкви в Лащові спроваджено під багнетами поліції о. Павловського, а війт Хмель зажадав від нього, щоби виніс з церкви Найсвятіші Дари. В асисті поліції озброєної в кріси з найженими багнетами ввійшов до церкви о. Павловський. Поліція підійшла до великого вівтаря, а з нею війт Хмель в капелюсі на голові, якого ввесь час свого побуту в церкві не знимав з голови, бо в той спосіб хотів показати публичну погорду для православної релігії. Поліція загрозила о. Павловському, що коли він не винесе Найсвятіших Дарів, то негайно відставить його до вязниці окружного суду в Замості до диспозиції прокуратора. Під сею погрозою о. Павловський виніс з церкви Найсвятіші Дари і антимінс. Церкву в Лащові збурено цілковито. Частину матеріялу продав війт Хмель місцевим дооколичним Полякам, решту відложено і призначено на продаж. Робітники, які бурили церкву, розкопали могилу б. православного пароха в Лащові о. Андрія Королинського, помершого перед 40 літами і похованого звичаєм православних зараз біля церкви. Його трумну отворено, шукаючи, як оповідають, за золотим хрестом, що мав бути в трумні. Не найшовши цього хреста, робітники засипали назад розкопаний гріб о. Королинського, при чому розбили і знищили каменний його нагробник. Ані війт ані поліція не перешкодили тій профанації. Рівночасно зрізано всі дерева, що росли біля церкви, щоби й сліду не було, де цілими віками стояла православна церква. Площу, на якій стояла церква в Лащові мають призначити на місце забав місцевої польської молоді. — В селі Сілець холмського повіту збурено в дні 15 липня 1938 р. деревляну місцеву православну церкву збудовану в 1876 р. отже вже по скасуванні унії. Це село — знане серед православних як відпустове місце з каплицею св. Анни і джерелом, після вірувань православних чудотворним, до якого громадно приходили і католики. Тепер і ту каплицю збурено, а дерево з неї вкинено до води. При буренні православних церков і каплиць нищено умисно образи святих та інші церковні обстанови. В селах Депултичі і Серебрище холмського повіту збурено в липні 1938 р. місцеві православні церкви вже по їх відновлі, забрано з них і вивезено дзвони недавно куплені на вексльовий кредит. Цей довг досі несплачений і тепер ті, що підписали векслі мусять їх очевидно викупити, не маючи сьогодні ані церкви ані дзвонів. Таких або подібних як вище образків з часів буреня православних церков з доручення державної адміністраційної влади можу навести багато десяток; в останніх двох місяцях, отже вже в часі теперішньої надзвичайної соймової сесії, збурено 107, як також спалено в злочинний спосіб без виявлення наліїв — три православні церкви на терені люблинського воєвідства.

Між збуреними з доручення відносних повіт. старостів святинями були теж історичні памятки місцевого будівництва, які треба було зберегти з огляду на їх історичну архитектонічну вартість. Не помогли ніякі інтервенції місцевого православного населення через окремі депутації навіть в мін. кабінетах, ані окремі представлення вищої православної духовної влади і міродайних чинників. На факти замикання, буреня і палення православних святинь, переслідування, карання і виселювання адміністраційною владою православного духовенства за відправу Богослужб, „навертання" на Волині при погрожуванні карами, та виселювання місцевого українського православного населення, звернено увагу уряду на пленарному засіданні сойму 6 липня 1938 р. в промовах послів о. Волкова і Скрипника, а також в моїй промові як і промовах українських сенаторів Луцького і Маслова на пленарному засіданні сенату в дні 14 липня 1938 р. при нагоді дебат в соймі, зглядно в сенаті в справі затвердження укладу з 20 червня 1938 р. поміж Апостольською Столицею і Польською Річпосп. в справі земель, костелів і поунійних каплиць, яких Росія позбавила католицький костел. Рівнож внесено в тій справі до уряду в перших днях липня 1938 р. два обширні меморіяли і цілий ряд менших меморіялів через окремі депутації місцевого безпосередньо зацікавленого населення з території люблинського воєвідства, котрі то меморіяли окремі депутації доручили Президії Ради Міністрів в Мін. Внутр. Справ і в Мін. Релігійних Віроісповідань і Публичної Освіти. Всі ті заходи остали без ніякого висліду, а ших депутацій навіть не приняли дотичні міністри чи віцеміністри. Збурено, зглядно спалено цілий ряд православних святинь на території люблинського воєвідства, православної дієцезії варшавсько-холмської, навіть такі, котрі мішана порозумівавча комісія зложена з Митрополита Діонізія, о. Архиепископа Волинського і Кремянецького Олексія і о. Арх. Поліського і Пинського Олександра та представників уряду, призначила згідно відкрити для виконування релігійних обрядів. Місцевостей тих узгіднених на території люблинського воєвідства, де мали бути отворені православні парохіяльні церкви або філіяльні — мало бути 112.

Воєнний стан на Далекім Сході

Большевицький маршал Бліхер видав приказ до своєї армії на Далекім Сході. Приказ складається з 6 точок: 1) Жовнірам далекосхідньої армії забороняється писати листи навіть до найближчої родини. 2) Від 1 серпня с. р. всі офіцири і жовніри одержують подвійний „льок" і подвійну пайку поживи. Мясо дають два рази денно. 3) Всі чужинці, які перебувають на тім терені, мають опустити його до 48 годин. 4) Жінки, які не оправдають свого побуту на далекосхіднім терені, мають опустити його до 48 годин. 5) Подорожні на Далекий Схід мусять мати окремі перепустки від ґен. штабу в Хабаровську. Вікна в вагонах мусять бути замкнені. З вікон подорожним не вільно виглядати. Зелізнича служба буде стріляти до непослушних подорожних. 6) На области далекосхідної армії обовязує строга прогібіція. Не вільно продавати ніякого алькоголю ні військовим, ні цивільним.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Країна, що завмирає

„Діло" в ч. 157 принесло під таким наголовком статтю, в якій читаємо:

Країною, що завмирає, є сьогодні широка смуга при кордонах польської держави, що охоплює коло одної пятої частини простору цілої Польщі, де обовязує зновелізований президентський розпорядок про кордони держави з 23-го грудня 1927 р. Останні, у своїх постановах незвичайно строгі, новели вийшла у формі закону з 9 липня 1936 р. і щойно від тоді населення прикордонних повітів і деяких повітів сумежних з ними відчуває незвичайно болючо цілу строгість цього закону. Цим розпорядком спинено майже в цілости оборот нерухомостями й у великій мірі спаралізовано економічне і всяке інше громадянське життя. Усі ті декрети, закони і розпорядки мають військовий чи радше воєнно-оборонний характер і тому в їх виконанні має голос не тільки державна політична адміністрація, але й Корпус Охорони Пограниччя (КОП) у повітах, що межують зі Совітами. Розпорядком міністра внутрішніх справ з 10 червня с. р. поширено прикордонний пояс на ціді повіти, що не є граничними, а саме дрогобицький львівського воєвідства, коломийський станиславівського воєвідства, чортківський, теребовельський і тернопільський та на частину зборівського повіту тернопільського воєвідства, врешті на частину повітів луцького і дубенського волинського воєвідства з тим, що всі прикордонні повіти в цілости, без огляду на віддаль їх громад чи волостей від кордону, підпадають під постанови зновелізованого декрету про державні кордони. Не знаємо, як виконують згаданий декрет на заході, зате знаємо як його виконують у повітах, де живе українське населення, а таких повітів є аж 34 від Нового Санча в краківському воєвідстві аж до Столина на Поліссі. Очевидно, не було і не могло бути інтенцією законодавця вважати у практиці декрет про кордони держави за спосіб дошкулювання місцевому населенню, ані за один з головних засобів у протиукраїнській політиці. Адже постанови є ті самі і у нас на сході чи у Карпатах, де живе українське населення, і в Познанщині чи на Поморю, де живуть самі Поляки. Але виконання тут і там зовсім інакше і мені не доводилось ані читати, ані чути у соймі від польських послів про якісь спеціяльні нарікання на невідповідне або надто прикре для місцевого населення виконування згаданого декрету. А вони напевно піднеслиб публично крик якби було інакше. Отже нема сумніву, що там на заході декрет про кордони держави виконують людяно і рахуються з життєвими інтересами населення. В останніх часах, зокрема на території тернопільського воєвідства, слідно якусь плянову політику у звязку з постановами президентського декрету про кордони держави. Нею був оборот землею. До лютого с. р. всяка трансакція щодо нерухомостей на селі з обшаром до одного гектара не потребувала ніякого дозволу влади, не кажучи про оборот з парцеляції, де обовязують окремі земельні закони. Те все на території тернопільського воєвідства змінилося в лютому с. р. Від тоді треба дозволу на купно навіть кількох квадратових метрів, а дозвіл дає тільки воєвідський уряд. Його тяжко дістати, і нашому чоловікові майже неможливо навіть в тих випадках, де український селянин купує клаптик землі у свого таки сусіда, теж Українця. Мотивації відмовного рішення не треба і її воєвідський уряд не дає. Витворився такий парадоксальний стан, що заінтересовані не звертаються до нотаря для списання договору купна-продажі і не вносять подання до воєвідського уряду, знаючи, що його не дістануть. Продавець бере гроші і віддає грунт у посідання купцеві, який уважає себе за власника і за такого вважає його теж і продавець та з того приводу до процесів між ними не приходить. Щораз більше витворюється таких незгідностей між фактичним станом володіння нерухомостями і станом, що виписаний у грунтові книги. Отже життя само прокладає собі шлях, не оглядаючись на писані закони чи практику, яку стосує урядова бюрократія. Та таких випадків ще небагато, навіть при ліцитаційному купні, бо і на ліцитації треба мати на купно попередній дозвіл воєвідського уряду. Страшенне відемно відбивається це не лише на селі, але й у місті. Згідно з найновішим розпорядком міністра внутр. справ про цю справу з 10 червня с. р. на території самої Східної Галичини — менші міста у прикордонних повітах поминаю — належать до країни, що завмирає: Сянік, Ліско, Турка, Дрогобич, Стрий, Долина, Калуш, Коломия, Надвірна, Косів, Снятин, Городенка, Заліщики, Борщів, Чортків, Копичинці, Теребовля, Тернопіль, Скалат і Збараж. Сулячи з дотеперішньої практики, в тих містах Українець чи українська установа не зможуть купити парцелі під будову. Не й відбилося відразу на вартости нерухомостей у тих містах, бо ціна їх упала дуже сильно, коли виключення на практиці Українців, як теж і Жидів, обнизило непомірно число набувців. У цьому широкому поясі здовж Карпат і східного кордону повстає справді завмерла країна, бо у ній завмирає щораз більше економічне життя. Охочих робити вклади-інвестиції у завмерлій країні очевидно нема. Українець не має до цього і законної спромоги, не дістаючи дозволу на купно нерухомости, а чужий і не дуже туди сьогодні пхається. Не кажемо вже про ріжні адміністраційні несподіванки, як виселення чи заказ приїзду або побуту. Невідкличним наслідком цього буде обідніння цілих десятків повітів і міст та їх упадок і зріст грізного соціяльного й політичного ферменту — і то саме у смузі, де населення повинно бути якнайбільше вдоволене.

Духовенство і книжка

Львівська „Газета Косцельна" в ч. 30 принесла під таким наголовком статтю пера ксьондза А. Вітольда в якій читаємо: А як повинна виглядати бібліотека кождого священика? Вона повинна мати кілька відділів: аскетично-теольогічний, суспільний, „особистий" і „для ближніх". Два перші відділи не вимагають ні узасаднень, ні пояснень, одначе вимагають того два інші відділи. Під „особистим" відділом розумію ту частину священичої бібліотеки, в якій будуть книжки незвязані стисло зі священичим званням, але такі, які відповідають нашим особистим замилуванням і потребам. Кождий священик має і повинен мати якісь особисті зацікавлення і праці, які уріжноріднюють йому життя і відпочинок. Один у вільних від фахової праці хвилях займається рільництвом, інший огородництвом, інший поезією, ще инший музикою і т. п. Щоб отже се аматорське заняття не було грубим дилетантизмом вимагає воно завжди якихсь студій, відповідної літератури. Отже нехай і для неї знайдеться місце у священичій бібліотеці. Сюди належать також книжки-підручники, потрібні до загального образування новочасного чоловіка, як також книжки розривкового характеру: поезії, повісти, спогади,улюблені твори, які дадуться читати багато разів. Кождий священик має свої улюблені твори... Вкінці літературою „для ближніх" називаю ті книжки, які священик громадить, щоб мати що позичати іншим, але з якоюсь думкою, напр. як апостольство. Бо є книжки, навіть повісти, спомини, які потрафлять впливати на читача лучше ніж найлучші наші проповіди. Такі книжки повинні все бути в підручній бібліотеці священика і бути неначе продовженням його проповідування. — Перегляньмо свою бібліотеку і доповнім її новими набутками. Кс. А. Вітольд.

Табеля почувань

Французький амбасадор у Варшаві Ляруш оповістив статтю в паризькім журналі „Ревю де Де Монд". В тій статті аналізує почування Поляків супроти західних держав і установляє слідуючу їх табелю: Франція й Італія — приязні почування. Анґлія — ідеальна чуттєва невтральність. Чехи — брак симпатії. Німці — пошана без подиву, нехіть. Росія — виразна нехіть. Щодо відношення до Франції, то на думку амбасадора Ляроша часть польської опінії бачить у союзі з Францією передовсім конечну противагу загрозі, яку становить Німеччина для Франції і Польщі. Про те, чи та табеля відповідає почуванням офіяльних кругів і суспільним настроям, Ляруш не згадує.

Кілько ордерів має Франція?

У Франції є 103 ріжні офіціяльні ордери. Широка публика знає найбільше 10 військових і цивільних ордерів. Та крім них є ще десятки інших зелених, блакитних і жовтих лент-відзнак. Їх точне значіння знають тільки надгороджені особи. Коли Наполеон I оснував ордер Почесної Легії, червону ленту того ордеру роздавали дуже рідко. За весь час наполеонського цісарства надгороджено тим ордером тільки 5.250 осіб. Тепер має Почесну Легію 196.146 осіб тільки самих Французів. Поверх міліон Французів носить „академічні пальми", 50.000 осіб має ордер „за хліборобські заслуги". Супроти такої інфляції відзначень французьке правительство приготовляє декрет, який має обмежити число ордерів, роздаваних кождого року.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Анґлія і Франція

Визначний французький журналіст Де Керіліс пише в „Епок", що Німеччина довела Анґлію і Францію до злуки на життя і смерть: Ще в в XIX-ому столітті для більшости Французів Анґлія була відвічним ворогом, що знищив Францію під Ватерло. Тисячі старих вояків культивували і в інших піддержували ненависть до перфідного (лукавого) Альбіону, який посмів увязнити цісаря. В 1840 р. Тіер мусів уступится перед Анґлією, яка створила в Европі стару коаліцію. В 1842 р. Франція зазнала нового упокорення і мусіла позволити Анґлії на візитацію і нагляд над своїми справами. В 1844 р. Французи ненавиділи Анґлію з таким самим запалом і однодушністю, як попереднього століття задля інциденту з Прітчардом, анґлійським місіонарем у Таґіті, якому Франція мусіла заплатити відшкодування. Щоправда підчас другого цісарства Анґлійці і Французи були в союзі проти Росії, одначе вже 18 літ потім Анґлія преспокійно обсервувала, як Прусія роздавлює Францію своєю стопою і дуже тішилася з французьких невдач під Метцом і Седаном. У 1871 р. Франція зрозуміла врешті, хто її дійсний ворог, одначе анґлофобія далі гніздилася у глибинах публичної опінії. Боротьба за кольонії в Африці мало що не довела до збройного зудару між Францією й Анґлією. В 1899 р. (інцидент з Фашодою) на паризьких бульварах товпа домагалася війни з Анґлією. В 1900 р., коли президент Крігер приїхав до Франції з проханням о поміч, протианґлійські демонстрації знову повторилися. Одначе щойно Німеччина довершила чуда і раз на все знищила почування, яке тліло і розвивалося продовж віків, від Плянтаженетів і від Людвика святого. По світовій війні проніметькі настрої нераз мали в Анґлії перевагу. Анґлія вперто леліяла мрію про миролюбну Німеччину, яка погодиться з усіми своїми колишніми ворогами. Анґлійці зі своїм ідеалізмом і англосаксонською моральною концепцією світа цілими роками не хотіли бачити Німеччини такою, якою вона була в дійсности. Анґлійці ввесь час були переконані, що Німеччина вилікується зі своїх на жаль невилічимих недуг: зі своєї надмірної гордости і з претенсій до гегемонії. Ще в 1914 р. такий визначний чоловік як льорд Гелден вірив у можливість французько-німецького зближення, Ще в 1937 р. такий визначний чоловік як Чемберлен заявив свою готовість підняти щераз спроби, які іншим невдалися. Одначе Німеччина знівечила і розбила всі ті благородні і великодушні надії та по кождім такім акті з боку Німеччини Анґлія була захитана у своїх переконаннях і розчарована у своєму післанництві. І так воно тягнулося літами, доки вкінці не стало зовсім ясним, що Німеччини не переконають розумові доказни, тільки сила. А щож таке сила, як не зброя і союзники? Та в Европі нема крім Франції другого союзника, що мігби таксамо як Анґлія змірятися з Німеччиною. Наївно булоб скривати, що доля Франції й Анґлії злучена разом політичними інтересами й інстинктом самозбереження. Одночасно великі моральні сили і велика спільна містика сцементували цей союз, оснований на спільноті інтересів. Хоч які великі ріжниці між Анґлійцями і Французами, вони однаково розуміють поняття свободи і людського достоїнства, вони однаково відкидають безоглядні засади тотальних ідеольогій і спільно боронять однакової концепції цивілізації. Оскільки любов між націями взагалі можлива, то можна сказати, що Анґлія і Франція люблять тепер сердечно і щиро як товариші бою. Візита анґлійської королівської пари у Франції має величезне символічне значіння, бо хто раз переконався про силу Анґлії і Франції обединених разом, той не важиться вдруге нарушити мир.

Бачить зло і робить його

ІКЦ в ч. 189 приніс статтю п. з. „Боронімся перед поворотом до джунґлі. Навіть війна вимагає пошани права". Зміст: Назагал світ збайдужнів супроти актів насильства і безправства. Перші призвичаїли світ до таких способів червоні тоталісти в Росії й Еспанії (вирізуванням закладників, масовими екзекуціями). Людство щораз менше переймається актами воєнного безправства і думає, що в війні кождий спосіб добрий. Тимчасом така думка зовсім нова в історії цивілізованого людства. То тільки дикуни вживали все затроєних стріл і затроєних спис. Цивілізовані народи вирікаються нелюдських способів. Греки і Римляни знали право війни і держалися його. Середновіччя виробило цілий кодекс воєнних прав. Ніякий лицар не нападав на другого ззаду, не боровся з безборонним, не кривдив жінок і дітей, не добивав тих, що просили помилування. Умови забороняють вести війну без виповідження, вживати куль дум-дум, затроєних газів і т. п., наказують лічити ранених взятих в полон і т. д. Тимчасом бачимо вже систематичне нарушування всіх тих постанов. Се цілком ослабило почуття права, воно гине. Нема вже ніякої певности, чи в самій середині Европи не вибухне війна без виповідження, чи полонених будуть кормити, чи не стануть вони предметом шантажу, чи на окупованих областях не примусять населення воювати проти власної держави і т. п. Суть цивілізації се конвенція (умова), на якій спирається обичай, етика, право, мова, мистецтво й наука, кождий твір людського духа. Хто відкидає конвенцію, той відкидає цивілізацію.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Ся стаття ІКЦ зовсім слушна. Тим більше дивно, що ІКЦ виступає проти автономії для Українців, хоч Польща зобовязалася до того й навіть ухвалено вже закони про те. ІКЦ пропагує такі способи проти нашого народу, що й у війні трудно за тяжчі.

Адвентисти 7-го дня

VIII. Наука адвентистів про антихриста.

Повстання секти адвентистів звязане з частими в історії сподіваннями, що ось незабаром настане кінець світа й прийде видимо Ісус Христос. Ті сподівання бачимо й у адвентистів. Вони сподіються, що Ісус Христос прийде вже незабаром. Знаємо з апостольських Листів, що перед кінцем світа прийде антихрист, людина, але найбільший за всі часи ворог християнства. Адвентисти твердять, що антихрист уже на світі; за антихриста вони вважають Папу, згідно з гидкою „наукою" протестанських фанатиків!

Очевидно, що така думка випливає з з діявольської злоби до Папи й до Христової Церкви, а не зі св. Письма. Се вже така гидота і при тім такий нерозум, що аж ніяково відповідати на се. Та тому,що се своєрідний „угольний камінь" адвентистської „науки", мушу займитися й сим їх блудом чи радше таки злобою.

Тримаймося св. Письма. Про антихриста говорить св. Йоан євангелист у своїм 1 Листі й св. Павло в 2 Листі до Солунян. Св. Йоан дуже точно означує як середовище, що з нього вийде антихрист, так і його науку. Читаємо в нього, що антихрист буде перенятий духом сього світа, буде приклонником фальшивої світової мудрости, а не правдивої Божої мудрости. Ось що пише св. Йоан: „Улюблені, не всякому духові вірте, але досвідчайте духів, чи вони від Бога, бо многі ложні пророки вийшли в світ. По сім пізнати духа Божого: Кожний дух, котрий визнає, що Ісус Христос прийшов в тілі, є від Бога, а кождий дух, що не визнає Ісуса, що прийшов у тілі, не є від Бога. І се — антихрист, про котрого ви чули, що йде, і тепер є вже в світі" (1 Йоан. IV, 1—3). Про тих, що визнають Ісуса Христа, каже св. Апостол: „Ви від Бога, дітоньки, і ви його побідили, бо більший Той, хто в вас, як той, хто в світі" (1 Йоан. IV, 4). Тут виразно висловлено, що вірні Христа від Бога, а не від світа, бо від світа приклонники антихриста: „Вони від світа, тому від світа говорять і світ їх слухає. Ми від Бога" (1 Йоан. IV, 5). А що любов до світа небезпечна, противна любові до Бога, каже св. Апостол трохи далі: „Весь світ лежить у злі" (1 Йоан. V. 19). З того бачимо такі виразні прикмети антихриста чи його духа: 1) він випливає з любови й привязання до світа, з відкиненням Бога Творця, словом — се поганське ідолопоклонство, виміна Бога на світ; 2) що з того випливає — відкинення Христа Господа, бо Він учить не по мудрощах світа, але по мудрости небесній, своїй, бо Він Мудрість і Дорога. Не може бути, щоби хтось, як нпр. Голова катол. Церкви визнавав Христа, що прийшов у тілі, вчив Його мудрости, й був від світового духа, був антихристом чи його предтечею. Треба бути хіба божевільним або безнадійно злобним, щоби се твердити.

Докладніше пише нам про антихриста св. Павло. Його слова ні трохи не відбігають від того, що читаємо в св. Йоана. Ось що пише Апостол народів: „А просимо вас, браття, при приході Господа нашого Ісуса Христа й нашій злуці з Ним, щоби ви не скоро виходили з рівноваги й не далися настрашити ні духом, ні словом, ні листом ніби-то нашим, будьто настає день Господній. Нехай ніхто вас не зводить ніяким способом. Бо прийде перше відступлення й явиться чоловік гріха, син погибелі, котрий противиться й виноситься понад усе, що зовуть Богом, або святинею так, що засяде в храмі Божім, творячи себе Богом... Тоді зявиться той беззаконник, котрого Господь Ісус убє духом своїх уст і знищить явленням свого приходу того, що прийде при помочі сатани з усякою силою і знаками і брехливими чудами, із усяким обманом для погибаючих, бо не приняли любови правди, щоби спастися. Тому зішле на них Бог силу обману, щоби вірили брехні, щоби були осуджені всі, що не повірили правді, а мали вподобання в несправедливості" (2 Сол. II 1—12).

З сього місця бачимо, що антихрист се людина гріха, засуджена на погибель, що є вицвітом великого відступства від Христової віри. Він скасує всяку релігію, чи буде себе вважати рівним Богові. Отже на місце культу Бога заведе культ людини, очевидно зіпсованої, безрелігійної. Він сам себе проголосить мовби Богом. Він названий тут беззаконником, отже не буде держатися Божого закона, етики, обявленої й природної моральности. Ним буде управляти діявол, що дасть йому (особисто антихристові) творити навіть фальшиві чуда. Тими „чудами" антихрист буде зводити деяких людей. Св. Письмо вказує тих людей: се такі, що не приняли любови правди, себто правдивої науки Ісуса Христа, що її голосить Церква. Ті люди можуть бути навіть християни з імени й метрики, але не будуть християни з діл, отже дадуться звести брехливим „чудам" антихриста. Вони любуються в несправедливості, тому будуть іти з гріха в гріх аж до ввірення в „чуда" антихриста, в те, що він щойно правдивий месія.

Адвентисти залюбки викладають, що звір, описаний в Откровенні св. Йоана гл. XIII ст. 11—18, з означенням таємної цифри 666, се антихрист. Приймають таке пояснення й деякі католицькі вчені й навіть деякі Святі"). З характеристики антихриста у св. Павла бачимо, що антихрист: 1) се людина (в. 18), 2) чинить великі чуда: стягає вогонь з неба, оживляє образ першого звіра (в. 13, 15), 3) через ті чуда зводить людей. Але чи се справді антихрист — на се св. Йоан не дає вистарчаючих доказів; назви антихрист, ані людина гріха, син погибелі тут не ужито. Натомість з поданого в в. 18 законспірованого імени звіра виходилоб, що се хтось добре знаний сучасникам, бо, як пише Апостол, „хто має розум, нехай счислить цифру звіра" й подає її як 666. Ся цифра могла щось говорити сучасникам, а дальші покоління затратили розуміння цифри, отже виходилоб, що се таки вказівка на когось зі сучасників, чиє імя треба було законспірувати. Не міг се бути якийсь еретик, чи недобрий єпископ, чи загалом християнин, бо його не треба булоб так законспіровувати. Сам текст вказує, що се якийсь римський достойник, бо власть має від першого звіра, а перший звір — се Рим-

") Про се пор. Ф. Шпіраго, Антихрист. В-во ЧСВВ. ч. 203. Жовква, 1936.

СІК ЦВИТУЧОГО ЛОПЯНУ

уживається при шкірних висипках, болячках, скрофулах, коростах, червоній шкірі, лишаях і веснянках.

Продаж: аптики і дрогерії.

Головний склад:
Warszawa, Miodowa 14.
Magister Edward Gobiec.

СТАНИСЛАВ ЛОСЬ 3)

Геляда на переломі

Тоді, подібно як це сталося за наших днів у часі світової війни 1914—1918, конфлікт, викликаний в першу чергу ударом двох імперіялізмів, статичного і кінетичного, — скоро перемінився в боротьбу двох ідеольогій: олігархічної і демократичної концепції устрою. Пельопонезська війна пригадувала в великій мірі релігійні війни Західньої Европи XVI і XVII століття, війни, що повстали з Великої французької Революції й врешті ті війни, які напевно ждуть нашу Европу XX століття по Христі, роздерту як іще ніколи на крайно ворожі „ідеольогії". Грецію в останній четвертині V століття перед Христом можна вважати відміною сегодняшньої Европи в мініятурі. Бачимо в ній на тлі деякої спільноти цивілізації незвичайну скількість держав і велике багатство устроєвих форм. І тому хід і висліди пельопонезської війни такі повчаючі. Греція поділилася не тільки на два союзи сконфедерованих державок. Проти себе стояли не тільки Пельопонезський Союз і Атенський Союз. Поділ був не тільки прямий. Роздерлася грецька політична єдність, впрочім завжди дуже слаба, але культурна єдність народу показалася сильнішою ніж територіяльні поділи на міста. Та культурна єдність народу виявилася щоправда в парадоксальний спосіб, особливим прямим роздором національної душі.

На союзи пельопонезський і атенський розпалися тільки грецькі державки, грецький нарід поділився на партії олігархічні й демократичні, які не рахувалися зі становищем поодиноких державок. Спарта й Атени були в тій добі не тільки політичними провідниками коаліції держав, вони стали огнищами двох ідеольогій, подібно як у XVI столітті Еспанія була огнищем католицького світа, Англія протестантського світа. До одного з тих огнищ ішли симпатії й навіть співділання кождого поодинокого Грека без огляду на табор, в якому опинилося його родинне місто. Ідеольогія виявлялася в багатьох випадках сильніша від місцевих патріотизмів. Се відноситься й до атенської суспільности, тільки в одній Спарті не завважуємо бодай явних проявів роздертя грецької душі. Слід це приписати радше убожеству й односторонности спартанської душі ніж виключно силі місцевого патріотизму.

Отже в міру того як пельопонезська війна щораз більше прибирала характер війни двох ідеольогій, роля Спарти мусіла змінятися силою факту. З провідної сили пельопонезської спілки Спарта ставала щораз більше з н а р я д д я м, — певно головним, але всетаки знаряддям, — олігархічної ідеольогії. Спарта мусіла приймити на свої рамена службу понад сили і подалася вкінці під її тягарем. Вислугуючись в міру перемог і після перемог щораз більше олігархічній ідеольогії, Спарта мусіла зірвати зі своєю власною традиційною спартанською політикою невимагання в часі мира нічого від союзників. Тепер, хочби з вдячности для тих олігархів, вигнанців з міст атенської конфедерації, які допомогли їй до перемоги,— мусіла Спарта всюди в переможених містах впроваджувати бодай механічно олігархічний устрій; а механічно введений устрій мусіла піддержувати таксамо механічними способами при помочі залог і спартанських гармостів.

До залог треба людей. Тих людей Спарта мала дуже мало, якраз тілько, кілько треба було, щоб обсадити провідні й контрольні становища. Не маючи власних людей, Спарта мусіла послугуватися наємними вояками. Наємний воя к коштовний, а Спарта була вбога. Наємних вояків могла оплачувати тільки золотом перського Короля, але Король Королів мав золото тільки для приятелів. А тимчасом історична конечність вимагала невблагано, щоб кождочасна найсильніша грецька держава попадала в конфлікт з Персами, які гнобили надморські грецькі оселі в Малій Азії.

„Іонські міста так з огляду на те, що бажали свободи, як і зі страху перед Тиссаферном... вислали послів до Лякедемону з проханням, тому

ська Держава (Откров. XVII, 8 і дд.). Хтож се міг бути? Сучасним імператором був Доміціян; його імя не дає циферної суми 666, зате титул: латеінос (латинський, латинянин) дає згідно з грецькими циферними вартостями 666 (30+1+300+5+10+50+70+200). Означалоб воно, отже, римського імператора. Се пояснення краще від сектантського (воно подане нижче) й від інших (напр. з єврейського: нрн квср, себто Нерон кесар — цифр варт. 50+200+50+100+6+60+200=666). Як бачимо, в сей спосіб найкраще вияснюється цифра Апокаліпси. Зрозуміло, чому треба було законспірувати се імя. Трудність булаб хіба відносно рогів, що в звіря подібні до рогів Агнця (в.11), алеж роги — се прикраса голови. На голові царі носили вінці; Христос був теж Царем, отже й Він мав вінець — інший від царського, земного, але подібний. Натомість виразно сказано, що сей звір мав повноту влади першого звіря, себто Римської Імперії; ніхто інший не міг її мати, лише римський імператор. Відомо, що Доміціян переслідував християн; він отже говорить як змій (діявол) і виходить із землі — пропасти, де й діявол (пор. Лук. VIII, 31). Згадане таврування теж знане з поганського світа: погани носили на тілі знаки своїх божків. Отже сей звір не антихрист, як кажуть адвентисти.

Адвентисти й тут мають свою відповідь: звір — се Папа, отже Папа антихрист. Цифра 666 вияснюється в той спосіб, мовляв, дуже легко. Папа, кажуть вони, має на тіярі (короні) надпис: Вікаріюс Філії Деї" (себто: Заступник Сина Божого), що дає циферну вартість 666 (VICIVILIIDI = DCLXVI = 666) Се пояснення ще й тим нездале, що примушує викидати багато букв, що не мають циферної вартости, чого нема при поясненні словом „латеінос".

Ся байка, очевидно, твір діявольської злоби й брехні. Передусім на папській тіярі нема такого надпису. Подруге, в перших віках християнства ні Папа, ні загалом епископи ще не носили корон, отже св. Йоан не міг на те вказувати; впрочім і нині — чи є багато таких католиків і ін., що докладно мали змогу бачити тіяру й евентуальний надпис на ній? А 666 мало бути легко зрозуміле для всіх сучасників. Таким способом ціла „аргументація" сектярів-суботників не доказує нічого, а свідчить лише про їх злобу. Побачимо се, як будемо розглядати інші вказівки Откровення про звіра. Як ми бачили вище, звір таврує живучих на землі, бо нетавровані не матимуть ніякого горожанського права. Нехайже адвентисти докажуть, коли се робив чи робить Папа? Далі звір чинить чуда, Папа ні. Звір через ті „чуда" зводить людей, Папа чудами не попирає своєї науки. Врешті Папів досі було 261, а звір се була лише одна людина. Як бачимо, на сій точці особливо ярко вилазить з науки адвентистів не християнство, але нехристіянська злоба й ненависть, огидне обкидування плюгавими назвами Голови католицької Церкви.

На се адвентисти моглиб відповісти, що св. Йоан у своїм Листі говорить про багатьох антихристів, що вже тоді були у світі. Се правда, алеж св. Апостол виразно каже: се ті, що перечать втілення Христа Господа, — а сього Папи не перечили й не перечать. Впрочім тоді був лише один Папа, а не кілька відразу. Згідно з наукою адвентистів уже перші Папи мали бути антихристами. Тимчасом наслідники св. Петра з І-ого століття: Лин, Клет і Климент знані зі св. Письма як добрі й вірні християни (Лин згад. 2 Тим. IV, 21, Климент згад. Филип. IV, 3). Далі кого з них Ісус Христос убив духом своїх уст, як се пише про антихриста св. Павло до Солунян? Антихрист має бути один при кінці світа! Св. Павло пише, що прихід антихриста здержує щось, про що Солуняни знають. Не прийшов він був ще й у часах св. Йоана, себто до кінця І ст., — а Папи були...

Як бачимо адвентисти в своїй злобі плетуть уже останні дурниці, яким здорово думаючий чоловік не може повірити. Та свою роботу: клеветати на Христову Церкву, вони сповняють згідно з плянами тих, що заснували секту. Ось де правдиві предтечі антихриста!

В. Княжецький.

Памятники Шевченка

Московська „Правда" з 14 с. м. пише: По думці розпорядку письменника Корнейчука, председника комісії для вшанування 125-тих роковин уродин Тараса Шевченка, побудують славному українському поетові над Дніпром, біля Канева, новий памятник на місці давнього. Попередній памятник признано невідповідним для нової епохи, головно з огляду на теперішні протирелігійні настрої. Крім того рішено покінчити зачату і невідомо з яких причин припинену будову памятника Шевченка в Києві. Тепер збирають і систематизують відомости про місця, в яких жив і працював автор „Кобзаря". У всіх тих місцях вивісять памяткові таблиці. Під проводом Корнейчука опрацьовують плян ювілейних вистав, присвячених памяті Шевченка. — Річ ясна, що все те тільки блахман і „національний плащик", яким большевики хочуть закрити свою брудну роботу.

Ювілей 500-ліття віденської родини

В салі віденського ратуша відбувся недавно зїзд членів родини Шлюмберґерів зприводу 500-ліття замешкання тої родини у Відні. Праотець роду Шлюмберґерів Роберт Ш. прибув з Ульму до Відня 500 літ тому. В міжчасі був він у Раймсі, де вдалося йому пізнати тайну виробу шампанського вина. Поселившися у Відні, Роберт Шлюмберґер зачав виробляти вино на шампанський лад. Австрійський „шампан" конкурував успішно з французьким і славився тим, що видержував усяку теплоту і не псувався навіть на рівнику. Крім того австрійське вино уважали лікарі лікувальним і записували хорим для піддержання сил. Один з роду Шлюмберґерів зачав шукати своїх кревних. Показалося, що 120 осіб жиє дотепер у Відні, інші жиють у Швайцарії, Баварії, Франції і навіть в Америці. За 500 літ істнування того роду його члени займалися ріжними професіями: були між ними селяни, поети, мистці, учені, ґенерали, декотрі були на австрійській дипльоматичній службі. В Альзації жиє дотепер 50 Шлюмберґерів, переважно власників прядільних фабрик. Коли віденські Шлюмберґери зібралися в салі віденського ратуша, на столі була купа привітних листів і телеґрам від членів того старого роду, що не могли прибути на зїзд.

Гумор. — Цікаве імя. — Пан Доробкевич оглядає музей. Задержується перед якоюсь різьбою, під якою видно дату: MDCCXXXIII. — Що за дивне імя, каже. Напевно якийсь чужинець.

Гумор. — Щастя. — Все мені кажете, що маєте велике щастя в любові. Коли так, то чому ви досі нежонаті? — На тім саме полягає моє щастя!

що Спартанці стоять тепер на чолі цілої Геляди, щоб заопікувалися також ними, Гелленцями в Азії, так, щоб їх край не спустошено і щоб вони самі залишилися вільними..."

Перша держава в Греції не могла остати глухою на такий зазив.

Нецілі три роки по капітуляції Атен Спарта дає поміч Кирові Молодшому (401) в боротьбі з перським королем. А коли Кир несподівано погиб, вже два роки пізніше доходить до явної війни, спершу з пограничними сатрапами, потому просто з Королем. У висліді того перське золото починає працювати між грецькими державками на рахунок ворогів Спарти. І працює на вдячному терені, бо Спарта, позбавлена перських субсидій, мусить витискати від союзників засоби на оплачування коштовних наємних військ, себто знов у найприкріший спосіб ломати свободу грецьких державок, які крім офіційного оплачування наємників мусять іще неофіційно знаходити засоби на переплачування спартанських гармостів.

Вже 395 р. доходить до здійснення протиспартанська конфедерація. „Тридцять тисяч золотих дарейків прогнало переможного Аґезіляя з Малої Азії". Колиб не те, Александер Великий вродився б може запізно. Але видно доля заздалегідь судила, що континентальна Греція нездібна розвязати ніякої історичної проблеми, її історія не могла вийти з блудного колеса, з якоїсь убийчої рівноваги між державно-творчими силами й традиційною анархією міст.

Аж до хвилі остаточної перемоги й осягнення безперечної ґеґемонії над цілою Грецією Спарта мала велику й щиру популярність у цілому гелленському світі, головно там, де непорядки питомі демократичному устроєві наказували маючим й історичним верствам тужити за внутрішним порядком, ерархією й дисципліною. Крім того річ самозрозуміла, що незрівняний спартанський вояк викликував загальну пошану і подив. Отже „ляконізування" було в Геляді дуже модне, головно там, куди не доходило безпосереднє спартанське правління. Ляконізуючих на віддаль Греків можнаби з великою слушністю порівняти до сегодняшних т. зв. „культурбольшевиків" або „культургітлерівців", оскільки булиб такі, які захоплюються якимсь устроєм і якимсь правлінням так довго, доки вони поза їх обсягом.

Одначе з хвилею, коли — у висліді пельопонезської війни — грецькі міста стрінулися безпосередно з правлінням спартанського гарнізону і спартанських ґенералів, які підчинені собі суспільности вважали тільки матеріялом до реквізиції і найбільш складні проблеми, що на них ні дрібки не розумілися, вирішували військовим приказом, — ляконізування зникло.

Спартанське правління було правлінням чисто військовим, виконуваним військовими в користь війська. Воно мало всі додатні, але й всі відомі признаки того рода правлінь. Отже було в першу чергу правдивою господарською катастрофою для занятих міст. Та обставина, що Спартанці всюди були склонні підпомагати правління середнього стану, отже маючих і господарсько - творчих верств, тільки у слабій мірі могла компензувати відомі сторони спартанської окупації.

Спартанська окупація була передовсім для грецьких торговельних міст утратою більшости ринків збуту. Коли йде про сухопутню Грецію, то найважнішим ринком були Атени. Вони, очевидно, як довго тревала пельопонезська війна, не були доступні для міст, опанованих Лякедемонською коаліцією.

Другим важним ринком були грецькі міста положені на азійському побережжі й бодай частинно їх континентальне запілля. Упадок атенської ґеґемонії потягнув за собою з боку приграничних перських сатрапів спроби відзискання грецьких міст, які підлягали колись великому Королеві. Се потягнуло за собою низку збройних зударів, нападів і грабіжей і довело вкінці до явної спартансько-перської війни, яка нищила до решти господарське життя. Та ще гірше від самої війни відбивалося на національнім господарстві ґенеральське правління.

(Дальше буде).

Безбожницька діяльність у СССР

В Москві відбулася недавно всесоюзна нарада у справі протирелігійної акції в національних республиках і районах СССР. В нараді взяли участь представники організацій безбожників України, Білорусі, Вірменії, Туркменії, Киргізії і Казакстану, якгакож делеґати-безбожники богатьох автономних областей. Крім того в нараді взяли участь представники центрального комітету Комсолу, комісаріяту освіти, здоровля і предпредставники інших большевицьких урядів. Провідник союзу безбожників Ярославський виголосив реферат про потребу скріплення безбожницької акції між католиками, Жидами і музулманами. Збори ухвалили скріплення безбожничої пропаганди по думці головного прелеґента.

Кредити під застав збіжжа і на торговлю збіжжям.

Економічний комітет міністрів призначив у сім році 40 міліонів зл. для землевласників під застав збіжжа. Польський „Банк Рольни" у Варшаві має вже спис тих, що бажають користати з того кредиту. Є їх поверх три тисячі. З тих кредитів скористають передовсім великі землевласники. Крім того „Банк Рольни" розділить в сім році 5 міліонів злотих яко кредит для торговлі збіжжям. Кредит будуть розпроваджувати польські кооперативи для торговлі збіжжям.

Монархічні летючки в Австрії.

В богатьох місцевостях бувшої Австрії невідомі справники розкинули масово летючки з кличами: „Австрія для Австрійців", „Домагаємося повоту Оттона на престол Австрії" і под. Австрійська поліція зачала енергійне слідство, щоб вислідити провідників новоутвореної нелеґальної монархістичної партії.

В Ромунії зникають дівчата.

ПАТ звідомляє з Черновець: „Екстрапост" доносить, що в столичній префектурі поліції в Букарешті зголошено зникнення трох осіб. Се молоді дівчата в віці від 13 до 18 літ. Поліція веде пошукування в ціли вияснення таємничого зникнення.

Нова організація летунства в Анґлії.

Анґлійський міністр летунства заявив представникам преси, що в Анґлії повстала нова національна організація. Вона має на випадок війни вербувати добровольців зпоміж цивільного населення до військового летунства. Предсідник організації льорд Лондондерри. Членів організації покличуть вразі національної небезпеки до військової служби в летунстві або призначать до праці в іншій ділянці аеронавтики. До тої організації будуть приймати мужчин і жінок від 18 до 50 року, з виїмком військових резервістів. Організація має покищо цивільний характер.

Сильний ураган над Злученими Державами Півн. Америки.

Над Ню-Йорком і околицею перейшов дуже сильний ураган полученій з великою зливою. Буря і дощ ушкодили богато домів, зірвали мости, буревій повиривав дерева з корінням. Вода залила богато фарм недалеко Ню-Йорку. В стейті Коннектікат вітер розбив бомбовий літак. У стейті Техсас буревій і злива знищили 8.000 гектарів управного поля і повивертали богато домів та будинків.

Спеки в Арктиді.

Московські газети звідомляють, що сего літа на сибірських побережжах Ледового океану панує небувала спека. На Таймирському півострові, найдальше на північ висуненій точці Сибіру, спека дійшла в липні с. р. до 24 степенів Цельзія. На полярнім острові Діксоні температура воздуха 14 липня виносила 26 степ. Ц. Напроти того острова в гирлі Єнісея ще є лід. В тундрі зацвило незвичайно богато цвітів і появилося богато ріжних комах, павуків і мохнатих комарів.

На німецько-французькій границі

„Дейли Екопрес" звідомляє: До Лондону прийшли вісти, що на приказ Гітлера вислали до ренської области 100.000 робітників, які мають скінчити до 15 серпня с. р. лінію німецьких укріплень здовж французької оборонної лінії Мажіно. Рівночасно німецьке командування рішило піднести число військових літаків першої лінії до 6.000.

Найбільше самовбивств у травні

З оповіщеної недавно статистики самовбивств у Польщі видно, що найбільше їх припадає на найкрасший місяць в році, на травень, а найменше на осінні місяці непогоди, слоти і болота, якгакож на січень. Крім того мущини кінчать самовбивством особливо часто в липні, жінки особливо в квітні.

Запаси харчів із дна моря

В Анґлії ведеться сильна пропаганда про необхідність забезпечення краю запасами харчів на випадок війни. „Забезпечіть Анґлію запасами харчів"..., „В Анґлії вистарчить хліба тільки на 3 місяці вразі війни"... Такі і подібні кличі появляються на стінах домів і на сторінках газет. Під впливом того страху створено окреме міністерство прохарчування, яке негайно зачало досліди. На березі Кардиганського заливу недалеко м. Плімавт побудовано фарму, якої ще мабуть не було на світі. В тій фармі роблять досвіди з новим родом поживи, яка має дати Анґлії запас харчів на випадок війни. Дотепер стверджено, що в Кардиганськім заливі є 50 родів морських ростин, які можна використати при харчуванні людей, якгакож для инших цілей. В лондонських університетських лябораторіях добули з тих водоростин поверх 20 ріжних наркотиків. Волокна декотрих ростин використовують до протиґазових масок. Морські ростини осягають 50 метрів висоти. До збирання тої рістні служить окрема машина з острими як бритва серпами, які спускаються на 40 метрів у глибину. Досліди показали, що більшість тих водних ростин їдомі, дуже смачні і богаті в мінеральні соли. Особливо богато в них йоду, фосфору і брому.

Лікарський фейлетоник.

ПРИЩИЦЯ

Чи люди можуть нею заразитися?

Велика епідемія прищиці, яка шаліє тепер майже по всій Европі, не пощадила і нашого краю. Пошесть поширюється з нечуваною скорістю, передається від загороди до загороди, десятки-сотки тисяч худоби западають на сю таємну недугу. Пошесть переноситься з такою легкістю зі звірят хорих на здорові, що часто безуспішне навіть якнайточніше зберігання превентивних санітарних приписів. Заходить питання, чи заразок худобячої прищиці атакує також чоловіка. Назагал люди думають, що так. Се також переконання деяких лікарів. Одначе не всі лікарі тої самої гадки і богато з них не тільки сумнівається у можливість перенесення прищиці на чоловіка, але просто уважає зараження неможливим. І так напр. французькі учені рішучо твердять, що прищиця у звичайних умовинах не може перенестися на чоловіка і що випадки „прищикового запалення слизової болони устної ями" або навіть поява малих міхурчиків на шкірі й устах чоловіка, получених з болем голови, горячкою і т.д., які нераз стрічаємо так у часі епідемії прищиці, як і тоді, коли її нема, — що всі ті прояви не мають ніякого звязку з властивою прищицею. Їх викликує заразок можливо з тої самої групи, що заразок прищиці, одначе зовсім відмінного характеру. Се „людська відміна" подібної до прищиці, але иншої, недуги. Проби зараження здорового чоловіка заразком худобячої прищиці, переведені французькими вченими, не вдалися. Славний, недавно померший лявреат Нобля, проф. Шарль Ніколь, довершив враз з дром Бальозе низку відважних дослідів над девятьма добровольцями. Трьом з них впорскнув живий заразок прищиці до шкіри долоні і підошви, трьом іншим просто до ясен і слизової болони обличчя, врешті трьом останнім до мязів стегна. Ніодин з тих добровольців не занедужав. В іншому досліді др Лебаї втирав здоровим людям заразок прищиці до нарочно задрапаної слизової болони устної ями, язика, ясен і т. д. Всі ті спроби не дали вислідів. Дуже переконливий масовий „експеримент" в Ромунії, який лікарська наука завдячує... припадкові. З ялівок зібрано коровлянку, призначену до щіплень проти віспи. Кілька днів пізніше ті ялівки занедужали на прищицю і вже в часі збирання з них коровлянки були заражені, хоч на перший погляд трудно було завважити якісь прояви сеї недуги. Коровлянку розіслано і нею защіплено кількадесять тисяч осіб. Найцікавіше, що ніодна з тих осіб не занедужала на прищицю. Одначе на тім не кінець. Незабаром зажадано тої самої коровянки до щіплень проти безріг. Переслано ту саму коровлянку, яку зібрано з ялівок заражених прищицею і яка у тисячів дітей не викликала ніяких проявів прищиці. У безрог викликала вона типові признаки прищиці (безрога дуже вразлива на заразок прищиці і легко підпадає тій недузі). Завдяки припадкові вдалося ствердити, що коровлянка, яка має в собі заразок прищиці, переносить сю недугу на безрог, одначе не чіпається чоловіка і що мимо того, що заразок прищиці впорскнено кільканацять тисячам дітей, ніодно з них не занедужало. Французькі вчені, подібно як і ромунські, стоять на становищі, що прищиця недуга виключно звіряча і що недуги, які стрічаємо нераз, особливо у дітей (запалення міхурчиків на яснах), належать можливо до тої самої групи що худобяча прищиця, одначе ріжняться від неї. Для точности слід пригадати, що не всі учені того самого переконання. Німецькі лікарі наводять цікавий випадок зараження прищицею в лябораторії: німецький ветеринар у славній ляборатории на острові Рімс розбив припадково пробівку повну живих заразків прищиці і при тім зранився. Кілька днів пізніше дістав горячку, а на долонях і підошвах у нього появилися характеристичні міхурчики. Крім того описаний недавно дром Д. зі Львова випадок прищиці у чоловіка не менше автентичний. З усіх тих даних можна витягнути слідуючий висновок: Після всякої правдоподібности прищиця хороба виключно звіряча, яка в нормальних умовинах не переноситься на чоловіка. Коли випадки зараження прищицею у чоловіка можуть трафитися, то це випадки цілковито виїмкові і практичного значіння вони не мають. Побоювання перенесення прищиці на чоловіка через пиття молока від заражених звірят — по думці фраящузьких учених — зовсім необосновані. — Л. Г.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Нічна процесія для вшанування перших мучеників відбулася в Римі 3 с. м. Процесія пішла на місце, де був давніше цирк Нерона, в якому мучили перших визнавців Христової віри. Найсвятіші Тайни ніс кард. Піццардо. Дорога, якою переходила процесія, була ясно освітлена смолоскипами. В процесії взяли участь: губернатор Міста Ватикану, дуже численне монаше і світське духовенство, алюмни Папських Колегій, товариства Католицької Акції та инші римські католицькі організації.

„Рочнік Статистични Косьцьола Католіцкего в Польсце", який появився недавно, приносить богато цікавих цифр і зіставлень. Стан населення у Польщі під віроісповідним оглядом представлявся 1-го січня 1937 р. як слідує: католиків 25.770.000 (в тім латинського обряду 22,100.000 вірних, греко-католицького обряду 3,645.000, візантійсько-славянського 20.000, вірменського 5.000), православних 4,088.000, евангеликів 863.000, Жидів 3,320.000, инших 180.000. Під оглядом територіяльним Польща поділена на 20 дієцезій лат. обряду, 456 деканатів і 5.125 парохій. Крім того греко-катол. обряд має 3 дієцезії і 1 апостольську адміністратуру, 128 деканатів і 1.907 парохій. Вірменський обряд має 1 дієцезію, 3 деканати і 8 парохій. Візантійсько-славянський обряд 1 деканат і 56 парохій. Священиків 1. 1. 1937 було 13.943 (в тім 11.394 лат. обряду, 2.456 греко-катол. обряду, 22 вірменського і 71 візантійсько-славянського). Мужеських Чинів було 53, монахів 7.125, монастирів 382. Жіночих Чинів усіх обрядів було 75. Монахинь 17.930. Жіночих монастирів 1.832.

Гданський епископ Преосв. О'Рурке зрезигнував зі своєї дієцезії і переніся на постійно до Познаня, де замешкав у СС. Єлисаветок.

На міжнароднім Евхаристійнім Конгресі в Будапешті відбулося засідання Міжнароднього Союзу Католицької Преси. В нарадах, які відбувалися в клюбі „Патрія" взяли участь: о. Лев Мерклен, начальний редактор „Ля Круа", др С. Маджі з Медіоляну, Й. Ажорж і А. Мішлен з Франції, др В. Тот, президент католицьких журналістів у Мадярщині, і гр. Делля Торе, дир. папського офіціоза „Оссерваторе Романо". Зібрані з болем ствердили неприязність дра Ф. Фундера, б. начального редактора віденської „Райхспост", який тепер увязнений. Наради обіймали справу приготування найблищого конґресу католицької преси. Конґрес по всякій правдоподібности відбудеться в Польщі у 1939 р.

Відродження католицизму у Франції. Відомий французький орган ОО. Єзуїтів „Етід" помістив цікаву і незвичайно відрадну статтю про розвиток релігійного життя французьких селян. Точні статистичні дані про св. Причастя у Великодному часі кидають світло на величезні переміни в духовній ділянці, які тепер переживає Франція. Стара Бретанія, особливо північна і західня частина тої країни, вірить і практикує у 100 відсотках. Нпр. в дієцезіях Нансі і Сен Ді жінки практикують у 100, мужчини у 50 відсотках. Навіть у промислових округах, де пропаґанда вільнодумців і взагалі всякі протирелігійні впливи завжди були значно сильніші, релігійне положення поправляється постійно в користь релігії. Нпр. в дієцезії м. Ліль у 8 ректоратах статистика виказує, що значна більшість католиків належить до категорії практикуючих. Також хрещення дітей, яке давніше у богатьох випадках занедбувано, виказує тепер велику зміну на краще.

В Ромунії велике вражіння викликав факт навернення на католицизм визначного православного архимандрита Теодозія Батеану, ігумена славного монастиря Цетатуя біля Ясс і основника часопису „Монаше Життя". По приготуванні на горі Атос у Греції і в Марія-Лях у Німеччині б. архимандрит вступив як новик до одного з катол. монастирів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У СТАВЧАНАХ коло Львова поліція знову перевела численні ревізії серед місцевих громадян. Шукали за зброєю та нелеґальною літературою, передовсім за летючками, присвяченими памяті полк. Коновальця.

ЖИДАЧІВСЬКЕ СТАРОСТВО покарало Степана Величка, Миколу Гірняка, Анну Курилко й Ольгу Петрівську всіх з Миколаєва за те, що носили чорну стрічку на відзнаці „Просвіти", по 100 зл. гривни, або по 10 днів арешту.

В ЛОДЗІ суд засудив ендецького діяча Р. Котасіньского за те, що на вічу в м. Пйонтку сказав м. ін.: „Віщую упадок Польщі, коли в ній будуть рядити Жиди. Проступки державних урядників безкарні. Ніодна держава не числиться з Польщею"... Котасіньского вже двічи висилали до Берези.

ПОЛК. КОЦ не приняв членства начальної ради ОЗОН-у предложеного йому після повороту з закордону. Польська преса пише, що плк. Коц рішив усунутися з політичного життя.

НА ПОМОРЮ богато Поляків рільників розмовляє з Німцями тільки по німецьки. Повітовий зїзд польських осадників в Сьвенцю на Поморю візвав усіх рільників повіту Поляків, щоб уживали тільки польської мови.

ВЛАСТИТЕЛІ ДОМІВ у Ґданську виповідають масово помешкання Полякам. Декотрі властителі заявили, що виповідають помешкання тому, що їх льокатори Поляки посилають дітей до польської школи.

ВЕЛИКІ ПРОТИЯПОНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися в усіх містах СССР. В демонстраційних походах несли транспаренти з надписами: „Домагаємося знищення Японії".

30.000 ЖОВНІРІВ сконцентрували Совіти коло м. Чанкуфенґ.

60 ЧЕРВОНОАРМІЙЦІВ, які плили суднами по ріці Уссурі, обстріловало групу манджурських горожан, що стояли на манджурськім березі недалеко місцевости Фунґанчен.

В БОЛГАРСЬКІМ СОЙМІ посол Даскалов зголосив законопроект, який признає повні політичні права жінкам.

ШЕФ ФРАНЦУЗЬКОГО ЛЕТУНСТВА ген. Віємен має прибути до Німеччини й оглянути летунські формації та фабрики літаків.

ІТАЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ видалили з Італії дра Кляйнлерера, кореспондента жидівських ґазет, які виходять у польській мові в Варшаві.

ЕСПАНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИЧНІ ВІЙСЬКА приготовляють велику офензиву здовж еспансько-французької границі в Піринеях. Та офензива має перервати полученя Катальонії з Францією.

ЛІТАКИ ЕСПАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ затопили данський торговельний корабель „Боділь" 60 морських миль на схід від Барсельони. Залогу затопленого корабля забрав англійський кружляк.

ПОРТУҐАЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило признати італійську імперію в Абісинії та призначило посла при королеві Італії й імператорові Абісинії.

В ДЕБЛІНІ столиці Ірляндії ґрупа ірляндської молоді напала на ґрупу морських кадетів двох італійських шкільних кораблів. Поліція розіґнала напасників, а італійських матросів відпровадила на корабель.

ЖИДІВСЬКІ КОЛЬОНІСТИ покидають свої оселі в північній Палестині загрожені арабськими терористами й переносяться в глибину краю.

КИТАЙСЬКЕ КОМАНДУВАННЯ сконцентрувало 200.000 найкращих військ між м. Ченґ Чов і Тунґ Куан. Та армія має боронити т. зв. „Червоний шлях", котрим постійно їдуть транспорти зброї й амуніції з СССР до Китаю.

27 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ знов збомбардувало тимчасову столицю Китаю Ганков. 1.500 осіб убитих і богато ранених. Одна бомба впала на театр, під руїнами якого погибло 300 осіб.

НОВИНКИ

Попереднє число „Нової Зорі" сконфісковано за допис з Холмщини.

Редактор „Нової Зорі" переїхав Холмщину, Виленщину і Пінщину, де був у ріжних місцевостях, м. ін. також в селах. Свої вражіння опише в „Новій Зорі".

В найблищу неділю, 31 с. м., відбудеться величаве свято в честь Пробудителя Галицької Землі, о. Маркіяна Шашкевича, на Білій Горі біля Підлисся. На це всенародне свято вибираються як щороку маси народу, щоб вшанувати память М. Шашкевича. Свято на підлиській Горі уладжує Т-во ім. М. Шашкевича в Золочеві.

В Бережанщині пропадають від якогось часу свідомі Українці. І так у таємничий спосіб пропали: Микола Пришляк, Роман Кадайський та його жінка з Гіпович і в останньому часі 19-літня Ярослава Шпирка. Сій останній 5 тижнів перед її зникненням підкинено картку з погрозами, щоб перестала займатися працею в читальні, бо жде її смерть. Треба здогадуватися, що дівчина впала жертвою тих, яким залежало на тім, щоб згадана особа не працювала в українських установах.

Нова диверсійна ватага озброєних селян появилася на Поліссі в лінському повіті. Першу ватагу поліція розбила в лісах кобринського повіту. Слідство в тій справі, пише польська преса, виявило, що ватага складалася з „розагітованих селян", які рішили перейти кордон до УССР і відти до Еспанії.

В Чижикові під Львовом відбулося польське віче, на якому порушено м. ін. справу переходу кільканацять місцевих римо-католиків Українців на греко-католицький обряд. Віче було доволі бурливе.

В Руданцях, львівського повіту, вибухнув грізний вогонь, який знищив стодолу, стайню і 10 возів сіна. Втрати виносять поверх 2.000 зл.

У Збаражських Чагарах посвятили вугольний камінь під будову нової римо-католицької каплиці.

В Гусятині над Збручем мають осісти в серпні с. р. польські монахи ОО. Бернардини.

На Полісся приїхала з Латвії комісія, яка вербує робітників до праці на рілі у Латвії. Досі зголосилося 410 робітників Поліщуків.

В Польщі було в 1937 р. 775.000 злочинів. Число злочинів збільшується щороку на 30%. В минулому році сиділо у польських тюрмах 68.000 людей, крім того суди й адміністраційна влада покарали поверх 2,000.000 людей за ріжні злочини і провини. На 100 осіб аж 6 осіб попадає щороку у конфлікт з владою і параґрафом. Сего року сидить у польських тюрмах 70.000 людей.

Майже 200 місцевостей надіслало досі звідомлення про підготовку „Сьвента Чину Хлопскего", яке відбудеться 15-го серпня с. р. заходами „Стронництва Людового".

Гумор. — Оптиміст. — Оптиміст се чоловік, який падаючи з четвертого поверха, каже, перелітаючи попри перший: — „Ну, Богу дякувати, дотепер мені ще нічого не сталося".

В Києві вибухла велика пожежа в одному з найбільших промислових підприємств, у фабриці взуття. Пожежа знищила 4-поверховий будинок фабрики.

Ставку оборотового податку підвищено на 0.5 про міле. Підвишка та при одночаснім обниженні оплат за реєстраційні карти в порівнанні до теперішніх цін за промислові свідоцтва дає для менших і середних торговельних підприємств полекшу податкового обтяження. Ставки оборотового податку остануть ті самі тільки для тих підприємств, які не ведуть правильних торговельних книг.

Редактора Фельчака і карикатуриста Клімчака, обох з „Оборони Люду", засудили одного на півтора року, другого на 8 місяців тюрми за поміщення статті, в якій суд доглянувся образи президента РП і памяти маршала Пілсудского.

250.000 дітей переїхало зелізницями в часі пільгових переїздів від 11—21 с.м. Ціна за білет виносила 12.5% нормального білету.

Польський комунікаційний літак лінії Варшава — Букарешт розбився коло м. Кампулюнгу на Буковині. В катастрофі погибло 15 осіб, в тім 11 пасажирів і 4 члени залоги. Літак був типу Локгед 14 американської конструкції. Подібний літак перелетів недавно Атлянтійський Океан за 16 годин. Причина катастрофи невідома.

В Заліщиках покінчили будову мосту, що лучить Ромунію з Польщею. Його віддадуть незабаром до ужитку.

З краківських вязниць вислали більший транспорт вязнів до праці при обваловуванні рік у ріжних околицях краківського воєвідства.

3.000 справ за образу польського народу було в Польщі минулого року. В попередніх літах таких справ було 7 до 8 тисяч.

На Мадярщині мають завести „нумерус клявзус" у журналістиці. Сей розпорядок мавби на меті обмежити число Жидів, занятих у пресі, до 20%. Всі щоденники й инші періодичні видання мають подати мадярським властям листи своїх співробітників. На відкриття нових часописів або агенцій треба буде окремого дозволу ради міністрів.

Мадярщина введе незабаром спіртовий монополь.

Ромунське мін-во національного виховання введе монополь на шкільні підручники в найблищому шкільному році. Дотепер шефи поодиноких шкільних округ самі видавали шкільні підручники, що очевидно викликувало замішання між батьками, які не знали просто, які підручники купувати.

В м. Піятра Неамп (Ромунія) 50 Жидів позбавлено ромунського горожанства.

В Німеччині викінчили на днях і спустили на воду перший з замовлених Туреччиною підводний човен. Його названо „Сальдірай-ем".

В Данцігу в салях Мистецької Палати відбувається вистава „Українського Народнього Мистецтва". Виставу влаштував Союз Українських Студентів „Основа".

Гумор. — Непотрібна курація. — Знаєш, найдорощий, лікар казав мені уживати якнайбільше свіжого воздуха. — Пощо тобі воздуха? Адже від кількох місяців живемо тільки воздухом.

Гумор. — Верх скупарства. — Чи се правда, що ваша тітка така дуже скупа? — Ще й яка скупа! Навіть коли переповідає дотеп, то „пуенту" ховає для себе.

Літний час се для кождої ґазети найтяжчий час. Тому просимо ВП. Прихильників нашого органу особливо в тім часі правильно присилати передплату і бодай час від часу підперти ґазету хоч невеличким дописом.

В м. Гравелін (Франція) вибухла незвичайно сильна пожежа, яка знищила майже весь порт, фабрику консерв і магазини з товарами. Шкоди обраховують на 20 міліонів франц. франків.

Бельгійська митна сторожа одержала ручні ґранати, виповнені до половини вибуховим матеріялом, щоби спинити пачкування худоби з Голяндії до Бельгії.

В Данії й Ірляндії почали плекати банани та инші полудневі овочі.

В Палермі (Італія) у приявности маршала де Боно спущено на воду новий торпедовець „Берсаґлієро".

До Неаполю причалив італійський шпитальний корабель з 300 раненими в Еспанії італійськими легіоністами.

В італійських доках під Ґенуею почали будову нового італійського контрторпедовця. Одночасно під Неаполем заложено третій пливаючий док до будови кораблів.

Елеґантні пані Ню-Йорку курять тепер папіроски так спрепаровані хемічно, що дають дим у довільному кольорі. Звичайно кольор диму папіроски допасовується до кольору сукні. Домішка хемікалій зовсім нешкідлива для здоровля, ні не зміняє смаку тютюну. Кольоровий дим дає дуже гарні ефекти.

Олімпійські ігрища, які мали відбутися в 1940 р. в Токію (Японія), не відбудуться. У звязку з тим здогадуються, що орґанізацією олімпійських ігриш займеться Фінляндія. Олімпіяда відбудеться у Гельсінках.

Спорт. Перемиський „Сян" виграв 17 с. м. свій перший метч з фіналістом львівської округи „Т. С. Ль." у відношенні 4 : 1 (1 : 1). Другий метч, який вже остаточно вирішував справу авансу одної з дружин до львівської округи і який мав відбутися в неділю 24 с. м., не відбувся, бо львівське староство відкликало його в суботу вечером. Причина відкликання метчу — незвичайно брехлива нагінка польської шовіністичної преси на українську спортову публику Перемишля та виразний апель під адресою львівської вулиці до погрому і бійок на метчу Сян — Т. С. Ль. Метч відбудеться у Львові в найблищу неділю 31 с. м. на одному з невтральних грищ та правдоподібно без участи публики.

Гумор. — Інші часи. — Касієр домагається від шефа підвишки. Шеф страшно обурився. — Даруйте, чомуж я мавби вам підвишати? Чи не даю вам досить? І я колись був касієром і не заробляв більше як 80 корон і якось мусіло мені вистарчати. — Дуже перепрошую, каже касієр, але тоді не було ще контрольних орґанів...

Гумор. — Обережний. — Що робиш чоловіче; миеш ноги і не здіймаеш при тім капців? — Бо боюся перестуди, а вода не дуже тепла.

З листів до Редакції

В обороні памяти покійника! В 39-му числі „Нової Зорі" з 29 травня 1938 р. появилася у відділі „Література—Наука—Мистецтво" стаття п. н. „Бібліотека Т-ва „Скала", якої автор, скривши ся за криптонімом „С. Б.", закидує історикам українського письменства, що вони „все гляділи на те письменство крізь окуляри гнилого лібералізму". А далі пише криптонімовий автор так: „Цікаво, що робили таке навіть „клерикальні" історики літератури, прим. Ол. Барвінський. Все що було написане й видруковане, все в них було зараз „культурне й добре та гарне". Ніхто з тих істориків не звертав уваги на мораль, ні ідеольогію в літературних творах, так начеб це була байдужа річ! Таке погапське заслїплення маємо навіть у шкільних підручниках історії літератури, яких автори вважають себе за правовірних католиків".

Годі мені мовчати з приводу повищих закидів з того згляду, що криптонімовий автор зпосеред усіх істориків українського письменства назвав по імени тільки одного пок. Олександра Барвінського, а тим самим усі свої закиди звернув проти нього. Та з другого боку не думаю полемізувати з криптонімовим автором статті, який, хоча й відкликується до „моралі" й „етики", не цурається робити голословні й нічим не підперті закиди покійникові (що сам уже боронитися не може), а дотого присвоює собі право бути суддею чужої „католицької правовірности", не маючи сам сміливости показати свого власного обличчя й укриваючися вигідно за ... „криптонімом"!

У Львові, в липні 1938.

Др. Богдан Барвінський.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Королівський свічник.
МУЗА: Більше чим секретарка.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Шейк.
СТИЛЕВЕ: Після великої війни.

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . .	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 31 липня 1938. Ч. 57 (1157)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

„СВОБОДА СЕ ПЕРШИЙ ДАР БОГА"...

Кардинал державний секретар Пачеллі написав відручне письмо до предсідника конґресу французьких католиків, який відбувся в м. Руан у Франції під назвою „Суспільний Тиждень". В нім пише, що клич свободи в суспільнім житті натрафляє тепер на величезні труднощі. З одної сторони голосять, що свобода горожан чи приватна ініціятива се підстава організації суспільного життя, а з другої сторони виступає щораз виразніше змагання до цілковитого знищення тих свобід, підпорядковуючи їх інтересам і потребам держави. Тільки католицька Церква виступає як одинокий і найбільший оборонець правдивої свободи чоловіка, свободи незаперечної власности людської істоти, тої свободи, яка є першим даром Бога для людини. Се дуже замітна заява.

Нічний напад у Чижикові

У звязку з нападом на українську родину Касперських в Чижикові під Львовом, який мав місце в ночі з 24 на 25 с. м., подаємо опис тої події: Було це зараз по півночі. Пятьох, чи шістьох замаскованих і озброєних напасників ввійшло до кімнат, у яких спали Осип, Павло і Степан Касперські з родиною. Напасники засвітили електричні лямпи і просто змасакрували дрючками братів Касперських і Анну Касперську. Один напасник заткав уста старій матері Касперських, щоб не кричала. Найтяжче змасакрували Степана Касперського. Один з напасників кричав, щоб забити дитину Касперських, але другий не згодився на те. Бандити знищили в двох кімнатах образи святих, як також ріжні портрети і інші річи, потім застрілили пса і повтікали. На місці випадку зараз зявився священик о. Осип Скульський, який висповідав двох братів Касперських. Рано до Чижикова приїхав лікар, др Нагляк, з Винник, який відіслав побитих до „Народньої Лічниці" у Львові. Пополудні з доручення Преосв. Івана о. пралат Куницький виїхав автом до Чижикова, де відвідав родину Касперських та потішив її в горю... Гості зі Львова оглянули кімнати, залиті калюжами крови, та розвідали про все, як відбувся напад. Старенька мати Касперських і селяни, які зійшлись до хати, плакали ревними сльозами. О. пралат Куницький відвідав також о. Скульського і „Дитячий Садок", роздавши дітям у тому „Садку" цукорки, відтак вернувся автом до Львова. Поліція почала слідство щойно коло першої години в полудне в понеділок. (Змасакровані Касперські перейшли недавно з римо-католицького на греко-католицький обряд).

Новий римо-катол. епископ-суфраган.

Св. Отець Пій XI іменував кс. дра Владислава Ґораля, каноніка катедральної капітули і професора духовної семінарії в Люблині, епископом-суфраґаном люблинської дієцезії. Епископ-номінат уродився 1. V. 1898 р., висвячений на священика 1920 р. Має за собою наукову працю та публіцистичну діяльність.

Повна рівноправність меншин в ЧСР.

Політичний комітет міністрів у Чехословаччині затвердив текст мовного закона і національного статуту. Статут має 13 артикулів. Перший потверджує рівність всіх горожан без огляду на їх національність. Другий каже, що всі горожани по 18 році матимуть право опції для означення своєї народности. Третій арт. ґарантує охорону національности і передбачує кари від 6 місяців до 5 літ за спроби винародовлювання. Дітей не можуть виховувати особи іншої національности ніж їх родичі (батьки). Дальші артикули постановляють м. ін., що адміністраційні урядники на теренах замешкалих в більшости нац. меншинами будуть зпоміж національних меншин. Кожда національність буде мати число шкіл, відповідне її чисельности. Ясно, що булаб се велика полекша для нац. меншин всюди.

Генляйн проти війни.

„Дейли Телеґраф" приніс інтервю свого спеціяльного кореспондента в Чехословаччині з Конрадом Генляйном. Провідник судетських Німців мав заявити: „Абсолютно виключаю війну як можливу розвязку наших судетських трудноіців без огляду на те, який буде успіх переговорів. Оскільки йде про нас, то війни не буде. Не хочемо, щоб наша земля замінилася в поле бою. Ніколи не буду домагатися від мого народу принятя тільки половинних обіцянок. У наших предложеннях, щоб справою оборони краю і закордонною політикою занялося центральне правительство, а всі інші справи були віддані автономічним національним ґрупам, нема ніякої двозначности. Предложення автономії се щирий компроміс з нашої сторони. Не домагаємося прилучення нас до Німеччини. Ми не вороги чеської держави, натомість противимося ґнетові чеського режіму".

В Ґазі мало хто ходить пішки.

В Ґазі (Нідерляпди) міські власти перевели недавно контролю колового руху на головних вулицях міста. Показалося, що там дуже мало пішоходів. А саме на найрухливішій вулиці Лян ван Меердевоорт пішоходи становлять ледви 9 процент загального числа людей, на роверах поверх 50 процент, а решта їздить возами, автами й ін. Се знак великого добробуту краю.

Лісові пожежі в Каліфорнії.

В Америці на побережжі Спокійного Океану вибухло поверх 600 пожеж ліса. Вони нищать м. ін. могутні каліфорнійські кедри і сосни та загрожують більше як сто великих і менших міст. Огонь шириться в північнім напрямі. Дими тих пожеж піднімаються до небувалої висоти. Коло канадійської границі, на морі, стоять англійські контрміноносці, готові на случай небезпеки евакувати мешканців загрожених міст. Причина тих пожарів невідома. Одні припускають, що їх спричинили перуни, інші, що пожежі повстали внаслідок саботажу.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Два зїзди

Що сталося в Парижі і в Римі

Візита англійської королівської пари в Парижі получена була з парадами, яких Франція в такій величі вже давно не бачила. Особлившу увагу звертали військові ревії всіх родів найдобірнішої зброї. Франція показала королеви Великої Британії і спеціялістам, що приїхали з ним, такі знамениті війська, що (як пише лондонський „Дейли Геральд") англійський фельдмаршал льорд Бердвуд „тільки зітхав з зависти". А знов англійський ґенерал Сперс подивившись на ревію французького війська заявив, що се безперечно „перша армія в світі". Вкінці третий англійський ґенерал Темперлей написав у „Дейли Телеґрафі":

„Зовнішний вид французьких військ і їх похід представляли видовище, яким Франція може гордитися... Для мене як для старого офіцира піхоти найцікавіше було подивитися на ту частину війська. І мушу признати, що я ніколи не видів військових частин, які машерувалиб аж так гарно. Як жовнір роблю висновок: Загальне вражіння у звязку з моїм знанням минувшини і теперішности французької армії таке: вона в нинішнім своїм складі міцніша ніж була колинебудь передтим".

Коли перегляд французької армії був може найважнішою частиною візити англійського короля, то найцікавішою частиною тої візити був відїзд королівської пари. Він наступив третього дня візити о год. 10.30 рано. На зелізничім двірці, на двох ріжних перонах, стояли два поїзди: на право синій поїзд короля Великої Британії, наліво зелений поїзд президента Франції. Величезні маси народа окружають двірець. Король і королева прощаються з жінкою президента, панею Лебрен. Вона робить глибокий реверанс і каже: „Желаю Вашим Величествам щасливої дороги, серце Парижа з Вами!"

Королева і король виходять на степені вагона, зазвеніли оглушаючі звуки орхестр і поїзд рушив.

А в 10 мінут по нім рушив з того самого двірця поїзд президента Франції. Чому пізніше? Бо англійський король мав ще відкрити памятник австралійським жовнірам у глибині воєнного кладовища Вілле-Бретонне. А що територію того кладовища Франція на вічні часи уступила Австралії, отже король Вел. Британії мав на своїй землі (хоч у Франції) як господар зустріти президента Франції. Тому королівський поїзд їхав перший і перший прибув на місце о год. 1 мін. 20, де на нього вже чекали французькі та австралійські війська.

Орхестра королівської ґвардії в червоних одностроях з медвежими шапками на головах заграла „Марселєзу", а король Юрій VI зустрів президента Франції на половині дороги між кладовищем і памятником, високим на 32 метри.

Король Юрій у своїй промові сказав, що ся могила присвячена Богу і славній памяти 11.000 австралійських жовнірів, які погибли або пропали без вісти в великій війні, обороняючи ідеали Великобритійської Імперії разом з иншими її жовнірами, що прибули сюди зі всіх сторін світа. На те відповів президент Франції Лебрен, що горячо дякує королівській парі за відвідини Франції та ще раз підчеркує тісну приязнь двох великих демократій, бо їх зєдинення на полях бою спасло їх незалежність і свободу.

О год. 2 мін. 45 королівський поїзд рушив у напрямі до пристані Кале. А о-

кремий кур'єр відвезе в Лондон величаві дарунки президента Франції, її правительства, міста Парижа, міністра заграничних справ, ліонських фабрик шовку, які виткали для королевої спеціяльні найдорощі тканини і т. д. і т. д. Особливо богато прегарних дарунків одержать молоденькі англійські принцески.

Від сторони Англії надплив королівський яхт „Енчантресс". Його з парадою зустріла французька военна фльота, а літаки і гидропляни покрили небо і море.

В год. 5 мін. 30 королівська пара стояла вже на чердаку свого яхту. Береги Франції густо покрив французький народ, що з неописаним запалом дякував англійській королівській парі за відвідини.

О год. 7 мін. 10 королівський корабель приплив до Англії. На березі товпа народа з великим одушевленням привитала королівську пару, яка з очевидним задоволенням ступила на англійську землю. Поїзд відійшов до Лондону о год. 7.37 вечером і прибув на двірець Вікторії о год. 9.14. Вже надовго передтим всі вулиці між двірцем і королівською палатою були битком забиті англійським народом, який з великим одушевленням витав свою королівську пару і підносив оклики на честь Франції. Очевидці пишуть, що подібне одушевлення панувало в Лондоні ще в часі коронаційних торжеств.

По тій візиті вже зовсім ясно, що Англія і Франція звязані на життя і смерть. Їх дальша політика буде очевидно спільна. „Антант Кордіяль" відновлена і сильно сцементована.

В тім самім часі відбувся другий, далеко менше замітний, зїзд в Римі, столиці Італії. Там Муссоліні зі своїм міністром заграничних справ приймали премієра і міністра заграничних справ малої Угорщини.

В Римі не було таких великих парад як у Парижі, але вислід римського зїзду також дуже важний. На нім вирішено політику Італії й Угорщини в звязку з політикою Риму й Берліна та правдоподібно також у звязку з політикою Югославії. Словом, там говорили про справи, які дотичать найважніших огнищ европейського життя. І вирішували ті справи по своїому. Нема сумніву, що порушувано також важну справу Чехословаччини, згл. справу її національних меншин.

Таким чином оба ті зїзди означили вже доволі виразно великі політичні табори держав. А що з того вийде, один Бог знає. Та в усякому разі можна сказати, що побідники в будучім змаганні мають обовязок забезпечити людське життя недержавним народам, бо інакше самі не будуть мати людського життя, а все дріжатимуть зі страху перед новою страшною війною: бо життя поневолених все даватиме пальний матеріял і все буде невилічимою раною культурного людства. Найбільшу частину тої страшної рани становить тепер український нарід, який терпить невимовно тяжко і вже навіть кричати не може...

Валення церков

Інтерпеляція посла дра С. Барана.*)

Як виходить з порівнання назв місцевостей, де тепер збурено, зглядно спалено православні церкви з поданими вище місцевостями, цілковитому знищенні підпали в останніх двох місяцях с. р. і ті православні святині, які на підставі згідної ухвали мішаної порозумівавчої комісії з 1937 р. мали бути статовими парохіяльними або філіяльними церквами. Зі сторони уряду, послів і польських сенаторів, як також польської преси аргументовано, що ревіндиковані православні святині, які замінено на римо-катол. костели чи їх замкнено і відтак збурено чи спалено, були колись унійними церквами і щойно коли російський уряд скасував унію, змінили їх насильно в 1875 р. на православні церкви. Що воно так не було, що ревіндиковані православні святині перемінені потім на римо-католицькі костели або перероблені на польські школи чи збурені або в злочинний спосіб спалені, не були побудовані уніятами, виказую оцим списом, подаючи при кожній святині дату її побудування, як також, що сталося з кожною по відбудові польської держави.

Всі низше вичислені святині положені на території люблинського воєвідства: 1. Буковичі — 1896 р., перемінено на римо-катол. костел; 2. Мшана — 1914 р., перем. на римо-катол. костел; 3. Хлопків — 1890 р., пер. на римо-катол. костел; 4. Лисів — 1881 р., пер. на римо-катол. костел; 5. Корниця — 1578 р., збурено; 6. Межиліоса — 1907 р., збурено; 7. Кодень — 2 церкви перед 1596 р., перемінено на римо-катол. костели; 8. Загорово — 1909 р., збурено; 9. Кієвець (2 церкви) 1902—1936 р., збурено; 10. Березівка — 1890 р., перероблено на польську школу; 11. Біла Підліська (собор) — 1582 р., перемінено на римо-катол. костел; 12. Біла Підліська — 1929 р., збурено; 13. Горбів — 1904 р., перемінено на римо-катол. костел; 14. Воскреничі Великі — 1902 р., перемінено на римо-катол. костел; 15. Ортель Княжий — 1879 р., перемінено на римо-катол. костел; 16. Ломази — 1889 р., збурено; 17. Шостка — 1890 р., висвячено на римо-катол. костел; 18. Городок — 1914 р., висвячено на римо-катол. костел; 19. Вогін — 1893 р., висвячено на римо-катол. костел; 20. Радче 1892 р., висвячено на римо-катол. костел; 21. Пашинка — 1894 р., висвячено на римо-катол. костел; 22. Радин — 1882 р., висвячено на римо-катол. костел; 23. Біща — 1911 р., висвячено на римо-катол. костел; 24. Біща — 1930 р., збурено; 25. Липини — 1936 р., збурено; 26. Майдан княж. — 1905 р., перемінено на римо-катол. костел; 27. Княжполь — 1937 р., збурено; 28. Замх — 1936 р., збурено; 29. Обща — 1937 р., збурено; 30. Хмельок — 1936 р., збурено; 31. Гусинне — 1909 р., збурено; 32. Вільховець — 1881 р., збурено; 33. Могильниця — 1912 р. збурено; 34 Седлище — 1910 р., перемінено на римо-катол. костел; 35. Холм (собор) перед 1596 р., перемінено на римо-катол. костел; 36. Холм (вул. Оболонська) — 1908 р., збурено; 37. Депультичі — 1908 р., збурено; 38. Підгіря (Спас) перед 1596 р., перемінено на римо-катол. костел; 39. Чорніїв — 1912 р., збурено; 40. Березно — 1914 р., збурено; 41. Сілець — 1877 р., збурено; 42. Тучапи — 1877 р., перемінено на римо-катол. костел; 43. Уханє — 1883 р., збурено; 44. Лещани — 1908 р., збурено; 45. Закровець — 1906 р., збурено; 46. Янів любл. — 1879 р., збурено; 47. Туробин 1882 р., збурено; 48. Забірці — 1914 р., збурено; 49. Гдешин 1899 р., перемінено на римо-катол. костел; 50. Горощиці — 1913 р., збурено; 51. Ошів — 1909 р., збурено; 52. Кулаковичі, 1884, збур.; 53. Сагрин, 1878, пер. на р.-кат. костел; 54. Чортовичі, 1908, збурено; 55. Крилів, 1911, збурено; 56. Прегориле — 1907 р., збурено; 57. Голубе — 1876 р., збурено; 58. Курманів — 1907 р., перероблено на поль. шк.; 59. Гусинне, 1905, збурено; 60. Малків, 1907, збур.; 61. Модрин перед 1596, збур.; 62. Ярославець, 1596, збур.; 63. Турковичі, 1930, збур.; 64. Турковичі — 1903 р., збурено; 65. Ласків — 1890 р., збурено; 66. Неверків — 1899 р., перемінено на римо-катол. костел; 67. Горишів польський — 1907 р., перемінено на римо-катол. костел; 68. Лащів — 1878 р., збурено; 69. Зерники — 1893 р., спалено; 70. Наброж — 1907 р., збурено; 71. Кмічин — 1892 р., збурено; 72. Ликошин — 1908 р., збурено; 73. Тарноватка (2 церкви) 1890 р., 1897 р., перемінено на римо-катол. костел; 74. Тарноватка — 1930 р., збурено; 75. Лагівці — 1906 р., збурено; 76. Шароволя — 1902 р., збурено; 77. Клятви — 1910 р., збурено; 78. Гонятичі — 1896 р., перемінено на римо-катол. костел; 79. Годиванці — 1911 р., перемінено на римо-катол. костел; 80. Крів — 1895 р., збурено; 81. Топільча — 1912 р., перемінено на римо-катол. костел; 82. Щебрешин — 1184 р., збурено; 83. Бортатичі — 1886 р., спалено; 84. Замость 1589 р., перемінено на римо-катол. костел; 85. Монастирок — 1885 р., перемінено на римо-катол. костел; 86. Розвадівка — 1910 р., перемінено на римо-катол. костел; 87. Головно 1881 р., збурено; 88. Угнин — 1911 р., збурено; 89. Коликовичі — 1882 р., збурено; 90. Острів к. Любартова — 1890 р., збурено; 91. Ганськ — 1882 р., перемінено на римо-катол. костел; 92. Витично — 1930 р., збурено; 93. Збереже — 1908 р., збурено; 94. Гоця — 1936 р., збурено; 95. Любінь — 1938 р., збурено. Разом 98 православних святинь, які побудовано або перед берестейською Унією в 1596 р. чи пак по скасуванні Унії, отже по 1875 році, до котрих не може в ніякій мірі відноситися ревіндикація, залеґалізована вище згаданим договором поміж Апостольською Столицею та Річпосполитою, з 20 червня 1938 р. Між збуреними святинями були найстарші святині або одні з найстарших на території польської держави, як церква в Щебрешині 1184 р., церква в Корниці 1578 р., собор у Білій Підліській 1582 р., церква в Замості 1589 р. і церкви в Холмі (собор), у Врославі і Модрині без докладної дати, однак на кожний випадок побудовані перед 1596 р. Отже сі найстарші памятки церковної архитектури збурили тепер в цілости на доручення державної адміністраційної влади. Це невиджалувана втрата для історії культури. З цього списку виходить також, що між збуреними православними святинями було 16 православних святинь, побудованих вже по світовій війні, отже за часів польської влади, зокрема в повіті більсько-підляським 4 (Біла Підліська, Кієвець, Кодень і Костомолоти), в пов. білгорайськім 6 (Біща, Хмільок, Княжполь, Липини, Обща і Замх), в пов. грубешівськім 3 (Бусно, Городло і Теребінь), вкінці в повіті влодавськім 3 (Голя, Любінь і Витично).

Вартість спалених і збурених святинь іде в міліони золотих.

---

*) Гл. „Нова Зоря", ч. 56 (1156).

БОЛІ

печінки, шлунка, кишок, нирок, міхура, нервові корчі, артретичні і невральгічні болі усуває й злагіднює

СІК СВЯТОЇВАНСЬКОГО ЗІЛЛЯ

Магістра Едварда Ґобєца.

Продаж в аптиках і дрогеріях

Головний склад — Warszawa, ul. Miodowa 14, tel. 5-42-99.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Валення церков на Холмщині

Варшавський православний орган „Слово" приніс в 28 ч. передовицю п. з. „Крик народу". В ній пише м. ін.: Те, що відбувається на Холмщині, вже трудно спокійно описати. Тої маси фактів, яка напливає щодня, вже не можливо обняти в статті. — Народ кричить. На численні заяви про кричучі бешкети, яких допускаються рівночасно з вчинками „на основі розпоряджения", чується відповідь: „ліс рубають, тріски летять"... — З місць несеться одно: „Рятуйте нас!" — Десятки делегацій оббивають пороги урядів. І доки вони тут (у Варшаві), пливуть їм телеграми з місць про те, що зроблено останний крок: „Церкев збужоно", „храм знищений". — Одинокими маяками стоять храми т. зв. „державних" парохій. Старші, давно закриті церкви, в яких взагалі не відправляють богослужень, руйнують, „щоб своїм виглядом не зогиджували місцевости і не пригадували совітської Росії". Нові скромні молитовні доми і церкви, поставлені замість них, руйнують тому, що нелегальні. — Православні кладовища при всіх тих церквах замикають. Ксьондзи в супроводі поліцаїв приїжджають пересвячувати церковні погости (цвинтарі) на католицькі. — Невідомі особи виконують нахабні напади на православних священиків: вибивають вікна в домах і стріляють, не говоримо вже про словні образи. Десять жінок з парохії с. Хмелик, декотрі відірвані від грудних немовлят, сім тижнів мучаться у вязниці в Білгораю за спротив владі при запечатанні молитовного дому. Зневаг так багато, що їх вже перечислити і переповісти неможливо".

Львівський москвофільський „Русскій Голос" приніс в 27 ч. кореспонденцію з Холмщини п. з. „Історія повторяється". В ній пише: „В холмському деканаті, холмського повіту, люблинського воєвідства від 2 до 13. VII. с. р. розвалено православні церкви в слідуючих місцевостях: Поболовичі, Колемчиці, Покрівка, Хутче, Лещани, Черніїв, Розтоки, Березно, Серебрище, Могильниця, Ольховець, Дерультичі і Свіржі. Подібні розвалювання відбуваються і в сусідних повітах: Томашів, Білгорай, Володава, Грубешів і Замость. Валення зачинають вночі: приїжджає відділ поліції з робітниками, які й виконують валення. Число розвалених церков у люблинськім воєвідстві поверх 50. Валення продовжаються. Православне населення потрясене, та безпомічне. — М. П.

Характеристика відносин в Польщі

Тінь виборів.

Відомий жидівський публіцист Б. Зінгер пише в „Хвилі" ч. 6949, у статті п. з. „Тінь виборів", м. ін.: На довірочній нараді марш. сойму пригадав, що сойм має право і можність повалення правительства. Те право виглядає дуже проблематично. Зголошений внесок мусить відлежати перед голосуванням 2 тижні. Сенат має право повалити ухвалу, приняту соймом. Впрочім ніхто не припускає, щоб у тім будинку пробували повалити правительство. Самий сон про потугу парляментаризму, про привернення належних йому прав, про протиставлення тоталізмові виглядає парадоксально. Демократія зискує нових „союзників". Може в тім є дрібка • слушности. Приходить дальше переображення режіму. Б. Б. Б.Р. виглядає як „фолксфронт" в порівнанні зі слідуючим твором. Там пробомкували ще про рівноправність. Декотрі меншости як санаційні Білорусини дістались до бльоку. Засади конституції хотіли спертн на толєранцію. ОЗОН впровадив формально поняття господаря, льокатора, субльокатора, при чім практику устійнено в той спосіб, що оплата за помешкання повинна бути відворотно пропорціональна до кутика, що його займається в політичнім і суспільнім житті. — Невидимо, тихесенько, помалу відбувається посування взад. Проф. Бартля можна уважати за радикала в порівнанні з полк. Славком. Полк. Славек зискує славу лібералa в порівнанні з полк. Коцом. Полк. Коца мають уважати за демократа в порівнанні з наслідником. Коли відійде ґен. Скварчиньский, будуть згадувати зі зворушенням співавтора „проблемових тез" в порівнанні з помислами політичного спадкоємця. — В тяжкій і трудній погоні за горожанином, який писавсяб на ОЗОН, губиться старі ідеали, уникається спогадів давних літ, навязування до боротьби за свободу. Може з тих причин рішено відкликати в сім році зїзд легіоністів, відкладаючи торжественне зібрання до 25-ліття вимаршу кадрівки (1939 р.). — Сама вістка про початок виборчої акції причинилася до повстання нових часописів. Кружляють поголоски, що Левятан (організація польського тяжкого промислу) видасть іще одну політичну газету побіч „Курієра Польского". Бо трудно буде ужити до помочі органу консерватистів, підпираного „масонами", вибачайте: вуглевих баронів. Браття від вуглярської кельні не надаються до популярної акції. — Від 15 серпня зачинається отже рух. Посли будуть шукати частинного щастя в виборчій акції. Говорять навіть про воскресення ББ під іншим видом. До жовтня, а може й довше, триватиме самоврядна виборча горячка. Адміністрація матиме широке поле діяння. Отже всі поголоски про зміну в правительстві в тім часі видаються неправдоподібні. — Щойно пізніше прийдуть рішення про дальшу політику режіму, про порозуміння з опозицією, про евентуальний проект зміни виборчої ординації до сойму. В сій хвилі відбувається приготування виборчого календаря. Самоврядування відсуває зовсім на бік установу при вул. Вейскій.

Страйки в Польщі

Головний Статистичний Уряд подає дати про безнастанний зріст страйкового руху в Польщі. Цей рух збільшується, починаючи від 1931 р. В 1930 р. було 312 страйків і 1.185-тьох підприємствах з 48.000 робітниками; в 1932 р. число страйків збільшилося на 504, в 6.219 підприємствах з 314.000 страйкарями; в 1934 р. було вже 946 страйків і відбулися вони в 9.416 підприємствах з 369.000 робітниками, а в 1936 р. нараховано аж 2.056 страйків у 22.016 підприємствах з 675.000 страйкуючими робітниками. Щойно в 1937 р. напруження страйкового руху дещо зменшилося. В цім році були 2.074 страйки в 22.058 підприємствах з 543.000 робітниками. У 1937 р. виникли страйки з таких причин: 893 страйки (на 2.074 разом) з домаганням підвишки платень; 62 страйки з вимогою необнижувати заробітну платню; 250 страйків через невиплату зарібків і 144 страйки — протестаційні й солідарности. З даних Головного Статистичного Уряду виходить, що в 1937 р. 1476 страйків виграно і тільки 358 програно. Ті числа говорять проречистою мовою, а саме, що страйкова акція була назагал виправдана й завинена самими працедавцями, які аж під загрозою спинення роботи йшли на уступки. Коли брати під увагу низький рівень робітничої платні в Польщі, то дивно виглядає, що аж у так багатьох випадках треба було загрози страйку, щоб працедавці виплатили залягаючі заробітки. („Діло", ч. 161).

Справді весела поява

„Dobry chłopak ale, jak widać, głupi".

Так редактор виленського „Слова" Мацкевич називає відомого співака Кепуру з приводу його промов виголошених в Познані. „Що робити, кождому вільно осмішувати себе як хоче і коли хоче, а товпа є на те, щоб їй імпонувати фразою. Але що воєвода, президент міста і ректор познанського університету не реагують на комунікат, в якім написано, що майстер Кепура конферував з ними в справах політичних, суспільних і господарських, — то вже справді дивне..." Також направяцький „Нови Курер" дивується тій конференції... Підчас концерту хтось крикнув: „Нехай живе король Кепура!" А Кепура у відповіді на те виголосив щось в роді ідейно-політичної заяви: „Знаю ваші турботи і клопоти, каже. Знаю, що кождого з вас давить. Знаю про вас більше ніж ви думаєте. Ми маємо в Польщі богато до роботи. Мусимо зревідувати поняття патріотизму". І так замість співати плів нісенітниці кілька мінут і то на зливнім дощи. Мацкевич слушно називає Кепуру сумною карикатурою польської дійсности. (Подаємо се за „Словом Народов'им", ч. 196).

З рішень Управи Пром-банку:

Кредит буде признаватися в першу чергу тим нашим міщанам, в яких підприємствах чинно працює ощадностева збірниця. — Доказ зрозуміння дрібної ощадности — це доказ свідомости підприємця. Надто банк має моральне зобовязання супроти тих, що приходять до банку не тільки тоді, як їм треба кредиту.

Піоніри ощадностевої акції користуються довірям

Пром-Банку

Львів, Ґродзіцьких 1/1 п., тел. 292-15 і 200-15.

Валять церкву

в Добромильщині?

Парохіяльний Комітет гр.-катол. церкви в Пятницях, п. Добромиль, одержав письмо такого змісту:

„Zawiadamia się, że dostałem zarządzenie z Zarządu Gminnego w Dobromilu na odpis Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie L. k. k. 2/31/38 z dnia 20 IV 1938 r. celem dokonania rozbiórki cerkwi w Pietnicach do dni 3-ch. Przeto zawiadamiam Komitet o dokonaniu tego zarządzenia i powiadomienia mnie o dokonanej rozbiórce. Pietnice, dnia 21 VI 38, Reiter Stanisław — sołtys (Печатка).

До цього документу слід додати осьщо: В с. Пятницях є деревляна церква, дочерна парохії Тарнава. Вік тої церкви як також стан самої будови доказують, що нема ніякої причини розбирати її. Що більше: зі зібраних інформацій самим парохіяльним Комітетом виходить, що Воєвідський Уряд у Львові не поручав ніяким письмом під вище поданим числом волосному урядові в Добромилі розібрати згадану церкву. Натомість Воєвідський Уряд запитував під тимже числом волосну управу, чи на її терені нема яких будівель до розбірки. На це мав дістати відповідь, що в добромильській волости нема таких будівель („У. В.").

Промова Чемберлена

Англійський премієр Чемберлен виголосив у Палаті Громад промову, присвячену англ. закордонній політиці. На вступі заявив, що основне бажання правительства вдержати й устійнити мир в Европі та по можности усунути всі причини, які моглиб викликати непорозуміння між державами. Одначе працюючи над миром, Велика Британія не може посвятити для того мира ні своєї чести, ні своїх інтересів. Вказуючи на щораз більшу военну силу Англії у звязку зі здійсненням збройної програми, премієр заявив, що се одинока запорука на випадок нападу. Британійсько-французька співпраця не звернена проти нікого, се могутне забороло мира. Говорячи про Чехословаччину, англ. премієр заявив, що справа сеї держави криє в собі необчислиму небезпеку для мира, оскільки не розвяжеться її відважно і з розважною скорістю. Британійське правительство робить усе, щоби влекшити мирне розвязання спору. Свою промову премієр Чемберлен закінчив словами: Всі маємо враження,що наступило деяке відпруження атмосфери і що на цілім світі зменшилося напруження, яке панувало від пів року. Думаємо, що до того причинилася політика англ. правительства, будемо ту політику далі вести і гадаємо, що врешті зможемо привернути в Европі мир і довіря.

Битва над рікою Уссурі

Японська аґенція Домеї звідомляє: Сильний відділ совітського війська, поверх 300 жовнірів, під охороною 4 канонірок переправився через ріку Уссурі, яка становить границю між СССР і Манджурією, заняв два манджурські села Яолінґтсе та Гсінґсінґтунґ і підпалив більшість хат у них. Японські і манджурські відділи зробили протинаступ і після 5 годинного бою виперли большевиків з манджурських сіл. З обох сторін були вбиті і богато ранених.

Ідучи на вакації не забудьте взяти молитовника. В сих часах розвалу й наступу на нашу Церкву інтелігенція повинна подвійно вважати на те, щоб давати добрий приклад свому народові, і в церкві уживати молитовника.

ОСИП НАЗАРУК

В захристії пораненого брата

Зміст: Притча про Самарянина. — Оригінальне пояснення тої притчі. — Довша розмова з гр.-катол. священиком Мадяром. — Коротка розмова з малим міністрантом. — Коли гр.-катол. священик може відправити Службу Божу в гр.-кат. церкві в Будапешті? — Чим були дві наші парохії в Будапешті? — Причини їх асиміляції. — Де було її властиве жерело? — Про вісім нор, з яких випливало те, що розкладало силу наших парохій. — Як називається головна нора того затроєного жерела? — Про властиве зерно цілої справи оборони Церкви й нації.

Вже все затихло було в греко-катол. церкві при Площі Рож у Пешті, коли я з перекладчиком входив у захристію її, — а в ухах все ще звеніли тверді мадярські слова „Урані ірґальмаз", „Урані ірґальмаз", „Урані ірґальмаз"... І мав я таке вражіння, якби се був крик пораненого брата, що з болю стратив притомність.

Назва „поранений брат" для нашого племени, що було за Карпатами під пануванням Мадярів, принялася ще в минулім столітті. Ті два слова, що образово означають покалічення нашого племени чужим гнетом, прикликали мені на память відому притчу Спасителя про милосердного Самарянина. Св. Євангелист Лука у гл. 10 виразно підчеркує, що Спаситель тою притчою відповідав на спокусливі питання жидівського правника: Учителю, що маю робити, щоб наслідити вічне життя? І хто мій ближній?

Ісус же рече:

Чоловік один ішов з Єрусалиму в Єрихон і попався розбійникам, що здерли з нього одіж, поранили його і відійшли, лишивши його ледви живого. Случайно переходив тою дорогою один священик та побачивши його обминув. Також Левіт був на тім місци, приступив, подивився і обминув. А один Самарянин подорожній прийшов до нього і побачивши його змилосердився і приступив і обвязав рани його та залив їх оливою і вином і посадив його на скотину свою і привіз його до гостинниці і доглядав його. А на другий день відходячи виняв два динарії (срібняки), дав господареві гостинниці і сказав йому: Доглядай його, а що більше видаш, я з поворотом зверну тобі. Як думаєш? Хто з тих трьох був ближнім тому, що попався був між розбійників? А він (жидівський правник) сказав: Той, хто оказав своє милосердя над ним. І сказав йому Ісус: Іди і ти поступай таксамо.

Вир думок повстав у моїй голові, коли я пригадав собі сю притчу. Повстав з ріжних причин. Передовсім тому, що я пригадав собі книжку Йосифа Пікля п. з. Месія-Цар Ісус, апробовану католицькою духовною владою в Монахії та поручену мені до перечитання якраз перед Конгресом Преосвященим Лятишевським.[1]) Я її купив і взяв на дорогу та з великим зацікавленням перечитав м. і. те місце, де автор вияснює притчу про Самарянина на стор. 43-44, кажучи, що люди, які напали на подорожнього і поранили його, не були звичайні розбійники, тільки тодішні жидівські націоналісти, а св. Письмо вкладає в уста Спасителя просто офіційну римську номенклятуру тих часів, бо Римляни називали жидівських націоналістів злочинцями і бандитами. В дійсности се були політичні терористи, які послугувалися насильством і супроти римських окупантів їх краю і супроти Жидів, які в їх очах були сторонниками Риму, кажучи по теперішньому: римофілами. Таких вони не тільки убивали, але й виграбовували. Бо „ограблювання противника належало тоді, а на Балкані ще і тепер належить до патріотизму таких банд так докладно як шкіра з вовною до барана і як вимя до корови". А далі автор, бувший німецький офіцир з часів світової війни, цікаво доказує, що і Варава та два інші розбійники, яких розпнято разом з Ісусом Христом, не були звичайними розбійниками тільки жидівськими націоналістами, а Варава був навіть провідником націоналістів. І тому розагітована націоналістами жидівська товпа в Єрусалимі так голосно й уперто домагалася від Пилата освободження Варави, а не хотіла освободження Христа, бо Спаситель завів земно-месіяністичні надії жидівських націоналістів, які під Месією розуміли такого провідника, що зачне фізичну боротьбу з Римлянами, побє їх і освободить рідний край. Навіть св. Петро був тої думки ще тоді, коли в обороні увязненого Спасителя виняв меч і відтяв ухо одному з тих, що прийшли увязнити Спасителя. Христос до своїх притч заюбки вибирав приклади з сучасного йому життя.

Знаючи все те тим виразніше можна зрозуміти глибину притчі про Самарянина. До того ще треба знати, що в очах священика одяг чоловіка, який не знав закона, був нечистий, отже священик з формальних причин не дотикав раненого. А знов для Левіта се не булоб формальною перешкодою, але він правдоподібно належав до безпартійних і не хотів мішатися в боротьбу між націоналістами та приклонниками Римлян.

А друга причина, задля якої мої думки зачали живіше кружляти, була цікава подібність між ситуацією того раненого чоловіка, яким не занявся ні священик, ні Левіт, і ситуацією нашого пораненого брата за Карпатами, на тяжке положення якого не звернули уваги світа ті, що з уряду свого повинні були в свій час тим занятися, але зробили се люди світські. А знаєте їх імена?

Священик у захристії, чоловік середнього віку, говорить по мадярськи з якоюсь парою людей. Коли скінчив, представляємося йому, кажемо, хто ми і говоримо, що прийшли відвідати греко-католицьку церкву, її духовенство й вірних. Отець канцлер Галянт просить показати церковні книги і питає, чи є ще старославянські. Показується, що є і що священик Мадяр, який з нами говорить, вміє навіть читати по старославянськи. Читає.

Я питаю його (розмова ввесь час відбувалася через товмача), відколи в сій церкві перестали правити по старославянськи.

Мадяр священик відповідає, що від 1912 року.

Ага, подумав я, на два роки перед великою війною. Тоді правляча на Угорщині мадярська аристократія мала найбільший і рішаючий голос в цілій австро-угорській державі. Та аристократія стояла тоді на верхах свого впливу і зарозумілости.

Питаю далі: А чи писали про те до Апостольської Столиці?

— Так, повідомляли.

— І щож на те відповів Ватикан?

— Відповіди нема по сей день, вже 26 літ... Отже ми приняли, що Апостольська Столиця годиться на те.

Мене дуже кортіло сказати йому: Вправді Апостольська Столиця могла не відповісти тому, бо знала, що її булиб

[1]) **Messiaskönig Jesus in der Auffassung seiner Zeitgenossen, von Jozef Pickl. Mit 15 Bildtafeln und 3 Karten. 2 видання, ст. 286.**

СТАНИСЛАВ ЛОСЬ 4)

Геляда на переломі

Військовий фах витворює з природи річи певну психольогію, яка йому питома від віків. Військо держиться карністю, послухом і негайним виконуванням приказу без розглядання причин, які спонукали вождa видати приказ, ані наслідків, які виконання приказу може потягнути за собою. Військовий чоловік хоче бачити скорий і наглядний вислід виконаного приказу і ломить перешкоди й людей, які противляться виконанню. Військовому йде про безпосередній наслідок, справа коштів, якими він сей наслідок осягає, сходить на другий плян.

Влучно предвидіти безпосередній наслідок якогось почину річ звичайно легка, тому безпосередні висліди адміністрації веденої військовими відповідають звичайно наміренням. Нераз бувають успішні, в усякому разі очевидні. У всіх випадках, де ходить про безпосередні висліди, адміністрація в руках військових має звичайно успіхи завдяки швидкості рішення і швидкості та пружности виконання.

Коли одначе ходить про ведення адміністрації на довшу мету, там де важний не безпосередній ефект рішення, але де ходить якраз про дальші висліди, посередні та пізніші, де ходить — висловлюючись образово — не про дітей, але про внуків виданого приказу, там де входить в гру не видавання приказів, але ведення політики, де треба не ломити перешкоди, але незамітно витворювати настрої, там військові — на своє власне здивування — звичайно розчаровують. По знаменитих початках слідують зправила жалюгідні епільоги. Се природний вислід примінення у невластивій ділянці найцінніших прикмет, вироблених в іншім фаху і для інших завдань.

Слава вояка — зломити опір, слава державного мужа — осягнути ціль без викликання опору. Вояк мусить іти вперед без огляду на жертви, державний муж мусить на кождому кроці застановлятися, чи за наглий успіх не прийдеться в майбутньому надто дорого заплатити.

Здобуття Альзації й Льотарингії було найсвітлішим тріюмфом і заслугою Мольткого і плеяди знаменитих пруських полководців у війні з 1870 р., але прилучення Альзації й Льотарингії було найтяжчим блудом Бісмарка, якого обовязком було думати не по маршалківськи, але по канцлерськи. Щойно 50 літ по тій анексії Німеччина зрозуміла її справжню ціну.

Правління військових приносить звичайно найбільші шкоди в господарській ділянці, якої не можна взяти в карби ніяким приказом, яка кермується тільки власними законами й вимагає безоглядно їх знання і примінення до них. Правління військових у тій ділянці пригадує звичайно дитинну забаву „в дванацяту годину", яка полягає на тому, що дитина в довільній порі дня робить дванацяту годину, пересуваючи пальцями вказівки годинника. Ся спроба увінчується звичайно успіхом, тільки що пересунення вказівок не дає ще полудня, а годинник аж надто часто сумно на тім виходить.

Адміністрація спартанських офіцирів у містах визволених з атенського ярма пригадувала аж надто часто цю забаву в дванацяту годину. Висліди були оплакані та не казали довго на себе ждати. Ледви по кількох роках виросла сама з себе протиспартанська коаліція.

Одинокою доброю стороною того правління була продажність спартанських полководців, яка злагіднювала жорстокість їх правління. Одначе необізнані з господарським життям Спартанці не вміли і тут задержати належної міри. Ціна, якої домагалися за свої прислуги, не стояла звичайно в ніякій пропорції до вартости виданої прислуги. Віддані своєму зарядові державки вважали просто тереном реквізиції, а їх горожан за рід гельотів гірший від ляконських, бо не бережений звичаєвим правом.

(Дальше буде).

не послухали та за те відповів вам Господь великою війною, в котрій ви стратили 2/3 своєї держави. Одначе я здержався з такою заміткою, бо тоді розмова булаб очевидно урвалася.

В тій хвилі входить другий наш товмач, молоденький о. Гучко ЧСВВ, родом з Закарпаття, що добре знає мадярську мову. Розмова з мадярським священиком іде щораз живіше. Довідуємося, що хвилево парох занятий, бо має у себе гостя, одного епископа, що всі кошти удержання парохії переняло на себе місто Будапешт, що навіть вікарій має тут 400 пенгів місячної платні і т. д.

Наш о. Гучко, чи якийсь другий наш священик, який за той час надійшов, питає мадярського священика, чи мігби в сій церкві відправити завтра Службу Божу. Той відповідає, що можна, але перед осьмою годиною рано.

Ага, подумав я собі, не хоче, щоб парохіяни і по 26 літах почули в сій церкві Службу Божу, яка тут постійно лунала перед 1912 роком.

А два молоденькі міністранти в білих одягах очевидно догадалися в чім річ і один з них відразу приносить нашому священикові вино й воду в ампулках. Наш священик усміхнувся і каже до того хлопчика:

— Завтра рано!

Хлопчик досконало повторяє по нашому: завтра рано.

Здивований питаю його, чи він знає по руснацьки. Киває головою, що не розуміє, що я до нього говорю. Питаю його те саме через товмача по мадярськи. Відповідає, що по руснацьки не розуміє. А така гарна наша дитина, ясний бльондин, очевидно не Мадяр.

Задумався я. Очевидно, наші дві парохії в самім Будапешті були доказом сили і пружимости нашої гр.-катол. Церкви на чужім терені. Значить, утрата їх не повинна нас боліти так, як болілаб утрата наших парохій на своїй питомій території. А все таки цікаво, як Мадяри так основно засимілювали нашу парохію і то в такім розмірно короткім часі? Правда, вона тут оточена довкруги чужинцями. А всетаки був доплив до неї. Адже держаться наші парохії в далеких заморських краях, хоч цілком оточені чужинцями. Деж розвязка тайни такої основної мадярської асиміляції?

По якімсь часі довідуюся, що теперішнє мадярське правительство мало тепер видати чи навіть видало розпорядок у справі допущення богослужень у греко-католицьких церквах у Будапешті раз на місяць також у старославянській мові, одначе, як мене запевняли, самі парохіяни спротивилися тому, кажучи, що не розуміють уже тої мови. Не знаю, чи вони дійсно з власної спонуки спротивилися тому, чи може спротив зорганізовано попід спід а зверха для політики оповіщено такий дозвіл. В усякому разі асиміляція наступила тут основна. Значить, тут місце, де можна і треба основніше застановитися над нею.

Нема сумніву, що в асиміляції наших двох парохій в Будапешті відіграли ролю Мадяри й наші люди. Основна асиміляція могла наступити тільки тому, що Мадяри відповідно наступали, а наші не ставили опору. І нема також сумніву, що повна асиміляція булаб не вдалася, якби мадярський наступ не був розумно обдуманий або якби між нашими людьми був зорганізований якийнебудь, хочби слабий, опір асиміляції. То значить, що тоді не булби Мадярам удався той плян асиміляції, навіть якби той плян був дуже розумний. І навпаки, навіть при повнім браку свідомого опору наших людей плян асиміляції їх Мадярами булби також не вдався, якби він був менше розумно переведений: напр. якби діялися при тім явні насильства, бо насильства в духових справах все викликають противний наслідок, ніж мали на цілі ті, що переводять насильства.

Крім того треба взяти під увагу ще три дуже важні чинники: минувшість, сучасність і будучність, як їх собі люди уявляють. Також ті три чинники мусіли сприяти Мадярам, щоб асиміляція могла їм так основно вдатися: бо асиміляція се не легка річ.

Наперед розберім точки, які виясняють нам брак опору наших парохій проти асиміляції.

Тих причин досить богато. Не маю просто часу призначити ранґу кождій з них відповідно до її ваги. Отже буду про них говорити так, як вони насуваються мені на думку.

Засимілювання наших двох парохій в Будапешті могло Мадярам удатися вповні тільки тому, що в тодішній угорській Руси, яка тепер належить до ЧСР і називається Підкарпатською Русю, не було свідомого національного життя, поза незначним числом одиниць. Отже головне жерело причин утрати тих парохій було не в Будапешті, тільки досить далеко від Будапешту, в Карпатських горах. Значить, треба розібрати причини браку національної свідомости і національного життя на прикарпатській Руси під пануванням Мадярів.

1. Передовсім треба взяти під увагу розмірно невелике число українського (руснацького) народу на полудне від Карпат вчасі, коли Мадяри розпочинали інтензивну асиміляційну акцію. Те число було кілька разів менше від числа Словаків на Мадярщині і се одна з важних причин, чому Словаки на Мадярщині були більше відпорні на асиміляцію ніж наші люди.

2. Друга причина того був брак допомоги зпоза Мадярщини для наших тамошніх людей. Словакам помагали Чехи. Сербам помагали їх брати з рідньої їм держави. Ромунам на Угорщині також помагали їх земляки з Ромунії. А наші брати на Угорщині не мали ніякої допомоги зовні, навіть найменшої.

3. Брак не то вже допомоги, але навіть усякого звязку з українським населенням поза Карпатами. Той брак був всесторонний і можна сказати повний, а головно бракувало звязку в отсих напрямках:

а) молодь наших братів за Карпатами не зустрічалася на університетах ні з галицькою українською молодю ні з придніпрянською (др Стрипський був виїмком);

б) не було женячок між інтеліґенцією по обох сторонах Карпат;

в) не було правильної виміни думок ні при помочі преси, ні при помочі зїздів і т. п.

г) не було ні торговельних звязків, ні кооперативних. Вправді овочарсько-торговельні спілки наших Бойків з Синевідська в Галичині мали свої стоянки в Будапешті, але се були виїмкові і невеличкі появи, опроби простих людей, без ніякої участи інтеліґенції.

4. Розмірно велика скількість мадярських жінок, які увійшли в родини нашої духовної і світської інтеліґенції за Карпатами та зневтралізували їх під оглядом національним або й зовсім розложили, переробивши на родини мадярські. Памятаю, як кількох нас молодих хлопців просилося на ніч в домах тамошніх священиків вчасі наших прогульок, але ми всюди зустрічалися з відмовною відповідю. При тім пригадую собі як священики по мадярськи говорили зі своїми жінками і ті противилися.

5. Террор урядових чинників, особливо низших. Боязнь перед гістьми з Галичини в тім террорі мала одно зі своїх жерел.

6. Убожество нашого народа на Угорщині, яке датується від 17-ого століття.

7. Інтеліґенцію, що виходила з убогого народу та не мала під собою своєї матеріяльної підстави, було Мадярам розмірно легко позискати матеріяльними користями, особливо, коли взяти під увагу всі інші, вище наведені причини.

8. Брак обдумання опору проти асиміляції. Се, що так скажу, ключева причина. Колиб появилося обдумання опору навіть серед найменшої ґрупки, напр. у трьох наших свідомих, активних, інтеліґентних людей, то така ґрупка могла згодом зрівноважити всі некорисні для нас причини асиміляції, з виїмком, розуміється, числа нашого населення на Угорщині. Та по довшім часі і на число вона малаби вплив вже з тої причини, що здержувалаб асиміляцію нашого народу. Та обдумання справи оборони Церкви і нації без відповідних ідеалів на ніщо не придасться. А знов ідеали без відповідних жертв се пусте самодурство.

Якіж ідеали були в сій справі конечні?

Передовсім конечний був ідеал взірцевої монахині і монаха, який опанувавби велику часть суспільности, або бодай виробивби собі в ній право горожанства. А той ідеал у тім часі не мав іще права горожанства в нашій суспільности. В часі, коли вже треба було вести до бою живих людей, виплеканих на тім ідеалі, ми ще не мали права горожанства для самого ідеалу, який справді основно дисциплінує людей і людські спільноти. А без того очевидно неможливий успішний вислід боротьби.

Всі інші ідеали доброї жінки і доброї мами-тата можуть бути хосенні щойно тоді, коли в суспільности здобуде собі право горожанства і вкоріниться високий і глибокий ідеал доброї монахині, доброго монаха. Се те властиве жерело сили, се властиве зерно сили всякої спільноти. Без того боротьба се тільки шарпанина, яка може мати лишень „вигляди на безвиглядність", ніяких инших.

Чому? Та з тої простої причини, що націоналістичну боротьбу під кличем „запануєм браття й ми" противники можуть довести до стаґнації таки зараз, давши можливість „запанувати", тільки під деякими умовинами, на які все згодяться ті, що не мають в собі висшого ідеалу в душі.

Се не „видумка католицьких фанатиків", бо до своєрідного (розуміється низшого) ідеалу чистоти, присвяченої Божеству, доходили вже перед христіянством також поганські народи — і ті власне народи були великі та могутні, поки шанували той високий ідеал. А спільнота, в якій той ідеал не має навіть права горожанства, може бути тільки матеріялом для инших спільнот, що мають високий ідеал жертви і дисципліни в імя Боже.

Від часу коли в Будапешті засимільовано дві наші парохії, наш „поранений брат" за Карпатами знайшовся в гостинниці, де загоїв рани свої. А зате наші брати поранені в инших місцях і тяжко терплять. Та не забуваймо змісту прекрасної притчі Спасителя: що треба тільки трохи уваги, труду і двох динаріїв, щоб тяжко поранених привести до здоровля. Се вічна правда з Божих уст.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Книжечка про св. Княгиню Ольгу

Стефанія Лящинська, **Княгиня св. Ольга.** „Бібліотека Союзу Українок“. Львів, 1938. Ф. 175 × 125, 32 ст.

Популяризація кращих постатей нашого минулого в окремих книжечках заслуговує на признання й похвалу. Богато в нашій історії постатей, що могли б стати зразками чи то державного будівництва, чи суспільного життя; богато їх в історії, але звичайно мало про них знають широкі круги наших читачів, що захоплюються нераз дуже сумнівної вартости типами в роді Довбуша й інших подібних „діячів“. Тому популяризація позитивних постатей історії України дуже потрібна для виховання суспільности на добрих громадян і патріотів.

Одна з таких постатей це безперечно перша українська Свята, Кн. Ольга. Вона була славна своєю політичною мудрістю, але визначилася ще й іншою, правдивою мудрістю: пізнанням правди Христової віри і приняттям її та відкиненням блудів поганства. Її славили як „наймудрішу з усіх людей“ — так передає опінію про неї найстарший український літописець. Нема сумніву, що мудрість та розуміється передусім духово, у значенні пізнання правди і служення їй. Такою змальовують нам св. Ольгу її життєписи, починаючи вже від короткого, але найдавнішого, приписуваного монахові Яковові, з 2 пол. XI стол. Як „денниця перед сонцем“, перша християнка в Україні, Княгиня Ольга записана в літописі й тим самим у памяті тодішніх релігійно настроєних кругів українського народу.

В названій книжечці й підкреслено саме святість Кн. Ольги, вже в самім наголовку. Жіноче товариство, очевидно, бажало видати книжечку про людину, що звеличує українське жіноцтво не лише як діячка політична й родинна, але й як правдива жемчужина серед жінок, як свята. Її святість, як виходить з наголовка книжечки, мала б бути одним з найважніших моментів оповідання.

На жаль так не сталося. Авторка сперлася на одностороннім джерельнім матеріялі, а саме обмежилася до самого майже літописного оповідання, де маємо зведені якнайвиразніше народні перекази про св. Ольгу, що цілком не дбають про її християнські чесноти. Такі перекази повставали в дружинних кругах, де найулюбленішою темою були воєнні подвиги й хитрощі постатей, оспіваних у піснях. В оповіданнях про Кн. Ольгу, заведених у літопис, бачимо навіть мандрівні мотиви, що знаходять свої паралелі в фольклорі інших народів (про воробців і голубів, що підпалюють доми). Це вказує, що в оповідання про Кн. Ольгу ввійшло богато такого, що затирало її індивідуальні риси на користь загального, шабльонового (очевидно в певнім значенні) малюнка. До того, як слушно відмічено в науковій літературі, на Княгиню Ольгу перенесено пізніше богато з її мужеського іменника, Олега — і чи не слід бодай яку половину Ольжиних „хитрощів“ віднести до Олега?

Як бачимо, при помочі самого літопису далеко не зайдемо, не дамо і н д и в і д у а л ь н о г о малюнку нашої святої Княгині. Тому найбільша недостача книжечки п. Лящинської в тім, що авторка не використала цілком Житій нашої Княгині. В їх світлі Княгиня Ольга виходить інакше. Дальше в авторки не бачимо сліду користування напр. західніми джерелами, що оповідають про спроби св. Ольги завести католицьку Єрархію в Україні. Також сам момент хрещення описаний за літописом, де знову бачимо ті самі легендарні моменти, що й коло політичної діяльности Княгині.

Цих промахів можна було б уникнути, колиб авторка познайомилася була з літературою предмету. Вона не надто велика, але конечна, щоб зоріентувати в стані дослідів під сучасну хвилю. Тоді авторка довідалася б, що варті генеальогічні дані джерел про походження св. Ольги (праці арх. Леоніда й І. Малишевського), про її хрещення в Києві, не в Царгороді (арх. Сава), про спроби заведення ерархії (Грушевський, Заїкин) і бог. інших моментів, тепер для авторки незясних. Загальний погляд на св. Ольгу Ст. Томашівського дозволивби був уникнути випадення тієї постаті в змалюванні п. Лящинської.

Ледви чи вірне й вияснення Ольжиної пімсти на Деревлянах придержуванням тодішніх звичаїв, що до них жінки по своїй природі більше привязані, як мужчини (с. 5—6). Авторку змилила тут зміна у вдачі Ольги перед навернением і після. Та це вияснюється або психольогічно (дійсна зміна життя й етики після навернення), або простіше — літературно: про пімсту на Деревлянах передано богато загального, шабльоново-епічного, а про Ольгу після навернення маємо вже дійсні спомини, без прикрас „хитрощами“. На це вказує її гармонія з тими статочними київськими кругами, що не мали зрозуміння для широких плянів Святослава й уважали його походи за... авантюри.

Про побут Кн. Ольги в Царгороді і хрещення там Святої росказано теж не вірно, а до того з деякими помилками. Йдучи, як у всім, за літописом, п. Лящинська пише, що Ольга хрестилася в Царгороді й реферує з довірям літописне оповідання про те, мовби-то Цісар, Константин Порфірогенет, хотів з нею женитися. Це вже давно відкинене в літературі; раз тому, що Ольга була у старшім віці, другеж — Константин був тоді жонатий! „Хитрість“ Ольги в Царгороді полягала не на її мудрості й меншій дотепності Цісаря, але на понятті про наївність Константина в творця оповідання про це, зіставлення проворности Константина з „проворністю“... Деревлян, яких літопис за переказами змальовує як дурнів (інша річ, що не вірно!). Отже треба відкинути „політичне“ пояснення авторки, що ніби-то Цісар хотів через подружжя з Ольгою придбати для себе Україну (с. 28).

Так отже доводиться ствердити, що книжечка п. Лящинської, на жаль, не дає вірного образу духової появи нашої святої Княгині, а то завдяки деякій непорадності в використанні джерельного й літературного матеріялу. Не відповідає виведення змісту самому наголовкові, бо після прочитання читачі не будуть знати, чому властиво ця політично розумна, але (нехай і по звичаях своєї країни) мстива жінка удостоїлася причислення до хору Святих? Авторка пише, що Кн. Ольга була ідеалом української жінки всіх часів, ідеалом вірної подруги, матері, жінки-державниці, володарки й ідеалом християнки, „віддданої всім серцем і душею християнській вірі й моралі“ (стор. 28—29). На чім полягало це віддання, ближче не пояснено, хоч обширно говориться про Ольгу як політичну діячку. Заключення теж трохи дивне:

„Не дивуймося про те, що беручи це все під увагу, Церква признала княгиню Ольгу святою... що ввесь український народ щиро молиться до нашої княгині“ і т. д. (с. 29).

Церква брала на увагу головним чином моменти якраз не узгляднені в брошурі: християнське життя й чесноти Ольги, її старання над заведенням християнства в Україні, впливання на сина Святослава, виховування Володимира і инших внуків. Це якраз моменти, що освячували її, — вони повинні були вийти у книжечці докладніше.

На закінчення додам, що книжечка має деякі неточності. Дата побуту Кн. Ольги в Царгороді це 957 р., як і подає авторка (с. 18), тому сумнів щодо неї на іншім місці (с. 15 і примітка на тій стороні) зайвий. Також дата смерти Ольги певна, це 969 р., а не 967, як подано в книжечці (с. 27). Константин Порфірогенет не пише, що Кн. Ольга виглядала молодо (с. 17). Не має в джерелах вістки, мовби-то Кн. Ольга жалувалася Патріярхові на поганство Святослава, як це пише п. Лящинська (с. 21), ні не знати, з якою то „гідною себе княжною“ був жонатий Святослав (там само). Хлопець, що перепливав Дніпро до воєводи Претича, не „мабуть знав“ печеніжську мову, а таки — за літописом — справді її знав і тому міг перехитрити Печенігів (с. 23). Врешті „наймудрішою з усіх людей“ назвав св. Ольгу не Володимир Великий, а назвали її так його дорадники (с. 28). Ці дрібні похибки теж випливають з неточного перестудіювання джерел.

Вказано було б, щоб ті, що беруться за писання про історичні постаті, таки основно до того приготовилися. Інакше пускається між некритичних переважно читачів тисячі примірників, що невірно характеризують дані особи і тим самим розминаються з призначенням і с т о р и ч н и х нарисів.

Не зважаючи на ці недостачі зрецензованої праці треба підчеркнути, що в праці авторки видко любов до своєї історії й живість у представленні предмету. Коли ще до того прийде основне знання, то з неї може бути дуже гарна й хосенна популяризаторка. Думаю, що слідуючі праці авторки відповідять цим вимогам і їх доведеться повитати прихильно. — І. І с т о р и к.

Книжка про світову політику

У Варшаві появилася в польськім перекладі книжка німецького автора Антона Цішки „Нинішня Італія“. Се той сам автор, що передтим написав книжку про штучно витворювані сирівці, якими Німці зломали монополь Англії, Америки й Голяндії, а потому книжку про Японію. В праці про Італію займається головно справою завоювання Абесинії й наслідками його та представляє, які точки опору має Італія та яку має силу. Се книжка про велику світову політику.

Протимасонська агенція

У Варшаві появився бюлетин нової „Агенції антимасонської“. Яко редактори підписані пп. Й. Брава і В. Будзиньский. Відповідальна редакторка Гелена Дунінівна. Бюлетин має появлятися в літі раз на місяць, пізніше що два тижні. Редакція заповідає, що не буде оповіщувати оплетень, ні здогадів, тільки справджені факти. Перше число бюлетину має 4 зелені печатані картки. (Виленське „Слово“, ч. 203).

Нові видання

Унія і православія на Волині, Поліссі, Холмщині і Підляшші в минулому і сучасному. Львів 1938. Накладом „Нової Зорі“. Сторін 70 + 2 нпг.

Sitzungsberichte der mathematisch-naturwissenschaftlich - ärztlichen Sektion. Heft XXVII. (Jänner 1938 — Juni 1938). Veröffentlicht vom Direktor der math.-naturwiss.-ärztlichen Sektion. Verlag und Buchdruckerei der Ševčenko - Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg (Lwiw). (Carnecki-Gasse, Nr 26). Lemberg (Lwiw), 1938. Сторін 14, формат 22.9 × 15.1 цм.

Academia Scientiarum Ukrainica Americana, том IX. Gaugamela the modern Qaraqosh by Alexander S u s h k o, Ph. D., President of the Ukrainian Academy of the Bibliotheca Eurasiatica Americana, Analecta Byzantino-Americana, American Library of Ukrainian Classics etc. Chicago, Illinois. MDMXXXVI. Сторін 228, м. кварт.

Пригода станисл. воєводи

Мин. неділі відбувалася в Жабю інавгурація курсів людового промислу. Прибуло богато мистців і учених з цілої Польщі. Приїхав також станисл. воєвода ген. Паславский. Вечером, коли гості лагодилися до виїзду, зірвалася буря. Злива була дуже велика, получена з обірванням хмари, і серед громів та лискавиць тревала від год. 7 вечером до 1 вночі. Потому два дні Жабє було зовсім відтяте від світа, бо води позривали мости. Воєвода мусів ночувати в Жабю і видістався з нього щойно при помочи змобілізованих в тій цілі юнаків.

Німці не приймуть нац. статуту

в Чехословаччині?

Німецька преса пише, що проект статута для нац. меншин в ЧСР не признає меншинам характеру правних особовостей і тим самим правдивого самоурядування на їх території. „Берлінер Льокальанцайгер" пише навіть, що проект статута се доказ ненависти Чехів до Німців. Супроти того Німці не приймуть того проекту нац. статута для меншин.

Клопоти Німців з циганами

В Австрії, з окрема в австрійській провінції Бургенлянд, Цигани становлять значний відсоток населення. Гітлерівський орган „Фелькішер Беобахтер" пише, що німецькі власти мусять якнайскорше приступити до розвязання циганської проблеми в Австрії. Цигани будуть підлягати окремій контролі. Вони непевні під політичним оглядом, бо часто займаються шпигунством і доносами. Крім того Цигани расові мішанці і ноторійні злодії.

Громадять запаси на війну

Голяндське правительство рішило збирати запаси збіжжа, ржу, звірячих і ростинних товщів, оливи, паші, штучних навозів і т. п. на випадок війни. Обовязок магазинування тих запасів наложено на гуртівників. Се відноситься головно до імпортерів, яким держава признає деякі полекші при спроваджуванні товарів. Імпортери дістануть право перекинути частину коштів магазинування на консументів в формі підвищення цін.

Кілько коштує цукор

в Польщі і заграницею.

У звязку з чимраз частішими домаганнями обнижки цін цукру в Польщі варт пригадати ціни цукру в інших европейських краях. В Англії 1 кільограм цукру коштує 61 грошів в перечисленні на польські гроші. Польща вивозить доволі значні скількости цукру до Англії і кількох інших держав по кільканацять грошів за 1 кільограм. У Франції ціна цукру досить висока, а проте цукор там дешевший ніж у Польщі, бо коштує всього 89 гр. за 1 кг., в Німеччині 1.57 зл. (дорощий ніж у Польщі), в Італії 1.69 зл. У Польщі цукор коштує від 1 зл. до 1.35 зл. за 1 кг.

Сліпота в Китаю

Міжнародня Ліга поборювання сліпоти в Китаю видала звідомлення зі своєї діяльности за рік 1937. Др Льоссуарн і його два китайські товариші лічили 10.871 осіб хорих на очі. Хорих лічили в шпиталі в Пекіні і в 6 пораднях основаних Лігою. 2.500 осіб одержало суровицю проти заразливих недуг, що їх наслідок найчастіше втрата зору. Місіонарям, що працюють у глибині Китаю, пересланo 125 тисяч таких протисліпних суровиць, 1.115 інєкторів, 82 образів, що представляють очні недуги та 165 підручників медицини в мовах китайській, англійській і французькій.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЯВОРІВЩИНІ органи державної поліції перевели низку ревізій. Арештовано М. Чопика, М. Кулинича, О. Линду, Ст. Линду і Михайла Завадку. Все це переважно урядовці наших кооперативних чи культурно-освітніх установ. Ревізії тривають дальше.

В БЕРЕЖАНАХ суд засудив молодого Українця Дмитра Королишина на 6 літ вязниці за приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів). Крім того позбавлено Королишина горожанських прав на 6 літ.

ДО ЗЕМСЬКИХ УРЯДІВ у Чехословаччині вплинуло 100.000 подань про дозвіл вступу на територію ЧСР. Їх зложили переважно Жиди з Австрії й Німеччини.

БУРМИСТЕР МІСТА НАЙ ТИЧИНА (Нового Їчина) в ЧСР др Шоллїх зараз після затвердження свого вибору заявив, що буде рядити містом в дусі націонал-соціялізму і незабаром виїхав до Берліна по інструкції.

У ФРАНЦЕНСБАДІ в Чехії Жид др Шпіцер плюнув публично на авто, в якім переїздив Генляйн, провідник судетських Німців. Шпіцера увязнили, але незабаром випустили. А члени партії Генляйна побили кільканацять прохожих Жидів.

ДО ПРАГИ має приїхати англійський льорд Реєймен. Він має посередничити між чехословацьким правительством і судетськими Німцями.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВЛАСТИ заборонили фінським кораблям плисти рікою Невою до озера Ладоги, якого західний берег належить до Фінляндії.

В РОМУНІЇ видано розпорядок, що ромунські дипльомати можуть женитися з чужинками тільки за спеціяльним дозволом короля.

НІМЕЦЬКА ГАЗЕТА „Дайтше Альгемайне Цайтунг" напечатала велику статтю про італійську програну під Капоретто в 1917 р. Та стаття викликала загальну увагу, бо від часу створення оси Берлін—Рим не було в німецькій пресі статтей про італійський погром під Капоретом.

СЕКРЕТАР ФАШИСТІВСЬКОЇ ПАРТІЇ мін. Стараче заявив, що практично річ беручи фашизм уже 16 літ провадить расистівську політику в Італії та змагає до якостевого улучшення італійської раси. Італійські Жиди становили від тисячліть расу інакшу ніж інші раси в цілім світі і в Італії. Вони становлять головний штаб антифашизму. (ПАТ).

СИН МУССОЛІНІЯ Вітторіо прибув до Берліна.

ВІЙСЬКА ГЕН. ФРАНКА взяли в полон 14.000 червоних підчас офензиви на фронті Естрамадури в Еспанії. Крім того здобули дві батерії тяжких гармат і кільканацять панцирних авт.

У ГАЇФІ (Палестина) жидівські терористи кинули бомбу в товпу Арабів. Бомба вбила 37 Арабів і ранила поверх 60 осіб.

ПРОТИСОВІТСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися в Токію. Демонстранти домагалися негайного укарання Совітів за заняття міста Шансен. Японська поліція прогнала демонстрантів зпід совітського консуляту й увязнила кільканацять осіб.

НОВИНКИ

Сегорічний липень минув у Львові під знаком химерної погоди. Щойно 26 запанувала небувала спека. Термометр підскочив до 30 степ. Ц. в тіни. Спека триває дальше.

Жидачівське староство постановою з 7 с. м. припинило діяльність чит. „Просвіти" в Монастирці. Як причину подало, що діяльність читальні „переступає дозволені статутом межі". Крім того 9-го червня с. р. заквестіонували в чит. „Просвіти" 2 мапки українських земель, на яких автори В. Кубійович і М. Кулицький „прилучили східні польські землі аж до Берестя над Б. до українських земель". Крім того Виділ чит. „Просвіти" на останньому засіданні счеркнув, мовляв безпідставно, з ліcти довголітніх членів читальні Василя Гаврилюка, Миколу Шараневича та Олексу Стехновича...

Городське староство в Миколаєві над Дн. припинило діяльність усіх читалень „Просвіти" в окрузі суду в Миколаєнад Дн. тому, що члени читалень брали участь в поході на Зелені Свята... Всі читальні внесли відклик до станиславівського воєвідства.

Міська рада в Городку на 24-ох радних має ледви 3 Українців. Українці творять третину населення Городка.

У Стрийщині в громадах Жупанє і Вижлів появилися стада вовків, що кидаються на худобу в полонинах.

В селах бучацького повіту відкрито 38 польських півосель.

В польських вязницях перебуває тепер 70.000 осіб. Перед амнестією в січні 1936 р. те число виносило тільки 60.000. В 1937 р. Польща видала на вязниці 9 міліонів зл. На прокормлення одного вязня припадає денно 40 сотиків.

В першому півроці запротестовано в Польщі 1,010.015 векслів, себто на 183.000 більше ніж в тім часі минулого року. Одночасно сума запротестованих векслів зросла з 101.595 до 119.588 тисяч зл., себто майже на 20%. Сі цифри не вказують на зріст добробуту і поправу господарської конюнктури в Польщі, хоч про поправу раз-у-раз говориться.

Головний Статистичний Уряд подає деякі цифри про натуральний рух населення в Польщі за перший квартал 1938. В тому часі зареєстровано: 84.856 супруж, 207.787 уродин живих, 126.961 померших, 27.915 померших немовлят, натуральний приріст 80.826. В перечисленні на тисячу мешканців наведені цифри дають: супруж 9.9, уродин 24.4, смертей 14.9, природнього приросту 9.5. Число померших немовлят на 100 живих уродин виносило 13.6. Приріст населення зменшився в порівнанні з тим самим періодом мин. року.

В Польщі є тепер 1.001.549 роверів, з того 17.936 на Волині, 20.767 на Поліссі, 26.055 у львівськім воєвідстві, 15.010 у станиславівськім воєвідстві і 9.365 у тернопільськім. Сего року розпродано в Польщі 45.000 роверів.

В Перемишлі засудили б. скарбового екзекутора А. Белецкого на один рік вязниці за надужиття.

В Отинії, між Станиславовом і Коломиєю, вилила місцева річка і залила головну вулицю.

Коло Сандомира у центральній промисловій окрузі побудують першу в Польщі фабрику скла, що не товчеться.

У Варшаві вештається по вулицях 30.000 бездомних собак, з чого тільки 3.000 річно виловлюють лупії.

Гумор. — В крамниці. — Приходить дитина, ставить дві фляшки на ляді і просить: Прошу пів літри молока... — А до другої фляшки? — А, то мамуся просили, шоб ви влили воду окремо, а не разом з молоком.

Гумор. — Шкоти. — Шкот заложився в ресторані, що зїсть цілого індика і 2 кг. ковбаси. Заклад виграв. Вертаючись до дому, каже до приятеля: Тільки не говори нічого моїй жінці. — Чому? — Бо не дістану вечері.

Варшавське мін-во віроісповідання та освіти виготовило нову програму навчання релігії в школах. Згідно з сею програмою у всіх школах введуть нові підручники для навчання біблії і катехизму.

Конгрегація св. Офіції екскомунікувала о. Франца Грізе з дієцезії Падерборну в Вестфалії, який попав у єресь, оженився і ширив пропаганду проти католицької релігії, підбурюючи вірних проти найвищих церковних достойників.

В Москві замкнули одинокий польський костел св. Петра і Павла. Інший польський католицький костел замкнули тому два місяці.

Асю Сталін, наймолодшу доньку червоного диктатора, приняли в члени безбожницького інститута для неповнолітних безбожників, де вона має перейти окремий безбожницький вишкіл. Курс потреває 2 роки. Після того Ася має заняти протирелігійною пропагандою.

До Берези Картузької вислали богатого жидівського купця з Луцька Л. Кронштайна, який перебував на феріях у Криниці. Причина: несанітарний стан дому, якого власником є Л. Кронштайн, мимо численних упімнень адміністраційної влади.

Загальний перепис населення на Литві відбудеться в 1939 р.

В м. Шеґед (Мадярщина) пчоли напали роєм на групу фірманів. 7 коней згинуло від ужалень, одного чоловіка перевезено до шпиталя у грізному стані.

В цілій Ромунії панує тепер небувала спека. В Букарешті занотовано на днях 58 степенів Ц., одначе найбільша спека обняла повіти полудневої Бесарабії, де кілька осіб померло внаслідок соняшного удару.

Німецька експедиція на вершок Нанґа Парбат у Гімаляях дійшла до висоти 7.000 метрів.

Над Естонією перейшов буревій, що спричинив великі шкоди. По буревію великі простори піль покрилися верствою леду.

У м. Лелюп під Ригою відбувається національне джемборі латвійських пластунів. На зїзд прибуло богато пластових делегацій зза кордону.

Італійські варстати будови кораблів у Монфальконе і Генуї взялися до будови двох 30.000-тонових кораблів „Супер Вітторія" і „Ґалятея". Ті кораблі призначені до постійної морської комунікації між Італією й державами західної і північної Европи. Крім того незабаром приступлять до будови 10 менших торговельних кораблів до обслуги трансокеанічних ліній.

Жидівський рабін в Ню-Йорку Ізаак Ляйфер, родом з Печеніжина, займався контрабандою наркотиків. Французька поліція переловила його у хвилі як пачкував героїну у жидівських молитвенниках з Парижа до Ню-Йорку. Рабіна арештували і відставили до диспозиції судейської влади.

В Боготі (столиці Колюмбії) в часі військової ревії упав літак в товпу. В катастрофі знайшло смерть 45 людей; поверх 100 осіб ранених.

Гумор. — Ровер. — Їзда ровером се в суті річи ошукування самого себе. — Чому? — Бо тільки задня частина тіла сидить, а ноги йдуть пішки.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вп. О. Л. Редактор на відпустці, а без обговорення з ним Вашої справи залагодити її не можна.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр **ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2).** 30—8—10

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літній сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

КІНА

КАСІНО: Королівський свічник.
МУЗА: Більше чим секретарка.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Банковий дім і С-ка.
СТИЛЕВЕ: Після великої війни.

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Книжки „Нової Зорі" і „Правди"

Ч. 1.	Основи соціольогії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. ІІ.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Каровець, ЧСВВ: Три Синодальні Архіереї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Преєв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей" на засланні	0.80
Ч. 30	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблєма	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40
Ч. 37.	Т. Коструба: Радикали про Унію	0.25
Ч. 38.	О. Убиш: Танас Горлач	0.30
Ч. 39.	Скала і Просвіта	0.20
Ч. 40.	Львів у цифрах	0.20
Ч. 41.	З наших літнищ	0.20
Ч. 42.	Як то було на Україні	0.20

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	Думка і наука Церкви в питанню літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський:	Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський:	Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	6.—
О. Н.:	Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер:	Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1.00
А. Ч.:	На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду	1.30
Станіслав Лось:	За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір		0.50
Осип Назарук:	Націоналізм Донцова	0.60
„ „	Венеція	3
„ „	Ерема кай аноніма	0.50
„ „	Гоґ і Магоґи	0.50
З історії анархії на Україні		0.80
Осип Назарук:	Галичина й Велика Україна	0.70
Узасаднення Скали		0.20
Пастирський лист трьох Владик		0.10
Перша Бібліотека на Україні		0.20
о. І. Братик:	Останній Свят-вечір	0.20
Програма винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі		2.00
Епопея сміху		0.20
Ол. Мох:	Покажчик змісту „Н. Зорі"	4.—
Осип Назарук:	Рома Етерна. Вічний Рим	1.—
Про Книгу Голубину		0.50
Просвітний рух в Галичині		0.45
Осип Назарук:	В княжім Крилосі	0.20
Теофіль Коструба:	Православне духовенство	0.20
Петро Чаадаєв:	Фільософічні листи	0.50
Челлонер:	Розважування над правдами й обовязками християнства. Ч. ІІ.	0.50
Осип Назарук:	Культура публичного виступу	0.20
Іляріон Вірчин:	Соціялізм, комунізм, большевизм	0.25
К. П.:	На водах Полісся	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 4 серпня 1938. Ч. 58 (1158)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

СПІЛЬНЕ ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

ЕПИСКОПАТУ ГАЛИЦЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ ПРОВІНЦІЇ

З ПРИВОДУ 950-ЛІТТЯ ЮВИЛЕЮ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ.

АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ, Митрополит Галицький, Архієпископ Львівський, Епископ Камянецький, ГРИГОРІЙ ХОМИШИН, Епископ Станиславівський, ЙОСАФАТ КОЦИЛОВСЬКИЙ, Епископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький, НИКИТА БУДКА, тит. Епископ Патарський, ГРИГОРІЙ ЛАКОТА, тит. Епископ Данійський і Помічник Перемиський, ЙОАН БУЧКО, тит. Епископ Кадоенський і Помічник Львівський, ЙОАН ЛЯТИШЕВСЬКИЙ, тит. Епископ Ядадейський і Помічник Станиславівський.

Духовенству й Вірним мир і Архієрейське Благословення!

Всевишній Бог, Сотворитель вселенної, що в безконечному Свому милосердю дав нашим предкам перейти з темряви поганства у світло Своєї Євангелії, нехай буде благословенний во віки, а Пресвяте Імя Його, Всемогутного, Всемилосердного і Вседоброго, нехай буде хвалене і благословенне во віки.

Св. Письмо, що містить у собі правди Богом обявлені і Богом подавані людству слова молитви, містить у собі слова благодарення, що ввійшли в текст Богослужень і на нашій землі та іменем нашого народу від 950 літ не перестають висказувати Всевишньому вдячність за ласку хрещення. Покоління, що зі св. Рівноапостольним Володимиром Великим приняло хрещення і просвітилося світлом Євангелії, перше повторяло на хвалу Богові і благодарні пісні св. Письма і нашого обряду. А за ним 27 поколінь повторяло гимн благодарення, гимн похвали на честь і славу Бога, в Тройці єдиного.

А ми, 28-е й 29-те покоління по тих перших предках, дивимося на ту найбільшу історичну подію нашої минувшини з віддалі століть, але й з досвідом століть та з тою самою вдячністю, що й усі наші предки, величаємо Всевишнього за дар християнства. Цей дар зробив наш нарід народом Божим, народом святим, народом християнським і культурним та в довгому ряді століть все давав нам силу поборювати всі труднощі життя і зберігати спадщину дідів та прадідів, передаючи її будучим поколінням. Церква Ісуса Христа виховала наш нарід і зберегла його в численних сумних добах татарських наїздів, руїни й неволі. А виховувала нарід тому, бо є „стовпом і утвердженням правди" (I Тим. 3, 15), а зберігала нарід у часах руїни, бо її завдання „замісць Христа" (II Кор. 5,20) учити, роздавати людям Божу благодать у Таїнствах. А тими двома речами — правдою і благодатю — кормиться людина; на правді й благодаті спирається усякий поступ, усяка сила в людстві, бо „правда і благодать Ісусом Христом сталася" (Йо. 1,17).

Коли цього року торжественно обходимо памятку тієї великої події, то передовсім тому, щоб і самим віддати Всевишньому хвалу, честь і поклін за ту благодать і правду та щоб тебе, Дорогий Наш Народе, заохотити до вдячности й до оцінювання, чим було й чим є для нас християнство та лучність з Вселенською, Соборною, Католицькою Церквою, в якій св. Володимир і наші предки приняли хрещення. Бо Русь стала християнська в хвилині, коли ще не існувало нещасне розєднання. Ми стали тоді християнами католиками, себто злученими з цілим тодішнім християнським світом, що його найвищим зверхником Римський Папа.

В цю радісну хвилину 950-літнього Ювилею не хочемо пригадувати сумних і болючих подій історії нашого народу. З тих подій найсумніші та найбільш болючі ті нещасні обставини, які розбивали нарід на частини, що між собою завзято боролися, ставляючи в боротьбі брата проти брата. Від міжусобиць у княжих родах аж до тепершнього розбиття на партії і розділу між ріжні держави вся наша історія назначена тим сумним знаком браку єдности. Як уже в родині Великого Володимира перше покоління оплакувало боротьби братів проти братів, так чи не кожде покоління боліло над внутрішніми боротьбами. Боже Провидіння поставило нас поміж Сходом і Заходом, що і в великій частині причинилося до тієї домашньої незгоди, що як чорна нитка тягнеться зі століття в століття. Можнаб цю обставину оплакувати кровавими сльозами, якби у світлі християнської віри хрест і терпіння не були ознакою і завдатком Божої благодати. Спадщина св. Володимира назначена була від самого початку тяжким, великим хрестом — хрестом браку згоди й єдности. Той брак єдности сам собою спричиняв уже великі терпіння, які в кождому поколінні спливали передовсім на бідних людей. Той брак єдности може був також причиною, що вороги, які окружали наш нарід, не знаходили в ньому такої відпорної сили, що робить народи могутніми й великими державами. Тому мали вони й спромогу завдати нашому народові люті удари, які довели нас до стану розбиття, упадку й пониження, в якому наш нарід тепер знайшовся. Та якщо над тією руїною, що від століть триває, сяє знак хреста, то та недуга не на смерть, але на те, щоб явилася Божа слава в ній або через неї. Тому мимо жахливого положення, в якому наш нарід находиться, розбитий і розсіяний по всіх сторонах світа, запрошуючи його сьогодні до торжественного обходження 950-літнього Ювилею хрещення наших предків за св. Володимира, — робимо це не в сумній безнадійності на завтрішню днину, а навпаки: в сильному переконанні, що наш нарід може власне через ті обставини, у яких його Боже Провидіння поставило, може, і певно, відповість Божому покликанню в історії людства.

До вдячности за минуле, до покірного признавання себе до тяжких гріхів, помилок та блудів нашого народу в історії треба нам долучити взнеслу, сильну надію, що Бог, у якого руках життя і розвій народів, дасть і нашому народові достаточний розвій усіх своїх, Богом даних, сил та достаточну єдність і силу, що з єдности виходить, щоб не тільки тішитися моральним і матеріяльним добробутом, етичною силою та культурним розвитком у християнській вірі, але й сповнити серед народів світа християнське завдання, яке Боже Провидіння у християнській вірі йому вказує.

Ми, всі Епископи Галицької Церковної Провінції, запрошуємо передовсім Преосвящених Епископів нашого обряду й наш нарід Закарпатської Руси, Югославії, Злучених Держав Північної Америки й Канади, Ромунії та Бразилії, щоб з нами злучилися, якщо на те дозволяють обставини, в обходженні цього празника.

Разом усі запрошуємо ввесь наш нарід, передовсім вірних наших Епархій, а відтак і емігрантів розпорошених по майже цілому світі. Лучімся в цьому році в ювилейних торжествах та обходах там, де вони тільки можуть відбуватися, а в тих торжествах уникаймо всього того, що ділить і розєднює, а шукаймо всюди того, що лучить і єднає. Даймо нашому Батькові у вірі, Великому Рівноапостольському Князеві св. Володимирові, ту потіху, щоб бачив свій нарід переслідуваний і терплячий, а сильний бодай тою силою, що її дає моральна й духова єдність. Нехай будуть вони одним бодай у тих ювилейних обходах і в торжественному споминанні тієї великої події нашої історії, що й сама була стягом єдности і народові давала напрям єдности.

Діло св. Володимира й історія того діла впродовж близько десятьох століть ще недостаточно перестудіовані в самій науці історії. Тому й на першому місці звертаємося до всіх наших істориків з закликом і запрошенням піддати якнайвсестороннішим історичним дослідам не тільки початок християнства за часів св. Володимира, але й історію нашої Церкви від того часу аж до наших. До того самого запрошуємо й нашу студіюючу богословську і світську молодь. Нехай невпинно працюють над розясненням богатьох, досі ще невияснених, питань нашої історії. А в історичних студіях усі шукаймо передовсім історичної правди та оминаймо по змозі духа партійної боротьби, що й при наукових студіях шукає противника понизити або побороти.

А що наше положення між Сходом і Заходом уже в минувших століттях змушувало наш нарід неначе в собі самім перетравлювати, переживати й переборювати всі точки церковного загально світового розєднання і зєдинення Церков, нехай наша праця в тому напрямку йде до помирення й примирення поміж нами самими, щоб тим способом довести до замирення й примирення розділені Церкви. А до того помирення може найуспішнішою дорогою є дорога історичних дослідів, що веде до вислідження цілої правди.

Крім учених істориків прийдеться нам історію нашої Церкви, історію св. Зєдинення від початку аж до наших часів, так всесторонньо представляти нашим вірним, щоб вони цілком свідомо здавали собі справу з того, що св. Зєдинення нам принесло. Наше завдання буде наш нарід довести до такої релігійної свідомости, щоб кождий умів здавати справу, як каже св. Петро (I Пет. 3,15), з нашої віри і з кождої правди, яка входить у визнання нашої віри.

Нашим незєдиненим братам виявляймо передовсім л ю б о в. Вона є тією силою, що єднає, тією дорогою, що веде до єдности, до єдности церковної, суспільної і єдности народньої і до єдности християнської, яка була метою життя Христа, Його св. науки та Його страждань на хресті. Уникаймо всього того, що моглоб наших незєдинених братів зразити або відіпхнути, уникаймо й кождого поступування, що моглоб побільшувати все те, що нас розєднює.

Отців місіонарів, проповідників, провідників духовних вправ і отців катихитів не менше від всіх отців душпастирів: парохів, завідателів і сотрудників гаряче взиваємо, щоб їхня праця у цьо-

му році була звернена до того, щоб утвердити наших вірних у вірі й скріпити в них християнське почування любови ближніх. Та любов, хоч з приказу Христа і з природи діла відкуплення мусить обнимати всіх людей цілого світа, повинна бути теж з природи теплішою, щирішою, глибшою для наших братів по крови, себто для нашого народу. Більше цього року, ніж досі, мусимо нашому народові пригадувати, скільки наші брати мусять терпіти в Радянській Україні від комунізму й безбожництва. Коли не можемо нічим помогти їм, то стараймося бодай нашими молитвами і жертвами випрошувати для них витривання в ласці Божій серед терпінь та увільнення від тих терпінь, що часом переходять усяку міру.

Обнимаючи широким серцем і широкою любовю Батьківщини всіх тих, що терплять над Дніпром, Ми далекі від того, щоб забувати на ті страждання й на ті небезпеки, що спадають з тої самої причини: комунізму й безбожництва на інші народи й на всі народи світа.

Так в історичних студіях, як і в практичному душпастирстві витягнім із забуття ясні й світлі постаті наших Архиереїв: такого Митрополита Ісидора, *св. Йосафата, Митрополита Йосифа* Рутського та тих богатьох мучеників, що за віру життя своє віддали на Білій Русі, Поліссі, Підляшші й Холмщині.

За Божою благодатю та за молитвами всіх нас священиків й усіх Вас, Дорогі Брати й Сестри, 950-літній Ювилей принесе без сумніву великий хосен так цілій нашій Церкві, як і поодиноким парохіям та поодиноким душам і відповість потребі скріплення засад віри й життя з віри нашого народу на всіх ділянках його культурного розвою. А в тому успіху нехай нам Бог дасть передовсім все те, що наближає нас до єдности, себто до єдности духа, до єдности мира, до єдности любови, до тієї єдности, що її всі, хочаб і до ріжних віроісповідань та до ріжних Церков належали, мусять передовсім уважати за найбільше добро християнської віри, спадщини св. Володимира. Щоб дійсно так сталося, щоб Ювилей був справді торжеством радости й торжеством любови, випрошуємо у Всевишнього Дателя всіх дібр якнайбільшого благословення на Вас всіх.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і любов Бога і Отця і причастя Святого Духа нехай буде з усіми Вами. Амінь.

Дано в день Св. Верховних Апостолів Петра і Павла року Божого тисяча девятьсот тридцять восьмого.

† *АНДРЕЙ, Митрополит*
† *ГРИГОРІЙ, Епископ Станиславівський*
† *ЙОСАФАТ, Епископ Перемиський*
† *НИКИТА, Епископ Патарський*
† *ГРИГОРІЙ, Епископ Данійський, Пом.*
† *Перемиський*
† *ЙОАН, Епископ Кадоенський, Пом. Львівський*
† *ЙОАН, Епископ Ададейський, Пом. Станиславівський.*

Тортури у вязницях ГПУ

Рудольф Лідке, член заграничної секції ГПУ у Владивостоці, який недавно втік з СССР до Шанґаю, в розмові з представниками преси оповідав про нові методи тортур, що їх примінює ГПУ супроти осіб, запідозрених у протидержавній діяльности. Мнимих „контрреволюціонерів" замикають у спеціяльних вязничних кімнатах, виповнених горячим воздухом. Коли жертва тих тортур тратить свідомість, її переносять до іншої кімнати, де привертають до свідомости, щоб опісля піддати новим тортурам.

Критика чехословацької армії

„Вінер Фелькішер Беобахтер" пишучи про чеську армію подає зіставлення всіх родів зброї чеської армії: В останніх роках покликують щороку до чеської армії 90 тисяч людей, передтим покликували тільки 70 тисяч. Узброєння чеської армії добре, хоч новочасні уладження не всюди переважають. Мобілізація тої армії досить утруднена, бо жовніри не служать у формаціях своїх родинних повітів з політичних причин. Їх посилають далеко від місця постійного замешкання. Брак у тій армії також духа спільноти, що вязавби жовнірів, бо вояки не-чеської національности служать при війську з неохотою і відразою.

Св. Отець про расизм

ПАТ звідомляє з Чітта дель Ватікано: Св. Отець приняв у Кастельґандольфі вихованків Колеґії Пропаганди Віри в присутности кард. Фумасоні Біонді. Папа висловив радість з приводу присутности вихованків колеґії, які репрезентують 37 народностей і потому виголосив обширну промову, в якій перестерігав слухачів перед теоріями расизму. Св. Отець дуже остро виступив проти кампанії, яка появляється проти Католицької Акції, що її противники обжаловують за те, що вона протирасистівська, отже протифашистівська. Католицька Акція, заявив Св. Отець, має рацію істнування тільки тому, що належить до Церкви. Бути католицькою, то значить бути загальною, не расистівською, не націоналістичною, в розумінні, яке виключає ті два прикметники. „Не хочемо виключати нікого з людської родини", заявив Папа. Підкресливши расистівські і націоналістичні перешкоди, роблені між людьми і народами, Св. Отець докинув: В останнім часі ствердженo, що між Католицькою Акцією і фашистівською партією істнує доктринальна розбіжність не до полагодження. Се великі слова, але слова неточні, бо Катол. Акція не має власної доктрини, а її висловом тільки „Вірую"... Весь людський рід се одна загальна раса і нема місця на окремі раси. Отже можна собі ставити питання: чиж Італія потребує наслідувати Німеччину? Потому папа з усміхом додав, що не тому так говорить, що він син тих Медіолянців, які свого часу вигнали Німців від себе, тільки тому, що Римляни ніколи не говорили про раси. Між тими небезпеками може істнувати також небезпека забуття власного імени і назви, як про се говорив колись великий латинський історик Тацит, який бачив у тім одну з найповажніших ознак морального упадку. Св. Отець заявив дальше, що в праці Конґреґації Пропаганди Віри одиноко правдива, слушна і здорова практика расизму, яка відповідає людській гідности і моралі, бо дійсність людства полягає на тім, щоб бути людьми, а не дикими звірятами. Дальше Св. Отець знов висловив жаль, що Італія признала слушним, наслідувати Німеччину. Свою промову Папа скінчив заміткою, що правдивий расизм можна знайти в Колеґії Пропаганди, де разом зібрані вихованки 37 народів. Всі сини тої самої матери, тої самої родини і всі виховані при тім самім столі і в тій самій правді.

Курс Католицької Акції

За апробатою і під Покровительством Їх Ексцеленції ВПреосвященого Епископа Ординарія Кир Григорія Хомишина відбувся в духовнім Семинарі у Станиславові в днях від 18—22 липня с.р. Курс Католицької Акції для священиків Стан. дієцезії як асистентів Кат. Акції і Кураторів парохіяльних читалень „Скали", зорґанізований Головним Виділом Т-ва „Скала".

В курсі взяли участь священики-представники всіх деканатів по двох до чотирьох з кождого деканату. Курс мав характер клявзуровий.

Дневний порядок курсу був такий:

Год. 6.00 Вставання.
„ 6.30 Спільні молитви, розважання, Служба Божа, св. Причастя.
„ 9-10 Виклади.
„ 11.00 Дискусія.
„ 15-16 Виклади.
„ 17.00 Дискусія.
„ 20.30 Спільні вечірні молитви, точки до розважування.

Курс розпочався дня 18 липня в год. 17 Богослуженням і благословенням Найсв. Тайнами в каплиці семінарицькій, котре відправив Ексц. Епископ-помічник др Йоан Лятишевський.

Інавґураційну промову виголосив Ексц. Епископ Ординарій уділюючи учасникам Архиерейського благословення. Потім слідував реферат вступний про ціль і програму курсу.

Виголошено 14 викладів на такі теми:

I. „Католицька Акція" (основні вимоги, роля й обовязки священика, відношення до товариств і організацій).

II. „Скала" на услугах Кат. Акції в Станиславівській дієцезії.

III. Асистент Катол. Акції і куратор парохіяльної читальні „Скала".

IV. Католицькі організації (потреба, хосен, ціхи).

V. Загальні народні установи світські, як в них повинно бути, як є і що треба зробити для їх уздоровлення, обовязки духовенства, занедбання й промахи.

VI. Ідея парохіяльних читалень (потреба, узасадненння, історія, зреалізування в „Скалі").

VII. Ціли, програма, ідеольоґія „Скали".

VIII. Статут „Скали".

IX. Оснування „Скали" (підготовка, середовище, перші основательські збори, дискусія над статутом).

X. Читальняні імпрези (напрямні Покровителя).

XI. Ведення парохіяльної читальні (діловодство і діяльність).

XII. Кружки в парох. читальні.

XIII. Преса на услугах Кат. Акції.

XIV. Новітні доктрини і їх небезпека для народу (українська дійсність і католицький підхід. Наш ратунок в католицизмі. Його завдання супроти української дійсности).

Реферат кінцевий (вказівки, інструкції, пропаґандові кличі, теми до опрацювання на надзвичайних деканальних соборах, заклик до праці).

Четвертого дня курсу, т. є. в четвер пополудні удостоїли виклади своєю присутністю Ексцеленція Покровитель. По викладі промовили до учасників, загріли учасників до апостольської праці і уділили цінних інструкцій. Іменем учасників найстарший віком о. декан Майковський подякував їх Ексцеленції за труд і покровительство.

В четвер вечер по вечірних молитвах відбули учасники курсу спільну святу годину під проводом Впр. о. Духовника Лукача, що в часі курсу подавав точки до розважань. Викладали оо. крил. др Василик, крил. др Гірняк, о. Микитюк і о. Чорнодоля.

Курс закінчився в пятницю благодарственним Богослуженням і кінцевим рефератом та закликом до апостольської праці.

СІК ЦВИТУЧОГО ЛОПЯНУ

Уживається при шкірних викидах, болячках, скрофулах, коростах, червоній шкірі, лишаях і веснянках.

Продаж: аптики і дрогерії.

Головний склад:
Warszawa, Miodowa 14.
Magister Edward Gobiec.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Один за всіх і всі за одного

Чижиків найкращий зразок громадянської солідарности.

„Діло" принесло в ч. 165 під повищим заголовком отсю інформацію:

В четвер, 28. VII. с. р. Чижиків був свідком справді дуже відрадного прояву громадянської солідарности. Громадяни спільними силами вижали збіжжя Касперських, що впали жертвою бандитського нападу й не можуть самі працювати, і вчора принесли вінок старій матері Касперських, що не тільки пережила жахливу ніч з 17 на 18 липня, але тепер ще залишилася на горячий час жнив безпомічна, бо її сини і невістка лікуються. Громадяни несли вінок з традиційними піснями і передали його з традиційними побажаннями матері Касперській. Не треба додавати, що це була дуже зворушлива хвилина, коли женці бажали матері, щоб вона та її діти якнайшвидше прийшли до здоровля. — Погрози. Та всеж тривога, що нависла над Чижиковом, не проходить. На паркані Андрія Пухальського причіпив хтось картку з такою погрозою у польській мові: „Пане Пухальський, якщо ви до 14-ти днів не вернетеся до того, чим ви були, то чекає вас таке весілля як Касперських". Андрій Пухальський один з тих, що перейшли на греко-католицький обряд. На цій картці було ще й письмо з погрозами до колишньої голови кружка „Союзу Українок" в Чижикові, Розалії Гнатишин. Не диво, що громадяни Чижикова у постійній тривозі, що котроїнебудь ночі когось іншого може стрінути те саме, що стрінуло родину Касперських. Але гадаємо, що компетентні чинники займуться тими писемними погрозами. — Громадська криниця. Ми вже писали про те, що громада Чижикова мусіла відступити площу під „Дом Людови". Приїздило вже кілька комісій, що ту площу раз-у-раз вимірюють. Останнім разом якась комісія так виміряла ту площу, що захопила до неї і громадську криницю та станула на становищі, що її прийдеться засипати. Ясно, що громадяни, які з цієї криниці користали, запротестували проти цього. І за цей протест їх притягають тепер до відповідальности.

З полеміки між Поляками

„Роботнік" в ч. 207 пише м. і.: Дякуючи „Слову" перечитав я дуже „сензаційну" статтю таємничого пана Й. Б. в час. „Меркуріюш Польскі". „Слово" передруковало ту статтю з допискою: „В сій рубриці містимо найвлучніші, згл. найцікавіші статті і фейлетони, які вчера появилися в польській пресі"... (Одначе) се нагромадження лайок і сплетень з магля, крайного неуцтва і крайної безличности, — а все сповите в якусь істеричну, „талмудистичну" ненависть до Франції і скермоване до оборони масонських „ревеляцій" п. Козловского... Падеревский став жертвою ч. І. Не заощадили йому навіть виборів з 1919 р., бо написано: „Сойм 1919 р. ввігнав Польщу в ярмо мафії (масонської, А. Р.) на 20 літ. Ігнатій Падеревский був шефом уряду, який робив ті вибори". Цілий той уступ — одна безлична брехня. Вибори з р. 1919 зарядив розумно і слушно Нач. Йосиф Пілсудский за згодою правительства Морачевского, а не Падеревского, згідно з бажанням всіх польських партій без виїмку. То всі в Польщі були тоді „агентами масонів"? І Пілсудский і Падеревский і Дашиньский і Вітос і Дмовский і Кардинал Каковский і кн. З. Любомірский?... Чи не булоби вказаним, щоб денникарські й видавничі організації зацікавилися тим „Поль. Меркуріем"? Хто його видає? Хто редагує? Щось инше ідейна чи політична боротьба, а щось инше анонімове розбишацтво, необчисляме й невідповідальне перед ніякою групою польської суспільности. То заулки і закамарки польської преси. — А. Р.

Німецько-польські взаємини

П. з. „Коли німецька филя заливає польські землі" приніс ІКЦ недавно статтю, в якій пише: В Окружнім Суді в Познані скінчився 7. VI. процес, який має засадниче значіння для західної Польщі. А саме німецькі броварі обвинувачували радника Юзьвяка за те, що він у пресі закинув їм, що грішми витягаими з Польщі причиняються *до дозброювання Німеччини*. Суд увільнив Юзьвяка і тим самим признав слушність його закидові. Дальше ІКЦ доказує, що сильніший німецький капітал ломить систематично польських капіталістів на їх власній землі і потому купує їх підприемства. Так Німці пруть на схід і филями перетинають Польщу. Одна така филя доходить аж на Волинь. Так творяться німецькі лінії поділу Польщі, „що може відіграти важну ролю в будучих плянах". Все те — пише далі ІКЦ — вправді музика будуччини, але вона може заграти вчасніше, ніж нам (Полякам) булоб се приемне... — Г. С.

Жиди — християни

В статті під таким наголовком „Газета Косьцельна" ч. 31 ось як означує своє становище до Жидів, навернених на християнство: „Жиди мають *до християнства* таке саме право, як кождий инший нарід. Наш обовязок помагати Жидам у навернені так як помагаємо иншим невірним народам. Тільки треба дбати про те, шоб те навернення було щире, дійсне. Для кождого щиро наверненого Жида повинні ми мати пошану, для облудного неофіта, з інтересу — погорду. Річ певна, що хоч більшість жидівських „навернень" підозріла, всетаки лучаються одиниці щиро навернені і справді католицькі. Тих одиниць повинні ми приняти до католицької суспільности по братньому. Одначе це не значить іще, шоб ми мусіли їх приняти до польської суспільности. Хрещення зробило з „юдаїста" християнина, але не зробило з Жида Поляка. Виїмково може якийсь Жид так зростися духово з польським народом, що зарахування його до польської суспільности можливе й хосенне... Надмірний наплив Жидів до польськости (навіть щиро спольщених) бувби для нас шкідливий, бо жидівська духовість инша ніж польська духовість (навіть инша ніж арійська). Загрожувалоб нам звихнення нашої національної психіки, занечищення чужими первнями нашого національного типу".

Справедливий суддя

Орган польських людовців „Пяст" в ч. 31 цитує за „Дейли Геральдом" одно місце промови англійського премієра Болдвина про англійських суддів зі слідуючою приміткою від себе: „П. Болдвин кількакратний премієр правительства Великої Британії виголосив промову на ювилейнім бенкеті судівництва в Менчестері, яку в скупченні і повазі вислухали судді Великої Британії. Повторяємо її в перекладі за „Дейли Геральдом":

„...Гордість Британійця се не тільки його імперія, не тільки його могутня фльота, не тільки його світове становище. Гордість Британійця се таксамо його суддя. — Британійський суддя! Стався він від століть охороною й ослоною проти всяких безправств. Британійський суддя не робить ріжниць між горожанами. Рішає по своїй совісти. Рішає таксамо про вину льорда і про вину бездомного волоцюги. Ніхто не впливає на його совість. Британійський суддя це сторож британійського права. Не знає політичних пристрастей і не знає соціяльних пристрастей. — Не вгнеться перед ніким, ні перед правительством, ні перед парляментом, ні навіть перед королем. Король, парлямент і правительство не пробують ніколи впливати на совість судді. Опінія цілої Великої Британії піднесласяб проти такої спроби. Ніяке правительство не зробить її в нашім краю. Се один з фундаментів англійської потуги. — Британійський суддя не видає двох ріжних присудів в такій самій справі. Доки маємо таких суддів, доти я спокійний про завтра Великої Британії".

Збройні сили Італії

„Польска Збройна" інформує на основі розправи віцемін. війни ґен. Паріянія про чисельну силу італійського збройного поготівля. На основі приблизних обчислень Італія може змобілізувати 9.800.000 жовнірів, отже 23 проц. населення краю, того населення, яке внаслідок демографічної пропаганди, що її провадить фашизм, реєструє постійний приріст. Коли до тої маси додамо 2.300.000 людей здібних до ношення зброї і замешкалих на території цісарства в провінціях Північної Африки, то мобілізаційне зусилля цісарської Італії представляється в цілій повні своєї могутности. З того виходилоб, що в потребі Італія може змобілізувати 12 міліонову масу жовнірів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Діяльність методистів

(„Exo"). На східних землях зростає чимраз більше сектантський рух. Найбільше агресивну і плянову діяльність провадить методистична секта, якої мінво освіти ще не признало під правним оглядом. В сім році методисти обходять двісталіття заложення своєї „Церкви" Йоаном Весле́ем, який спочатку діяв між еміґрантами з Гернгут'у. В Злучених Державах Півн. Америки мешкає 10 міліонів методистів (в тім значна часть Муринів), в Англії ледви 1 міліон, а найбільше методисти мають кольорових вірних. Разом мають коло 20 (?) міліонів членів. Се пацифістична секта, а в Польщі розвиває головну діяльність між національними меншинами. Осередок методистів у Варшаві, де при площі Спасителя методисти мають велику камяницю, каплицю, бібліотеку, харчівню для убогих і де видають дві газети, по польськи „Пельґжим Польскі" (редактор Косьмідерский і постійний співробітник Лехіцкий), якгакож по білоруськи „Свєтач Христовае Наукі" (ред. Пйотровский, Білорусин). Загальний суперінтендент пастор Вагрільдт, а справами акції білоруської й української кермує пастор Хамберс, б. секретар ІМКА в часі війни, фанатичний методист. Осередок акції між Німцями Бидґощ. В методистичних зборах є багато Жидів. У Львові яко методистичний провідник ділає якийсь Чеслав Лехіцкий, давний постійний співробітник „Поляка Католіка" і „Пшеґльонду Католіцкего", якгакож автор панеґіричних публікацій про діяльність ОО. Єзуїтів у Польщі. Лехіцкий перейшов рік тому на лютеранізм у зборі кс. Баншля, але виконує обовязки методистичного пастора. Тойсам Лехіцкий пише тепер до всіх евангелицьких часописів ріжних відтіней, він головний агітатор створення постійного порозуміння між сектантами. Толєрування сект на области польського пограничча повинно бути заборонене правом. Дальше віроісповідне ріжничкування окраїн зовсім не відповідає теперішній обєднуючій політиці держави. Одиноким запобіженням злу булоб видання закону, який заборонявби чужим горожанам виголошувати відчити, організувати діяльність політичну, релігійну і суспільну. Муссоліні вже давно обмежив діяльність англосаських місіонарів і в Італії і в Абісинії. Толєруючи діяльність сект, забороняє тільки чужинцям провадити релігійну агітацію. („Дзєннік Польскі", ч. 209).

Німці про Бельґію

В останньому часі німецька преса присвячує багато уваги справам звязаним з проблемою національностей в Бельґії. В першу чергу старається доказати, що переважаюча більшість фляндського населення Бельґії належить до ріжних активістичних партій, яких програма противальонська і протифранцузька. „Національ Цайтунґ", орган премієра Герінґа, стверджує виразно: „величезна більшість Флямандців стоїть сегодня безперечно за Грамменсом." (Грамменс, як відомо, молодий провідник флямандських націоналістів, сидить тепер у вязниці за активістичну діяльність). „Національ Цайтунґ" обговорюючи останні флямандські демонстрації з притиском зазначує, що се „глухі вістуни недалекої бурі". Німці виразно підпирають програму бельґійських рексистів, які хочуть замінити Бельґію у федеральну державу. Рексисти пропаґуючи співпрацю вальонського фашизму з флямандським націоналізмом знаходять прихильне становище німецької преси.

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

ОСИП НАЗАРУК

Візита у православного Владики

Зміст: Дещо про заголовок і про те, як до нього прийшло. — Кілько є Мадярів на Мадярщині в пропорції до людей інших племен і народів? — Неймовірна казка про місто з сімома словянськими церквами під самим Будапештом. — Чи чув хто про се диво? — Не чув ніхто. — Їдемо до міста св. Андрія! — Що бачимо по дорозі? — Церква св. Архистратига Михаїла зі старословянськими надписами! — Серби в 1918 році хотіли самоозначитися під самим Будапештом. — Як виглядає ратуш міста св. Андрія і що я в нім бачив? — Дальматинець. — Мармуровий памятник на ринку з чотирьох боків записаний по старословянськи! — Як виглядає православна катедра під Будапештом? — Гарний комплекс катедральної церкви, саду і палати. — В єпископських сальонах. — Розмова зачинається словянським волапіком і переходить на німецьку мову. — Короткий зміст годинної розмови з сербським Владикою. — Вражіння близькости і великого споріднення. — Ще одно диво в місті св. Андрія під Будапештом. — Загальний спомин.

Заголовок „Візита у православного Владики" у звязку з поїздкою на Евхаристійний Конґрес може здивувати не одного читача. Бо тільки подумайте: поїхав католицький редактор на катол. конґрес до Будапешту тай опинився з візитою у православного Владики!

Та ви тільки послухайте, як він опинився на тій візиті, а тоді самі скажете, чи не повинен був зложити ту візиту та й описати вам її.

Прийшло до тої візити ось як.

Вже мої вище описані вражіння з греко-катол. церкви при Площі Рож („Рожак-Тер") дали мені богато до думання над відношенням Мадярів до національних меншин. Розмови раз-у-раз немов самі собою сходили на ту тему з ріжними новими знакомими, особливо з тими, що приїхали з Чехословаччини.

Були між ними й такі, які впевняли мене, що то не тільки ЧСР, Польща й Ромунія мають великий клопіт з національними меншинами, але також Мадярщина.

— Та як Мадярщина, питаю, адже її викроїли з чисто мадярського етнографічного простору. І ще міліони Мадярів лишилися поза мадярською державою, кажу!

— Смійтеся з того, звучала відповідь з ріжних сторін.

— Нинішні офіціяльні етнографічні мапи фальшиві. Тай все такі були!

— В теперішній мнимо чистій Мадярщині нема навіть 50% Мадярів.

— Добре булоб, якби було 30% Мадярів.

— Довкруги Будапешту нема ні одної чисто мадярської оселі!

— Та що ви говорите, кажу.

— Те що чуєте!

— А якіж народи тут жиють?

— От нпр. 200.000 Словаків збитою масою, що в ні однім селі не мають ні одної школи!

— І не засимілювалися?

— Вратував їх перед тим оден добре уложений релігійний співаник.

— Католицький?

— Ні, протестантський.

— Таж Словаки католики, кажу.

— Так, тепер католики, але тоді були протестанти. Тай тепер ще є між ними протестанти.

— А якіж іще народи мешкають довкруги Будапешту?

— Є богато Німців тай навіть Серби.

— Серби під Будапештом?

— Так! Тут недалеко від Будапешту є сербське місто Св. Андрія з 7 православними церквами і з катедральним храмом, при якім у гарній палаті жие постійно православний епископ.

Тих 7 православних церков в однім місті коло Будапешту було мені вже трохи забогато і я зачав підозрівати, що з мене жартують собі. Церковними справами інтересуюся від довшого часу, на Мадярщині був я вже нераз, а про сербське місто під самим Будапештом з 7 церквами зроду віку я не чув. Тай ще до того той православний владика, що має в нім резидувати постійно!... Гм... Очевидно шуткують з мене, думаю, тай питаю канцлера нашої львівської Митрополії, Впр. о. Галянта, що приїхав з нами на конґрес, чи він чув коли про сербське місто коло Будапешту з 7 церквами і з постійним епископом. Каже, що не чув. Питаю інших наших священиків. Ніодин не чув. Зачинаю набирати ще більшого підозріння, що мене натягають.

Прижмурив я одно око і дивлюся на свого інформатора приблизно так, як дивляться подорожні на Вільд Весті, де під добрим гумором в готелях кличеться платничого вистрілом з револьверу, і кажу:

— Слухайте, пане колего, ви мусите бути дотепний чоловік?

— Та чому дотепний? На тих церквах і надписи старословянські є.

— І не здерли їх Мадяри?

— Та не здерли, бо є.

Інформація про старословянські надписи була тою каплиною з приповідки, що переповнила чашу моєї терпеливости, і я сказав до мого інформатора з легкою іронією:

— Знаєте, православний епископ міг би виїхати в тім дні, коли я вибравсяб, щоб подивитися на нього, чи він там справді є. Але ті старословянські надписи на церквах мабуть не щезнуть за оден день, коли вони там є. Отже хоч завтра вечером наша прогулька вертається до Львова, то я ще перед полуднем мушу бути в тім місті з 7 православними церквами і словянськими надписами!

— І побачите їх.

— А ви їх бачили?

— Бачив власними очима.

— І було сім церков?

— Було і є.

— І православний епископ був?

— Був і є, я сам бачив як правив.

— А ви не поїхалиб зі мною до того міста?

— Можу поїхати. От завтра зберімся тут перед Келеті Удваром о год. 9.30 рано і поїдемо. То недалеко, коло 20 км. Їдеться льокалькою. Їзда коштує два пенґи (2 зл.) вже в обидва боки разом, себто по золотому.

Все те виглядало мені на неймовірну казку, отже я постановив провірити її.

Порозумівся я якстій з кількома іншими членами нашого паломництва і вони згодилися поїхати.

Останнього дня нашого побуту в Будапешті вже в год. 9 рано зібралося з десять нас перед східним двірцем і чекаємо. А нашого інформатора як нема так нема! Минуло пів години, три чверти. Не прийшов.

Ага, подумав я, значить вивинувся від компромітації, бо мабуть все, що говорив, се бляга, отже ніяково було йому прийти. Але треба переконатися, бо після того одного ствердження, коли воно покажеться неправдиве, можна буде судити про всі инші. Оглядаюся за поліцаєм. Нащастя надходить такий, що має на рукаві написано, що він говорить по німецьки і по французьки. Питаю його, як дістатися до міста Св. Андрія коло

СТАНИСЛАВ ЛОСЬ 5)

Геляда на переломі

Виховання вояка вчить його ломити кождий опір і нищити ворога. Ворогом уважає вояк — і слушно — кождого, хто ставить опір. Одначе коли правитель краю починає вважати всякий опір проявом ворожости, коли того, що опирається, починає вважати неприятелем, що його треба знищити, коли не може зрозуміти мотивів опору, тоді його правління мусить скінчитися якнайфатальніше. Такий правитель краю не створить ніколи суспільности, не звяже органічно правлених з правлячими й не знайде спертя на публичну опінію. Його правління вічно матиме характер правління гарнізону в окупованому краю, мусітиме правити тільки жахом і пострахом, механічно держати в карбах поневолене населення, раз-у-раз більшим зусиллям осягати щораз більше сумнівні висліди, аж врешті у хвилі першого ослаблення впаде під ударами оправданого бунту.

Оголомшена перемогою Спарта йшла величезними кроками до неминучої катастрофи. Світліші спартанські уми здавали собі з того справу і не бракувало — головно зі сторони королів, які репрезентували державницьку традицію, повну славу, — зусиль, щоб здержати нарід від упадку по похилій площі. Пробувано злагіднювати ненависти, запобігати опорам, спирати, де можна було, гегемонію Спарти не на механічній перевазі гарнізону, але на публичній опінії переможених. Пробувано завернути до давної традиції добровільно признаваного примату Спарти, шануючої автономію грецьких державок.

Той розвиток традиційної політики, — головно колиб дійшло було до національної війни всіх Геллєнців з Персами, якої предтечею були трюмфальні походи Агезіляя — бувби довів правдоподібно до створення спертої на публичну опінію слабої пангелленської федерації, але елястичної й тривалої, заслугуючої на назву організму.

Подібну політику, тільки на далеко більшу міру і з без порівнання більшими вислідами, мала вести ягайлонська династія на безкраїх просторах середної й східної Европи.

Одначе Спарта не могла мати багато державних мужів, а вже неможливо було опанувати розпутані інстинкти переможної солдатески. Однобічне, зістандаризоване, змонополізоване державою спартанське виховання давало тільки знаменитих офіцирів. Мужі іншої ментальности були згори підозрілі в тім середовищі вихованків кадецької школи. Щож доперва, коли зачинали говорити проповіди про поміркування, пошанування прав слабших і т. д.! Переможна спартанська солдатеска хотіла випити чашу перемоги аж до дна. Кождий Спартанець — хочби найнижчого ступня — був самовладним паном в кождім неспартанськім грецькім місті...

Такі то часи настали.

Присланий на воєнного губернатора мав короткий протяг часу, щоб ужити влади і зібрати запас золота. Відтак треба було вертатися в ряди. Гін до знущання над переможеними і визискування їх без огляду на наслідки був загальний: тій лявіні ніхто не міг протиставитися. Пристрасти товпи взяли верх над предвиджуваннями розсудніших одиниць. Історія Спарти з заворотною швидкістю скочувалася по похилій площі від трюмфу до катастрофи. Вироків долі ніхто не зможе відвернути. Спарта не доросла була до розвязки проблем, які ставило перед нею панування над Грецією.

А не доросла тому, що її однобічний тоталізм, який ділав віками, з в и х н у в д у ш у с у с п і л ь н о с т и і не позволив їй всесторонньо розвинутися. Держава у Спарті не була доцільним союзом, який служить суспільности, держава в Спарті була а н о н і м о м, — власником кождого поодинокого горожанина, анонімом, що своєю ексклюзивністю — сегодня ми сказалиб — тоталізмом — не позволив горожанам зріжничкуватися в природний спосіб так, щоб могли кождий зокрема і разом виконувати функції незлічимих клітин, зі злуки яких складається кождий організм. У Спарті всі горожани під натиском державного виховання вчилися віками робити те саме, стандаризація була цілковита. Ціль істну-

Будапешту? Відповідає: До Дунаю доїдете трамваєм таким-то з пересідкою, там коло моста такого-то зійдете над ріку й купите поворотний білет до міста Св. Андрія за 2 пенги на льокальну зелізницю. Поїзди до того міста і з того міста курсують що години.

Їдемо трамваєм. Пересівши на інший трамвай, зустрічаємо на слідуючій стації кого?... нашого інформатора! Ми дуже ним втішилися. Він спізнився був, але зловив нас. Яким чудом, не розумію.

Їдемо до міста Св. Андрія. Околиця гарна, сади, управні поля, виноградники, хоч місцями видно останки наддунайських мочарів. А в однім місці відкопують староримський амфітеатр з камяними сидженнями. Видно, стояв тут колись якийсь більший римський військовий гарнізон, коли збудували такий амфітеатр і то не малих розмірів. А потому як Гуни надійшли то не треба їм було таких розважувань як театри, і вітри цілком землею занесли той театр. Аж тепер відкопують.

Входимо до містечка. Тут культура! Всьо бруковане або навіть асфальтоване з хідниками. Перша церква. Оглядаю перший надпис. Дійсно, старословянський. І то не один! На першім бачу, що він вмурований на памятку хмародому: „от проваленія облака дне 17 (29) августа 1814 літа". Другий надпис, також по старословянськи, свідчить, що води Дунаю сягнули аж сюди дня 2 (24) марта 1838 — і на церкві зазначено, як високо сягала вода. Дуже високо! А третій надпис ще цікавіший — також по старословянськи. Він звучить, що ся церква ім. св. Архистратига Михаїла збудована в 1690 р. патріярхом Арсенієм III Чарноєвичем, з Сербії, для поселившихся тут православних христіян, а відновив її Діонізій Новакович в 1759 р., а посвячено її в 1763 р.

Всі ті надписи на гладких мармурових плитах, вмурованих в церкву. Очевидно, культурні й бувалі люди робили се. Бо ціла коротка історія церкви вирита на ній у твердім гладкім камені. І пригадалося мені, як навіть у нашім архикатедральнім храмі св. Юра у Львові нема буквально ніякого надпису, де похоронений не хто будь, а кардинал Сембратович. Якаж недбала наша провідна верства!... І така вона була мабуть скрізь і мабуть все: занадто добре годована й тому така лінива думкою...

Ідемо далі. Перед нами знов церква, ще більша від попередньої, але знищена, мабуть недавно, бо дах іще на ній стоїть. Вікна повибивані, типк відлетів. Прошу нашого інформатора, щоб запитав когось по мадярськи, відколи та церква стоїть така знищена. Він звертається до якоїсь поважної пані, що вийшла з крамниці й та відповідає по мадярськи, а наш товмач перекладає:

— Тут в 1918 р. була битва з Сербами, що хотіли самоозначитися.

— З якими Сербами, перериваю здивований.

— Та з тутейшими, з сего міста, відповідає та пані.

Значить під Будапештом хотіли самоозначитися Серби! Розуміється, з населенням мільонового міста Будапешту мусіли програти битву. Але що за відвага! Поговоривши ще трохи, йдемо дальше.

Доходимо до ратуша. На ньім герб: ягня з хрестом і прапором на синім полі. Під будинком старе, очевидно викопане, тесане каміння з римських або навіть з кельтійських часів. З ратуша виходить троє людей і запрошують нас до середини оглянути. Входимо. На коридорі уложені старі памятники з римських часів з латинськими надписами, тут якась надгробна плита римського центуріона (сотника), ріжні инші предмети в порядку поукладані. Дбають культурні люди навіть за чужі памятники, не то за свої...

(Далі буде).

вання спартанської держави була оборона і ніщо більше, вдержання панування гарнізону. І тій цілі, яка нормально й розумно повинна бути тільки о д н и м з засобів у руках нормальної держави, всьо було підпорядковане.

Спартанська держава хотіла мати тільки вояків і мала тільки вояків. Що вояк може дати державі, те Спартанці дали своїй батьківщині: славу, перемогу й жертву крови. Але дали надармо, бо в Спарті не було й не могло бути нікого, що вмівби вдержати й розвинути здобутки спартанської зброї, що вмівби господарити й думати, снувати нові думки і сіяти евангеліє нового часу, що вмівби будувати пангелленську батьківщину, не тільки на приказі, послуху, страху і реквізиції, але на згідному ритмі мільонів сердець і мозків. Отже коли малий гурт спартанських вояків стрінувся врешті з сильнішими гуртами, з новою тактикою і з геніяльними вождами, — історія Спарти мусіла скінчитися. А тим малим гуртом останніх спартанських вояків, які разом зі своїм королем встелили поле під Левктрами, не кермувала вже ніяка думка, ніяка воля, ним кермували вже тільки розперезані пристрасти солдатески призвичаєної до перемог і добич. Спарта не хотіла мати нічого більше тільки військовий механізм, усіх горожан втиснено в його трибн й замінено на колісцятка машини. Прийшов день, що „робот" зворохобився і почав іти своїм шляхом, аж сам розбився і розбив державу.

Торжество в честь о. Маркіяна Шашкевича

В неділю 31 липня с. р. на Білій Горі коло Підлисся відбулося торжество в честь о. Маркіяна Шашкевича, пробудителя Галицької Землі. Сим разом торжество мало дещо інший характер як минулими роками, бо влада не дозволила на ніякі точки програми поза чисто релігійними обрядами та заборонила українським культурно-освітним установам брати участь у святі зорганізовано. На торжество прибуло около 30.000 осіб майже з усіх закутин краю, не зважаючи на всякі перешкоди. Прибув також Преосв. Іван зі Львова, який відправив Службу Божу в асисті двацятьох священиків. Співали обєднані хори Олеська, Волуйок і Теребежів. По св. Євангелію о. В. Пришляк виголосив святочну проповідь. По Службі Божій промовив до зібраних Преосв. Іван Бучко. Він візвав вірних шукати в Бозі помочі та триматися кріпко своєї віри й уділив благословення всім присутним і неприсутним на торжестві, особливо нашим зазбручанським братам. Торжество закінчилося панахидою на могилі невідомого стрільця.

Масонерія почала контрофензиву.

Виленське „Слово" принесло в ч. 203 телефонат з Варшави такого змісту: Перший рішучий голос в обороні масонерії появився в 20 ч. часопису „Зеспул", орґану урядників міністра Понятовского. Кермує тим орґаном шеф кабінету міністра рільництва, Кшичковский. Не треба забувати, що радник у тім міністерстві явний масон Стемповский. Стаття підписана „Антон Зайдель". Але такий „діяч" невідомий. Значить се псевдонім.

Навіть Криленка обвинувачують.

Ще один „самоотверженний малорос" попав у неласку московських верховодів, а саме Криленко, довголітний приятель самого Леніна, перший міністр (комісар) війни в першім правительстві Леніна та перший начальний вожд червоної армії, що розброїв головний царський штаб. По смерти Леніна Криленко був помічником Сталіна і як шеф прокуратури СССР монтував цілий ряд „троцківських" процесів. Та не зважаючи на все те, його увязнили й тепер його наслідник прокурор Вишинський пише в больш. „Правді", що Криленко „безлично кидав клевети на Леніна". Се очевидно пригривка до процесу проти Криленка.

Франція й російська культура.

Під таким наголовком видають у Франції великий твір. Перший його том появиться вже на днях. В нім будуть вперве оповіщені деякі рукописи Вольтера, між ними великий лист до Шувалова, приятеля цариці Єлисавети, про вартість драматичної штуки, особливо Шекспіра. Дальше буде в тім томі докладний опис бібліотеки Вольтера, яку закупила царіця Катерина. Цілий ряд книжок тої бібліотеки має по краях уваги писані рукою Вольтера.

Нова війна на Далекому Сході.

З Токія і Москви надходять алярмуючі вісти про війну, яка розгорілася на совітсько-манджурській границі й потягнула за собою вже кількасот жертв у людях. В боях, які велися минулої суботи й неділі, обі сторони послугувалися скорострілами, тяжкими гарматами, повзами та літаками. Безпосередньою причиною боїв було недавне заняття совітськими військами Чанґкуфенґу і Шатсаопінґу на Кореї. В неділю японські війська остаточно відібрали ті місцевости. В часі боїв совітські війська втратили 200 вбитих і ранених, а Японці здобули 11 танків, дві гірські гармати, кілька скорострілів і безліч амуніції. Совітські війська вицофалися, одначе положення на совітсько-манджурській границі дуже непевне. В Токію відбуваються важні дипльоматичні наради.

Болгарія відзискала свободу зброєнь.

Грецький премієр Метаксас і міністри балканського порозуміння з одної сторони та болгарський премієр Кіосеіванов з другої сторони підписали в Сальоніках спільну заяву про анулювання військових, морських і летунських клявзуль договору в Нейі, яка признає Болгарії рівноправність у справі зброєнь. Головно заінтересовані в тій справі Велика Британія, Франція й Італія були поінформовані про стан переговорів, що їх тепер закінчено, і не зголосили протесту згідно з рішенням з дня 14 квітня 1935, принятим у Стрезі, щоб справу Болгарії полагодили заінтересовані держави шляхом порозуміння в рямцях загальних і регіональних гарантій безпеки.

Нахил до ісляму в Німеччині.

Правий радикальний тижневик „Фрідерікус" пише, що в Німеччині зростає нахил до ісляму. Причиняється до того істнування мошеї й імана в Берліні як також агітація того рода, що „іслям голосить життеві правила високої етичної вартости, які нордичний чоловік може виконати".

Жидівська кольонізація в Кенії.

З Лондону звідомляють, що кольоніяльний уряд Вел. Британії розважує плян поселення Жидів у Кенії (Африка), де на 17.000 білих людей є всього 2.000 хліборобів. Головне услівя здійснення того пляну полягає на тім, щоб не допустити Жидів до міст, де вони непотрібні, тільки щоб оселити їх на ріллі.

Валення церков

Інтерпеляція посла дра С. Барана. *)

Щоб підкреслити теперішній стан, подаю число уніятського населення та уніятських церков в 1874 р. в уніятській холмській дієцезії, на підставі офіційного шематизму тієї дієцезії за рік 1875, отже безпосередньо перед скасуванням там унії в 1875 р.

Ця колись уніятська холмська дієцезія входить тепер у цілости в склад православної варшавсько-холмської дієцезії:

Деканати	Число уніятів	Число церков парох.	Число церков філій	Число вірних разом	Число вірних на 1 парохію	Число вірних на 1 церкву
Білгорайський	21.215	17	3	20	1.250	1.060
Грубешівський	28.615	31	17	48	920	600
Замойський	15.590	22	6	28	710	560
Красноставський	13.847	21	2	23	660	600
Томашівський	27.174	30	35	65	910	420
Холмський	19.531	26	4	30	750	650
Більський	31.016	30	3	30	1.030	940
Володавський	99.429	31	1	32	1.270	1.230
Константинівський	22.878	22	—	22	1.040	1.040
Радинський	24.577	16	1	17	1.530	1.440
Соколівський	5.274	10	2	12	530	440
Разом:	249.146	256	74	330	970	760

З цього виказу виходить, що в часі скасування церковної унії в 1875 р. в б. уніятській холмській дієцезії число уніятів (майже виключно української народности) було тоді 249.146 душ, число уніятських церков 330, в цьому 256 парохіяльних і 74 філіяльних, на одну уніятську церкву припадало 760 душ, на одну уніятську парохію припадало 970 душ. За часів православя від 1875 р. побудовано церкви тільки в 9-ти місцевостях так, що число православних церков доходило в 1914 р. до 340.

Тепер на території люблинського воєвідства є 54 православних етатових церков, при чому число православної людности на цьому терені в 1931 р. згідно з офіційним списом людности було 210.400 душ, у цьому коло 200.000 української народности. Загальне число православної людности, коли взяти під увагу природний приріст, доходить тепер до 230 душ. Для тієї людности, розсіяної на широкому просторі, 54 етатових парохіяльних і філіяльних церков рішуче замало, бо на одну етатову православну церкву припадає коло 4.260 душ.

Уніятський обряд (гр.-катол.) в Галичині, яка сусідує з люблинським воєвідством, зовнішно дуже подібний до православного обряду і має ту саму літургічну старо-славянську мову. В сусідуючих з люблинським воєвідством повітах львівського воєвідства, згідно зі статистикою з 1931 р. є: в сокальському повіті 69.260 гр.-католиків і 41 парохій по 1.700 душ, у любачівському 44.696 гр.-католиків і 25 парохій по 1.780 душ і в ярославському повіті 32.238 душ і 31 парохій по 1.680 душ.

Характеристична познака східної християнської (зєдиненої і незєдиненої) Церкви у відріжненні від римо-катол. костела в католицьких державах се те, що на одну парохію і на одного священика припадає розмірно мале число вірних. Церков є багато, але вони найчастіше невеликі. Населення хоче мати церкву близько своїх мешкань, бо східний обряд вимагає від своїх вірних частішої і довшої присутности в церкві так, що вірні східної Церкви беруть живішу і більш безпосередню участь у богослужебних відправах, не так, як це є в римо-катол. костелі, де тієї безпосередньої участи вірних у богослужебних відправах у такій великій мірі нема.

Наводжу ці обставини в тій цілі, щоб виказати, що православне населення на території люблинського воєвідства не треба було позбавляти святинь в інтересі релігійного культу і закріплення релігії, що хіба лежить теж в інтересі держави.

Тимчасом для цього населення з 300 кількадесять церков залишено 54 церкви, ревіндиковано коло 150, навіть таких, які не були збудовані за часів унії, перемінюючи їх на римо-катол. костели, а решту в останніх днях збурено з доручення державної адміністраційної влади, не зважаючи цілковито на благальні просьби зацікавленого православного населення, яке правильно уважає збурення своїх святинь великою моральною кривдою для себе і дуже боляче її відчуває, що зрештою зрозуміле для кождої культурної людини без огляду на віроісповідання і національність. Тимбільше зрозуміє це кожда релігійна і глибоко віруюча людина.

Факти масового і плянового буренія православних святинь на території люблинського воєвідства вкрили тяжкою жалобою всіх православних вірних у Польщі і ту важку жалобу своїх братів поділяє в цілости українське населення в Польщі.

Додатково подаю, що в днях 18 і 19 липня 1938 р. збурено ще кілька православних церков і акцію буренія ведуть дальше, при чому місцеве православне населення мусить часто платити кошти буренія в квоті, що сягає і до 1.000 зол. Досі збурено 112 святинь.

Вичислю ще цілу низку фактів переслідування і карання православних священиків на релігійно-віроісповідній основі. За відправу богослужень і уділення релігійних послуг покарали таких православних священиків:

Повіт Білгорай: 1. о. Іван Олійник, 2. о. Петро Зроль, 3. о. Прокіп Вальченко, 4. о. Анатоль Ключ — гривною від 200 до 500 зол.

II. Повіт Володава: 1. о. іг. Єфрем Федоренко, 2. о. Евген Охнич, 3. о. Методій Лулякевич, 4. о. Евген Кальчук, 5. о. Волод. Кошевой, 6. о. Василь Білецький — по 500 зол.

III. Пов. Грубешів: 1. о. Теодор Садко 300 зол., 2. о. Яков Авг. Шкварко 300 зол., 3. о. Вол. Охаб 400 зол., 4. о. Ізидор Захожий 200 зол., 5. о. Леонід Пазинський 500 зол., 6. о. іг. Атаназій Бокієвич 300 золотих.

IV. Пов. Томашів: 1. о. Яків Лисюк 1.200 зол., 2. о. Іван Жуковський 2 місяці арешту, 3. о. Гнат Космій 2 міс. арешту, 4. о. Ярослав Шелінський 3 міс. арешту, 5. о. Крисович 1 міс. арешту, 6. о. Константин Якимчук 4 місяці арешту, 7. о. Семен Демчук 2 місяці арешту.

Пароха грубешівської парохії покарали карою гривни в висоті 400 зол., за молебу на спільному цвинтарі, на котрім від найдавніших часів аж до останньої хвилини без ніяких перепон хоронили померлих і відправляли мольби.

Для характеристики відносин, що панують тепер на території повітів, на яких мешкає українське православне населення, подаю поведінку повітового старости в Томашеві, Казимира Вельяновского, який свідомо понижує гідність і підважує авторитет Голови Православної Церкви в Польщі, Митрополита Дионізія, називаючи його саботажистом державних законів і розпорядків адміністраційної влади.

Треба зазначити, що цей пан Вельяновский за 11-літній час свого урядування в томашівському повіті не лише не зумів злагіднити антагонізму католицького і православного населення, але навпаки, кинув кістку ненависти між населення обох віроісповідань та своїм непогамованим гоном до замикання і буренія святинь викликав замішання та хаос у томашівському повіті, розбудив комунізм та сектярство, які довели вкінці до пацифікації в 1936-му році. Про розміри буренія православних святинь під кермою старости Вельяновского в томашівському повіті свідчить число збурених святинь і домів молитви на території того повіту.

Органи адміністраційної влади дуже часто карають православне населення на території люблинського воєвідства за оборону прав своєї Церкви та релігії. Характеризують це в моїх інтерпеляціях з 6 липня с. р. і нинішній події в них наведені, як також події наведені в промовах українських послів у соймі в дні 6 липня 1938 р. як також у промовах українських сенаторів в сенаті в дні 14 липня 1938 р., про що я вгорі згадував.

Підтримуючи в цілости всі свої внески під адресою уряду, поміщені при кінці моєї, згаданої вгорі інтерпеляції з 6 липня 1938 запитую:

1) Чи уряд схоче провірити всі факти, які я вгорі навів і які відносяться до збурення та спалення православних святинь, вичислених в моїй інтерпеляції, дальше наведені факти карання православних священиків за відправу богослужень та уділювання релігійних послуг і виселювання їх з дотеперішніх місць їх замешкання та факт зневаження повітовим старостою Вельяновским в Томашеві Голови Автокефальної Православної Церкви в Польщі, Митрополита Дионізія, вкінці факти шиканування православного населення на віроісповідно-релігійному підложжі.

2) Чи уряд схоче потягнути до відповідальности органи державної влади, передовсім дотичних старостів, які спричинили факти наведені в моїй інтерпеляції.

3) Чи уряд готов дати православному населенню та духовенству охорону перед безосновними репресіями.

4) Чим вкінці виправдає уряд масове буренія православних святинь, що відбувається з доручення державної влади, в якій цілі це сталося і чи схоче винагородити заподіяні шкоди, що повстали наслідком згаданих розпорядків влади. — Варшава, дня 21 липня 1938 р. — Д-р Степан Баран, посол до сойму.

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 56 і 57.

Лікарський фейлєтоник.

Як впливає сонце?

Сонце впливає на людський організм всіляко, бо воно висилає ріжне проміння, що між собою ріжниться і величиною филь і хемічно. Найсильніше впливають на людський організм проміння невидимі, т. зв. „позафіялкові“ і „позачервоні“, а з видимих: червоні, фіялкові й сині. Останні два роди особливо успокоюють. Хемічно найсильніше проміння „позафіялкове“: воно викликає зачервоніння шкіри і навіть парить (хоч тепла не дає). Проміння синє і фіялкове не парить тіла, а вбиває бактерії. В високих горах ділає проміння позачервоне, отже люди нервозні терплять від нього. Для недокровних найлучший побут в низинах, напр. в долішнім бігу більших рік і т. п. Розуміється, про те куди кому їхати повинен індивідуально рішати лікар, що знає від довшого часу організм людини.

Мінеральні купелі.

Людська шкіра має пори (дрібненькі дірочки), отже мінеральна вода в часі купелі входить у глибину людського організму. Тому се не байдужна річ, в якій мінеральній воді береться купіль. Напр. сірчані купелі добрі при хоробах суставів на тлі ревматичнім, але ті самі купелі недобрі для хорих на артретизм.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ СТАРОСТВО письмом з 28 липня заборонило жіночий табор „Орлів" на Соколі коло Галича, що мав відбутися від 1 до 16 серпня с. р. Як причину подано, що провід табору не дає гарантії публичної безпеки. Т-во „Орли" внесло відклик до воєвідства.

„НОВА СВОБОДА" повідомляє, що міністр зелізниць ЧСР Бехіне приняв на послуханні сенатора д-ра Бачинського та посла Ю. Ревая. Представники Закарпаття предложили скарги на персональну політику зелізничої управи, домагались організації окремої дирекції та будування нового зелізничого шляху на Закарпатті. Міністр заявив, що сумлінно розгляне всі зажалення. Зокрема обіцяв приймати українську молодь Закарпаття на лекших умовинах до служби при зелізниці. Накінець представники Закарпаття поставили міністрові запит у справі автономії. Він відповів, що справа автономії буде вирішена рівночасно з чехословацькою нормалізацією, бо годі її дальше відкладати.

УКРАЇНЦІ В НІО-ЙОРКУ зорганізували протестаційне зібрання проти розвязання „Союзу Українок" у Галичині. Делегація того віча удалася до тамошнього польського конзуля і зложила йому розолюції віча на письмі.

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ предсідником ради народних комісарів іменований Коротченко.

ДО ПОЛЬЩІ має вернутися з Чехословаччини б. міністр Кернік, один з берестейських вязнів, які покинули Польщу перед виконанням судового присуду. Таке подає вилепське „Слово".

НІМЕЦЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО заперечує поголоски про замах на канцлера Гітлера, що його мав підготовляти б. член СС, зближений до кругів вбитого в 1934 р. капітана Рема. Заграничпа преса пише, що Ґестапо зловило замаховця у хвилі, як він приготовляв бомбу. Та сама преса звертає увагу на численні увязнення в Німеччині в останніх днях, в яких дошукується потвердження поголосок про замах.

ДО ІТАЛІЇ виїхали бельгійський король Леопольд III і ромунський престолонаслідник Михайло.

ФРАНЦІЯ має вибудувати величезну летунську базу коло Бресту. Гангари будуть викуті в скалі.

ГОЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО постановило навязати взаємини з правительством ген. Франка і вислало до Еспанії свого політичного агента.

НА ГРЕЦЬКІМ ОСТРОВІ Креті вибухла революта. Сестрінок Венізельоса Мітсотакіс з 500 узброеними людьми обсадив м. Канеа, столицю острова. Правительство вислало військо і фльоту, які привернули спокій.

ПЕРШИЙ ЛЬОРД АДМІРАЛІЦІЇ Великої Британії Даф Купер виїхав у подорож до балтійських пристаней. Він має відвідати Кіль, Ґдиню, Ґданськ, Копенгагу, Стокгольм і Гельсінки.

ВИНИЩУВАННЯ НАРОДУ БАСКІВ представляє лондонський „Дейли Геральд" ось як: 14.000 Басків розстріляно, 30.000 увязнено, 50.000 позбавлено горожанських прав, около 120.000 Басків вимігрувало... І все те діється під боком найкультурніших держав Европи. (Нема сумніву, що скорше чи пізніше таксамо будуть нищені і народи тих держав).

ЄГИПЕТСЬКИЙ КОРОЛЬ Фарук має відвідати в найблищому часі турецького диктатора Кемаля Ататурка.

В БАГДАДІ (в Мезопотамії) відбулися демонстрації в обороні палестинських Арабів.

В БЕЙРУТІ в Сирії відбулася нарада провідних особистостей Сирії й Іраку. На нараді обговорювали справу створення одної союзної держави, яка складаласяб з Сирії й Іраку.

НОВИНКИ

Нові увязнення Українців. У Тростянці поліція арештувала Василя і Богдана Бандерів. В Долинщині арештували: Олексу Притуляка, Миколу і Михайла Мацевичів, Льва Кіпецького, Зиновію Левицьку, Василя Маруняка, Оксану Винниківну та Івана Шумського. В Бучаччині поліція арештувала: Якова Боднара і Шиманського. Причина арештувань невідома.

В с. Полянці, пов. Львів, війт волости Наварії з кількома робітниками викопав тлінні останки стрільців УГА поляглих в рр. 1918-19 з могили під церквою на городі одного господаря. Кости поляглих вивезено в невідомому напрямі. Могили зрівнано з землею.

У Стрийщині і Надвірнянщині поліція переводить масові ревізії й арештування серед тамошньої української молоді. Причини невідомі.

о. Михайла Гука, пароха Іскані, засудив городський суд в Дубецьку на 3 місяці вязниці і 200 зл. гривни за промову на ювілею „Просвіти" у Кривчій, в якій о. Гук мав сказати, що „Українці невинно перебувають у тюрмах, а суди карають невинних Українців на довголітню тюрму".

В Журавні по переведенні ревізії поліція арештувала дир. Районової Молочарні Степана Федака разом з практикантом Василем Кундою. В тім самім часі відбувалися ревізії й арештування в селах: Монастирець, Старе Село і Володимирці. В Монастирці арештовано Семена Марчука й Івана Кулика. У Старому Селі Петра Попадика й Осипа Салія, у Володимирцях О. Іваника і Пилипа Табаку.

Збаразьке староство припинило діяльність читальні „Просвіти" в Кошлях і опечатало бібліотеку. Як причину подано протистатутову діяльність читальні.

Михайло Пересада-Суходольський, ґен. штабу ґенерал-хорунжий, помер у Львові 29 липня с. р. Похорони відбулися в неділю 31 липня.

В Куровичах (пов. Перемишляни) посвячено нововибудований римо-католицький костел. Кошти будови, які виносять поверх 100.000 зл., покрив у більшости ланцутський ординат Альфред гр. Потоцкий. На посвяченні були воєводи Білик і Маліцкий, інспектор армії Фабрици, львівський римо-катол. епископ-помічник др Базяк, Юрій Потоцкий, амбасадор Польщі у Вашингтоні, й інші.

Перемиське староство покарало членів духової орхестри місцевої читальні „Просвіти" гривнами по 15 зл. з заміною на 2 дні арешту за те, що в часі походу на Пикулицький Цвинтар згадані члени орхестри мали шапки „мазепинки".

В Мізинці (пов. Перемишль) вибухла пожежа, яка перекинулась на інші будинки та наробила шкід на 10.000 зл.

„Товаржиство Школи Людовей" організує в Колиндянах, пов. Чортків, польський сільський університет для повітів борщівського, копичинецького, чортківського, бучацького й заліщицького.

У Братишеві, пов. Товмач, від удару перуна згоріли два господарства.

В таборі відокремлення у Березі Картузькій приміщено кількох б. австрійських горожан, головно Жидів, які опинилися в Польщі нелеґальною дорогою.

В Пинську від 15-го серпня до 4-го вересня відбудуться т. зв. „Дні Полісся". На сю імпрезу даватимуть 66% зелізничі знижки.

Гумор. — Не позволю тобі вийти заміж за того легкодушного чоловіка. — А відкиж ви, мамо, знаєте, що він легкодушний? — Бо хоче женитися з тобою.

Гумор. — Льоґіка. — Служниця при прятанню помешкання виняла з акварії золоті рибки. Нещасні сотворіння подушилися продовж кількох хвиль. — Чомуж Юля се зробила, питає пані. — Бо я думала, що ті рибки перебуваючи так довго у воді можуть набавитися ревматизму!

Між Нижневом і Олешевом зударився з поїздом автобус, що вертався з футбольних змагань. Наслідки зудару були страшні: 2 особи вбиті, 2 тяжко ранені і 2 лекше. Автобус їхав з великою скорістю, бо вїхав на поїзд, розбиваючи замкнену рампу. Ранених перевезено товаровим поїздом до лічниці у Станиславові.

В Мукачеві має повстати незабаром гебрайський учительський семинар. Заходи в тій справі робить міська рада.

Совітські власти викрили новий заговір на життя Сталіна. У звязку з тим арештовано команданта прибічної сторожі Сталіна, а цілу його сторожу розброєно.

На Виленщині згоріло від ударів перунів місто Новий Похост. За пів години шаленого буревію згоріли всі мешкальні і господарські будинки. Один купець живцем згорів, бо не вспів на час видістатися з горіючого дому. Сім осіб важко попарилося.

В Катовицях будують нову радіостацію. Вона матиме силу 50 кільоватів.

Р. Міхальского, арештованого за замах на ксьондза Пудра, не хоче боронити ніякий одвокат. Йому призначать адвоката з уряду.

У Лукові сполошився кінь і вбив одного Жида та двох інших зранив. У похоронах Жида взяло участь велике число людей. Голова місцевого „Стронництва Народового" жертвував коневі, що вбив Жида, метр вівса як премію за вбивство Жида.

Селянин з Кмецянки у новгородському повіті виорав горщок зі старими срібними і золотими монетами, яких було 3.319, ваги 2 кг. Селянин віддав гроші поліції.

У Вижниці на Буковині згорів „Дом Польскі". Сусідні будинки ледви врятовано.

В Романесті ромунські власти арештували б. префекта Й. Велеану і начальника інж. Русу за спроневірення 15 міліонів леїв з каси префектури.

Всім служницям, які прибули до австрійських міст по 1 серпня 1935 р. і служили у Жидів, приказали національ-соціялістичні власти вернутися до своїх родинних місцевостей і посвятитися праці на ріллі. Іншими служницями займеться німецький Фронт Праці.

В околиці Зальцбурґа згорів старинний замок Міттерсіль з XII століття, в якому зберігалися цінні твори. В останньому часі замок був осідком американської й англійської аристократії, яка приїзджала туди на ферії. Жертв у людях не було, бо с. р. замок порожній. Шкоди обраховують на пів мілїона марок.

В Тиролі великі буревії спричинили багато шкід. У чотирьох місцевостях вода забрала мости. В інших місцевостях дощі і град сильно знищили рільні плоди.

Біля Лінцу (Австрія) зударився моторовий поїзд з особовим. Одна особа вбита, кілька ранених.

В Німеччині хочуть зорганізувати великі кухні, які моглиб видавати раз денно теплу страву всьому без виїмку населенню. Наради в сій справі ведуться в мін-вах війни і внутрішних справ. Кухні повсталиб в часі війни.

Німецький шкільний корабель „Адмірал Карлштранґер" пропав у дорозі з Австралії до Европи. За кораблем шукають експедиції правительств німецького й аргентинського.

Гумор. — Поезія і реальний погляд на справу. — Пара наречених стоїть перед родичами. Зворушена мама благословить їх: „Нехай сонце щастя опроменить вас так як нас освічувало!" — Батько: Так, тоді вам не загрозить бодай соняшне пораження.

Гумор. — Трагедія ніжної Марисі. — Марисю, ти чого плачеш? — Бо прошу пані, мій Івась іде до війська. — Та він вернеться і вже будете разом. — Але, прошу пані... плаче Марися далі — я вже тоді буду мати иншого...

Гумор. — В селах появилася нова приповідка: „В ночи всі плоти сірі".

У віденських католицьких кругах кружляє поголоска про можливість скликання зїзду австрійського католицького епископату до Зальцбурґа. Зїзд мавби відбутися в серпні с. р. Як відомо, австрійський епископат не брав участи в зїзді німецьких епископів у Фульді.

Князь Ліхтенштайну Франц І, який ще в березні с. р. передав владу і конституційні управнення своєму стриєчному внукові, помер 25 с. м. на замку Фельдберґу, проживши 85 літ.

Німці *завели постійну лучбу* літаками між Німеччиною й Америкою. Літаки задержуються в дорозі на Азорах, де стоїть постійно корабель - катапульта „Швабенлянд".

о. Тігамера Тота, проф. університету в Будапешті, одного з головних орґанізаторів сегорічного Евхаристійного Конґресу, іменовано епископом-помічником у м. Вешпрем.

В м. Ліль у північній Франції відкрили жерела нафти. В околицях міста роблять пробні верчення.

Парижська фільмова фірма „Фіятфільм" накручує фільму, яка буде ілюструвати всі науки катехизму. Фільму накручують під доглядом теольоґів.

Французький посол у Букарешті удекорував ромунського короля Карла золотим медалем за визначні заслуги в ділянці фізичного виховання молоді.

В Парижі з ініціятиви „Союзу приятелів царя Николая II" почали збірку між російською еміґрацією у цілому світі на памятник для трагічно замордованого царя. Памятник вже готовий, та не знати де його поставлять.

У Франції приступлять незабаром до будови руротягів довжини 450 км., які лучитимуть береги Атлянтійського Океану з серцем Франції. Кошти будови винесуть коло 150 міліонів франків. Руротяги будуть уміщені під землею, що забезпечить їх перед знищенням. Вони будуть доставляти бензину і нафту для армії і летунства.

В Швайцарії біля м. Тервіль зударився автобус з моторовим поїздом, що їхав до Базилеї. 15 пасажирів автобусу *тяжко ранених*, інші лекше.

В м. Сен Трон (Бельґія) вискочив з рейок поїзд. В катастрофі погибло 5 людей, кількадесять ранених.

В м. Нуволі під Лече (Італія) наступила експльозія вибухових матеріялів. 5 осіб убитих. Причиною вибуху була сильна спека.

Англійський інжинір винайшов новий прозорий матеріял (подібний до скла), який завдяки легкости і видержливости надається до будови літаків ріжних типів. Винаходом зацікавилася окрема технічна комісія британського мін-ва летунства, яка замовила вже пробний літак з прозорого матеріялу.

В Лондоні відбувся 30 конґрес есперантистів. Участь у ньому взяло 1.700 делеґатів з 30 ріжних держав світа.

Данська королева Олександра, знана зі своєї простоти, оповістила в ґазетах такий анонс: „Потрібна добра кухарка до заможної родини, що мешкає в осередку Копенґаґи".

Гумор. — Ощадність. — Щож сказала тобі вчера твоя жінка за те, що ти так пізно вернувся до дому? — Властиво нічого не сказала... А ті два зуби спереду я й так мав охоту вирвати на днях у дентиста.

Гумор. — Через жінку. — Ти знов не здав іспиту і напевно через жінку. — Так, татусю: питали мене, чи знаю щось про Марію Терезу...

Міністр Бек виїхав з офіціяльною візитою до Осльо, столиці Норвеґії.

В Осльо (Норвеґія) відкрили першу у світі виставу китів. На ній є окремий павільон, де приміщено багато експонатів з історії ловлі китів, між ін. 7 літнього кита ваги 77 тон.

Червона Еспанія далі релиґійна. Звідомлення безбожників з червоної Еспанії, що їх пересилають до союзу безбожників у Москві, виказують постійний зріст релиґійности на територіях занятих червоним правительством. У тих кількох костелах, яких не зруйнували, все повно вірних. Особливу увагу звертає дуже велика фреквенція молоді. Еспанські безбожники занепокоєні тим станом і просять своїх товаришів з Москви о підмогу до боротьби з Богом і релиґією, бо сам террор не вистарчає.

В Палестині від 1 до 21 липня с. р. вбито 123 особи, в тім 75 Арабів, 36 Жидів і 2 анґлійських вояків. В тому самому часі ранено 195 Арабів і 124 Жидів.

В Єрусалимі в алеї короля Юрія вибухли дві бомби. 7 осіб ранених. Справники замаху втікли.

Американський фабрикант обуви видумав нові черевики жіночі, мужеські і дитячі, які ріжняться від інших тим, що між верствами підошви поміщена тонка, елястична, скляна верства. Фабрикант твердить, що скло знаменито ізолює і в часі спеки нога не розгрівається, а в зимі не мерзне.

Боротьбу з язвою котів ведуть міські власти Істамбулу. В 1937 р. винищено там около 2.000 бездомних котів.

Спорт. Перемиський „Сян" в Окружній Лізі. В неділю 31 липня с. р. відбувся у Львові ришальний метч за вхід до львівської Окружної Ліґи між мистцем перемиської округи українським Сяном і мистцем львівської округи польською дружиною Т. Ш. Л. Всупереч усім сподіванням і всім підбурюванням польської брукової преси, яка витворила довкруги тих змагань атмосферу ненависти та злоби, метч відбувся дуже спокійно, майже без випадків. „Сян" не заграв сей метч блискучо, ні не показав усіх своїх умілостей, всежтаки виявив себе дружиною технічно високо авансованою, твердою фізично і морально. Нерішений вислід змагань 1 : 1 (1 : 1) вистарчив щоправда Сянові, щоб увійшов до Окружної Ліґи, одначе сей вислід ніяк не відзеркалює перебігу гри. Сян мав перевагу ввесь час змагань та заслужив на перемогу, а не міг доказати циферно своєї вищости задля стрілової недиспозиції нападу. Найкраща частина дружини поміч, особливо середній помічник Федорович. В нападі найкращий Турко, потім Ґібалевич. Інші не виріжнились нічим. Метч трудно було зремісувати, бо пех переслідував грачів Сяну. Але й за те „ремі" належиться Сянові слушне признання.

Гумор. — Чоловік вернувся над ранком до дому, порядно підхмелений. Жінка сварить і каже: „Ти, пиянице, ніколи не знаєш, коли маєш досить! Таж навіть звірина знає, коли перестати пити!" — „Ну, моя мила, як я пю воду, то також знаю, коли маю досить".

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

В Рівному відбудуться від 11—25 вересня с. р. 9-ті Волинські Торги. Комітет Торгів рішив, що сегорічні Волинські Торги матимуть характер чисто рільничий, з окремим узглядненням рільної продукції, звязаної з експортом. Волинський промисл будуть репрезентувати цукроварні, фабрики дерева, млини, каменоломи базальту і ґраніту.

Розвязання дріжджевого картелю. Польський міністр промислу і торговлі розвязав з днем 15 серпня с. р. дріжджевий картель на внесення окремої комісії, яка довгий час досліджувала відносини у дріжджевім промислі. Після ліквідації картелю заінтересовані підприємства мають утворити нову організацію. Вона повинна знизити ціни на дріжджа і не сміє унерухомлювати деякі фабрики дріжджів та платити їм за те, т. зв. „постоєве". Коли до 1 жовтня с. р. не повстане нова організація дріжджевого промислу, то міністр покличе примусову організацію для продукції і збуту дріжджів.

Закордонна торговля Польщі і Вільного Міста Ґданська представлялася в черані ось як: Привезено товарів 241.737 тон, загальної вартости 98.763.000 зл. Вивезено 1.173.371 тон загальної вартости 87.881.000 зл. Відємне сальдо виносило в червні с. р. 10.932.000 зл. В порівнанні з травнем с. р. експорт зменшився на 13.734 тисяч зл. Для порівнання подаємо цифри польської закордонної торговлі за червень 1937 р.: імпорт 108.780.000 зл., експорт 91.189.000 зл. На сегорічне відємне сальдо вплинув частинний привіз товарів з Німеччини з титулу ліквідації заморожених належностей за залізничий транзит через Польщу. Привіз тих товарів не спричинив ніякого відпливу валют з Польщі. Цікаво напр., що збільшився привіз цукру і масла, зате зменшився вивіз яєць, ячменю, жита, вугля, шинок, полядвиць, дощок, льону і т. п. Крім того збільшився привіз футрових шкір, тютюну, вовни, цини, бавовни і шмат.

Проект введення податку від муки і пшеничної та ячмінної каші розглядає польське правительство. Оплати ті не малиб перевисшати 3 зл. від 100 кґ. муки і побиралиб їх тільки тоді, коли ціна жита впалаб нижче 20 зл. за 100 кґ. Мука і каша, призначені на експорт або на власні потреби продуцента і рільника, не будуть оподатковані. Впливи з податку підуть на протиділання знижці цін рільних продуктів. Новий закон має охороняти інтереси хліборобства, якому грозить по жнивах обнижка цін збіжжа.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Королівський свічник.
МУЗА: Грізний Біл.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Банковий дім і С-ка.
СТИЛЕВЕ: Після великої війни.

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавци

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 7 серпня 1938. Ч. 59 (1159)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

Совітсько-японська війна

На совітсько-японськім пограниччі йдуть постійні бої. Совітська артилерія обсадила узгіря коло Чанкуфенгу і збомбардувала село Козо в північній Кореї над рікою Тюмен. З огляду на постійні налети большевицьких літаків японське правительство наказало гасити світла в ночі у місцевостях північної Кореї та середної Японії, м. ін. в містах Токіо, Осака й Кобе. Представник кореанської армії ствердив, що дотепер страти під Чанкуфенгом були такі: Японці мали вбитих 27 старшин і стрільців та 67 ранених, большевики 250 старшин та вояків вбитих і ранених. З Москви звідомляють, що Літвінов хоче мирного полагодження конфлікту, зате марш. Бліхер домагається енергійної інтервенції проти Японії. Загальне переконання, що маршал Бліхер переможе на сесії найвищої ради СССР, яка відбудеться 10 с. м. В заграничних політичних кругах пильно слідять за подіями на Далекому Сході й побоюються, що може вибухнути воєнна пожежа, яка обійме Далекий Схід, або й цілий світ.

Рансімен буде переговорювати з Українцями.

Ужгородська „Нова Свобода" в ч. 38 пише: Льорд Рансімен, муж довіря англійського правительства, підчас свого побуту в Чехословаччині буде переговорювати з представниками українських політичних партій у справі автономії Закарпаття. Згідно з інструкціями англійського правительства льорд Рансімен цікавиться українською справою взагалі та справою Закарпаття зокрема.

Опозиція піде до самоврядних виборів.

Польська Агенція Аґрарна звідомляє, що всі польські опозиційні партії, отже ПНС, Стронництво Народове, Стронництво Людове й т. п., рішені взяти участь у найближчих самоврядних виборах, навіть на підставі недавно ухваленої виборчої ординації. Опозиція піде до виборів під виразним політичним кличем, щоб виказати свої впливи в польській суспільности.

Німеччина укріплює свої границі.

З Відня звідомляють, що Німці ведуть горячкові фортифікаційні праці на чехословацькім пограниччі. У звязку з тим мають там знищити 42 села та витяти більшу часть лісів. Рівночасно здовж границь бельґійської і французької створено охоронну область для всякої комунікації. При укріпленнях працює понад 200.000 робітників. Робітникам заявили, що вони зобовязані до примусової праці продовж 6 місяців. Се знак, що до того часу фортифікаційні праці мусять бути скінчені. Також у фабриках амуніції йде горячкова праця. Працюють там на дві зміни по 10 годин. У приграничній области на німецькій західній границі створено в останніх днях спеціяльні полоси, в яких заборонено перебувати чинним військовим чужих держав.

Нові німецькі пристані над Балтійським Морем.

Польська преса доносить, що німецьке правительство має намір приступити ще сього року до будови торговельної пристані у Східній Прусії недалеко Кеніґсберґу, мотивуючи се оживленням торг. оборотів того краю. Рівночасно малаби повстати додаткова пристань недалеко Штеттина як нова стратеґічна база над Балтійським Морем, звернена на схід і північ Европи.

Совітське збіжжа для Чехословаччини.

До ромунської пристані Констанци прибувають транспорти совітського збіжжа, призначеного для Чехословаччини. Збіжжа перевозять на торговельних кораблях турецьких, грецьких, совітських й італійських. В Констанці переладовують його до чехословацьких вагонів і перевозять через Ромунію до Чехословаччини. Дотепер перевезли вже 3.000 вагонів збіжжа.

Реформи в британській армії.

Британський міністр військових справ Гор Беліша оповістив ряд розпорядків, які матимуть велике значіння для англійської армії. На днях іменовано офіцирами 2.000 людей. На будуче степені офіцирів даватимуть також простим воякам. Рівночасно піднесено офіцирам платні. Для бідних молодих людей, які хотіливби вступити до воєнних шкіл, призначено стипендії.

Вже й в Швайцарії неспокійно.

В Ціхіру підчас національного торжества дійшло до поважного зудару між поліцією і „фронтівцями", націонал-соціялістичною організацією, яка всупереч забороні зорганізувала похід. Підчас розпорошування товпи поліція ужила білої зброї й ранила багато осіб. Проти провідника націонал-соціялістичної організації у Швайцарії, посла Тоблєра, ведуть слідство.

Еміґрація Жидів з Німеччини.

Німецькі офіційні круги заповідають, що ще сего року виеміґрує дальших 100.000 Жидів з території Німеччини. Міжнародні жидівські організації стараються дістати дозвіл на еміґрацію Жидів, які перебувають у концентраційних таборах. Тих Жидів звільняють з таборів щойно по одержанні корабельних карт і еміґраційних паперів. З 800.000 Жидів, які жили постійно в Німеччині, виеміґрувало від 1933 р. дотепер около 250.000 осіб.

Небезпечна подорож єзуїта.

До м. Котцебуе прибув визначний вчений і подорожник єзуїт о. Бернард Губбард, відбувши дуже небезпечну подорож через вічно бурливий пролив Берінга в лодці, збудованій зі шкір морських львів. Тою подорожею хотів учений доказати, що в передісторичних часах люди могли в подібних лодках переплисти з Азії до Америки, та потвердити теорію про походження Ескімосів й Індіян від жовтої азіятської раси, що оспорюють деякі вчені.

Велика небезпека

В „Курієрі Варшавськім", ч. 166, (гл. „Діло", ч. 136) проф. львівського університету др Ян Чекановский радіє, що Польща швидким кроком прямує до того, щоб витворити чисто польську культурну верству. Він унаглядное своє твердження статистичними табельками з области шкільництва. Радість Чекановского має підставу. Через знані відносини число українських дітей в середніх і академічних школах вже страшно мале, наше народне шкільництво майже в цілости спольщене, дошкільна дітвора позбавлена опіки власних учительок; українській молоді вступ до державних урядів майже цілком замкнений. А прецінь Українців є в Польщі бодай 6 міліонів! Недолю укр. дітвори й укр. народу в Польщі зрозуміємо, коли порівняємо, що мають прим. Словаки і Німці в Чехії або Литовці в своїй молоденькій державі.

Німці, яких в Чехії було в 1937 році 22.3%, т. зн. 3 міліони 234 тисячі, мали в 1937 р. (після „Прагер Прессе" з 7-го листопада 1937 р.) ось що: З 433.431 німецьких дітей ходило до німецьких шкіл 96% (417.013); учителів Німців в сільських і міських школах було 11.879; німецьких діточих садків було 722 (26%); Німці мають 3 високі школи, музичну академію, академію штук красних і театри; з 143,150.934 кор. ч., які Чехи видали на високі школи і наукові установи, пішло на Німців 36,443.350 кор. ч. (25.48 проц.); з 5,329.000 кор. ч., які Чехи видали на опіку і підмоги для студентів, пішло на Німців 1,188.715 (22.3%); в державній і публичній службі було 65.000 Німців; Німці могли уживати німецької мови всюди, де їх число виносило 20%.

Словаки, яких є в Чехії трохи більше як 2 міліони і яких положення під Мадярами було дуже важке, мають у празькім парляменті 58 послів і сенаторів, 2.957 урядовців в ресорті внутрішних справ, 1.133 в жандармерії, 900 нотарів, 227 в судівництві, 5.626 на почті, 1.562 при зелізниці, 3.277 народних шкіл з 412.559 дітьми, 197 горожанських шкіл з 63.998 учениками, 49 середніх шкіл з 26.113 учениками, 14 учительських семинарій, 20 торговельних шкіл, 32 промислові школи, університет, техніку, 8.726 учителів народніх шкіл, 700 учителів середніх шкіл, 53 професорів і доцентів високих шкіл, 93% грамотних, 289 часописів, з чого 9 щоденників.

Литовці не мали під Росією нічого. Але вміли майже всі читати. А читати вчилися зі своїх молитвенників. Литва це маленька держава, яка має всего два міліони 285 тисяч населення, з чого на Литовців припадає 80%, т. зн. не цілих два міліони. Отже Литва за час свого коротенького істнування має вже 2.500 народних шкіл з 300 тисячами дітей, 200 гімназій з 30.000 учениками, університет і вищу рільничу школу з 4.500 молоді. Таке пише польська преса.

Зі сказаного виходить, що кождий нарід, чи він самостійний, чи ні, дбає зі всіх сил про своє рідне шкільництво. У нас ця ділянка занедбана і то дуже, а наслідки вже бачимо. Чим дальше, тим вони будуть страшніші. Значіння господарського розвою розуміємо, значіння розвою шкільництва не розуміємо. Маємо прим. Наук. Т-во ім. Шевченка. Чи при нім не можемо удержувати бодай катедри української літератури, мови й історії? На що чекаємо? А народне шкільництво? Чи не час серіозно над тим поду-

З Жовкви і про Жовкву

Жовква це не лише заслужений центр католицького печатаного слова, але також рухливий осередок релігійного життя в східній частині перемиської епархії. На доказ цього вистане згадати хочби те, що тут кожда перша пятниця посвячена Христовому Серцю — се гейби яке свято, що стягає сюди великі маси вірних з цілої Жовківщини. Кидають хату та йдуть не рідко 2—3 милі пішки! В той день приступає тут до св. Тайн пересічно півтора тисячі душ. Се дуже вимовні цифри. Кождого четверга вечером перед згаданою вище першою пятницею відбувається тут вельми улюблене набоженство „Свята Година", тобто цілогодинна торжественна адорація Пресв. Тайн, переплітана молитвами, піснями і поклонами. А вже вершок усіх святочних обходів, торжеств і здвигів, які відбуваються впродовж цілого церковного року у Жовкві — се празник Христового Серця. Від десятків літ — се велике свято всеї Жовківської Землі, се здвиг почитателів Христового Серця та членів Апостольства Молитви жовківського і сусідніх повітів: камянецького, равського, сокальського та частини львівського і городецького. Сьогорічний празник Христового Серця, що відбувся тут у дні 3-го липня, стягнув у Жовкву понад трицять тисяч народу. Богослуження правилися до півночі, а Служби Божі почалися від третьої год. зранку. Всю ніч і ранок лунали набожні співи з битком набитої церкви. І живо приходили тоді на думку гарні часи первісної ревности Христового стада, славні цілонічні чування і мольби колишніх християн. Дійсно, нічна пора гейби сотворена на таку всенародню і щиру молитву! Зрозуміла се тай уміла оцінити християнська старина, її предивна побожність і глибока віра. Кілька священиків слухало св. сповідей усю ніч, а від ранку до полудня сповідали чотири десятки священиків. Архиєрейську Службу Божу відслужив Преосвящений Кир Григорій Лакота, перемиський епископ-помічник. Після відправи уформувався величавий похід у напрямі ринку, де біля повітового староства устроєно гарний престіл Христового Серця і вигідну проповідницю. Змістовну і гарну проповідь про почитання Христового Серця виголосив Впр. о. Йосафат Скрутень ЧСВВ зі Львова, редактор „Записок ЧСВВ", а після неї Преосв. Григорій мав підчеслу науку про Боже Серце, а відтак провів голосно формулку посвячення Христовому Серцю та уділив вірним архиєрейського благословення. Обі проповіди і молебен на ринку скріплювали 3 мегафони, що їх привіз з Перемишля Всеч. о. др М. Денько, духовник тамошної грекокатолицької семинарії. Сонце, що всю днину вогнем жарило, в часі походу на ринок скрилося за густі хмари. Слідуючого дня, в понеділок, майже ввесь день падав дощ. Після відправ і наук на ринку — поворот у церкву. Замінився він у величавий, тріюмфальний похід, достойний Царя слави. На тлі богатотисячної маси дуже ефектовно виглядали процесії зі своїми хоругвами. Усіх хоругов було 64, а всі вишивані. Кожда пара вишивана на інший лад, що одна, то краща. Роскішний вид для ока і дорогий та любий серцю... Який артизм, яка естетика взорів, яка гармонія красок на кождій хоругві і яке тепло било від кождої... Приходило тоді на думку, що нарід, якому Господь дав такі дари, таку шляхотну творчість, не згине марно та безслідно.

мати, як стрaчене відзискати? Чи не бачимо, як викривлюються душі дітей? А неграмотність, яка шириться серед нашого народу! Цеж сором перед цілим світом! Радість проф. Чекановского оправдана, але ця радість нехай буде для нас спонукою до напруженої діяльности.

(к).

Що перед ним гарна і велика майбутність, бо Бог — Творець і Жерело всякої краси і добра із ним! О, яка голосна мова, який потішаючий шепіт нісся довкола від тих гарних вишивок українського села на сьогорічнім святі Христового Серця у Жовкві!... А вогнисте Боже Серце по середині кождої вишивки богацтвом красок палаюче, колючим терням оповите і копієм пробите, гейби говорило тихо-солодко: Цим знаком побідиш! Я є дорога, правда і життя. Коли мене переслідували, то й вас будуть переслідувати... Чи чуєш народе? Тут твоя дорога, правда, життя і перемога! За лісом-килимом хоругов ішло десять пар духовенства, а на кінці під бальдахімом Владика ніс Пресвяті Дари. Біля Владики ревнителі Апостольства Молитви несли 15 дорогих прапорів Христового Серця зі золотистим надписом на кождім: „Апостольство Молитви в..." Ленти прапорів держали заступники ревнителів по два біля кождого прапору. Цар слави йде в асисті своїх царських прапорів та відзнак... Була се найкраща частина цілого походу-процесії. До Господньої трапези приступило в той день у Жовкві понад сім тисяч вірних. Всіх учасників Свята нараховують добрих 30 тисяч душ. Священиків (світських і монахів) було 45. В часі відправ та на ринку грала церковні мельодії місцева духова орхестра Апостольства Молитви. — При тій нагоді дещо й про саму Жовкву. Не так про неї, як про її славу — сильну, сіру, трибічну будівлю, праворуч від просторого ринку, із могутнім масивом, храмом Божим, що межує з нею зі сходу і немов захищає її від страшного Сходу, — та з вічно рухливими салями машин, із півночі. Се жовківський монастир ОО. Василіян, а заразом найбільша обитель галицької Провінції Чина. Одна з окрас та особливостей того симпатичного міста, так багатого в памятки, се василіянська церква. Ся церква — се одна з найбільших наших святинь у Галичині. Покищо найбільших, а внедовзі може і найкращих. Церкву і дзвінницю збудовано 1682 р., а в рр. 1901—1905 передню частину церкви збурено і на її місци добудовано величаву презвітерку з двома навами, з галеріями і колюмнадою здовж них. Від кількох літ розмальовує її з великим розмахом артист непересічної міри, проф. Юліян Буцманюк. Його робота (поліхромія) відзначається спокоєм, гармонійністю красок та дуже ніжною орнаментикою. На основі візантики та українських національних взірців творить він у жовківській святині свій власний оригінальний стиль. Викінчена вже презвітерка (сімсот вісімдесять квадратових метрів замальованої поверхні) і велитенська копула (40 метрів висоти), яку завершує образ Бога-Отця великих розмірів: промір обличчя виносить три метри, а кождий палець на руці має довжину одного метра. Замітне і те, що буквально всі особи артист бере з натури, тому їх вартість ще більша. Ціхує їх повага, велике удуховлення і пієтизм — головні вимоги церковного малюнку. Також викінчені вже обі бічні нави, яких півкулисте склепіння виповнено двома монументальними картинами: Покрова Пресв. Богородиці праворуч й історією Унії ліворуч. Перша картина (сто квадратових метрів замальованої поверхні) символічно зображує всі стани нашого народу, обєднаного під всесильним омофором Владичиці світа. В окремих групах подав мистець наших чолових діячів з останніх визвольних змагань, зі сьогоднішними нашими церковними Достойниками по середині. У стіп їх обдерта сиротина... А ген високо вгорі Владичиця світа всіх їх благословить. Ліва, протилежна картина, не менш інтересна й цікава. Середний образ її — святий священомуч. Йосафат, геройський оборонець діла Зєдинення. Представлено Його в такій самій позиції та в таких розмірах як Пресвяту Богородицю у першій картині. Надолі, у стіп полоцького Святителя, зображено творців Унії та її противників. По середині цього великого образу бачимо Митропол. Ісидора, першого нашого кардинала й першого творця і борця за Зєдинення Церков. Біля нього стоїть Митрополит Велямин Рутський, далі Митрополит Рагоза і Митрополит Атан. Шептицький. Вкінці епископи: Терлецький, Крупецький, Ольшавський (з Закарпаття) і інші. На краях: Скарга, Боскович і другі. Праворуч і ліворуч образу противники Унії. І так на ліво: козацтво (Сагайдачний, Хмельницький, Дорошенко і другі) під проводом князя Константина Острожського. На право: чернецтво і міряни під проводом Івана Вишенського. Цілість направду зворушлива та великої мистецької вартости! Портрети усіх осіб по змозі історично вірні. Нижче під сею картиною, в овалі, ніжна стать святих мучеників Бориса і Гліба, а під ними герби Галича і Львова. Ще нижче, від сторони презвітерки, велика картина з дитячих літ св. Йосафата: чудо з іскрою біля Розпяття в церкві у Володимирі Волинськім. Напроти неї таких самих розмірів картина, на якій представлено мученичу смерть св. Йосафата. На ній замітне те, що тип убийника св. Йосафата живо нагадує одного достойника з червоного Кремля... В протилежній наві Покрова, в овалі, на долі, подано святих Володимира і Ольгу, під ними герб київської Руси, а нижче йдуть дві картини: Благовіщення й Успення Богородиці. На галеріях, між філярами, розміщено в овалі дванацять празничків, по шість з правого і лівого боку. Від весни ц. р. йде праця над розмалюванням склепіння в головній наві. Цілу її площу (двіста квадратових метрів поверхні), як інформує артист, займе картина, якій на імя: Святий Василій Великий і його родина. Головною особою тої великої картини буде найсвітліша постать християнського Сходу: св. О. Василій Великий, батько монашого життя і основник василіянського Чина. На чотирьох рогах цеї велитенської картини будуть зображені емблеми монашого життя, зокрема василіянського Чина: голубка, отверена книга і вогненний стовп, а в четвертім розі — символи трьох сущних монаших обітів: чистоти (лелія), послуху (соняшник) та убожества (порожний ріг обильности). По обох боках цього прегарного образу буде шість картин, а саме: 1) монахи-пустинножителі, 2) монахи- літописці, 3) монахи-оборонці віри й папства (св. Дамаскин і ін.), 4) обнова монашого життя і взагалі реорганізація Василіянського Чина за митрополита Велямина Рутського, 5) реформа ЧСВВ за папи Льва XIII і вкінці 6) місійна праця реформованих Василіян. Це все займатиме гору головної нави. Деякі партії цеї оригінальної картини вже на укінченню. На бічні стіни головної нави підуть дві великі картики: Розпяття на ліву стіну та Різдво Христове на праву стіну. Кожда з тих картин матиме по 120 квадр. метрів поверхні. По берегах, як обрамування образу, підуть на малюнок з Розпяттям важніші події з життя Ісуса Христа, а на малюнок з Різдвом Христовим події з життя Преч. Діви Марії. Так представляються сьогодня малюнки в жовківській церкві. Ся церква вже тепер предмет правдивого захоплення численних відвідувачів Жовкви. І тим сповняє вона свою високу, благородну місію серед чужих, ну й своїх „галичан", непривиклих до творів правдивого мистецтва. При тій нагоді варт вивести на денне світло „опінію" деяких наших мистців з одного великого нашого міста про ці високовартісні малюнки. А саме: для деяких із тих панів така праця то витрата часу, бо „малювання церкви — се ремесло, а не мистецтво" (автентичне!). Слід це знати нашим церковним комітетам і оо. парохам, що рефлектують на малювання церков тай таким мистцям-лібералам віддають у руки найбільшу цінність Церкви і народу. (Ф).

Примітка Ред. „Нової Зорі": Лише цей містимо щойно тепер з причин від Редакції незалежних.

ОГЛЯД ПРЕСИ

„Бленди політикі косьцельней"

В статті під таким наголовком легіоновопеовяцький двотижневик „Воля і Чин" м. і. пише: „Часто чується в нас нарікання на ксьондзів, на недостачу зрозуміння в них елементарних політичних завдань і протиставиться їм як приклад греко-католицьких священиків з їх боєвим становищем в українському русі. Ці ріжниці зрозумілі. Греко-катол. священики це головним чином давніші українські офіцири, люди ще доволі молоді, що здають собі справу з вартости й доцільности активного відношення до життя. Римо-катол. парох це здебільша старець, що на свою парохію дивиться з точки... теольогічної. Один з високих достойників Костела, здається о. Каковский, на запит іншого достойника, світського, чому приписати низький рівень суспільного й політичного освідомлення серед польського клиру, мав відповісти: який матеріял дає нам суспільство, такий товар звертаємо йому. — Ся відповідь глибокомовна. Мало відомий факт, що 58% молоді, що студіює в Польщі теольогію, це сільський елемент. Хлопські сини найрадше йдуть на ксьондзів, і то сини тих, що вегетують на карловатих господарствах. Вони ще, видно, найбільше доцінюють авторитет клиру, а крім цього безсумнівно найбільшу принаду має для них перспектива дістати парохію. Одначе помимо цього на теольогії нема переповнення. На львівському університеті нема навіть 200 теольогів, а й з того відпадає щонайменше третина, бо теольогічні студії кінчає незначний процент. У цьому році висвячено ледви 35 ксьондзів. Причини цього ріжні: одних відстрашують загальні трудноші студій; інших перестрашує факт, що етат пароха виносить сьогодні 115 зл., з чого дістає на руку 90, при чому нема запоруки, що дістане багату парохію; ще інших, — а тих найбільше — відстрашує целібат. Одначе дуже правдоподібне, що перевага зубожілого сільського елементу серед римо-катол. клиру має значіння для формування некорисної ситуації в костельній політиці. Видно „сини села", вирвані зі своїх родинних загород і перефільтровані через духовні семінарії, затрачують під впливом теольогії примітивний змисл державности й значіння найсуттєвіших суспільних завдань, вертаючись на село як духовники безрадности й політичної несвідомости". Автор статті страшить читачів „В. і Ч." такими статистичними даними: у львівському воєвідстві є 422 римо-катол. парохій, 422 костелів, 522 каплиць й 611 ксьондзів, у чому 121 катехитів і 27 емеритів; а греко-католики мають 849 парохій, 870 церков, 564 парохіяльних церков і каплиць та 820 священиків. У станиславівському воєвідстві є 87 римо-катол. парохій, 87 костелів, 168 каплиць і 127 ксьондзів, у чому 38 катехитів і 13 емеритів; греко-католики мають 629 парохій, 644 церков, 86 філіяльних церков і каплиць та 540 священиків. У тернопільському воєвідстві є 198 римо-катол. парохій, 221 костелів, 312 каплиць, 280 ксьондзів, у чому 59 катехитів і 7 емеритів; греко-католики мають 643 парохій, 646 церков, 280 церков філіяльних і каплиць та 642 священиків. Отже на цілому просторі Сх. Галичини є 707 римо-катол. парохій, 730 костелів, 1.032 каплиць і 1.018 ксьондзів, у чому 218 катехитів і 48 емеритів. А греко-католики мають тут 2.121 парохій, 2.160 церков, 1.030 філіяльних церков і каплиць та 2.002 священиків. („Новий Час").

Справа парохіяльних захоронок

„Український Бескид" в ч. 28 порушує дуже болючу для українського народу справу заборон дитячих садків по наших селах і пише: „Нехай се буде для кождого доброго душпастиря останнім ментом, що перше під теперішню пору і найпекучіше його завдання: подбати у своїй парохії про захоронку. А покищо на найближчу мету повести дошкілля під охороною Церкви в церковних організаціях. Це не тільки його право, але і святий обовязок. А неменший обовязок цілого українського загалу підтримати священиків у тім почині".

„Чин" ОУН

і його наслідки в Копичинеччині.

„Українські Вісти" в ч. 170 принесли отсей допис від одного громадянина з Копичинеччини:

„Як ваш постійний передплатник вважаю своїм обовязком повідомити вас про події, що зайшли в с.: Сидорові, Кривенькім, Василькові, Коцюбинчиках, Земні та в Шидлівцях. Правдоподібно, що в інших селах таке саме діялося, одначе покищо не маю ніякої певної вістки. У названих селах якісь невідомі люди в ночі з суботи на неділю, т. зн. з 23-го на 24-го липня с. р. розкидали летючки ОУН та около 12-ої год. в ночі били в дзвони. Вслід за тим пішли арештування. І так дня 25 липня органи безпеки перевели основну ревізію в Омеляна Бздури, учня VIII-ої гімн. кляси, в Семена Москалюка, крамаря сидорівської кооперативи та в Василя Дочака, всіх трьох з Сидорова. Після ревізії всіх трьох арештували. Дня 26 липня поліція в Кривенькім перевела ревізію в домі Івана Третяка й арештувала його. Арештування не вгавають. Поліційні постерунки збільшено. Після 8-ої год. вечером не вільно нікому нікуди виходити з хати, а тимсамим і бути на полі. Населення відчуває той розпорядок болюче, бож це час жнив".

Де шукати відшкодування

за знищені православні церкви.

В 13 ч. часопису „Хлопска Правда" у відділі „Правних порад" читаємо:

„Тимотей М. з Білої Підляської запитує: В нашій православній парохії розібрали церкву, виставлену тому 5 літ за наші гроші й за дозволом уряду. Де маємо шукати справедливости і чи маємо право шукати відшкодування та від кого? — Відповідь: Коли розбірка церкви наступила внаслідок безправного припоручення урядника, православна Церква (а не парохія), заступлена консистором, має право доходити відшкодування за шкоди з приводу надужиття влади чи також безправства урядника. Оскільки зарядження урядника було справді безправне, за відшкодування треба позивати до суду солідарно Державний Скарб (Ґенеральну Прокураторію) та урядника, що допустився надужиття влади. Пишу тут загально, бо подробиці тої дивної події мені невідомі. — Ч. Свйонтковский, адвокат у Варшаві".

Польська кооперація

В репортажі з Кєлеччини Ксавери Прушиньский пише у виленськім „Слові" ч. 207 м. ін. ось що: „Польський кооперативний рух, той, що йде згори, той, що користає з державних кредитів, той, кермований б. предсідником „Визволеня", робить направду всьо, тільки не те, що нормальний кооперативний рух робив і робить на цілім світі. Фабрикує пасту до обуви, зрештою кепську, дістав дріжджеву концесію, що в польських умовинах господарського февдалізму означає легке зроблення міліонів, видає шкільні зшитки, щоправда на кепськім папері, зате з надписами, по яких можнаб думати, що кооперація се кладка до колективізму. Натомісць те, що всюди і все було доменою правдивої кооперації — торговля збіжжям і набілом, посередництво в рільних плодах між селом і містом — оминає старанно. Висліди? Висліди ті, що кооперативи українського „Маслосоюзу", ведені не політикантами а фахівцями, мають свої філії продажі на Шлеську. Висліди? Що тимчасом на польськім селі ціни рільних плодів низькі, в місті значно вищі, що посередництво невластиво грабить село й місто. А тимчасом централі кооперації робитимуть міліони на дріжджах, вироблятимуть кепські зшитки, може заложать обіздове кіно"...

З Аргентини

Парадний похорон Українця-пільота бл. п. Михайла Мантуляка.

Два щоденники, найбільші в Аргентині, „Ля Насіон" і „Ля Пренса" пишуть:

„Ля Насіон". — Місто Парана, 18. 6. 1938. В год. 12.15 заладовано до поїзду, що йде до Апостолес Місіонес, тлінні останки штабового старшого десятника Михайла Мантуляка, якого заскочила смерть у летунській катастрофі, що лучилася на островах ріки Парана ві второк 14. 6. Тлінні останки померщого супроводили на зелізничий двірець команданти, старшини й підстаршини летовища Генерал Уркіса, як приятелі погибшого летуна.

„Ля Пренса". — В Апостолес 21. 6. 1938 при великому числі людей на місцевому кладовищі відбувся похорон тлінних останків штабового ст. десятника, летуна Михайла Мантуляка, що помер трагічною смертю в летунській катастрофі. На похороні прибули як репрезентанти команди 2-ої дивізії поручник Вінкентій Руіс і штабові ст. десятники Венямин Коста й Іван Р. Гонсалес. На кладовищі промовляли: поручник Руіс, п. Леональд Ескаляда в імени муніціпію і пп. Альварес, Фодере й Довіяд та (настоятель) парох церкви східнього обряду. — Тілько часописи.

Погибший летун, греко-католик, вродився в кольонії „За Туною" коло містечка Апостолес. Його батько п. Никола Мантуляк походить зі с. Хотимира, пов. Товмач в Галичині, живе дальше в тій самій кольонії від 1901 р.

Церква переможе

Французька преса, обговорюючи останній виступ Св. Отця проти расизму, підчеркує, що диктатори допускаються великого блуду, коли полемізують зі Св. Отцем і виступають проти Католицької Акції. Великий французький католицький щоденник „Ля Круа" висловлює глибоку віру в остаточну перемогу Церкви.

Нове правительство сов. України

Найвища Рада совітської України йменувала правительство УССР в такому складі: Коротченко — премієр, Жила — заступник премієра, Усіков — голова плянової комісії, Успенський — комісар внутрішних справ (ГПУ), Башка — комісар споживного промислу, Кириченко — комісар легкого промислу, Ушкалова — комісар лісного промислу, Мурза — комісар хліборобства, Шило — комісар збіжевих і годівельних совхозів, Курач — комісар скарбу, Борисов — комісар торговлі, Бабченко — комісар справедливости, Овсієнко — комісар охорони здоровля, Хоменко — комісар освіти й Уляненко — комісар льокального промислу.

СІК ЦВИТУЧОГО ЛОПЯНУ

уживається при шкірних висипках, болячках, скрофулах, коростах, червоній шкірі, лишаях і веснянках.

Продаж: аптики і дрогерії.

Головний склад:
Warszawa, Miodowa 14.
Magister Edward Gobiec.

З рішень Управи Пром-банку:

Кредит буде признаватися в першу чергу тим нашим міщанам, в яких підприємствах чинно працює ощадностева збірниця. — Доказ зрозуміння дрібної ощадности — це доказ свідомости підприємця. Надто банк має моральне зобовязання супроти тих, що приходять до банку не тільки тоді, як їм треба кредиту.

Піоніри ощадностевої акції користуються довірям

Пром-Банку

Львів, Гродзіцьких 1/1 п., тел. 292-15 і 200-15.

ОСИП НАЗАРУК

Візита у православного Владики

2) Зразу говоримо через товмача, але по хвилі спроваджують нам чоловіка, що зовсім добре говорить по російськи. Показується, що се Дальматинець, який був у російському полоні. На мій запит, чи є окремий дальматинський нарід, відповідає „так" і виразно перечить, немовби він належав до сербського, хорватського або словінського племени. Він Дальматинець, і кінець.

Показує нам старі, великі книги магістрату ще з 16 і 17 ст. Оглядаємо всі і подивляємо. Папір дуже трівкий. Оправа міцна, як може бути найміцніша: окладинки тверді, обтягнені в добре виправлену свинячу шкіру. Люди на віки дбали про записні книги. Перелистовуємо їх, се ,спис імен і назвиск, а біля них ріжні жертви й податки, тут і там написано, на що вони призначені, всьо писане мовою латинською, пізніше німецькою. Нема часу переглянути докладніше ті цікаві книги великого формату.

Спішимося до резиденції православного епископа. По дорозі на самій середині містечка бачимо гарний постумент з рожевого мармору, з чотирьох сторін записаний. Як? — Та по старославянськи! Хоч як спішимося, але відчитав я бодай те, що памятник цей поставило товариство купців 1763 р. Варт було довше оглянути той памятник, але треба було йти, бо часу небогато.

Вузька вуличка трохи підгору і перед нами катедральний храм західнього стилю. Якраз напроти надходить високий священик з сивою вже бородою, елегантно одягнений. Питаємо його, чи епископ дома і чи прийме нас на авдієнцію? Відповідає, що він секретар епископа й зараз піде запитати. Вернувся з дороги й пішов, а ми тимчасом оглядаємо катедру. В ній приємно холодно, долівка з гладкого каміння, на стінах і на головнім вівтарі видно сліди давного багацтва. Церква простора. Є срібні річи, є старі плащениці. Виглядає справді на катедру. Старославянські надписи. З дива не сходжу — такий великий славянський храм під самим Будапештом!

Ми оглядалиб його ще довше, та входить той поважний священик і каже, що епископ прийме нас зараз. Вийшли ми з церкви і йдемо через тінистий сад, прямо до палати владики. Все в однім комплексі, церква, сад і палата, сад гарно удержаний, з кльомбами цвітів, на сходах палати мужеська служба очікує гостей. В передпокою в партері значний ряд вішал на стіні. Видно, ті, що се робили, рахувалися з більшою скількістю прибуваючих гостей. Входимо в середину.

Високі сальони, притишених, панських кольорів, величава бібліотека, в прекрасних оправах книжки з золотими витисками сягають високо аж під стелю.

Очевидно культурна станиця, та щей яка! Дійсно гарна.

За хвилинку входить сербський православний епископ. Висока дистинґована постать старшого чоловіка, приблизно в 7-ім десятку літ, але ще здорового. Представляємося і кажемо по українськи, що ми Українці, католики-уніяти з Галичини, приїхали на Евхаристійний Конґрес у Будапешті і довідавшись, що тут є сербський владика, приходимо відвідати.

Дякує і просить сідати. Сам сідає на великій канапі під стіною, коло нього стає його секретар і весь час стоїть. Ми сіли на плюшевих фотелях півколесом. Меблі добрі, елеґантні. Мимохіть приходить до голови, хто все те фундував і утримує? Та не випадає відразу питати і ще до того про такі річи. Зрештою, думаю собі, покажетьстя, чи владика розмовний чоловік. Коли так, то не одно питання можна буде йому завдати.

Зачинається розмова. Владика каже, що знає дещо про нас і наші відносини. Говорить по сербськи, але мішає багато московських слів, очевидно, щоб нам було більше зрозуміле.

Пригадав я собі, як був я ще студентом, тоді ми у Відні робили собі при неділі такі жарти: закладалися, чи прохожий чоловік студіював в університеті, чи ні. Потому котрийсь з відважніших перепрошував того пана, представлявся йому і при свідку питав, чи він був на університеті чи ні. З ріжними людьми мали ми з того приводу ріжні пригоди, але по якімсь часі набрали ми такої вправи, що рідко коли помилялися. І тому вже не можна було закладатися. Отже коли я тепер придивився православному владиці, на основі моєї старої практики прийшов я до погляду, що він мусів студіювати не на Балкані, — а на однім з західніх університетів. І питаю його про те. А владика каже, що студіював у черновецькім університеті. Отже Ваше Преосвященство говорять по німецьки, кажу. Так, відповідає. А що всі ми прибувші знаємо німецьку мову і нам вигідніше говорити нею ніж сербсько-російським воляпіком, отже говоримо дальше вже по німецьки.

Добру годину тривала наша розмова. З неї довідалися ми, що сербський владика знає не тільки наші відносини на Буковині, що не булоб дивне, бо він там студіював, але й у Галичині, знає про наші церковні справи, говорить навіть про боротьбу двох напрямків і т. д.

З природи річи розмова зійшла на целібат. Православний владика виразно признав, що безженне духовенство для Церкви практичніше, ніж жонате, але обстоював думку, що Східня Церква не може мати безженного духовенства й говорив, що се не вказане особливо на Балкані, де бездоріжжа в горах і де дім жонатого священика буває одиноким можливим місцем віддиху для нього й культурним осередком для оточення і т. д.

Питаю його, відколи в сім місті є православний епископат.

Відповідає, що документи сягають 1598 р., але православні епископи мусіли тут бути вже передтим.

Господи, подумав я, таке старе епископство — і ніхто з нас про нього нічого не знає, хоч се не так далеко від нас і хоч сей епископ знає навіть про наші внутрішні церковні відносини!

Бачу, що владика розмовний чоло-

ТРОЯНСЬКИЙ

Цигарниця

Всі урядники в бюрі не мало здивувалися, коли писар Петро Сергієвич Пальчіков виймив одного дня з кишені бурштинову цигарницю. Вони дивувалися тимбільше, що се було на двацятого того місяця.

Цигарниця була досить велика, зі срібним обручиком на кінці, тай тому дуже гарна. Петро Сергієвич виймив її торжественно з коробки таки в очах здивованих товаришів, вложив у неї папіроску й закурив. Всі мовчали й чекали, що то буде. А він тягнув з неї дим цілим ротом і потім пускав носом, нібито чекаючи аж засхне письмо на листі паперу, що його він якраз записав.

Товариші раз-у-раз випитували його з цікавости.

— Правдивий бурштин, каже Пальчіков, пять рублів заплатив я за нього.

Декотрі урядники аж побіліли з зависти. А вже найприкріше стало писареві Іванові Івановичеві Ягодінову, приятелеві і товаришеві Пальчікова.

Тут треба сказати, що Ягодін і Пальчіков, впрочім дуже добрі приятелі, були собі завзятими суперниками. Але те суперництво обмежувалося лиш на річи тоалетові. Коли Пальчіков купив собі нову камізольку, то зараз і Ягодін мусів мати таку саму. Колиж Ягодін заткнув собі в краватку якусь нову шпильку, або причіпив до ланцушка від годинника якусь нову причіпку, то зараз мусів і Пальчіков мати подібну, коли не ще красшу. Один хотів поставитися понад другого, хоч їх се нераз таки добре коштувало.

З того, що сказано, можна вже легко зрозуміти, що нова цигарниця Пальчікова мусіла Ягодіна вколоти в саме серце.

— Ледви чи де знайдеться красша. А коли і знайдеться, то десь треба за неї заплатити велику купу грошей, подумав собі Ягодін, дивлячися зависним оком на цінний предмет свого приятеля.

Навіть сам столоначальник Онисим Петрович приступив до стола, оглянув уважно цигарницю і сказав:

— Таки гарна, нема що казати, але пінкова булаб іще красша.

— Таки направду кажете, Онисиме Петровичу, що пінкова цигарниця далеко красша? — спитав Ягодін усміхаючися злобно.

— А вжеж, що красша. Тай дешевша! При пінкових цигарницях мається ще й ось яку користь: коли вона добре закуриться, то вартість її йде значно вгору.

На ті слова столоначальника Ягодінову аж лекше відітхнулося.

— А чи багато треба часу, щоб така цигарниця закурилася? — випитував дальше.

— Звичайно дається її якомусь воякові до закурення. Платиться йому пів рубля, але зате вона за місяць чорна як вуголь.

Та розмова, понижаюча вартість бурштинової цигарниці, дуже вразила Пальчікова.

— Як то може бути? — каже він. — Я того не розумію, чому закурена пінкова цигарниця має мати більшу вартість як така бурштинова?

— Бо з неї дим не такий острий, мій любий, каже йому столоначальник. А впрочім від диму цигарниця стане така тверда як камінь. Хочби нею з цілої сили кинути до землі, то вона не розібється.

Ягодін тішився аж страх.

Пальчіков ображений тим сказав на се: Нехай собі, а я таки завсіди волію бурштинову.

Коли він ще дальше не переставав вихвалювати свою бурштинову цигарницю, сказав до нього столоначальник:

— Бурштинова цигарниця може легко розбитися, а за таку, що не розібється, треба не пять, а хіба яких пятьдесять рублів заплатити. Ану спробуйте, Паль-

вік, отже питаю його, яка велика його діецезія й кілько вірних має в ній та що це за вірні по народности.

Відповідає, що діецезія його обіймає цілу теперішню угорську державу, а має вірних 38.000 душ, з того коло 8.000 Сербів, а інші се православні Ромуни, Мадяри, Цінцари, Македонці і т. д.

Питаю дальше, кілько має священиків і яких.

Відповідає, що має 21 священиків Сербів, 12 Ромунів, 4 Македонців.

Питаю далі, чи має консисторію й капітулу.

Відповідає, що консисторію має, а капітули не має.

Питаю далі, нащо їм було будувати в такім невеличкім містечку аж 7 церков, коли мають розмірно небагато вірних.

Відповідає, що православне населення втікало сюди з Балкану перед Турками, а втікали якраз багатші люди, купці, які за честь собі мали будувати церкви та випосажувати їх. А щодо числа вірних, то воно було колись далеко більше, от уже по великій війні реемігрувало до своїх держав коло 70 процент православних з Угорщини.

Питаю, кому владика підлягає, чи може він автокефальний?

Відповідає, що підлягає сербському патріярхові в Білгороді. Правительство Угорщини радо згодилосяб на його автокефалію, подібно як польське навіть постаралося, щоби православна Церква в Польщі була автокефальна, але годі на це пристати.

Non possumus, додає по латинськи.

— Отже правдоподібно не дістаєте через те ніяких дотацій від угорського правительства, питаю.

— Не дістаємо, каже.

Не випадало ще докладніше випитувати владику в справі жерел його доходу, але й без того відносини були мені ясні.

Питаю ще, як вони тут удержуються перед асиміляцією.

Відповідає: головно тим, що православні не люблять мішаних подруж, такі подружжа дуже ріджі в них, може є 1 проц., а може й того нема, женяться з людьми своєї віри. І се нас держить, каже.

Зовсім слушно, подумав я. Коби се нашим людям вбити в голову скрізь, де вони живуть, бо інакше мішані подружжа витворять таку брагу, що ні нам, ні нашим сусідам довкруги не буде з неї пожитку.

Запитав я ще владику, чи мають вони на Угорщині свої школи.

Відповів: Так, маємо 19 своїх шкіл і в Будапешті 2 великі інтернати, мужеський і жіночий. Фундував ті інтернати маґнат Текелі.

— Мадяр фундував православним Сербам інтернати? — питаю.

— Є дві лінії Текеліх, одна з них наша, православна, каже.

Завдав я ще два питання про його бібліотеку й ми подякували за авдієнцію та розпращалися. Хоч говорили ми майже весь час чужою нам німецькою мовою, то враження винесли — немов своє, рідне, славянське. Якіж близькі собі славянські племена!

Православний сербський владика, якого ми відвідали, називається др Юрій Зубкович.

Та й ще одного дива зазнали ми в тім місточку: ніде не було ні на лік кваснього молока — в країні з такими прекрасними коровами, які мають Мадяри, споконвіку пастирський нарід! Як се вияснити, не знаю. День був погідний і горячий, отже ми дуже хотіли пити, але мусіли вдоволитися хто содовою водою, хто вином, хоч вино в таку спеку не добре ділає на непривичних до нього.

Се була одна з моїх найдивніших візит. А найбільше дивувало мене те, що ніхто з нас не мав поняття про істнування такого старого епископства під самим Будапештом. На завше остане в моїй памяти те місточко, де є багато зелені і багато сонця і велика тиша і стара-стариннa культура і гарна бібліотека сербського владики.

По виході з палати сербського православного владики пригадався мені відомий вислів Папи Урбана VIII:

„Per vos, mei Rutheni, Orientem convertendum spero." *)

Сі замітні слова, що століттями звенять з Петрової скелі, спираються м. і. на правильнім відчуттю племінної близькости нашого народу з іншими славянськими народами східної культури. На жаль, тепер діються річи, які просто унеможливляють українській греко-катол. Церкві, її духовенству й вірним, діяльність на більшу міру, хоч від кінця великої війни моглиб бути створені ідеальні умовини і підстави до великої і дуже пожиточної праці на Сході в дусі зєднення.

*) Сподіваюся, що через вас, мої Українці, буде навернений Схід.

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

Розкопи у Княжому Галичі

Др. Пастернак почав дальші археольоґічні розкопи на місці, де стояла колись Осьмомислова катедра та на „Золотому Тоці", де був княжий терем-палата. На місці Галицького Собору відслонено вже дві північні нави та частину третьої т. є головної нави. Як підчас минулорічних розкопів, знаходиться багато фраґментів тинку зі слідами поліхромії-мальовила, що ним була внутрі прикрашена Катедра. Крім фраґментів фресок відкопується кусні романських і ґотицьких різьб у камені. Все це матеріял до обслідування декорацій і стилю Осьмомислового Собору. Рівночасно ідуть розкопи на „Золотому Тоці". Памятки, які тут знайдено, стверджують, що тільки тут міг стояти княжий терем-палата. Знайдено тут такі цінні річи як кілька привісних печаток-буль зі староукраїнськими (кириличними) і ґрецькими надписами, кілька середньовічних, західно-европейських монет, дуже багато фраґментів скляних бранзолет, привожених з Києва, кілька гарних ковтків київського виробу, кілька бронзових нагрудних хрестиків, кусні амфор, привожених з вином до княжого Галича зі Сходу та багато інших цінних памяток. Підчас розкопів відкрито кілька великих кухонних і пекарських печей, кілька ям на відпадки і т. п. Викопується тут багато звірячих костей, між ін. величезні роги турів, що на них полювали галицькі князі в тисьменицьких лісах. Обвід їх при насаді виносить 30 цм. — „Золотий Тік" дає дуже багато цінних знахідок, що на їх основі можна зовсім добре вивчити життя-буття українського народу в княжій добі. Се заслуга Товариства Прихильників Культ.-історичного Музею Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові, що поставило собі на найближчу мету фінансувати досліди цілого „Золотого Току". — Тепер відкривають саркофаґ та абсиди Осьмомислової катедри, які закрито на зиму, і їх знову можна буде оглядати.

чіків, і пустіть вашу цигарницю на землю.

Пальчіков не дався зловити на таку пробу, лише сховав її задля більшої осторожности в коробку і вложив до кишені та ще й сурдут на собі запнув.

— Нехай заплачу не знати кілько, а таки мушу мати пінкову цигарницю, думає собі Яґодін. Не буду цілий тиждень на обід ходити і вже!

По сій малій перерві урядники взялися знов до роботи. Коли вечером вони виходили з бюра, приступив Яґодін до столоначальника й питає:

— Де би мені найліпше купити пінкову цигарницю?

— А кількож ви за неї заплатилиб?

— Ну... нехай три рублі.

— То ходіть зі мною, я вам пораджу, яку купити, бо я на таких річах добре розуміюся.

— Велике вам за те спасибіг.

Онисим Петрович і Яґодін пішли до якогось краму і по довгім перекиданні та торзі купили пінкову цигарницю за три рублі і 50 копійок. Крамар ніяк не хотів опустити і Яґодін заплатив, думаючи: Нехай ще два дні поголодую!

Яґодін подякував Петровичеві за його поміч і пішов зі своїм скарбом домів.

— Тепер ще за закурення пів рубля, думав собі. Треба буде таки добрих десять днів живіт поясом стягнути...

На другий день показував своїм товаришам цигарницю з морської пінки. Всі хвалили, що так добре купив.

— Красна, казав Пальчіков, але далеко дешевша ніж моя.

— Та колись буде дорога, відповів Яґодін.

— Ану окажи коли? — спитав Пальчіков глумливо.

— Незабаром! відповів Яґодін трохи розгніваний.

Того самого дня його ґаздиня обіцяла йому вишукати ґвардійського вояка, що знається на закурюванню цигарниць. На другий день дав воякові цигарницю і пів рубля.

— За три тижні буде така чорна як сам чорт, обіцяв йому вояк.

— Лиш уважайте, щоб була чорна.

— Вже я буду робити що зможу.

Яґодін мусів чекати. Дні минали помалу. Щастя, що й Пальчіков видав на свою цигарницю всі свої гроші і тепер не міг нічого купувати, щоб дразнити свого товариша.

За три тижні вояк приніс цигарницю. Цигарниця з жовтаво-білої пінки зробилася тепер красна темно-брунатна.

Яґодін не знав, що робити з радости. З нетерпеливістю чекав тої хвилі, коли буде міг допечи Пальчікову. Ледви переступив поріг канцелярії, вже з тріюмфуючою міною витягнув цигарницю з кишені. Товариші аж роти порозявляли. Не могли її нахвалитися.

— Отсе вам цигарниця! відізвався Онисим Петрович голосом знатока.

Яґодін аж розпливався в своїм щастю.

Пальчіков став білий як стіна, коли побачив, що всі забули вже його бурштинову цигарницю й вихваляють тепер пінкову.

— Дуже гарна, дуже гарна, сказав і він, але ... ану кинь її на землю!

Яґодін певний свого зі спокоєм пустив цигарницю на землю. Вона впала на дошки, щось тріснло і на землі лежали дрібненькі куски з колишньої цигарниці.

Коли всі отямилися, сказав Онисим Петрович спокійно: Ще замало була закурена! А потім вийшов.

Зі сльозами в очах позбирав Яґодін кусники на землі.

А Пальчіков усміхаючися з вдоволення, виймив свою бурштинову цигарницю, встромив у неї папіроску — і курив. Втягав з неї дим цілим ротом, пускав його носом і нібито чекав аж засхне письмо на папері, що його якраз записав...

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

CHOUIA — ОБЕРЕЖНО!

Нові французькі фільми.

Відомий апольогет-публіцист, єзуїт о. Генрих Вериньский, пише про фільм таке:

Фільм стався сьогодні предметом щоденного ужитку. Фільм це сьогодні конечність дня. Чому? Бо фільм уміє промовляти до сучасної людини й дає слухачеві-видцеві таку величезну силу емоцій, що захоплює його й прикує. Це головно заслуга техніки, знаменито використаної й приміненої до психіки сучасної людини. Тому отже фреквенція в кінах, без уваги на трудні економічні умовини і загальне зубожіння, не слабне і се хіба дуже виновний факт на доказ, що фільм влучає в серця й уми справді переконливою мовою.[1])

Прийшли мені на гадку сі слова, коли я оглянув повнісенькі салі кін, у яких грали нові французькі фільми Саші Гітрі (Guitry) й Жюліена Дювів'є (Duvivier). Є в тих фільмах якась повість, досі невидана ні в европейських, ні в американських фільмах. Є щось наче нове „мистецтво".

Справді, коли порівняти нові французькі фільми з дотеперішним американсько-европейським барахлом, безвартісним ідейно й мистецьки шміровим, то в нових творах французьких кіновиробництв бачимо відразу змагання до справжнього мистецтва в фільмі, тобто до гармонії трьох елементів кіна: руху, форми і звуку. Рівночасно видно вже й стиль, це мірило всякого правдивого мистецтва, який можнаб назвати неореалізмом. Щось наче старий реалізм в очевидних скороченнях у формі, — і старий натуралізм в ідеї. Спеціяльно добре видно це нове мистецтво в творах режисера Ж. Дювівіє, бо С. Гітрі лише добрий махер, сензаційник, а не творець. Дювівіє це творець католицького фільму „Голгофта", справді найбільш християнського й рівночасно найбільш мистецького фільму про життя й смерть Г. Н. І. Христа. Але в тім фільмі Дювівіє мав католицький сценарій і спеціяльного наставника-помічника католицького священика. Отже цікаво буде тепер глянути, до чого дійшов цей мистець, пущений уже сам на бистрі води свойого таланту та що в ньому лишилося з тої його практики у католиків.

Найновіший фільм Дювівіє „Її перший баль" (а властиво „Балевий карнет" = Un carnet du bal) справді прекрасний фільм. Це ряд образів-споминів про знакомих з минулого одної жінки та сконфронтування їх з сучасним станом тих людей. Спомини минулого представлені чудово-казковими образами, в настрої слабовитої, сумної імрійниці. Реалізм життя зображують поодинокі сцени, нераз дуже брутальні, формою натуралістичні, заєдно сумні, коли не страшно-безнадійні. Типи акторів так дібрані до поодиноких ролі, що просто мається враження, начеб режисер брав їх з якогось магазину манекінів, спеціяльно до того вирізьблених! Знаменито дібрані типи, бруталізм сцен, скорочення ходу подій і б. інших рисок форми цього фільму — дуже нагадують большевицьку фільмову школу. Але є в ньому й богато з нереальности режисера Рене Клера (Claire) й рівночасно найкращих зразків американського фільму.

Виступає в цьому фільмі й католицький священик, що заведений у любові вступив до монастиря. Зовсім як у наївній „Марусі" сентиментального Квітки-Основяненка. Цю ролю грає славний Гарі Бор (Baur). Брутальний реаліст типу званого „Фляйшменш" - людина тіла, Бор очевидно не може зобразити монаха як чоловіка надприродних поривів і тому дає в своїй грі тип естетизуючого інтелектуаліста, наче живцем взятий з подібних переживань Гюїсманса в його творі „По дорозі".

Виїмково виступає в цьому фільмі при самім кінці „теза": варт жити для материнства. Теза фільму, хоч правильна, проте дуже природно-приземна і до того непереконлива: адже ввесь час тривання фільму режисер переконував нас, що взагалі не варт жити. З закінчення видно, що поставили цю тезу так собі: для приличности французьких „патріотів", які платять премії за материнство, але самі дітей не хочуть мати...

У фільмах Гітрі теж бачимо ряд картин: у комедії „Роман шулера" з сучасного життя, в драмі „Перли корони" — з історії. Всі ті картини добре получені й добре виведені, але не видно в них тої внутрішньої обєднуючої сили таланту, що її має Дювівіє. Нема в Гітрі сентименту Француза; лиш інтелектуалізм Жида. Ну й авторекляма себе самого: кождий з фільмів Гітрі це властиво оповідання в першій особі, звичайно про себе самого, або бодай про уосіблення себе. Католицизм в ідеях чи людях у Гітрі виходить все негативно, буцімто не з тези, а з представлення. Папа се тип непота-політиканта, для якого ціль освячує засоби. Священик і релігійні обряди чи навіть прим. католицький ідеал родини — це щось наскрізь смішне й нежиттєве, а то й відразливе. „Моральна" теза „Роману шулера" така, що світ дідька варт, а моральність лише шкодить її визнавцям: коли герой хоче жити морально, то все має з того шкоду. Фільм „Роман шулера" пропагує крім розпусти в порнографічнім зображенні, головно злодійство, а крізь цілу його акцію червоною ниткою тягнуться аморально-цинічні пояснення й „морали" Гітрі в дусі жидівських „шмонцесів", н. б. дуже захвалювані паном м. р. з „Діла"...

Всі три згадані фільми то виразно, то скрито пропагують ідею, що життя нічого не варт, що моральність смішна і шкідлива, що чоловік жие лише для вдоволення своїх гонів, а властиво головних гріхів. Ідеї подібні до висновків, які вдумчивий читач може поробити з творів старого Бальзака чи нового Пруста, тих пропагаторів усякої безідейности й признання, що „життя треба брати таким, яким воно є". Ідеал родини в тих фільмах зовсім схожий на свинство з твору Жида Блюма про подружжа.

Коли в реколекціях католиків перша наука говорить звичайно, що ціль людини — Бог, то в „реколекціях", які дають такі фільми, перша наука є про те, що чоловік не має ніякої ціли в житю. Це наука найстрашнішого морального дефетизму, який мусить довести до крайнього озвіріння людини.

Очевидно, що така пропаганда збіснуватілої людської бестії опановує врешті й самих творців таких фільмів. Доказом сього хочби останній французький фільм п. н. „Капітан Моленар". Капітан Моленар, якого ролю знаменито грає згадуваний Гершко Бор, це людина гонів і нерозкаяности аж до смерти. Капітан щирий „батько" своєї залоги, яку сам водить по шинках і публичних домах. Моленар мальтретує власну жінку й дітей та преспокійно обманює, торгує смертю й убиває людей. По страшних авантурах конає спараліжований, та нерозкаяний до смерти. Його жінка-католичка, діти й священик представлені наскрізь негативно. Видець мусить з оглядання фільму набрати переконання, що мати-католичка це фальшива девотка без серця, діти католиків труси або зрадники власних родичів, а священик це слуга нечесних капіталістів. Фільма пропагує виразно ідею Блюмового фолксфронту, що домашнє вогнище це нечуване ярмо і свинство. Дальше виходить з того фільму виразна пропаганда розвалу родини включно до того, щоб діти зраджували своїх родичів (анальогія: комсомольці — денунціятори родичів!). Сам герой Моленар, по якого боці стоїть вся симпатія режисера, се воплочене обожання пристрастей усіх семи головних гріхів. Рівночасно цей фільм пропагує, подібно як і попередні, клясову ненависть представленням всіх т. зв. маючих верств у наскрізь негативному світлі.

І так помалу але певно доходимо до зображення „героя нашого часу" у французькому фільмі. Дав його геніяльний негативно Дювівіє в фільмі „Вязень з Касби" („Pepé le Moco"). Хтож є тим „героєм"? Мальверзант, злодій і вбивник, чоловік 3.000 жінок з усіх публичних домів, нерозкаяний аж до смерти віталіст-десперадо. Словом: кримінальний злочинець, ось „герой нашого времени". Не якийсь герой для родини, для батьківщини, для Бога, а типовий виметень суспільности, т. зв. „авсензайтер". Ніяких моральних зобовязань нема, одно лише зобовязує: жити „гарно" всіми головними гріхами, обожати пристрасть без стриму. І кінчити самогубством, як скінчив Юда...

Цікаво, що до подібних „ідеалів" скотилися були література і театр у передгітлерівській Німеччині. Видавали там тоді біографії злочинців і збоченців у спеціяльних видавництвах (прим. „Die Aussenseiter der Gesellschaft"), як у католиків життєписи Святих. Рівночасно література, театр і кіно пропагували злочинців як героїв. Славні з того були Жиди пр. кіно-режисер Лянг (фільм „Убивники" й ін.) чи спілка Курт Вайль і Берт Брехт, які у „Драй Грошен Опер" гльорифікували життя сутенера й його „товаришки". До подібного свинства дійшов тепер уже і новий французький мовою, а властиво жидівський духом фільм.

Творці того фільму гльорифікують ідеї вже не якогось поодинокого упадку чи прогріху, заперечують не якусь вибрану догму католицької етики, а проголошують усі сім головних гріхів як зразок до наслідування. Заперечують рацію всякої доцільности життя й піддають його вповні одинично й суспільно ідеям сатанократії. Твориться один спільний фолксфронт гріха, в якім сходяться капіталізм з большевизмом, Ніцше з Марксом. Твориться ідеольогію десперадів: людей бунту для бунту, правдивих люциферистів, богоненависників, людей суспільної революції й особистого злочину в одній особі.

Хто має інтерес у творенні такої ідеольогії людей гріха? Дві установи ворогів Бога: большевизм і масонерія. В статті „Нова фільмова політика"(гл. „Нова Зоря" ч. 661) виказав я, що большевики опанували банкротуючий американський фільмовий промисл і тайними допомогами сфінансували його на те, щоб за допомогою американського, ніби „невтрального", фільму ширити свої комуністичні ідеали.[2])

Та з часом виявилося, що американська симпліфістична психольогія не може зловити культурнішого й вибагливішого Европейця. Тоді повстав новий промисл: запрягти французьке кіновироб-

---

[1]) M. T. Hoszowski. **Film, sztuka, etyka.** Wyd. Ks. Jezuitów. Warszawa 1938. (Вступ). Щиро поручаю цю недорогу (85 гр.), а проте дуже змістовну книжечку всім читачам для освідомлення в справах кіна й фільму. І до цеї статті я скористувався я неодною гадкою з тої цінної книжечки.

[2]) Ліберальне „Діло" з 6. VII. 1938 (стор. 6) подає ось яку вістку: „Відомий американський письменник Ернест Геммінгвей відбув подорож по республіканській Еспанії і вернувся до Голівуду з багатим матеріялом, щоб зробити величезний сценарій. Багато голівудських артистів заявило, що хоче грати ролі в фільмі, навіть найскромніші. Покищо відомо, що візьмуть участь Фредерік Марч, Поль Муні, Монтомері, Франшо Тон, Люіза Райнер і Джон Крофорд". Отже — вичислені це все артисти - мілионери, Жиди й рівночасно большевики по дусі. Джон Крофорд називають навіть „червона Джон"; вона носить іще червоні сукні, щоб підкреслити свою „червоність". Їх фільми це постійна ідеалізація комунарських кличів, хоч нераз дуже зручно прихована.

ництво до подібної „нової фільмової політики", але вже з „європейським" підходом до справи. І ось „французький" кінопромисл нагло підноситься з дотеперішнього упадку, дістає нових режисерів, нові сценарії, прекрасний технічний вилад — та стає до „нової" справді мистецької творчости. А безсумніву влекшила сю переміну допомога уряду Блюма, в якім на 91 осіб було аж 51 масонів і 40 людей з вибраного народу. Тай врешті сам пан Блюм уже давно пописувався творами, в яких осмішував чистоту, родину й Церкву.

Так повстав „новий французький фільм". Повстав доцільно: Ворожий фашизмові й Церкві письменник Жорж Дюамель (Duhamel) у своїй розправі „Куди веде нас кіно" доказує, що в пересічного чоловіка, який переживає фільмовий образ, повстає свого рода п р и с п а н н я інтелектуальних сил... замість діланя волі, яке маємо при нормальній праці інтелекту, коли самі мусимо через лучення зображень висновувати в нашій свідомости деякі ідеї, в діланні фільмових образів маємо все те подане вже в готовій формі. Фільм годує нашу свідомість готовими вже образами й символами, що їх створили інші люди — й викликає в нас дуже упрощений спосіб думання.... І в тім улекшенні, спрощенні духової праці, як каже Дюамель, саме велика небезпека. Сили душі пересічного кіномана слабнуть, стаються лекше податливі на всяку злу чи добру сугестію. Звідси той зріст загальної п а с и в н о с т и м а с, який тепер скрізь добачаємо в Европі, того легкого піддання всякій пропаганді.

Другий франц. публіцист Л. Роміе (Romier) пише, що процес думання кіномана відбувається при „нечуваній економії інтелектуального напруження". Фільмові образи вчать думати скороченнями, а сам процес думання відбувається з більшою пластикою, ніж при абстракційній асоціяції зображень. Звідси величезні виховні можливости кіна, яке всяку ідею може впоювати лекше й більш інтензивно, ніж виклад чи лектура. Рівночасно з тим Роміе бачить і небезпеку кіна. Нова „фільмова свідомість" це шаблон думання й поменшить індивідуальні вартости особистих переживань. Словом повстане тупий чоловік маси, рід большевицького раба антропоїда. Повстане отже „чоловік", якому сатанократія легко накине всяку ідейну погань та вложить в його волю свій наказ „Распни Його".[3])

У фільмі „Пепе ле Моко" приходить тип хитрого падлюки, поліційного комісаря, який уподібнюється сам до злочинців, пристає з ними, використовує знання їх психольогії та своєю пекольною підлазкою й видержливістю доводить їх до того, що самі впадають у його руки. Коли палкі Европейці пруть до того, шоб злочинців ловити нагально, силою й напором, то хитрий комісар „Левантинець" радить ловити людей „chouia" = обережно... І справді це шуя того шуї бере верх і дає перемогу його визнавцеві... Таке шуя примінює тепер фолксфронтова мафія в кіновій підлазці до наших душ. Большевицькі фільми конфіскують, отже йдуть „невтральні французькі"... Будьмож на осторозі, будьмо обережні, не даймо себе перетворити на антропоїдів. Шуя!

Ол. Мох.

[3]) Пор. мою брошуру „На фронті української книжки" (уступ „Як і кого виховує сучасна зла преса й література") та статтю „Що таке гуманізм Д. Мережковського?" („Н. Зоря" ч. 664).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УВЯЗНЕННЯ УКРАЇНЦІВ. Поліція з Винник увязнила Бориса й Богдана Городиських і відставила їх до львівських Бригідок. — До слідчої вязниці в Стрию відставили: Б. Мельника, урядовця філії „Просвіти", М. Сенькова, урядовця „Сільського Господаря" в Жидачеві, Миколу Волицького з Воєнева і Дмитра Татчина з Івановець.

ПОЛІЩІЯ завісила діяльність товариств „Сільський Господар", „Рідна Школа" і „Садок Рідної Школи" в Поздячі пов. Перемишль під закидом „переступлення статуту".

ПОСОЛ ДР С. БІЛЯК відвідав Чижиків на припоручення президії Української Парляментарної Репрезентації.

СТАРОСТВО В СТАНИСЛАВОВІ повідомило провід табору Т-ва „Орли" у Крилосі, щоб до 5 с. м. зліквідував табор. Учасники табору цілий липень безкорисно працювали коло відкривання фундаментів катедри Осьмомисла.

„РОБІТНИЧИЙ ГОЛОС", орган УСДП, ч. 5, повідомляє, що б. сельробівський посол до варшавського сойму Кирило Вальницький живе в Карагандї на Сибірі, куди його большевики заслали „за діяльність в Організації Українських Націоналістів"(!). Свого часу українська преса на еміграції подала, що Вальницький розстріляний.

ПОТВЕРДЖУЮТЬСЯ ПОГОЛОСКИ про увязнення віцепремієра СССР Власа Чубара. У звязку зі справою б. совітського віцепремієра увязнено також його брата Т. Чубара, комісаря льокального промислу на Україні.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТР Тучни заявив, що Чехословаччина ніколи не згодиться дати Німцям територіяльну автономію.

МАДЯРИ невдоволені з проєкту національного статуту, що його виготовило чеське правительство.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР відкликав поїздку сотника Відемана до Лондону, щоб не зобовязувати Німеччини супроти Англії у звязку з місією льорда Рансімена в Чехословаччині. Канцлер Гітлер не вірить в успіхи поїздки Рансімена.

АВСТРІЙСЬКІ ШТУРМОВІ ВІДДІЛИ поділено на три самостійні групи, з яких кожда залежна безпосередно від Берліна. Командантами двох груп назначено Німців з Німеччини.

МУССОЛІНІ звиджуючи табор авангардистів у присутности секретаря фашистівської партії Стараче заявив м. ін.: „Хочу, щоб ви знали — і щоб цілий світ довідався, що навіть у справі раси будемо далі йти рішуче нашим шляхом. Твердження, що фашизм наслідував когонебудь і щонебудь, просто нісенітниця."

В ІТАЛІЇ мають перевести реформу парляменту. Комісія Великої Фашистівської Ради вже виготовила проект реформи і предложила його Муссолініеві. Згідно з тим проєктом послів буде покликувати тільки Фашистівська Рада без загального плебісциту.

ФІНЛЯНДІЯ вислала до Москви протест у справі замкнення доступу до озера Ладоґа.

В ЛОНДОНІ відбувається міжнародня конференція у справі еміґрантів з Німеччини й Австрії.

ВИЇМКОВИЙ СТАН знесено в Палестині в дільницях на пограниччі Яффи і Тель Авіву.

ПАЦИФІКАЦІЮ АРАБІВ переведено в Палестині, в районі Тулькарем — Наблюс — Дзанін. Поліція увязнила 2.000 мужчин і 100 жінок, збурила 400 будинків та знищила богато запасів харчів і домашньої обстановки. Загалом потерпіло 40.000 мешканців.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО дістало нові услівя, на яких Японія згодиласяб здержати воєнні ділання в Китаю. Ті услівя мають бути дуже тяжкі, та все-таки лагідніші від попередніх.

НОВИНКИ

У Львові арештовано Олексу Дацка, абсольвента гімназії. Арештованого перевезли до Бібрки.

В бучацькому повіті переведено масові ревізії. Причина — розкинені в повіті летючки ОУН. Нічні стійки у кождому селі побільшено з 4 до 10 людей.

В Чортківщині є тепер аж 60 польських дитячих півосель, в тому 15 півосель „Товаржиства Школи Людовей".

При рільничо-лісовім виділі львівської політехніки утворять з початком нового шкільного року катедру рільного машинознавства та катедру генетики і годівлі ростин. При виділі архітектури утворять катедру історії архітектури.

Останній речинець приміщення шильдів і вивісок до обовязуючих приписів (імя і назвисько, характер підприємства) минув 5 с. м. Відтепер комісії переводитимуть контролю вивісок.

В с. Оборово, косівського повіту, *згоріло в часі останньої бурі 15 господарств.* Страти обраховують на 40.000 зл. Жертвою пожежі впали м. ін. сегорічні збори так, що мешканцям загрожує голод і бездомність.

У Підзвіринці коло Бібрки згоріло 7 господарств. Втрати виносять 8.000 зл.

У фабриці Шмельцера в Мишкові вибухла грізна пожежа, яку опановано при помочі кількох пожежних сторожей щойно по 7 годинах боротьби зі стихією. Згоріли дві галі з сирівцями й готовою пряжею та машинами. Шкоди виносять поверх міліон зл.

В Сосновці кінчать розбирати православну церкву. Склепіння церкви було таке сильне, що мусіли розсаджувати його при помочі динаміту. Також фундаменти розсадили динамітом.

Надзвичайна Розємна Комісія устійнила платню дозорців на мінімум 50 зл. місячно. В менших домах платню дозорця мають обраховувати в відношенні 1.15 до 1.50 зл. від кожної кімнати.

Особовий поїзд, що їхав у напрямі Чорткова, вїхав в Нижневі на зелізничім мості на Дністрі на фіру Петра Петрунка. Візник погиб на місці. Поїзд волочив убитого через кількасот метрів.

В тартаку Штрасбергів в Острівці вибухла катастрофальна пожежа, яка знищила всі забудування тартаку. Шкоди сягають до 50.000 зл.

Нові Адвокатські Ради зачинають урядувати від 13 с. м.

Робітники в цегольні фірми „Любань-Вронкі", відділ у Ставі, заробляють дуже мало, бо від 17 до 37 гр. на годину.

У лодзькій окрузі запротестовано за перших 6 місяців с. р. 130.000 векслів на суму 12,768.000 зл.

В Бєлянськім ліску під Варшавою звели з собою двобій відомий польський письменник Мельхіор Ванькович і президент синдикату виленських журналістів Валеріян Харкевич. Раненого журналіста перевезено до одної з варшавських клінік. Двобій був епільогом газетного наклепу. Харкевич заперечує факт двобою.

Бюрову силу зі знанням бухальтерії прийме сейчас торговельно-промислове підприємство у Львові. Вимагана готівка від 3—5 тисяч зол., яка буде відповідно опроцентована і забезпечена. Зголошення до Адм. під „Розвиток-праця"

Гумор. — Що таке зебра? — Се кінь, що сидів на свіжо помальованій лавці.

Повітовий виділ у Ярославі задумує обсадити деревами всі дороги в повітах. В тій цілі оснував три шкілки деревець.

Між Перемишлем і Сяноком наладнали автобусову комунікацію.

В обході „Чину Хлопського", що його влаштовує „Стронніцтво Людове" 15 серпня, візьме участь около 1,000.000 польських селян. Маніфестації відбудуться у 200 місцевостях.

З Кремянця виїхало в сих днях 286 осіб на роботи до Латвії.

На Волині повстають польські кооперативи. В останньому часі повстали кооперативи в Бабині й Уманівцях.

У низці місцевостей на Волині зацвили вдруге дерева. В Ярославичах зацвили бузки, в Млинові черешні й інші овочеві дерева.

Коло Бортник під Жидачевом перевернувся і впав до придорожного рову самохід, в якому їхали княжна Замойска і гр. Рильска. Обі вони й шофер ранені. Самохід знищений. Вину за катастрофу поносить кн. Замойска, яка їхала зі скорістю 70 км. на годину.

В селі Туша коло Торуня коморник заняв евангелицький костел і опечатав його.

У Варшаві 3 с. м. занотовано 50 степенів Цельзія. Такої спеки не памятають там навіть найстарші люди.

Польські адміністраційні власти відмовили польському ген. Сікорскому паспорту на виїзд заграницю.

О. Провінціял ОО. Маріянів призначив на місце прогнаних з Друї ОО. Маріянів-Білорусинів інших монахів того самого чину тільки польської національности. Виселені адміністраційною владою ОО. Маріяни-Білорусини виїхали до Белян під Варшавою.

У свердловській провінції ГПУ арештувало 2 православних священиків старообрядовців. У горківській провінції арештовано священика Лаврова. ГПУ дуже завзято переслідує на релігійному полі німецьких кольоністів над Волгою, де розстріляно двох німецьких пасторів під закидом протибольшевицької агітації.

Два совітські офіцири хотіли втекти літаком з СССР до Естонії. В останній хвилі 6 совітських літаків дігнало їх. Офіцирів розстріляли.

В м. Травтенав (Чехословаччина) дійшло до кривавої бійки між Чехами і Німцями на тлі білих панчіх, які Німці носять для зазначення своєї національної окремішности. Одного Німця важко потурбовано.

В Ромунії біля робітничих осель побудують кіна, до яких робітники ходитимуть задармо.

Німецьке правительство, бажаючи оживити господарське життя Австрії, призначило 5 мілионів марок на змодернізування всіх старих помешкань. Кредит призначений тільки для Арійців.

Канцлер Гітлер удекорував американського міліярдера автомобільного продуцента Генрика Форда великою лентою „Німецького Орла". Форд вислав телеграму з подякою за високе відзначення на руки німецького амбасадора в Вашінґтоні.

Гумор. — В аптикаря. — Тамтого тижня купив я у вас пластер проти ісхіясу. — Ах, так, правда... Чи поміг вам? Чим можу вам тепер служити? — Хотівби я купити щось, щоб позбутися того пластра.

Німецькі летунські лінії „Люфтганза" одержали новий пасажирський літак продукції летунських фабрик Юнкерса. Той літак належить до типу поспішних і летить зі скорістю 410 км. на годину. Літак має 40 пасажирських місць і два мотори. Се один з найбільших літаків німецьких пасажирських ліній.

В Німеччині видано розпорядок, на підставі якого при ліцитаціях жидівських движимостей має бути виразно зазначено, що предмети „неарійського походження". Фаховим ліцитаційним купцям не вільно купувати жидівських маєтків. Непродані річи переходять на власність держави.

Німецькі шкільні власти переселили в глибину Німеччини коло 1.300 б. австрійських учителів.

Німеччина і Франція підписали нове торговельне порозуміння.

В м. Монпеліе (Франція) у приватній фабриці, яка працює для війська, вибух страйк. Коли власники фабрики відмовилися виконати присуд розємної комісії, французьке правительство приказало зареквірувати фабрику.

В Ніцці (Франція) скасовано трамваї задля малого руху на трамваєвих лініях. Трамваєве т-во звільнило всіх своїх працівників. Майже що десятий француз має своє власне авто, отже трамваї зайві.

В Англії 31. III. 1937 р. було 69.307 сліпих, з яких тільки 8.937 осіб удержувалося власними силами, решта (84%) користала з підмоги держави і суспільних та добродійних установ.

У стейті Ню-Йорк в останніх трьох місяцях число подруж зменшилося на 60%. Причина зменшення подруж — примус лікарських оглядин кандидатів до подружжа перед шлюбом.

Професор ню-йоркського університету др Роберт Мун Данкан у дорозі з Европи до Америки посварився на кораблі зі своєю жінкою та побив її. Коли корабель виздив у ню-йорську пристань, професор кинувся в море та втопився.

На італійський банк у Ню-Йорку напали в білий день 4 узброєні ґанґстери, стероризували револьверами 12 клієнтів і 9 банкових урядовців та заграбили 50.000 долярів. Ґанґстерам удалося втекти.

Гумор. — Ромко сказав мені вчора, що мені бракує тільки двох крил... — До ангела, чи до гуски?

Гумор. — Іспит. — Один з молоденьких престолонаслідників здав кілька днів тому іспит зі своїх студій. По іспиті хтось зі свити запитав його: — Як Ваша Високість почувалися перед іспитовою комісією? — Доволі кепсько, — каже князь — бо всі професори дрожали зі страху.

Шукаємо спільника до розширення добре просперуючого й одинокого в тій бранжі українського підприємства з капіталом 15 — 20 тисяч зол. Гарантуємо мінімум 30% доходу від капіталу в річному відношенні. Особиста співпраця побажана. Зголошення до адміністрації під „Підприємство". 59—1—1

ОПОВІСТКА

На численні запити Дост. Отців з ріжних сторін подається до ласкавого відома, що реколекції для СЕСТРИЦЬ І РЕВНИТЕЛЬОК АП. МОЛИТВИ в каплиці фатімської Матери Божої в Товмачі починаються в середу, дня 10 серпня вечером, а кінчаться в неділю, дня 14 серпня рано.

Реколекції для ДЯКІВ починаються в неділю, дня 14 серпня вечером, а кінчаться в четвер, дня 18 серпня рано. Дяки мають явитися з часословами.

На підставі заложення, принятого однозгідно делеґатами духовенства на вишколі Катол. Акції в Станиславові, перші кроки в тім святім ділі можуть започаткувати лиш одиниці духовно вишколені, а до сего в першу чергу має послужити духовна обнова в св. реколекціях. Тому проситься Впреп. Отців не висилати когобудь, лиш таких чільних одиниць, що на них незабаром зіпруть діяльність Катол. Акції по парохіях нашої Дієцезії.

До участи у св. реколекціях будуть допущені ті особи, що при зголошенню викажуться поручаючим письмом дотичного парохіяльного Уряду. Реколекції для мущин і молоді відбудуться в грудні.

о. І. Плавюк
катехит у Товмачі.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2). 30—8—10

КІНА

КАСІНО: Чорний пірат.
МУЗА: Грізний Біл.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Вернися, моя маленька!
СТИЛЕВЕ: Після великої війни.

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК
Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тина 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 11 серпня 1938. Ч. 60 (1160)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

РОМУНІЯ І НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ

Ромунський король іменував генеральним комісарем для справ національних меншин професора університету в м. Клюй і б. державного підсекретаря у правительстві Гоґи, Сільвіна Драґоміра. Генеральний комісаріят для справ національних меншин, в якому зосереджені всі справи, звязані з меншинами, істнує вже кілька місяців. Дотепер кермував ним урядник міністерства внутрішніх справ. В ромунських політичних кругах номінацію Драґоміра вважають першим кроком до введення нового меншинного режіму в Ромунії. У звязку з іменуванням генерального комісара для меншинних справ оповіщено правильник того комісаріяту, який передбачує, що всі горожани без ріжниці походження, віроісповідання й раси рівні перед законом і мають ті самі політичні права. Горожани національних меншин можуть уживати своєї рідної мови у справах релігійних, пресових, в особистих і торговельних взаєминах та на зборах і вічах. Можуть також уживати рідної мови в судах і мають право організувати установи добродійні, віроісповідні і суспільні та школи з рідною мовою навчання. Ромунське правительство робитиме всякі улекшення національним меншинам в тих місцевостях, де вони творять більшість. Вкінці правильник стверджує, що начальники й референти нового генерального комісаріяту повинні знати мову меншини, до якої їх призначено.

ПОЖАР НИЩИТЬ НЕНАДІЙНО НАШІ ГОСПОДАРСТВА, тому хоронім і забезпечуймо своє майно, асекуруючи від огню також свої движимости (хатню обстанову, господарські знаряди, живий інвентар, пашу і збіжжя) в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20

яке за дрібну оплату виплачує повне відшкодування за втрачене майно.

Рішається доля Закарпаття

Відпоручник англійського міністерства заграничних справ в о. Волошина.

„Нова Свобода" в ч. 41 звідомляє: Директор о. А. Волошин, голова Української Центральної Народньої Ради на Підкарпатті, одержав повідомлення з Лондону, що на днях має відвідати його урядник міністерства заграничних справ Великої Британії. В листі наведено, що названий буде інтересуватися українськими справами головно у звязку з теперішнім положенням Підкарпаття й Чехословаччини. Тому просять о. А. Волошина приготовити йому матеріял і назначити час, коли англійський відпоручник може його відвідати.

Переговори з французькими політичними кругами у справі Закарпаття.

З Праги звідомляють: Провідник автономістичного союзу закарп. Українців посол Бродий виїхав до Парижа, щоб навязати контакт з тамошними політичними кругами й заінтересувати їх справами Закарпатської України. Посол Бродий старається, щоб автономію, застережену закарпатським Українцям у договорі в Сен-Жермені, здійснено ще перед поладнанням судетської справи. По повороті з Парижа посол Бродий представить справу льордові Рансіменові, з яким буде переговорювати в порозумінні з укр. партіями. („Хвіля").

Кровавi бої на Далекому Сході.

Мимо дипльоматичних переговорів, які ведуться у Москві, совітсько-японські бої тривають дальше. Аґенція Райтера звідомляє, що вторкові бої за узгіря Чанґкуфен і Шатсаопінґ мали характер позиційної війни на відтинку довжини 7 км. По совітській стороні боролася на тім відтинку ціла дивізія в силі 12.000 вояків з 200 повзами і 200 літаками. Становища противників віддалені від себе всього на кількасот метрів. Той простір покритий трупами поляглих, покиненими скорострілами, гарматами і повзами. У второк кілька разів дійшло до боротьби на баґнети. Совітські війська, як звідомляють японські жерела, не посунулися ні на крок вперед мимо дуже великих жертв.

Бомба під приходством.

Минулого тижня невідомі спричинники підложили бомбу під православне приходство в місточку Тарногороді на Холмщині. Бомба вибухла в ночі, але на щастя не зранила нікого. Се вже другий такий випадок в тім місточку; перед місяцем вибили на тім самім приходстві всі шиби. Декан о. Матвійчук повідомив про замах поліцію. — Іншого православного священика на Білгорайщині, о. Д. Павелка від якогось часу постійно обкрадають...

Ліквідують українські товариства.

В селі Краснім на Лемківщині влада розвязала в березні с. р. Товариство „Український Народній Дім", а в травні с. р. повітове староство припинило діяльність кружка „Сільського Господаря"; на внесений рекурс львівське воєвідство розвязало сей кружок. Таким чином у Краснім нема вже ніодного українського товариства, тільки москвофільська читальня ім. Качковського.

Нова рада безбожників.

Ярославський створив у Москві нову всесоюзну раду безбожників, яка має занятися скріпленням протирелігійної боротьби в тих республиках і областях, де переважає неросійське населення. Надзірні безбожницькі орґани ствердили, що в тих республиках і областях росте вплив православної Церкви, сектантів, магометанів і т. д. Тимчасом головна ваґа безбожників була звернена дотепер на боротьбу проти релігійних впливів між російським населенням. У звязку з тим приступлено до орґанізації курсів для підготовки безбожницьких пропаґандистів, яких вишлють до тих республик й областей, де переважає неросійське населення. Значить будуть нові релігійні переслідування.

Важне для вільних звань.

Міністерство скарбу постановило, що скарбові власти можуть переводити ревізії тільки у представників торговлі і промислу. В помешканнях і канцеляріях податників вільних звань скарбові власти можуть переводити ревізії тільки в тих випадках, коли істнує слушне підозріння, що в помешканні або в канцелярії є таємне підприємство, при чому скарбові власти перед доконанням ревізії мусять дістати дозвіл від суду на переведення ревізії.

Оцінка расизму

в пресі італійській фашистівській і німецькій націонал-соціялістичній.

В 1158 ч. „Н. Зорі" подали ми зміст найновішої промови Св. Отця Пія XI про расизм. В ній стверджено, що між Католицькою Акцією та фашистівською партією істнує противенство, якого не дасться полагодити ніяким компромісом. Католицизм не хоче нікого виключати з людської родини, весь людський рід се одна загальна раса. Особливо замітне в промові було те місце, де Св. Отець висловив жаль, що також Італія вважає слушним наслідувати Німеччину.

На те й відповіла вся італійська фашистівська преса, навязуючи до слів Муссолінія, що італійські фашисти нікого й нічого не наслідують. „Знайте і нехай се знає ввесь світ, що в питаннях про раси ми також будемо йти вперед!"

Тих самих слів („ми будемо йти вперед") ужив Муссоліні в часі війни з Абесинією як клича до спротиву санкціям. Ті слова принесла вся фашистівська преса на першій стороні великими буквами. „Джорнале д'Італія" й інші фашистівські орґани пишуть, що початок расистської політики зробила Америка, коли припинила імміґрацію і завела квоти в залежности від народности. Справу раси, пишуть фашистівські часописи, інакше ставлять тоталітарні держави, інакше демократичні. Ті останні, як Злучені Держави Північної Америки, Анґлія, Франція, се держави втомлені, їм для їх оборони треба постійного припливу людей ізза границі, тільки Америка хоче того припливу не зі всіх країв і народів. „Трибуна" пише, щоб не змішувати расизм з антисемітизмом: антисемітизм консервативний і реакційний, расизм революційний і творчий та фашистівський. Расизм, каже „Трибуна", се явище першої кляси й означає европеїзм. Той часопис домагається, щоби всі держави видавали Жидам окремий паспорт, де булоб зазначене їх походження. „Ніхто, пише, не бажає робити зла Жидам. Треба тільки знати, що вони тепер представляють. Проблема охорони раси це проблема біольоґічна, фашизм не може займати супроти неї байдужної позиції".

Таким чином в Італії очевидно зачинається нова боротьба пануючої там партії, яка щойно витворює свою доктрину про расу і расизм. Підпирає ту партію німецька преса. Особливо „Анґріф" обурений висловом Св. Отця про те, що націонал-соціялізм се варіянт, відміна большевизму. „Анґріф" заповідає боротьбу проти Католицької Акції в цілім світі.

З того всего ясно, що світ ждуть потрясення, які не скоро уляжуться.

З КРАЮ

Коломия.

Коломия це місто, що має ще український характер. На вулицях чуєте українську мову, в українські і жидівські свята місто порожнє, бо в українські свята Українці не купують, а в жидівські Жиди не продають. Перед війною Коломия була багатіша: ще держалося ремесло, було більше зарібків, торговля розвивалася, бо через Коломию йшов шлях на Буковину й Угорщину. Тепер цего нема. Тому Коломия слабо розбудовується. На передмістях можна бачити нужденні хати з такими ж огорожами і дахами. Дерево подорожіло, мешканці збіднілі. Тепер Коломия підмальовується — паркани на зелено, мабуть для гармонії з недалекими горами. Старі паркани усунено, старі домики розвалено.

Те саме сталося і по селах. Села красять навіть плоти на біло, а паркани на біло або тером на чорно. Кождий може собі представити, як виглядають тепер давніше чепурненькі села... По селах розбирають плоти навіть такі, що між господарствами, витинають верби. Через те худоба робить шкоду, а бідні люди жиють мов на толоці. І не розуміють, звідки така ненависть до верб. Верби давали тінь, хоронили від вихрів, давали бідним галуззя на плоти. Певно, що корисніші яблуні, груші й сливи. Та коли вони виростуть?

Міщанства Коломия так як не має. В прекрасній коломийській церкві, гарно удержаній, побачите в неділі і свята на великій Службі Божій цікаве явище: церква повна селян з поблизьких сіл. Стягає їх може добрий хор, ведений проф. Николишином. Якби не селяни, велика церква булаб порожня. Бо міщан мало й інтеліґенції вже також мало, та й вона ходить на читану Службу Божу. Селяни, головно ж селянки, роблять своєю одіжю миле враження. Біленькі сорочки, гарні киптарі або сердачки, на головах ріжнокольорові хустки. Не так як на багатшім Поділлю, де „панська" ноша пригадує часто, напр. в торгові дні брудне лахміття.

По селах недобре. Є крадіжи, безбожництво, партійні роздори, зачинають дуже пити алькоголеві напитки. Партійні роздори йдуть з міста, як звичайно. Славними зробилися послідні загальні збори філії „Просвіти". Вона в руках радикалів. Щоб не дати собі вирвати з рук філії, радикальні провідники, адвокати Кузьмич і Новодворський, ужили способів, які пригадують передвоєнні курільні вибори до галицького сойму. Щож, наука, видно, не йде в ліс... Тепер зачалася протиакція. А роботи, роботи важкої, як дуже в Коломийщині потрібно! Бо наступ іде! Напр. „Рідна Школа" хотіла заложити 4 („аж" чотири!) садки, але їй відповіли, що садки можуть вести лиш учительки, які скінчили дволітній курс у Варшаві. А відкиж „Рідній Школі" взяти таких учительок? До української ґімназії в Коломиї здало цього року до 1-ої кляси 45 учеників. Яка будучність цеї ґімназії? Кілько з тих учеників дійде до ліцею? А треба тямити, що коломийська українська ґімназія це одинока державна ґімназія з українською мовою на ціле Покуття, отже від Жабя аж по Отинію! Перед війною мала ця ґімназія і 1000 учеників, а тепер — 250! Отже є коломийській інтеліґенції над чим думати! А хто ширить демаґоґію, підриває вплив і повагу інтеліґенції, якої у нас так мало, той робить погану роботу. — О.

Ідучи на вакації не забудьте взяти молитовника. В сих часах розвалу й наступу на нашу Церкву інтеліґенція повинна подвійно вважати на те, щоб давати добрий приклад свому народові, і в церкві уживати молитовника.

Що діється на Холмщині

Варшавське православне „Слово" в ч. 29—30 принесло отсю інформацію з Холмщини: В останніх тижнях на території люблинського воєвідства знищено (розібрано і спалено) до 60 церков і молитовних домів, а саме:

I. Більський повіт. Церква в Білій, збудована в 1930 р.

II. Грубешівський повіт. 1. Заборці (2 церкви), 2. Бусьно, 3. Ласків, 4. Верешин, 5. Городло, 6. Лужків, 7. Гребенне, 8. Бородиці, 9. Дзеканів, 10. Городок Надбужний, 11. Горощиці, 12. Кулаковиці, 13. Убродовиці, 14. Копилів, 15. Чортовиці, 16. Крилів, 17. Голубе, 18. Сліпче, 19. Космів, 20. Чомів, 21. Кобло, 22. Теребин, 23. Малків, 24. Ярославець, 25. Меняни (згоріла), 26. Ощів, 27. Пригоріле, 28. Стшельці, 29. Модрин.

III. Володавський повіт. 1. Збереже, 2. Витично, 3. Луківець, 4. Любень, 5. Колеховиці, 6. Угнин, 7. Головно, 8. Королівка.

IV. Томашівський повіт. 1. Паньків, 2. Неледва, 3. Гопки, 4. Морятин, 5. Зимно, 6. Юрів, 7. Недежів, 8. Підледів, 9. Пеняни, 10. Ратичі, 11. Посадів, 12. Ляхівці, 13. Радків, 14. Дутрів, 15. Кмичин, 16. Ликошин, 17. Старе Село, 18. Радостів, 19. Тишівці (2 церкви), 20. Микулин, 21. Клятви, 22. Шароволя, 23. Лащів.

Двотижневий адміністраційний арешт відсиділи отсі священики: о. П. Вальченко з Княжполя, о. І. Олійник з Хмелька й о. Анатолій Ключ з Біщі. Всі вони були замкнені в арештах при громадських управах. Крім того ряд священиків засуджено на грошеві кари й арешти, але присуди не мають ще законної сили.

В останніх днях прийшли вісти про знищення дальших церков. 18 липня с.р. число знищених церков доходило до 108.

Українська щоденна преса звідомляє: В понеділок 25-го липня повітовий староста в Білгораї Шаловский завізвав до себе останніх 4-ох православних священиків повіту (6-ох виселили), а саме о. дек. Матвійчука, о. прот. Акуту, о. прот. Павелка й о. Которовича та в присутности комендanta поліції й референта безпеки передав їм устно воєвідський приказ говорити проповіді і правити „додаткове набоженьство з богогласніка" виключно по польськи під загрозою, що на випадок спротиву повідомлять воєводу Трамекура й виселять неслухняних священиків поза межі повіту. Два дні передтим староста заявив Українцям, скликаним по 2 з кождого села, що коли їх священики говоритимуть проповіди в матірній мові, то староство негайно зліквідує церкви. В неділю 31 липня в останніх церквах Білгорайщини, Тарногороді, Кульні, Потоці й Бабичах, священики пробували виголошувати проповіди по польськи. На богослуженні були присутні представники влади.

Расизм в Італії

Італійський офіціоз „Інформаціоне Діпльоматіка" приніс ось яку заяву у справі расизму: Італійський расизм повстав у 1919 р., а зактуалізувало його повстання імперії. Висилаючи до Африки міліон людей, правительство мусить перешкодити появі метисів т.є мішанців, які викликалиб повстання і заворушення. Тут не вистарчать закони. Потрібне сильне почування, міцна і ясна гордість, що репрезентувалаб совість раси. Відріжняти не значить переслідувати. Се треба сказати надмірній скількости Жидів в Італії та інших державах, які вносять зайві скарги, що переходять від влізливости до неоправданої паніки. Італія не хоче переслідувати Жидів, але їх участь у житті держави має бути у відношенні 1 до 1000, бо таке відношення числа Жидів до населення Італії. В Італії є 44.000 Жидів. Жиди не повинні виступати проти расизму, бо самі вперто проповідують расизм. Вони все вважали себе людьми іншої крови й самі називали себе „вибраним народом". В останніх 20 літах доказано рівнорядність між юдаїзмом, большевизмом і масонерією. Расизм стане духовою власністю італійського народу, підставою держави й чинником безпеки імперії.

Ренти для українських інвалідів

В Деннику Законів з 5 с. м. появився розпорядок міністерств суспільної опіки й скарбу, який визначує на день 31 травня 1939 р. остаточний речинець зголошування претенсій до інвалідської ренти для тих українських вояків, які в боях в часі від 1 листопада 1918 р. до 15 липня 1919 р. втратили бодай 45 проц. здібности до праці.

Вовки в овечій шкірі

Комуністичний комітет в Ню-Йорку розіслав до місцевого римо-католицького духовенства брошуру, п. з. „Відозва до католиків", в якій Ірль Бровдер, комуністичний провідник у Злучених Державах Північної Америки, „витягає до католиків руку в ціли зєдинення у братній співпраці". Той факт обговорювано в численних церковних проповідях, при чому проповідники перестерігали вірних перед „вовками в овечій шкірі" й пояснювали засадничу суперечність між католицькою наукою й комуністичними теоріями. О. Вуд, парох парохії св. Патрика в Ню-Йорку, заявив, що розіслання згаданої брошури вважає актом розпуки, бо комуністи здають собі справу, що в Америці усувається їм ґрунт під ногами.

Реформа совітського судівництва

В большевицькій „Правді" оповіщено заяву Ришкова, наступника „ворога народу" Криленка на становищі комісара справедливости, про проєкт реформи совітського судівництва. Ришков стверджує, що при теперішнім стані річей совітське судівництво має багато недостач. Судові присуди часто не відповідають вимогам справедливости. Нарушується закони, судова процедура крайно повільна і т. д. Проєктована реформа має забезпечити в першу чергу охорону соціялістичної системи і колєктивної власности, відтак політичні і приватні права горожан згідно з конституцією і врешті охорону інтересів державних підприємств, колхозів і т. п. В новім проєкті підчеркується, що совітський суд ставить собі завдання не лише репресивні але й виховні. 5-ий уступ проєкту каже, що перед совітським судом рівні всі горожани незалежно від їх походження й соціяльного стану. Членів народних депутатів, яких вибирають тепер депутати місцевих рад, вибиратиме безпосередно населення кождого повіту. (Знаємо добре, що значать в совітській дійсности навіть найкращі закони...).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Священиків кличуть на шарварки

„Мета" в ч. 29 принесла отсю інформацію:

Управа ґміни в Рогатині доручила мені як парохові Підгороддя отсе „везване":

Zarząd gminy w Rohatynie. Nr. 8/32 księgi bierczej. Do Pana gr.-kat. Probostwa w Podgrodziu. Wezwanie do odrobienia świadczeń w naturze. Powołując się na doręczone księdzu zawiadomienie o wymiarze świadczeń w naturze na rok budżetowy 1938/39. przez Zarząd gminny i na podstawie ustawy z 26. III. 1935. o świadczeniach w naturze (Dz. U. R. P. Nr. poz. 204) wzywam niniejszym księdza do odrobienia (dostarczenia): od 17. 6. 1938 r. do 15. 7. 1938 r. (38 dniówek pieszych lub 9 1/2 ciągłych), do wykonania świadczeń w naturze do gromady Podgrodzie. W podanych wyżej dniach należy się zgłosić się u sołtysa o godzinie 8 rano z narzędziem przy robotach naprawy dróg gromadzkich. Skutki niedostarczenia świadczeń w powyższym terminie zostały Panu podane do wiadomości przy zawiadomieniu o wymiarze świadczeń w naturze. Po dokonanych świadczeniach należy od dozorującego robót żądać pokwitowania na odbyte świadczenia. Michał Liszczyk, wójt. (Кругла печатка). Zarząd gminny w Rohatynie, powiat Rohatyn.

На це візвання я зголосився дня 20 червня с. р. з рискалем і джаґаном у солтиса громади Підгороддя, та солтис не знав, яку мені дати роботу, тільки казав: „Хто ж буде правити Служби Божі, сповідати, причащати, провадити парохіяльну канцелярію, писати статистичні виказки, коли Всеч. Отець будуть з рискалем відробляти шварок? Я прошу Отця вернутися до своєї роботи, а сам спитаюся п. війта, яку я маю Отцеві дати роботу"... о. В. Максимець.

Українці й москвофіли

В кількох останніх числах „Діло" принесло ряд статтей п. з. Наше становище у справі „мира чи війни" з москвофілами. Наводимо виїмок зі статті в 170 ч. „Діла".

Стоїмо на становищі, що треба залишити на боці всякі спроби вирівняти ті основні ідеольоґічні ріжниці, яких вирівняти ніяка паперова дискусія не всилі. Не ставати взаємно супроти себе місіонарями, бо це місія не окремих осіб, лиш історичного ходу подій, що залишають слід на психіці генерацій і приспішують те, що звемо суспільним процесом. Мова про ідеї може нас — у нинішній стадії наших ідей — тільки розєднати. Тому краще казати мовою буденних фактів, яка нас може зблизити. У політиці зближує не любов, тільки інтерес. Витертого гроша не варт порозуміння, яке не спирається на свідомости обопільного інтересу (гляди: „нормалізація"!) і — навпаки — нема тривкішого порозуміння як те, що сперте на добре відчутому і зрозумілому інтересі. Український національний інтерес мати москвофілів у спільному консолідаційному оборонному фронті такий, бо чим більше у тому фронті сил одного народу (не кажемо „нації", бо і москвофіли не зараховують себе до української нації і ми признаємо ріжниці між нинішніми поняттями народу і нації) — тим сильніший фронт. Наш інтерес у тому, щоб москвофіли перестали бути тими „поржондними Русинами", яких можна вряди-годи, при всяких урочистих нагодах, висувати проти нас і всіх Українців у Польщі, то як частину населення, що говорить тою самою мовою і цілком вдоволена з ситуації, або має цілком інші вимоги, то знову як якусь окрему і рівнорядну з нами національну меншину, яку „також" требаб задовольнити, коли задовольнилосяб Українців, отже через яку й українські справи мусять „чекати". Наш інтерес у тому, щоб зникла леґенда про „два народи" у Східній Галичині, український та руский, побудована тільки на політичному спорі і політичній ґрі, і щоб ми самі не мусіли перед собою і чужими стидатися за тих, які з власної пильности стають „довірочними інформаторами".

Нечуваний напад

на українську дітвору.

„Новий Час" в ч. 172 приніс отсю вістку:

Дня 31 липня с. р. філія „Сільського Господаря" в Ліську влаштувала „День Хліборобського Вшколу Молоді" в Угерцях Мінеральних під Ліськом. На цей обхід покликано з району філії всі Секції Х. В. М. при Кружках „С. Г.", які мали взяти участь у виступах на обході. Найчисленнішою і найактивнішою була Секція Х. В. М. Кружка „С. Г." в Бересці, яка мала виступити в кількох точках програми. На жаль не могла вона цього якслід виконати, бо коли переходила з Бересок до Угерець через село Мичківці, повертаючі з костела люди напали на ту Секцію, що складалася з пятьдесятеро дітей і 4 повнолітніх опікунів Секції. Опікунів побили колами й камінням до безтями, з яких 3 дістали лікарську поміч і лежать недужі, а одній 13-літній дівчині розбили уста і вибили 2 зуби. При нападі на дітей кричали нападаючі: „Біць, вимордоваць Українцуф! Ми ім дами ту будоваць Українеи". Треба завважити, що між напасниками були не тільки мужчини (около 50 людей), але також жінки, що кидали у безборонну товпу дітей камінням і гнали за ними так, що діти порозбігались по полях та лісках і щойно по двох годинах зачали сходитися. Богато дітей мало порозривану одіж, а передовсім вишивані сорочки й блюзки, а з побитого до безтями Михайла Годчака навіть здерли сорочку. Ця сама Секція мусіла ще задня під охороною поліції окружними дорогами вертатися до Бересок. Слід замітити, що богато цих дітей з переляку і перевтоми лежить хорих.

Греко-католицька Церква у Франції

„Батьківщина" в ч. 30 принесла отсю інформацію:

Величезна, бо близько 60-тисячна українська робітнича й політична еміґрація у Франції до недавнього часу була позбавлена духовної опіки, бо на цілу Францію не було ні одної греко-католицької парохії. Таку парохію мали православні Українці, яких у Франції є около 3.000. На її чолі стояв і ще досі стоїть православний священик, свідомий Українець о. Бриндзан. Щойно при кінці осені минулого 1937 року Папська Східня Конґреґація призначила парохом для греко-католицьких вірних у Франції о. Перідона, бувшого ректора Малої Семінарії у Львові, Голяндця з походження, але великого приятеля Українців. Парохіяльна греко-католицька церква в Парижі, що призначена для Парижа й цілої північної Франції, міститься при вул. Рі де Жергові, де о. Перідон майже щодня відправляє Службу Божу. Душпастирська праця о. Перідона дуже тяжка. Він мусить багато їздити, щоб обслужити духовною опікою вірних, що з усіх сторін до нього зголошуються. Щодня пошта приносить ґору листів, на які треба відповідати. Фонди, якими вивінувана парохія, дуже скромні. На щастя в допомогу місійній праці пароха приходять добровільні датки і жертви від парохіян, але не тільки від них. Оце голяндська католицька преса відгукнулася дуже прихильно на факт заснування української греко-католицької парохії в Парижі і проголосила заклик до голяндських католиків складати датки на її фонд. Заклик не залишився без успіху. Українська еміґрація горнеться до своєї церкви. В самому Парижі о. Перідон запричащав в розмірно короткому часі дві тисячі наших дівчат, що перебувають там на службі. До помочі має о. Перідон ще двох греко-катол. священиків. Один з них о. Братко працює на полудні Франції в Ліоні, а другий о. Леськевич у Штрасбурзі в Льотарингії. В осени с. р. чисельний стан нашого священства у Франції має збільшитися. Слід підкреслити, що релігійний та національний характер діяльности української греко-катол. місії у Франції знаходить дуже податний ґрунт до обєднання серед розпорошених досі наших еміґрантів.

Про партійництво

„Ґазета Польска" в ч. 215 застановляючись над партійництвом і політичною організацією народу пише м. ін.: „Отже партійництво не тому зле, що організує суспільність під політичними кличами, але тому, що організує її під кличами злими й перестарілими... Під партійництвом розуміємо всі ті політичні формації, які не спираються на підставах державного устрою, заперечують їх вартість і в той спосіб розпорошують політичну енергію суспільности. Вкінці партійництво зі своїми перестарілими ідеольоґіями, які виводяться з минулої епохи, не лише не має ніяких шанс зеднювання й консолідування народу на своїх спорохнявілих підставах, але навпаки партійництво се головний чинник поступаючого розбиття й розпорошення всюди там, де ще має вплив. На тих підставах можна політично тільки цофатися, а ніколи йти вперед"...

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

Небезпечна байдужність

„Земля і Воля" ч. 30 принесла під таким заголовком отсю характеристику сучасного нашого села, пера І. Бужського: „Замічається нині по селах повну байдужність для всякої ширшої спільної акції, хочби в границях одного села. Для спільного добра робиться лиш те, що приказує якась власть, але до якоїсь поважнішої добровільної акції спільного характеру наше село тепер майже цілком неспосібне. З тої власне причини наші сільські кооперативи замерзли на тих перших „успіхах", яких удалося добитися основникам кооператив у перших місяцях їх істнування. А коли місцеві кооператори роблять нині якісь спроби оживлення і поширення кооперативного руху в селі, то натрафляють на непоборну стіну байдужности зі сторони односельчан. Настрій і поглядн нашої селянської маси характеризують слова, які почуєте в кождім селі, коли спробуєте приєднувати нових членів до кооперативи. Коли зачнете від богача, то той напевно вам скаже: Я вашого склепу не потребую. Як мені чого треба, то запрягаю коні і їду до міста; там дістану все, чого мені треба. А біднішій напевно всюди скаже, що він і так нічого не має, а трохи тої соли чи нафти продасть йому кооператива і без членства. На тім звичайно всяка кооперативна аґітація уривається".

„Наше селянство в масі не здає собі справи з того, що тепер прийшли часи, коли навіть найміцніше сільське ґосподарство (а таких властиво у нас майже нема) не в силі буде опертися ріжнородним економічним і політичним впливам, не все корисним для нашого села і для будучности нашого народу. Селянство не має, на жаль, свідомости загрози тих ріжних подій і явищ, які відбуваються поза границями наших сіл, але вже впливають на формування дальшої долі наших сіл і нашого народу. Таксамо селянська маса не знає, які сили вона скриває у собі і як ті сили використати. Булоб великим кроком вперед, колиб знайшлися в кождім селі люди, які умілиб обчислити і доступно представити мешканцям даного села, які капітали знаходяться в селі і як їх використати. Дальшим значним кроком вперед булоб, колиб удалося освідомити наші села в тім, що вони обовязані дбати про те, щоб у кождому селі було кілька таких відповідно вичучених людей, які велиб і дбалиб про ті всі економічні і культурні потреби села, яких офіціяльна адміністрація села не полаґоджує"...

Товчуть термометри

З приводу конфіскати своєї статті на тему пастирського листа православного епископату (події на Холмщині) Ст. Мацкевич з виленського „Слова" (ч. 208) м. ін. пише:

Конфіскатa! Так, це найлекше. Конфіскатa, Береза і публична збірка — ось три універсальні засоби, які тепер пристосовується. Не маємо доріг, авт, танків, шпиталів, маємо безробіття, не маємо шкіл, фабрик, промислу, польських міст — треба цьому зарадити: „публична збірка", „добровільна" і „стихійна". Щось зле діється — шукається виновників („шукайте, а знайдете") і пристосовується Березу — врешті щось в краю свідчить, що збірки, Берези і малювання плотів не вистарчають у правлінні великою державою в Европі — тоді просто конфіскується вістку в пресі. На жаль, саму річ годі сконфіскувати. Конфіскати се тільки товчення зі злістю термометрів, що вказують гарячку. Що з того, що в справі 4 мілїонів православних, в справі 11% населення Польщі не дозволяється забрати голосу публіцистові, що хоче пояснити суспільству, що це річ важна. Що з того, що в цій траґічній і катастрофальній справі для якихнебудь наших великодержавних плянів, задумів чи мрій не дозволяєте мені внести хочби протест, який свідчивби, що не всі Поляки культивують таку катастрофальну політику, як ви, панове. Те, що порушив я у вчорашній сконфіскованій статті, куди важніше, ніж невдоволення з плотів, ніж минулорічні хлопські заворушення в Галичині, ніж боротьба з масонерією. Тут іде про повне звихнення політичної лінії Польщі і про це не вільно нам писати.

Внучки королеви Вікторії

По смерти ромунської королеви Марії, яка була, як відомо, внучкою анґлійської королеви Вікторії, при житті остало ще 11 внучок тої великої королеви на загальне число 22. 7 внучок королеви Вікторії засідало на европейських престолах, а саме: траґічно померша російська цариця Олександра Теодорівна, жінка Николая II, грецька королева Софія, жінка короля Константина I, княгиня Шарльота Саксен-Майнінґен, велика княгиня геська Вікторія Теодорівна, яка вийшла замуж за великого князя Кирила, та її сестра, королева Марія. Всі вони вже померли. Живуть ще: норвежська королева Мавд, наймолодша дочка короля Едварда VII і б. еспанська королева Вікторія-Евґенія, одинока дочка наймолодшої дочки королеви Вікторії, княгині Беатріче.

Адвентисти 7-го дня

Шкідливість адвентистів.

В попередних статтях подано виклад і відкинення найважніших точок науки адвентистів. Звертаю тому особливу увагу на цю секту, що вона спритно вміє використовувати свої досягнення, оперує св. Письмом так зручно, що того, хто спеціяльно не студіював св. Письма, може навіть захитати щодо деяких правд віри. Та се покликування на св. Письмо не є випливом дійсного заглиблення його духа; адвентисти лише перекручують невигідні собі місця зі св. Письма, щоб викрутити на своє. Бувший адвентистичний проповідник Мюллєр, (не основник секти Міллер!) каже так про завдання адвентистичного проповідника: „До завдання адвентистичного проповідника належить у меншій мірі велике духове богацтво; він повинен бути радше дотепним, щоб у всіх випадках уміти притягнути підходящий вірш із Біблії.[10]) Це глибоко-вірне спостереження мав нагоду зробити і я в розмові з адвентистичним проповідником. Я подавав йому в дискусії відповідні тексти св. Письма на доказ католицької науки про безсмертність душі, а він старався їх збивати. Всежтаки було кілька таких місць, що сей проповідник ніяк не міг собі з ними дати ради. Він, правда, старався їх пояснити, натягаючи на своє, але се йому не вдавалося. Для приміру подам два місця, як він натягано їх поясняв.

Перше — се знане зі св. Луки (гл. XVI) оповідання Христа Господа про богача й убогого Лазаря. Там Господь виразно каже, що вже після смерти, перед загальним воскресенням, дістався Лазар до раю, а богач до аду, пекла, де терпів муки. Отже тут ясно вказано на ті правди віри, що їх відкидають адвентисти: 1)безсмертність душі, 2) існування пекла, 3) частний суд і нагорода чи кара зараз після смерти. Чекаю, що мені відповість проповідник. Відповідь була така: Жиди в часах Ісуса Христа мали в своїй релігії багато поганських (грецьких) вірувань, між ними й вірування в безсмертність душі. Се місце вказує на таку віру — й більше нічого. Я на те відповідаю: А чомуж Ісус Христос в категоричній формі подає се як факт, як дійсність, що сталася? Відповідь: То притча. Я на те: Коли так, то Ісус Христос бувби підкреслив фальшивість такої віри, а не вживав як пояснення своєї науки! На се я не дістав позитивної відповіді...

Другий примір. На доказ, що в св. Письмі є вказівки на ад праведників, де перебували їх душі мовби у вязниці аж до приходу Христа, подав я отсе місце св. Письма: „Бо й Христос раз умер за наші гріхи, праведник за неправедних, щоби привести нас до Бога, убитий вправді тілом, але оживлений духом. В нім також тим духам, що були у вязниці, прийшовши проповідав, що колись були невірні, як дожидали терпеливости Божої за днів Ноя" (1 Петр. III. 18—20). Католицька Церква викладає се місце найприродніше: Христос Господь після смерти тілесної на хресті зійшов до ада, де були душі праведників, і там їм проповідав спасення з їх вязниці. Щож відповідає адвентистичний проповідник? Се, каже, дух Христів через Ноя проповідував тоді, як будовано корабель! Ось які натягнені відповіді дають адвентистичні проповідники й явно суперечать св. Письмові.

Та їх суперечність зі св. Письмом таки не навертає їх до правди. Вони перечуть таким очевидним словам, як про установлення Найсв. Евхаристії, чи св. Тайни Сповіді й ін. Щож їх тримає при їх блудній вірі? Оскільки йде про адвентистів 7-го дня, суботників, то жерела їх упертости при їх блудах треба шукати в їх своєрідній містиці, що її я назвавби містикою шабасу. Субота — се фундамент цілої віри адвентистів 7-го дня; на сім пункті вони попадають у фанатизм. Суботник, навіть слабший в їх науці, битий, готовий з аргументами за суботою в кождій хвилині. Якраз ся містика, що зміняє цілком їх погляд на світ, затоплює їх у собі — се найсильніша опора суботників. Очевидно, що зведені на сім полі батьком брехні тут попали в його безпосередню власть, думаючи, що службу приносять Богу. Аджеж могли вони читати в св. Письмі, що Господь ненавидить суботу, як її святкування має лучитися з перевертанням Його закону. Та дарма: отся фальшива містика зводить адвентистів, каже їм перекручувати або й відкидати слова самого Бога; вже з сього бачимо, звідки вона й нащо її треба.

На сій фальшивій містиці збудували адвентисти свої бluди. Тим способом вони стають шкідливі як для людського добра, освячення і спасення, так і для суспільного життя, для етики; вкінці адвентисти се дуже підхожі попередники чистого большевицького матеріялізму. Для ясности перейду ще отсі точки докладніше.

1. Вороги людського добра і спасення. Адвентисти своєю наукою про смерть душі приносять страшну шкоду для нашого дочасного й вічного добра. Кілько то добрих католиків, бідних, нещасних у сім житті, знаходить поміч і піддержку в молитвах до наших святих небесних Заступників, а особливо Божої Матери, Заступниці всіх християн! Кілько чуд сталося за Їх допомогою: чи то в Люрді, чи при чудотворних іконах Пресв. Богородиці, чи на гробах святих! Адвентисти, йдучи на послуги батькові брехні й ворогові людських душ, чоловіковбийникові від початку, що хоче й тіло й душу погубити в пеклі, видирають християнам віру в заступництво святих: на їх погубний погляд святі погибли з тілом і душею... Значить, нема вам, християни, вже до кого прибігати по заступство перед Богом; нема вже Небесної Неньки; даремні всі ваші молитви до них — а чуда, що вас уздоровляють, що піддержують вашу віру — чуєте? — робить діявол! Що за гидота, що за бруд, що за релігія розпуки! Та на щастя — се лише блудний туман фальшивих учителів; а святих з неба вони не годні стягнути. Заступаються вони й далі за нами, просять далі в Бога помочі для нашого дочасного й вічного добра. Сказавби може християнин: Остають же ще ангели, що до них можна молитися, просити їх заступства перед Богом; аджеж і адвентисти не перечать істнування ангелів. Так, не перечать, — але кажуть, що шкода до них молитися, не треба їх почитати. Бодай так треба відібрати людям сю поміч!

2. Вороги нашого освячення. Адвентисти відтягають людей, віруючих християн, від ходження до церкви, від спільної молитви з іншими вірними, бо таку молитву Христос Господь скорше вислухає. Відтягають вони християн і від приймання св. Тайн. Як безбожники, комуністи й інші їм подібні навчають, що в Найсв. Евхаристії нема

[10]) Dr. J. B. Roetzer, Die S. T. — Adventisten und der Fels des Christentums. München 1922, c. 23.

ГАНС НІХТЕРН

Скрипак

Годину співала чародійна скрипка. В салі лежала духота й напружене очікування багатьох людей. Скрипка звеніла. Та се не був звук, се були: демонічний крутіж і рвання, радість і буря й поривання з собою всего. Се була гра немов постійне дразнення отвертої рани. В салі ніхто сего не чув. Вони бачили тільки людину, що грала.

Немов чорна тінь стояв скрипак на підвисшенню. Рука, що держала смик, мигала понад струни. Тут була ручка, там отвір, осьтут акорд, а все разом — гра. Гра і чар. Люди сиділи перед ним захоплені й непорушні. Тільки час до часу підчас перерв гриміли гучні, шумні оплески. Тоді з жовтого, зморщеного обличча над чорним фраком вбивалися в публику очі передтим непорушно звернені на скрипку. Се був погляд усмирника звірів й дотого поклін подяки, що виглядав радше як вередування, гримас. Потім смик скочив на струни і схопив усе в крутіж заворотних, примарних, майже неприродних тонів. Се було мистецтво, що стояло поза всяким мистецтвом.

Микола Паґаніні грав уже годину. Ніодно місце не було порожне. За кожде предкладано божевільні суми. Довга худість скрипака опановувала зі сцени салю, а під його рукою виходила, тон за тоном, безоглядна гра, що не знала ніяких границь.

Микола Паґаніні грав.

В пишній льожі намісника, що досі була порожна, посунено крісло. Не часто ексцеленція, всемогутний ґраф, мав час на музику й забаву. А коли знаходив на те час, приходив неочікуваний, незаповіджений і тихий. І таксамо відходив. Нині показався в першій льожі, що належала до намісника. Була причина того. Погляди летіли вгору й одну хвилину не відносилися до скрипака. В дійсности вони не відносилися так дуже й до того, що його боялися, а не особливо його любили, як радше до молодої жінки при його боці. Ґраф перший раз привів її на місце, котре їй давало його становище. Було багато здивування задля того подружжа.

Микола Паґаніні грав.

Молода жінка сиділа похилена вперід й цікаво слухала на оперті. За нею намісник коротким кивком віддавав поздоровлення, що відносилися до нього й до його жінки. Се було замкнене, тверде обличча, котре здобувало все, чого хотіло. В нім ніхто не міг вичитати, що було шляхом успіху, який завів його так високо.

З партеру піднісся новий гук оплесків. Зачалася нова мельодія. Вона повинна бути ніжна, мягка й тужлива а була рванням, немов зривала останні заслони. Ґраф на мить стиснув губи. Холодні, розважні очі хвилину задержалися з зацікавленням на постаті скрипака, що в ґротесковім пориві вигнувся над скрипкою. Здавалося, що Паґаніні обіймав тонку шию скрипки горячим поривом руки, під дотиком котрого немов жертвував останне з душі. Знов зашаліла радість. Підвисшення на хвилину опорожнилося.

В фіолеті одягнений пралат схилився достойно з привітом перед молодою жінкою. Гарно-викроєна, розумна голова. Потім поспішно пошукав уха другого і сказав: „Сей чоловік грає як бог музики, а ріже на скрипці як чорт".

Намісник відвернув обличча. На нім був вираз особливої остроти: „Він грає „Аве Марія", а здається, що він хвалить сатану". Церковний достойник усміхнувся, з розмислом не дочуваючи острого слова й подав на прощання руку. За шелестом ряси замкнулися двері льожі.

Ґраф нахилився до своєї жінки. „Чи се подобається тобі?" Вона не відповіла, тільки усміхнулася до нього. Намісник остро піднісся.

Микола Паґаніні знов зявився. Привитав його рев. Супроти нього попередні були несмілі признання. Знов подякував. Штивний, уриваний уклін, що виглядав якби походив від маріонетки.

Він підніс скрипку. Почався тон. Потім замело мов бурею. Під смичком співали якісь примарні трелі. Вони пробивалися як полумінь і гасли як блудний огник в

Христа Господа, а є лише звичайний хліб і звичайне вино. Отже Той, що з нами до кінця світа, не має освячувати наших душ; адвентисти не хочуть, щоб ми через приймання Тіла Христового мали вічне життя; вони не хочуть, щоб ми освячувалися й наближалися до Ісуса Христа. А як упаде грішник у спокусі, то нема йому ратунку, кажуть сі висланники злого, бо св. Сповіди Господь не установив. Навіть добровільного вибору совершенства адвентисти не признають, себто життя в обітах (як у монастирах). Монахи, на думку суботників, непотрібні, бо й загалом вони нездібні до правдиво совершенного життя.

3. Руйники суспільного ладу. З адвентистичної науки про душу випливають великі небезпеки для суспільного ладу. Отже передусім руйнують вони основи національної спільноти, заперечуючи культ предків. Згідно з їх матеріялістичною доктриною наші предки померли з тілом і душею, отже нема кого шанувати, нема про кого помятати. Гроби предків не кажуть, на думку сих еретиків, нічого більше, як звичайне окописько для худоби. А нація в великій мірі держиться почуттям звязку з попередними поколіннями. Дальше вони загрожують суспільному ладові й моральности своєю наукою про надгороду й кару. Як буде покараний грішник? Церква вчить правди, не заблюкує нікому очей скриванням страшної дійсности: вічної муки, а навіть тяжких дочасних кар у чистилищі, бо страшно впасти в руки Бога живого. Суботники вчать, що нема вічної кари, а є лише вічна надгорода. Вони осьтак говорять до грішника: гріши сміло, а кари не бійся. Прийде смерть — скінчиться життя тіла й душі, не терпітимеш нічого. Встанеш щойно на суд, але й тоді лиш на одну хвилину зійде на тебе вогонь і пожере тебе, і знову не буде тебе. Отже лише одна хвилина, коротенька хвилина муки — за ціле життя, за всі злочини закамянілого грішника! Чиж се не апробата грішного життя найбільших злочинців та ще й — даруйте на сім слові — релігійна? Сеж те саме, що й наука матеріялістів: уживай світа, бо там, поза гробом, нічого не буде. Та матеріялісти менші шкідники, бо не вдають бодай з себе християн як суботники. Отже суботницька віра дуже небезпечна для суспільного життя й моральности.

4. Підготовлювання матеріялізму й большевизму. Наука адвентистів про смерть душі, як це мені спрецизував адвентистичний проповідник, цілком матеріялістична. Небезпечна вона ще тим, що на основі св. Письма доказує правдивість науки матеріялістів, чого не роблять навіть комуністи. Отже адвентисти підготовляють навіть віруючих іще християн до чистого матеріялізму без ніякої вже віри в Бога. По країні, де провадять свою роботу адвентисти-суботники, дуже легко вже перейти походові большевицького безбожництва. Таким чином адвентисти се очевидні предтечі большевизму й як такі несуть загладу вірі, нації й культурі.

Ось адвентисти без маски „християнства". Їх ненависть до християнських святинь, до Церкви, до хреста навіть кидає понуру тінь на світ. Так, вони дійсно віщують прихід, але не Христа Господа, а хіба ворога Його — антихриста.

І. Княжецький.

багні. Глумливо й вередливо наповняли вони гру.

Око скрипака нагло впало на льожу, оживилося. Горячіше, мрячно затлівся тон. Немов павутиння з тонів нагло обвилося над опертям льожі, застелило його цілком, обснувало, обіймило постать молодої пані. Око скрипака шукало підчас гри її обличча. Міжтим переразливо звенів і глумився трель. Напруження без віддиху слідувало в салі за тою штукою.

Молода пані опустила свою хустку. Ґраф схилився, щоб її підняти. Її обличча, передтим жаркочервоне, було бліде як у трупа. Він зловив ще останний погляд скрипака, поглянув на свою жінку й побачив її замішання.

— Що тобі?

Вона повела хустиною по болючих висках.

— Не знаю. Скрипак — він грає так особливо...

Намісник випростувався: „Се робить горяч у салі. Вона дусить". Шукаючим зором вона поглянула на нього. „Мені дійсно зробилося було слабо. Тепер уже перейшло".

Погляд завис весело і спокійно на його обличчі, немов зсовгнулося щось, що хвилево було.

Трель запалав щераз як блудний огник дрожачи й погас у проволочній, завмираючій каденції. Скрипак склонив голову в сторону льожі. Коротко схрестилися погляди обох мужчин.

(Кінець буде).

Японці у Св. Отця

Минулої неділі Св. Отець приняв у Кастельґандольфі прогульку японської молоді. Провідник тої прогульки вручив Св. Отцеві артистичну подобу короля Дато, який вислав послів до Папи Павла V. Св. Отець виголосив до учасників прогульки промову, в якій заявив, що він щирий приятель Японії, та побажав щасливої будуччини японській молоді й успіхів японському народові.

„Золота Книга Української Шляхти".

„Діло" в ч. 172 подає, що у звязку з наступом на українську шляхту підготовляється до друку „Золоту Книгу Української Шляхти", яка ще сего року появиться на книгарських полицях. Зміст її такий: I. частина: Про анахронізм і актуальність культу родового дерева в нас. II. Первопочини українського боярства від протоісторичних часів до упадку Галицько-Волинської Держави. III. Про герби взагалі та про печатні знаки українського боярства зокрема. IV. Українські князі, пани й бояри в Литовсько-Українській Державі. V. Українське боярство в межах Польщі від Казимира до Люблинської Унії. VI. Українська шляхта в культурно-національному русі 16 до 17 ст. VII. Українські утитуловані роди в Козаччині й державному будівництві Гетьманщини. VIII. Українське культурно-національне відродження 19 ст. та участь шляхти в ньому. IX. Шляхта в УСС-ах. X. Шляхта в УГА, уряді й адміністрації ЗУНР. XI. Українська шляхта й ревіндикаційна акція сучасности. II. Частина: Поіменний словник українських шляхотських родів.

В СССР урядова мова — російська.

В СССР іде сильна русифікаційна акція всіх національних республик. Останній акт тої русифікації — признання російської мови урядовою мовою на цілій території СССР. Відповідні закони про признання російської мови урядовою приняли найвисші ради всіх союзних республик на виразне припорученя Москви. Рівночасно з тим увязнено ряд комісарів освіти в поодиноких республиках.

Далі нищать доми.

До Жидівського Соймового Клюбу в Варшаві вплинуло письмо від братів Датнерів, мешканців місточка Ліньско в Домбровськім Басейні, власників дому в середмісті. Одного дня в год. 12-ій вполудне дістали вони візвання до староства на 2-гу годину пополудні. Там заявили їм, що вони мусять збурити свій дімок до 7 год. вечером. Датнери не мали часу навіть апелювати проти того рішення, бо точно в 7-ій год. на припорученя старости робітники розібрали дімок.

Віднайшли тлінні останки царської родини.

Б. шеф французької військової місії на Сибірі в 1918 р. і б. комендант корпусу союзних військ на Сибірі, ґен. Жанен, пише у своїх споминах, що в часі, коли Єкатеринбурґ був під владою адмірала Колчака, спеціяльна комісія під проводом судді Соколова й ґен. Дітріха знайшла там тлінні останки членів царської родини з рештками одежі. Все те перевезено до Франції у скринях, забезпечених дипльоматичними печатками. Тепер тлінні останки царської родини лежать у сейфі одного банку поза границями Франції.

Історія совітсько-манджурсько-кореанської границі.

Обговорюючи конфлікт на совітсько-манджурсько-кореанській границі парижська преса стверджує, що границю на тім відтинку визначено на підставі договору в Пекіні в 1860 р. Той договір доповнено додатковими протоколами в Кунчіні в 1866 р. Японці твердять, що Чанґкуфенґ творить неподільну частину манджурської території. На доказ предкладають карту російського ґенерального штабу з 1911 р. В політичних японських кругах твердять, що совітські війська ніколи не посунулися поза озеро Нагай. Кореанські селяни на терені, за який іде спір, обходять рікрічно торжество весни.

Самогубство японського ґенерала.

Аґенція Домеї доносить: В Токію скінчив самогубством, підрізавши собі горло шаблею, емеритований ґенерал-майор японської армії Ясуюк Нішіяма. Ґенерал оставив лист, в якім пише: „Моя совість бунтується проти того, що живу спокійно на емеритурі в часі, коли мій край переходить такі поважні хвилі. Тому відбираю собі життя". Ґен. Нішіяма мав 84 роки. Брав участь у війні з Китаєм у 1894-5 р. і в війні з Росією в 1904-5 р. Був комендантом полку підчас облоги Порт Артура. По російсько-японській війні перейшов на емеритуру.

Шукають Атлянтиди.

Археольоґічна експедиція під проводом відомого вченого графа Байрона де Пророка три місяці досліджувала руїни й переводила розкопи на берегах островів Сціллі, коло західнього побережа Анґлії. Деякі вчені вважають скали тих островів одинокими останками легендарної Атлянтиди. Експедиція відкрила величезні гробниці з кістяками людей невідомої раси. Багато з тих гробниць під водою. Знайдено також камяні прилади, подібні до тих, що їх відкрили давніше в Північній Африці й Мексику. Крім того експедиція досліджувала Азорські й Канарійські острови, Мадейру та західне побережжа Африки. Члени експедиції вірять, що їм таки вдасться доказати, що колись Африка й Америка були злучені з собою.

Марк Твен про арешт.

Марк Твен як редактор обравив раз у статті якогось достойника. Той заскаржив редактора і Марка Твена засудили на 8 діб арешту за образу урядової особи. По якімсь часі запитав його хтось, які його вражіння з арешту. Письменник відповів: — Приятелю, коли добре розглянешся в тюрмі, то переконаєшся, що нажаль і там є драби та злодюги, як всюди на світі.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Французький тижневик „Семен реліжіез" (Релігійний тижневик) звертає увагу, що за понтифікату Папи Пія XI іменовано багато молодих епископів. 41 епископів одержало свою високе достоїнство не маючи 40 літ. Наймолодший епископ світа се свіжо іменований парменський епископ Перінічіяріо, який має ледви 30 літ.

В римській Колегії де Пропаганда Фіде вчиться тепер 233 студентів, кандидатів на місіонарів. Вони належать до 37 ріжних національностей. Найбільшу групу творять Китайці (30), далі йдуть мешканці Австралії (29), відтак Гіндуси (28), Японці й Індокитайці (по 14 студентів).

Міжнародня Комісія „Про Део" в Женеві, у склад якої входять представники ріжних віроісповідань, вислала в останньому часі на руки предсідника ради Союзу Народів меморіял, в якому представляє дійсний стан релігійних переслідувань в СССР і Еспанії. Меморіял демаскує облудну тактику офіціяльних чинників СССР, де духовних найневинніше у світі засуджують на смерть під претекстом приналежности до „троцкістів". Відозва виказує, що мимо запевнень еспанського червоного правительства переслідування тривають там дальше з цілою безоглядністю. Далі пригадує обовязок поодиноких держав, членів Союзу Народів, запевнити своїм горожанам свободу віроісповідання й апелює до предсідника С. Н., щоб ужив усіх заходів для усунення того безправства. При кінці Комісія „Про Део" підкреслює, що християнський світ, на якого поміч С. Н. жде сегодня більше ніж колинебудь дотепер, не зможе дальше толерувати теперішнього положення християн у Совітах і червоній Еспанії.

Взаємини між епископатами Німеччини й Австрії. В Берліні від якогось часу кружляють поголоски про непорозуміння між епископатами німецьким і австрійським у справі німецького „культуркампфу". Непорозуміння мають бути такі поважні, що покищо нема мови про співпрацю між обома епископатами. Спроби посередництва кардиналів Фавльгабера й Інніцера, а навіть остання спроба апостольського Нунція мснгра Орсеніга — не вдалися, хоч Нунцій їздив навіть у тій справі до Риму. Оба епископати малиб відбути окремі конференції: в Фульді і Зальцбургу. В римських духовних кругах припускають, що мимо позірного непорозуміння в нарадах німецького епископату візьме участь представник австрійського епископату і навпаки. У справі націонал-соціялізму становище обох епископатів однакове. („П. К.", 32).

Священики судетсько-німецької території зложили слідуючу заяву: Переняті патріотизмом не менше ніж інші стани і професії нашого німецького народу поздоровляємо величавий вид, що його дає нам можність оглядати сучасність, а саме вид єдности нашого народу. Ми, що маємо в жилах німецьку кров, заявляємо одночасно з нашим католицьким народом, над яким повірено нам опіку, що ми належимо до німецької національної єдности нашої дорогої батьківщини. Коли ввесь нарід промовив, а ми вважаємо голос народу голосом Бога, нема вже для нас, душпастирів, ніякого загання щодо партійної приналежности. Ми, виховники нашого катол. народу, уважаємо відтепер наказом хвилі й обовязком совісти, приступити до великого судетсько-німецького „виховування" й так прилучитися до нашої національної спільноти. — „Шенере Цукунфт", яка принесла отсю інформацію, додає від себе, що таку саму заяву зложили численні католицькі організації в Судетах.

Нікейський епископ мснгр. Ремон оголосив комунікат у справі приготувань до найближчого Евхаристійного Конгресу, який відбудеться у Ніцці (Франція) в 1940 році, від 4—9 вересня. Ніцца вже відтепер приготовляється до приняття численних паломників.

Французька католицька преса живо обговорює торжества Марійського Національного Конгресу, який відбувся недавно в м. Бульонь-сір-Мер. У Конгресі взяло участь поверх 50.000 дорослих і 20.000 дітей. Крім того у Конгресі взяло дуже численну участь французьке духовенство з кард. Ліенар'ом на чолі.

Французький різьбар Сер викінчив величезну подобу Пречистої Діви, високу на 36 м. Подоба виконана з білого мармору. Цю найбільшу з усіх подоб Преч. Діви помістять в м. Релі під Ліоном.

РАДІО

Радіофонізація Станиславівщини. В останніх часах звернено особливу увагу на радіофонізацію станиславівського воєвідства. Комітет радіофонізації в Станиславові та анальогічні комітети в Коломиї і Снятині мають надію, що вдасться їм посунути вперед та довести до максимальних границь тяжке на цьому терені завдання радіофонізації. Села Станиславівщини зрадіофонізовані дуже слабо, особливо гірські околиці. Притому мережа радіевих приймачів дещо густіша в північних повітах помітно рідше в полудневих повітах. Слід зазначити, що давніше саме в тих районах було слабше чути львівську стацію. Цю недостачу поправлено для вигоди радіослухачів і тепер після зміцнення львівської радіовисильні відбір у цілому станиславівському воєвідстві значно поправився. Поважна перешкода в акції радіофонії міст се факт, що електростанції по малих містах переважно чинні тільки у вечірніх годинах. Воєвідський уряд видав інструкції для староств та гмін, поручаючи збірні слухання авдицій львівської радіостації.

Радіева вистава. Дня 25 серпня с. р. розпічнеться у Варшаві перша Річна Радіева Вистава, організована Польським Радіем при співучасти інституцій та краєвого радіофонічного промислу. Вистава має завдання створити постійну організацію пропаганди радіофонії, розвитку радіотехніки та радіотехнічного промислу. Доцінюючи значіння Річної Радіевої Виставн для господарського життя краю, протекторат над нею обняли міністр промислу й торговлі Антін Роман та міністр почт і телеграфів Еміль Каліньоский. Вистава відбудеться в будинку ІМКИ при вул. Конопніцкої 6, де тепер горячково приготовляється три поверхи цього великого дому. Вистава тріватиме від дня 25 серпня до 11 вересня сего року. Підчас Виставн відбудеться низка цікавих імпрез.

Всі школи зрадіофонізовані. На терені Лодзі вже закінчено акцію радіофонізації шкіл. Зрадіофонізовано: 122 приладних шкіл, 32 середніх та 14 професійних шкіл і курсів.

Балтійська радіофонічна конференція. В Талліні відбулася недавно 3-тя конференція балтійських держав у справах радіофонії. Участь у конференції взяли: Естонія, Латвія і Литва. Предметом конференції були справи, звязані з тіснішою радіофонічною співпрацею балтійських держав між собою та справа однозгідного становища згаданих держав на майбутній европейській радіофонічній конференції.

Радіофонічні змагання італійських студентів. Секретаріят фашистівської партії в Італії організує щороку культурний конкурс, в якому бере участь студентська молодь. Конкурс обіймає між іншим опрацювання одногодинної радіофонічної програми. Академічна молодь стає до змагань з великою охотою. В цьому році перемогла група медіолянських студентів Бергамо. Вона опрацювала слуховище-гутірку про славного італійського летуна Антонія Льокателлі, учасника відомого лету ескадри Бальбо до Полудневої Америки. Антоніо Льокателлі погиб в абісинській війні.

Фінанси французького радія. Загальні впливи французької радіофонії в 1937 році винесли 241 міл. франків, а видатки в цьомуж році тільки 188 міліонів. Надвишку в сумі 53 міліонів фр. зараховано як сальдо на 1938 рік. Таким чином французька радіофонія має сего року великі фінансові можливости. Мимо цього з тих сум призначено сего року на програмові видатки тільки 5 міліонів фр.

Лікарський фейлетоник.

Не пити сирого молока

Як відкажувати квасне молоко.

Засадничо ми не повинні пити сирого молока, ні солодкого, ні квасного. Можнаб пити сире молоко тільки тоді, коли ми малиб цілковиту певність, що воно походить від зовсім здорових, доглядних ветеринарем, коров, чистих і доених в гігієнічних умовинах, що молоко переховують в дуже чистих посудинах і т. д. Ті всі вимоги в нас на жаль (бодай у великій мірі) покищо нездійснимі. Молоко, куповане в наших кооперативних молочарських крамницях, знамените і здорове, одначе молоко, яке нам приносять до дому, має міліони живих мікробів, нераз дуже шкідливих для нашого здоровля. Тому перед питтям молоко треба завжди переварити. Це звичайно загально приняте щодо солодкого молока. Інакше мається справа з квасним молоком. Багато людей думає, що у квасному молоці гинуть усякі бактерії, інші думають, що перевареное молоко не сквасніє, а ще інші не привязують до тої справи ніякої ваги і пють сире молоко, не зважаючи на те, що можна заразитися. А заразитися дуже легко. Сире молоко, солодке чи квасне, має в собі дуже часто заразки худобячої чахотки (сухіт), яка небезпечна для людини. Нерідко є в сирому молоці заразки черевного тифу, часом аналіза відкриває в молоці заразки т. зв. мальтанської горячки, яка викликує в людини довготревалий підгорячковий стан, болі голови і загальне ослаблення. Врешті дотепер невирішене питання прищиці. Прищиця, як ми про те писали, се недуга звірят, одначе дотепер не стверджено з цілою рішучістю, чи прищиця переноситься на людей. Багато лікарів думає, що прищиця може часом перенестися на людину і що переноситься звичайно при помочі молока. Не всі однаково думають у тій справі; всетаки певніше і безпечніше здержатися від пиття сирого молока, особливо тепер, в часі панування пошести прищиці. Тому пиймо завжди перевареное молоко! Квасне молоко, само собою дуже здорове, повинно бути зроблене також з перевареного молока. В тій цілі вистарчить тільки раз переварити молоко, потім, безпосередно як остигне, додати ложечку ферменту (продають усі аптики) або, коли нема ферменту, ложечку квасного молока. Цей другий спосіб не дуже добрий, бо сире квасне молоко, якого ложечку додаємо до перевареного молока, може також мати заразливі мікроби. Одначе ложечка такого молока не буде мати великої скількости тих мікробів і тому того рода „защеплення" перевареного молока з гігієнічної точки погляду допускаємо там, де нема чистого ферменту. Перевареное і „защеплене" молоко ставимо до чистої шафи в кухні або уміщуємо в якімсь чистім місці з постійною температурою від 30 до 37 степенів Цельзія. Коли те молоко сквасніє, маємо вже власний постійний фермент, яким можемо завкашувати молоко. В той спосіб зможемо пити чисте квасне молоко, не боячися заразків.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ, зорганізовані в „Союзі Українських Самостійників", вислали до міністра заграничних справ Польщі Йосифа Бека письмо, в якім просять його ужити свого впливу перед відповідальними чинниками польської адміністрації, щоб вони занехали вивласнювання площі „Сокола-Батька" у Львові. До письма долучено спис місцевостей в Канаді, в яких відбулися протестаційні віча проти вивласнення площі.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА пише, що з вереснем с. р. мають відновити на Волині наради польських правительственних організацій з українськими. Ті наради, започатковані воєв. Юзефским, урвалися з хвилею зміни волинського воєводи.

НАРАДА У МАРШ. СЛАВКА. Одна з польських агенцій звідомляє, що в домі марш. сойму Славка в Рацлавіцах відбулася нарада давнього ББ. Предметом нарад була дальша тактика ББ (Безпартійного Бльоку).

Б. МЄДЗІНЬСКИЙ, віцемаршал сойму і редактор „Газети Польскої", має перейти до дипльоматичної служби й обняти становище польського амбасадора в Лондоні.

НА МІЖНАРОДНІЙ КОНҐРЕС МОЛОДІ, який відбудеться в Ню-Йорку, виїде з Закарпаття М. Дацанич, секретар Української Центральної Національної Ради в Ужгороді.

ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ приїде на кілька днів британський амбасадор в Берліні Гендерсон.

В ТАРНАВІ на Словаччині повстав перший відділ словацької молоді, зорганізований на військовий лад.

В М. СИНАЯ в Ромунії відбуваються наради міжнародньої дунайської конференції.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ зліквідували японські консуляти в Хабаровську та Благовіщенську.

РЕҐЕНТ МАДЯРЩИНИ Горті приїде 22 с. м. до Німеччини, де візьме участь у спущенні на воду першого німецького лінійного панцирника „Таґетгоф". Регентові будуть товаришити: його жінка, премієр Імреді, міністр заграничних справ Канія та міністр національної оборони ґен. Ратс.

ДО БЕРЛІНА приїде 14 с. м. ґен. Віємен, шеф штабу військового летунства Франції, щоб ревізитувати ґен. Мільха. 5 днів передтим приїде до Берліна італійський маршал Бальбо, який буде гостем марш. Ґерінґа. Французький часопис „Ентрансіжан" пише, що візити між шефами військового летунства можуть стати вихідною точкою до розмов на тему летунського договору між чотирма західньо-европейськими великодержавами.

ПАРИЖСЬКА ПРЕСА пише, що незабаром слід сподіватися нової спроби французько-італійських переговорів у справі середземноморського порозуміння.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР заграничних справ Бонне виїхав з офіціяльною візитою до Туреччини і Греції.

ЛІТАКИ ҐЕН. ФРАНКА в числі кількасот бомбардували позиції червоних на відтинку ріки Ебро. Бомбардування приневолило червоних припинити всякі наступи на тім відтинку.

ЕСПАНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ЛІТАКИ збомбардували м. Аліканте. Одна бомба впала на англійський консулят і ранила консуля.

В ТУРЕЧЧИНІ вибухло нове повстання Курдів.

У СТАМБУЛІ відбувся зїзд японських дипльоматичних представників на Близькім Сході й Балкані при участи японського представника в Москві. Заграница преса здогадується, що той зїзд був тісно звязаний з останніми подіями на совітсько-манджурській границі.

ЯПОНЦІ зачали новий наступ на місто Ганков у Китаю.

НОВИНКИ

Діловий Комітет для уладження похорону бл. п. ґен. Мирона Тарнавського подає до відома, що він закінчив свою працю, звязану з похороном. Звідомлення зі своєї діяльности зложить у вересні с. р. Справою памятника на гробі бл. п. ґенерала займеться Т-во Охорони Военних Могил. Жертви, призначені на будову памятника, слати на конто Т-ва Охорони Военних Могил в Земельнім Банку Ґіпотечнім у Львові, з дописком „На памятник".

В сороковий день смерти ґен. М. Тарнавського в неділю 7 с. м. в каплиці на святоюрському подвірі у Львові о. крил. Лаба відправив заупокійну Службу Божу й панахиду в сослуженні о. сов. Семчишина й о. І. Клюса. Подібні панахиди відправлено того дня у всіх львівських церквах та в цілому краю.

За відправу панахиди за душу плк. Е. Коновальця повітове староство у Львові покарало о. Брезденя Ґригорія, завідателя Яричева Нового, ґривною 100 зл. або 10-дневним арештом і о. дек. Пилипця Петра, пароха Підлісок Великих, ґривною 50 зл. або 5-дневним арештом.

Величаве торжество в честь полеглих УСС відбулося на Маківці 7 с. м. при участи 15.000 осіб з цілого краю. Підчас цілого обходу панував взірцевий порядок.

Коло Львова розбивають т. зв. Чортівську Скалу. Її винаймили на каменолом і розбивають на бруковий камінь. Околиця Чортівської Скали була одною з найкращих околиць Львова.

В Перемишлі у міській електрівні вибухла пожежа, одначе вогонь скоро погасили. Причина пожежі — ґазовий олій, що запалився від розпаленої рури мотору Діселя. Місто кілька годин не мало світла. Втрати виносять до 2.000 зл.

Жидачівське староство закрило дитячий садок у Журавні. Як причину розвязання подано те, що діти не співали польського державного гимну.

Стрийське староство дозволило Повітовому Кружкові „Рідної Школи" у Стрию вести ледви три дитячі садки. Минулого року було у стрийському повіті 57 дитячих садків.

Староство в Тернополі покарало о. Миколу Винницького, пароха Глубічка Великого, ґривною 100 зл. за осуджування тих, що перейшли на римо-катол. обряд.

Конфіскати. Свого часу сконфісковано постанови синоду православної Церкви в Польщі. Тепер адміністраційні власти сконфіскували вияснення синоду в справі тих постанов. Сконфісковано також російський часопис „Новое Время", який обговорював ту справу.

Часопис „Прагер Прессе" в ч. 193 помістив дані про 144 церков на Холмщині та згадку про пастирський лист православного епископату.

У всіх парохіях Волині відбувся тридневний піст, звязаний зі щоденними богослуженнями й молитвами.

На Ґрубешівщині поліція конфіскує в українських кооперативних крамницях всі товари українського виробу як паперці „Калина", мило „Центросоюз", пасту „Елеґант", цукорки „Фортуна Нова" і т.п.

Під Сохачевом ударився особовий поїзд з товаровим. 17 осіб ранених, з того 4 тяжко.

В Добрачині, повіт Сокаль, згоріла кооператива „Боротьба". Втрати виносять коло 6.000 зл.

Над Городенщиною і Товмаччиною перейшла велика буря з громами і градом. В кількох місцевостях внаслідок ударів перунів повстали пожежі.

Нормальні судові чинности, перервані на час судових ферій, відновляють у всіх судах в Польщі 15 с. м. У Найвищім Адміністраційнім Трибуналі розправи зачнуться щойно 1 вересня с. р.

Гумор. — Між товаришками. — Іванка думає, що вийшла заміж за чоловіка зі скромними вимогами. — Певно, адже вженився з нею.

В Хусті на Закарпатті зпочатком нового шкільного року СС. Василіянки відкривають народню школу, захоронку й інтернат для дівчат.

Український музей має повстати в Українському Національному Домі в Харбіні.

На Поліссі арештовано 21 комуністичних диверсантів з банди, розбитої недавно поліцією.

По більших містах Польщі занотовано зріст числа заведужань на ангіну. Се поясняють більшим спожиттям прохолоджуючих напитків.

У краківському суді відбулося 40 апеляційних розправ власників камяниць, засуджених за неестетичний вигляд домів. Кільканацять власників звільнено, іншим обнижено кару.

У Варшаві арештовано одного пекаря за ноторійне неперестерігання постанов про недільний відпочинок. Запаси печива опечатано на 24 години.

Польський державний скарб винен лікарям 12 міліонів зл. за лікування державних урядовців. Лікарі стараються тепер відзискати ті ґроші.

У Стрижеві під Меховом місцеві парубки побили парубків з Мехова. Слідуючого дня ґурт парубків з Мехова прийшов до костела у Мехові з ножами, багнетами, сокирами, молотками і камінням. У передсінку костела почалася бійка. Нападані втекли назад до костела і щойно поліція розброїла войовничих парубків.

Суд в Хожові засудив Яна Мроза на 10 місяців тюрми за напад на купця Кімпка і зрабування в нього 10 грошів.

В Новім Санчі в костелі св. Маргарети 28-літній Казимир Шкарадек застрілив свою наречену Врубльову й опісля сам застрілився. Шкарадек був комуністом.

Мін-во почт вияснює, що в харчевих посилках можна посилати тільки продукти у природньому стані, або такі, що їх мають переробляти. Не вільно посилати харчів для розсліду, засобів до консервування мяса і лікувальних засобів.

Польський кооперативний союз „Сполем" вніс до суду скаргу проти часописів „Вечур Варшавскі", „Слово Народове" і „Меркуріюш Польскі". Причина — статті у тих часописах про звязки між масонськими орґанізаціями і союзом польських кооператив „Сполем".

Варшавська дирекція зелізниць заборонила жебрати в поїздах. Кондуктори обовязані віддавати жебраків в руки поліції.

На ФОН (Фундуш Оборони Народовей) зібрано дотепер 8,9 міл. зл. В останній декаді липня найбільше грошей зібрано у станиславівськім воєвідстві.

В Польщі було минулого року 166.733 военних інвалідів; з того 127.649 Поляків, 25.661 Українців, 5.236 Жидів, 3.884 Білорусинів, 3.595 Німців, 656 Москалів та 52 іншої народности.

Тлінні останки останнього польського короля Станислава Августа, які совітська влада дозволила вивезти з костела св. Катерини в Ленінграді, перевезено до Польщі й уміщено в костелі у Волчині, родиннім місті короля. Частина польської преси домагається перенесення тлінних останків короля до Вавелю, друга частина противиться тому і називає короля зрадником.

У Москві помер визначний драматичний артист Константин Станиславський.

Підчас показового воздушного бою коло Праги ударилися два військові літаки. Один летун погиб.

У Відні відкрили світову протижидівську виставу.

Віденська поліція заборонила Жидам вступ до віденських парків.

В Австрії введено звичай вивішування білого прапору на тих домах, в яких нема безробітних.

Німецькі власти задумують увести окремі одностроі для пасторів.

Гумор. — Дивна причина. — Чому плачеш, скарбе? — Не можу тобі сказати. — Чому не можеш? — Бо то за дороге!

Німецькі власти замкнули у Граці 3 монастирі: один жіночий і два мужеські. Монахи і монахині одержали приказ покинути монастирські будинки.

В Берліні панує страшна спека. В полудне майже ціле місто вимирає. Вечером трудно дістати прохолоджуючі напитки.

В Римі появилося перше число італійського расольогічного часопису, видане пресовим виділом мін-ва внутрішніх справ під редакцією Телезія Інтерлянді, редактора часопису „Іль Тевере".

У великій експльозії на італійському кружляку „Кварто" у пристані на Майорці погибли 4 офіцири і 3 подофіцири. 14 моряків бореться зі смертю. Справа вибуху дуже таємнича.

Апеляційний суд у Ніцці (Франція) звільнив князя Франца Єроніма Габсбурга, засудженого позаочно на 6 місяців вязниці за виставлення чеків без покриття, бо князь вміжчасі покрив чеки.

До Лондону приїхало 20 монахинь, уратованих з червоного пекла в Барцельоні завдяки інтервенції та помочі американського посла при британському правительстві. Монахині приїхали до Англії на покладі британського военного корабля.

Лондон мав при кінці 1937 року 8.234.000 мешканців.

В Лондоні по 20-ти літах перестав істнувати Клюб Старих Кавалерів, бо всі члени того клюбу включно з основником і його предсідником поженилися.

Швайцарський інжинір-хемік винайшов таку відпорну ізоляційну субстанцію, що не перепускає навіть страшного газу іпериту. Сей винахід матиме велике значіння в часі війни.

В м. Торонто в Канаді англійський пастор Джон Фентон перейшов перед смертю на католицизм. Він признався, що вже віддавна був переконаний, що тільки католицизм се правдива християнська віра.

В Ню-Йорку викрили алькогольну аферу, в яку вмішаних поверх 100 осіб. Обвинуваченим закидають продажу спірту без оплачування державних податків. Се найбільша того рода справа від часу скасування прогібіції.

Ескадра 44 американських бомбовозів перелетіла без осідання і без випадку 2.253 км. на трасі Сітль—Сан Дієго.

В Туреччині не вільно чужинцям розмовляти в чужій мові на прилюдних місцях.

Турецьке міністерство освіти рішило заснувати третій університет у м. Ван. Він призначений для молоді зі східної Анатолії. Дотепер істнували два університети: у Стамбулі і в столиці Анкарі.

Сіямське правительство дозволило перевезти тлінні останки Будди з Банґкоку до Ценкії в Японії. В перевезенні взяли участь високі достойники правительств японського і сіямського. Тепер Ценкія стане Меккою для всего буддійського світа так, як досі тою Меккою був Банґкок.

Сегорічні жнива в Европі 13% обильніші ніж минулорічні. В Америці урожай дуже добрий; вже тепер обраховують, що Злучені Держави П. Америки зможуть вивезти закордон около 16 міліонів тон надвижки збіжжа.

Гумор. — Ріжниця. — На чім полягає ріжниця між обережністю і трусливістю? — Коли ти сам трусливий, називаєш це обережністю, коли другий робить те саме, що ти, тоді називаєш його боягузом.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Хв. „Діловому Комітетові Свята Християнської України". У відповідь на Ваше письмо з 4. VIII. в справі поміщення Вашої „проклямації" маємо честь заявити, що слідує: Оповіщувати ту проклямацію вважаємо невказаним з двох причин: 1. Вона писана на зразок Пастирських Листів, а нема в ній конкретних вказівок, яких можнаб очікувати від Ділового Комітету в справі переведення в діло постанови про святкування ювилею хрещення Руси-України. Пастирський Лист на ту саму тему був недавно оповіщений з підписами наших Владик, отже нема потреби оповіщувати подібне письмо на ту саму тему ще з підписами світських людей, немовби се мав бути другий Пастирський Лист. 2. Між іменами тих, що фіґурують в комітетах почеснім і діловім, є також імена людей, які там з ріжних причин не повинні були знайтися. Проти деяких з них були навіть прилюдні ремонстрації у звязку з їх шкодженням вірі й повазі Церкви. Маємо також підставу твердити, що Діловий Комітет не завдав собі труду, предложити до одобрення бодай найважнішим духовним Особам список осіб, яких підписи оповістив, та що підписи деяких осіб оповістив навіть без їх відома.

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи паночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте собі, чи Ви так поступали і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й культивуванні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

КАСІНО: Чорний пірат.
АПОЛЬО: Каліф з Багдаду.
АТЛЯНТИК: У пастці.
МУЗА: Грізний Біл.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Вернися, моя маленька!
РОКСІ: Авдієнція в Ішлі.
СТИЛЕВЕ: Весна над Секваною.

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавці

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

Книжки „Нової Зорі" і „Правди"

Ч. 1.	Основи соціольогії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. II.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Каровець, ЧСВВ: Три Синодальні Архіереї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Їв.: Хто такий був Лютер?	0.50
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей" на засланні	0.80
Ч. 30	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40
Ч. 37.	Т. Коструба: Радикали про Унію	0.25
Ч. 38.	О. Убиш: Танас Горлач	0.30
Ч. 39.	Скала і Просвіта	0.20
Ч. 40.	Львів у цифрах	0.20
Ч. 41.	З наших літниць	0.20
Ч. 42.	Як то було на Україні	0.20

НОВІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	6.—
О. Н.: Ідеольогічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	1.
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гоги і Магоги	0.30
З історії анархії на Україні	0.80
Осип Назарук: Галичина й Велика Україна	0.70
Узасаднення Скали	0.20
Пастирський лист трьох Владик	0.10
Перша Бібліотека на Україні	0.20
о. І. Братик: Останній Свят-вечір	0.20
Програма винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі	2.00
Епопея сміху	0.20
Ол. Мох: Покажчик змісту „Н. Зорі"	4.—
Осип Назарук: Рома Етерна. Вічний Рим	1.—
Про Книгу Голубину	0.50
Просвітний рух в Галичині	0.45
Осип Назарук: В княжім Крилосі	0.20
Теофіль Коструба: Православне духовенство	0.20
Петро Чаадаєв: Фільософічні листи	0.50
Челлонер: Розважування над правдами й обовязками християнства. Ч. II.	0.50
Осип Назарук: Культура публичного виступу	0.20
Іляріон Вірчик: Соціялізм, комунізм, большевизм	0.25
К. П.: На водах Полісся	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 14 серпня 1938. Ч. 61 (1161)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Голосне інтервю Фляндена.

В журналі „Реві де Франс" напечатано голосне інтервю б. преміера міністрів Франції, яке наробило великого шуму ще заки появилося. Зміст його такий: Німеччина стала тим, чим вона тепер є і того вже змінити не дасться ніякими жалями. Треба сей факт приняти в такій формі, яку він має. Між ріжними видами експанзій, до яких можуть змагати Німці, треба вибрати ті, які найменше перешкоджують життевим інтересам Франції: ось центр усеї проблеми. Чи господарська експанзія Німеччини в центральній і східній Европі або вниз ріки Райну зі збереженням незалежности прибережних держав може поважно шкодити важнішим інтересам Франції? Адже Франція не лише велика континентальна держава, але й кольоніяльна імперія, яка має розкинені по світі свої посілости. Отже що булоб для неї більше небезпечне, німецька експанзія в центрі й на сході Европи, чи в Середземнім Морі, де Німеччина мотлаб у нас і в наших приятелів Анґлійців оспорювати ріжні території наших імперій. Між тими двома невигодами треба вибирати. Я особисто вже вибрав. На мою думку Франція в повній згоді з Анґлією може й повинна шукати підстави до порозуміння з Німеччиною. Якраз отсе останне твердження Фляндена викликало найбільше шуму.

Кредити на будову Людових Домів.

Міністерство рільництва звернулося до Державного Рільного Банку з домаганням, щоб він відкрив низько процентовий кредит на будову польських Людових Домів по селах. Міністерство предкладає, щоб опроцентування не перевишшало 3 проц. на рік та щоб сплату уділеного кредиту можна було розложити на 10 літ, причому в перших двох роках по затягненні позички не сплачуваноб нічого. Кредит виноситиме тимчасом 150 тисяч зл. — По ухваленні сего кредиту Людові Доми зачнуть рости на наших землях як гриби по дощі...

Оборонна лінія на західній границі СССР.

Естонський щоденник „Паевалєт" пише, що по 7 літах праці большевики скінчили будову великих укріплень на західній границі СССР. При будові працювали спеціяльні відділи саперів без участи цивільних робітників. Велику увагу звернено на укріплення морського побережжа, що його боронять дві великі, знаменито вивінувані, твердині Красная Горка і Копорє.

Нові присуди смерти в СССР.

Найвисший суд совітської України засудив на кару смерти б. директора вуглевого тресту „Донбасуголь" Руденка і б. директора вуглевого тресту „Макіевуголь" Бондарева-Завадського. Обом їм закидали саботажі, спричинення катастроф у копальнях і т. д. Двох інших обвинуваченых засуджено на 25 літ вязниці.

Червоні еспанські війська розбиті над рікою Ебро.

Головна кватира військ ґен. Франка звідомляє, що національні війська по довгих боях здобули простір між м. Мекіненца і Файон над рікою Ебро. 42-а дивізія червоних військ, яка займала той відтинок, зовсім знищена. Національні війська взяли до неволі понад 2.000 полонених та здобули кілька тисяч крісів, 56 скорострілів і велику скількість іншого военного приладдя, покиненого червоними у великім поспіху. Остання офензива червоних над рікою Ебро, зачата 25 липня с. р., коштувала червоних 30.000 людей.

Франція вимирає.

Товариство для боротьби зі зменшенням природнього приросту у Франції оголосило демоґрафічні дані про Францію й Італію. В 1865 р. Франція мала 38 міліонів мешканців, Італія 25 міліонів. В 1938 р. населення Франції виносить 43 міліони, населення Італії 41 міліонів. В Італії надвишка уродин над смертністю виносить річно 350 тисяч, у Франції тільки 15 тисяч. Оскільки теперішній стан не зміниться і приріст населення Франції не збільшиться, то в 1950 році Франція матиме тільки 39 міліонів населення, а Італія 50 міл.

Статистика Лондону.

На днях оповіщено статистичні дані про рух населення Лондону в 1937 році. В Лондоні відбувається щодня около 120 весіль. За рік занотовано 55.000 уродин і 50.000 смертей. Міліон лондонців працює в торговлі, 120.000 у ресторанах. Довжина лондонських улиць, витягнених в одну лінію, виносить 2.325 миль, т. зн. віддаль між Лондоном і Новою Фунляндією. На тій величезній віддалі 57.000 людей паде щодня жертвою нещасних випадків. В лондонських лічницях знаходиться щодня пересічно 43.000 недужих, а в домах божевільних 28.000. Продовж року сонце показується лондонцям тільки продовж 1000 годин. 180 днів на рік паде дощ, а 45 днів над Лондоном висить густа мряка.

Що діється на Далекому Сході. — Припинення воєнних ділань.

Справа совітсько-японського конфлікту тримає далі в напруженні політичні круги в цілому світі. За узгіря Чанґкуфенґ ведуться постійні бої; совітські війська щодня атакують Японців, які там окопалися. Аґенція Домеї звідомляє, що совітський маршал Бліхер особисто обняв команду совітських військ в Новокиївську. Совітські війська на спірному відтинку складаються з двох дивізій піхоти, з бригади кавалерії та з двох панцирних бригад з 250 повзами. Скількість совітських літаків на тому відтинку оцінюють на 300 апаратів. Японська рада міністрів зарядила реєстрацію медиків та інжинірсько-технічного персоналу по думці постанов про національну мобілізацію. — ПАТ звідомляє з Москви: У висліді переговорів між комісарем Літвіновом і японським амбасадором Шіґемітсу в четвер о 12 год. вполудне припинено воєнні ділання. Границю на спірнім відтинку визначить спеціяльна комісія.

Асиміляція в Америці

Про багаті змістом поняття Dago, Hunky, Bohunc, Kike і non-descript.

Допомогова Орґанізація Жидів у Німеччині (Берлін, В, 35 Людендорфштр. 20) видає Кореспонденцблят, присвячений справам еміґрації й поселення. Нове число того орґану займається справами еміґрації в Злучених Державах Північної Америки та островів Куби й Філіпін.

Воно настільки цікаве, що подамо з нього важніші поміченння й висновки.

Жидівська справа в Америці се частина загальної справи т. зв. нової еміґрації, та з другої сторони вона дуже ріжниться від тої загальної справи. Видно се особливо виразно в товариськім житті.

Маси т. зв. нових еміґрантів, що прибули до Америки з полудневої та східної Европи, походили з країв менше культурних і переважно з верств низших. Отже були се переважно люди відсталі, зацофані, бідні. Тому на всіх приїзжих еміґрантів Італійців, Еспанців, Угрів, Греків, Поляків, Українців, Росіян і т. д., як також на Жидів, Американці дивилися з недовірям, часом з погордою, а часом з почуттям милосердя. Ті прибувші до них люди в значній части були добрі робітники і притім скромні, але за те власне не любило їх американське робітництво, бо воно мало більші вимоги до життя. А знов пересічних Американців і союза робітництва разило те, що нові еміґранти завзято держалися своєї мови, звичаїв, обичаїв, харчів, часами строїв і тисячів инших привичок. За все те пересічні Американці дивилися на еміґрантів як на меншевартних людей і прозивали їх ріжними прізвищами, напр. Італійців — Даґо, Угрів — Гонкі, Чехів — Богунц, Жидів — Кіке і т. д. Навіть працювати з ними разом Американці не любили, а про женячку і товариське життя з ними й мови не могло бути.

Найспритніші з нових еміґрантів були Жиди. Вони розмірно скоро вспіли вибитися на верх і дістатися до середної тай навіть до висшої й найвисшої кляси. Рівночасно з поліпшуванням їх господарського положення та зі здобуванням богатства Жиди хотіли здобувати собі також суспільне значіння між Американцями. Вони ставали лікарями, адвокатами, суддями і т. д. А що вони масово вибивалися на верх, отже се звернуло увагу: се почало викликати чуттевий антисемітизм. В Америці нема антисемітизму, спертого на якійсь засаді та на трівкій політичній орґанізації, але є чуттевий антисемітизм. І тому Жид може там скорше стати навіть міністром або членом найвисшого суду, ніж дістати вступ до ґолф-клюбу, де належать правдиві Американці. До своїх клюбів Американці не приймають тих, що не засимілювалися цілковито.

Та є в Америці також ліберальна струя, яка вказує на кепські наслідки неприродно скорої асиміляції. Особливо вимушена асиміляція може знищити природні основи кождого державного порядку, в першій мірі родинну єдність і пошану для традиції. Сеж не може бути ціль розумно правленої держави, щоб у її школах виховувалися діти, які будуть висміювати і викпивати своїх родичів за те, що ті говорять иншою мовою і мають инші ідеали. Якраз у другім поколінні еміґрантів появляється богато несуспільних себто злочинних типів. І годі чогось лучшого сподіватися по тих, що вже не належать до „старого світа" своїх батьків, а ще не належать до „нового світа"

Богомілля Жовківщини

ДО ГОШЕВА.

В днях 6-ого і 7-ого с. м. відбулося ювілейне богомілля прочан Жовківщини до чудотворної Ікони Божої Матери в Гошеві. На заклик жовківських ОО. Василіян, передовсім організатора цього богомілля о. пароха Віталя Байрака ЧСВВ, зібралося коло 1.300 прочан, щоби гідно вшанувати ювілей 200-ліття чудесного образу гошівської Божої Матери, що його продовжено і на цей рік. Прочани були з таких місцевостей: Боянець, Блищиводи, Вілька Куницька, Воля Висоцька, Вороблятин, Вишенка, Вязова, Глинське, Дворець, Замочок, Зашків, Крехів, Купич-Воля, Мацошин, Мервичі, Мокротин, Оплітна, Скварява Нова і Стара, Сопошин, Туринка та з подальших місцевостей як: Монастир коло Рави Руської, Мости Великі й ін. Зі священиків взяли участь: о. декан Я. Мухнацький з Мокротина, о. Р. Гоцький з Глинського, о. І. Мак з Туринки, о. С. Крут з Вільки Куницької, о. Пулик з Пилів та інші. Крім них були також ОО. Василіяни з Жовкви та Крехова: о. проф. Кисіль, о. ред. Марисюк, о. ігумен Луцик, о. Федорович, о. Савчин, о. Голик, о. А. Байрак, о. Розумійко та ін. З Жовкви взяли участь церковний хор, орхестра Апостольства Молитви та кількадесять осіб з інтелігенції. У Львові до жовківських богомільців прилучилося кільканацять осіб з о. Р. Луканем ЧСВВ та кілька осіб з Золочівщини, Сокальщини й Яворівщини. До Болехова приїхали ми перед першою год. пополудні. Тут прочани при допомозі численних впорядчиків уформувалися в процесію та з хоругвами при звуках жовківської орхестри під батутою п. Вол. Градюка рушили в напрямі Гошева. Від Болехова до Гошева недалеко, може 3 км. На жаль якраз тоді, коли процесія рушила з місця, почав падати дощ, спочатку дрібний, потім таки добрий. Мимо дощу похід ішов далі серединою дороги, бо всім спішно було якнайскорше стати у стіп гошівської Пречистої. Монастир на Ясній Горі в Гошеві видно здалека, вже від самої стації, а враження, яке він робить, дійсно величаве і незабутнє, особливо для тих, які бачать його перший раз. Гошівська церква і монастир стоять високо на скелі, що здіймається від дороги стрімкою стіною до висоти поверх 100 метрів. Церква, монастир і монастирські забудування роблять враження добробуту; видно тут дбайливу господарку незвичайно активного ігумена гошівського монастиря, о. Матея Шипітки. Для вигоди своїх прочан-паломників Гошів має все, що найпотрібніше: гостинниці, біжучу воду, електричне освітлення і харчівні. Розбудовується величаву, богату внутрі церкву, підноситься на один поверх вище дзвінницю, перебудовується в середині монастир.

Жовківське богомілля прибуло до Гошева в торжественному, піднесеному настрої. Коли наша група дійшла до церкви, вже було по привітанні прощі о. ігуменом та по відкритті чудесного образу. Прочани окружили церкву з усіх сторін, бо не всі мали змогу дістатися до середини. Священики почали сповідати. До сповіди приступали такі маси людей, що деякі священики не виходили зі сповідальниць від 3 до 10-ої год. вечером. Сповідь відбувалася в церкві й надворі. Люди, які вже вспіли висповідатися, обходили Хрестну Дорогу на церковному подвірі. Вечером відбувся молебен, передбачений програмкою прощі. В часі молебня, який відправив о. ігумен Шипітка, проповідь виголосив о. Соколовський ЧСВВ. Слід згадати, що програма прощі була добре уложена і точно виконана. В год. 6-ій вечером відбулася на церковнім подвірі Ювілейна Академія з приводу 950-ліття хрещення Руси-України, влаштована заходами жовківського богомілля. У програмі були: бадьора і змістовна промова інж. В. Татомира, кілька точок мішаного хору під дирігентурою Івана Гриневича ЧСВВ, дві точки духової орхестри під управою п. Володимира Градюка й деклямації. Академія випала дуже гарно. Вечером церква була повна, бо люди далі сповідалися, а були й такі, що з церкви цілу ніч не виходили. Гарне і зворушливе враження робить глибока релігійність нашого народу, його привязання до свого обряду і його культ Пресвятої Богородиці, такий нам рідний від віків. 16 осіб з Нового Села чесанівського деканату, пов. Любачів, ішло 80 км. пішки до Жовкви, щоб звідти поїхати з прощею до Гошева. Таких осіб було напевно більше, але ми чули тільки про новосельчан. На другий день (в неділю) зранку прекрасна соняшна погода стягнула до Гошева великі маси народу з Ліська, Богородчан Старих та з околиць Болехова і Стрия. Читані Служби Божі почали правити дуже рано. В год. 5-ій рано о. ігумен М. Шипітка відправив першу співану Службу Божу, в часі якої виголосив проповідь. Пізніше Служби Божі правилися що пів години, в церкві при головнім вівтарі і при двох бічних вівтарях та надворі. В часі кождої Сл. Божої приступало до Найсв. Тайн дуже богато прочан. В год. 9-ій відбулася велика співана Служба Божа, яку відправив о. Р. Гоцький в сослуженні оо. Мака і Крута. Проповідь виголосив о. проф. Я. Брода ЧСВВ з Бучача. У проповіді згадав слова молитви „Боже вислухай благання", вказав на конечність пізнання самого себе та пригадав великий ювілей, що його обходить сего року весь український нарід. В часі Служби Божої до св. Причастя приступило кількасот прочан. По Службі Божій відправлено панахиду за душі померших свояків усіх паломників. Безпосередно після панахиди відбулося в церкві відслонення чудотворної Ікони Гошівської Богоматери. Богато людей не мало ще змоги оглядати сей образ, отже церква була вщерть виповнена. Відслонення образу має все торжественний характер: в церкві запалюють усі світла, грають органи (які тут є від поверх 60 літ), а люди співають „За всіх молишися благая" і „Під Твою милость". Образ, який прислоняє звичайно чудотворну Ікону, зїздить вділ, чудесна Гошівська Пречиста стає перед прочанами у всій своїй величі, в дорогих ризах, осяяна світлом десяток світел. Очі прочан не відриваються від чудесної появи. Чути притишені слова молитви до Пречистої... Відслонення чудотворного образу триває коротко, всего 10 хвилин. В год. 12.30 о. ігумен Шипітка ще раз відслонив Ікону, ще раз залунала пісня „За всіх молишися благая", заграли могутні органи, а Пречиста ще раз глянула на зібраних у покірній мольбі прочан. В год. 1-ій о. ігумен попращав прощу короткими, горячими словами, взиваючи прочан прибути знов на другий рік. Проща уформувалася знов у похід на чолі з орхестрою і помалу рушила до болехівської стації. Сумно було прощатися з тим святим місцем, стілько разів прославленим Божими ласками, нашим Лурдом, нашою Ченстоховою. На зелізничій стації в Болехові стояло вже 31 вагонів готових до виїзду. Для кождої місцевости призначений окремий вагон, на якому виписана назва місцевости. Прочани легко відшукали свої місця. Тут слід висловити признання організаторам за справну організацію цеї прощі, в чому заслуга в першу чергу головного організатора, працьовитого і невтомного пароха Жовкви о. А. Байрака ЧСВВ. В год. 6.30 поїзд приїхав до Львова. За ввесь час подорожі не занотовано ні одного нещасного випадку, а в вагонах був порядок. Загальне враження з цеї прощі дуже гарне, підносить на душі, додає нових сил і віри в перемогу. Наш народ горнеться до Бога, глибоко віруючий і сильно держиться свого обряду, а се річи немаловажні в часі наступу на нас на всіх фронтах. — С.

Американців. Вони тип „нон-дескріпт", ніде неприписаного, нікуди непринадлежного душею чоловіка. І се найбільш небезпечний вислід фальшивої асиміляційної політики держави й суспільности.

Тому треба затримувати те, що добре з традиції батьків, бо се найцінніше віно й посаг прибуваючих до Америки.

А. Ч.

Забороняють водосвяття

і ставлення ювілейних хрестів.

Дня 6 с. м. комендант постерунку в Глубічку Великім заборонив іти з процесією на ріку в дні 14 серпня (ювілей хрещення України), святити воду та ставити ювілейний хрест, заявляючи, що „впертих" будуть карати а хрести сейчас усувати. Свою заборону оправдував розпорядком тернопільського старости.

Хочуть канонізувати царя Николая II.

В заграничній пресі появилася вістка, що православна Церква задумує канонізувати незабаром останнього російського царя Николая II. Про конечність канонізації мав висловитися недавно в Лондоні православний архиепископ Нестор. У звязку з тим російська еміґрантська преса пише, що більшість православних єрархів за границею тої думки, що канонізацію царя Николая II можна буде перевести аж по відродженні християнської Росії. („Возрожденіе").

Маєтки без власників.

Суди на Поліссі й Виленщині оповістили спис маєтків і нерухомостей, до яких ніхто не зголосив претенсій мимо кількакратних візвань. Таких маєтків є там аж 469. Їх вартість виносить коло 20 міліонів зл.

Жнива за 22-ий сніп.

Ужгородська „Нова Свобода" в ч. 39 повідомляє, що наші закарпатські верховинці, які щороку вибираються в доли на жнива, працювали с. р. за 20, 21 а то й 22-ий сніп! Праця була тяжка та нераз і 20-годинна. Землевласники, переважно Жиди й Мадяри, дуже погано давали їм їсти та не додержували договору. Говорилося про страйки або картелі між женцями, та перевести щось такого тяжко, бо женці були розсіяні по цілому Підкарпатті. „Нова Свобода" звертається до відповідальних чинників з зазивом, щоб якось зарадили лихові, бо інакше може дійти до великих непорозумінь.

Заява японського генерала.

Б. японський міністр війни й теперішній міністр освіти ґен. Аракі в розмові з кореспондентом „Берлінер Тагеблят"-у на тему совітсько-манджурського конфлікту заявив: Японське правительство виявляє рішучу волю зберегти мир. Доказом того те, що Японці започаткували переговори. Коли Совіти не змінять своєї провокаційної поведінки, будемо боротися. Ми не боїмося війни на двох фронтах. До кінця серпня ситуація вияснить ся, т. зн. зачнеться війна, або наступить мир. Велика ріжниця світоглядів та постійна допомога, яку Совіти дають Китаєві, скорше чи пізніше доведуть до конфлікту.

ОСИП НАЗАРУК

ЗА СОКАЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ

З подорожі по Волині і Холмщині.

Вибір напрямку і причина його.

Хто знає нервозну працю публіциста, той розуміє, як публіцистові потрібний вакаційний відпочинок. Хто знає працю публіциста в сих неспокійних часах, тому буде подвійно ясна потреба такого відпочинку. А хто знає працю українського публіциста в сих неспокійних часах, тому буде потрійно ясна потреба вакаційного відпочинку: бо зі всіх сторін в українського публіциста бють тепер такі потрясаючі вісти, що треба мати дуже здорові нерви, щоб не придбати собі недуги знервування.

Та свої вакації в 1938 р. зачав я не відпочинком, а такою інтензивною нервозною працею, якої в такій мірі я вже давно не мав. Чому? Бо я хотів побачити, що діється на Холмщині. Надходили такі дивні вісти, що я своїм ухам не вірив. Отже я постановив поїхати на місце. А що найвигідніший шлях на Холмщину веде з Галичини через Волинь, отже в понеділок вечером дня 11-го липня 1938 р. виїхав я з нашим священиком Впр. о. С. В. в напрямі на Володимир Волинський і Ковель. Мав я з собою візитівки до деяких людей на Волині, а деяких сам знав особисто, отже по дорозі сподівався я засягнути від них інформацій, куди найлучше їхати на Холмщину і що там властиво діється.

З Холмщини мав я замір поїхати до Вильна, а відти вертатися до Галичини через Полісся, спиняючись по дорозі так довго, як тільки позволить на те мій зелізничий „окружний білет", куплений за 100 зл. на 15 днів їзди. Се дуже вигідний білет, бо можна ним їздити по цілій державі не лише звичайними, а й поспішними поїздами і не треба тиснутися при касах. Яка се вигода, знає кождий, що в часі літньої спекоти мусів стояти серед натовпу людей і ждати терпеливо, поки дотиснеться до касіерського віконця.

Ніч у Володимирі Волинськім.

Перший наш постій мав бути в Ковлі, в монастирі ОО. Редемптористів. Одначе поїзд, яким ми їхали, міг прийти до Ковля щойно коло 1 години в ночі. В Ковлі я вже був, літ тому 20, але монастиря ОО. Редемптористів тоді в Ковлі ще не було. Значить, я в нім мав бути перший раз. Будити людей серед ночі та ще до того не знаючи, хто в тім монастирі є, очевидно не випадало.

Тому не оставало нам нїщо інше як перебути бодай частину ночі в Володимирі Волинськім, щоби приїхати до Ковля за дня, ранком, на наше свято Петра і Павла.

Спізнений поїзд привіз нас до Володимира Волинського о год. 12.15 в ночі.

Вечірні години і нічний час особливо скоро викликають спомини. Цікаво, що про імя Волинської Землі в перших початках її історії лишили нам більше вісток чужинці, ніж наші батьки. Назва країни Волинь вкорінилася від імени старого міста Волинь або Велинь. Сего міста нині вже нема, але польський історик Длугош пише про місце, де воно стояло, а саме там, де потому був Городок (Грудек), при усті ріки Гучави (Гучви) в Буг, отже приблизно 20 верств від Володимира Волинського, де в 1018 році відбулася битва нашого Великого Князя Ярослава Мудрого з польським королем Болеславом Хоробрим.

Старший від Длугоша арабський історик Масуді з 10 століття виразно згадує могутне племя „Валіняна", якому підлягали інші словянські племена, „бо воно мало царя і того царя слухали всі інші царі", себто отамани.

Дає нам коротку, а влучну лекцію, коли можемо бути могутні.

Коло тристапятьдесять кріпостей, себто старих городищ, остало по сей день з давних часів Волині.

Хто спав ті городища? По части певно наше племя Волинян, званих передтим Бужанами, а ще передтим Дулібами. По части наші Деревляни і Дреговичі, що жили на північний схід від Волинян. По части невідомі нам племена, які там були ще передтим. А по части вже наші князі Рурикового Роду.

Перший з них був Олег, син Святослава, внук Ольги. А другий був Борис, син Володимира, а третій Всеволод, а четвертий Святослав. А по розділі Ярослава Волинь дісталася Ігореві, пізнішому князеві на Смоленську, по нім сталася Ігореві, пізнішому князеві на Смоленську, по нім Ростиславові, внукові Ярослава Мудрого, родоначальникові першої Династії галицьких князів, з якої походив Ярослав Осмомисл.

Тут на Волині вкорінився був і рід Володимира Мономаха, з якого вийшла друга Династія галицьких князів, що дала нам Романа Великого і сина його Данила і сина його Льва і сина його Юрія і сина його Андрея й останнього по матери Рурикoвича на галицько-волинськім престолі, Юрія II Тройденовича, отроєного дня 6 квітня 1340 року, тут, у Володимирі Волинськім.

По нім княжив на Волині литовський князь Любарт, син Гедиміна, на тій підставі, що мав за жінку Рурикoвичівну, сестру Юрія, по нім син її Федір, по нім Свидригайло.

До Польщі прилучено Волинь щойно в р. 1569, отже значно пізніше ніж Галичину. І тому на Волині далеко менший відсоток Поляків ніж у Галичині. Під Польщею була Волинь приблизно двісті літ і з кінцем 18 століття дісталася Росії. По великій війні в 1918 році Волинь належала короткий час до української держави і знов дісталася Польщі.

Так виглядає коротка історія тої прекрасної країни дубових і соснових лісів. Дубові ростуть тут на глинах, соснові на пісках. Волинська земля назагал дуже урожайна.

Хоровід постатей і держав, що тут панували, пересунувся перед очима душі при висіданні з зелізниці в місті Володимира Великого. Кожда з тих постатей говорилаб щось сучасному поколінню нашої молоді та кріпилаб його на дусі, якби ми мали історичні повісти про них. Якіж вони потрібні!

Сіли ми в якийсь фіякер, що коштував нас 1.50 зл., значить недорого, і завіз нас перед готель „Брістоль", коло костела, на якім у польській мові пишається надпис про бажання небесного режіму. А саме видніють на нім слова:

„Przyjdź Królestwo Twoje".

Я легко зітхнув на вид того надпису коло чаші і на думку, що істнує бодай ідеал того рода між людьми.

І взявся я порівнувати Володимир Волинський зперед 20 літ з теперішним, то зн. ту частину його, що є між зелізничим двірцем і готелем „Брістоль".

Якже вона змінилася!

Тоді по обох боках дороги не було ще домів, а тепер вони скрізь. Памятаю, якби це було сегодня, хоч минуло вже поверх 20 літ від хвилі, коли я перший раз прибув до Володимира Волинського. Було цілком темно. Кількох нас, приділених до станиці УСС (Українських Січових Стрільців) у Володимирі, йшло з наплечниками боком попри шлях, якимсь високим насипом, якого тепер не видно ні сліду. А шляхом їхала тяжка німецька артилерія. Що вона тяжка, ми не бачили, бо темрява була така, хоч око виколи. Але було чути, що се не звичайні полеві гармати, бо земля тяжко стопнала під ними і час до часу якось аж потворно звеніли зелізні ляфети. А по хвилі, вже не памятаю, чи в блиску електричної ліхтарки, чи може в блиску лискавиці з темного неба, побачив я довгі-довжезні дула германських гармат, тягнених могутними чорними кіньми, і постаті німецьких солдатів.

Гуррр! Бррень! І знов було темно, хоч очі виколи. Тільки час до часу голосно зазвеніла потворно груба сталь і тяжко застогнала волинська земля. А час до часу переривав згущений воздух темної ночі оклик команди або переривало накликування німецьких солдатів між собою.

На нас не звертали вони ніякої уваги, хоч мусіли запримітити нас. Се була тоді занадто могутна армія, щоб тривожитися кождим стрічним чоловіком, як се робили звичайно частини австро-угорської армії, зложені з ріжних незадоволених національних меншин. А сюди йшов германський велит і звонив грубезним зелізом серед темної ночі, йшов у почутті великанської сили своєї, йшов самопевно під проводом могутнього цісаря і вожда свого.

Образ був такий могутний і відчувалося в тій темряві таку потугу, що аж серце стискалося на думку, які ми ще слабі.

А всетаки коли порівную тодішне враження з теперішнім, то мушу сказати, що тодішне не було відємне.

Чому, не знаю. Може тому, що я був тоді на двацять кілька літ молодший, може тому, що в душі світилася ріжнобарвна, прекрасна мрія, що з великої війни вийде українська держава. Коли порівную оба враження, то найдивніше для мене те, що разять мене — доми, які бачу по обох боках дороги, а яких тому 20 кілька літ не було. І так тоді було свобідно довкруги! А тепер шлях мов увязнений і я на нім. І хоч тоді я йшов пішки та ще й з тягарем на плечах, а тепер їхав, то було мені тепер далеко тяжче ніж тоді, на всім шляху від стації аж до готелю.

Переглядаючи сучасну українську поезію, зустрів я в ній інтересний вірш, що свідчить про те, як сучасна Українка уявляє собі й відчуває похід Німців на Україну. Ось виїмки з тої поезії:

В шоломах, з піками, на чорних рисаках
Вони поважно йдуть, як море синьографне,
Їх зір голубить даль, що марилась у снах,
В лісах Бургундії, над срібнорунним Райном.
Невже це мариться Вкраїна золота?
Цей скитський, дикий край, неораний, безкрайний?...
І вечір на гілках, мов хлопець кучерявий,
Під шум стрункіх сосон, їм мріється Донбас
І стяг Німеччини на обрії злотавім.
Вони ідуть немов на Нібелюнгів ріг...

Вірш сей має заголовок „Німці". Авторка його Агата Турчинська. Вона уроджена в 1907 р., значить могла мати приблизно 10 літ, коли вперве побачила Німців на Україні, а як добре запамятала собі враження, яке вони роблять! Кінця її вірша не подаю, бо се вже більше агітка ніж поезія, а це, що я подав, очевидно правдива поезія. Зовсім добре

відчута в тій поезії поява Німців на нашій землі, з їх силою й повагою. Особливо добре відчуття, що „вони ідуть немов на Нібелюнгів ріг..." Значить, на звук свого старого, традиційного гасла... Маю враження, що Европа спаршивілаб у лінивстві тіла і духа свого, якби не страх перед війною з Німцями.

Та властиво чому я маю впирати в читача, що дальші слова поетки се агітка і ще до того не наводити її слів! Треба їх навести бодай в рішаючих місцях, і читач сам нехай оцінить, чи се агітка, чи ні, а коли й агітка, то яка:

Вони ідуть немов на Нібелюнгів ріг,
А зза дерев на них чатує в помсті лихо...
Де їх могутність, де?... Як сонце встало вранці
В крові синіє мох між остряками пнів, —
То трупами лежать підстрелені Ґерманці.
І гордо спалахнув у Нібелюнгів гнів!...

О які великі трагедії ждуть іще на цілі армії й народи! А яка доля жде мій нарід, у якім кождий з нас має вартість не більшу як листок на дереві своїм...

Так помалу в готелі стелять... І води нема... За той час оглядаю ліжко. Зелізне поруччя його кінчиться візерунками — слонів, витисненими вже в фабриці на зелізі. Тільки слон спить стоячи, оскільки собі пригадую історію природи, якої вчив мене проф. Бужиньский, що давав Жидам злі ноти лише за те, що їх король Давид убив каменем Голіята, а не став з ним до лицарської боротьби на мечі...

Готелева служба говорить тільки по польськи, хоч ми говоримо до неї по українськи.

Мабуть має такий наказ.

Зажадали від нас пашпортів, ми дали.

Кладемося на ліжка і засипляємо. А по пару годинах треба вже вставати, щоб ранком приїхати до Ковля.

День у Ковлі.

Дня 12 липня 1938 р. раненько приїхали ми до Ковля і однокінною дорожкою поїхали з двірця просто до монастиря ОО. Редемптористів при вул. Будівельній ч. 3 (по польськи „Будовніча").

Двірець у Ковлі ще з російських часів. Він гарний, а в своїх підземеллях навіть приємний, далеко приємніший ніж львівський, бо його підземні хідники зовсім ясні і нема в них ні трохи понурости. Не дивота: будував сей двірець Українець, інж. Тимошенко, син соняшної, веселої країни. Треба бачити той двірець і порівняти його нпр. з львівським, тяжким і понурим, щоб переконатися, кілько краси і приємности може викресати добрий інжинір з того самого матеріялу, з якого другий не викреше їх. Кажу жартом до свого товариша подорожі: „Бодай тілько ясного має на сій землі Преосв. Чарнецький що сей двірець, приємніший від львівського, станиславівського і перемиського".

Головна вулиця, якою ідемо, також дуже гарна. Якже змінився Ковель за останніх 20 літ! Має прекрасні плянти з милими цьвітами. З головної вулиці попри якийсь високий млин візник завертає в бічну вулицю і ми стаємо перед огорожею, за якою бачимо деревляну церкву оригінального вигляду і досить великий, поверховий, новий, мурований будинок в огороді. Се очевидно монастир ОО. Редемптористів. Натискаю клямку фірти до огороду і входимо до середини. Довгим хідником йдемо просто до монастиря. Виходимо сходами до його дверей, дзвонимо. Перед входом до дому, в якім я ще ніколи не був, все зазнаю доволі сильного онесмілюючого враження на думку, як мене тут приймуть.

Тихо, ніхто не відзивається. Дзвонимо ще раз. За дверми чути кроки. Двері отвираються. Виходить молодий монах здорової будови, гарного, гладкого обличча. Показується, що се знайомий мого товариша подорожі, братчик. Отже вступні пояснення полагоджені в кількох словах. Братчик провадить нас до розмовниці. Довідуємося, що нема ні Преосв. Чарнецького, ні ігумена монастиря Флямандця з Бельгії. Він називається Ігнатій Маврикій Ван де Малє. Нема також його заступника о. Ковалика, а є тільки один молодий священик монах і братчики. Питаю, кілько мають парохіян. Відповідає, що на папері 700, булоб більше, але...

Не кінчить. А ми відразу додумуємося, що моглоб бути по тім „але".

Гарний з вигляду братчик, що виконує м. ін. працю кухаря, дає нам снідання. Потому просимо, щоб показав нам церкву внутрі. Він бере ключі і йдемо до церкви.

Церква вся деревляна. Має два вівтарі. Стеля блакитна, стіни кремові, долом бронзові. Іконостас з 17 століття, куплений у Каліші за 3.000 долярів в часі, коли доляри мали ще велику вартість. Особливо гарні образи Ісуса Христа і Матери Божої, вони — як кажуть — найкращі в Ковлі або й може в цілій Ковельщині. Хори сягають аж близько до головного вівтаря. Се такий нарочний спосіб будови: ціль його та, щоб люди, які стоять на церкві під хорами, чули спів, але не бачили тих, що співають. Се має викликати особливше враження.

За царських часів була се військова церква. Коли Польща заняла Ковельщину, ся церква стала власністю польського війська і від нього купили її ОО. Редемптористи за 36.000 зл., платних по 1.000 зл. щороку з тим, що їх власністю стане ся церква аж по цілковитій сплаті рат. В монастирі при ній живе Преосв. Николай Чарнецький, Чина Ізбавителя, Апостольський Візитатор за сокальським кордоном, з трьома священиками тогож Чина і двома братчиками. Відправа в церкві і каплиці ОО. Редемптористів відбувається після східного, византійського обряду, т. зв. синодального, при чім наші католицькі священики уживають риз зовсім таких самих як православні.

Вийшовши з церкви, оглядаємо огород ОО. Редемптористів. Є в нім трохи овочевих дерев, тут і там блистять червоні вишеньки між зеленим листям, є трохи огородовини. Місце дуже затишне. І так гарно Боже сонце світить над ним! Словом, приємно тут.

Питаю, чи огород власність Чина. Питаю більше оттак, щоб заговорити, бо я не сумнівався в тім, що се власність Чина, який поставив тут свій мурований монастир. Тимчасом братчик каже, що огород се власність магістрату міста Ковля та що за винайм його платиться 100 зл. річно, хоч нема з нього тілько пожитку. Ов...

Се була перша тінь, яка перейшла по моїй душі того ясного дня в гарнім місті Ковлі, повнім зелені, цвітів і затишша.

Прошу братчика, щоб нам показав каплицю в монастирі. Він провадить нас туди.

Каплиця в партері. В ній звертає увагу передовсім стеля, а властиво образ Ісуса Христа на ній: образ дуже модерний. Спаситель в яскраво червонім одязі, на синім тлі, розпятий. Хрест також дуже модерний. Під ним три зелені горбки.

Приглядаюся їм близше. Сеж герб Чина Ізбавителя (Редемптористів), на середнім горбку хрест, на другім копіє, на третім губка на довгім держаку як знаки розпняття, на горі Боже око і надпис: „Много у него ізбавленія".

ГАНС НІХТЕРН 2)

Скрипак

Намісник положив одну руку на легко заслонене плече перед ним. „Вибач на хвилину. Я маю справу". Приязно кивнув й опустив льожу.

Слуга заніс картку до кімнати мистця. Скрипак поспішно вийшов напроти.

— Ексцеленція самі роблять мені честь? Я навіть не осміливсяб сподіватися того.

Знов спочили погляди мужчин хвилево на собі. Граф відсунув набік крісло, що його подав йому мистець, став збоку і легко спер свою руку на поруччя.

— Дякую, я радше постою. Я тільки хотів особисто висловити Вам мій подив.

Паґаніні склонився. Знов було се легко глумливе потрясення в худій постаті як на підвисшенні. В обличчі ґрафа ніщо не порушилося, тільки його очі пильно слідили за очима другого.

— Коли відїдете, маестро?

Скрипак нерішучо ввічливо порушив руками, що ними грався смичком.

— Не знаю ще. Тут мені дуже подобається, ексцеленціє.

Граф склонився.

— Се я й думав собі. Я тільки питаю, бо я чув, що ви зараз по концерті відїдете.

Паґаніні перестав сміятися.

— Я про те не думаю. Чомуж?

Намісник сперся на трохи висунене крісло.

— Бо я се знаю.

— Звідки?

— Бож я якраз видав розпорядок в тій ціли.

— Пан ґраф? — Скрипак стояв у повній худій висоті біля нього. Намісник спокійно зустрів його розлючений погляд.

— Що собі бажаєте, маестро?

— Не розумію, ексцеленціє. Що се значить?

— Се значить, що перед дверми тут чекає аґент. Він відвезе вас нині в ночі аж до границі.

Паґаніні спалахнув.

— Що се значить?

— Се значить, що Ви дуже добре граєте. Та для мене задобре. Дальше може не потребую говорити.

Намісник склонився коротко й формально. Гнів другого немов станув дуба й заступив йому дорогу.

— Я маю ще чекати на мій гонорар.

— Про се подбається.

— А коли я спротививсяб?

— Тоді вас присилують.

Паґаніні стояв у прикрім подразненні біля холодного спокою другого. Рукою повів у воздусі. З салі продиралися нові оплески чекаючих.

— А коли я мимотого спротививсяб, ексцеленціє? Ви не можете заборонити мені, щоб я вийшов на сцену! І коли я там сказавби, що мушу виїхати й чому, бо пану ґрафові так подобається, бо він...

В обличчі ґрафа, що в нім не можна було вичитати ніякого віку, щось працювало, що він поборював. Підніс руку: Спокійно прошу! Паґаніні витягнувся ще висше. В його очах кипів тріюмф.

— А коли я се сказавби, що тоді, ексцеленціє?

Намісник легко схопився за груди, витягнув портфель. Скрипак глумливо поступився трохи взад.

— Мене не можна підкупити, ексцеленціє. Щож тоді?

Він сичав се. Ґраф помалу витягнув щось з портфелю.

— Тоді я маю тут стежний лист проти якогось Льоренца Паґанінія, що втік з ґалєри. Він був засуджений на неї за убийство.

Скрипак подався взад, зблід аж по губи. Дрожачі руки мацали позад себе, шукали якоїсь підпори. Обличча його було сіре. В якійсь примарній утомі скорчилася його постать: Сантіссіма мадре! Хто Вам сказав?

— Ваша ґра, маестро. Так ґрає тільки той, хто має багато за собою. Пізнавати дальше вчить мене моє життя. Я розуміюся на демонах у грудях.

Коротке напруження вимагало рішення.

Братчик бачучи, як я уважно оглядаю малюнок на стелі, каже до мене: „Каплицю і сей герб малювали самі ОО. Редемптористи".

Приглядаюся близше їх малюванню. Воно густовне, кольори гарно дібрані. Тло стелі слабо зеленковате, стіни верхом мальовані подібно, а сподом удавані мармори, блідорожевої краски. На стінах 13 малих образів: хрестна дорога Спасителя, вічний символ мук. Є й іконостас з Тайною Вечерою. Поруч 12 образків. Ліворуч Стрітення, Різдво, Хрещення Господнє, вище — Благовіщення Пресв. Богородиці, Воскресення Христове і Вознесення на небо, разом 6 образків. Праворуч також 6: Зіслання Св. Духа, Преображення Господне, святі Апостоли Петро і Павло, Успення Пресв. Богородиці, Воздвиження Чесного Хреста і ще оден образок, але не можу з моїх записок відчитати який, бо я заскоро писав і в тім місці вийшло невиразно. Здається, що 12-ий образ Богоматери.

І ще є один образ Богоматери, виразно східного стилю, а по другім боці образ Ісуса Христа за склом. Прекрасні вишивані рушники з розумними надписами в українській мові. Ті надписи вишивані.

Капличка невелика і невисока, отже вже ті вичислені вище образи можуть викликати у читача враження переладування. Та його зовсім нема. Се певний знак, що тут працював ум правдивого мистця, артиста. По сій каплиці око і думка літають цілком свобідно, а треба знати, що я ще далеко не вичислив усіх предметів в тій каплиці.

Найважніша часть її розуміється вівтарна. В ній видно кивот дуже зграбний, осклений. На верху ніби тіяра з хрестом. Свічник подібний до єрусалимського. Головний образ: Матери Божої, праворуч св. священомученик Йосафат, головна особистість нашої уніятської Церкви в її кривавій минувшині, ліворуч образ св. Альфонса Ліґуорійського. Стіни помальовані на зелено. Вікно має долом ніби вітраж, орнаментика його дрібна. А вікно позавівтарної частини долом зелене. Паркет дубовий, лавки також: три з одного боку, три з другого, з пульпітами.

Вже урядження і прикрашення сеї каплиці свідчить, що се живий Чин. Дійсно вистарчить подивитися на те, що я досі описав, щоб прийти до такого погляду, навіть коли не знаносяб ні роботи того Чина, ні поведення його членів до братчиків включно. Особлившу і велику вартість в тім нашім новім Чині становлять Бельґійці. Під перо з привички тиснулося слово „чужинці". Та я нарочно в попереднім реченні не ужив його, бо воно булоб по суті неправдиве: ті бельґійські монахи своєю працею, повною посвяти, такі нам близькі, що ніяково про них уживати слова „чужинці", а особливша їх вартість полягає на тім, що сама їх поява зменшує ненависть до нашої Церкви у польських шовіністичних чинників.

А тут видно ту ненависть в цілій повні. Хоч іще не горять уніятські церкви, та вогонь ненависти до Унії в деяких кругах ще більший ніж до православя. Отже особлившу вартість має присутність на сім ґрунті культурних бельґійських монахів, яких ніяким чином не можна підозрівати, що вони прийшли працювати до української Церкви „во імя українського націоналізму", бо й дитині ясно, що вони прийшли до праці во імя Христа.

Отже на сім тяжкім ґрунті присутність і праця бельґійських монахів в нашій Церкві далеко важніша ніж їх праця у них вдома або нпр. в Африці, бо там нігде нема аж таких складних відносин, перепоюваних щораз більше божевільною ненавистю з обидвох сторін.

Сідаю в одній з дубових лавок у каплиці й переглядаю книжки: латинські, французькі, польські, українські. Останні — видання ЧСВВ (Чина св. Василія Великого), з Жовкви і з Закарпаття. Беру в руки „Розважання на всі дні цілого року для законних осіб" у двох томах з рр. 1929 і 1930. Автор о. Б. Веркріїс Т. І. Вступ знаменитий. Вказівки для пожиточного слухання Служби Божої.

На ст. 28 знаходжу такий афоризм:

„Час (життя) кождого чоловіка варт тілько, що небо", — слова св. Вернарда. А далі: „Час варт тілько, що Кров Ісуса Христа"... Висказ того самого святого. А далі: „Час варт тілько, що сам Бог, а се тому, бо кожда добре вихіснувана хвилина може нам вислужити посідання Бога". Висказ того самого святого.

Ось що значить правдива культура ума і розумної думки в звязку з найвищими цінностями, яку ширять монаші Чини! Покажіть мені вченого або фільософа, який аж так глибоко і високо оцінивби вартість часу для людини. Мені здається, що навіть віруючий в Бога чоловік не мавби цивільної відваги дати аж таку оцінку вартости часу, якби не був спертий на авторитет святости і Церкви. Щойно зрозумівши глибину вище наведених думок і (що таксамо або й ще більше важне) правдивий ґрунт, на якім ті думки могли вирости, можна бодай у приближенні збагнути вартість виховного значіння тих думок для поодиноких людей, для цілих народів і культур.

Тільки подумайте над сим — і над собою... (Д. б.).

— Отже Ви відїздите?

Відповідь видусила охрипле „так". — Коли? — По концерті. Граф кивнув головою.

З глибоким уклоном отворив двері намісникові. Викривлений у безсильній злости стискав кулаки за відходячим. З салі пробивався безмірно більшаючий гук оплесків очікуючих.

* * *

Намісник схилився над рукою своєї жінки. Вона подивилася йому глибоко в очі: „Тебе не було недовго. А всетаки мені тебе бракувало".

Намісник засміявся. Легке розтоплююче тепло вступило в суворе обличча. „Чи тепер чуешся добре?" Вона притакнула, споглядаючи на нього: „Ти дуже добрий".

Віддих випняв груди стоячого. „Може тільки так здається. Боїмося за щось, чого не хочемо втратити". Вона легко погладила його по рамени. „Я властиво втомлена. Ходім". Намісник подав їй рамя.

Кругом оплески ставали рвучким буревієм. Скрипак виходив на підвисшення. Він виглядав ще блідше й безкровніше ніж передтим. Очі гляділи геть понад публику. Один погляд заблукав біля порожної льожі. Тоді він схопив одним одиноким ратуючим відрухом скрипку під бороду і приложив смичок.

Микола Паганіні грав...

З практичних справ

Стара незаінтабульована ерекціональна парцеляція.

В часі моїх урядових поїздок в справі урегулювання парцеляції домінікального поля часто зверталися до мене отці парохи з питанням, в який спосіб урегулювати ґіпотечний стан ерекціональної парцеляції й оминути ту анормальність, що селянин купив ерекціональне поле, не заплатив усіх грошей, поле уживає, а парох платить податок.

Щоб селянин заплатив решту ціни купна зараз, на це нема ради, бо він стоїть під охороною віддовженевого законодавства. Найкраще заінтабулювати на набувців поле в дорозі „березневого" закона з дня 23. III. 1929 р., а на інтабуляційній розправі суддя візве набувців, або негайно заплатити решту ціни купна, або інтабулює її яко довг на куплену селянином парцелю, розкладаючи сплату на кілька літ. Селянин хотячи мати поле чисте, без довгу, головно як ходить про не дуже велику суму, платить сейчас. В противному разі справа регулюється судовою ухвалою, парох має спокій з податком і з пливким станом парцеляції.

Як поступати, щоб влада примінила до даної парцеляції „березневий" закон?

В першій мірі треба або самому, або через адвоката, у якого лежать контракти і пляни, внести прохання до земельного комісаря при дотичному старості, щоб староство, зглядно воєвідство урегулювало ґіпотечний стан дотичної парцеляції. До прохання не треба давати ніяких стемплів. В проханні навести, коли парцеляція відбулася (ходить про те, що по 1932 р. березневого закона примінити не можна), чи ціна купна заплачена, а як ні, то кілько хто винен. До прохання треба долучити ґіпотечний витяг в оригіналі, або його відпис з ґрунтових книг, аркуш посілости, а найголовніше пляни і викази поділу парцель і набувців найновішого стану на ґрунті. Бо може так бути, що селянин купив перед десяти роками 4 морґи в одній парцелі, а тепер дав дочці 1 морґ, синові 1 морґ, а сам уживає два морґи; тимсамим з одної парцелі повстали три.

Закон вимагає найновішого стану на ґрунті, тому треба старі пляни доповнити пізнішими змінами. Коли плянів зовсім нема, треба дати землемірові, щоб зняв на ґрунті стан фактичний і виготовив з нього поміровий операт.

Прохання зі всіми алеґатами найкраще доручити особисто за посвідкою у Виділі Рільництва і Реформи Рільної при Воєвідстві (Видзял Рольніцтва і Реформ Рольних), евентуально земельному комісареві при старості (але то довша дорога).

Воєвідство ставить внесок до суду на заінтабулювання парцель згідно з пляном і виказами. Суд розписує інтабуляційну розправу, взиває пароха і набувців землі, регулює справу евентуальної заплати решти ціни купна і видає інтабуляційну ухвалу.

Це засадничий спосіб поступування. Можуть одначе бути якісь спеціяльні випадки і перешкоди, які можу висвітлити в дорозі кореспонденції за зворотом коштів переписки у почтових значках.

Інж. Антін Король
бувший землемір Воєвідського уряду, тепер заприсяжений землемір в Бучачі.

Відділи й кореспондентури:
1). Борислав, Костюшки 123.
2). Перемишль, Ягайлонська 6.
3). Самбір, Ринок, Дім Н. Торговлі.

ПРОМ-БАНК

Львів, Ґродзіцьких 1/І. тел. 292-15 і 200-15.

4). Сокаль, Костюшки 38.
5). Станиславів, Міцкевича 1.
6). Стрий, Фрухтмана 6.
7). Тернопіль, Тарнавського 6 а.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Хрещення України

в москвофільських виданнях.

— Начало христіянства на Руси. Къ 950 лѣтію крещенія Руси: 988 — 1938. „950-лѣтіе крещенія Руси 988—1938". [Львів, 1937, відб. з Календаря Общества ім. Качковського], с. 22—77, м. 8⁰.

К. Б., Початки христіянства на Червоній Руси, тамсамо, стор. 78—83.

М. С. Цебринскій, Незвычайный ювилей 950-лѣтье крещенья Руси 988—1938. Г. Львовъ, 1938, 16⁰, 32 стор.

Не остали й галицькі москвофіли позаду при ювілейних виданнях з приводу хрещення України. Ще в минулім (1937) році появився календар „Общества ім. Качковського", присвячений у великій мірі якраз ювілейним працям; з календаря видано й відбитку п. н. „950-лѣтіе крещенія Руси 988—1938". У цих книжечках маємо одну солідну студію непідписаного автора (тому не можу його назвати), написану з великим знанням матеріялу й гідну окремої уваги — „Начало христіянства на Руси"; на жаль вона писана (очевидно на бажання Видавництва) по-московськи. Правда, не зважаючи на признання за цінність праці з наукового становища, не можу погодитися з висловленими там поглядами. Що найбільше вражає, це брак виразного поставлення справи конфесійного характеру св. Володимира як християнина й ним охрещених Українців, — а саме, чи вони були в католицькій Церкві, чи поза нею. Ця неясність становища характеризує всі названі вгорі праці; ні в одній з них не сказано, чи Україна була за Володимира Великого католицька, чи православна, і навіть не порушено третьої можливости: що в тих часах не було ще розділу Церкви. Зате в усіх трьох працях переводиться тенденції византійські: Україна вже від початків свого масового навернення звязана з Византією, звідти дістала Єрархію (Митрополита й Епископів), церковний устрій, мистецтво, освіту й т. д. М. Цебринський навіть підкреслює, що

„Римскій Престолъ съ повнымъ вниманьемъ отнесся до факта крещенія Руси. Онъ присилалъ до Владимира спеціальны посольства въ 988 году, затѣмъ въ 991 г. и въ 1008 г. Послы передали подарки и мощи святыхъ изъ Рима. Владимиръ дуже благосклонно принималъ ихъ, а даже посылавъ отъ себе въ Римъ посольство, яке вернулось въ 994 г. до Кіева" (с. 13).

Виходилоб, що протикатолицькі ці видання не є,[1]) що вони підкреслюють гармонію між церковним Сходом і Заходом. Та це лише зверха так. Як зазначено, нігде виразно нема мови про конфесійні справи, а натомість, крім підкреслювання звязків з Византією зазначується ще неохоту, що її ніби-то мав виявити Володимир Вел. послам католикам. Про це, як відомо, говориться в тенденційній літописній повісті про хрещення св. Володимира, написаній якимсь Греком уже на початку XII ст., де виступає виразно протикатолицька тенденція. Ніякого відпору тій фальшивій вістці не дано. Натомість настрій, цілком православний, пробивається в інших місцях, може й мало помітних для пересічного читача. Думаю про хитре просування католицькому, але баламученому москвофілами, читачеві, що святі не лише Борис і Гліб, Володимир, Ольга, Антоній і Теодосій Печерські, признані католицькою Церквою, але й Андрій Боголюбський (!! — у Цебринського, ст. 13), Ігор Ольгович, Мстислав Мономахович (тамсамо), всякі пізніші, схизматицькі вже епископи ростовські й т. п., ба навіть Петро Ратенський („950-лѣтіе", ст. 76)! Католицька Церква їх не признає за Святих, отже не можуть признавати також її вірні. З того заключення ясне: В усіх працях, виданих у москвофільських видавництвах і названих вгорі, панують переконання й тенденція православні, а коли так, то це писання шкідливі для віри (екс професо контра фідем). Не поможе тут промовчувати факт церковного роздору (схизми), ні підкреслювати слова про св. Апостольську Столицю. Це лише хитра підлазка, щоб не відстрашити католицького читача.

Крім того в усіх працях панує всевладно „обединительний" дух, що не признає місця українській нації; словом, „общій котьолок". Найяркіше це підкреслює Цебринський, слабше криптонім К. Б., а „на двоє" можна розуміти того роду алюзії в кінці непідписаної праці. Отже з національного погляду всі ці праці також шкідливі.

Щож казати про їх наукову вартість? Ні книжечка Цебринського, ні стаття К. Б. не мають нічого спільного з наукою, це просто популяризація. Найгірше під цим оглядом представляється стаття К. Б. Колиб автор, що вжиємо його слів, мав „соприкосновеніе" з науковою літературою бодай настільки, як „жителі Червоної Руси" з християнством перед Володимиром Великим, то він не писавби напр., що Червенські Городи це „Волинь і Галичина" (направду лише м. б. нинішня Холмщина) (ст. 81), ні такої дурниці, що в часах Володимира Вел. істнувала епархія холмська (ст. 82), коли загально відомо, що Холм як столицю заснував щойно Король Данило грубо по смерті Володимировій! Таксамо „хроніка Нестора" нігде не говорить про Еп. Стефана в тих часах, лише пізніші компіляції й т. д. Але, очевидно, при писанні навіть популярних статтей треба „брати під увагу всі обстоятельства історичні", як то висловлюється криптонімовий автор на ст. 83.

Краще вже з цього погляду вийшла книжечка М. Цебринського. З деякими висловами можна не годитися (напр. про спокійне приняття хрещення без реакцій поганства), можна квестіонувати, чому збунтовані волхви якраз фінські (ст. 6), тощо, — але вже таких разячих річей, як у К. Б., тут не бачимо. Очевидно, автор рішуче невірно твердить, що византійські цісарі прислали св. Володимирові мощі, або те, що св. Князь привіз з Корсуня християнські ікони (ст. 8), чи про заснування св. Володимиром церкви в Володимирі Вол. (хоч це й можливе, але не подане в достовірних джерелах, гл. ст. 24), або рішуче невірне подання, що св. Князь нагло помер (ст. 32), — та все це випливає не з незнання й недбальства, а радше з невміння дати собі раду з джерелами й їх відомостями. Хибою тут, отже, некритичність автора.

Та вже в цілком іншій площині треба ставити критику праці непідписаного автора. Це праця поважна й мається враження, що хіба якісь спеціяльні обставини змусили автора затаїти своє прізвище. Здається не буду далекий від правди, коли висловлю здогад, що редакційні вимоги, чи загальна тенденція збірника — ось причина затаєння прізвища автора.

Тут маємо передовсім продуману, хоч і не вільну від суперечностей працю про християнство за св. Володимира. Щоб не бути голословним, вкажу на одну таку суперечність. В однім місці автор пише таке:

„О крещеніи Владиміра и Руси и устроеніи древне-русской Церкви византійскіе историки не упоминаютъ; впрочемъ, это нисколько неудивительно, такъ какъ они вообще занимаются исключительно византійской исторіей и о событіяхъ изъ жизни чужихъ народовъ, странъ и правителей упоминаютъ лиш тогда, когда эти событія самымъ непосредственнымъ образомъ связаны были съ исторіей Византіи" (ст. 53—54).

Так автор вияснює мовчанку грецьких джерел, сучасних моментові хрещення України, про цей преважний історичний факт. Інакше пояснення дається, — й воно цілком добре — що Греки промовчали неприємні для них факти, власне, що наш св. Князь узяв Єрархію не з Византії (Томашівський). Автор, як бачимо, рад бувби вважати хрещення України хіба за факт маловажний для византійської історії. Щож, коли на ст. 46 він сам пише дослівно так:

„Византія надѣялась, что в случаѣ принятія Владиміромъ христіянства по восточному обряду изъ Византіи, Русь станетъ союзницей Византіи, а можетъ-быть окажется даже и в политической зависимости отъ нея".

А це вже не дрібниця! Цілаж неконсеквенція випливає (як і деякі інші невірні висновки) з хибної концепції автора, що Кн. Володимир приняв Єрархію з Византії. Не буду входити тут у подрібну критику, зазначу лише, що становище автора неприємливе.

Так виглядають праці, що появились в москвофільських виданнях. Осуд про них випав негативно. Вистарчилаб на те сама тенденція, рішуче неприємлива з католицького становища.

І. Історик.

[1]) Вони не посуваються — з тактичних, не принципіяльних оглядів — так далеко, як проф. А. В. Карташев, що в своїй виданій у Парижі книжечці п. н. „Св. Великий Князь Владиміръ, отецъ русской культуры" (1938) просто пише не лише про „зловѣщу западно-русскую унію 1596 г." (с. 20), але просто про... „ересь римскую" (с. 8). Цей ученій (пожалься, Боже!) побив „догматичний" рекорд...

Нові видання

Добрий Пастир, тримісячник, присвячений богословським і церковним справам. Число 3. 1938. Рік VIII. Станиславів. Сторін 208. Зміст: І. Статті. о. Йоан Лікі ЧСВВ, Завдання Католицької Акції. Мр Стефан Тарнавецький, Новітне виховання й релігія. II. На вибрані теми. о. Ісидор Луб ЧСВВ, Нове видання єврейського тексту св. Письма. Фальшиві півтони. III. Душпаст. питання й випадки. Безбожництво й... безбожництво. Котрі книжки заборонені? о. І. Л. ЧСВВ, Сповідь перед власним парохом. IV. Хроніка. А) Церковний огляд. Б) З нашого церковного й релігійного життя. В) З католицького Сходу. Г) З незєдиненого Сходу. Ґ) З католицьких місій. V. Бібліографія. — Адреса Редакції й Адміністрації „Доброго Пастиря": Станиславів, ул. Перацкого 11. Конто П. Щ. 507.999.

о. Станислав Демко: **Яковова жертва.** Повість з часів побуту Богочоловіка на земл:. В-во „Криниця" в Перемишлі. Перемишль, 1938. Ст. 64. Формат: 15 × 11.5 цм.

За велич нації. У двацяті роковини відновлення української гетьманської держави. Львів Р. Б. 1938. Ст. 156. Формат: 25.3 × 18 цм.

Омелян Пріцак: **Рід Скоропадських.** (Історично-генеальогічна студія). Львів 1938. Ст. 22. Формат: 25 × 17.5 цм.

Г. Туров: **Справедливі піоніри кооперації.** Сцен. картина в 1 дії. Переклала К. Малицька. Бібліотека Ревізійного Союзу Українських Кооператив ч. 69. Львів 1938. Ст. 24. Формат: 16.7 + 12 цм.

Др П. Панченко: **Порадник крамаря.** Бібліотека Ревізійного Союзу Українських Кооператив ч. 68. Львів 1938. Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Ст. 104 + XI. Формат: 16.7 × 12 цм.

Олена Степанів: **Кооперативи здоровля,** їх завдання, організація, історія. Друге змінене видання. Львів 1938. Ст. 36. Формат: 20 × 14 цм.

Проф. Марія Омельченкова: **Сельма Лягерльоф, Зігрід Ундсет.** (Літературні силюети). Коломия 1938. Ст. 24. Формат: 20 × 14 цм.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЯВОРІВЩИНІ відбуваються ревізії й увязнення. На днях арештували в Буневі: Івана Матвіїва, Тимка Бучка, Гриця Озимка й Ілька Ходинчака. В Молошковичах арештували Василя Фітеля, в Морянцях Андрія Павука, Олексу Хому та Андрія Гридового. У Свидниці увязнили Анну Леськівну, в Новосілках Петра Дідуха, в Яжеві Старім Івана Василишина, Миколу та Степана Ірзу, Степана Шопського та Миколу Мацелюха. У Сяні поліція перевела ревізію в пароха о. Михаліхи й увязнила його сина Івана. В Коханівці увязнили кількох селян, в Черниляві Говду Гриня.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН засуджено в Сяноці Романа Солтикевича, сина пароха Улюча, березівського повіту, на 2 і пів року вязниці.

У ПРЯШЕВІ зачав виходити новий тижневик п. з. „Пряшівська Русь". Видає його гр.-катол. канонік у Пряшеві, о. Теодор Ройкевич. Чеська преса пише, що „завдання того часопису — розбудити національну свідомість серед численних Українців у Сх. Словаччині".

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ у Празі зголосив демарш у міністра загр. справ Крофти з приводу перелету чеських літаків над польською територією.

ЛЬОРД РАНСІМЕН відвідав на днях прем'єра Годжу та приняв представників генляйнівської партії. Звіт зі своїх розмов вислав англійському прем'єрові Чемберленові.

В МОСКВІ відбуваються наради другої сесії найвисшої ради СССР. На порядку нарад знайшлася м. ін. справа Далекого Сходу.

ШЕФ СОВІТСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ МІСІЇ в Зовнішній Монголії покинув своє становище і втік до Манджурії, забираючи з собою цінні документи про військову ситуацію Совітів на Далекому Сході.

БОЛГАРІЯ дістала у Франції позичку в висоті 375 міліонів франків.

НІМЦІ В РОМУНІЇ предложили ромунському премієрові меморіял з домаганнями німецької меншини в Ромунії.

МАДЯРЩИНА має дістати рівноправність у ділянці зброєнь.

„НЮЗ КРОНИКЛ" пише, що Німці приступили також до укріплення тирольської границі, яка межує з Італією. Укріплення мають чисто оборонний характер.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише, що німецькі військові власти сконцентрували величезні сили та богато воєнного матеріялу в Австрії й Баварії та громадять на терені Німеччини великі запаси нафти й інших сирівців, потрібних до війни.

БЕЛЬГІЯ задумує навязати взаємини з ген. Франком.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заборонило перелітати через Піренеї всім літакам, з виїмком французьких комунікаційних літаків „Ер Франс" й еспанських комунікаційних літаків „Еррас Еспаньоляс". Ті літаки мусітимуть подавати в приближенні годину перелету через Піренеї.

АНГЛІЯ не задумує посередничити в совітсько-японському конфлікті, хіба що котра з воюючих сторін попросить її о це.

ВЕЛИКІ ЛЕТУНСЬКІ МАНЕВРИ відбулися на полудневім сході Англії. Участь у них взяло 950 літаків, 15.000 летунів і 20.000 інших військ.

МАЛЬКОЛЬМ МЕКДОНАЛД, британський міністр кольоній, прибув літаком до Палестини й відбув наради з високим комісарем Палестини та начальним командантом британських військ у Палестині.

ЯПОНЦІ оголосили, що від вибуху совітсько-японського конфлікту до 8-го с. м. стратили 450 вояків.

ВИКОННИЙ КОМІТЕТ гіндуську-мусулманської ліги в Дельгі ухвалив проголосити день 26 серпня „Палестинським днем" на знак протесту проти англійської політики в Палестині. Таким способом хочуть заманіфестувати однозгідність з Арабами.

НОВИНКИ

У Львові по прекрасній погоді в перших днях серпня сильно похолодніло. Сонце від кількох днів не показується. Погода вже зовсім осіння.

Дирекція зелізниць у Львові зарядила, що всі прогульки, прощі, транспорти емігрант.в і робітників в числі найменше 25 осіб можуть замовляти окремі місця в поїздах і вагонах найпізніше на 2 дні перед відїздом, складаючи водночас кавцію на виїздній стації. Кавція йде на покриття частини коштів переїзду.

Львівська поліція перевела облаву на жебраків, в часі якої придержано кількох з них. Особиста ревізія дала незвичайні висліди. В одного жебрака знайдено 4.000 зл. готівкою і 10.000 в трьох щадничих книжечках. В одної жебрачки поліція заквестіонувала 10.000 зл. в готівці. Інші жебраки мали при собі також поважні грошеві суми. Богаті жебраки заявили, що готівку придбали виключно жебраниною. З того виходить, що той фах поплачується...

У Львові при вул. Зеленій кінчать будову величезної палати Суспільної Обезпечальні. Кошти будови виносять дотепер 2.300.000 зл.

Львівський магістрат пригадує заборону впроваджування псів на торгові площі підчас торгу. Винних переступлення цієї заборони каратимуть адміністраційними карами.

Мін-во комунікації у Варшаві признало учасникам сегорічних Східних Торгів у Львові в часі від 3 — 13 вересня зелізничу знижку в поворотній дорозі у висоті 75%. Знижку можна набути тільки за карткою участи, яку можна купити по 3 зл. в кождій зелізничій стації і в бюрах подорожі. При виїзді треба карту остемплювати. Крім того карта участи уповажнює до одноразового вступу на площу Східних Торгів.

На Вовчім під Перемишлем посвятили угольний камінь під будову дому „Товаржиства Школи Людовей".

В с. Коропець у Станиславівщині поліція перевела ревізію в трьох кооперативах. Ревізії не дали ніякого висліду. Причина ревізій невідома.

Здолбунівське староство виселило з прикордонної полоси др Ірину Пріснеську, голову Союзу Українок, лікарку й учительку гігієни в українській гімназії в Рівному.

В с. Волотківці, здолбунівського повіту, згоріло кільканацять домів і господарських забудувань разом з сьогорічним збіжжам.

„Век Нови" в ч. 11.176 пише: Село Седлищі в костопільському повіті було останньої неділі тереном великого торжества, а саме переходу з православя на лоно католицького костела всіх його мешканців. Село Седлищі заселює давна загородова шляхта, яку „зрущив" займанницький уряд. Мешканці Седлищ належать від довшого часу до „Звйонзку шляхти загродовей".

В Поточиських, городенського повіту, селяни збудували власним коштом водотяги, які доставляють свіжу воду до кождої хати в селі. Інсталяція водопроводів коштувала 10.000 зл. Посвячення водопроводів довершив о. А. Навроцький.

На Гуцульщині перебуває тепер шведський учений, професор словянознавства в університеті в м. Люнд, др Гуннар Гуннарсон, який недавно написав книжку п. з. „Словянський світ". Шведський професор збирає на Гуцульщині матеріяли до нової праці про словянські народи.

Від іскри мотору при молотілці згоріло 100 будинків у Лосицях к. Седльц.

У Варшаві є тепер 2.215 практикуючих адвокатів та 829 адвокатських аплікантів.

Гумор. — У скарбовім уряді. — Я бажавби заплатити податок. — Дуже прошу, сядьте будь ласка. Сего року ви перші. — Якто перший? — **Ну, перший** чоловік, який собі того бажає.

На Поліссі перебуває тепер прогулька 17-ох англійських учителів під проводом проф. Росселя, державного мужа і знавця рільничих справ. Прогулька зацікавилася побутом поліських сіл і звичаями Поліщуків. Прогульці товаришив лунинецький староста.

В Руднику над Сяном вискочило з рейок кілька вагонів поспішного поїзду, що їхав зі Львова до Варшави. Вісім пасажирів легко ранених. Перерви в русі не було.

Б. польського поліцая Міхала Наконечного, обвинуваченого за отроєння листоноша, засуджено в Чорткові на кару смерти. По оголошенні присуду обвинуважений хотів утікати, та сторожі вдалося його придержати.

У Верхраті пов. Рава Руська вибухла грізна пожежа в домі Миколая Гаса. Пожежа скоро перенеслася на інші забудування і доми, внаслідок чого згоріло 18 господарств, в тім школа і почтова станиця. Шкоди обраховують на поверх 80.000 зл. В часі слідства устійнено, що причиною пожежі була необережність дітей Миколая Гаса.

В мокотовській тюрмі під Варшавою повісили відомого бандита Никифора Марушечка. Бандит до останньої хвилі не виявляв ніякого покаяння і не хотів приняти релігійних потіх мимотого, що вязничний капелян провожав його аж до самої шибениці. Одиноким бажанням грізного бандита перед смертю було зісти вечерю. Це бажання заспокоєно.

У Гдині панує небувала спека. Температура доходить щодня до 50 ст. Цельзія. Кільканацять осіб занедужало від соняшного удару.

В Совітах зачалася нова филя релігійних переслідувань. Між іншими замкнено також протестантську святиню в Москві.

У Празі в днях від 15 — 17 вересня с. р. відбудеться міжнародній конґрес, присвячений справі лікувальних і ароматичних ростин. В конґресі возьмуть участь представники 18 держав европейських і заморських.

Над Німеччиною перейшли великі бурі. В любецькому заливі підчас наглої бурі втопилося 5 осіб. В м. Ґерсфен мала річка виступила з берегів та залила ціле місто. Шкоди виносять около 100.000 марок. У Штутґарті вода залила вулиці, осягаючи ненотований від 1906 р. рівень півтора метра. Сильний струм води вивертав на вулицях авта і людей. В інших місцевостях Німеччини шаліли буревії з градом. Шкоди величезні.

Нова влада Австрії скасувала славний теольоґічний виділ при університеті в Інсбруку, в котрім студіювало богословські науки також багато студентів споза Австрії, ріжних народностей.

Над Стирією (б. Австрія) обірвалася хмара. Води залили поля та галі машин у кількох фабриках.

Під Дебречином на Мадярщині трапилася велика летунська катастрофа, в якій погибли 9 мадярських журналістів та 3 особи з обслуги. Літак з невідомих причин упав та згорів.

Над Францією перейшов великий буревій. В Парижі вулиці залиті водою. В деяких околицях припинена зелізнича комунікація. Втрати на полях великі.

Італійський часопис „Стампа" пише, що число Жидів в Італії доходить до 60 тисяч, а не як подала преса 44.000. 92 процент Жидів працює у промислі, торговлі і вільних званнях, замешкуючи передовсім Венецію, Ліворно, Рим, Фльоренцію, Феррару, Мантую й Анкону.

Муссоліні, бажаючи особисто переконатися про боєву справність нової двополкової піхоти, взяв участь у маневрах в Абруцах. В часі маневрів обняв провід 82 полку піхоти та відбув з ним півторагодинний марш. Відтак особисто кермував операціями проти „ворожих" формацій.

Гумор. — Куди вибираєтеся на ферії сего року? — Правдоподібно до Неаполю, бо теща сказала мені вчора: „Хочу побачити Неаполь і вмерти!"

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

У звязку з останньою знижкою збіжевих цін Львівська Рільнича Палата скликала нараду представників орґанізацій хліборобських, кооперативних та хліборобсько-торговельних. Розглянувши висліди сегорічних жнив нарада ствердила, що остання знижка цін не має ніякого обективного узасаднення та що пляни сегорічної збіжевої політики правительства дадуть якнайкращі висліди. Львівська Рільнича Палата представить правительству й іншим Рільничим Палатам середники та пляни, які повинні привернути рівновагу на збіжевому ринку.

Після даних Головного Статистичного Уряду загальне число механічних повозів у Польщі 1 липня с. р. виносило 51.729 штук. В порівнанні з тою самою датою минулого року, отже за рік, число механічних повозів зросло на 9.681. До механічних повозів належать: авта особові й тягарові, автобуси, таксівки, мотоциклі, авта вогневих сторожей, міських заведень і т. п. Всіх авт 1 липня с. р. нараховано 39.253, отже 7.367 більше ніж минулого року. Особових авт (приватних і урядових) було 23.064, отже 4.755 авт більше ніж в тому самому часі минулого року. Число автобусів зросло на 229 і осягнуло цифру 1.983. Тягарових авт 1-го липня с. р. було 7.813, тобто 1.703 більше ніж у 1937 р. Число мотоциклів зросло до 12.476. У висліді тих усіх змін на 1.000 мешканців у Польщі припадає ледви 11.4 авт.

Варшавська Рільнича Палата уруxомлює зпочатком шкільного року 1938-39 рільничий ліцей в Собішині, пов. Гарволін. Завдання ліцею приготовити молодь до праці у хліборобському званні, спеціяльно узгляднюючи підготову до праці в суспільній аґрономії на учительських та інструкторських становищах і т. п. Абсольвенти ліцею мають такі самі права як абсольвенти загальнообразуючих ліцеїв у службі військовій, державній і цивільній. Абсольвентам прислугує право вступу на висші школи подібного типу або і до інших научних заведень по зложенні відповідних іспитів. Наука в ліцеї триває 3 роки й обіймає теоретичну та практичну підготову.

Польща і Литва найдешевші краї світа. Покажчик коштів прожитку в деяких державах за травень 1938 р. представлявся як слідує: Анґлія 87.9, Бельґія 84.1, Чехословаччина 80, Естонія 85, Франція 134.9, Вільне Місто Ґданськ 92, Голяндія 77.5, Японія 101.5, Югославія 82.2, Литва 46.9, Латвія 83, Німеччина 80.2, Норвеґія 98.2, Польща 52.2, Злучені Держави Півн. Америки 76.8, Швайцарія 81.5, Мадярщина 76.6, Італія 94.9.

Сегорічні збори збіжжа на Мадярщині заповідаються якнайкраще. Збори пшениці оцінюють на 25.1 міліонів квінталів, коли минулого року зібрано тільки 19.6 міл. квінталів. Збір жита має бути на 2 міл. кв. більший, ячменю 1 міліон. Мадярське рільництво зуживає річно коло 10 міл. квінталів для власного прожитку і під засіви, отже на вільному ринку в обороті знайдеться коло 15 міл. кв. пшениці. В біжучому році правительство запевнило рільництву мінімальну ціну 20 пенґів за квінталь. Отже сегорічні впливи мадярського хліборобського населення тільки за пшеницю і то рахуючи по мінімальній ціні дійшлиб до 300 міліонів пенґів. Сегорічний дохід з пшениці на 120 міл. пенґів більший, ніж минулого року.

Посмертна згадка

Дня 6 серпня с. р. упокоївся в Бозі о. Петро Давосир, парох Пристані, пов. Жовква, перемиської епархії, в 56 році життя і 26 священства. Покійний уродився в Острівці теребовельського повіту. Після рукоположення душпастирював 11 літ серед невідрадних ґірських обставин на Лемківщині: в Маньові, Волі Міговій, Жеґестові, Войковій та Ліщинах, оставляючи там трівкі сліди своєї ревної праці. Всі парохії, де Покійний працював, остоялися при прадідній гр.-катол. Церкві мимо великої аґітації православних. Будучи в Жеґестові і Ліщинах, Покійний поза взірцевим душпастирюванням положив богато заслуг на освітнім і економічнім полі, працюючи разом з покійним радн. Василем Яворським. В Ліщинах, селі темнім, де від непамятних часів не було школи, Покійний як член повітової шкільної ради в Горлицях довів не лише до оснування народньої школи, але своїми невтомними трудами довів до знесення коршми, що була язвою села і містилася біля церкви, купуючи від місцевого коршмаря-Жида дві хати з трьома морґами поля для поміщення місцевої школи. Там також довів до зорґанізування церковного хору та до сконцентрування всего громадянського життя при церкві так, що голос священика був рішаючим у всіх справах громадянського життя трьох сіл, Ліщини, Білянка, Кункова. Тому й не диво, що в шкільній хроніці записано там золотими буквами імя Покійного та його діла, а не інакше і в серцях парохіян. Також богато учителів-Українців завдячує Покійному свої учительські посади в горлицькому повіті в тому часі, коли Покійний був членом повітової ради в тамошньому повіті. В 1923 році стає парохом Пристані. Тут зреорґанізував та скріпив релиґійне життя у місцевому брацтві і в парохії; в ювілейному році з нагоди 300-ліття смерти св. Йосафата уладив парохіяльні реколекції; відновив основно церкву та перевів будову нових приходських господарських будинків, що в часі війни були зовсім знищені. Все це перевів так щасливо, що обійшлося без розписання конкуренції. Для утривалення памяти ювілею 950-ліття хрещення України вже в часі недуги поручив перевести внутрішню віднову церкви, яку, на жаль, вспів довести тільки до половини, бо смерть ненадійно перервала Його трудяще життя. В останньому місяці перебував Покійний на лікуванні в Жовкві, а вкінці в загальному шпиталі у Львові, де й скінчив своє трудяще життя, оставляючи незаосмотрених жену й четверо дітей. На вічний спочинок відпровадив Покійного Впр. о. сов. Кишакевич в супроводі 6 священиків на Янівське кладовище у Львові, де теплими та зворушливими словами попращав Його великомостенський Декан Впр. о. Павлюк. — Вічна память Покійному! (К).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Каліф з Багдаду.
АТЛЯНТИК: У пастці.
КАСІНО: Невидне подружжа.
МУЗА: Перегони.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Проступник.
РОКСІ: Авдієнція в Ішлі.
СТИЛЕВЕ: Весна над Секваною.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2). 30—8—10

Старша, інтелігентна жінка прийме місце господині у старшого священика або пані. Ласкаві зголошення: **Batiatycze, dla M. M.**

Бувший землемір Воєвідського Уряду в Тернополі

Інж. АНТІН КОРОЛЬ

по довголітній урядовій практиці відкрив **Канцелярію заприсяженого землеміра** і веде її в **БУЧАЧІ** при **вул. Мулярській ч. 2.** (Buczacz, ul. Murarska 2).

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/8 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 18 серпня 1938. Ч. 62 (1162)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Німеччина приготовляється до війни.

Англійські правительственні круги одержали вісти про великі приготування до війни у східніх, полудневих та полудньово-східніх округах Німеччини. В останніх трьох днях зелізничим шляхом Нірнберг—Ульм переїхало 12 військових поїздів. У декотрих районах відбувається частинна мобілізація, при чому видано приказ реквірувати самоходи й коней. Одночасно англійські часописи пишуть, що в недалеких німецьких маневрах возьмуть участь також резервісти в числі около 300.000. В Німеччині є тепер під зброєю міліон вояків.

Буря на совітськім Олімпі.

До Москви прибув літаком маршал Бліхер в товаристві марш. Будьонного і заступника комісара військових справ Федька. Маршал Бліхер мав дістати гостру нагану за свою діяльність у справі Чанкуфенгу. Говорять навіть про відкликання його з Далекого Сходу й перенесення на інше становище в середній Росії. На останнім засіданні ради народніх комісарів дійшло до перепалки між Ворошиловом і Літвіновом. Ворошилов мав закинути Літвінову, що своїми дипльоматичними інтригами довів до того, що СССР змарнував таку добру нагоду розгромлення Японії. Рівночасно Ворошилов мав загрозити уступленням на випадок відкликання Бліхера з Далекого Сходу. В Москві панує загальне переконання, що між Бліхером і Літвіновом дійде тепер до рішаючої розгривки.

Міжнародній Трибунал у Газі вирішить чесько-словацький спір.

Виходячи з заложення, що пітсбурґський договір се договір міжнародній, бо заключено його між двома народами, Чехами і Словаками, словацька автономічна партія задумує звернутися до Міжнароднього Трибуналу в Газі зі скаргою на Чехів, які не дотримали того договору. Притому Словаки підчеркують, що договір в Пітсбурґу був предложений мировій конференції у Версалі. Голова Націоналістичної Ліги Словаків у Злучених Державах Північної Америки, др Гледко, має зібрати між Словаками в Америці фонди, потрібні на покриття коштів, звязаних з внесенням скарги до Міжнароднього Трибуналу в Газі.

Нова корпусна округа у Франції.

Французький часопис „Епок" звідомляє, що вже в найближчому часі повстане нова корпусна округа на східній границі Франції, правдоподібно з осідком у Метцу або Штрасбурґу. Округа обійматиме під одною командою цілу укріплену полосу французького пограничча, т. зв. „лінію Мажіно", яка тягнеться від Штрасбурґа через Льотарингію аж до Арденів. Дотепер та полоса підлягала командантові 20-ої округи в Нансі і командантові 6 округи в Метцу.

Японський міністр про переговори з Совітами і війну з Китаєм.

Японський міністр скарбу Ікеда заявив представникам японської преси, що тепер по завішенні зброї між Японією й Совітами зачнуться переговори у найважніших справах. Мін. Ікеда зазначив, що покищо годі передбачити, чи теперішне завішення зброї доведе до нового означення границі між СССР, Манджурією й Кореєю. Щодо китайських справ, мін. Ікеда заявив, що Японці не припинять воєнних ділань навіть по здобутті м. Ганков і будуть вести їх аж до цілковитої ліквідації Чанкайшека. Японія високо цінитиме співпрацю великодержав у відбудові господарського життя Китаю.

Конфіскати „Нової Зорі".

Sygn. VI. 1. Pr. 264/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie: Przewodniczący: S.S.O. R. Michale, Sędziowie S. O. W. Kapecki i Z. Bittner w sprawie konfiskaty Nr. 48 czasopisma p t: „Nowa Zoria", z daty Lwów, dnia 30 czerwca 1938 r Sygn. VI. 1. Pr. 264/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 lipca 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 29. VI. 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Nowa Zoria" Nr. 48 z daty Lwów, dnia 30. VI. 1938 r., zawierającego 1) w artykule zaczynającym się od słów „Hołodiwka" — w całości z tytułem, znamiona przestępstwa z art. 170 k k. i 255 § 1 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p.k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. — Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ustawy druk. z dnia 17 grudnia 1862 roku. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Wymieniony artykuł zawiera tendencyjną i nieprawdziwą wiadomość o postępowaniu polskich władz więziennych zdolną tym samym zaniepokoić ogół publiczny. Ponadto pomawia polskie władze więzienne w związku z ich urzędowaniem o takie postępowanie, które może je poniżyć w opinii publicznej. — Według §§ 487,489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatym powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: R. Michale wr. Protokolant: sekr. Sałowski wr. Za zgodność: (Підпис нечиткий) rejestr.

Sygn. akt VI. 1. Pr. 299/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S.O. Dr T. Horodyski, S.O. J. Niementowski S.O. T. Olchawa w obecności Wiceprokuratora Olszewskiego w sprawie konfiskaty Nr. 55 czasopisma „Nowa Zoria" z daty Lwów, dnia 24/VII. 1938 roku do Sygn. VI. 1. Pr. 299/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 lipca 1938 roku po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 22 lipca 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Nowa Zoria" Nr. 55 z daty Lwów dnia 25. VII. 1938 zawierającego: w artykule p. t. „Szczo dijetsia" w całości z tytułem znamiona występku z art. 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. drukowej z dnia 17 grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez tendencyjne i niezgodne z prawdą przedstawienie stosunków w Chełmszczyźnie, a w szczególności problemu cerkwi prawosławnej, szerzyć nieprawdziwe wiadomości mogące zaniepokoić ogół i wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p.k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatym powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Dr St. Horodyski wr. Protokolant: (підпис нечиткий). Za zgodność: Z. Warzoszczak kierownik sekr.

Неоімперіялізм

Німеччині — Европа, Японії — Азія, Італії — Африка.

Кілька слів про засадничі вимоги української політичної тактики під сю пору.

Нема сумніву, що старі демократичні держави, які перемогли в великій війні в роках 1914—1918, не упорядкували світа по справедливости. Через те правдивий мир став неможливий. Загальні зброєння на суші, на воді і в воздусі стають все більші і більші, податкові тягарі у всіх державах стають все страшніші, границі між державами робляться безпереривними зелізно-бетоновими „лініями Мажіно", а рішаючі держави світа виглядають як потворні кузні зброї та воєнні табори.

На тім повоєннім тлі виріс большевизм, який по офіціяльним даним держить у тюрмах і концентраційних таборах 7 (сім) міліонів вязнів, а як противага большевизмові появився фашизм, який називають також збірним іменем „неоімперіялізму". Він ріжниться від старого, довоєнного, капіталістичного імперіялізму передовсім тим, що за ним дійсно стоять народні маси, особливо середні кляси, в тих краях, які він вспів опанувати, себто в Італії, Німеччині та в Японії. Правий французький публіцист де Керілліс так означує головну ціль фашистівського неоімперіялізму: на ново поділити світ, а саме в той спосіб, щоб Німеччина одержала під свою геґемонію Европу, Японія Азію, Італія Африку (докладніше: північну Африку і Середземне море). Італія вже скінчила першу спробу опановування Африки, Японія якраз тепер виконує спробу опанувати найбільшу з країн Азії Китай, Німеччина занявши Австрію приготовляється основно до того, що уважає своєю місією щодо Европи.

Недавно появилися в Італії „Акти Великої Ради Фашистів", до яких Муссоліні написав дуже цікаву передмову. Зміст її такий: Фашистівська Італія змагає до відбудови Римської Імперії. Війна в Еспанії (в якій Італія бере участь добровільними формаціями) се з одної сторони продовження війни в Абесинії, а з другої сторони це тільки перший вступний бій. Річ в тім, що коли большевизм зробив еспанську війну „своєю", то і фашизм зробив її „своєю". Таким чином фашисти перший раз поборолися на міжнародній арені з силами большевизму і з силами т. зв. „безсмертних засад", себто з тими, що стоять на засадах індивідуальної свободи й демократії. Муссоліні рахує большевизм до революцій старого типу з минувшого століття, себто до революцій типу ліберально-демократичного, хоч большевизм виринув у 20-ім столітті. В дійсности він тільки причіпка до лібералізму з 19 століття.

З тої передмови Муссолінія французький публіцист Андре Леру робить в паризькім „Попілер" висновок, що тепер безпосередну перешкоду в плянах італійсько-німецького союза становить не большевизм, а демократія, не СССР, а головно Франція.

Також лондонський „Таймс", великий орган англійської консервативної буржуазії, писав з приводу другої річниці горожанської війни в Еспанії, що коли еспанський конфлікт очистити від тимчасових і припадкових додатків, то видно в ним не противенство большевизму й капіталізму, а противенство демо-

кратії й фашизму. А знов ліва і демократична преса всіх країв раз-у-раз підчеркує, що по стороні мадридського правительства борються сили пролетарські і непролетарські, анархісти й католики (Баски), соціялісти і Катальонці, та що лише тим можна пояснити, що розрізана на дві части Еспанія так довго витримує натиск потрійних сил фашизму: свого власного, італійського й німецького.

В усякому разі ситуація в Еспанії дуже замотана, бере в тій грі участь і большевизм тай тому англійська консервативна буржуазія не спішиться виразніше підпирати червону Еспанію. *)

В разі якби між СССР і Японією вибухла правильна і затяжна війна, в Европі наступилоб скоре вирішення двох важних справ: еспанської і чехословацької, бо тоді Англія і Франція мусілиб заангажуватися в події на Далекому Сході, рішаючі про їх світове значіння. Отже світова преса з великою увагою слідить події в Азії та застановляється над тим, чи конфлікт між СССР і Японією не переміниться в новий світовий пожар. І так лондонський „Дейли Телеграф" (що злився з „Морнінґ Постом" в одну газету) пише, що незнана до недавна гора Чан-Ку-Фенґ, за яку велися бої, має на неозначенім іще пограниччі виїмково важне значіння, бо з неї можна бити і на лінію зелізної дороги і на морську пристань Кагін, через яку Японія заосмотрює свою армію в Кореї й Манджурії. Обидві сторони розуміють надзвичайну вагу тої гори і тому хоч не хочуть війни, та раз-у-раз підвозять нові воєнні матеріяли для оборони згл. здобуття тої гори — і тому той на око місцевий конфлікт за пограничну позицію може кождої хвилі перемінитися в війну на велику міру.

Французька преса донедавна майже вся була оптимістично настроєна. А тепер почали появлятися в ній і поважніші побоювання, хоч ситуація не все таксамо напружена. І так „Фігаро" пише: Льогічно думаючи, треба сказати, що тепер ні СССР ні Японія не в силі розпочинати нову велику війну, але на жаль на саму льогіку нема що спускатися: Японія знайшлася в такім труднім положенні, що для неї загальна бійка (суматоха) булаб свого рода виходом в ситуації.

Воєнний звітовик паризького „Журналю" застановляється вже над шансами затяжної війни між СССР і Японією тай пише: В новій війні між Японією й Росією воєнна фльота малаб іще більше значіння ніж мала в першій війні 1904 року. Маємо одинокий офіціяльний документ, на підставі якого можна оцінювати силу совітської воєнної фльоти: се текст морського договору між Англією й СССР, в якім вичислений склад большевицької фльоти. На тій підставі можна сказати, що японська воєнна фльота найменше три рази сильніша від большевицької і до того японська фльота „вдома" тай опановує всі три вузькі проливи, якими можна дістатися до Владивостоку, головної пристані російської фльоти на Далекому Сході, себто Японія опановує проливи: Ляперузов, Цугарський і Корейський. Всі вони під контролею японської берегової лінії, а в Корейськім проливі під Цушімою Японці вже раз розправилися з російською фльотою. Таким чином, пише французький знавець, головний транспорт живої сили і постачання для армії СССР мусить відбуватися через Сибір, все ще одноторовою довжезною зелізницею в кепським стані. СССР має за мало вагонів і замало льокомотив, щоб можна було інтензивно перевозити тягарі, війська, ранених і хорих. Словом, війна між СССР і Японією булаб дуже затяжна.

До такого самого висновку доходить і „Парі-Міді". Він пише, що теорія про т. зв. „блискавичну війну" остала паперовою теорією. Досвід в Еспанії та в Китаю показав, що скорі успіхи неможливі навіть тоді, коли одна сторона має очевидну перевагу. Під впливом тих лекцій Італія (яка дотепер дивилася на модерну армію як на свого рода сверлик, що ним можна скоро довертітися до серця ворога) робить зусилля, щоб її армія могла видержати довгу війну. Також інші паризькі часописи не проявляють уже великого оптимізму, особливо, коли представляють, як аскетично живе тепер Німеччина, перезброєна до найвищої границі, постійно „під парою", щоб могла кождої хвилі кинутися в вир війни (Гл. „Жур", „Еко де Парі" й ін.). Так тепер виглядає міжнародня ситуація в освітленні найновіших подій і голосів великої світової преси.

Ми Українці як нарід не можемо втратити в новій війні тілько, що можуть утратити посідаючі нації, хоч і для нас нова війна може бути страшна. Якаж повинна бути тактика української преси й українських зорґанізованих чинників, що мають свободу рухів. Преса повинна памятати, що всякі її виступи проти одного з двох великих таборів, демократичного і неоімперіялістичного, будуть при першій нагоді використані проти українського народу в цілі винищування його, а ніякої користи нам не принесуть. Таксамо нам як спільноті принесуть лише шкоду всякі взаїмні шкалювання себе чи то в краю чи за кордоном. Гряде грізний час, який вимагає від нас консолідації, а де вона неможлива, то бодай поважного взаїмного відношення до себе без огляду на ріжницю політичних поглядів. Засади такого поведення важніші ніж на перший погляд може здаватися.

*) Соціялісти й анархісти в Парижі зібрали цікавий і страшний матеріял про „урядування" московської чрезвичайки в теперішній Еспанії. Промовчуючи, як чека страшно винищує катол. духовенство, соціялісти й анархісти страшенно кричать про винищування їх приклонників. Пишуть, що в офіціяльних і таємних тюрмах республиканської червоної Еспанії сидить тепер 15.000 марксистів! В одній тілько Барцельоні чека займає камяниці при чотирох улицях і всюди урядила таємні вязниці. Найстрашніше тортурують вязнів у підземеллях монастиря св. Урсулі. „Спартак" у ч. 11 пише, що основна маса агентів чрезвичайки в Еспанії се Німці, Поляки, Італійці, Угри, Австрійці, Французи й ін. міжнародня збиранина, але на чолі стоїть Росіянин, бронет високого росту, ніс приплощений як у боксера, говорить і по німецьки, але з російським наголосом. Міністр справедливости Ірухо відповів на жалоби делегації II-го Інтернаціоналу, що правительство червоної Еспанії безсильне супроти того, що там робить чека... Гл. статтю Н. Вакара „Агенти Єжова за границею" в 6342 ч. „Посл. Новостей".

Знахідки в Крилосі

Сегорічні розкопи в Крилосі на місці, де були Осмомислова катедра і Золотий Тік, дали дуже цінні знахідки. Одна з найцінніших знахідок на терені катедри се кусень поливаної кафлі з фрагментом тризуба. Сю кафлю знайдено в день св. Володимира напроти головного вівтаря катедри. Се вже друга знахідка з Володимировим тризубом побіч цегли з тризубом, що її знайдено підчас розкопів у Киеві на місці, де була Десятинна церква. Крім того на терені катедри знайдено кусні розбитих дзвонів, кусні дахівки, якою був покритий дах катедри, кусні розтопленої бляхи, якою були покриті копули катедри і т. п. На Золотому Тоці викопано зелізні стрілки, зелізні закінчення списів, остроги, стремена, ключі, ножики, кістяні гребені, скляні й лупакові коралики, бронзові перстені, кусники бранзолет та окуття богослужебних книг.

Заява Католицької Пресової Агенції.

Католицька Пресова Агенція заперечує інформації деяких польських часописів, немовби Св. Отець задумував переводити основні зміни в кардинальській колегії, щоб усунути перевагу італійських елементів. Згідно з тими поголосками Польща малаб дістати трьох нових кардиналів. Знов інший часопис доніс з Відня, що по найдовшім житті Пія XI кандидатом до папської тіяри буде один з польських кардиналів, причому той часопис інформував, що краківський митрополит та архиепископи львівський і виленський малиб стати кардиналами. КАП стверджує, що ті інформації виказують незнання відносин. Про пляни Папи очевидно ніхто не може знати і все, що на ту тему пишеться, свідчить лише про буйну фантазію. Зрештою се річ у високій мірі невластива підносити справу наступства Папи, коли Папа мимо старечого віку тішиться якнайліпшим здоровлям.

Новий православний митрополит у Польщі?

У варшавських православних кругах кружляють поголоски про можливість зміни на становищі голови автокефальної православної Церкви в Польщі. Митрополит Денис мавби уступити й виїхати закордон (мабуть до Франції); на його місце мавби прийти епископ Сава, теперішній новгородський ординарій. Другим кандидатом на становище православного митрополита мавби бути архимандрит Григорій Перадзе, Грузин, професор православної теольогії у варшавському університеті. Більше шанс має здається епископ Сава, б. старшина російської армії та один з польонізаторів православя. Епископ Сава, на прізвище Савєтов, був давніше епископом-помічником митрополита Дениса у варшавсько-холмській епархії.

Виселили православного священика.

Адміністраційна влада наказала покинути терен волинського воєвідства православному парохові села Піддубців на Луччині, о. Воронюкові, Наддніпрянцеві. Деякі польські часописи подали як причину виселення те, що о. Воронюк був головою „Просвітянської Хати" Волинського Українського Обеднання. Інші як причину подають те, що о. Воронюк не мав польського горожанства. О. Воронюк тішився загальною любовю й пошаною у своїх вірних, які вислали негайно делеґацію до староства з проханням залишити їм священика на місці. Інтервенція не помогла. Тоді делеґати звернулися до волинських послів і воєвідської влади. Більшість делегації творили жінки.

Великі втрати рільництва.

Львівська Рільнича Палата розписала до повітових рільничих організацій анкету в цілі зібрання відомостей про шкоди, які заподіяв с. р. град у Східній Галичині. На підставі даних, зібраних повітовими рільничими організаціями, шкоди представляються ось як: В тернопільськім воєвідстві град навістив 9 повітів, а саме: бучацький, чортківський, каменецький, перемишлянський, радехівський, скалатський, зборівський, збаражський і золочівський. Град знищив збори в 48 громадах на просторі 15.276 гектарів. У львівському воєвідстві град знищив збіжжа на просторі 5.677 гектарів у 34 селах повітів городецького, ярославського, львівського, сяніцького і тарнобжеського. З терену станиславівського воєвідства прийшли покищо вісти про великі шкоди від граду в жидачівськім повіті. Воєвідські уряди у Львові й Тернополі та Львівська Рільнича Палата звернулися до міністерства рільництва з проханням, урухомити пільгові кредити для пошкодованих.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Пригадка на часі

„Діло" в ч. 174 принесло передовицю, в якій автор пригадує постанови повоєнних договорів у справі національних меншин. В ній пише м. ін.: Для нас, Українців у Польщі, важні постанови міжнароднього права „про охорону національних меншин" головно з сен-жерменського договору, що був заключений 10 вересня 1919 р., та доповнення до цього договору, устійнене в рішенні Ради Амбасадорів з 15 березня 1923 р. У статтях 66, 67 і 68 сен-жерменського договору забезпечується рівність усіх громадян без ріжниці раси, мови й релігії перед законом; ніхто не сміє бути упосліджений з причини ріжниці релігії чи віроісповідання у користуванні громадськими й політичними правами, зокрема при доступі до публичних становищ, урядів і достоїнств, або у виконуванні якогонебудь ремесла і промислу. В 66 ст. сен-жерменського мирового договору виразно сказано, що „ніякому громадянинові не можна накладати обмежень у свободі вживати якоїбудь мови у приватних або ділових взаєминах, у справах релігії, преси, або в якихбудь оповіщеннях та публичних зібраннях". Щодо прилюдного навчання має держава в містах і повітах, де громадяни, що говорять іншою мовою як державна, виказують значнішу частину населення, *признати відповідні облекшення, щоб* запевнити у всенародніх школах дітям тих громадян навчання в їх матірній мові" (арт. 67). А врешті „в містах і повітах, де є розмірно значніше число громадян, що расою, релігією і мовою належать до меншин, буде тим меншинам забезпечена відповідна частина усіх сум, призначених на виховання та на релігійні або добродійні цілі з публичних засобів у державних, громадських або інших буджетах". Ці постанови сен-жерменського мирового договору про охорону національних меншин підписали представники всіх сукцесійних по Австрії держав разом з представниками польської республики. Але наше положення у Польщі міжнародньо сперте на багато ширшій правній підставі. Рішенням Ради Амбасадорів з 15 березня 1923 р. Рада Амбасадорів стверджує: „Тому що Польща признала, що супроти східної частини Галичини етнографічні умовини конечно вимагають автономічного устрою"... вона рішила „признати границі Польщі з Росією по лінії, означеній і замаркованій за згодою обох держав і на їх відповідальність у дні 23. XI. 1922 р.". — Те все треба пригадати коли на европейськім овиді політичного життя знову виринула справа національних меншин як актуальна проблема... Саме тепер приступає до розвязки цієї проблеми Чехословаччина, щоправда під сильним зовнішнім натиском; заповідає в офіціяльному комунікаті охоту поладнати якось справи своїх меншин також Ромунія; є вістки, що також югославянський премієр Стоядіновіч намагається навязати нитки контакту з хорватським національним проводом. Тихо тільки на польськім меншиневім відтинку — після повного провалу спроби нормалізації українсько-польських відносин. А народи, завойовані червоною Москвою, що їх вона трактує як національні меншини, кровю спливають у боротьбі за своє визволення і за своє незалежне життя. 25 і 26 с. м. відбудеться у Стокгольмі конференція представників національних меншин, в якій возьмуть участь також українські представники. Сподіємося, що хоч у такий спосіб в дискусії, що почала розгортатися довкола проблеми національних меншин і бездержавних народів, вони докинуть своє голосне й важке слово. Міністр Бек відмовився респектувати міжнародні постанови про охорону національних меншин. Польща односторонно зірвала згадані вгорі договори, аргументуючи своє становище престіжевими державницькими мотивами. Але річ не у престіжі. Річ у проблемі. А проблеми не можна перекреслити ані пером ані словом. Українська проблема в Польщі цеполадната. Вона стає щораз пекучіша, щораз гостріша. І вона мусить бути розвязана тільки в одній площині: признанням Українцям їх окремої політичної особовости та забезпекою їм таких прав і можливостей, які задовольнили б мінімум їх політичних амбіцій та повні культурні й господарські вимоги.

Між патріотизмом і провокацією

Під таким заголовком „Свобода" в ч. 30 принесла статтю у звязку з останніми подіями в нашому краю та увязненнями Українців. У статті читаємо м. ін.: По нашим підрахункам перенесеним на основі звітів преси від дня 20.VII. по 5.VIII. с. р. арештовано під замітом акції О. У. Н. на терені Східньої Галичини ок. 180 молодих Українців, здебільша селян. Декого згодом випустять; протеж треба ждати на цім тлі низки судових процесів, які — як завжди — покінчаться довголітніми засудами і внелімінуванням на довший час низки активних українських одиниць з теперішнього розвитку українського національного життя. Але справа не тільки в особистій долі чи недолі цих одиниць чи гуртів нашої молоді. Справа лежить глибше. Так воно трапляється, що внаслідок тієї акції як її невідхильний супровідний мотив приходить повне спараліжування всяких проявів організаційного українського життя у всіх дотичних околицях. І треба вже раз зясувати собі, що в той цілковито фальшивий спосіб висловлений патріотизм ще далеко не рівноважить цих величезних шкід, що їх внаслідок того роду актів поносить українське явно зорганізоване національне життя на місцях. Між тим, що хтось зневажить державне знамя Польщі, скине портрети достойників держави, замаже грязю орла на почтовій скринці, вдарить опівночі в дзвони і висипле могилу у поминки полк. Коновальцеві — а тими послідовностями, які це потягає для зорганізованого українського життя в цілій околиці, нема ніякої пропорції. — В цих кількох днях цілковито обезвладнено просвітянське життя у низці повітів. В цілих полосах краю заборонено всякі імпрези. Не дають дозволу на сходини, навіть на збори кооператив, накладають на цілі околиці спеціяльні утруднення і заборони, які живцем пригадують систему стосовану супроти населення в прикордонній полосі. Одна з найприкріших форм репресії — це масові варти, які поглощують дні і ночі цілим частинам сіл. Коли хтось думає, що збуджування того роду ферменту, негодування населення і навіть ненависти корисне для української справи, то треба сказати, що у грі є ще й друга сторона, яка вважає великою користю для своєї справи саме витворювання ситуацій, де можнаб було накладати всякі того роду обмеження на розвиток українського національного життя. Мало комусь, що придавлено наше життя в прикордонній полосі. Треба ще вирівняти його під своєрідне мінімум і в решті краю. В цих умовинах знаходяться українські люди і українські руки, які в легкодушно злочинний спосіб облекшують цю знищуючу роботу всяким протиукраїнським темним силам. Що з того, що той чи інший молодий селянин вірить, що робить патріотичне діло. Він не бачить усіх повязань і всіх послідовностей тієї акції. Але мусять їх бачити ті, що цю акцію провокують та їй морально патронують.

Поляк про буреннѧ церков

„Курієр Вілєньскі", ч. 212 п. з. „Ліпше збурити 10 церков замало, як одну забагато" містить статтю п. Лемеша. Він пише м. і., навязуючи до „ліквідації ряду сільських церков у східніх повітах люблинського воєвідства": „Преса ріжних відтіней підносить з цього приводу крик і протестують церковні православні власти. Чому? Чижби так їм залежало на обороні домів молитви, нікому непотрібних? Ми провірили справу на місці, але припускаємо, що допустилися перебільшення при означенні числа невжиточних церков і що метода розбірки та ліквідації була занадто швидка й безоглядна. Тому що в ніякому разі не лежить ані в інтенціях, ані в інтересі польської держави створити враження ворожого відношення до вірних православя, слідби звернути увагу кому треба на девізу, що її ми виписали як наголовок статті. В таких справах, де так легко викликати задразнення, на такому ніжному тлі як релігійна сторона людського життя, треба бути особливо осторожним. Ліпше занедбати ліквідацію 10 вмираючих власною смертю церков, як знищити існування одної церкви, що справді зосереджує життя місцевих православних, і викликати тим робом найбільше невідповідні „настрої й коментарі".

Велика загроза

„Новий Час" в ч. 177 приніс отсей допис з Коломиї: Як відомо, Коломия знайшлася в т. зв. граничній полосі мимо того, що лежить дальше ніж трицять кільометрів (у воздушній лінії) від найближчої границі. В гущавині ріжних обмежень з цього приводу, які під знаком запиту ставляють не лише свободу праці, свободу особисту і т. д., є також ограничення вільного обороту землею (отже приватної власности). На набуття клаптика землі потрібно окремого дозволу, якого практично Українці ніколи не отримують. А що обороту реальностями з ріжних причин спинити не можна, — українські нерухомости переходять постійно в чужі руки, натомісць Українці набувати їх не можуть. Рефлектантів Поляків дуже мало і вслід за тим іде обезвартіснення реальностей до неймовірно низької границі. Вислід цього процесу для нас катастрофальний. Наш стан посідання в місті не лише корчиться (бо навіть Українець від Українця не може купити дому), але ще й еквівалент у грошах, який за це отримуємо, не стоїть в ніякому відношенні до вартости проданого обєкту. В останніх тижнях перейшли знову дві гарні муровані віллі при вул. Тарновських з українських у польські руки за дуже низьку ціну. На ці справи мусить звернути пильну увагу наша Парляментарна Репрезентація!

Населенне Китаю

У звязку з японсько-китайською війною европейські газети подають найфантастичніші дані про населення Китаю: говорять про 400, ба навіть про 500 міліонів мешканців. На думку дра Лежандра, французького вченого, який довго жив у Китаю, ті цифри не лише довільні, але просто видумані. В Китаю нема ніякого спису населення. Офіціяльні установи оповіщують якісь статистичні дані, та вони зовсім голословні. В Китаю нема актів цивільного стану, які реєструвалиб уродини, заключення супружжа і смерть. Незнані також в Китаю переписи населення. З якихже даних виходити, щоб означити населення того величезного краю? Ще мандарини обчисляли, що в Китаю є около 60 міліонів дворів і родинних огнищ. Яка чисельність кождої родини? При великім числі уродин декотрі приймають 6.32, інші 8. Др Лежандр уважає обі цифри сильно перебільшеними. Продовж кількох літ обсервував він довільно взяті родини в ріжних місцях, обчислював число новонароджених і живих та прийшов до пересічної цифри 4,7. Інакше кажучи, коли рахувати батька й маму, то кожда родина має пересічно 2,7 дітей. Пояснюється це великою смертністю. По обчисленням дра Лежандра зі 100 новонароджених дітей в першому році вмирає не менше як 60. Коли взяти під увагу нужду, невідрадні санітарні умовини життя, пошести, частий голод, стихійні нещастя, то і з тих, що остали в живих не багато лишається. Велика смертність також і між дорослими. Коли обчислити останні домашні війни, то доходиться до висновку, що населення в Китаю меншає, а не росте. При пересічі 4.7 душ на одну родину населення Китаю повинноб виносити приблизно 280 міліонів душ, та під теперішню пору, твердить др Лежандр, воно не перевищає 250 міліонів. І навіть ся цифра видається йому радше перебільшена як зменшена.

Расизм в Італії

Ґенеральний секретар фашистівської партії устійнив отсі расові теми, що їх досліджуватиме національний інститут фашистівської культури: 1) ствердження типових і тривалих характеристичних рис італійскої раси, почавши від римських часів аж дотепер, 2) дорібок і розвиток акції фашистівського режіму в ділянці оборони раси, 3) нові питання, створені по здобутті імперії, яка актуалізувала наказ вдержання єдности італійскої раси як умовини італійскої кольонізаційної місії, 4) свідомість расового питання у звязку зі справою духової самовйстарчальности народу, 5) жидівська справа у світі та в Італії.

Панамериканський шлях

Великанський проєкт будови шляху, який лучитиме Полудневу Америку з Північною, вже переводять в діло. Довжина цілого шляху, призначеного для автової комунікації, виноситиме 24.000 км. З того 15.000 км. вже викінчених і відданих до загального ужитку. Спеціяльні технічні експедиції від 1928 р. безперестанку промощують шлях у 15 краях Полудневої й Середньої Америки, поборюючи на кождім кроці нечувані труднощі. Таких експедицій вислано коло 30. Гурти техніків та інжинірів мусіли в самоходах передиратися через недоступні гущавини тропікальних пралісів. Часто треба було вирубувати тунелі у збитій ростинности, щоб перевести машини. Коли забракло бензини, уживали до моторів мішанки церозини й алькоголю. Часто члени експедиції мусіли їсти коріння тропікальних дерев. В областях позбавлених води уживано до пиття соку била ростини „беюко". Величезний твір модерної дорогової техніки здійснюють зі справжнім американським розмахом.

О. ІР. НАЗАРКО ЧСВВ

КУЛЬТ МІТУ

В сьогоднішній духовій атмосфері зайшли радикальні зміни. Притихли наукові спори над суто теоретичними проблемами, а почалася завзята боротьба за життєві вартости. А в цій борні не страшне те, що одні випливають наверх, а другі йдуть надно, але справді жахливі ті різкі противенства, що виступають при оцінці вартостей. Змагається до основної перебудови єрархії вартостей, спихаючи нераз на найнижчі щаблі ті цінности, що були на самому верху. В такій атмосфері звичайно виринає якась ідея, чи й група ідей, що їх огортається німбом релігійним і чуттєвим, щоб до них потягати людські думки, серця й пристрасти. Таким чином зявляються нові міти.

Давній міт — це було фантастичне оповідання про події з життя поганських богів, він звертався у минулість. Трохи інший сьогоднішний міт: він не росказує про життя богів, але про долю людини й не звертається в минулість, але в майбутність. Одначе без огляду на те сьогоднішний міт має багато спільного з давнім. І в сьогоднішньому міті находиться елемент релігійний, бажаючи надати божі незмінні вартости тому, що людське й змінне. Другий складовий елемент давнього й сьогоднішнього міту — це його зміст. Давніше цей зміст приносила чарівна казка з сумерків минулости, а сьогодні дає його буйна мрія зазорена в кращу майбутність. На горизонті новітнього життя зявилися три головні міти, що потрясли людською душею.

I.

Це характеристичне, що коли якась теорія посунеться в своїх твердженнях за далеко, впадає вона в другу скрайність, що становить її заперечення. Так сталося з раціоналізмом, що поставив людський розум понад усі вартости. Кантівська фільософія обдерла з нього німб божескости, а остаточно погребав його агностицизм, підготовляючи почву під фільософію інтуїції та такі антиінтелектуалістичні напрямки як теософія, спіритизм і т. п. На цьому тлі виступив творець першого міту, що про нього згадуємо — Фридрих Ніцше. Ще при кінці минулого століття писав він, що раціоналізм, бажаючи охопити все розумом, створив у XIX столітті людину без міту. І саме це був фатальний блуд, бо без міту кожна культура заздалегідь засуджена на смерть.[1]) На думку Ніцшого загибаючу раціоналістичну культуру можна врятувати тільки через відновлення німецького міту. На місце міту Христа, який збанкротував, як каже Ніцше, треба в Німеччині поставити свій власний національний міт, який буде релігією раси. Осередоточкою цього міту має бути людина, що живе повнотою інстинкту, незвязана ніякою християнською моралю. Християнство це релігія рабів, це обяв дегенерації й декаденції суспільного шумовиння, тому воно має силу притягати до себе тільки елементи збанкротовані та звироднілі. Християнська аскеза це типовий спосіб думання людини зболілої й зубожілої. Християнське милосердя криє в собі велику небезпеку, бо провадить до нігілізму... Християнство й алькоголь — це два головні наркотики, що затяжіли над німецьким народом.[2]) Головні ідеї своєї науки вложив Ніцше в уста Заратустри, реформатора іранських вірувань. Герой вертається з самоти до людей, щоб їх поділити на живих і мертвих, здорових і хорих, панів і рабів. До живих, здорових і панів звертається з радісною вісткою, що старі боги вже померли, а земля відтепер стане свята. З землі й тіла лине пісня, під впливом якої Заратустра попадає в захоплення і бачить чарівну візію майбутности, де над болем панує роскіш, що бажає вічности.[3]) Ще в іншому творі, що має наголовок „Антихрист",[4]) Ніцше старається перевести людське життя на нові шляхи, усуваючи з них любов, покору й духа, а заступає їх силою, гордістю, тілом та божевільною ненавистю до християнства. Ось таким пристрастним мітом божевільний фільософ хотів захопити розумних людей. Та цей міт пронісся без сильнішого відгомону, бо вже лунав гомін другого міту сильного як боєва пісня, рвучкого як гірський потік, гомін марксівського соціялізму.

II.

Друга форма сучасного міту це комунізм, остаточна консеквенція марксівського соціялізму. Мотиви другого міту подібні до мотивів першого, тільки з цею ріжницею, що він охоплює мрії й тугу тих, що виходять з вогких сутерин і піддашів. І він огорнувся німбом божескости і почав безпощадно торощити давні святощі, щоб на престолах умістити нові. З луною военної пожежі запалав цей другий міт на цілому східньому горизонті. Большевизм хоче бути всім для тих, що повірять в нього, як у свій власний міт. Він хоче їм дати не тільки хліб і розривку, але й новий ідеал людини і якийсь намістень релігії. Він хоче дати все, щоб ніхто не потребував звертатися за чимнебудь у минуле. Ленін предбачив те, що сам матеріялізм у своїй брутальній формі не зможе за собою потягнути мас, бо уява товпи потребує якогось ідеалу. Тому Ленін створив міт визвольної боротьби пролетаріяту. Це неможливе, щоб велитенські маси російського народу переходили таке мучеництво тільки для якихось матеріяльних цілей. Бездушна матерія не зможе викресати з людини такого самовідречення, яке існує в численних комуністів. Коли перед їх очима не стоявби безустанно міт пролетаріяту, комунізм уже давно бувби заломаний у широких масах народу. В основі діяння комуністів лежить якась незрозуміла мрячна віра в могутність людини, якийсь культ сірого досі забутого чоловіка, культ міту. Одначе серед голосінь і стонів притихає й цей міт. Серед димів і луни погасає і його німб.

III.

В Німеччині твориться новий міт, міт крови, в якому узмістовнюється вся місія німецького народу. Перші засновки цього міту взяті від Ніцшого ширше зінтерпретувала німецька психольогічна антропольогія, а цілість завершив Альфред Розенберг у голосному творі п. н. „Міт XX-го століття".[5]) Наведемо важніші думки Розенберга. „Сьогодні пробуджується нова віра: міт крови, віра в оборону божого єства людини з поміччу крови... Ця віра, себто нордійська тайна крови, має заступити давні (св.) Тайни". Як Ніцше, так і Розенберг поборює інтелектуалізм, на якому сперся загибаючий ліберальний світ. На думку Розенберга все культурне життя людства належить сперти на чинниках ірраціональних. Що більше, ідеольогія націонал-соціялізму посувається так далеко, що підложжам культури не вважає ніякого чинника люд-

[1]) Dr Paul Simon, Mythus oder Religion Paderborn 1934. 2.
[2]) Тамже 18, 21, 22.
[3]) Also sprach Zarathustra, Paderborn 1911, 7.
[4]) Antichrist. Leipzig 1901.
[5]) Alfred Rosenberg, Der Mythus des 20 Jahrhunderts, München 1936.

ЕЖЕН ФУРІЄ

В паризькім трамваю

Вулиця Турбіго! — Закликав кондуктор трамваю.

Товпа тиснулася на стації. Кондуктор викликував числа.

Всіла товста дама.

Де тут є місце? запитала, оглядаючись на всі сторони, де я поміщуся?

— На горі, на долині, де пані собі бажають... Аджеж не я плачу.

Женщина двигаючи клунок всадилася на плятформу.

— Я їду на вулицю Шато д'О — сказала до кондуктора, прошу задержатися проти сеї вулиці; несу роботу під число пяте...

— Добре, пані, відповів кондуктор, станемо там.

Трамвай пустився в дорогу.

Кондуктор відбирав тепер гроші за місця. Коли се скінчив, воркнув гнівно:

— А се що знов за драб всунув мені монету, що вийшла з курсу?

Настала мовчанка.

— Очевидно, говорив дальше, ніхто не признається... Алеж то є шахраї на світі!

Є такі люди неотесані, сказав старший добродій до молодої женщини, що сиділа біля нього.

— Одначе се зле ошукувати тих бідаків, відповіла вона.

— Бульвар! закликав кондуктор.

Дама з донечкою висіли. Але висівши дама спостерегла, що забула в середині трамваю свою торбинку. Отже просила кондуктора, щоб її віддав.

— Ваша торбина? сказав він підозріваючи її. А який доказ, що вона ваша власність?

— В тій хвилі я висіла, а висідаючи забула її. Сі пані й панове можуть посвідчити.

— Пізнаю паню, сказав старий добродій, ся торбина справді до неї належить.

— І ми також свідчимо, додали інші подорожні.

—Я про те нічого не знаю, сказав кондуктор.

— Віддайте її мені, просила знов дама, в ній є моя портмонетка...

— Як там є вартісні предмети, то тимбільше не можу її віддати.

— Я вичислю предмети, що є в ній: портмонетка, в ній сорок два франки, хустинка до носа, два ключі, три листи.

Кондуктор провірив. Так було дійсно.

— Прошу мені її віддати. Спішуся, мушу залагодити орудки.

— Неможливо, прошу пані, відповів кондуктор, регулямін забороняє. Торбину мушу віддати контрольорови.

— Алеж се хіба жарти! закликала дама. Адже признаєте, що торбина моя, а не хочете мені віддати!

— Надходить саме контрольор, сказав кондуктор, віддам йому торбину, а пані звернуться до нього.

Обі женщини йдуть за контрольором до стаційного бюра. Дама вияснила контрольорови справу й просить о зворот своєї власности.

— Се неможливо, поважана пані. Приписи регуляміну ясні. Кождий предмет, найдений в середині трамваю, я обовязаний відіслати до центрального магазину трамваєвого товариства.

— А що ми тепер зробимо, я й моя донька? заводить дама. Мої гроші в торбині, а я не знаю нікого в Парижі.

— Нічого на се не можу порадити.

— Алеж то не до річи! кличе дама. Я внесу скаргу до комісаря поліції...

— Прошу, нехай пані вносять скаргу. Мене обовязує лиш регулямін.

Обі женщини йдуть до поліціянта, щоб показав їм, де комісаріят.

Дрожачи входять туди. Ніколи ще не мали до діла з поліцією. Питаються, чи моглиб бачитися з паном комісарем. — Кажуть їм чекати на коридорі. Година десята рано. В полудне зявився комісар. — Повідомляють його, що якісь дві пані хочуть з ним говорити.

—Що за пані? питає. Нехай увійдуть!

ського духа: ні розуму, ні волі, але вегетативно-вітальну структуру раси, відзеркалену в свідомості. [6])

„Кожна раса має свою душу, каже Розенберґ, а кожна душа має свою расу, свою власну внутрішну й зверхню архитектоніку, свою характеристичну форму, свій власний життєвий стиль". Отже національний соціялізм спирає культурне життя на якімсь містичнім віталізмі, в якому елемент крови відграє ріщаючу ролю. Розуміється, що найблагороднїша творча кров пливе в жилах нордійської раси, до якої Німці зачисляють передовсім себе самих. Відси походить журба за чистоту раси й бажання очистити її з усіх чужих елєментів. Вслід за тим ідуть нечувані закони в справах супружих. Не тільки заборонено супружі звязки Німців з Жидами, але остро карають навіть за любовні почування до Жидів! Кажуть, що вже приготований закон, силою котрого Жиди, німецькі горожани, будуть трактовані як чужинці. Одначе причина боротьби з жидівством се мабуть не само бажання очистити нордійську расу від чужих елєментів, бо мимо найстріших заряджень це певно не вдасться. Сучасна антропольоґія виказує на основі стислих наукових дослідів, що в Европі є аж чотири засадничі расові типи так помішані, що про чистий тип не може бути мови. Біольоґічні закони не підлягають ніяким приказам чи розпорядкам людини. Тому проблєма чистоти раси не є проблемою реальною, але с п р а в ж н і м м і т о м, придатним до розогнювання пристрастей товпи.

Разом з ненавистю до Жидів йде зі сторони національного соціялізму вороже наставлення до християнства, а передівсім до католицизму. „Міт XX століття" цілою силою вдаряє в самі основи християнства. На місці хреста він хоче поставити свастику, християнську любов хоче заступити честю і геройством, а замість християнства хоче завести нову німецьку релїґію з культом поганських ґерманських божків. Майже з кожної сторінки твору Розенберґа несеться заїла ненависть до всього, що католицьке. Досить згадати, що Розенберґ висказується з найбільшою погордою про Папу Римського, називаючи Його магіком, що заклинанням, благословеннями, відпустами стягає на людей нібито Божу ласку або Боже прокляття. [7]) В іншому місці кпить собі зі святих порівнюючи їх з поганськими богами, висміває священиків називаючи їх згірдно „всемогутними заступниками Бога", а передівсім палає непримиримою ненавистю до Єзуїтів, називаючи їх роботу єзуїтизмом. [8]) Тому нїщо дивного, що з католицької сторони вийшла сильна реакція проти такої форми німецького міту. Католицизм мусить виступити до боротьби з кожним фальшивим мітом, бо культ міту в наших часах це не що інше, як тільки обяв настирливого шукання нового ідеалу. А більшого, благороднішого і сильнішого ідеалу від того, що його приніс Христос, що його сьогодні культивує католицька Церква, нема, не було й не буде. Всі прочі міти й ідеали це тільки лискучі фальсифікати, що тільки хвилево й штучно фосфоризують. Є тільки один найвищий Ідеал, що все ярко іскриться й освічує шляхи історії людства...

[6]) **Bewusstseinsgestaltung des Vegetativ — Vitalen einer Rasse, ст. 140.**

[7]) Тамже 173.

[8]) Тамже 175 і прочі...

Новий закон про лікарську практику

З днем 10 с. м. увійшов в життя новий закон про виконування лікарської пракики. На основі нових приписів право постійного виконування лікарської практики мають ті особи, що 1) є горожанами Польщі; 2) мають лікарський дипльом виданий або признаний одним з польських університетів; 3) відбули одноразову практику в шпиталі по одержанні лікарського дипльому; 4) продовж 2 років мешкали й відбували лікарську практику в сільських волостях або містах, які мають менше як 5.000 мешканців, або продовж 5 років відбували чинну військову службу в характері військових лікарів, або принайменше 5 років займали становище чи студіювали в одній з клінік, в державнім заведенні гігієни або у шпиталях, поручених міністром суспільної опіки; 5) вписані на лісту членів Лікарської Палати. — Ті приписи не відносяться до лікарів, вписаних на лісту членів Лікарської Палати перед 1. IV. 1939 р.

Лічництво в Польщі.

Згідно з даними Статистичного Річника з 1935 р. в Польщі є около 13.000 лікарів, себто на 10.000 мешканців припадає пересічно 3,7 лікарів. Тимчасом в Японії на 10.000 мешканців припадає 10,5 лікарів, в Мадярщині 10,3, в Італії 8,4 і т. д. На 10.000 мешканців у Польщі припадає 20,9 шпитальних ліжок, коли в Канаді 92,6, в Німеччині 92,3, в Австралії 83, в СССР 28. Весь тягар сего стану паде на село: 10.000 селян у Польщі має тільки... 1 і пів лікаря, коли 10.000 мешканців міста має їх 17.

Коморник заняв хлопця.

Польська Аґенція Аґрарна принесла отсю вістку зі Станиславова: „Коморник Ян Тичиньский виекзеквував 5-літнього синка жінки одного ґімназійного вчителя, яка живе в сепарації з мужем, тому що батько не хотів додержати умови, що хлопець має бути при мамі у Сколім 2 місяці в році. Батько вислав сина до бабки всупереч умові. Прийшов коморник і віддав дитину мамі, яка забрала хлопця до Сколього".

Твориться порозуміння менших держав.

Римська „Трибуна" обговорюючи справу меншинного статуту, виготовленого ромунським правительством, підчеркує з признанням, що той статут повинен мати великий вплив на політичне положення в дунайськім басені й на Балкані. Зміни в меншинній політиці Ромунії улекшать зближення між Ромунією, Мадярщиною й Болґарією та причинять ся до скріплення мира в тій части Европи.

Новий поділ Ромунії.

В Ромунії оповіщено новий поділ краю на 10 адміністраційних округ з осідком в отсих містах: Крайова, Букарешт, Констанца, Ґалац, Клюй, Кишинів, Чернівці, Ясси, Альбаюлія і Темешвар. Новий поділ краю запевнює децентралізацію адміністрації і стислішу контролю над місцевою адміністрацією. Округами кермуватимуть королівські резиденти, що матимуть право остаточного полагоджування багатьох справ, які дотепер належали до компетенції міністрів. 10 перших резидентів іменував король зпоміж ґенералів і державних достойників.

Заява чехословацьких старшин.

Чехи невдоволені з уступок правительства супроти судетських Німців. Виразом тих настроїв чеської суспільности отся заява старшин чехословацької армії: Ми, старшини, що перші йдемо на смерть, підносимо голос перестороги. Ні один чин, ні одно слово більше не може довести до обмеження суверенности держави. На тім шляху нема відвороту ні на один крок, ні навіть на волос. Ми, старшини, всіми силами будемо боронити спадщини Масарика. Ми готові боротися і вмерти, але не можемо відступити ні на одну пядь.

Чужі дипльомати в Москві.

Женевський кореспондент „Матен"-у говорив з одним дипльоматом з Москви на тему положення представників чужих держав у Совітах. Члени дипльоматичного корпусу не можуть мати ніяких звязків з населенням і жиють цілком відокремлено. Прикликати до недужого дипльомата або члена його родини лікаря майже неможливо. Лікарі бояться їхати, щоб при нагоді не закинули їм шпіонажу в хосен чужої держави. Недужого секретаря одного з посольств прийшлося везти на операцію аж до Варшави. Совітські власти не хочуть видавати віз для служби в посольствах і консулятах. Тому вони мусять приймати на службу совітських горожан, які звичайно є на услугах ҐПУ.

І мертвим не дають спокою.

„Последнія Новости" в ч. 220 пишуть про отсю несамовиту подію, яка лучилася в червоному „раю". В м. Чіятурах у Грузії на подвірі місцевого робітничого клюбу були поховані старі, заслужені комуністи: брати Александер і Константин Вашадзе. Місцева совітська влада приказала викопати трупи з могили й поховати їх дальше, в невиднім місці. Сей розпорядок мотивували так: „Коли покійники булиб дожили до наших днів, то вони напевно булиби пристали до троцкістів, шкідників і шпіонів, отже вони негідні спочивати на виднім місці".

Перед зїздом у Нірнберґу.

З Берліна звідомляють: Зїзд націонал-соціялістичної партії, який зачнеться в Нірнберґу 5 вересня с. р., своєю величю перевисшить всі попередні партійні конґреси. Приступлено вже до будови тріюмфального шляху, такого широкого, що військові відділи зможуть дефілювати по 120 людей в одному ряді. Викінчують будову салі на наради, високу на 25 метрів з 60.000 місць.

Впроваджують їх. Мати починає говорити.

— Перепрошую, не так скоро, перериває комісар. Прошу сказати перше імена, назвиска і т. д.

— Називаюся Діранд, а се моя донька.

— Стале помешкання?

— Мешкаємо в Мо.

— Чи пані замужна? Чи маєте, пані, доказові документи?

— Алеж, пане, за кого ви мене маєте!

— Я вас зовсім не знаю.

І мати й донька мають слези в очах.

— Вкінці чого пані собі бажають? питає знов комісар.

Пані Діранд оповідає йому цілу історію з торбиною і просить, щоб казав її звернути.

— Кажу візвати контрольора, говорить комісар. Прошу зачекати.

Пані Діранд вертаються на коридор. Сідають на лавці.

— Мамо, я хочу їсти... відзивається донька.

— І я також. Треба зачекати. Не маю ні сотика при душі.

Знов чекають.

В третій годині повідомляє їх поліційний агент, що контрольор не може явитися перед семою годиною.

— Перед семою! кличе панна. Алеж я хочу їсти! (Кінець буде).

Відозва до молоді

Неодин з молодих юнаків мріє про велике місіонарсько-апостольське покликання. Бо молодечий дух рветься до великих та славних подвигів. А деж краще і більше поле до попису, де більше взнеслі діла, як не в ділянці місіонарсько-апостольскій? Бо на цьому полі праці чоловік вільний від світських оковів та далекий від інтриг і людської злоби, вільніше і з більшим зусиллям може віддатися своїому ідеалові, а саме ратуванню, ублагороднюванню й ущасливлюванню нещасних людських душ.

О яке велике задоволення, яке глибоке щастя приносить чоловікові те всеціле віддання! Знають про се місіонарі, що від довшого часу смакують в тім.

Запрошують вони й тебе, бодрий юначе, ті лицарі Христові, щоб ти пристав до них. Щоб і ти взяв на себе ту саму зброю та запалив у собі вогонь мужности й посвяти.

Свята Церква під проводом свойого Найвищого Керманича Свят. Отця Пія XI від кільканацяти літ розвиває дуже живу акцію зєднення православних зі св. Апостольською Столицею. Се акція ратування душ.

Чи ти знаєш і чи болієш над цією розлукою твоїх братів, між котрими є й около 40 міл. Українців, чи тут близько нас на Волині, чи в наддніпрянській Україні чи в Америці. Чи не болієш над тим відірванням одних і тих самих синів одної Матери св. Церкви й одного Народу?

Чи ми, завжди вірні сини катол. Церкви і лицарі Марії, можемо спокійно та з байдужністю глядіти на цей сумний факт? Чиж нам не шкода, що тільки наших братів нам сьогодня чужих, а давніше належали до одної Матері св. Церкви. Чи совість наша спокійна й не каже нам нічого? Коли хочемо справді щось зділати для добра тих душ та для слави св. Церкви, доложім своєї руки до цього діла!

А може хто з вас особисто хоче вступити в ряди тих місіонарів, котрі працюють над ратуванням тих душ?

Вже цілий ряд Чинів працює сьогодні в тім напрямі, розуміється в східнім обряді як: ОО. Редемптористи, Капуцини, Обляти, Венедиктини, Домініканн, а також Єзуїти. .

Ці останні вже перед кільканацяти роками зачали свою унійну акцію в Польщі. Мають вони Папську Семинарію східнього обряду в Дубні на Волині, малу семинарію в Вильні, новіціят в Альбертині. До свойого новіціяту приймають дуже радо по матурі гімн. — з лат., — академіків, а з важних рацій учнів середніх шкіл по скінченій 4-тій клясі нового типу з латиною.

На Братів-монахів приймається також молодців, що знають якесь хосенне ремесло.

Всяких інформацій уділяє
о. Ректор ОО. Єзуїтів
почта Альбертин ад Слонім.

Примітка Ред.: Містимо сю відозву на просьбу підписаного під нею Ректорату, бо не бачимо причини, чому надмір нашої української побожної молоді не мавби перелитися і в ті ряди борців за святу справу Унії. По близині інформації нехай охочі звернуться на подану вище адресу. Підчеркуємо, що Чин Єзуїтів не приймає тих, що були вже в новіціяті іншого Чина та що життя в тім Чині досить тяжке. По скінченім в нім новіціяті відбувається фільософічні й теольогічні студії в краю або за границею.

Знаменна статистика

Господарський інститут при „Т-ві Розвою Зєм Всходніх" виготовив монографію міст воєвідств волинського, поліського і частинно станиславівського. Ті монографії дають вичерпуючий перегляд господарських відносин та багато ріжних цікавих подробиць. І так нпр. монографія виказує, що в містах згаданих воєвідств, особливо у фабричних місцевостях, сильно зростає процент польського населення.

Італія приготовляється до блискавичної війни.

Визначний італійський журналіст Вірджініо Гайда, обговорюючи в часописі „Джіорнале д'Італія" висліди останніх військових маневрів, пише, що нові італійські воєнні засади вповні відповідають концепції війни скорої й вирішної. Ті засади відповідають також італійським умовинам, бо Італія багатша в людський матеріял і духові вартости ніж у зелізо, золото і бензину. Цілям якраз такої блискавичної війни служитиме новий тип двотолкової дивізії, здібної вдарити несподівано і скоро вдертися на ворожу сторону.

Барцельону й Валєнцію здобудуть щойно в осени.

Парижський щоденник „Ле Тан" у вступній статті, присвяченій положенню в Еспанії, зазначує, що мимо виразної військової переваги національної армії, якгакож мимо безсумнівних воєнних успіхів ґен. Франка, ситуація в Еспанії розвивається помалу і можна сумніватися, чи Валєнцію і Барцельону здобудуть скорше ніж в осени, бо опір республиканських військ покищо не зломаний. „Тан" непокоїться особливо мовчанкою ґен. Франка у справі відкликання з Еспанії чужих добровольців. Коли відповідь ґен. Франка буде відмовна, пише „Тан", або коли прийде запізно, то слід сподіватися нової кризи політики невстряванння, що моглаб відємно відбитися на загальному европейському положенні.

Туреччина хоче забрати Сирію й Палестину.

Єгипетський публіцист Амін Сайд, один з найлучших знавців арабських справ, відбув недавно подорож по Сирії та оповістив свої враження в каїрському часописі „Аль-Мукатам". Амін Сайд твердить, що Турки ведуть енергійну пропаганду між арабським населенням. Осередок тої пропаганди місто Алеппо. На підставі особистих розмов і обсервацій автор доходить до висновку, що багато Арабів волілоб бути під пануванням Турків, як під пануванням европейських великодержав. Турецькі військові зовсім не скривають своїх протижидівських настроїв та охоти відограти ролю освободителів цілої Сирії й Палестини.

В Палестині террор.

В Палестині панує далі кровавий террор. В останніх кількох днях дійшло до чотирох зударів між військом і партизанами, в яких вбито 8 терористів. Саботажисти перервали телефонічну комунікацію Єрусалиму з Єгиптом, Сирією й Ливаном, підпалили зелізничу стацію на лінії Каїро—Єрусалим та напали на жидівську плянтацію помаранч коло Гедери. Невідомі справники віддали сальву стрілів до державного шпиталя в Яффі й ранили пацієнта Араба.

Приковані до скорострілів.

Аґенція Домеї звідомляє: Підчас останніх совітсько-японських боїв вогонь совітських гармат не був влучний; 40 відсотків гранат не вибухало. Японські становища були 8 годин під барабанним вогнем совітської важкої артилерії і мимотого втримались. Крім того аґенція подає, що підчас наступу на Чанкуфенґ і Шатсаопінґ дня 27 липня обслуга совітських скорострілів була прикована ланцюгами до скорострілів.

Настрої в Америці

Три роки тому повстав в Америці „Американський інститут загальної думки", який постановив собі подавати до загального відома те, що думає широка публика про важніші справи політичні, соціяльні й економічні. Тепер вийшла брошура, яка подає висліди такого „сондування" опінії в сьому році. Наведемо деякі питання й відповіди на них. На питання „Чи Злучені Держави Північної Америки повинні побільшити свою фльоту", 74% відповіло притакуючо. На питання „Чи ЗДПА повинні побільшити свою армію", 69% відповіло притакуючо; 80% думає, що треба побільшити летунство. „Чи ви певні, що нас жде нова війна?": 73% відповіло „так"; але 80% не думає, що „війна зачнеться ще сего року". „Які держави, на вашу думку, будуть відповідальні за війну?" Відповіди такі: Німеччина 30%, Італія 27%, Японія 19%, СССР 11%, інші 13%. На питання чи Злученим Державам П. А. вдасться уникнути вмішання у війну, 56% відповіло притакуючо. Виновником світової війни в 1914 р. 77% вважає Німеччину, 5% Францію, 5% Велику Британію, 4% Австро-Угорщину. На питання, „Чи версальський мир був дещо за строгий чи дещо за лагідний супроти Німеччини", 41% признало його дещо за лагідним, 30% за строгим, 29% вповні справедливим. 46% учасників анкети думає, що ще за їх життя Злученим Державам П. А. прийдеться воювати з Німеччиною.

Вуголь з полудневого бігуна

Англійський летун Джен, який з адміралом Бирдом двічі перелетів полудневий бігун, твердить, що вже за кілька літ великі літаки перевозитимуть камяний уголь з полудневого бігуна по всему світі. Підчас своєї подорожі до бігуна Джен мав відкрити близько бігуна гірський хребет, який тягнеться на просторі 300 миль і має величезні поклади камяного вугля. Джен уважає зовсім можливою річю використати ті поклади й перевозити вуголь літаками, особливо, коли апарати будуть більше удосконалені.

Лікарський фейлетоник.

Про пообідну дрімку

Безпосередно по обіді не маємо охоти ні до фізичних зусиль ні до умової праці. Найрадше сідаємо у вигідний фотель або лягаємо на хвилю на канапу. Коли життеві умовини змушують нас до праці безпосередно по обіді, тоді легко можемо ствердити, що ту працю виконуємо немов під примусом і що наше зусилля в тому часі не таке успішне, як у ранніх або пізніших годинах. Те хвилеве „розлінивлення", яке дається відчути кождому з нас безпосередно по спожитті обіду, се нормальний, фізіольоґічний прояв, який виступає не тільки в людини, але навіть у звірят. Пригляньмося, як кіт або пес по спожитті поживи в обідовій порі простягається, відтак лягає у теплому кутику і спочиває. Деякі люди відчувають по обіді сильну сонливість і засипляють на годину-дві. Така сильна сонливість по спожитті поживи се наслідок злої привички або прояв деякого забурення в чинностях кормового проводу, головно тонкої кишки або печінки. Нормально відчуваємо по обіді тільки незначне „розлінивлення", або незначну сонливість, яка зникає після двацятихвилинного або півгодинного відпочинку. Одначе не добре кластися по обіді навзнак і засипляти. Вказаний радше відпочинок у сидячій позиції в вигідному кріслі або фотелі. Колиж нам вигідніше положитися на канапі чи на ліжку, то можна се робити в напів сидячому положенні з піднесеною горішньою половиною тіла. Пообідній відпочинок не повинен ніколи тривати довше ніж пів години.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З приводу ювілею хрещення Руси-України в неділю 14-го с. м. у храмі св. Юра у Львові Преосвященний Бучко відправив Архиерейську Службу Божу в асисті о. крил. дра Лаби, о. крил. Лужницького, о. канцлєра Галянта і о. дра Гриньоха. Діяконували оо. Белей і Клюс. Після водосвяття Владика виголосив палку проповідь. В ній згадав велике діло св. кн. Володимира Великого, пригадав переслідування релігії в СССР і буренння церков та візвав до витривалости у вірі. При кінці уділив благословення всім вірним. Потім відспівано многоліття Св. Отцеві, Митрополитові й Українському Народові.

З Риму до Львова приїхав о. др Діонізій Ткачук, Архимандрит Чина Святого Василія Великого. Він переводить деякі зміни у василіянських монастирях.

У празник Успення Пресвятої Богородиці відбудеться на Ясній Горі в Гошеві торжественне закінчення ювілею 200-ліття образу гошівської Пречистої Діви. Свято буде злучене з торжественною присвятою цілого нашого народу Діві Марії і закінчиться посвяченням величавого прапору Гошівської Божої Матери, який буде тривкою памяткою ювілею Гошівської Богородиці. На прапорі будуть виписані імена тих наших міст, сіл, установ, товариств, родин та осіб, що значнішою пожертвою причиняться до його виготовлення. Цим прапором у будуччині будуть витати і пращати кожду більшу прощу з краю. В день Успення на закінчення ювілейного року та на посвячення Ясногірського прапору прибуде до Гошева багато вірних з усіх закутин нашого краю. Багато околиць вже заповіло свій приїзд. На це свято запрошує і взиває Гошівська Божа Мати вірних почитателів і почитательок Марії. Ті особи, які вже були у стіп Гошівської Пречистої й які цього року не зможуть іще раз туди приїхати, повинні вислати зі своєї околиці делегацію (хоч 2 людей), яка взялаб участь в архиерейськім посвяченні прапору. Маємо в тім році нагоду і навіть святий обовязок особисто або через своїх заступників-делегатів подякувати Марії за всі Її щедроти. Околиця, яка не зможе на той день вислати на Ясну Гору хоч одного свого представника, нехай бодай окремим письмом, висланим на Ясну Гору, злучиться з тисячами дітей Марії, що прибудуть в тім дні до Гошева. Нехай вишле свою кумівську ленту до прапору Богородиці та лепту на прикраси й розбудову Ясної Гори. Привітні письма будуть поміщені в Золотій Книзі гошівських прочан. — Монастир ОО. Василіян у Гошеві.

Посвячення церкви скиту св. Андрея Первозванного у Лужках коло Осмолоди відбулося 10 с. м. Церква побудована на поляні, біля неї гарний монастир і монастирські будинки. Це сема зчерги осель ОО. Студитів. Чину посвячення довершив ВПреосв. Митрополит в асисті нашого епископа з Югославії Преосв. дра Нярадія, протоігумена о. дра Климентія Шептицького, о. прал. Куницького, о. проф. Рудя, о. Стерпюка та еромонаха Т. Пацюрака. Посвячену церкву перенесено до Лужка в 1936 р. з Рійного коло Рожнітова. Її побудовано ще у 18 столітті. З приводу посвячення тої церкви Студитів повідомляє „Діло", що у Львові будуть відкриті модерно уряджена бібліотека, архів та наукові робітні Студіону Чина ОО. Студитів при вул. Петра Скарги. В бібліотеці буде понад 25.000 томів, м. ін. дуже рідких „візантиніка", „яких не має ні одна бібліотека в Европі, за винятком може Ватикану". Вартість сеї інституції, кінчить „Діло", сягає чверть міліона, не враховуючи сюди вартости бібліотеки й архіву.

Католицький університет у м. Сантіяго де Чіле в Полудневій Америці обходив своє 50-ліття. Се один з найкраще розбудованих університетів на світі. Університет має 100 професорів і 3.000 студентів з цілої Америки.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ПРЕМІЄРА СКЛАДКОВСКОГО була 11 с. м. українська делегація в особах представників УПР.: Василя Мудрого, Степана Витвицького, Дмитра Великановича і голови „Просвіти" дра І. Брика в актуальних справах нашого зорганізованого життя у звязку з останніми подіями в терені. На представлення українських відносин у краю премієр заявив, що все докладно розгляне й видасть відповідні зарядження. В розмові брав також участь директор політичного департаменту в мін-ві внутрішних справ В. Жиборский.

ПРЕЗИДЕНТ МОСЬЦІЦКИЙ вернувся до Польщі по 7-тижневім побуті в Льорані в Італії. На граничній стації Зебжидовіце вітало його ціле польське правительство з премієром на чолі.

ПОЛЬЩА постановила зліквідувати постійну польську делегацію при Союзі Народів та створити в Женеві звичайний консулят. В заграничних політичних кругах уважають се першим кроком Польщі до виступлення з Союзу Народів.

СЕНАТОР ВІЗНЕР в органі партії молодо-Німців у Польщі „Дер Анґріф" оголосив лист до прем. Складковского у справі законів і розпорядків про пригранічну полосу. Сен. Візнер протестує гостро проти тих зарядженъ, які звернені на заході проти Німців, і домагається скасування їх.

У ВАРШАВІ відбулися в неділю два зїзди: зїзд сільської молоді „Звйонзку Млодей Польскі" та зїзд сільських діячів ОЗН. До приїзших виголосив промову марш. Ридз-Сьмігли.

О. ГЛІНКА, провідник Словаків, занедужав на запалення легенів.

Б. ПРЕМІЄР БЛЮМ виступив у пресі з домаганням посередництва між обома воюючими сторонами в Еспанії. Дотепер французькі соціялісти були противні такому посередництву й вірили в перемогу червоних. Сю зміну становища соціялістів пояснюють заломанням офензиви червоних над рікою Ебро.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Ніссель оповістив статтю, в якій скритикував боєздатність совітської армії та вказав на те, що Франція не може сподіватися ніякої помочі від Совітів.

БЕЛЬҐІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО постановило зачати будову укріплень над французькою границею на взір тих, що їх вже вибудовано на німецькій границі.

МУССОЛІНІ на закінчення маневрів в Абруцах заявив, що булоб злочином не підготовлятися до війни.

ІТАЛІЙСЬКА ВЛАДА не видає від 3 с. м. ні індивідуальних ні збірних паспортів на виїзд до Франції. Таку саму заборону видало французьке правительство.

В ЛОНДОНІ відновила свої наради комісія для справ поділу Палестини.

БОЛДВИН, б. англійський премієр, приїхав до Франції.

БОЛЬШЕВИКИ переводять масові увязнення японських комуністів, які перебувають на терені СССР. Причина увязнень — повна невдача тактики „людових фронтів" в Японії.

СОВІТСЬКЕ РАДІО в Хабаровську дуже скептично оцінює положення на Далекому Сході, не довіряє мировим запевненням Японії й підчеркує, що совітський вояк стоятиме зі зброєю, готовий кождої хвилі рушити до бою.

„НІШІ-НІШІ", японський щоденник, пише з приводу перемиря, заключеного між СССР і Японією, м. ін. ось що: „Совіти остають такими, якими були. Перемиря означає не те, що все поладнано, тільки те, що гостре зло стало хронічним".

ВІЙСЬКА ЯПОНСЬКІ І СОВІТСЬКІ відступили на 80 метрів від узгіря Чанкуфенґ згідно з договором підписаним минулого тижня.

ІБН САВД, король Геджасу, приїде з візитою до Лондону. Загально сподіються, що він відограє ролю посередника в палестинськім конфлікті.

НОВИНКИ

У Львові дальше хмарна погода. Цілу ніч з суботи на неділю і цілу неділю падав порядний дощ. В понеділок погода трохи поправилася.

Агенції „Кабель" зі Львова неясно і підозріло звідки греко-католицька митрополія у Львові бере гроші на віднову святоюрської катедри, яка буде коштувати, як подає агенція, 1,600.000 зл. Краківський ІКЦ просто твердить у 224 ч., що „існує десь копальня золота, з якої український рух щедро черпає".

На будову нового польського костела на Знесінні відбулася у Львові публична вулична збірка 14 і 15-го с. м.

У Львові відбулося зібрання власників таксівок і автобусів, в якому взяли участь м. ін. воєвода Білик і городський віцестароста Дембовский. Воєвода вказав на жахливу скількість самоходових випадків та візвав шоферів, щоб якнайточніше придержувалися приписів про швидкість їзди і про дорогову сиґналізацію. Городське староство видасть низку розпорядків у тій справі.

Каблевий дім, т. зв. „фаєрпікету", у Львові при вул. Чарнецького розбирають, бо хочуть відкрити історичні мури бернардинського монастиря. На перехресті вулиць Личаківської і Чарнецького панує неможливий балаган: направляють вулицю Личаківську, бурять каблевий дім і водночас працюють коло нового гарнізонового костела, давніше костела СС. Клярисок.

Перемиське староство покарало кількадесять громадян Стібенца, Торок, Поздяча і Вільшан карними наказами по 30 зл. за те, що несли вінці з лентами, на яких був надпис: „Борцям за волю", „чим в мейсцу публічним демонстраційне оказалі нехенць і лекцеважене для паньства польскєго".

Прокуратура окружного суду в Станиславові почала слідство проти грекокатолицького священика о. Емануїла Підлісецького, якого обвинувачують за перекручування польських назвиськ на українські.

Станиславівське староство покарало ред. Романа Данилевича, провідника табору „Орлів" у Боднарові, гривною 100 зл. за нарушення публичного ладу влаштуванням публичних імпрез та зорганізуванням нелегального походу членів табору.

За нехіть до польської держави старостинський суд у Станиславові покарав Бриґіду Костаркевичеву на 5 зл. гривни. Костаркевичева сказала в прилюдному місці у прияві більшого числа людей: „Я хотілаб, щоб Гітлер прийшов і заняв Польщу, се булоб добре".

Гумор. — Діягноза. — На провінції занедужав якийсь панок. Лікарі місцеві і з сусідного містечка оглянули хорого і почали нараджуватися. Що пропонуєте, пане товаришу, питає один. — Я пропоную запалення легенів. А ви?...

Гумор. — Прикре. — Я такий вражливий, що завжди знаю, що люди про мене думають. — То мабуть дуже прикре для вас.

Новий шкільний рік у народніх і середніх школах на терені Польщі зачнеться 3-го вересня.

В Косові 12 с. м. відбулися спільні збори членів театру „Заграва" й театру ім. Тобілевича, на яких рішено зліквідувати оба театри і створити один Великий Театр ім. Івана Котляревського. До 5-го вересня с. р. театри гратимуть під спільною фірмою, але ще окремо. Фактична злука наступить 5. IX. с. р. в Коломиї.

Повітове староство в Самборі покарало Івана Рудзінського зі Старої Ропи трьома тижнями арешту з заміною на 250 зл. гривни за ношення чорної стяжки на ювілейній відзнаці „Просвіти".

В с. Гниловодах, пов. Підгайці, поліція арештувала Івана Бронецького, Луця Зазуляка і Мирослава Маринюка. Всіх відставила до судових арештів у Підгайцях.

В Рівному арештовано абсольвента медицини Степана Зощука.

В Журавні арештовано інструктора Хліборобського Вишколу Молоді Михайла Мудрого.

На стації Журавно - Новосілці товаровий поїзд, що їхав зі Станиславова до Львова, віхав на сліпий шлях. У катастрофі погиб один зелізничник, пять осіб було ранених, з того дві тяжко.

В Хінівці, здолбунівського повіту, „Колейове Коло Польскей Мацежи Школьней" будує школу і „Дом Людови". Село Хінівка перейшло недавно з православя на католицизм. В мурованому домі крім школи знайдуть приміщення театральна саля і льокалі польських культурно-освітніх товариств. По думці ініціяторів дім має стати „бастіоном ґранічним польскосьці, променюйонцим культуром польском на все околічне".

В с. Рудня на Волині з православя на римо-католицизм перейшло 139 осіб, членів „Звйонзку Шляхти Заґродовей". У звязку з тим повстав у Рудні комітет, що має занятися будовою костела.

В Дубенщині повстали в останньому часі чотири нові „Кола Звйонзку Шляхти Заґродовей", а саме: в Киндиволі, Новому Тоці, Беремлі і Княгинині.

Рішенням мін-ва освіти та на заряджения поліського воєводи ревіндикували для католиків православну церкву в Погості Загородському на Поліссі.

„Католіцка Агенція Прасова" (КАП) заскаржила до суду польський тижневик „Меркуріюш Польскі", який закинув їй фальшування промови Святішого Отця про расизм.

Наші Поліщуки працюють у Варшаві за 1.50 денно. Поляки підносять великий крик з того приводу.

У Варшаві відбувається цікавий процес проти польського співака Яна Кепури, якого адвокат Гофмокль-Островский запізвав до суду за зневагу адвокатського стану. Кепура мав сказати, що колиб не опера, цо він бувби пастухом або адвокатом.

За службові надужиття дисциплінарний суд видалив з міністерства комунікації старшого референта правного радника Станислава Добруцкого.

На Познанщині і Поморю розкинено летючки з ріжними гітлерівськими піснями, які мають виразно протипольський зміст.

У Руді Шлеській в копальні „Валєнти Вавель" страйкує 1318 робітників. Йде про платні у святочні дні.

Гумор. — В Москві. — Товаришу комісар, ми зловили того чоловіка на дуже підозрілій чинности. — Щож він робив? — Ув!

Ватиканський „Оссерваторе Романо", коментуючи останню промову Папи, пише, що коли Жиди хочуть бути силою панівною і переслідуючою, тоді зі сторони Папи грозить їм якнайстрогіше упімнення. Одначе коли Жиди будуть далі в нужді і терпінні, а водночас будуть їх нападати й переслідувати, тоді можуть числити на папську охорону й опіку.

Всі ліки й аптичні специфіки подешевіють від 10 вересня с. р. на 10 процент. Міністеріяльний розпорядок, який вводить ту обнижку, подає подрібний спис усіх ліків разом з цінами. Крім того у списі вичислено около 100 ліків для убогого населення, що їх продаватимуть аптики по власних цінах.

В Біскупині відкопали праславянську місцевість зперед 2.500 літ. В ній знайдено низку цікавих предметів.

В часі наглої бурі, яка перейшла над місцевістю Турец (Чехословаччина), перун вдарив у дерево, під яким схоронилася перед дощем селянка з дитиною. Її знайдено неживою, натомість дитина, яку вона держала на руках, вийшла з випадку зовсім здорова.

Чехословацький літак розбився коло м. Кель в дорозі між Прагою і Парижем. В катастрофі погибло 11 осіб, 5 було ранених.

В м. Відин (Болгарія) занедужало на малярію 2.500 осіб, тобто 10 процент населення того міста.

Помер визначний німецький етнограф, проф. Лео Фробеніюс, провідник 12-ти наукових експедицій до Африки. Померший був професором університету у Франкфурті над Меном.

Німецький літак „Кондор" перелетів з Берліна до Ню-Йорку за 25 годин. Літак летів з пересічною скорістю 255 км. на годину. У поворотній дорозі літак перелетів з Ню-Йорку до Берліна за 19 год. 54 хвилин.

Жнива в Німеччині в останніх днях відбувалися в ночі при світлі могутніх рефлекторів.

Франція удержавнила головні фабрики зброї Шнайдер-Крезо.

В Англії звільняють масово зі служби гувернанток і служниць німецького походження, яких там є коло 8.000. Діється се тому, бо від якогось часу Англійці переконані, що німецька розвідка послугується гувернантками й уживає їх до своїх цілей.

Під Філаделфією розбився літак, що ним летіли два молоденькі (17-літні) українські летуни Микола Мандзик і Павло Федун. Оба вони були летунами-аматорами та летіли на винаймленому літаку з Філаделфії до Ню-Йорку. Обох молоденьких летунів похоронили на українському цвинтарі на Фак Чейз.

Гумор. — Геройка мимоволі. — Ґратулюю вам пані Петерсон. Всі часописи пишуть про ваш геройський вчинок, як ви вдарили злодія в лице й одним ударом повалили його на землю. Подивляю вас і дивуюся, звідки у вас взялася така відвага? — Ах, то зовсім просте: я думала, що то мій муж вертається так пізно до дому...

Наймолодший син Русвелта хоче стати купцем. Незабаром зачне працювати в одному з великих магазинів у Бостоні. Його перша платня виноситиме 18 долярів тижнево.

Відомий дослідник підбігунових околиць Губерт Вілкінс заявив, що возьме участь у четвертій експедиції до околиць Полудневого Бігуна. Експедиція вирушить з м. Ле Кап при кінці жовтня. Корабель, на якому поїде експедиція, матиме літак, побудований спеціяльно до підбігунових летів.

В м. Лонґ-Біч (Злучені Держави П. А.) бурмистр заборонив мешканцям міста і туристам проходжуватися по пляжі без блюзки, коли вони носять шлейки. Розпорядок умотивовано неестетичним виглядом шлейок.

На Філіпінах трапилися дві жахливі пожежі. Одна з них знищила кількасот домів та наробила шкід на кілька міліонів долярів. Друга пожежа знищила 2.000 домів в убогій дільниці м. Манілля. Коло 12.000 осіб опинилося без даху над головою.

У Венезуелі землетрус знищив три села, положені 25 км. від міста Квіто.

Спорт. В неділю 14 серпня с. р. почалися змагання за мистецтво львівської окружної ліги в копаному мячі. З наших дружин змагався перемиський Сян, наймолодша дружина ліги, з рутинованою перемискою дружиною Польонією. Сі перші змагання програв Сян у відношенні 0 : 3 (0 : 2). Мимо програної Сян своїм першим виступом зробив добре вражіння. — У Львові Україна грала товариський метч з Ґарбарнею (Краків), кандидатом до державної ліґи. Україна програла метч у відношенні 4 : 2 (2 : 2). Гра України слаба, форма вакаційна. На другу неділю Україна грає з Погонею І б у Львові, а Сян з ВКС Ярослав у Ярославі.

Гумор. — Клопіт з бородатим. — Хочу купити дарунок для одного пана. — Може гарна краватка? — Ні, той пан має бороду. — Може гарний вовняний светер? — Ні, той пан має дуже довгу бороду. — В такому разі прошу взяти ті практичні домашні капці!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Агентка Г. 21.
КАСІНО: Ас Кер.
МУЗА: Перегони.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Проступник.
РОКСІ: Весела чвірка.
СТИЛЕВЕ: Вередлива експедієнтка.

Старша, інтеліґентна жінка прийме місце господині у старшого священика або пані. Ласкаві зголошення: **Batiatycze, dla M. M.**

Дім з сгородом (для емеритів або вдовиць) за 3.000 зл. на продаж, **Коломия, Різняна ч. 42.** 62—1—2

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 21 серпня 1938. Ч. 63 (1163)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Виселення з приграничної полоси за пісню „Боже, вислухай благання!"

28 липня с. р. повітове староство в Горлицях, краківського воєвідства, покарало п. Марію Керод зі Львова, яка перебувала на феріях у Висовій, гривною 50 зл. з заміною на 3-дневний арешт за те, що „дня 17 липня 1938 р. у гр.-катол. церкві в Висовій співала пісню „Боже, вислухай благання!" в присутности зібраних у церкві вірних, хоч та пісня сконфіскована й не може бути предметом публичного співання, чим виявила нехіть до заряджень властей і польської держави". Проти сего карного наказу внесено спротив, бо згадана пісня несконфіскована та співають її скрізь. Тимчасом п. Марія Керод одержала повідомлення від краківського воєводи про виселення її з приграничної полоси.

Після Китаю Совіти.

Японська рада міністрів постановила продовжати зусилля військові, дипльоматичні і господарські в цілі остаточного повалення правительства Чанкайшека та створення нового режіму в Китаю. Японське правительство хоче скінчити з Китаєм, щоб відтак звернути відповідну увагу на Совіти.

Чого домагаються Совіти від Китаю?

Совітський амбасадор в Китаю Луганець-Орельський предложив марш. Чанкайшекові отсі домагання: мобілізації комуністичних військ для оборони м. Ганков, віддання операційного відділу команди китайських військ совітському військовому дорадникові, оборони м. Ганков до останньої можливости, допущення командантів китайських комуністичних військ до воєнної ради в рівній скількости з генералами військ центрального правительства та зліквідування диктаторського режіму Чанкайшека в Китаю.

Німецька кампанія у справі кольоній.

Французька преса пише, що правительство Німеччини започаткує незабаром нову пропаґандивну кампанію у справі кольоній. Кампанія зачнеться на найближчому конґресі націонал-соціялістичної партії в Нірнберґу, який відбудеться під кличем звороту кольоній Німеччині. Рівночасно Ґерінґ відкриє в Нірнберґу виставу „заморської Німеччини". Французька преса припускає, що у звязку з тим належить сподіватися нових дипльоматичних переговорів та видвигнення деяких кольоніяльних проектів, що їх представив німецький міністр Шахт підчас свого побуту в Парижі у 1936 році.

Положення Жидів в Італії.

Римський кореспондент „Дейли Телеґраф"-у звідомляє, що декотрі жидівські купці й промисловці дістали повідомлення від федеральних секретарів фашистівської партії, що вони не можуть далі вважати себе активними членами відповідних корпорацій. Жидівські купці анулюють замовлення, дані фабрикам на товари. У висліді відчувається застій у торговлі.

Англія розбудовує летунство.

Британське міністерство летунства іменувало командора Пульфорда шефом нової секції міністерства летунства, яка буде займатися координацією й розбудовою резерв британських воздушних сил. Вишкіл летунів відбувається тепер на 27 летунських майданах; незабаром повстануть три нові осередки вишколу, які будуть приготовляти кадри обсерваторів, обслуги бомб і скорострілів.

Хто доставляє зброю червоним в Еспанії?

Еспанська національна преса принесла отсі дані щодо походження зброї, здобутої націоналістами на червоних до 1 серпня с. р.: Совітського походження: 84 повзів, 71 гармат, 577 тяжких скорострілів, 561 легких скорострілів, 39.912 крісів, 91.000 гарматніх стрілен і 60.000 крісових куль. Французького походження: 24 повзів, 85 гармат, 112 тяжких скорострілів, 29.370 ручних скорострілів, 22.400 гарматніх стрілен і 24,800.000 крісових куль. Англійського походження: 4 гармати, 47 скорострілів тяжких і 410 легких, 500 крісів, 3.530 гарматніх стрілен і 9,000.000 крісових куль. Американського походження: 17 повзів, 33 гармат, 630 скорострілів тяжких і 3.430 ручних та 11.700 гарматніх стрілен. Мексиканського походження: 21 скорострілів тяжких і 3.100 ручних та 11,250.000 куль.

Конфіската „Нової Зорі".

VI 1 Pr. 271/38. Wyciąg z protokółu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy we Lwowie Wydział VI karny w składzie: Przew. S. O. R. Michale, S. O. W. Kapecki, S. O. W. Frankel, Prok. K. Dziurżyński w sprawie konfiskaty Nr. 49 czasopisma drukowego p. t. „Nowa Zoria" z daty Lwów, dnia 3 lipca 1938 r. do Sygn. VI 1 Pr. 271/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 lipca 1938 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4 lipca 1938 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma drukowego p. t. „Nowa Zoria" Nr. 49 z daty Lwów, dnia 3 lipca 1938 zawierającego w artykule pt. 24-1 i O Riznia Nemowlat w gimnazji w Sokali w ustępie od słów „Prymitka" do końca artykułu — znamiona wyst. z art. 121 i 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dz. p. p. Nr 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Wymieniony ustęp przez kłamliwe przedstawienie i tendencyjne naświetlenie polityki mniejszościowej Rządu Polskiego dopuszcza się jego publicznej zniewagi, a nadto przez szerzenie nieprawdziwych wiadomości o rzekomych szykanach w stosunku do ludności ukraińskiej ustosunkowanych przez władze szkolne, może zaniepokoić ogół publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Michale w. r. Protokólant: Kowalski w. r. Za zgodność: wz. Warzoszczak, kier. sekr.

Поляки й Українці

Нові умовини — стара психіка.

Ще так недавно, бо 20 літ тому, нинішні воєвідства: львівське, станиславівське, тернопільське і краківське належали до б. Австро-Угорщини та становили окремий австрійський коронний край. Край той заняла Австрія при першім поділі Польщі 1772 р. Українську його частину, що обіймає нинішні воєвідства львівське, станиславівське і тернопільське, Австрія заняла титулом „прав" Угорщини до колишньої Галицько-Володимирської Держави, які вивела в спеціяльнім „Виводі", що появився рівночасно з окупацією тої частини. Тому й назвала ту частину офіціяльно старою руською-українською державною назвою: Королівством Галичини і Володимирії. Частину польську, що обіймає нинішнє воєвідство краківське, Австрія заняла титулом „прав" Чехії. Частина та одержала офіціяльну назву: Вел. Кн. Краківського, князівства Освенцімського і Заторського. Обі ті частини злучено разом і надано їм назву українсько-польську: Королівство Галичина і Володимирія з Вел. Кн. Краківським, Кн. Освенцімським і Заторським. Під тою назвою вони належали до Австрії аж до 1918 р.

Отсе обєднання двох земель ріжних під історичним і національним оглядом в одну адміністраційну цілість мало свої важкі наслідки. Між обома народами краю починається змагання, яке ведеться ввесь час приналежности його до Австрії.

При кінці XVIII і в 1-ій пол. XIX ст. Австрія схилялася в сторону Українців. Австрія виступила в обороні селянства і знесла 1781 р. важке кріпацтво, що існувало за Польщі. Австрія піднесла з пониження гр.-катол. Церкву, відновляючи 1806 р. галицьку митрополію. Австрія поставилася прихильно до всіх постулятів Українців, які вони піднесли у 1848 р.

Зате в 2-ій пол. XIX ст. наступила різка зміна. Тоді Австрія схилилася на сторону Поляків. Вона в особі цісаря Франца Йосифа I заключила з Поляками неписаний пакт, яким віддала їм владу в Галичині. Владу ту Поляки виконували аж до упадку Австрії.

Упривилеєне становище Поляків у Галичині весь час зустрічало протести галицьких Українців. І не тільки протести. Галицькі Українці вели завзяту боротьбу за здобуття прав у Галичині для себе. І права ті чимраз більше здобували. Особливі успіхи осягнули Українці в останнім десятилітті істнування Австрії завдяки виборчим реформам, парляментарній і соймовій. У висліді Українці в Галичині стали чимраз більше набирати сили.

Отся українсько-польська національна боротьба в Галичині за часів австрійських витворила в галицьких Поляків й Українців своєрідну психіку.

Поляки, хоч і фактичні господарі в Галичині, почували себе тільки одним із численних австрійських народів, що боролися за своє істнування. Поляки з одного боку берегли своїх здобутих уже привилеїв і тільки від часу до часу на сильні домагання Українців і під натиском Австрії робили Українцям національно-політичні уступки, з другого боку самі вели дальше боротьбу з Австрією за поширення своїх прав. У тій своїй боротьбі за вдержання вже здобутого та за осягнення нового Поляки, хоч і були підпорою Австрії, не завсіди оглядалися на загально державні інтереси.

Навпаки, були моменти, коли вони поступали проти інтересів держави. Се виявилося дуже наглядно тоді, коли інтереси Австро-Угорщини вимагали з огляду на Росію національно-політичних уступок у користь Українців. Кілько труднощів робили в тій справі Поляки! Одним зі зразків такого розуміння Поляками політики було напр. підпирання москвофільства в ціли ослаблення Українців. Словом: Поляки за часів Австрії трактували Українців як суперників, які загрожували їх привілеям і правам у Галичині. А привілеї та права ті вони намагалися вдержати без основної зміни.

Українці знова почували себе таксамо одним із австрійських народів, що має однакові права з такимже австрійським народом — Поляками. Се признавала австрійська конституція. Вправді рівність та була для Українців покищо в теорії, але свідомість її сильно впливала на українську психіку. Українці, хоч фактично в Австрії були ще під владою Поляків, почували себе вільними громадянами Австрії. А виключне польське панування в Галичині Українці вважали аномалією й боролися з ним, покликуючись на австрійську конституцію та на свою чисельну перевагу в краю.

Все те основно змінилося з хвилею переходу Галичини під Польщу.

Поляки з одного з народів Австрії, отже зі співвласника та зі співгосподаря тільки австрійської держави, стали народом вповні суверенним, повним власником і повним господарем власної польської держави.

Українці знова з громадян Австрії, рівнорядних і рівноправних (нехай і в теорії до якогось часу) з Поляками, стали громадянами Польщі...

Та хоч умовини, в яких по війні знайшлися Поляки й Українці, основно змінилися, то психіка тих народів остала без зміни. Видно се наглядно на дальшім взаїмнім відношенню до себе обох згаданих народів.

Отже передовсім Поляки, ставши народом суверенним і власником держави, і далі думають категоріями не державними, а вузько національними. Як відомо, новостворена Польська Річ Посполита не є державою суто національно-польською. В ній наслідком неузгляднення права про самоозначення народів опинилися більші чи менші частини територіяльних народів непольських: передовсім українського, а далі білоруського, литовського, німецького. У висліді нова польська держава стала державою не виключно одного народу польського, але державою народів, що входять в її склад.

Та Поляки не мають чи не хочуть мати свідомости того факту. Вони замикають очи на дійсність. А коли та дійсність устами народів, що знайшлися в границях Польщі, дає про себе знати, то Поляки займають супроти народів своєї держави становище не головного господаря у тім спільнім господарстві-державі, але становище одної з націй, що живе в державі, і в других націях тої самої держави бачить своїх противників. Зовсім подібно як се мало місце колись у старій Австрії, де Поляки були одним з численних австрійських народів та змагалися за свої національні інтереси з австрійською державою і з іншими австрійськими народами-конкурентами. Вони кермуються не інтересами держави а виключно націоналізмом.

Поляки забувають, що непольські народи в польській державі, зокрема Українці, не грізні для польської нації, якої як найвсестороннішій розвій вповні забезпечений. Народи ті хочуть тільки зберегти і розвивати свої власні національні індивідуальности. Заспокоєння національних постулятів непольських народів в Польщі не загрожує також ніякою катастрофою польській державі. Навпаки! Таке заспокоєння викликалоб тільки задоволення непольських народів і тим самим причинилосяб до скріплення польської держави. Словом: Поляки забувають, що вони вже не один з народів, що живе в чужій державі та бореться за національне істнування, але нарід державний, який несе відповідальність не тільки за націю але й за державу.

Та не здають собі справи з основних змін, які сталися, також Українці. Також Українці забувають, що Поляки вже не один з рівнорядних народів б. Австрії, але що се вже власники держави, в якій доля судила жити також Українцям. Деякі Українці забувають, що вони вже не громадяни б. Австро-Угорщини, але громадяни Польщі. І що супроти Польщі треба поводитися так, як поводилися колись супроти держави австрійської, як слід поводитися супроти кождої держави її громадянам. Правда. Воно прикро опинитися в становищі, в якім опинилися спеціяльно галицькі Українці, які супроти Поляків через десятки літ були, хоч і в теорії, рівноправні і рівнорядні та з якими вели боротьбу за зроблення теорії дійсністю. Та куди прикріше відчувають се напр. познанські і шлеські Німці, які зі становища господарів Познанщини і Шлеська зійшли на підвладних. А всетаки і Німці мусять числитися з фактом, якого тепер не можуть змінити.

Самі почування в політиці злий дорадник. В політиці, що бажає успіху, рішати мусить тільки холодний розум.

Останні події на Холмщині ще більше розгорячили почування Українців в цілій Польщі. І якраз тому вважали ми вказаним пригадати сих кілька історичних правд і їх наслідків.

Не буде спокою на Далекому Сході

В розмові з представником часопису „Ль'Епок" на тему міжнароднього положення японський амбасадор в Парижі Суґімура висказав свій песимізм щодо майбутніх японсько-совітських взаємин. Ті взаємини, казав п. Суґімура, спираються на дуже хитких підставах. Хоч Японія не хоче війни, одначе в Кореї і Манджурії стоять найлучші японські відділи, готові кождої хвилі відперти наступ большевиків. Совіти нагромадили величезний воєнний матеріял при японській границі. Велика скількість совітських літаків у Владивостоці завжди готова до нападу на японські міста й села. 100 совітських підводних суден загрожує японським комунікаційним шляхам. На питання французького журналіста, чи Японія малаб якийсь інтерес у конфлікті з Совітами, амбасадор відповів: „Так — знищити воєнну базу у Владивостоці".

Міжнародня конференція в справі Чехословаччини.

Французька преса звідомляє, що вразі невдачі місії льорда Рансімена у Празі премієр Чемберлен згодиться на скликання міжнародньої конференції, присвяченої справі розвязки чеського питання. Канцлер Гітлер не бувби противний тій концепції під умовою, що в тій конференції не бралиб участи ні Чехословаччина ні Совіти.

Французька Африка загрожена.

У Франції появилася повість Л. Фурастіер'а п. з. „Французи на море", в якій автор звертає увагу на революцію, що загрожує французькій Північній Африці. На думку автора ціла французька кольоніяльна територія від Тунісу до Касаблянки підмінована розагітованими одиницями і товпою. Л. Фурастіе мешкає постійно в Альжирі та знаменито орієнтується в кольоніяльних справах французької республики.

Важне для адвокатів.

Нові Адвокатські Ради мають заняти́ся м. ін. справою поважних залеглостей вкладок до Адвокатських Палат. Новий закон про адвокатуру передбачує строгі санкції у відношенні до тих адвокатів, які залягають з вкладками до адвокатської самоуправи. Тим, що залягають з вкладками більше як за один рік, загрожує завішення в адвокатських чинностях.

За неплачення податків бють у шкіру.

Естонські власти видали в останньому часі розпорядок, в якому незвичайно гостро виступають проти всіх горожан, що залягають з плаченням податків. Для мужчин призначено як кару примусові роботи, на яких працюватимуть так довго, доки не відроблять своїх залеглих податків. Жінки, які не платять регулярно своїх податків, підлягатимуть карі буків. Адміністраційні власти мають уже листу з 2.000 назвиськ опірних податників і від 1-го вересня платники, а головно платнички податків в Естонії відчують на власній шкірі, в дослівному значінні, як неприємно задиратися зі скарбовими властями.

8-годинний день праці для звірят.

В Індії, в місті Муссорі, префектура поліції видала розпорядок, яким забороняє змушувати до праці потягові і вючні звірята довше як 8 годин на добу. Тягарі, що їх перевозять звірята, не можуть перевишшати ваги 2 і пів сотнара.

Пільні коники причиною міліонових втрат.

На місто Регіна в провінції Саскачеван у Канаді й на околицю впали міліони пільних коників. Мешканці міста могли обсервувати літаючу хмару, яка вдержувалася на висоті 1.000 до 2.000 стіп. У хвилі, коли хмара знайшлася над містом, почали падати з неї міліони пільних коників. Дощ комах був такий густий і гидкий, що мешканці, які були в тому часі на вулицях, сховалися у поблизьких домах і крамницях. Язва коників, яка так нагло появилася, коштуватиме Канаду, по обчисленням фахівців, міліони долярів.

Відділи й кореспондентури:
1). Борислав, Костюшки 123.
2). Перемишль, Ягайлонська 6.
3). Самбір, Ринок, Дім Н. Торговлі.

ПРОМ-БАНК

Львів, Гродзіцьких 1/І. тел. 292-15 і 200-15.

4). Сокаль, Костюшки 38.
5). Станиславів, Міцкевича 1.
6). Стрий, Фрухтмана 6.
7). Тернопіль, Тарнавського 6 а.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Земельний голод і кольонізація

Під таким заголовком „Земля і Воля" в ч. 31 принесла статтю, яку наводимо майже в цілости: Загально відомо, що в нас панує великий голод на землю, що наші землі сильно перенаселені, що нашому селянинові трудно нині докупитися куска землі. А рівночасно відомо також, що мимо того тяжкого і грізного для нашого селянства і народу положення під оглядом землеволодіння на наших землях дальше переводиться систематично і вперто земельну кольонізацію чужим, прийшлим з заходу елементом і дальше з польської сторони підносяться голоси, що в Східній Галичині є ще обширні кольонізаційні терени... В дійсности, нігде в Польщі нема такої великої скількости малоземельних, карловатих господарств, нігде нема такого голоду на землю як у нас. Карловаті господарства, що обіймають менше як 2 гектари грунту — се господарства, які виступають в першу чергу в Східній Галичині. Їх найбільше — як каже офіціяльна польська статистика — у станиславівському воєвідстві, бо аж 58 проц. всіх рільних господарств, дальше у львівському — 40.5 проц. і в тернопільському — 39.5 прц. Щойно за ними йде краківське воєвідство з 38.5 проц. карловатих господарств. І якже далеко від сеї групи воєвідств відстають у тім відношенні густо заселені, промислові, не сільсько-господарські, такі воєвідства як Шлеськ, Кельце, Лодзь і Люблин, що мають вдвоє менше карловатих господарств — від 16.5 до 22.5 проц. За ними йдуть Волинь і Полісся з 14.5 і 13 проц. карловатих господарств, а щойно за ними чисто сільсько-господарські воєвідства корінної Польщі — варшавське (10 проц.) і познанське (9 проц. карл. господ.). Одначе і на території трьох східно-галицьких воєвідств є великі ріжниці в нашу некористь. Бо коли пр. в повітах надвірнянському, долинському, коломийському, станиславівському і снятинському маємо по 60 до 72 проц. карловатих господарств, то рівночасно в засянських повітах (як Ланьцут, Ніско, Переворськ, Ряшів, Тарнобжег, Кольбушова), щодо яких з польської сторони часто говориться, що се повіти з найбільшою скількістю карловатих господарств і з яких по більшій части набирається контингенти кольоністів для Східної Галичини, — є тільки 30 до 49 проц. карловатих господарств. Отже не за Сяном, але у східно-галицьких підкарпатських повітах панує найбільший голод на землю і є найбільший процент карл. господарств. Але тих простих фактів польська пропаганда і кольонізаційна практика не хочуть признавати і з ними числитися. А відтак йдуть такі східно-галицькі повіти як Мостиська, Рудки, Самбір, Дрогобич, Калуш, Косів, Рогатин, Товмач, Жидачів, Борщів, Заліщики, де є 50 до 60 проц. карловатих господарств і до яких, всетаки, дальше спрямовують з заходу кольонізацію, а де рівночасно місцеве малоземельне населення дуситься у страшних тисках нужди і безземелля. А треба знати, що всі ті числа взяті для всіх господарств, без ріжниці народности чи віроісповідання. А коли взяти під увагу нпр. віроісповідну ріжницю, то доходимо до ще грізніших виводів в некористь нашого народу. Тут як на долоні бачимо ясно, що процент карловатих господарств серед греко-католиків все більший від загальної пересічної для даного повіту чи навіть цілого воєвідства. Так нпр. повіт Мостиська виказує карловатих господарств загалом у всього населення 51 проц., а в самих греко-католиків — 55 проц., Самбір — 50 проц., а у гр.-катол. тогож повіту — 53 проц. і т. д. Зі всіх східно-галицьких повітів тільки Збараж і Сокаль мають по 23 проц. карловатих господарств, а всі прочі повіти значно вищий процент. Але навіть 23 проц. для сих двох повітів се ще дуже далеко до пересічної центральної Польщі та добре загосподарованої Познанщини з 9 проц. карловатих господарств. Але Збаражчина і Сокальщина се виїмок і крім них у Східній Галичині нема ні одного повіту, котрий мавби низший процент карловатих господарств чим такі засянські повіти як Ніско і Кольбушова, звідки по більшій части насилається кольоністів на східно-галицькі терени.

Неправильний вияв патріотизму

Під таким заголовком „Українські Вісти" в ч. 182 принесли статтю, в якій читаємо ось що: Найбільш улюблена й поширена форма вияву патріотизму людини з маси це прикрашування свого дому, а навіть свого одягу ріжними національними емблемами та ріжними комбінаціями національних красок. В тій ділянці є деякі прикрі аномалії, на які слід звернути увагу. Національні емблеми, національний прапор зі своїми красками це символи, в яких шануємо велич нації й тому не можна їх в ніякому разі надуживати чи профанувати. На жаль з фактами такого надуживання і профанації національних емблем і національних красок зустрічаємося дуже часто. Кого з нас не вражає вид молодого хлопця, що на сорочці десь в околиці черева має вишитий величезний тризуб, витатуований десь на рамени або на грудях на зразок моряцьких бродяг, чи паризьких апашів, кого з нас не вражає жовто-блакитна краска примінена до одягу „ні пришити, ні прилатати" на тлі ріжних блискучок, скляних кораликів, павиного пера і ріжних блящок при капелюсі і т. п. Окрема форма легковаження і профанації нашої національної емблеми, може навіть мимо найкращих інтенцій спричинників тої профанації, се приміщування тих емблем у невідповідних місцях як комора, стодола, ба навіть стайня. Свідоміші одиниці по наших селах і містечках повинні повчити менше свідомих, що не годиться в цей спосіб профанувати своєї національної емблеми. Адже усі народи вміщують свої національні емблеми на найбільш почесних місцях й віддають їм належну пошану, бо вони символізують цілість і велич їх національних спільнот. Адже бувають моменти в житті націй, що тих символів борониться ціною крови й навіть ціною життя, тож не годиться їх профанувати, їх легковажити, вміщуючи їх у невідповідних місцях і надуживаючи їх значіння. Таке надуживання національних емблем і національних красок це зовсім викривлений спосіб вияву свого патріотизму і з ним треба боротися та викорінювати його.

Якої автономії хоче Закарпаття?

В „Новій Свободі" ч. 45 появилася стаття п. А. Волошина про автономію Закарпаття, в якій читаємо: Ми на автономію дивимося як на засіб, не як на мету. Ми хочемо автономії, щоб була нам забезпечена свобода культурного й господарського розвитку для добробуту нашого народу. Ми звертаємося до мирової конференції, яка виразно визначила дорогу здійснення тої свободи. Перед нею стояла форма свободи окремих „стейтів" Злучених Держав Північної Америки. Вилсон та Жатковичь порозумілися в тім напрямі. Вони виділи, яка ситуація можлива тут у Середній Европі, і вони бажали, щоб республика була єдина, сильна, щоб могла протиставитися надмірним апетитам сусідів зліва та зправа. Така сила держави в інтересі нашої свободи. Словом, ми вже не дебатуємо тепер про форму автономії! Ми хочемо лиш одного: Здійснення пляну мирового договору! Не хочемо до того додати більше, але й не допустимо, щоб наші вороги викручували здорову думку мирового договору. Нам потрібна повна культурна та господарська самоуправа. Наша національна культура має бути еманципована зпід опіки всяких денаціоналізаторських тенденцій, а наше господарське життя від використовування! Керівництво урядів має бути під контролею репрезентантів нашого народу, щоб хлібець, який родиться в нас, їли дійсно сини нашого народу й щоб не були наражувані на такі абсурди, що на Підк. Русі Русин-Українець має голодувати, а притім дивитися, як чужий тут маєтки збиває. Автономія наша має забезпечити народній характер краю. Тому домагаємося куріяльної системи, щоб несвідомі або матеріяльно порабощені Русини не могли кувати оков проти самих себе. Завданням автономії буде якнайскорше освідомити й тих темних та освободити їх. Хто протиставиться такій формі автономії, — той хоче продовжувати нинішній неможливий стан проти українського населення як з культурного так господарського боку.

Відгомін ревіндикаційної акції

Стан. Мацкевич помістив у виленському „Слові" з 14-го ц. м. статтю п. н. „Велика кривда польським можливостям", в якій читаємо: „У вчорашньому „Слові" в листі з подорожі К. Прушиньского не сконфісковано такого уривку розмови з фризієром у малому сербському містечку: — А чому Поляки гноблять православних? — Як гноблять? Релігію шануємо! — Так шануєте? Всі часописи писали про те, як навертають православних селян на католицизм. Епископи в Білгороді приказали молитися за збереження віри. Болгарські також. У Греції на горі Атос відправляють великі молитви... До цеї розмови Прушиньский додає свій коментар: „Ось відгомін, якій викликала в православнім Балкані вістка про недавні експерименти. Православя се не тільки гноблена Церква в СССР. Се не тільки віроісповідання меншин в Польщі. Се ще й державне віроісповідання чотирьох балканських держав, з якими хочемо мабуть жити в приязні, мати взаємини, кермувати експанзію. Вісь Гельсінки—Атени. Від Балтику по Чорне Море! А тут в м. Скопле не знають про Ґдиню, про мальовані плоти. Але про чудесні повороти на католицизм у Гриньках чули з усіми подробицями. Здається, що про се вражіння не подумали „пошежицелє польскосьці" в скалі парохії..."

„Збендне обекти"

Адміністраційні власти зарядили конфіскату послання собору епископів православної Церкви в Польщі з дня 16 липня с. р. внаслідок, як пише ПАТ, тенденційного і невідповідаючого фактичному станові річи освітлення в тім посланні справи ліквідації „збендних обектуф православних" на терені декотрих повітів люблинського воєвідства. („Н. Ч." ч. 163). Від себе додає „Новий Час": Фактичний стан нам відомий з інтерпеляції посла дра Ст. Барана.

ОЗОН чи ПУЗОН?

„Куріер Познаньскі" пише: „Монітор Польскі", в субтитулі „Дзенник Ужендови Жечипосполітей Польскей". Останне його число обіймає тисячі назвиск, відзначених медалею або хрестом незалежности. Се впорядку. Але чому знаходимо в „Моніторі Польскім" „озонові" вісти в характері партійних комунікатів? Нпр. читаємо про те, кому зложив візиту майор Ґалінат, або як звучить присяга „озонового" „Звйонзку Млодей Польскі". Се не урядові вісти. Хіба що слушний є жарт, що „Озон" то власне „Пузон", себто „Паньствови Ужонд Зєдноченя Народового".

Образування бурмистрів у Польщі

ІКЦ приніс в 203 ч. замітку п. з. „Яке образування мають бурмистри у Польщі?" В ній пише м. ін.: „Звйонзек Мяст Польскіх" розписав анкету в справі особового складу міських управ і рад. На основі державних матеріялів устійнено дані щодо образування бурмистрів. Укінчене висше образування має 21.3% бурмистрів, висше неукінчене 9.8%, середне укінчене 33.1%, середне неукінчене 16.6% і низше образування 19.2%. Містами Польщі правлять люди, з котрих поверх одна третина не має взагалі укінченого навіть середнього научного заведення. Близько 20% всіх міст має бурмистрів, які мають ледви низше образування.

Забутий остров

На старих норвежських морських картах зазначений невеличкий остров на Спокійному Океані. Творці карт твердили, що той остров відкрили скандинавські моряки. На нинішніх морських картах того острова нема і дотепер не вдавалося його знайти мимо численних пошукувань. З огляду на те, що норвежські географічні карти завжди відзначалися рідкою точністю і докладністю, морські круги рішили, що остров був правдоподібно вульканічного походження і тому зник. Аж недавно британський корабель, що плив із Сан-Франціска до м. Сідней (Австралія), дещо відхилився від свойого звичайного шляху і відкрив якийсь незнаний остров. Показалося, що се остров, назначений на старих норвежських картах. Він невеличкий, зовсім незамешканий і має дуже багату рістню. Незрозуміло, чому дотепер не могли його знайти.

Гумор. — Правдива жінка. — Чоловік з жінкою вибираються до театру. Він стоїть готовий, у плащі й капелюсі, та питає жінку: Ірцю, ти готова? — Таж я казала тобі вже перед годиною, що тільки ще пять мінут.

2)

ОСИП НАЗАРУК

ЗА СОКАЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ

З подорожі по Волині і Холмщині.

Чи у нас можливе булоб таке масове картографство нашої інтелігенції, якби в нашій суспільности вже давніше вкорінена була пошана до ідеалу монашества і монашої культури, яка аж так цінить вартість часу, як се представлено в знаменитім творі єзуїта Веркріїса? Чи марнувалисяб у нас вічним сидженням по шинках навіть наші провідні люди? Чи малиб ми сьогодні таку незорганізовану провідну верству? Чи лежалаб наша нація в такім упадку?

З наших людей до сеї пори не знайшлося багато таких відважних молодців гр.-катол. обряду, які рішилисяб побачити знутра нпр. велику, тверду та цікаву кузню єзуїтського духа і попрактикувати в ній, хоч Єзуїти запрошують і наших хлопців до свого Чина і хоч від соток літ лунає у нас неймовірний крик про те, „як нас нищать Єзуїти“. Та ба, вигідніще цілими ночами сидіти при картах і так змарнувати ціле життя, ніж здобутися на велике зусилля і подвиг, на який тисячами йде молодь інших народів! Ось де головна причина наших невдач, які тривають століттями! Ось чому майже всі области нашого публичного життя не оброблені, всі ниви нашого духа запущені, а як де й зачне хтось орати, то нема ким дотягнути тої орки до кінця: великий брак людей витревалих, здисциплінованих, відважних на великі труди, людей, які вмілиб думати, — бо замало в нас було досі вироблених високих взірців саможертви і праці для вищої цілі. Аби карти і шиночок під боком, ось ідеал широкого загалу інтелігентів! І залюбки нарікати на обставини, що мовляв „нема де вибитися“. А тут у монастирях ріжних Чинів, мужеських і жіночих, поля до праці видимо-невидимо! Аж проситься піти туди і насталити духа свого і вишколити ум свій і волю спрямувати до найвищих річей, що принеслоб багато-багато добра. І багато могутности нації, яка видалаб відповідну скількість таких борців. І їм самим багато особистого щастя, бо (як свідчить література всіх народів продовж тисячеліть) ні в однім стані (не виключаючи монархів і магнатів) ніколи не було й нема так багато справді щасливих людей, як у стані чернечім. Історик монашества Монталямбер пише: Не знаю письменника, який лучше зрозумівби й описавби щастя монастирського життя на підставі старих письменників, як Г. Кенельм Дігби в 10 томі збірки „Морес католіці“, що вийшла в Лондоні. Якже й у нас придавсяб бодай зміст тої праці!

Щойно тут у каплиці Чина Ізбавителя, вдумавшися в наведені вище погляди на вартість часу, відчув я полекшу, що зачав свої вакації не відпочинком, а нервозною поїздкою в напрямі країни, де церкви горять і нарід плаче. І зробилося лекше на душі: нервозність щезла так, якби її ніколи не було...

А в розгорненій книзі пишаються величаві слова натхненого Богом евангелиста Матея: „За кожде пусте слово, котре скажуть люди, відповідять за него в день суду“. (Мат. 12, 36).

О, я не хочу в своїм репортажі уживати ніяких пустих слів, хочу писати правду і тільки правду.

Сегодня свято Петра і Павла, по юліянському календарі, отже в церкві велика відправа. Йдемо подивитися, як вона виглядає в синодальнім обряді. Я ще ніколи не бачив, як наш священик з Галичини відправляє в тім обряді. Йду.

Богослуження зачинається в год. 10.30 і триває до 12.30. Людей в церкві (в порівнанні до таких свят у нас в Галичині) не багато, коло 50 душ. У відправі бере участь діякон високого росту, він таки „тутейший“, перейшов з православя на унію. Для нього тутейші православні ризи як влиті: він свобідно в них рухається, свобідно співає. Наш галицький священик в тутейших ризах виглядає ще трохи онесмілений. І по виразі обличча і по рухах звичайно пізнати, що се уніят з Галичини.

По Богослуженні запізнаємося коло церкви з тутейшими визначними членами нашої парохії. Довідуємося від них, що „унія має тут тло політичне“, бо на уніятів дивляться тут передовсім як на свідомих Українців. До унії зпочатку люди дуже горнулися, але як побачили, що уніяти на Волині остають під управою римо-катол. польських епископів, хоч є свій епископ, то сказали собі: „Волимо бути під владикою Полікарпом. Якби на Волині були наші українські греко-католицькі епископи, незалежні від римо-катол., то нарід переходивби на унію масово. Дуже перешкоджує неможливість відправлювання панахид за Шевченка. Люди кажуть: Як не хочете правити за Шевченка, то ви не наші“.

Розпитував я, чи не знає хто, що діється на Холмщині, але тут про події на Холмщині ніхто нічого не знав. У Львові можна довідатися далеко більше. Дивна річ: бо доходитьже сюди варшавське православне „Слово“, в якім є доволі інформацій про події на Холмщині. Та видно, що тут літною порою не читають газет, бо спекота, як писав покійний Лесь Мартович. Правдоподібно відкладають читання газет на осінь.

Розмова зі старим знакомим і молодим незнакомим.

Коли хто наближається до 60-ки своїх літ, а був замолоду і потому рухливий та їздив по світі, то мусить мати багато знакомих. Такому тяжко „інкогніто“ переїхати якийсь край або якесь місто. Таке і зі мною. Майже всюди зустріну якогось старого знакомого. Зустрів я його і в Ковлі, ще того самого дня вечером.

— А! двацять літ не бачилися! Що ви робите в Ковлі?

— Тільки переїзджаю, кажу. А ви? Сидите тут постійно? Знаєте добре Ковель і околицю?

— Та, Ковель знаю й околицю знаю і всю Волинь знаю.

— А знаєте, що тепер діється на Холмщині?

— Ні, того не знаю.

— Що за диво, кажу. Ніхто з вас нічого не знає про події на Холмщині! Та добре, що знаєте Ковель і Ковельщину. Отже скажіть мені, які тут відносини, наперед під оглядом національним.

— Добре. Читали ви колись „Русскую Мысль“? Се був російський журнал, що виходив перед війною.

— Та часом читав.

— В році 1910 або 1912 була в тім журналі цікава стаття Старосольського, але не того львівського, п. з. „Союз русскаго народа на Волини“. То була чорносотенна організація, збудована на цькуванні інородців. Хоч як се тяжко признати, але се факт, з якого ми аж тепер здаємо собі справу, що та організація кидала тут мимоволі перші зерна негативного національного освідомлення, чи радше щось таке, з чого потому те освідомлення могло зачатися. Польонізація тут на око велика, але вона тільки поверховна.

— Чомуж вона так скоро появилася?

— Розвязка загадки полягає на тім, що те, що колись пнулося до московського, пнеться тепер до польщини. З міщанської молоді в Ковлі більшість признається до українства, але пнеться до польщини. Оповідають люди, що мають тут діло зі справами, де треба підписів на актах чи документах, що дуже рідко хто тут підпишеться по українськи з власної волі, без спонуки другого. Є тут у Ковлі малий процент справжньої русскої молоді. Се діти б. російських урядовців і т. п. Росіяни тут заможніші ніж Українці, але вони мертві, нема між ними активних. Тут їх російська школа вмерла натуральною смертю, хоч польські власти підтримували її. І бібліотеку Росіяни мали в Ковлі дуже гарну, але й вона вже неактивна. Одначе засимілювати їх чи то на польську сторону чи на українську нелегко. Просто тому, що вони консервативні.

— Що тут рішає під оглядом національним?

— Тут під оглядом національним рішає релігійний момент: хто православний, той не Поляк.

— На чімже полягає слабість того не-буття Поляком?

— На слабім і кепськім духовенстві. Тут православний епископ Антон Храповицький приймав на священиків навіть тих, що їх з акцизи вигнали. А таких в Росії вже навіть до поліції не приймали. Отже можете собі уявити, як такі люди понизили і якість і вартість православного духовенства.

— А як тут проявляло себе українство на релігійнім полі?

— Літ тому вісім наші ударним порядком почали українізувати деякі церкви: просто співали в церквах по українськи. І за те тут цілий хор опинився на лаві обвинуваченых. Цікаво боронив їх тоді тутейший адвокат Підгірський. Він виказував перед судом, що деякі православні священики не знали навіть того, що належить до їх уряду і до Богослуження. Отже бачите, на чім полягає слабість православної Церкви.

— Прошу далі характеризувати тутейшу молодь.

— Третя частина тутейшої молоді визначається під національним оглядом цілковитою байдужністю, а в звичайнім житті хуліганством. Велика більшість її робить скандали.

— Як виглядає тут наша жіноча молодь?

— Жіноча молодь вносить у нашу суспільність під сю пору найбільше польщини. Просто тому, що хоче вийти заміж і виходить за дрібних урядовців, за поліціянтів, за військових. Все те дуже деморалізує ту молодь і суспільність, а таке духовенство, як вище представлене, не може дати духового гарту і хребта тій молоді.

— А що ви знаєте про Холмщину?

— Холмщаки уважають себе культурнішими від Волиняків. Може і рацію мають. В усякому разі їх кепська опінія про Волиняків походить відти, що з Холмщиною сусідує любомельський повіт, найбідніший і найтемніший. Холмщаки від мешканців того повіта заможніші і більше освічені. Властивий центр Холмщини се не Холм а Люблин.

— Чи є тут нахил до унії?

— До унії був нахил і то великий і бувби дальше, якби сюди йшла унія в галицькій формі, а не в т. зв. візантійсько-словянській. Отже візантійсько-словянська форма відпихає тутейше населення від унії, а крім того такі жахливі помилки, які робив нпр. римо-катол. епископ Пжездзецкий на Підляшші. Він приймав на уніятських духовних просто страшні типи, що переходили з православя. (Тут мій старий знакомий наводить таку характеристику тих типів, що просто ніяково наводити її: вона вже занадто погана). З уніятських духовних дуже тактовно працюють тут ОО. Редемптористи.

— Чи ви може під їх впливом стали уніятом?

— Ні, я лишився православним.

— Цікаво мені, чому ви працю ОО. Редемптористів уважаєте ідеальною?

— Ні, не вважаю її ідеальною, я сказав тільки, що вони працюють дуже тактовно. Я закинувби їм те, що вони уникають тут навіть слова „український".

— Може не хочуть, щоб їх посуджували в ширенні українського націоналізму? Адже відосини тут правдоподібно не легкі.

— Легкі чи не легкі, але є тут навіть між православними духовними такі люди і то еміґранти, яких кождої хвилі можна викинути, а вони проявляють велику цивільну відвагу.

— Та чи їх цивільна відвага політична?

— Се інше діло.

— Який ваш погляд на Преосв. Чарнецького?

— Се добрий Владика. Він скромно йде тихою ходою, але щож, іде в чужій для унії формі. Така унія не може мати успіху, бо це компроміс.

Тут вперве вмішався в розмову молодий товариш мого знакомого, кажучи: Тутейша унія це сурогат.

— Який вплив мали події в Гриньках?

— Від Гриньок православя кріпне. Юзефский свідомо підтримував тут православя в аґонії. А инші думали, що вже смерть йому прийшла, ну й почалося...

— Чи є тут Галичани і як поводяться?

— На се питання відповів мені молодий товариш мого знакомого: Галичани тут є, але вони тихші води, низші трави. Вони тут для національної справи нічого не роблять.

— Може бояться, що їх виселилиб?

— Якби приїхало сюди 10.000 Галичан і якби вони зачали працю, то припустім, що може арештувалиб 2.000, а 8.000 таки ні. Ми тутейші Українці не маємо відповідного числа своєї інтеліґенції до праці. От сама Ковельщина на Волині має коло 240.000 населення, а простором Бельґію переходить. І на все те маємо тут 10 інтеліґентних українських родин! (Вичисляє їх на пальцях обох рук, зачинаючи від Луцька).

— А в Холмщині є які ваші інтеліґенти?

— Є, але мало (вичисляє).

— Чи є тут товариське життя?

— Нема. Товариське життя творять люди рівні собі освітою, становищем, ідеєю. Нас тут просто замало, щоб творити товариське життя, а з Росіянами ніякої стичности не маємо. Та й у них нема товариського життя.

З дальшої розмови побачив я, що мої знакомі старий і новий (оба вони Волиняки) настроєні до Росії надзвичайно вороже. Коли запримічу такі появи, все думаю, що такі люди чуються внутрі непевно зі своїм українством — і якраз тому проявляють вони таку завзяту ворожнечу до іншої нації: вони до неї найлекше можуть засимілюватися.

Кажу се отверто своїм знакомим і наводжу їм як показчик Галичан: вони звичайно виховані тільки в польських школах, де не зазнавали надто прихильного відношення до себе, але звичайно не дишуть аж такою ненавистю до всего, що польське, а саме тому, що вже не бояться асиміляції щодо себе на користь польщини. А ви, кажу до моїх знакомих, тому так зле говорите про Росію, що ви внутрі боїтеся ще самі зрусифікування, ви самі за себе непевні як Українці і відти таке ваше відношення до Росії.

Вони зразу спалахнули гострим запереченням, але що були се думаючі люди, отже можна з ними було говорити отверто на сю дуже актуальну тему. І ми говорили: довго, живо, горячо. Розмова була справді цікава. В таких розмовах ми Українці, виховані в ріжних краях і культурах, найлучше пізнаємо себе взаїмно, отже такі розмови дуже хосенні. Та передавати ту розмову вже тут і тепер не можу просто тому, що спішуся дальше. Може вернуся ще до неї. Зазначу тепер тільки ось що: перший начерк отсего мого репортажу дав я перед друком читати одному з моїх старих товаришів, Галичанинові, що не лінувався обїхати землі за Сокальським кордоном і вміє дивитися на людей та на відносини. Він висказав м. ін. такий погляд:

„Серед селянства на Волині довіря до Галичан куди більше ніж серед інтеліґенції. Волинські інтеліґенти Галичан не люблять і мають постійно якісь претенсії".

Се злегка закроєна поява ріжниць між нашою провідною верствою поодиноких країв, яку можна зауважити в кождого народу. Нпр. у Поляків та ріжниця дуже ярка. Коли те взаїмне відношення не занадто різке, то ріжниця може бути навіть корисна, бо може викликати благородне суперництво в публичній праці і навіть у родиннім та особистім поведенні. Треба тільки якнайчастіше зустрічатися між собою й обговорювати все, що нас лучить і ділить. (Д. б.).

Помер о. Глінка

16 с. м. помер у Ружомберку на Словаччині о. Андрій Глінка, провідник словацького народу. Покійний уродився 29. IX. 1864 р. в селі Черна на Словаччині й був сином селянина. По скінченні ґімназії та катол. семинарії на Спішу 1889 р. висвятився на священика й дістав незабаром парохію в Ружомберку, де був до кінця свого життя. Свою політичну діяльність зачав у 1896 р. Як визначна індивідуальність скоро висунувся на чоло словацьких політиків. У 1905 р. заложив „Словацьку Народню Партію". Після подій у Черновій у 1906 році, коли від куль мадярських жандармів погибло 8 Словаків, о. Глінку увязнили й він сидів у тюрмі 33 місяці. Світова війна припинила на кілька літ працю о. Глінки в краю. По розвалі Австрії відновив діяльність Словацької Народньої Партії та заложив щоденник „Словак". В 1919 р. виїздив до Парижа, щоб боронити на мировій конференції прав свого народу. Бачучи зріст авторитету о. Глінки, Чехи пішли на уступки й о. Глінка вислав до правительства двох членів своєї партії. Одначе порозуміння тривало недовго. Словаки виступили з правительства й перейшли до опозиції. У травні с. р. прибула до Словаччини деле ґація Словацької Ліги в Америці та привезла ориґінал пітсбурґського договору. 4 червня відбувся у Братиславі великий конґрес Словаків, на якому о. Глінка останній раз промовляв до свого народу.

Що буде зі Словацькою Народньою Партією?

По смерти о. А. Глінки Словацька Народня Партія остала без провідника. Кружляють поголоски, що якийсь час становище провідника партії не буде обсаджене з огляду на пошану для великого вожда Словаків. В тім випадку провід партії буде складатися з 6 осіб, а саме з послів: Тісо, Сідора, Сівака, Соколя, з сенатора о. Будая і бурмистра Ружомберку Модерлія. В політичній тактиці Словацької Народньої Партії не буде ніяких змін.

ЕЖЕН ФУРІЄ 2)

В паризькім трамваю

— Будь терпелива, моя дитино, успокоює її мати. А там твій батько, що мав прибути по нас до поїзду в пятій, буде неспокійний!

Надходить ніч. Бє сема година. Контрольор не приходить. Зявився щойно в девятій. Комісар кличе женщини. Вони благають контрольора, щоб віддав їм торбину.

— Не можу сего зробити, відповідає контрольор. Я вже відіслав її до централі трамваєвого товариства, як приказує реґулямін.

— Отже, каже пані Діранд, іду там реклямувати.

— В тій ґодині?! каже контрольор. Се вже за пізно. Бюра замикають в пятій ґодині. Прошу зачекати до завтра.

— До завтра? кричить пані Діранд. Щож ми зробимо з собою до завтра? Не маю ні сотика. Від рана не мали ми нічого в устах, а ще мушу висилати телеґраму до мужа, щоб успокоїти його.

Обі зачинають плакати.

Зворушений комісар хоче позичити їм пять франків до завтра.

— О, дякую, пане, говорить пані Діранд. Віддам їх вам негайно, як тільки дістану мою торбину.

Пані Діранд висилає сейчас депешу до мужа. Обі женщини беруть кімнату за два франки в малім готелі. По скромній вечері удалися на спочинок, змучені тими вражіннями.

На другий день в девятій ґодині явилися в центральнім магазині трамваєвого товариства. Казали їм чекати три ґодини в салі, заповненій урядниками, що арогантно дивилися на молоду панночку.

Нарешті спитали їх, чого вони прийшли. Пані Діранд представила справу.

— Ваша торбина, відповіли їй на те, відіслана до префектури поліції. Такий реґулямін. За три дні можуть її пані реклямувати.

І знов мати з донькою заливаються горячими сльозами. Пані Діранд лишилося всего 50 центів. Зателеґрафувала до мужа, щоби в шестій прибув до них.

За три дні пан Діранд явився у префектурі й реклямує торбину. — Впроваджують його до бюра знайдених предметів. Подає своє назвисько.

— Приходжу, каже, забрати торбину, що її пані Діранд, моя жінка, забула в трамваю.

— Маємо таку торбину, відповідає урядник, але можемо її віддати тільки пані Діранд.

— Пані Діранд се моя жінка!

— Чи правно повінчана?

— Алеж мій пане!..

— Я вас не знаю... Не можу повірити вам торбину. Можу її віддати тільки пані Діранд.

— Алеж я її муж.

— Не маємо ніяких доказів на се.

А зрештою приписи реґуляміну під тим оглядом ясні: торбину можемо віддати тільки до рук пані Діранд.

— А колиб вона вмерла?

— То до рук її спадкоємців, на підставі акту смерти й інших документів.

— Алеж се ідіотичне! верещить пан Діранд.

— За се слово спишемо протокол!

— Ідіть собі до лиха! гремить пан Діранд, тріскає дверми й виходить.

На другий день являється в префектурі пані Діранд з документами тотожности своєї особи.

— Добре, звучить відповідь, але прошу внести подання зі штемплем.

— А потім ще що?

— Коли пані замужна, то прошу згідної заяви мужа, леґалізованої бурмистром.

— Якто? кричить пані Діранд, червона з гніву. Відмовлено видання торбини мому мужеви, а тепер мене відправляють з нічим? Вас усіх віддати під ключ! А мою торбину я вам дарую!

З сего вийшло таке:

Панство Діранд обвинувачені за обиду публичних функціонарів, засуджені на вісім днів арешту, на сто франків кари й на заплачення коштів.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Католицька правовірність Володимира Вел.

З ПРИВОДУ ЮВІЛЕЮ 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ.

Починаючи вже від Берестейської Унії 1596 р. уніятські полеміст и й історики старалися виказати, що найдавнішою релігією в Україні була релігія католицька. Особливо улюбленим аргументом було те, що в часі, коли Володимир Вел. приймив з Византії християнство, Фотієва схизма була пригасла, а Керулярій виступив аж 1054 р. Отже в кінці X століття, в часі, коли Володимир Вел. приймав християнство, між Грецією й Римом панувала єдність, Папу визнавали Головою цілої вселенської Церкви. Такий погляд став традиційним в уніятській історіографії. Вже св. Йосафат висловив його в своїм творі про хрещення кн. Володимира.[1]) Стрічаємо сей погляд і в новішій літературі, аж до останніх часів перед війною, а то й у працях післявоенних.

Такий погляд спирався передусім на довірю до літописного оповідання, яке, мовляв, мало про приняття християнства з Византії ясно говорити. Але в літописнім оповіданні, ні в ніякім іншім українськім нема вказівок, щоб якраз Византія перевела християнізацію України, а вказується лише на Корсунь на Криму, старий Херсонез таврійський. Тимчасом Корсунці ненавиділи византійських Греків за обмеження самоуправи Корсуня.[2]) Ми маємо деякі вказівки, що Корсунці мали спеціяльні симпатії до України. Нпр. в 2-гій пол. XI ст., як Греки довели до замордування кн. Ростислава Володимировича в Тмуторокані, а Корсунців повідомив про се убийник, вони побили його камінням.[3]) Ще з IX ст. маємо загадкову вістку про Русина, що в Корсуні мав псалтир і евангелію, писану „руськими письменами" й від нього мав учитися св. Константин-Кирило. Врешті з літопису знаємо, що корсунський священик Настас подав Володимирові вістку, де були водопроводи, щоб їх перетяв і здобув місто. Видко, що духовенство корсунське як і загалом Корсунці були прихильні Україні, — подібно, як і ті, що каменували вбивника. З того можемо заключати, що в Корсуні було багато Словян, отже — Українців, і зпоміж них набиралося духовенство, яке Володимир і взяв на проповідь до Киева. Видко, що воно добре вміло по-українськи, отже чисто грецьким не було. А щоб Володимир брав єрархію чи духовенство з Византії, про се в літописі (ані в інших місцевих, українських джерелах, ані в грецьких) нема ні слова.

Одно пізніше джерело, до того писане далеко, в Сирії, а ще пізніше (ок. половини XI ст.) доповнене, ібн-Яхя, говорить вправді про присилку з цісарівною Анною „Митрополитів (!) і Єпископів" до України, але воно має характер пізніше твореної леґенди. Нема там ні слова про похід Володимира на Корсунь, бо се було для Греків неприємне, натомість Яхя фантазує про „багато церков", які ніби-то в Україні вибудувала Анна, хоч про се не знаємо нічого, а на поверх сто знаних у давній Україні церков (камяних) не знаємо ні одної в честь св. Анни. Далі, згідно з ібн-Яхією, якраз ті грецькі „Митрополити й Єпископи" мали ніби-то охрестити Володимира, підчас коли в літописі сказано, що охрестив його корсунський Єпископ, а на місці в Киеві ріжно про се говорили. Таким способом в ібн-Яхії бачимо не історичне джерело, але пізніший денційний препарат, що мав приписати виключну заслугу в наверненні України — Византії.[4])

З огляду на це все можемо сказати, що Володимир В. цілком не мусів приймати християнства з Греції (Византії). Московський учений Прісьолков поставив гіпотезу,[5]) що Володимир приймив християнство з Болгарії (патріярхат в Охриді, незалежний від Византії), й сей погляд приняло багато дослідників-католиків і некатоликів (Томашівський, Кох, Андрусяк і ін.).

Та рівночасно з тим досліди, провадженні над історією грецької схизми, виявили, що згода між церковним Сходом і Заходом у часах Володимира В. була лише переминаюча. Патріярх Сергій, що після Микити Хризоверга займав патріярший престіл у Византії (999—1019), подбав про відновлення схизми і про... канонізацію Фотія.[6]) Оскількиб отже Володимир приняв віру й єрархію від византійської Церкви, то бувби попав разом з нею в схизму. І булиб його уважали на католицькім Заході за схизматика. Се був такий час, коли відновилося роздражнення й коли Захід був дуже чуткий на схизму. Требаб отже було сподіватися голосів на Заході, що вважалиб Володимира В. схизматиком. Тимчасом воно не так.

Маємо писання двох католицьких німецьких Єпископів, сучасників Володимира, про цего нашого князя. Один — сесв. Брунон з Квербурґу, що був 1007 року в Киеві у Володимира Вел. Він приїхав сюди з метою провадити місійну акцію між Печенігами. В тій справі помагав йому кн. Володимир, дав свого сина (мб. Святослава) за закладника й ставився до св. Брунона дуже сердечно. Брунон міг навіть висвятити Єпископа для Печенігів. В своїм листі до цісаря Генриха II пише Брунон про Володимира якнайкраще й не робить нігде ані тіні натяку, що Володимир не католик. Впрочім се ясно: не мігби хіба католицький Єпископ не старатися наперед навернути князя-схизматика, ніж користати з його помочі в місійній праці![7])

Другий католицький Єпископ, Тітмар, Єп. мерзебурський († 1018 р.) був навіть неприхильно наставлений до Володимира, зле висловлюється про його моральність, називає його навіть з того огляду „фальшивим (себто: недобрим) християнином", але не може йому закинути, що він схизматик. Таксамо згадуючи про Архієпископа Киева, не робить найменшого натяку на його неправовірність. Тітмарову опінію виробляли Поляки й Німці під впливом свіжого польсько-українського конфлікту 1018 р., увязнення в Киеві католицького Єпископа Рейнберна й т. д. — отже щож природніше булоб, як не покликатися на неправовірність такого противника! Колиж того не зроблено, то видно, що годі було. Тим самим також Тітмар виставляє свідоцтво католицької правовірности Володимирові В. і його Архієпископові.[8])

Вже сі два свідоцтва вистарчилиб, щоб не мати сумнівів щодо католицької правовірности Володимира Вел. Тепер насувається питання: які були відносини Володимира до Апостольської Столиці? Се питання й відповідь на нього незвичайно важні: вони моглиб остаточно вирішити справу. На жаль римські архіви досі не подали документальних вісток у сій справі — може їх тепер і нема. Зате в однім пізнішім московськім літописнім збірнику в т. зв. „Никонівськім літописі", чи радше Патріяршім, з 1550-их років, заховалося кілька коротких вісток про зносини Володимира Вел. з Апостольською Столицею.

Коли ті вістки піддамо якнайгострішій історичній критиці, то вони її видержать. Патріярший літопис складали фанатичні вороги Риму. Складений він, як уже сказано, в 1550-их рр., у Троїцькій Лаврі в Сергієвім Посаді, а як правдоподібного автора того літопису подають московського Митрополита Йоасафа († 1555 р.). Він довів літопис м. б. до 1454 р., отже частина, що обіймає часи Володимира Вел., належить його перові. Становище до католиків вороже в літописі й інших писаннях Йоасафа (напр. „Книга противъ папистовъ о исхожденіи св. Духа"). Він займався історією, як про се свідчить його бібліотека; м. ін. у місяцеслов він вставив імена руських святих: Митр. Петра, Бориса, Гліба й Володимира.[9]) Значить, оскільки в літописі маємо літописні нотатки про зносини Володимира з Римом, які не відповідають тенденції літопису, то ясно, що записки ті взяті зі старших кодексів, яких оригінал сягає часів Володимира Великого.

Отже в Никон. літопис маємо короткі записки про посольства з Риму до Володимира В. й про посольства Володимира до Риму. Під р. 988 читаємо: „Придоша посли изъ Рима отъ Папы и мощи святыхъ принесоша". Се якраз час, коли Володимир облягав Корсунь і старався про духовенство для місійної праці в Україні. Знаємо, що Володимир з Корсуня привіз до Киева мощі св. Климента. Се була голова св. Климента, про яку знаємо ще в XII ст. в Киеві.[10]) Але що з Корсуня мощі св. Климента вивезено до Риму (св. Кирило), то вони могли бути прислані лише з Риму.[11]) Мощі святих призначується для церков. І дійсно, мощі св. Климента були уміщені в Десятинній церкві, першій, яку збудував Володимир і поручив Настасові під опіку.

Під 991 р. сей літопис знов нотує прихід послів з Риму „съ любовію и честію". Се рік викінчення Десят. церкви й установлення на західний зразок десятини на удержання духовенства. З 994 р. маємо тут вістку про посольство Володимира до Риму.

Це все діється за понтифікату Папи Йоана XV (985—996). На очах сього Папи Володимир хрестився й заводив християнство в своїй державі. Папа, очевидно, постарався, щоб Володимир не брав єрархії з Византії. Характеристичне, що грецькі письменники, хоч згадують про подружжя з Анною, мовчать про хрещення України — видно се був для них неприємний факт.

Про посольство до Володимира від Папи й королів чеського й угорського пише Никон. літопис під 1000-им р., а 1001-го нотує посольство Володимира до Риму. В тім часі схизма була вже відновлена, як доказав вище наведений Міхель. На тім тлі відносини Володимира В. до Риму ще цікавіші: сеж Володимир свідомо ігнорує схизматиць-

---

[1]) Я. Гординський, Український елемент у діяльности св. Йосафата Кунцевича. „Записки ЧСВВ.", т. I., вип. 2—3, стор. 367 і 368.

[2]) М. Грушевський, Історія України—Руси, т. I, 3 вид., Київ, 1913, стор. 96.

[3]) Пор. літописну вістку в кн. Галицько-вол. літопис, пер. Т. Коструби, т. I, стор. 26—27.

[4]) Текст Яхії в українськім перекладі гл. в кн. М. Грушевського. Виїмки з жерел до історії України—Руси, Львів, 1895, стор. 98—99.

[5]) М. Приселковъ, Очерки по церковной и политической исторіи древней Руси. 1913.

[6]) **Dr. A. Michel, Humbert und Kerullarius, Quellen und Studien zum Schisma des XI. Jahrhunderts. T. I, II. Paderborn, 1930. Пор. рец. в Зап. ЧСВВ., Т. IV. вип. 1—2, стор. 360—364.**

[7]) Ів. Франко, Брунон із Квербурга, гість Володимира Великого в 1007 р. (Причинки до історії України—Руси, Львів, 1913, стор. 111—123).

[8]) Текст в укр. перекладі М. Грушевського, Виїмки, стор. 95—97.

[9]) Гл. С. П. Розанов, „Никоновский" летописный свод и Иоасаф, как один из его составителей. „Известия по русскому языку и словесности", т. III, вип. 1. Ленинград, 1930, стор. 269—287.

[10]) Гл. Т. К., Культ св. Климента Папи в давній Україні. „Нова Зоря", 1935, ч. 14.

[11]) Такий здогад висловив уже Голубинський, Исторія русской Церкви, т. 1, ч. 1, Москва, 1880, стор. 192.

ку Византію та зноситься з Апост. Столицею. Яку ж ціль мали сі зносини? Можемо з великою правдоподібністю сказати, що тут ішли переговори про єрархію української Церкви. Адже тоді засідав уже на папському престолі Сильвестер II-гий![12])

Наш найдавніший літопис (т. зв. Несторів) знає за Володимира Єпископів (по імені не названих), що засідають навіть у державній раді князя, але не подає, звідки Володимир їх узяв. На Византію не робить найменшого натяку.

Як бачимо з усіх наведених фактів, католицька правовірність св. Володимира Вел. не може підлягати ніякому сумнівові. Проти закиду католицької сторонничости в представленні[13]) можемо, — крім доказів, поданих у нашій статті, — сказати таке: Що торкається охридської гіпотези початку української Церкви, то її створив не католик, але православний, Прісьолков, а піддержують її не лише католики, але й протестант др Кох — отже хіба не створено тої гіпотези на радість католикам, але тому, що так диктують факти. Відносно достовірности вісток про зносини св. Володимира з Апостольською Столицею в Никон. літописі, то достовірність їх чи не перший доказав якраз ворожий католицькій Церкві православний московський професор Голубинський. Він говорить про сі вістки, що вони достовірні, бо не було причини їх підробляти — радше пізніша цензура викинула їх з Повісті врем. літ і вони зациліли лише в Никон. зводі.[14]) Отже краще про тенденційність не говорити, бо вона тут ні при чім. Ми опираємося лише на фактах, на правді. „Порозумійте правду, а правда визволить вас".

Теофіль Коструба.

[12]) Никон. літ. у Полномъ собраніи русскихъ лѣтописей, т. IX, Спбъ 1862, стор. 39, 42, 57, 64, 65 і 68.

[13]) В дуже різкій формі сей закид гл. москвофільський Научно-литературный Сборникъ Гал.-р. Матицы, т. VIII, Львів, 1937, стор. 142 і прим. 2.

[14]) Наводимо дослівно його думку: „Нѣтъ никакого основанія подозрѣвать, чтобы онѣ были позднѣйшимъ вымысломъ, потому что вовсе нельзя придумать побужденій, по которымъ вымыслъ могъ быть сдѣланъ (а наоборотъ, должно думать, что въ древнѣйшихъ дошедшихъ до насъ редакціяхъ первоначальной лѣтописи извѣстія опущены, къ чему безъ труда можетъ быть указано и побужденіе, каково — желаніе позднѣйшихъ редакторовъ изгладить изъ памяти нашей исторіи о сношеніяхъ нашихъ съ папами"). (Исторія р. Ц., І 1, с. 192).

Нові видання

Протоієрей Михаїл Тучемський: **Життя й діяльність святого рівноапостольного князя Володимира та охрещення при ньому Русі-України.** (988—1938). З малюнками. Сторін 31. Форм. 20.1 × 14.2 цм. Накладом видавництва „Церква і Нарід". Кремянець. Р. Б. 1938.

Чому св. Київ не святкує 950-ліття свого охрещення? Стор. 16. Форм. 15.5× 11.8 цм. Накладом вид-ва „Церква і Нарід". Кремянець. Р. Б. 1938.

Що дав Володимир Великий українському народові. Стор. 16. Форм. 15.5× 11.8 цм. Накладом вид-ва „Церква і Нарід". Кремянець. Р. Б. 1938.

Церква — ваша мама. Ст. 16. Форм. 15.5 × 11.8 цм. Накладом вид-ва „Церква і Нарід". Кремянець. Р. Б. 1938.

Борис Шведе: **Поліщуки.** Повість з передмовою Л. Нигрицького. II частина. „Українська Бібліотека" ч. 67. Львів, 1938. Видавець Іван Тиктор. Ст. 128. Формат: 17.5 × 12.5 цм.

К. Малицька: **Рідний промисл.** Діточа ревія. Бібліотека Ревізійного Союзу Українських Кооператив ч. 70. Львів 1938. Ст. 12 + 6 нпг. Формат: 16.7 × 12.

Як добре й здорово варити. (Куховарські поради міським і сільським господиням та курсанткам куховарських курсів). Видання четверте. Накладом Видавництва „Жіноча Доля", Коломия, 1938. Ст. 180. Формат: 20 × 14 цм.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Найвисша Рада св. Офіцію, яка вже в 1932 р. осудила і помістила на індексі заборонених книжок твори французького письменника Альфреда Люазі, одного з провідників французького модернізму, розпорядком з 26 липня с. р. осудила дальші твори того самого письменника, які появилися по 1932 р. під збірним наголовком „Історія християнства". Альфред Люазі, французький екзеґет й історик релігії, б. професор Католицького Інституту в Парижі, попав у блуди модернізму, яких не вирікся навіть тоді, коли Апостольська Столиця осудила той напрямок. Вчаслідок того Альфред Люазі знаходиться в стані екскомуніки вже від 1909 р.

Проти політичної боротьби між духовенством. У політичній боротьбі, яка ведеться тепер у Словаччині між словацькими автономістами і їх противниками, бере участь також багато священиків. Боротьба на жаль не завжди визначається льояльністю супроти противників, що викликує небажане тертя між духовенством. Адміністратор тирнавський, епископ Янтавш, оголосив у тій справі відозву, в якій м. ін. читаємо: „Багато ворогів християнської правди хоче розбити людську спільноту. Хтож може дати лучшу зброю в ружи ворогам Церкви, як не деякі священики, що своїм поведенням виводять з рівноваги статочних людей? Доходить навіть до того, що в політичних часописах і тижневиках нападають вони на особисті прикмети своїх братів перед вівтарем. Ми повинні радше лучитися в любові св. Петра і в ревности св. Павла для добра християнської справи. Ось поле для католицьких учинків й арена нашої діяльности. Священик, що виступає проти свого брата, ба навіть проти свого зверхника в Церкві, — дуже далекий від інтенцій св. Петра і Павла. Підкопувати авторитет без причини і для другорядних справ — гріх непростимий". (Пшеґльонд Кат., ч. 32).

Ювілей молитовника. Католики Берліна, Бранденбурґії і німецького Поморя обходять ювілей 200-ліття першого берлінського молитовника і католицького катехизму. Поява сеї книжки мала для тих теренів таке саме значіння, як для цілої Церкви поява катехизму св. Канізія в часах реформації. Сі терени були місійні, під оглядом релігійним необслужені якслід. Отже книжка виконувала ролю учителя і священика. Видав її домініканин Раймунд Брунс під наголовком: „Catholisches Unterrichts, Gebet — und Gesangbuch, eingerichtet zum Gebrauch für die Missionen in den königlichen Preussischen Ländern." Книжка здобула велику популярність також в інших дієцезіях. Була в практичнім уживанні коло 100 літ.

В катовицькій катедрі впроваджено радієву інсталяцію замість дзвонів. Звук дзвонів надаватимуть з ґрамофонних кружків на два ґігантофони (амплїфікатори).

Евангелики у Польщі. Останній спис населення в Польщі з 1931 року виказав усіх евангеликів 835.000, тобто 2,6% загалу населення. Вони діляться на: евангелицько-авґсбурґських (424.216), евангелицько-реформованих (33.295), евангелицько-унійних (269.551) та на чотири інші протестантські віроісповідання (108.216). Віроісповідання евангелицько-унійне та евангелицько-авґсбурґське майже в цілости опановані Німцями. Евангелики замешкують головно два західні воєвідства (познанське і поморське), де їх є 305 тисяч. В лодзькому воєвідстві є їх 188.000, у варшавському 94.000 та на Шлеську 77.000. Решта розсіяна по цілій Польщі. Число евангеликів постійно паде. В 1900 р. на польських землях було 1.473.000 евангеликів, а в 1931 р. вже тільки 835.000. Для порівнання подаємо, що відсоток греко-католиків у Польщі виносить 10.4%, римо-католиків 64.8%, православних 11.8% і Жидів 9.8%.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

РЕВІЗІЇ Й УВЯЗНЕННЯ У СТРИЙЩИНІ. З кінцем липня та зпочатком серпня поліція перевела у Стрийщині масові ревізії й увязнення. В Синевідську Нижнім увязнено крамаря Бобанича. В Жулині переведено ревізію в Івана Маркуса. В Братківцях переведено ревізії в Івана Мельника й Купранця. Останнього увязнено. В Моршині увязнено Федя Федусіва. В Нинівї Долішнім переведено ревізії в Івана Мацькова та Матвія Шалаваґи. У Стрию увязнено Осипа Каратницького, урядовця філії „Просвіти", у Стрілкові Гриця Яворіва. Крім того переведено ревізії й увязнення між хлопцями в Семигинові й Конюхові.

КУК І КАЧОР, засуджені в золочівському процесі ОУН на кару смерти, після відкинення касації звернулися до президента Польщі з просьбою помилувати їх. Золочівський суд переслав уже акти розправи до мін-ва справедливости для предложення їх президентові.

ПРЕЗИДЕНТ МОСЬЦІЦКИЙ у присутности марш. Ридза-Сьміглого приняв премієра Складковского і віцепремієра Квятковского, які поінформували його про біжучі праці правительства.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР в Парижі Лукасевич заявив представникам преси, що нема мови про виступлення Польщі з Союзу Народів.

РЕДАКТОР „РОБОТНІКА" Недзялковский виїде в найближчому часі до Англії на конґрес Партії Праці, на якому репрезентуватиме польських соціялістів.

У ПРАЗІ зачалися наради делеґатів судетсько-німецької партії з представниками чехословацького правительства. Нарадами проводить прем. Годжа.

ЛЬОРД РАНСІМЕН виїде на тиждень з Праги, щоб на місці познакомитися з національними проблемами. По тій подорожі виготовить остаточний звіт.

ЧЕСЬКА ПРЕСА пише, що в Німеччині повстав судетський леґіон на взір колишнього австрійського леґіону.

ШВАЙЦАРСЬКІ ВЛАСТИ припинили діяльність Словацької Ради в Женеві, мотивуючи се тим, що С. Рада „підкопує добрі взаємини Швайцарії з запряженою Чехословаччиною".

КН. ОЛЯФ, норвежський наслідник престолу, виїде на слідуючий рік до Злучених Держав Північної Америки, щоби зложити візиту през. Русвелтові й відвідати норвежські еміґраційні осередки.

ДО БЕРЛІНА приїхав з офіціяльною візитою шеф французького летунства ґен. Віємен. Французька преса сподіється, що в часі розмов між ґен. Вієменом і марш. Ґерінґом буде порушена справа договору про обмеження воздушних зброєнь.

НОВИМ БРИТИЙСЬКИМ АМБАСАДОРОМ у Москві іменовано В. Сідса.

В АНҐЛІЇ будують для Туреччини один кружляк, 6 контрторпедовців, 8 підводних суден та кілька помічних кораблів.

ОБІ ВОЮЮЧІ СТОРОНИ в Еспанії згодилися на комісію 3-ох, вибрану британським правительством для переведення виміни полонених і вязнів. На чолі комісії стоятиме англ. маршал Четвуд. Осідком комісії буде французьке місто Тулюза.

ҐЕН. ФРАНКО вручив британському представникові в Бургосі відповідь на анґлійський плян вицофання чужих добровольців з Еспанії.

ЛІТАКИ ҐЕН. ФРАНКА збомбардували місто і пристань Аліканте та ушкодили анґлійський корабель „Ноемі".

ТУРЕЧЧИНА признала правительство ґен. Франка й вислала до м. Бургос свого представника.

ДО МАНДЖУКУО виїде 27 с. м. японська парляментарна комісія, щоб запізнатися з положенням на східнім відтинку совітсько-манджурської границі включно з відтинком Чанкуфенґ.

КИТАЙЦІ мобілізують мілїонову армію до оборони м. Ганков.

НОВИНКИ

Стрийське староство покарало всіх б. членів орхестри розвязаного т-ва „Сокіл" у Стрії гривнами по 50 зл. і карою трьох днів арешту за те, що в часі походу на могили на Зелені Свята мали на одностроях жалоби по плк. Коновальцеві і підносили оклики ворожі державі. Орхестра „Сокола" щороку йшла на могили з жалібними стяжками на сорочках та з інструментами обвиненими у крепу й ніколи її за те не карали, аж сего року.

Станиславівська поліція перевела ревізії й арештування між місцевими комуністами.

В с. Старий Олексинець, кремянецького повіту, ревіндиковано православну церкву та віддано її римо-католикам. Церкву побудували Українці в 1756 р. Місцеве українське населення постановило побудувати нову церкву.

Стан води в гірських ріках сильно піднісся за останніх кілька днів. Деякі ріки переступили алярмовий стан.

В с. Гнильчі, підгаєцького повіту, вибухла пожежа, яка знищила моторовий млин Людвика Сураля з господарськими забудуваннями і збіжжам. Втрати сягають до 70.000 зл.

Внаслідок обірвання хмари вода підмила зелізничий шлях між стаціями Ланцут — Рогізно на лінії Львів — Краків. Поїзди курсували кілька днів через Переворськ, Розвадів і Дембіцу. Через ту зміну подорож до Кракова тривала 3 години довше.

У Новгородщині в липні с. р. було 75 пожеж, спричинених перунами; 17 осіб погибло від ударів перунів.

Село Будинь, ковельського повіту, впало жертвою жахливої пожежі. Згоріло 39 господарств разом з інвентарем і збіжжам. Страти обраховують на 40.000 золотих.

Мін-во комунікації у звязку з акцією поширення сезону у краєвих живцях признало індивідуальні 66-процентові зелізничі знижки до 34 місцевостей на осінній сезон, що триватиме від 1-го вересня до кінця жовтня.

Урядник скарбового уряду в Пінську, Станислав Вербіліс, винайшов апарат, при помочі якого світло в електричній лямпі можна на бажання зменшати або скріпляти, подібно як у нафтовій лямпі. Урядник опатентував свій винахід.

Закон про продажу яєць на вагу обовязуватиме від 28 с. м. Від того дня в роздрібній продажі можна продавати кожде яйце тільки на вагу. Яйце має бути значене щодо якости та свіжости. Нарушення приписів про продажу яєць каратимуть карою до 3 днів арешту та 600 зл. гривни.

Білянс заграничної торговлі Польщі за місяць липень виказує 11 міліонів і 400 тисяч недобору.

Дирекція ґданської поліції заборонила на 6 місяців кольпортажу 7-ох польських часописів і одного жидівського. Розпорядок поліції умотивований тим, що польські і жидівські часописи ширять ненависть між німецьким та польським населенням у Ґданську.

Контрольні скарбові органи знайшли аж 17 тайних горалень на терені виленського воєвідства.

Гумор. — Парадокс. — В каварні сидять два письменники. — Задумую написати студію про психольогію вдячности. — Про вдячність? Гм... дуже невдячна тема!

XVII конґрес „Пакс Романа" відбудеться в Югославії в м. Роґашка Слятіна у днях від 22—26 серпня с. р., в м. Блед від 26—29 та в Любляні 30 серпня. У конґресі візьме участь також українська делеґація.

До Ленінґраду приїхала прогулька 75-ох учителів з Чехословаччини. Прогульковці хочуть познайомитися зі станом совітського шкільництва.

В околицях Києва, Харкова, Дніпропетровська й інших міст Совітської України не можна знайти ні одної крамниці з харчами. У Дніпропетровську зліквідували 19 робітничих харчівень, в Одесі 77. В багатьох місцевостях нема ні соли, ні нафти.

Німецьке мін-во почти знесло від 1 серпня с. р. всякі знижкові тарифові оплати в оборотах з б. Австрією за листи, почтові картки, друки і часописи.

В Берліні відбувся міжнародній конґрес огородництва. В конґресі взяло участь 51 держав.

В м. Аячіо на Корсиці почалися 15 с. м. великі торжества у звязку з відслоненням памятника Наполеона в 175-ті роковини його уродин. До Аячіо зїхалося багато делеґацій і туристів з цілої Франції. На памятнику Наполеона виріті назви всіх його перемог.

В Венеції відкрито VI Міжнародню Фільмову Виставу, в якій бере участь 18 держав. Підчас вистави висвітлять 130 фільмів.

В околицях Реджіо в Італії відчули легкий землетрус.

В північному Тунісі вибухла грізна пожежа лісів на просторі 1.000 гектарів. Шкоди величезні.

В заливі Ріо де Жанейро затонув німецький комунікаційний літак. У катастрофі погибло 8 осіб.

На Ямайці коло м. Кінґстон трапилася жахлива зелізнича катастрофа, в якій погибло 50 осіб, 80 було ранених.

В м. Шікаґо (ЗДПА) відбудеться від 26 до 28 с. м. міжнародній зїзд близнюків. На зїзд приїде поверх 5.000 пар.

Жертви. Впр. о. Степан Маркевич в Маріямполі, п. в місці: зл. 7.56 на українських інвалідів (збірка підчас панахиди за душу по бл. п. Ґен. Тарнавським).

Гумор. — І се рація. — Клієнт: Виж мені говорили, що батько тої пані не живе. Тимчасом якраз довідуюся, що він живе і від трьох років сидить у вязниці. — Посередник супруж: І ви це називаєте життям?

Гумор. — Щастя. — Кажу вам, хвалиться якийсь молодець, маю шалене щастя. Вчера справили мені чорне убрання, а сьогодні вмерла моя тітка.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Агентка Г. 21.
КАСІНО: Ас Кер.
МУЗА: Перегони.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Тавро зради.
РОКСІ: Весела чвірка.
СТИЛЕВЕ: Вередлива експедієнтка і ревія.

Дім з огородом (для емеритів або вдовиць) за 3.000 зл. на продаж, **Коломия, Різняна ч. 42.** 62—1—2

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2). 30—8—10

Бувший землемір Воєвідського Уряду в Тернополі

Інж. АНТІН КОРОЛЬ

по довголітній урядовій практиці відкрив **Канцелярію заприсяженого землеміра** і веде її в **БУЧАЧІ** при **вул. Мулярській ч. 2. (Buczacz, ul. Murarska 2).**

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавці

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 25 серпня 1938. Ч. 64 (1164)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

Св. Отець про націоналізм

Св. Отець відвідав Колегію пропаганди віри, де виголосив до алюмнів промову на тему „Націоналізм і місії". Папа, звертаючись до алюмнів, заявив м. ін.: „Стережіться багатьох небезпечних річей, головно пересадного націоналізму. Бо бувають ріжного рода націоналізми, так як бувають ріжного рода народи й особовости. Бог сотворив народи, отже є місце для слушного, поміркованого й обмеженого націоналізму, який межує з усякими чеснотами. Одначе, говорив Папа, бережіться пересадного націоналізму як правдивого нещастя. На жаль, здається нам, що всі події признають нам слушність, коли говоримо про пересадний націоналізм як про правдиве нещастя, що веде до спорів, конфліктів і навіть до війни. Пересадний націоналізм зробивби місійну акцію зовсім безуспішною, тому не туди веде дорога до обильности ласк і цвітучого апостольства". Накінець Св. Отець уділив усім апостольського благословення та перейшов коридором, в якому висять прапори усіх національностей, репрезентованих в Колегії пропаганди віри. (Польська Аґенція Телеґрафічна).

Усувають православних священиків.

У звязку з конфіскатою пастирського листа православного епископату адміністраційна влада зажадала звільнити православних священиків з їх духовних становищ, а саме протоерея о. Сахай-Загородського, пароха в Городні, протоерея о. Клаєвського в Кореличах, о. Гушкевича, пароха в білостоцькій парохії, о. Нутрявщева, пароха в Кліщилі та о. Калишевича, пароха в Лунинці.

Рішення суду в справі збурення православної церкви.

Перед окружним судом у Замості відбулася розправа проти 30 православних з Хмілька, обвинуваченых за непослух владі при буренні православної церкви, участь у нелеґальних богослуженнях і т. п. Суд увільнив всіх обвинуваченых від закиду „орґанізування збіговища, щоби ставити опір правним наказам влади", натомісць засудив: селянку Олену Венґжин за те, що вдарила поліцая, на пів року вязниці та Юрія Тияру й Андрія Климчака за зневагу війта й поліцаїв на 2 місяці арешту з припиненням кари. В мотивах присуду подано, що „опечатання і збурення православної церкви не мало правних і формальних підстав, тимсамим не було опору проти правних наказів влади".

Вибори в Галичині.

Польська Аґенція Аґрарна звідомляє: В політичних кругах Варшави кружляють поголоски, що самоврядні вибори відбудуться наперед на терені центральних воєвідств Польщі, а щойно потім у полуднево-східніх воєвідствах. Перші вибори передбачені вже сего року; вибори в полуднево-східніх воєвідствах відбулисяб пізніше, може навіть аж по виборах до сойму.

Москва не уступить Японії.

Шведська преса звідомляє: На Кремлі відбулася нарада Сталіна, Молотова, Літвінова, Ворошилова та маршала Бліхера і ген. Федька, які прилетіли літаком з Далекого Сходу. На нараді рішено не йти на ніякі уступки підчас переговорів з Японією. Границі повинні залишитися такі, як на картах долучених до договору в Гунчунґу. Маршал Бліхер дістав дозвіл зачати збройну акцію, колиб Японці зломили завішення зброї з 11 с. м. По нараді Бліхер відлетів на Д. Схід.

Плян поділу Чехословаччини.

Аґенція „Райтер" звідомляє з Праги, що льорд Рансімен застановляється над пляном поділу Чехословаччини на національні округи. Німецька територія булаб поділена на три округи. Перша обіймалаб Чеський Ліс аж до Карльсбаду, друга, гірська, тягнуласяб здовж північної границі від місцевости Комотав до м. Габленц, третя округа обіймалаб промислові дільниці Моравії і Шлеська. Ті округи дісталиб територіяльну автономію. В тих округах Чехи й інші національні меншини малиб такі самі права, як Німці в чеських національних округах. Подібно булиб поділені також околиці замешкані Чехами, Словаками й Мадярами. Всі ті округи висилалиб послів до державного парляменту в Празі. До центрального правительства в Празі належалиб справи оборони, фінансів і заграничної політики.

Судетський легіон.

З Праги звідомляють: Судетський легіон, зорганізований в Німеччині з Німців, утікачів з Чехословаччини, складається з 8 полків, які своєю силою відповідають полкам чинної армії. Головна кватира легіону міститься в Дрездні. Поодинокі відділи розміщені в отсих місцевостях: Цвікав, Ціттав, Плявнен, Липськ, Бавтцен і Хемніц. Шеф штабу легіону посол Кребс, судетський Німець.

ПОЖАР НИЩИТЬ НЕНАДІЙНО НАШІ ГОСПОДАРСТВА, тому хоронім і забезпечуймо своє майно, асекуруючи від огню також свої движимости (хатню обстанову, господарські знаряди, живий інвентар, пашу і збіжжя) в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20

яке за дрібну оплату виплачує повне відшкодування за втрачене майно.

ПРИЧИНИ

НЕДОРОЗВИТКУ КАТОЛ. ПРЕСИ.

Причини недорозвитку католицької преси зґл. невідповідного розвитку, на нашу думку, двоякого рода. Одна ґрупа тих причин звязана з психольоґією сучасних католиків, яка обіймає немов бурштин мушку також другу ґрупу причин недорозвитку катол. преси в цілім світі, звязану спеціяльно з поняттям часу.

Щоби зрозуміти наставлення католиків до своєї преси, треба кинути оком на історію того наставлення від самого початку появи преси. Як відомо, початки реліґійної преси датуються від появи полеміки протестантів з католиками. А початки преси світської датуються від турецької небезпеки в Европі, а докладніше від часу, коли та небезпека зачала загрожувати вже не лиш Балканові, але також середній Европі, спеціяльно Відневі, в тім часі головній християнській кріпости над Дунаєм.

Коли протестантський рух зачав розсаджувати велику родину християнських народів на всім просторі західної, середної та північної Европи, католицизм був пануючим. Почуття довготриваючого володіння людськими думками з природи річи виробляє самопевність. В такій атмосфері витворюється переконання, що ніякий бунт довго не вдержиться, що всякий спротив се тільки дуже переходова поява — і тому не треба, мовляв, напружувати всі свої сили, щоб здавити небезпеку, бо прийде час, що вона сама собою трісне мов миляна банька. Такі думки в перспективі віків можуть бути навіть правдиві, але для цілого ряду поколінь мусіли вони стати фатальні; м. ін. як жерело і причина того, що католики з нечисленними виїмками або не виставили до боротьби новою зброєю преси своїх найліпших сил (виїмки Ек. в Німеччині, Скарга в Польщі), або коли й виставили такі сили до боротьби, то не подбали, щоб зараз зібрати прояви енергії тих своїх найлучших сил у пресовій области в найширшім того слова значінні. Се друге занедбання відноситься особливо виразно до католиків українського походження, до уніятів. Знаємо напевно, які здібні одиниці працювали в нас пером в области полемічної преси, розуміється в найширшім значінні того слова. Знаємо надзвичайно цікаві, живо і з переконанням писані численні листи й меморіяли в обороні Унії пера наших Владик Іпатія Потія, Велямина Рутського, св. Йосифа Кунцевича й Смотрицького. Але ніхто в свій час не подбав про видання тих листів та інших письм. Річ зовсім ясна, що ті праці в свій час зібрані й видані булиб зробили величезне

Конфіската „Нової Зорі".

VI 1 Pr. 328/38. Wyciąg z protokółu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie SSO. dr. Locker, SO. W. Boczar i SO. dr. K. Pomurkiewicz w sprawie konfiskaty Nr. 57 czasopisma pt. „Nowa Zoria" z daty Lwów, dnia 31 lipca 1938 do Sygn. VI 1 Pr. 328/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 sierpnia 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 30 lipca 1938 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zoria" Nr. 57 z daty Lwów, dnia 31 lipca 1938 zawierającego w artykule pt. Wałennia cerkow na Chołmszczyni w ustępie od słów „Desiat żinok" do końca artykułu — znamiona występku z art. 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 31 ust. druk. z 17/12 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej ustępu artykułu ma na celu przez szerzenie nieprawdziwych wiadomości o akcji rewindykacyjnej na Chełmszczyźnie zaniepokoić ogół i wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: dr. Locker w. r. Protokólant: F. Czołowski w. r. Za zgodność: підпис нечиткий.

— —

вражіння, коли вони роблять вражіння ще тепер по сотках літ. Можна з великою правдоподібністю припустити, що коли се булоб зроблене в свій час, то булоб на чім виховати цілі ряди поколінь інтеліґентної частини нашої суспільности і внаслідок того малиб ми сегодня не тільки без порівнання сильнішу уніятську Церкву, але правдоподібно власну державу і то велику. Бо всяку силу творять і зберігають відповідно виховані верстви-круги провідників. А на чімже було виховувати тих провідників, коли систематично не збирано і не видавано матеріялу, без якого нема чим ві боронитися, ні виховувати провід...

Загально відомо, яких блискучих проповідників мала наша Церква почавши від св. Йосафата Кунцевича, що навіть ворогів поривав жаром свого переконання і душі їх позискував для нашої Церкви і справи. Не можна йому самому робити закиду, що він не оставив по собі більше слідів і доказів своєї праці, списаних на папері: бо діячі того рода у всіх часах і краях звичайно згоряють в полумінні своєї діяльности. Вина тут в оточенні, яке не оставило по собі записок про ту діяльність нашого святого, хоч мало перед очима світлий приклад апостолів синоптиків, які так чудово описали діяльність і приповісти Спасителя в чотирох євангеліях, як також описали історію своєї власної діяльности в „Діяніях Апостолів" та в прекрасних листах до християнських громад в ріжних місцевостях і краях старинного світа.

Те занедбання се первородний гріх католиків в области преси. І має воно подібні наслідки як справжній первородний гріх, а саме в тім, що переноситься з покоління на покоління. Куди в тій области кинути оком, скрізь і всюди видно занедбання, опізнення, недостаточне використання часу, нагоди, відповідних осіб і т. д. А все те походить з одного жерела: з переконання католиків, що Церква вічна і ніхто нічого їй зробити не годен. Само те переконання очевидно слушне, тільки треба взяти під увагу, що поперше ніде в св. Письмі не сказано, що Церкви не можна завалити в даній країні. Подруге, ті слова сказано очевидно на те, щоб вірні не боялися всего страхіття міра сего і не думали, що зло як таке зможе взяти перевагу над добром. А не могли ті слова бути сказані на те, щоб християн вколисувати в лінивстві думки та в привичці до занедбання найконечніших і очевидно необхідних справ. Нема сумніву, що такої хибної психіки не мали християни в перших віках християнства. Бачимо се по орґанізуванні дуже потрібної харитативної акції в тих часах. Бачимо се з величезної полемічної праці Отців Церкви, себто по теперішньому кажучи: по тодішній католицькій пресі в найширшім того слова значінні.

Писання і видавання такої великої полеміки вимагало в тих часах жертвування цілих маєтків. Бо все треба було писати й переписувати руками, а матеріял (пергамінова шкіра або папірус) був дуже дорогий. Колиж бачимо, в якій масі збереглися навіть дуже великі полемічні твори Отців Церкви, то на тій підставі можемо напевно міркувати, що переписувано їх у великій скількости та ужито на те великих матеріяльних засобів. Все те значить, що катол. спосіб думання в тих часах функціонував зовсім правильно, вмів оцінити вагу і значіння писаного слова для сили Церкви і вихованя цілих поколінь. І в тій ціли вмів пожертвувати все, чого вимагала така праця без огляду на інші потреби, як на річ першорядної ваги.

Правильна оцінка значіння писаного слова заломалася у католиків щойно пізніше, коли католицизм всеціло опанував західну Европу. І від того часу по сей день католики не можуть вилікуватися з того блуду і занедбання — мимо того, що в найвисших верхах катол. Церкви є виразне зрозуміння великого значіння преси. На доказ того вистарчить пригадати відомий вислів Св. Отця Пія X: Надармо будете будувати церкви і школи, коли не подбаєте за католицьку пресу...

В газетній статті трудно виложити цілу систему думок про те, як змагати до поправи. Отже зазначивши головні зариси недостач на тій области, підчеркнемо ще головну річ в тім всім. Вона на нашу думку полягає не так на недостачі сил і засобів до тої праці (бо все те є, чи радше моглоб бути і то зараз), — як на браку систематичного збирання, зберігання та розповсюднювання всего, що в тій области вже випродукував катол. дух. Кажучи популярно: головний наш блуд на тій области в тім, що не маємо спеціяльно уряджених катол. архівів і катол. бібліотек в ріжних місцевостях краю, які булиб з собою у постійнім звязку. Якби ми те все віддавна мали, тоді не булоб люк і провалів в духовій творчости нашій і булаб суцільна наша провідна верства, триваюча безперервно віками. А на такім підложжі католики малиб скрізь сильну пресу в найширшім того слова значінні. І весь культурний світ не бувби в такім огні тортур як є тепер, а ми в такім нужденнім положенні як наше...

Отже нехай кождий з нас на своїй позиції творить завязки утривалювання катол. духа або бодай причиняється до творення таких завязків — оправлюванням в річники катол. преси, збиранням і катальоґуванням катол. книжок, брошур і відозв. Все те послужить згодом як підложжа до великого скріплення катол. духа в його неперервности. А яка в тім велика сила, можна буде ствердити щойно по якімсь часі. А. Ч.

Справа виселення з Гриньок

Відповідь мін. Складковского на інтерпеляцію посла дра С. Барана.

З кінцем березня с. р. посол др Степан Баран вніс у соймі інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ і міністра віроісповідань та освіти в справі виселення з громади Гриньки, кремянецького повіту на Волині пятьох тамошніх громадян: Кипріяна Дубового, Гаврила Цимбалюка, Мусія Зиска, Евфима Гаврилюка й Остапа Зиска. В інтерпеляції порушено також справу шиканування українського православного населення згаданої громади унеможливлюванням йому слухання богослужень у тамошній православній церкві та відібранням особистої виказки і перепустки православному парохові й деканові в Ланівцях о. Малюжинському, до якого парохії належать православні вірні громади Гриньки. Відповідь прем. Складковского на сю інтерпеляцію прийшла щойно тепер. Вона ідентична з тим, що ще в березні писала польська преса, а саме, що вичислених вгорі мешканців Гриньок виселила адміністраційна влада на домагання 113 мешканців громади Гриньки, які внесли в тій справі подання до повітового старости у Кремянці. Вичислені в інтерпеляції мешканці, читаємо у відповіді, „були провідниками протидержавного руху, а їх діяльність загрожувала безпеці й оборонним інтересам у прикордонній полосі". І тому волинський воєвода заборонив їм мешкати й перебувати на просторі прикордонної полоси на час трьох літ. Преміер не бачить ніяких причин, щоб відхилити згадане рішення волинського воєводи. О. Малюжинський, виясняє преміер Складковский, має граничну перепустку, яку йому видало повітове староство в Кремянці та на основі якої може у Гриньках перебувати і свобідно порушатися. Місцева влада не робить о. Малюжинському ніяких труднощів у виконуванні душпастирських обовязків, хоч село Гриньки одностороннім актом духовної влади дня 27 грудня 1937 р. відділено від парохії в Грибовій і прилучено до Ланівців. Се незгідне з правними постановами, а саме з 9 точкою тимчасових постанов про відношення правительства до православної Церкви, бо такі переміни повинні бути узгіднені з міністром віроісповідань. Село Гриньки, на думку преміера, можнаби вважати приналежним до парохії в Грибовій і місцева влада малаб право відмовити о. Малюжинському виконувати там духовну юрисдикцію. Стілько преміер Складковский. — У відповіді зовсім промовчали про ролю місцевого КОП-у, хоч на тім саме основувалася інтерпеляція посла Барана.

Висадили в воздух православну каплицю.

В містечку Молодечнім в ночі з середи на четвер минулого тижня невідомі злочинці висадили в воздух православну каплицю. В руїнах знайшли рештки пачки зі слідами вибухових матеріялів. Каплиця мала понад 200 літ. Се варварство викликало між православними велике вражіння.

Муссоліні погодиться з Ватиканом.

ПАТ звідомляє з Риму: Італійські церковні круги заявляють, що переговори, які відбулися в останніх днях між представниками Католицької Акції і фашистівською партією, довели до порозуміння. Предметом тих переговорів була справа злагіднення непорозумінь і полеміки, що повстали на тлі расового питання. Рівночасно фашист. круги перестали нападати на Катол. Акцію.

Італія підпирає судетських Німців.

В головнім орґані німецької молоді „Віллє унд Махт" появилася стаття італ. публіциста Вірджінія Гайди на тему політичного положення в Европі. Трудність розвязки судетського питання бачить автор у засліпленні деяких держав, які підпирають Чехословаччину і не хочуть бачити дійсних причин конфлікту. Італія цілковито солідаризується з німецькими національними змаганнями і думає, що та справа повинна бути поладнана в безпосередніх переговорах між Німеччиною й Чехословаччиною. Чехословаччина не вміє виконати місії, яка припадає на неї в середній Европі, та веде політику ворожу італійським національним інтересам. Тому Італія рішена зберегти в справі того конфлікту таку невтральність, яку зберігала в останнім часі в австрійській справі.

Відозва до словацького народу.

Президія Словацької Народньої Партії видала відозву до словацького народу в день похорону о. Глінки. Вона кінчиться словами: „Перед домовиною о. Андрія Глінки присягаємо, що сильні й непіддані в найбільшій згоді поведемо нарід до боротьби за здійснення життєвої програми о. А. Глінки — здобуття автономії для Словаччини. Переймаємо прапор А. Глінки, на який 5 червня с. р. присягали Словаки зпід Татр і з Америки, та під тим прапором будемо вести боротьбу аж до перемоги. В тій боротьбі дух о. Глінки буде з нами на віки".

В серпні впав великий сніг в Англії.

Над Англією пронеслися численні бурі і зливи. В Лондоні була недавно така злива, що місцями вода залила не лише пивниці, але й партери домів. В малім селі Крокеби, в Ленкошері, падав град величини голубиних яєць, а потому сніг в супроводі лискавиць і громів. Снігу нападало там до пів метра високо, прийшлося серед літа, в серпні, очищувати шлях від літних заспів снігом, бо автам трудно було їхати. В однім місті протестантський пастор мав говорити проповідь дітям і перун убив його якраз у хвилі, коли отвирав біблію.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Українське прізвище в метрикальних книгах

і карне право.

В органі Союзу Українських Адвокатів „Життя і Право" за червень 1938 р. (ч. 2) появилася під таким наголовком стаття д-ра Л. Ганкевича, яку передруковуємо в цілости: Парохіяльні метрики введено як акти цивільного стану найвищою постановою австрійського цісаря Йосифа II з дня 20. II. 1784 року. Згідно з §§ 7 і 8 тої постанови нагляд над метриками мали єпископи, а ц. к. старости мали дбати про відповідне ведення парохіяльних метрик. Так було за часів абсолютизму в Австрії. Опісля міністерство внутрішних справ у Відні рескриптом з дня 16. IX. 1875 Ч. 1767 оголосило, що згідно з дотеперішнім звичаєм парохіяльні уряди трьох католицьких обрядів мають вести метрики: уроджених, подружених і померших в латинській мові. Одначе сторони, що вписують власноручно свої імена до метрик уродин і подруж, можуть вписувати їх у мовах: польській, українській або німецькій. — У старих метрикальних книгах ведено метрикальні вписи латинською або польською мовою, а прізвища своїх парохіян греко-католицькі парохи вписували звичайно в польській транскрипції і польському виговорі. І так для прикладу: парохіян, які називалися „Вовк, Заяць, Добрянський" вписували як „Вільк, Зайонц і Добжаньскі". Щойно в пізніших часах кільканацять років перед світовою війною греко-катол. парохи почали були писати метрики в українській мові, також прізвища та імена у транскрипції і виговорі тої мови. В широких масах населення залишився виразний слід з тих часів, бо дуже часто можна стрінутися на селі з висловом: я називаюся „Заяць", а мене пишуть (в метриці) „Зайонц". Та не тільки прізвища й імена, але також закінчення прізвищ стали тепер предметом судових розправ, бо у старих метриках українські імена і прізвища були записані греко-катол. парохами у транскрипції і виговорі польському, отже „Левіцкі, Ковальскі, Козловскі", замісць у транскрипції й виговорі українському: „Левицький, Ковальський, Козловський". Причиною останнього конфлікту були відписи (копії) тих метрик, що їх зажадали адміністраційні власти для своїх потреб. Греко-катол. парохи у тих відписах подали імена і прізвища своїх парохіян у транскрипції й виговорі української мови. Адміністраційні власти вважали, що се українізація польських прізвищ і зажадали від о. парохів, щоб вони в тих відписах подавали імена і прізвища у транскрипції і виговорі польської мови. Коли вони цього не зробили, наложили на них грошеві кари. В останніх часах адміністраційні власти відіслали ті відписи до прокуратури окружних судів і вони виготовили проти тих о. парохів акти обвинувачення зі ст. 287 к. к. нібито за посвідчення неправди щодо обставини, що має правне значіння. І відбулося вже кілька розправ, на яких засудили тих греко-катол. парохів в I і II інстанції. Для прикладу наведемо зміст обвинувачення зі ст. 287 к. к. у трьох конкретних випадках: У першому обвинувачено о. пароха в тому, що як парох греко-катол. парохії посвідчив неправду, вписуючи у відписі з акту хрещення прізвище „Домбровска" як „Дубровська"; у другому, що як парох греко-катол. парохії у зробленому ним для урядових цілей витягу з метрики хрещення мужчин вписав: а) Яна Завадського як Івана Завадського, б) Яна Осуховського як Івана Осуховського, а тимсамим, як той, що веде книги цивільного стану, отже як урядник, потвердив неправду щодо обставини, що має правне значіння. У третьому, що як парох греко-катол. парохії, видаючи на поручення староства посвідчення уродин і хресту щодо Андрія Шклярського, отже ділаючи в характері урядовця цивільного стану, змінив у ньому самовільно прізвище „Шклярскі" на „Шклярський", себто потвердив неправду щодо обставини, що має правне значіння. Становище прокуратури неслушне і необоснованє ні фактичним, ні правним станом.

Фактичний стан. — У першому випадку о. парох у зробленому відписі з метрики подав „Дубровська", замісць „Домбровска", як було в оригіналі. В актах сеї справи є посвідка громадського уряду, що Домбровська називає сама себе Дубровською та під сим прізвищем її загально в селі знають. Тому парох, виповнюючи рубрику назвища, можливо зовсім махінально написав Дубровська, бо так у щоденному житті її називають і кличуть, а в кождому разі написав правду, бо вона так в дійсности називається. У другому випадку парох у витягу з метрики написав Іван Завадський. І тут направду спірна квестія, чи імя Іван, коли його пишеться у транскрипції і виговорі польської мови, слід писати Іван чи Ян. — У третьому випадку як робив відпис з метрики батька Андрія Шклярського з оригіналу в латинській мові, подав у відписі це прізвище у транскрипції і виговорі української мови тимбільше, що його син Іван Шклярський вже вписаний в метриці уродження як Шклярський. Граматика польської мови — маємо тут на думці „Засади пісовні польскей" Йодловського і Таніцького, вид. Національним Закладом ім. Осолінських у Львові в 1936 р. — каже, на 51 ст., що українських прізвищ не спольщується і пишеться їх у транскрипції та виговорі української мови. — Одначе не лише самі прізвища спірні, але також й імена. Для прикладу: українське імя: Іван, коли його пишемо у транскрипції й виговорі польської мови, виринає питання, чи слід його писати „Іван", чи „Ян". В польській літературі, у найзнаменитших її перекладах світової слави творів славянської літератури на польську мову стрічаємося все з іменем Іван, а не Ян. І з тієї причини ще ніхто не підніс закиду русифікації польської мови, коли в перекладі Достоєвського чи Толстого стрічаємося з іменем „Іван", а не „Ян", також у польських гімназіях учителі історії у своїх викладах з російської історії говорять про царя „Івана", а не „Яна Грізного". — А коли до цього граматично-транскрипційно-мовного хаосу додамо ще хаос цісарських постанов і розпорядків, ц. к. міністерства внутрішних справ у Відні і ц. к. намісництва у Львові від часів цісарського розпорядку Йосифа II з 1784 р. і до того всього додамо ще розпорядок львівської митрополичої консисторії, виданий до підчиненого духовенства, то справді тому греко-католицькому парохові дуже важко зорієнтуватися в цьому лябіринті. Дуже поважна польська наукова національна установа ім. Осолінських видала, як ми вже згадали, граматику польської мови. Ця граматика видана точно згідно з постановами ортографічного комітету Польської Академії Наук у Кракові з дня 24 квітня 1936 р. і сі ортографічні постанови затвердило міністерство освіти дня 24 червня 1936 р. Ся граматика каже (на ст. 51) виразно, що українських прізвищ у польській мові не польщиться. Зновуж згаданий розпорядок греко-кат. митрополичої консисторії з липня 1937 р. до ч. 6.184 каже: „Поручається духовенству звернути увагу на те, що адміністраційна влада жадає спростування в метрикальних книгах українських родинних прізвищ на польські, спираючися на тому, що деякі парохи в старих метрикальних книгах вписували прізвища в польській мові, думаючи, що для латинських метрик краще надаються польські прізвища. Тому поручається українським священикам, щоб українізували спольщені родинні прізвища, чи то в нових метриках чи у витягах з давних метрик". Адміністраційні власти, навіть суд I інстанції в Золочеві в одному присуді каже, що підс. священик самовільно і безправно, цілево й навмисне змінив прізвище парохіянина, щоб надати український виговір та затерти сліди польського походження. Тимчасом справа мається навпаки, бо перші, що почали польонізувати українські прізвища — були українські парохи.

(Кінець буде).

За мало ремісників

В статті п. з. „Як представляється наш ремісничий нарібок?" „Торговля і Промисл" з дня 15-го с. м. пише м. ін. ось що: „Цифрами доказуємо можливости розвою нашого ремісничого стану. Не від річи буде приглянутися, кілько прибуває нам ремісників. На терені львівської Ремісничої Палати зареєстровано продовж 1937-го року 2.199 умов з ремісничими учнями. З того учнів греко-католицького обряду було 728. Можна припустити, що тілько само було Українців. Відсотково представляється скількість Українців числом: 33 процент. На підставі офіційної статистики греко-католиків у львівськім воєвідстві є 41 процент — отже, як бачимо, відсоток наших терміноторів не відповідає нашому чисельному відношенню; і в сій ділянці дозволяємо себе випереджувати другим. Не забуваймо при тому, що те відношення вже й давніше було некорисне для нас, — отже що тепер конечно требаб нам наздігнати втрати. Тимчасом ми далі шкандибаємо позаду. Найбільше наших терміноторів горнеться до кравецтва (141), шевства (89), столярства (69), слюсарства (119). Зовсім нема в нас терміноторів у бранжах: ювілєрській, бронзівничій, самоходового слюсарства, виробу оптичного знаряддя, гарбарства, сідлярства, фотографування, капелюшництва, друкарства й камінярства. Ще щодо ювілєрської бранжі, воно й не дивне: вона вимагає великого майна. Але дуже дивно, чому в інших званнях нема представників нашої молоді. Слідби теж звернути більшу увагу на різьбу в дереві, кітлярство, мосяжництво, римарство. В тих званнях маємо по одному або по двох терміноторів.

Без грошей ані руш

Під таким заголовком „Українські Вісти" в ч. 180 принесли отсю замітку: Краківський ІКЦ передруковує з англійської жовтої преси туманну вістку з Варшави (!) про іменування генерала Зілінського провідником Українців. Ген. Зілінський має мешкати в Данцігу й звідти кермувати пропагандою. Анонімовий інформатор з Варшави твердить, що німецький уряд дав на цілі української пропаганди 25 мілїонів злотих та вислав до Галичини багато своїх агентів. Комусь видно дуже залежить на тому, щоб така наявна нісенітниця сплоджена у Варшаві перейшла по англійській жовтій пресі й вернулася на шпальти краківського бруковця. Зроблено це мабуть на те, щоб додати їй більше авторитету. Голодній кумі хліб на умі — каже поговірка. Жидівські спекулянти з ІКЦ міряють залюбки власною міркою.

Польща підтримає Німеччину

в конфлікті з Чехословаччиною.

„Менчестер Ґардіян" подає цікавий коментар до акції польського правительства щодо скасування постійної делєґації при Союзі Народів, де на найближчій сесії будуть обговорювати справу відносин між Чехословаччиною і Німеччиною. Тоді Польща опиниласяб у клопітливому положенні, бо мусілаб підтримати Союз Народів або заняти неясне становище. Се булоб неможливе, якби Польща солідаризувалася з якоюнебудь акцією Німеччини проти ЧСР. Одначе тому що польська теза в справі національних меншин у Чехословаччині такасама як теза німецька, можна сподіватися, що Польща підтримає Німеччину під час її короткого зудару з Чехословаччиною. Тут слід дошукуватися причин останніх потягнень Варшави супроти Союзу Народів.

Кому шкодить критика?

Під таким заголовком „Діло" в ч. 179 принесло статтю пера „ік", в якій читаємо м. ін: „Недоторкальною темою стала для преси в Польщі справа православної Церкви й усі ті події, що дали матеріял для інтерпеляції посла Ст. Барана. Православний єпископат в Польщі за підписами всіх без винятку владик видав у звязку з тими подіями пастирський лист до вірних. Лист був сконфіскований. Вияснення у справі тої конфіскати в митрополичому „Слові" підпало теж конфіскаті. Редактор виленського „Слова", колишній посол ББ Мацкевич написав у цій справі статтю, сперту мабуть на власних спостереженнях з подорожі по Холмщині: статтю теж сконфіскували. Тоді він помістив міркування про панівну систему „розбивати термометри": конфіскувати кожду таку оцінку подій у державі, яка вказує на підвищену атмосферу". — „Коли газетам у цілій державі не вільно писати про щось, що діється на великому просторі держави, що творить тему розмов, суперечок і найпалкіших дебат у мілїонів громадян, про щось, що хвилює цілу одну кількамілїонову національну збірноту та викликує найповажніші застереження і в частині поважного польського громадянства, про щось, що може мати величезні історичні наслідки для всього розвитку майбутніх взаємин між двома народами, — тоді уряд розпоряджає тільки звітами підчиненої собі бюрократії та власним вдоволенням з власних діл. Увесь інший матеріял спочиває у редакційних столах. А коли прийде час, що буде вже „вільно" про все те писати, тоді неодин нинішній достойник може відкрие з дива очі та розведе руками: „Ми ж не знали, нам казали інакше, ми вперше про такі речі довідуємося..."

Мексик і Німеччина

Один нью-йоркський часопис приніс сензаційну вістку з Мексика, немовби президент Карденас заключив тайний військовий договір з Гітлєром і Японією. Представники мексиканського правительства заперечили се. Одначе в політичних кругах думають, що в тій поголосці є дещо правди. Може вістка про воєнний союз і неправдива, одначе торговельні звязки між Мексиком і Німеччиною в останнім часі сильно розвинулися. По конфіскаті нафтових підприємств у Мексику демократичні держави відмовилися купувати мексиканську нафту. Тоді Німеччина зачала купувати її у великій скількости. Недавно президент Карденас заявив представникам преси, що поліпшення торговельних взаємин потягне за собою і скріплення політичних звязків між Мексиком і Німеччиною.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Нація і психічні кордони

Звичайно так діється на світі, що слова не йдуть в парі з учинками — зокрема в нас. Не обминула ся доля й найвищих національних справ. Скільки то в нас говориться про націю й націоналізм, ліцитується в температурі й процентах, видається грімкі книжки про „націоналізм", усякі „Шляхи Нації", „Розбудови Нації", „Голоси Нації", „Національні Думки" й т. п.! Але як зпоза того друкованого галасу поглянути на життеву дійсність, то сум збирає. Бо що в дійсності відповідає тим фразам?

Я, очевидно, далекий від того, щоб відмовляти людям доброї волі, яка криється поза їх грімкими словами. Але мушу підкреслити, що хоч навіть хтось, як писав Липинський, „дуже хотівби", то якщо не вмітиме знайти засобів перевести своє хотіння в дійсність, то таки його не здійснить. Сама пасивна „волюнтаристична" м а г і я не поможе, якщо не знайдеться засобів до опанування дійсности та спрямування її туди, куди бажається „магікам". В нашім випадку: не поможе балакати про політичні кордони, що поділили нашу націю, коли рівночасно з тим ставиться п с и х і ч н і кордони на живім тілі нації. А до сього причиняються дуже часто якраз ті, кого всякі кордони повинні боліти.

Не маю на думці штучних кордонів у роді нпр. ріжниці культур і браку взаїмного пізнання серед Українців, бо се переважно спадщина політичного минулого. Те, що існують побіч себе Кубанці, Слобожани, Лівобережці, Правобережці, Волиняки, Поліщуки, Галичани й т. д. і взаїмно себе мало знають, слабо розуміють (не мову!), — се переважно вина т. зв. зовнішних обставин, за які сьогоднішні Українці не можуть поносити вини. Винуваті вони за те остільки, оскільки дальше піддержують ті штучні й нині абсурдальні поділи. Очевидно, Галичани все будуть Галичанами, а Кубанці Кубанцями, але не можна толерувати того психічного муру, що хтось у своїй, а для нас чужій і ворожій цілі, вибудував.

Сей психічний мур дається заобсервувати особливо в відношенні східноукраїнських людей, що внаслідок політичних обставин опинилися в Галичині, до місцевих Українців-Галичан. Вони почуваються тут емігрантами — й се з п о л і т и ч н о г о боку зрозуміле й оправдане. Сі люди, переважно громадяни української держави, після її упадку опинилися в межах польської держави як політичні збігці. Не маючи польського горожанства, вони живуть дійсно як ростини без коріння, як оте перекотиполе, що сьогодні у Львові, завтра в Луцьку, або в Варшаві, післязавтра в Парижі чи Женеві, або й поза Европою. Отже з політичного боку вони справді емігранти. Але тут якраз стає інше питання: чому Українці між Українцями мають бути, що так скажу, психічними емігрантами? Чому мимо всіх теоретичних „соборностей", говорення про націю „від Карпат до Кавказу", культу Шевченка, спільної історичної традиції (Київська Держава, Гетьманщина), спільної літератури й т. д. — таки є мур між Галичанином і „еміґрантом"? Не кажу про тих, що свідомо стараються зробитися психічними еміґрантами, деклямуючи про „галицьку зраду" й подібні небилиці („затіснення горизонту до Галичини" и т. п.). На сім місці думаю про людей доброї волі, з яких ще мов шкідливі випари виходить — обмосковлення. Такий землячок говорить вдома нераз по московськи, або бодай городить дурниці про „спільні культурні вартості" з Москалями в роді Достоєвського й численного ряду „Малоросів", порабощених душевно Москвою. Галичани виховані в українських школах, на українській культурі й традиції з отвертими раменами приймають сх. Українців, але нераз стрічаються з непроходимим муром психічної „еміґрантщини"... Недавно нотована й обговорена в пресі справа перемиської еміґрантської бурси така болюче характеристична в сій справі! А роблять се в визначній мірі люди, що чинять голосний крик про „націю, соборність, рабську психіку" (бачають її серед... Галичан) і т. д.

Та се, як сказано, ще сумні останки духового поневолення, спадщини отих „Малоросів", що колись на височайшее веління виклинали Гетьмана Мазепу; отих, яких нинішні нащадки: Савенки, Гриненки й ін. -енки далі руйнують наш національний організм. Вірю в те, що з поглибленням національної гідности серед Українців і плеканням позитивної державницької традиції оте духове рабство, замотиличення чужою доктриною, щезне як дим щезає, несений вітром. І тому не про сі кордони хочу говорити. Думаю про кордони гірші, страшніші: про психічні кордони ідеольоґічного характеру серед самих Галичан.

Боротьба ідеольоґій істнує й мусить істнувати в кождій суспільності, зокрема в такій переломовій добі, як наша. Мусить ця боротьба бути й серед Українців, зокрема після тяжкого досвіду недавнього минулого — втрати Держави, руїни національного організму, як от під большевицькою владою, загнання національної політики в сліпий кут галицьким УНДО-нням і т. д. Може й боротьба мусить бути проваджена гостро, причім нераз переходиться й міру. Але щоби з тої боротьби нація вийшла очищена й переможна, муситься боротьбу провадити розумно, без фанатичних скоків, без невідповідальних вибриків, без к о п а н н я п р о п а с т е й.

Одна з таких пропастей се в деяких випадках повна ізоляція своїх однодумців від другої групи (думаю виключно про національний табор, виключаючи всякі прибудівки III-го й II-го інтернаціоналів). Такий тип нпр. не читає преси іншого напрямку, не стикається з людьми інших поглядів, — і не має про них свого погляду. Зате преса неодного з тих напрямків змальовує противника тенденційно. З того в такого нпр. націоналіста виробляється зовсім неправдивий погляд нпр. на гетьманців. Такий тип готов говорити, писати й робити найгірші дурниці в переконанні, що робить добре. Оскількиб він стикався з тими людьми й їх поглядами, мусілоб наступити взаємне вирозуміння (не порозуміння!) й, що за тим іде, відповідна оцінка й п о ш а н а д о п р о т и в н и к а. До того не хоче допустити пресовий риболов, бо не сталоб мутної водички для ловлення своєї рибки. Але з національного погляду се злочинна, каригідна робота. Такий „пресовий риболов" нераз буде посуватися до негідного перекручування слів противника, щоб його змалювати як „ворога народу" — а себе, розуміється, як приятеля...

На все отсе маю, очевидно, багато (на жаль!) фактів. Неприродність і неморальність такої роботи ясна. Бажаю лише підкреслити шкідливість з національного погляду такого стану: це найгрізніші кордони, бо кордони на душі, не на тілі, нації!

Тут мститься залишення лицарсько-

ДР БЕКЕР

На кладовищі

На дворі гарний, ясний пізнолітний день. На широких вулицях люди в своїм поспіху шукають соняшної сторони, щоб захопити ще тепле проміння. Незабаром прийде зима і вони будуть жахливо мерзнути, бо трохи тої крови в недоживлених тілах замало, щоб дати подостатком тепла.

Багато тисяч заломиться або просто одного ранку не могтимуть встати, бо будуть заслабі. Тихо віддадуть останній віддих і їх винесуть на площу гребань, до всіх тих інших, що попередили їх.

Жахливо знищені виглядають християнські кладовища в сучасній Росії.

Їдучи посередині здовж широкого шляху кладовища, бачу направо і наліво вивернені крати, зруйновані прекрасні мистецькі огорожі. Розпучливий образ представляють останні місця спочинку вимираючого в Совітах християнства — *в противенстві* до жидівських гробів, вдержуваних в бездоганному порядку.

Пробую читати давніші надписи, що вийшли з віруючих, люблячих сердець. Оглядаю виїмково гарні памятники і мої очі стрічають всюди спустошення і перемалювання повні глуму. Майже ні одного гробу не пошанувало божевілля руйнування й огидне збезчещення.

Нові гроби товаришів знаходяться в іншій частині кладовища. Також у смерти твориться видимий поділ між колись і тепер.

Небіжчиків привозять сюди на червоно помальованих возах. Червоно вдягнені мужчини йдуть по обох боках і роблять враження помічників ката з середних віків. Червона також відкрита домовина. Накривало несуть приятелі наперед. В пестрих одягах слідують свояки. Чужі діти, що йдуть дорогою, біжать кусень дороги за домовиною, підскакують час до часу як малі песики вгору, до домовини, щоб могти лучше побачити мерця. Ніхто їм не боронить. З кождим кроком термосять трупом сюди й туди і так зсувають на боки в домовині, що виглядає, неначеб труп потрясав головою над профанацією т а к о г о похорону. Один товариш виголошує над гробом політичну промову, хвалить пильність помершого і взиває живих, щоб його наслідували. Ніякого потішаючого слова любови, ніякого проміння надії на побачення в другім житті. Релігія се „оглупіння народу" і безвартісний баляст. Таке пропо-відують... Отже релігію переслідують...

Треба там величезної відваги, щоб дати духовникові похоронити своїх померших. Такі похорони виставлені на всякі шикани. Їдке висмівання розливається на опечалених.

А що в Совітах мається тільки рідко нагоду бути на християнськім похороні, я вдячна долі, що мені одного дня принагідно помогла до того.

Якраз при великій брамі, коли вже хочу вийти з кладовища на вулицю, бачу як здалека йде сюди помалу малий похід людей. Своєрідно гарна молода жінка йде скорше ніж інші, поспішає попри мене, тяжко дихаючи і зворушена. Погляд її очей, червоних від плачу, біжить в напрямі орхестри. Звідти приходить їй напроти священик у витертім одязі. Він витягає обі свої руки до неї. Вона кладе свої руки в його і паде перед ним покірна і повна тяжкого болю, тихо хлипаючи.

Се тихе, майже беззвучне нарікання це тяжка проба для людини, що безпомічно приглядається, і для серця, що співпереживає. Відходжу в бічну доріжку, щоб не перешкоджувати.

Священик підвів паню й обоє йдуть назустріч похоронному походові.

сти в боротьбі. Покликуюся знову на слова Липинського. Колишня демократія, писав він, виходила з того заложення, що всі люди в рівній мірі добрі й розумні; сьогоднішня „демократія" виходить з заложення, що всі люди в рівній мірі злодії й ідіоти... Чи не подібно уявляє собі боротьбу лицар і нелицар? Перший думає, що коли він чесний і йде чесно до цілі, то й другий чесний, хоч розуміє свій шлях інакше: ціль же одна, один національний ідеал. Лицар шанує свого противника, хоч і бореться з ним. Лицар хоче виказати, що його шлях правильний, — але не буде називати противника так модним нині означенням „зрадника нації"... Інакше уявляє собі боротьбу тип нелицарський. Для нього всі засоби добрі. Лицарів він змальовує, скажім, як „дон-кіхотів монархізму", себто дурнів, а то й гірше — як цинічних „зрадників нації".При тім трошки прикрасити, дещо не доказати, дещо скаламутити воду, і — „ловися, рибко, велика й маленька", як промовляє лис у казці. Але як усунеться всякий лицарський спосіб поступування, то падеться на дно, докочується до засобів, яких навіть не хочемо назвати. Висліди: братовбивчі стріли.

Українці мусять усвідомити собі, що лицарськість се не дурниці, які „поступ" скасував, а каламучення води — не патріотична праця. Інакше мстяться страшні закони суспільного життя. Творяться психічні кордони, „гомо гоміні люпус", Українець для Українця непевна людина. Витворюється задушлива атмосфера недовіря і підозрінь. Видається несправедливі опінії про людей, робиться їм незаслужену кривду, відпихається їх від праці. На місце чесних і лицарських людей приходять хитруни, що жирують на витворенім стані. А мститься на житті несповнення Божої заповіді: бо замість у сумнівних випадках домагатися виясненя, робиться щось інше — препарується слова, або освітлюється погано вчинки противника, щоб його дискредитувати. Такі приміри гидкого „макіявелізму" не будують, а руйнують мораль, суспільне життя, націю. Ставлять непроходимі запори й кордони серед самих Українців.

Отже не поможе говорити й писати про націю й націоналізм, але треба працювати в розумнім національнім дусі. Не кричати про кордони, але самим не ставити ще болючіших кордонів. Не пригадувати словами й академіями „соборність", коли не можна зійтися малій групі Наддніпрянців з Галичанами, але треба в душі наближатися до себе. Визутися з порабощення чужими доктринами, а відродити лицарськість, основану на Божім Законі. Ось шлях правдивого, чинного, а не язикового й чорнильного єднювання! — Теофіль Коструба.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Не буде екзекуцій до 15 жовтня.

Міністр скарбу оповістив розпорядок, яким здержано всякі екзекуції по селах до 15 жовтня с. р. Скарбові власти припинили екзекуційні чинности супроти власників рільних господарств, для яких вимір ґрунтового податку без комунальних додатків не перевишає 60 зл. Іншим власникам сільських господарств скарбові власти можуть висилати тільки упімнення та займати рухомости. Здержання екзекуцій до 15 жовтня має причинитися до зменшення подачі нового збіжжа та рівночасно буде протиділати упадкові цін.

Волинь чекає на українських купців.

В місті Дубні на Волині, яке має коло 15 тисяч мешканців, відчувається велика недостача українських блаватних крамниць, крамниць залізних виробів, галянтерійної, кольоніяльно - споживної, складу будівельних матеріялів, склепу з готовими одягами для селян та інших. Крім того моглиб там знайти працю свої ремісники як кравці, шапкарі, фотографи і ін. Також у Радивилові можнаб відчинити крамницю з обувою та готовими одягами для села і з залізом, підприємство скупу збіжжа та скупу предметів народнього промислу. З ремісників потрібні в Радивилові свій швець, кравець, скляр, фризієр, ковалі та шлюсарі.

Морські сили Німеччини.

Тижневик „Вермахт", орган начальної команди німецьких збройних сил, приніс отсі дані про стан німецької военної фльоти: Осередок теперішньої збройної сили Німеччини на морі творять два лінійні кораблі по 26.000 тон кождий: „Гнайзенав" і „Шарнгорст". Крім того в будові є два лінійні кораблі по 35.000 тон та два кораблі-летовища по 19.000 тон. В 1942 р. спустять на воду два тяжкі панцирники „Бліхер" і „Адмірал Гіппер" та два легкі по 10.000 тон. Три дальші по 7.000 тон у проекті. В службі є 16 нових торпедовців, а 9 у варстатах. Підводних суден має Німеччина 37; 31 підводних суден в будові. Малих торпедовців має німецька фльота 18.

Великі маневри в Німеччині.

У звязку з сегорічними маневрами в Німеччині відкликано всі поїзди робітничої організації „Крафт дурх Фройде", які мали виїхати до Надренії та полудневої і полудневo-східньої Німеччини. З причини покликання на маневри резервістів зарекві́ровано на маневрові кватири багато шкіл так, що діти не матимуть якийсь час науки. Внаслідок покликання на вправи трамваєвих і автобусових робітників у більших містах відчувається брак того рода фахових робітників. Се примусило міські управи зорганізувати відповідні курси для жінок, які заступлять мужчин.

День святого Стефана національним святом Мадярщини.

Кульмінаційною точкою торжеств з приводу 900-ліття смерти першого мадярського короля св. Стефана було спільне засідання обох парляментарних палат в місті Шекестфегервар, давній столиці великого мадярського короля. На тім засіданні були крім регента Гортія всі члени правительства і парляменту, майже всі вищі достойники церковні, військові й цивільні та делеґації з Німеччини й Італії. На порядку дня була тільки одна точка — проголошення дня св. Стефана 20 серпня національним святом Мадярщини у память великого короля, який основав мадярське королівство й навернув мадярський нарід на християнство.

ҐПУ в державі і вдома.

Шеф ҐПУ Єжов заборонив урядникам ҐПУ женитися перед скінченням 34-го року життя. Кандидатка на жінку урядовця ҐПУ мусить бути знана властям ҐПУ бодай пів року перед заключенням подружжа. Коли ҐПУ признає, що вона може бути жінкою урядовця, тоді висилають її на 6-місячний ідеольоґічно-політичний курс. Жінки урядовців ҐПУ мусять обовязково належати до жіночого клюбу ҐПУ, яким проводить жінка Єжова. Обовязок членки того клюбу — передовсім стояти на сторожі інтересів ҐПУ навіть всупереч інтересам своїх найближчих. Жінка повинна слідити свого мужа та вести поліційно-політичну розвідку в крузі найближчої родини, приятелів і знакомих. Муж відповідає за переконання і поведення своєї жінки, а жінка за поведення мужа.

Зрубша оброблена, замкнена домовина містила в собі, як я пізніше довідалася, тлінні останки хороброї й відважної матери. Вона глибоко вщепила коріння віри в серця своїх дітей, так глибоко, що вони протиставилися всім силам — і ті позволили поховати матір по християньски. Можливо також, що особлива краса дочки спонукала урядника ҐПУ, примкнути одно око. Їй не відобрали виїмково карти на хліб, як се по найбільшій части буває в таких случаях. А може вона віддалася йому, щоб могла виконати останнє бажання матери.

На виїмки у нинішній Росії не дозволяють без рекомпензати. Гарні пані окуплюють там багато — своїм тілом.

Сильна, тверда риса насуплює тепер нагло обличчя молодої пані. Йдучи за напрямом її погляду, бачу кількох молодих хлопців і дівчат, що брали соняшні купелі на гробах і доріжках, які біжать до викопаного гробу. Вони сміються і голосно говорять, якби обіцювали собі особлившу забаву. Вони не вступаються ні кроку на бік, коли надходять ті, що в жалобі. Сміючися, висміваючи, хихочучи наслідують рухи священика і шльохання жінок. Дівчата стараються звернути увагу на своє тільки легко одягнене тіло. Одна стоїть тут навіть півнага. Один з хлопців обіймає її сильним рухом і тручає на священика.

Безстидне поступування!

Подразнення опечалених учасників похорону запалюється на їх обличчях у величезне обурення. Та вони мовчать і ціле незглибиме насилування нещасного християнського народу СССР висловлюється в тім безпомічнім мовчанні.

Темні очі молодої пані палають від одного до другого. Її груди підіймаються вривано від тяжкого віддиху. Здається, що вона вже більше не зможе опануватися і в найблищій хвилі кинеться на дівчину.

Втім відзивається голос блідого, виголодженого священика й успокоює паню. Спочатку мягко і з дріжанням звенять його слова, а потому він приходить до себе. Говорить ясніше і чутливіше. Не звертаючи уваги на дівчат і хлопців, що заховуються як невиховані діти, говорить він голосно й опановано: про терпіння і муки земного життя, про голод, про порожнечу тут і кінчить все освободжуючими словами потіхи на побачення в слідуючім житті.

Висмівання молоді повільно уступило. Виглядало, неначе прийшло на них зовсім чуже для них почуття, яке називають стидом. Стид, якого вони не знають, бо ніхто не збуджує його в них.

Дівчата усуваються повні несмаку. Стало тихо. Тільки молитва священика гомоніла. Похорон міг закінчитися вже без перешкоди.

Я чекала, аж опечалені самі засунуть гріб.

На бічній доріжці побіч мене один хлопець хоче знов обіймити дівчину.

Та вона вже відтручує його.

Він жадає вперто свого. Його насмішливі слова насилують якраз прозябаючу маленьку ростинку стиду і ліпшого розсудку, що повстає з одідиченої крови віруючих предків. Хлопець, що подабає на Жида, здобуває знов перевагу. Він зневажає один гріб.

Дівчата ще вагаються дати йому признання. Втім з його уст падать слова так скоро, що я їх не розумію. Бачу тільки страх на обличчах. Потому всі галасують знов по його волі як передтим.

Горе, горе Жидові і його помічникам, як прийде день, — а він прийде, — коли зашумить стара правдиво російська кров і поневолений нарід повстане в незвязанім справедливім гніві й увільниться від тої безсоромности і негідности.

Гітлєр і православіє

на тлі полєміки між російськими часописами за кордоном.

Якраз в часі коли деінде нищать православні церкви, правительство Гітлера в Берліні подарувало землю під будову великої православної церкви в столиці Німеччини, дало фонди на її будову, признало православній Церкві як установі право юридичної особовости в Німеччині й дало доволі виразно до пізнання, що радо побачилоб перенесення православних владик з Сербії до Німеччини.

За те православний митрополит Анастазій, що перебуває на еміграції, оповістив в часописах подяку німецькому правительству, в якій м. ін. пише: „Ми бачимо особливше ділання Божого Провидіння в тім, що якраз тепер, коли в нашій батьківщині нищать і руйнують храми і народні святині, в ділі Вашого будівництва має місце також створення сего храму..." „Бог нехай укріпить Вас і німецький нарід в боротьбі з ворожими силами, які бажають загибелі також нашого народу."

Демократичний орган Мілюкова, „Последнія Новості", що виходять в Парижі, гостро виступив проти того письма митрополита Анастазія, толкуючи його так, що воно значить: „Нехай прийде Німець панувати над Росією". І додає: „Такого російського церковного зазиву і церковного благословення на розгром і захоплення (окупацію) Росії до сеї пори стрічати не доводилося". Крім того орган Мілюкова закинув митр. Анастазієви, що його митр. Сергій взивав на суд до Москви, але він туди не поїхав.

Відповідаючи на ті закиди, консервативний рос. орган „Возрожденіе", що також виходить в Парижі, пише іронічно: „Замість того, щоб на радість Вакарам покірно поїхати в Москву на розстріл, митроп. Анастазій поїхав в Берлін на освячення православного храму і звернувся з подякою до ненависного „Посл. Новостям" Адольфа Гітлера. Чи не жах? І як тут не мав вибухнути напад істерики?" І пише далі так: „Наскілько брехливо толкує Кулішер (автор статті в „П. Н.") значіння слів митрополита, можна судити хочби по слідуючім реченні благодарственної адреси: „Той, що рішає в історії, пішле і нам вождя, і той вождь воскресить нашу батьківщину і приверне їй знов національну велич, подібно як Бог послав Вас німецькому народові." Ті слова не потребують вияснення. Свій власний, русский вождь в Росії, Богом післаний, подібно як в Німеччині є німецький вождь — така благочестива мрія митрополита. Причім тут розгром і окупація Росії та ще до того „її історичним ворогом"? І від якого часу для Мілюкова і Кулішера Німеччина стала „історичним ворогом" Росії? Коли вони в 1917 р. вели в Києві невдатні переговори з німецькою командою, чи і в ті часи Німеччина була „історичним ворогом" Росії? Та якже в такім разі назвати тих, що вступили в переговори з ворогом батьківщини? А чи потому по рапальськім договорі, коли Кулішери всего світа і „Посл. Новостей" дружили з Георґом Бернгардом, який робив в Німеччині гарну і кепську погоду, і з всемогутним Вальтером Ратенавом, що підписав у Рапаллі договір з Чічеріном, чи Німеччина була вже „історичним ворогом" Росії? Чи історія для Кулішера й історика Мілюкова зачинається щойно в січні 1933 р., коли Георґ Бернгард мусів покинути Німеччину й оснувати в Парижі в льокалі „П. Н." газету в німецькій мові при участи одного з кулішерівських Полякових, з чужоземною субсидією та з програмою — лучше Сталін ніж Гітлер?.."

Далі довідуємося зі статті в „Возрожденію", що митр. Анастазій писав у своїй подяці Гітлєрові ось що: „Знаємо з достовірних жерел, що віруючий рос. нарід, який стогне під ярмом рабства й очікує свого освободителя, постійно молиться Богу, щоб Він сохранив Вас і руководив Вами." До того додає „Возрожденіе" від себе: „Кулішерові відомо, що справа мається якраз так (то значить, що віруючий нарід Росії жде на Гітлера), та Кулішер хотівби се скрити, як у його газеті скривають перемоги ген. Франка і т. д., а митрополит голосно оповістив це, і Кулішерові стало страшно. А буде ще страшніше, бо минули вже ті часи, коли большевиків взивали до Німеччини... коли міністри великих держав заманювали злодія Фінкельштайна до Женеви, коли з Англії прилетів міністр до убийника Сталіна, щоби з ним обговорити плян боротьби проти фашизму. Все те було і більше того не буде. Злодії й убийники вже граблять і вбивають своїх власних товаришів. Боротьба зі світовим злом почалася й ніщо її не здержить."

Жмут висше наведених інформацій говорить багато про те, яка підготовка відбувається вже на випадок зміни режіму в СССР. Між Німеччиною й Росією приготовляється порозуміння подібне як було з кінцем 18-го століття. В разі коли воно здійсниться, наступлять основні зміни також в середній Европі, зміни, яких наслідки потревають довгі часи. Найцікавіше в тих назріваючих подіях те, що навіть сили, які мають причину побоюватися тих змін, працюють очевидно в тім напрямі, щоб ті зміни наступили — оден доказ більше, що люди стріляють, а Бог кулі носить.

„Мертві душі" в магістраті

Окружний суд у Ґродні розглядав справу міських функціонарів П. Ґраєвского і В. Ґаєвского. Ґраєвский виготовляв листи робітничих платень, а Ґаєвский виплачував. Показалося, що Ґраєвский в листах платень уміщував фіктійні назвиська робітників, які взагалі не працювали, та фальшував їх підписи, а Ґаєвский виплачував йому гроші, забираючи собі половину. Суд засудив Ґраєвского на 5 літ вязниці, а Ґаєвского на 2 роки.

Знаменний лет Муссолінія

Минулого тижня Муссоліні вилетів несподівано бомбардуючим літаком з Ґвідонії на остров Пантеллярію, де звидів пристаневі і промислові уряджения, видав ряд заряджень у справі матеріяльної допомоги робітничому населенню та виголосив промову. Опісля вернувся літаком на летовище Літторія під Римом, перелетівши туди і назад віддаль 1200 км. при пересічній скорости 300 км. на годину. Лет Муссолінія на остров Пантеллярію викликав у Римі велике вражіння. Остров Пантеллярія положений на половині шляху між Сицилією і побережжам французького Тунісу та віддалений всего 60 км. від французької території становить дуже важну летунську і морську базу. Ті бази рішають про панування над т. зв. Сицилійським Каналом, який ділить Середземне море на дві части. На випадок конфлікту морські бази й укріпленія Пантеллярії можуть відограти рішаючу ролю.

Висліди війни в Еспанії

В Еспанії оповіщено висліди дотеперішньої горожанської війни. На 500.000 кв. км. загальної поверхні Еспанії майже 350.000 км., себто 70 процент належить вже до генерала Франка. На тій поверхні мешкає 16 і пів мілл. осіб. Влада ген. Франка розтягається також на всі кольонії, себто 400.000 км. кв. з 7 міліонами населення. Втрати червоних військ обчисляють на 200.000 вбитих і ранених.

Криваві бої в Палестині

В останньому часі в Палестині ведуться завзяті бої між британськими військами та арабськими повстанцями. Військо послугується літаками. В боях погибли два британські летуни і три вояки та 37 Арабів. Сотки британських жовнірів при допомозі поліційних псів та літаків окружують арабських терористів в околицях м. Атліт на полудне від Гайфи, де недавно пірвано цілу родину жидівського інспектора поліції, та під м. Наблюс, де Араби забрали зброю з поліційної станиці та 5 тисяч фунтів стерлінгів в банку.

Лікарський фейлетоник.

Нагла нестравність і її причини

Вразі наглої нестравности, яка проявляється в формі блювання, черевних болів, розвільнення і т. п., здається нам, що причиною занедужання було споживання якоїсь тяжкостравної поживи і що одиноким радикальним лікувальним середником може бути тільки рициновий олій або інший перечищуючий середник. Такий спосіб думання очевидно зовсім мильний; шкоди, які можна заподіяти хорому, подаючи йому в випадках деяких острих занедужань черевної ями перечищуючі середники, просто необчислимі. Блювання і черевні болі, особливо получені з розвільненням, можуть часом, щоправда, повстати з причини затроєння якоюсь несвіжою або тяжкостравною поживою. Одначе далеко частіше ті прояви стоять у звязку з причинами, які не мають нічого спільного зі споживанням несвіжого корму. Передовсім остре запалення сліпої кишки викликує найчастіше нуди, блювання, болі черевної ями й обстипацію (затвердження). Запалення сліпої кишки се недуга інфекційна. Заразки нагло розмножуються у сліпій кишці і часто загрожують пробиттям тонкої стіни кишки та переходом ропи до черевної ями. Знаменито зорганізована самооборона організму унерухомлює тонкі кишки, старається зльокалізувати процес недуги і не допустити до поширення інфекції. Памятаймо, щоб у випадках наглих болів живота, получених з блюванням і обстипацією, в ніякому разі не подавати хорому перечищуючих середників, але негайно візвати лікаря. Аж до часу прибуття лікаря положити хорого на ліжко і на недуже місце черевної ями приложити оклад з ручника змоченого в літній воді. Коли наглі болі получені з розвільненням, тоді ляїки дуже часто подають недужому, мимо розвільнення, перечищуючі середники, в переконанні, що несвіжу страву, яка лишилася в жолудку, треба конечно усунути. Таке розумування також мильне. Розвільнення викликує звичайно острий або хронічний катар кишок. В тих випадках примінення перечищуючих середників непотрібно дразнить слизну болону кишок і причиняється тільки до погіршення стану недужого. Болі черевної ями і блювання можуть бути також спричинені мочевим піском. Цей випадок доволі частий. Іншою причиною може бути подразнення жовчевого мішочка. Отже в ніякому випадку черевних болів, получених з блюванням, головно коли в тім самім часі появляється розвільнення або обстипація, не можна легковажити, а ще гірше давати недужому на перечищення. В кождім подібнім випадку треба візвати лікаря. В девятьох випадках на десять, по приписаних ліках і дієті, недужий продовж кількох днів виздоровіє. Одначе деколи конечна негайна операція, особливо коли причина занедужання — запалення сліпої кишки. В таких випадках кожда хвиля може заважити на долі недужого, а легкодушне подання перечищуючого середника може просто причинитися до поширення інфекції на цілу черевну яму. Отже памятаймо, що перечищуючі середники як рициновий олій, парафіна, пастильки з Ревм, французькі зела і т. п. можемо подавати без відома лікаря тільки в тих випадках обстипації, при яких не виступають ні черевні болі ні блювання. — Л. Г.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В любачівському повіті від якогось часу перед ведуть Олешичі і то не тільки під кооперативним оглядом (бо в Олешичах а не в Любачеві є Повіт. Осередок Кооператив). Тепер місточко Олешичі перше в повіті торжественно відсвяткувало Ювілей Хрещення України. Торжество, яке відбулося 7 серпня, мало районовий характер. В год. 10-ій почалася соборна Служба Божа, яку відправили: о. кан. А. Макар, о. В. Червінчак та о. Дм. Дорош. Після Служби Божої відбулося торжественне Водосвяття біля церкви. По Водосвятті виголосив о. Василь Червінчак гарну, відповідну до хвилі, проповідь. Потім всі пішли до місцевого Народнього Дому. Тут по відправленні Молебня почалася величава Ювілейна Академія. В програму її ввійшли отсі точки: 1. А. Річинський: Молитва за Рідний Край — хор; 2. Вступне слово — о. Дмитро Дорош; 3. До Володимира — хор; 4. У. Кравченко: На Роковини Хрещення України — декл. богосл. Володимир Евстахевич; 5. Просимо Тя Діво і Назарета — орхестра; 6. За віру Батьків — декл. Іванна Костек; 7. Під Ювілейним Хрестом — діточа сценка; 8. При шелесті стягів і лент — хор; 9. Я Українець і Слово української дитини — віддекламували: Юрко Гонтарський та Марійка Гонтарська; 10. В страсі й покорі — орхестра; 11. Юнак Переможець — декл. Роман Ждан; 12. Почаївська Божа Мати — хор; 13. На службу Україні — декл. Нуся Козій; 14. Кінцеве слово — мр Ополінський. При кінці Академії відспівано гимн „Боже Великий". На особлившу увагу заслугують: вступне слово о. Дм. Дороша та кінцеве слово п. м-ра Ополінського, які були дуже солідно опрацьовані та змістовні. Вони напевно глибоко запали в серця всіх приявних. Бурю оплесків викликували маленькі діточки, яких виховує в місцевім садку „Рідної Школи" п. О. Скібівна. Інші точки, як деклямації та продукції хору й орхестри, випали також дуже гарно. Численна публика місточка й околиці завжди надгороджувала гучними оплесками солідних виконавців програми Академії. Організацією сего Ювілейного Торжества займався „Комітет Будови Українського Католицького Дому в Олешичах", якого фундаменти посвятив Преосвящений Григорій Лакота, що прибув до Олешич на закінчення місії дня 22-го червня с. р. Цей дім має бути гідною памяткою пропамятного ювілею Хрещення України-Руси. — О л е ш и ц ь к и й.

У Фульді відбувся звичайний синод німецьких епископів. Синоди німецького епископату відбуваються традиційно від 1870 р. і кінчаться звичайно виданням пастирського листа. Дотепер невідомо, чи і сего року появиться такий лист, бо церковні круги не уділяють ніяких інформацій в тій справі. Всупереч первісним поголоскам про те, немовби баварські епископи прислали на синод тільки свого обсерватора — всі вони брали участь у всіх нарадах синоду. Річ характеристична, що мимо прилучення Австрії до Німеччини австрійські епископи не взяли участи у зїзді, що поясняють ріжницями в оцінці націонал-соціялізму між епископами бувшої Австрії й Німеччини. В лоні епископату Німеччини в часі нарад синоду мали зазначитися поважні ріжниці поглядів, а саме молодші члени епископату під проводом епископа-помічника з Фульди дра Дітца знайшлися в опозиції до старших епископів з кардиналами Бертраном і Фавльгабером на чолі. Представники опозиції були поглядів менше більше зближених до кард. Інніцера й австрійських епископів у справі відношення Церкви до націонал-соціялізму. Одначе старші епископи мали здобути перевагу на синоді, доказом чого м. ін. недопущення австрійських епископів до нарад. Тому що досі не видано ще ніякого комунікату, слід сподіватися евентуального пастирського листа, який відчитають у церквах. (ПАТ).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СТРИЙСЬКЕ СТАРОСТВО виселило з прикордонної полоси на 3 роки отсих Українців: Нестора Учеру, купця зі Стрия, Сливку Миколу з Синевідська Вижнього, Барана Миколу з Завадова, Мельника й Осипа Корчинського з Корчина Шляхотського.

ПОСОЛ МУДРИЙ виїхав у складі польської делегації до Гаги на 34-ий конґрес Міжпарляментарної Унії.

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА Маліцкий перевів люстрацію підгаєцького повіту.

В ПОХОРОНІ О. ГЛІНКИ взяли участь м. ін. чехословацький премієр Годжа як представник президента Бенеша і ґен. Еліяс як представник міністра національної оборони.

КОНФЕРЕНЦІЯ МАЛОЇ АНТАНТИ відбуваєтьсяв м. Блед в Югославії. Румунська преса пише, що конференція присвячена обговоренню положення в середній Европі, витвореного по аншлюсі.

В М. СІНАЯ підписано дунайський договір між В. Британією, Францією та Румунією. Новий договір передбачує румунську юрисдикцію і запевнює Румунам право виконувати технічні роботи в районі устя Дунаю, яктакож у морській полосі Дунаю, між Браїлою і Сулимою.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ відкинули проект національного статуту, виготовленого чехословацьким правительством.

ДО НІМЕЧЧИНИ прибув з візитою реґент Мадярщини адмірал Горті.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО задумує запросити до Берліна англійського міністра летунства Кінслея Вуда для обговорення можливости заключення летунського договору.

У ВІДНІ увязнено 42 б. визначних провідників австрійської соціял-демократичної партії.

ПРЕМІЄР ДАЛЯДІЄ виголосив в неділю промову, в якій заявив, що правительство Франції не піде на нову девальвацію франка. Крім того домагався більш як 40-годинного дня праці в підприємствах, звязаних з національною обороною, так довго, доки міжнародне положення буде так напружене як тепер.

У ФРАНЦІЇ дійшло до реконструкції кабінету. У звязку з недільною промовою прем. Далядіє уступили нагло міністри публичних робіт Фроссар і праці Рамадіє. На їх місце іменовано де Монзі і Помарета.

В АРДЕНАХ відбуваються маневри бельгійської армії, найбільші від часів світової війни.

В ІТАЛІЇ покликано на вправи кілька річників офіцирів резерви піхоти й кінноти в більшім розмірі як дотепер.

КАТАЛЬОНСЬКІ ПАРТІЇ, з виїмком крайно лівих, зложили заяву, що одиноким правним катальонським правительством уважають ґенералітад з Компанісом на чолі. В політичних кругах вважають сю заяву заповідю боротьби з червоним еспанським правительством Негріна.

ПРЕЗ. РУСВЕЛТ, промовляючи в Кінґстоні (Канада) з приводу признання йому почесного докторату місцевого університету, заявив, що Злучені Держави Півн. Америки не будуть байдужно дивитися, якби яканебудь держава загрозила Канаді.

В М. РІО ДЕ ЖАНЕЙРО у Бразилії зачався процес проти 371 осіб, обвинуваченихза участь у комуністичнім перевороті в 1935 р. У процесі виступить 500 свідків.

ЗАҐРАНИЧНА ПРЕСА пише, що до Мексика прибув Жорж Мінк, якому ҐПУ приказало вбити Лейбу Троцького. У звязку з цею вісткою скріплено сторожу коло дому, в якім живе Троцький.

ЯПОНСЬКА АРМІЯ в Китаю почала акцію, щоб знищити відділи китайських партизанів у провінції Шан-Сі, яких є там коло 42.000.

500.000 ВІЙСЬКА згромадили Китайці в північній части провінції Гонан.

НОВИНКИ

У Празі в 79-ому році життя помер 17-ого с. м. проф. др Степан Смаль-Стоцький, б. проф. української мови й письменства в університеті в Чернівцях, почесний (до 1937 р. дійсний) проф. Українського Університету в Празі, визначний культурно-освітній, політичний, економічний і науковий діяч, почесний і дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові та член і основник багатьох українських установ.

У Львові від 19—22 панувала гарна соняшна погода. Температура доходила до 30 степенів Цельзія. Вечорі і ночі вже холодні.

Нові ціни хліба обовязують у Львові від 22 с. м. Житній хліб 65% коштує 30 ґр. за 1 кг., разовий 95% 25 ґр., пшенично-житній 42 ґр. і т. зв. куликівський 44 ґр. Ціни булок не змінилися.

У Станиславівщині будують чотири нові костели, а саме: в Маріямполі, Угринові Шляхотськім, Сухій Ліщині і Тисьменичанах.

В с. Стинава Вижня, стрийського повіту, 6 осіб занедужало на червінку, з яких одна померла.

У Надвірній занотовано три випадки черевного тифу.

В Ягольниці, чортківського повіту, відкриють с. р. приватну польську ґімназію.

В Товстенькім згоріло 10 моґтів пшениці, власність Анелі Городиской. Кілька тижнів передтим повстало непорозуміння між власничкою двора Городискою і женцями на тлі грошевім. Женці жали пшеницю за 12-ий сніп. Поліція веде слідство в тій справі.

В Бикові, пов. Перемишль, згоріли 4 господарства з усім сегорічним збором та дорібком. Причина пожежі невідома.

Шкільні кураторії пильно слідитимуть за тим, щоб шкільні однострої носили тільки учні. Тих, що будуть надуживати шкільних одностроїв, потягатимуть до судово-адміністраційної відповідальности.

Шкільні власти видали зарядження про збірки у школах. По думці зарядження всі збірки в школах мають мати добровільний характер і ціль визначно-суспільного значіння.

Польська жіноча поліція дістане нові однострої попелятої краски, замість дотеперішньої ґранатової.

При жерелах Сяну вертять за нафтовою ропою.

Апеляційний суд у Познані затвердив присуд кари смерти на вбивника ксьондза Штрайха з Любоня Лаврентія Новака.

На Поморю можна завважити в останньому часі скріплення сектярської аґітації, яку ведуть мандрівні „апостоли". Особливе оживлення видно між „дослідниками св. Письма", які внаслідок рішучого відпору місцевого населення припинили були свою діяльність. В сектярській аґітації, спрямованій проти католицької Церкви, беруть живу участь члени ріжних лівих організацій, а навіть комуністи.

Московський часопис „Звезда" пише, що знищення собору Спасителя в Москві було прикрою несподіванкою не лише для вірних, але і для багатьох комуністів. Знищений собор був одним з найкращих творів церковного будівництва і його знищення не можна виправдати нічим.

Князь Кінский, у якого англійський льорд Рансімен перебув вікенд на Замку Здар, віддав до розпорядимости Рансімена свій замок Хлюмец, віддалений 70 км. від Праги.

В найближчому тижні уставлять у Празі при статуї свободи у т. зв. Пантеоні саркофаґ, в якому зложать тлінні останки Масарика. Саркофаґ важить 10 тон і виконаний з каменя.

Гумор. — На іспиті. — Професор: Що таке вексель? — Студент: Не знаю. — Проф.: Мушу вам дати злу ноту, але як приятель вашого батька можу йому щиро погратулювати.

В Ромунії комісія мін-ва здоровля позбавила права виконувати практику 600 лікарів і аптикарів, які виконували дотепер свої функції на підставі заграничних дипльомів.

Міжнародня комісія на Дунаю перенесла свій осідок з Відня до Білгороду і там уладила свої бюра.

В Букарешті згорів літак польських летунських ліній „Льот" з усіми багажами і почтою. Пасажирів урятовано.

Провідниця ортодоксійно-національної організації ромунських жінок, яка померла на днях, оставила у спадку ромунському премієрові патріярхові Мироновi Крістеа мільоновий маєток.

У м. Сен-Ґалєн (Швайцарія) помер епископ Швайвілєр, предсідник міжнароднього Комітету Конґресів Христа-Царя і Міжнароднього Католицького Протиалькогольного Союзу. Смерть наступила в часі нарад Союзу в м. Сен-Ґалєн. В особі епископа Швайвілєра Церква втратила одного з найкращих діячів і найрухливіших провідників католицької суспільної акції.

У Бріссєлі повстане жіноча поліція, що вразі війни перейме поліційну службу в містах.

Сегорічний туристичний сезон у Бельґії не вдався. Великі гостинниці Остенди, Блянкенберґу, Спа та ін. світили ввесь час пусткою, бо англійські та голяндські туристи їхали с. р. до Франції, користаючи з низького курсу франц. франка.

Білянс внутрішньої торговлі Франції за перших сім місяців с. р. замикається дефіцитом у висоті 10 міліярдів франків (вивіз 16 міліярдів, ввіз 26 міліярдів).

Французький винахідник Жан Джіовінеллі винайшов спосіб продукції бензини з трави. Нова бензина має таку саму скількість кальорій як звичайна бензина.

В Парижі перед палатою послів вибудують найбільше в Европі протигазове схоронище.

На острові Кесан недалеко французької пристані Брест стане величезна морська ліхтарня, яка кидатиме світло в силі 500 міл. свічок. В часі погоди се морське світло видно буде вже з віддалі 80 км.

Французький корабель „Артуа" віхав на полудне від Ґібральтару на плаваючу міну. Наступив вибух. Корабель по якомусь часі пішов на дно. Залогу врятовано.

Італія приступила до будови 12 нових кружляків, кождий по 3.500 тон випорности. Скорість кружляків виноситиме 39 узлів, озброєння 6 до 8 гармат.

В Італії в першому кварталі с. р. погибло у самоходових випадках 445 осіб, ранених було 6.704 осіб. За цілий 1937 рік погибло 2.708 осіб, ранених було 40.357.

Біля Риму впав величезний кулистий метеор.

Анґлійська королівська пара відвідає в 1939 р. Канаду і Злучені Держави Північної Америки.

В Лондоні помер 84-літній Едвард Майрік, який ціле життя не займався нічим іншим, тільки збирав молі. У збірці, яку Майрік залишив, є коло 100.000 ріжних ґатунків молів. Збірку віддадуть природничому музеєві, де вже знаходиться найбільша у світі збірка блох льорда Ротшильда.

Гумор. — Підозрілі прояви. — Ваша донечка чудесна! А яка скромненька притім і яку невинну міну має!.. — Ірка! ходи сюди! Скажи, що ти там знов зробила?

Анґлійське мін-во скарбу дальше пускає в обіг таляри з подобою Марії Терези, з австрійськими гербами та з першою датою емісії 1780 р. Талярів уживала давніше Абісинія, а тепер уживають державка Ємен, пристань Аден і англійсько-єгипетський Судан. Для кого призначені англійські таляри, невідомо.

Великий англійський гидроплян упав до моря під м. Феліксстав. 6 осіб залоги погибло.

Англійський корабель „Квін Мері" здобув блакитну ленту Атляптійського Океану. „Квін Мері" переплив Атлянтик в часі о 1 год. і 25 хвилин скорше ніж французький трансокеанічний велит „Нормандія".

У Британській Колюмбії згоріло 100 тисяч акрів лісів. Евакували 9 міст. Дим з тих пожеж затемнює овид в місті Ванкувері, що віддалене на 100 миль від місця катастрофи.

Президент Русвелт відкрив „міст 1000 островів", що лучить Канаду зі Злученими Державами Північної Америки. Міст довгий 13 і пів км., віддалений 120 км. від Оттави.

У Филаделфії один з членів біблійного т-ва виголосив у радію відчит, в якому напав на католицьку Церкву. Справа опинилася в суді. У висліді розправи біблійне т-во має заплатити 20.000 дол., які підуть на добродійні цілі.

В Ню-Йорку невідомі справники кинули петарди і бомби зі слізним газом у 13 кінах, які належать до одного підприємства. 20 осіб ранених. Здогадуються, що бомби кинули члени профсоюзу кінематографічних працівників з причини непорозуміння з управою підприємства.

До Туреччини прибуде с. р. 17.000 імігрантів Турків, з того 12.000 з Ромунії та 5.000 з Болгарії. Транспорти імігрантів відбудуться турецькими кораблями через пристані Констанца і Варна. На другий рік Туреччина збільшить репатріяцію Турків не лише з Ромунії і Болгарії, але й з Югославії.

Експедиція Папаніна, яка перебула майже цілу зиму в околицях північного бігуна, не занотувала там ніякої незвичайно низької температури. Дотепер занотовано мінус 70 ст. Ц. в Якутську. Найнижча пересічна зимова температура виносить мінус 51 ст. Ц. у Верхоянську в північно-східній Сибірі. Околиці північного бігуна не будуть мабуть холодніші від наведених температур.

Плями з чаю можна легко усунути кількома краплями жовтка з яйця. Жовток треба опісля сполокати теплою водою.

Гумор. — Голова дому. — Суддя: Пані, ви обвинувачені, що свого чоловіка подрапали аж до крови. Чи ви не знаєте, що чоловік то голова дому? — Знаю, але думаю, що в голову можна пошкробатися.

Гумор. — Чоловік, що має недобру жінку, питає свого приятеля: Слухай, властиво на що при шлюбі свідків? — Бо часом чоловік вибере собі таку жінку, що потому ніхто не повіривби, що він її справді вибрав, якби не свідки.

Спорт. В неділю 21 с. м. відбувся у Львові перший в осінній рунді метч України з Погонею І Б. Метч закінчився перемогою України у відношенні 3 : 1 (2 : 1). Сю першу виграну і два цінні пункти завдячує Україна виключно кращій стріловій диспозиції нападу, бо противник України грав д. амбітно та був грізний до кінця. Україна не виказала покищо повної форми, та є надія, що з метчу на метч буде поправлятися. Сильна спека (метч відбувався в полудне) вплинула на повільність і оспалість усіх грачів. Найкраща в дружині України оборона, найслабша поміч. — Друга наша дружина Сян грала в Ярославі з місцевим ВКС-ом і програла другий зчерги метч 2 : 3 (1:1). Причина початкових невдач Сяну мабуть трема і невидержливість, яка характеризує всіх новиків ліги. — Львівська Зоря здобула мистецтво і по перемозі 1 : 0 над перемишлянським „Стшельцом" входить до Б кляси.

Гумор. — Брак вибору. Ви вже не ходите до центральної каварні? — Ні, бо там малий вибір. — Чого малий вибір, газет?.. — Ні, плащів.

Гумор. — Суддя до другого судді: Знаєте, сегодня переслухував я обвинуваченого і дивувався ввесь час, що його ні трохи не змішав перехрестний огонь питань. — Мусить бути жонатий чоловік.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Маски льорда Блєкнея.
КАСІНО: Вір мені.
МУЗА: Блакитна залога.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Тавро зради.
РОКСІ: Гра життя.
СТИЛЕВЕ: Погоня за каваліром і ревія.

Безженний священик пошукує господині зі священичої родини: вдови або сироти. Зголошення до Адм. „Нової Зорі" під 34.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! З-? Вибір великий!

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за *одношпальтовий рядок* (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . .	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Пантелеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 28 серпня 1938. Ч. 65 (1165)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Щ.Львів 505.796

АНҐЛІЙСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ

„Нова Свобода" в ч. 53 пише: Сими днями прибули на Підкарпаття два англійські журналісти, політичний секретар Апостол Муравів і Бем. Вони відвідали о. директора А. Волошина, посла Ю. Ревая, дра Михайла Брящайка й редакцію „Нової Свободи". В супроводі редактора Степана Клочурака відвідали вони ґубернатора й віцеґубернатора. Потім відїхали на Буковину, а звідти поїдуть до Галичини, де відвідають українських політиків і Митрополита Шептицького. Оба журналісти дуже добре поінформовані про положення українського народу по обидвох боках Карпат. Апостол Муравів грає визначну ролю в анґлійських політичних кругах і тісно звязаний з політичною ґрупою Джона Моргана, а рівночасно він ґенеральний секретар приятелів Союзу Народів в Анґлії. Апостол Муравів найбільше цікавиться долею українського народу в Чехословаччині. Оба Анґлійці відїхали з Підкарпаття з найкращими враженнями.

Примушують працювати при будові „Людових Домів".

Павло Кіндрацький у Шибалині, бережанського повіту, дістав 16 с. м. письмо з волосного уряду в Бережанах, в якім волосний уряд покликуючись на закон про загальну військову службу візвав його зголоситися від 19 до 25 с. м. в год. 6-ій рано до праці при будові польського „Людового Дому" в Шибалині. Притому зазначено, що хто відмовляється від обовязку виконувати працю, або виконує її невідповідно, підлягає карі арешту до 2 тижнів і гривні до 500 зл., або одній з тих кар. Значить бережанська волосна управа, використовуючи закон про заступну військову службу, примушує Українців, і то масово, працювати при будові „Людових Домів". Мало сего! Згаданого в письмі п. Кіндрацького закликали до праці на 19 серпня, себто на день, коли припадає свято греко-католицького обряду. Крім того завізвані працюють по 10 і пів години денно, себто від год. 6-ої рано до 6-ої вечером з півторагодинною перервою.

Погром у Надвірнянщині.

Нічю з 22 на 23 с. м. невідомі напасники здемолювали 28 будинків у селі Стримба, в присілку, що називається „Буковина". Цілком здемолювали салю „Просвіти", знищивши сцену, куліси, бібліотеку й радіо-апарат та вирвавши вікна з футринами. Здемольовані також крамниці Семенюка, Стасюка й інші. В крамницях знищили обстанову, а товари як цукор, нафту, муку — вимішали. Напад тревав від год. 11.30 до 1.30 вночі. Напасники стріляли й побили 10 осіб. В селі панує великий переполох. („Новий Час", ч. 186).

Грізне положення в Чехословаччині.

В Лондоні відбулася нарада, в якій взяли участь премієр Чемберлен, міністр заграничних справ Галіфакс, канцлер скарбу Саймон та Ванситарт, дипльоматичний дорадник правительства. Обговорювали положення в Чехословаччині, яке британське правительство вважає дуже поважним. Крім того застановлялися, як перешкодити заострюванню положення в середній Европі.

Що буде з Малою Антантою?

„Оссерваторе Романо", обговорюючи зїзд представників Малої Антанти в Бледі, стверджує упадок цілей, які поставила собі Мала Антанта. Не дійшло у Відні до реставрації Габсбургів, але зате прийшов аншлюс, який для Чехословаччини далеко грізніший ніж привернення монархії Габсбургів. Крім того дійшло до захитання договорів, що мусить довести до ревізії договору в Тріяноні, хочби тільки в ділянці зброєнь. Німеччина не лише поширила границі з Чехословаччиною, але здобула також сусідство з Мадярщиною й Югославією. Сей розвиток подій виказав розбіжність інтересів держав Малої Антанти. Мимо договорів трудно рахувати на успішну допомогу Ромунії й Югославії для Чехословаччини, якій загрожує тяжка кріза. Ромунія займає інше становище супроти СССР ніж Чехословаччина. Югославія натомість пішла всупереч вказівкам політики Малої Антанти та зближилася до Німеччини й Італії якраз у хвилі, коли судетська справа так заострила взаємини між Берліном і Прагою.

„Нема непроходимої пропасти між Францією і Німеччиною."

З приводу недавньої візити ґен. Віємена в Німеччині „Есенер Національ Цайтунґ", орґан зближений до марш. Ґерінґа, в статті п. з. „Нема непроходимої пропасти" пише м. ін.: Ґен. Віємен пильно приглянувся Німеччині, яка нібито приготовляється до війни. Крім того мав змогу навязати контакт з німецькою суспільністю, а мешканці Берліна зовсім не скривали своєї прихильности до французьких гостей. Ґен. Віємен міг наочно переконатися, що між Францією й Німеччиною нема пропасти, якої не вдалосяб перемогти. Свідомість того факту має велике значіння, тому й візита французького ґенерала, який прибув до Німеччини в характері вояка, має вимовне політичне значіння.

Арійський параґраф в Італії.

Італійський міністр освіти проф. Боттаї виповів з днем 1 жовтня с. р. умови зі всіми жидівськими професорами висших шкіл і директорами та вчителями державних шкіл. Лише в виїмкових випадках, коли кандидати викажуться виїмковими заслугами, можуть їх покликувати до праці в шкільництві. В кождім з тих випадків вимаганий особистий дозвіл мін. освіти. Відтепер щороку відновлятимуть всякі іменування вчителів. Кандидати на становища вчителів мають предложити докази на своє расово-італійське походження.

Кровава статистика.

Згідно з офіціяльними даними в першім півроці с. р. виконано в Палестині 147 убийств, стверджено 193 випадки намагання вбивства і понад 1.000 нападів. В цілім 1937 р. виконано 190 убийств, було 250 випадків намагання вбивства і 200 збройних нападів. Кровавим подіям в Палестині покищо не видно кінця.

Про рішаючі дні Росії

З приводу споминів С. Крижановського.

Всякі рішаючі дні інтересні як такі, що замикають один період, отвирають другий. А щож доперва говорити про рішаючі дні Росії, від якої в такій великій мірі залежить від століть доля цілого ряду народів і між ними також нашого українського народу!

Отже про такі переломові дні Росії, які рішили про неможливість основних реформ і тимсамим про уратування її, появилися тепер „Воспоминанія" б. урядника царського міністерства внутрішних справ, С. Е. Крижановського. Се невелика книжечка, але дуже поучаюча, про те, як виглядала царська Росія в часі, коли наспіла остання пора і нагода її ратунку через перебудову її внутрішнього устрою. Рецензує ті спомини сам П. Мілюков, начальний редактор „Последних Новостей" і за ним подамо що важніше з тої рецензії.

Передовсім хто такий був С. Е. Крижановський? Се був спец (спеціяліст) старорежімного типу, один з тих урядовців у міністерствах, що набравши вправи і досвіду остають постійно, коли міністри зміняються. Тому такі урядовці знаменито знають справи, далеко лучше ніж міністри. Один міністр поручає їх другому і вони підготовляють міністрам всі проєкти, всі важніші подання урядів для монархів чи президентів і т. п. Се дуже важні особи в державах, хоч формально не до них належать рішення. Та розуміється тому, що не вони остаточно рішають, вони можуть бути відповідальні тільки за совісну підготовку тих проєктів, які приняті. Про брак людей у найвищих кругах російського правительства на переломі останніх двох століть свідчить те, що хоч до Крижановського у придворних кругах не мали довіря, бо дивилися на нього як на „чужака" й „революціонера", мабуть задля його знакомств з такими людьми як Федір Ольденбурґ (він дорікав Крижановському, що зробив дурницю, ставши під прапор правительства), і хоч Крижановський сам признається до наївности і браку досвіду, — то *поручали йому* виробляти найважніші урядові проєкти. Раз Крижановський написав для міністра Ґоремикіна записку, яка нищила тезу міністра Вітте про непримиримість самодержавія з самоуправою. Та назагал Крижановський рідко послугувався такими суперництвами між міністрами й відомствами, щоби прискорити свою особисту карієру, бо був се чоловік, який „з благодатей життя цінив тільки книжки і полювання та любив сільський спокій, лісну глушу і товариство простих людей". Видавець його споминів представляє Крижановського як чоловіка „вродженої веселости характеру" і навіть по части в дечім легкодушного. Мілюков признає Крижановському такі прикмети: вірність імператорській Росії, умовий розвиток, технічну підготовку й моральний рівень висші ніж у правлячої верхівки царської Росії, правильне предвиджування катастроф. Таких людей було тоді більше, та вони не могли запобічи тому, що предвиджували, а чому, се власне добре хоч коротко представлено у споминах Крижановського. І цим ті спомини такі цікаві.

Отже коли так званий листопадовий земський зїзд поклав початок твердому сформулуванню конституційних домагань російської суспільности, царське правительство зміркувало, що треба щось зробити, бо інакше буде зле. Тоді

міністр внутрішніх справ, князь Святополк-Мірський, що мав тільки туманні думки про потребу реформи внутрішнього устрою Росії, припоручив Крижановському вибрати ті його думки в щось таке, що булоб ділове і здійсниме. Завдання було трудне, бо не тільки міністр не мав ясного погляду на те, чого хотів, але ще треба було виробити такий проєкт „всеподданнєйшаго доклада" (звіту) для царя, щоб його цар не відкинув, і ще треба було годити „уступки" для суспільности з існуючим державним устроєм. Крижановський одержав інструкцію, уникати слів, яких не любив цар, між іншими слова „інтелігенція", не торкати без конечної крайної потреби станового устрою, особливо шляхти (дворянства) і земських начальників, та взагалі „уникати всего, що моглоб дати підставу до неправильного коментування намірів" міністра. Та чи бодай у тих границях цар Николай II дав своєму міністрови якенебудь припорученння в тих справах, того міністр не сказав. Крижановський сумнівався в тім. Одержавши таке трудне припорученння, молодий урядник цілий вечір бродив по набережній над рікою Невою, роздумуючи, як з того всего вибрести. Думав, думав і написав обширну працю, хоч мав вузьку підставу до неї.

На вступі представив, як по реформах царя Олександра II змінилися настрої рос. суспільности і як від 60-тих років явно висказувані конституційні стремління заслонили славянофільську струю чи струї. Та міністр казав вичеркнути ці виводи і написати цареві тільки загально про те, що проявилося „стремління суспільности брати участь у державних справах". В тій цілі, так уже предкладав Крижановський, треба ввести в „государственний совєт" (в державну раду) не лише членів іменованих, але й вибираних земськими зборами і міськими радами.

Се міністр приняв, але се й повалило його. Цар перечитавши письмо, уложене Крижановським, яке предложив міністр іменем свого уряду, по ваганнях скликав аж дві наради: одну зложену з достойників, другу по ній, інтимну, зложену з Великих Князів, Побєдоносцева і мін. Вітте. Побєдоносцева цар запросив словами: „Ми запуталися, приїзджайте й поможіть розібратися". Мірський мав настрій пригноблений і саркастично замітив, що (коли не будуть переведені основні реформи) „остається хіба будувати нові тюрми". Очевидно розумів, що його роля як міністра внутрішних справ скінчена, бо Вітте вирвав у нього справу з рук і присвоїв собі, як висказувався Мірський. Звіт Крижановського з дописками царя перейшов до Горемикіна, від нього до Столипіна і той здійснив багато з проекту Крижановського в часі коли не було дум („во время междудумья") на підставі 87 § Основних Законів. Між ін. зніс селянську „общину" на користь приватної власности.

Потому Крижановський перейшов з мін-ва вн. справ до мін-ва справедливости, але там скоро розчарувався дрібничковою, формальною казуїстикою того мін-ва. Цікаве його помічення, що напр. „всеподданнєйшій доклад" при С. Маннухіні мав одиноку ціль: розвеселити царя, що найлучше осягав Н. Маклаков. Найбільше розвеселювали царя смішні назвиска обвинуваченних або потерпівших.

Крижановський вже по 5 тижнях вернувся на службу до мін-ва вн. справ, а в тиждень опісля завізвав його до себе новий міністр Булигін в цілі виконання подібного припорученння, як давав Мірський. Крижановського поручив Булигіну Вітте. Та положення змінилося за той короткий час так основно, що говорилося вже просто про потребу „признати вибраних народом осіб для справ законодавства". Булигінський рескрипт говорив уже про „достойніші особи, облеченні довірям", значить справу ставилося вже поважно. Та Крижановський не скриває, що Булигін таксамо мало вірив у викональність царського припорученння як і все інше передове громадянство в тім часі. По довгих і скучних дискусіях на ряді засідань, які мали на цілі надати хаотичному матеріялові „форму положення про установлення державної думи", справа знов вернулася до Крижановського. Треба було уникати закиду, що наслідується захід, отже виходило, що будуть два відділи думи, себто комісії та що нічого не лишиться „для реторики загальних (плєнарних) нарад". Булигін нерадо згодився приняти проєкт як спробу ілюстрації одної з можливостей для дискусії „висшаго совещанія". Щодо виборчої ординації то намічував щось в роді куріяльної системи з двостепенними виборами. Тимчасом „висшее совещаніе" несподівано приняло „ілюстрацію" як готовий проєкт і зачало над ним дискутувати параґраф за параґрафом. Одначе дискусія „висшаго совещанія" приняла „напрям" запутаний і неконсеквентний. Предсідник граф Сольський задля „старечого розслаблення" не міг вести дискусії, а Булигін „по обичаю свому гладив себе по животі, мовчав і ніяких пояснень в дискусії не давав: виглядало се так, якби він виконував свою повинність, але не допускав думки, що з сего може щось вийти". Кінець кінців був такий, що по переведенні трикратної дискусії так замотался, що постановили вернутися до первісного тексту, значить махнули рукою на висліди трикратної дискусії. Тоді Булигін махнув рукою на всякі дальші зміни, кажучи: „Так, чи не все однаково?"

Крижановський пише, що він надармо подав осібне письмо проти занадто великого представництва селян у думі (очевидно виходячи з точки погляду, що не буде достаточних сил до ріжних законодатних комісій). Всі вже були тим утомлені, Булигін мовчав дальше, а внесок Крижановського перечитав одинокий Сольський. Словом, пише Крижановський, „совещаніе" не проявило ні потрібної уваги, ні прозорливости, ні навіть свідомости всего значіння підпринятого діла. І додає, що доля Росії в ті трагічні роки і дні знайшлася в руках печальної памяти знемощілих старців, Горемикіна, Штірмера, князя Голіцина, майже до всего байдужних крім того, щоб зберегти своє становище і свій спокій. Вони кляйстром замазували пропуклини державної машини, оловяною тяжкістю висіли на пружинах і колесах її, „все і вся мертвили".

Такий був загальний висновок „вірного сина" старого режіму з того, що він побачив. З якоюж погордою мусів він дивитися на тих людей і — з яким послухом готов був виконувати їх припорученння!... Булигінівське „Чи не все однаково?" було мабуть найбільш підходячим гаслом для цілого того періоду „переформування внутрішнього устрою імперії".

Цікаво ще підчеркнути, з якою витревалістю виступав Крижановський в ролі літописця Пимена, „добру и злу внемлющаго равнодушно". Перший раз написав свої спомини про події в рр. 1904-7 ще в 1912 році, за свіжої памяти, як каже. Потому докладно переробив і доповнив свої спомини на підставі актів і документів не всім доступних. Та друга редакція його споминів була розуміється найцінніша. Та в ночі на 2 березня 1917 р. зі страху, щоб тайни царського двора не попали в руки революціонерів, спалив і свою працю і всі акти та документи до того часу. Вратувався тільки через недогляд перший нарис споминів, який при ревізії захопили агенти Тимчасового Правительства Керенського. Колиж большевики повалили уряд Керенського, авторові вдалося видобути від них свій нарис споминів, та потому хтось йому спалив і його. Тоді автор ще раз з памяти написав свої спомини, вже на еміґрації. З такою витревалістю той московський царський урядовець вивязався зі свого обовязку, передати грядучим поколінням те, що бачив і переживав на науку їм і на свідоцтво правді. Та витревалість безперечно гідна наслідування.

Важний розпорядок

Дня 22 с. м. проголосили виконний розпорядок до закону про фінансові середники для підтримки оправданого формування цін хліборобських продуктів. Розпорядок входить у життя разом з законом дня 5 вересня с. р. Оплатам підлягатимуть всі роди житної, пшеничної і ячмінної муки, випродукованої в краю й закордоном, з виїмком призначеної для потреб у власному господарстві продуцента, хліборобських працівників, або призначеної на вивіз. Оплата виноситиме 3 зл. від 100 кільограмів муки й каші. Обовязок оплати наступає з хвилею, коли муку чи кашу видадуть з млина. Оплату побиратимуть від ваги брутто, а на мішках примістять відповідні стикети на мотузках, запльомбованих в той спосіб, що не можна буде отворити мішка без нарушення пльомби й стикети. Муку й кашу, що підлягають оплатам, можна буде продавати в мішках по 100, 80, 50 10 і 5 кільограмів. Роздрібні крамниці й пекарні обовязані зберігати зірвані стикети продовж двох літ. Контроля над виконанням приписів закону й розпорядків буде дуже подрібна. В кождій порі дня й ночі виконуватимуть її поліційні й скарбові органи. У випадку стверджения неточности чи зловживань, крім передбачених санкцій арешту й гривни, влада може приділити постійного контролєра над млином, перемелюванням і оборотом. Після 5 вересня 1938 всі засоби муки й каші в млинах мусять мати наліпки. Засоби в гуртівнях і роздрібних крамницях (в тих останніх коли переступлять 500 кг.) треба зголосити до староства, яке видає посвідку про звільнення засобів від оплат. У господарських оборотах на власний ужиток продуцента чи працівників видаватимуть поіменні контрольні картки. Їх видаватимуть солтиси або міські управи одноразово на цілий господарський рік або на поодинокі партії збіжжа. Титулом винадгороди солтиси братимуть по 10 сот. від кождої виданої картки контролі, на підставі якої селянин зможе змолоти в млині збіжжа без складання 3-злотової оплати. На картці буде виписана скількість збіжжа, яке власник її задумує перемолоти для цілей власного господарства. Картки будуть складатися з трьох однакових відтинків, з яких один остає в солтиса, другий у млині а третій селянин обовязаний переховувати в себе для евентуальної контролі на шляху при перевозі муки з млина. На відворотній стороні двох останніх відтинків мельник за кождим разом записуватиме скількість одержаного збіжжа до господарського перемелення і скількість виданої муки або каші. Муки й каші з господарського перемелення не вільно нікому ні відступати ні продавати. Контроля буде незвичайно точна й строга. Всякі зловживання будуть остро карані.

„Фабрики в тіни"

Правительство Злучених Держав Північної Америки на взір европейських держав, особливо Англії, задумує створити великий осередок промислів летунського й помічного в самій середині континенту. Таким чином американська продукція боєвих літаків булаб вразі війни забезпечена від нападів. Ті „фабрики в тіни" не вироблялиб цілих апаратів, лише поодинокі части, щоб зменшити шкоди від евентуального бомбардування.

Пістолет Мірата

В Києві підчас розбірки старого дому, в якім містився склад відпадків, збираних для совітського промислу, знайшли робітники старий пістолет з 1812 р. З надписів у мовах французькій і російській виходить, що той пістолет був власністю короля Неаполю Мірата. Надпис у російській мові стверджує, що той пістолет здобуто від кн. Мірата в часі бою під Малим Ярославцем, коли наполеонська армія відступала з Росії.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Українське прізвище в метрикальних книгах

і карне право.

Правний стан. Суди станули на становищі, що підсудні се урядовці в розумінні ст. 287 к. к. Се становище необоснованe. Передовсім мусимо ствердити, що нема ніякого ні австрійського ні польського закону, що творивби державні метрикальні уряди; що адміністраційна влада не установляе ніяких католицьких урядовців і ніякий католицький священик не складае ні присяги, ні службового приречення щодо способу ведення метрикальних книг, тимсамим парохи не є ніякими державними службовиками. Суд І інстанції в Золочеві станув ще на становищі, що парох се урядовець цивільного стану, якого оплачуе (?!) державний скарб. Звідки се взяв суд І інстанції, не знаю, бо на основі припису тридентського собору парохи виконують сі функції безплатно. Церква веде свої метрики не на основі приказу чи припорученя держави, але на основі приписів тридентського собору та передовсім на основі канону 470 § І, що каже:

„Habeat parochus libros parochiales, id est librum baptisa.orum, confirmatorum, defunctorum, etiam librum de statu animarum, accurate pro viribus curet et omnes hos libros secundum usum ab Ecclesia probatum vel a proprio ordinario praescriptum conscribat et diligenter asserver.“

В б. австрійській займанщині адміністраційні власти мали по епископах лише нагляд над способом ведения метрикальних книг, але не мали легітимації видавати якісь дальші постанови. В Польщі ст. І конкордату з 1925 року постановляе: „Католицька Церква, без ріжниці обрядів, буде в Польській Річипосполитій користати з повної свободи. Держава запевнюе Церкві свобідне виконування духовної влади і церковної юрисдикції, як також свобідну адміністрацію і ведення своїх справ і своїх дібр згідно з Божими правами і канонічним правом“. На основі пленарної конференції епископів Польщі в 1925 р. вийшла постанова, яку згодом взяли до протоколу конференції папської комісії з представниками міністерства освіти в дні 21 квітня 1926 р., що державні уряди звертаються до духовенства безпосередньо лише у приватних справах священика і в метрикальних справах. В усіх інших справах державні уряди порозуміваються з духовенством тільки через дієцезіяльні курії. А що в даному випадку маемо до діла з метрикальними справами, то не можна уважати пароха за урядовця. На цьому становищі станув і новий карний кодекс. Колиб навіть принятн, що в даному випадку парох зробив якусь неправильність, то маемо на це ст. 24 права про проступки, що каже: „Хто покликаний вести книги цивільного стану, а не зробив у них згадки про обставину, що мае бути записана, або зробить це незгідно з дійсністю, підлягае карі...“ і т. д. З того виходить ясно, що той, хто веде книги цивільного стану, це не урядовець по думці ст. 287 к. к., хіба тільки урядовець „суі генеріс“ і що законодавець в цій спеціяльній статті установив спеціяльну карну санкцію. Се каже ця ст. 24, що хто покликаний вести книги цивільного стану, не зробить в них... Отже кому в даному випадку парох у відписі метрики написав щось незгідне з дійсністю, то мае відповідати зі ст. 287 к. к., а коли те саме зробить у книгах цивільного стану, себто в оригіналі, то відповідае лише зі ст. 24 права про проступки. Це і нельогічне і противиться загальній засаді, бо відпис хіба менше важний ніж оригінал, себто книга цивільного стану. Суди станули на становищі, що парохи посвідчили неправду щодо правної обставини, дуже важної, хочби в ділянці цивільного права; дальше, що вони ділали з повною свідомістю, що фальшують документ. Це становище судів необоснованe, бо нема тут єства каригідного вчинку. Сама метрика се ніякий документ, на основі якого влада щось рішалаб. Метрика це тільки стверджения фактів. Єство зі ст. 287 к. к. булоб дійсно тоді, якби факти подані в тому метрикальному відписі були фальшиві. Нпр., якби фальшива була дата уродження, місцевости, подружого чи неподружого походження або прізвища родичів. У даних випадках нема про це мови, бо самі факти правдиві і щодо них нема ніякого сумніву, також нема ніякого сумніву щодо ідентичности особи, а тимсамим нема ніякого посвідчення неправди щодо обставин, які мають правне значіння. Нема злого наміру. В даному випадку парох не мае наміру чимнебудь вводити владу в блуд і подавати неправдиві або фальшиві події; навпаки, подае імена і прізвища у правдивому виговорі і правдивій транскрипції. Карний кодекс у принятому в науці поділі розріжняе два ступні вини: навмисної вини (dolus) і ненавмисної (culpa). Підсудний мусить мати свідомість безправности свого вчинку; крім того мусить знати ті фактичні обставини свого вчинку, що відповідають обставинам законного єства вчинку. Вимога свідомости про згідність вчинку з законним еством проступку се головна й одинока основа, бо інакше маємо до діла зі ст. 20 § І к. к., себто з „еррором факті“ (з помилкою щодо факту) та „еррором юріс“ (з помилкою щодо права). „При великій ріжнородности постанов нашого законодавства, що карае нераз за такі вчинки, які дейнде дозволені, може легко трафитися, що громадянинові до голови навіть не прийде, що його поступок підпадае під карний припис“. (Глязер-Могильницький). Тому що в даному випадку нема ні єства вчинку ні злого наміру, то моглаб мати пристосування тільки ст. 24 закону про проступки. Апеляційний Суд у Львові затвердив досі всі присуди перших судів. Тепер ідуть касації до Найвищого Суду у Варшаві.

Збірна відповідальність

Під таким заголовком „Українські Вісти“ в ч. 186 принесли статтю, в якій читаемо м. ін.: „У звязку з розкиненням в деяких селах Добромильщини летючок ОУН повітове староство в Добромилі поручило волосним війтам видати обіжник до всіх українських установ. Вслід за тим волосні уряди в Коросні, Старяві, Бунковичах і Новосілках Дидинських вислали до всіх українських установ письмо такого змісту: (Подаемо відпис письма волости Бунковичі до Кр. РІІІ в Сушині Великій):

„W wykonaniu polecenia Starostwa Powiatowego w Dobromilu z dnia 9. VIII. 1938. L. Pol. 3/5/38 zawiadamiam P. T. Zarząd, że z powodu zaistnienia w ostatnich dniach na terenie tut. gminy wypadków kolportażu przez pewne czynniki ukraińskie ulotek o treści wywrotowej, antypaństwowej, Starostwo Powiatowe do czasu wykrycia sprawców tej akcji wywrotowej wstrzymuje wydawanie jakichkolwiek zezwoleń na wszelkie imprezy organizacyj ukraińskich na terenie tut. gminy. Wnoszenie zatym próśb z terenu tut. gminy o zezwolenie na imprezy tych organizacyj będzie aż do odwołania bezcelowe“. — (підпис).

Зновуж волосні уряди в Добромилі, Новім Місті, Риботичах та в Бірчанщині, де взагалі не було випадків розкинення летючок, вислали до всіх українських установ письмо такого змісту. (Подаемо відпис письма волос. уряду в Добромилі до всіх українських установ на терені волости Добромиль):

„W ostatnich dniach, wprawdzie nie na terenie tut. gminy, jednak w sąsiednich gminach zaszły wypadki kolportażu przez pewne czynniki ukraińskie ulotek o treści wywrotowej, antypaństwowej. Ponieważ tego rodzaju akcja musi się spotkać z należytą i dotkliwą reakcją ze strony Władz Państwowych jak niemniej i Samorządowych, przeto jako wójt gminy Dobromil przestrzegam przedewszystkiem wszystkie Organizacje Ukraińskie znajdujące się na terenie gminy, że w razie pojawienia się podobnej akcji wywrotowej jakiejkolwiek bądź na terenie tut. gminy, będą stosowane do czasu wykrycia sprawcy represje w stosunku do organizacyj, jak wzmożony nadzór, odmawianie zezwoleń na jakiekolwiek imprezy i t. p. i to do wszystkich organizacyj z terenu gminy, choćby akcja wywrotowa pojawiła się na terenie jednej gromady. Zwracam zatem uwagę i proszę, aby każda poszczególna Organizacja na terenie swej działalności wpłynęła tak na mieszkańców tego terenu jak i poszczególnych członków do wstrzymania się od wszelkich podobnych akcyj, a tym samym zapobiegła zakłóceniu spokoju i szkodzenia własnej organizacji.“ (підпис).

По прочитанні обох тих документів відразу кидаеться в вічі, що їх автори не покликуються на ніякий закон, на ніякий розпорядок. Другий документ цікавий ще й тим, що він погрожуе збірною відповідальністю всіх громадян волості, колиб нелеґальні летючки появилися хочаб на терені одної громади волости й накликуе українські організації у волості, як й ціле населения волості впливати в тому напрямі, щоби не появлялися нелеґальні летючки й взагалі не велась нелеґальна акція. Одна й друга вимога цілковито невикональна. Бо перше: як можуть мешканці одної громади відповідати за вчинки другої, а друге: в який спосіб легальні установи й люди, що не мають нічого спільного з будьякою нелеґальною роботою і підпіллям, можуть впливати на такі чи інші вчинки того підпілля чи їм запобігти?

З нашої Буковини

„Діло“ в ч. 179 принесло отсей допис з Буковини: Вже більше як 12 літ не приймають Українців до православної богословської академії. Всі молоді священики, яких призначають до українських сіл — Румуни. Вони уважають нижче своєї гідности навчитися мови своеї пастви. Служать, проповідують та урядують лише по ромунськи. Через те нарід оминае свою прадідну церкву. В найбільші свята у церкві лише жандарми, учителі зі шкільною дітворою та кілька старців. Народ шукае душевної відради в ріжних сектах, де чуе Слово Боже в рідній мові. Ромунський уряд видав декрет-закон, який дуже обмежуе діяльність сект та передбачуе гострі кари. Вязниці у Вижниці, Хотині, Чернівцях та Сторожинці знова заповнилися українськими селянами. Вже відбулися й перші процеси. Сімох селян з Бергомету, що зійшлися на спільну молитву, засудили по рокові вязниці. Пригадуемо, що Український Церковний Комітет часто звертав увагу влади на наслідки ромунізації Церкви, але безуспішно. — В с. Міткові жандармерія арештувала селянина Ігоря Вишньовського за те, що до сорочки мав прикріплену жовто-блакитну стяжку. В с. Каранчеві над Черемошем жандармерія арештувала учасників курсу української мови. Селянин Іван Боднарюк учив вісьмох селянських хлопців писати і читати по українськи. Дітей дуже били на постерунку. Боднарюка відставили до военного суду в Чернівцях. Военний суд в Чернівцях засудив українського купця п. Омеляна Рикла на 8 місяців вязниці та 3.000 леїв гривня за те, що він сказав до поліціянта, що теперішня влада тут не вічна.

Навертання на католицизм

У 231 ч. виленського „Слова“ появилася стаття Кета п. з. „Большевицька провокація в Молодечні?“ В тій статті читаемо м. ін.: „Уніятське населення переведено на православя на приказ Николая І. Чи маемо також приказом привернути його назад до католицизму? Ні! Часи „куюс регіо еюс релігіо“ минулися... хочби з тою хвилею, коли в наших хатах появилася большевицька пропаганда, коли радіеві слухавки поширюють на території Польщі ворожу ідеольогію. Що можемо протиставити тій пропаганді, примітивній, а все-таки успішній на деякім щаблі розвитку інтеліґенції? Очевидно християнські ідеали і ніщо інше поза християнськими ідеалами. Тоді треба памятати, що брак примусу се ціха науки Христа і перетягання на приказ з одного християнського віроісповідання може тільки обнизити християнські почування, може ділати тільки деморалізуюче. О, не здвигайте плечима! Селянин може темний і дурний, але зміна віроісповідання на приказ промовить до нього і потрясе його внутренностями. Вплине на нього власне деморалізуюче, пхне його до релігійної байдужности. Вкінці чимже будемо лучші від большевиків, коли елемент насильства, натиску і пресії вводитимемо до найінтимніших і найделікатніших ділянок внутрішнього людського життя, до світа вірувань. Ні! направду якраз масони, безвірники або провокатори можуть дораджувати уживання сили в тих випадках. Навертання на католицизм мусить бути віддане в тактовні руки ще й тому, що можуть зайти випадки, що навертаючий не хоче вживати натиску, а навертаний мимо того думае, що примінюеться натиск... Такі настрої дуже шкідливі. Отже навертання православних повинно бути віддане виключно священикам досвідченим, тактовним, знаним з християнського світогляду... Є в нас такі священики, гідні найбільшої пошани. Одначе я радиби відсунути від тої акції військових капелянів. По перше тому що військовий капелян се не лише священик, але й офіцир, а той повинен знати тільки польського воіка, доброго або злого. По друге тому що військові капеляни не підлягають ординаріям, через те з природи річи менша контроля над їх приватним життям, способами ділання і т. д., а се не завжди дае добрі висліди. Така делікатна і важна справа повинна бути віддана виключно священикам, які ділають під строгим наглядом нормальної церковної ерархії“.

Нові увязнення в Москві

До Лондону наспіла вістка, що всі військові округи СССР вислали до Сталіна делеґації, які в імені війська зажадали зірвання переговорів з Японією та вільної руки для далекосхідного командування. Сталін заявив, що се недопускаеме, щоб військо вмішувалося до справ комісаріяту заграничних справ і заповів, що на майбутне витягне консеквенції з таких фактів. Відтак Сталін відбув нараду з Єжовом. Єжов ствердив, що йде тут про опозицію, яка хоче накинути Совітам військову диктатуру. На приказ Єжова увязнили 60 делеґатів під замітом творення „партії активістів“, яка змагае до витворення военного настрою для своїх внутрішньо-політичних цілей. Між увязненими є також ген. Самойлович, брат славного дослідника підбігунових околиць.

3)

ОСИП НАЗАРУК

ЗА СОКАЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ

З подорожі по Волині і Холмщині.

На українськім представленні в Ковлі.

На осму годину вечером заповіджене було українське представлення „Бабські забобони", Івана Маркова. Воно мало відбутися в парохіяльнім домі.

Я був цікавий на все: і як виглядає той парохіяльний дім і як виглядає та сценічна штука, якої я ніколи не бачив і що се за автор, Волиняк, Галичанин, чи Наддніпрянець, і як будуть грати місцеві аматори і яка буде публика і як вона буде відноситися до граної штуки.

Точно в год. 8-ій прийшли ми, два гості, з ОО. Редемптористами до парохіяльного дому. Він убогий, звичайна хата, але недалеко від церкви і монастиря. Публика та сама, що була в церкві на Богослуженні, і навіть приблизно таке саме її число. Тільки настрій її в церкві був поважний, а тут веселий: видно люди, бодай деякі, знають зміст штуки з проб. Прошу нових знакомих, щоб показали мені ту штуку напечатану. Режисер приносить якийсь календар без початку і кінця, та по друку видно, що се галицьке видання.

Приглядаюся публиці уважніше: вона убога, що видно по одягах, але личка гарні. З місцевої є тільки ті дві чи три особи, яких я пізнав по Богослуженні. Штука змістом не вибаглива, але жива і для народу зовсім зрозуміла. Зміст її також похвальний: боротьба з забобонами на селі.

Аматори грали дуже добре. Публика відносилася до штуки з великою участю. Діти тішилися надзвичайно. Сміялися щиро також старші люди і ми з ними.

Я не тільки сміявся, але й думав над тим, яку велику прислугу роблять народові ті, що займаються писанням справді популярних творів для нього. І як на жаль мало справді інтелігентних і освічених авторів працює на области популярного письменства!

Вступу на ту штуку не подавали, тільки добровільні датки, здається на церкву.

По тій штуці вернулися ми до монастиря та гуторили там близько до 11-ої години.

Чи можете ви собі уявити, які цікаві річи сповідає монах, що зустрічається з життям і знає життя! Говорю се до тих, які думають, що монах се щось понуре і темне, відвернене від життя. Тимчасом правда виглядає якраз навпаки! Правдивий монах визначається погодою духа, від якої віє оживляюча інших, дійсна радість з життя, повного праці і думки, що звернена на високі Божі і людські справи. Коли переглядаю своє життя і свої численні знакомства з людьми, то можу сказати, що тільки не багато зустрічав я світських людей, які так докладно зналіб життя, як знають його священики, а особливо монахи, повірники таємниць народа, всіх турбот і всіх мрій його.

А які цікаві бувають їх особисті пригоди між народом! Во істину шкода, що вони розмірно мало мають часу на списування того, що бачили і знають та що можуть другим передати й утревалити на папері.

Нпр. раз оповідав мені один поважний монах — не кажу, що се було в Ковлі або в Ковельщині, — як деякі особи (зовсім не комуністи, по яких всего можна булоб сподіватися) спричинили виняття палів, на яких тримався міст над рікою. Казали се зробити в нади, що монах, який правильно їздив туди з духовною послугою, впаде в ріку. А було се осінною порою. Та чуває Бог над слугами своїми, коли вони ще не вспіли виконати завдання свого. Той монах виїхав того дня не в тій порі, коли виїздив з села постійно, а трохи скорше, і тому міст був іще тоді цілий. І має зле діло пімсту само в собі. Бо згадані особи з радости, що зробили „порядного" зоитка священикові, так себе взаімно гостили, що забули казати назад вставити палики, з яких по їх плянам мав зірватися міст під священиком — і самі впали з моста в студену воду, впали разом з тими, що з ними забавлялися. А цікаве се було товариство!.. Правдива се подія і навіть весела, мимо зерна смутку, яке в ній криється.

Про монастирську культуру.

Дня 13 липня 1938 р. рано був я знов на Богослуженні в невеличкій каплиці монастиря ОО. Редемптористів у Ковлі. Признаюся, що сим разом вже тягнуло мене до неї. А притягала мене не тільки й мистецька зовнішність, але й та духова культура, якої виразом було її мистецтво та яка для мене найвиразніше проявлялася у книжках, що лежали в лавках каплиці. Отвираю згадану вище працю Веркрііса Т. І., видання ЧСВВ, і в томі І на стор. 510 знаходжу такий уступ:

„Чувайте і моліться, щоб не ввійшли в покусу". (Матея 26, 41). Чуйність і молитва се по науці Ісуса Христа загальні середники проти всяких покус. „Чувайте" себто 1) глядіть уважно на нагоди до покус і що сили їх вистерігайтеся; 2) старайтеся пізнати джерела ваших покус, щоб їх негайно усунути; 3) пильно стережіть своїх змислів, а передовсім очей; 4) звертайте бачну увагу на перше враження зла і на перші підшепти діявола, щоб їм чимскорше з усею силою опертися; 5) заховайте скуплення духа, бо без нього буде неможлива чуйність і можність відкинення покус.

Ось коментар до одного слова!

Кому поза релігією хотілосяб аж так докладно займатися управою душі, себто культурою людських думок, людських почувань, людських змагань...

А ще передтим сказано в тій знаменитій праці:

„Булоб нерозумом, всі покуси приписувати злому духові; бо дуже часто ти сам їх спричинюєш своєю цікавістю, непануванням над змислами, підтримуванням знакомств і приязней незгідних зі совістю. Так поводитися, а при тім обвинювати діявола як причину покус, значить обманювати себе".

Чи можна льогічніше і розумніше представити чоловікові, щоб усякі пошукування зла зачинав від себе, а не від других?

Се властиво основна річ на шляху до поправи: бо хто по всякім нещастю чи неповодженні навіть відкривши зло, звалює його на других, а не дивиться наперед на те, чи корінь зла не міститься в нім самім, той очевидно ніколи не дійде до поправи. Люди з природи річи мають нахил звалювати вину на інших — і тільки релігійна культура може їх довести до розумного думання, яке систематично зачинає всякий перегляд від себе, від своїх помилок і недотягнень.

Величаво представлений в тім творі хосен від покус. І так наведений висказ св. Якова:

„З повною радістю приймайте, мої браття, коли впадаєте в ріжні покуси".

Далі виказує автор, що се доказ любови Бога до нас і вчить боротьби з покусами, яка скріпляє і гартує нашого духа і нашу волю.

Відкладаю на хвилю знаменитий твір: вдивляюся в герб Редемптористів на стелі каплиці. Цікава се поява на тлі католицької Церкви, що раз-у-раз видає нові парости і нові ряди борців на великанській ниві людського духа. Якже скоро булаб запущена та нива, коли на ній не булоб зорганізованої релігійної праці! І щасливі ті народи, які мають можність творити свою церковну організацію під захистом святої Скелі Петра! Та, розуміється, не треба забувати, що в Церкві є люди, а не ангели і що людський елемент у Церкві може мати в собі великі хиби і блуди і навіть злочини тим чорніші і страшніші, коли вони заслоняються святим хрестом і церковними ризами.

Богослуження добігає до кінця, та я ще потому остав, бо не міг відірватися від короткого трактату про лагідність, чемність, побожність. Тай не можу тепер не навести бодай дещо з нього для тих, які не ходять на Богослуження, або не мають нагоди бачити такі знамениті твори як Веркрііса:

„Іс. II, 2: „Не крикне він, не піднесе голосу гнівний, не дасть почути його на вулицях". Приглянься собі, чи і оскільки ти подібний до свого Божого взору чемности. Чи в твоїх словах чути покору, самовідречення, чемність, розвагу, бажання збудувати ближніх і прославити Бога? Чи може заносить від них замилування до суєти, бажання приподобатися людям, бутою та легкодушністю? Чи по твоїм ході, поглядах, по всім твоїм поведенні так дома як поза домом видно" і т. д. — „Побожність се повне віддання себе і сердечне привязання до Бога, як се виявляє дитина свому батькові, і ніжні пристававання з ним на молитві".... „Спочине на ньому дух побожности".

Подумайте, хто сегодня поза монастирями та взагалі поза правдивим релігійним життям застановляється аж так глибоко над собою? Хто так упорядковано і систематично займається культурою своєї душі і свого серця? Подумайте над тим, що мусілоб наступити, якби так на цілім світі щезли ті огнища правдивої внутрішньої культури, які тисячеліттями творить релігія?..

Я висше написав „сегодня". Та властиво ніколи не було інакше. Все і в кождій країні люди тільки під впливом релігії поважно і глибоко займалися витревалим культивуванням свого духа і серця. Нерелігійні люди, матеріялісти, не займалися тим ніколи, хіба валили те, що придбали віруючі.

Се правда, що й віруючі люди, релігійні, допускалися жорстокостей і робили нераз страшні дурниці. Та робити з сього аргумент проти релігії взагалі може тільки недумаючий чоловік: адже се булоб щось таке, якби хтось домагався скасування медицини і фармакольогії тому, бо се доказана річ, що між лікарями й аптикарями були, як у кождім стані, останні драбуги, що троїли невинних людей задля грошей. Отже що з того? Чи тому скасувати на цілім світі медицину і фармакольогію та повбивати всіх лікарів і аптикарів разом зі студентами?

Аж дивно, що такі прості річи треба вияснювати!

Життя людства і тепер не належить до легких, а по зруйнуванні високих релігійних установ життя сталоб правдивим жахом. Тому найлучші сили молоді обох полів кождого культурного народу повинні вступати на шлях підготовки до священичого стану, а особливо не минати монастирів, бо без таких кріпостей духа і правдивої культури неможлива ні свобода народів, ні життя достойне людей.

(Далі буде).

Біла раса в небезпеці

Одна з головних справ українства.

Біла раса загрожена. Ріжні авторитети зпоміж новочасних економістів, моралістів та мужів стану затрівожені цим явищем. Вони кличуть, щоби звернути опінію світа на цю страшну новітню язву упадку уродин.

Це явище дуже замітне передовсім на заході. В Англії натуральний приріст, що в 1912 р. виносив 10.7 на тисячу, впав у 1936 р. до 3.0, в Австрії в тих роках з 5.3 до 0.8, в Польщі з 16.4 до 12.1.

Цей стан звернув на себе вже загальну увагу. В Німеччині та Італії повстали ініціятиви держави, яких ціль піднесення числа уродин надаванням грошевих премій і спеціяльних привілеїв супружжам з більшою скількістю дітей. В Німеччині витворилася своєрідна містика. На питання на чім полягає сенс життя, Гітлер відповів: „Щоби те життя утримати..." (La Croix 19. V. 1937, Quel est le sens de la vie? — Celui de la conserver — repond le Führer). Створено навіть відповідну термінольогію: „Wille zu Kind", „Kinderfreudigkeit". Се містика плодження, радість з посідання потомства.

Те саме діється в Італії. В 1937 р. Фашистівська Рада занималася спеціяльно на одному з засідань виключно цею справою.

Не краще представляється ситуація серед українського народу. Коли я переглянув метрикальні книги в трьох селах тернопільського повіту (Острів, Буцнева, Березовиця Велика), то побачив, що продовж 10 літ смертність і то спеціяльно серед молоді збільшилася від 1927—37 відносно уродин о 30%. Це застрашаюче явище. Молодь умирає і то найбільше на сухоти. Найповажніший вік то 70 літ. Подібно діється і по инших селах.

Смертність і стан уродин узалежнені передовсім від життевого світогляду. Декотрі вчені доказують, що техніка, витворивши егоїзм і бажання комфорту, ограничила потомстмо, щоб облекшити собі екзистенцію. Та здається, що причин треба шукати глибше. Християнські засади викинено з суспільного життя. Звідси випливає перемога егоїзму в суспільних відносинах і ослаблення моралі в родинному житті.

Инші вчені вважають явище упадку числа уродин за самооборону природи, щоби — мовляв — зменшенням потомства усунути надмір людей на землі. І так ті теоретики вертаються до теорії Томи Роберта Мальтуса, що в своїй книжці (Зарис права людностевого) „Au essay of the Principle of Population" каже: „Чоловік, що вродився в світі вже занятім, не знаходить для себе вже накриття на великім пирі природи. Природа каже йому геть відійти і не зволікає з виконанням цеї погрози. В знаній його теорії про перенаселення твердив він, „що людність оказує тенденцію зросту в ряді геометричнім, коли скількість середників удержання може побільшуватися лише в ряді аритметичнім". (Зріст людности 1, 2, 4, 8, 16, 32, продукції 1, 2, 3, 4, 5, 6). Життя та історія відкинули твердження цего вченого, бо ті твердження показалися мильними. Світ не такий ще занятий. Географи Фавцент і Пенцк доказують, що земна куля помістилаб 9 міліярдів людей, а не лише 2 міліярди, що тепер на ній живуть. В останніх 50 літах людність земної кулі зросла о 43%, а продукція поживи ростинної о 70%, бавовни о 140%, зеліза о 33%, нафти о 400% (Юлій Вольф: Nahrungsspielraum und Menschenzahl).

Найбільш переконуючі це нужда і безробіття, спричинені фальшивим суспільним світоглядом, хвороби, що викликують безплідність, яких початок у неморалі, що понижує супружу установу так високо поставлену у християнській Церкві.

Не в тренінгу здоровля раси, але в моральнім світогляді, на якім мусить спертися супружжа! На це повинні ми, Українці, звернути сильну увагу, особливо тепер, коли все звернене проти нашого національного життя. Нам потрібно здорових людей чину.

О. Л.

Німеччина й Мадярщина

Німецькі міродайні круги заперечують поголоску, немовби підчас візити Гортія в Німеччині мало дійти до заключення договору політичного, військового або господарського. Значіння тої візити полягає на думку німецьких кругів на факті, що Мадярщина належно оцінила зміну, яка зайшла по аншлюсі в укладі середної Европи, і зрозуміла, які користи може мати з тіснішої співпраці з Німеччиною, для якої держави наддунайські і полуднево-східні становлять природний простір зацікавлення. Приступлення Мадярщини до співпраці з Німеччиною виключає раз на все можливість реставрації Габсбургів на Мадярщині.

Концентрація німецьких військ на французькій границі.

Від половини липня на лінії від м. Сарбрікен до Гамбурґа завважено ряд транспортів відділів піхоти і протипанцирної зброї. Ті відділи розміщено у школах, салях ріжних товариств і стодолах. Навіть зовсім малі місцевости в басейні Сари одержали військові гарнізони. Крім сих відділів прибули ще технічні відділи, які приступили до будови лінії перешкод, особливо великих 6-метрових ровів, що мають унеможливити напад повзів.

Перегорода з колючого дроту в Палестині.

Будова перегороди з колючого дроту здовж північної границі Палестини вже готова. Для її охорони вибудовано ряд бетонових укріплень та підмінновано передпілля. Ту перегороду названо „Стіною Теґарта", бо вибудовано її за радою Теґарта, якого палестинське правительство запросило до співпраці з властями безпеки. Теґарт здобув великий досвід у здавлюванні розрухів в Індії. „Стіна Теґарта" має на ціли унеможливити пачкування зброї та перехід до Палестини узброєних Арабів з Сирії і Ливану.

Відділи й кореспондентури:
1). Борислав, Костюшки 123.
2). Перемишль, Ягайлонська 6.
3). Самбір, Ринок, Дім Н. Торговлі.

ПРОМ-БАНК
Львів, Ґродзіцьких 1/І. тел. 292-15 і 200-15.

4). Сокаль, Костюшки 38.
5). Станиславів, Міцкевича 1.
6). Стрий, Фрухтмана 6.
7). Тернопіль, Тарнавського 6 а.

Науковий фейлетон

Поєдинки Ескімосів

Не кожда боротьба мусить мати на ціли фізичне знищення противника. Нпр. Ескімоси полагоджують накопичування ненависти між собою далеко культурнішими поєдинками ніж Европейці. Поєдинки між Ескімосами полягають на тім, котрий з противників лучше висміє другого дотепом і глумом, прозою і віршами. Ту своєрідну зброю до боротьби приготовляють собі оба противники заздалегідь. Одначе, розуміється, часом мусять також імпровізувати відповідь, бо наперед не можна вгадати всіх закидів, з якими виступить противник.

На такий поєдинок мусить один другого формально визвати. Сам поєдинок звичайно відкладають до літа, бо тоді Ескімоси збираються у великих таборах, немов на вакації. Поєдинок відбувається прилюдно. Обидва борці співаючи наперебій свої насмішливі пісні танцюють й ударяють собі до такту в тамбурін. Їх обличча виражають притім велику пристрасть і навіть ненависть до противника, що видно на світлинах, які в часі таких поєдинків виконав знаний дослідник життя Ескімосів, Христіян Леден. Ціль пісень — виказати зле поведення противника і по можности осмішити його. Виграє поєдинок той, котрий має за собою найбільше і найдовше сміючихся. Рішають про се звичайно жінки, які розуміється не опускають такої нагоди, щоб забавитися. Поконаний може до тої міри стати неможливий, що мусить виемігрувати в инші сторони.

Щож доказують ті оригінальні поєдинки Ескімосів? Вони доказують, що культура Ескімосів хоч низька, та сама в собі скінчена й оригінальна. Щоби зрозуміти їх і їх культуру разом з тими культурними поєдинками, треба памятати, що Ескімоси живуть серед дуже тяжких обставин: в країнах, де вони живуть, нема ні одного дерева а тяжка зима тревае повних 9 місяців. Супроти того їх одяг, їх харч, їх помешкання і все їх поведення якнайстаранніше приноровлені до того, щоб якнайбільше використати ворожу їм природу, бо інакше вони не моглиб жити. Отже всі сили Ескімосів звернені виключно до боротьби з природою. Се й пояснює нам їх надзвичайну згідливість між собою. Вони згідливі до тої міри, що не потребують і не мають ніякої влади, ніяких начальників. Та — люди все людьми. Отже й між ними лучаються одиниці, що попадають у непорозуміння та у взаїмну ненависть. Щоб дати упуст тій ненависти між одиницями й не допустити до взаїмних фізичних нападів, які моглиб ослабити силу одиниць, таку потрібну для родини і племени в тяжкій боротьбі з природою, витворено там своєрідні „духові поєдинки". Вони заступають там криваві порахунки дуже культурним і — що там ще важніше — економічним способом, бо заощаджують життя і здоровля одиниць. „Співані поєдинки" Ескімосів належать очевидно до поєдинків і тим самим мають всіми признані й шановані правила боротьби. Власне тим ріжниться боротьба культурних людей у своїй групі від боротьби звірят, які ніяких правил у боротьбі не знають. І се власне доказує культурність Ескімосів, якої від них моглиби вчитися й члени не одного народу, що уважає себе „культурнішим" від Ескімосів.

За дром А. Фіркандт'ом подав А.Ч.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Київський Митрополит Іван (ок. 1007 — ок. 1020)

Одна з найцікавіших постатей з часів Володимира Вел. і Ярослава М.

Катальоги київських Митрополитів у перших століттях християнства в Україні, особливо в часах св. Володимира Великого й Ярослава Мудрого, мають великі прогалини. Не кажу вже про давніші катальоги, складані часто некритичними авторами,[1]) де є нераз грубі помилки; навіть в останніх катальогах, зложених уже вишколеними вченими, нема потрібної повноти. І так Пелеш[2]) подає в тих часах таких Митрополитів: перший Михайло (988—992), другий Леон (992—1008), третій Іван (1008—1033), четвертий Теопемпт (1033—1050), пятий Іляріон (1051—1068). Пелеш сперся на старих, критично непровірених катальогах; тому в нього роки дуже добре сходяться, але вже на перший погляд видко, кілько тут довільностей, неспертих на джерелах. Другий, сучасний Пелешеві катальоґ, зладив Голубинський[3]); та в ньому завважуємо поважні прогалини. Це наслідок того, що Голубинський критично провірював джерела вісток про Митрополитів. У нього маємо такий ряд: перший Леон (989 — ок. 1004), другий Іван (ок. 1004 — поч. панування кн. Ярослава Мудрого), третій Теопемпт (згад. 1039 р.), четвертий Кирило (років не подано), пятий Іляріон (поставлений 1051 р.). Очевидно, що тієї справи не розвяжеться інакше, як лиш основною аналізою вісток про кождого з тих церковних достойників — а й так іще остане багато неясного.

В цій статейці присвячу увагу Митрополитові Іванові, що займав київський престіл в часах Володимира Вел. й Ярослава Мудрого. Про нього маємо, як на ті часи, трохи більше матеріялу, ніж самі згадки в літописі. Це й позволяє нам ближче приглянутися сій дуже цікавій постаті.

В літописі, чи точніше: в старших кодексах Початкового літопису, Іпатськім, Лаврентіївськім і споріднених з ними, не маємо про Митрополита Івана ніодної вістки. Зате інші джерела виразно вказують, що він істнував і ділав в часах св. Володимира й Ярослава Мудрого. І так маємо про нього вістку в Никонівськім літописі, компіляції з пол. XVI ст., але туди ввійшло багато старих записок.[4]) Дальше про цього Митрополита кілька разів згадується при описі чуд, долучених до Нестор.-ового „Чтенія" про вбивство св. Бориса і Гліба.[5]) Врешті у служебній минеї з XII ст. збереглася Служба св. Борисові і Глібові, що в наголовку має імя цего Митропол. („Твореніе Іоана митрополита руськаго").[6]) На основі цих вісток можемо вже дещо сказати про цього достойника; до того маємо ще одну вістку в чужім джерелі, в Тітмара, мерзебурзького Епископа.[7])

Не маємо ніякої безпосередної вказівки, хто Митр. Іван з походження, якої національности, хто й коли його висвятив. На це все мусимо шукати відповіді посередної, що її частинно може дати наш матеріял.

Першу вістку про Митр. Івана маємо, як уже сказано, в Ніконівськім літописі, де під 1008 роком читаємо: „Митрополитъ Іоанъ постави церковь камену въ Кіевѣ, святыхъ апостолъ Петра и Павла; и въ Переяславли постави церковь камену, Воздвиженіе Честнаго Креста". Десь отже перед 1008 р., ок. 1007-ого, й був поставлений Митрополитом Іван — бодай останню згадку про його попередника на митрополичім київськім престолі бачимо в 1004 р. (вістка теж у Нікон. літоп.). Цікаві в цій вістці два моменти. Перше, що Митрополит, очевидно в порозумінні з Кн. Володимиром, займається камяним церковним будівництвом — і то не лише в Києві, але й у Переяславі. З цього можемо заключити, що він щиро був звязаний з краєм, не так, як пізніші Митрополити Греки. Ба, що більше: в літописній записці бачимо, що ініціятива виходить від Митрополита, не від Князя, значить, що церковний достойник дійсно дбав про свій край — митрополію. Що такі висновки можна витягнути з літописної записки, вказує з одного боку характер записок, а з другого ініціятива, виявлена цим Митрополитом другим разом, де він щойно притягає Князя до співпраці. Про цей другий випадок буде мова нижче. Щодо самих літописних записок, то слід зазначити, що вони дуже маломовні в церковних справах — згідно з тодішнім поняттям завдань історії; до того головним діячем у церковних справах в літописі постійно Князь, не Епископ, що його лише „ставиться" (пор. записка про Митр. Іляріона п. р. 1051). Отже ініціятива Митр. Івана була дуже замітна, коли аж літописна записка це відмітила.

Друге, що виходить з записки, це те, що Митр. Іван мав особливий культ для св. Петра й Павла, верховних Апостолів, зокремаж до Голови Апостолів, основи і скали Церкви, св. Петра. Дальше побачимо, що він на зразок стихир верховним Апостолам укладає стихири в честь св. Бориса і Гліба. Мабуть не помилюся, коли це віднесу до католицьких переконань нашого Митрополита; якраз неповних десять літ давніше царгородський Патріярх Сергій відновив був схизму!

Посередно з цього факту можемо витягнути ще один висновок. Знаємо з літопису, що св. Володимир Вел. прибрав собі до ради Епископів; вони виявляли м. ін. законодатну ініціятиву і впливали на управу державою.[8]) Це, очевидно, не могли бути Греки, звиклі до підпорядковування державній владі, але люди призвичаєні до більшої самостійности. Таким бачимо й Митр. Івана вже в першій згадці про нього.

Вдруге виступає Митр. Іван у джерелах з ініціятивою канонізації св. Бориса і Гліба. Оповідання про чуда, що сталися після смерти Святих, згадують про Архіепископа (так стало його титулують) Івана, що дуже живо переймався тими справами. Після того, як за заступством Святих прозрів сліпий, сам Архіепископ звернувся — як читаємо в джерелі — до Кн. Ярослава Мудрого такими словами: „Добре булоб, побожний Царю, нам вибудувати церкву під їх покровом і назначити день, коли мається віддавати їм честь". Князь вислухав Митрополита й згодився на це. Вони збудували в Вишгороді деревляну церкву на імя нових Святих, Бориса і Гліба, прикрасили іконами й мальовилами, м. ін. образом св. Бориса і Гліба. Після того приступлено до канонізаційних урочистостей. Митрополит з Князем, вельможами й численним духовенством удалися до Вишгорода, посвятили церкву, умістили домовини Святих по правій стороні церкви й установили 24 липня (дата смерти св. Бориса) як день їх памяти. Як бачимо, Митр. Іван виступає тут виразно з ініціятивою канонізації й сам її переводить.

Очевидно, що новим Святим треба було списати службу. Цього й піднявся Митр. Іван. Він покористувався істнуючими вже зразками, м. ін. спеціяльно службою св. верховним Апостолам. У стихирах і каноні особливо підкреслює автор те, що Святі своїми молитвами уздоровляють недужих — отже мотив, що рішив про їх канонізацію (уздоровлення сл'пого). В службі Митрополит називає Святих „Землі Руськыя удобреніе". Також про св. Володимира, тоді ще не канонізованого, висловлюється з великою повагою. Як заслугу Святим він кладе те, що вони „пішли слідами батька"; через любов до батька вони „заясніли світлістю в Руси". В одному місці згадує про чудесне знайдення їх тіл (ясність на тому місці).

На жаль бракує при тому дуже важного для історика — дати. Знаємо, що канонізацію переведено не в самих початках панування Ярослава, бо вспіли заістнувати такі події, як знищення первісного приміщення домовин Святих у Вишгороді, будова нової церкви, що потягло більш року, численні чуда, тощо. Могло все це статися хіба найшвидше на початку 1020-их років — найскорше в самім 1020-ім році.

Крім цих вісток подано ще в Тітмара, що в літку 1018 р. Архіепископ київський (імени німецький автор не зазначив) витав Святополка й Болеслава; хронольогічно випадає це на час понтифікату Митрополита Івана.

Такий матеріял дають джерела про Митр. Івана. Як бачимо, час його понтифікату припадає певно на рр. 1008—1020, може який рік-два скорше чи пізніше.

На основі цього матеріялу можна спробувати відповісти на поставлені вище питання про походження чи національність Митр. Івана, як також хто й коли його висвятив.

Пічну від негативної відповіді: це не був Грек, але Словянин. Ціле його поведення вказує, що він був тісніше звязаний з ґрунтом, ніж пізніші Митрополити-Греки; ті останні ані не рвалися будувати церков, ані — тим більше — не сприяли канонізації місцевих Святих. Митр. Юрій, Грек, іще в 1070-их рр. не вірив у святість Бориса і Гліба! Впрочім про неохоту Греків до канонізації місцевих, „варварських" Святих, знаємо й з інших теренів. На цій основі дослідники догадувалися, що Митр. Іван це Словянин. Голубинський[9]) уважав його за „прирожденнаго Русскаго", себто Українця, хоч пізніше (в новім виданні Історії Церкви) завагався в своїм первіснім переконанні; Томашівський[10]) припускав, що Митр. Іван був родом „мабуть з Болгарії", а за певне приймав, що його прислано з Охриди. На словянське походження Митроп. Івана вказує й те, що він міг уложити по-словянськи службу св. Борисові і Глібові; напевно не перекладено її з грецької мови! Очевидно, що його свячено не в нас, а в Охриді, звідки прийшли перші Епископи до України. В нас мабуть іще й не було кандидатів на такі високі становища. Отже висвячено його таки в Охриді, а по національності це найправдоподібніше Болгарин. Висвячено його, очевидно, спеціяльно для Руси.

Стільки можемо сказати про Митр. Івана, одного з перших, що тямив іще й високо шанував св. Володимира, а для Руси-України мав щире привязання.

Теофіль Костpуба.

---

[1]) Голубинський (Исторія русской церкви, т. I, 1 пол., Москва, 1880, стор. 248, примітка) вичисляє 6 із XVII — XVIII ст.

[2]) **Geschichte der Union, I c. 132 — 133 і 160 — 161.**

[3]) Історія р. Церкви I 1, с. 249.

[4]) Полное собраніе русскихъ лѣтописей, с. IX, Спб. 1862, с. 69.

[5]) Проф. С. Бугославський, Україно-руські дам'ятки XI — XVIII вв. про князів Бориса та Гліба (Збірник істор.-філос. Відділу УАН, т. 77), Київ, 1928, с. 197 і дд.

[6]) Друк. в Голубинського, Історія р. Ц., I 2, с. 429 — 434.

[7]) Український переклад у М. Грушевського, Виїмки з жерел до історії України, Львів, 1895, с. 97.

[8]) Іляріон каже, що св. Володимир радився „съ епископы, новыми отцы нашими, како въ человѣцехъ сихъ, новопознавшихъ Господа, законъ уставити".

[9]) Ист. р. Ц., I 1, с. 232.

[10]) Вступ до історії Церкви на Україні. „Записки ЧСВВ", т. IV 1 — 2, с. 93.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ІЛЯРІЙ КУК ТА ВОЛОДИМИР КАЧОР, засуджені на кару смерти за напад на бл. п. Ясіньских у Белзці, звернулися до президента Мосьціцкого з проханням помилувати їх. Президент помилував Качора, на Кука присуд затвердив. Екзекуція відбулася 25-го с. м. у Львові.

У СТОКГОЛЬМІ в днях 25 і 26 с. м. відбувся 14-ий конґрес европейських національностей. В конґресі взяла участь також українська делеґація в складі 5-х осіб з Галичини і 1 українського відпоручника з Ромунії.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ прийняв 23-го с. м. на авдієнції нунція Апостольської Столиці Кортезія. Розмова відбулася в присутности директора дипльоматичного протоколу А. Лубеньского.

В ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ Варшави панує переконання, що в осени наступить зміна правительства в Польщі. Як кандидатів на премієра подають воєводу Ґражиньского, ґен. Сосновского, полк. Ульриха і Квятковского.

КОНҐРЕС „СЄВУ" відбудеться в Люблині 11 вересня с. р.

ДЕРЖАВИ МАЛОЇ АНТАНТИ на нараді в Бледі признали Мадярщині рівноправність у ділянці зброєнь.

ПОСОЛЬСТВА югославянське в Букарешті й ромунське в Білгороді піднесуть незабаром до ранги амбасад.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА будує укріплення на мадярській границі.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР надав ґен. Фрічові ґідність шефа 12 полку німецької артилєрії. Се вважають регабілітацією ґен. Фріча зі всіх закидів, які роблено йому в часі голосної „чистки" в німецькій армії.

НІМЕЧЧИНА укріплює також голяндську границю. При укріпленнях працює 5.000 робітників.

ФРАНЦУЗЬКА ЛІВИЦЯ гостро нападає на прем. Даляд'є за його останню промову. Комуністи ґрозять мобілізацією робітничих мас.

ДО ПАРИЖА має приїхати з початком жовтня с. р. бельґійський король Леопольд III, щоб взяти участь у відслоненні памятника бл. п. короля Альберта.

ПОСОЛЬСТВА німецьке в Брукселі та бельґійське в Берліні піднесуть до ранґи амбасад.

БРИТИЙСЬКИЙ АМБАСАДОР в Токію відновив переговори з японським правительством у справах, що є тепер в завішенні між обома краями.

АНҐЛІЯ будує 12 нових торпедовців.

ТУРЕЧЧИНА приступила до мілітаризації східної Тракії. До Адріянополя ввійшов 50-тисячний відділ війська, який стоятиме там як постійний ґарнізон.

ТУРЕЦЬКА ПРЕСА присвятила передовиці останньому порозумінню балканських держав з Болґарією. Вона висловлює думку, що той договір дасть Болґарії змогу приступити до балканського порозуміння держав.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЧАСОПИС „Сітіцен" твердить, що Нова Фунляндія булаб добрим тереном для еміґрації Жидів з Польщі.

В ЯПОНІЇ перебуває делеґація „Ґітлєрюґенд". Вона зложила вже візити міністрам освіти, заграничних справ, війни та маринарки.

16 АРАБІВ погибло минулої неділі в боротьбі з відділом британського війська.

ҐАНДІЄВІ, предсідникові виконного комітету індійського конґресу, закидають диктаторські заміри та впроваджування до політики фашистівських метод.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР в Італії Ґотта в імені японського цісаря вручив Муссолінієві найвисше японське відзначення.

Гумор. — Жінка до чоловіка: Знаєш, наша донечка напевно заручиться сьогодня. — Чоловік: Тобі хто се сказав? — Ніхто не казав, тільки всі три її приятельки, що мали бути сьогодня в нас на вечері, прислали письма, що не можуть прийти.

НОВИНКИ

Дощ у Львові. Від 23 до 25 падав у Львові безперервний дощ. Температура сильно обнизилася.

Львівський будівельний уряд від 25 травня до кінця липня с. р. видав 4.166 наказів у справі віднови домів, 1.781 наказів у справі малювання парканів, 595 наказів у справі усунення старих вітрин і 1.875 наказів у справі перебудови подвіря. У звязку з акцією очищення міста дільницеві уряди видали 3.213 наказів у справі віднови домів і 2.193 санітарно-порядкових наказів. Разом 13.823 наказів.

У Львові застрайкували столярі і домагаються підвишки зарібків на 60%.

Під оглядом радіофонізації Львів займає перше місце в Польщі. На тисячу мешканців припадає у Львові 139 радіоприймачів, в Катовицях 130, у Варшаві 96, в Познані 95, у Ґдині 77, в Кракові 73, в Лодзі 63, в Люблині 53. На 318 тисяч мешканців Львів має 44.221 радіоприймачів, з того 10.557 лямпових і 33.664 детекторових. Майже 177.000 мешканців слухає щоденно радія, коли приняти, що один приймач обслугує бодай 4 особи.

Лікарі львівської Суспільної Обезпечальні одержали порядкові числа. Відтепер на кождій рецепті коло підпису й печатки лікарі мусять подавати ще і своє порядкове число.

„Дзєннік Польскі" ч. 233 накинувся вже й на наші театри і пише, що „театри ті, випосажені в численний персонал і технічні уладження, обіздять східногалицькі місцевости, поширюючи скрізь український сепаратизм і виставляючи штуки суто політичні" (!).

Агенція „Кабель" звідомляє з Білгораю, що православні духовні в місцевостях Тарногороді, Кульні, Потоці і Бабичах постановили відправляти богослуження і виголошувати проповіди до місцевого населення виключно в польській мові.

В Журавні докінчують будову польського „людового дому"; в селі Протесах пов. Жидачів звезли камінь і матеріял на будову „людового дому".

В Делятині на ґрунтах давної саліни повстане незабаром лісничий ліцей. Дирекція державних лісів у Львові одержала вже на ту ціль субвенцію в висоті 60.000 зл. Будову ліцею зачнуть іще с. р.

У Висовій, горлицького повіту, на Лемківщині, у прияві краківського воєводи, повітового старости і численних вірних посвячено новий римо-католицький костел. Кошти будови покрили військо, парохіяльний комітет, низка польських інституцій та населення.

Гумор. — Маршал Ґерінґ звертається до своєї жінки: Емма, що то за страшний дзенькіт у дитинній кімнаті? — Нічого, се тільки наша донечка бавиться твоїми ордерами.

Гумор. — Скорочена дорога. — Господарю, далеко відси до місточка? — Ще вчора, паночку, треба було йти дві години, але сьогодня вистарчить двацять хвилин. — Чомуж? — А тому, що корчма, яка стояла при дорозі, згоріла сеї ночі.

Гумор. — Хто винен. — Мої родичі не давали мені ніколи алькоголю, бо се, як кажуть, вдаряє на мозок. — Так, то правда. В такому разі, хто давав вам алькоголь?

О. Серафим Казновецький, волинський православний місіонар, арештований 2 тижні тому, перебуває у вязниці в Луцьку, де нікого до нього не допускають. О. Казновецького обвинувачують за проповідь, в якій протиставив св. Боболі — св. Афанасія, ігумена берестейського. Крім того адміністраційна влада зажадала від Митрополита усунути ще двох епархіяльних місіонарів: о. мітрата Н. Рогульського з Вильна та о. мітрата А. Сагайдаківського з Ґродна.

До Городенки, станиславівського воєвідства, прибула наукова виправа для археольоґічних дослідів під проводом ректора львівського університету Едмунда Булянди.

В Добрянах, городецького повіту, вибухла пожежа, яка дуже скоро обняла 15 господарств. Згоріло 45 будинків з сегорічними зборами. Шкоди виносять приблизно 30.000 зл. Причиною пожежі була необережність дитини.

Внаслідок обильних дощів стан води всіх ґірських рік сильно піднісся. Існує небезпека повені.

В с. Болотня, перемишлянського повіту, селянин Микола Максимишин виорав срібні монети з 17 і 18-ого століть. Між монетами є польські, пруські, австрійські і т. п.

В Небулівській Слободі, калуського повіту, появилася нафтова ропа. Початкова продукція нафти виносить півтора вагона денно.

Окружний суд у Кракові засудив Людвика Дробняка, б. комісаричного війта ґміни Пронднік Червони к. Кракова, на 3 і пів року вязниці та на позбавлення горожанських прав на 8 літ. Дробняк здефравдував підчас свого урядування 5.000 зл., крім того „позичив" від низки осіб около 20.000 зл., які видав на забави.

Польське збіжжа не знаходить відборців заграницею. Данія, Швеція і Норвеґія мають ще старі запаси збіжжа, а Бельґія купилаб, та не по тій ціні, якої домагається Польща.

Мін-во військових справ приказало поборовим властям П. К. У. видати 30-го вересня с. р. відповідні посвідки всім поборовим з цензусом кат. А, принятим на перший рік студій, які не відбули служби праці без власної вини, і тим, які ту службу відбули і яких не взяли до війська. На підставі тих посвідок власти загальної адміністрації можуть уділяти студентам першого року студій відроченя військової служби.

У Пинську появився новий „реґіональний" польський тижневик п.з. „Зємя Піньска" під редакцією Р. Горишкевича, директора радія в Барановичах.

В Ожарові під Варшавою ударився автобус з придорожньою тополею, розбився та перевернувся. В катастрофі було ранених 16 осіб, з того 10 жінок. Причиною катастрофи був віз, що їхав серединою дороги.

Над Лодзею й околицею перейшла сильна буря з дощем. Вода затопила нижче положені вулиці. Від перунів повстало кілька пожеж.

В лісах під Пуцком знайшли ґриб ваги майже одного кільоґрама. В тих околицях ґриби зародили с. р. дуже обильно.

На Каспровім Верху в Татрах впав 24-ого с. м. перший сніг при температурі мінус 1 ст. З того факту місцеве населення віщує гарну осінь.

Гумор. — Альтруїст. — Пане докторе, не смакує мені ні їдження, ні пиття, але тішуся, що бодай іншим смакує. — Дуже гарно з вашої сторони. Видно, що ви приятель людей. — Ні, я власник ресторану.

Гумор. — Без помочі. — Фризієр голить якогось клієнта, лисого як коліно. — Чи шановний добродій уживали якогось середника на поріст волосся? — Ні, само мені випало!

Гумор. — Професорський виклад. — Я вже сто разів повторяв вам, що нема ні більшої половини, ні меншої половини. Коли ще дотепер того не знаєте, то тільки тому, що коли поясняю вам щось, то більша половина не слухає!

На засіданні найвисшої ради СССР розглядано проєкт наложення податку від коней, що належать до власників індивідуальних господарств. По довгих дискусіях проєкт закону принято одноголосно.

Болгарія приступить незабаром до будови зелізничого шляху, що перетне гори на Балкані. У звязку з тим перекопають тунель довжини 9.350 м. Буде це найдовший тунель на Балканськім півострові.

В заведеннях Ріттерса в Моравській Острові (Чехословаччина) згоріло 200 тисяч літрів бензолю і 50 ваґонів нафталіни. В часі рятункової акції попарилося 90 членів вогневої сторожі.

В Ромунії окремим королівським розпорядком привернено право запускати бороди і носити вуса. Одночасно появився розпорядок, що забороняє носити моноклі, хіба на виразне припорученя лікаря.

На Литві платиться за перебування в тюрмі. Оплати навіть доволі високі, бо виносять 3 літи за добу, тимчасом кімната в гостинниці в Ковні коштує від півтора до двох літів. Внаслідок того багато вязнів не могло вирівнати високих оплат за побут у вязниці. На найближчій сесії литовського сойму мають розглянути проєкт анулювання оплат за побут у вязницях.

Віденський часопис „Фольксруф" виступив з предложенням, щоби всі жидівські крамниці у Відні мали вивіски тільки в жидівській мові, бо так легко зорієнтуватися покупцям щодо особи власника крамниці.

Над околицями м. Вінер Нойштадт перейшла градова буря, яка знищила зовсім листя та овочі у винницях і садах та землеплоди на полях. Матеріяльні втрати великі.

400 фашистів виїде з Італії до Відня, щоб на спеціяльних курсах навчитися протижидівської агітації.

В Берліні впав на вулицю малий літак. Сім прохожих ранених. Залога літака, зложена з двох осіб, вийшла ціло з катастрофи.

В Мінхені (Німеччина) в половині серпня виповіджено помешкання останнім 65-ом Жидам-лікарям. 30 вересня с. р. ті лікарі мають зліквідувати свої клініки і лікарські кабінети.

Гумор. — За правду часом бють.— Щож тобі, болять тебе зуби? — Ні, се вибух загонистости моєї жінки. І то за правду. Просила мене, щоб я купив їй мешти зі шкіри гадини, а я сказав їй на те, що це непотрібний видаток, бо бажаючи мати обуву зі шкіри гадини може ходити босо...

Гумор. — Се інша справа. — Отже приписуєте свої серцеві недомагання спортам? А який спорт управляєте? — Ловлю риби. — Добре, але цей спорт зовсім не шкодить серцю! — Пане докторе, я ловлю риби без дозволу властей!

Гумор. — Спостереження. — Чи ти завважив, як жінки знижують голос, коли мають нас про щось попросити? — Так, а ти завважив, як підносять голос, коли дістали те, чого хотіли?

В Голяндії приготовляються до незвичайно торжественних обходів у звязку з 40-літтям панування королеви Вільгельміни. Головними осередками торжеств будуть Гаґа й Амстердам.

В провінції Утрехт (Голяндія) панує пошесть червінки. Одночасно в м. Ґуда стверджено 20 випадків страшної недуги Гайне-Медіна.

В м. Люрд у Франції відбулося традиційне храмове свято, получене з відпустом з приводу 80-ліття появи Матери Божої св. Бернадеті з Люрд. Підчас Служби Божої було присутних коло 40 тисяч самих жінок.

В м. Бульонь Сір Мер над каналом Ля Манш численні літники демонстрували проти місцевих властей. 2 тисячі людей в купелевих строях вдерлися до магістрату, протестуючи проти невистарчальної охорони місцевої пляжі, внаслідок чого втопилося кількадесять людей. У висліді демонстрації бурмистр міста зарядив окремий нагляд над літниками в часі купелі.

В Анґлії занотовано в останніх трьох тижнях 61 випадків занедужань на недугу Гайне-Медіна.

Форд, найбільший фабрикант самоходів в Америці, випродукував за 33 роки 24 і пів міліона самоходів. Форд обчислив, що мав тільки 32 доляри чистого зиску з кождого самохода; се дає приблизно 794 міліонів долярів.

Гумор. — Має практику. — Молода дівчина приходить розрадувана до мами і каже: „Мамусю, др Б. освідчився мені!" — Так? питає мама, а має він практику? — Напевно має, бо дуже гарно се робив. („Екстраблядет").

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2). 30—8—10

КІНА

МУЗА: Життя удвійку і Джентельмен вірить жінці.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Тавро зради.
РОКСІ: Гра життя.
СТИЛЕВЕ: Погоня за кавалїром і ревія Борунського.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ ОЧІКУВАНИЙ АЛЬМАНАХ

За велич нації

виданий у двацятьліття відродження Української Гетьманської Держави 16/29 квітня 1918 року.

Книга історично-ідеольоґічна. Містить у собі статті отсих авторів: Босий В., Гец М., Годований Ст. др, Гомзин Б., Губчак О. мґр., Деркач Гр. др, Думін О., Євтимович В., Ковалів П., Коструба Т., Кужім В., Луцький В., Мурашко В., Назарук О. др, Пасіка М., Пачовський В., Пелеиський Й. др, Пріцак О., Черкасенко С., Шемет С.

Велика ріжнородність змісту, статті на історичні й ідеольоґічні теми, спомини про 1918 рік, важні проблеми, поезії, численні, незнані досі знимки!

Мистецька обгортка!

Редакційна Колеґія: Пасіка Микола, мґр. Карпишин Михайло, Коструба Теофіль.

За книжку на 156 сторін друку великого формату ціна лиш 4 зол. 50 сот.
Замовляти в книгарнях, або просто на адресу:
мґр. Михайло Карпишин, Львів, Ринок ч. 43 (в канцелярії дра Лещія).

Бувший землемір Воєвідського Уряду в Тернополі

Інж. АНТІН КОРОЛЬ

по довголітній урядовій практиці відкрив **Канцелярію заприсяженого земле́міра** і веде її в **БУЧАЧІ** при **вул. Мулярській ч. 2.** (Buczacz, ul. Murarska 2).

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавці

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/8 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/8 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 1 вересня 1938. Ч. 66 (1166)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО БУДЕ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ?

Промова англійського міністра Саймона.

Анґлійський міністр скарбу Саймон виголосив в суботу в м. Ленерк (Шкотія) промову на тему міжнароднього положення. В ній заявив у справі Чехословаччини ось що: Щоби знайти розвязку трудноцїв у Чехословаччині, конечні уступки зі сторони всіх заінтересованих. Як правительство ми признали, що в Чехословаччині дійсно істнує справа, яка вимагає скорої розвязки. Ми переконані, що при добрій волі всіх можна буде знайти слушну розвязку. Непотрібним булоб підчеркувати конечність мирної розвязки. Британське правительство ужило свого впливу на обі сторони у спорі в справі Чехословаччини. Льорд Рансімен се не арбітр ані суддя, се посередник і приятель. Він не представляє в Празі британського правительства; се представник усіх, що хочуть справедливости і люблять мир. Всі розумні люди всіх народів повинні помагати йому, а не перешкоджувати в шуканні слушної розвязки чехословацької справи. Анґлійське правительство переконане, що знайдеться мирна розвязка.

Самоврядні округи в Чехословаччині.

В Празі чимраз частіше видвигають думку, сперти меншинну реформу на системі т. зв. самоврядних округ. Систему округ ухвалено ще в 1920 р., одначе з огляду на сильний спротив Словаків та інших опозиційних ґруп тої системи не введено в життя. В 1927 р. скасовано її в заміну за вступлення словацьких автономістів до чеської правительственної коаліції.

Песимістична оцінка положення Чехословаччини.

В парижських політичних кругах панує песимістичний погляд на внутрішнє положення Чехословаччини. В Парижі з великим зацікавленням очікують конґресу націонал-соціялістичної партії в Нірнберґу, на якім, як кажуть, має бути вирішена доля судетських Німців. У Франції мало хто вірить в успіх Рансімена.

Б. дипльомати на лаві обвинувачених.

В половині вересня с. р. в Москві має відбутися новий великий політичний процес. На лаві обвинувачених має засісти 10 визначних совітських дипльоматів, м. ін. б. совітський амбасадор в Токію Юренїєв, б. посол в м. Осльо Якубович, б. ґенеральний консуль в Барцельоні Антонов-Овсєєнко, б. совітський делеґат до Союзу Народів Розенберґ, бувший радник совітської амбасади в Токію Райвіх та бувший секретар тої амбасади Ушков.

Новий календар 17 року фашистівської ери.

В Римі оголошено новий календар на 17 рік фашистівської доби. Зпоміж важніших дат звертають на себе увагу: 29. X. 1938 р. виїзд з Ґенуї і Неаполю 1.800 родин італійських кольоністів до Лібії; 4. XI. 1938 р. 20-ті роковини перемоги у світовій війні, получені зі зїздом 90.000 комбатантів у Римі; 23. III. 1939 р. відкриття нової Палати фашистівських союзів і корпорацій. „Джіорнале д'Італія", коментуючи фашистівський календар на 17-й рік, пише м. ін.: „Ось етапи маршу, які можна тепер передбачити. Етапи, які трудно тепер передбачити, подиктовані зовнішніми подіями, незалежними від італійської ініціятиви, запише історія Европи й інших частин світа. На ті події Італія приготована".

Сили Анґлії.

В Берліні загальну увагу звернула на себе стаття лондонського кореспондента „Дойтше Альґемайне Цайтунґ", ґрафа Піклєра, п. з. „Чи Анґлія сильна?" Автор статті перестерігає німецьких читачів перед недоцінюванням военної сили Анґлії та її готовости до війни. Без сумніву перед Анґлією стоять незвичайно трудні стратеґічні завдання, але военна сила того краю тепер багато більша як в 1914 р. В найближчих роках сила Анґлії зросте кількакратно без нарушення нормального господарського життя краю. Анґлійський промисл вже тепер виробляє місячно 270 літаків першої лінії. В 1940 р. випускатиме 700 літаків місячно, а підчас війни зможе випродукувати 25.000 літаків на рік. Анґлія сильна також на всіх морях. Тепер будується 10 нових кружляків типу „Дідо". Сего року замовлено два нові дреднавти по 40.000 тон, 4 великі кружляки, 1 авіоматку, підводні судна, міноносці, контр-міноносці, помічні кораблі й т. п.

Закон про жидівські імена.

В Німеччині проголошено закон про жидівські імена. Згідно з тим законом німецькі Жиди не мають права носити інших імен крім тих, що їх німецький нарід признає типово жидівськими. Жиди, що мають нежидівські імена, мусять прибрати з 1 січня 1939 р. ще одно імя: мужчини — Ізраіл, жінки — Сара. За переступлення закону грозить вязниця. Родичі можуть надавати німецьким дітям тільки ґерманські імена. Закон вичисляє імена мужеські й жіночі, які вважається жидівськими. Декотрі біблійні імена не признано жидівськими; тих імен не вільно давати Жидам. До них належать: Осип (те імя має Ґеббельс), Юлій (імя Штрайхера), Яків, Петро, Марія, Елисавета й т. п.

Криваві події в Палестині.

На ярминній торговиці в Яфі вибухла незвичайно сильна пекольна машина. Внаслідок вибуху 16 Арабів погибло на місці, 30 лекше ранених і 13 дуже тяжко. Зараз після вибуху в місті й околиці зачалися заворушення. Товпа напала на жидівсько-анґлійський банк, підпалюючи вхід і фронт банку. На шляху Яфа—Єрусалим терористи обстрілювали самоходи й автобуси та вбили кілька осіб. Внаслідок того влада припинила рух між тими містами. В Яфі панує велике напруження. Всі крамниці замкнені. На пограниччі між Яфою і Тель-Авівом та в самій Яфі проголошено виїмковий стан на необмежений час.

Нова форма проби сил

Величезні маневри в Німеччині.

Літні вакації за памяти сего покоління ще ніколи не були такі неспокійні як сего, 1938 року: бо навіть в 1914 році, коли в часі вакацій вибухла европейська війна, бодай частина тих вакацій перейшла в повнім спокою. А тепер весь час було неспокійно. Відносини між Чехословаччиною й Німеччиною були такі заогнені, що постійно давали привід до алярмів і тревоги. До того вибухла ще боротьба між Японцями і большевиками на Далекому Сході, яка кождої хвилі могла перемінитися в велику а потому і в світову війну. Та боротьба хвилево притихла. Та ще народи Европи не вспіли відітхнути по вістках з Азії, як у Німеччині почалася підготовка до небувало великих військових маневрів.

В тих маневрах має взяти участь 1.300.000 людей, дехто пише, що навіть півтора чи й два міліони. Мобілізують 750.000 резервістів, маси машин, коней, собак і голубів. Урожай поспішно звозять і складають у спеціяльні маґазини, які недавно збудовано. Перевозові средства реквірують масово в цілій державі. Анґлійська преса звідомляє, що Німці зовсім припинили видавання паспортів на виїзд заграницю мужчинам до 65 р. життя, що реєструють навіть старих і слабих мужчин, увільнених від військової служби, щоб ужити їх до виконування „спеціяльних обовязків", що багато зареєстрованих молодих женщин одержало завізвання ставитися до робіт у военних фабриках, відки мужчин покликано до війська, що інших молодих жінок покликано до служби в почтових, телеґрафічних і т. п. урядах, відки молодих урядників взято до робіт при фортифікаціях, що від 25 серпня жовнірів з касарень вже не випускають на ніч і т. д. і т. д. А найважніше з того всего те, що Німці поспішно кінчать будову нової лінії фортифікацій здовж французької границі.

Вся та підготовка викликала занепокоєння в цілій Европі, хоч німецька преса писала і пише, що Німеччина недавно перейшла до системи загальної військової служби, отже мусить у більшій мірі підготовляти свої резерви та переконуватися в часі більших як досі маневрів, як поступає та праця в нових обставинах.

Военна штука чи наука зробила значні поступи і ставить інші вимоги, ніж ставила недавно. Малі маневри можуть мати значіння тільки лябораторійного досвіду. Такий досвід у мініятурі, навіть коли удасться, не виключає великих помилок при переході від малого до великого. Сегодня війну ведуть не фахові армії, але цілі узброєні народи, не лише своїми военними силами, але також горожанськими, промисловими й економічними. Треба завчасу провірити адміністративно-економічний апарат, бо від його правильного функціонування залежить також боєва спосібність танків і літаків. На нікого Німеччина не хоче нападати, а розпускання алярмів у ріжних державах з приводу більших маневрів уважає просто способом, який має настроїти проти Німців публичну опінію світа. В слід за тим правительство Великої Британії оповістило, що нема підстави до тревоги. Подібно писала й чеська преса, отже преса народу, якого держава булаби вразі війни найбільше наражена на німецький напір.

Ніщо не помогло. В цілій Европі

тревога не уляглася. Деякі держави (як нпр. Ромунія, в Бесарабії й на Буковині) почали з того приводу будувати й собі спеціяльні стратеґічні дороги і будуть у страху приспішувати їх будову мабуть поки не скінчаться німецькі маневри, що мають тривати 8 тижнів.

Велика преса день у день приносить статті і ріжні цікаві вісти з приводу величезних німецьких маневрів. І так лондонський „Таймс" звідомляє в кореспонденціях з Німеччини, що там незвичайний розмір осінних маневрів викликав сензацію, получену з тяжким вражінням, місцями (нпр. в Монахові) навіть з тревогою. Паризький соціялістичний орґан „Попілєр" пише, що ті величезні німецькі маневри це просто шантаж, який полягає на застрашуванні Европи, але се може зле скінчитися, каже, бо в останніх часах простір, який ділить воєнний шантаж від дійсної війни, значно скоротився. „Тан" твердить, що Анґлія сим разом не дасть себе шантажувати, особливо як довго не скінчилася місія льорда Рансімена: „демонстрація сили" в такій хвилі може бути наслідком тільки браку психольоґічного чуття, яким все відзначалася німецька політика і який не дає Німеччині правильно оцінювати наслідки власних ділань. Недобра також опінія лондонського „Дейли Телеґрафу" (енд Морнінґ Пост): „Навіть коли взяти під увагу запевнення німецького правительства, що теперішні маневри вповні нормальні, то годі заперечити, що неспокій викликаний ними у сусідів Німеччини цілком узасаднений. Всі памятають іще насильне заняття демілітаризованої Райнської зони й окупацію Австрії. Европа знає також, що оба ті акти зовсім не вичерпують програми Ґітлєра... Отже в нинішніх напружених відносинах булоб лучше, якби такі вправи були менше ефектовні".—Лондонська „Нюс Кроникл" стверджує, що мимо всіх успокоюючих заяв німецькі маневри дальше викликають тривогу в анґлійській публичній опінії: хоч урядова пропаґанда старається доказати успіх миротворної політики Чемберлена, але лучше глянути правді в очі навіть тоді, коли та правда наймрачніша, ніж пережити новий серпень 1914 року.

Передовик „Шавбігне", орґану дуже ворожого Третій Німеччині, в 33 ч. також застановляється над тим, чи величезні маневри се поважна річ, чи тільки блєф, який має помочи шантажувати світ. І пише:

Правдоподібно одно і друге. Підприймається такі кроки, щоб кождої хвилі можна було вскочити в війну — і се наступить, коли на горизонті покажуться якінебудь шанси перемоги... Німецька економічна ситуація погіршується катастрофально. В пятьох літах майно німецького народу перемінено у зброєневі вартости. Просто „відписати" сей непродуктивний капітал — річ неможлива. Муситься зробити його таким, щоб приносив дохід, а се можна зробити тільки війною. Великанська воєнна машина скінчена, вона сегодня найбільш дорогоцінне добро Німеччини, без того Німеччина булаб убога. На створення тої машини зужито всю внутрішню силу. Колиб та машина остала незужиткована, наступилоб банкроцтво. Всі критики від літ предсказували, що мусить наступити упадок такої господарки. Тепер він перед дверми. Біржа сиґналізує занепад, податкова шруба перетягнена, мимо всіх драконських законів капітал з Німеччини втікає, добігає кінця дотеперішне державне й господарське фінансування... Щось мусить статися. Можна булоб відвернутися від автаркії (самовистарчальности), від господарки намістями, від зброєння, се привелоб на шлях повільного уздоровлення, — але наперед довелоб до внутрішньої кризи. Або — пролом на зовні, здобуття нового терену, нових сирівців, нових ринків збуту, чужого богацтва, чужих обєктів визиску: се був первісний плян, але зовнішньо-політична констеляція утруднює його, робить його дуже ризиковним, може й неможливим. В усякому разі хто знає націонал-соціялізм, уважатиме більше правдоподібним насильний пролом, до якого змагається з дикою енерґією, в поті й судорогах.

Як на орґан абсолютно ворожий Ш-й Німеччині сей погляд доволі ясний, припускає навіть можливість перемоги Німеччини на випадок війни, бо пише, що її плян „може" неможливий. Видно і такому орґанові заімпонували величезні маневри, яких Европа в таких розмірах ще не бачила.

Нема сумніву, що в світі приготовляється нова спроба сил і що перед нами нова форма її. Колись та спроба сил наступить. Ми не знаємо, як вона скінчиться, знаємо тільки те, що велика кривда, яка діється українському народові, може знайти кінець в тій новій спробі сил, коли скрізь у згоді й постійнім контакті будемо боронити інтересів свого народу. Орґанізуймося, порозуміваймося, будьмо в постійнім контакті між собою, як лицює членам народу, перед котрим може бути велика будучність.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

„Пулкольонії" у Сх. Галичині.

В польській пресі появилося звідомлення Головної Управи „Товаржиства Школи Людовей" про акцію польських півкольоній у Сх. Галичині. З нього довідуємося, що орґанізацією півкольоній по селах займалися такі товариства як ТШЛ, „Звйонзек Обивательськєй Праци Кобєт", „Кола Господинь Вейских" і т. п. Приготування тривають цілий рік. Вони полягають на збиранні фондів, вишколі провідниць і т. п. В червні с. р. Головна Управа ТШЛ у Львові зорґанізувала 18 тижневих курсів для провідниць літніх кольоній у Сх. Галичині. На тих курсах вишколено 1.058 курсанток. Зі звідомлення виходить, що в 1933 р. було польських півкольоній у Сх. Галичині 33, в 1934 р. понад 100, в 1935 р. 305, в 1936 р. 750, в 1937 р. 1.700. На підставі тимчасових обчислень с. р. було 2.500 польських півкольоній у Сх. Галичині.

Заступна військова служба.

В часі найближчої осені й зими до заступної військової служби покличуть: 1) поборових, перенесених до резерви без відбуття чинної служби, себто понадконтинґентових категорії А з рр. 1908, 1909, 1910 і 1913; 2) осіб, перенесених до резерви або зачислених до загальної мобілізації зі зброєю або без зброї не в поборовому віці, або старших — до 50 року життя.

Поморський легіон.

„Дзєннік Бидґоскі" звідомляє з Мальборґу, що в тім місті сформовано „Поморський легіон" з Німців, польських горожан, які нелеґальною дорогою дісталися до Сх. Прусії. Легіон складається тепер з двох полків по 3 куріні. Незабаром його стан мають побільшити до 8 полків. Поморський легіон має взяти участь в сегорічних маневрах на терені Східньої Прусії.

Совітський бюрократизм.

В редакції „Ізвестій" відбулася нарада представників комісаріяту народного промислу і двох комісаріятів хліборобства СССР і РСФСР. Зібрані жалувалися на бойкотування нових керівників, на бюрократію й на брак орґанізації. Як доказ бюрократії наводили приклад, що про добру або злу опінію урядника рішає скількість пересиджених у бюрі годин. Часті конференції, які тривають нераз цілу ніч аж до рана, відбиваються відємно на справности урядників, що слідуючого дня сплять у бюрі. На видайність праці урядників впливають відємно тяжкі умовини прожитку. Урядники не працюють над собою і крім ґазет не читають нічого. Дістатися до комісаря або його заступника дуже трудно. Лекше пішки зайти до Рязаня, ніж дістатися до комісаря у важній справі.

Воздушний договір.

„Дейли Екснрес" пише, що німецьке правительство задумує виступити з двома проєктами: обмеження воздушних зброєнь і заборони бомбардування відкритих міст. Ґітлєр порушив цю справу в розмові з ґен. Віеменом і ґен. Бальбо. Тепер німецьке правительство хоче запросити до Берліна британського міністра летунства Кінслея Вуда, щоб з ним обговорити згадані справи. Канцлєр Ґітлєр виступить зі своїм проєктом аж тоді, коли переконається, що його проєкт приймуть прихильно великі европейські держави.

Італійці виселюють Французів.

Аґенція Аваса доносить з Ніцци: Італійські власти повідомили мера пограничної громади Ізоля, що французькі горожани, які мають посілости в долині Шатійон по італійській стороні, мають покинути їх до 48 годин. Евентуально одержать вони місяць часу на зібрання плодів, спровадження череди та вивезення рухомостей.

Нове політичне вбивство у Франції.

Кілька днів тому в Марні під Парижем виловили трупа мужчини з відтятою головою, подірявленого кулями і пробитого штилєтом. Поліційні власти переконані, що се труп особистого секретаря Троцького, Рудольфа Клємента, який місяць тому зник у таємних обставинах. Троцький зараз по зникненні Клємента заявив, що його секретар впав жертвою ҐПУ. Характеристична річ, що удар штилєтом на тілі Клємента цілком подібний до ударів, від яких погибли російський економіст Навашін та Летіція Туро, вбита у підземній зелізничці в Парижі. Вбийників Навашіна і п. Туро не викрито. Один правий французький часопис пише, що визначний діяч французької комуністичної партії інтервеніював у властей, щоб справі вбийства Клємента не надавали великого розголосу.

Араби не згодяться на поділ Палестини.

Емір Савд, наслідник престолу савдської Арабії, який перебуває тепер в Лондоні, заявив представникам преси, що Араби ніколи не згодяться на плян поділу Палестини та заявився проти іміґрації Жидів до Палестини. Одночасно додав, що Араби не відчувають вродженої ненависти до Жидів; нпр. в часах переслідувань в середньовіччу багато Жидів знайшло захист в арабських державах.

Перенесення історичного замку.

Американці хочуть купити й перевезти до Злучених Держав Північної Америки анґлійський історичний замок „Кестль Лодж" у ґрафстві Шропшир. Анґлійські історики й археольоги сильно схвильовані тим і домаґаються, щоб правительство заборонило продажу замку, одної з найкращих історичних памяток Анґлії. „Кестль Лодж" був колись одною з твердинь, побудованих Анґлійцями в 13 ст. на ґраниці тоді ще незалежної Валії. В тім часі Валія провадила безнастанні війни з потомками Вільґельма Завойовника. Потім замок був резиденцією британських „ґрафів-маркізів". У 16 ст. за Генрика VIII жила в нім Катерина Араґонська, а в 18 ст. перемінено його на тюрму. В 19 ст. в замку уряджено кольонію для малолітніх переступниць. Тепер замок належить до сера Персі Бравна.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Німці про польсько-українські взаємини

В 5-му числі місячника „Дер Дойтше ім Остен" появилася стаття про польсько-українські відносини, які автор змальовує ось як: Польська преса і польські офіційні круги відносяться з симпатією до руху судетських Німців, одначе ця симпатія не безінтересовна. Польщі йде про те, щоб позискати при сій нагоді засадниче поліпшення положення польської меншини в Чехословаччині. Одначе, як це вже нераз бувало, Польща держиться спочатку ззаду, коли в той час Німці борються в першій лінії, і щойно коли Німці справу виграють, Польща використає прецеденс і зголосить, на ніщо вже не наражаючися, свої претенсії. Справа судетських Німців причиняється крім того до віддавна вже бажаного польсько-словацького зближення. Се одна причина, для якої Польща в справі судетських Німців зберігає прихильну невтральність. Одначе у відношенні до своїх меншин Польща не задумує витягнути ніяких консеквенцій з чехословацької справи. Автономічні домагання Українців дальше відкидають уряд і польське громадянство. Як обоснування свого поступування польські чинники подають, що Польща національна державна, а не як Чехословаччина держава національностей. Се обоснування, твердить автор, не видається дуже сильне, коли візьмемо під увагу, що в Польщі є 40 відсотків нац. меншин. Особливо Українці, які в ніякому разі не чуються на замешкалих ними теренах гістьми, але господарями, не можуть якось погодитися з польською політикою. Домагання автономії, видвигнене через них знов останніми часами, було й є дальше засадничою їх вимогою. З іронією відноситься автор до голосів польської преси, яка твердить, що „мається тут до діла з німецькою роботою". Таке твердження позбавлене глузду. Прецінь Німцям залежить тепер на безоглядним спокою на східному відтинку. Дальше автор обговорює питання чисельности Українців. На підставі польського перепису Українців є около 4 і пів міліона. Автор доходить до заключення, що Велика Україна займалаби простір около 620.000 кв. км. з 50 міл. населення, в тому 40 міл. корінних Українців. Переходячи до справи польсько-українських відносин від часів світової війни, автор підкреслює, що тоді, коли сов. Україна тішилася сякою-такою автономією, Українці, польські горожани, вважали свою приналежність до Польщі за деякого роду провізорію, бо їх стремлінням було відорватися від Польщі і прилучити замешкані ними землі до української совітської республики. На щастя для Польщі в Совітах курс загострився, українська автономія сталася фікцією й Українці в Польщі хоч-не-хоч погодилися з фактом приналежности до Польщі. В 1935 р. польський уряд започаткував „нормалізацію", яку одначе польська сторона вела в спосіб дрібничковий і нерішучий. Польські політики по смерти Ю. Пілсудского не зрозуміли великої ідеї маршала, який по забезпеченні собі західнього фронту в 1934 р. всі сили хотів обернути на остаточну розвязку української справи. Під тиском публичної опінії польські політики відступили від щирого засадничого здійснювання нормалізації, повернули до польонізаційної політики на східніх і південно-східніх окраїнах і тим самим запропастили одну з великих нагод осягнути те, щоб Українці позитивно устосунковувалися до Річипосполитої. Помилкою було також, на думку автора, започаткування руху серед загумінкової шляхти Підкарпаття, що зовсім непотрібно роздражнило Українців. Непотрібна була також боротьба з гр.-катол. духовенством. Тепер Українці всі свої зусилля спрямували на господарські справи, сталися самовистарчальні і навіть бойкотують Польщу. Майбутність, на думку автора, не представляється корисно для Польщі. Природній приріст Українців значнішний, ніж природній приріст Поляків (Українців прибуває щорічно 100.000), а щоденні виснажуючі сутички з Українцями вимагають від Поляків величезного накладу сил, потрібних деінде. („Новий Час, 188).

Напередодні шкільного року

„Мета" в ч. 33 принесла статтю п. з. „Напередодні відкриття шкільних брам". В ній читаємо м. ін.: „Повновартісне виховання дітвори можливе лише на тривких релігійно-національних основах. Ми свідомі цього, що така виховна праця мусить початися від ранніх літ, у рідних дошкіллях, які повинні вкрити густою мережею всі наші міста, містечка й села. Здаємо собі також справу з цього, що добре релігійно-національне виховання може повести лиш релігійний та свідомий національно виховник, що якслід розуміє й оцінює інтереси Церкви й нації, які з собою якнайтісніше лучаться. Не лише при науці релігії, чи рідної мови мусять домінувати ці два важні чинники; кождий предмет, що його викладають у школі, мусить бути насвітлюваний власне з релігійно-національного становища. Кождий предмет, ба навіть кожда лекція мусить давати якнайбільше матеріялу до передумання й дискусії на релігійно-національній площині. І вкінці саме відношення учителів до учеників у школі й поза школою та їх приватне життя мусять вповні відповідати завданням, що їх маємо виповнити. Сьогоднішня дійсність і шкільна політика не роблять багато надій на те, що наша молодь може бути так вихована, як цього вимагають Церква й нація. Зовсім навпаки. І тому лиш наші приватні, рідні школи, наші бурси, захоронки й вкінці освітньо-виховні організації та установи мусять хоч частинно по своїй найкращій можности реалізувати постуляти українського релігійно-національного виховання, якого жадає від нас не лише сучасність, але й майбутність нашого народа. Такі постуляти мусять висувати в першу чергу самі родичі при всяких нагодах, чи то в „Батьківських Кружках", чи то на всяких зїздах, конференціях і т. п. Врешті родинний дім, що сьогодні являється одною з найперших оборонних твердинь у боротьбі за релігійно-національне виховання нашої дітвори й молоді, мусить стати дійсно виховною установою, що надавалаб напрям і кермувалаб вихованням молоді через ціле її життя, аж до часу, коли вона вповні розвине в собі всі ті чесноти, що ціхують правдивого лицаря Христа й української нації".

Недоля українського вчительства

„Діло" в ч. 185 під таким заголовком принесло статтю, в якій м. ін. читаємо: Кураторія Шкільної Округи у Львові перенесла „для добра школи" учителя п. Гр. Лилика з Полюхова Вел. перемишлянського повіту до Ценева бережанського повіту. В р. 1926 перенесли його „для добра школи" з Лагодова по викінченні провізоричного шкільного будинку. Помешкання подобалося учителеві Полякові з сусіднього села, де не було шк. будинку. Пішли в курс тайні доноси і вчитель, що вложив багато праці і свого власного гроша в будову, опинився в новій місцевости, де школа була підперта кількома стовпами і грозила заваленням. Знову взявся він до праці і вибудував новий, мурований шк. будинок, та ще його не викінчив, як вже дістав покликання перед лікарську комісію. Мотиви того передчасного покликання були злочини, на які зрештою Кураторія кілька разів давала свою згоду: будує читальню! Властиво не була то читальня, але кооперативний дім, та і це не подобалося польським гурра-патріотам, тому пішли доноси до львівських властей. Мотиви теперішнього перенесення діяметрально протилежні і взаємно суперечні, а саме: не веде суспільної праці і є „тихим" українським політиком. Як не кием то палкою. Робив щось учитель — було зле, а не робить нічого в селі — також зле. В даному випадку трагедія полягає в тім, що розділили вчителя від жінки, яка лишається дальше в Полюхові і мусить опорожнити помешкання молодшій від себе на 10 літ учительці. Зліквідувати в такий короткий час дорібок майже цілого життя — це прикрість, получена з найбільшими втратами. Вправді дружина-вчителька моглаб перенестися до чоловіка, але як старша, слабого здоровля учителька з ревматизмом мусить зрезигнувати з тої можливости тому що шкільний будинок в Ценеві мурований з мокрого каменя. В літі спливає він водою, а в зимі стіни покриваються морозом. До такої школи переноситися вчителеві в 32 році служби це те саме, що положитися до гробу. Перед війною всі справи перенесень переходили через засідання членів шкільних рад: окружної і краєвої, в яких брали участь представники гр.-катол. обряду і вчительства, котрі почувалися до обовязку боронити вчительство перед нелюдяною та химерною поведінкою інспекторів. Тепер переводить всі перенесення „для добра школи" кураторія або шкільний інспекторат без перевірки закидів і без дисциплінарного слідства. За будову людових домів дістає польське вчительство похвали, аванси і кращі посади, а від Українців вимагають або „сполечней праци" в польському дусі, себто просто діяльности у протиукраїнськім дусі, або чекає їх догана за — брак суспільної праці! Коли український вчитель працює на українському суспільному полі — чекають його доноси, шикани, перенесення або емеритура. Учитель ніколи не довідається правдивої причини перенесення, живе під гнітучим вражінням, що зробив якийсь незнаний йому злочин, а що совість в нього чиста, тому в тяжкім болю, смутку й огірченні з затисненими зубами переноситься на нове місце осідку. Рештки українського вчительства на терені Сх. Галичини живуть у безнастанній тривозі за свою долю. Вершком нетолеранції супроти українського вчительства треба вважати факт перенесення українського вчителя за те, що він вів (діловодство) кооперативу.

Гумор. — Мрія Єжова. — Шеф чрезвичайки Єжов читає опис довжезного китайського муру й зітхаючи каже: „Ах, якуж величаву екзекуцію можнаб урядити під такою стенкою!

Гумор. — Що ви думаєте про теперішню міжнародню ситуацію? — Вибачайте, але я не компетентний, бо я не психіятр.

Генляйн і Українці

„Нова Жечпосполіта" доносить з Праги, що Генляйн підчас останнього побуту в Берхтесгадені дістав припорученння навязати тісний контакт з українським рухом на Закарпатті, особливо з діячами, які походять зі Сх. Галичини. На ціли субвенціонування українських діячів і преси, яка пропагує німецько-українське зближення, виасигнувано Генляйнові спеціяльні суми. Це сталося мабуть тому, що дотепер український рух на Закарпатті був чехофільський і виступав проти Генляйна. Тому Берлін звертає увагу на діячів з Польщі. Говориться також, що цілий осередок української протипольської ірриденти перенесено з Берліна до м. Аш, осередку Генляйна, бо звідти ближче до Польщі. — В сій писанині є очевидно тільки само правди, що в недавній вістці про 25 міліонів, які Українці мали дістати від Німців. Не скриває сего й україножерне „Слово Народове", за яким подаємо сю вістку. Воно пише: „Остання вістка має чисто пропагандивний характер. Чехи знають, що Поляки не терплять українського сепаратизму. Отже тою дорогою Чехи хочуть підбурити польську опінію проти Генляйна"...

Видалення німецького епископа

Німецькому епископові Шпролеві відібрано право побуту в Віртенбергу. Причиною сего заряджения було те, що епископ Шпроль був одиноким горожанином у своїй окрузі, який здержався від участи в виборах у квітні с. р., що мало викликати демонстрацію населення проти нього. Епископ Шпроль відкинув домагання добровільного покинення дієцезії.

Стріча Рансімена з Генляйном

В неділю 28 с. м. відбулася друга стріча льорда Рансімена з Генляйном на замку кн. Гогенльоге. В розмові взяли участь також члени штабу Рансімена Астон Гветкін і Пето та посол німецько-судетської партії Кундт. Розмова тривала понад годину. По її закінченні в політичних кругах розійшлися поголоски, що Астон Гведкін предложив міродайним чинникам в Лондоні конкретну розвязку чехословацької справи.

Гітлер і Вільгельм II

З приводу великих осінніх маневрів у Німеччині часописи поміщують знимки, які представляють канц. Гітлера між військом. Побіч для ретроспективного погляду поміщують, вперве від приходу націонал-соціялістів до влади, старі знимки, що представляють Вільгельма II підчас маневрів б. цісарської армії.

Військові зарядження в СССР

„Таймс" звідомляє про основну реорганізацію червоної армії в округах київській і білоруській. Ті округи найважніші зі всіх округ европейської Росії, бо там концентрується одна третина цілої совітської сухопутної армії і воздушної фльоти. Гарнізони обох згаданих округ у военному поготівлі. Рівночасно зміцнено совітську лінію Мажіно на польсько-совітській границі та створено нову військову півокругу, яка буде резервою для білоруської округи.

Кінець війни в Китаю?

Представник японського міністерства заграничних справ заявив, що заняття м. Ганков правдоподібно закінчить війну в Китаю, та се не буде означати цілковитої ліквідації китайської справи. Японські власти матимуть перед собою дуже довгу працю над господарською відбудовою та політичним упорядкуванням величезної країни. В першій мірі треба буде повести енергійну акцію проти комуністичних впливів і „людового фронту".

НЕБЕЗПЕКА ДАЛЕКОСЯГЛИХ ЗМІН

в державних устроях.

Наша доба, післявоєнний час, стоїть під знаком далекосяглих змін у державних устроях. Скрізь бачимо боротьбу проти „демократизації" суспільностей, що досягла свого найвищого вершка в XX столітті. Під фірмою „демократії" почали були в суспільностях ділати сили, що властиво з демократією, себто з народоправством, нічого спільного не мали. З одного боку була се плютократія, велика фінансієра, що з метою своєї власної користи, а не користи „народу", змагала до обмеження абсолютистичної форми правління; з другого — чинники „інтернаціональні", соціялісти, що в той спосіб могли запанувати над душами громадян, видерти їх зпід льояльної підлеглости абсолютній монархії. Іншими словами — була се боротьба за владу над громадянством, а провадилася вона не в лицарський спосіб, правдою та зброєю, але брехливими „демократичними" й матеріялістично- дарвінськими доктринами і грішми, підкупством. Що вислідом одного й другого був моральний розклад суспільности, се їм було байдуже. Підкопання релігії було рівнозначне з захитанням моральности, що жорстоко мститься нині на суспільностях. „З природи добрі й без релігії", за брехливими кличами тих доктрин, люди нині наповняють вязниці за вбивства, грабунки, дефравдації й подібні вчинки в такій мірі як ніколи передтим. Продажність довела до звірячого егоїзму, безсердечности, гулянок — і контрасту люксусу з одного боку, біди й нужди з другого боку.

Не диво, що такі „блага" й усвідомлення їх дійсного режісера мусіли довести до ліквідації такої „демократії". Найздоровіші й найблагородніші чинники почали проти того стану реакцію, що нераз не перебирає в засобах. Отже обсервуємо майже в кождій европейській державі протижидівський рух, виступи проти масонерії, соціялістичних інтернаціоналів, лібералізму й „демократії" вище означеного типу. В державах, де такі чинники опинилися при владі, бачимо з одного боку зміцнення влади держави, досить зближене до давнішого абсолютизму, з другого — обмежування громадянських прав під кличем „боротьби з анархією" й „зміцнення влади".

Око історика й соціольога досить скоро помічає суспільну суть і значіння сих реформ, може вказати їх анальогії в суспільнім розвою, в історії, й визначити їх властиве місце. Отже по своїй суті се чергова фаза боротьби за владу. Проти „демократичних" урядів опанованих інтернаціональним капіталом виступила реакція місцевих, національних чинників, що бажають здобути владу. Звідси ті рухи „націоналістичні" (чому не національні?), протикапіталістичні й протисоціялістичні, протикомуністичні, протимасонські. Звідти походять кличі господарської самовистарчальности (автаркії), домагання національного характеру штуки й науки, навіть в окремих випадках „расова теорія", змагання до усунення жидівських впливів на духовість нації („арійський параграф" у Німеччині). Кличі про зрозуміння потреб суспільности нових національних провідників дають їм, так сказатиб, легітимацію до влади й переводження в короткім часі дуже радикальних реформ. Досить подібно було й при вводженні абсолютизму, грецьких тираніях і т. п.

При всьому тому декуди дається завважити перетягнення струни. Змагання до удержавнення ріжних форм суспільної організації, напр. у Польщі обезпеченевих установ, асекурації від вогню (ПЗУВ) з примусовим обезпеченням і т. д., далі до т. зв. омніпотенції держави, доводить до надмірного обтяження громадян і до великого обмеження їх громадянських прав. Сі права, „старі хартії вільности", громадянство добувало в довгій, століття триваючій боротьбі з владою. Стан був такий, що державний провід повставав з завойовників, які силою факту держали повноту влади, сперту в першу чергу на своїй фізичній силі. Громадянство, нащадки підбитих, старалися при кождій нагоді видерти для себе якісь привілеї. Дуже добрий примір дає т. зв. ленчицький зїзд 1180 р. в Польщі, Велика Хартія Вільности 1215 р. в Англії, трохи пізніша Золота Булля в Угорщині й ін. Надрозвій егоїзму з одного або другого боку — коли громадянство досягає надмірних прав (стара Польща), або держава скуплює завелику абсолютну владу (передреволюційні Франція й Росія) — однаково трагічний у своїх наслідках (упадок Польщі, революції в Франції й Росії). Бо рідко коли знаходиться дійсно законне оправдання до сильного обмеження прав громадянства й реформи переводиться більше або менше насильною дорогою (напр. славні „баденівські вибори" в Австрії, тощо). Коли реформа поміркована, громадянство бачить і усвідомляє собі необхідність її та все на неї погодиться. Але коли перетягається струну, робиться се запоспішно, непідготовано психольогічно, то така реформа викликає в суспільності обурення. Зараз помічається недосконалості в правлячім таборі, починаються заворушення, агітації й т. п. Порядне й послушне досі громадянство починає бунтуватися, серед нього агітують темні сили, часто висланники нових претендентів до влади (теп. „людовий фронт"). Провід мусить бути дуже вартісний морально, щоб йому підчинялися тоді!

Оскільки страшніше виходить боротьба за владу в національно суцільних країнах при нетактах, а то й надужиттях проводу — в нинішні часи! За плечима покривджених (фактично чи фіктивно) стоїть тепер червоний „оборонець", подібно як передтим „демократичний", з обіцянками „раю". В той спосіб удається йому розділити націю на воюючі між собою табори. Для нього такий стан ідеальний, для нації трагічний. Страшний примір Еспанії, де під покришкою громадянської війни зударилися два імперіялізми, — німецько-італійський з одного боку, московсько-совітський з другого, — дає ілюстрацію для стану, який виходить з неприродного поділу на воюючі табори внутрі одної нації. Перетягнення струни владою чи правлячим табором дає підклад до таких „еспанських" відносин...

Треба виїмкової моральної вартости й політичного такту провідників держави, щоби при нагоді не дійшло до кривавого бою внутрі одної нації.

Мусить панувати гармонія між національним урядом і громадянством. Сеж уже не чужі завойовники, що підбили собі край, але своя кість і кров. Коли між ними доходить до конфлікту, моральна вартість нації паде. При нагоді громадянство обіцяє завісити свою владу на ліхтарні. З другого боку такі відносини витворюють своєрідну „фільософію" моменту: треба рвати, доки час, бо буде запізно. Хвиля бюрократизму й деморалізації заливає тоді цілі країни. Гармо-

РОЗІТА ФОРБЕС

Будень на кінці світа

Враження з Патаґонії.

„Чим частіше приходжу між людей, тимбільше вмію цінити мої вівці", сказав мій господар, що мене гостив і з котрим я вже обїхала більшу часть Патаґонії. Він їхав пять днів автом, щоб мене очікувати на зелізничій стації. Він віз мене тепер назад до фарми його товариства, що мало пів міліона морґів поля і кількасот тисяч овець.

Патаґонію, найбільше полудневу частину американського суходолу, називають „кінцем світа". Вона належить безсумніву до овець, до міліонів і міліонів овець. Половина Патаґонії жиє, здається, з овець, а друга половина з крадежі овець.

Моє перше враження було — вражінням великої пустки. В тім понурім і на людей біднім краю не видно навіть міліонів овець, бо кожда з них має пересічно по 5 морґів пасовиска для себе.

Де є загороди, тягнуться вони рівно як шнурок безконечними милями. Погляд паде тут і там на побілілий від сонця кістяк звіряти, що замоталося у дротянім плоті.

Коли дорога перебігає між обгородженим полем, то вона звичайно 50 метрів широка. Адже вона служить населенню великої околиці як одинокий шлях лучби. Кождий їздить в тім краю, навіть полонені. Я бачила відділ з 7 вязнів, що їхали на своїх власних конях. Їх стерегли 2 поліцаї. Вони властиво їх не стерегли, тільки їхали перед ними. Вязні, що мали перед собою майже тритижневу подорож до найблизшої вязниці в м. Равсон, могли отже цілком легко втечи. Одначе вони виглядали досить вдоволені зі своєї долі. Впрочім кара за вбивство виносить там пересічно тільки 4 до 5 літ, а більшість засуджених випускають вже по відбуттю половини їх кари, бо вязниці переповнені. За „брутальний морд" засуджують деколи на кару до 25 літ вязниці. Одначе в Патаґонії істнують все можливости, втечи перед такою строгістю закону. Про „брутальний морд" говорять в Патаґонії щойно тоді, коли убийник поломить ще один або два ножі на своїй жертві — після її убиття.

Другого дня нашої подорожі, що провадила нас все дальше на полудне, рух на дорозі обмежився до одного тягарового воза або двох їздців на годину. Струсі бігали через ту дорогу. Їздці були закутані у величезні шалі, що лишали вільними тільки їх очі під крисами їх обширних чорних капелюхів. Їх плащі прибирали на вітрі дзвонувату форму і хиталися підчас ґальопу з одної сторони на другу як вітрильний корабель на бурливім морі. Їх револьвери були сховані під купою одягів, що разом з природною отилістю кождому їздцеви надавала вигляду людського бальону. Бо на полудне від Ріо Негро кождий чоловік і кожда жінка носять на собі тілько кусків одягу, кілько він чи вона мають. Роздягатися се для Патаґонця чинність, що вимагає значного часу і богато терпеливости. Одначе продовж 8 місяців в році, коли тепломір показує 25 степенів низше зера, люди в Патаґонії власне не роздягаються.

Коли ми не могли більше знести зростаючої студіні — віяв вітер острий як бритва і ріки були покриті 40 цм. грубою верствою леду — висіли ми з авта і зблизили сірник до найбільшого недалекого корча, що називається „ненео". В нім повно живиці. Він зараз і запалах котів. Без тої огріваючої купи вогню, що вмілівіч вибухає полумінь, ледви чи моглиб видержати на вільнім воздусі мо-

нії нема. В воздусі висить буря, що часом дає про себе знати страйками. Непевність і нервовість огортає всіх. Люди оглядаються за рятунком і — бачать вишкірені зуби сусідських імперіялізмів...

Стан грішника в упадку — ось образ такого громадянства. І се не лише символ, не лише метафора. Є свої гріхи в суспільнім житті, вони такі самі, як і в приватнім: нарушення Божих законів. Людина — образ і подоба Божа, і грішить той, хто не відноситься належно до людини. Трактувати людину як податково-військову одиницю, а не признавати її моральної істоти, не вільно. Образа людської гідности знаходить свої манівці, щоб пімститися. Вона творить ненависть до насильників, творить невдоволений елемент, громадян „другої кляси", матеріял податний на всяку аґітацію, на суспільний фермент. В той спосіб гріх мститься.

Подвигнутися з такого стану упадку суспільність може також лише так, як упавший грішник. І таксамо шлях до відродження провадить через віру й католицьку Церкву. Піднесення гідности людини, признання в ній образу й подоби Божої, піднеслоб і самопочуття „горожан другої кляси". Закон Божий в основі суспільного життя, звідки усунула його раціоналістична демократія, — ось рівновага й гармонія, якої недостає нинішнім суспільностям. Б. Австрія, Ірляндія, бельґійські рексисти, еспанські націоналісти свідомо вступили на сю дорогу. Але переважно гріхом нових націоналістичних рухів є характеристичне поганське пятно, що часто вискакує в смішній, театральній подобі „новопоганської віри", в яку її „вірні" не вірять. В державній практиці се поганство виявляється в змаганні виганяти чорта Велзевулом — анархію й большевизм фізичною силою. Тоді карані не бачать морального права в караючої руки!

Константин Великий зі своєю зявою хреста й напису: „Сим побідиш" остане символом правдивої й тривалої перемоги. Без хреста й Закону Божого тривкої перемоги не буде. Сьогодні й українська суспільність богата в терпіння, що вийшло з суспільної дисгармонії. Перед нею, так перед майбутньою владою, як і перед громадянством, є дві дороги: з Богом, або без Бога. Перший шлях веде до перемоги, другий до руїни. А відомо з історії, що в нас руйнувати є кому. Тому майбутній провід має виїмково тяжке завдання — й мусить усувати всі колоди. Громадянство ж повинно перевиховатися. Але не буде ніколи тривких здобутків, коли не використається даного Провидінням досвіду, який дає хочби сьогоднішня Европа! Т. К.

розні ночі „трапери", що женуть стада худоби сотки кільометрів до найблизшої зелізничої стації.

Я була щаслива і вдоволена, що ми добилися до господарського будинку фарми. Масивний, білий, камінний дім з дахом з поцинкованою зелізною бляхою, окружений глиняними хатами. В них мешкали робітники, півкровні Індіяни. Моя гостителька, Шкотка, посадила мене недалеко величезної печі, що огрівала цілий дім. Та се вимагало відваги, зробити ужиток з нагоди предложеної купелі. Бо тепла вода по дорозі з кухні до купальні ставала студеною. І віддих чоловікови там майже замерзав і ручник ціпенів між пальцями.

Бараняча печеня становить суттєву часть кождого обіду. Я довідалася, що кождий „пуестеро" має право на 62 фунти мяса тижнево, не тільки, щоб прохарчувати себе і свою родину, але також погостити кождого „пеона", що шукаючи роботи переїзджає зі своїм ліжком, зложеним зі скір лями і привязаним до сідла. Бо в Патаґонії поширений погляд, що подорожний, коли йому відмовити мяса, має право вбити худобину і насититися.

(Кінець буде).

10 літ нового Добромиля

Історичний центр католицького відродження нашої країни, колиска обновленого василіянського Чина — добромильський монастир ОО. Василіян — обходить цього року десятиліття своєї основної віднови і вслід за тим десятиліття своєї інтензивної праці, так внутрішньо-наукової, як і релігійно-церковної. Вже своїм домінуючим положенням над містом та недалеким низом, що ширшає відси аж по княжий город Перемишль і дальше, був сей монастир немов символом того євангельського зерна, яке 50 літ тому згорою так благословенно і спасенно тут зростало... Зерна, що його кинув в пору на добромильські ниви Господній сіяч, старець з Ватикану, славної памяти папа Лев XIII.

Кільканацять літ тому сей монастир був одною великою, жахливою руїною, засуджений невідрадними повоєнними обставинами на загладу. Тому великою заслугою є і буде, що тодішня Управа ЧСВВ не позволила на такий сумний, жалюгідний кінець сеї історичної обителі Чина, як на се заносилося вже від кільканацяти літ. Що так сталося, що добромильські руїни несподівано і розмірно скоро ожили, це заслуга тодішнього протоігумена галицької провінції Чина бл. памяти о. Анастазія К а л и ш а та може ще більше — тодішнього секретаря і прокуратора провінції, Впреп. о. Йосифа З а я ч к і в с ь к о г о, тепер ґенерального секретаря і прокуратора при головній Управі Чина — Архимандрії, в Римі.

В 1928 році почався основний та коштовний ремонт монастиря і церкви. Від 1902 року, коли то головно з санітарних причин залишено цей дім, а на місце новіціяту Чина обрано Крехів б. Жовкви, аж до 1928 року зуб часу та ще більше воєнна хуртовина привели цей гарний колись монастир до такого оплаканого стану, що в 1928 році не знали від чого починати роботу і чи взагалі починати. На поверсі ні одна келія не мала стелі, на партері значна частина кімнат — також облаками була покрита... Стіни, коридорі, офіцини, словом все, що держалось іще купи, мало вигляд справді вифлеємський. Хто знає, які суми вложено тоді у віднову цього дому, той зрозуміє, як дуже лежало на серці Управі Чина спасти і воскресити отсі многомовні руїни від повної заглади! А нині, після основної печаливої віднови і розбудови, стан дому (як кажуть очевидці) куди кращий від того, що був за часів великої добромильської реформи в 1882 р., після віднови дому ОО. Єзуїтами. Як і годиться такій важній обителі, матері всіх зреформованих василіянських монастирів тут у Галичині, за Карпатами і ген за морем.

В тутешнім клявзуровім городі за монастирем стоїть іще по нині дуже цінна памятка зперед 50-ти літ, ширшому загалові невідома, а якаж дорога і велика! Це мала, камяна печера між квіттям, серед городу, а в ній ясна подоба Владичиці світу. У стіп її перші новики добромильської реформи відправляли в місяці травні щирі, сердешні молення до Богородиці, що дали відтак почин до пізніших славних маєвих набожеств, таких сьогодні в нашім народі улюблених і знаних! Біля цього марійського санктуарія в цім добромильськім затишші зродився ввесь новітній марійський культ на наших землях, особливо ця прегарна травнева його форма! З мурів добромильського новіціяту поширилася отся гарна практика по інших зреформованих василіянських монастирях, а звідтам, після деяких проб і вагань, перейшла безапеляційно в край, в найдальші його закутки і сьогодні в релігійнім житті нашого народу займає одно з перших місць. Творець марійського набожества на місяць травень і композитор численних популярних релігійних пісень *), бл. пам. о. Мелетій Лончина пять літ тому упокоївся в тімже монастирі тай лежить блаженним сном усього пару кроків вище від того місця, де ще як молоденький новик разом зі своїми співновиками молився і співав пісні у стіп скромної, тихої статуї Богородиці... Єдиний живий та німий свідок тих гарних, святих хвилин, тих перших травневих набожеств на нашій землі — це дрібний прочитан (блющ), що кількома паростами несміло вється по сірім каменю постументу тієї печери... Це той сам, що його „перед віками" насадили тут рука і серце безіменного молодого новика. Його тіло напевно давно вже у гробі зотліло, а добре його діло і його любов та пієтизм до Богородиці остали і на довго ще остануть. Направду, небо і земля минуться, а слова й обітниці Господні за добре діло тай заплата за нього — не минуться... Ось така мова і така наука-рефлєксія з дрібного корчика прочитану, що його насадила рука невідомого монаха василіянина 50 років тому у добромильськім клявзуровім городі, у стіп Небесної Неньки. А скільки того прочитану — дорощого від усіх самоцвітів світу — насадили в Божім саді-винограді, — в серцях і душах людських відтоді аж по сьогодні — всі ті безіменні Божі садівники, що вийшли з отсих добромильських, тихих мурів...

Що добромильський монастир сьогодні в такім гарнім стані, що він окраса і релігійний центр околиці та гордощі галицької провінції Чина — це також чимала заслуга першого і світлого його ігумена: Впр. о. Йосафата Л а б а я ЧСВВ, тепер ректора української папської семинарії ім. св. Йосафата в Римі, що почав і через пять літ (1928—1933 рр.) жертвенно трудився біля віднови дому. Він то холодні, вогкі, непривітні мури замінив у здоровий, ясний, милий і вимріяний для студіюючої молоді дім-монастир. Від 1928 до 1935 р. містилися тут фільософічні студії, що тривали два роки. Пересічно було 25—30 клириків-студентів, 6 священиків-професорів та 5—6 братів. Від двох літ приміщено тут вищу монашу ґімназію (схоластикат). Клириків у мин. шкільному році було 43, священиків 7, братів 8. Теперішній ігумен цього дому Впр. о. Йосиф Г а л а б а р д а ЧСВВ — людина метка і визначних педаґоґічних та адміністраційних здібностей.

Яка важна й конечна ся найдальше на захід висунена станиця Чина СВВ, а водночас усі ті другі, розкинені по наших землях, що кажучи мимоходом живуть з капіталу осьтут зложеного, доказом того велика, небувала досі фреквенція довколичного й подальшого населення на сьогорічнім відпусті Преображення Господнього на добромильській горі. Коли так було глянути на ріжнобарвний

*) Витай Діво; Вседіва Марія; Назарета, любий цвіте; Не опускай нас; Перед престіл Серця Твого; Прийдіть всі до мене; Славім всі Серце; В страсі і покорі, Піснь побіди і б. інших. (Церковні Пісні, Жовква 1926 р.).

килим народу, що заляг був у сім дні всю площу і припав до могутніх стін дому, здавалося, що це велелюдна перепросьба синів і внуків за клевети й тяжкі обиди, кидані 50 літ тому батьками на ті св. мури; кріпко вірилося, що це сатисфакція, експіяція за колишні крики й насміхи з тих кращих синів народу нашого, що за покликом св. Духа і Його помазанника з Ватикану прямували в добромильське затишша на велике жниво... Сьогорічний празник Преображення Господнього на добромильській чернечій горі і взагалі кожде більше свято-торжество на сім св. місці — то дрібна частина того вогню, що тут палав і відси промінював колись на ввесь край. Молитовний настрій тисячів богомольців, радість, що била з їх опалених облич, поважне число каянників, були вимовною ілюстрацією слів, почутих того дня у св. евангелії: „Господи, добре нам тут бути!" Співану, торжественну Службу Божу на широкій вигідній естраді біля храму відправив заслужений парох м. Добромиля, Всч. о. кан. Іван Господаревський, діяконували: Всеч. оо. Александер Щеснюк з Нового Міста та проф. Юрій Ковальський з Добромиля. Співав хор василіянських клириків, що з теплом і розумінням віддав наші прегарні церковні мельодії. Перед самою відправою ігумен добромильського монастиря Впр. о. Й. Галабарда довершив акту посвячення нового дзвону, якому надано імя Володимира. В часі співаної Служби Божої піднеслу проповідь мав згаданий вище о. ігумен, визначний проповідник. Всеч. Отці душпастирі сусіди своєю численною приявністю піднесли це свято, доказуючи тим, що солідаризуються з Чином та з його добромильською станицею, що радіють з її праць та успіхів, що в обличчі грядучих небезпек надіються на неї, чого речником був Всесв. о. крил. Маринович з Війська, декан добромильський. — Обновленій добромильській обителі, колисці всіх обновлених василіянських монастирів — в першім, цвітучім її десятилітті бажаємо від серця дальших гарних успіхів і Божої опіки та благословення!

(ч)

Наказ Кагановича поетам

На припорученя Л. Кагановича в редакції часопису „Індустрія" відбулося зібрання поетів для обговорення справи створення масових пісень для робітників тяжкого промислу. Зібрані поети зобовязалися написати пісні про сталевий народній комісаріят, про Стаханова, про московське метро і т. п. Крім того рішено притягнути до складання пісень також робітників.

Запаси нафти на вичерпанні

Французький геольог проф. Шарль Жабок зложив на днях у Французькій Академії Наук звідомлення зі своєї поїздки по Кавказі й Ромунії. Проф. Жабок досліджував стан підземних резервуарів нафти та услівя, в яких вона повстала. Його висновки мають характер не лише чисто науковий, але й практичний. Проф. Жабок дійшов до переконання, що нафта повстала не внаслідок простої сполуки вугля й водня під впливом величезного підземного тиснення, як думають многі геольоґи; на його думку в повстанні нафти все і всюди велику ролю відограють органічні осади, які продовж століть переходять глибокі хемічні переміни й постепенно перетворюються в рідкі углеводні. Проф. Жабок прослідив форму й розміри підземних збірників нафти в Росії й Ромунії. Се величезні полоси, прикриті зверха непромакальною матерією і наповнені рідкою нафтою та ґазами. Тиснення ґазів викликує рух нафти вгору в формі фонтан. Запаси нафти, на думку проф. Жабока, невеликі. Вони вистарчать найвисше на 50 літ. Коли вичерпаються засоби европейської нафти, наука удосконалить виріб „синтетичної нафти".

Кілька міліонів злотих викинено в болото.

В господарських кругах ґдині велике вражіння викликала вістка, що управа помірів морського побережжа у Вейгерові, яка істнує від 1927 р. і коштує державний скарб около 250.000 зл. місячно, закинула всі дотеперішні праці як злі та невідповідні й зачала все від початку. Таким чином кілька міліонів злотих викинено в болото... Як причину сего подають те, що на чолі мірничих установ стоять нефаховці.

Цифри говорять...

У звідомленні, що його виготовив для ґенерального прокуратора СССР Вишинського його заступник на Україні, є ряд цікавих цифр про розправи совітської влади з непокірним населенням. В останніх двох місяцях засуджено в УССР на смерть 114 „ворогів народу", з чого 107 присудів вже виконано. З засуджених на смерть 73 особи належали до компартії, 29 працювало в партійних комітетах, 8 займало військові становища, 4 працювали в комісаріяті внутрішних справ і 36 в господарських установах.

Магістраля Москва — Мінськ.

В останньому часі большевики приспішили будову стратеґічної магістралі Москва — Мінськ. Вона буде довга на 700 км. На цілім просторі будуть уставлені бензинові стації. В половині шляху збудують великий готель. Магістраля буде полученa бічними шляхами з Можайськом, Вязмою, Оршею і Смоленськом.

Нова сесія Союзу Народів.

Дня 5 вересня с. р. зачнеться нова сесія Союзу Народів. На порядку нарад знайдуться переважно справи технічного і господарсько-адміністраційного значіння. З політичних справ на порядку нарад знайдуться: звідомлення спеціяльної комісії з праць над реформою Союзу Народів та звідомлення в справі обмеження зброєнь. Крім того на порядку нарад знайдеться справа вибору членів ради С. Н. Як відомо, в 1926 р. рішено щороку вибирати до ради С. Н. трьох непостійних членів на три роки. С. р. вигасають мандати Польщі, Ромунії й Еквадору. Покищо не вирішена справа чи Польща зголосить і на дальше свою кандидатуру на члена ради Союзу Народів.

Офензива на Ганков.

Японці зачали велику офензиву на першу оборонну лінію м. Ганков. В акції беруть участь частини всіх родів зброї. Бої ведуться в трьох провінціях: Анґуей, Кіянґсі і Гупеґ. Війська, які ділають наполудне від Янґтсе, ввійшли до м. Джуічанґ на полудневий схід від м. Кіюкянґ і перейшли до провінції Гупеґ. Друга колюмна посувається здовж зелізниці Кіюкянґ — Нанчанґ, решта здовж озера Поянґ.

Не буде війни.

Американська преса оповістила інтервю з льордом Бівербруком, одним з найбільших пресових магнатів Анґлії. В інтервю льорд Бівербрук заявив, що Европі не грозить війна ні в біжучому році, ні на слідуючий рік. Льорд Бівербрук висловив надію, що колиб мало дійти до нової війни, то Анґлія не буде до неї втягнена.

Лікарський фейлетоник.

Про людей

які ніколи не мають часу.

В останньому часі пізнаємо щораз ліпше чинности щитової залози і недуги, викликані забуренням у функціонуванні сего орґану, дуже важного для життя. Щоправда знаємо вже віддавна хоробливе побільшення щитової залози в формі т. зв. воля, яке стрічаємо доволі часто, особливо між підгірським населенням, знаємо також т. зв. недугу Баседова, яку викликує надмірний розвиток щитової залози. Ся остання недуга проявляється витріщенням очних галок, худотою, нервовим подразненням, дрожанням рук і т. п. Одначе тепер знаємо вже і те, що надмірна чинність щитової залози може проявитися дуже часто в „дискретний" спосіб, не викликуючи назагал ніяких виразних хоробливих проявів, тільки деякі зміни психічного стану і характеру даної особи. Давніше не звертали на ті річи ніякої уваги і ніхто не припускав, що відповідальність за те спадає на щитову залозу. Одначе сьогодні, коли ті прояви знані і коли люди переконалися, що можна їх безслідно усунути через операцію відповідної частини щитової залози, — бачимо ті симптоми часто і доходимо до висновку, що надмірний розвиток щитової залози се недуга дуже поширена. По чім пізнати людей діткнених сею недугою? Є деякі характеристичні ціхи, по яких можна їх негайно пізнати. Це передовсім люди незвичайно активні, можна їх назвати „ґіперактивними": мусять працювати безнастанно, без перерви, без відпочинку. Притім працю виконують дуже скоро, бо не можуть працювати помалу, не мають терпеливости. Звичайно виконують кілька ріжних праць одночасно; такі люди в праці, мимо енергії, невитревалі і змінливі, дуже легко томляться. Ся безнастанна змінливість і хитість, получена з надмірною вражливістю тих осіб, з пошукуванням нових вражінь та постійною зміною ділянки праці, викликує те, що їх праця, мимо інтенсивности, звичайно мало успішна і до нічого не доводить. Характеристична річ, що недужі здають собі знаменито справу зі свого психічного стану, зі своєї надмірної активности, хитости, змінливости і нездібности до ніякого відпруження і при тім усім зберігають здоровий, нормальний розум. Тим здоровим розумом ріжняться від тих, які терплять на дійсні психічні забурення. В деяких випадках долучаються ще інші прояви характеристичні для надмірного розвитку щитової залози, а саме: пальпітація серця, велика спрага, легкість змін кольору обличча, шиї, карку і, дуже типічна ціха, скора втрата ваги тіла. Наверха нема ніяких окремих ціх, хіба те, що ті особи мусять носити великі ковнірці, бо мають звичайно грубу шию. Частинне усунення щитової залози дає в тих випадках знамениті висліди. Поставлення властивої діяґнози нелегке і получене з великою відповідальністю. Бо легко помилитися і приписати щитовій залозі психічні забурення, які повстали нпр. на тлі вродженого психопатичного стану або неврастенії. В таких випадках операція замісць помогти пошкодить. Тому дуже докладні лікарські оглядини, получені з довгою обсерваціею й основним пізнанням недужого, позволять лікареві поставити властиву діяґнозу і рішити про спосіб лікування. Усунення частини щитової залози позволяє недужим особам вернутися скоро до повного фізичного здоровля та до відзискання цілковитої психічної рівноваги.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Пастирський лист німецьких епископів. В неділю 28 с. м. у всіх костелах Німеччини відчитано підчас богослужень пастирський лист нім. епископів, який видано у висліді конференції німецького епископату в Фульді. В Берліні в катедрі св. Ядвиги той лист відчитав епископ німецької столиці гр. Пройсінг. Пастирський лист дуже обширний, бо має поверх 20 сторін друку; читання його тривало коло 45 хвилин. Лист зредагований в формі спокійній, але рішучій. Провідна думка листа — рішуче домагання, спрямоване під адресою державної влади, припинення боротьби з ідеєю християнства взагалі і з католицизмом зокрема та вицофання з терену новопоганської пропаганди. Пастирський лист стверджує на вступі, що боротьба з Церквою не тільки триває дальше, але ще загострилася; уживається щораз більше безоглядних засобів для припинення розвитку Церкви і відібрання їй допливу нових вірних. Як приклад переслідування Церкви німецькі епископи наводять: унеможливлення ротенбурґському епископові виконування його пастирських обовязків і приневолення його до покинення діецезії, напади на Св. Отця, перешкоди, що їх роблять молоді у виконуванні релігійних практик, усування і зневажування хрестів, висмівання Церкви підкреслюванням відемних проявів її життя, обвинуваченння духовних в неморальному житті без позову перед суд. Всупереч волі Церкви впроваджується з цілою безоглядністю нехристіянський супружий закон. Робиться Церкві — каже дальше пастирський лист — закиди, що сприяє большевизмові, коли в дійсности якраз Церква се найбільш непримиримий ворог і головна перешкода в розповсюдненні комунізму. Всупереч тим усім підозрінням — стверджує пастирський лист — католицькі епископи признаються до держави і національної спільноти також в її новій формі, отже не можна висувати безпідставного твердження, що сучасне відношення державної влади до Церкви се тільки реакція на її поставу до держави й народу. На закид, що боротьба між поодинокими віроісповіданнями абсорбує забагато сил німецького народу, пастирський лист відповідає ствердженням, що безперечно більше сил коштує сучасна боротьба з християнством. Коли це християнство, як думають його вороги, дійсно пережите і спорохнявіле, то чомуж докладається таких величезних зусиль і старань, щоби знищити те, що вже само валиться? Пригадуючи Христові слова, що пекольні брами не переможуть Церкви, і покликуючися на її істнування від двох тисяч літ, німецькі епископи домагаються припинення боротьби з християнством, бо ця боротьба причиняється перш за все до розбиття німецького народу. (ПАТ).

Католицьке шкільництво у Франції. Сучасний стан католицьких шкіл у Франції представляється ось як: 5 академічних шкіл (Париж, Ліон, Ліль, Анже, Тулюза) з 410 професорами і 4.219 студентами; 909 середніх шлік (571 мужеських, 338 жіночих) з 13.000 професорів і 160.000 молоді обох полів; 2.918 вселюдних хлопячих шкіл та 7.519 дівочих шкіл; число дітей у тих школах виносить 1.061.000; 39 технічних шкіл (професійних). Тими школами завідують „Дієцезальні синдикати для вільних шкіл" (еколь лібр), Союз „Приятелів вільного навчання" (400.000 членів) і „Союз родичів". („Досіє де ль'Аксіон Попілер").

Православний епископ Закарпаття др Дамаскин, Серб з походження, покинув свою дієцезію в Дубовій і виїхав до Сербії. Наступником дра Дамаскина буде др Володимир Раїч.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН засудили в Золочеві Степана Галамая з Плугова на 3 роки вязниці і позбавлення горожанських прав на 10 літ.

В ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ ВАРШАВИ розійшлася вістка, що одна з посольських груп зголосить внесок у справі скликання надзвичайної сесії парляменту або в справі приспішення буджетової сесії.

З ДНЕМ 1 ЛИСТОПАДА, вже по сегорічній осінній сесії Союзу Народів, наступить ліквідація польської постійної делеґації при С. Н.

У ВАРШАВІ відбулася нарада виконного комітету „Стронніцтва Людового" в справі участи людовців у самоврядних виборах. Всі члени комітету заявилися за участю в виборах з двома застереженнями: 1) чистоти виборів, 2) зміни соймової ординації перед кінцем каденції теперішнього парляменту.

ПОЛЬСЬКА АҐЕНЦІЯ АҐРАРНА довідується, що в Польщі не буде спеціяльного міністерства апровізації.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО виготовило нові пропозиції, які мають бути підставою дальших переговорів з партією судетських Німців.

КОНРАД ҐЕНЛЯЙН та його найближчі співробітники мають взяти участь у конґресі націонал-соціялістичної партії в Нірнберґу.

КОМІТЕТ СУДЕТСЬКИХ НІМЦІВ оповістив комунікат, в якім дозволяє членам нац.-соціялістичної партії уживати сили в боротьбі з противниками в обороні своїх інтересів.

РОМУНСЬКА АҐЕНЦІЯ Радор, подаючи каментар до порозуміння осягненого в Бледі з Мадярщиною, потверджує вістку, що Ромунія й Югославія порозумілися вже з Мадярщиною в справі національних меншин. Одинока Чехословаччина не полагодила тої справи з Мадярщиною.

В ЮГОСЛАВІЇ відбулася реконструкція правительства. М. ін. уступив міністр війни ґен. Любомир Маріч. На його місце іменовано шефа ґен. штабу Міляна Недіча.

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ у Празі вручив чехословацькому правительству гострий протест проти статті в щоденнику „Моравско-слезски деннік", яка ображує німецьку армію. Посол домагається відповідного покарання винуватих та запевнення, що на майбутнє подібні статті більше не появляться.

В БЕРЛІНІ відбулася величава військова ревія перед канцлером Ґітлером і реґентом Ґортієм. Участь у ревії взяли: 28 військових формацій і 16.000 вояків, 1.500 авт, понад 300 гармат і 150 літаків.

БЕРЛІН відвідала ґрупа французьких офіцирів резерви.

НЕПОРОЗУМІННЯ, яке повстало між премієром Далядіє і крайною лівицею, притихло під впливом міжнародніх подій.

НАД РІКОЮ ЕБРОМ ведеться один з найбільших дотеперішних боїв в Еспанії як під оглядом скількости військ, що беруть в нім участь, так і під оглядом сили артилерійського бомбардування й летунських налетів.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ анґлійської фльоти відбудуться у вересні і жовтні с. р.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР в Токію запротестував перед японським правительством проти нападу японських літаків на китайський комунікаційний літак, який курсує між містами Гонґконґ і Ганков.

ТУРЕЧЧИНА будує за анґлійські ґроші дві пристані на Чорнім Морі, одну в м. Чатал-Аґзі, другу в Трапезунті. Пристань у Трапезунті має бути важним осередком транзиту між західньою Европою й Персією.

ЄҐИПЕТ рішив впровадити загальну військову службу.

Гумор. — Що значить парадокс? — От напр. коли математик жениться з необчислимою женщиною, то се парадокс.

НОВИНКИ

Початок нового шкільного року пересунено з 3-го на 5-го вересня.

У Львові на розі вулиць Мохнацького і Супінського зачнуть незабаром будову Радієвої Палати. Тепер бюра львівської радіовисильні містяться при вул. Баторія 6.

В часі сьогорічних Східних Торґів відбудеться у Львові зїзд польських купців і промисловців Східної Галичини. Протекторат над зїздом обняв воєвода др Білик.

Львівська біржа обходитиме в днях 8—10 вересня 25-ліття свого істнування. Це найстарша біржа в Польщі і стоїть на 2-ому місці в Польщі щодо оборотів.

На зелізничому шляху Львів—Камінка Струмилова біля стації Жовтанці вискочив з рейок товаровий поїзд. У катастрофі погиб один кондуктор, 3 особи ранені.

Місячні й тижневі білєти у підміському русі подорожіють з днем 1 жовтня. Підвишка цін не відноситься до тижневих робітничих білєтів.

Загально-освітній ліцей СС. Василіянок у Станиславові одержав повні права державних шкіл.

В с. Чортіж у Журавенщині поліція перевела ревізію у двох господарів: Якима Пасічника та Якова Пакіша. По ревізії поліція обох арештувала і відставила до поліційної станиці в Ляхівцях Зарічних.

Жидачівське староство заборонило дальше ведення садка у Володимирцях, мотивуючи се тим, що „не перестерігається правильника, бо в садку не співають державного гимну"...

В Білобожниці, чортківського повіту, поліція арештувала Теофіля Пшеничняка. Причина арештування невідома.

В Добромилі два невідомі осібняки напали в день на помешкання місцевого судді Смольницького. В хаті була тільки жінка судді. Бандити під загрозою револьверів забрали 10 зл. та щадничу книжечку. Поліція шукає за напасниками.

Рівне має 16 вселюдних державних і приватних шкіл з 5.844 дітьми, 6 середніх шкіл з 1759 учнями та 5 професійних шкіл з 1.184 учнями. Разом ходить у Рівному до всіх шкіл 8.787 учнів.

У Білозорці, кремянецького повіту, кольоністи й вояки КОП-у побудували костел. На будову дістали грошеву підмогу з „Товаржиства Розвою Зем Всходніх."

В с. Новосілках, томашівського повіту, створили нову римо-катол. парохію. Відкриття парохії відбулося дуже торжественно.

Православного місіонаря о. Казновецького, якого поліція арештувала за проповідь, звільнили з арешту, бо не могли доказати йому ніякої вини.

У Бересті на Поліссі розвязали українське культурно-освітне т-во „Просвіта". В мотивах розвязання згадано „закиди політичної натури"

В Пинську відбувається курс для 150 учителів вселюдних шкіл, переважно з Познанщини, Поморя й Варшави. Курс має запізнати тих учителів з умовинами праці в польськім селі.

Новим начальним директором польського радія у Варшаві іменували дотеперішнього начального директора ПАТ-а Конрада Лібіцкого.

Гумор. — В якім часі бажалиб ви собі жити? — В часі цісарства у Франції. — Таж тоді раз-у-раз були війни. — Так, але тоді лиш оден чоловік уважав себе Наполеоном.

Гумор. — Жебрак.: Ласкава пані, дайте щось бідному, я вже 30 днів не їв. — Пані: Маєте тут, дідусю, золотого, зїсте собі обід, але скажіть мені, як ви так довго видержали. — Я їв в ночі.

Гумор. — Професорські квітки. — Найтрудніші мови на світі баскійська і турецька. Особливо баскійська мова така трудна, що навіть Турки не розуміють її.

З лікарської опіки в суспільних обезпечальнях можна було користати дотепер тільки продовж 13 тижнів. Мін-во суспільної опіки опрацювало листу 104 заразливих недуг, які уповажняють до значно довшої лікарської помочі.

Група адвокатських аплікантів з Кракова в числі коло 30 осіб внесла скаргу до Найвисшого Адміністраційного Трибуналу проти розпорядку міністра справедливости про замкнення листи адвокатів і адвокатських аплікантів на 7 літ.

Державні уряди можуть давати зачети на платні тільки тим контрактовим працівникам, з якими заключено умову на необмежений час.

На запити заінтересованих подаємо до відома, що справа Господарської школи згляднo Курсу для абсольвенток середніх шкіл буде вирішена зпочатком вересня б. р. і щойно тоді зможемо оголосити речинець вписів і ін. — С. С. Василіянки у Станиславові. 66- 1—2

В Хусті на Закарпатті побудували перший великий шпиталь, коштом 20 міліонів чеських корон. Шпиталь зможе помістити 400 недужих. Кошти будови покрив Краєвий Уряд на Закарпатті.

У пражському парляменті невідомі справники намалювали на стіні вінди свастику і надпис „Гайль Гітлер".

В Ленінграді помер у 69-ому році життя відомий російський письменник Олександер Купрін. Він жив до 1936 р. на еміграції у Франції, опісля вернувся до СССР та жив там у нужді.

З 13.060 нафтових шибів у СССР чинних є тільки 8.493, себто 65%. В 1938 р. мали урухомити 2.330 дотепер неактивних шибів. Орган „Індустрія" сумнівається, чи ту цифру осягнуть.

В австрійських Альпах впали в останньому часі обильні сніги. В долинах внаслідок великих дощів вилили ріки та спричинили величезні шкоди.

В Німеччині продають газові маски по 5 марок за штуку. Між населенням ведуть велику пропаганду в справі закупна тих масок.

У Східній Прусії працює при укріпленнях 20.000 людей, в тім 1.000 мешканців Ґданська. Крім того 50.000 людей працює при т. зв. лінії Зіґфріда, яка повстане між Францією і Німеччиною.

Німецька пливачка Вендель переплила канал Ля Манш за 15 годин і 25 хв.

Коло м. Ніштореші в Добруджі тічня вовків напала на череду овець і розшарпала 54 штуки. З огляду на часті напади вовків ромунське мін-во хліборобства визначило премію у висоті 350 леїв за кождого вбитого або отроєного вовка.

В Будапешті помер граф Юрій Шехений, провідник мадярських католиків.

4 швайцарські військові літаки розбилися над кантоном Швіц в дорозі до м. Люґано, де мала відбутися військова ревія. У катастрофі погибло 6 офіцирів-летунів, 2 важко ранені.

Гумор. — Вакаційник каже до пані дому, в якім винаймає кімнату: Кімната гарна, але не сподобався мені вид з неї на ту подрапану стіну. — Пані: Завтра скажу ту стіну поґіпсувати на ново. Чи ще чого хочете?

Гумор. — Вимовна жінка. — Як я тобі сподобалася в тій німій сцені? — Я справді подивляв тебе.. Не думав я ніколи, що ти можеш мовчати цілих дві мінути. Боюся тільки, чи се тобі не зашкодить на здоровлю.

Італійський шпитальний корабель „Каліфорнія" прибув до Неаполю зі східної Африки з транспортом хорих в числі 57 офіцирів, 35 підофіцирів та 553 рядовиків і робітників.

В Італії правительство скасувало холодну і мертву форму „пан" та для більшої сердечности наказало всім уживати форми „ви" або „ти".

На підставі розпорядку міністра війни всі італійські прапори й військові знамена будуть мати побіч гербового щитика сабавдського дому цісарські орли на знак нової ґідности італійського монарха по проголошенні імперії.

Льорд Галіфакс, відомий анґлійський державний муж, у вільних хвилях пише книжки й оповідання про духів і спіритизм. Того рода література дуже розповсюднена в Анґлії.

На летовищі Гетфільд (Анґлія) підчас пробного лету розбився літак „Альбатрос", призначений до трансокеанічної комунікації. Пільот і три пасажири врятувалися.

В м. Скетгорп в Анґлії зловили чотиротонового кита, довжини 9 м. Кита викинула буря на пісок і там його зловили.

В Туреччині відбувається вистава турецького промислу. На виставі показують скляну людину, експонат, що викликав правдиву сензацію на парижській виставі. Скляна людина говорила спершу тільки по німецьки, тепер по невеличкій операції автомат говоритиме також чистою турецькою мовою.

Бразилійське правительство розвязало всі жидівські сіоністичні орґанізації в Бразилії. У мотивах подано, що на підставі нових бразилійських законів чужинцям не вільно вести ніякої політичної роботи.

Японію навістила жахлива повінь. 2.000 домів опинилося під водою.

Гумор. — Чи мігби ти мені сказати, яка ріжниця між „мало" і „багато"? — Можу сказати. От напр. цегла: коли будувати дім, то одної цегли мало, але коли з третього поверха впаде комусь цегла на голову, то се багато.

Поспішний поїзд Лідда — Єрусалим заатакувала повстанча ватага у віддалі 8 км. від Єрусалиму. Один арабський поліціянт погиб. Подорожним зрабовано всі дорогоцінности. На задержаний поїзд наїхав інший поїзд. Число ранених і вбитих невідоме.

В Злучених Державах Північної Америки комуністи опанували 608 видавництв.

В Ню-Йорку у підземній зелізниці наступив зудар між двома поїздами, що їхали з великою скорістю. 3 особи вбиті, 50 ранених.

З Кабулю, столиці Афґаністану, перевезли літаком до Берліна 11-дневне немовля на операцію до найлучших спеціялістів.

Спорт. Другий з черги метч в осінній рунді Україна програла в Ряшеві з місцевою Ресовією у відношенні 1 : 3 (0 :2). Наша дружина виїхала на сей метч у сильно здекомплетованому окладі. Напад був найслабшою лінією України. Гра стояла на низькому рівні. — Друга наша дружина в окружній лізі „Сян" програв також на виїзді зі стрийською Погонею 1 : 8 (1 : 4). Сян покищо призвичаюється до важких мистецьких метчів і ще нераз програє, заки набере боєвого духа і рутини. По сих метчах наші обидві дружини заняли в табелі ліґи далекі місця: Україна 9-те з відношенням точок 2 : 2, воріт 4 : 4, Сян останнє місце, маючи 6 точок утрачених і відношення воріт 3 : 14. Чолівку табелі творять львівська Лехія, ярославський ВКС та Ресовія.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Маски льорда Блекнея.
МУЗА: Життя удвійку і Джентельмен вірить жінці.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: Кохання в кайданах.
РОКСІ: Пострах Монголії.
СТИЛЕВЕ: Чорний пірат і ревія Борунського.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ ОЧІКУВАНИЙ АЛЬМАНАХ

За велич нації

виданий у двацятьліття відродження Української Гетьманської Держави 16/29 квітня 1918 року.

Книга історично-ідеольоґічна. Містить у собі статті отсих авторів: Босий В., Гец М., Годований Ст. др, Гомзин Б., Губчак О. мґр., Деркач Гр. др, Думін О., Євтимович В., Ковалів П., Коструба Т., Кужім В., Луцький В., Мурашко В., Назарук О. др, Пасіка М., Пачовський В., Пеленський Й. др, Пріцак О., Черкасенко С., Шемет С.

Велика ріжнородність змісту, статті на історичні й ідеольоґічні теми, спомини про 1918 рік, важні проблеми, поезії, численні, незнані досі знимки!

Мистецька обгортка!

Редакційна Колеґія: Пасіка Микола, мґр. Карпишин М., Коструба Т.

За книжку на 156 сторін друку великого формату ціна лиш 4 зол. 50 сот. На порто долучити 50 сотиків.

Замовляти в книгарнях, або просто на адресу:
мґр. Михайло Карпишин, Львів, Ринок ч. 43 (в канцелярії дра Лещія).

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/1 стор. 180. — зол., 1/2 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/1 стор. 280.— зол., 1/2 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 4 вересня 1938. Ч. 67 (1167)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Ромунія розбудовує меншинне шкільництво.

Ромунська аґенція Радор звідомляє, що ромунське міністерство освіти рішило не ліквідувати меншинних шкіл. В округах з мішаним населенням, в яких досі не було меншинних шкіл, рішили відкрити кляси для меншин при ромунських школах. Ся вістка вказує, що ромунське правительство прочуває великі зміни в світі і наперед примінюється до них.

Канцлєр Гітлєр на інспекції укріплень.

Канцлєр Гітлєр в окруженні кількох ґенералів перевів інспекцію укріплень під м. Кель, на французько-німецькій границі напроти Штрасбурґа. Інспекція тревала цілу годину. В тім часі здержано всякий ґраничний рух на тім відтинку. Французький часопис „Ентрансіжан" пише, що укріплення коло м. Кель не мають аж такого великого значіння, щоб вимагали інспекції самого канцлєра Гітлєра. Одиноке їх значіння полягає на тому, що вони лежать кількасот метрів від французького Штрасбурґа і через те набирають символічного значіння. Візиту канцлєра Гітлєра, кінчить згаданий часопис, належить уважати за свого рода політичну демонстрацію під адресою Франції й навіть Великої Британії.

Англія в обличчі загрози війни.

В Лондоні під проводом премієра Чемберлена відбулася нарада міністрів у справі положення в середній Европі. По нараді оповіщено комунікат, який каже, що міністри апробували дотеперішню акцію прем. Чемберлена. Покищо не передбачується нового зібрання міністрів у згаданій справі, але міністри перебуватимуть в невеликій віддалі від Лондону. Премієр Чемберлен виїхав на замок Белмораль, у Шкотії, де перебуває король Юрій VI.

Нові підстави до переговорів з судетськими Німцями.

З Праги звідомляють, що чехословацьке правительство виготовило отсі підстави до дальших переговорів з судетськими Німцями: 1) Введення кантонального устрою. В тім устрою місце дотеперішних країв Чехії, Моравії, Словаччини й Закарпатської Руси малиб заняти кантони в числі 23. Кантони мають мати можливо однородну національну структуру. 2) Щоб уможливити докладне обговорення того проєкту, правительство хоче предложити судетським Німцям та іншим національним ґрупам 3-місячне перемиря. 3) Чехословацьке правительство задумує здійснити „тимчасову програму", здійснюючи свої обітниці зґл. найпильніші домагання судетських Німців та інших національних ґруп.

Як Жиди консолідуються.

В Ню-Йорку повстала „Рада охорони жидівських прав". До неї входять представники чотирьох центральних жидівських орґанізацій у Злучених Державах Північної Америки: Американсько-Жидівського Конґресу, Американсько-Жидівського Комітету, Бнеі-Брітґ та Жидівського Робітничого Комітету. Раду покликано на підставі постанов пітсбурґської наради в червні с. р. Спеціяльна комісія виробляє тепер форму порозуміння з іншими жидівськими орґанізаціями у Злучених Державах Північної Америки в справі співпраці з Радою.

Нові тайни Рену.

Преса звідомляє, що Німці скінчили будову чотирьох тунелів, що ведуть попід велику ріку Рен між містами Кобленц і Аахен (Аквісґран). Ті тунелі одноторові і призначені тільки для перевозу військ в часі війни. Праця над їх будовою відбувалася в великій тайні. Кінці тих тунелів на західнім березі Рену замасковано в той спосіб, що вони виходять на подвіря великих фабрик.

Велике замішання в Тибеті.

Місіонарі звідомляють з Тибету, що там помер Ялтсаба, намісник Даляй-Лями, що його іменем управляв Тибетом. Вістка про його смерть викликала завзяту боротьбу за владу в Тибеті між земельними власниками, зорґанізованими в „ґурді", партією Молодих Тибетанців, начальниками трьох найбільших монастирів коло Льгасси та представниками армії. В Тибеті панує велике замішання.

Караються за зле поведення зі звірятами.

Львівське староство карає за уживання до праці коней ранених, кулявих, перетомлених або виголоджених. М. ін. покарані: власник пекарні Е. Ґабель на 100 зл. і знов на 300 зл., перевізник Фінкельштайн з Радехова три рази на 50 зл., 100 зл. і знов 100 зл., візник Макула на 20 зл., перевізник Зіґель зі Стоянова на 60 і 100 зл., Ст. Подгорек зі Стоянова на 30 зл.,М. Баранецкий з Тернополя на 50 зл., М. Малачиньский з Зимної Води на 30 зл., Й. Дудек з Липник 20 зл., Ілько Гнатів 50 зл., В. Дахнович 30 зл., В. Бачинський з Лисинич 30 зл., Д. Іващишин з Лозини 10 зл., за привязання хорого коня до воза Гайт з Миколаєва 20 зл., джокей С. Богобовіч за биття перегонового коня 20 і 30 зл., за гнання невіддоєної корови Еренвірст з Жовтанець 30 зл., за те, що тримав повязані кури в магазині Шпац у Львові 15 зл. На ті кари треба звернути увагу нашим людям, особливо тим, що їдуть до міста. Взагалі на добре поведення зі звірятами звертається замало уваги. Коли се наступить, може звернуть увагу і на людей.

Цвіти свіжі кілька місяців.

Професор мічіґанського університету в Америці Карло Д. Ларю відкрив спосіб, як на кілька місяців задержати свіжість цвітів. Він наперед стерилізує цвіти в розтворі брому, в нім держить їх десять мінут. Потому мочить цвіти в агарі. Агар се напів прозрачне „желе" з мінеральних солей і з цукру. Деякі цвіти по такім спрепарованні їх не тільки не вянуть, але пускають навіть нові парости.

Як піднести нарід?

Кілька практичних актуальних справ з области нашого ремесла і промислу.

Удержування сільських хлопців у бурсі, хочби ощадно, по селянськи веденій бурсі, се в нинішніх селянських умовинах для біднішого селянина справа непосильна. Длятого в багатьох випадках можнаб уладити для хлопців науку ремесла таки в селі, на місци, спроваджуючи кваліфікованого майстра на село. Маємо чейже і нині ріжних майстрів, які ведуть своє ремесло на селі, як от ковалі, колодії, шевці, в останніх літах вже також кваліфіковані кравці, звичайно Жиди, які шиють сільським елеґантам новомодні „жакети" і „пумпи". Вони держкать при собі по одному-двох хлопців, яких опісля визволюють на челядників.

Знаю в однім підгірськім селі кравця-Жида, який веде своє кравецьке ремесло з великим поводженням, бо зеднав собі широку славу доброго кравця між сільською молодю. Значну частину заплати за кравецьку роботу бере він від хлопців у споживних предметах. В його варстаті стало працює кілька молодих Жидів, навіть мешканців недалекого міста. Він визволює тих хлопців-кравчиків на кравецьких челядників.

Такого способу навчання ремесла можуть хопитися також наші біднші селяни, особливо в тім випадку, коли буде йти справа про введення в село якоїсь галузи селянського домашнього промислу. Порозуміється між собою 10-12 біднших селян, які хочуть учити своїх дітей якогось відповідного ремесла. Вони шукають майстра і годять його до навчання ремесла своїх дітей таки у них, на селі. Тепер скрізь є досить безробітних, або малоробітних майстрів у містах. Є багато челядників, які вже мають право провадити самостійний варстат, але не мають досить гроша на уладження відповідного варстату в місті. Неодин з них радо згодиться піти на село і там провадити своє ремесло та учити селянських дітей, коли спілка селян-батьків дасть йому в натурі помешкання і будинок на варстат, може ще шматок огородця й оплату в харчевих припасах за науку хлопців. Таким способом можнаби скоро і приступно для біднших селян виучувати сільську молодь ремесла і дати початок такій чи іншій галузі домашнього промислу.

Наші урядовці заточенці оповідають, що у всіх селах довкола Варшави, Лодзі й інших промислових міст середньої Польщі біднші селяни поголовно займаються ріжними галузями домашнього промислу. Приміром цікава річ, що значна часть ткацьких (текстильних) виробів з Лодзі виробляється не в самій Лодзі у великих механічних фабричних ткальнях, але в околичних селах, по селянських хатах, на ручних, але змодернізованих, ткацьких варстатах. Цікаве також, що в часі господарської скрути неодна велика трацька фабрика в Лодзі перестала працювати, але домашні ткацькі варстати в дооколичних селах не запереставали роботи, бо мали досить замовлень. В часі скрути показалося, що домашній промисл витреваліший на всякі господарські невзгодини як фабричний промисл. Видко, він дешевше працює.

Тут здається маємо до діла з тимсамим господарським явищем, яке спостережено в хліборобстві. Господарську скруту далеко лекше видержують тепер

дрібні селянські господарства, як великі, фільварочні.

Коли селяни підваршавських сіл можуть провадити домашний шевський промисл, коли селяни під Лодзею і під іншими тамошніми містами можуть провадити ткацький промисл, то длячого не малиб його провадити наші селяни? Всі ті новітні черевики (мешти), які нині купують в міських склепах по містах і місточках наші хлопці і дівчата за дорогі гроші і так легко гублять їх у бездонних весняних і осінних болотах по наших сільських улицях, виробляють підваршавські селяни! Щож то за велика штука спровадити до села доброго шевського майстра, навчити робити „мешти" молодь в селі, опісля завязати спілку і продавати такі „мешти" у власних селянських склепах по наших містах і містечках.

Тожсаме з ткацькими виробами. Ручні, уліпшені ткацькі варстати не такі дорогі, щоб їх не міг купити наш дрібноземельний селянин або спілка таких селян. Остаточно не так тяжко затягнути позичку в наших кредитових установах. Вистане тепер спровадити до села майстра ткача, що знає добре ткати новітні перкалі чи „цайги", і ткацький промисл цілком певно розвинеться також по наших селах.

З ткацьким промислом лучиться промисл фарбування тих перкалів, „цайгів" і „струксів". Зновже з тим промислом лучиться промисл виробу готової селянської одежі, блюзок та штанів, цайгових і струксових. У нас в кождім місточку кождого торгового дня продають чужі крамарі цілі стоси готових одягів, що їх самі шиють по домах. Чомуж не малиб сего робити самі селяни продовж нашої такої довгої, бо поверх півріччної, зими. Або трикотарство і виріб панчіх. Нині є вже околиці в нашім краю, де буквально всі, молоді і старі, носять трикоти, а жінки і дівчата панчохи. Чи конечно мають для наших селян робити трикоти і панчохи польські підміські селянки і наші містечкові і маломістечкові Жидівочки? Нема ніяких труднощів той нескладний домашній промисл взяти у свої руки.

А питання капіталів-грошей? Треба гроша на підготовку нашої молоді до ремесла та промислу, треба ще більше гроша на заложення і ведення ремісничих та промислових варстатів і закладання та ведення селянських крамниць. Знаємо, як мало, як дуже мало є, або й цілком нема грошей у кождого нашого дрібноземельного селянина. Правда, селянин не має готових грошей, але всежтаки він має маєток, яким є його хата, господарські будинки, огород і якась нивка.

При добрій волі наших грошевих установ, особливо повітових, т. зв. Українбанків, можнаб наладнати способом Райфайзена кредитування тих селян, які учать своїх дітей ремесла чи промислу, або які для своїх дітей мають уладити ремісничі варстати. Біда лише, що наші кредитові установи ще й доси працюють старими, ще передвоєнними, способами (методами).

Воно не дивно, бо значна більшість тих установ, навіть центральних у Львові, ведена нефаховими людьми, для яких чужі взагалі всякі банкові способи. Вони навіть не знають, що се таке фінансування ріжних, потрібних галузей народнього господарства. Знаємо, як широко нині на заході розвинений спосіб кредитування дрібних людей, дрібних урядовців, дрібних ремісників, дрібних промисловців і дрібних селян при помочи асекураційного кредиту.

В сій статті не можу про се ширше писати, але для приміру подам один з численних видів (форм) такого кредиту. Прим.: родиться селянинові дитина. Він її асекурує в банку під ось якою умовою: коли дитина дійде до 20 чи там 24 літ життя, тоді банк має їй виплатити умовлену суму гроша. Колиб одначе опісля батько давав сина на науку, то банк буде платити за ту науку ратами певну суму гроша, яку потрутить собі при виплаті умовленого капіталу в часі, коли дитина дійде до 20 чи 24 літ життя.

Думаю, що навіть наші кредитові установи під натиском „здолу", як вони кажуть „підбудови", мусілиб навчитися такого асекураційного способу кредитування.

Сю надію можна мати на тій підставі, що й доси наші господарські установи роблять всякі нові кроки під натиском тої „долини", тої „підбудови". Так було зі справою збуту виробів селянського господарства, таксамо було зі справою ширення і закладання Райфайзенок по наших селах. Здається, що справа достаточно узасаднена.

Моторошно і страшно стає на душі, коли подумати, що в нас також і та переважна справа, як багато подібних неменше важних справ, стрінеться з глибокою мовчанкою і повною байдужністю нашого загалу.

Не дай Боже, щоб так сталося, бо ми упадемо і пропадемо, коли не ужиємо всіх способів і заходів, коли не приложимо багато організованої праці, в ціли суспільно-господарської перебудови нашого народу. Не можна чекати, бо вже й так ми дуже спізнені, аж самовільно, одиничними змаганнями, повстане у нас осібний купецький, промисловий і ремісничий стан!

Також не слід вичікувати і оглядатися, що і коли зроблять в тій справі наші т. зв. „відповідальні чинники" у Львові. Зачинаймо роботу в кождім, навіть найглухішім і найдальшім селі, бо кожде село переполоднене, бо з кождого села треба і муситься навчити бодай четвертину молоді обох полів якогось іншого, нехліборобського способу зарібкування. Почин до тої роботи повинні дати мешканці села, отже в першу чергу наше сільське духовенство разом з селянами, провідниками наших сільських просвітних і господарських установ. Нехай нікому не видається така праця „не на часі", бо жиємо очевидно напередодні великих подій. Власне також і з того огляду не можемо тратити часу, але мусимо провадити працю приспішеним способом, бо коли вже остаточно прийдуть якісь великі події, то певно з них вийде найгірше нарід дрібноселянський, типово кольоніяльний, яким є на жаль доси наш український нарід. Й. Р.

Наслідки імперіяльної політики

На останне напруження між Італією та Францією французька преса зареагувала наведенням коштів імперіяльної політики Італії. Подаємо се за польською пресою: Здобуття Абесинії коштувало 31 міліярдів лірів до кінця 1937 року. Оден зі швайцарських фаховців оцінив видатки Італії у звязку з участю в еспанській війні на 15 міліярдів. Ствердити правдиві буджетові видатки неможливо, але само правительство Італії признається до дефіциту 29 міліярдів. Всіх власників недвижимостей в Італії приневолено підписати позичку в висоті 5% загальної вартости їх майна. Золото і чужі валюти сконфісковані, замість них їх власники одержали державні папери й акції. Італійський Банк ще в 1927 р. мав запасного фонду поверх 12 міліярдів лірів в золоті, а в лютім 1937 вже тільки 4 міліярди в здевальвованих лірах. Кілько має тепер, ніхто не відважиться сказати. Знаний правий французький публіцист де Керілліс пише про Італію: Її режім горячково держиться узбіча гори, по якім котиться щораз глибше, шукаючи рятунку в посувах щораз більше небезпечних. Де Керілліс витягає з того такі науки: Диктаторські режіми не мають кваліфікації, щоб демократичним режімам давати лекції доброї господарки. Коли Муссоліні замкнув границю для французьких туристів, то зробив се мабуть тому, щоб вони не могли порівнувати життя в Італії з життям у Франції. Вправді лучається, що богаті народи шукають нагоди до війни, щоби здобути нові землі, але частіше зруйновані держави бачать у війні одиноку нагоду обловитися й охоронитися перед тим, що їх жде. — Не знаємо, кілько правди в тих інформаціях ворогів про стан Італії, але се не свідчить про неї так зле, коли вона пр. на загосподарювання Абесинії видає великі суми. Далеко гірші ті окупанти, що тільки висисають заняті кольонії, на що є повно доказів в історії. Зрештою вже недалека будучність покаже, що вийде з того всего.

Закрили українську гімназію в Кремянці

Першим проявом діяльности нового шкільного куратора на Волині Мацішевского було закриття української гімназії в Кремянці, яка сего року мала обходити 20-ліття свого істнування. Дня 12 липня прийшло повідомлення кураторії, що з днем 2. VIII. закривається гімназію. Офіційна причина закриття — невідповідний будинок, який, до річи кажучи, спеціяльно вибудували для гімназії 8 років тому. Вістка про закриття гімназії всіх Українців болюче вразила, бо 120 учеників остає без науки, а вчительський персонал тратить варстат праці. Делеґації від гімназії та українських орґанізацій вживають всіх можливих заходів, щоб гімназію відчинили.

Сталін ранений

В суботу 27 серпня с. р. Сталін їхав у панцирному самоході до місцевости Ґоркі, 20 км. від Москви. Нагло самохід вїхав на дерево. Сталін зломив руку вище ліктя. Два вояки ҐПУ, які товаришили Сталінові, погибли. Шофера Сталіна, німецького комуніста Ерика Шульца, що виконує свою службу при совітськім диктаторі вже 10 літ, арештували й замкнули у вязниці ҐПУ. Єжов уважає сей випадок саботажем шофера.

Відділи й кореспондентури:
1). Борислав, Костюшки 123.
2). Перемишль, Ягайлонська 6.
3). Самбір, Ринок, Дім Н. Торговлі.

ПРОМ-БАНК

Львів, Ґродзіцьких 1/I. тел. 292-15 і 200-15.

4). Сокаль, Костюшки 38.
5). Станиславів, Міцкевича 1.
6). Стрий, Фрухтмана 6.
7). Тернопіль, Тарнавського 6 а.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Забороняють будувати церкву

„Діло" в ч. 191 принесло статтю, в якій читаємо м. ін.: До греко-катол. парохії в Нижбірку Новім повіт Копичинці належать теж греко-католики сусідного села Нижбірок Старий, віддаленого шість кільометрів від Нижбірка Нового. Оба Нижбірки належать до родинної ординації графів Бавоpовских, якої члени ставилися завжди з пошаною до греко-катол. обряду. У 1926 р. греко-катол. мешканці Нижбірка Старого просили покійного нині ордината гр. Рудольфа Бавоpовского, щоб їм подарував кусень грунту під будову греко-католицької філіяльної церкви в Нижбірку Старім. Тому що відносини між ординацією Бавоpовских і українським греко-катол. населенням в Нижбірку Старім були дуже добрі і взаємно зичливі, ординат Рудольф Бавоpовский радо прихилився до просьби селян-Українців і подарував кусень грунту під будову греко-катол. філіяльної церкви в Нижбірку Старім, що припирає безпосередньо до села. З його доручення надлісничий ординатських дібр Ромуальд Кончаковский відмірив дарovану під будову церкви парцелю та іменем ордината віддав в посідання комітетові будови церкви чи греко-католицькій парохії в Нижбірку Новім. Той сам ординат письмом і власноручним підписом потвердив акт даровизни і цей акт даровизни признав також і затвердив його син, теперішній ординат граф Еміль Бавоpовский, а то дня 2 лютого 1938 р. у присутности свідків Григорія Шолдри і Микити Лисого з Нижбірка Старого. Згідно з повищим актом даровизни парохіяни греко-катол. обряду з доручення свого пароха і за дозволом ордината обняли дарований обшар в посідання, закопали на дарованій парцелі памятковий хрест, звезли на цю парцелю 40 кубічних метрів каміння і два вагони вапна, котре загасили і закопали. У 1930 р. приступили до будови церкви, вимурували фундаменти, котрі посвячено при нагоді місії за благословенством Преосв. Хомишина. На весні 1938 р. закупили і спровадили 35 тисяч цегли і 100 кубічних метрів шутру і піску та повели дальшу будову церкви на основі затверджених планів. В часі ведення будови цього року влада заборонила дальше її вести аж до часу, коли комітет викажеться дозволом воєвідського уряду щодо власности парцелі, хоч ту парцелю набуто актом даровизни ще в 1926 р. — отже ще перед появою декрету про границі держави з 23 грудня 1937 р. — і хоч на тій парцелі ведеться будову церкви ще від 1930 р. Греко-катол. парохія в Нижбірку Новім, до якої належить філіяльна церква в Нижбірку Старім, внесла через свого пароха о. Северина Шанковського просьбу до воєвідського уряду в Тернополі про дозвіл набути парцелю під будову церкви, яку фактично набула ще в 1926 р. і взяла тоді в посідання. В поданні наведено історію парцелі і будови церкви, як це тут подано вище, — але воєвідський уряд своїм рішенням з 27 червня 1938 р. цю просьбу полагодив відмовно без подання — як звичайно — причин відмови. Проти цього відмовного рішення воєвідського уряду в Тернополі греко-катол. парохія в Нижбірку Новім внесла відклик до міністерства внутрішніх справ, куди і відослано дотичні акти; досі справа ще не поладнана. У відклику після подання історії парцелі і будови церкви згадано, що завдання декрету про границі держави не допустити у приграничну полосу елементів, які могліб загрожувати публичному порядкові або безпеці держави головно через контролю в обороті нерухомостями. Такої небезпеки в даному випадку нема зовсім. Навпаки, якраз в безпосередньому інтересі держави лежить будова церкви, яка виховує своїх вірних в морально-релігійному дусі і пошані до світської влади та є заборолом проти течій, що звідусіль загрожують селові, головно від недалеких Совітів. Вже й не казати про дотеперішні великі кошти, що їх понесено на будову церкви, яку прийдеться хіба розбирати без можливости набути в селі другу відповідну площу під будову. Селяни сподіються, що міністерство візьме під увагу всі мотиви спротиву і справу поладнає позитивно.

Політичне значіння самоуправних виборів

Під таким заголовком „Свобода" в ч. 31 принесла статтю, з якої наводимо отсе місце: „Від висліду виборів і стану посідання Українців у складі самоуправних рад залежатиме в дуже поважній мірі також вислід недалеких виборів до Законодатних Палат. Відома річ, що в Польщі скасовано недавно безпосередні вибори до Сойму і Сенату. Вони стали посередні. Вже не сама наша виборча маса може визначувати через свої власні організації кандидатів на послів і сенаторів, але роблять це спеціяльно конструовані виборчі колегії. Хто хоче поставити самостійно своїх парляментарних кандидатів, цей може це робити лише через відповідний вплив у виборчих колегіях. Цей вплив на виборчі колегії ми Українці можемо осягнути практично лише подорозі через успішне переведення самоуправних виборів. Самоуправа має в цих колегіях досить поважне місце. Йде про те, щоб ми перевели при самоуправних виборах тільки і таких кандидатів до самоуправ, щоб тимсамим ми через репрезентацію самоуправ у колегіях могли самостійно ставити на цих колегіях і переводити без ніяких з ніким компромісів свої власні парляментарні кандидатури".

Конгрес національних меншин

„Громадський Голос" в ч. 33 приніс отсю інформацію: У Стокгольмі (Швеція) відбувається конгрес европейських нац. меншин. На цей конгрес поїхали: ундівський посол З. Пеленський і член Ц. К. УНДА Др Марітчак. Др Макарушка, відомий зі свого одного виступу на такім конгресі сим разом не поїхав. Політичні напрямні Дра Марітчака подібні до напрямних Дра Макарушки. Тому навіть ундівці з опозиції не надіються багато від тої делегації. Відкриття Конгресу відбулося 26. VIII. В Конгресі бере участь 30 делегатів, від 25 міліонів національних меншин з 12 держав. Нема делегатів меншин польської, данської, литовської і жидівської з Німеччини і німецької з Італії.

Цькують дальше...

ІКЦ в ч. 241 пише м. і. в кореспонденції зі Львова: Нема дня, щоб не лучалися факти, які бють на трівогу... У Львові Дирекція Почт і Тел. взялася до будови телегр. сіті, особливо до окружного получення. Відомо, яке значіння має се для держави. До виконання робіт заангажовано Поляків, а до нагляду техніків-монтерів Українців! Населення Львова слушно занепокоене. Адже якраз тепер польські міста і села в Галичині засипані летючками, які взивають до боротьби з Поляками. Виписують на парканах і мурах: „Смерть Ляхам, смерть тим, що заняли нашу землю..." А тут дається роботу тим, котрі ще недавно не хотіли одягнутися в польський однострій і говорили між собою: „Ми польської гуски на голові носити не будемо". Грозять Полякам смертю, грозять кріавою пімстою, ображують польські національні і державні знаки... — І так далі цькують, закидаючи, що „деякі чинники" ще форитують Українців... Такого дурного цькування ще мабуть не було як тепер є...

Техніка кермування масами

„Наєр Форвертс" в ч. 271 приніс на сю тему статтю Оди Лерди-Ольбер з Буенос Айрес'у. В ній сказано м. ін.: В техніці кермування масами фашизм дуже перемагає демократію... Се демократи усвідомили собі аж після побіди фашизму. До того часу — пише та демократка — ми не знали, що вплив на маси полягає на небогатьох звичайних „тріках" (способах), між якими терор найконечніший але не найбільш успішний. Найважніше се зібрання в купу людей, бо се уможливляє переношення іскри одушевлення, обурення, паніки. Ось спосіб, яким тисячі голов і воленей немов стоплюються в одну. Тої дійсної едности не осягається кличем, бо його багато не чує, багато не розуміє, — а фізичним перебуванням біля себе, з якого випливає психофізичний стан маси і духова готовість увільнитися від власного кермування собою, а датися захопити чимсь... В давних часах правительства і посідаючі боялися мас, диктатори не боялися. В середніх віках поза корпораціями (цехами) не було маси, яка малаб політичну вагу. Масу створила фабрика і касарня модерних військ. Для них треба було й народної школи. Політичні партії робили масу обчислимою, порядкували її. Щойно фашизм привернув у масі передпромисловий хаос, щоб опанувати її наймодернішими способами суггестії. Без попередної підготовки терором він не міг був позбавити масу морального кістяка. Методи модерної масової пропаганди це просто способи позбавлювання людей свободи думання і ділання: походами, поготівлями, жалобами, масовим віддаванням почести і т. п. Хибно булоб думати, що коли люди розійдуться, вони знов стають собою. Авторитарні краї, що не мають ні свободи преси, ні дійсних парляментів, ні віродостойної статистики булиб супроти заграниці німі і мертві, якби не вживали масової суггестії, якою показують, що за ними стоїть готова сила. Та не все, що так величаво виглядає на фільмі, показується таксамо поза обсягом декоративности.

Кінець розкопів у Крилосі

Др Я. Пастернак по 2-місячних археольоґічних дослідах у Княжому Галичі-Крилосі покінчив на сей рік розкопи біля Осьмомислового Собору і приступив до тимчасового прикриття фундаментів на зиму. Дальші розкопи зачнуться в травні 1939 р. По основнім досліді катедри Консерваторська Комісія приступить до тривалої консервації її архітектурних останків.

Совітсько-ромунський конфлікт

Совітська влада придержала ромунський торговельний корабель „Калінова", що відплив з пристані Ґалацу в напрямі Тульчі. Підчас переїзду через Дністер-Лиман большевики перевели ревізію на кораблі і ствердили, що між залогою був совітський горожанин Гаврило Остапенко, який перед кількома днями втік з Совітів. Совітська влада не вдоволилася самим увязненням Остапенка, але сконфіскувала корабель і перевезла його до пристані в Овідіополі.

Втрати червоних в Еспанії

В останньому тижні війська ґен. Франка на відтинку Ебро похоронили 1908 ворожих трупів. До неволі взяли 4.602 полонених. Здобуто 82 скорострільні совітського походження, 3 повзи та багато іншого воєнного матеріялу. На фронтах Естрамадури й Толеда війська ґен. Франка заняли 15 місцевостей і 850 кв. км. простору.

Америка зброїться

Президент Русвелт в листі до урядового денника армії і фльоти, який видав спеціяльне число з приводу 55-літньої річниці уродин президента, підчеркнув, що зусилля в напрямі дозброєння конечні з огляду на безпеку й оборонність ЗДПА. В новім буджетовім році департамент фльоти задумує вибудувати два лінійні кораблі й очікує дозволу на підвисшення тонажу до 45.000 тон. Крім того проєктується будову 4 кружляків, 6 контрторпедовців і 6 або 8 підводних суден та підвисшення чисельного стану фльоти на 5.000 осіб.

Німецька книжка в 1938 році

Орґан німецьких видавців подає цікаві статистичні дані в справі продукції німецьких книжок в першій половині 1938 року. В тому часі на німецькім ринку появилося загалом 12.222 книжок, в тім 8.370 нових книжок і 3.852 передруків. В Німеччині (з Австрією) появилося 11.068 книжок, у Швайцарії 493 і в Чехословаччині 245; 493 книжки вийшли в інших краях. В німецькій мові появилося 11.874 книжок, в інших мовах 348. В порівнанні з 1937 роком продукція німецької книжки зменшилася на 249 позицій.

4)

ОСИП НАЗАРУК

ЗА СОКАЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ

З подорожі по Волині і Холмщині.

Жах на селі в Ковельщині.

Ще у Львові одержав я адресу одного з найвизначніших православних священиків на Волині з титулом благочинного (декана). Крім адреси одержав я також візитівку від його знакомого і б. товариша. Отже дня 13 липня 1938 р. виїхав я візком з отцем С. В. до того православного священика з візитою.

Погода була чудова. Ми скоро минули великі ковельські касарні, будовані ще царським урядом, і поїхали дальше. Дорога добра, краєвид прекрасний. Видно багато ліса, що перегороджує поля. Земля добра, тільки в однім місці був такий пісок, що ми жалуючи коня ішли трохи пішки, а тяжко було йти. По дорозі зустрічали ми і села і хутори розкинені по полях. Скрізь чисто українське населення, що говорить чисто українською мовою. Тільки між хуторами видно вже деколи нові доми польських осадників, які на наше питання показує нам наш візник.

Тут і там пристаємо, напуваємо коня, вдаємося в розговори з людьми: такі саміські вони як у нас в Галичині наші люди.

Думаю, що асиміляція зруйнувалаб їх духове нутро і не далаб вирости новому, таксамо як можна зробити пустиню з землі на великих просторах, але вже не можна її залісити чи знов зробити степом.

Думка про землю, з якої Американці на великих просторах зробили страшну пустиню, пригадала мені перечитане про волинську землю, бо я все читаю наперед дещо про країну, в котру вибираюся. Отже між камінням полудневої вищої части Волині перше місце займає червонавий ґраніт, а в долинах переважає крейдова формація. На Волині є й земля пригожа до виробу порцеляни і звичайних гончарських виробів, є брунатний вуголь, є т. зв. багонне зелізо, є жовтий янтар (бурштин) коло Дубна, а передовсім добре каміння до будови. Над Тетеревом і на заході є також сліди давних вигаслих вулканів. Цікаво, що донедавна було на Волині багато медведів. Та ми не зустрічали ніякої дикої звірини. На полях і в лісах, які ми переїздили, панував величавий спокій.

По близько трьох годинах доволі приємної їзди приїхали ми до села, в якім є батюшкою згаданий благочинний. Назвім його для прикладу о. Бл. Назвиська його не подаю, бо не знаю, чи згадка про нього не спричинилаб йому клопоту.

Наш візник був колись у тім селі і менше-більше знав, куди заїхати, але для певности питаємо. Хтось нам показав. І ми підіхали до приходства та злізли з воза. Незабаром надійшов батюшка, здоровий, високий, плечистий мужчина, козацького типу. Обличча зажурене і то видно не хвилево, а якась глибша, постійна журба малюється на нім. Ми представилися. Благочинний просить нас у хату. Входимо.

Передпокій пустий, в помешканні запримічуємо книжки та газети, і то немало їх. Між книжками багато українських, особливо замітні історичні повісти. Майже всі книжки старанно оправлені в трівку оправу. Видно, що господар любить книжки, отже буде се чоловік більшої інтеліґенції ніж пересічний. Ґазет і журналів нарахував я коло пятнацять, між ними на моє велике здивування побачив я і жовківський „Місіонар", видання ЧСВВ.

Господар запримітив, що я звернув на се особливу увагу, й каже:

— Я православний священик та передплачую цей уніятський місячник, бо в нас такого видавництва нема, воно добре редаґоване. Ну, тай треба знати, що ваше духовенство пише народові.

Питаю я благочинного, чи не бувби ласкав поінформувати нас про відносини, серед яких приходиться йому працювати.

— Щож, можна, каже. — Але попереджаю, що нічого веселого вам не скажу. Се прикрі річи.

— Всюди бувають прикрі річи, кажу, а що у вас найприкріше?

— Найприкріше те, що 70% молоді зараженої в моїм селі комунізмом і то дівчата ґірше ніж хлопці. Я вже не памятаю докладно, коли я шлюб давав, бо побираються без Церкви і сидять на віру. Тай таке вже між ними зіпсуття, що в цім, здоровім колись, селі стверджено досить численні випадки полових хоріб. До церкви ходять тільки для скандалу, а ночами закрадаються до неї для ґрубої зневаги чаш, бо з церкви не вкрали ще нічого. Христовим подобам у церкві обличча обтинають, можу вам се потому показати.

Ми зі зростаючим здивуванням та з прикрістю слухали оповідання про страшний стан села, а о. благочинний говорив дальше:

— Коли рідний батько або мати виступають проти такого їх життя і злих обичаїв, то не вагаються підпалити...

— Кого підпалити?

— Та дім рідного батька і мами.

Ми остовпіли, а о. благочинний оповідав дальше:

— Для мене селом навіть в день небезпечно йти, ніччу таки не виходжу.

— А ви не пробуєте боротися з тим? Чи не голосите проповідей?

— Та як не голошу, все голошу. І є такі люди, що ходять до церкви тай слухають. Вони тих бешкетів не роблять, але інші.

— Значить, релігійні проповіди не мають впливу на молодь. А чи не пробували ви, отче благочинний, підходити до тої молоді іншим способом, на інакшім полі, щоб опісля і на релігію звернути?

— Розумію. Ви питаєте, чи не пробував я наблизитися до них душею та серцем на тлі національнім, українськім. Так, се бувби одинокий можливий спосіб боротьби. І я старий Українець, ще з царських часів, отже така боротьба булаб мені понутру. Ба, коли тут є такі чинники, що волять навіть комунізм на території держави ніж українське національне освідомлення. І такі вони в тім своїм заслїпленні завзяті, що нема на те ради.

— Значить, положення тяжке і безпросвітне, кажу, і дивлюся на його гарну бібліотеку.

Він замітив, на що впав мій погляд, тай каже:

— І ще одного способу пробую, українськими книжками. Та ба, село немаленьке: якби я ті книжки пускав з рук до рук, то скоро їх не сталоб. Отже я придумав такий спосіб: позичаю до читання українські книжки тільки тим, що куплять книжку такої самої вартости і пустять між людей. Я вже їх тут знаю: відповідно розкладаю тягар купування.

— Се добрий спосіб, кажу.

— Щож, коли се впливає тільки на одиниць. Часом впливає навіть на тих комсомольців, що роблять бешкети, але вже тоді, як вони поважніють. А до того часу страшну шкоду роблять: Церкві і селу і своїй родині і собі.

— А з чого ви, отче, вчите релігії?

Пішов до другої кімнати, приніс цілий ряд підручників і поставив перед нами. Переглядаємо їх по порядку:

Початкова Наука Закону Божого для семиклясових народніх шкіл з 7 малюнками. Видання 1930 р., стор. 40, ціна 80 сотиків. Увесь зміст по українськи, наголовна сторінка також, тільки надолі написано по польськи:

Warszawa, Drukarnia Synodalna.

Таксамо українські всі інші підручники, які тут вичисляю:

Священна Історія Старого Завіту, підручник для семиклясових початкових шкіл, з 19 малюнками. Видання пяте, рік 1934, сторін 54 і 2.

Священна Історія Нового Завіту (для тих самих шкіл) з 29 малюнками і картою Палестини. Видання четверте, поправлене і доповнене, 1933. Сторін 80.

Наука про Службу Божу (для кляси четвертої), зміст: Наука про Службу Божу, Головніші свята, Тропарі і кондаки, З церковної історії, Пояснення Молитов. Видання друге, з 15 малюнками. Рік 1931. Сторін 80.

Підручник Закону Божого для і т. д. (7).

Кляса пята і шоста, Катихизис. Видання друге 1934. Сторін 82.

Історія Православної Церкви, підручник для православних учнів, видання друге, 1934. Сторін 82 і ін.

Признаюся, що я перший раз видів ті православні видання в українській мові. Зробилося мені з одної сторони соромно за цю недостачу нашого знання про те, що діється в православній Церкві, а з другої сторони приємно, що є такі видання в українській мові.

Відписавши у свій записник висше наведені заголовні сторінки, беруся докладніше переглядати ті видання. Папір добрий, ілюстрації гарні, зміст дійсно цікавий. Спосіб писання такий популярний як рідко. З правдивим задоволенням читаю цілі сторінки і висказую свою думку про високу вартість тих видань під оглядом популярним.

На се каже отець благочинний:

— Ні, ваші галицькі релігійні видання лучші.

— Ви маєте ті лучші видання?

Пішов до другої кімнати і приносить підручники Рудовича.

Читаю при нім, порівную і кажу:

— Хоч моя областна амбіція як Галичанина булаб дуже задоволена, якби галицькі підручники були приступніше і краще написані ніж ваші, то на жаль мушу обстояти мою попередню думку.

— Ні,— каже до мене твердо о. благочинний,— ви помиляєтеся. Галицькі підручники значно лучші.

Подивився я на мого товариша подорожі, католицького священика і римщука від голови до стіп, тай чекаю, що він на те скаже, признаючи в дусі, що він більше компетентний ніж я. Та він іще читає і переглядає православні підручники. Колиж те читання задовго триває, питаю його:

— А що ви на те, отче добродію?

— Не хочу, каже, перечитися з господарем в його власнім домі, але по совісти мушу сказати ту саму правду, яку сказали ви: православні підручники лучше, приступніше написані, ніж наші уніятські.

— Ні, і ви помиляєтесь, отче, каже православний священик, галицькі підручники таки лучші. (Далі буде).

Спростування ошибки. В третім фейлетоні репортажу „За сокальським кордоном" в частині п. з. „На українськім представленні в Ковлі" у 19-ій стрічці по слові „з місцевої" пропущено слово „інтеліґенції".

Підсумки І-го Курсу

Католицької Акції в Станиславові на основі Звіту.

Учасників Курсу було 65 представників по 2—4 з кождого деканату і 2 Отці Василіяни. Продовж 5 днів учасники:

1) вислухали двох конференційних наук Ексц. Григорія, що як дієцезальний Провідник Католицької Акції з батьківською прозорливістю напоминав, поучував, заохочував і загрівав до ревної апостольської праці;

2) вислухали 2 промов о. проповідника на вступі і при закінченні курсу;

3) відбули 4 розважання, до котрих вечером глибоко обдумані і до хвилі приноровлені та настроєві точки подавав о. духовник семинаря Лукач;

4) вислухали 14 викладів. Хоч викладали 4 прелеґенти, однак межи всіми викладами була тісна звязь і лучність та однозгідність в поглядах і розвязці многих актуальних справ з церковно-народнього життя. Виклади неначе одні з других випливали і себе взаїмно доповнювали і з ріжних сторін та ріжними способами важніші справи насвітлювали, подаючи багато цінних практичних директив і вказівок, як парохіяльну читальню підготовити, оснувати і вести, щоб була основою і середником Католицької Акції і відповідала у всім її основним вимогам;

5) брали живу участь в дискусіях, що на них були призначені 2 години денно. Дискусії були такі оживленні і цікаві, що продовжувалися далеко поза призначену годину. Передискутовано 42 ріжних справ, обекцій і замітів і на всі уділено вдоволяючу інтерпелянтів відповідь і річеві пояснення. Крім того обговорено понад 20 ріжних проектів і внесків.

Коли до того долучиться спільні молитви учасників і молитву Покровителя, що як доходили слухи цілий час курсу молився у стіп Евхаристійного Царя за успіх курсу, то буде вірний звіт і образ курсу та його значіння.

Відбутий Курс це для справи Катол. Акції в нашій дієцезії і для „Скали” подія небуденна, але важна, справді переломова. Курсом цим заініційовано переведення великого, широко закроєного і глибоко обдуманого орґанізаційного пляну на терені парохіяльних читалень „Скали”, що є справді улюбленою духовою дитиною Ексц. Кир Григорія. Ідея парохіяльних читалень зродилася в їх серці тому 34 роки, коли перший раз прозорим оком духовного Батька й Апостола станув на „стражи і камени” і побачив на занедбаній народньо-церковній ниві грізну ситуацію. За весь час справування тяжкого і відвічального Епископського Уряду коштувала вона Владику не мало труду, жертв і терпіння та щойно по 30 літах діждалася оконечного оформлення і здійснення в „Скалі” через і при помочи могутнього всесвітнього руху Катол. Акції, для котрої в дієцезії стала основою і середником.

Редакція „Н. Зорі’ в замітці до одної статті в справі великої ідеї парохіяльних читалень завважила, що „Скала” „це у нас найбільший орґанізаційний почин” нашого століття. Так воно справді є. Кождий правдиво орґанізаційний почин потребує доброго орґанізаційного пляну, обдуманого на ширшу мету і до найменших подробиць. І власне відбутий І-й Курс Катол. Акції для священиків станиславівської дієцезії започаткував переведення того великого орґанізаційного пляну. Головною ціллю курсу було вишколити деканальних асистентів, духовних інструкторів Катол. Акції і орґанізаторів „Скали” для кождого деканату. І це був перший етап орґанізаційного пляну.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Учасники Курсу обовязані до місяця виготовити короткий і ядерний звіт курсу і кождий по одному викладі на основі викладів з курсу з узглядненням відносин у своїому деканаті. Виклади ті виголосять вони для своїх кондеканальних на надзвичайнім деканальнім соборі. Відбудеться він після згори назначеної програми по всіх деканатах під кермою дієцезального асистента Катол. Акції. Всі священики вислухають звіту з курсу і що найменше трьох викладів, по дискусії дістануть точні інструкції та вказівки від дієцезального асистента і в той спосіб довершиться вишкіл всіх священиків як парохіяльних асистентів Катол. Акції і Кураторів „Скали”. Це буле другий етап наміченого орґанізаційного пляну, що повинен бути переведений найдальше до кінця листопада.

Після цього вишколені священики на основі отриманих директив займуться з кінцем листопада і в грудні підготовкою до скріплення, евентуально до оснування парохіяльних читалень „Скали” по своїх парохіях та до творення при них 4 секцій мужчин, жінок, хлопців і дівчат, що на основі вимог Кат. Акції мають становити 4 її головні філяри. Це буде 3 етап орґанізаційного пляну, що повинен скінчитися до кінця грудня цього року.

З новим 1939-м роком у січні повинна зачатися правдиво муравлина праця в кождій читальні в ціли виконання завдань намічених на сьогорічних Заг. Зборах. А саме апостольська праця на чотирох найголовніших ділянках: релігійній, обичаєвій, освітно-суспільній і харитативній, творення відповідних кружків і діяльність у поодиноких секціях. Це буде четвертий і останній етап орґанізаційного пляну. Це його остаточна ціль.

Етап перший переведений. При Божій помочи він надсподівано добре удався. В Бозі надія, що й дальші етапи будуть з успіхом виконані. Лише з запалом „до праці, до діла, до боротьби”, бо цього, як зазначив Провідник курсу у кінцевім рефераті, хоче Бог, цього вимагає дорога нам народня справа і добро повіреного нам народу і людських душ!

РОЗІТА ФОРБЕС 2)

Будень на кінці світа

Враженія з Патаґонії.

Одного дня, коли ми пекли запас хліба на тиждень і радіо не функціонувало, запитала я мою господиню, чи вона часто не нудиться дуже, особливо підчас вісьмох зимових місяців, коли корита водопоїв стають масивним ледом, ріки непроїздні і череди в небезпеці, бо їх можуть засипати сніговії.

„Злодії овець не дають нам нудьгувати”, відповіла вона. „Коли маємо рік за собою, в якім ми між червнем і жовтнем (тоді властива патаґонська зима) не стратимо 5.000 овець, то можемо говорити про особливе щастя”.

Вона говорила дальше. Ми тимчасом накривали стіл. Коли її муж прибув до дому зі своїми двома асистентами, наступила жива виміна новинок. — „Адже ви знаєте ту крамницю там вдолі коло тополь? Отже попереднього тижня був там напад. А що властителя в околиці не дуже любили, дістав він 24 стріли — страшне марнотравство амуніції!”... „Чи ви вже чули про вдову Анґлійку, ту паню, що мала постійно револьвер в блюзі і стрільбу під сідлом? Вона замордувала свого першого чоловіка і кинула трупа у студню. Потому вирабовувала фармерів, що якраз продали були вовну. Одному відібрала 40.000 пезів. Щойно тепер поліція викрила справу, окружила ту вдову Анґлійку і застрілила її, не даючи їй можливости піддатися”.

Інші історії слідували. Минулого тижня найлучший робітник компанії впився до безтями і пробив одного Чілійця, не маючи найменшої свідомости про свій учинок. Потому бесіда зійшла на давнішого „кавбоя” (пастуха корів) з Тексасу. Він раз повідстрілював поліцаєви запятки від черевиків, а собі вбиває в чоботи довгі цвяхи замість остріг. „На нім не дуже можна полягати”, сказала моя господиня. І пояснила мені, що тому „кавбоєви” найстрогіше заборонено носити зброю. Він вистрілив без попереднього упередження цигаро з уст одному відвідувачеви, що не знав суворих звичаїв Патаґонії.

„Треба постійно берегтися”, сказав мій господар. „В середині літа може падати сніг. Коли загороди засипані снігом, їх треба постійно обїздити верхом, щоб вівці не попадали в заметіль і не погинули. Воду муситься увільнювати від леду, щоб звірята могли пити. І на „пеонів” муситься таксамо докладно уважати, як на звірят. Бо Чілієць в такій самій мірі негідний довіря, як приємний. І майже таксамо скоро появляється ніж в його руці, як погана лайка на устах”.

Та індіянський „пеон”, наглядач з Аргентини, таксамо знаменитий їздець як стрілець, властитель крамниці, що його все називають „Турком”, якої він національности не бувби. Господарний, працьовитий Німець, шкотські директори британської компанії, що здобули собі великі заслуги коло уліпшення патаґонської годівлі овець, знатоки з нової полудневої Валії, що бачили в своїй австралійській батьківщині, як її найповільніший стригач овець стриг на день 250 довговолосих, незвязаних овець і не можуть зрозуміти, чому чілійський стригач овець обстриже тільки 80 овець, жінка фармера, яка журиться, чи доставлять ще нафту до її лямп, яку вона замовила ще минулої весни, заки зимові снігові завії унеможливлять всякий транспорт — всі вони говорять безнастанно про вовну, думають безнастанно про вовну і сниться їм правдоподібно вовна.

Бо для цілої Патаґонії істнує тільки одна одинока проблема: коли ціна вовни знову буде підноситися, щоб „пеон” міг собі замовити уздечку обложену сріблом й остроги з колісцятками такими великими як тарелі на зупу і фармер собі нову лімузину і своїй пані наймодерніший ґрамофон, „що весь час буде грати: бо істнує тільки одна річ, якої тут не можна видержати, а саме страшна тишина”.

Так говорила моя господиня, що сама собі віздила найбільше непогамованих жеребців (оґерів) і так була переконана, що дасть собі раду з кождим бандитом, що вона собі не завдавала труду, постійно носити револьвер при собі...

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Правдиво аристократична книжка

Stanisław Łoś: Hellada na przełomie. Warszawa 1938. Сторін 171+3 нпґ., формат 17×24 пм. Ціна?

Правдивим аристократом уважаю не чоловіка так зв. високого роду, що має герб і знаних в історії предків, і розуміється також не чоловіка доконче багатого, а такого, що виріжняється від інших людей головно узасадненим бажанням справедливо і доцільно порядкувати життям суспільности без огляду на те, чи се суспільність своя чи чужа, хоч, очевидно, своя суспільність кождому ближча ніж чужа. На підставі такого розуміння правдивої аристократії не можна вважати аристократами людей навіть з найвисших родів і з найбільшими титулами та маєтками, коли ті люди дбають тільки про себе і свої приємности і коли їх не обходить публичне добро загалу. Брак правдивого аристократизму в людині можна особливо виразно і легко пізнати тоді, коли та людина, живучи серед чужого їй етнографічно оточення, цілком не інтересується ним і не дбає про нього, або коли інтересується ним, то виключно в цілі визиску його та поневолення. Чимбільше такої мнимої аристократії з неузасадненими претенсіями до правління і панування появляється на якійсь землі, тимскорше і глибше нарід тої землі западає в нещастя і нужду і така „провідна верства" його тимскорше вироджується, дегенерується. І тоді цілі суспільности та культури йдуть на зустріч страшним катастрофам, які трудно передбачити, хоч можна виразно відчувати, що такі катастрофи наближаються.

Саме такий стан маємо тепер майже в цілій Европі з виїмком одної Англії. Імена людей старих аристократичних родів в ріжних краях можна зустріти між найбільш нікчемними демагогами та паліями останків суспільної моралі й ладу. А маса, що дивиться на таке, бере від них приклад — і так у прискоренім темпі щезає з суспільностей всяке почуття права та справедливости. Катастрофа стає тоді необхідна.

Річ ясна, що до того, аби бути правдиво аристократичним чоловіком не вистарчає само бажання добра і порядку в суспільности. Треба ще до того мати доконче знання справ, уміння те знання використати в життєвій практиці, хист у пізнаванні чесних, розумних і робучих людей, у витяганні їх з безіменної товпи та в уживанні таких людей організованими способами до великого діла.

Такі рефлексії насуває нова поважна книжка гр. Станислава Лося п. з. „Геляда на переломі". Вона складається зі вступу і 9-ох розділів. Вступ і перші чотири розділи тої праці були печатані в місячнику „Пшеґльонд Вспулчесни". Пять кінцевих розділів появляться вперве в отсій книжці.

При читанні сеї праці гр. Лося чоловік з полекшею віддихає. Не тому, що сподіється якогось реального переломового успіху по оповіщенні такої праці, а просто тому, що може собі сказати: „Пречінь знайшовся хтось і тут, що до самого дна переняв очима свого духа тяжкі справи і страшні відносини, що збагнув їх основно і в легкій та зрозумілій формі застановився над тим, як також над пропастю, в яку котимося".

Ми вже в великоднім числі „Нової Зорі" з 1938 року подали в перекладі значну частину першого розділу сеї замітної праці графа Лося і потому доповнили той передклад до кінця першого розділу. А тепер наведемо дещо з тих розділів його праці, які в сій книжці напечатано вперве.

Особливо поучаючі та ясні виводи гр. Лося про відносини одиниці до держави і до народу.

Автор слушно іронізує з погляду, немовби приказом можна було змінити всяку річ. Він пише:

Жива одиниця се не тільки горожанин держави, але й син, муж, батько, рільник, або купець, або мореплавець. Одиниця щось посідає, або до чогось змагає, розумна або дурна, вміє собі дати раду або нездарна, має свій спосіб реагування на явища і події, має свої любови або ненависти. З тим всім державний муж мусить числитися, бо інакше доведе до катастрофи. Особливо, тяжкі наслідки потягає за собою заникання старих обичаїв, згідних з етичним почуванням народу, що виросли з суспільного інстинкту. Їх не можна заступити ухваленими законами, що стають правом, хочби не годилися з етичним почуттям народу, ані навіть зі здоровим розумом. Тоді на місце суспільности вступає держава, на місце організму механізм, на місце органічного обичаю механічна перевага числа голосів. А голосуючі щораз менше знають те, над чим голосують і щораз менше орієнтуються в наслідках свого голосування. Бо голосуючі щораз рідше належать до живих клітин живого організму. Вони мають один одинокий інтерес: видобути з якоїсь публичної каси якусь скількість грошей для себе.

Та безформена маса то вже не суспільність, то що найвисше бездушна машина до віддавання голосів, вправлювана в рух щодня іншим дурнем і лотром. Організм раз убитий не можна вже воскресити і неодин цофнеться перед убийством, але не жалується механізму, який функціонує зле і шкідливо. Розбиття такої машини може справляти навіть приємність: поломане залізо не трудно заступити.

Ті свої погляди автор цікаво ілюструє подіями з історії старої Греції та надзвичайно займаючо представляє, як безнадійно розкладалися старогрецькі міста, що в часі свого розквіту створили цивілізацію старинної Геляди, а в часі свого упадку нашу сучасну цивілізацію.

До найцікавіших і найбільш поучаючих частин праці належить уступ „Земельна справа". В нім пише м. ін.:

В Атенах „демос" (народ) не відбирав землі обшарникам, бо супроти загального зурбанізування народу ніхто її не хотів брати, але докучав їм як міг і лупив їх кілько далося. Дуже подібне явище бачимо в деяких краях середної Европи. Інтеліґентний пролетаріят (часто навіть шляхотського походження) в своїй масі зовсім зурбанізувався і не бажає повороту на ріллю як її власник. Він не знавби, що з нею почати. І чує підсвідомо, що він занадто нездарний, щоб міг на землі доходово і продуктивно господарити. Одначе змагає до рільної реформи значно завзятіше і крикливіше ніж хлоп, почасти тому, щоб могти над землею та її орачами урядувати і витискати з хлопа гроші для себе, а почасти зовсім безінтересовно, тільки на те, щоб могти докучати і шкодити посідачам більшої земельної власности... Ніщо більшою зїдливістю і гіркістю не перейнає російського студента (а під владою людей з психікою російського студента є не тільки Евразія, але також ряд несовітських сусідних їй країв), як вид гарної палати, старого парку, добре утриманих огородів і расової стаднини. У старинній Греції аж роїлося по містах від російських студентів, що мали за ціль життя докучати „людям високим на 4 лікті".

Памятаймо, щоб кождий Українець мав молитовник у своїй рідній мові. Се вяже одиницю з Церквою, з нацією та рідною культурою.

Мужик також хоче рільної реформи, але з інших причин.

Інтеліґентний пролетаріят уміє вже тільки урядувати, отже хоче знищити останні кріпости самостійної господарки і зробити з рільництва терен діяльности для безчисленних урядів і урядників... Безпосередна його ціль — знищити посідачів землі, а дальша його ціль — обернути хлопа в наймита удержавненого кооперативного колективу, яким правилаб бюрократія.

А знов словянський хлоп витягає руки по двірську землю, йдучи за наказом традиції, під впливом тисячлітних атавізмів. Було старе звичаєве право, якого і панщина не знесла, що мужики отримували наділи з двірських ґрунтів, як тільки число селян переросло означену пропорцію в відношенні до управлюваних ланів. Отже велика посілість була в очах селян довгі віки резервуаром селянських ґрунтів, а село ще тому 100 літ терпіло не на брак землі, а на брак людей. Хлоп ще дуже недавно щиро вірив, що землі більшої посілости то запас, якого не можна вичерпати, що вистарчить тих земель по вічні часи до викроювання наділів в довільнім числі, і допєрва тому кілька літ переконався, що запас вже вичерпується, та щиро зажурився. А зажуриться він незабаром ще більше, коли зміркує, що його панщинне відношення до нової правлячої верстви складається з самих обовязків, без ніяких привілеїв за те. Будучність середної і східної Европи у великій мірі буде залежати від висліду боротьби між хлопською верствою та інтеліґентним пролетаріятом міст. У старинній Греції переміг міський пролетаріят — і скінчилася історія Геляди.

Найцікавіший уступ книжки гр. Лося має заголовок „Світ геленський і світ нині".

Автор пише там м. ін.:

Про наші часи і дальшу нашу долю не добре свідчить факт, що подібности дотеперішнього положення цивілізованого людства знаходимо без виїмку в часах упадку, особливо в пізнішій історії римського цісарства почавши від часів Септімія Севера. *) Тоталітарна влада держави, розпорошкування суспільности, знищення всяких традиційних сил і поваг, які стояли між державою та горожанином, жахливий поступ бюрократичної склерози, цілковита механізація суспільного життя і скрайний у своїй льоґічній послідовности еґалітаризм (зрівнювання) — ось застрашаючі недуги сучасної доби а остаточна доля римського цісарства то грізна ворожба для нашої будуччини...

Тут доходимо до одної зі спільних признак, які роблять, що історія загниваючої Геляди нам така близька і зрозуміла. І для нас право стало чимось чисто формальним, отже чимось чужим і мертвим, воно не випливає вже з етичного почуття суспільности, не становить частинки обичаю, що обовязує несвідомо... Се текст знаний уже тільки спеціялістам, то значить у практиці незнаний нікому. А той текст се вже не виплив людського ділання, але щораз частіше лише перешкода, об яку спотикається і розбивається живий чоловік. Розріз між формальним правом і правним почуттям суспільности в цілім ряді країв сучасної Европи такий сильний, що оден з дуже поважних учених не завагався поставити з занепокоєнням питання, чи не надходять часи, в яких боротьба суспільности з законами стане етичним обовязком. Ознаки тої недуги, що точить наше людство, мусять бути дуже сильні, коли таке питання щораз загальніше тиснеться на уста.

Дальші виїмки подамо в слідуючих статтях.

*) Септімюс Северус, римський цісар, панував від року 193—211 по Христі. Походив з Африки. — Ред. „Нової Зорі".

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В Станиславові в неділю 28. VIII. с. р. відбувся величавий відпуст в катедральному храмі. Се відпуст уже традиційний, на який прибувають прочани навіть з сусідних повітів, щоб покріпити душу в тяжких і прикрих обставинах життя. Тимбільше наш нарід горнеться до Небесної Неньки в ці часи лихоліття. В сьому році прочан було около 8.000, що облягали сповідальниці вже від год. 15-ої в суботу. Всіх священиків було 27, з них багато сиділо в сповідальницях поза год. 23-ю. Церква була отворена цілу ніч, де люди молилися та співали побожні пісні. В неділю правилося багато Служб Божих, почавши від год. 5-ої, на котрих запричащалося 3.771 вірних, (минулого року було 2.206 св. Причастій), в тому майже половина мужчин. Це свідчить про збільшення релігійного духа. О год. 10-й Преосв. Кир Йоан Лятишевський відправив Архієрейську Службу Божу в сослуженні крилошан о. дра Бойчука й о. дра Василика. Діяконували о. Микитюк і о. Тарновецький. Гарну, обдуману проповідь, відповідну до торжества й до часу, виголосив о. Балагурак ЧСВВ з Майзлів — Прочани розходилися й по інших церквах города Станиславова. В церкві ОО. Василіян на Майзлях було 266 св. Причастій, на Гірці 73, а в ОО. Редемптористів 800. Разом майже 5.000 св. Причастій в місті. А це свідоство гарне, що наш нарід в тяжких часах спішить до Бога.

Пробіжна. Дня 14. VIII. 1938 відбулися в парохіяльній читальні „Скала" в Пробіжній ширші сходини членів, на яких місцевий душпастир о. Антін Пельвецький виголосив реферат про значіння Ювілею 950-ліття хрещення України. По рефераті в часі дискусії о. А. П. заохочував в ювілейному році докінчити будову захоронки, яка вже покрита бляхою, та віддати Сестрам Служебницям П. Д. М. Н. З., що будуть виховувати маленьких діточок на славу Божу та добро українського народу. Голова читальні п. Андрій Пасемко запропонував в сім ювілейнім році вибудувати каплицю в місті, бо парохіяльна церква побудована на передмісті, а початком сего діла має бути подяка за щасливо переведені сегорічні жнива. Тому ухвалено 21. VIII. с. р. уладити Свято закінчення жнив. Дня 21. VIII. с. р. о год. 3-й пополудні вирушив упорядкований похід з місцевої церкви з вінками збіжжа на площу, де була стара церква. Похід відбувся величаво. В поході взяло участь 1.500 парохіян. Коли похід прийшов на площу, коло урядженого престола місцевий душпастир відправив молебен в подяку за щасливо переведені жнива та виголосив відповідну науку. По молебні відбулося спільне приняття, в якому взяло участь 256 осіб. Того самого дня зараз по Службі Божій звезли парохіяни добровільні жертви збіжжам на будову каплиці, продовж 3-ох годинах 27½ копи пшениці, 4 копи 47 снопів жита, 6 кірців пшениці зерном та готівкою 200 зол. Прекрасне враження зробило се, як до 3-ох годин серед міста на площі, де мається будувати каплицю, виріс стіжок збіжжа з жертв усіх, навіть тих, які жали за сніп на фільварку.

На теренах, які підлягають Пропаганді, охрещено в 1936/37 р. 446.485 дорослих і 769.149 дітей — весь приріст (відчисливши померших) виносить 797.572. В поодиноких частинах світа стан той представляється ось як: Азія мала з кінцем 1937 р. 7,911.370 католиків (6,029.029 в 1927 р.), отже кождого року прибувало пересічно 180.000; Африка 6,794.951 (3,202.931 в 1927 р.), річний приріст 300 тисяч; Австралія й Архипеляг 2,557.803 (1,911.717 в 1927 р.), річний приріст 67.000; Америка 2,931.024 (2,415.223 в 1927 р.), річний приріст 50.000; Европа 948.118 (771.567 в 1937 р.), річний приріст 17.000. Загальне число католиків на місійних теренах піднеслося з 14,330.629 в 1927 р. до 21,343.329 в 1937 р.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЛУЧЧИНІ на Волині поліція увязнила багато селян, особливо молоді, в тім коло 40 дівчат. Всіх увязнених перевезено до слідчої вязниці в Луцьку.

В КИЄВІ почалися наради Центрального Комітету комуністичної партії України під проводом першого секретаря Хрущова. Найважніша точка нарад це справи звязані з акцією ліквідування опозиційних елементів в партійних організаціях України.

У РЯШЕВІ відбудеться 18 с. м. зїзд делегатів „Стронніцтва Людового" з усеї Галичини і Шлеська в справі участи в самоврядних виборах. Той зїзд матиме велике політичне значіння, бо організаційні осередки людовців на тім терені надають тон політиці „Стронніцтва Людового".

ПЛК. КОВАЛЄВСКИЙ, б. шеф штабу Озону, має вернутися до чинної політики. В останнім часі він був заграницею на спеціяльних військових студіях.

В ГДАНСЬКУ на загальне число 54 міських радних є аж 51 націонал-соціялістів.

МІЖ ПОЛЬЩЕЮ И ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ дійшло до порозуміння, на підставі якого Польща дістала право експльоатації воздушної лінії Варшава (Краків) — Будапешт, а Чехословаччина право експльоатації лінії Прага — Рига.

З ДНЕМ 1 ВЕРЕСНЯ с. р. урухомлено дві перехідні точки з Польщі до Литви для руху колового і пішого.

Б. ПОСОЛ ДО СОЄМУ Цвяковский, з фаху адвокат, один з прихильників монархічного руху в Польщі, відновив діяльність польського союзу монархістів. Організація польських монархістів була від довшого часу нечинна.

КОМІСАР ДЛЯ МЕНШИННИХ СПРАВ у Ромунії заявив представникам заграничної преси, що справа меншин у Ромунії буде в найближчому часі поладнана згідно з волею короля Карла.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ дійшло до масових бійок між населенням чеським і німецьким. Ранено кільканацять осіб.

КОНРАД ГЕНЛЯЙН, провідник гітлерівців у ЧСР, обїздить Судети. Всі місцевости, через які він переїзджає, гарно прикрашені. У всіх громадах представляють йому членів нововибраних управ.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ МАЛОЇ АНТАНТИ в Бледі обговорювано м. ін. жидівську справу, яку, на думку учасників конференції, повинна розвязати міжнародня конференція.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ призначили місцевість Делєрсгайм в Горішній Австрії коло чехословацької границі на постійне місце вправ німецького війська.

ФРАНЦУЗЬКА РАДА МІНІСТРІВ затвердила проєкт закону міністра праці Помарета в справі додаткових годин в рямцях закону про 40-годинний тиждень праці. Артикул 1 того проєкту закону передбачує для правительства право впровадити додаткові години праці у всіх заведеннях, які виконують працю звязану з обороною краю.

В ПАРИЖІ відбулася нарада американських амбасадорів у Берліні, Лондоні й Парижі. Обговорювано критичне положення в середній Европі.

ПОЛІТИЧНІ КРУГИ Парижа займають вичікуюче становище в чехословацькій справі. Всю ініціятиву в тій справі перебрало англійське правительство.

ІТАЛІЯ будує з поспіхом твердині на полях, звідки на днях виселено французьких селян.

З ТУРЕЧЧИНИ виселено вождa Македонців Івана Михайлова, який там жив від 1934 р. Михайлов виїхав до Польщі.

АРАБСЬКІ ТЕРРОРИСТИ підпалили зелізничу стацію Саррар на лінії Єрусалим — Рамлег.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА в Китаю здобули місто Гуошан, ключеву позицію на гірськім шляху, який веде через гори Тапієг і лучить міста Ліван і Ганков.

НОВИНКИ

Ціни збіжжа звишкують. З днем 1-го вересня с. р. ввійшов у життя закон про підпирання цін рільних плодів. У звязку з тим треба сподіватися, що державні власти зачнуть робити закупи на краєвім збіжевім ринку головно на потреби армії. Вістка про ті закупи поділала вже на ціни збіжжа, які в декотрих околицях незначно звишкували.

Загально-освітній ліцей СС. Василіянок у Станиславові одержав повні права державних шкіл.

В Перемишлі арештували студента Бориса Вітошинського, в якого поліція перевела передтим основну ревізію. В Бушковицях під Перемишлем арештували гімн. абс. Володимира Павлишина. Причина обох арештувань невідома.

В Янівці, тернопільського повіту, волосна управа розіслала до гр.-катол. парохів обіжник, в якому повідомляє, що на будову хрестів-памятників з приводу 950-ліття хрещення Руси-України треба дозволу міністерства освіти. Там де такий хрест вже вибудували без дозволу мін-ва, треба його усунути, бо влада притягне до відповідальности тих, що не повинуються цему розпорядкові.

Священика м. Корця о. Петра Ташівського засудив рівенський суд за провину зі 173 ст. к. к. (за образу катол. релігії) на рік вязниці без припинення кари. В акті обвинувачення сказано, що підсудний мав сказати до 11-літньої учениці вселюдної школи, що зі своєю родиною змінила релігію, такі слова: „Твій батько дурний і віра твоя дурна". Підсудний заперечив сему, але суд повірив малолітній католичці. Оборона внесла апеляцію.

О. Василя Паславського, пароха Угерець Незабитовських, засудив львівський окружний суд на виїздній сесії в Городку на 7 місяців вязниці за „фальшування назвиськ у метриках і метрикальних витягах, де зміняв назвиська польські на українські".

Мін-во внутрішних справ на внесок мін-ва закордонних справ позбавило польського горожанства о. дра Петра Вергуна, пралата Св. Отця і душпастиря для Українців греко-католиків у Німеччині. В документі зазначено, що причин не подається ніяких. „Діло" пише, що о. П. Вергун знаний як чоловік цілком спокійний, що політикою ніколи не займався.

На Гуцульщині перебуває французький журналіст Андре де Жувнен з жінкою. Ред. Жувнен напише про Гуцульщину низку репортажів, які безсумніву причиняться до спопуляризування у Франції сего найбарвнішого українського племени.

Нова українська торговельна станиця під фірмою „Спорт-Вовна" повстала в Косові Гуцульському.

Почтові уряди в усіх більших містах Польщі будуть приймати поручені листи від 8—9-ої веч. За висилку тих листів у год. позаурядових побиратимуть доплату в висоті 30 гр.

Старшого „пшодовніка" поліції Яна Станкевича арештували разом з його помічником Желіховичом за обман обезпеченевих товариств в цілі одержання премії. Станкевич підпалював передтим обезпечені авта і побирав асекураційні премії. Крім того Станкевич і його ватага підпалювали віллі під Варшавою, обезпечені від вогню, за які брали високі обезпеченеві премії. В той спосіб в Отвоцку згоріло 120 віль.

Гумор. — У лікаря. — Лікар: Чи будете могли заплатити за операцію, коли уважатиму її конечною? — Пацієнт: А ви, пане лікаре, будете вважати її конечною, коли я не буду міг заплатити?

Гумор. — Педант. — Пан Черевань вертається з полювання. — Скажи мені, питає його недовірчиво жінка, що значить та цифра 5.25 виписана на картці, причіпленій до твого заяця. — Бачиш, голубко, я зазначив собі на ній годину, коли я вбив того нещасного заяця.

В Бібрці син бляхара Шміра вийшов на дах, щоб зняти радіеву антену. Антена впала на електричні проводи і поразила хлопця. Батько хлопця вийшов за сином на дах дому і діткнувши його тіла впав поражений струмом. Та сама доля стрінула його жінку, яка поспішила обом жертвам на рятунок.

Після урядових даних в Польщі є тепер 636 лікувальних заведень, які мають 57.880 ліжок. З того на державні заведення припадає 55, самоврядні 272, суспільні 209 і приватні 100. Найменше лікувальних заведень припадає на воєвідства львівське, станиславівське і тернопільське. Польщі треба ще 100.000 шпитальних ліжок.

В Польщі запало на прищицю 606.000 штук худоби, що представляє 7,5% всеї худоби в Польщі. Смертність звірят не переступила 2% завдяки ріжним превентивним середникам.

На шляху Ковель—Люблин виколеївся поспішний поїзд. У випадку погибли два зелізничники, 11 осіб ранених.

100.000 злотих призначила на будову костела в Надвірній одна з мешканок того міста, яка виграла 40.000 долярів у тягненні долярівок.

На запити заінтересованих подаємо до відома, що справа Господарської школи зглядно Курсу для абсольвенток середніх шкіл буде вирішена зпочатком вересня б. р. і щойно тоді зможемо оголосити речинець вписів і ін. — СС. Василіянки у Станиславові. 66—2—2

Над Пинськом перейшов сильний буревій з градом і заподіяв великі шкоди в городах і парках.

На Поліссі появилися дикі, які спричиняють великі шкоди в городах селян.

Кілька гімназій у Варшаві заводить автоматичні годинники, які нотуватимуть годину прибуття до школи поодиноких учнів. В клясі не будуть провірювати приявности учнів.

Торговельні обороти Польщі з СССР постійно меншають. Минулого року привезено з СССР до Польщі товарів за 16 міліонів зол.; з Польщі до СССР вивезено товарів за 5 міліонів зол., головно продукти металеві і зелізні. На зменшення торговельних оборотів обох країв впливають передовсім кредити, що їх уділюють СССР Німеччина, Чехословаччина, Америка й Англія.

В Іновроцлаві зацвив удруге корч білого бозу.

В Чернівцях поліція попала на слід великої комуністичної організації. Арештовано багато комуністичних діячів.

Гумор. — Комплімент. — У глибокій джунглі слонь стрічає самицю й каже: Але шановна пані знаменито держаться; я ніколи не повірив би, що пані мають уже 328 літ. Виглядаєте щонайбільше на 270.

Пинський повітовий староста затвердив вибір жінки Домініки Невяр солтисом громади Черновець.

Поліцая Яна Хомонтовского з Пултуска засудили на 4 роки вязниці за знущання над арештованим Галонзкою, який внаслідок нелюдських знущань помер на кровотечу мізку.

Новий буджет передбачує 2 міліони зл. на надгороди для урядників за викриття зловживань на шкоду держави.

На передмісті Софії 200 осіб затроїлося тісточками. Стан деяких осіб дуже небезпечний.

Над Віднем обірвалася хмара. Особливо потерпіла дільниця коло Каленбергу, де знищені винниці й залиті численні віллі. Дунай виступив з берегів. Електричне освітлення в околицях Відня знищене.

Під м. Мальтерсганзен (Німеччина) автобус розбився на придорожньому дереві. У катастрофі 8 осіб важко ранених, 15 легко.

На підставі розпорядку про оборону держави німецькі власти розвязали всі організації академічної християнської молоді, а саме: союз християнських студентів і т-во німецьких студентів християн. Обі організації приступили до ліквідації своїх кружків і філій на терені цілої Німеччини. Сі вісти принесла ПАА (Польська Агенція Аграрна).

Над Литвою перейшов буревій, який знищив кількадесять домів, телефонічні і телеграфічні получення та незібрані землеплоди.

Два французькі літаки розбилися: один коло Ренсу, другий під м. Бріоль. В обох випадках погибли залоги згаданих військових літаків.

Вночі з 30 на 31-го VIII, наступив вилив ляви з кратеру Везувія. Лява спливає на ширині 200 метрів зі скорістю 20 м. на годину.

Гумор. — Розберіть сю відповідь. — Приятелька до приятельки: Знаєш, той доктор дурень.—Та чому?—Бо говорить мені так по простому, що він мріє про бльондинок. — Справді, просто говорить. А ти йому що відповіла? — Що я мимо того не рішилась би перефарбувати собі волосся на чорне...

Гумор. — Шкоти. — Мекферсон поїхав до Лондону і замешкав там на постійно. — Чому Мек не вертається? — питають його товариші в Абердін'і. — Бо хоче заощадити собі кошти поворотної подорожі, толкує їм брат Мека.

Гумор. — Божевільні. — Стрічаються два божевільні. — Ти куди так женеш? — Маю стрічу з нареченою. — В котрій годині? — В неділю в 6-ій годині. — В неділю? Чейже нині щойно второк. — Тсс... Я хочу їй зробити несподіванку!...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Гайді.
МУЗА: Кадети маринарки.
ПАКС: Волоцюги півночі.
ПАЛЯС: Кохання в кайданах.
РОКСІ: Світла й тіни жінки.
СТИЛЕВЕ: Чорний пірат і ревія Борунського.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2). 30—8—10

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ ОЧІКУВАНИЙ АЛЬМАНАХ

За велич нації

виданий у двацятьліття відродження Української Гетьманської Держави 16/29 квітня 1918 року.

Книга історично-ідеольогічна. Містить у собі статті отсих авторів: Босий В., Гец М., Годований Ст. др, Гомзин Б., Губчак О. мгр., Деркач Гр. др, Думін О., Євтимович В., Ковалів П., Коструба Т., Кужім В., Луцький В., Мурашко В., Назарук О. др, Пасіка М., Пачовський В., Пеленський Й. др, Пріцак О., Черкасенко С., Шемет С.

Велика ріжнородність змісту, статті на історичні й ідеольогічні теми, спомини про 1918 рік, важні проблеми, поезії, численні, незнані досі знимки!

Мистецька обгортка!

Редакційна Колегія: Пасіка Микола, мгр. Карпишин М., Коструба Т.

За книжку на 156 сторін друку великого формату ціна лиш 4 зол. 50 сот. На порто долучити 50 сотиків.

Замовляти в книгарнях, або просто на адресу:
мгр. Михайло Карпишин, Львів, Ринок ч. 43 (в канцелярії дра Лещія).

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавці

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/8 стор. 180. — вол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — вол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тика 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 8 вересня 1938. Ч. 68 (1168)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

У 500-ЛІТТЯ ФЛЬОРЕНТІЙСЬКОЇ УНІЇ

На липень 1939 р. приготовляють великі торжества в память 500-ліття фльорентійської унії. До того часу вийдуть ріжні важні публікації, найважніше буде перше дотепер видання актів до історії тої унії. Вже тепер появилася у Фльоренції невелика, але замітна праця на ту тему домініканина Хіяронія в італійській мові п. з. „Грецька Схизма і собор у Фльоренції", ст 127 і 10 ілюстрацій. Ся праця призначена для широкої публики, але мимо того вона сперта на жерельних студіях. Рецензент тої праці Р. Штупперіх у „Киріос'ї" (1—2, 1938, ст. 125), признаючи вартість тої праці, підчеркує, що в ній за слабо зазначено ролю Виссаріона і митр. Ізидора з Киева. В тій праці наведений повний текст унійного декрету в мовах грецькій, латинській та італійській і витяги з инших жерел.

Увязнення і розстріли офіцирів на радянській Україні.

Агенція АТЕ звідомляє, що ГПУ перевело масові увязнення офіцирів у гарнізонах Киева й Харкова. Мали увязнити 110 офіцирів за створення тайної організації „Вільна Україна". Та організація мала приготовляти замах на комісаря Каґановича. Зпоміж увязнених 50 офіцирів уже розстріляли.

Росію опановує націоналізм.

З Москви доносять: На основі рішення совітської військової влади в репрезентативній салі академії ґен. штабу завішено портрети двох славних ґенералів царської армії Суворова і Кутузова, поруч портрету Ворошилова. Притім політичний комісар виголосив промову про воєнні заслуги для Росії царських полководців і радив всім військовим пильно студіювати історію Росії. Від того вже дуже недалеко до всестороннього повороту націоналізму в Росії.

Що большевики відповіли Німцям.

Агенція Ава депешує: Німецький посол у Москві фон Шуленбурґ сондував, що зробивби СССР вразі вибуху війни Німеччини з Чехословаччиною. Літвінов відповів, що тоді Франція правдоподібно пішлаб на поміч Чехам а Совіти виконуючи свою умову зробилиб те саме що Франція. На те мав відповісти Шуленбурґ, що деякі чехословацькі військові круги можуть приневолити Німеччину до інтервенції. Се була тільки приватна розмова, що підчеркують.

Мадяри відкинули предложення Німців.

Польська преса звідомляє, що в часі побуту реґента Угорщини Горті в Берліні Німці предложили Мадярам митну унію й активну співпрацю обох армій. Угорські політики мали чемно але рішучо відкинути ті предложення. Не згодилися також вступити до протикомуністичного фронту, покликуючись на свої зобовязання супроти великих демократій Заходу. Отже з візити Горті остало тільки голословне „підчеркнення приязни обидвох народів".

Замкнення шкіл, проваджених монахами.

В Німеччині появився розпорядок про замкнення всіх австрійських шкіл, що їх вели монахи. Внаслідок того розпорядку перестала істнувати м. ін. знана віденська „шкотська ґімназія" заложена в 1807 р. Ту ґімназію вели ОО. Венедиктини. До неї ходили в останньому часі діти багатьох визначних націонал-соціялістичних діячів, м. ін. діти Ґітлерового намісника Сейс Інкварта. Також на провінції перестав істнувати ряд середніх шкіл при монастирях. Замкнення тих шкіл кидає характеристичне світло на стан переговорів між партією і Церквою в Австрії. Згідно з поголосками, в австрійських католицьких кругах справа представляється ось як: Кардинал Інніцер бажаючи вратувати в теперішніх переговорах той тип шкіл мав предложити розтягнення постепенної ліквідації тих шкіл на 8 літ і представити той проект Ватиканові. Ватикан мав відкинути проект, що мало спричинити негайну реакцію провідних партійних властей у формі розпорядку про цілковите замкнення тих шкіл. (ПАТ).

Італія видалює Жидів.

Італійська рада міністрів на внесок Муссолінія як міністра внутрішних справ ухвалила розпорядок, що регулює ситуацію чужинців-Жидів, які поселилися в Італії, Лібії та еґейських посілостях по дні 1 січня 1919 р. Розпорядок відноситься також до тих Жидів, що вміжчасі дістали італійське горожанство. Арт. 1 розпорядку забороняє Жидам стабілізацію постійного осідку замешкання в Італії, Лібії та еґейських посілостях. Арт. 2 звучить: За Жида в розумінні розпорядку вважається того, хто походить від обох родичів жидівської раси, навіть тоді, коли не належить тепер до жидівського віроісповідання. Арт. 3 постановляє: Автоматично відбирається право італійського горожанства, надане заграничним Жидам по 1 січня 1919 р. По думці арт. 4 чужинці жидівської раси, які в день оголошення розпорядку перебували в Італії, Лібії й еґейських посілостях і які замешкали там по 1-ім січня 1919 р., мусять покинути ті місця продовж 6 місяців. Ті, що не виконають того обовязку, будуть видалені.

Горячий вулкан у Святій Землі.

Перед каварнею в м. Тель-Авів знов кинено бомбу, яка зранила 9 Жидів. На передмістю Ґіваґ Моше Араби підпалили синаґоґу, а коли прибула огнева сторожа, стріляли в неї, поки запалена будівля не розгорілася так, що вже не було що ратувати. В Єрусалимі Араби застрілили Араба, якого підозрівали, що се конфідент чужої поліції. В окрузі Назарету начальник з 4 податковими екзекуторами верталися з села Саффурія, де збирали високу грошеву кару, наложену на село за допомогу повстанцям. Арабські повстанці напали на них, звязали й кудись попровадили. А в Каїро (в Єгипті) відбувається конґрес палестинських Арабів, на який приїхали майже всі арабські королі і представники Арабів та мусулман зі всіх сторін світа, м. ін. з Европи (Югославія) і з Америки. Не легко Жидам боротися за їх позицію у Св. Землі, а вони боряться взірцево.

Сила Німців

Як на неї дивляться воєнні звітовики чужих народів і як на неї дивимося ми.

Воєнна преса противників Німеччини заявила прилюдно, що великі маневри німецької армії потрібні Німцям не в політичних цілях (то зн. не для вимушування чогось на демократичних державах і не для страшення чи блефу, як довго писали навіть найповажніші органи політичної преси), а тому, що темпо і розміри зброєнь Німеччини доконче вимагають провірки того, що досі зроблено і то вимагають провірки якраз на таку велику міру, як робиться в отсих маневрах. Себто інакше кажучи, потверджують те, що відразу писала німецька преса. До якої міри зросла воєнна сила Німців, того не можна довідатися з німецької преси, тільки з чужої, заграничної. Воєнні звітовики анґлосаської, паризької і пражської преси подають деякі цифри про теперішню силу Німців.

Як відомо, коли Німці програли велику війну, миром у Версалі накинено їм сильне зменшення й ослаблення їх армії: вона могла складатися найвисше з 4.000 офіцирів і 96.000 добровольців і не сміла мати ні тяжкої артилерії, ні танків, ні воєнних літаків. Великий ґенеральний штаб німецької армії мусів бути розвязаний. Ту „армію версайського мира" назвав останній пруський міністр війни „райхсверою".

Коли Ґітлер прийшов до влади, головну свою увагу присвятив він скріпленню армії. Законом з 16 березня 1935 р. привернено знов загальну обовязкову службу при війську й означено силу німецької армії на 12 корпусів і 36 дивізій, разом на 550.000 людей. Дня 1 липня 1935 р. привернено знов ґенеральний штаб під начальством ґенерала Бека. Все мужеське населення до 35 літ зачислено в запас активної армії (з не-арійців створено т. зв. „ерзац-резерву", себто намістень запасу), від 35 до 45 літ в „ляндверу" (краєву оборону), а по 45 літах в „ляндштурму" (загальне ополчення).В теперішних великих маневрах беруть участь всі чотири роди німецького війська.

В травні 1936 р. установлено дійсну дволітню військову службу, річник з уроджених в 1914 році лишився в касарнях і до нього в жовтні 1936 р. прилучився ще річник з 1915 року. Таким чином збройна сила („вермахт") Німеччини осягнула 800.000 людей. Офіціяльно та цифра досі не змінена, але в дійсности вона вже далеко висша. Теперішньої сили Німців ніхто поза ними напевно не знає, бо орґанізація збройних сил Німеччини оточена строгою тайною: Німеччина се одинока держава, де шпіонажу карають карою смерти навіть в часі мира. Тільки припадком чужі держави довідалися про створення чотирьох бронедивізій. Та число їх дійшло вже від того часу до 5 або 6, напевно не знати. Потому показалося нагло, що Німці мають 13-й корпус, а незабаром, що мають і 14-й. По прилученні Австрії з її армії утворено два корпуси, 17-й і 18-й: значить, виходилоб, що вже передтим утворено 15-й і 16-й, але ніхто того напевно не знає. Точно знають за границею тільки те, що „вермахт" (збройна сила) Німеччини з кінцем сего 1938 року буде складатися з двох річників 1916 і 1917 у касарнях і з двох річників 1914 і 1915 в запасі, знаменито вправлених. Себто в хвилі мобілізації та сила булаб більша ніж змобілі-

зована в 1914 році, коли Німці поставили 88 дивізій.

Як вони скоро примінюються до нових досвідів без огляду на кошти, можна міркувати по такім факті: на маневрах, які відбулися тому три роки, себто в 1935 році, всі т. зв. бронечасти були заосмотрені тільки в легкі танки, що важили 6—8 тон. Досвід еспанської війни показав, що такі легкі танки непридатні в боротьбі. Отже до двох літ всі бронедивізії заосмотрено в тяжкі танки. А в якім темпі росте німецька воздушна сила, свідчить такий факт: у травні 1935 року число німецьких літаків, як говорив фельдмаршал Ґерінґ, не перевисшало 1.000. А тепер по свідоцтву большевицьких жерел („К. З.", 175) Німці мають уже до 5.000 літаків, Французи пишуть, що навіть до 6.000. Досвід еспанської війни ще не міг бути використаний для створення нових форм літаків, але намічено вже нову тактику воздушної боротьби, яку власне треба провірити. В часі сих великих маневрів, що тепер відбуваються, мають бути випробовані також способи кермування броневими й моторизованими частинами армії, бо в часі „походу на Відень" показалися в них недостачі: около 400 танків сунуло на Відень зі скорістю 350 миль на добу, але наступив запір в Лінцу і було 8% лому в тих танках, а по іншим свідоцтвам навіть 15%. Крім того 21 травня (коли німецькі війська посувалися в напрямі чеської границі) показалися якісь недостачі у стратегічних рухах військ. Дальше деякі німецькі винаходи, як синтетичний кавчук (буна) і синтетична нафта мали не оправдати надій, які на них покладали. А треба знати, що німецька армія має тепер тільки в своїх бронедивізіях 2.500 машин: значить потребує багато погонного матеріялу, який мусить бути випробований.

Отже великі маневри, що тепер відбуваються, мають на ціли випробувати і провірити не лише придатність нового типу зброєнь на границі „воєнної пятилітки" (американський воєнний спеціяліст Генсон В. Болдвин пише, що програму збройення закінчать Німці не скорше як в 1940 році) *), але й усеї господарської системи, яку вони приноровили до потреб війни, як також можливість поповнювання вправлених військ на рахунок всіх родів запасу: резерви, краєвої оборони й загального ополчення. З тої точки погляду сі великі маневри поучаючі не лише для Німців: інші народи, що мають свої армії, витягнуть з сих німецьких маневрів також науку для себе.

Тільки інформатори преси неприхильної Німеччині.

Кожда сила, отже й сила Німців се річ зглядна. Її успіх у правдивій війні залежить не лише від матеріяльної (зрештою дуже важної) підготовки, але також від підготовки евентуальних противників і, що може найважніше, від морального стану армії та від симпатій у широкім світі. Вже менше більше згідно признають, що попередну велику війну Антанта виграла в більшій мірі пропаґандою ніж зброєю. І слушно панує такий погляд, бо річ ясна, що то пропаґанда двигнула проти Німців майже цілий світ: самі гроші того зробити не моглиб. Жива і справді пориваюча пропаґанда може бути тоді, коли за нею стоїть якась справедлива ідея, яку дійсно хоче виконати провід армії, що бореться на фронті. Та дійсна ідея ділає і впливає на всі боки: і на власне військо підбадьорююче і на неприятельське військо, бо пригноблює його, і на широкий світ. Сили правдивої і справедливої ідеї взагалі не дасться ні обчислити, ні означити, бо вона сягає навіть у ворожі ґенеральні штаби і ломить їх енергію. Помиляється кождий, хто думає, що можна одно голосити як ідею, а потому друге зробити: обман відчувається наперед, вже у його підготовці, він немов флюїдом уділяється невидимо своїм власним людям, уділяється приятелям і ворогам і невтральним. Великі успіхи Наполеона можливі були не тільки тому, що він ґеніяльно все наперед обдумав і приготовляв, але також тому, що він справді розносив по Европі те, що його іменем голосили герольди на всіх боєвищах: „Я цісар Французів голошу всім і кождому зокрема, що на вічні часи касую панщину і підданство, даю всім волю віри...". Він справді дотримував того, що голосив: і тому з таким запалом ішли до бою його війська, і тому так мляво оборонялися навіть вірні старим силам жовніри його противників. Навіть виграбовування занятих країв не робили надто великого вражіння, аж поки не показалося, що се стає властивою й одинокою ціллю: тоді й заломалася черга тріюмфальних походів найбільшого з полководців білої раси людей.

Не інакше було з таємничими завоюваннями найбільшого з завойовників, якого знає рід людський, а саме з завоюваннями Джінґісхана. Нові досліди доказують, що він завів таку моральність у своїй армії й таку справедливість у своїй адміністрації, що — як пише його найновіщий норвежський біограф — в державі Джінґісхана могла від краю до краю їхати на ослі безборонна дівчина з мішком золота і ніхто не відважився діткнути її. Християнська Церква під татарською владою мала лекше життя ніж під своєю власною: православні владики довго показували російським царям привілеї, які Церкві признавали Татари. Коли впала та мораль і та справедливість, упала й велика держава Джінґісхана та виродився рід його.

Не інакше було зі зростом та упадком старинного римського народу.

Отже два нові великі табори народів, що стають проти себе, можуть довести до безцільної різні та знищення культури, коли ні оден з них не матиме на цілі справедливого упорядкування світа. Те, що зроблено з деякими народами по великій війні 1914-18, яку ведено під ґаслом самовизначення народів, пригадує найгірші злочини варварів, за які мусить наступити відплата.

Все, що наступить, буде залежне від Божої волі, як було залежне й досі. Чисті і морально здорові народи не можуть бути викорінені.

*) Інші знов пишуть, що німецький „Китайський Мур" на заході буде готов напевно в 1939 році та що в тім самім році буде скінчена також інша воєнна підготовка Німців. Притім оцінюють число їх літаків в тім часі на 8 до 10.000, число повозів (танків) найменше на 10.000. Ті інформатори подають, що найбільше розбудовані німецькі кріпости на заході, а саме на полудневозахідній границі, на полудне від міста Майнц. Польська границя хоронена Німцями значно слабше, чеська між Шлеськом і Баварією зовсім не укріплена; все те значить, що на заході офензивна війна стає неможлива, а можлива вона буде тільки на сході Европи. Найбільший голос між німецькими військовими мають тепер мати Ґудерян і Райхенав, прихильники т. зв. „блискавичної війни". Теперішні маневри коштуватимуть 400 міліонів марок, будова нових кріпостей приблизно міліярд до півтора міліярда. Задовження Німеччини поступає так: 31. III. 1937 офіціяльний довг виносив 16 міліярдів 995 міліонів, а 31 травня 1938 р. 21 міліярдів 964 міліонів. Крім того векслі в Державнім Банку і звязаних з ним філіях 31. III. 1937 виносили 6 міліярдів 301 мілонів, в інших банках 3 міліярди 401 міліонів, а 30. VI. 1938 вже 7 міліярдів 56 міліонів і 3 міліярди 532 міліонів. В разі війни видатки виносилиби за місяць приблизно тільки, що можна придбати за рік. Всі ті цифри походять з жерел неприхильних Німеччині.

Тайний німецький воєнний фонд

„Хвіля" в 1238 ч. пише: Добре поінформовані анґлійські жерела звертають увагу, що всупереч офіційним комунікатам німецького Державного Банку, який від довшого часу виказує незмінений стан запасів золота около 70 міліонів, отже небагато як на край так упромисловлений як Німеччина, — фактична скількість золота і валют переступає значно, бо аж десятикратно вартість офіційно оповіщених цифр. Запаси німецького золота, як твердять в Лондоні, виносять тепер 1.300 до 1.500 міліонів марок і служать як тайна резерва німецького Державного Банку на случай збройного конфлікту. Перед „аншлюсом" та резерва виносила коло 900 міл. марок. Тепер та цифра значно зросла, внаслідок прилучення запасів золота, що належало до Австрійського Національного Банку, як також золота позисканого з продажі сконфіскованих, або в інший спосіб перенятих німецьким урядом заграничних валют, які були в посіданні австрійського правительства. Знижка курсу німецьких акцій на світових біржах була спричинена частинно продажею німецьких цінних паперів і таксамо було німецькою справою велике запотребування золота на лондонській біржі. Німці купували золото при помочі тайних агентів Державного Банку. Доказом правдивости тих інформацій се факт, що „Райхсбанк" не виказав у першій половині с. р. ніякого запасу золота, підчас коли в тім самім часі, після урядових німецьких бюлетинів, ввіз золота до Німеччини виносив нетто 91 міл. марок. На думку Лондону і те число неспівмірно мале, бо фактично закупи золота німецькими агентами на світових біржах виносили в тім часі коло 250 міл. марок. І то в часі від березня до серпня 1938 р. Великий неспокій на лондонських, паризьких і скандинавських біржах викликав факт, що Німеччина для здобуття дальших запасів золота продавала масово на світових ринках по демпінґових цінах сирівці, набуті шляхом „клірінґу" в наддунайськім басейні. Великі маси збіжжа, тютюну, товщу і скір кинула Німеччина на европейські ринки і викликала упадок цін та загамувала їх вивіз в продукуючих краях. Німецькі методи викликали реакцію анґлійського правительства, яке під натиском лондонської Сіти (біржі) старалося розширити господарський вплив Анґлії на Балкані. Лондонська біржа й европейські біржі оцінюють теперішній т. зв. німецький воєнний фонд на 2.200.000.000 марок в золоті і девізах.

Евангелики про антисемітизм

В Дебречині на Мадярщині відбувся річний синодальний зїзд евангелицької (зреформованої) Церкви. Зїзд виступив недвозначно проти расизму й пересадного націоналізму. Та справа була предметом інтересної дискусії. Реферат п. з. „Раса, нарід, Церква" виголосив визначний теольог др Надь, який доказував, що в Церкві неможливий ніякий спір щодо суті антисемітизму. Кожде розріжнювання під расовим оглядом між членами Церкви мусить довести до заперечення евангелія. Проф. Олександер де Мокай перестерігав перед дальшим розростом пересадного націоналізму і взивав Церкву до боротьби з тими тенденціями. Церква не може бути національною установою. Її ціль се передовсім дбання за одиницю та її спасення. Керманич евангелицької місійної акції на Мадярщині др Конрад Гофман ствердив, що дальший зріст антисемітських тенденцій неминучо провадитиме до упадку християнізму. Жидівська справа поставила сегодня християнізм перед пробою сил в цілім світі. Нема ніяких християнських аргументів на підпертя антисемітського руху. На однім з засідань промовляв міністр справедливости др Лязар. (ЖАТ).

Гумор. — Сильна воля. — Бачу, що ваш муж від якогось часу не пє. — Так, вступив у члени т-ва абстинентів. — А, це гарно, мусить мати сильну волю. — О, ні, люба пані, це я маю сильну волю.

Гумор. — Закордонний турист, будучи в Черчі, звертається до одного з місцевих: — Чи у вас вічно така марна погода? — Ні, тільки тоді, коли паде дощ!

ОГЛЯД ПРЕСИ

Цензура колись і тепер

В 240 ч. виленського „Слова" появилася стаття Юрія Вишомірського п. з. „Переразливі відгуки з миколаївських часів" з рецензією на спомини А. Никитенка. В статті читаємо м. ін. ось що: „Під теперішню хвилю йде мені про трохи подробиць щодо російської цензури. Її гнет зачав чимраз більше рости в другій половині правління Николая І. Було багато установ, які мали право цензури. В записці з березня 1850 р. Никитенко вичисляє їх, отже: 1) загальна цензура при мін-ві освіти, 2) головна управа цензури, 3) начальний тайний комітет, 4) духовна цензура, 5) военна цензура, 6) уряд цензури при мін-ві заграничних справ, 7) театральна цензура при мін-ві цісарського двора, 8) цензура газет і часописів при департаменті почт, 9) цензура при III відділі царської особистої канцелярії, 10) цензура правничих праць при II відділі, 11) цензура заграничних книжок і 12) комітет цензури наукових творів, шкільних підручників та педагогічних книжок. Отже разом дванадцять урядів цензури, підчислює Никитенко, помимо всіх принагідних і ревних урядників, що на власну руку бавляться в цензорів! Які штуки виправляла миколаївська цензура, відомо. Нпр. в підручниках старинної історії не вільно було пояснювати грецького „демос" словом люд; належало той вираз заступати зворотом „грецький нарід", або „горожани держави"; про римських вбитих цісарів не вільно було писати, що їх убито, тільки коротко згадати „погиб" в такім-то році. З виїмків літератури усували всі байки про лева, який старіється, про лева, який дає своїм підданим привілеї, про вихования лева і т. п. бо лев це володар звірят, синонім сили й панування, отже всякі відмінні уваги про лева можуть викликати небажаний фермент в умах молоді. На примірниках нововиданих сатир Кантеміра (1708-1744) цензор написав коротко: „Кантеміра взагалі не варт читати: його книжка займає тільки непотрібне місце в бібліотеках". Цензор Ахматов здержав у 1853 р. друк підручника аритметики тому, що між цифрами якоїсь задачі уміщено ряд кропок: цензор добачив у тих кропках якесь недоговорення і політичні сугестії автора. Цензор Єлагін не дозволив друкувати якусь географічну статтю з тої причини, що в ній була згадка, що в Сибірі ужинають до запрягу псів. Чи можливо, щоб там панувала така нужда, що горожани не мають коней? В 1850 р. вийшло нове видання (безіменне) якоїсь відвічної книжки з ворожбами й сонника. Цензор сцензурував книжку не переглядаючи її навіть, бо се було соте видання. Головний комітет цензури звернувся до низшого комітету, якого членом був той цензор, з запитом: „Вийшла в світ книжка з ворожбами. Головний комітет питає, хто автор тої книжки й чому він думає, що звізди мають вплив на людську долю". Низший комітет відповів сейчас: „Автор книжки неістнуючий; а чому думає, що звізди мають вплив на людську долю, комітетові невідомо". Ю. Вишомірський кінчить свою статтю: „Не знаю, чому випадки російської цензури, описані Никитенком, насувають мені анальогію з польською цензурою так далеко, що навіть те пошукування неістнуючого автора відвічної книжки з ворожбами видається ідентичне з пошукуванням кс. Болеславія з 17 ст., який написав „Переразливий відгомін остаточної труби".

Що діється на Волині?

ІКЦ в ч. 243 пише під соковитим цькуючим заголовком „Розухвалені Українці провокують": В селі Бутрині, в повіті рівенськім, був сего літа табор „Легії Академ.". Учасники його виконали на гімнастичній площі пластичну мапу Польщі, яку тепер місцеві українські сепаратисти частинно знищили і здеформували, замалювавши полуднево-східні обшари жовтою і синьою фарбою. Правдоподібно ті самі „молодці" помістили на високім березі ріки Горинь великий знак „тризуба", вимальований краскою жовтою і синьою. З нагоди парохіяльного свята в селі Тайкури, у пов. Здолбунів, відбувалася там вечером людова забава. Підчас забави кілька підохочених алькоголем Українців почало провокувати польське населення, а один з них, член „Просвітянської Хати" Остап Цісар, почав лаяти польський нарід і катол. релігію і польського жовніра. Поліція увязнила його й відставила до диспозиції судових властей.

За програму національної політики

Тижневик „Наруд і Паньство" приніс велику статтю Т. Кательбаха, присвячену національній політиці в Польщі. Автор критикує її й закидає їй зигзакуватість, перекидування зі скрайности у скрайність і брак послідовної програми. При кінці автор відповідає на питання, чи булоб тяжко здобутися на позитивне зусилля в тім напрямку і накликає до поспіху: „Напевно ні. Маємо всі елементи в руці, щоб перевести основну аналізу цілости національної справи в Польщі та поодиноких справ, з яких кожда має своє многобічне індивідуальне обличчя. Маємо гарний дорібок поважних підготовних праць. Треба тільки здобутися вкінці на аналізу та на її підставі виготовити плян, що його буде здійснювати послідовно один, а не десять диспозиційних осередків, як се буває в Польщі. Ідея переведення того пляну повинна виростати з того самого змагання, з якого зродилися цитовані уступи польської конституції... На тих простих, щиро супроти наших співгорожан сформулованих засадах, належить сперти виготовлення, потім послідовне здійснювання пляну польської національної політики. Тільки треба спішитися, бо живемо в неспокійних часах. Наш дім, щоб остоятися перед бурями, які напевно будуть на нього йти, мусить бути збудований на гранітних підставах, не на зигзаках, які можуть стати прокляттям нашої сучасної дійсности". („Газета Польска" ч. 240).

Хто може їхати до Полудневої Америки

„Українські Вісти" в ч. 188 принесли отсю інформацію від одного Українця, що на весні виїхав до Аргентини: „Їхати до Полудневої Америки може лише той, хто не має більше 25-ти років, має добрий технічний фах (тільки не інжинір), має змогу кождої хвилини вернутися до дому, може вивезти з собою жінку, має гроші, щоби прожити пів року без праці. Попрацювавши тут 10 років, — дійсно може заробити гроші й їхати до дому спочивати. Ніхто інший під ніякою умовиною не повинен їхати, коли не хоче скінчити на набережній (себто стати босяком і злочинцем). Перед роками, коли приїхали перші наші емігранти, ще можна було якось улаштуватися. Але коли вони тепер втратять працю — то їм також кінець. Се передайте, кому воно цікаве. Чимало селян з Волині їде сюди, а за два-три тижні половину з них завертають назад, або в найкращому випадку вони валяються по вулицях м. Буенос-Айрес, на набережній".

Доля компартії Польщі

В „Роботнік'у" ч. 245 появилася стаття Чапіньского. Він пише в ній м. ін.: Ґрупа польських комуністів, вірна дальше комінтернові, видала відозву, в якій боронить його рішення, що розвязує компартію Польщі. Відозва згори уважає провокатором кождого, хто хотівби працювати в рамах старої партійної організації. Вожди партії, Леньский, Рваль, Генриковский, Бронковский оповіщені як провокатори. Так компартія перестала істнувати: розклад цілковитий і то в огидних, відстрашуючих формах. Процеси і „чистки" показали, до чого здібний сталінізм. Компартія Польщі стала пеклом для своїх членів і вождів. Самодержець у Кремлі робив з нею, що хотів. Кілько в ній трагедій, кілько розстрілів, кілько оголошень „провокаторів"!... А преціньв компартії були також люди жертвенні, перенятї своєю блудною ідеольогією. Що вони переживають тепер, коли ще живуть!.. Чи буде спроба реорганізації компартії Польщі? Не знати. Сталін потребує агентур у таких краях як Франція і ЧСР. І чар Росії зник по процесах і „чистках". Та коли буде спроба реорганізації то не буде вона легка. Якіж були причини розкладу? Офіційна верзія говорить, що провокатори і троцькісти опанували компартію.Може та верзія почасти слушна, але вияснює не багато, бо ніякі провокатори не всилі знищити живу і здорову партію. Коли провокатори дали собі з нею раду, то се знак, що ядро партії було хоре. Дійсна причина в тім, що ідеольогія комінтерну була чужа західньо-европейській (і польській) дійсности. Тут інакша постава хлопа і війська ніж була в Росії 1917 р. Отже рос. методи на заході скріпили реакцію (на Угорщині, в Баварії). Коли Гітлєр прийшов до влади (1933), Сталін почав напрасно змінятн ідеольогію комінтерну, особливо в 1935 р. на VII конґресі, але вже було запізно. Кождий спостеріг, що зміни були подиктовані державним інтересом СССР. І тоді зачався щораз більший вихід з компартії Польщі, як інтелігентів так і робітників. Ось правдиві причини розкладу, а провокатори се поява другорядна. Значить, підставові причини розкладу були: вже очевидне ужиття комінтерну до держ. інтересів СССР і особиста диктатура Сталіна, що викликали такі появи як забрехання ідеольогії та зміну „екіп", а за тим прийшов розклад...

Господарське положення

Німеччини.

„Нова Жечпосполіта" інформує з Ціріху: Гітлєр приняв 31-го серпня делеґацію німецьких господарських кругів під проводом президента Державного Банку Шахта. Делеґація просила Гітлера, щоб приказав негайно закінчити маневри і мотивувала свою просьбу слідуючими причинами: 1) Величезні кошти, які примусили німецький Державний Банк до масового друкування нових банкнотів, такі великі, що Німеччина дослівно залита новими банкнотами. Той фактспричиняє поголоски про інфляцію, що підриває довіря населення до німецької господарки; 2) запаси живности майже зовсім вичерпані арміею на областях, де відбуваються маневри. З тих областей доходять алярмуючі вісти про пануюче там розчарування населення внаслідок безоглядних реквізицій, які переводить військо; 3) Шахт заявив, що дух німецького народу заломився і ніщо не пригадує давної рішучости; 4) в Німеччині панує паніка, яка проявляється в тім, що люди купують дорогоцінности і предмети щоденного ужитку зі страху перед девальвацією марки і заломанням німецької господарки. Військові круги невдоволені з перебігу маневрів і не скривають своїх побоювань, передовсім з причини низької вартости намістнів, ужитих до будови змоторизованих одиниць. В самій тільки Бранденбургії з 15.000 повзів і панцирних авт 5.000 штук мусіли стягати при помочі коней до технічних парків. Незвичайно численні були летунські випадки, одначе німецькій пресі не вільно писати про те під ніяким оглядом. Причина катастроф се хибне функціонування моторів збудованих з намістнів-сирівців. У Східній Прусії при пробах острого стріляння 10 проц. набоїв не експльодувало або вибухало передвчасно, внаслідок чого наступала експльозія гармат, причім залога погибала або була ранена. Трох начальних інжинірів фабрик Крупа в Ессені увязнили під замітом саботажу, бо панцирі повзів при пробах острого стріляння тріскали від ударів крісової кулі. В Берліні супроти тих інформацій панує переконання, що Німеччина не в силі тепер провадити навіть двотижневої війни.

Справа Чехословаччини

„Дойтше Альґемайне Цайтунґ" твердить, що промова британського міністра Саймона без сумніву штовхне Чехословаччину до нових протинімецьких виступів і висказує сумнів, чи льорд Рансімен се приятель мира, чи змагає до темних цілей.

„Берзен Цайтунґ" заявляє, що терпіння судетських Німців дійшло до краю.

На думку ессенського „Націонаљ Цайтунґ", близького до Геринґа, в Лондоні забули, що справа йде не про англійсько-судетську проблему, а про німецько-судетську. Заохочуючи Чехословаків до непримиримости, Лондон не знає, що бавиться з огнем, тоді як, здавалосяб, в його руках є всі середники, щоб льокалізувати конфлікт.

Перший раз „Ангріф" печатає статті про Чехословаччину під загальним заголовком „Чи неминуча війна?" Партійний орґан наців вправді завважує, що війна тим дальше чим більше проней говорять, але додає: Щоб оминути війну, треба усунути причини, які загрожують мирові.

Німецький орган про автаркію

„Дер Дойтше Фольксвірт" пише: Автаркія посунена задалеко з огляду на свою коштовність провадить до ослаблення оборонної сили держави. Великанська сила відпору німецької господарки в часі війни була можлива тільки тому, що при помочи попередних сильних звязків зі світовим господарством можна було нагромадити великі запаси в німецькім господарстві і в цілім німецькім народі. Якби Німці перед 1914 р. мали були автаркічну господарку, то не моглиб були витримати великої війни.

ДР ЙОСИФ ЕБЕРЛЄ (Відень)

Творча і „непродуктивна" Церква

В нинішніх часах багато говориться про знемощілість Церкви, про її яловість і вслід за тим про її пережиття. Одначе хто безсторонно дивиться на світ, цей навпаки: мусить ствердити постійну живучість і творчу силу Церкви. Залежно від умовин поодиноких країв і від якости та постави їх населення — Церква в ріжних місцях має ріжний характер, але завжди вона є і поможе, раз у меншій мірі, раз у більшій. По добах хвилевої втоми наступали часи великих діл і справжнього геройства. Правда, показуються в ній завжди річи людські, навіть занадто людські, але тоді показується в ній щось, чого не можна пояснити без явного співділання Бога. Хто безсторонньо дивиться на світ і історію, сей приневолений визнати разом з промовцем Пардовалем з Моравського „Вечорів над Женевським озером": „Коли приглядаємося зблизька хрупкому матеріялові Церкви, людям і спонукам їх ділання, з глибоким болем бачимо блуди, налоги, тісні душі і серця, ба навіть гниль. Та коли звернемо наш погляд на здоровий розвиток того величезного організму, на його величаве розгалуження по всій земній кулі, на його ціпку відпорність проти всіх руїнницьких чинників, на його лікувальну силу, якою він заступає недужі частини, на чудотворні квіти святости, які той організм Церкви безнастанно видає з себе, на овочі великих діл, глибоких суспільних перемін, прекрасних уряджень всіх родів, — тоді радість без порівнання переважає наш біль, тоді та краса захоплює нас і скріпляє у вірі, що в тій нужденній людській матерії жиє й таємничо ділає Дух Святий. Навіть якби я не знав слів Христа, що він хотів збудувати свою Церкву на Петрі, то думаю, що сам погляд на розвиток Церкви в історії повинен мене переконати про божеське походження її життєвого принціпу. Ба, що більше: Церква, яка при всіх недомаганнях частин, з яких вона складається, перемагає всі зовнішні і внутрішні перешкоди та в тріюмфі підіймається до неба, се більший і величавіший для мене доказ, що її оживляє божеський принціп, ніж тоді, якби вона в якийнебудь спосіб була вільна від усіх тих недомагань".

Замість постійно говорити про знемощілість Церкви, булоб може більше актуальним говорити про знемощілість багатьох рішальних кругів та напрямків сего світа, які зірвали з Церквою, з християнством, з вірою у надприродній світ та з теїстичними поглядами про Бога. Про знемощілість тих соціольогів і політиків, які уважали своїм обовязком ущасливити людство відновою старо-римського поганського права і княжого абсолютизму, який з нього випливає. Про невдачу нехристіянських ідей французької революції і всіх тих демократично-парляментарних правлінь, які черпають з тих ідей. Про невдачу лібералізму, що зродився з протицерковного вільнодумства зі своїм „лессе фер, лессе пассе" аж до диктатури Жидів і плютократів у світі. Про невдачу марксизму, який думав, що тільки дочасними спонуками зможе створити рай на сім світі, не звертаючи уваги на все, що релігійне і надприродне. Про невдачу шовіністичного імперіялізму, того нагого стремління засади „сила перед правом", яке доводить до таких злочинів як паріжський мировий диктат з рр. 1919 і 1920. Отже як далеко зайшов цей новочасний світ, який визволився зпід впливів Церкви? Чи не потрясають ним найтяжчі політичні й господарські кризи? Чи держави не стоять проти себе як військові табори, готові кождої хвилі до нападу? Чи духове обличча світа, по усуненні християнських спільнот, не робить враження вавилонського помішання мов, коли поставити поруч себе ідеольогії поодиноких народів? Чи на світі не зникло зовсім почуття сталости, спокою і безпеки та чи теперішність не повна жахливих домашніх війн?

Се невластива річ глядіти на світ очима Шопенгавера; на світі істнують ще інші річи як поля битви, шпиталі, захисти для божевільних, вязниці і вкінці вежі, що в них замикали засуджених на голодову смерть Уголіноса. Та всежтаки як цілість новіщий світ представляє не конче завжди радісний вид, коли усунути з нього в думці все, що признається до Церкви і християнства і що працює в дусі тих цінностей. В поодиноких краях можна завважити якнайшляхотніші зусилля: у деяких місцях **anima naturaliter christiana** формує найбільш вартісні річи і то навіть там, де нема виразного християнського віроісповідання; але в інших краях, якраз опанованих вірою в поступ лібералізму і марксизму, показується неможливий до здержання упадок. В багатьох місцях відірвано людей від Бога, від думки про Бога і про позагробовий світ, але тепер ті люди до тої міри загребалися в землю і до тої міри сваряться за земні добра, що боротьба за голе істнування стала боротьбою безчисленних міліонів. Заперечено натуральне право і Боже право, заперечено сильні морально-обичаєві звязки загальнолюдського характеру, а тепер розвинулося право сильніших, які просто граблять, що їм подобається, без огляду на потреби слабших або тих, які прийшли пізніше. Так дусяться такі краї як Англія, Росія, Франція на майже цілому величезному просторі їх життя, підчас коли інші краї нпр. Німеччина, якнайтяжче животіють у тісноті й нужді на їх життевих просторах. Наука як фільософія покинула вічні ідеї й цінности християнської релігії, а тепер попала в хаос понять і буде вкінці така чужа для життя, як вона старається шкодити життю і мати до нього вороже наставлення. А де наука відкриває, винаходить і видумує чудесні хемікалії й машини, будуть люди ще не вповні задоволені тим поступом, бо дуже бракує їм ясности про останнє значіння й останню ціль життя. Селянство, промисл і торговля булиб у стані не тільки якнайбільше заосмотрювати людей у все, що найконечніше, але крім того доставляти могутні надвишки капіталів до створення великих творів культури, штуки і любови. Одначе там, де брак суцільного „Вірую", бракує також довіря одного краю до другого, континенту до континенту і так значна частина людської праці зужиється тільки на виконування воєнного матеріялу, на вироблення якнайстрашніших середників знищення так, що ні одне місто, ні один монастир, ні одна катедра, ні один музей мистецтва, ні один дім опіки не певні, що в найблищій війні бомбардування не оберне їх в ніщо. Навіть найбільш миролюбиві народи примушені також зброїтися як інші, бож і вони мають обовязки супроти себе і своєї будуччини і не можуть безборонно наразити себе на напад злих сусідів.

Правдиво аристократична книжка

2) У книжці С. Лося є частини, які так освітлюють сучасність і мають в собі таку сильну проєкцію в будучність, що вложену в них працю автора можна сміло назвати „вглядом у пропасть", у яку котиться сучасна цивілізація Европи, а особливо скоро в деяких її краях. Ось докази нашого твердження, взяті з книжки Ст. Лося.

Що так в Атенах, як і за наших часів, було причиною грізної суспільної недуги, яку тепер становить щораз частіший розріз між законодавством і правним почуттям суспільности? Причиною того було й є те, що як тоді, так і тепер розвиток подій допровадив до панування товпи, причім демократія (всеодно, безпосередна чи парляментарна) се тільки одна з форм того панування товпи і то не найшкідливіша, бо її найбільше видно, вона найбільш галаслива і разяча, отже будить найсильнішу критику і найсильніший опір. Коли говоримо про правління товпи, то не маємо на думці самої тільки чисельности правлячого орґану. Англійська Палата Громад має поверх 600 членів, але ніхто не посміє сказати, що Великою Британією править товпа, хоч кождий мусить се сказати про неодин край, де чисельність парляменту не дорівнює навіть половині англійської Палати Громад. Говоримо, що Атенами на переломі 5 і 4-го століття перед Христом правила товпа, але не скажемо того про сучасну нам Швайцарію, хоч у тім краю сотки тисяч горожан беруть участь у народнім референдумі. Людські збори стають товпою або ні в залежности не так від своєї чисельности, як від свого складу. Здисциплінований полк, що стоїть у боєвім порядку, се не товпа, але буде товпою сотня, яка втікає перелякана і в якій заникло почуття карности, відповідальности та жовнірського обовязку.

Подібно мається справа і зі зборами тих, що радять. Коли (без огляду на число) ті збори бодай у значнім відсотку складаються з людей дозрілих, зрівноважених і таких, що бодай у головних засадах знають предмет, над яким мають радити, коли ті люди се не виключно члени радних зборів, але коли кождий з них щось репрезентує в життю, за щось відповідальний, кимсь у життю поважаний, коли він вкінці свідомий того, що кепські наслідки його ділання або голосування впадуть також на нього, на його найблищих, на людську ґрупу, до якої належить, або якої інтереси він явно представляє, — тоді такі збори се не товпа.

А з когож складалися Народні Збори в часах упадку Атен? Складалися з людей, яких сам Платон не міг означити.

„Се не купці, ані не робітники, ані не лицарі, ані не гопліти (т. зн. хлопи); се тільки бідаки". Не знав як їх означити найбільший фільософ всіх часів! На жаль, можемо се зробити ми, Европейці 20-го століття по Христі. Ті люди приходили на Народні Збори очевидно не на те, щоб радити над справами, які були на деннім порядку. Бо що їх ті справи обходили? Чим таке або інше полагодження тих справ могло відбитися на їх долі? Які інтереси репрезентували вони кождий зосібна або разом? Адже се не були „ні купці, ні робітники, ні лицарі, ні хлопи". Се були тільки убогі, бідні люди. І приходили вони на збори, щоб дістати три оболі. Очевидно за дієти треба було поурядувати, отже вони урядували на зборах, чи в суді, чи в якійсь комісії. Казали їм щось голосуванням рішати, отже вони рішали. Але що на нічім не розумілися, що в суспільности нічим не були хіба тільки тягарем, що на збори приходили з порожнечі і в порожнечу верталися, отже не мали ніяких критеріїв, після котрих могліб рішати і судити. Не мали знання ніякої річи, бо не виконували ніякого фаху (звання), крім урядування, не мали традицій, бо були то вже часи, коли ломався старий обичай, коли з давної релігії лишилися вже тільки забобони. Вони не дбали про будучність народу, бо вже заникало старе доживотне супружество і щораз частіше жінку заступала припадкова товаришка. А як котрий і мав жінку, то правдоподібно не мав уже дітей. А як котрий з них і мав діти, то рахував на те, що так як і він будуть жити з дієт, витиснених з тих, які ще мали щось. Тим людям було всеодно, за чим

На сій планеті ніколи не буде повної гармонії і повного ладу. А всетаки коли порівнуємо часи й території цвитучої праці Церкви, з часами і краями, в яких панувало і панує вороже наставлення до Церкви і християнства, коли подумаємо про такі річи як стилі романський і готицький в найширшім значінні тих слів, як організація святого римського цісарства німецького народу і про інше, що виросло з віри в Церкву та що представляє неспокійна сучасність, то ми скорше приневолені сказати: „Дайте Церкві знов повну свободу в усіх краях", ніж „Лишіть на боці Церкву як несвоєчасну і непродуктивну"!

Один американський публіцист подав недавно отсю характеристику сучасної світової цивілізації, думаючи очевидно про події в совітській Росії, Мексику, червоній Еспанії та про незрозумілу пасивність багатьох людей супроти них: „Коли думаємо про те, які ми були перед 25 літами, то ми вже у значній мірі зварваризовані. Наші тодішні „я" зле про нас думалиб, коли вони тепер побачилиб нас. На жорстокости у великій мірі а з ними на розчарування, нелюдяність і зневагу навчилися ми дивитися як на менше або більше нормальні річи і се вже нас зовсім не обурює. З подивугідною скорістю забуваємо ті цивілізовані поняття приличного ділання, які ми ще недавно вважали інстинктовними. Ми не лише перестали боронити ті ідеали, до яких признаємося; ми, що гірше, зачали думати, що нам вигідніше взагалі в них не вірити. Ми близькі до тої людини, яка не хоче вважати підпаленням того, коли підпалюється лише її стодолу, її сад і її пліт і яка ще моглаб бути вдячна за малі прислуги, коли тільки здержується нещастя перед її помешканням, заки вона спечеться живцем у своїм ліжку".

Один уступ соціольогії американського гарвардського університету йде трохи дальше взад і стверджує, що перша четвертина 20 століття це найбільш кровавий час в цілій історії. То значить, що вона бачила більше воєн ніж якенебудь інше чвертьстоліття в останніх 2500 літах, і сі війни були найбільш кровавi зі всіх. (Проф. Сорокин виясняє, що воєнний індекс для 20 століття вісім разів більший як всіх попередніх століть!). Те саме звідомлення гарвардського університету стверджує, що 13 століття під сим оглядом було найлучше. Це значить, що тоді було менше воєн, менше полеглих у війні та пошкодованих у війні, як в якімсь іншім відповіднім протязі часу. „Для пересічних людей 13 століття вигляди на спокійну смерть у ліжку були 6.500 разів більші як для їх наслідників у 20 столітті".

А що властиво було з тим 13 століттям? Се був час можливо найбільш свобідних можливостей ділання, найсильнішого впливу Церкви у світі. Се був час, коли християни на престолах, в державних канцеляріях, на університетських катедрах, в літературі і мистецтві просто надавали тон. Послухаймо, що пише про 13 століття американський вчений др Джемс Дж. Велш в американськім часописі „Тге Коммонвіл" (Ню-Йорк, 24 вересня 1937): „Перед 30 роками відважився я написати книжку п. з. „Тринацяте століття, найбільше з усіх століть". Коли книжка появилася, стала вона внаслідок свого титулу предметом не малої ворожнечі і навіть кпин, бо ми тоді, як можна собі пригадати, жили в часі, в якому майже кождий освічений чоловік був переконаний, що людство постійно і значно поступає вперед. Найбільше людей було дійсно тої думки, що се тільки питання розмірно короткого часу, коли люди увільняться від старих форм поведення і думання; вони приготовлялися на свого рода небо, в якому знайдуть щастя та яке напевно зробить їх такими задоволеними з життя, як ніколи передтим. Щастя і вдоволення були дуже близько, але перша четвертина 20-го століття завдала болючий удар сій оптимістичній пересаді".

„Коли розглядаємо історію середньовіччя, а передовсім час від початку 12-го до кінця 13-го століття, то досить легко знайти причину того, чому той період часу бачив менше воєн як інші століття а передовсім як 20-те століття. Тоді люди в містечках з 6 до 15 або 20 тисячами мешканців будували великі готицькі церкви, які ще нині свідчать про їх геніяльну штуку будівництва, техніку й опанування мистецтва всіх родів. Поруч тих великих Божих домів повставали університети, в яких у більшій части країв Европи, особливо на заході була заіматрикульована велика скількість студентів і які видали дослівно тузини мужів, що їх імена все будуть славні в історії виховання й науки. Тома з Аквіну і Рожер Бакон, Альбертус Магнус і Англієць Бартольомю, Вінкентій фон Бове і Олександер фон Галес як також багато інших, що їх можнаб згадати, сотками притягали студентів до шкіл і випускали їх зі шкіл та університетів до їх життєвої праці як основних мислителів".

„По овочах їх пізнаєте їх". Плем'я, що будувало церкви й основувало університети, проявляло видатно своє віддання більше справам душі, серця й духа як справам тіла. Майже в кождім краю Европи повстала література, яка відтоді плекана займає увагу вчених та остала нам на щастя як памятка поетичного ґенія того часу. Всюди проявлявся той ґеній в спосіб, який робив сильне вражіння. В Еспанії були Сід і легенди Бернанда де Карпіо, в Англії „Заги" Артуса, автора яких едінбурґський професор Сентбері, один з найвизначніших критиків 20-го століття, назвав „одним з великих поетів романтичної доби, ба навіть одним з найбільших поетів романтичної доби світа". В Німеччині пісня про Ніберлюнґів і „Міннезанґ" відкрили нарід перенятий думкою давати вираз красі мовою та образовим мистецтвом. Франція видвигнула трубадурів як також „розен-роман" („Роман де ля Роз"). До того прийшов вершок століття в поезії Данте, одного з найглибших поетів всіх часів і народів. Останні століття середньовіччя, а головно те неперевисшене 13-те століття, оставили нам гарні приміри на те, чого люди можуть доконати, коли жиють в спокою".

Супроти таких стверджень поручається направду говорити радше про невдачу нового світу як про невдачу старої Церкви. І відси висновок: Дайте всюди Церкві нові широкі можливости ділання, щоб наново створити в світі чуда культури, ладу і мира.

і як голосують. Отже голосували від припадку до припадку, раз так а раз зовсім противно, кермуючись не знанням справ, не інтересом, ані довірям до провідників, котрими погорджували, хоч дочасу давалися їм водити на ремінці. Кермувалися т і л ь к и н а с т р о є м х в и л і. Ті люди були товпою.

„Товпа неперекупна", каже Аристотель. Дійсно, так є. Се бодай одинока прикмета товпи. Хто хоче провадити товпу, той мусить відкликатися не до її інтересів ані до її розуму, бо розуму товпа не має, але треба розколисати почування товпи, все одно добрі чи злі. Товпа необчислима і до всього здібна, бо брак їй внутрішньої рівноваги, яку може дати тільки релігія, обичай і привичка до відповідальности в щоденнім життю. А не дає тої рівноваги засіб стандаризованих абстрактних відомостей. Одначе неперекупність товпи і її чуттєвість зовсім не зрівноважує злих сторін правління товпи, бо не товпа мама своїх постанов та учинків. Товпа йде за настроєм, а настрої товпи розпалюють демаґоги найріжнішого авторамету. Є один ґатунок демаґогів (се кляса найвисша, найнебезпечніша і найшкідливіша), невразливих на матеріяльні користи. До тої кляси належать люди типу Юлія Цезара і типу Максиміліяна Робеспієра. Тип перший, цезаристичний, стоїть етично може низше від типу другого, якобінського, але (бодай у своїх виїмкових оказах) видав продовж історії ряд ненайгірших державних мужів та не одним хосенним і трівким ділом бодай почасти окупив шкоди, яких наробив по дорозі до власти. Демаґоґи сего типу се нераз історична конечність там, де ходить про переведення суспільности зі стану анархії в більше упорядковані відносини.

Значно гірші і грізніші демаґоґи типу якобінського. Вони звичайно не мають ніякого дійсного знання справ, які їм приходиться рішати (хоч безуговку цитують цифри і приклади). Вони нездібні предвидіти наслідки власних починів, у приватнім життю звичайно жалко заводять на кождім, навіть скромнім, становищі. Одначе не маючи ні знання справ, ані досвіду, не зважаючи на знищення, яке сіють довкруги, мають дуже сильні переконання, тим сильніші, чим тупіша їх голова і чим менша їх здібність до річевого обсервування світа, людей і життя. Фанатик, що йде сліпо за своїми „найсвятішими переконаннями", має часто здібність сильно впливати на товпу, бо вливає якийсь зміст в пусті мозки і дає якийсь напрям розгойданим почуванням, позбавленим упусту. Люди, яким долягала внутрішня пустка, яким тяжіла власна непожиточність, коли ще зберегли в собі трохи сорому і якісь добрі вартости, мають все тенденцію збиратися коло якогось апостола, який дає їм ціль життя й оправдання їх ділання. Але горе суспільности, в якій апостол замісць жити в поневірці і згинути мученичою смертю, стане на довший час міністром...

Правління товпи є і в сучасній нам Европі і то не лише в краях крайної демократії. Є ще дві інші форми менше безпосередні, але в змісті своїм дуже посвоячені, щоб не сказати тотожні. Одна з тих форм се д и к т а т у р а, друга — надмірно розросла б ю р о к р а т і я. Диктатор доходить до влади тільки при помочи товпи і звичайно тільки товпою може вдержатися при владі. Як залежний від товпи, мусить диктатор щодня чимось купувати ту товпу. Диктатура се в багатьох напрямах д е м а ґ о ґ і я в п е р м а н е н ц і ї. Вона мусить безнастанно давати товпі „панем ет цірцензес" (хліб і забави), коли хоче втриматися. Коли диктатор розумний, що в історії нераз лучалося (нпр. Перікль і ще більше цісар Авґуст), то буде старатися, оскільки се можливо, запрягти товпу в заміну за хліб до якоїсь хосенної праці. Та праця товпи коштує вправді дорожче, ніж нормальна праця винаймлена на господарськім ринку, але се ще найменше нещастя. Тільки дуже журливі одиниці, оглядаючи Акрополь, Пантеон або Верзаль, буркотітимуть, що ті чудеса могли коштувати 15% дешевше. Найгірша сторона конечности диктатора годувати товпу се те, що це змушує його безнастанно накручувати конюнктуру, безуговку творити штучну конюнктуру: се таксамо шкідливе як лічення хорого витворюванням штучного голоду та заспокоювання його аптичними хемікаліями, замісць здоровою поживою. (Далі буде).

Гітлєр про комунізм

Французький „Журналь" приніс інтервю свого представника Альфонса де Шатобріян з канцлером Гітлєром. В інтервю Гітлєр незвичайно остро виступив проти большевизму і в приязному тоні згадав про французько-німецькі взаємини. Зовсім не задумуємо, сказав канцлєр Гітлєр, накидати комунебудь наші погляди. Большевизм навпаки хоче накинути свої методи цілому світові. Росія, коли їй приглянутися на просторі історії від Івана Грізного і Петра Великого аж до Леніна і Сталіна, йде і розвивається постійно по тій самій лінії, яка випливає з її національного характеру. Щобільше, скажу навіть, що Росія знайшла в сучасній організації Совітів найкращий вислів свого національного характеру. Одначе для решти Европи ся організація моглаб бути тільки катастрофою. Большевицько-російська ментальність ріжниться від ментальности інших европейських народів. Найбільшим нещастям для Европи, як впрочім і для Німеччини, булоб збольшевизування Німеччини. Німеччина в останній хвилі задержала трагічний процес большевизації світа. Далі канцлєр Гітлєр заявився за міжнародньою співпрацею і сказав: Европейські народи створені на те, щоби співпрацювати з собою в ділянці спільного господарського розвитку. Війни, зокрема останню війну, належить вважати найбільшим блудом. Німеччину обвинувачують в тому, що замкнулася в тісних рямцях свого внутрішнього господарського життя. Не береться під увагу, що Німеччина потерпіла від світового господарського перевороту більше ніж кожда інша держава і що вона мусіла шукати нових шляхів. Оскільки йде про французько-німецькі взаємини, то канцлєр Гітлєр заявив: Продовж цілої історії ми мали завжди з Францією численні конфлікти, але мимо того наші обидва народи походять з того самого пня. В історії ми вимінювали між собою ідеї, служили собі взаїмно прикладом і наукою, отже маємо більше причин, щоб себе взаїмно подивляти, ніж ненавидіти.

Комуніст підпалив приходство.

В ночі з 27 на 28 серпня с. р. вибухла пожежа у гр.-катол. приходстві у Глібові коло Грималова пов. Скалат. Згоріли до тла майже всі нововибудовані парохіяльні будинки, все звезене збіжжа і паша. Шкоди сягають для о. пароха понад 5.000 зл., для парохії коло 20.000 зл. Вогонь підложив місцевий комунар Михайло Черкас син Миколи, якого безпосередньо по злочині досягла караюча рука Божої справедливости. Злочинець, втікаючи з крісом, наладованим набоями „дум-дум", замотався на одному з перелазів в колючий дріт, що спричинило вистріл кріса та смертельне зранення злочинця. По двох годинах злочинець, пошарпаний у кількох місцях на тілі, скінчив життя. Слідство покищо нескінчене. Стверджено, що злочинець був висланником районової комуністичної ячейки і мав підпалити приходство та вбити місцевого священика, який, на щастя, в критичному часі виїхав на відпуст до Тернополя. („Діло", ч. 193).

Військовий обовязок до 60 року життя.

З днем 1 вересня с. р. ввійшов у життя новий закон про військову службу. Сей закон пересуває границю віку резервістів з 50 на 60 літ і до того віку резервісти будуть іще в евіденції військових властей. Одначе в відношенні до рядовиків резерви примінюють таку процедуру: річники 1887 і старші, хоч находяться в границях віку від 50 до 60 літ, не будуть обняті новими приписами і в ділянці військових зголошень вони дальше звільнені від того обовязку якраз на все очеркнені з евіденції військового виділу. Щойно річник 1888, який з днем 31 грудня с. р. мавби бути зчеркнений з евіденції, залишиться в тій евіденції ще 10 літ. Щодо старшин у старшому віці, то вони переходять до загального ополчення. Вони підлягають обовязкові військової служби незалежно від віку, подібно як резервісти у стані спочинку.

Великі мальверзації при зелізниці.

До варшавського окружного суду внесено акти великих мальверзацій при ПКП („Поль. Колеї Паньствовей") на зелізн. дистансі Ловіч. Мальверзації йдуть в сотки тисяч зл. Вони полягали на фіктійних рахунках при виконуванні робіт і достав для ПКП і т. п. Досі увязнені: Б. начальник рахуби Станіслав Бартошевіч і цілий ряд начальників поодиноких відтинків: А. Кутула, Ян Ніскі, Е. Станьчук, Ян Новаковскі, Генрик Костшева, інж. А. Герман, інж. Юл. Пташиньскі і ін.

Гданський легіон.

Варшавський кореспондент „Сандей Таймсу" звідомляє: Не зважаючи на те, що міжнародні договори забороняють військову службу в Гданську, більше як 2.000 горожан вільного міста бере участь в німецьких маневрах. Загально 5.000 гданських горожан служить в німецькій армії і 15.000 працює при будові твердинь у Східній Прусії.

ТРАГІЗМ
тотальних режімів.

„Куріер Варшавский" пише м. ін.: Практика тоталістичних правительств і системів правління, які симпатизують з засадою тотальности, дає вже такий обильний обсерваційний матеріял, що незалежно від студіювання теорії тотальних систем тепер можна собі виробити погляд на деякі дуже основні риси і ціхи сего способу правління. Власне булоб хибою шукати його характеристичних ціх в теорії, яку дорабляють звичайно до якоїсь ситуації і в звязку з нею переробляють або зміняють. На дні тотальних систем є охота влади одиниці або групи, переважно т. зв. монопартії, змагання до втримання при тій владі і поширення її засягу на всі области життя.

Пильніша обсервація відносин, що панують у тотальних державах, провадить нехибно до заключення, що коли повстають господарські трудноші, або політичні, коли нема сподіваних успіхів тут чи там, ті правительства зачинають проникати в нові і щораз нові ділянки життя й інтересуватися цілим рядом явищ того життя, побічних і несуттєвих, та надають їм характер великих і важних починів. Йде тоді звичайно про те, щоб відвернути увагу від невдач або заняти чимсь публичну опінію, щоб не завважила залеглостей у справах суттєвих і засадничих. Бо або нема програми, або нема людей, або нема середників, або внаслідок хибної політики допроваджено до ріжних ситуацій без виходу. Тоді таке правительство входить в найріжнородніші життєві дрібниці або виступає з якоюсь ефектовною і програмовою теорією та старається її пропагувати, або знову в инших державах інсценізує якісь скандали, в звязку з тим процеси, роздуває якусь дрібну справу до розмірів великої афери, якийсь необережний крок одиниці пятнує яко зраду держави чи зраду найвисших ідеалів.

Можнаб уже написати цілий підручник того роду мистецтва правління. Се мистецтво примінюване в державах з дуже рішаючим типом правління. Підставова ціха тоталістичного мистецтва правління се витворювання постійного руху і шуму.

Хибно булоб твердити, що тоталістичні чи півтоталістичні системи змагають завжди до розширювання засягу влади, згл. до дальшого і щораз дальшого проникання її в життя. Так діється, але тільки до деяких границь. Одначе приходить час, коли виявляється цілий трагізм тотального правління, який прибирає нераз аж гротесковий характер. Ті правительства давляться але не так надміром влади як надміром агенд і компетенцій. Одначе не могучи творити якостево річей важних і суттєвих, хочуть викликати враження своєї працьовитости і невідкличности великою скількістю полагоджуваних і трактованих собою справ. З тим елементом і з тим психольогічним чинником треба також числитися в оцінці тоталістичної штуки і техніки правління. Вона неминучо і послідовно провадить до розширювання свойого засягу. З двох причин. Раз тому, що чимбільше дається населенню в знаки, тим ще більше мусить забезпечуватися на всіх відтинках, хотячи вдержатися при владі. А по друге тому, що коли не має програми, коли не може похвалитися ніякими вислідами, а її високопарні концепції мають радше характер пропаґандивний ніж позитивний, мусить витворювати враження великої ревности і побігливости, чим властиво помалу сама нищиться і дуже часто дискредитується. Досвід учить, що занадто розвинений засяг правління і втручування правительства у всі щілини і дрібнички життя не причиняється до піднесення його авторитету і радше викликає тільки здогад, що таке правительство або не бачить великих проблєм або не потрафить їх полагодити і звертає свою увагу на річи благі і несуттєві.

Лікарський фейлетоник.

Як боротися з мухами

Мухи даються нам у знаки найбільше в серпні і вересні. Тоді повно їх у наших помешканнях: сідають на меблях, на одягах, на обличчі і на руках. В кухні і в їдальні сідають на тарелях та склянках і своїми брудними лапками заражують поживу. А заражують тому, що прилітають найчастіше зі смітників, приносячи на своїх лапках безліч мікробів, деколи також яєчка кишкових галапасів. Самичка мухи складає одноразово коло 60 яєчок і той процес повторяється кільканацять разів продовж одного літнього сезону! Ті яєчка складає вона у вогких щілинах або нпр. в навозі. Вже слідуючого дня зі зложених яєчок виходять живі черваки, а по 2 тижнях вилітають на світ молоді мухи. Легко зрозуміти, що боротьба з мухами не може полягати на розвішенні наліпок на мухи (мухолапок). Найважніше, основне завдання — унеможливити мухам масово розмножуватися. Адже продовж одного літа тільки з одної самички може прибути 1000 нових мух. Отже треба унеможливити мухам складати яєчка у вогких місцях і там, де переховуємо харчі. В тій цілі треба пильно усувати всі відпадки, останки харчу і т. п., смітники заливати вапном, старі ринви і вогкі щілини заливати нафтою. На щастя в боротьбі з мухами приходить нам в помічю мікроскопійний грибок, т. зв. „empusa muscae". Щороку з кінцем вересня або з початком жовтня між мухами повстає пошесть, викликана згаданим грибком. Пошесть переноситься з хорих мух на здорові, зовсім як чума серед людей. Вистарчить тільки, щоб хора муха діткнулася своєї товаришки, а смерть не мине її. Хорі, позначені білими плямками, мухи висять безсильно з розложеними лапками на стінах, на шибах вікон, на лямпах, шафах і т. п. Мікроскопійний грибок грізний тільки для мух. Чоловікові не може він зробити ніякої шкоди. Добра охорона перед мухами це синій кольор, якого вони не люблять. Тому наші селяни в деяких околицях малюють стіни стаєн і мешкальні кімнати та кухні на блакитно.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В УЖГОРОДІ відбулася нарада політичних партій, на якій утворено одностайний фронт, що буде домагатися здійснення автономних прав населення Підкарпаття. (ПАТ).

ПІДКАРПАТСЬКІ ПОСЛИ І СЕНАТОРИ були на днях у міністра внутрішних справ ЧСР Черного й обговорили з ним справу соймових виборів до автономного сойму на Закарпатті, які мають відбутися незабаром.

ЗАКАРПАТСЬКИЙ ПОСОЛ Ю. Ревай відбув нараду з чехословацьким премієром про актуальні закарпатські справи. М. і. обговорено справу краєвої автономії та господарське положення краю. Крім того пос. Ревай запротестував проти зачастих конфіскат українських газет на Закарпатті.

ЧОРТКІВСЬКЕ СТАРОСТВО рішенням з 27. VIII. с. р. виселило на 3 р. з чортківського повіту, що належить від липня с. р. до граничного пояса, коло 30 осіб, караних ще перед кількома літами за приналежність до ОУН і КПЗУ. Між виселеними є 21 Українців і 9 Жидів.

ПОЛЬСЬКІ КОНСУЛЯТИ в Італії облягають Жиди, польські горожани, які бажають виїхати до Польщі у звязку з протижидівськими розпорядками Муссолінія. Сподіються, що з Італії до Польщі має вернутися поверх 10.000 Жидів.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА признала італійському послові в Празі титул посла короля Італії і цісаря Етіопії (Абісинії). Сим признала офіціяльно анексію Абісинії Італією.

КОРОЛЬ ЮГОСЛАВІЇ Петро II скінчив 6. IX. с. р. 15 літ життя. В цілій державі обходили річницю його уродин дуже торжественно. Всюди видно було докази великої любови народа до молоденького короля. Річ ясна, що тільки монархічна система могла так упорядкувати державу як упорядкувала.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР приняв Конрада Генляйна, провідника Німців у Чехословаччині, який на бажання льорда Рансімена зложив канц. Гітлєрови звіт зі своїх дотеперішних переговорів з чехословацьким правительством.

АНГЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР у Берліні Гендерсон відвідав мін. Ріббентропа і представив йому своє враження з наради англійського правительства у справі Чехословаччини. Мін. Ріббентроп виїхав до канц. Гітлєра і зложив йому докладний звіт зі своєї розмови з англійським амбасадором.

У ВІДНІ гітлєрівська партія має адміністраційний апарат з 51.000 людей, з того 18.000 припадає на політичний відділ, 15.000 на відділ суспільної опіки і 18.000 працює у т. зв. Фронті Праці, який має у Відні 520.000 членів.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО покликало резервістів до чинної служби, щоб доповнити чисельний стан залоги на лінії Мажіно. Крім того відкликано відпустки у французькій армії.

ВІЙСЬКА ГЕН. ФРАНКА від початку горожанської війни взяли в полон 210.230 червоних еспанських жовнірів. З них 134.335 випустив ген. Франко на волю, 14.122 малолітних полонених приміщено у виховних таборах, а 3.416 стане перед судом за ріжні політичні провини.

ШВЕДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО призначило 27 міл. шведських корон на розбудову військового летунства Швеції.

АЛЬБАНСЬКИЙ КОРОЛЬ помилував усіх альбанських політичних емігрантів з приводу 10-ліття проголошення монархії в Альбанії.

В ПАЛЕСТИНІ в перших трьох тижнях серпня с. р. погибло 118 Арабів, 41 Жидів та 15 Англійців. Ранених в тім часі було 86 Жидів, 11 Арабів і 26 Англійців.

ГОЛОВНОГО БОЮ ЗА ГАНКОВ, теперішну столицю Китаю, сподіються Японці на другій лінії оборони міста між м. Уніне і Кічунг, де Китайці зібрали поверх 400.000 жовнірів.

НОВИНКИ

У Львові померла Емілія з Домбровських Шафранська, вдова по підполковнику австрійської армії, власничка реальности у Львові. В завіщанні призначила половину своєї камяниці, вартости 20.000 зл., на народні цілі.

Городське староство у Львові сконфіскувало в цілости книжку п. з. „Чортківська офензива“, яка вийшла накладом в-ва „Промені“.

Другі Спортові Змагання Української Працюючої Молоді разом з легкоатлетичними змаганнями Карпатського Лещетарського Клюбу відбудуться у Львові на площі Сокола-Батька 18 с. м.

18-ті Східні Торги відбуваються у Львові. Участь у них бере 12 держав. В павільоні народного мистецтва є станки кооператив „Українського Народного Мистецтва“ і „Гуцульщини“. В суботу і в неділю, себто в перші два дні, Торги відвідало поверх 70.000 осіб. Атракція сьогорічних торгів се павільони фільмовий, самоходовий і технічний.

У Ставчанах пов. Львів поліція увязнила Куспіся Михайла, якого судили в т. зв. городецькім процесі 1932 р. Увязненого перевезено до Львова.

Тернопільське воєвідство розвязало читальні „Просвіти“ в Гарбузові та Гукалівцях, яких діяльність було припинило зборівське староство.

Мін-во внутрішніх справ відібрало почтовий дебіт отсим українським виданням: „Український Вістник“ в Берліні, „Кобзар“, виданий у Києві - Ляйпцігу та „Ілюстрований Календар Канадійського Українця“ на 1927 р., виданий у Вінніпегу.

Окружний суд у Золочеві засудив о. Миколу Гулея, пароха Сервир та озірнянського містодекана, за здогадне „українізування“ метрик на 8 місяців арешту без припинення кари і на заплату 45 зл. судових коштів. Се вже друга кара за „українізацію“ метрик.

Окружний суд у Станиславові зарядив конфіскату занятої адміністраційними властями української книжки п. з. „Степан Остряниця, гетьман України“, виданої у Празі.

В товаровім поїзді перевозили мин. суботи зі Станиславова до Львова мотор до монтування рейок „Інґерсоль Ранд“ з 7 бальонами з киснем. Перед Галичем з невідомих причин наступив вибух кількох бальонів, який розірвав мотор і викликав пожежу в ваґоні. Дозорця, який був у ваґоні, сила вибуху викинула через розірваний дах на зелізничий насип, звідки його раненого перевезли до Станиславова. Шкоди, спричинені вибухом, виносять 200.000 зл.

На 4 місяці вязниці засудили в Калуші Михайла Ковальчука з Рівні за те, що зірвав зі стіни кооперативи державного орла й викинув його в город.

В с. Долина товмацького повіту в ночі з 27 на 28 серпня розкинув хтось протидержавні летючки. Поліція перевела ревізію, при чому не пощадила навіть багажів Українського Львівського Театру „Богема“, що саме тоді перебував у селі.

В Дрогобиччині арештовано кількох молодих Українців під замітом розкидання протидержавних летючок.

Римо-католицький епископ Люблина Фульман видав недавно розпорядок, щоб у греко-катол. церкві св. Йосафата в Люблині (при вул. Зеленій 3) святкували всі греко-катол. свята разом з римо-католицькими і щоб торжественні Служби Божі відправляти в тій церкві згідно з новим стилем, себто в латинські свята.

В Бужську арештовано 8 різників, які скуповували худобу, що запала на ріжні недуги, м. ін. на прищицю, й уживали її мяса до виробу вудженин.

Гумор. — Статистика. — Найновіші статистичні дані виказують, що найменший процент неписьменних між письменниками.

„Нова Свобода“ повідомляє, що від жовтня с. р. в Ужгороді буде виходити український журнал, присвячений справам літератури, науки і критики п. з. „Чорногора“. Се буде перший журнал того рода на Закарпатті.

В Торонті (Канада) посвячено новий український літак „Евген“.

Поляки складаються на тих шляхтичів, що перейшли до них, і зібрали 6.000 зл. „для умоцненя сполеченьства польскего на земях полудньово-всходніх“, як пише ІКЦ, ч. 244.

Щиру подяку за 34.87 зл. жертвованих Впр. ОО. на І серії реколєкцій в Станиславові на будову церкви в Заболотові складає гр.-катол. Уряд парохіяльний в Заболотові.

Мін-во рільництва призначило спеціяльний фонд на боротьбу з прищицею.

На запевнення Кепури, що він не ужив образливих слів про адвокатуру, Адвокатська Рада у Варшаві оповістила, що не дала уповажнення адв. Гофмокль-Островскому зачинати у своїому імені процес за образу адвокатського стану.

Центральний інститут фізичного виховання у Варшаві перемінено на академію фізичного виховання ім. Пілсудского.

5.000 паспортів видано для Німців, польських горожан, на виїзд на конґрес нац.-соціялістичної партії в Нірнберґу.

Книжка Гітлєра „Майн Кампф“ має вийти в перекладі на польську мову. Перекладу довершив Владислав Студніцкий.

У Відні введено новий спосіб лікування дітей, хорих на легені й віддихові проводи. Хорі діти відбуватимуть під наглядом лікарів одногодинні лети у відкритих літаках на висоті 3 і пів тисячі метрів.

В м. Сальцкамерґут в одній печері відкрили старинну капличку св. Мавркія. Стіни каплички покриті фресками, що їх приписують якомусь невідомому італійському мистцеві з 15 століття.

На конґрес у Нірнберґу прибуло з Палестини 100 Арабів.

У звязку з положенням в Чехословаччині, особливо в Судетах, 200 власників фабрик з тої території постановило перенести свої заведення на Підкарпатську Русь.

Чехословацькі власти заборонили виставляти портрети й почтівки з подобою Гітлєра та інших провідних діячів Німеччини. За переступлення сеї заборони каратимуть гривною від 10 до 500 чеських корон або арештом від 24 годин до 2 тижнів.

Совітські власти, бажаючи очистити 15-милевий приграничний пояс з Естонією коло міста Нарва й озера Люга, щоб побудувати там військові укріплення, підпалили приграничні ліси. Населення з тих місцевостей евакуовано ще весною с. р.

В совітському посольстві в Ковні вибухла пожежа. Завдяки негайній інтервенції пожежної сторожі вогонь зліквідували.

З днем 16 жовтня с. р. італійські власти завісять в чинностях усіх професорів жидівської раси в університетах й інших публичних школах. Того самого дня виключать Жидів з академій, наукових товариств і союзів письменників.

На фільмовій виставі у Венеції чашу Муссолінія, себто найвищу нагороду, поділено між німецький фільм Лені Ріфеншталь про олімпіяду й італійський фільм, який звеличує бої в Абісинії і силу італійського летунства.

Гумор. — Йому не спішно. — Гриць старається за посаду: — Добре, приймаємо вас, каже директор. На початок дістанете 100 зл., а відтак більше. — Ну, добре, то я зголошуся пізніше, каже скромно кандидат.

Гумор. — Карієра. — Говорено про життєву карієру. — Американець оповідає: Я зачав віддолу, а тепер з трудом вибився нагору. — Дійсно? — Ну, так, бо передтим я чистив черевики, а тепер займаюся фризієрством.

Конгрес міжнародної господарки відбувся у Варшаві в днях від 5—8 вересня.

У Штутґарті відбувся шестий зїзд організацій заграничних нац.-соціялістичних партій. На зїзд прибуло около 70.000 Німців, горожан чужих держав. З Польщі участь у зїзді взяли 4.000 Німців.

У Франції сильно подорожіли збіжжа і взагалі кошти удержання.

Англійська королева Єлисавета вперве промовить через радіо 27 с. м. з приводу посвячення нового великого корабля.

В північній дільниці Лондону на дах одного дому впав з невідомих причин літак, при чому вибух збірник з бензиною, спричиняючи пожежу трьох домів. В катастрофі погибли 4 особи, 25 ранених.

В Тірані (столиці Альбанії) відбулися великі торжества у звязку з 10-тими роковинами проголошення монархії.

Незвичайний знак. Рівень озера Оскар у Швеції нагло обнизився на 1 м. Кілька годин води озера пінилися й були чорні як атрамент. Згинуло богато риб й ушкоджено богато човнів. Геольоґи голосять ріжні гіпотези, щоб вияснити се дивне явище.

Предсідник жидівсько-американського конґресу др Стефен Візе оголосив заяву, в якій накликує Жидів, щоб оминали Італію так довго, доки там пануватиме теперішній політичний напрямок.

Воздушна труба навістила два села в околиці Скалистих Гір і знищила більшу часть домів. 6 осіб вбитих і кільканацять ранених.

В Єгипті населення дуже затрівожене передвчасним виливом Нілю. Вода постійно прибуває.

Найбільший летунський майдан побудують у Токію. Він обіймативе 957 акрів, себто буде три рази більший від німецького летунського майдану в Темпельгофі, а чотири рази більший від французького в Ле Бурже. Крім того побудують окремі уладження для причалювання водних літаків. Кошти будови в висоті 1,200 міліонів ен покриють правительство й управа м. Токія.

Катастрофальний тайфун навістив Токіо й північно-західню часть Японії. Комунікат подає, що 98 осіб погибло, 69 пропало й 77 ранених. Вода залила 140 тисяч домів, з того 6.300 домів цілком знищених, та зірвала 163 мости.

Спорт. В неділю 4. IX. відбулися треті зчерги змагання України зі стрийською Погонею, які закінчилися перемогою української дружини в відношенні 6 : 1 (1 : 1). Україна заграла жертвенно й амбітно у всіх лініях. Поставлення Петрова на чільника нападу привернуло дружині віру у свої сили і певність перемоги. — Новик окружної ліги Сян заграв перший свій метч у Львові з Чорними і хоч програв 0 : 2 (0 : 1), лишив по собі якнайкраще враження. Молоді Сяновики грали в полі дуже гарно і мали весь час перевагу, якої не потрафили використати. По сих метчах Україна заняла 5-те місце, Сян далі на останньому місці. Найблищої неділі Україна грає з Польонією у Львові, а Сян у себе вдома з Ресовією і мабуть здобуде врешті перші пункти.

Гумор. — Французькому письменникові Маблі'еві (18 ст.) предложено, щоб поставив свою кандидатуру до Французької Академії. — Не зроблю того, заявив Маблі. Коли я ставби членом Академії, всі питалисяб: „Як він властиво там знайшовся?" Волію, щоб усі ставили собі питання: „Чому властиво його там нема?"

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Українська молодь у ремісничих і доповняючих школах. На початку шкільного року не від річи буде пригадати, що на терені львівського воєвідства існують дві фахові дівочі українські школи. А саме: рем. школа кооп. „Труд" і фахова школа СС. Василіянок. Обі школи мають тільки кравецький відділ. У тому й поважна недостача, що маємо дві школи одного типу, а зовсім не маємо інших фахових шкіл. Обі школи тішаться доволі доброю фреквенцією (89 учениць у „Труді" і 110 учениць у СС. Василіянок) і це без сумніву відзеркалення заінтересувань частини нашої молоді. У всіх фахових школах львівського воєвідства є під цю пору 566 Українок і Українців, себто 12%. Як бачимо, справа представляється застрашаючо. Коли відкинемо ще учениць двох українських шкіл, то побачимо, що польські школи майже зовсім не приймають Українців. З українських доповняючих шкіл маємо дві у Львові й одну в Перемишлі. У Львові є мужеська школа ім. Грінченка (124 учнів) і жіноча школа „Рідної Школи" (37 учениць). В Перемишлі школу (мужеську) удержує теж Р. Ш. У ній є 251 учнів. У трьох приватних доповняючих школах є разом 412 учениць і учнів. В державних прилюдних доповняючих школах є 2.057 Українців. Отже разом Українці творять в доповняючих школах у львівськім воєвідстві 23%. Стан також грізний (хоч вже кращий ніж у фах. шкільництві), особливо як будемо памятати, що у львівськім воєвідстві є 41% гр.-катол. („Торговля і Промисл", ч. 17).

В Зимній Воді коло Львова повстало українське підприємство „Ганчірня". Воно поставило собі завдання перевести організовано скуп усіх сирівцевих відпадків, а саме лахміття льняного, конопельного, вовняного і бавовняного, старого зеліза, металів, скла і т. п.

Міністерство пром. і торговлі видало обіжник, на підставі якого допускає до челядничого іспиту виїмково тих учнів, що покінчили доповняючі ремісничі курси, а не відбули нормальної науки ремесла. Умовина: вік поверх 23 років, щонайменше 5 літ праці в даному ремеслі і свідоцтво доповняючого фахового курсу. Пільгові челядничі іспити будуть тільки до 31 грудня 1938 р.

В міністерстві скарбу виготовляють розпорядок до закону, який передбачує заступлення промислових свідоцтв реєстраційними картами. Підприємці викуповують промислові свідоцтва востанне на 1939 р. у грудні с. р. Суми видані на промислові свідоцтва будуть потручені при сплаті оборотового податку в 1939 р. Рівночасно по 1 січня 1939 р. ввійдуть у життя нові ставки оборотового податку для підприємств третьої категорії. Ті підприємства платитимуть 1.5 проц. (дотепер 1.2). Підприємства, які не ведуть торговельних книг, платитимуть як дотепер 1.7 проц. В 1940 р. треба буде викуповувати тільки реєстраційні карти. Гроші з того підуть на самоуправу, Промислові Палати та фахове шкільництво.

„Денник Законів" приніс розпорядок міністра скарбу, який устійнює висоту оплат від муки й каш та спосіб побору тих оплат. Висоту оплат від муки житньої, пшеничної і ячмінної устійнено на 3 зл. від 100 кг. Розпорядок обовязує від 5-го вересня.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Кадети маринарки.
ПАКС: Волоцюги півночі.
ПАЛЯС: Кохання в кайданах.
РОКСІ: Світла й тіни жінки.
СТИЛЕВЕ: Злочинець і ревія Борунського.

В ЦІМ ЮВІЛЕЙНІМ РОЦІ

святим обовязком кождого Українця-католика є:
пізнати свою церковно-народню минувшину і **святих** свого народу.
До цього найкраще послужить Ювілейна Читанка:

САДОЧОК УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯТИХ,

що появився недавно у Видавництві Чина св. Василія В. у Жовкві. Написав відомий наш релігійний популяризатор-письменник о. Мих. Дороцький, декан Равський.

На 164 сторінок друку — 60 образочків! Ціна 95 сотиків.
Пишіть на адресу: ВИДАВНИЦТВО ЧСВВ у ЖОВКВІ. 69—1—2.

Українська волоконна вирібня

„ТЕКСТИЛЬ"

ПЕРЕМИШЛЬ, вул. ЛУКАСІНСЬКОГО 8

поручає:

1. Вишивкові полотна з бавовни, льну й штучного шовку,
2. Вовняні самоткани на мужеські одяги.

Жадайте у всіх текстильних крамницях! 68—1—1.

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Oplatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 11 вересня 1938. Ч. 69 (1169)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ДОМАГАННЯ ЗАКАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

В неділю 4 с. м. відбулося в Ужгороді велике зібрання закарпатських Українців при участи поверх 1.000 представників від 135 організацій під проводом сеніорів дир. о. А. Волошина та дра Ю. Бращайка. Посол Ю. Ревай зясував міжнародне положення та справу національних меншин в декотрих державах. Письменниця Ірина Невицька закликала підкарпатських жінок стати під жовто-блакитним прапором, під яким Підкарпаття прилучилося до Чехословаччини. Др С. Росоха обговорив положення українського народу в Польщі. Його промову приняли зібрані з незвичайним захопленням і гучними оплесками. Збори приняли резолюції, в яких присутні домагалися м. ін. розписання виборів до підкарпатського автономного сойму та прилучення до Підкарпатської Руси тої частини Словаччини, що заселена Українцями. Заки буде здійснена якнайширша автономія збори домагалися утворення окремого міністерства для Підкарпатської Руси й підпорядкування всеї адміністрації краю губернаторові. Крім того збори ухвалили резолюцію в справі Українців у Польщі. Збори тривали 4 години.

Маршал Бліхер на Україні.

З Лондону депешують, що совітський маршал Бліхер має на якийсь час покинути своє становище команданта совітських військ на Далекому Сході та обняти начальну команду над військами, стаціонованими на Україні. Завданням Бліхера на новім становищі булаб реорганізація армії на Україні.

Німці в Польщі консолідуються.

Премієр Складковский приняв на днях голову „Ради Німців у Польщі" сен. Гасбаха. Німецький сенатор поінформував премієра про постанову Ради німецьких організацій у Польщі покликати до життя нову, спільну, обєднуючу організацію цілої німецької меншини в Польщі п. н. „Союз Німців у Польщі" з осідком у Варшаві. Сен. Гасбах передав премієрові проєкт статуту нової організації. Німецька преса пише, що нова організація має бути репрезентацією німецьких інтересів у Польщі в ділянках політичній, культурній та господарській.

Великий конгрес німецько-судетської партії.

Управа німецько-судетської партії повідомляє, що Генляйн зарядив на 15 і 16 жовтня с. р. скликання великого зїзду німецько-судетської партії. В конгресі візьмуть участь делеґації партії з цілої Чехословаччини. На місце конґресу вибрано місто Усті (Авсіґ) над Лабою. Підготовка конґресу вже зачалася.

Новгородські водопроводи з XI століття.

Археольоги відкопали в Новгороді старі міські водопроводи з XI ст., на місці, де був колись двір кн. Ярослава Мудрого. Рури водопроводу зроблені з соснових брусів. Лучення рур дуже докладне; вода тече рурами дотепер і не перетікає. Вода чиста, прозора і має приємний мінеральний смак. Археольоги твердять, що рури збереглися завдяки мінеральним прикметам води. Хеміки досліджують тепер воду з того 900-літнього водопроводу.

Нова воєнна пристань Ромунії.

В надморській місцевости Ташауль, положеній 25 км. на північ від Констанци, розпочато будову великої морської пристані, призначеної для ромунської маринарки. Проєкт передбачує, що басен пристані Ташауль матиме поверхню 10 разів більшу від пристані в Констанці, а довжина побережжа буде 2 і пів рази більша. Ромунський уряд призначив на будову пристані 3½ міліярда леїв.

Нові примусові орґанізації?

У звязку з новелею до промислового права на внесок ремісничої палати міністр промислу й торговлі може зарядити голосування і коли за примусом висказжеться поверх 50% ремісників, належання до цеху всіх і плачення вкладок стане примусове. Річ в тім, що на заході до цехів добровільно належить коло 50% ремісників, а на сході к. 25% і тільки 15% платить вкладки. Тому виринає проєкт примусу, — мимо того, що досвід з примусовими організаціями якнайгірший: доказують се примусові обезпечення ріжного рода, зненавиджені населенням без ріжниці віри й народности. Та коли обезпечення все таки щось дають часом, то цехи нічого не дають бідним ремісникам і тому не дивниця, що ті бідаки не платять вкладок і взагалі не хочуть належати до цехів.

Таємні пожежі в СССР.

В совітській столиці майже щодня вибухають таємні пожежі. Недавно пожежа знищила часть будинку книгозбірні ім. Леніна. Слідство виказало, що пожежа повстала внаслідок підпалу. В звязку з тим ГПУ увязнило багато осіб під замітом підпалу. Часті пожежі лучаються також на совітських зелізницях. Недалеко стації Сінельниково в полудневій Україні вибухла пожежа і знищила великий кусень молодого ліса здовж зелізничої лінії.

Кровавi події в Палестині.

Британський відділ окружив на днях в околиці Гайфи гурт арабських повстанців. Вивязався бій, в якім 14 Арабів погибло, а 16 дісталося до неволі. Одночасно в цілій Палестині відбулися кровавi події. На шляху до Акри застрілено жидівського шофера, який віз транспорт яєць з Сирії, а самохід підпалено. В Гайфі тяжко пострілено жидівського сторожа і вбито на базарі двох Арабів. Базар негайно окружили відділи британської маринарки й перевели численні ревізії та увязнення. Причиною вбивства тих двох Арабів було те, що вони носили на головах фези, замість арабських завоїв. Як відомо, повстанці оголосили недавно, що вважатимуть зрадником кождого Араба, який носитиме фез. Арабські терористи розіслали до поліції листи з погрозами.

БУДИНКИ в будові аж до часу їх викінчення і уживання, фабрики і фабричні будинки, більші млини водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки, в яких міститься театральна саля, якщо саля займає бодай половину будинку (н. пр. салі „Народніх Домів" і Читалень „Просвіти") є вільні від примусового обезпечення в П. З. У. В. Ці будинки кожний Українець обезпечує на повну вартість у

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20

Значіння ініціятиви

Про її велику вартість і про те, коли вона сходить на фальшиву стежку.

Чиста, благородна, здорова ініціятива се передумова здорового й достаточного життя кождої спільноти, так духовної як і світської. Слово „ініціятива" латинського кореня. „Ініціюм" значить по латинськи „початок", отже ініціятива се здібність давати почин в ріжних справах, зачинати якусь нову діяльність або відновляти стару та поправляти занепавшу. Се, інакше кажучи, доцільна рухливість, пожиточне „движуще начало" („принцип".)

Спільнота, серед якої зникне здорова приватна ініціятива, мусить докотитися до страшного упадку, до гниття, про яке каже оден з найбільших французьких мислителів, що серед нього не помагає вже ні геніяльність, ні святість. До такого стану докотилося було цивілізоване людство в 4 і 5 ст. по Христі: „Все в нім було знервоване, хоробливо заниділе і в занепаді. Не видно було ні одного великого чоловіка, з того бездонного болота не виринав ні оден характер... Щезла всяка мужеськість, а що лишилося в державі, то був уряднициький нарід без життевої сили, без чести і без прав... Ніхто не посідав уже навіть тіни поважного освяченого права... Особа і власність кождого горожанина була віддана на ласку й неласку найгірших зі всіх драбів — без ніякої розправи і без права відклику... Скрізь зникає мир, добробут і безпека... Правительство все тісніше затягає сітку передуманої фіскальности, яка вкінці нищить усяку можливість заробітку, всяке майно... Зосім пише („Гістор." II, 38), що батьки віддавали своїх дочок до люпанарів, щоб могти заплатити податки фіскусові. Хто посідав якийсь ґрунт, той був нічим іншим як довжником держави... Його (за залеглі податки) кидали до вязниці, бичували за податки його жінку, продавали за податки його дітей. Тортур уживали вже загально як способу до вимушування податків... Міське населення було відповідальне „круговою порукою", масою, за цілу суму податку наложену на місто, міщани під назвою „куріялів" стогнали під тою системою гнету... міста перемінені були просто на вязниці... А „кольони" (хлібороби) на селах нічим не ріжнилися від невольників, державний

скарб цілком їх руйнував найогидніщими вимушеннями. Позбавлені всякої охорони, без ніякої заохоти й потіхи, вони втікали в ліси. Одні бунтувалися, наражуючись на небезпеку гонення як диких звірів і винищування. Інші бажали собі приходу і панування варварів і навіть випереджували його, втікаючи з рідного краю до варварів".

Так виглядає людська спільнота, серед якої зникає чиста і здорова приватна ініціятива і всі „спустяться" тільки на ініціятиву „свише".

Здорова людська спільнота визначається тим, що серед неї є розмірно багато одиниць, які безінтересовно займаються публичними справами, думають над ними організованим способом, то значить в порозумінні з іншими подібними людьми, стараються пізнавати всі публичні справи, які обходять їх Церкву, громаду, край і нарід, обговорюють спільно ті справи, дбають про те, щоб не діялася кривда не лише їм особисто, але й їх спільноті, до якої належать, і дуже дбають про виховання своїх дітей в такім дусі, щоб ті діти осягнувши повний розум і хліб також не забували про публичні справи. Таким чином люди чистої ініціятиви, що дбають не лише про свої особисті справи, се головна передумова того, щоб суспільність не скотилася до стану страшної неволі, яку вище представлено.

Та є оден вид, одна форма ініціятиви, що мимо чистоти заміру й безінтересовности мусить доводити до занепаду і людей і спільноту, серед якої така форма ініціятиви зачне перемагати. Покажемо її на прикладі. В однім селі, в самім центрі його є до набуття гарний ґрунт за дешеві гроші. Продає наш чоловік, який скоро потребує грошей. Загрожує небезпека, що коли наші не куплять, то ґрунт перейде в чужі руки. А він дуже придався б під будівлю публичного характеру в тім місци. Тай взагалі тяжко тепер нашим людям купити землю від чужих, отже треба дуже дбати, щоб вона не переходила в чужі руки.

Через те село переїздить в часі ферій наш діяч, чоловік рухливий і чистих рук, настроєний патріотично. Він довідується про ту справу. Щож він робить? Се чоловік ініціятиви, отже розвиває її. Але як? Замість на місци розглянутися і спробувати зорганізувати якусь спілку в цілі закупна того ґрунту, а коли се на місци неможливе, то зацікавити тим околицю, він сідає і пише про те — до Ординаріяту, або до газети, або до Головної Управи своєї партії, словом до всіх на всі боки. Звернувши свою рухливість і здібність до ініціятиви в фальшивім напрямі, осягає він такі наслідки:

I. Заспокоює місцевих людей, що в тій важній для них справі щось робиться і зробиться.

II. Після всякої правдоподібности вбиває можливість полагодження тої справи місцевими людьми, бо як тільки скажеться людям, що справу предложено якійсь централі, що, мовляв, „мусить" мати більше грошей ніж ви тут на місці, тоді люди і то не лише з нашого народу, але з кождого — перестають напружуватися, щоб полагодити справу власними силами.

III. Завдає даремної праці централі, до якої висилає такий проект, бо треба знати дві річи: а) що кожде письмо, яке надходить до централі, навіть найбільше наївне, муситься перечитати до кінця, бо інакше не знати, що в нім є, а таке читання займає багато часу; б) до наших централь приходить багато таких і подібних проектів з ріжних сторін краю і навіть з еміґрації.

IV. Причиняється до розчарування і знеохочення наших людей на місцях, бо вони міркують собі так: Якби тої справи не можна було залагодити там, куди той пан казав нам, що напише, то пречінь він не писавби туди; ясне діло, що в Ординаріяті чи у львівських установах є більше грошей ніж у нас на селі: отже чомужби вони не мали полагодити такої потрібної і хосенної справи?... Простим людям нераз і через голову не переходить, що Ординаріяти і всякі централі мають безліч потреб загальної натури, значить таких, що заспокоєння їх важне для цілої дієцезії, ба і для всего народу, отже справами фінансової трансакції одного села ті централі займатися не можуть. А якби в якихсь дуже виїмкових випадках могли занятися, то майже напевно можна сказати, що се не принеслоб пожитку такій місцевости, в якій люди навіть не пробують самі бодай частинно зложити капітал, потрібний на пекучу справу і щойно тоді звернутися за якоюсь порадою чи допомогою на якийсь час, але спускаються цілком на того пана, що переїздить, чи хвилево перебуває в їх селі й каже їм, що напише, чи вже написав до Ординаріяту або до якоїсь іншої централі.

Та головний блуд полягає на тім, що така ініціятива перевертає справу якраз догори ногами: бо кожда централя може тоді правильно і з хісном для загалу працювати, коли з краю до неї спливають гроші, датки, жертви, записи, а не навпаки, коли зі всіх сторін краю до централі напливають лише домагання за грішми. З такого виховування народу, навіть коли ініціятива найчистіша, не може бути добра: бо загал кождого народу треба наперед навчити, щоб він постійно давав своїй централі, а не щоб постійно брав. Коли загал навчимо постійно і правильно давати хочби навіть дрібні, ба й незначні квоти на свої централі для їх церковних та загально-народніх потреб, тоді по якімсь часі настане пора, коли централі могтимуть справді скріпляти ріжні ділянки нашого загального життя та успішно боронити загрожені позиції. Без такого виховання загалу неможливе ні правильне функціонування наших осередків, ні оборона загрожених кінчин.

Приватна ініціятива се дуже добра річ, бо без неї гинуть навіть могутні суспільности, але та ініціятива мусить бути обдумана і мусить наперед все зачинати організацію на тім місці, яке вимагає праці, а не відразу і без нічого звертатися до якоїнебудь централі, щоб давала гроші. — А. Ч.

Конґрес у Нірнберґу

Від 6 с. м. ціле політичне життя Німеччини перенеслося до Нірнберґу, в якім відбувається конґрес нац.-соціялістичної партії. На конґрес прибули крім Гітлера, Ґерінґа, Ґеббельса і Ріббентропа майже всі члени німецького правительства, партійні достойники і ввесь штаб висших партійних і політичних урядників. Прибули також туди німецькі дипльомати з ріжних европейських столиць та численні представники з закордону, головно з Італії й Еспанії. У конґресі бере участь 600.000 членів партії і партійних формацій. Про велике зацікавлення конґресом свідчить факт, що до Нірнберґу прибуло 250 закордонних журналістів, з того найбільше з Англії, Франції і Злучених Держав Північної Америки (по 25). В конґресі бере участь також провідник судетських Німців Конрад Генляйн. Зїзд відкрив заступник канцлера Гітлера міністр Гесс, який привітав також закордонних представників. Дуже торжественно вітали зібрані делеґацію італійських фашистів і представників еспанської Фалянґи. У своїй промові міністр Гесс заявив, що сегорічний конґрес названо на бажання Гітлера партійним „зїздом Великої Німеччини". Підчас відкриття конґресу ґавляйтер Варнер відчитав проклямацію канцлера Гітлера, в якій м. ін. сказано, що гурт партійних товаришів, які зібралися с. р. в Нірнберґу, значно зріс. Окреме місце в проклямації Гітлера займає згадка про боротьбу з найбільшим ворогом Німеччини — міжнароднім жидівством. Дальше канцлер Гітлер заявив: Кілька тижнів тому один анґлійський часопис твердив, що я хочу заключити договір з кількома державами, бо в противному разі я не міґби стати с. р. перед конґресом партії. Не маю того наміру. Стаю перед вами, мої давні товариші, без договору, але з 7 новими партійними округами, з моєю власною батьківщиною. Це Велика Німеччина, яка перший раз виступає в Нірнберґу. Прилучення Австрії до величезного ритму німецького життя поступає вперед. Можу заявити вже тепер, що при кінці слідуючого року безробіття зовсім зникне у Східній Мархії. Німеччина має тепер тільки дві господарські недостачі: брак робітників взагалі та робітників спеціялістів, особливо в промислі, і рільних робітників. Одначе в тих фактах не можна доглянути слабости Німеччини і великі демократії краще зроблять, коли дбатимуть про власних безробітних. Дальше канцлер Гітлер підкреслив, що в біжучому році Німеччина має дуже обильні збори і що чотиролітній плян дає надзвичайно добрі висліди. Німецька господарка так побудована, що кождої хвилі може істнувати незалежно від інших країв. Ідея бльокади Німеччини належить до минулого. Доба відокремлення Німеччини скінчилася. Небезпека збольшевизування народів стає тепер більш грізна ніж колинебудь. В тисячних випадках бачимо зусилля жидівського мікроба, тої світової язви. Можу сказати в моїому імені і в імені всіх, що ми дуже раді, що інша европейська і світова великодержава поділяє нашу концепцію і витягнула з неї якнайбільш рішучі висновки. Без огляду на те, яка буде еволюція фашизму і націонал-соціялізму, добре для нас усіх, що маємо той інтелектуальний погляд і те спільне становище. Те, що довершено в Німеччині, не булоб можливе без обєднання всіх сил народу в націонал-соціялістичному дусі. У своїй проклямації Гітлер не згадав ні словом про положення судетських Німців, що викликало велике здивування між представниками закордонної преси.

Справа будови нових домів

Інститут конюнктур оповістив, що промислова продукція в Польщі впала в липні зі 120.1 до 118.8, головно з причини зменшення будови нових домів. А се знов наступило задля нового розпорядку ради міністрів з 22. IV., яким поставлено цілком нові вимоги для будови помешкань. І так вільно тепер забудовувати парцелі для суцільних бльоків, у торговельних середмістях, тільки на 45%, в мешкальних дільницях на 35%, позатим на 25%. Далі приписано глибину фундаментів, матеріял, спосіб виконання філярів, склепінь і дахів, а в нових мешкальних будівлях з кубатурою 2.500 м³ наложено коштовний обовязок будувати протилетунські захисти („схроніска", наші Гуцули кажуть „хруніска") з мінімальною висотою 2.20 м. і поємністю 3 м³ на особу, для осіб, що замешкують той будинок. Річ ясна, що охорона в разі війни потрібна, але є охорона пасивна й активна: пасивна се м. і. такі захисти, активна се морально, фізично й технічно відпорна армія, заосмотрена в відповідну артилерію і т. д. Чим лучший стан оборони чинної, тим менше потрібна оборона пасивна. Се й підчеркує преса, вимагаючи зміни недавно виданого розпорядку про будову нових домів.

Гумор. — Річ діється в однім з пинських ресторанів. При столику з приводу „Поліського ярмарку" зібралося кілька осіб й випорожнюють фляшки. — Що ви тут робите? — питає хтось. — Не бачите? Осушуємо Полісся.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Виселення з Чортківщини

„Діло" в ч. 197 принесло отсю інформацію: В останніх днях чортківський староста доручив *ріжним громадянам чортківського повіту рішення* на письмі з наказом покинути найдалі 5 с. м. чортківський повіт, бо у противному випадку виделеному загрожує кара арешту від 6 тижнів і гривна. Такі накази у справі виселення дістали майже *всі селяни, яких колинебудь покарав суд* у Чорткові за приналежність до ОУН або за кольпортажу нелегальної літератури. Між іншим такий наказ дістав Павло Фіголь, господар з Калинівщини, Іван Школьний, рільник зі Звинячa та *Мирослав Чорненький* зі Скородинець. Мирослав Чорненький вів книгарню „Культура" в Калуші пів року до травня 1938 р. Опісля мусів з Калуша виїхати, бо калуський староста виселив його і заборонив йому ту книгарню далі вести. Тому *Мирослав Чорненький* приїхав до дому своїх батьків у Скородинцях і тут чортківський староста доручив йому рішення з дня 27 серпня с. р., яким забороняє йому перебувати на терені цілого чортківського повіту. Мирослав Чорненький *був караний за злочин* державної зради ще в 1931 р. і свою кару давно відсидів. Від того часу не мав ніколи ніякої справи ні судової ні адміністраційної. — Родини всіх виселенців у розпучливому положенні. Виселені се здебільша молоді господарі, які мають на утриманні родини *з дрібними діточками. Свої родини утримують* як рільники з ведення рільного господарства. Колиж тепер мусять негайно покинути свої господарства, то їх нещасні родини наражені на голод і нужду, бо відома річ, що жінки виселених *не можуть самі дати собі ради з* веденням господарства та вихованням дрібних дітей. До того йде тут про спокійні особи, які, хоч були колись засуджені на більшу чи меншу кару, але по відбутті своїх кар поводяться прикладно і по*правді нема причини заборонювати їм мешкати* в Калинівщині, Скородинцях чи Звинячі, себто в місцевостях, віддалених кількадесять кільометрів від Збруча. З другого боку самі виселенці не знають, що з собою зробити, бо не мають де приміститися. З *цих причин наші компетентні* політичні чинники повинні занятися сею справою і вжити всіх можливих заходів, щоби припинити масове виселювання ріжних наших громадян (усіх виселених тепер є 30 осіб). Коли цьому не можна запобігти серед теперішніх обставин, то звичайна гуманність наказує нам занятися приміщенням виселенців поза граничним поясом та допомогти їм підшукати варстати праці.

Ревіндикація православного собору в Луцьку?

„Новий Час" в ч. 197 приніс кореспонденцію з Волині пера Г. Хорольського п. з. „В хаосі противоріч і понять". Наводимо з неї отсей уступ: Не менший хаос понять про релігійні справи Волині. Від року панує серед римо-католиків на Волині якесь поденервування і горячковість у здобуванні душ і церков. Освітлюється справу поверховно, без попереднього передумання і в тому напрямку інформується окруження. Останніми днями виразно стала на порядок дня ревіндикація православного собору в Луцьку. Говорять про це всюди римо-католики, ще більше говорять православні, наші селяни по селах. Говорить не лише околиця Луцька, говорить уся Волинь. З найдальших околиць Волині люди тривожно перепитуються, чи в соборі „ще правиться". В цій справі нема ніякого вияснення. Вправді владика Полікарп опрокинув поголоски про ревіндикацію ще дня 19 серпня. Всетаки дотепер заспокоєння не прийшло. Цього року римо-католики святкують на Волині 50-ліття свячення епископа Шельонжка. З того приводу мають відбутися окремі ювілейні торжества, на які мають явитися вищі церковні римо-католицькі достойники. Для зустрічі тих достойників організуються окремі процесії, зокрема до Луцька. Ріжні людці поширюють вістку, мовляв, ті процесії організуються для захвату православного собору в Луцьку. Вказують навіть день захвату. Такі вістки ще більше тривожать православне українське населення й викликують сильне огірчення. У звязку з тими поголосками до волинського воєводи Гавке-Новака пішла делегація, від Українців посол Тимошенко, а від Росіян п. Шабля. Воєвода не приняв делегації.

Ремісники у львівському воєвідстві

Під таким заголовком „Торговля і Промисл" в ч. 17 принесла отсю статтю: Офіційні польські статистичні джерела подають дотично стану ремесла на терені львівського воєвідства м. ін. такі числа: Всіх самостійних ремісників є 23.009, з чого 16.248 має право вишколювати термінаторів. Зорганізованих у цехах є 10.093 ремісників, себто 43.8%, а більшість ремісників (12.916) поза цехами. Віроісповідні відносини бере статистика під увагу тільки при зорганізованих. Греко-католиків поміж ремісниками зорганізованими в цехах є 1.503, себто 14.8%. Подані числа насувають ось які міркування: 1) Значіння цехів під сю пору підупало і цехи не уявляють собою притягаючої сили для загалу. Навіть згуртовані в цехах ремісники занедбують свої основні обовязки й одна третина зпоміж них не платить вкладок. 2) Важко устійнити скількість українських ремісників на терені львівського воєвідства, бо нема навіть віроісповідної статистики загалу ремісників, а відома лишень скількість зорганізованих українських майстрів. Це вказує на конечність постарати ся за власну статистику, щоб бодай ми знали, кілько нас є. 3) Треба припустити, що серед незорганізованих Українці становлять вищий відсоток, ніж серед зорганізованих, бо як цехи не запевнюють достаточної опіки й забезпечення станових інтересів польському ремісникові, то тим більше не запевнюють вони тієї опіки Українцеві. Надто зацікавлення цехами серед Українців не може бути велике, бож не маємо рішального впливу на цехове життя. 4) Припущення, що відсоток Українців серед незорганізованих вищий, ніж серед зорганізованих ремісників, скріплює навіть поверховна обсервація і знання ремісничого життя та приблизне підрахування наших ремісників. 5) Щоб ми навіть найбільш оптимістично обчислювали кількість наших ремісників, то їх відсоток буде таки дуже невдоволяючий і буде приблизно вдвоє нижчий від відсотка Українців, що заселюють львівське воєвідство (41%). Отож треба кількість Українців-ремісників у відношенні до чужинців щонайменше подвоїти. 6) Коли йде про число термінаторів, що їх в останньому часі приймають, то тут слідна деяка поправа і це доказ протверезіння суспільности. Всежтаки та поправа зовсім не йде в парі з нашими потребами. Відсоток наших ремісничих учнів все ще нижчий від відсотка українського населення. 7) Поважнішу поправу в тій ділянці може принести тільки своя реміснича школа. 8) Беручи під увагу наші попередні міркування, а саме ті, що на наших землях загалом замало ремісників, а також і нинішні наші підсумки і міркування дотично невідрадного чисельного стану нашого ремісництва, — можемо без пересади сказати, що у львівському воєвідстві повинно бути бодай 18 тисяч самостійних українських ремісників (замість теперішніх 4½ тисячі). 9) Приймаючи на підставі статистики, що на одного самостійного ремісника випадають два до три учні, челядники і помічники, дійдемо до висновку, що 18 тисяч самостійних українських майстрів повинно запевнити працю 45 тисячам учнів, челядників і помічників. Іншими словами: в львівськім воєвідстві є місце для 63 тисячів ремісників-Українців, з чого 47 тисяч малоб бути нових — свіжих! Се булоб очевидно велике відтяження перенаселеного села, бо ремісники-Українці становилиб тоді 4.7% загалу Українців у львівському воєвідстві. 10) Очевидно скількість зорганізованих Українців-ремісників у цехах недостаточна. Без сумніву треба пильно стежити, щоб Українці, вписуючися до цехів, не розпливалися в чужому середовищі. Але дуже важне, щоб добувати також вплив на цехи. При масовім напливі Українців до цехів і при одночаснім браку зацікавлення цехами в Поляків, легко можна дійти до керми в цехах. А тоді й не важко буде добитися своїх таки цехів, бо вже така людська душа, що лекше погодитися на самостійні українські цехи (хоч як вони не бажані декому), ніж дозволити на те, щоб Українці кермували мішаними (т. зв. християнськими) цехами. Проречистий приклад цього можемо знайти на Жидах, які добиваються щораз більшої скількости власних цехів. Ще в 1936 р. мали вони тільки 6 власних цехів (на терені львівського воєвідства); рік пізніше те число зросло до 14 (в чому 4 цехи були бранжеві, а аж 10 міжбранжевих — збірних для ріжних рем. звань). Але до цього потрібна була масова приналежність жидівських ремісників до цехів, їх організованість і їх захоплювання керми в існуючих цехах. — Сава Орський.

Що діється в Обезпечальнях

„Роботнік" в ч. 247 приніс статейку п. з. „Як заведення Суспільних Обезпечень (?!) гнобить бідних інвалідів. Установа суспільна чи установа, яка забезпечує синекури достойникам?" В ній пише: На днях помер Павел Матерлік, кафляр у Катовицях, в 62 р. життя. Ціле життя тяжко працював і платив складки до Сусп. Обезп. на випадок інвалідства в Хоржові. Коли осягнув 60 літ, зажадав признання ренти. Йому відмовили, бо його працедавець Л. Гадріян не заплатив за нього 189 зл. 10 сотиків. Сусп. Обезпечальня заявила, що коли робітник зложить ту квоту, признають йому ренту. Старий робітник питав, чому не стягнули з його пана те, що завинив, хоч се легко було зробити, бо він виконував дуже поважні роботи для воєвідства. Не було ради, робітник позичив 189 зл. 10 сот. і заплатив за свого працедавця. Тоді признали йому місячну ренту 35 зл. від 1. XII. 1936 р., але до самої смерти — не виплачено. Вдова по нім домагається звороту неслушно побраних 189 зл. 10 сот і ренти залеглої.

Самоуправні вибори в Польщі

Вибори до волосних і громадських рад відбудуться в листопаді і грудні с. р. в 9 центральних і східних воєвідствах в около 30.000 громадах. В першім чвертьріччу 1939 р. відбудуться вибори до 1.600 волосних рад в тих самих воєвідствах. В осені 1939 р. відбудуться вибори в 10.500 громадах воєвідств полудневих і західних. При кінці 1939 р. відбудуться вибори до 1.100 волосних рад у воєвідствах полудневих і західних. Вибори до рад збірних громад (т. зв. гмін) посередні, вони відбуваються т. зв. виборчими колегіями, до яких входять громадські радні, солтиси і підсолтиси, а в тих громадах, які не мають громадських рад, делегати громадських зібрань. Вибори до міських рад відбудуться в листопаді і грудні с. р. в 79 містах воєвідств краківського, львівського станиславівського, тернопільського, познанського, як також у Варшаві і Лодзі. На початку 1939 р. відбудуться вибори у 89 містах в тих самих воєвідствах. В березні, квітні і травні 1939 р. відбудуться вибори в 380 містах воєвідств західних, центральних, східних і полудневих. Після виборів до громадських і волосних рад відбудуться вибори до повітових рад в рр. 1939 і 1940.

Людовці й соціялісти

та вибори до законодатних палат.

Минулої неділі в ріжних містах краю відбулося кільканацять віч „Стронніцтва Людового". На однім з віч промовляв голова начальної ради людовців Брунон Грушка. Він заявив, що навіть колиб людовці взяли участь у самоврядних виборах, то не візьмуть участи в виборах до законодатних палат на підставі істнуючої виборчої ординації. Подібну заяву зложили також представники Польської Партії Соціялістичної (ППС), які брали участь у вічах людовців.

Канада готовиться до оборони

Правительство Канади перейме остров Антікості, який лежить при усті ріки св. Лаврентія, й побудує там канадійські бази летунську і морську. Остров Антікості, званий Гібральтарем Канади, був приватною власністю. В останньому часі німецькі деревні фірми старалися купити його для себе. Справою заінтересувалася преса, яка підчеркувала, що знавці німецьких деревних фірм, які хотіли купити остров, показалися ляїками в справах експльоатації лісів, зате були фахівцями у справах летунських і морських. Крім фортифікування острову Антікості канадійське правительство рішило примістити на берегах океанів Спокійного й Атлянтійського ряд сильних рефлєкторів у місцях, де повстануть стації протилетунської оборони.

Гумор. — Добре виховання. — Мадмуазель! — каже малий Ромцю до своєї ґувернантки — *перепрошую*, що говорю з повними устами, але моя сестричка впала перед хвилиною до ставу!

5)

ОСИП НАЗАРУК

ЗА СОКАЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ

З подорожі по Волині і Холмщині.

Тут я зрозумів, що треба скінчити дискусію, бо нашим господарем заволоділа така сама думка про високу вартість усього, що галицьке, як заволоділа була перед війною і в часі війни всіми нами про високу вартість усього, що німецьке. І ніхто тоді бувби нас не переконав, що може бути інакше. На те зложилося багато причин. Річ ясна, що о. благочинний, з яким ми говорили, був чоловік високо інтеліґентний, мав обсерваційну здібність і клясичну освіту (цитував у розмові грецьких і латинських авторів в оригіналі), але до Галичан мав слабість і таке довіря, що уважав лучшими їх книжки, хоч мав свої, писані далеко ліпше. З подібним проявом зустрічалися ми потому також на Холмщині і серед інтеліґенції і серед народу: велике, роззброююче довіря до Галичан, до вартости їх патріотизму та моралі. Я ще досі, як згадаю се, боюся, щоб Галичани не скомпромітувалися де там, бо тоді розчарування тих, що нам так вірять, булоб дуже прикре.

Наш господар запримітив, що ми урвали дискусію, і каже:

— А не думайте, що я не маю і православних, дуже гарно написаних творів на релігійну тему, але ходіть до другої кімнати, бо мені булоб забагато носити їх сюди.

Ідемо з о. благочинним до другої кімнати, де стоїть окрема шафа з релігійними книжками. Він повів по них рукою на знак, що можемо їх переглядати, а потому виняв кілька, поставив на столі перед нами і каже, показуючи на одну:

— Отся найлучша.

Переглядаю і виписую собі наголовок:

Начальное наставленіе въ Православной Христіянской вѣрѣ, составленное Димитріемъ Соколовымъ съ рис. и картою. Изданіе сто третье. Цѣна 20 коп. С. П. 1914. Сторін 179.

Потому показує на другий підручник і каже:

— Добре теж і се.

Виписую собі наголовок:

Обясненіе Символа вѣры, молитовъ и заповѣдей, составилъ протоіерей Григ. Чельцевъ. Изд. 42. Цѣна 20 коп. С. П. 1913. Сторін 204.

Показує на 3-ю книжку і каже:

— Ся також не зла

Виписую й її титул:

Наставленіе въ Законѣ Божіемъ. Молитвы. Священная Исторія. Богослуженіе Правосл. Церкви о вѣрѣ и жизни христіанской. Составилъ Протоіерей Аполлоній Темномѣровъ. Изд. 19. С. П. 1913. Сторін 190.

Переглядаю. Справді популярно і старанно писані річи. Були і в царській Росії дбалі працівники на церковній ниві, та очевидно не могло вратувати перед розкладом казьонне православя, доведене до упадку надужиттям світської влади і безмежною уступчивістю влади духовної, про що далі. Переглядаю ще цілий ряд релігійних видань в бібліотеці о. благочинного, між ними маленький „Православний Молитовник для молоді", видання виправлене і доповнене, Луцьк 1936. Сторін 30. Ціна 10 сот. Ріжні релігійні праці для шкіл Александра Рудакова, цілі циклі видані перед війною в Петербурзі і т. д.

Одно по тім всім можу сказати: я бажавби собі, щоб у наших католицьких священиків по селах можна було зустріти такі поважні релігійні бібліотеки, яку я бачив у православного батюшки на волинськім селі.

Думаю я над тим цікавим матеріялом, що мені дав до роздумування о. благочинний, і приходжу до такого висновку: Все це дуже цікаве, але треба ще переконатися, як сей священик і декан виконує свої обовязки, бо се рішаюча річ. Отже питаю, чи міґби нам показати цифрові дані про стан його деканату, особливо кілько в нім людей інших вір і сект. Благочинний подумав хвилю, потому пішов до шафи і приніс порядно оправлений сшиток, у твердій оправі, отворив і зачав читати:

Римо-католиків у моїм „деканаті", як ви кажете, 1%, отже під сим оглядом це суцільний, одностайний деканат. Неоуніятів 765, а було їх 3558, та побачивши, що неоуніятський епископ не має над ними ніякої влади, а в дійсности вони, принявши неоунію, переходять під владу римо-католицьких епископів, повертались назад до православя.

— Ви, отче благочинний, говорите про неоуніятів. А маєте ви в своїм деканаті також старо-уніятів?

— Маю, небагато їх, але є. Старо уніятами називаю правдивих уніятів, греко-католиків, тих, що з Галичини.

— То є тут і Галичани? А які вони морально? І що це за люди? Чим тут займаються?

— Це галицькі селяни-хлібороби, служащі, робітники, звичайний народ. А щодо їх моральної вартости, то вона дуже добра, се чесні люди, працьовиті і примірні.

Признаюся, що мені зробилося дуже приємно на серці, коли я почув таку характеристику моїх краян від православного священика. І подумав я, що наша гр.-католицька Церква в Галичині при всіх недостачах її духовенства все таки має високу вартість, коли виховані нею люди здобувають собі таку знамениту опінію, вийшовши зі своїх околиць.

— А де вони залагоджують свої релігійні потреби?

— Того вам уже не можу сказати напевно, але припускаю, що в уніятських священиків, у всякому разі до чужих костелів не ходять.

— Значить, подумав я, і до православних священиків не ходять, коли сей докладний обсерватор не може про се нічого сказати. І питаю дальше:

— А є у вашім деканаті секти?

— Є. Баптистів є 244, 50-дневників 87, Апостольського Духа 9.

— І така секта істнує?

— Істнує, істнує. Всякі дива є.

Дальше о. благочинний показує нам, кілько в якім селі було в останнім році сповідей і св. причастій. З того бачимо, що на щастя не всі села в Ковельщині так переняті безбожницькою агітацією, як те село, в котрім ми тепер були. По статистиці міркуємо, що між православними батюшками на Волині є люди совісні і працьовиті. А все таки з думки не сходять підпали рідних батьківських домів комсомольцями, коли вони невдоволені критикою тата-мами. Таких появ мабуть іще не було в нашім народі. Вони знані тільки з часів упадку Риму, коли Катиліна вчив своїх розпусних приклонників з римської аристократії, що мають робити з власними батьками.... Якби такий катилінарний рух поширився по селах нашого народа, то занепад народу заповідавсяб на довго.

Правдиво аристократична книжка

3) Крім того витворювання штучної конюнктури коштує дуже дорого. Хтось ті кошти мусить поносити. Не може їх поносити ні сам диктатор особисто, ні товпа, яка з тої конюнктури має щоденно користати. Отже політика диктатури приневолює в найліпшім разі переносити ті кошти на якісь чужі краї (напр. Перікль на союзників), а се вкінці все мститься, бо родить опір, ненависть і нарешті виладовується в збройнім конфлікті з невідомим вислідом. Колиж держава, в якій править диктатор, заслаба, щоб навіть якийсь час визискувати заграницю, то нема иншого способу на творення штучної конюнктури як накладання в якійсь формі гарачу на т. зв. посідаючі верстви, себто просто на верстви продукуючі і продуктивні, бо посідання се тільки вислід продукції.

Видобування гарачу для товпи се зміст господарської і суспільної політики кождої диктатури. Форма і узасадненя може змінятися залежно від часів і географічної ширини. Инша фразеольоґія комуністична, инша фашистівська, инша націонал-соціялістична. Ціль і зміст всюди ті самі. Ходить про тріоболь (гріш) для товпи, про той добре нам знаний атенський тріоболь. Участь тріоболя в суспільнім доході має тенденцію безуговку рости. В Атенах тріоболь пожер не тільки суспільний дохід, але й суспільний маєток. В сучасній нам Европі маємо ряд держав, де тріоболь перекинувся вже на суспільний капітал, де вже не говориться про справедливий поділ народного доходу, але про справедливий поділ народного майна, про його усуспільнення і т. д. Се певний знак, що тріоболь пожирає вже більше, ніж продукуючі верстви можуть річно витворити. На підтримання штучної конюнктури марнуються средства, які в інакшім ужитті забезпечилиб на будуче трівку природну конюнктуру. Суспільність перестає збогачуватися і незабаром зачинає убожіти.

Творення штучної конюнктури не можна занехати, бо тоді товпа пригадає собі, що вона „жерело всякої влади" і скине диктатора назад у нічтожність. Але політика штучної конюнктури стає щораз трудніша, щораз коштовніша, щораз менше приносить, аж нарешті мусить прийти хвиля катастрофи.

Забави („цірцензес") се другий спосіб диктаторської політики. Сей спосіб обчислений на відвернення уваги товпи від безпосередних заінтересувань публичними справами. Цей спосіб на короткий час дає звичайно добрі висліди. Чоловік жиє не тільки самим хлібом і товпа також потребує духової страви. Перікль запрошував співгорожан до театру на твори Софокля, Нерон, щоб їх стягати до цирку, мусів уже кидати христіян львам на пожертя. За наших часів політика забав у своїй першій стадії уряджує демонстрації, обходи, зїзди і походи, в другій стадії організує на велику міру зброєння після останних вимог техніки (се покривається з політикою накручування конюнктури), у третій стадії уряджує, коли можна, завоювання якогось муринського краю або погрожує хрестоносним походом комусь, кого наразі не можна досягнути, — але аж студено робиться на думку, як буде виглядати четверта стадія політики забав, бо товпа хоче щодня більше заправленої і більше сензаційної забави.

Одначе сама політика хліба та забав не вистарчає. Навіть товпа зріжничкована, має свою еліту, якій не вистарчає тріобольос і якій треба в незлічимій і з дня на день зростаючій скількости людей дати дійсну участь у владі і зисках, що пливуть з влади...

Мабуть найглибші й заразом найбільш актуальні роздумування С. Лося над бюрократією як головною сутю найбільш замітних форм правління сучасних держав. Він пише:

За наших днів розріст урядничого апарату товаришить кождій диктатурі таксамо як кождій скрайній демократії.

Тут ми пригадали собі, що їдучи селом бачили ми свіже пожарище мешкального дому серед села. Кажемо про се о. благочинному. Він сумно похитав головою.

О, якийже страшенно бідний нарід в неволі злих ідей!

Виходимо з дому, щоб оглянути церкву. Вона зараз коло дому пароха, довкруги церкви велике подвіря, не зле загороджене. Дзвіниця стоїть окремо. Великий сад з огородом. Церква доволі простора. Оглядаємо в ній ріжні річи, між ними й ті подоби Спасителя, що їм комсомольці пообтинали обличча. Се дійсно прикрий вид. Приходить на думку, що так буде обезличений кождий нарід, коли не знайде в собі тілько сили, щоби протиставитися таким злочинствам власної молоді.

По обіді пробую делікатно навести розмову на справу унії. Зачинаю від того, яка думка о. благочинного, чи вразі спертя на Апостольську Столицю не булоб сильніше становище духовенства в народі серед такої страшної аґітації безбожників і взагалі серед такого незавидного положення священиків. На те о. благочинний:

— А чи вчать у ваших семинарах правити Богослуження і в латинськім обряді?

— Що ви говорите? Та як в латинськім обряді? У нас же свій обряд, який орґанічно виріс сотками літ! Можна хіба побоюватися, щоб занадто не наблизили його до вашого, синодального.

Тоді батюшка зачав говорити про справу примату, як звичайно говорять православні. Вивязалася дискусія. В часі тої дискусії сказав він: „Ну щож, не ми священики зачинали розділ у Церкві Христовій. Не ми його й кінчати будемо."

Такі голоси чув я й опісля. Вони характеристичні для настрою православних. Се передовсім докази льояльности православного духовенства для його духовної Єрархії. На мою думку булоб недобре ломати серед того духовенства його льояльність, бо тим нічого путнього не осягнулосяб. В моїй дальшій подорожі зустрівся я з одним римо-кат. Єрархом, який сам дійшов до такого погляду й показав мені навіть свою аргументацію на письмі. Та про сю важну справу в дальших описах буде докладніше.

На мій запит, як собі о. благочинний уявляє дальший хід подій в народі, зачав він висказувати дуже песимістичні думки про неминучий розвал. Я не поділяв і не поділяю таких його думок, хоч розуміється не виключаю можливости розвалу, коли не буде відповідно зорґанізованої праці в народі. Мимо песимізму, який на пращання виринув у цілій повні з душі православного священика, ми виїздили з його дому з дуже добрим враженням. Я в душі желав нашому народові на Волині більше таких священиків.

А на кінці може найцікавіше. Питаю о. благочинного, чи не знає, що діється на Холмщині, куди ми вибираємося. Каже, що поза тим, що читав у часописах, не знає нічого більше.

— Якже се вияснити? питаю. Виж так близько від тої Холмщини, ну й жили ви, Волиняки, так довго одною культурою з Холмщаками, під одною владою. Отже чому між вами властиво менші звязки й зацікавлення їх долею ніж у нас Галичан?

— Так було й за часів царської Росії. Хоч обидві землі, волинська і холмська, були під одною владою, то ще і я памятаю, як ми, волинські священики, їздили взаїмно до себе на Волині в гості десятками верств, а до наших же православних священиків на Холмщину ми не їздили, хоч вони жили недалеко, лиш через річку Буг. Чому так було, не можу сказати, бо не знаю.

Значить, був свого рода „Сокальський кордон" також між Волинь й Холмщиною ще за царських часів! Сего ми в Галичині не знали. Поява дуже цікава і варт булоб її блище пізнати. Чи се був наслідок заряджень і впливів російської царської бюрократії, яка недобрим оком дивилася на такі звязки між духовенством ріжних земель? Потому брак звязків, викликаний зразу казьонним натиском, міг перейти просто у звичку. Чи може се був просто наслідок лінивства наших людей, яким незле поводилося, отже вони жили собі по лінії найлекшого спливу води? З тими, що за Бугом, ті що на Волині просто не зустрічалися, бо по ділам своїм зіздилися вони окремо в інших місцевостях, отже брак звязків міг увійти в звичку також без натиску російської бюрократії. Дуже пожадано булоб блище занятися розслідом сеї справи.

Багато нового віз я в своїй голові з візити у православного батюшки. Та хоч були між тими новинами й такі, які обтяжували мою думку, то погляд на веселу, гарну і багату волинську землю розганяв усяку тугу і так мило було їхати нею! Волинь дуже вдоволяє бажання простору, яке є в кождій людині, і притім не прибиває одностайністю, бо волинська земля немов прибрана такою ріжнородністю, на яку може здобутися лише великий мистець. Там серед золотих піль зелені ліски, а там ряди високих дерев на межах, а там „село і серце одпочине", „неначе писанка село!" О, якеж око мав наш Тарас і як коротко та влучно висловлював правду про свою землю і свій нарід! Такий той нарід всюди, не лише над Дніпром. А онде хутори розсипані серед піль мов брилянти на тлі золота. А онде темно-синя річка вється серед зелених лугів. А над тим всім сине-синє небо і сонце таке золоте і воздух такий чистий і спокій такий великий на полях нашої Волині! О, дуже раджу вам відвідати її! (Д. б.).

Біжучі рахунки,
безготівкові розплати (чеки й перекази),
вклади (звичайні, вінкульовані, á vista в золоті),
дрібна ощадність,
скуповування цінних паперів,

ПРОМ-БАНК

Львів, Ґродзіцьких 1/І. тел. 292-15 і 200-15.

Інкасо, доміціль, есконт векслів,
інкасо рат, післяплат,
оборотовий кредит,
організація промислових підприємств.

Чомуж обом тим на перший погляд так скрайно ріжним формам устроєвим товаришать ті самі висліди? Саме тому, що се тільки форма а не зміст. Суть всіх сучасних нам устроїв континентальної Европи, подібно як в Атенах на переломі століть V і IV-ого, — правління товпи, яка постановила жити з держави під якимнебудь претекстом і покришкою. Тій товпі ходить про саму річ, а не про форму! Та товпа годиться на кожду форму правління під услівям, що буде заспокоєне те її одиноке, але засадниче домагання. І тому розріст бюрократичного правління се одна з форм правління товпи, се та власне форма, що найблища її дійсного змісту.

Відки взявся переріст бюрократії, який характеризує наші часи?

Він виріс на тім самім підложжі, що урядуюча безпосередна атенська демократія. „Нічого про тих людей не можна сказати, говорив Плятон, се ані купці, ані ремісники, ані лицарі, ані хлопи, се тільки бідаки". З таких людей рекрутувався атенський нарід на переломі століть V і IV-ого перед Христом, з таких самих рекрутується урядничий апарат наших днів. Доходимо до найтяжшої недуги сучасної цивілізації европейського континенту, до направду ґрізної суспільної справи, яка загрожує смертю: до справи інтелігентного пролєтаріяту.

Доходимо до тої справи так, як дійшли до неї в Атенах, як дійшли до неї в Римі в останньому столітті республики. Маємо тут до діла з недугою не лише одної держави або одного народу. Та недуга за наших днів загальна. Вона знесилює всі народи европейського континенту.

Урядничий апарат се конечне знаряддя кождої держави. Той апарат такий конечний, що в деякій мірі можна його уважати за один з життєвих орґанів народу, подібно як людський кістяк, що також має в собі щось з характеру апарату і механізму, се конечна частина людського орґанізму. Від функціонування урядничого апарату, від особового складу урядничого стану, від степеня його знання, характеру і культури залежить у великій мірі правильний розвиток народу.

Подібно як стародавне народне віче, подібно як новочасні парляменти, перейшов також урядничий стан поважну еволюцію за останних кількадесять літ. А темпо тої еволюції (її евфемістично називають „демократизацією урядничого стану") росло в геометричній пропорції в міру як посувалося XX століття. В державах середньої і східньої Европи еволюція та має вже признаки стихійного явища, щоб не сказати катастрофи.

Який зміст того явища? (Д. б.).

„Стшельци" на Поліссі

„Звйонзек Стшелєцкі" на терені Полісся обіймає 612 місцевостей і гуртує около 2.000 членів. „Звйонзек" має 40 викінчених домів і 8 в будові, 228 світлиць в льокалях винаймлених і 291 у школах та 45 спільно з іншими польськими орґанізаціями. Стан освітньої акції ілюструють цифри: 71 бібліотек (20.816 томів), 198 комплетів, визичених у позашкільній освіті і 720 ріжних часописів. Крім того „Звйонзек" має: 7 орхестр, 9 гуртків музичних, 88 співочих, 218 театральних, 87 доброго читання, 84 самоосвіти і 177 рільничого вишколу з 1.500 членів. У звітовому році „Звйонзек" зорґанізував 2.482 обходів, 469 прогульок, 614 театральних вистав та 8.042 відчитів.

Німці покидають автаркію

ІКЦ в ч. 244 пише: Польський торговельний білянс погіршується, отже лянсується проєкти дальшого автаркізування господарства, відривання його від світа, примусового уживання намістнів, обмеження приділу сирівців і т. п. Підстава тих проєктів — приклад Німеччини. Тимчасом Німці вже ліквідують свою автаркію, їх правительство навіть офіціяльно говорить се (мін. господарства др Функ, держ. секретар Брікман). Німці злагіднили вже девізові обмеження для тих, що збільшують експорт... А в Польщі автаркічний табор все ще кормиться давньою німецькою літературою нац.-соц., а не знає нової, з останніх місяців і тижнів про цілковиту зміну фронту Німців щодо автаркії. Вони повною силою пари входять на світовий ринок, де Польща майже неприсутна... Треба отже злагіднювати обмеження, а не заострювати. Німці до самого дна викоштували автаркію і переконалися, що вона ослаблює господарку краю, а не підносить потенціялу воєнної підготовки.

Ф. З.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Ґенеза українського церковного права

Чи воно походило з Византії чи з Болгарії?)*

Нема нічого більше шкідливого для історичної науки, як викомбіновані колись на основі деяких даних „факти", а направду — теорії, здогади, що їх висловлювали старі книжники. Нераз, крім охоти творити „наукові" комбінації, в учених старих часів була ще й груба тенденція, що не числилася з фактами, а просто відкидала їх. До таких „наукових" комбінацій належить і твердження, що Україна приймила християнство з Византії, хоч про се нічого не знають ні сучасні Володимирові Вел. грецькі джерела, ні українські (Іляріон, монах Яків, Нестор і навіть — літопис!). Завдяки некритичности й тенденційности переважної більшости православних істориків XIX—XX століть легенда про византійський початок українського християнства вдержується аж дотепер, мимо протесту декого й зпоміж них: найгірше з усього, що сю легенду подається як „історичну правду" й лається католиків за... тенденційність, бо вони руйнують фальшиву комбінацію й шукають історичної дійсности!

З одної помилки виходить цілий ряд інших. Коли ми приняли християнство з Византії, то звідти взяли й ерархію й обряд і устрій Церкви й разом з ним церковне право. Не буду тут входити в інші справи: вони вияснені вже, або скоро будуть вияснені; в сій статті займуся ґенезою українського церковного права. Для тих дослідників, що приймають византійський початок українського християнства, ясно, що цілий устрій Церкви і тим самим право принесла до України грецька (византійська) Єрархія. Так дуже просто (аж занадто просто!) радить собі один із найвизначніших московських істориків Церкви, Е. Голубинський (чи Голубінський). Але факти говорять цілком щось інше. Як відкинемо „византійську" комбінацію початків Церкви в Україні, то тим самим і те апріорне пояснення відпадає і — мусимо звернутися до фактів.

Не будемо замінювати одної теорії другою, щоби в той спосіб теж а пріорі мати вирішення справи: коли, мовляв, християнство не прийшло з Византії, але нпр. з Болгарії, то з того виходить, що звідти прийшло до нас і церковне право. Таке говорення малоб малощо більшу доказову силу, як і „византійське". Та ми хочемо спертися на фактах, вони нехай оправдують теорію про початки християнства України, а не навпаки. Зазначу тут лише одно, що се цілком природне й окремого доказу не вимагає: Колиб Епископат і церковний устрій прийшов з Византії, то принісби звідти й византійське церковне право, чи конкретно — збірник канонів, що тоді обовязував. Коли булоб так, то се бувби дуже важний доказ на користь византійської теорії. Коли ні, то се бувби поважний доказ на користь... але не випереджуймо висліпів, що мають бути аж у закінченні нашої статті.

В часах, коли Володимир Вел. христив Україну й запроваджував церковну організацію, вже від сотні літ обовязував у грецькій Церкві збірник права, знаний під назвою „Номоканон Фотія". Складався він з двох частин. У першій, поділеній на 14 титулів (тому зв. „Номоканон 14 титулів"), є систематичний покажчик до канонів, що містяться в другій частині, а саме: канонів сімох вселенських соборів, дальше соборів 861 й 879 рр., (непризнаних Апост. Столицею) й Отців сх. Церкви. Остання обовязуюча тоді редакція походила з 883 р. й мала ще передмову або самого Фотія, або лише написану в його дусі. Як бачимо, сей „Номоканон 14 титулів" в ред. 883 р. має виразний схизматицький характер.

Рівночасно знаний був другий збірник, зв. „Номоканон Івана Схоластика", уложений в VI або VII ст. в Византії. Він складається також з двох частин. У першій містяться т. зв. апостольські правила, правила перших 4-ох вселенських соборів, 6-тьох місцевих і св. Василія Вел. Поділено їх на 50 титулів. У другій частині є новелі ціс. Юстиніяна в церковних справах, поділені на 87 титулів. Нема тут ані передмови Фотія, ані канонів останніх схизматицьких соборів рр. 861 й 879. Яко цілком правовірний, переклав його, як з великою ймовірністю здогадуються історики права, св. Методій († 885), апостол Словян, а його ученики занесли сей Номоканон до Болгарії, де його доповнювано.

Котрий з тих збірників став обовязуючий в Україні? В сій справі Голубинський пише так: „Въ греческой церкви, когда мы приняли христіанство, било въ практическомъ употребленіи изданіе каноновъ такъ называемое Фотіево... Такъ какъ мы приняли христіанство много времени послѣ патріярха Фотія, то слѣдовало бы ожидать, что у насъ явится въ славянскомъ переводѣ его окончательная редакція. На самомъ дѣлѣ было однако не такъ — въ періодъ домонгольскій мы имѣли въ славянскомъ переводѣ номоканонъ, носящій его имя, не въ его окончательной редакціи, а въ послѣдней, сдѣланной передъ нимъ (Фотіем, Т. К.) и представляющей собраніе каноновъ еще не въ совершенной и окончательной полнотѣ, какъ это у него самаго, именно — въ этой редакціи, бывшей у насъ въ славянскомъ переводѣ, недостаетъ правилъ двухъ соборовъ, бывшихъ при самомъ Фотіи — такъ называемаго двукратнаго или перво-втораго 861 г. и бывшаго въ храмѣ Софіи 879 г."

Якже Голубинський виясняє сей дивний факт? „Странность эту необходимо объяснить тѣмъ, что мы не взяли на себя труда самимъ перевести для себя Номоканонъ съ греческаго языка, а воспользовались готовымъ переводомъ, сдѣланнымъ въ Болгаріи".[1]) Лишаючи се „странное объясненіе" покищо на боці, скажу кілька слів про перші знані в нас Номоканони, звані по-словянськи „Кормчими книгами".[2])

Чернець Зиновій, ученик Максима Грека, з XVI ст., бачив у Московщині два списки Номоканона в словянськім перекладі, з яких один написаний був у Новгороді в часах кн. Ярослава Мудрого, а другий за кн. Ізяслава Ярославовича. Спис майна одного афонського монастиря з 1142 р. згадує про „руський Номоканон". В XII ст. цитує словянський переклад Номоканона новгородський чернець Кирик у своїх „Вопрошаніях". Маємо врешті й рукописні Номоканони в нас: один з XIII ст. (зберіганий в Румянцівськім Музею п. ч. 230) і т. зв. Фотіїв (Моск. Синод. Бібл., ч. 277), але сей другий в редакції з-перед 883 р. Про нього й згадує Голубинський. Як бачимо, найстарші наші Номоканони не є в остат. византійській редакції; останній (Синод. Бібл.) вчені відносять до часів Ярослава Мудрого.[3])

Таким чином їх византійське походження виключене. Наш Номоканон Рум. Муз. редакції Івана Схоластика й своїм складом виказує виразно своє болгарське походження.[4]) Таким способом стверджуємо болгарське джерело українського церковного права. Новіша наука справді стоїть на становищі признання болгарських впливів на українське церковне право;[5]) особливо виразно говорить про се московський учений Ільїнський.[6]) Та факти, що ми їх ось щойно подали — виключно болгарські правні збірники не-фотіянські, а рівночасно повний брак (аж до 3-ої чверти XIII ст., коли вже сильно закоренилася в нас схизма) Номоканона 14 титулів у редакції 883 р., — свідчать не про співробітництво з грецьким клиром, про який у часах Володимира Вел. джерела не знають,[7]) а про виключний вплив болгарського церковного права, і — повну недостачу слідів византійських впливів фотіянських кол у той час — і навіть пізніший. Ясно, що грецька Єрархія булаб подбала про свій вплив у тій ділянці — колиб вона організувала була українську Церкву. Дуже дивне пояснення Голубинського,[8]) очевидно, нічого не пояснює. З нього виходить, що грецькі Епископи сиділи пасивно й приглядалися тому, як у їх дієцезіях господарують чужі люди, з чужими й ворожими тенденціями (тоді була сильна ворожнеча між Византією й Болгарією), себто що се були цілковиті нездари. Але нездар ніхто не посилає на такі відповідальні становища. Що так, впрочім, не було, знаємо хочби з літопису: Епископи за Володимира В. засідали навіть у державній раді й мали вплив на управу держави — лише не в себе в дієцезіях! Такий абсурд виходить з „пояснення" Голубинського й його можна спокійно поминути.

Одиноке можливе пояснення таке: Збірники церковного права прийшли до нас з Болгарії, як і богослужебна мова. Церковне право як інтегральну частину церковного устрою приносить з собою Єрархія. Виходить з того, що первісна наша Єрархія походила не з Византії, а з Болгарії, де бачимо в той час незалежний від Византії охридський патріярхат.

Теофіль Коструба.

---

*) У звязку з 950-літтям хрещення Руси-України містимо отсим третю зчерги статтю. Дві попередні були: „Католицька правовірність Володимира Великого" в 63 ч. і „Київський митрополит Іван (ок. 1007 — ок. 1020)" в 65 ч. „Нової Зорі".

[1]) Е. Голубинскій, Исторія русской Церкви, т. I, вип. 1. Москва, 1880, стор. 364—365. Розбивка моя, Т. К.

[2]) Від сл. „кормило" = керма на кораблі, назва символічна.

[3]) Про се гл. проф. А. Лотоцький, Українські джерела церковного права. Варшава, 1931, стор. 78—79.

[4]) Там само.

[5]) З найновіших пор. Р. Лященко, Визволення балканських славян і Україна. „Діло", 1927, чч. 181—184 (наша справа в ч. 182); Вас. Черноз, К вопросу о болгарском влиянии на Устав Ярослава. „Збірник на пош. М. Грушевського", т. II, Київ, 1928, стор. 426—434; Г. Илински, Къмъ въпроса за българското влияние върху старорускоto право. „Български Прегледъ", год. I, кн. 2, Софія, 1929, стор. 243—248 (критика попер.).

[6]) Ось його слова (подаю в болгарськім оригіналі): „Въ днешно време не подлежи на съмнение, че следъ покръстване то на руситѣ (988 г.) първитѣ кадри на духовенството сѫ се набирали не само изъ срѣдата на гърцитѣ, но и отъ единоплеменнитѣ на рускитѣ славяни българи. Тѣ именно отъ начало извръшвали богослужението на славянски езыкъ, тѣ учили младоти си паство на словянско писмо, тѣ преписвали толкова нуждитѣ за новооснованата църква богослужебни и други книги. Не стига това, но българскитѣ духовници донесли въ своята нова родина и богатъ административенъ опитъ, добитъ отъ тѣхъ въ продължение на повече отъ стогодишно управяване родната имъ църква. И се явили, розбира се, не съ праздни рѫце, но, заедно съ богослужебнитѣ, църковнопоучительнитѣ и други книги, тѣ докарали въ Русия и ония сборници отъ закони, съ които, както напр. съ Номоканона на Йоана Схоластикъ или съ Законъ судныи людемъ, были привикнали да се рѫководятъ у дома си" (цит. пр., стор. 243).

[7]) Виїмок се Яхя антіохійський, але відносне місце має виразні сліди пізнішої легенди; про се мова в ін. місці.

[8]) Його приняв також проф. Лотоцький, Укр. джер., с. 79, але ся книга має дуже слабі місця (пор. гострі й загострі властиво рец. проф. В. Заїкина в Зап. ЧСВВ, т. IV, вип. 1—2 й Byzantinoslavica, т. IV, вип. 2). Про книжку проф. Лотоцького гл. ще „Нова Зоря", 1931, ч. 87.

Нові видання

Садочок українських католицьких святих з ілюстраціями. Зладив о. Михайло Дороцький, гр.-катол. парох потелицький і декан равський. Жовква 1938. В-во ОО. Василіян. Ст. 164. Формат: 17×12 цм.

О. Маркіян Марисюк ЧСВВ: **Клерикали й клерикалізм.** Бібліотека релігійної освіти. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві, 1938. Ст. 32. Формат: 17×12 цм.

Олександер Мох: **Книжки і люди.** Видавничий Інститут „Добра Книжка" ч. 125. Львів, Р. Б. 1938. Ст. 132. Формат 17.5×13 цм.

Володислав Ковальчук: **Великий князь Володимир.** Історична драма в чотирьох діях з режисерськими помітками й образками. Видання Т-ва „Просвіта". Львів 1838. Ст. 88. Формат 21×15 цм. Ціна 2 зол.

Володимир Островський: **Під знамя хреста.** Повість з часу охрещення Руси-України в 988 р. Накладом видавництва „Церква і нарід". Кремянець 1938. Ст. 52. Формат 24×17 цм.

Atlas des deutschen Lebensraumes in Mitteleuropa. Im Auftrage der Preussischen Akademie der Wissenschaften herausgegeben von Professor Dr Norbert Krebs. Bibl. Institut RG. Leipzig. Формат 46.6 × 33.1. Се велике наукове видання щойно зачалося. До Львова наспіло щойно кілька карт того атлясу з короткими поясненнями. Найцікавіша в сій частині атлясу п. з. „Німецькі округи, граничні мархії та князівства в 10 столітті". Се одна з 4 історичних карт, які будуть в сім атлясі. Вона виказує, як у тім часі німецька політична організація сягала на заході грубо дальше ніж сягає тепер, а зате на сході лише до ріки Лаби, а поза нею до Одри тільки т. зв. мархіями. Не предмет або означений період часу взято під увагу в сім атлясі, але „простір у його впливі на людину або в його оформленні людиною". Себто атляс укладаний зі становища оцінки того, як „життєвий простір" занятий Німцями як народом вплинув на них і як вони вплинули на нього. У вступі сказано, що Пруська Академія Наук вже в 1929 р. приняла плян видання такого атлясу, а Державне Міньо Науки, виховання й народної освіти від 1933 р. дає великі засоби для уможливлення видання того атлясу. Праця та заслугує на особлившу увагу наших учених і публичних діячів взагалі. — А. Ч.

Kyrios, Vierteljahresschrift für Kirchen- und Geistesgeschichte Ost-Europas. Herausgegeben von Hans Koch. 3 Річник, 1938, 1-2. На ст. 75-88 приніс сей квартальник статтю Осипа Думіна п. з. „Національне відродження галицької України і її духовенство".

„Рідна Мова". Зміст 9-го (69) числа: І. Огієнко: Непорозуміння в перекладах Святого Письма. Проф. В. Барагура: Психольогічні основи успіху літературного твору. І. Огієнко: Складня української мови: Словолад об'єкта й атрибута. Проф. П. Кривоносюк: Недуги мови: афазія. В. Коблик: Назви по батькові. І Огієнко: Вимова давньоєврейських біблійних імен. З Книги Псалмів: Псалми 1, 3, 6, 20 і 42-43. І. Огієнко: „Крокодилові сльози". Життя слів. М. Задурович: Рідної мови треба вчитися та вчитися! Відповідь на запити наших Читачів. Дописи Прихильників рідної мови. — Адреса „Рідної Мови": Варшава IV, ул. Стальова 25 м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.60 зл.; за границею в Европі 8 зл., поза Европою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову" від 1 числа. Річник 1 без 1-3 чисел 5.00 зл.; річники II, III, IV і V по 6.00 зл., оправлений II і III по 7.50 зл.; в Европі по 10 зл., поза Европою по 2.25 дол. річник оправлений. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

Український Агрономічний Вістник, неперіодичний журнал. Рік II, 1938, Львів. Книжка 5. Адреса: Львів, Руська 20. Редагує інж. др Евген Храпливий. Стор. 55. Форм. 25 × 17.5 цм.

Mehmed Emin Resul-Zade: **Azerbajdżan w walce o niepodległość.** Azerbajdżańskie Wydawnictwo Narodowe. Warszawa 1938. Ст. 182. Формат: 23 × 15.5 цм. Ціна 6 зл.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЧОРТКОВІ суд засудив трох молодих Українців, а саме: Михайла Клебуса і Юрка Венґера по три роки тюрми та Волод. Біланюка на 2 р. за приналежність до ОУН.

ГР. ФРАНЦ ПОТОЦКИЙ, директор департаменту віроісповідань в мін-ві освіти, зголосив минулого тижня на руки міністра Свентославского димісію. Димісію гр. Франца Потоцкого попередила просьба у справі димісії самого міністра Свентославского, якої президент не приняв. В сих обставинах димісія директора департаменту віроісповідань має посмак сензації.

ЛИТОВСЬКІ ВЛАСТИ рішили не вимінювати с. р. політичних вязнів між Литвою і Польщею, бо в литовських вязницях перебувають всего 4 польські горожани.

МАНЕВРИ СОВІТСЬКОЇ ФЛЬОТИ відбуваються на водах Фінського заливу.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО під натиском Англії мало приняти засадничо всі домагання Генляйна, крім домагання повної політичної автономії для території, замешканої судетськими Німцями.

СУДЕТСЬКО-НІМЕЦЬКА ПАРТІЯ урядила багато віч у справі автономії судетських Німців. На вічу в м. Хебі посол Вольнер заявив, що судетські Німці не підуть на ніякі компроміси, бо за ними стоїть 70-міліоновий німецький нарід. Крім того промовець домагався, щоб судетську територію покинули всі Чехи, які там поселилися по 1918 р.

В МОРАВСЬКІЙ ОСТРАВІ зібралася юрба Німців перед будинком окружного суду і домагалася звільнення 82 увязнених членів партії Генляйна. Чеська поліція розганяла демонстрантів і підчас того побила кількох німецьких послів, хоч вони показали посольські легітимації. Провід партії Генляйна перервав переговори з чехословацьким правительством на вістку про події в Моравській Острави.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС" обговорює положення в Чехословаччині і радить чехословацькому правительству, щоб застановилося, чи не лучше булоб позбутися взагалі судетських Німців і вдоволитися більше однородною державою не обтяженою німецькою меншиною.

АНГЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР в Берліні мав заявити німецькому міністрові закордонних справ Ріббентропові, що на случай збройного виступу Німеччини проти Чехословаччини Англія автоматично зачне збройну інтервенцію.

БОЛГАРСЬКА КОРОЛІВСЬКА ПАРА має вибратися незабаром до Лондону з неофіціяльною візитою. Король Борис має відбути нараду з прем. Чемберленом і анґ. королем Юрієм про дозброєння Болгарії, на яке вже згодилися Югославія, Ромунія, Греція і Туреччина.

НА КОНҐРЕС ГІТЛЄРІВЦІВ у Нірнберґу прибуло 100 провідників італійської молоді. Участь у конґресі бере також група японської молоді, яка перебуває в Німеччині від липня с. р.

КОМАНДА ІТАЛІЙСЬКОЇ МАРИНАРКИ приказала впровадити спеціяльні примітки щодо раси в актах офіцирів і рядовиків воєнної маринарки.

КАНАДІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО згодилося будувати бомбові літаки для Франції на тих самих услівях, що для Англії.

ГОЛОВНУ КВАТИРУ американських військових летунських сил мають перенести з м. Ленглей Фільд у стейті Вірджінія до м. Скаф Фільд в стейті Ілінойс з огляду на те, що Скаф Фільд положений поза засягом ворожих літаків.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА перервали ще одну таму на Жовтій Ріці коло м. Венґсіян, щоб здержати наступ Японців на Ганков.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА проломили зовнішну оборонну лінію Китайців коло Ганков і окружують з трьох сторін стотисячну китайську армію.

НОВИНКИ

В Києві недалеко вибудованої в останнім часі палати правительства Радянської України, на місці збуреного монастиря св. Михаїла, викопали в глибині трьох метрів останки домів київських ремісників з 12 ст. В руїнах знайшли 12 скринок з фарбами, які добре збереглися, велику піч, горщок з харчами, багато мідяних хрестів та інших предметів для релігійних цілей, що їх виробляли київські ремісники в початках християнства на Україні.

В Городниці пов. Городенка на полях званих „Пріски" над яром річки Ямгарова відкрили передісторичну ганчарську оселю. Сліди подібної оселі знайдено в Репужинцях над Дністром.

Ліське староство виселило з прикордонної полоси на 10 літ Івана Геряка, с. Михайла з Бандрова Народнього. Причиною виселення був правосильний присуд окружного суду в Яслі за перепачковування літератури ОУН з Чехословаччини.

Польська ендецька молодь пікетувала минулого понеділка всі жидівські книгарні у Львові при вул. Баторія і при вул. Городецькій.

В Печеніжині заборонено означувати місця продажі тютюну українськими вивісками.

На шляху зі Спаса до Струтина Вижного, пов. Долина, невідомі справники вбили сільського листоноша Францішка Стефанішина і зрабували в нього 2.000 зл.

Збіжевий шпихлір посвячено в Рогатині.

Повітовим старостою в Чорткові іменовано м-ра Й. Васевіча, дотеперішнього керманича політичного виділу при тернопільськім воєвідстві.

У Празі помер несподівано в 52 році життя др Василь Наливайко, визначний член української кольонії, талановитий лікар і письменник.

До городського суду в Монастирськах дісталися в ночі невідомі справники, розбили вогнетривалу касу й забрали 430 зол. готівкою та значки судової оплати вартости 1.385 зол.

На Волині будують мости на Случі, на Стіблі й на Турії.

На Поліссі виступили з берегів ріки. Шкоди досить великі.

Кілька фабрик чоколяди обнизило ціну на 10 процент.

Польський павільон на світовій виставі, що відбудеться в 1939 р. в Нью-Йорку, коштує дотепер 2 міліони зол.

В Польщі є 800 кін. Америка має 23.000 кін, Німеччина, Англія і Франція по 5.000, Чехословаччина 1.500 кін.

Гумор. — До чого служить збанок? — Прошу пані, каже льокатор до господині, нехай служниця приносить мені щодня рано збанок з водою. — До миття? — Алеж ні! Маю намір вчитися пливати в тім збанку!

Один мешканець Тарновських Гір, якому приказали відновити фасаду дому в сусідстві ратуша, відповів, що виконає приказ, коли рівночасно відновлять фронт ратуша.

Варшавський суд засудив на півтора року вязниці Мечислава Давідсона, земельного власника, за те, що він „погіршував свій маєтковий стан гулящим життям".

Гданський сенат видав розпорядок про нове супруже право в націонал-соціялістичнім дусі.

Большевики видадуть Литві 30 арештованих Литовців, м. ін. 5 священиків.

Єжов заборонив совітським горожанкам, які виходять замуж за чужинців, виїздити з СССР разом зі своїми мужами.

До Одеси приїхав на голяндських кораблях великий транспорт творів найкращих еспанських мистців: Веляскеза, Мурілля і Гої. Транспорти прислало еспанське міністерство освіти в Барсельоні на адресу совітського державного музею. Перевезені твори мають дуже велику вартість.

В річницю бою під Бородіном 7 вересня с. р. відкрито в Ленінграді виставу під назвою „Військова минувшина російського народу в 17 і 18 ст."

На зарядження канцлера Гітлєра його намістник в Австрії Сейс Інкварт віддав коронні інсіґнія б. німецького цісарства під опіку надбурмистра Нірнберґу Зібля.

В Німеччині заборонено признавати Жидам якінебудь податкові знижки чи полекші.

Міністр внутрішних справ Італії завісив у чинностях 19 Жидів-урядників. Подібні зарядження мають бути видані також в інших ділянках державної адміністраційної служби в Італії.

Італійська рада міністрів рішила, що заключення подружжа се конечна передумова авансу в державній адміністрації.

В Амстердамі відбулися величаві торжества з приводу 40-ліття панування королеви Вільгельміни. У програмі торжеств була серенада, що її відспівало 10.000 співаків у честь королеви. Королева слухала серенади з балькону своєї палати.

Лев у святині. До одної з протестантських святинь в Амстердамі вбіг лев, перебіг середну нава в часі богослуження, добіг до підвисшення, з котрого проповідує пастор, і там положився. Всі в паніці втекли. Поза кількома омліннями не було інших випадків. Той лев утік з цирку.

Останні статистичні дані подають, що Париж має тепер 2.829.746 мешканців. Одначе рахуючи передмістя, в яких мешкає багато парижан, число мешканців Парижа підноситься до 4.962.967.

Національну Еспанію відвідала група 20-ти французьких католицьких прогульковців. В м. Сан Себастіян прогульковці передали ґен. Москардо, оборонцеві Толєда, золоту пальму для ґен. Франка в доказ признання для національної еспанської армії.

Гумор. — Двозначне. — Дякую, се надмір чемности з вашої сторони, виводити мене аж на сходи. — Алеж не шкодить. У відношенні до вас маю в тім виїмкову приємність.

Гумор. — Думка і вчинок. — Стидайся, Ромку, ти зїв цілий пляцок з конфітурами і навіть не подумав про сестричку! — Навпаки, мамцю, я ввесь час думав: „Щоб тепер тільки Ірця не прийшла!"

Наймолодша донька короля Італії має вийти замуж за сина адмірала Гортія, мадярського регента, коли адм. Горті стане мадярським королем, про що тепер загально говорять.

З віденських домів виселено дотепер понад 10.000 Жидів. Вони живуть тимчасово у деревляних бараках на передмістях Відня.

Португальські вітрильники матимуть від тепер на вітрилах великий червоний хрест.

Португальське міністерство публичних робіт затвердило плян будови 2.010 домів для робітників у Лізбоні.

Ґраф Кавадонґа, найстарший син б. еспанського короля, помер внаслідок самоходового випадку.

Турецьке правительство постановило вибудувати в анкарській окрузі чотири взірцеві села, де поселиться 20.000 турецьких еміґрантів з балканських країв.

Бразилійське правительство рішило створити на острові Фернандо Наронґа концентраційний табор для осіб, небезпечних для публичного ладу.

У вязниці Голмесбург під Филаделфією вибух бунт 1.400 вязнів. Причиною бунту були постійні невдоволення з харчу й таємнича смерть чотирьох вязнів, які за кару були ізольовані. Поліція з трудом опанувала ситуацію.

В середнім і північнім Китаю шириться пошесть холери. Японські власти змобілізували санітарні відділи, на чолі яких стоїть 230 лікарів. Санітарні відділи мають запаси сировиці, які вистарчать на защіплення пів міліона людей.

Над містечком Оморі (Японія) зударилися внаслідок густої мряки два військові літаки і впали на дах одної з місцевих фабрик. 13 осіб погибло, 190 ранених. Від вибуху збірників бензини згоріли два сусідні доми і фабрика.

В м. Кобе (Японія) зударилися два електричні поїзди. 10 осіб убитих, 50 ранених.

Наглий вибух вулькану наступив у Японії в містевости Керуізава. Лява знищила зовсім найближчу околицю.

Гумор. — Анфан террібль. — Моя мамця вийшла, каже семилітній Юрчик до господаря, який прийшов по чинш, і просила, щоб ви прийшли в суботу рано. — В суботу? Чому щойно післязавтра? — Бо мамця говорила, що завтра вечером, коли стемніє, то потихо випровадимося.

Гумор. — Знаєш, в Совітах мають бути тепер чесні вибори... — Що значить чесні? — Бо чесні люди не возьмуть в них участи...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Гайді.
МУЗА: Кадети маринарки.
ПАКС: Костюшко під Рацлавицями.
ПАЛЯС: Шікаго.
РОКСІ: Обожана.
СТИЛЕВЕ: Злочинець і ревія Борунського.

Розмалювання церков й іконостасів виконує совісно і дешево артист-маляр ТЕОДОР ВАЦИК в Тернополі, вул. Полева ч. 2 (Польна ч. 2). 30—8—10

О. ЛЕВИЦЬКА І С-КА
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОРДЕЦЬКОГО 51.

В ЦІМ ЮВІЛЕЙНІМ РОЦІ
святим обовязком кождого Українця-католика є:
пізнати свою церковно-народню минувшину і **святих** свого народу.
До цього найкраще послужить Ювілейна Читанка:
САДОЧОК УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ СВЯТИХ,
що появився недавно у Видавництві Чина св. Василія В. у Жовкві. Написав відомий наш релігійний популяризатор-письменник о. Мих. Дороцький, декан Равський.
На 164 сторінок друку — 60 образочків! Ціна 95 сотиків.
Пишіть на адресу: ВИДАВНИЦТВО ЧСВВ у ЖОВКВІ. 69—1—2.

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавці

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.
В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.
Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/1 стор. 180. — зол., 1/2 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/8 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/1 стор. 280.— зол., 1/2 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/8 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 15 вересня 1938. Ч. 70 (1170)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

Розвязання сойму і сенату

В листопаді нові вибори.

ПАТ повідомляє: Дня 13 с. м. в год. 14 директор бюра до спеціяльних доручень у президії ради міністрів Мечислав Лепецкий вручив маршалам сойму і сенату розпорядок президента Польщі у справі розвязання законодатних палат такого змісту: Від часу останніх виборів до законодатних палат дійшло у внутрішнім житті Польщі до суттевих перемін, проявилася нова і важна ініціятива в ділянці завдань, що стоять перед суспільністю, зросло в широких масах народу зрозуміння потреби активнішої участи у праці для держави. Тому вважаю вказаним відновити склад тих палат, щоб вони у своїй праці могли виявити повніше течії, що нуртують у суспільности. Від нових законодатніх палат жадатиму, щоб заняли становище у справі виборчих ординацій до сойму і сенату. У звязку з тим розвязую з нинішним днем сойм і сенат на основі ст. 13, уст. 2, т. 2. конституції. — Президент Польщі І. Мосьціцкий. — В „Деннику Законів" з 13 с. м. появився розпорядок президента РП, що вибори до сойму відбудуться 6 листопада с. р., а вибори до сенату відбудуться 13 листопада сего року.

Зміняють назви сіл на Холмщині.

Грубешівський староста Ст. Марек видав наказ негайно змінити старі українські назви місцевостей в повіті на нові. І так: село Берестя буде називатися відтепер „Бжесьць Грубешовскі", Богородиця — „Маршалково", село Горишів Руський переіменовано на „Дрешерув", Молодятичі — „Млодзяново" і т. д. Солтиси згаданих місцевостей дістали від війтів наказ перемалювати відповідно до нової номенклятури таблиці на дороговказах, а священикам наказало староство вживати нових назв у всіх офіціяльних актах.

Знаменна промова маршала Ґерінґа.

Німецький маршал Ґерінґ виголосив промову на гітлерівськім зїзді в Нірнбергу. В ній заявив м. ін., що Німеччина не боїться блькади: ні мирної, ні воєнної. Укріплення на західній границі Німеччини такі сильні, що ніякий противник не змігби передертися через них. Крім того німецьке військове летунство тепер найліпше у світі під кождим оглядом. Після такого вступу маршал Ґерінґ заявив, що Німеччина не бажає війни, тільки мирної розвязки справи, якої вже не дасться зняти з денного порядку. Німці не стерплять, щоб Чехи гнобили їх братів. Не стерплять тимбільше, що за Прагою стоять Москва і жидівство.

Президент Бенеш про положення в Чехословаччині.

Президент Чехословаччини др Е. Бенеш виголосив на днях промову радіем. В ній накликував населення Чехословаччини до спокою і заявив, що чехословацьке правительство переговорює безпосередно тільки з партією судетських Німців, але ті переговори відносяться до всіх національностей в ЧСР. Справа національних меншин стане незабаром пекучою проблемою і для інших держав. Президент Бенеш закінчив свою промову заявою: „Хочу вірити, що дійдемо до згоди". Президент промовляв по чеськи, по словацьки і по німецьки. Підчас промови був він дуже зворушений і ледви панував над своїм голосом. Німецькі політичні круги заявляють, що промова през. Бенеша се тільки „гарні слова".

Судетські Німці домагаються плебісциту.

Льорд Рансімен приняв на днях у Карльсбаді делегацію судетсько-німецької партії під проводом посла Вольнера, який м. ін. заявив Рансіменові: Не віримо в чеські обіцянки. Числимо на вашу льордівську високість, що зробите все, щоб судетські Німці одержали свої права. Льорд Рансімен заявив, що зробить у тій справі все, що зможе, але він не всемогутний. Підчас того послухання зібралася 4-тисячна юрба Німців і кричала: „Хочемо плебісциту!" Коли льорд Рансімен показався з жінкою на бальконі, юрба відспівала німецькі національні пісні і кричала хором: „Лібер льорд мах унс фрай фон дер Чехословакай". Льорд Рансімен заявив, що сподіється згоди між Німцями й Чехами.

Важна нарада Комінтерну в Москві.

В Москві відбулася на днях конференція Комінтерну при участи 150 відпоручників трицятьох держав, в тім також з тих країв, де комуністична партія заборонена. Голова Комінтерну Димітров скликав сю надзвичайну конференцію, щоб приготовити апарат Комінтерну на случай війни. Маршал Ворошилов виголосив на зїзді тригодинний реферат при замкнених дверах про співпрацю совітської розвідки з закордонними секціями Комінтерну і закінчив реферат словами: „Праця для совітської розвідки повинна бути почесною працею для кождого комуніста за кордоном". Димітров виголосив остру промову проти французьких комуністів називаючи їх троцкістами. Наради скінчилися дуже „ефектовно". Начальник ГПУ Єжов приказав увязнити 10 закордонних делегатів в тім 3 Французів, 2 Американців і 5 Фінляндців під замітом, що вони приїхали до Москви, щоби виконати замах на Сталіна. Мимо енергійної інтервенції Димітрова Єжов не згодився випустити арештованих на волю.

Арабська „національна армія" приготовляється до 5-літньої війни.

Головні вожди „арабської національної армії" оповістили в імені великого національного героя Гадж Амін ель-Гуссеіна та в імені інших національних героїв, які перебувають на вигнанні або у вязниці, відозву до арабського народу, щоб був готовий до 5-літньої війни з ворогом, доки не виборе повної свободи й самостійности. Рівночасно оголошено побір чотирьох річників 1919—1922 арабської молоді до арабської національної армії. Дальше відозва взиває всіх арабських купців і вірителів, щоб у теперішніх тяжких часах не стягали довгів. Араби мають домагатися від банків мораторії на 1 рік.

Враження з Канади

„Тризуб", що виходить 14-ий рік в Парижі, приніс у ч. 634-5 цікаве інтервю з проф. Дмитром Дорошенком про його подорож по Канаді. З нього довідуємося, що проф. Д. таксамо як і торік їздив на запросини Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні прочитати курс історії української літератури в Едмонтоні. Той курс складався з 28 двогодинних лекцій та обіймав огляд української устної словесности і письменства аж до світової війни. Слухачів (-ок) було 70, студенти (-ки) університету й народні учителі. Для влекшення справи заздалегідь видано і роздано всім слухачам докладний проспект викладів. Прелеґент старався показати слухачам, що маємо тисячлітню історію, якої нема чого соромитися перед іншими народами, бо в тій історії маємо багато величніх моментів, маємо роскішну народню поезію, якої мігби нам позавидувати не один культурний нарід, маємо прекрасну багатовікову літературу, памятками якої справедливо можемо пишатися перед цілими світом, а наших новіших письменників перекладають на чужі мови й чужинці високо їх цінять. Прелеґент тому підчеркував се, щоб розвіяти у слухачів „почуття нижчости", на яке нераз терплять наші люди в Канаді, соромлячись признатися до свого українства. На виклади і на публичні лекції професора, які він давав в Едмонтоні, Велінґтоні, Саскатуні, Мечемі, Конорі, Вінніпеґу, Торонті й Монтреалі, приходили наші люди ріжних угрупувань і напрямків, з виїмком націоналістів, які де-куди дуже остро виступали проти нього, зривали оповістки про його виклади, прозивали його „Москалем" і т. п., нпр. в Монтреалі. Далі довідуємося з інтервю, що наші люди в Канаді добиваються заснування катедр українознавства в трьох університетах Канади, у Вінніпеґу, Саскатуні й Едмонтоні, і є вигляди, що дещо осягнуть. Вже й тепер є оден англійський учений, проф. університету в Саскатуні Г. Сімпсон, що викладає українську історію й літературу (він має катедру славянознавства). Огляд української історії, написаний спеціяльно для наших за морем проф. Дорошенком, переложила вже на англійську мову пані Г. Келлер-Чикаленко та зредагував його професор Сімпсон. Се буде поважний том на 600 сторін друку, вийде мабуть в літі 1939 р. Сам професор Сімпсон готує до друку огляд українознавства (мова, письменство, історія).

При кінці свого інтервю проф. Д. сказав:

„Загальне моє враження зовсім позитивне я сказавби оптимістичне. Люди, які в умовах тяжкої праці, серед незвичайних і трудних обставин, без нічиєї допомоги змогли створити для себе не тільки матеріяльні підстави свого істнування, але подбали і про забезпечення своїх духових потреб, — організували національну Церкву, створили культурно-просвітні установи, пресу, видавництва, ці люди не дадуть себе винародовити навіть в умовах такої високої культури як англійська. Дарма що молоде покоління переймає англійську мову, ніби „англійщиться": воно швидко відродиться, як тільки повстане своя українська держава над Дніпром. Ця держава стане непереможною атракціею для всіх Українців, розкиданих по цілому світу. А Українці Канадійці їй дуже придадуться: не грішми, не якимись легіонами чи літаками, а своїм фаховим знанням, своїм багатим практичним досвідом: по тій страшній руїні і спустошенні, які створила у нас большевицька окупація, буде потрібне необмежене число практичних робітників для відбудови, і Канада нам їх дасть. Це я нераз говорив канадійським землякам".

Поїздки професора Дорошенка до Канади уважалиб ми хосенними для національної справи, якби не річи, які про-

фесор Дорошенко „нераз говорив", як сам каже, нашим землякам в Канаді.

І так 1) хвалив він там наших Галичан за зорганізування „національної Церкви", бо то вони там її зорганізували, а саме бувші галицькі радикали, виховані ще тоді в Галичині, коли радикальна партія мала у своїй програмі клич „раціоналізм у справах віри", себто вимагала від своїх членів ширення безвірства. І ті її члени та вихованки справді ширили той клич і за морем, але досить скоро переконалися, що така „освіта" крім руїни не дасть нашому народові нічого та що коли зруйнують в народі релігійну підставу його організованости, тоді й самі як інтелігенти опиняться на леду і не матимуть до чого рук приложити, бо все розлетиться. І тоді наступило диво, якого не знає мабуть історія ніякого іншого народу: безбожники взялися до організування Церкви тай зорганізували те, що сегодня має назву Української Православної Автокефальної Церкви і за що їх проф. Дорошенко хвалить, думаючи, що се один з доказів також їх національної ціпкости. Одначе зорганізування тої Церкви внесло страшний роздор в наш нарід за океаном. Що сили того народу пішло на ту релігійну распрю, знають тільки ті, що бачили се на місци. Правда, не багато нашого народу відірвали автокефалісти від нашої католицької Церкви, але всетаки з одного моноліта зробили розбиток, серед якого потому вже лекше було ширитися й іншим сектам та єресям, ослабили цілість нашого народу, а не зискали через те абсолютно нічого. Рухливість групки інтелігентів, яка держиться тої автокефалії і яка між ін. зорганізувала також поїздки проф. Дорошенка, не надолужить тих шкід, які повстали з розбиття нашого народу автокефалією та ослаблення його.

2) Та коли ще можна бодай зрозуміти, хоч не оправдати, похвалу для тих, що спровадили проф. Дорошенка до Канади, то вже ні оправдати ні навіть зрозуміти не можна твердження професора Дорошенка, що Українці Канадійці придадуться „не грішми, не якимись (!) легіонами чи літаками". Припускаємо, що наступила хіба якась помилка в сім місци інтервю, може співробітник „Тризуба" не зрозумів проф. Дорошенка і так дивно передав його відповідь, а може проф. Дорошенко не зрозумів питання і таке диво вийшло. Як відомо, наші земляки з Канади (таксамо як і зі Злучених Держав Північної Америки) рік-річно присилають Старому Краєви допомогу грішми на інвалідів, на школи і на инші дуже пекучі потреби. Ту допомогу збирають наші люди за морем ріжними способами, між іншим також оживленням, яке вони там піддержують дуже потрібними маніфестаціями всяких організацій. До тих маніфестацій належать також гарні спроби організування початків своїх легіонів і свого летунства, які мають велике моральне значіння. Отже супроти того ніяк не можна зрозуміти, на що проф. Дорошенкові було потрібно так легковажно висказуватися про те, що, мовляв, „Українці Канадійці придадуться не грішми, не якимись (!) легіонами чи літаками"... А відки, Пане Професоре, Ви так напевно знаєте, що наші земляки ізза моря не придадуться Старому Краєві ні грішми, ні „якимись" (!) там легіонами чи літаками? Таж бачили Ви самі, як придалися напр. Полякам їх легіони, організовані в Америці. Тай чому при організуванні нашого хочби й дуже скромного летунства не може організуватися свій елемент, який при тій нагоді твориме і свій технічний персонал і потрібну нам термінольогію. А щодо грошей наших братів ізза моря, то вони не тільки придадуться, вони вже придаються і то дуже

Сподіємося, що проф. Дорошенко якось вияснить те дивне місце в його інтервю, а коли не вияснить, бо не зможе, то бодай на будуче уникатиме таких висказів, бо пожитку з них не буде, а шкода може бути і то значна.

ГОШІВ

У 200-ліття чудесної Ікони Божої Матери.

Минули два століття. Промайнули понад нашою країною злиденні й радісні хвилі двох соток літ. Тополинули зі сходу й півночі на захід і полудне за Високі Бескиди, то зза них на широкі низи сотки кільометрів вширш і здовж країни одного племени. Всі вони то з привітом, то з хижими задумами гостювали й на „Ясній Горі", що стоїть на сторожі Підгіря і всеї країни... А Божа Мати то благословила їх для щастя того народу, серед якого обрала собі місце, звідки благословилаб усім його починам і трудам, то відвертала їх від його хат і загород, від бідних загонів. І нарід бачив її ласкаву руку й горнувся до Неї як немовля до мами. Її благословення лилося рікою. Бувало так, що сліпий побачив її чудесну ікону й від тої хвилі бачив усе довкола, що глухий перед Нею почув похвальну пісню в Її честь і його вуха до смерти були вже чуйними. Каліка відходив своїми ногами й розносив далеко вістку про добру Матір на Підгірі, про Божу Матір. Недужі умово тут припадали до Неї з поклоном і вчилися служити Богові; їх ум від тої хвилини був притомний до смерти. І так вже двісті літ.

Минулого року „Ясна Гора" обходила радісний 200-літній ювілей в честь Божої Матері. Його торжественно започаткував на Успення Божої Матері Преосвящений Іван Бучко. В тім році ціла наша країна прийшла з поклоном до стіп Пречистої. Не було мабуть закутини, звідки не загостивби хтось і не росказав своїй Матері й Цариці про горе своє, свого села, своєї країни. Сього року на Успення ювілей закінчено. На поклик сторожів чудесної ікони, монахів, Василіян з „Ясної Гори" відізвалася ціла країна. Як річка витікає з малого джерела, пливе ручаєм, зливається з іншими й до моря впадає велика, могутня, так з найдальших кінців нашого краю виходили маленькі громадки тих, що звертали своє обличчя до „Ясної Гори", де море ласк: з далекої Коломийщини, Борщівщини, Зборівщини, Сокальщини, Перемищини. Всі йшли до „Ясної Гори" на день Успення, на закінчення ювілею. Ішли, до них долучувались інші, й далі, далі цей похід ріс, кріпшав. Усіми стежками, усіми дорогами нарід плив як могутня ріка на „Ясну Гору". Ішов і ніс жертву на прапор Пречистої, на розбудову святого місця. Вже в четвер появилися перші вістуни того могутнього походу; в пятницю під вечір Гора вкрилася народом, а в суботу від раннього ранку була народом залита. Народ шукав ласки в Бога через Пречисту. Священики серед тої маси народу губилися. Коло кождої сповідальниці тиснулися не десятки, але сотки народу. Пополудні завитав на Гору Преосвящений Іван Бучко. „Ясна Гора" привитала його національними і папськими прапорами, а при входовій брамі поклонився йому й привитав настоятель „Ясної Гори" о. М. Шипітка ЧСВВ. По набоженстві Преосвящений заговорив до багатотисячних мас народу. Його слова трапляли до душ як дощ на розжарену землю. Заколисалися душі всіх і лиця вмилися сльозами. З уст Пастиря народ почув про все, що його болить, пригнітає. Він зрозумів, що терпить не сам, що про його терпіння знають його Пастирі і терплять враз з ним.

В неділю рано, у свято Успення Пресв. Богородиці, від самого світанку священики роздавали святе Причастя й довгий-довгий час ряди не меншали, не зникали. Кільканацять тисяч було тих, що на колінах чекали на прихід до їх душ Бога і Спаса. А коло пятьдесятьох кількох священиків не меншали ряди тих, які ще тиснулися до них росказати своє горе, скинути тягар душі й почути солодке слово з уст священика: „Аз тебе разрішаю". Щойно коло полудня прорідилося коло сповідальниць. Якраз тоді по співаній Службі Божій Преосвящений в асисті духовенства станув до посвячення величавого прапору в честь Божої Матери. Вірна копія чудесної ікони, вигаптована рукою побожних почитательок Божої Матери на дорогоцінним шовку, замаяла на церковнім порозі. Преосвящений довершив акту посвячення і тим закінчився ювілейний рік. По посвяченні прапору Преосвящений звернувся до народу, сказав про почитання Божої Матери та про її опіку, свідком чого — ювілей, що саме скінчився. Згадав також про другий ювілей, що зачався — про 950-літню памятку хрещення Руси-України. Цього ювілею не могли зачати з нами браття зза Збруча, за них Преосвящений відмовив з народом Богородице Діво й Под твою милость та просив цю молитву відмовляти щодня, щоб Божа Мати допомогла їм з нами закінчити цей новий ювілей. Народ слухав його слів, голова коло голови на цілім майдані, всі задивлені в обличчя Пречистої, зображене на прапорі. Дальше Преосвящений завізвав нарід приобіцяти, що любитиме Пречисту, а свою обітницю висказати так голосно і грімко, щоб небо тішилося, а пекло дрижало. На його візвання ціла гора загреміла тисячами голосів: „Обіцяємо". Накінець Преосвящений закликав вірних приобіцяти, що будуть любити св. катол. Церкву і її триматися, що будуть любити Святішого Отця, свій український обряд і вірно служитимуть Богові. За кождим разом гриміло гомінке: „Обіцяємо!"

Так закінчено цей ювілей, дорогий для нас усіх, що називаємо Божу Матір Матірю нашого краю. Закінчено ювілей, але не закінчено ще всього, чого вимагає належна честь Божої Матери в Гошеві. Вона заслугує, щоб наш нарід прикрасив Її чудесну ікону дорогою короною. До того торжества приготовляється „Ясна Гора". Виготовлено плян, щоб розбудувати й так урядити усе на тім святім місці, щоб ми не постидалися перед ніяким народом світу й щоб кождий міг там знайти те, чого розмолена й розкаяна душа іде шукати на тім місці: добру духовну обслугу і забезпечення в часі непогоди. Хто був на закінченні 200-літнього ювілею, той бачив, що робота коло виконання цього пляну вже почалася. Щойно по доведенні його до кінця можна буде на завершення слави Пречистої вложити на Її чудесну ікону дорогоцінний вінець з золота й самоцвітів. Все це можна зробити тільки жертвою народу. По закінченні ювілею нехай не кінчиться наша щедрість для слави Божої Матери, а Її щедрість для нас ніколи не скінчиться. Вона щедра була для нас в ювілейнім році, щедра буде й назавше. Цей ювілей оживив цілий край, розбудив сонних і поставив їх на ноги йти далеко від рідного дому, іти виявити свою віру й відпочити хоч хвилинку на душі перед чудесною іконою. Відтепер нехай „Ясна Гора" буде для всіх лічницею зболілих душ, де знайшливб вони розраду, потіху, відпочинок та інший лік для своїх душ, а передовсім бодрість і силу визнавати Божу науку й після неї жити. Це багатьом дав сей ювілей. Піддержуймо сей дар Божий в собі й інших за заступництвом Божої Матери, що ніколи й нікого не випускає зі своєї опіки.

КАВА
„ПРАЖІНЬ"
зеднує кожного
хто раз її пив.
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ"
Львів, 24. Жовківська 188.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чого домагаються закарпатські Українці

Подаємо резолюції ухвалені 4. IX. с. р. в Ужгороді на прилюдних зборах, які скликала Перша Руська (Українська) Центральна Народня Рада: І. Прилюдні збори українського громадянства в Ужгороді вповні підтримують принципові постанови П. Р. У. Ц. Н. Ради, що були ухвалені в резолюціях 29. V. 1938 на засіданні *головної управи*, себто: Перша Р. У. Ц. Н. Рада як представниця підкарпатських Русинів-Українців, беручи під увагу вагу сучасної міжнародньої політичної ситуації, виразно проголошує, що стоїть непохитно на становищі єдности Підкарпатської Руси з чехословацькою республикою та непорушности її границь і демократичного ладу. П. У. Ц. Н. Рада з огляду на те, що влада держави сама веде переговори зі своїми меншинами про нове упорядкування їх правних відносин у державі, як теж і з огляду на те, що для підкарпатських Русинів-Українців забезпечена найширша автономія сенжерменським міжнародним договором і конституційною грамотою чехословацької республики, уважає за свій обовязок виразно ствердити: що закону про права губернатора ч. 172/1937, себто т. зв. перший етап автономії, не переведено в життя, що резолюцій, ухвалених до згаданого закону парляментом і сенатом Н. З. не респектують; що до переведення в життя відповідних постанов § 3 конституційної грамоти в справі скликання автономного сойму до цього дня не пороблено належної приготови і наслідком цього надії нашого народу, покладані на перший етап, не здійснилися. З тої причини П. Р. У. Ц. Н. Рада домагається безвідкладного переведення в життя § 3 конституційної грамоти республики, себто сповнення обовязків, які чехословацька держава перебрала на себе в сенжерменськім мировім договорі. Для того вимагає роспискати і перевести в найкоротшому часі вибори до підкарпатського автономного сойму та прилучити до Підкарпатської Руси ту територію Східної Словаччини, що заселена Русинами-Українцями. Щодо змісту і форми найширшої автономії Підкарпатської Руси Народня Рада покликується на ухвалені домагання, що їх вже подано владі в формі проекту. П. Р. У. Ц. Н. Рада уважає за конечну потребу в інтересі самої держави і головно для добра краю та населення здійснення найширшої автономії підкарпатських Русинів-Українців. І до того часу, поки наведені домагання будуть здійснені, П. Р. У. Ц. Н. Рада домагається, щоб влада негайно: 1. Зорганізувала окреме міністерство для Підкарпатської Руси. 2. Підпорядкувала цілу адміністрацію краю компетенції *губернатора Підкарпатської Руси*. 3. Передала господарку всіх державних маєтків та підприємств на власність і під управу автономних органів краю. 4. Скасувала референт міністерства шкільництва і народньої освіти в Ужгороді як незалежний уряд та приділила його до канцелярії губернатора як орган підлеглий губернаторові. 5. Вислала окрему комісію для перевірки потреби чеських шкіл там, де нема відповідного числа чеських дітей. 6. Видала строгий наказ всім урядам на Підкарпатській Руси, що до служби в усіх державних публичних урядах та державних підприємствах треба приймати найменше 66% Русинів-Українців та що провідні місця треба заповнити службовцями Русинами-Українцями. — Крім цього ухвалено такі домагання: І. В культурно-національних справах: 1. Дитина батьків Русинів-Українців належить до української школи, в якій навчальною мовою має бути наша народня мова, себто українська. З тієї причини публичні збори осуджують шкільну політику, яка завела для дітей Русинів-Українців русску, себто російську навчальну мову, і вимагають скасування тих заряджень, себто плебісциту у справі підручників, які противляться наведеним засадам. — 2. Збори вимагають відкликання начальника шкільного референту Хмеляржа, який своїми зарядженнями і політикою підірвав довіря населення *до обективности уряду і викликав велике огірчення* та незадоволення в краю та не причинився до консолідації в шкільництві, але навпаки спричинив нечуваний хаос і боротьбу. 3. Українське громадянство уважає, що заповнення 4-ох місць вищих урядовців у шкільному референті чеськими професорами з партії чеських народніх соціялістів (пятий на черзі) противиться засадам конституційної грамоти, резолюціям парляменту і сенату і тому таку поведінку осуджує, висловлює своє здивування, чому губернатор П. Руси дає на це свою згоду, та вимагає, щоб міністерство забрало тих урядовців до Праги, а тут іменувало Русинів-Українців. 4. Вимагаємо негайно усунення д-ра Сулинчака зі становища директора гімназії в Ужгороді, котрий не зважаючи на протест фахових професорів перемінив навчальну мову з української на російську, чим допустився грубого нарушення приписів. Домагаємося перевірки викладової мови у всіх гімназіях і введення в гімназіях руської-української мови, як цього вимагають законні приписи. 5. Вимагаємо, щоб директором гімназії в Хусті іменувати Русина-Українця та щоби професора Шірмера негайно звільнили зі становища директора і перенесли з Підкарпат. Руси. 6. Протестуємо найрішучіше проти переслідування українського учительства і вимагаємо негайно направи. ІІ. В господарсько-суспільних справах: 1. Вимагаємо, щоби влада перекла віддовження селянства, робітництва і урядництва та щоби все трудове населення Підкарпатської Руси в повній мірі було забезпечене працею при публичних роботах. Вимагаємо дальшого переведення земельної реформи, щоб таким чином уможливити населенню верховини переселятися в околиці більше сприятливі для сільського господарства. 2. Вимагаємо заложення фонду для підтримки ремісництва, купецтва та приватних підприємців. ІІІ. 1. Збори перестерігають уряд, що підтримка російських інституцій і російської преси не є в інтересі нашого народу та республики, бо російські інституції і російська преса на Підкарпатській Руси являються безпосередніми засобами денаціоналізації автохтонного руського-українського населення нашого краю. 2. Збори вимагають повної свободи слова і друку *та припинення дотеперішної цензурної практики*, що унеможливляє освідомлювання та інформування широких верств населення нашого краю. 3. Збори звертають увагу на те, що намірені деякі персональні зміни на провідних місцях в краю не вирішають справи автономії та що вибори до сойму зможе перевести тільки такий уряд, якого шефом буде людина, що дасть повну запоруку обективности і безсторонности. Тому домагаємося, щоби на випадок зміни в адміністрації краю віцегубернатором став член української народности. 4. Збори вимагають негайного скликання губерніяльної ради, що приписує закон ч. 172 з року 1937. IV. Збори закликають всі партії, що боронять права руського-українського народу на Підкарпатській Руси, та Русинів-Українців членів інших партій, щоби в справах краєвої політики об'єдналися для спільного їх вирішування і переводжування в життя. Крім цього збори ухвалили резолюцію, що торкається положення Українців у Польщі. — Мак. („Діло", ч. 198).

Федерація або плебісцит

Голоси французької преси про Чехословаччину.

Останні події в Моравській Острави і зірвання переговорів між делегатами судетських Німців і чеським правительством викликали в Парижі велике занепокоєння. „Ле Тан" висказує здогад, що події в Моравській Острави се ще не останній алярм у чехословацькій справі. Щойно промова канцлера Гітлера може вияснити положення. Значна частина французької преси уважає, що еволюція чеської ситуації зміряє до *перенесення розмов з лінії Прага* — судетські Німці на площину міжнародних переговорів. — „Фігаро" заявляє, що зближається хвиля, в якій судетська справа перестане бути предметом дискусії між судетськими Німцями і Прагою та стане проблємою всіх заінтересованих держав. — На правім крилі Людового Фронту щораз більше зарисовується захитання симпатії для чеського становища в судетській справі. „Репіблік", орган правого крила радикальної партії, містить статтю відомого політика, б. міністра Деата, голови т. зв. Соціялістично-республиканської Унії, в якій читаємо: „Істнують тільки дві розвязки чехословацької проблєми: або переміна Чехословаччини у зовсім федеральну державу, або плебісцит. Нехай французькі **войовничо настроєні** політики знайдуть якенебудь слушне узасаднення для відкинення засади плебісциту. Булоб се чейже примінення засади т. зв. самоозначення народів, на яку демократії від 1919 р. постійно спиралися. Коли Прага відкинулаб плебісцит, то тимсамим виявилаб, що вона не в силі вдержати судетських Німців у своїх руках інакше ніж насильством. Коли не хочеться приняти федералізму, то треба приняти плебісцит. Є часом ампутації необхідні для врятування пацієнта. Чехословаччина без Судетів може залишитися далі Чехословаччиною. Визначні уми з почуттям відповідальности думають, що не булби найлучший спосіб уникнути ще гірших річей".

Справа Чехословаччини

Німецька преса стверджує одноду шно, що в німецько-чеських взаєминах нема ніякого відпруження.

„Дойче Альгемайне Цайтунг" пише м. ін.: Факт, що сатисфакція Праги за події в Моравській Острави не прийшла самочинно, викликав у Німеччині ще більше вражіння, ніж самі події. Прага стратила виїмкову нагоду. Також у закордонних кругах зростає переконання, що теперішній стан річей не до удержання. Зачинають також освоюватися з думкою, що без сильного натиску Лондону на Прагу місія Рансімена мусить скінчитися нічим.

„Нахтавсгабе" виясняє, що після переконання німецьких політичних кругів переговори між судетськими Німцями і Чехами взагалі не мають сенсу без точно означених гарантій з чеської сторони, бо це, що сталося в Моравській Острави, се не випадок, тільки симптом.

„Гамбургер Фремденблят" підчеркує, що судетські Німці не можуть вдоволитися загальниковими предложеннями, але мусять одержати запевнення створення атмосфери, яка уможливилаб річеве переведення переговорів і осягнення корисних вислідів.

„Берлінер Тагеблят" в статті п. з. „Німецька точка погляду на конструкцію чеської держави" пише м. ін.: Дотеперішні спроби розвязки чехословацької проблеми скінчилися невдачею. Одначе тепер йде про практичне признання деяких засад. Хто висуває засаду самоозначення народів, не може противитися приміненню тої засади на правно-державнім грунті.

Плян чеського правительства

У Празі проголошено новий, т. зв. четвертий плян чехословацького правительства в справі національних меншин. Правительство стоїть на становищі суверенности й одностайности держави. Всі національности мають право до участи в обсаджуванні державних становищ пропорціонально до своєї чисельности. При премієрі будуть створені для кождої національности паритативні комісії. Правительство уділить ще до кінця с. р. одноміліярдової позички для тих галузей промислу й тих територій, які найбільше потерпіли від кризи. 700 міліонів корон з тої позички призначено для промислу, який затруднює робітників німецької національности, та для територій, замешканих Німцями. Мовні справи мають бути поладнані на підставі цілковитої рівноправности з чеською мовою. Співпраця між поодинокими національностями має спиратися на засадах національної самоуправи у формі жуп. Публична адміністрація буде повірена органам державним і самоуправним. Компетенція самоуправи буде розтягатися на всі справи, незвязані з цілістю і безпекою держави. Національні групи, які в рямцях поодиноких самоуправ становитимуть меншість, будуть мати запевнені права на засаді взаємности при помочі куріяльної системи. Передбачується також новелізацію конституційного права. Ті проекти, які не вимагають законодатніх санкцій, будуть негайно введені в життя.

Чистять мову

Президент віденської поліції оповістив зазив до купців, щоб усунули чужі слова, особливо французького походження, з надписів над своїми крамницями, на фірмових паперах і т. д. та заступили їх німецькими. Буде створений окремий уряд, який пильнуватиме чистоти німецької мови та контролюватиме, чи добре перекладають чужі слова. Нема сумніву, що заходи, які змагають до чистоти рідної мови, належать до розумних.

Політичний процес у Відні

У Відні вже зачалися переслухування б. австрійських міністрів і висших урядників, які мають стати перед державним трибуналом за свою політичну діяльність. Б. канцлера Шушніга переслухують у Відні, а його співробітників: б. мін. Людвіка, б. директора австрійського кодеспонденційного бюра Вебера і б. шефа пресового бюра полк. Адама, переслухали в одній з місцевостей недалеко м. Дахав. Процес має відбутися при кінці с. м. або аж у жовтні с. р.

Враження з вакацій

Підчас побуту в подільському селі.

В сім році перевів я вакаційний місяць серпень на Поділлі, бо волію подільські яри й рівнину ніж гори. Тай дешевше коштує зелізниця, бо блище. Був я на селі і в більшім місті, яке колись перед війною було повітовим, а тепер стало ще й воєвідським і має популярний титул столиці Поділля. Той титул мене не відстрашував, я не боявся ні шуму, ні гамору подільської „столиці", бо там коли й є який гамір, то хіба в середмісті, на ринку, на „панській вулиці", але на передмістях тихо як в першім ліпшім селі. Як там переїде два або три рази денно автодорожка, то вона не багато може нарушити спокій „столичного" передмістя. Рідко лучаються також радієві апарати з голосниками, отже й та модерна язва ще не дуже дошкулює спокійним мешканцям.

Перебуваючи на селі я був в неділю в церкві на співаній Службі Божій (читаних не було). Тому що церква невеличка і літом в ній духота, парох відправляв Службу Божу на цвинтарі коло церкви, як місцеві люди кажуть „під липами", при гарно прибранім престолі. Людей прийшло досить багато, переважали жінки, хоч вони в неділю мають більше заняття як мужчини. Молитовників уживали тільки декотрі жінки і дівчата, решта слухає Сл. Божої без молитовників. Люди слухали Богослуження уважно, але не всі співали, бо є останки колишнього мішаного хору. Він співає, як уміє, та не надзвичайно: пищать сопрани, гудуть хрипливо баси. Теноpів майже не чути. Не даром диріґенти сільських хорів нарікають на великий брак теноpів. Середно добрий і чистий тенор се рідкість на селі. Такі останки хорів не роблять приємного вражіння, лучше вже нехайби співали всі вірні в церкві. Тоді спів може менше вибагливий, зате робить могутніше вражіння. Найуважніше слухають Сл. Божої жінки і дівчата, декотрі старші господарі мають занадто „тяжку голову". А вже підросткам хлопчиськам так від 14—20 літ дуже тяжко спокійно вистояти підчас Богослуження. Але о. парох має їх на оці і поглядає щораз в їх сторону і тими поглядами пригадує їм, що вони на Сл. Божій. Я завважив, що ті погляди мали вплив на хлопців. Видно, що о. парох має авторитет між молодю.

Чув я і проповідь сільського о. пароха: м. ін. про потребу молитви. Проповідь, уложена мабуть на основі якогось підручника та гарно виголошена і перетикана примірами з життя, зробила на присутних помітне вражіння. Те вражіння видно було з того, що всі присутні уважали від початку до кінця, хоч у жнива спрацьованим селянам тяжко уважати.

Після Сл. Божої бракувало якогось підбадьоруючого акорду. Колись перед війною в тім селі (воно моє родинне село) по скінченні Сл. Божої всі вірні клякали і співали могутнє „Под Твою милость прибігаєм". Тепер чомусь закинули той звичай. Після „одпусту" (при кінці Служби Божої) люди виходять на майдан перед церквою. Він заросли муравою, огороджений частоколом, здовж якого засаджено черешні. На майдані уряджено м. ін. грище для відбиванки. Се покищо одинокий спорт в тім селі. Під дзвінницею, що притикає до майдану, місцевий солтис проголошує людям важніші розпорядки сільських властей. Молодь групується окремо в гуртках, щось собі говорять. Дівчата в вишиванках і купованих мештах. Колись перед війною жінки і дівчата ходили в літі до церкви босо. Тепер всі в мештах і то найрадше вбирають мешти „з пуделка", себто куплені в міській крамниці. Малі хлопці і парубки, як також старші господарі — всі в одягах з купованої матерії. Тільки один старший брат (провізор) в „битім спенцері". Не знаю, чи він його має зперед трицяти літ, чи може ще тепер десь знайде такого кравця, який потрафить зробити такий спенцер (короткий кафтан з трьома вставленими клинами ззаду і по боках).

Назагал селяни вбираються може й гарніше як колись, але не виглядають лучше. На їх обличчах відзеркалюються нинішні тяжкі часи.

Маю звичай відвідувати сільський цвинтар. Передовсім, щоб помолитися на гробах своїх родичів і взагалі предків, а по друге длятого, щоб взагалі оглянути цвинтар як місце спочинку предків тих, які тепер живуть в селі. Бо кажуть, що можна пізнати культуру села після того, в якім стані бачимо місце спочинку попередників живучих.

На сільськім цвинтарі майже зникли деревляні хрести на гробах. Ще є мабуть один або два і то старенькі, похилі. Скрізь тепер камяні хрести або (як селяни говорять) „фіґури". Їх уставляють на бетонових плитах, що їх будують селянські місцеві майстри. Камяні хрести з мягкого білого каменя з села Добривід збаражського повіту (4 милі дороги) або з тернопільського пісковика, значно твердшого і дорощого. Ті „фіґури" деколи досить дорогі, але їх роблять переважно сільські майстри і тому вони не визначаються великим смаком. Подоби святих на тих „фіґурах" всі дуже подібні до себе. Камяне мистецтво стоїть низько. Зате коло церкви збереглося кілька камяних памятників з початку 19 ст. Вони з підгорецького [1]) каменя і виконані зі смаком. Надписи на них переважно польські, бо там похоронені місцеві пани або учителі. Зі священиків похоронений на цвинтарі м. ін. колишній парох села С. о. Йосиф Барвінський, автор трагедії „Полуботка", автор хліборобських брошур і пяніст. На його гробі гарний памятник міського типу з брусового каменя. Надпис на його памятнику український.

На цвинтарі багато диких дерев, бо кождий любить садити деревину на гробі свого рідного. Люди хоронять померших хаотично, де хто хоче, без порядку.

Був я також на приходстві. Воно невеличке, але порядок видно всюди: мешкальний дім і будинки в добрім стані, плоти городжені і побілені згідно з відомими розпорядками центральної влади. В розмові о. парох нарікав на тяжкі часи. Коли я спитав, чим сі часи такі тяжкі, о. парох витягнув цілий плік ріжних урядових паперів: ріжних візвань на розправи, присудів властей адміністраційної і судової та зачав вичисляти, кілько то він мав ріжних розправ і кар, мабуть найбільше за т. зв. фальшування метрик. Підчас моїх відвідин на приходстві був ще один молодий інтеліґент з повітового міста, мабуть абсольвент теольогії. Як о. парох так і той молодий інтеліґент живо цікавилися справою Всеукраїнського Національного Конґресу. Вони дуже допитувалися, чому по тій важній справі „слих загинув". Також свідоміші селяни запитували мене, чому нічого не чувати про справу Конґресу і чи в тій справі щось робиться. Як сільські інтеліґенти так і селяни зажурено говорили: Теперішне напруження може перемінитися незабаром у війну і требаж

[1]) Підгірці, село в брідськім повіті, де є замок короля Івана Собіського і монастир ОО. Василіян.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Правдиво аристократична книжка

4) Складаються на нього три чинники, а саме:

1. Обниження рівня освіти і культури урядничої верстви.

2. Надзвичайно скорий зріст її числа.

3. Надзвичайно скорий зріст її влади так у глибину щодо розміру тої влади, як і в ширину щодо скількости областей засягу влади урядників.

Влада урядничого апарату в континентальній Европі тепер всюди така великанська, що сміло можна сказати, що всі устроєві форми, отже парляментарна демократія, диктатури і комуністичні совіти се тільки зовнішні форми сучасного нам загального европейського устрою, якому треба дати властиву назву урядничого устрою. Боротьбу з бюрократією програли всі суспільности европейського континенту без виїмку.

Правління бюрократії се правління урядничої верстви, яка перестала бути знаряддям в руках чи то монарха, чи то якоїнебудь іншої суспільної верстви, а стала сама правлячою в державі верствою. Механізм опанував організм.

Уряднича верства по еволюції, яку перейшла за останніх двацять літ, покривається найдокладніше з одним відломом пролетаріяту, званого пролетаріятом інтеліґентним. Европою й Евразією нашої доби править (за виїмком Великої Британії) інтеліґентний пролетаріят подібно, як правив Атенами на переломі століть V і IV-го перед Христом. „Нічого про тих людей не можна сказати, говорив Плятон, се ані купці, ані ремісники, ані лицарі, ані хлопи, се тільки бідаки".

„Прецінь вони урядники", можнаб на те відповісти, але се не булаб властива відповідь. Се правда, що вони урядники, але урядники щойно в другій лінії. В першій лінії се люди, що живуть з поборів, виплачуваних з публичного гроша. Ті побори се формально заплата за працю, яку вони виконують або виконували (емерити), полагоджуючи все зростаючі державні аґенди. Та се тільки форма, бо так як справи тепер стоять, то держава не на те платить ті побори, щоби знайти працівників виконуючих функції потрібні для її істнування, але (як колись робив Перікль в Атенах) створюється все нові функції, щоб мати претекст до виплачування поборів. Нетрудно булоб навести цілий ряд новостворених урядів, в яких особисті буджети чотири рази перевисшають буджети річеві: отже обслуга державної функції коштує чотири рази менше ніж обслуга функціонарів. В тих випадках лік гірший від недуги.

Є дуже важні причини, задля яких інтеліґентний пролетаріят муситься уважати окремою суспільною верствою в відношенні до пролетаріятів селянського, робітничого і безробітного. Сільський пролетар (оскільки сам забирає голос і не дається виручити вимовнішому інтеліґентному пролетареві) бажає річи дуже конкретної та остро означеної: він вимагає від суспільности побільшення свого рільного варстату і зобовязується тоді не тільки не бути нікому тягарем, але ще самому нести відповідний тягар утримання суспільности. Працюючий пролетар робітник має також дуже конкретні домагання: він домагається від працедавця більшої заплати, більшої участи в доходах з підприємства, але зате предкладає конкретний, намацальний вислід в формі якоїсь випродукованої вартости. Робітнича верства продовж століття, яке минуло від появи машинізму, виробилася настільки, що розуміє, що робітничі платні не повинні вичерпувати доходу з підприємства, а тим менше наражувати його капіталу. Робітник XX-го століття дуже компромісовий і в своїй політиці кермується розумом доброго батька родини, як се вже доказав безмежну скількість разів. Безробітний робітник бажає праці. Подібно як його працюючий товариш він згори годиться на те, щоб вартість його праці щодня критиковано й оцінювано. Він признає, що платня належиться йому тільки тоді, ко-

якоїсь Ради, що заступатиме українську справу перед тими, які будуть вирішувати справи на сході Европи.

Місцеві власти домагаються, щоб священики виконували т. зв. шарварок. Тому священики цілого деканату ухвалили, що коли власти покличуть їх до виконування шарваркової повинности, — вони всі корпоративно і демонстративно вирушать з зелізними лопатами і джаганами до праці. Інша болячка се домагання ріжних властей, щоб священик предкладав ріжні викази і статистики на письмі і то в кількох примірниках. В ріжних урядах загніздилася канцелярщина і пересадна бюрократія. Колиб священик хотів зробити на час всі ті вимагані списи і викази, то мусівби мати машину до писання (польську й українську) та окрему канцелярійну силу.

В дальшій розмові питаюся о. пароха про стан уродин в парохії. Дістаю відповідь, що стан трохи поправився. В 1937 р. було в селі 17 уродин, а були часи (1930—33 рр.), що родилося в селі тільки 12 дітей. Одначе сучасний стан уродин мимо поправи ще значно низший від стану уродин нпр. зперед 40 літ. Тоді, в 1897 р., було в селі 27 уродин, хоч число родин було тоді значно менше як тепер.

Не чув я, щоб селяни нарікали на сільські крадежі. Тихо стало від часу, як тому кілька літ зліквідували злодійську шайку, що її організатором був один зайшлий чоловік. Чув я тільки про те, що якісь „антисеміти” закрали трохи снопів з поля місцевого властителя фільварочку, Жида. Але селянських кіп ніхто не зачіпав, хоч декотрі господарі з браку місця в стодолах лишили житні і пшеничні півкопи на полях продовж 6 тижнів (від половини липня майже до кінця серпня). Також селянські господарства цілковито не забезпечені. Багато господарів або зовсім не має брам, або коли й мають їх, то не замикають на ніч. Та не тільки подвіря стоїть в день і в ночі отвором, але майже ніхто не замикає хат на ніч. Більшість дверей до хат (по міському „брам”) зовсім не має замків. Незабезпеченість сільських господарств тимбільша, що в селі мало котрий господар має пса. І мимо тої незабезпеченості я не чув про те, щоб комусь щось пропало. Не чув я також нарікань на безробітних, що колись дуже докучали нашим селянам. Вони тепер зникли з наших сіл. Можливо, що дістали заняття в т. зв. центральній промисловій окрузі, або може не оплачується їм волочитися тепер по наших зубожілих селах. — С. Г.

Обіжник премієра Складковского

в справі самоврядних виборів.

Премієр і мін. внутрішних справ ген. Складковский видав 9 с. м. обіжник до всіх воєводів, старостів, голов повітових виділів і міських та волосних управ у справі самоуправних виборів. В обіжнику сказано м. ін.: Інтенцією правительства при вношенні проєктів самоврядних виборчих законів яктакож волею законодатних палат при ухвалюванні тих законів було запевнення широким масам горожан таких передумов, щоб вони могли вповні і з цілою свободою рішати так про добір кандидатів як і про голосування на тих, кому довіряють. Тому виборці повинні бути вільні від невластивого втручування влади як також від натиску непокликаних чинників. Роля адміністраційних властей, які наглядають над виборами, полягає на старанні про їх правильний перебіг, а інтервенція може наступити тільки на випадок безпідставного нарушення прав виборців виборчими органами або іншими особами. Друга основна передумова, яка присвічує самоврядним виборчим законам, се запевнення справедливости виборчому актові. Хоч в тих законах нема санкцій за нарушення тої засади, проте на сторожі її стоїть карний кодекс, який загрожує карами за виборчі надужиття до 5 літ вязниці (арт. 118—124 к. к.). Премієр взиває всіх, які будуть засідати в виборчих комісіях, щоб якслід переводили виборчі чинности і протиставилися якимнебудь спробам сфальшування волі виборців без огляду на те, хто се робивби. Легкодушні, неслушні та очорнюючі донесення будуть переслідувані урядово на підставі арт. 143, 144 і 147 к. к. незалежно від карної відповідальности з приватного обвинувачення за очорнення. Обговорені вказівки відносяться також до вирішування виборчих протестів. Власти і горожанські колегії повинні досліджувати виборчі протести докладно й обєктивно. Від узасаднених протестів проти евентуальних неправильностей у переведенні виборів треба відріжнити протести, котрі можуть бути часто висловом тільки демонстрації виборчих груп, невдоволених з висліду виборів. Одна з основних запорук правильного перебігу виборів се належний добір предсідників і членів виборчих комісій зпоміж осіб, знаних з горожанської чесности й обективізму як також таких, які тішаться загальною пошаною в своїм середовищі. Про се повинні памятати власти, які заряджують вибори, як також магістрати і колегії волосних рад при доборі складу виборчих комісій. Щоб основно познакомити волосні і виборчі органи з приписами виборчого закона і з вказівками, виданими до тих законів, старости повинні відбути інструкційні наради з війтами волостей і з предсідниками виборчих комісій. На тих нарадах повинні звернути увагу на слідуючі справи: 1) щоби списи виборців були зроблені докладно й обіймали всіх виборців; 2) щоби всі передвиборчі оголошення нпр. про зарядження виборів, про листи кандидатів, про день голосування і т. п. були оповіщувані в законних речинцях і в спосіб, який гарантувавби, що всі виборці знатимуть своєчасно зміст тих заряджень; 3) щоб виборчі комісії не робили ніяких трудностей в реклямаційнім поступуванні і не створювали навіть тіни шикани; 4) щоб уневажнення зголошень кандидатів і їх ліст відбувалося тільки в случаях, в яких вимагають сего приписи виборчих законів; 5) щоб голосування було актом незвязаної волі виборців як також щоб обчислення голосів переведено з найбільшою докладністю і совісністю, а уневажнення голосів щоб обмежилося до случаїв, виразно передбачених законом. — Власти, які заряджують вибори, повинні переслати текст сего обіжника всім предсідникам виборчих комісій, в цілі відчитання його на першім засіданні комісії.

Смертоносні промені

Два мадярські інжиніри-електротехніки винайшли смертоносні промені і назвали їх „променями ДДХ”. Під впливом їх ділання вода в посудині закипіла продовж пів мінути, світляний газ запалився з віддалі 4 метрів, з віддалі 6 метрів проміння вбивали декотрі невеликі сотворіння. Преса звідомляє, що мадярське правительство призначило фонди на дальші досвіди з тими променями. Винахідники заявили, що вони хочуть збудувати апарат, який вбивавби людей на віддаль 6 км.

ли той щоденний іспит буде для нього корисний. Крім того робітничий пролетаріят се вже верства, яка має за собою кілька поколінь, значить се верства історична, яка має свої скристалізовані традиції.

Зовсім інакше мається річ з інтеліґентним пролетаріятом. Се верства у своїй масі і теперішній формі історично молода, має ледви кількадесять літ і крім того вона продовж останнього покоління дістала такий значний приплив з інших верств, що її початки, які походять з минулих періодів, зовсім залиті филею новоприбувших людей. І ще та верства ріжниться тим від інших верств, що відновляється радше допливом з інших верств, ніж природним приростом. Сучасна інтеліґенція се верства безплідна, дітей в тій верстві менше як родичів і якби не безнастанний доплив з інших верств, то вона скоро скінчиласяб. І се явище знане з історії занепадаючої Геляди. Се ціха, що дуже звертає на себе увагу: ціла, величезна числом, суспільна верства позбавлена вродженого людям інстинкту продовжувати свій ґатунок! Заник того інстинкту се грізний доказ безужиточности тої верстви: бо все, що в природі до чогось потрібне, відзначається в пропорції до тої потреби тим сильнішим інстинктом тривання. А інтеліґентний пролетаріят не тільки позбавлений інстинкту тривання, але ще хоробливо ненавидить усякі прояви того інстинкту в інших, як нпр. справа дідичности (спадковости). В таких умовинах дуже трудно, щоб у тій верстві викристалізувалася якась виразна традиція, бо та верства складається в величезній більшості безнастанно тільки з першого покоління, т. зн. з людей, які уродилися в іншій суспільній верстві та вже продовж свого життя, вже як люди менше більше дозрілі, перейшли до іншої верстви.

Щось зовсім подібне бачимо в Атенах зараз по перських війнах. Поява атенської імперії викликала там загальний гін населення до урядничих занять, а коли той гін раз розпутався, то вже пізніше не можна його було загамувати, тимбільше, що пельопонезська війна ще страшенно загострила умовини, спричинюючи масове деклясування населення. Послухаймо Аристотеля, що подібно як всі старинні шукає вияснення того явища не так у річевих услівях місця та часу, як у нарочній політиці якоїсь визначної одиниці. В тім випадку великий фільософ приписує масове деклясування політиці Аристида, що може бути добрим оком дивився, як населення Аттики спливало до міста, бо се відтяжувало село і злагіднювало земельну справу.

„Коли потому скріпилося в державі почуття власної сили і зібралося багато грошей, радив Атенцям, щоб... опустивши сільські оселі збиралися в місті: бо всі знайдуть утримання, одні в воєнних виправах, другі в службі залог, інші як державні урядники... Масі населення також запевнили достаточне утримання... бо кінець-кінців більше ніж 20.000 людей (на коло 55.000 дорослих горожан обох полів, коли обчислення учених спеців у тій справі слушне) утримувалося з дання, податків і союзників... Всі ті люди були на утриманні державного скарбу”.

Маємо тут наразі природний наслідок повставання і розросту атенської імперії. Зовсім подібне явище бачили ми в сучасній Европі, коли повстання або значне поширення т. зв. нових держав створило велике та нагле запотребування на урядничу справу. До бюр кинулися товпами маси людей, які передтим працювали в господарських фахах, а яких держава мусіла приймати без огляду на їх кваліфікації, а радше брак їх кваліфікацій, бо дійсно державна машина потребувала обслуги. Незабаром те природне і зрозуміле запотребування урядників було цілком покрите, але факт, що товпи некваліфікованих працівників так легко дійшли до поборів, подразнив і тих, що не мали ще посад. Кождий, хто усвідомив собі, що він також не має кваліфікацій, грізно зажадав посади — і зачалося те, що бачили Атени за часів Перікля, а саме не шукання й добирання урядників на опорожнені уряди, але творення нових урядів, щоб мати претекст виплачувати побори кандидатам на уряди.

(Далі буде).

СХІДНІ ТОРГИ

Сьогорічні XVIII зчерги Східні Торги у Львові в противенстві до подібних імпрез з попередніх літ виказують значний зріст числа експонатів і, що важніше, поставлено сю імпрезу майже на рівні міжнародніх вистав. Перше враження дійсно гарне. Майже всі павільони влаштовані модерно й естетично. Їх багато більше ніж минулого року. Основне оглянення їх вимагає найменше 6—7 годин. При тій нагоді пригадую собі Світову Виставу в Бріссслі в 1935 р. Очевидна річ, що між одною імпрезою і другою нема порівнання. Вистава в Бріссслі була окремим містом для себе з чудовими модерними будівлями, монументальними павільонами, з феерією вечірніх світел, фонтан і снопів кольорових ракет. Щоб поверховно звидіти її треба було найменше два дні. Та в Бріссслі було 35 держав, між ними кілька великодержав, які там хотіли показати, що вміють. Тут скромніше, багато скромніше. Я не оглядав усіх павільонів, бо деякі знані мені вже з попередніх літ і я кинувши оком переконався, що нічого в них не змінилося або дуже мало. До тих павільонів належали два перші павільони: спіртовий і тютюневий. Се державні павільони. Вечером яркі неони освітлюють їх з усіх сторін. В дальшому павільоні бачу надписи Бельґія, Болгарія і Франція. Зацікавила мене Бельґія, бо ця держава виступає на Торгах перший раз в офіційному характері. На жаль в тій частині павільону, де пишається надпис „Бельґія“, не побачив я нічого крім книжок. Цікаво, чому Бельґія, яка має стільки гарних річей, виставила в цьому павільоні тільки книжки. Приглядаюся блище тим книжкам. Всі вони писані по французьки, частина їх видана в Бріссслі, решта (величезна більшість) у Франції. І знов застановляюся. Бо в Бельґії крім мови французької істнує ще флямандська, а я не завважив ні одної книжки в тій мові. По друге який інтерес виставляти французькі книжки, видані у Франції, під бельґійською фірмою? Не було де і в кого розвідати про цю загадку. Болгарія виставила килими, насіння, овочі, вина, вишивки, шкіри і футра. Посередині станку пишаються портрети короля Бориса, королеви і наслідника престолу. В тімже павільоні Франція реклямує свої кліматичні місцевости, пляжі, термальні заведення і т. п. У слідуючому павільоні приміщено народній промисл. Відразу від входу впадає в очи товстий надпис: „Сільський Господар“. Під тою фірмою приміщено станок „Українського Народнього Мистецтва“, „Гуцульщини“, „Гуцульської Столярні“ й „Комети“. Це мабуть одиноке місце з українськими надписами, з українськими виробами. Є тут вишивки, різьблені вироби з дерева, фаянсові вироби, килими, рушники і т.п. Цей станок тішиться великою фреквенцією. Люди з зацікавленням випитують, де ці всі річи виробляють, і купують. Переходимо до дальших павільонів. В найблищому виставляють фірми консерв і мясних виробів, чоколяди, оліїв, чаю, далі фірма Люї ван Рет з Антверпії і ще дві львівські фабрики чоколяди. В 5-ому павільоні бачимо ріжні нафтові фірми. Цей павільон багато прибраний, з мапами, з прібками ріжних сортів нафти, оліїв і смарів. В павільоні ремесла виставлені золотничі вироби, меблі, лямпи й фотографічне приладдя. М. і. виставляє тут свої вироби кафлярська українська фірма Рогатинський, та надпис тільки в польській мові. В шестому павільоні приміщена Німеччина. Сей павільон дуже чистенький, ясний. Німці виставили електричні вироби, кольорові скла, легкі металі (що їх уживають при будові літаків), штучні шовки та кілька машин. В павільоні Ромунії знаходимо вина, овочі, вишивки і рільні продукти. Цей павільон також гарний і варт його оглянути. За тим павільоном примістився ромунсько-польський ресторан, з ромунсько-польською орхестрою. В осьмому зчерги павільоні міститься станок почти і телефонів, а далі майже самі книгарні: „Атляс“, Тшаска Еверт з Варшави, вид-во Пшевйорского (прекрасні енцикльопедії), Арцта, вид-во Мортковича, вид-во „Руй“ і вид-во Вагнера з Познаня. В тім павільоні виставляють ще свої вироби ріжні радієві фірми, м. ін. віденська фірма і Коссор енд Сонс з Лондону. В черговому павільоні під фірмою львівської торговельно-промислової палати виставляють великі шлеські фабрики тяжкого промислу. Тих фірм є вісім. Найбільше людей збирається коло фабрики штучного леду. В 10-ому павільоні бачимо нивку практичних винаходів як апарати до чищення вікон, домашнє приладдя, апарати до варення обіду продовж 5-ох хвилин і т. п. Тут така маса людей, що годі протиснутися. Один з найцікавіших павільонів на сьогорічних Східних Торгах — се автомобільний павільон. Тут зібрано дійсно все, що видумано в ділянці автомобільного промислу продовж останніх літ. Виставляє 25 фірм, з того 10 німецьких, 5 англійських, 4 американські, 2 чеські і 2 французькі, 1 італійська та одна краєва монтівня автомобілів. Багато авт вже продано. Дальше бачимо на дворі гаражі з бляхи, цікавої конструкції. Переходимо до фільмового павільону, реклямованого як одну з атракцій сьогорічних Торгів. Він дійсно гарно влаштований, стиль удержаний в одному тоні, але нема тут властиво нічого цікавого, поза трьома проекційними салями, в яких висвітлюють старі актуальности, та оскленою кабіною кінооператора. Сей павільон рішучо перереклямовано. За оглядання павільону побирають окремий вступ (20 сот.). Минаємо кілька павільонів, бо вже пізна пора й задержуємося перед павільоном, в якому виставлено мотоциклі, ровери, машини до шиття і писання. В сім павільоні повно людей. В мадярському павільоні нема що оглядати, натомість є що їсти і пити, особливо гарна колекція мадярських вин. Вже цілком темно. Виходимо подивитися, яке враження роблять Торги вечером. Деякі павільони ярко освітлені неоном (тих дуже мало), дуже гарно освітлений фільмовий павільон і великий кльомб-травник недалеко входу. В тім останнім місці кольорові рефлектори, дискретно замасковані, освітлюють квіти, вазу, прапори і дерева. Людей на Торгах вечером розмірно мало. — (рк).

Конгрес „Пакс Романа“

Сегорічний конгрес „Пакс Романа“ відбувся в Югославії під протекторатом цілого католицького югославянського епископату, уладжений силами словінської федерації в місцевости Блед в днях 27—30 серпня. Участь у конгресі взяло понад 300 осіб. З Українців приїхало на конгрес 7 осіб, з того 5 зі Львова та 2 з Америки. Щорічні конгреси „Пакс Романа“, світового союзу національних федерацій католицького студенства, стають зїздами не тільки самої катол. молоді, але також зїздами катол. академічної інтеліґенції взагалі. Ними дуже цікавиться Апостольська Столиця, яка щороку витає конгрес обширним привітом, який стає немов офіційяльною проклямацією Церкви в тій справі, що є головною темою конгресу. Провідною темою сьогорічного конгресу було питання про відношення катол. студенства до комунізму. Організація „Пакс Романа“ зродилася перед 17 роками у Швайцарії та поставила собі початково ціль наблизити по світовій війні молодь ріжних країв в ім'я християнських ідеалів. Ідея такої міжнародньої праці принялася дуже скоро та притягнула до себе молодь Швайцарії, Італії, Франції, Німеччини, всіх словянських катол. країв, Англії, Америки й навіть Азії та Австралії. Повноправними членами організації „Пакс Романа“ є не тільки організації державних народів, але й недержавних. Тепер „Пакс Романа“ гуртує понад 50 студентських федерацій усього світа. Членами „Пакс Романа“ є тепер дві, властиво три українські федерації, а саме львівська „Обнова“, Ліга Української Католицької Молоді у Злучених Державах Північної Америки та Союз студентів греко-католиків Підкарпатської Руси, що тепер є в москвофільських руках. Централя організації „Пакс Романа“ се Бюро Генерального Секретаріяту у Фрибурзі з ген. секретарем о. Гремо, справжньою душею „П. Р.“. Генеральний Секретаріят видає свій місячник п. з. „Пакс Романа“. Керівний Орган організації се 14-членний Екзекутивний Комітет, вибираний щороку в часі конгресу. Позиція Українців на терені „Пакс Романа“ тепер досить сильна. Завдяки солідній праці й тактові Українці здобули собі не лише пошану, але також майже загальну симпатію. Черговий конгрес відбудеться в Америці.

Лікарський фейлетоник.

Укушення комарів

Біль викликаний укушенням мухи або комаря можна усунути прикладаючи оклад з добре розпущеної вапняної води (Аква кальціс), яку можна купити в якійнебудь аптиці, або оклад з сильно розпущеного амоняку. Мухи і комарі не терплять запахів деяких ліків. Отже натираючи шкіру відповідно спрепарованими мастями можна обезпечитися перед комарями. В тій ціли попросимо аптикаря, щоб нам зробив масть: **Mentholi 0,5 gr., Acidi phoenici 1,0 gr., Balsami Peruviani 5 gr., Ung. Glyc. 100.0 gr.** Дрібкою сеї масти треба натерти шкіру в місцях відслонених і нараженых на укушення комарів, отже на руках, кістках і т. п. і то, очевидно, тоді, коли ми дійсно наражені на укушення комарів, себто в часі вечірнього проходу, в городі або в полі. Превентивне ділання масти уступає в хвилею, коли масть увійде в шкіру (пересічно кілька годин). Тому не треба втирати в шкіру завеликої скількости масти. Мухи і комарі дуже вразливі також на запах нафти. Отже, коли нема під рукою ніякої масти, вистарчить натерти шкіру нафтою або терпентиновим олійком. Комарі є завжди там, де їх лярви знаходять стоячу воду, калюжі й навіть хочби трохи нещільну водотягову руру або бочку зі старою дощівкою. Тому найважніше завдання в боротьбі з комарями: усувати калюжі і всі стоячі води близько мешкальних домів. Лярви комарів можна легко знищити, виливаючи на поверхню води невеличку скількість нафти. В той спосіб поверхня води покриється тонкою верствою нафти, яка вистарчає, щоб лярвам відібрати доступ воздуха й їх задушити.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДЕЛЕҐАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РАДИ з Закарпаття під проводом о. А. Волошина була на днях у Празі і предложила чехословацькому правительству домагання українського народу в справах політичних, культурних і господарських. М. ін. делеґація відвідала мін. освіти Франке, якому члени делеґації зясували невідрадний стан шкільництва на Закарпатті.

В ЧОРТКОВІ суд засудив Ілярія Василева на 3 роки тюрми за приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів).

НА УКРАЇНІ Й БІЛОРУСІ проголосили большевики військове поготівля. Тепер перебуває там одна третина всього совітського війська.

НАЙВИЩА РАДА СССР затвердила союзний буджет у висоті 34 міліярди і 759 міліонів рублів. Буджет радянської України виносить поверх 3 міліярди рублів.

ПОЛЬСЬКІ МОНАРХІСТИ рішили виступити з власними листами при самоврядних виборах у Варшаві, Лодзі і Вильні.

ПОЛІТИЧНА ПОЛІЦІЯ з Бидгощі викрила широко розгалужену аферу перепачковування німецької молоді в передпоборовім віці до Німеччини. Перепачковуванням займався Франц Стіббе. Він мав 18 помічників, яких увязнено разом з ним.

ҐДАНСЬКА ПОЛІЦІЯ перевела ревізію в редакції польського часопису „Газета Ґданьска“ і в помешканні її редактора Т. Суплєвского.

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР виголосив промову на закінчення партійного конґресу в Нірнберґу. В ній порушив м. ін. справу Чехословаччини, представив ґнет німецького населення і заявив, що Німеччина цікавиться долею своїх земляків в ЧСР та що той ґнет мусить врешті скінчитися.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЛЕТУНСТВА заборонив перелет всяких літаків над областю Аквісґрану, Тревіру, Палятинату і Бадену. Поліційні літаки будуть патролювати ті околиці й острілювати всі літаки, які не схочуть примінитися до приписів. Крім того в тих околицях не вільно перебувати військовим чужих армій.

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ відбула на днях рекордово коротке засідання, яке тривало неповних 8 мінут. За той короткий час полагоджено 8 ріжних формальних внесків. В кругах Союзу Народів всі очікують вістей з Праги, Берліна і Лондону. Від тих вістей залежить, чи в сім році взагалі відбудеться сесія Союзу Народів.

КОМІТЕТ ДЛЯ ОХОРОНИ ПРАВ Жидів у середній і східній Европі вислав до Союзу Народів протест проти того, що ромунське правительство позбавило горожанських прав 300.000 Жидів.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Спаак виголосив промову, в якій заявив м. ін.: Боротьба кляс не може бути дальше вісю доктрини і поступування соціялістів. Боротьба з кризою, оборона свободи і мира ось проблеми, які виходять поза рямці партій і кляс.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР Саро заявив, що Французи усунули зі своїх сердець всяку ненависть і неприязнь до давних неприятелів.

В ЕСПАНІЇ відбуваються переговори між ґен. Франком і червоним правительством за посередництвом Англійців у справі виміни полонених.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ заявив американським журналістам, що Злучені Держави Північної Америки не звязані ніякою умовою з т. зв. західньо-европейськими демократіями (Францією й Англією). Включування ЗДПА до фронту Франції й Англії проти Ґітлера се 100% фальшива інтерпретація політичних журналістів.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА ведуть успішний наступ на Ганков.

НОВИНКИ

В державних середніх школах на Волині знесено з початком сего шкільного року обовязок примусового навчання української мови. Наука української мови тепер надобовязкова.

Конґрес польського ремесла відбувся у Львові в неділю 11 с. м. при участи делеґатів міст і містечок полудньово-східніх воєвідств. В резолюціях конґрес домагався, щоби всякі урядові й самоуправні достави були віддавані тільки ремісникам-Полякам та щоб обмежити видавання ремісничих карт національним меншинам в окрузі львівської Ремісничої Палати.

Перед чортківським окружним судом на виїздній сесії в Гусятині відбулася розправа проти о. Антона Терлецького, пароха з Пробіжної. Акт обвинувачення закидав йому, що він зневажив римо-католицький обряд і Поляків тим, що як катехит упоминав українські ученицї Софію Матернюк і Міру Пасемків, щоб вони не ходили з Польками до костела. Суд засудив о. Терлецького на 3 роки тюрми.

В Заболотові пов. Чортків померла старенька Анна Вітів і греко-катол. парох о. Тарнавський мав її похоронити. Але рано в домі пароха о. Тарнавського явився комендант поліції і заявив, що до похорону не допустить, бо небіжку мусить похоронити польський ксьондз Козловский тому, що Анна Вітів була хрещена в костелі. Гр.-катол. парох доказав, що Анна Вітів ще в 1877 р. змінила обряд, але ксьондз Козловский написав, що се неправда та що документи в тій справі фальшиві. Вкінці комендант сам переглянув документи і згодився на похорон.

Державний уряд фізичного виховання зарядив, що меншинні спортові клюби мусять послугуватися в листуванні польською мовою, а на організаційних емблемах поруч непольського надпису мусить бути уміщений надпис у польській мові. Се відноситься також до афішування змагань.

170.000 осіб звиділо Східні Торги в часі від 3 до 10 с. м.

На стрийській шосі 8 км. від Львова ударилося тягарове авто з мотоциклем, яким їхав суддя Дуркалец з жінкою й дитиною. Всі три пасажири мотоцикля погибли на місці.

Мін-во внутрішніх справ відібрало дебіт української книжці Володимира Мартинця п. з. „За зуби й пазурі нації“, виданій у Парижі.

З вязниці у Станиславові вийшов на волю по дволітнім побуті Остап Домчак зі Стинави Нижньої.

Нові поштові аґенції повстануть 17 с. м. в Оровім, пов. Дрогобич, під назвою Орове Підкарпатське та в Іспасі пов. Коломия.

Ґумор. — Чому не виходиш замуж за Влодка? — За мало його знаю. — То вийди за Ромка. — О, того я за добре вже пізнала.

Чеські й німецькі часописи принесли вістку про винахід пражського хеміка Українця др-а Павла Пархоменка в ділянці радіольоґії. Дотепер вченим не вдавалося знайти спосіб, щоб радієва еманація свобідно та безупинно ділала назовні. Др Пархоменко винайшов ріжні хемічні комплекси, на підставі яких абсорбована радіоактивна сіль еманує тревало. Винахід д-ра Пархоменка має велике значіння при лікуванні рака. Крім того др Пархоменко сконструував спеціяльні еманаційні апарати для лікування питтям, інгаляцією і т. д. Се дає змогу хорим лікуватися вдома. Винаходом українського вченого зацікавилася Америка. („Український Тиждень“, ч. 28).

На деревнім ринку в Польщі наступив значний спадок цін.

Еміґрацію до Бразилії припинено на три місяці.

Божниця в „Народнім Домі“. Тому що всі українські імпрези заборонені, черновецький „Народній Дім“ стоїть пусткою. Мимо того скарб оподатковує ріkрічно українську установу сумою 80.000 леїв. Щоб мати змогу заплатити ту суму, управа Н. Д. винаймила прекрасну театральну салю Жидам на їх новорічні богослуженя.

В Камянці Подільському ҐПУ розстріляло Петра Ткачука, абсольвента коломийської ґімназії, який в 1929 р. втік до СССР.

На Закарпатській Ґуцульщині чеський режісер Шварц накрутив звукову фільму в українській мові п. з. „Полонинська любов“.

IX Волинські Торги відкрито в Рівному 10 с. м. Характер торгів виключно рільничий.

В берестейськім повіті в багатьох місцевостях зацвили вдруге овочеві дерева, особливо вишні. Зацвили також частинно акації й каштани. Населення віщує з того теплу й суху осінь.

На Поліссі відчувається сильно брак шкіл. В самім Бересті около 800 дітей остало поза школою. В деяких школах в одній клясі поміщується 70—80 дітей.

В першій ліцеальній клясі варшавських шкіл учителі німецької мови приказали ученикам зробити зміст з проклямації Ґітлера, відчитаної в Нірнберґу.

Управа Чеської Шкільної Матиці в Луцьку на предложення власника бровару Йосифа Милинського постановила видати історію Чехів на Волині. Написання історії припоручено інж. А. Кноткові, співробітникові пражського щоденника „Народні Лісти“. Історія обійме понад 300 осель Чехів на Волині.

В Празі проголосили Німці шкільний страйк на знак протесту проти заряджень шкільних властей, які унеможливляють німецьким дітям ходити до німецьких шкіл. Страйк поширився також на інші міста.

Понад пів міліярда чеських корон зібрано в Чехословаччині за два місяці на фонд оборони краю.

В костелах Австрії відчитано збірний пастирський лист австрійського епископату з протестом проти усування католицьких священиків і монахинь зі шкіл та проти ґітлерівських заряджень у справах церковних шлюбів.

В німецькому селі Киестріц в Ромунії згинуло одного дня 100 коров. Догадуються, що корови наїлися на пасовиську трійливих ростин.

Віденські летуни Кальбахер і Фіринґер побили світовий рекорд, відбувши на двоособовім ширяку лет, що тривав без перерви 40 годин і 51 мінут.

Ґумор. — Совіти. — У Москві відбувається процес одного з б. совітських амбасадорів. — Яке було ваше відношення до еміґрантів з Росії — питає предсідник підсудного. — Збуджували в мене гидке почування. — Яке? — Заздрости.

Ґумор. — Ріжниця й подібність. — Яка ріжниця між лікарем і ветеринарем? Одному пацієнт кланяється, другому ні; один женіться з котроюсь зі своїх пацієнток, другий ні. А подібности? — Один і другий друть шкіру.

Правительство СССР заборонило своїм заграничним представникам видавати транзитні візи для священиків, монахинь та катехитів, які хотілиб переїхати через СССР в дорозі на Далекий Схід.

2.000 мадярських Жидів виселено в останніх днях з Італії. Рівночасно вийшов розпорядок, що заграничні студенти-Жиди не зможуть продовжати студій в італійських університетах.

В Італії отворено спеціяльні жидівські школи, в яких учитимуть професори-Жиди.

В Парижі судять світову обманницю Жанет Ляєт, яка призналася, що була 24 рази замужна і понад 400 разів заручена.

Французькі власти змілітаризували пристань у Марсилії.

У Франції вискочив з шин популярний поїзд, в якому їхала проща. Два вагони знищені. 3 особи погибли на місці, а 20 ранених, з яких 2 померли в шпиталі.

Британське горожанство дістали три члени династії Романових: князі Олександер і Михайло та княжна Ксеня. Всі вони студіюють в Англії.

У Стамбулі занотовано в останніх днях температуру 37 степенів у тіні. Це найвисша температура, яку там занотовано від 27 літ.

Злучені Держави Північної Америки й Англія купують великі скількости мороженого мяса в Бразилії.

В Північній Кароліні (ЗДПА) побудували в піскових та пустинних околицях спеціяльні деревляні рейки, призначені для автомобільної комунікації.

Ескімос Таян іменований большевиками начальником острова Врангля і тамошної арктичної стації.

Спорт. У четвертих зчерги змаганнях, які відбулися 11 с. м., Україна стрінулася з перемиською Польонією. Мимо виразної переваги в полі Україні не вдалося вирішити змагань у свою користь. Україна вела вже навіть 3 : 1 та кінцевий вислід був 3 : 3. Гра України була слабша ніж у минулому тижні, хоч вину за нерішений вислід поносить в першій мірі воротар України. — Перемиський Сян виграв вкінці перший свій метч. Його противником була Ресовія. Вислідом 2:1 (1 : 1) здобув Сян перші 2 пункти. По сих змаганнях Україна лишилася далі на 5-му місці, Сян на останньому. В табелі веде Юнак (Дрогобич) перед львівською Лехією і ярославським ВКС-ом.

Гумор. — Як з найбільшим задоволенням перебути вакації не виїзджаючи з великого міста? — Є на те ріжні способи: Рано перед осмою годиною переходжуйся помалу з задоволеною міною перед бюром, до якого йдуть твої колеги працювати. Коло полудня прийди подивитися, як вони гарують, похилені над паперами. Другого дня в місяци, коли люди вже подіставали платні і страшенно тиснуться з масою клунків, щоб захопити бодай „стояче місце" в вагоні, прийди подивитися на їх недолю. Ту саму приємність можеш собі зафундувати ще третього дня в місяці... Потому сядь собі в авто, яким возять чужинців оглядати твоє місто, і голосно кричи до знайомого, якого зустрінеш по дорозі. Побачиш, яку дурну міну він зробить. Вечером прийди до шиночку, де твої товариші з бюра приходять на пиво, повечеряй з ними, напийся пива і жди, аж вони зачнуть збиратися. Тоді вигідно простягнися на кріслі і скажи голосно: „Ах, правда, ви мусите рано йти до бюра!..." Так можеш робити цілий місяць. (За „Флігенде Блеттер").

Радіо в цифрах. З останніх статистичних даних виходить, що в Німеччині 1 квітня с. р. було 9,489.337 радіоприймачів. В тім самім часі Англія мала 8,563.000 радіоприймачів, Франція 4,302.423, Японія 3,482.489, Чехословаччина 1,072.631, Польща 912.255, Італія 820.000, Бельгія 816.8300, Швайцарія 504.571, Ромунія 228.704, Ірляндія 139.534, Латвія 117.190, Альжир 75.977, Єгипет 65.955, Голяндська Індія 57.096, Португалія 51.563, Литва 50.184, Британська Індія 51.014.

В Маренгані (Голяндська Індія) білі мурашки зїли одному купцеві 34.000 фльоренів у банкнотах.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Індія говорить.
МУЗА: Кадети маринарки.
ПАКС: Костюшко під Рацлавицями.
ПАЛЯС: Шікаго.
РОКСІ: Обожана.
СТИЛЕВЕ: Кохання в оковах і ревія Борунського.

У Франції випустили нову почтову марку з подобою Петра і Марії Кірі з приводу 40-ліття відкриття раду.

Гумор. — Ви чому спроневірили 5.000 зл. — Я був приневолений до того, пане суддя. Я міг дістати посаду касіера, але від мене домагалися кавції.

РІК ОСНУВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПАНСІОН Сестер Служебниць у Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Книжки „Нової Зорі" і „Правди"

Ч. 1.	Основи соціольогії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. ІІ.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делєгація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Каровець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Із6.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей" на засланні	0.80
Ч. 30	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблєма	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40
Ч. 37.	Т. Коструба: Радикали про Унію	0.25
Ч. 38.	О. Убиш: Танас Горлач	0.30
Ч. 39.	Скала і Просвіта	0.20
Ч. 40.	Львів у цифрах	0.20
Ч. 41.	З наших літнищ	0.20
Ч. 42.	Як то було на Україні	0.20
Ч. 43.	Похорони ґен. Тарнавського	0.20

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	6.—
О. Н.: Ідеольогічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	3.—
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гоги і Магоги	0.50
З історії анархії на Україні	0.80
Осип Назарук: Галичина й Велика Україна	0.70
Узасаднення Скали	0.20
Пастирський лист трьох Владик	0.10
Перша Бібліотека на Україні	0.20
о. І. Братик: Останній Свят-вечір	0.20
Програма винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі	2.00
Епопея сміху	0.20
Ол. Мох: Покажчик змісту „Н. Зорі"	4.—
Осип Назарук: Рома Етерна. Вічний Рим	1.—
Про Книгу Голубину	0.50
Просвітний рух в Галичині	0.45
Осип Назарук: В княжім Крилосі	0.20
Теофіль Коструба: Православне духовенство	0.20
Петро Чаадаєв: Фільософічні листи	0.50
Челлонер: Розважування над правдами й обовязками християнства. Ч. ІІ.	0.50
Осип Назарук: Культура публичного виступу	0.20
Ілляріон Вірчин: Соціялізм, комунізм, большевизм	0.25
К. П.: На водах Полісся	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 18 вересня 1938. Ч. 71 (1171)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конто П.Щ.Львів 505.796

В „ПОТОПІ ЗМІЇНОМУ"...

В ЧСР ОТВЕРТЕ ПОВСТАННЯ НІМЦІВ І СТАН ОБЛОГИ.

Наглий виїзд премієра Великої Британії до канцлєра Гітлєра.

Німецьке Інформаційне Бюро доносить: Премієр Великої Британії пан Невіл Чемберлєн за посередництвом британської амбасади в Берліні звернувся до канцлєра Гітлєра з такою заявою: З огляду на щораз більше критичну ситуацію предкладаю мій негайний приїзд в цілі підняття спроби, як знайти мирну розвязку справи. Хочу прибути воздухом і завтра рано буду готов до подорожі. Прошу повідомити мене, коли ви моглиб мене приняти найвчасніше і прошу мені визначити місце зустрічі. Підпис: Невіл Чемберлєн. Канцлєр Гітлєр відповів, що готов зустрітися з британським премієром 15 с. м. пополудні в своїй резиденції в Оберзальцберґу (в Берхтесґадені). В Лондоні оповістили офіціяльно, що з премієром виїхав його найблищий особистий дорадник Горас Вилсон і шеф виділу для справ середної Европи в Форейн Офисі, Странґ. (Такий крок премієра Вел. Британії значить, що Европа входить уже очевидно в стадію дуже небезпечної „потопи зміїної". Характеризуємо се в окремій статті внутрі).

В Чехословаччині оповіщено стан облоги.

Промова канцлєра Гітлєра, виголошена на конґресі в Нірнберґу, викликала великий ентузіязм між Німцями в Чехословаччині. В німецьких містах і селах дзвонили в усі дзвони, в костелах грали з того приводу на органах. Тисячі чеських Німців рушили маніфестаційними походами до німецької границі і перейшли границю, щоб вислати депеші з подякою для канцлєра Гітлєра. Чеське правительство оповістило стан облоги в отсих адміністративних округах: Еґер (Хеб), Найдек, Ельбоґен (Локет), Кодан, Прознеце (Пшістечіце), Карльсбад (Карльове Вари), Фалькенав, Ґрашліц, Йоахімсталь, Чески Крумльов і ін.

Трупи і ранені.

Німецьке Інформаційне Бюро (ДНБ) звідомляє: В м. Еґер по промові канцлєра відбулася маніфестація Німців. Лунали оклики: „Хочемо плебісциту!.." „Хочемо бути свобідні!" Поліція стріляла до товпи. Погиб 47-літній Ґібнер, 7 ранених. Крамниці замкнено, діти самі вийшли зі шкіл. В місті появилися панцирні самоходи. Вулиці пусті. Член місії льорда Рендсімена Претт, що був у місті, оглянув тліннї останки вбитого. В м. Тахав відділ жандармерії стріляв без перестороги до товпи, яка вже розходилася. Три особи вбиті, кільканацять тяжко ранених. В м. Шенпрінцен (Красне Брезно) вбито 19-літнього Німця Лянга і Чеха Рудольфа Баха. В Теплицях поліція побила німецького посла Ціппеліса.

Німці забили 15 чеських жандармів. — Отверте повстання Німців в ЧСР.

ПАТ звідомляє: В м. Габерспірк, в окрузі Фалькенав, прийшло до бійки між комуністами і Німцями. Коли чеська жандармерія дала сальву до товпи Німців, Німці в силі 2.000 людей кинулися на будинок жандармерії, здобули його, вбили 15 чеських жандармів і забрали два кулемети, ручні ґранати і 40 скринь з амунїцією. На місце тих подій наспіли самоходами нові відділи чеської жандармерії та військо в панцирних самоходах. Прийшло до боротьби з населенням. Страти Німців невідомі. Чеська радіостація стверджує, що події в Судетах прибирають характер отвертого повстання і що дійшло до кривавих боїв.

Німецькі зброєння.

Співробітник парижського „Парі Суар", Анрі Данжу, вилетів на припоручення свойого часопису з Парижа до Праги і подає свої враження з лету над німецькою територією: Близько французької границі працює ціла армія людей. Напроти Альзації і Льотарингії тисячі людей риють землю. Від Штрасбурґа до Штутґарта, тобто в полосі ширини 100 км., вся Німеччина виглядає немов одна величезна будівля. Що сто метрів видно високі огородження, які заслонюють те, що за ними діється. Майже всі дороги і стежки замкнені. З літака можна знаменито бачити, як німецькі робітники заливають плятформи бетоном і уставляють на них гармати. Форти і бліндовані захисти побудовані не тільки над берегом Райну. За першою лінією тягнуться лінії друга і третя. До Штутґарта Анрі Данжу нарахував 300 бльокґавзів і фортів, так над берегом ріки, як і в дальших селах, положених розмірно далеко від границі. Я міг також завважити, пише журналіст, що число касарень у Штутґарті в короткому часі щонайменше подвоєно. Всі фортифікаційні праці роблять враження, якби їх виконувано в поспіху і, беручи під увагу їх зверхній вигляд, не дуже вони солідні.

Військовий бунт на Радянській Україні.

Українські новобранці, що мали відїхати до ґарнізонів у середній Росії, збунтувалися на стації Ромодан в Полтавщині, виповіли послух, розброїли зелізничу сторожу, уладили віче та рішили, що відбудуть військову службу тільки на Україні. Прибув відділ ГПУ, дійшло до перестрілки, по обох боках погибло по кілька людей. Більші відділи ГПУ окружили Ромодан. (АТЕ).

Зміна заграничної політики Совітів?

В політичних кругах кружляє поголоска, що в останніх днях Сталін особисто займається справами заграничної політики Совітів та переводить довгі телефонічні розмови з совітськими посольствами заграницею. Найбільше уваги присвячує Сталін Чехословаччині. Сталін має бути тепер під сильним впливом Димітрова, який використовуючи неприсутність Літвінова склонив Сталіна взяти у свої руки керму заграничної політики в Совітах і надати їй новий курс. В тій цілі має бути переведена цілковита реорґанізація цілої дипльоматичної служби в СССР. Літвінов має уступити, а його місце має заняти Димітров.

НЕСПОДІВАНКА

Про причини і наслідки розвязання сойму і сенату.

Розвязання сойму і сенату президентом РП Ігн. Мосціцким се в Польщі така несподіванка, що про се рішення не знали наперед не тільки звичайні горожани, але не знали й фахові політики до міністрів і маршалів сойму та сенату включно. Таксамо мається річ і з причинами того факту. Рішаючі причини, чому сойм і сенат розвязані перед часом і чому розвязані якраз під сю пору, відомі тільки дуже маленькій ґрупці осіб. Можна тих причин тільки додумуватися, шукаючи їх в области політики заграничної і внутрішньої та позакулісової гри. Річ ясна, що супроти напняття міжнародньої ситуації рішаючі в Польщі люди хочуть мати упорядковані внутрішні відносини.*) Скорість, з якою до того змагається, свідчить, як дуже напружена ситуація. Яка ситуація? Одна і друга, але задля напруження тільки самої внутрішньої ситуації не булоб такого поспіху.

Здається, що разом з полк. Славеком, який з розвязанням сойму став приватною людиною, значить зійшов з політичної арени, зійде незабаром з політичної арени також його незвичайний і дивний твір: виборча ординація. Або відносини будуть дальше забагнюватися, бо трудно сподіватися уздоровлення їх від законодатних тіл, яких члени виключно іменовані. Президент РП слушно пише, що „в широких масах народа зросло зрозуміння потреби активнішої участи в праці для держави". І слушно сподівається від нових законодатних палат занятя становища у справі виборчих ординацій до сойму і сенату. Штучність тих ординацій така, що більшу трудно собі уявити. Тай до затемнення публичної опінії навіть не треба штучніших ординацій. В письмі Президента РП, яким розвязано сойм і сенат, сказано, що „від часу останніх виборів до законодатних палат дійшло у внутрішнім житті Польщі до суттевих перемін, проявилася нова і важна ініціятива". Річ ясна, що тут говориться про ОЗОН („Обуз Зєдноченя Народовеґо"). Значить, рахується на те, що в новім соймі і новім сенаті ОЗОН, а не ґрупа творця дивної виборчої ординації, матиме більшість. Так воно очевидно й буде. Та ОЗОН се орґанізація проурядова, вона сама може здобути сойм і сенат, але не може сама бути висловом публичної опінії населення Польщі. А при теперішній виборчій ординації політичні партії можуть побачити своїх представників в соймі і сенаті не інакше як за згодою правительства навіть щодо осіб, які малиб бути вибрані. І в тім уся трагедія спадку по Славеку. Як з тої трагедії вийде польська державна думка, трудно сказати: До хвилі розвязання сойму і сенату не застановлялася над тим в теперішній ситуації навіть рада міністрів. Видно се з факту, що 13

*) До якої міри напружена міжнародня ситуація, свідчить факт, що Чемберлен, премієр наймогутнішої держави на земній кулі, з одного дня на другий запросився сам особисто до канцлєра Гітлєра, до Берхтесґадену, щоб в останнє спробувати мирним способом наладнати справи. Нема сумніву, що навіть коли йому вдалосяб полагодити одну з наболілих справ, то незабаром вирине ряд інших подібних справ. Як скоро відбувається тепер зміна ситуацій, свідчить дуже цікавий факт, що 24 години перед виїздом Невіля Чемберлена до Гітлєра в Парижі рішучо перечили навіть те, що про се говорилося між Лондоном і Парижем.

В „ПОТОПІ ЗМІЇНОМУ"...

Про дивогляд, якого ще не бачила Европа, або про англійського льорда в чесько-словянській Празі.

Публіцист-еміґрант Вальтер Бартц так схарактеризував діяльність льорда Ренсімена в Празі: В пражськім готелі Алькрон мешкає льорд Ренеімен з жінкою, співробітниками, секретарками, з двома власними телефонічними лініями, до Лондону й Берліна. Такого ще не було, щоб годити дві держави приїздив кудись приватний чоловік, без офіціяльної місії й без офіціяльного титулу. Се монструм з точки погляду міжнародного права. Він не має права екстериторіяльности, він не є ні послом, ні амбасадором, ні делеґатом, ні спеціяльно уповажненим. Кошти свого побуту в Празі лоносить з власних фондів, бодай ніхто не знає, щоб йому хтось звернув їх. Він перед ніким невідповідальний, перед ніким необовязаний складати рахунок, не має слухати ніяких приказів, не має кермуватися ніякими вказівками. Він може сидіти собі в Празі як довго хоче, а може виїхати зараз, кажучи нпр., що клімат заострий, або що харч йому тут не смакує. І ніякий чоловік на світі не може його спонукати, щоб він лишився довше, і ніхто не має права закинути йому, що він не виконує якогось обовязку: бо льорд Ренсімен не має ніякого обовязку. Одначе від розуму, доброї волі, совісности, безпартійности й наставлення того приватного чоловіка залежна не тільки доля держави з 15 міліонами людей, але правдоподібно також доля цілої Европи. Се противорічне, але так воно є.

Хтож такий той дивний чоловік, що піднявся такого незвичайного завдання? Се близько 70-літній старець, якого Англійці називають „молодим" Вальтером Ренсіменом, бо памятають ще його старого батька, якого з поважанням називали „Великим старим чоловіком з моря". Він уже помер, маючи поверх 90 літ. А як старий Ренсімен мав ще 12 літ, то одної студеної зимової ночи втік з дому родичів і як корабельний хлопець опинився на далекім полудневім морі, де нанявся на якімсь судні, що перевозило чай. А як він мав 16 літ, то купив старе парове судно, направив його так, що знов могло пливати, і се був початок знаної потому на ввесь світ фірми „Вальтер Ренсімен і Комп." За кілька десятків літ старий Ренсімен стояв уже на чолі багатьох корабельних підприємств і здобув великий маєток. З маєтком прийшли почести, в р. 1906 став баронетом, а в році 1933 льордом. Отже се чоловік з народа, що своєю великою працею, розумом, запопадливістю добився до найвисших кругів англійської суспільности. Належав де ліберальної партії, короткий час був навіть послом, але справді займався тільки кораблями, великими інтересами. Його університетом був корабель на морі, а син його скінчив уже „Триніти Коледж" у Кембриджі і взагалі мав уже виховання багатого Англійця. Та все таки і його життя не було життям звичайного англійського аристократа, бо й він подібно як його батько займався все інтересами: будовою кораблів і справами морської торговлі, був директором „Вестмінстербанку", потому зелізничої спілки, був накладцем часописів, робив також ріжні менші підприємства. І займався політикою більше ніж його батько. В р. 1898 кандидував як член ліберальної партії, став опісля її послом, попав у правительство Кемпбел-Баннермана, потому був міністром освіти, міністром рільництва, а в двох перших роках війни міністром торговлі. Льойда Джорджа не любив, отже коли той став премієром, Ренсімен виступив з правительства. Раз перепав при виборах. До великої політики вернувся аж тоді коли в р. 1931 творили „національне правительство". В нім знов обняв теку міністра торговлі, — й перевів зворот до охоронного мита, хоч належав до ліберальної партії і здавна був за свобідною торговлею. То він впровадив протекціонізм, субвенціонування деяких галузей промислу і мореплавства. В торжественних хвилях голосив дальше свободу світової торговлі як підставу світового мира та поручав політику „отвертих дверей" як найлучшу, але двері Велико-Британійської Імперії замкнув на конференції в Оттаві в 1932 р. ще більше щільно, ніж були замкнені до того часу. В р. 1933 провадив малу торговельну війну з Совітами. Коли його партія перейшла в опозицію, він лишився в правительстві й був у нім за Мек Доналда і Болдвина та уступив аж з тим останнім, по коронації теперішнього короля. За його заслуги признали йому титул віцеграфа.

В тій довгій карієрі льорда Ренсімена не видно нічого такого, що вказувалоб, що він спеціяльно надається до полагодження такої справи як чехословацька. Вже скорше можна було сподіватися, що ужиють до сего Винстона Черчила, або Антона Ідена, або дійсного фахівця для справ центральної Европи, Роберта Вансітарта. Але правительство Великої Британії воліло ужити Ренсімена з ріжних причин: передовсім тому, що він незвязаний ні з одною з великих партій, отже уникнулося посуджування, що на нього можна впливати через звязки з тими партіями, а потому тому що в англосаських краях нема того надмірного „поклоненія" перед фахівцями в політиці, що в Німеччині: в Англії думають, що розумний чоловік з отвертою головою знайдеться в кождій ситуації. Та найважнішим у тім всім був жест а не чоловік: Англійське правительство хотіло показати, що Англія заінтересована в мирнім полагодженні чесько-німецького конфлікту та що насильство в тій справі викличе її на арену. Правда, „Сондей Таймс" писала пару місяців тому, що чеська справа для Англійців покрита імлою і що вони просто не орієнтуються в тім, що „властиво" діється в тих околицях, яких імена трудно вимовити. Та від того часу мряка прояснилася, бо появилося кілька добрих книжок про Чехословаччину, які льорд Ренсімен очевидно мусів перечитати заки виїхав у ті околиці, що їх імена так трудно вимовити. Коли його зір, привиклий до ширини світових океанів, не загубиться в чехословацьких закамарках, то не замотається в дрібницях, і льорд Ренсімен зрозуміє, що діло не в тім, де мають бути чеські надписи при дорогах, а де німецькі, лише в тім, чи німецький імперіялізм має дістати вільний шлях до ромунської нафти і до Чорного моря, чи ні. Так характеризував льорда Ренсімена і його виїзд до Праги другий еміґрант-публіцист, Юлій Брави.

Льорд Ренсімен думав перевести свої вакації в місцевости Ковс, на острові Вайгт, де є славний яхт-клюб і там застала його та особа, що приїхала до нього від правительства Великої Британії, з просьбою, щоб він як приватний чоловік поїхав до Праги. Льорд Ренсімен згодився пожертвувати свої вакації. Англійська преса уділила йому перед виїздом багато добрих рад, а коли він відїздив з острова, в м. Ковс у малій церковці англійський нарід публично молився до Бога, „щоб удалася місія чоловіка, який їде до Чехословаччини зберегти мир того краю". І він поїхав.

Справа його висилки стала голосна вже від часу побуту англійської королівської пари в Парижі. Вибору Ренсімена доконав Чемберлен. В Англії викликав той вибір задоволення, бо когож іншого можна лучше вислати, як не б. міністра торговлі і взагалі чоловіка, що розуміється на інтересах, там, де передовсім розходиться про господарські інтереси західних держав: бо ті інтереси очевидно потерпілиб, колиб так Німеччині знов повелося поширити свою експанзію в напрямі на полудневий схід. Безпосередно перед виїздом королівської пари до Парижа відбулася ще в Лондоні таємнича розмова між льордом Галіфаксом і Відеманом, особистим приятелем і висланником Гітлера. Що вони говорили, ніхто не знає, але видно, що не договорилися до нічого. І власне тоді Чемберлен рішився на ту дивоглядну ідею: вислати приватного чоловіка, який до того часу взагалі не займався тою справою і не знав її, може ще йому вдасться щось зробити. Була се остання спроба перед катастрофою. І так прийшло до того, що близько 70-літній льорд Ренсімен дня 3-го серпня 1938 року висів на двірці у Празі, де з роду-віку не був. Недавно, — а здається, що він там сидить дуже довго: так багато і так часто пише преса про його заходи, візити, депеші, розмови, поїздки і т. д. Тай не дивота: бо тут розходиться про великі справи, про те, чи має знов вибухнути велика війна, чи може удасться спір залагодити мирно.

Не можна сказати, щоб „молодий" Ренсімен виказав на европейській суші менше працьовитости ніж виказував на морях його покійний батько. Та не знати, чи вдалося йому відкрити таємницю нездорових відносин середної Европи. Вона становить заразом таємницю та-

---

с. м. перед полуднем Президент РП приняв на авдієнції премієра Складковского в присутности марш. Ридза-Сьміглого, а в год. 2 пополудні скликано на засідання раду міністрів, та в тій самій годині маршалам сойму і сенату доручено вже рішення про розвязання законодатних тіл.

Що в тій скомплікованій ситуації зроблять польські політичні партії, до сеї пори, коли пишемо сю статтю, невідомо. Ситуація тим трудніша, що вимагає скорого рішення, бо після обовязуючих приписів виборчий календар вже в руху, а таких справ, які треба вирішити опозиції, просто неможливо навіть розібрати в короткім часі. Отже справи вирішаться немов самі, вирішаться очевидно припадково.

В інтересі кождого горожанина сеї держави лежить якась стабілізація відносин у ній. Таксамо в інтересі кождого колективу і кождої національної меншини. Тому всі з таким напруженням очікують, що вийде з машини, яку 13 с.м. пустив в рух президент РП Ігн. Мосціцкий по нарадах з марш. Ридзом-Сьміглим, премієром Складковским і віцепремієром Квятковским.

Події великої внутрішньої і не тільки внутрішньої ваги покотяться тепер мабуть значно скорше ніж котилися досі. Та що принесе розпочата несподіванка, годі предвидіти.

Одно тут певне: ситуація вимагає великого розуму і ще більшої обережности в діланні.

кож східної Европи, ба цілого неспокійного світа. Річ в тім, що взагалі нема такої проблеми, яку він приїхав побачити на місци й помогти залагодити мирним способом. То значить: нема чесько-німецької проблеми, яка загрожувалаб світовому мирові й могла бути так полагоджена, щоб мир був уже трівкий, бо та проблєма се тільки оден з проявів несправедливо полагоджених справ між народами, який не дасться зовсім вилучити з цілого комплексу таких і ще далеко гірших справ. Треба взятися до справедливої перебудови світа взагалі. Якби так правительство Великої Британії післало своїх обсерваторів дальше і якби вони були безсторонні, справедливі люди, то привезлиб йому інформації про неймовірні знущання народів над народами, про неймовірно дурні дошкулювання, від яких життя робиться дуже тяжке і непевне. В таких обставинах колиб удалося залагодити якось чесько-німецьку справу, то булоб се для світового мира не більше як помалювання білою краскою частинки обличча чоловіка, що ціле зачервонілося від великої горячки.

Ні, нема можности полагодити питання справи між Чехами й Німцями так, щоб світовий мир був забезпечений на довгий час: треба ще полагодити інші справи, що дуже назріли до полагодження, бо заогнений стан їх деморалізує до решти одних і доводить других до того, що вони нарешті підуть на всьо, що скріпить загальну руїну. І за все те, коли воно не буде на час полагоджене, будуть відповідальні ті, що їм Господь дав силу. Як буде виглядати їх відповідальність, годі предвидіти, але що вона буде така страшна як страшні їх занедбання, се певне, бо є справедливість у Бога. *)

„Дух твой язвлен гріхом", як казав наш фільософ Сковорода. І поки той гріх не буде понеханий і спокутований, не буде забезпечення ні мира, ні посідання. В „потопі змііному" не може бути спокою, марна надія сподіватися його. І дивно робиться на вид того, як навіть люди, що мають всі дані, щоб зрозуміти се, не хочуть сего зрозуміти.

*) Вже коли льорд Рейсімен добре напрацювався в ЧСР, парижський тижневик „Же сві парту" так написав про трудности полагодження чесько-німецького спору: „Перетрансформувати ЧСР не легко; Швайцарії не твориться на замовлення... Тому три роки п. Бенеш виголосив промову в сенаті: „Скорше аншлюс ніж Габсбурги", говорив. Аншлюс готов. Дісно, чи не надзвичайно, щоб наша молодь ішла на різню задля людей, які самі собі накликали нещастя?... Війна 1914 прийшла через Сербію і Росію, війна 1938 прийде через ЧСР і Росію. Їй Богу, забагато Словян. Коли маємо воювати, то хоч знаймо защо, ясно, виразно, на французький розум. Ясно одно: ЧСР не може істнувати в її дотеперішній формі. Вона мусить змінитися, перебудуватися, це конечність, від якої вона не втече. Найважніше, щоб ся операція сталася хоч і без болю, але без насильства і смерти. — На сі замітки можна сказати: А хтож як не Французи створили в Европі не одно огнище неспокою, думаючи, що тим забезпечать себе? Хтож як не вони гарантували стан, про який тепер кажуть самі, що він не дасться утримати і що він не варт, щоб їх молодь боролася за се? Чи так поступає нація, яка хоче мати гегемонію в Европі?

ОГЛЯД ПРЕСИ

Греко-катол. Церква в Америці

„Новий Час" в ч. 201 приніс інтервю з др-ом Льонгином Цегельським, який по 19-літнім побуті в Америці загостив на якийсь час до Старого Краю. Наводимо один уступ того цікавого інтервю: — Кого, чи які кола вважаєте найвпливовішим чинником в Америці? — Українську греко-католицьку діецезію та її Владику. Щодо того не може бути двох думок. Це й природно. Епископ має найкращу організацію, що охоплює коло 300 тисяч душ. В нього інтелігентний та здисциплінований штаб — сотня священиків на місцях, друга сотня дяків-учителів та в 450 громадах більше сотні сестер-учительок. Пресові органи діецезії: „Епархіяльний Вістник" та „Місіонар", що розходяться що місяця в більшому числі примірників, як уся решта української преси. Позатим ідеольогічно в католицьких лавах стоять „Америка", орган „Провидіння" (виходить що другий день) і „Юкрейніян Ют" (місячник молоді). Все те разом — це сила, з якою не можуть рівнятися хочби й разом узяті всі інші групи. — Одначе ми чули чимало про боротьбу проти Владики Богачевського та про його труднощі на американському грунті... — Ці труднощі належать уже до історії. Владика був декому непобажаний, бо ясне було, що не вони, а він буде першим у громадянстві. Агітацією проти нього відірвано від греко-католицької діецезії кілька громад, а яких 20—30 церковних громад розколено на двоє, або й на троє, з великою шкодою для громадянства. Тим викликано в десятках українських громад скандальні, довгі й коштовні процеси за церкву й епархіяльні будинки. Ці процеси коштували за одно десятиліття — бодай чверть міліона долярів. Чи дивниця, що жертвенність на „Рідну Школу" й інші цілі в Старому Краю впала, коли нацьковані одні на одних громадяни стягалися з останнього на церковні процеси? ...Скількиж моральної шкоди, ворожнечі, огірчення та ненависти остало по обох сторонах, цього не списати. У висліді маємо тепер серед галицької еміграції в Америці не одного, але аж трьох українських Епископів та три Церкви, що поборюють себе: греко-католицьку, греко-православну та автокефальну. Та сьогодні умовини вже як-так наладнані. Греко-католицька Церква, хоч чисельно дещо ослаблена, вийшла з боротьби переможно, внутрішньо скріплена та здисциплінована. Чимало громад вернулося під руку Епископа Богачевського. Сьогодні Епископ Богачевський безперечно взяв верх. — А чим саме добув Владика Богачевський перемогу? — Безкомпромісовою принциповістю, а притому невсипущою працею та систематичною організаційною роботою. У Владики зелізне здоровля. Щонеділі він — часто літаком — їздить в інші кінці Америки з місією й проповідями, головно на тему організації українського шкільництва. Завдяки цим заходам 40 українських громад має вже в себе вчительками СС. Василіянок і СС. Служебниць замість дяковчителів не завжди належно підготованих. Епископ напирає тепер на духовенство й громади, щоб заміняти полудневі парохіяльні школи на цілоденні з правом приходности. За два останні роки зорганізовано вже сім таких шкіл. Коли справа поступить таким темпом дальше, то за десять літ всі українські католицькі громади в Америці — де на це дозволяє число вірних — заведуть у себе цілоденні школи. А це значить, що наростаюче покоління, часто вже друге зчерги в Америці роджене, буде врятоване для своєї Церкви й українства. — Як жеж виглядають ближче ці школи? — питаємо. — Це школи церковних громад, ось як напримір в вас школи „Рідної Школи", але з правами публичних шкіл. Наука в школах ведеться згідно з програмою державних шкіл — по англійськи, а позатим обовязково навчають там української мови, граматики, літератури, географії й історії України, українського співу та — розуміється — греко-католицької релігії, обряду та церковного співу — все по українськи. У висліді така школа двомовна. Інакше й не може бути. Цеж американська земля, а не українська... Вірте мені, що з такої школи виходять діти гарячими Українцями, дарма, що говорять по англійськи...

За чистоту виборів

Під таким заголовком „Українські Вісти" в ч. 204 принесли передовицю, присвячену обговоренню обіжника преміера Складковского в справі самоврядних виборів. В ній читаємо між іншим: ...„Від обіжника до його здійснення ще дуже далеко. Прошу лиш вдуматися в ситуацію. Чи можливо, щоб державні й самоуправні урядовці, які привикли до інших метод, які знають правдиві інтенції та мають своєрідне розуміння державної і національної рації, могли справді наставитися на „свободу і ретельність" виборів? Хто знає дійсний стан річей і настрої бюрократичної армії, тому доволі тяжко уявити собі таку чудесну метаморфозу. Тому в відношенні до згаданого обіжника про свободу і ретельність виборів краще бути песимістом. А проте до самоврядних виборів треба нам основно приготовитися і взяти в них якнайживішу участь та використати ті законні можливости, які принесуть ці вибори. Після плотів і парканів приходить черга на самоврядні вибори. Преміер Складковский матиме нагоду виявити, чи має намір і чи зуміє так енергійно переводити в життя свій розпорядок про свободу і ретельність виборів, як він це робив з плотами і парканами!"

Безбожницька акція комунізму

„Курієр Виленський" звертає увагу, що в біжучому році комуністи приготовляються до скріплення своєї пропаганди в Польщі. Як відомо, пише згаданий часопис, безбожницька акція в совітській Росії заломилася так серед молоді, як і серед старших. Це поразка режіму і то одна з найприкріших. Мимо того большевики не припинили боротьби з релігією. Щобільше, поширюють її поза кордонами СССР. В днях 11—13 квітня 1936 р. відбувся у Празі міжнародній конґрес безбожників. Цей конґрес зорганізували й вели большевики. На чолі конґресу стояв комуніст А. Лукачевський, містоголова міжнароднього союзу безбожників. Наради велися під диктандом „делегатів" СССР. На тім конґресі були заступлені: Німеччина, Анґлія, Бельґія, Франція, Голяндія, Швеція, Люксембурґ, Чехословаччина, Еспанія, СССР і Польща. Конґрес був параваном тої широкої протирелігійної акції, яку ведуть большевики. У висліді конґресу зорганізовано Світовий Союз Вільнодумців Атеїстів. Головна рада союзу має свій осідок у Парижі. Робота почалася повною парою. Зараз по конґресі союз розкольпортував 4 міліони книжок протирелігійного змісту. Книжки ті розповсюднювано в 43 державах, зокрема в тих державах, про які в тому часі Совітам якнайбільше йшло, отже в першу чергу в Еспанії, відтак у Франції, Чехословаччині, Голяндії і Полудневій Америці. Безбожницьку акцію Комінтерну поведено „кресчендо". В 1937 р. трикратно збільшено буджет на безбожницьку акцію закордоном. Підчас 1-ого кварталу вислано 4 міліони брошур, в тім міліон для молоді. Не трудно догадатися, що особливо дбайливо заопікувалися Еспанією. Оголошено також конкурс з надгородами в сумі 100.000 рублів на бібліо безбожницького руху і бібліо для дітей. 5 вересня 1937 р. відбувся зїзд міжнародньої ради безбожників. На той зїзд приїхало з Москви 11 осіб. Рішено зорганізувати в 1938 р. другий безбожницький конґрес у Брукселі. Одначе большевики не обчислилися з катол. опінією, Бельґійці доказали, що не позволять Совітам організувати безбожницьку пропаганду у своїм краю. Брукселя відпала. Тоді рішено скликати конґрес до Лондону в днях 9—13 вересня 1938 р. З грішми не було клопоту, Москва виасиґнувала два міліони рублів у золоті на кошти конґресу. Большевики можуть собі на те позволити, бо зрабували дотепер з церков 85 міліонів. Щоб успокоїти своє населення, яке почало бунтуватися на вістку про грабежі чаш, реліквіярів, ікон, вони казали, що золото йде для голодуючого населення. Тепер можна за нього розвинути безбожницьку пропаґанду, якої світ не бачив. Впрочім Москва в цілому світі збирає жертви на безбожницьку акцію... В 1938 р. має бути спеціяльно скріплена безбожницька пропаганда і подвоєне число безбожницьких слуховищ у чужих мовах. В слідуючому році збудують величезну радіовисильну стацію, яка буде у значній мірі заглушувати европейські стації. Кошти будови мають виносити 18 міліонів рублів. Польща стає с. р. новиком совітської пропаганди. Сім видавництв працює окремо над бібулою призначеною для Польщі. Інструкторів сеї роботи вишколюють в одній з більших совітських інструкторських шкіл. Цілою акцією кермує московська централя при помочі паризької комуністичної централі. На Польщу йде великий, сконцентрований наступ, якого не можна легковажити.

Нові домагання судетських Німців

Провідник судетських Німців др Конрад Генляйн поставив чехословацькому правительству такі вимоги: Провід судетсько-німецької партії стверджує, що чеська поліція в останніх заворушеннях вбила багато Німців. В таких обставинах провід судетсько-німецької партії не буде далі переговорювати з чеським правительством, коли: 1) чеське правительство не відкличе виїмкового стану; 2) коли не відкличе скріплених поліційних стеж та не передасть виконавчу владу президентам міст і війтам, які зорганізують відповідну службу; 3) коли діяльність поліції не буде обмежена до звичайних обовязків і 4) коли військові формації не будуть стягнені до військових обєктів і здалека від цивільного населення.

6)

ОСИП НАЗАРУК

ЗА СОКАЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ

З подорожі по Волині і Холмщині.

Пращання з монастирем Редемптористів.

Хоч ми на Волині не зібрали буквально ніяких вістей про те, що діється на Холмщині, треба було таки їхати туди без сподіваних інформацій. Отже треба було ще попращатися з монастирем ОО. Редемптористів, у котрім ми чулися як вдома. Приїхавши, зайшли ми попращатися передовсім з тим місцем, яке їм найдороще, з їх каплицею. Помолившися на інтенцію дальшого поводження в дорозі, беру до руки другий том праці Веркріїса, що лежить в лавці, і на ст. 5—6 читаю:

„Вибір зрадника Юди на Апостола дивує нас та переймає жахом... Ісус точно знав та ясно предвидів, що Юда зле ужиє ласки звання та що піде на вічну загибіль. Одначе Спаситель вибрав його зі всею жичливістю на Апостола. Чому? Бо не лише не хотів віднімати Юді можливости спастися, а ще давав йому високий степень совершенства, коли Юда бувби співділав з ласкою звання. Крім сього Спаситель з любови до нас хотів перенести тяжкий біль, який нанесла йому чорна зрада ученика і приятеля. Вкінці нещастя Юди мало нас навчити, 1) що чоловік одержавши навіть найбільші дари має повну свободу ужити їх на добре або на зле, 2) що можна бути покликаним до найвисшого совершенства, а однак запропастити душу, і тому по словам св. Павла треба постійно зі страхом ділати діло спасення, 3) що треба робити ріжницю між згромадженням і якимсь членом згромадження, між особою достойника і самим достоїнством, бо інакше треба булоб сказати, що Апостоли се громада зрадників та апостольство се школа зради... Вихіснуймож сі уваги для добра власної душі та для добра душ наших ближніх. Каже Апостол: „Знаємо, що тим, котрі люблять Бога, все допомагав він до доброго." (Рим., 8, 28). Тому дивлячися на упадок Юди, упокоряймося та ставаймо недовірчиві супроти себе самих, а подивляючи постійність других Апостолів, збільшуймо в собі уповання на всемогутню ласку Божу."

Проблєма зради! Якаж важна оцінка тої проблеми в такім часі, який переживає тепер наш побитий і пригноблений нарід! Скількість тих, що зраджують його і його Церкву, се мірило вартости не лише їх, але цілої нашої спільноти. Та ба, щоб се могло бути справжнім мірилом, треба наперед, щоб мозок нації означив, що таке національна зрада, як вона проявляється в інтеліґента, як у простого чоловіка, чим національне відступство ріжниться від кроку в бік з розпуки, з голоду дітей своїх і т. п. Не вистарчить по кутках тихо і вривано обговорювати такі справи, треба мати цивільну відвагу поставити діягнозу того боляка прилюдно, розуміється по докладнім обдуманні справи перебіжчиків. Треба бодай згрубша оповістити їх статистику, вживаючи до того урядових виказів, сконтрольованих бодай тут і там. Того нема причини боятися, бо кождий нарід, що програв війну, тратить і мусить тратити: булоб чудом і дивом якби не тратив. Важне не те, чи ми тратимо, але те, який опір ставляємо стратам, чи маємо вироблену тактику боротьби з тим проявом, чи взагалі мозок нації звертає увагу на ту важну справу. Річ ясна, що треба вистудіювати ту справу також в минувшині, бодай здебільша, бо се може нам послужити до нашого скріплення в сучасности. Я переконаний, що якби наша шляхта в минувшині оперлася була мішаним подружжам, ми її не стратилиб. Мішані подружжа — се був той рак, що розїв нашу магнатерію й шляхотську верству тай потому знищив їх зовсім — і не приніс пожитку також тим, що буцімто скористали з розкладу нашої шляхотської верстви в минувшині. Адже то вона, та горішня наша верства, перейшовши до Поляків, головно причинилася до розкладу могутної передтим польської держави: бо що раз піде на площину розвалу, того завернути з тої площини вже не можна. Цікаво, що та сама наша шляхта, вже в австрійсько-польських уніформах, прекрасно розкладала також могутню австро-угорську монархію. А та частина нашого боярства, що зромунізувалася, до сеї пори не зле розкладає твердий завязок ромунської державности, оставлений ще Римлянами на дуже небезпечнім місці. І Юда не приніс добра тим, що з ним зробили спілку, думаючи, що роблять „добрий інтерес"...

Зрада своєї спільноти ніколи не виходить на добро ні тим, що зраджують, ні тим, що приймають зрадників, а ще розмірно найменше шкодить покиненим, хоч розуміється шкодить і їм, роблячи вилім у їх природних рядах. Все те мозок нації має обовязок обдумати, оцінити, оповістити способи боротьби з тим лихом, а не ховати голову в пісок перед трудною проблємою.

На ст. 318—321 перечитав я ще знамениті погляди на змисловість і вказівки про боротьбу з нею. Тільки вдумавшися в неоцінимі прислуги, які робить людству монастирська культура, можна наблизитися до розуміння вартости монастирів і бодай по части зглибити глупоту тих, що руйнували монастирі в минувшині та руйнують або хочуть руйнувати тепер. Мимохіть пригадалася вістка, що два нащадки великого роду Габсбургів, який так довго належав до ріщаючих про долю народів, опинилися в концентраційнім таборі в місцевости Дахав, коло Монахова. І мимохіть пригадалася безпардонна боротьба Йосифа II проти монастирів. То він, не уважаючи на свій величавий титул „Апостольського Маєстату", який мали австрійські цісарі, написав у жовтні 1781 року: „Основні думки монашества від Пахомія аж до наших днів зовсім противні світлові розуму" [1]). І розпочав зносити монастирі, піддавшися підшептам ріжних розпусників та ворогів Церкви, які наперед видавали декрети, що ними унеможливляли працю монахам між народом, а потому казали, що монастирі не працюють, отже треба їх скасувати. Та не було ще ніколи більше дурного і більш нікчемного злочину руїни як те руйнування монастирів й ограблювання їх, бо то зі всіх установ минувшини, як слушно пише історик монашества, цілковито нищили якраз найбільш пожиточні і такі, яких майно було найбільш леґітимне зі всіх великих посілостей. То виродні сини відбирали милостиню, яку давали побожні і розумні батьки на хвалу Божу, на пожиток Церкві і народові. Та не поміг рабунок майна святих місць нікому з тих, що допустилися його: хоч син Марії Тереси забрав поверх 200 міліонів гульденів майна монастирів, його держава в скорім часі тричі оголосила банкроцтво, а в три покоління по нім зникла з карти світа й сини Франца Фердинанда опинилися в концентраційнім таборі в Дахав навіть без ніякого спротиву землі, на якій Йосиф II, представник роду їх, зачав серію дурних злочинів проти святих місць монастирських. Так мусить скінчити викоріненням себе самої кожда влада, „що признає правними акти рабунку і насильства та тріюмфи спекулятивного сприту, а конфіскує овочі духа жертвенности, покутні дари жалю і дарунки призначені на злагіднення болю людей, бо тим нищить вона діла сотворені двома найкращими появами, найкращими, оскільки вони чисті: діла свободи і любови".

Пращаючись з Впр. Ігуменом Ван де Малє (що знаменито опанував уже нашу мову) та його заступником о. Коваликом, прошу їх поінформувати мене про теперішний стан Чина Редемптористів у його праці між українським народом. Тоді одержав я отсі цікаві інформації: Початковою датою праці можна уважати формально рік 1913, але тільки формально, бо незабаром вибухла війна і праця Чина стала можлива аж по тій великій війні. Тепер львівська віцепровінція має священиків Редемптористів 28, 27 братів та 16 студентів, два є ще в Чехословаччині, Бельґійців 10. В Канаді маємо два доми, в Йорктоні й Туні, оба в Саскачевані. Там є 10 священиків Українців і Бельґієць о. Делярій та 4 братчики. В Йорктоні маємо ґімназію. У Збоїсках під Львовом маємо ювенат (ґімназію), де вчать наші Отці, там є й новіціят. В Голоску коло Львова маємо семинар, там є богословія, фільософія й місійний дім. У Львові при вул. Зиблікевича резидує віцепровінціял (протоігумен) Де Вохт. У Станиславові маємо місійний дім, в Тернополі маємо місійний дім, тут у Ковлі маємо місійний дім.

— Що уважаєте своєю властивою працею?

— Наше „пропріюм" це місії, „тантум місіонес", наша моральна звернена на те, наші проповідники спеціялізуються в тім. А нпр. „пропріюм" ОО. Василіян „едукаціо", писання книжок і т. д.

— Як довго треває одна ваша місія?

— Десять днів, а за рік іще шість днів в тім самім місци. Практика показує, що доперва третього абе четвертого дня тревання місії люди питають: „Ааа, то у нас відбувається місія"?

— Які ще віцепровінції маєте, що моглиб обходити нас?

— Маємо ще пражську, чеську провінцію і в ній українську віцепровінцію. Наш один місійний гр.-кат. дім маємо в Михайлівцях на Мукачівщині, а оден у Стропкові на Словаччині.

— А в яких місцевостях на Волині розвиваєте свою працю?

— Крім Ковля, де працюємо тут у церкві й на Колодежні в каплиці, де оден з нас є катехитом, працюємо ще в отсих місцевостях на Волині: Володимир, Іваничі, Сілець, Повірськ, де маємо до розпорядимости костели, і Жджари, Гнійне, Голоби, Гривятка, Рафалівка та Охнівка, де маємо каплиці, — але каплицю в Охнівці замкнули нам від двох літ. Якраз там вигляди на розвиток були гарніші, видно се з того, що хор з тамошної православної церкви перейшов до нашої каплиці.

— Який ваш погляд на перетягання з обряду на інший обряд?

— Обряди се в Церкві образово кажучи те, що в армії роди війська. Отже перетягання з одного на другий викликає замішання подібне як булоб з перетяганням жовнірів з одного рода армії в другий.

— Як нарід відноситься до праці наших монахів тут?

— Тут на Волині уникаємо назви монах, бо вона має тут у загалу дуже негативний посмак. Ми кажемо „місіонарі." А щодо успіхів нашої праці між народом, бо про це вам ходить, то праця тут тяжка з ріжних причин.

Причин ми додумалися — і вибралися на Холмщину, де праця між нашим народом іще тяжча.

(Далі буде).

[1]) „Die Grundgedanken des Mönchtums von Pachomius bis auf unsere Tage sind dem Lichte der Vernunft durchaus zuwider." — Joseph II.

Промова канцлєра Гітлєра

На закінчення конґресу націонал-соціялістичної партії в Нірнбергу канцлєр Гітлєр виголосив промову, яка тривала понад годину. На вступі канцлєр Гітлєр пригадав перші нірнберзькі конґреси та початки нац.-соц. руху. Вказав на незрозуміння, з яким спочатку зустрілася назва партії в міщанстві, як партія робітника і народня. Ту партію поборювали, а брак компромісу, який виявляли її провідники, довів до зненавидження націонал-соціялістичного руху. Як колись внутрі „золота демократія буржуазії" боролася рука в руку з марксистами проти націонал-соціялізму, так сьогодні бачиться в великих зарисах те саме братання між демократією й большевизмом проти націонал-соціялістичної держави. Нещирість демократії проявляється в тому, що демократії представляють себе як людовий устрій, а авторитативні держави як диктатури. В дійсности існують тепер на світі лише два краї, які як великодержави мають уряди, що мають піддержку 100 відсотків народу. Що в інших країнах окреслюється як демократію, це в більшости випадків ніщо інше, як зручне кермування публичною опінією та безличне вихісновування добуваних через те наслідків. Демократії славословлять навіть большевицький державний устрій, хоч він сам окреслює себе назвою диктатури пролетаріяту. Продовж століть т. зв. демократії примінюючи найбрутальніше насильство підпорядкували собі чужі народи. Одначе в хвилині, коли Німці домагаються кольоній, заявляють їм, що не можна видати бідних туземців на поталу такої долі. Рівночасно демократії не вагаються вчити розуму туземців у власних кольоніях при допомозі літаків і бомб. Одначе се в кождому разі „цивілізаційні" бомби, в відріжненні від „брутальних" бомб, яких уживали Італійці в Абісинії.

Зчерги канцлєр Гітлєр перейшов до обговорення проблєми судетських Німців. Чехословацька держава, говорив Гітлєр, се демократія, себто її створено на демократичних основах в цей спосіб, що переважаючу більшість мешканців тої держави просто приневолили без питання приняти демократію, створену в Версалю, і з тим погодитися. Були намагання накинути світові переконання, що та держава має виконати спеціяльну політичну й військову місію. Б. французький міністр летунства Кот заявив недавно, що рація істнування й призначення Чехословаччини вразі війни заатакувати німецькі місцевости й промисл бомбами. Йде тут правдоподібно про відомі вибухові середники з „цивілізаційним" діланням. Ті політичні цілі вимагали винаходу такої конструкції, яка далаб чеському народові суверенне надрядне становище. Хто проти такого розуміння опонує, той „ворог держави" і тому на основі демократичних понять винятий зпід права. Колиб всежтаки хтось, що належить до гнобленої національности, виступив проти цього, може бути побитий, а колиб се виявилося потрібне й бажане — навіть вбитий. Колиб тут ішло про чужу справу, говорив Гітлєр, яка нас не дотичить, моглиб ми се приняти до відома як цікаву ілюстрацію демократичного розуміння прав народу. Одначе справа судетських Німців не може бути Німеччині байдужа. В сій справі Гітлєр заявив: „Кажу представникам тих демократій, що нам се не байдуже та що коли переслідувані люди не можуть знайти самі права й допомоги, можуть одержати одно й друге від нас". Покликуючись на свою промову в Райхстагу з дня 22-го лютого с. р. канцлєр Гітлєр заявив, що Німеччина не згодиться на дальше гноблення й переслідування трьох і пів міліонів судетських Німців і він просить заграничних державних мужів, щоб вони були переконані, що не йде тут про ніякі фрази. Заявивши, що сьогоднішна Німеччина не думає висловлювати своє незацікавлення в усіх европейських проблемах, Гітлєр впевнив державних мужів у Парижі й Лондоні, що існують німецькі інтереси, яких Німці рішені боронити в усяких умовинах. Далі Гітлєр заявив: Дня 28 травня видав я дуже далекосяглі зарядження. Заповіджене скріплення армії й летунства на мій приказ негайно в дуже видатний спосіб поширено й негайно введено в життя. Я зарядив негайну розбудову наших укріплень на заході. Можу вас впевнити, що від дня 28 травня будується там наймогутніші укріплення, які колинебудь істнували. Довершили ми там одного з наймогутніших діл. При німецьких західних укріпленнях, які будується від двох літ, працює 278 тисяч робітників і 100 тисяч членів Служби Праці. Нім. зелізниці транспортують там щоденно 8 тисяч вагонів матеріялів. Запотребування бетону виносить 100 тис. тон денно. Німецькі укріплення на заході будуть цілковито готові перед настанням зими. За тим фронтом зі сталі й бетону, який частинно в чотирьох лініях широкий аж до 15 кільометрів, стоїть німецький нарід під зброєю.

Зчерги канцлєр Гітлєр дуже гостро виступив проти президента Чехословаччини Бенеша: Пан Бенеш веде тактичну гру, виголошує промови й хоче організувати переговори на женевський взір. Так дальше бути не може! Тут йде не про реторику, але про право й то про право, яке ображено. Те, чого Німці вимагають, се право до самоозначення, яке має кождий інший нарід. Пан Бенеш не має ніяких дарунків до давання судетським Німцям. Вони мають право домагатися, щоби своє життя укладати докладно таксамо, як кождий інший нарід. Колиб одначе демократії мали думати, що в тому випадку в разі потреби мусять охоронювати гнет Німців, то се матиме далекойдучі наслідки. Булоб нам прикро, колиб через те наші взаємини з іншими европейськими державами попсувалися. Одначе вина не лежалаб по нашій стороні. Врешті се справа чехословацького уряду вести переговори з покликаними представниками судетських Німців й довести в цей спосіб до порозуміння. Одначе мій і всіх нас обовязок старатися, щоб тут право не стало безправством. Бо тут іде про німецьких земляків. Я в такому випадку не схильний дозволити, щоб тут у серці Европи повстала друга Палестина завдяки спритові інших державних мужів. Німці в Чехословаччині не є ані безборонні, ані опущені. Не булиб ми гідні зватися Німцями, колиб ми не були готові заняти того рода становище й наразитися на випливаючі з того такі чи інші наслідки.

На кінець канцлєр Гітлєр пригадав те, що він зрозумів підчас свого весняного побуту в Римі, а саме, в яких малих розмірах світ бачить і розуміє сьогодні історію. Вже на пів століття перед відкриттям нового світу істнувала могутня німецька держава. Нова італійсько-римська й нова германсько-німецька держава се в дійсности найстарші факти. Можна їх не любити, але ніяка сила світу не може їх усунути з овиду.

Правдиво аристократична книжка

5) У примітивних атенських услівях радили собі досить наївно. Судити справи покликували нараз по кількасот суддів і до того дороблялі теорію, що товпа неперекупна, отже дає найлучшу запоруку судейської справедливости. В наших часах для оправдання зовсім тої самої політики поважно говориться про те немовби потреби модерної держави були такі многосторонні, що вимагають масової обслуги. Цікаво, що конечність тої масової обслуги найсильніше накидається якраз у державах найбільше зацофаних. Чим якийсь нарід бідніший і більше примітивний, тим напевно більший відсоток інтеліґенції знайдеться на його державній службі. В Совітах той відсоток виносить рівно 100 процент, в англосаських краях не переступає кільканацяти.

Кожда суспільна верства, дійшовши до влади, старається уладити державу і перебудувати суспільність після якогось ідеалу, згідного — як вона думає — з її інтересами, а в дійсности відповідаючого її почуванням. І кожда верства, що дійшла до влади, розпадається на відломи, які борються між собою. Вони вправді заздрісно бережуть першенства своєї власної верстви в відношенні до інших верств. Але позатим вони немилосердно поборюються між собою. Так було в Атенах, так є й за наших часів. Атенський інтеліґентний пролетаріят, дійшовши до влади, почав уважати цілу державу і цілу імперію та все населення на тих землях живуче за матеріял до доставлювання тріоболів.

Сучасна нам правляча верства має непобориму тенденцію множити посади в урядах і множити уряди в нескінченість. Ту тенденцію гальмує час до часу катастрофальна пустка в скарбі, — подібне явище бачили ми також в Атенах. Але та тенденція така сильна, що урядуюча товпа годиться в конечности радше на механічне обнижування поборів аж до рівня атенського тріоболя, ніж на розумну реформу державного апарату, яка звинулаб непотрібні уряди, зменшилаб число урядників до розумної пропорції та приневолилаб інтеліґенцію занятися якоюсь продуктивною працею, що збогачувалаб і її саму й нарід, а оставшій в урядах кваліфікованій еліті запевнилаб добре утримання.

Правляча верства має ідеал узалежнити від себе — під позором розширення державної влади — всіх і всего, а передовсім тих областей державного життя, в яких моглиб повстати нові уряди й нові побори (в Атенах слово держава заступали словом нарід). Відси її явна або укрита тенденція до удержавнення господарського життя. Явно змагається до удержавнення промислових і фінансових заведень, бо такі змагання не зустрічають сильного опору. Удержавненню сприяють у деякій мірі робітничі маси, бо думають, що фабрика в державних руках не замкне їм своїх дверей. А знов капіталісти не противляться удержавненню дефіцитових промислів і заведень. А правлячій верстві не залежить на доходовости удержавнених промислів, але на можливости урядувати над ними. Отже доки можна якимнебудь способом бухгальтерійно маскувати манка або (подібно як в Атенах кошти театральних представлень) покривати їх з податкових грошей, доти та верства буде хоробро терпіти пасивність удержавнених заведень. Зовсім таксамо було в Атенах, де урядуюча товпа зовсім не журилася недоборами в загальнім буджеті держави, доки на контах поодиноких фондів, напр. судового, можна було знайти щонебудь на оплачення діет.

Гірше мається річ з удержавненням землі в деяких краях сучасної Европи. Не всюди хлоп годиться стати парібком аноніма. В таких краях інтеліґентний пролетаріят не атакує вже засади індивідуальної власности, бо кілька разів попарився на тім. Не пробує навіть говорити про конечність державної контролі над рільною господаркою. До осягнення своєї мети змагає окружним шляхом, далеко безпечнішим від простої дороги.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Митрополит Іляріон (1051 р.)

Чи його поставлення було „революційне" чи канонічне і згідне з традицією?

Въ лѣто 6559 (1051) постави Ярославъ Лариона Митрополитомъ Руси святѣй Софьи, собрав Єпископы", — таку коротеньку записку містить „Повість временних літ" по Іпатському спискові, а Лаврентіївський список додає, що Іляріон був Русином — мовби се було щось нове, або давно небувале, щоб Русина (себто Українця) ставлено Митрополитом нашої Церкви в ті часи. Тому звичайно в літературі висловлюється погляд, що Іляріон був першим Митрополитом-Українцем, а передтим наші Митрополити були Греками. Такого погляду традиційно тримаються православні автори, а католицькі, хоч і виключають можливість підчинення української Церкви царгородському Патріярхові від самого хрещення, таки приймають, що мовляв за Ярослава настав зворот під сим оглядом і Ярослав зробив „революційний акт", змагаючи до увільнення зпід патріяршої юрисдикції. Старшаж уніятська історична традиція впевняла, що Іляріон був у єдності з Апостольською Столицею.

Розбіжність думок істориків свідчить лише про те, що в наших джерелах брак якихнебудь виразних вказівок про поставлення Іляріона з одного боку та про юрисдикцію царгородського Патріярха над нашою Церквою в X і першій пол. XI ст. з другого боку. Ми також не можемо тут остаточно вирішити сеї дуже трудної справи, але бажаємо звернути увагу на деякі важні під сим оглядом моменти. В сей спосіб можна буде краще зрозуміти справу Митрополита Іляріона.

Як мається справа з нашими першими Митрополитами й їх залежністю від Византії? Джерело (ібн-Яхя), що говорить про присланння Митрополита з Византії, виявляється при точній аналізі пізнішою легендою [1]). Ні наш літопис, ні сучасні грецькі джерела не говорять про се. Пізніші здогади, висловлювані в XIII і пізн. століттях, не мають джерельної вартости. Так виходить, що ми загалом не зберегли вістки про сей факт? Нам здається, що бодай натяки на се зберіг пізніший фальсифікат XVII чи XVIII ст., т. зв. Йоакимівський літопис, оголошений у витягах в „Исторіи Россійскій" В. Татіщева (в I томі з 1768 р.). Сей фальсифікат містить у собі крім комбінацій його укладчика деякі дані, взяті зі старших, новгородських списків Початкового літопису (напр. про Гостомисла) й можливо, що при описі хрещення України за Володимира Вел. зберіг відгуки старої традиції. Ось що він пише про сю справу:

„Иде Владимиръ на булгары, и побѣдя ихъ, миръ учини, и пріятъ крещеніе самъ и сынове его, и всю землю Русскую крести. Царь же болгарскій Симіонъ [2]) присла Іереи учены и книги довольны, и посла Владимир во Царьградъ ко Царю и Патріарху, просити Митрополита, они же вельми возрадовашася, и прислаша Митрополита Михайла, мужа вельми ученаго и богобоязненнаго, болгарина суща, съ нимъ четыре Епископы и многи Іереи, Діяконы, и демественники (пѣвчіе) отъ Славянъ. Митрополит же по совѣту Владимира, посажа Епископы по градомъ въ Ростовѣ, Новѣградѣ, Владимирѣ [3]) и Бѣлѣградѣ. Сіи шедше по земли съ вельможи и вои Владимировыми учаху людъ и крещаху всюду стами и тысящами, колико гдѣ прилучися, аще многіи невѣрніи вельми о томъ скорбяху и роптаху, но отрицатися воевъ ради не смѣяху" [4]).

Не зважаючи на помилку в імені болгарського Царя й приписанню Володимирові походу на дунайських Болгарів, замість камських, маємо тут незнану з інших джерел традицію про болгарський початок нашого християнства й Єрархії. Трудно, щоб се була видумка письменника-фальсифікатора, бо бачимо тут і компроміс з традиційним поглядом, що мовляв болгарського Митрополита висилає царгородський Патріярх, — а крім того маємо й достовірнішу версію про імя першого Митрополита Михайла, а не Леона (про се на іншім місці), про чотирьох Єпископів і ін. Як бачимо, сей уривок погоджується з дослідами новіших учених (Прісьолков, Томашівський і ін.), що виводять наше християнство з Болгарії.

І справді можемо вказати кілька незалежних від себе фактів, що потверджують не-грецьке походження наших перших Митрополитів. Як сказано, достовірна традиція називає першого нашого Митрополита Михайлом. Один рукопис називає його Сирином, але слушно звернено увагу на те, що се перекручене „Сербин" [5]). Другий Митрополит, якого імя знаємо, сучасник Кн. Бориса й Гліба, промотор їх канонізації й автор служби в їх честь, Іван, був очевидно Словянином — чи знов не Болгарином [6]). Третій знаний Митрополит носить імя Теопемпта (згад. в літописі п. р. 1039) — й се єдине імя служить декому з дослідників за доказ його грецького походження — але ж се монаше імя, взяте з календаря Сх. Церкви, і його міг дуже добре носити й не-Грек. З пізнішої традиції знаємо натомість Митр. Олексія Болгарина, що йшовби по Іванові, бо виступає в 1020-их роках [7]). Пятий — се Іляріон, Українець, як се зазначено в літописі. Таким способом не маємо ні одної позитивної вказівки, щоб аж до смерти Ярослава Мудрого († 1054) були в нас Митрополитами Греки; маємо натомість вказівки на Болгарів і Українців.

Очевидно, що се незвичайно трудно погодити з теорією про залежність нашої Церкви від Патріярха в такій формі, як то було пізніше — що Патріярх не лише висвячував київських Митрополитів, але й сам призначував своїх кандидатів-Греків на те становище, як се бачимо в XII столітті. Та як відбувалося призначення кандидатів і їх висвячення аж до часів Іляріона, про се не маємо ніяких вісток. В науці є здогад, що за Володимира Вел. українська Церква мала автокефального Митрополита; висвячували його, очевидно, в Болгарії (охридський Патріярх). Але охридський Патріярхат перестав істнувати вже в 1-ій чвертці XI ст. й тоді українська Церква опинилася на роздоріжжі: або до Византії або до Риму, бож мусіла бути в канонічнім звязку з котроюсь з тих Церков. За Митроп. Олексія вона була в звязку з Римом, але що сталося пізніше? Традиція каже, що Греки змусили Олексія уступити, але як було далі з висвячуванням Митрополитів, сього аж до Іляріона не знаємо. В літературі кажеться, що Ярослав згодився на підчинення Византії нашої Церкви, а щойно 1051 р. мав того досить і зробив „революцію" поставленням Іляріона.

Та річ у тім, що на ніяку „революцію" не вказує ні найменший натяк у джерелах. Як у XII ст., після того, як уже Митрополитів посилали з Византії, ставили „революційно" Клима Смолятича (про се буде мова пізніше окремо), то такий факт наробив багато шуму в місцевій традиції, а навіть за границями, в Византії й Польщі. Про Іляріона нічого подібного не чуємо. Він не зриває канонічної єдности з Церквою (інша річ, з котрою), лише поставляється мовби цілком згідно з традицією. В исповіданні віри, що збереглося з іменем Іляріона, читаємо слова: „До соборної й апостольської Церкви приходжу з вірою, з вірою до неї входжу, з вірою молюся, з вірою виходжу", а в іншім місці того ж исповідання: „Вірю в сім соборів правовірних Отців; кого вони відкинули, того й я відкидаю, кого вони прокляли, того й я проклинаю, а що вони передали в своїх писаннях, те приймаю" [8]). Оскільки отже се исповідання автентичне, то виходить, що ніякої революції, і за тим схизми (як за Клима Смолятича) не було.

Дальше бачимо, що ініціятором поставлення виступає Князь, — отже якась інвеституpa, — а святять Митрополита Єпископи, не Патріярх. Не зважаючи на се, літопис, перечищений таки добре пізнішою византійською цензурою, залишив ось яку похвальну характеристику Іляріона:

„Був священник, на імя Ларіон, муж добрий, учений у книгах і постник. Він ходив з Берестового [9]) над Дніпро на горбок, де тепер стоїть старий Печерський монастир, і тут молився; а тут був великий ліс. Він викопав тут малу печерку, на два сяжні, приходив з Берестового, відспівував тут часи, й молився Богу тайно. А по якомусь часі Бог піддав думку Князеві — й поставив його Митрополитом у св. Софії, а ся печерка так остала".

Отже в сій печерській традиції бачимо те саме, що й у поданій на початку літописній записці: ініціює й іменує кандидата Князь, а Єпископи на його бажання висвячують кандидата. Ніякого натяку на опозицію Єпископів не маємо, як пізніше при справі Клима Смолятича, ні пізніше ніхто не покликувався на сей прецеденс. Видно все відбулося згідно з усталеним звичаєм, з традицією.

Тай політичної ворожнечі, як правильно вказано [10]), тоді не було між Україною й Византією, а навпаки: в тім часі якраз дійшло до подружжя Всеволода Ярославовича з византійською царівною (около 1052 р.)! Коли розважити, що незалежне ставлення Митрополита булоб і політичним визовом Византії, мусимо виключити думку про мниму „революційність" поставлення Іляріона. Навіть пізніше, в 2-ій пол. XI ст., коли вже Митрополитами були Греки, бачимо виразну ініціятиву наших Князів у виборі кандидатів.

Збираючи разом усе сказане вище, доходимо до такого заключення: Поставлення й висвячення в Києві Митроп. Іляріона не було ніяким „революційним" актом, ані тим менше схизмою, а було се висвячення канонічне, згідне з традицією. Відбулося воно в той спосіб, що Князь поставив свого кандидата, а Єпископи висвятили його. Вища церковна влада (не входимо тут у питання, чи нею був Патріярх, чи Папа) дала очевидно лише свою згоду чи благословення. Дуже можливо, що такий спосіб висвячування київських Митрополитів усталився ще за Володимира Вел. Він давав Князям велику свободу рухів, і Князі напевно свого привілею „інвеституpи" добровільно не зрікалися.

Теофіль Костpуба.

---

[1]) Пор. ст. Католицька правовірність Володимира Великого. „Нова Зоря", 1938, ч. 63.

[2]) Тоді був болг. Царем не Симеон, а Самуїл (976—1014 р.).

[3]) Володимир Волинський.

[4]) В. Н. Татищевъ, Исторія Россійская съ самыхъ древнейшихъ временъ... Кн. I. Москва, 1768, стор. 38.

[5]) Наведено в Е. Голубинського, Исторія русской Церкви, т. I, вип. 1, Москва, 1880, стор. 245. прим. 1.

[6]) Голубинський, цит. тв., стор. 252, 688; т. I, вип. 2, стор. 429 й дд.

[7]) С. Томашівський, Вступ до історії Церкви на Україні. „Записки ЧСВВ", т. IV, вип. 1—2, сторінка 94.

[8]) Исповідання оголошене в Макарія, Исторія русской Церкви, т. II, Спб., 1889, стор. 99—101.

[9]) Берестове, сільце к. Києва, де стояла старинна церква св. Апостолів і старинний монастир св. Спаса; обоє сягають, згідно з традицією, часів Володимира Великого.

[10]) М. Грушевський, Історія України-Руси, т. II, вид. 2, стор. 41—42, й т. III, вид. 2, стор. 261—262.

Гумор. — Перша думка. — В ночі пан Крупка зривається нагло з ліжка і кричить до жінки: Збирайся скоро, наш дім горить. — О, Боже, кричить жінка, яку сукню радиш мені вибрати? Ту попеляту, правда?

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Завдання французького католицизму. Недавно появилася книжка п. н. „Регар католік сір ле монд" (Католицький погляд на світ). Видавець зібрав у ній голоси найвизначніших французьких католицьких письменників як: Кльодель, Фіме, Марітен, Моріяк, Ґеон і інші. Медіолянський місячник, „Віта е Пенсієро" (Життя й думка) так пише про це видавництво: „Перше враження по прочитанні ріжнородних і ріжновартних поглядів ось яке: Французька Церква ціле століття обмежувалася майже виключно до оборони, дуже багато „добре думаючих" католиків замкнулося в пасивному відношенні до зовнішнього світа і в пересадно стислім та ворожо до світа настроєнім янсенізмі, як також в очікуванні на такий політичний устрій, який фальшиво вважали рівнозначним з релігійним і моральним ладом. В тім настрої духа почувалися звільненими від праці над здійсненням справедливости і любови в суспільних взаєминах. Якраз у тім самім часі довершилося найбільше нещастя сучасности: відвернення мас і інтеліґенції від Церкви. Поль Кльодель у своїх виводах звертає увагу на нові завдання: Молоде покоління не може обмежитися виключно до негативного становища. Мусять бути нові спроби, щоб світ наново посвятити через Церкву; особистий приклад християн се найсильніша сьогодні зброя. Жак Марітен у знаменний спосіб домагається відірвання віри від всякого надто тісного звязку з суспільними формами сего світа. Хочби того й не хотіти, історія приневолить Церкву до тої сепарації. Церква не може без наражування себе вязатися з пережитими формами суспільного життя, яких виразником сучасний буржуазно-капіталістичний устрій. Канонік Кардійн (Бельґієць), відомий провідник католицької робітничої молоді, домагається зокрема пошанування людської гідности.

В Почаївській Лаврі відбулися в суботу 10 с. м. великі православні торжества в день свята Преподобного Йова. У святі взяло участь поверх 50.000 народу з усіх сторін Волині, Полісся, ба навіть з Холмщини і з Підляшша. Вірні приходили до найбільшої волинської православної святині в процесіях, яких було понад 60. Між приявними переважала молодь. З самої Холмщини, мимо значної віддалі й інших перешкод, прибуло 600 осіб з інтеліґенції та сільської молоді. Напередодні свята і в саме свято відбулися торжественні богослуження, до яких станули всі православні архиереї з митрополитом Діонізієм на чолі. Прегарні змістом проповіди, як пише „Діло", виголосили в оба дні по українськи о. мітрат Грушка з Луцька та о. Дмитро Величковський зі Старого Почаєва.

Біблійний рух між католиками в Німеччині почався ще перед війною, а в останніх пятьох літах розвинувся величаво. До найбільших діячів у тій ділянці належали бл. п. епископ Кеплер, кард. Фавльгабер і проф. Норберт Петерс. В 1933 р. основано союз п. н. „Католішес Бібельверк", з осідком у Штутґарті, який нараховує поверх 10.000 активних членів. Ціль союзу: розповсюднити св. Письмо і влекшувати пізнання св. Письма. В поодиноких дієцезіях організують біблійні дні і тижні; тій акції помагає окремий пресовий орган „Практішес Бібельгандбух". Союз продав дотепер поверх мілїон примірників біблії в ціні 1 нім. марки за примірник. Крім того істнують ще інші організації, які ділають в тому самому напрямі, як „Бібельапостолят" (в Мінхені), „Фольксліттґішес Апостолят" (в м. Кльостернойбурґ) і для швайц. Німців „Швайцаріше кат. Бібельбевеґунґ".

В Мессині за дозволом італійського мін-ва освіти влаштовано релігійні курси для державних учителів; власти дозволятимуть навчати релігію тільки тим учителям, які покінчать такі курси.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДМИТРО ПАЛІЇВ, провідник ФНЄ (Фронту Національної Єдности) у Львові, оповістив заклик, в якім взиває до негайного створення Української Національної Ради з усіх незалежних, явних і оформлених політичних груп, які стоять на позиціях боротьби за права української нації.

ҐЕНЕРАЛЬНИМ ВИБОРЧИМ КОМІСАРЕМ іменував президент РП Станислава Ґіжицкого, суддю Найвисшого Суду в Варшаві. Заступником ґен. комісаря іменований Адам Хехліньский, суддя Апеляційного Суду в Варшаві. Суддя Ґіжицкий був вже два рази виборчим комісарем: в рр. 1930 і 1935.

ПРОВІДНИК ОЗОН-у ґен. Скварчиньский видав відозву. В ній заявляє, що ОЗОН простягає руку до згоди зі всіми тими, які хочуть віддати свої сили на службу Польщі. Нові шляхи для Польщі визначені трома головними засадами: позитивним націоналізмом, християнською етикою і суспільною справедливістю.

БОЛЬШЕВИКИ БУДУЮТЬ ОБОРОННИЙ МУР здовж Збруча у віддалі 300 метрів від ріки. Той мур 2 метри високий на зелізо-бетоновому підкладі. Оборонний мур по большевицькому боці видно з усіх місцевостей по сім боці Збруча.

СОВІТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО продало на днях для Китаю 100 танків, 150 панцирних авт, 2.000 вантажних авт, 500 гармат і 3.000 тяжких скорострілів за 30 міліонів рублів.

В БІЛҐОРОДІ югославянські власти припинили найбільший югославянський щоденник „Правду" за те, що в її друкарні печатано летючки проти югославянських міністрів і розкидувано їх масово в Білгороді.

МЕШКАНЦІ НІМЕЦЬКИХ МІСТ Варнсдорфу і Румбургу в північній Моравії удалися маніфестаційно до міста Зайтенесдорфу в Німеччині і відбули там спільну маніфестацію, підчас якої промовляли Німці з ЧСР і з Німеччини. Чеські граничні власти не робили ніяких перешкод тій демонстрації.

В СУДЕТАХ на знак протесту проти загостреної цензури перестали виходити німецькі часописи „Ді Цайт", „Рундшав" і „Судетендойчепрессе Бріфе". Щоденник „Ді Цайт" візвав своїх читачів, щоб інформувалися про події з радія.

ВИЇМКОВИЙ СТАН в Естонії продовжено до 12 вересня 1939 р. В інтервю з журналістами преміер Естонії заявив, що се зарядження подиктоване міжнародньою ситуацією а не внутрішним положенням краю, бо в Естонії нема ні одного політичного вязня.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вдержати в силі всі розпорядки, що їх видало в останнім часі в справі безпеки держави, і рішило з цілою чуйністю вести свою акцію для вдержання европейського мира.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вислати до Палестини ще одну дивізію війська, бо дотеперішні сили не можуть опанувати положення.

ЯПОНСЬКЕ МІН-ВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ оповістило комунікат, в якім стверджує, що Чехословаччина цілковито в путах большевизму. Супроти того Японія буде боротися разом з Німеччиною й Італією проти міжнародного большевизму.

НОВИНКИ

На площі Східніх Торгів у Львові службовик тайної поліції придержав б. вояка УГА Василя Фармігу та запровадив його до поліційної станиці. Тут комендант станиці зажадав від п. Фарміги, щоб він зняв з кляпи маринарки відзнаку УГА. Коли п. Фарміга відмовився це зробити, комендант власноручно зірвав відзнаку й опісля вручив йому візвання на карно-адміністраційну розправу за „неправне ношення відзнаки".

Станиславівський воєвода устійнив пересічні заробітки рільних робітників в такій висоті: Рільні робітники у віці до 16 літ мають діставати за час від 1. V. 1938 до 31. III. 1939 р. по 20 зл. місячно, робітники (-ці) від 16—18 літ 30 зл. місячно, робітники від 18—25 літ по 40 зл., а робітниці по 36 зл. місячно, робітники понад 25 літ 55 зл., ремісники в рільних господарствах, господарські дозорці та лісова сторожа в віці понад 21 літ 63 зл. місячно.

З Косова виселено до Коломиї як постійного місця замешкання просвітянського працівника Б. Вонсулу. Як причину виселення подано недостачу засобів на прожиток.

В Пядиках коло Коломиї поліція арештувала Миколу Мельничука і Миколу Гнатюка та відвезла їх у невідомому напрямі. Причина арештування невідома.

Незнані справники вдерлися до книгарні Олександра Маццукато у Львові при вул. Чарнецького і вкрали машину до писання вартости 400 зл.

Ліґа охорони звірят у Львові перестерігає перед обманцем, який ходить по домах і збирає нібито датки на згадану ліґу. Тимчасом інкасувати вкладки може лише курзор, який має відповідну легітимацію ліги.

В Ягольниці, чортківського повіту, повстала польська ґімназія.

В Чорткові посвячено нововибудований міст над Серетом, що є важним комунікаційним пунктом на шляху Тернопіль—Заліщики. Міст коштував 250.000 золотих.

В Олійовій Королівці пов. Городенка посвячено угольний камінь під новий костел.

До вязниці в Дрогобичі зголосився недавно якийсь осібняк, подаючись за Стефана Піраника, щоб відсидіти кару 3-дневного арешту. По двох днях виявилося, що він називається в дійсности Атаназій Бідичак. Він признався, що відбував кару арешту за Піраника, за що дістав від нього 3 зл. Обох їх притягнули до судової відповідальности за обман і засудили на 3 тижні безоглядного арешту.

Пішки зі Стрия до Варшави примандрував молодий хлопець з Лавочного Евген Яців, щоби взяти участь в конкурсі співаків у варшавській опері. На пробі голосу здобув він похвалу дирекції опери, яка занялася співаком з Божої ласки, даючи йому в Варшаві удержання й нічліг.

Гумор. — Чому кажеш мені вчитися по анґлійськи, татку? — Мій сину, сьогодні пів світа говорить по анґлійськи. — Ну і щож? Чи се ще не вистарчає?

Гумор. — В добі „ляніталю". — Жінко, де моя вовняна камізелька? — Я переробила її на нашій машинці на молоко, бо забракло мені до снідання...

Біжучі рахунки,
безготівкові розплати (чеки й перелиби),
вклади (звичайні, вінкульовані, á vista в золоті),
дрібна ощадність,
скуповування цінних паперів,

ПРОМ-БАНК

Львів, Ґродзіцьких 1/I. тел. 292-15 і 200-15.

Інкасо, доміціль, есконт векслів,
інкасо рат, післяплат,
оборотовий кредит,
організація промислових підприємств.

В с. Пулгани горохівського повіту перейшло з православя на римо-католицизм 47 членів „кулка шляхти заґродовей".

В Лісній Підляській повстало заведення для непоправних жінок. Заведення має власний фільварок, на якому працюватимуть проступниці.

Задовження Польщі в дні 1 квітня с. р. виносило 4,9 міліярдів зл. супроти 4.8 міліярдів у жовтні 1937 р. Зріст задовження продовж 6 місяців виносить 100,4 міліонів зл.

Польська преса пише, що сего року помітно зменшився наплив жидівських дітей до польських ґімназій.

В Познані відбувається загальнопольський місійний конґрес.

Союз рабінів у Польщі проголосив загальний піст на неділю 18 с. м., взиваючи до відправи богослужень в наміренні відвернення недолі Жидів і за міжнародній мир. Подібну відозву видали рабіни Палестини, Франції й Англії.

В Катовицях арештували М. Фіхнера б. урядовця Комунальної Каси Ощадности в Стрию, який спроневірив 25 тисяч зл. на шкоду тої каси і виїхав з одною танечницею на Шлеськ. Продовж кількох тижнів він зі своєю приятелькою вели таке гуляще життя, що в хвилині як його арештували мав при собі всего два злоті.

В Одесі в глибині 20—25 метрів під землею відкрито безліч костей, характеристичних для фавни горячих і напівпустинних областей, подібних до нинішньої Сагари. Подібні кости знайдено недавно в селі Іліїнка, 20 км. від Одеси.

В Ленінграді урухомили першу висильну телевізійну стацію.

Одно стокгольмське видавництво видає книжку п. з. „Довга ніч", яку написав 15-літній ученик ґімназії Берресое. Заповідь видання книжки молоденького автора викликала велике зацікавлення у шведських літературних кругах.

Норвежський часопис „Артен Пост" предкладає признати мирову надгороду Нобля англійському премієрові Чемберленові.

Міжнародній конґрес адвокатів відбувся в Будапешті.

Ромунські власти ствердили, що 60 процент адвокатів у Бесарабії не має дипльомів. Се переважно Жиди, які подавали себе за еміґрантів з Росії.

Маршал Ґерінґ занедужав на запалення залоз і лімфатичних проводів у правій нозі.

Представник ґен. Франка в Берліні удекорував маршала Ґерінґа лентою ордеру „Червоних Стріл".

У Відні минулої неділі продано сто тисяч протиґазових масок. В найближчому часі сподіються продати ще около пів міліона.

Президент віденської поліції заборонив уживати людей до реклями.

Помер кн. Артур Коннафт, вуйко англійського короля Юрія VI. Кн. Коннафт уродився 1883 р. Від 1910 р. був членом тайної королівської ради.

Гумор. — Не довіряє. — Не говорю тепер до пані як лікар але як людина і приятель, каже доктор до пацієнтки. — А кілько се коштуватиме, пане докторе?

Гумор. — Анґлія й решта світа. — На каналі Ля Манш шаліла цілу ніч буря. На другий день рано лондонські ґазети писали: „Нині в ночі континент був відтятий від світа".

Між Литвою і Польщею зелізничий рух дуже слабий. На поїзд припадає пересічно 20 пасажирів. Се переважно чужинці, які переїздять через Литву і Польщу. Автомобілістів з Литви до Польщі переїхало за місяць... 20.

Голяндській королеві Вільгельміні признали почесний титул доктора політичної економії амстердамського університету.

В берлінськім „Тіргартені" усунено зелізні плоти й зужито їх на інші цілі.

Французький журнал „Етід" по докладнім розслідї відносин в СССР прийшов до висновку, що большевики вимордували дотепер 25 міліонів людей. Се значить, що річно погибає з рук большевицьких катів один і чверть міліона людей.

Найдовший шлях світа це французький шлях, що йде з Альжиру через Сагару до границі бельґійського Конґа. Він довгий на 6.000 кільометрів.

Франція обходить сего року 300-ліття істнування т. зв. шампанського вина.

Італійське правительство має визначити в Абісинії спеціяльну стрефу під осадництво Жидів, які потерпіли внаслідок останніх протижидівських заряджень в Італії.

На внесок Муссолінія король Віктор Емануїл надав маршалові Ґраціяні титул почесного ґенерального ґубернатора Східньої Африки.

Турецьке правительство старається про французьку позичку в сумі 1 міліярда 800 міліонів франків на поширення зелізничої сіти.

На Спокійнім Океані затонув французький корабель „Кльод Шап". В катастрофі погибла вся залога та всі пасажири в числі 60.

В Америці 20.800.000 осіб користало з підмоги обезпеченевих орґанізацій.

В Палестині відкрили 18 невідомих дотепер листів пророка Єремії до жидівського народу, писаних на глиняних таблицях. Вони мають величезну вартість.

В середній Анатолії внаслідок наглої повені вода залила місточко і 6 сіл в окрузі Нігде. Доми і землеплоди знищені. Втрати обраховують на 10 міліонів франків.

В Австралії вибух загальний страйк ґірників.

Багаті поклади золота відкрили в Китаю в околиці міста Ціцікар.

Гумор. — Що хто хоче. — Тільки збройний мир може запевнити безпеку світові — Гм... Хто знає, чи не лучша булаб війна... роззброєна...

Гумор. — Знак часу. — Знаєте, в нашім домі мешкає один Німець. — Ради Бога, тихо! Як Ґітлер довідається про се, зараз схоче анектувати цілу дільницю.

Фінляндське мін-во закордонних справ повідомило всі фінляндські консуляти і посольства, що віздові візи до Фінляндії можна давати б. австрійським горожанам тільки за окремою згодою самого міністерства.

В Ромунії живуть 1074 особи, що мають поверх 100 літ.

Над Дунаєм у Ромунії зловили жабу, що важить 4 кґ. Жабою заінтересувався якийсь Англієць, купив її за 5.000 левів і відіслав літаком до зоольоґічного городу в Лондоні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Індія говорить.
МУЗА: Малий джентельмен.
РОКСІ: Роберт і Бертранд.
ПАКС: Жінки над пропастю.
РОКСІ: Обожана.
СТИЛЕВЕ: Любов в оковах і ревія Борунського.

ВЕЛИКА НОВИНА...

Всі почитателі Марії-Богородиці зі щирою радістю повитають та приймуть

Перший Марійський Ювілейний Календар-Альманах

НА 1939 РІК.

Богатий змістом, містить він у собі: Церковний Устав Богослужень на цілий рік; статті та матеріяли про ювілей 950-ліття Хрещення Руси-України; 100-ліття канонізації основника Чину ОО. Місіонарів Редемптористів, св. Альфонса; 25-ліття місійної праці-діяльности Редемптористів на українських землях; статті про почитання Пресв. Богородиці, про Її Неустанну Поміч; спис місцевостей, де були св. Місії на всіх просторах З. У. З.; цікаві ілюстрації та інші матеріяли повні духовного корму та корисних відомостей. Гарна мистецька обгортка цього Календаря-Альманаху стане без сумніву справжньою прикрасою українського культурного дому. — Се перший в нас того роду календар, що виходить з Видавництва ОО. Редемптористів, за стараннем ґенерального проводу Архибратства Божої Матері Неустанної Помочі, найвищої в нас Марійської установи. — Ціна відносно найдешевша: 75 сотиків. — Весь дохід призначений на будову Ювілейного Памятника першої на наших землях церкви Божої Матери Неустанної Помочи, Цариці Руси-України. — Замовляти на адресу: **ОО. Редемптористи, Львів, вул. Зиблікевича 30, або Станиславів, Голуховського 51.** Тамже можна замовити й Марійський Стінний Календар і Малий Календарець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . .	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 22 вересня 1938. Ч. 72 (1172)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ПРАГА ВІДКИНУЛА ПРЕДЛОЖЕННЯ

Німецькі війська збираються на чеських границях. — Помочи з Москви не буде.

ПАТ депешує з Лондону: Правительство Великої Британії сильно сконстерноване по одержанні чехословацької ноти, яка рівнається відкиненню французько-англійських предложень. Нота стверджує, що ті предложення не можуть бути приняті з конституційних причин в тій формі, в якій їх зроблено. Чехословацька конституція не дає ніякому чеському правительству дозволу, переговорювати на такій площині, але правительство готове переговорювати на іншій підставі, нпр. на основі договору про арбітраж між Німеччиною й Чехословаччиною, який все ще обовязує з титулу льокарненських трактатів. В Лондоні не знають, які наслідки потягне за собою та нота. „Івнінґ Стандард" пише, що Прага звернулася до Москви в справі допомоги. На те відповіла Москва, що Ромунія (довголітна союзниця Чехословаччини в Малій Антанті) не годиться навіть на перевезення воєнних матеріялів, не то червоної армії. Тимчасом німецькі війська концентруються на чеських границях, сам Судетський легіон має сорок тисяч жовнірів. Цензура газет в Чехословаччині дуже строга.

Дві заяви премієра Великої Британії Чемберлена.

Перед відлетом з Мінхену до Лондону премієр Чемберлен зложив отсю коротку заяву, надану через радіо: „Я був дуже зворушений горячим і приязним приняттям не лише з боку правительства але й населення, яке вийшло на вулиці, щоб мене повитати. Тепер вертаюся до Англії по довшій розмові, яку я відбув з німецьким канцлером, й маю надію, що незабаром відбуду з ним другу розмову, нарадившись передтим з товаришами". — Висідаючи з літака в Англії, премієр Чемберлен сказав: „Я вернувся скорше, ніж я припускав, з подорожі, яка булаб якнайприємніша, колиб не факт, що я був так дуже занятий. Вчера пополудні відбув я довшу розмову з канцлером Гітлером. Була се щира розмова, але приязна. Оба ми вдоволені, що могли взаїмно цілковито зрозуміти наші думки. Очевидно, ви не повинні очікувати від мене, щоб я говорив тепер, які можуть бути висліди розмови. Передовсім мушу обговорити перебіг розмови з моїми товаришами й раджу вам, щоб ви передвчасно не приймали ніяких неавторизованих звідомлень на тему нашої розмови".

Про що говорили Гітлер і Чемберлен?

Після „Дейли Мейл'у" канцлер Гітлер і британський премієр Чемберлен обговорили в часі їх стрічі у Берхтесґадені проект плебісциту на території ЧСР. Проект цей сформулювано в отсих точках: 1) Чехословаччина має відступити Німеччині ті судетські території, де німецьке населення творить поверх 50%; 2) на прочих територіях, де німецьке населення становить менше ніж 50%, малиб повстати кантони; 3) нові границі Чехословаччини заґарантувалиб усі сусідні держави; 4) крім того нові границі одержалиб ґарантію Великої Британії, Франції й Італії. „Дейли Мейл", інформуючи в той спосіб про розмову Гітлера з Чемберленом, вказує, що процент німецького населення на територіях, які малиби бути відступлені Німеччині, більший ніж 75.

Збройні сили Чехословаччини.

Армія Чехословаччини в часі мира має 250.000 людей; на випадок війни Прага може змобілізувати 2,500.000 вишколених жовнірів. Збройні сили Чехословаччини поділені на 7 корпусів, 2 в Чехії, 2 на Моравії і 3 на Словаччині. В часі війни передбачують створення з тих корпусів 4 армій. У склад корпусу ввійдуть 2—3 дивізії піхоти. Чеська дивізія піхоти складається з 2 двополкових бриґад. Полк складається з 3 курінів по 3 стрілецькі сотні і 1 сотні скорострілів. Крім того полк має відділ протилетунський, технічний і лучби. Кінnота зорґанізована в 11 полках драґонів, поділених на 4 бриґади. Кожда бриґада кінноти має 1 дивізіон кінної артилерії, 1 батерію змоторизовану, курінь циклістів і сотню панцирних самоходів. Щодо летунства, то одні жерела подають, що Чехословаччина має 1.420 літаків, інші понад 2000. Летунський промисл ЧСР широко розбудований і знаменито заосмотрений в потрібні матеріяли. В 1937 р. Чехословаччина мала 3 полки повзів, разом 350 повзів. Полки повзів заосмотрені в панцирні самоходи, танкетки й повзи середні й легкі. Чехословаччина має одну з найбільших фабрик зброї в Европі, заведення Шкоди під Пільзном, та широко розбудовані граничні укріплення. Щодо матеріяльного заосмотрення, вишколення й узброєння чехословацька армія не уступає найлучшим европейським арміям. Її слаба сторона це її ріжнородний національний склад. Головний інспектор збройних сил Чехословаччини се ґенерал Ян Сірови.

Вшехполяки не йдуть до виборів.

З Варшави наспіла вістка, що на зібранні Начального Комітету польської партії народової (вшехполяків) ухвалено здержатися від участи в виборах до сойму і сенату, а взяти участь тільки в виборах самоурядних. З польськими людовцями ОЗОН веде переговори в справі їх участи в виборах.

Найбільш кровавий бій у Палестині.

В Палестині під м. Рамаля відбувся на днях найбільш кровавий бій з усіх, які дотепер були там за наших часів. Англійські військові літаки завважили припадково великий табор під м. Рамаля, зложений найменше з 400 озброених арабських терористів. Летуни так маневрували, що нікого не випустили в табору. Вміжчасі надлетіли інші військові літаки, візвані при допомозі радія. Ескадра зачала бомбардувати терористів та обстрілювати їх зі скорострілів. На полі бою остало 170 вбитих і ранених арабських терористів.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

В неділю рано

Як і чому рішається доля Чехословаччини та які перспективи з того?

В неділю рано 18. IX. 1938 р., в год. 8 мін. 5, премієр Франції Далядіє і міністр заграничних справ Бонне вилетіли літаком з Парижа до Лондону на рішаючу конференцію в справі Чехословаччини. З ними виїхали також шефи кабінетів премієра і міністра заграничних справ, ґенеральний секретар міністерства заграничних справ і віцедиректор департаменту европейських справ. В год. 9 мін. 26 прилетіли вони на летовище Кройдон під Лондоном, де їх привитав сам премієр Великої Британії Чемберлен з міністром Галіфаксом. Розуміється був також французький амбасадор Корбен.

Вже в год. 11 перед полуднем розпочалися наради. З англійської сторони брали в них участь: премієр Чемберлен, льорд Галіфакс, Джон Саймон, Самуїл Гор, постійний підсекретар Форейн Офіс'у Олександер Кедоґен і головний дипльоматичний дорадник правительства Роберт Вансітарт. З французької сторони брали участь всі, що приїхали на ту нараду, яктакож французький амбасадор в Лондоні зі своїм першим секретарем.

Дві і пів години реферував премієр Великої Британії Чемберлен виключно про свою розмову з канцлером Німеччини Гітлером. Се тому тривало так довго, бо кожде речення перекладано на французьку мову. В год. пів до другої правительство Великої Британії запросило французьких гостей на снідання до готелю Карльтон. Снідання тривало три чверти години. В год. 3 мін. 30 пополудні розпочалося друге засідання, а між сніданням і тим засіданням французькі міністри цілу годину говорили телефоном з Парижем. В тім самім часі премієр Великої Британії разом з трьома своїми міністрами, Галіфаксом, Саймоном і Гором, радився окремо над тактикою і змістом переговорів з Французами. Коли обі сторони знов зійшлися на нараду, ствердили відразу, що справи не можна обговорити в однім дні і що французькі гості мусітимуть ще переночувати в Лондоні й радити в понеділок.

Наради тревали до пізна в ночі. В них показалися ріжниці поглядів між премієром Великої Британії та представниками Франції. Головна ріжниця полягала на тім, що В. Британія не хотіла зобовязатися безпосередно ґарантувати границі будучої Чехословаччини на випадок, якби плебісцит судетських Німців вирішив, що німецькі области Чехословаччини мають припасти Німеччині. Чемберлен обстоював погляд, що ґарантію невтральности Чехословаччини в нових границях має дати тільки Франція сама, а колиб невтральність Чехословаччини знасилувано і Франція через те попала в конфлікт з третьою державою, тоді В. Британія з огляду на її ґарантію в користь Франції сталаб по стороні Франції, якби Франція була загрожена. Проти такого ставлення справи представники Франції рішучо застереглися і домагалися спільного заґарантування невтральности нової чехословацької держави, яка має бути створена на місце дотеперішньої.

О год. 4 пополудні на Довнінґ Стріт, де відбувалися наради, прибув секретар чехословацького посольства, що вручив премієрам Англії і Франції відручне письмо президента Чехословаччини Бенеша

надіслане спеціяльним літаком. Зміст того письма невідомий.

Рівночасно депеші принесли вістку про зміст промови, яку Муссоліні виголосив у Трієсті про Чехословаччину. Він сказав м. ін., що се „держава-мозаїка" і що треба її справу вирішити „повним способом", то значить плебісцитом для всіх народностей в Чехословаччині, які того хочуть. Події набирають темпа лявіни і треба ділати скоро, бо інакше наступить хаос і комплікація.

В неділю коло півночі в лондонській нараді прийшло до згоди між представниками Англії і Франції. Докладний зміст порозуміння покищо невідомий, але плебісциту не буде в тих околицях, де переважають Німці, бо плебісцит уважають даремною тратою часу, а вислід плебісциту наперед знаний. Супроти того представники Франції відлетіли з Лондону в понеділок о год. 8 рано. Рада міністрів Великої Британії по 3-годинній нараді затвердила всі проекти устійнені в розмові з французькими міністрами й повідомила про все короля. Повна рада міністрів в Парижі затвердила ті проекти навіть одноголосно. Італійська агенція Стефані звідомляє, що Англія і Франція зажадали від Чехословаччини, щоб до 24 годин відповіла, чи годиться на ухвалені в Лондоні предложення. ПАТ доносить, що польські амбасадори в Лондоні, Парижі, Римі й Берліні знов спрецизували домагання Польщі супроти Чехословаччини, себто домагання дати Польщі частину того Шлеська, що за рікою Ользою. Подібні заходи робить Угорщина.

Німецький посол опустив Прагу, чеський посол опустив Берлін.

Премієр Великої Британії заповів свою другу візиту в канцлера Гітлера.

Таким чином всі знаки вказують на те, що західні союзники опустили Чехословаччину. Тимсамим доля її вирішена, хоч не виключений бувби деякий опір чехословацької держави. Та мабуть нема сумніву, що опір скінчився б страшною руїною.

На тлі подій, які вже наступили, як також в тінях, які вже кидають події, що незабаром наступлять, насуваються ріжні рефлексії. Чи така булаб доля Чехословаччини, якби її керманичі відразу стали були на становищі, що число і величина території кождого народу кладе перед нього інакші завдання. Малий нарід, навіть коли він дуже культурний, не може вести такої політики, яку ведуть великі народи. Пишемо се з правдивою симпатією для Чехів, памятаючи про гостинність, яку чеський нарід виказав супроти української еміграції. Та трудно не взначити, що якби Чехи самі у свій час були забезпечили поодиноким народам повну самоуправу на їх території. то всі народи, які належать до Чехословаччини, булиб з одушевленням обстоювали суцільність її державної території, бо вона булаб прибіжищем для їх утікачів зі всіх сторін. Так булаб угрунтована слава й сила чехословацької держави без усякого порівнання лучше ніж гарантіями навіть найбільших держав. Яку правдиву забезпеку дають ті гарантії? Чи не бачив цілий світ, як Англія і Франція поверх 20 разів підписували гарантію для Австрії? Чи не забрав тої Австрії Гітлер і чи рушив хто пальцем з тих, що підписували запоруку безпеки границь малої Австрії? Чи в два тижні по занятті Австрії Гітлером не признала того факту Велика Британія, яка також гарантувала ненарушимість Австрії... Отже яке значіння можуть мати гаранційні підписи? Таж виконання зобовязань, звязаних з тими підписами, залежить виключно від констеляції. Коли тим, що підписують, вигідно дотримати гаранційних договорів, то вони їх дотримують, а коли невигідно, то вони їх не дотримують. А пречінь істнують від непамятних часів малі держави поруч дуже великих. Таємниця їх істнування полягає на відповідній політиці. І кінчиться їх істнування, коли кінчиться та відповідна політика.

У хвилі, коли се число „Нової Зорі" дійде до рук читачів, доля Чехословаччини буде вже правдоподібно вирішена і нова держава стоятиме перед очима всіх народів як велика політична вказівка на довгі часи. Нема сумніву, що в новій своїй формі чехословацька держава може відіграти навіть далеко більшу ролю, ніж відгравала досі. Все залежить від того, як її керманичі зрозуміють нову ситуацію і як приноровляться до неї.

Річ ясна, що полагодження справ національних меншин в одній з держав мусить мати вплив на положення національних меншин в инших державах. Від розуму і своєчасного ділання керманичів тих инших держав залежить доля не тільки тих меншин але й тих держав.

Враження з вакацій

Підчас побуту в подільському селі.

2) Зі збірних „гмін" селяни невдоволені. Передовсім тому, що уряд такої „гміни" віддалений нераз 5, 6 або й більше км. від декотрих сіл. Друга річ се великий зріст урядових справ. Найменша дрібниця з сільського життя потребує якогось „урядування", селянин потребує того уряду що хвилі, а тут біжи кілька кільометрів. Таке ходження до „гмінного" уряду особливо дошкульне, коли настануть осінні глибокі подільські болота або зимові заметілі з майже сибірськими морозами. Крім того уряди збірних „гмін" дбають передовсім про ту громаду, в якій є уряд збірної „гміни". Се зовсім природне, що ті уряди лучше бачать своє під носом, а не бачать дальшого під лісом. Інші села „гміни" терплять на тім віддаленні уряду. Я бачив діраві містки в кількох селах. Коли селяни возили снопи, то клали хоч малу дощинку на діру в мості, аби кінь не зломив собі ноги. Не без значіння також те, що уряд збірної „гміни" се вже уряд зовсім міського типу, з кількома урядниками, телефоном, машинами до писання, з урядовими годинами. Урядування зачинається теоретично в 8 год. рано і триває нпр. до 7 год. вечером. То не те що колишній війт поодиноких громад, до якого селянин йшов сміло раненько перед роботою, або вечером по роботі. Тепер треба пильнувати „урядових" годин; селянин мусить іти до уряду в часі, коли сам має роботу і то нераз пильну!

Зріст бюрократизму дуже дошкулює селянам. Чув я нпр., що має вийти чи вже вийшов розпорядок про те, що пляни будови кождого дому (по сільському „хати") буде затверджувати воєвідський уряд! Буде там, очевидно, якийсь окремий реферат з багатьома урядниками, бо таких плянів з цілого воєвідства назбирається щороку багато. Ну, а як зачнуть вимагати, щоб ті „пляни" випрацьовував якийсь будівничий, очевидно зновже владою затверджений, то можна собі представити, кілько коштів і клопотів матиме селянин, заки дістане дозвіл на будову звичайної селянської хати. Отже мешкатимуть у копанках і здоровля їх ставатиме гірше, що відібється передовсім на рекрутах.

На селі шириться тепер радіо. Вже можна побачити багато антен розвішених на сільських будинках і деревах. Селяни уживають детекторів купованих, або вже навіть самі вміють собі зробити примітивний апарат, яким можна слухати на слухавки радієвих авдицій головно зі Львова, Варшави і Києва. Найрадше слухають селяни т. зв. газети, яку надає львівська радієва стація три рази денно. З тої „газети" довідуються головно коротких політичних вістей. Дуже часто селяни наставляють апарат на Київ. Тепер назва столиці України стала в галицьких селах така популярна, як не була ніколи передтим. Особливо радо слухають наші люди українських пісень, виконуваних, як оповідали мені, деколи дуже добре, дальше дуже люблять слухати гри бандуристів. Слухають також большевицьких промовців, але ті викликають насмішки своєю пересадністю. Наші селяни вже вміють відріжнити, що може бути правдиве, а що звичайна брехня, бо селяни контролюють вісти большевицьких промовців вістями інших радієвих стацій і газет. Нпр. „Київ" оповідає, що червоні в Еспанії йдуть вперед і що ген. Франко має котрогось там дня 20.000 убитих. На другий день знову червоні „вбили" 20.000 Франкових жовнірів. Селянин слухає, киває головою і каже до свого сусіда: „Якби то правда, що червоні вбивають денно по 20.000 Франкових жовнірів, то вже давно булаб війна скінчилася".

Радіо не може багато зашкодити українській пресі, бо воно подає тільки коротенькі політичні вістки, а селянин хоче вже бодай раз у тижні прочитати собі газету, бо хоче мати все виложене „як на лопаті". Інші точки радієвої програми: ріжні співи, музика і т. п. мало цікавлять або й зовсім не цікавлять наших селян, бо селяни їх не розуміють (польська мова) або не все мають час слухати тої програми. Але „газети" селяни пильнують. Я сам бачив, як селянин привіз снопи з поля і не скидаючи їх з воза побіг до хати слухати „газети" о 12 год. Шастя, що та „газета" триває лише кілька мінут. Також радо слухають ріжних господарських гутірок надаваних львівською радієвою стацією.

Про якісь спеціяльні перетягання наших греко-католиків на римо-католицизм у тій околиці я не чув. Тільки оповідали мені, що міська і сільська інтеліґенція дуже пильнує дотеперішних латинників і старається їх виховувати в польськім дусі. В тій ціли основано підчас вакаційних місяців майже в усіх селах повіту польські діточі півкольонії. Ходили по селі і записували до тих півкольоній, обіцюючи „виховане і утшимане". Було в тих півкольоніях по кілька а то і кільканацять дітей, було „утшимане", трохи „кави" і трохи якоїсь „юшки", була учителька, звичайно зі Львова і було „паньствове виховане". Селяни оповідали собі, що сільська дитина мало що розуміла або таки нічого не розуміла з того „виховання" і говорили жартом, що все те сплине по хлопській дитині як вода по гусці. Українських діточих садків було в сім році мало, бо польські адміністраційні власти не дозволяли їх основувати. Нпр. в тернопільськім повіті щось на 90 сіл тільки в 6 чи 7 селах позволили оснувати діточі садки „Рідної Школи".

Мимо тяжких часів, на які чув я нарікання, наші селяни в тих сторонах, де я був, держаться добре. Вони тримаються передовсім своєї Церкви. Декотрі критикують священиків, але в тій своїй критиці виступають головно проти тих священиків, які (на думку селян) беруть зависокі треби, або занадто займаються своєю господаркою і т. п. Але мимо того священик ще має великий авторитет у селян. Також тримаються селяни своєї национальности і шанують свою мову, нераз лучше ніж інтеліґенти. Бувають виїмки, слабші характери, але загал держиться добре.

Я не чув також, щоб люди нарікали на пиянство. Є в селі кілька типів, які люблять випити сивухи чи пива, але загал не любить пити. Чимраз частіше лучаються весілля без алькогольних напитків.

Дуже прикро відчувають селяни парцеляційну практику, яка не дозволяє купувати нашим селянам греко-католикам землі з парцеляції. Селяни уважають се кривдою і тяжко жалуються на таке поступування. Назагал наші селяни зробили на мене додатне враження і я виїхав з села настроєний гарно, оптимістично: наш нарід витримає.

С. Г.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Обіжник копичинецького старости

в справі зміни обряду.

Копичинецький староста видав такий обіжник:

Starostwo Powiatowe Kopyczynieckie, Kopyczyńce, dnia 24. VIII. 1938. W sprawie zmiany wyznania. Do 1) Wielebnych Urzędów Parafialnych rzym. kat. 2) Zarządów Miejskich i Gminnych w powiecie kopyczynieckim. W załączeniu przesyła się protokoły zmiany wyznań, celem wykorzystania i ułatwienia na miejscu zgłaszających swe wystąpienie ze społeczności kościoła. Równocześnie Starostwo wyjaśnia, że do ważności wystąpienia z jednego obrządku występujący musi, zgodnie z obowiązującymi postanowieniami ustawy z dnia 25 maja 1868 (D. P. P. Nr. 49) o uregulowaniu międzywyznaniowych stosunków obywateli Państwa osobiście zgłosić swe przejście, zaś Starostwo właściwe przyjąć do wiadomości przez wydanie odnośnego pisma petentowi, jakoteż zawiadomienia o tem duszpasterza opuszczonego kościoła, zatym samo zgłoszenie zmiany obrządku bądź w Starostwie, bądź w Urzędzie parafialnym, wzgl. Zarządzie Gminy do czasu wydania przez Starostwo wspomnianego pisma zawiadamiającego przełożonego opuszczonego kościoła nie wywiera żadnego skutku prawnego, a zgłaszający wystąpienie jest uważany w dalszym ciągu za członka występującego kościoła. Ze względu na wiek rozróżnia się trzy kategorie osób zmieniających obrządek: 1 tak: 1) osoby po ukończeniu 14 (czternastego) roku życia, same zgłaszają wystąpienie, zatym podpisuje protokoły bez współudziału rodziców wzgl. opiekunów. — 2) w imieniu dzieci nieletnich, który nie ukończyły jeszcze 7 (siódmego) roku życia, decydują o przejściu rodzice — matka o ile dziecko jest nieślubne, wzgl. opiekun. — 3) odnośnie zaś dzieci (które przekroczyły 7 rok życia, a nie ukończyły jeszcze 14-go roku życia), nie należy uchylać od przyjmowania zgłoszeń rodziców wzgl. opiekuna zgłaszającego wystąpienie dzieci tych ostatnich (ad 3), lecz po podpisaniu protokołu akta należy przedłożyć Starostwu podobnie jak inne protokoły dotyczące osób wymienionych pod 1) i 2). W związku z podpisywaniem protokołu Starostwo zauważa, że skazanym jest aby w wypadku, gdy osoba zgłaszająca wystąpienie jest niepiśmienna, położyła osobiście znak ręczny (krzyżyki) niezależnie od podpisania tejże przez drugą uproszoną osobę. Do przesyłanych Starostwu już wypełnionych protokołów należy dołączać o ile możności metryki urodzenia wzgl. wyciągi metrykalne przedkładane przez petentów, o ile ją posiadają. W braku zaś tychże należy dołączyć wyciągi z rejestru mieszkańców zawierające dane metrykalne, które są niezbędne celem ustalenia właściwego brzmienia nazwiska, oraz daty urodzin. W wypadku niemożności wydostania wyżej wspomnianych dokumentów, należy protokoł odstąpić Starostwu do dalszego urzędowania. Za Starostę powiatowego Mr. Wojtuszewski wrł.

Protokoł spisany w Starostwie Kopyczynieckim, w Zarządzie gminy, Urzędzie paraf. rz.-kat. w . . . . dnia . . . 193 . r. z p. . . . synem (córką) . . . . urodzonym . . . . dnia . . roku . . . w . . . . z zawodu . . . . . zamieszkałym (ą) . . . w . . . . w sprawie wystąpienia ze społeczności kościoła greko-kat., który zapodaje jak następuje: Oświadczam, że dobrowolnie i bez jakiejkolwiek namowy występuję ze społeczności kościoła gr.-kat. i proszę o powyższym fakcie powiadomić gr.-kat. Urząd parafialny, powiat . . . Wobec mnie: Tak zeznał i podpisał.

Чи потрібні коментарі?

Крик наболілої душі

Під повищим заголовком „Українські Вісти" в ч. 207 пишуть м. ін.: Від деякого часу в нас дуже багато говориться на тему допомоги нашим братам зпоза сокальського кордону, а головно Поліщукам. Дещо навіть в тому напрямі робиться. Все це очевидно лиш капля в морі супроти величі потреб. Найважніша справа на Поліссі це збереження поліської молоді для нашої національної спільноти. Вона виставлена на найбільшу небезпеку через впливи шкільного виховання, лектури в нерідній мові й через працю ріжних польських організацій, які останніми часами тою молодю дуже цікавляться. Полiська молодь сама кличе рятунку. Оце перед кількома днями одно з популярних українських видавництв для дітей і молоді дістало дуже цікавого і характеристичного листа від одного школяра з Полісся. Лист писаний латинкою і якоюсь мішаниною української й польської мови. Ніяке переповідання не віддасть змислу ні змісту того листа і всього його значіння, тому передамо його в цілости одначе в українській транскрипції. „Ям вам пішу в язику польським гетеє письмо. Я учень VI-го оддзялу в... (тут подає місцевість) просю Вас дорогія братя може у Вас сон яке ксьонжкі старе пшечитане пломикі чилі журнали і газети руске, прошу Вас коб Ви мні їх вислали. Я живу на Полесю, естем бардзо бедни і ходю до польскей школи в... що я добре не вмію читати в своїм ойчистим єнзику рускім. Просю Вас як ви на домною бідним помилуйтеся і як вишлите які старії прочитани ксьонжкі то і шліте просю Вас елементара руского. Муй ойцец ма повтора гектара землі, нема коня оно корова, я естем у отца один маю лят 15-це. І ще раз Вас просю коб Ви вислали мні яке ксьонжкі руске юж Вам непотшебне пшечитане, бо я хочу читати вміти тилько не по польську але і по своїому ойчистім рускім язику а не маю рускіх своїх ойчистих книжок. Засилам Вам дродзи мої браця сердечне поздровене. Довідзеня. Муй адрес... Я визнаю релігію православну". — Чи чуєте той в простих сердечних словах висказаний крик наболілої душі молодого Поліщука за рідним друкованим словом, за рідною книжкою? Чи наші вуха можуть бути глухі на цей сердечний крик? Чи можемо відмовити благанню молодого поліського школяра, щоб йому післати українського (він називає його руським) „елементаря" та кілька прочитаних книжечок, журналів і газет. Та не тільки йому одному. На Поліссі тисячі таких, що прагнуть рідного друкованого слова. Це прагнення мусимо заспокоїти... Мусимо знайти способи й шляхи, при допомозі яких можнаб переслати на Полісся українські книжки, в першу чергу букваря, популярно-наукові і діточі книжки. Вже найвищий час, щоб зорганізувати гурт прихильників Полісся, що занявсяб всесторонньою допомогою нашим поліським братам, а передовсім рятуванням поліської молоді.

Примітка Ред. „Нової Зорі": Требаб по всіх наших організаціях зарядити складки українських книжок для наших братів за сокальським кордоном.

Преса про розвязання сойму і сенату

Польська преса присвячує багато місця обговоренню наглого і несподіваного розвязання сойму і сенату. „Робітнік" пише м. ін.: Розвязання теперішнього „сойму" може бути кроком до демократизації держави. А того хоче вся суспільність; хочуть передовсім працюючі маси робітників, працівників, селян. — Йде тільки про те, щоб за тим першим кроком послідовно наступили дальші... Чи наступлять? Цікава була роля ендеків у боротьбі за нову ординацію. Отже вони зовсім не підпирали того клича. Говорили щось туманного про „національну державу", про „національний устрій", але демократію вважали і вважають видумкою масонською, жидівською і большевицькою. Та мовчав також ОЗОН, стоячи на грунті елітарної концепції. Перед роком бомкнув щось про конечність зміни ординації ген. Галіца. І ще хтось. Та потім все замовкло. Настрої й акція працюючих мас на тлі тяжкої міжнародньої ситуації переломили дотеперішній стан річей. Акція повинна тривати далі витревало, незломно. Нема нічого без боротьби! Нажаль нові вибори будуть відбуватися після старої ординації. А хиби тої ординації кождому знані. Які „можливости" вибрання незалежних послів при тій ординації, — кождий розуміє. Щодо участи в виборах демократичних партій, то про рішення в тій справі довідаємося незабаром. — „ІКЦ" приніс інтервю з одною визначною політичною особою. Вона заявила, що головна тенденція правлячих чинників у звязку з надходячими виборами се втягнення в виборчу акцію якнайширших кругів суспільности. Йде про маси. Нововибраний сойм можна вважати переходовим; його головне завдання: ухвалити виборчу ординацію. Попередній сойм не міг перевести зміни виборчої ординації. Кождий, хто знає відносини, знає добре, що шанси проєкту зміни виборчої ординації у розвязаним соймі були рівні нулі. Противився тому передовсім інстинкт самозбереження переважаючої скількости послів, який виявився так характеристично підчас останньої соймової сесії. На початку тої сесії не було групи чи групки, яка не голосилаб конечности зміни виборчої ординації, а пізніше що осталося з тої декларації? Навіть проєкт посла Духа вицофано в незвичайний спосіб. Коли розвязаний сойм бувби таки ухвалив зміну виборчої ординації, то вже самі тактичні згляди казалиб опозиції осудити всяку зміну, що її перевівби той сойм, і ситуація булаб іще тяжча і більше замотана. А тепер ще одна увага: Ми старші памятаємо, що нпр. у Галичині суспільність брала участь у виборах на підставі куріяльної ординації, хоч напевно не вважала її доброю. Брала участь на те, щоби змагати до зміни ординації. На переломі ст. 19 і 20 в куріяльних виборах увійшов як посол з 5-ої курії у Кракові Дашиньский. І ті власне вибори були початком великого розвитку соціялістичної партії. Ся пригадка має свою вимову. На думку правлячих чинників виборча кампанія має розвиватися під отсими кличами: 1) зміна виборчої ординації, 2) сцементування активних і динамічних політичних груп, 3) ослаблення мафій і політичних ефемерид і 4) видобуття на поверхню життя групи молодших осіб, вихованих вже в добі незалежности Польщі.

Похоронна тризна в соймі

В політичнім світі оповідається багато жартів на тему наглого заскочення розвязанням сойму і сенату як ріжних достойників так і сірої товпи послів. Політичний фейлетоніст жидівських часописів Регніс оголосив фейлетон, з якого довідуємося про свого рода характеристичну пращальну урочистість в соймовім буфеті: „В середу 14 вересня відбулася похоронна тризна. В соймовім буфеті при давнім урядовім столі зібралося кількадесять послів і сенаторів. Засіли спільно й ті, які заасекурувалися вступивши до Озону, й ті, що необережно зложили гніздочко в „Ютрі Праци", й ті, що не вносили інтерпеляції продовж кількох літ, щоб не загнівати нікого з панів. Уріжнороднено похорони гумором. Оповідали про бунт білоруських селян на вістку про позбавлення мандату посла Голинського. 105 процент населення заявилося за послом Подоским, завдяки чому осягнув він почесть віцемаршада, аж тут нагло уневажнення волі населення! Хтось питав про чорний прапор на будинку сойму, хтось пропонував окупаційний страйк. Комусь блиснула думка, піти під опіку інспектора праці. Не знали тільки, чи домагатися відшкодування для умових працівників чи для фізичних".

В соймі буде 208 послів

По думці приписів виборчої ординації цілу територію держави ділиться на 104 виборчі округи. На кожду виборчу округу припадають два посольські мандати. Сойм має мати 208 послів. Пасивне виборче право на терені цілої держави має кождий горожанин, який має право вибирати і який у дні проголошення виборів скінчив 30 літ. Не можуть бути вибрані в виборчих округах, в яких виконують свої обовязки: 1) воєводи й урядники, які їм підлягають; 2) прокуратори звичайних судів за виїмком прокуратора найвищого суду; 3) куратори шкільних округів і підчинені їм начальники виділів, візитатори і шкільні інспектори; 4) директори скарбових палат і підчинені їм урядовці; 5) офіцири і рядовики державної поліції, за виїмком тих, які виконують свої функції в центральних властях. Кождий повіт, який входить у склад виборчої округи, ділиться на области голосування з 3.000 мешканців найбільше. Поділ повітів на дільниці голосування переводять власти загальної адміністрації. Предсідників дільницевих комісій покличуть найпізніше до 17 днів, а членів дільницевих комісій найпізніше до 20 днів по проголошенні виборів до сойму. Предсідників і членів окружних комісій покличуть найпізніше до 10 днів по проголошенні виборів до сойму, себто вже 23 с. м.

Богослуження на інтенцію мира

В базиліці св. Петра в Римі відбулося спеціяльне благальне богослуження на інтенцію мира, получене з 40-годинною адорацією Найсвятіших Тайн. Декан вестмінстерського опацтва оголосив, що катедра буде відчинена в день і в ночі продовж довшого часу, щоб уможливити вірним кождої хвилі молитися за вдержання мира. Архиепископ Праги кардинал Каспар зарядив відправу богослужень у всіх костелах на інтенцію рятування мира.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ

ЗАПОРІЗМ

„Національно-політичний світогляд нового покоління".

Так називається брошура, видана сего року в Парижі, що зазначено на окладинці. Вона сими днями наспіла до нашої редакції і має 54 сторін великої вісімки, добрий папір, виразний друк, кепську мову і недбалу коректу. Зміст брошури настільки цікавий, що варт з ним запізнати наш край, хоч нічого не знаємо про її автора Ю. Литвиненка поза тим, що він сам про себе пише у двох стрічках присвяти: „Памяти мого предка Василя Литвиненка, асавула полкового війська Чигиринського, часів Великого Гетьмана Богдана."

Значить, се брошура козацького нащадка, який опинився на еміграції у Франції. А з підзаголовка брошури можнаб міркувати, що автор її належить до молодшого покоління, коли він під словами „нове покоління" не розуміє того, що у Львові розуміють члени Молодої Громади, де незабаром мало буде людей, які не булиб у пятім або й шестім десятку літ. Чи за автором стоїть якась організація і на якій підставі він пише, що його світогляд се „національно-політичний світогляд нового покоління", — не знаємо.

Автор поділив брошуру на дві части, які назвав „І. Погляд назад" (тут є критика нашої минувшини) і „ІІ. Головні положення запорізму" (тут є спроба дати нову теорію української державности). В дійсности брошура складається з чотирох частей, бо в першій части крім критики минувшини автор займається ще доволі вдатно регабілітацією козацтва, а в другій части крім нової теорії пробує ще дати практичні вказівки, як і де братися до організування підготовки української держави: ся частина найслабша, але є і в ній цікаві проблиски льогіки й послідовности. Словом, ціла праця робить таке враження, якби хто в одну цілість хотів зібрати всю історію нашого народу і його території, всю критику його історії, політики, стратегії і т. д., найпотрібніші вказівки, що далі робити, щоб підготовитися до відбудови своєї держави, причім автор подає свої погляди на націю, одиницю (він пише „особь"), громаду, свободу, суспільні кляси, корпоративний устрій, соціялізм і його історію в трьох фазах, державу, партії, правительство, природні кордони України (погляд автора оптимістичний в порівнанні з дотеперішними) та свій погляд на близьких і далеких сусідів України, а до її сусідів зараховує він також Німців і навіть Французів. Як на нашого брата родом знад Дніпра, брошура надзвичайно змістовна. Шанує він теорію Липинського, але конкретного Гетьмана не признає. З того можнаб міркувати, що се один з відомих „братчиків". Та се мабуть виключене тому, бо не лає нікого. Взагаліж його брошура визначається дивною мішаниною розумних і наївних помічень і думок. Наш висновок про те подамо на кінці, а покищо передамо дещо зі змісту поглядів автора.

Українське політичне життя — пише Литвиненко — має в собі майже всі можливі течії, та можна їх звести до чотирьох: 1) партії духу марксистського (автор хибно думає, що се і тепер у нас категорія найбільше численна), 2) монархісти, 3) націоналісти, 4) угодові течії. Марксисти відограли в визвольній нашій боротьбі ролю мало хвалебну, вони усипляли волю українського народу до боротьби. Під їх впливом український народ пішов за тими, що обіцяли все, а не вимагали нічого. І тому скоро опинився в неволі. — Український монархізм, що баауеться на суверенного монарха, се явище позитивне і в нашій новітній історії цілком нове. Історично-фільософічна аргументація В. Липинського солідна і має всенаціональне значіння, але мало пояснює наміри хліборобської організації. В 1918 р. на думку автора той рух виказав нерозуміння соціяльних інтересів працюючих мас і зробив ще ту помилку, що не бажав повного розриву з Росією. — Націоналізм міг на багатому силами і досвідом галицькому ґрунті вирости в пишний квіт, але виріс в пустоцвіт. Націоналізм у такій самій мірі не виключає Гетьмана як і комунізм. Провід націоналізму є на поводі у тих, яких він мавби вести. Той провід своєю легкодушною тактикою довів до пацифікації й тисячів селянських жертв, а потому післав сотні фотографій до Союза Народів, де ті фотографії причинилися до насмішок над українським народом і його проводирами. — Щодо угодовства, то воно нормальний наслідок поневолення й завжди існувало у всіх поневолених народів. Коли угодовство має відповідну тактику, то може мати навіть корисні наслідки, але взагалі для нації воно небезпечне, бо угодовство се похила площа і не легко відріжнити тактику від простої зради. — В майбутньому Велика Україна гратиме рішаючу ролю, бо вона кілька разів більша від Галичини і живуть на ній три четвертині українського народу, але ініціятиву до створення політичної організації всенаціонального масштабу повинні взяти Українці в Польщі.

Розклад і асиміляцію українського народу спинило козацтво. Опозиція Січи до Гетьманської столиці Чигирина була явищем прикрим але цілком нормальним, бо Запорожське Військо було легальною правлячою верствою, „партією", яка не виключала існування опозиції. І форма тої опозиції була нормальна: щоб переконатися в тім, вистарчить порівнати її з опозицією серед інших народів тих часів. Ні в анархізмі, ні в розбишацтві козацтво не мало пальми першенства. Навіть спроби повстань і державної зради не є чимсь властивим лише Українцям. Таж і сьогодні в парляментах европейських держав засідають десятки ко-

Правдиво аристократична книжка

6) Під позором уприступнення широким масам земельної власности змагає до якнайдальше посуненого спорошкування землі, до знищення буцімто неусуспільненої всякої самостійної рільної господарки, всеодно шляхотської, великоселянської чи середноселянської. Самовистарчальний і заможний рільник не підпорядкується добровільно тотальній владі бюрократії, бо такий рільник, всеодно шляхтич чи хлоп, чується паном на своїй ниві, він гордий, віддавши державі податок майна і в потребі податок крови, хоче бути свобідний. Але правляча верства не терпить гордого, свобідного, самовистарчального чоловіка, що має довіря до своїх сил і певність завтрішнього дня. Як атенські судді, що не любили „людей високих на 4 лікті". Длятого самовистарчальний рільник мусить бути знищений. Його місце мусить заняти хлоп несамовистарчальний, хлоп спорошкований, хлоп нуждар, який мусітиме бути тихим і послушним слугою окремого відлому урядництва, т. зв. бюрократії кооперативної (спільницької). Тріоболь повинен вистарчити кождому. Двогектаровий хлоп не піде самостійно на ринок зі своїми двома літрами молока або з 50 грамами масла. Такий хлоп мусить мовчати, слухати, приняти кожду ціну, яку йому подиктує кооператива, і годитися на утримання її все більшаючого урядництва, аж поки тому хлопові під тим тягарем хребет не тріснє. І тому бачимо щодня дивне явище, як урядуюча товпа безнастанно голосить, що кооперація (спільництво) се генеральний лік на всі недомагання села, — хоч дотеперішні досвіди казалиб їй радше обережно відноситися до небезпечного приспішування розросту спільництва. Одначе кооперація родить тріоболі... Крім того опанування правлячою верствою окружним шляхом рільничої продукції уможливить тій верстві без дотеперішного опору ведення політики обчисленої виключно на консумента, тої самої політики спихання цін вниз, яку так завзято робила урядуюча товпа в Атенах, а від якої — під натиском (ще не залежних) рільників — нераз треба було відступати бодай на короткий час.

Ліквідація самостійного рільництва на користь кооперативного, безіменного колективу влекшує рівночасно ліквідацію самостійного купецтва, що виходить також на користь спільницького колективу. В краях, де торговля в львиній части опанована чужими, розпаношення спільництва як переходової стадії, т. зн. як далеко посуненого усунення чужих з ринку, може мати рацію істнування. Одначе якби змонополізування обороту на річ колективу мало бути остаточним і незмінним вислідом бюрократичної політики, то требаб собі завдати дуже поважне питання, чи лік і тут не бувби гірший від недуги?

Ділання бюрократичного механізму як знаряддя правління інтелігентного пролетаріяту свідомо змагає до спорошкування, до нівеляції і, коли дасться, до цілковитого знищення самостійних організмів у суспільности все одно, чи се організми господарські, соціяльні або культурні: тут жерело ліквідування приватного, віроісповідного, або національного шкільництва.

Всяка бюрократія мала споконвіку тенденції нівеляторські, егалітаристичні і стандаризаційні, всяка бюрократія має тенденцію уважати людські одиниці за рід зерна, яке державний апарат повинен змолоти на стандаризовану муку. Стандаризація дуже влекшує урядування й увільняє від конечности думання. Та у правлячої верстви наших часів ті нівеляторські тенденції се не тільки механічний наслідок функціонування державного апарату: чути в них якусь пристрасть і якийсь садизм. І якраз се урядуючу товпу наших часів робить подібною до урядуючої атенської черні. Ніщо не справляло більшої приемности атенському геліястові як те, коли він міг доскулити одному з людей „високих на 4 лікті", засудити побідника зпід Маратону, дивитися на сльози Перікля, могти безкарно зашкодити одиницям, яких висшість муситься щодня признавати, — що за роскіш!!! А все те прибране в маєстат надрядної держави (в Атенах говорили „народу"). Здається, що тут ми при жерелі сучасних нам безнастанних викладів про новочасну державу, яка мусить бути сильна, якій невільно урядувати після права, яка признає тільки самі рамові закони і повновласти, себто анархію і самоволю. „Нарід може робити все, що хоче", говорилося в Атенах, і певно не бракувало аргументів оправдуючих ту доктрину.

Доходимо до засадничої ріжниці між урядуючою товпою теперішнього ча-

муністів, які працюють за московські гроші і тільки чекають першої можливости, щоб відкрити кордони власної держави „братній" червоній армії. Український нарід заплатив віками неволі за своє передчасне стремління здійснити ідеальний соціяльний устрій. Подібні помилки, тільки в інших напрямах, робили ріжні народи.

З розвалу Росії, Австрії й Німеччини скористало вісім націй, між ними три словянські, тільки ми не скористали, хоч ми від них більші і не дурніші. Причина: організаційно ми були далеко позаду від тих „дрібних" націй. Отже треба приготовитися до боротьби психольогічно, організаційно, науково, технічно.

Автор „Запорізму" і старається робити се, нпр. тим способом, що в цілях психольогічної підготовки представляє м. ін. розвиток соціялізму в трьох фазах: 1. час соціялізму революційного, 2) період реформізму, коли соціялісти приходять до погляду, що економічне звільнення робітничої кляси можна осягнути легальною боротьбою, 3) сьогоднішний соціялізм, який наближається до думки про християнські синдикати і до того, що не треба руйнувати існуючий суспільний лад, лише треба поправити ужиток, який робиться з капіталу, і що та робота мусить вестися в національних рямках, бо батьківщина більше потрібна робітникові ніж капіталістові. Притім він не розріжняє ріжних соціялізмів, але в такій брошурі при такім ріжнороднім змісті і неможливо се виконати.

Щодо наших сусідів, то автор з симпатією відноситься тільки до козаків (він пише „Казаки"), особливо донських. „Козацтво, пише він, ніколи не зможе скинути ярмо Москви, як Україна не матиме своєї держави, а Україна без вільних і дружніх їй козаків буде відрізана від сходу і загрожена в самому своєму існуванні". Росії він дуже не терпить. Вона, пише, була зразу васальною землею київської Русі, потому складовою частиною Золотої Орди, і наслідків того не позбудеться ніколи. Московські поняття про владу, державу і суспільність се точні копії татарських поглядів. Коли Золота Орда впала, Москва заняла її місце як природній спадкоємець. Ніхто й ніщо не ставило їй перешкод: цеж були ті самі люди, той сам одяг, тіж самі звичаї, одна й таж військова і цивільна організація. Вважаючи себе природною продовжителькою ідеї Джінґісхана в Азії, Москва з часом переконала себе, що вона також єдина законна наслідниця Византії. Початок цьому поклало одруження царя Івана III з Софією Палеольог, племінницею останнього византійського цісаря. Практично ся ідея виявилася в тому, що Москва проголосила себе захистником православія і словянства та вважала себе в праві втручатися в справи инших держав. Петро I европеізував Москву, але тим поклав початок тяжкому непорозумінню, що продовж двох століть підривало самі основи московського життя. Большевицька революція прогнала духа Петрових реформ і жорстоко розправилася з европеізованою верствою російської нації та повернула Москву до її природного евразійського жерела. Але тяжка монґольська хороба, манія величі, не покидає „богоносця": навпаки вона поступає і приймає все більш занепокоюючі розміри. Сьогоднішню Росію не задовольняє вже ні спадщина Джінґісхана, ні панславізм: вона мріє про панування над світом. Провідну думку для здійснення цієї мрії вона знайшла в ідеї боротьби кляс, світовій революції, створенні однієї комуністичної держави, кермованої московським пролетаріятом. Третій інтернаціонал се ніщо інше як змодернізований апарат Джінґісхана для шпіонажі і зовнішної пропаґанди, знаменита в свій час установа, яка дозволяла Монголам з найменшим ризиком атакувати вороже держави, між ними й Україну. Сьогодня Українці всіх верств остаточно порвали з рос. культурою і державністю, не вірять в можливість будьякого співжиття з ними. На якій підставі пише він все те, не говорить.

Щодо Німеччини, то наші взаємини з нею залежатимуть від того, які будуть справжні наміри Німців щодо України. Коли Німеччина навяже дружні відносини з Україною та по мірі сил своїх допоможе їй у зміцненні молодого державного організму, тоді Німці можуть рахувати на симпатію Українців. Коли Німці схотілиб окупувати Україну, щоб на її тілі збудувати велику германську імперію в 250 міліонів жителів, тоді Україна покаже їм, що таке їх підприємство се химера. Хоч сучасне національне відродження Українців молоде, то сама українська нація дуже стара, вона мала вже свою велику державу і Українці борються за її відбудову не на те, щоб проміняти одно ярмо на друге. Щодо Франції то вона для теперішної України в першу чергу військовий союзник Росії, Польщі й Румунії. Нема підстави думати, що в найблищім часі Франція стане для нас чимсь іншим. Говорити, що сьогодні Францію можнаб зацікавити Україною, можуть лише стовідсоткові дурні або запроданці.

Про Анґлію і про англо-саські держави взагалі — автор не згадує.

Про дальші його виводи в слідуючих статтях. Ті виводи п. Литвиненка стають все цікавіші та — не все розумніші...

А. Ч.

су та старими історичними бюрократіями. Ті старі бюрократії стояли фаховістю, наукою і знанням річи, правилом, обичаєм, прецеденсом, вони мали свої традиції і можна було знати, чого по них треба було сподіватися. А сучасна бюрократія необчислима, як колись атенська товпа, бо й вона також товпа. Кермується настроями, не має теоретичного знання, а рівночасно не знає життя і не хоче його пізнавати: отже рішення новочасної бюрократії родяться від випадку до випадку, а її почини в коротких відступах часу зміняються радикально. Нема нічого сталого, нічого трівкого, щодня бачимо звороти на 180 степенів. Така бюрократія не може дати суспільности одної з найважніших користей бюрократичного правління: почуття трівкости, пошани прецеденсу і набутих прав, свідомости сталої конюнктури. Така бюрократія робить необчислимі шкоди галасливою реклямою та безнастанним шарпанням нервів суспільности. Бо і в її нутрі нема нічого трівкого, ні сталого. Вона не має традиції як верства, але не може набрати також індивідуальних досвідів в окремих одиницях, що входять в її склад: не допускають до сего калейдоскопійні зміни, які переводиться що хвилі, а що кілька літ цілковита зміна особового складу. Від міністра аж до возьного самі незнакомі, які знов мусять „впроваджуватися", мусять учитися, експериментувати на живім тілі суспільности. Чи інакше було в Атенах на переломі 5 і 4 ст. перед Христом? І тоді і тепер правління товпи зі всіми наслідками такого правління. (Д. б.).

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ?

Закарпатські Українці припинили переговори з Прагою.

Перша Українська Центральна Народня Рада в Ужгороді оповістила отсей комунікат: „На основі доповіді делеґації (про вислід її подорожі до Праги) сконстатовано, що чехословацький уряд під сю критичну пору, по думці делеґатів, не проявляє достаточної уваги до справ нашого краю й нашого народу та що справа автономії Підкарпатської Русі, помимо всяких проголошувань, не поступила вперед. Тому рішено не вести дальших переговорів і не висилати більше делеґацій до Праги, доки влада не предложить відповідний і конкретно сформулований проект автономії".

Селянські заворушення на Україні.

На Україні вибухли селянські заворушення в Київщині, на Поділлі і в полтавській та луганській окрузі. В ціли здавлення заворушень большевики стягнули великі сили спеціяльних військ ГПУ. В заворушеннях бере участь також робітництво, яке працює в копальнях вугля в Луганському (Ворошиловґраді). Такі вісти принесла аґенція АТЕ, якої вісти не все потверджуються. Тому на справдження їх треба виждати.

Канцлер Гітлер про ЧСР.

Канцлер Гітлер дав інтервю анґлійському журналістові В. Прайсові. „Чехи, заявив Гітлер, кажуть, що не можуть відбути плебісциту, бо на се не позволяє їм їх конституція. Але тасама конституція позволяє 7 міл. Чехів гнобити 8 міл. національних меншин. Колиб Чехи увязнили Генляйна, то я сам стану вождом судетських Німців і дуже хотівби я бачити, як довго після того п. Бенеш бувби в силі проголошувати свої декрети. Маю надію, закінчив Гітлер, що він не оголосить стежного листа, щоб мене увязнити".

Польські війська на границі Чехословаччини.

ПАТ звідомляє: Супроти скалі військових чехословацьких заряджень в прикордонних районах яктакож супроти значного числа дезертирів чехословацької армії, які появляються на польській території — нагляд польсько-чеської границі скріплено спеціяльними відділами охорони пограничча.

Анґлійська опінія в справі Чехословаччини.

Як відомо, найбільший анґлійський щоденник „Таймс" оповістив недавно статтю, в якій радив Чехам просто віддати Німеччині заселені Німцями Судети. На те зачали напливати листи до редакції, які анґлійські часописи все радо оповіщують. Велика більшість читачів „Таймс'у", що пишуть ті листи, висказує свій жаль з приводу такої поради „Таймс'у". Тільки два на 10 пишуть, що „Таймс" має рацію та що годі вимагати від Анґлії, щоб вона висилала міліони своїх людей на смерть в тій ціли, щоб Чехословаччина могла відмовити судетським Німцям тих прав, які Анґлія недавно признала Ірляндцям. Та хоч опінія в тій справі поділена, то „Союз британських комбатантів" оповістив таке письмо до премієра Чемберлена: „В разі потреби, перед якою нехай Бог нас охоронить, Союз наш всі свої сили і засоби віддає без застережень до диспозиції Правительства Його Королівського Маестату". Так поступають сини народу, який варт управляти світом: вони не впираються при своїй „рації", але віддаються під приказ свого Монарха без огляду на те, чи правительство того Монарха зробить помилку, чи не зробить.

Гумор. — Ти не мігби поручити мені якого доброго кравця? — Чому ні, мігби, але не хочу. Я вже раз поручив Юркові доброго кравця і потім мусів наслухатися ріжних закидів і жалів... — Від Юрка? Ні, від кравця.

Опозиція має голос

Визначний жидівський публіцист Бернард Зінґер пише м. ін. ось що з приводу розвязання сойму й сенату: І ось доля діткнула провідника ББ полк. Славка в 1938 році. Ні чужий, ні член опозиції, вірний ученик і приятель марш. Пілсудского, борець проти „чужих агентур" довідався несподівано, сидячи у своїм кабінеті, що перед 5 мінутами підписано розпорядок про розвязання сойму і сенату. В р. 1930 правительство кілька разів перестерігало сойм, вказуючи на можливість його розвязання. В 1938 р. не було ніяких слів, які вказувалиб, що на овиді збираються хмари. Преміер Складковский говорив тепло й сердечно до своїх товаришів - послів. За кождим разом виправдувався, ніколи не погрожував. Маршал сойму Славек вважав свій уряд тільки відскочнею для дальших цілей. Мав йому допомогти у праці маршал сенату Пристор, який чувся діткнений тим, що буцімто не перестерігається конституції в відношенні до нього. Не узгляднюється, що він, маршал сенату, це друга особа в державі. Ніхто не поінформував дещо скорше маршала сойму про сумну вістку в справі розвязання сойму. Мистець конспірації впав жертвою своїх досвідчених товаришів і учеників... Його найближчий приятель, міністр Бек, який йому так горячо ґратулював у дні виборів, не мав ніякої можливости передати ту вістку старому товаришеві боротьби... В дні, коли полк. Славек обняв уряд маршала сойму, всі укриті тертя прибрали отверту форму. Зачалося це від першої заяви у справі візити на Замку підчас обняття уряду і скінчилося на голосним бюлетині в соймовій канцелярії, де в однім реченні було повідомлення, що „маршал сойму відвідав маршала сенату Александра Пристора й маршала Ридза-Сьмігłого". В той спосіб кинено рукавицю всім інстанціям високої ерархії. Було ясно, що се початок, що маршал сойму підготовляється до другої частини повісти, що перемінює сойм в укріплений причілок, де будуть вестися бої за більші завдання. В 1940 р. мав відбутися остаточний бій. В червні 1940 р. мають відбутися вибори президента держави, а сойм бувби закінчив свою каденцію аж у жовтні. При теперішній каденції ясно формулувалися ролі. Маршал сойму мав кандидувати на найвище становище, а маршал сенату мігби користати з усіх привілеїв, які буцімто мав утратити в останніх двох роках. Два старі товариші мали ділати солідарно. Контракція знищила і спараліжувала пляни. Розпорядок про розвязання сойму й сенату зліквідував внутрішню опозицію в режімі... Повстає питання щодо відношення опозиції до виборів. Випливає справа становища Українців у Східній Галичині. Всі партії здержуються ще від висказання своєї думки. Відповідь прийде щойно на другий тиждень. Відозвався тільки Озон, але се організація, в якій чути голос, а не видно людей. Отже дальший перебіг подій у високій мірі залежний від того, що буде в найближчім тижні. Від того залежить дальша акція правительства. По трьох літах партії відзискали знов голос. На них чекають міродайні круги, хотячи побачити їх знов у найближчій майбутности в будинку сойму. Опозиція має голос. На неї звернений погляд міродайних кругів. („Хвіля", ч. 7002).

Розвязання партії судетських Німців

Чеське правительство видало розпорядок про розвязання судетсько-німецької партії. Крім того поліція одержала приказ зліквідувати добровільну охоронну сторожу партії судетських Німців у всіх місцевостях, де вона істнує. „А-Зет", орган чеських соціялістів, звідомляє, що на цілій приграничній полосі Чехословаччини видано заборону носити однострої всім чеським організаціям. Місцеві власти одержали приказ конфіскувати радієві апарати, щоб унеможливити населенню слухання відомостей з заграниці.

Відозва німецько-судетського посла

Провідник судетсько-німецької фракції посол Кундт оголосив відозву до всіх судетських Німців такого змісту: Чехословацьке правительство, опановане політичним натиском короткозорих елементів, які все ще не здають собі справи з поваги хвилі, вважало вказаним припинити діяльність судетсько-німецької партії. Не дайте себе обманити. Сьогодні найважніша річ не те, чи партія й організація будуть істнувати в Чехословаччині, чи ні. Найважніша для нас річ се тільки дальша доля судетських Німців у нашій батьківщині.

Рансімен не вернеться до Праги?

Французька преса, коментуючи положення в Чехословаччині, висловлює здогад, що після останніх подій місія льорда Рансімена вже властиво скінчилася. Мимо того, що льорд Рансімен лишив у Празі свою жінку і своїх співробітників, можна сумніватися, чи по зірванні всяких переговорів між пражським правительством і судетськими Німцями посередництво Рансімена малоб якенебудь значіння.

Перша декада

Перших десять днів тягнення четвертої кляси сорок другої клясової льотерії принесло обильне жниво в формі ріжних вигранх.

Найбільшу квоту осягнули дотепер ч. 60371 і 82310, на які впало по 75.000 злотих. Поділилися ними мешканці Познання і Варшави, з окремим узгляднення вудженарського звання, якого представники п. п. Ян Цалкевіч і Степан Орель одержали по 12.000 зл. кождий.

Вираними по 50.000 злотих обдарувала фортуна переважно грачів зі східної Галичини, а серед них переважали представники учительства і вільних звань.

При нагоді пригадаємо, що головна вигрна третої кляси 150.000 злотих впала на ч. 68.400. Пані Й. Жултовска з Варшави се одна зі щасливих посідачок „пятки" того числа.

Друга з великих вигранх в тій самій клясі, 75.000 злотих, припала ч. 6844. Завдяки тому п. М. Ґольдштайн, швець по званню (Варшава, вул. Міла) одержав разом зі своїми товаришами 12.000 зл.

В колесі ще є виграні по 100.000, 75.000, 50.000 і т. д. злотих, а в дні 23-го вересня буде вильосована головна вигрна — міліон злотих.

Безпосередно потому ввійдемо вже в час першої кляси сорок третої клясової льотерії, в якій шанси виграння будуть таксамо великі як тепер.

Тому що тягнення тої кляси зачнеться вже 19 жовтня с. р., треба завчасу подумати про купно льосу.

Лікарський фейлетоник.

Лікування музикою

В останньому часі кілька американських учених оголосило праці на тему, як музика впливає на життя істот, що стоять на вищому рівні розвитку. Ті вчені спирають свої завваги на обсерваціі зі щоденного життя впевняючи, що істнує тісний звязок між нервною системою й музичними ритмами. Ті обсерваціі очевидно найкраще переводити у великих людських збірнотах, нпр. в американських містах, де міське життя повне величезного гамору і крику. Від автомобільного кляксону і сирени поїзду аж до прекрасних симфонічних орхестр мають американські психольоги, неврольоги й музикольоги величезне поле до нотування своїх спостережень. Вони твердять, що музичні ритми мають деякий вплив на оформлення людської психіки, бо вже нпр. дитина найскорше засипляє при звуках лагідної колисанки Моцарта або Шуберта, в душі старшого слухача шалений ритм Равеля може викликати стан подразнення і нервозности. Музика має дуже великий вплив і на людей умово хорих. Підстава до такого твердження американських учених се факт, що ритм впливає завжди на скоординування психічних чинностей (нпр. звуки марша, коли йде військо), а навпаки аритмія ділає деструктивно і викликує забурення деяких психічних осередків. Повстає ціла низка теорій найповажніших психольоґів і психіятрів. Вони твердять нпр., що істнують деякі ритми, які мають великий вплив на лікування туберкульози (чахотки); ті самі ритми примінені в недугах новотворів не дають ніяких вислідів. Др Гувер з Филаделфії твердить з цілою рішучістю, що є ритми і тонації, які впливають на розвиток сухіт, а рівночасно нищать усякі осередки новотворів. В той спосіб перед новочасною медициною, яка розпоряджає переважно хемічними засобами, а в останньому часі і психоаналізою, відкривається нова ділянка експериментів, примінюваних дотепер у випадках забурень психічних осередків. Стверджено, що шопенівська музика успокоює, може вилікувати з сильного стану подразнення, депресії, зіритування і то значно скорше ніж гидротерапія чи підшкірні впорскування. Один лікар з Бостону перевів цікаві досліди з кількома ґрупами своїх пацієнтів. Флеґматикам і мелянхолікам поручив слухати музики зі скорим і нервозним ритмом, іншим знову, які мали буйний темперамент, поручив слухати творів з повільним і слабим ритмом. Ся метода дала знамениті висліди. Минулого року відбувся в Парижі лікарський конґрес, на якому порушено справу музичної терапії. На конґресі виголошено кілька рефератів, по яких можна сподіватися, що та ділянка медицини має перед собою велике поле до попису.

Нова актуальна книжка

НАБОЖЕНСТВО ДО НАЙСВЯТІШОГО СЕРЦЯ

Господа Нашого Ісуса Христа

підручник для священиків уложив

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Епископ Станиславівський.

Ціна підручника 6 зл.
Ст. 488 великої 8⁰

Книжку можна набути в канцелярії Епископської Консисторії в Станиславові.

Нові видання

Набоженство до Найсвятійшого Серця Господа Нашого Ісуса Христа. Підручник для священиків. Уложив Григорій Хомишин, Епископ Станиславівський. Станиславів 1938. Накладом клира станиславівської епархії. Стор. 488. Формат 24.5×16 цм. Ціна 6 зл. Книжку можна набути в канцелярії Епископської Консисторії в Станиславові.

Божа наука катихизм християнсько-католицької віри на основі біблії для IV кляси вселюдних шкіл одобрений греко-католицьким епископатом. Друге справлене видання. У Львові 1938. Накладом греко-катол. Архіепарх. Фонду у Львові. Сторін 187+5 нпг., формат 14×20.3 цм. В тексті є багато ілюстрацій і пісень з нотами. Ціна 1 зл.

Календар Місіонаря на рік Божий 1939. Річник XXXVI, зладив о. К. Полішко ЧСВВ. Видавництво і друкарня ОО. Василіян у Жовкві. Ст. 141 + 19 нпг., форм. 15.5 × 22.7 цм. Рецензію помістимо.

Володимир Босий: **Монтреаль під знаком України.** (Опис приняття Гетьманського Сина Данила в Монтреалі в днях від 27. XI. до 3. XII. 1937). Накладом Видавництва „Український Робітник" в Торонті, Онт., в травні 1938 р. Сторін 50+2 нпг., формат 15.8×23.1 цм. Відбито в 1000 примірниках для Канади. В книжці є 5 ілюстрацій.

Звідомлення виділу „Кружка Родичів" при державній гімназії з українською мовою навчання в Перемишлі за шкільний рік 1937/38. Перемишль, 1938. Сторін 192+2 нпг. Формат 24×17 цм.

Історичний календар-альманах „Червоної Калини" на 1939 рік. Львів 1938. Накладом видавничої кооперативи „Червона Калина". Ст. 190+33+18 оголошень. Формат: 23×15.5 цм.

Евген Яворівський: **Вождь 100.000-ої армії.** Памяті начального вождя Української Галицької Армії генерала-четаря Мирона Тарнавського. Львів 1938. „Українська Бібліотека" ч. 64 а. Ст. 128. Формат: 17.5×13 цм.

Д. Н. Єременко: **Жизнь в родной Земле.** Прага. 1938 р. Издание автора. Сторін 164, формат 15×21.5 цм. — Се дуже цікавий і страшний образ життя поневоленого козацтва під большевиками. Ціла книжка се одно інтервю з робітником, який поверх 20 літ жив з фізичної праці в Совітах і недавно приїхав до Чехословаччини. Ширшу рецензію подамо. А. Ч.

А. Варас: **„Hrvatska knjizevna kritika".** Ся поважна праця, видана Югославянською Академією Наук, має 335 сторін й обіймає час від р. 1842 до світової війни. Автор не критикує хорватської літературної критики, але оцінює вплив її на хорватське письменство. Праця заслугує на увагу.

Ukrainica! „Atlantis", 10. Jahrgang, Länder, Völker, Reisen, Bibliografisches Institut Leipzig.

Репрезентативний німецький журнал, великого формату (290×210 мм), друкований на крейдовому папері, приносить у числі 1 за 1938 р. статтю „Стара Европа на Закарпатській Україні" „Alt-Europa in der Karpathen-Ukraine". Стаття займає 13 сторін і 19 прегарних фотознимок Гуцульської Верховини м. ін. теж губернаторської палати в Ужгороді. Автор статті Ернест Баргель, знимки Вернера Цаймера. Такої обширної публікації на українську тему ще в ніякому чужинному журналі не було. Не виключене, що збут, хочби мінімальний цих чужих публікацій, де є українка, звернуви увагу чужих видавців і заохотив їх до частішого поміщування українки. Знижена ціна одного примірника „Атлянтіс" 2.40 зол., з пересилкою в Польщі 2.65 зол., за кордоном 2.90 зол. Гроші можна слати переказом або чеком ПКО 506.778 на конто Пром-банку, Львів, Гродзіцьких 1, з дописком „за Атлянтіс". Просяться всі краєві і закордонні часописи передрукувати. 1—1

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

„Бог не вмирає". У статті під таким наголовком італ. часоп. „Ль'Італія" стверджує, що в совітській Росії мимо безнастанних переслідувань вірить і практикує ще около 45 проц. населення. Олена Ізвольська, донька б. російського амбасадора в Парижі, по повороті з СССР помістила у французькому часописі „Еспрі" статтю, в якій на підставі документів стверджує, що сьогодня в Росії церкви і доми молитви, явні або тайні, стали немов оазами, де люди шукають духового відпруження, а люди там пригноблені і страшно втомлені довготривалим терором. Заінтересування релігією в Совітах буде тепер щораз більше. Далі п. Ізвольська стверджує, що між тими одиницями православного клиру, які ще остали, зайшла велика духова переміна в додатньому напрямі. Сьогодня православні духовні в СССР виказують велике замилування до науки, стараються поглибити своє знання, живо цікавляться пресою, словом стали наскрізь Европейцями. Те саме з католицькими священиками, які там ще є. Вони також поглиблюють своє знання, ба навіть студіюють деякі ділянки світських наук як медицину, агрономію, механіку, щоб могли у чомусь помогти своїм вірним, між якими живуть, поділяючи їх щоденні труди і журби.

Головні домагання зїзду польських теольогів у Кракові. На загальнопольському зїзді теольогів, який відбувся недавно в Кракові, поодинокі секції ухвалили низку резолюцій. Подаємо найцікавіші з них: Фільософічна секція домагалася видання польського підручника християнської фільософії, який мігби служити рівночасно студентам богословія і світській інтелігенції. Догматична секція вказала на конечність узглядненя проблем теольогії Сходу. Моральна секція візвала до підпертя пресового фонду в дієцезіях пінській та виленській. Правнича секція ствердила конечність видання джерельних текстів про польське церковне право. Гомілетична секція рішучо висказалася проти реформи польського правопису. Суспільна секція устійнила конечність видання підручника праці в Католицькій Акції для богословів. Вкінці аскетична секція зголосила дві важні резолюції: а) про конечність видання взірцевих, критичних життеписів польських святих і б) про потребу покликання до життя бодай одної катедри польської гаґіографії на одному з університетів.

Висший Інститут Релігійної Культури має повстати в Познані. Інститут вестиме трилітні курси фільософії, апольогетики, історії Церкви, святого Письма, догматики, етики і католицької суспільної науки. Інститут буде відкритий правдоподібно за 2 місяці.

Католицький ротердамський часопис „Де Маасбоде" пише, що усунений Ґестапом німецький епископ Ротенбурґа, мнсґр. Шпроль, покинув Фрайбурґ і замешкав покищо в духовній семинарії в Санкт Петер. Епископ Шпроль знов рішучо запротестував у віртембергському правительстві проти безправного усунення його з дієцезії та постановив далі виконувати свої функції. З тої причини епископ Шпроль не переказав покищо своєї влади ґенеральному вікаріеві дієцезії.

Найстарша парохія в Литві се парохія в м. Давґі. Вона істнує вже 545 літ. В сій місцевости відбулося 21 с. м. свято 550-ліття хрещення Литви.

На університеті в Зальцбурґу скасували теольоґічний виділ. На його місце основано природничий виділ.

В Японії основано новий католицький Чин під назвою Сейбе-Каї, себто Сестер Божої Матери. Характеристична ціха сего чина це факт, що монахині замість габітів (монаших одягів) носитимуть японські строї, щоб мати лекший доступ до японського населення.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГОЛОВНА УПРАВА ВУО (Волинського Українського Обєднання) скликала засідання на 24 с. м. в Луцьку. На порядку нарад справи виборів до сойму і сенату яктакож громадських виборів.

В ХУСТІ на Закарпатті відбувся 18 с. м. конґрес „Української Національно-Робітничої Партії".

НОВА ДЕЛЕҐАЦІЯ американських Русинів (Українців з Закарпаття) має прибути до Праги під проводом п. Секерака, голови найбільшої організації Русинів у Америці „Греко-католицького Брацтва". Нова делеґація не має нічого спільного з Ґеровським. (Ужгородська „Нова Свобода", ч. 76).

НА ЗАКАРПАТТІ чеська жандармерія увязнила дра Івана Рогача, відомого провідника закарпатської молоді. Причина увязнення невідома.

В КИЄВІ увязнено політичного керманича київського ґарнізону Павловського, політ. комісарів Міняйла та Загоруйка, інструкторів Харипова й Кушнарева та ін. (АТЕ).

ПРЕМІЄР СКЛАДКОВСКИЙ усунув несподівано 8 повітових старостів, м. ін. старостів: в Сокалі В. Костоловского, в Жовкві Емерика, в Збаражі К. Стемпеня і в Костополі К. Сераковского. На їх місце іменовані старостами: радник Клімов в Сокалі, рад. К. Слуґоцкий в Жовкві, Е. Коцупера в Збаражі і М. Туровский в Костополі.

ГОЛОВНА РАДА ОЗОН-у в Варшаві ухвалила резолюцію, в якій висловила честь і признання для геройського становища Поляків у Чехословаччині й запевнила їх про солідарність всего польського народу з їх домаганням: здобути повне право самоозначення.

ПОЛЬСЬКІ ЛЕҐІОНІСТИ І КОМБАТАНТИ рішили підперти виборчу акцію ОЗОН-у.

ДЕЛЕҐАТ ПОЛЬЩІ в Союзі Народів Тит Комарніцкий вислав письмо до секретаріяту С. Н., в якім сказано, що Польща не буде компетувати на місце в Раді С. Н. при найблищих виборах.

ПРЕЗИДЕНТ ЧСР др Бенеш написав листа до премієрів Чемберлена і Далядіе. В тім листі (як пише польська преса) просить, щоб великі держави запитались про думку чехословацького правительства, коли будуть рішати про долю ЧСР.

ПРЕМІЄР ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ Годжа заявив, що ЧСР переживає тепер найтящий час своєї історії. Проект плебісциту для Чехословаччини не до приняття.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ВІЦЕПРЕМІЄР Бехіне заявив, що ніяке чеське правительство не згодиться на плебісцит і що плебісцит се найкоротша дорога до війни.

ВИЇМКОВИЙ СТАН проголошено на території цілої чехословацької держави.

З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ втекли до Німеччини десятки тисяч судетських Німців. Се переважно мужчини в поборовім віці.

КОНРАД ҐЕНЛЯЙН, провідник судетських Німців, видав відозву, якою візвав судетських Німців, щоби творили судетсько-німецький корпус добровольців для оборони судетських областей перед Чехами.

ЧЛЕНИ НІМЕЦЬКОЇ АМБАСАДИ в Москві майже всі виїхали до Німеччини з родинами. В Москві остався тільки секретар амбасади Тіппельскірх. Сю вістку принесла шведська преса.

В НІРНБЕРҐУ відкрили нову домівку фашистівської партії для Італійців, які живуть в Німеччині.

АРАБСЬКІ ТЕРРОРИСТИ підпалили зелізничий двірець Артус на лінії Єрусалим — Лідда. На схід від м. Рамлеґ Араби зірвали телефонічне і телеґрафічне получення на великім просторі.

НОВИНКИ

Осінь се час коли належить присилати передплату на слідуючий рік. Передплата прислана на цілий рік скріпляє газету не лише матеріяльно але й морально, бо дає можливість забезпечити їй постійних добірних співробітників.

Микола Бенцаль, визначний український артист і режісер, помер на удар серця в Коломиї 14 с. м. Покійний уродився в Курівцях коло Тернополя 1891 р.

Городське староство у Львові заборонило уладити легкоатлетичні змагання Карпатського Лещетарського Клюбу, які мали відбутися 17 і 18 с. м. на площі Сокола Батька. Заборону мотивувало староство умовинами „прилюдної безпеки"...

У Львові відбулося 18 с. м. посвячення лугового прапору. Се прапор передвоєнної львівської „Січи". Посвячення довершив о. мітрат Базюк, проповідь виголосив о. Іриней Назарко ЧСВВ. Після посвячення відбувся похід вулицями міста на площу св. Юра, де була дефіляда перед новопосвяченим прапором і старшиною Великого Лугу. По полудні відбулися вправи луговиків і луговичок. До вправ стало коло 800 луговиків і коло 300 луговичок в народних строях.

Львівський комітет зимової допомоги зібрав від листопада 1937 р. до червня с. р. 1.451.000 зл., в тім 1.200.000 готівкою і 250.000 зл. в натуралїях. Комітет обслужив 106.000 родин, зложених з чверть міліона осіб. Дітей обслужено 310.000. Пересічна окількість обслужених родин виносила місячно понад 15.000.

В школах середніх і народніх відбудуться с. м. актуальні гутірки на тему поборювання епідемічних недуг.

Міністерство рільництва призначило 1.100.000 зл. на підмоги для селян, яким погибла худоба від прищиці.

У високих школах в Польщі з новим роком введуть деякі полекші в оплатах. Знижка оплат буде торкатися лише тих студентів, які вже кінчать академічні студії та мають здавати останні іспити. Студенти тої категорії, які користають з бібліотек та інших чинитьб, платитимуть половину оплат.

Калуське староство виселило з прикордонної полоси на 3 роки Віктора Сабата, працівника кооперативи в Петранці пов. Калуш. Як причину виселення подало староство те, що В. Сабат був караний одномісячним арештом за протидержавний вчинок.

Нове „коло загонової шляхти" зорґанізували Поляки в Липиці Горішній пов. Рогатин.

Посвячення нових костелів відбулося на днях у Пняках, пов. Калуш і в Сухій Ліщині пов. Станиславів.

Сніг упав при кінці мин. тижня в Татрах. У звязку з тим сильно похолодніло в цілій Галичині.

Гумор. — До готелю заїздить гість і питає прислугу, чи є вільна кімната. — Очевидно. Добродій бажають собі кімнати з ванною? — Якто, ви думаєте, що я тут приїзджаю бодай на рік?...

Гумор. — Ліпше не ризикувати. — Панько купив собі авто. По довгій науці вдалося йому врешті здати шоферський іспит. Вчора стрічаю його в... трамваю. — Друже! Бійся Бога! Маєш авто, право їзди і товчешся трамваєм? — Очевидно! Я тілько намучився, заки одержав право їзди, що тепер боюся його зараз утратити.

Матуральний Курс. Головна Управа Рідної Школи у Львові улаштовує матуральний курс для тих, хто хотівби здавати матуру старого типу. Зголошуватися негайно до референтури шкіл РШ, Львів, вул. Сикстуська 46.

В Павлові бережанського повіту арештували Михайла Комарянського під замітом ведення протишкільної акції.

До Берези Картузької вивезли з Коломиї кравця Н. Біндера і ще три особи з коломийського повіту. Їм закидають протидержавну діяльність.

В Микитинцях під Станиславовом внаслідок хибної будови комину вибухла пожежа в домі Андрія Іванишина, який погиб в часі ратункової акції.

Добромильське староство припинило діяльність читалень „Просвіти" в Лопушниці і Городовичах.

Міністерство освіти впровадило титул „доктора дентистичної медицини" для абсольвентів Стоматольоґічної Академії у Варшаві.

Нова почтова агенція повстала в Устіяновій пов. Ліско.

На 6 місяців арешту з завішенням засудив окружний суд в Перемишлі Юліяна Микиту, громадського секретаря й податкового інкасента з с. Коровники пов. Перемишль за те, що побирав від податників висші податки, як належалися.

Великі маневри польської армії відбулися на Волині. На терені маневрів був також маршал Ридз-Сьмігли.

Чехословацькі власти заборонили мужчинам до 50 літ виїздити з краю за границю.

З Судетів утікло до Праги в останніх днях около 10.000 Жидів. Внаслідок того переповнені всі льокалі, готелі, пенсіонати і навіть приватні помешкання.

В Парижі помер пастор Суле, довголітній посол до парляменту і приятель України.

Одинока дочка Невіла Чемберлена, премієра Великої Британії, пані Стефанія Лойк, повела дочку перед його відлетом до Гітлера в гості. Таким чином Чемберлен став дідом.

Гумор. — У війську. — Чому вояк не повинен тратити голови підчас алярму? — Бо не мавби на що вложити шапки.

Гумор. — Дефініція. — Властиво що то є волоцюга? — Се такий чоловік, що якби мав гроші, то називалиб його туристом.

Признання пп. Михайлові Осінчукові і Павлові Ковжунові артистам-малярам у Львові. Комітет малювання церкви в Калуші складає признання й щиру подяку артистам-малярам пп. Михайлові Осінчукові і Павлові Ковжунові за переведення поліхромії в нашій величавій церкві на память 950-ліття Хрещення України. Роботу виконали Вони так солідно, що вповні можемо їх працю поручити Впр. Отцям Парохам і Церковним Радам. — Калуш, у вересні 1938 р., парох о. Володимир Тисовський вр., члени Комітету: др Іван Сохацький вр., Величкович Яків вр.

Спорт. У пятих зчерги змаганнях за мистецтво львівської окружньої ліґи Україна стрінулася з сильною дружиною Чарних зі Львова, весняним мистцем львівської ліги. Змагання вирішила Україна у свою користь, перемагаючи Чарних 3 : 0 (1 : 0). Метч був д. цікавий та повний напняття. Гра велася ввесь час на високому рівні. Україна заграла цей метч дуже добре у всіх лініях і виграла зовсім заслужено. Друга наша дружина окружної ліги Сян програв знов чергову стрічу з Юнаком, 0 : 3 (0 : 0) таки на своїому грищі. Цю невдачу Сяну приписують слабому складові перемиської дружини. По сих метчах Україна перейшла з 5-ого на 3-тє місце, Сян остав далі на останньому. Перед у табелі ведуть: Юнак (Дрогобич), ВКС (Ярослав) і Україна.

Гумор. — Непорозуміння. — Майбутня теща говорить з гордістю до свого майбутнього зятя: Знаєш, Івасику, що наша Ляся таксамо добре варить, як співає і грає на фортепяні? — Не шкодить, візьмемо собі кухарку.

Гумор. — Похвала. — Шеф до працівника: Овшім, з вас дуже здібний і совісний урядник. Але знаєте, що я найбільше подивляю у вас? Ту точність, з якою ви щодня спізняєтеся до бюра.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Індія говорить.
МУЗА: Малий джентельмен.
РОКСІ: Роберт і Бертранд.
ПАКС: Жінки над пропастю.
СТИЛЕВЕ: Ас кер і ревія Борунського.

ВЕЛИКА НОВИНА...
Всі почитателі Марії-Богородиці зі щирою радістю повитають та приймуть

Перший Марійський Ювілейний Календар-Альманах

НА 1939 РІК.

Богатий змістом, містить він у собі: Церковний Устав Богослужень на цілий рік; статті та матеріяли про ювілей 950-ліття Хрещення Руси-України; 100-ліття канонізації основника Чину ОО. Місіонарів Редемптористів, св. Альфонса; 25-ліття місійної праці-діяльности Редемптористів на українських землях; статті про почитання Пресв. Богородиці, про її Неустанну Поміч; спис місцевостей, де були св. Місії на всіх просторах З. У. З.; цікаві ілюстрації та інші матеріяли повні духовного корму та корисних відомостей. Гарна мистецька обгортка цього Календаря-Альманаху стане без сумніву справжньою прикрасою українського культурного дому. — Се перший в нас того роду календар, що виходить з Видавництва ОО. Редемптористів, за старанням генерального проводу Архибрацтва Божої Матері Неустанної Помочі, найвищої в нас Марійської установи. — Ціна відносно найдешевша: 75 сотиків. — Весь дохід призначений на будову Ювілейного Памятника першої на наших землях церкви Божої Матери Неустанної Помочи, Цариці Руси-України. — Замовляти на адресу: **ОО. Редемптористи, Львів, вул. Зиблікевича 30, або Станиславів, Голуховського 51.** Також можна замовити й Марійський Стінний Календар і Малий Календарець.

Пенсіонат Сестер Служебниць у Трускавці

Близько церкви, вдома є Богослужебна каплиця.

В тім пенсіонаті є смачна і здорова кухня, велика чистота й вигода. Близько до купелів і жерел. Знаменита обслуга. Ціни приступні.

Адреса: Пенсіонат Сестер Служебниць, Трускавець.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/8 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/8 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, неділя, 25 вересня 1938. Ч. 73 (1173)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ПОДІЇ ЙДУТЬ ЗІ СКОРІСТЮ ЛЯВІНИ

Страшна доля Чехословаччини. — Про домагання Польщі й Угорщини. Що станеться з Закарпатською Русю-Україною?

Події незвичайної ваги йдуть з такою скорістю, що рішаючі стають уже не дні, але години. Страшна доля Чехословаччини, опущеної буквально всіми союзниками, стає найяркішим доказом, що значить не полагодити в свій час своїх важних внутрішних справ, до яких в сім часі належать в першій мірі справи національні, і що значить спізнятися з рішеннями. Коли чехословацьке правительство зволікало з полагодженням тяжких предложень Лондону й Парижа тай навіть дало відповідь, яка рівналася відмові, Німеччина заявила, що приняття тих предложень вже неактуальне, бо вона вимагає вже полагодження домагань не лише своїх, а й польських та угорських. Чи до угорських домагань належить також домагання дати Угорщині Прикарпатську Русь-Україну, перша німецька вістка не каже. Колиб се сталося без плебісциту на Прикарпатській Руси-Україні, то булоб се знасилуванням засади самоозначення народів, іменем котрої Німеччина береться до Чехословаччини. Тоді хаос в Европі не мавби вже ніякого стриму й не видно булоб ні одної точки, коло якої моглаб скристалізуватися якась тривка політична система на довшу мету. У справі Закарпатської Руси-України містимо окремо передовицю в сім числі „Нової Зорі".

Мадяри й Поляки у канцлєра Гітлєра.

ПАТ звідомляє з Будапешту: Мадярський премієр Імреді, міністр заграничних справ Каня, шеф генерального штабу ген. Керестеш-Фішер і шеф меншинного відділу в президії ради міністрів Патакі удалися літаком до канцлєра Гітлєра до Берхтесгадену й обговорили з ним і з мін. Ріббентропом справу Чехословаччини. Крім того, як доносить ПАТ, канцлєр Гітлєр запросив до себе польського амбасадора в Берліні Ліпского і нарадкувався з ним у справі ЧСР.

Обурення чеського народу.

Вісти, що союзники Чехословаччини згодилися на її розбір, викликали небувале обурення чеського народу передовсім на Францію й Англію. Кореспонденти французьких і англійських часописів позділмали свої відзнаки зі страху перед самочинними зневагами обуреного народу. Англійці позділмали британські знаки зі своїх авт, з виїмком авт дипльоматів. Один англійський купець, замешкалий у Празі, сказав: „Сподіваюся, що якийсь судетський Німець позичить мені свого прапора зі свастикою: під нею буду безпечніший ніж під англійським знаком". А високий урядник німецького посольства у Празі сказав з усміхом: „Здається, що нас Німців люблять тут більше ніж Англійців". Такі вісти подають кореспонденти польських газет. Нема сумніву, що се знаки заломання престіжу найбільших народів західної культури, що потягне за собою тяжкі наслідки.

Лейбур Парті й англійські ліберали відкинули англійський плян.

Премієр Чемберлен відбув довгу інформаційну нараду з провідниками лейбуристів майором Етлі і Ґрінвудом та з шефом ліберялів Сінклером. Лейбур Партія видала коло півночі відозву під титулом: „Ганебна зрада демократичного народу, що любить мир". Вона домагається скликання парляменту.

Сила національної ідеї.

Як тепер вибухає сила національної ідеї, свідчить отся депеша ПАТ-а з м. Усті над Лабою (по німецьки Авсіґ): У ряді місцевостей Судетського краю відбулися збори німецьких соціял-демократів. На них ухвалено візвати німецьких робітників у ЧСР, щоб ішли за голосом крови та спільно з иншими німецькими земляками приступили до боротьби за самоозначення. В сій хвилі бременній у наслідки, каже відозва німецьких соціял-демократів, витягаємо руки до наших земляків понад клясові противенства й інші ріжниці. В боротьбі, яку ведуть Німці в Чехословаччині, не сміє бракнути німецького робітника, який таксамо як земляки його иших фахів змагає до „великої німецької батьківщини". Згадані збори відбулися ще перед вирішенням прилучення Судетів до Німеччини.

Господарський занепад Ромунії.

П. А. Т. звідомляє: Французький посол в Букарешті зложив візиту ромунському міністрові скарбу в справі заграничних довгів Ромунії. Вони виносять 78 міліярдів леїв. Затягнено їх головно в Англії та Франції. Ромунський вивіз до тих держав упав, отже заграничні довги Ромунії ростуть в спосіб, який безпокоїть. Се тільки питання часу, коли Ромунія муситиме оповістити свою нездібність платити, неспроможність платити відсотки й амортизаційні рати своїх заграничних довгів. (З того показується, що заняття земель чужих народів, між иншим українського народу, не вийшло Ромунії на добро. Не вийде їй також на добро оповіщування про полекші для національних меншин і рівночасне їх гноблення).

Ніколи не було лучшої нагоди.

„Куріер Варшавскі" в ч. 257 приніс передовицю п. з. „Наші завдання в вирі подій". В ній пише м. і.: „Ніколи не було лучшої нагоди, як власне тепер, в зіставленні зі справою судетських Німців, не тільки до цілком слушного порушення справи польської меншини в Чехословаччині, але й до видобуття справи Поляків в Німеччині. І ніколи лучше ніж тепер не зрозумілиб тої справи в Европі". — Безперечно так. І тому така дивна мовчанка, яку тепер зберігають організації української еміґрації в Европі й за морем. Тепер повинні скрізь появитися їх відозви, взиваючі світ, щоб направив кривди заподіяні українському народові. Та мабуть се неможлива річ, коли серед української еміґрації появляються такі писання як брошура „Запорізм", в якій розроблене навіть теоретичне узасаднення тривкої нерухливости нашої еміґрації в Европі. І се називається ще „світоглядом нового покоління"! Присвячуємо сій справі окрему статтю в сім числі.

ПАШУ І ЗБІЖЖЯ, висліди Вашої цілорічної праці і головні засоби на життя, обезпечуйте від огню в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20

Срібна Земля

За долю Закарпатської Руси-України.

У звязку з великою потрясаючою подією, якою обкроєно чесько-словацьку державу, серце кождого члена нашого народу здрігається на думку, яка доля може зустріти Закарпатську Русь-Україну, нашу стару Срібну Землю, давне віно наших княжен з золотостременного Роду Володимира, що виходили заміж на захід. Доля тої землі викликає тепер співчуття скрізь, де живуть Українці, без огляду на партії і симпатії їх. Се один з найтяжче досвідчених відломків великого українського пня і тому слушно названий „Пораненим Братом". Хоч той наш поранений брат до сеї пори не має формальної автономії, то справедливість вимагає признати, що він таки відітхнув у звязку з чехословацькою державою, відітхнув далеко лекше в порівнанні з тим життям, яке мав давніше. Закарпатська Русь-Україна будьщобудь покрита тепер сіткою наших шкіл, має свою пресу і свою підростаючу інтеліґенцію. Отже не диво, що тепер серце кождого Українця дріжить за будучність Закарпатської Руси-України. Вся українська нація однодушно обстоює право на самоозначення тої землі. Право те належиться з природи річи населенню тої землі, нашому пораненому братові, якого рани вже зачали ґоїтися. Він повинен сам знати, де йому в даній ситуації може бути найлучше. Ми можемо висказати тільки нашу опінію, а саме, що комбінація, яку вибрали його представники в Пітсбурґу, не була зла. Показує се факт, що наш поранений брат за останніх 20 літ всетаки прийшов до себе, хоч не одержав досі того, що йому належиться. Думаємо, що по тяжкім потрясенні, якого зазнала чехословацька держава, її рішаючі люди зміркують, що таємниця вдержання бодай теперішнього стану — в повній справедливости супроти відлому великого українського народу на Закарпатті. Се той палець, що вказує напрям рятунку, коли відродиться нова сила нашого народу на сході. Закарпатська Русь-Україна безпосередно межує з українською Буковиною, яка знов межує з великоукраїнськими землями, що тепер під владою Совітів. На тих границях відкриваються перспективи проблємів, які може розвязати середно-европейський силач, коли політичний розум його буде рівний його силі і щастю. Та ніякі комбінації не можуть позбавити права на самоозначення нашого пораненого брата за Карпатами, якому зі щирого серця желаємо передовсім осягнення внутрішньої згоди, бо з тим скріпне його витревалість в сих бурливих днях. Що не зустрілоб вас, — консолідуйтеся в нутрі своїм як діти одного народу, без огляду на назви, яких держитеся! Консолідуйтеся і, коли се там можливе, творіть свій легіон.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ

Запорізм і еміґрація

Як на політичне значіння еміґрації дивиться автор теорії про „запорізм" *)

Українську політичну еміґрацію в Европі, пише він, можна звести до трьох загальних категорій. До першої, найстаршої „зростом і чином", належать бувші міністри, посли, громадські і політичні діячі, генерали й отамани всіх формацій. Се група неодноцільна, вона зложена з людей випадкових, що мало себе знають, і один з другим мало спільного мають.

„Вони прийшли до ідеї української державности зі всіх кінців російського горизонту. Все, що в тій групі було морально вище, вже в перших роках еміґрації відійшло на бік і занялося влаштуванням власного розбитого життя. Продовжували шуміти і робити кар'єру найбільш рухливі, але з загально людської (?) точки погляду найменше вартні елементи, що вже раз і без того завели українську справу до загибелі".

В сих виводах автора що слово то дуже шкідлива неправда, повна зовсім безосновних баламуцтв. Як відомо, „морально вищі" типи не усуваються від публичної праці в тій ціли, щоб „улаштувати" собі власне життя, тільки діється якраз навпаки: морально вищі типи вправді дбають про своїх жінок і дітей та про своє власне життя настільки, щоб не стати жебраками і тягарем для суспільности, але праці для публичного життя не покидають і тим вони якраз вищі від тих інших, які дбають про „влаштування" собі вигідного життя. Це якраз і становить критерій та підставу моральної вищости тих, що не усуваються від публичної праці, їх великої вартости для суспільного життя і для розвитку та сили нації: бо колиб було так, як пише Литвиненко, тоді всі усунулисяб від публичної праці „на доказ своєї вищости", але тоді наступивби загальний розклад, сторошкування суспільности, вона просто переставлаб існувати... Трудно зрозуміти, чому автор проголошує таку дивну теорію: чи се просто наслідок непередумання того, що говорить, чи спосіб, щоб підготовити ґрунт до виступу собі або іншим таким, що по національнім нещастю 20 літ нічого не робили на еміґрації, де мали повну свободу праці, а тепер хотіливб знов виплисти? Самі, з власної волі, чи під впливом постороннїх чинників?

„Другою, численно найбільшою категорією, є Українці всіх зростів і станів, які будучи до кінця вірними національним проводирам пішли з ними на еміґрацію. Великий відсоток в ній складала молодь".

З сеї характеристики виходилоб, що ця категорія в очах автора цінніша від попередньої. Та показується, що ні, бо ця знов категорія, кажучи ясно, дурна (в розумінні автора): всі її спроби наладнати якусь політичну акцію еміґрації та краю ніколи не мали успіху. „Причини невдач, пише Литвиненко, були з а в ж д и тіж самі: організатори перебільшували значіння форми та не розуміли змісту". Виходить, що таки були дурні, бо якже інакше їх назвати, коли ніяка спроба їх нічого не навчила! Та ба, автор дальше закидає їм гірші блуди, хоч і глупота в публичних справах се величезний і невлічимий блуд. Він закидає цій категорії еміґрації крутійство й дурення людей, зарозумілість і неуцтво. На цю ґрупу автор такий лютий, що робить за неї відповідальною всю еміґрацію взагалі (розуміється з виключенням себе). Виглядалоб, що коли вся еміґрація винна, то третя її категорія, що визначаласяб невинністю, вже неможлива. Тимчасом ні!

„До третьої ґрупи, пише пан Литвиненко, належить та молодь, котра або виросла на еміґрації, або ж, виросши на батьківщині, в силу тих чи інших обставин опинилась на еміґрації. Безумовним плюсом цієї молоді є її національна відданість і готовність до праці. На жаль, їй як і молоді попередній, бракує певних позитивних рис, котрих вона, не бачучи прикладів в оточуючому її життю сама в собі виробити ще не встигла. Не дивлячись на це, вона разом з молодю в краю, є тією верствою, котра примушена буде винести на собі весь тягар державного будівництва. До нього молодь по своєму готується (та як? — Ред. „Н. З."), але окремі етапи боротьби були б значно прискорені, якби вона вже тепер зрозуміла всю тяжкість цього завдання і необхідність великої праці над собою".

В сім невеличкім уступі як у зеркалі відбивається ввесь дивний спосіб думання, все не-вироблення чоловіка, що береться до критики, зрештою такої потрібної в публичнім житті! Отже чим властиво ріжниться ся третя ґрупа від тої ґрупи молоді, що її автор згадує в другій категорії еміґрантів, куди зарахував Українців „всіх зростів і станів, які будучи до кінця вірними національним проводирам, лішли за ними на еміґрацію". І далі: „Великий відсоток в ній (в тій другій категорії) складала молодь". Виходилоб, що в тій другій категорії є велика цінність, коли вона до кінця вірна національним проводирям. Тимчасом автор змішав її з болотом, назвавши купою неуків і крутіїв! А третя ґрупа у нього заслужила на ласку, хоч не може на її хосен навести нічого більше як фразу про „національну відданість" (де і чим проявлену?) та „готовість до праці" (на якій підставі пише се автор? Де ті молодші говорили йому таке чи показали?). Тай „критика" тої третьої ґрупи таксамо дивна. Бо відки автор знає, що та ґрупа не розуміє тяжкости свого завдання? А як знає, то чомуж нам того не каже бодай у двох-трьох реченнях? Сеж булоб одно з найбільш цікавих і важних місць цілої його праці. І відки він знає, що в тій ґрупі нема зрозуміння необхідности великої праці над собою? А коли справді нема тих двох важних річей, то як можна говорити, що вона „буде примушена винести на собі весь тягар державного будівництва"? Хтож її примусить до того? Таж се бувби чоловік або чинник несповна розуму, якби взагалі брався примушувати до т а к о ї праці ґрупу людей, якій державне будівництво ані снитися не може, коли та ґрупа не розуміє ні важкого завдання, яке в тім криється, ні необхідности великої праці над собою!...

Не дивота, що таки безпосередно по тих баламутних виводах автор резигнує з усякої серіозної національної політичної організації на еміґрації, чи навіть не тільки серіозної, а взагалі з усякої, бо пише так: „Національна політична організація може повстати лише там, де є реальні дані для її трівкого існування: в с а м о м у к р а ю".

І знов стає перед нами ряд питань при такому способі писання: Чи автор має на думці якусь одну, означену національно-політичну організацію, чи може загальну, яка обіймалаб всі інші, або бодай якусь дуже значну частину нац. політичних організацій? Бо на ст. 49 пише він таке: „Наші сорок пять міліонів українців стануть реальною силою тільки тоді, коли к о ж н а (!) одиниця навчиться відчувати і діяти як свідома частина одного цілого, коли вона буде одночасно і в однаковий спосіб реагувати як на акцію ворожого світу так і на чергові завдання внутрі національного життя". (Річ ясна і певна, що такого дивного стану нема, не було й не буде в ніякій нації на світі, бо такий стан просто неможливий, щоб „кожна" одиниця була діяльна як свідома частина цілого).

А далі: що властиво значить „трівке існування" якоїсь організації? Кілько літ чи десятків або соток літ треба витримати, щоб автор назвав організацію „трівкою"? І чому він думає, що тільки в краю є реальні дані до трівкого існування організації, а на еміґрації нема таких даних? Сеж очевидна неправда: бо триває напр. жидівська організація на еміґрації вже грубо поверх дві тисячки літ (Жиди розсіялися по світі ще значно перед зруйнуванням Єрусалиму Титом). Чи се може не трівка організація на еміґрації? Адже перетрівала вона і єгипетську державу і вавилонську і римську і цілий ряд грецьких держав, між ними і дуже культурні та великі, перетрівала ряд германських, словянських і монґольських держав, перед якими трясся ввесь відомий тоді світ. Дай Боже нам такої трівкости в краю, як її жидівські організації проявили на еміґрації. Або ірляндські (айришські) організації! Сотки літ витревали на далекій, заморській еміґрації, все памятаючи про боротьбу Рідного Краю. Або старі грецькі організації. І пощо то плести нісенітниці про те, що мовляв тільки „в самому краю" є „реальні дані" для трівкого існування нац. політичної організації... Трівкість організації не залежить ні від місця, де та організації є, ні від числа людей, тільки від я к о с т и людей, від їх моральної чистоти, сили, серіозности та здібности до жертвенности і до саможертви.

Змагання до лучшої якости і моральної чистоти особливо людей розсіяних на чужині не дасться й подумати без релігійности і то справжньої релігійности, про яку автор у своїй брошурі навіть не згадує. Ось тут причина того почуття цілковитої недостачі організаційної вартости й навіть недостачі почуття можливости якоїнебудь трівкої організованости, яке проявляє автор „Запорізму". Та що він може сказати про с у ч а с н у справжню зорганізовану релігійність нашої еміґрації в Европі (говоримо про ту еміґрацію, про яку він пише, себто про наддніпрянську)? Як вона проявилася за 20 літ? Давний „запорізм" мав у собі ту релігійність, боровся за неї, тому й зазначився в історії свого народу. Се друга річ, що навіть його зорганізована релігійність попала під чужі впливи і стала знаряддям московської політики в цілі зруйнування самого „запорізму". Одначе та релігійність у нього була. А в його „інтеліґентних" нащадків на еміґрації її або зовсім нема, або така никла, що нема навіть про що й говорити. Недостача її зовсім рівнозначна з недостачею к о р і н н я, з якого все виростала і все буде виростати всяка трівка сила. І тому автор „Запорізму" слушно відчув і слушно висказав, що ніякої трівкости не можуть мати організації української европейської еміґрації. Він помиляється тільки щодо причини неможливости тої трівкости: та причина виключно в браку справжньої релігійности, яка знайшлаб собі зорганізовану форму, а не в тім, що люди опинилися на еміґрації.

Без правдивого релігійного підкладу неможлива й трівка політика, хочби мала до розпорядимости навіть велику числом військову силу: вона і ту силу розгубить і нічого трівкого по собі не залишить.

Десять людей може на чужині створити таку сильну і трівку організацію, яка може заважити на долі цілих народів і культур — і навпаки: десять міліонів і навіть більше нездарних людей в „самому" краю буде без значіння і навіть розплинеться не знати куди, коли між тими людьми не буде таких, які малиб релігійну ідею, зналивб виразно, чого хочуть в політиці, мали плян ділання, були в згоді й постійнім контакті між собою та були здібні до організованої праці й жертвенности. Тут рішучо ні причім еміґрація й Рідний Край. Може еміґрація навіть вигідніший ґрунт для трівкости організацій: се залежить тільки від якости людей.

Подібно як брак справжньої релігійности виключає трівкість всякої суспільної і державної організації також нади-

*) Гл. першу статтю п. з. „Запорізм" в 72 числі „Нової Зорі".

живання релігії до політичних цілей. Доказав се російський царат, що силою „навертав" на православіє й обернув своє духовенство в поліційних спільників і доносників. Се головно зруйнувало силу тої величезної держави. І взагалі всяке надуживання релігії страшенно мститься, бо як поліцаї не можуть бути місіонарями, так духовні не можуть виконувати „казьоних" функцій поліції, ні навіть мовчанкою покривати поліційні надужиття, а коли вони се роблять то приготовляють певну смерть режімові, а може й суспільности, серед якої живуть і грішать.

Двацять літ доходить від часу, коли українська еміграція розсипалася по Франції та інших краях Европи. І щож вона осягнула під політичним оглядом крім цілковитого розсварення та почуття такої безсильности, яке нам змалював у своїх поглядах автор „Запорізму"... А якби серед тої еміграції знайшлася була хоч мала група справді релігійних людей, яка за той час булаб занялася нпр. будовою церкви в Парижі, то сегодня булаб там тверда кріпость наша і на тлі тої кріпости булиб зарисовані також здорові підвалини політичної організації. А так є квиління про безвиглядність тріжкої організації на еміграції. Коли деревина в саді потребує старанного плекання, бо інакше дичіє, то ще більшого і дбалішого плекання потребує дух людський, а ніщо крім релігії не в силі йому дати це. Ще тепер моглаб наша еміграція переконатися про правду сього.

Про дальші справи, порушені в „Запорізмі" напишемо в слідуючих статтях.

А. Ч.

Сензаційне інтервю зі Сталіном

Ромунський часопис „Романія" оголосив інтервю, що його перевела княжна Радивил зі Сталіном для одного англійського часопису: „Совіти, заявив Сталін, не бояться ніякої війни. Як довго в обличчі історії відповідаю за совітську державу, так довго буду змагати до її великодержавної політики. Гітлер знає про те докладно. І саме з тої причини не відважився досі на інвазію в Чехословаччину, як се безкарно зробив з Австрією. Гітлер знає, що в разі колиб це зробив мусівби протиставитись збройній силі Совітів. Вождь Третої Німеччини не такий наївний. Він вправді бажає собі союзу з нами, але Совіти не бажають собі союзу з ним. Російська держава доволі сильна, щоб могла себе оборонити. Совіти бажають мира і далі будуть підтримувати всякі мирові заходи. Росія проти кождого збройного конфлікту. Але в разі нападу матиме доволі сили до контрофензиви. Совіти вірно додержать усіх своїх зобовязань супроти тих заграничних держав, з якими їх лучить союз приязни. Росія це сила, з якою Третя Німеччина мусить рахуватися. Гітлер знає, що зудар зі совітською Росією принесе загладу III-ій Німеччині". Веселе інтервю.

Три точки лондонських постанов

На підставі інформацій з ріжних жерел можна ствердити, що в ухвалах лондонської конференції містяться слідуючі точки: 1) Згода Англії і Франції на прилучення до Німеччини чехословацьких округ, замешканих виключно Німцями; 2) надання прочій частині Чехословаччини федеративного устрою; 3) гарантія нових границь Чехословаччини Англією, Францією, Німеччиною й Італією і всіми державами, які межують з Чехословаччиною. Плебісциту зовсім не булоб. Вся процедура малаб бути сперта на вислідах останніх комунальних виборів. Влучені булиб до Німеччини ті округи, в яких більше ніж 75% німецького населення, а ті округи, в яких німецьке населення вагається між 50 і 75%, одержалиб кантональну автономію. Ті самі критерії приминилиб у відношенні до инших меншин.

ОГЛЯД ПРЕСИ

На сокальськім кордоні

„Діло" в ч. 208 принесло отсю інформацію: „Замість до Почаєва попав до арешту в Радивилові 10 с. м. п. Роман Чолій. Він того дня виїхав зі Львова до Почаєва, везучи з собою видання релігійного змісту, звязані з 950-літтям хрещення України-Руси, а саме ювілейні образи, молебні, тощо на суму 833.20 зл. Це все мав він доставити до Почаєва на час великих дводенних відпустів, що відбулися там 10 і 11 с. м. В Радивилові задержав його на зелізничній стації відділ поліції, забираючи його з собою на поліційну станицю. Підчас стягання протоколу Чолій довідався м. ін., що хто хоче їхати на Волинь, мусить наперед зісти міх соли, бо не передумавши добре свого кроку не можна туди вибиратися. Дальше на завваги арештованого, що він везе з собою легальні видання і до того ще релігійного змісту, відповіли йому, що те, що в Галичині легальне, на Волині може бути конфіскованe. По переслуханні замкнено п. Р. Чолія в арешті. По двох днях випустили арештованого, але затримали товар, який він віз з собою, кажучи, що книжки відійдуть до староства. При цьому слід зазначити, що не зважаючи на домагання арештованого не видано йому ніякої посвідки на забрані книжки".

Демократія і диктатура

Соціялісти з табору II Інтернаціоналу розвели на Заході велику дискусію про демократію. Заки ту дискусію насвітлимо з нашого становища, подаємо деякі голоси. І так у 274 ч. с. д. тижневика „Наєр Форвертс" появилася на сю тему стаття Фрідріха Штампфера. В ній сказано м. ін.: „Демократія се наша ціль, але її не все можна осягнути демократичними способами. Тому диктатура як средство до оборони, або здобуття демократії се проблема. Сегодня здається вже навіть комуністи загально зрозуміли, що варт оборони кождий шматок демократії, де він іще в світі істнує. Та де задушили останки демократичного життя і де все обхопило смертельне задубіння деспотизму, там уже неможлива боротьба за демократію демократичними способами, бо там уже нема права, а є тільки насильство. Від деспотії шлях до демократії провадить лише через революцію й горожанську війну. В часі війни не можна здійснювати засади, бо тоді треба боротися з ворогом. Щойно по перемозі можна думати про здійснення засад. Тому соціялісти бажають перемоги червоної Еспанії, хоч знають, що там нема ні свободи преси, ні самоозначення. Тому святкуємо велику французьку революцію, хоч знаємо, що за Робеспера було у Франції менше свободи ніж за короля Людвика XIV. Чи се противорічча? Ні! Бо велика революція хотіла здобути і здобула більше свободи для людей, ніж її було передтим і подібну ціль має червона Еспанія... В кождій революції є проблема переходу в нову легальність. Революція 1918 р. (в Німеччині) булаб інакше скінчилася, якби бодай всі соц. демократи мали один погляд на її ціль. Тимчасом ліві с. д. протиставляли „диктатуру пролєтаріяту" бороненій правими с. д. „буржуазній" або „формальній" демократії: через те противенства в нутрі с. д. загострювалися аж поки не наступив упадок республики взагалі. Сегодня вже всі ми признаємо, що її варт було боронити. Се зовсім инше питання, чи переходово не булаб її лучше оборонила диктатура республиканців. Ми найостріше протестуємо проти погляду, немовби в СССР все було досконале і гідне наслідування. Так треба дивитися на справу відношення демократії до диктатури, тоді матимемо голови свобідні до праці над важнішими хоч і труднішими справами".

Закривані проблєми

У 259 ч. виленського „Слова" появилася під таким наголовком стаття Константина Шихонского, в якій м. ін. читаємо: Діймаючу научку дала Німеччина „великим демократіям" Заходу. Оперуючи женевським аргументом самоозначення народів довела до побільшення своєї території і здобуття в Европі такого авторитету, що гордий британський міністр товчеться літаком з Лондону до Берліна, щоб узискати авдієнцію у канцлера Гітлера. В Німеччині всьо робиться явно. Нема малих тайн, бо є великі проблеми. Величина автострад таксамо певна як і те, що масло їсться у дрібних порціях. Важні політичні потягнення, точні дипльоматичні кроки ставить сьогодня перед очі товпам народу, зібраним у Нірнбергу, чоловік, який перед літами не мав що їсти у Відні. Ся велика явність се могутність III-ої Німеччини. Отся погорда тайни замикає уста противникам. Кождий знає, до чого змагає його нарід, і через те почувається до відповідальности. Так виглядає тоталізм, консолідація, велика скаля потягнень. В Німеччині в одній хвилині паде клич і всі зачинають змагати до його здійснення. Се діється на очах остовпілої Европи. Політика совітської Росії се політика великих тайн. Товпи, що не розуміють призначень, і чорні казамати ГПУ. Зявляються сильвети провідників, сильвети таємничі, без обличча. Сутінки підпольної закордонної праці комінтерну, себто шпигунських станиць СССР, східня тайна, помотане, трудне положення. І ті Совіти таємниць, в яких явні тільки трупи, що лежать покотом під стіною, ті Совіти кидають свої таємничі полки до Еспанії, до Китаю, будують таємничі летунські бази в Чехії. Проти кого буде боротися та держава, чи матиме аргументи згідні з ідеольогією Союза Народів, в якому засідає її представник? Чи іронічному вільсонуванню Гітлєра протиставить рівно явний аргумент завоювання? Ні. Аргументи Совітів будуть укриті за заслоною „боротьби кляс", будуть брехнею про гуманність і демократію, про щастя робітника. Велика тайна за великими заслонами — ось суть, тактика і політика СССР. Одначе вітер історії шарпає щораз більше ті заслони. Сьогодня є річи важніші ніж Озон, одначе в Польщі завжди втискається великі проблеми під витоптані диваники особистих боїв і помпатичних заяв. В мутній воді розгривок за посади і підмоги топиться те, до чого треба змагати. Можна урядити свято жнив з кількома тисячами звезених хлопів, та ніхто не обманює себе, що се не нірнбергський „Партайтаг". Не буде тої щирости, тої сили! Анемічні зїзди Озону, описувані деревляною мовою урядової агенції се не живе слово людини на трибуні, що своїх промов не читає з карток! І притім ся тайна, тайна! Тайна набундючених магів, яким здається, що вони мають одиноку рецепту. Культ мірнот, які вигідніші, культ найлекшого шляху, незнання людей, перевага тактики над ідеєю.

Спорт і християнізм

Недавно появилася цікава книжка відомого французького письменника Анрі де Монтерлян'а про життеві і моральні вартости спорту. У звязку з тим, що живемо в столітті спорту і що добре понятий спорт повинен бути згідний з християнськими засадами, як писала „Ля Круа" з 1. IX. с. р., подаємо кілька думок згаданого автора: „Ніхто розумно думаючий не буде оспорювати життевих вартостей поміркованого спорту. Тілесні вправи мають додатній вплив на нормальний організм: скріпляють мязи, успокоюють і зміцнюють нервну систему. Такий спорт впливає водночас додатньо і на характер: сталить волю, виробляє точність, докладність і систематичність. А в збірних вправах виробляє карність, словність, почуття чести і совісність. Треба також взяти під увагу суспільні вартости спорту: він підносить суспільне здоровля, поглиблює тугість і збірну солідарність даного краю, що дбає про фізкультуру своїх громадян... Моральні суперечности повстають щойно тоді, коли спорт стає знаряддям спекуляції і брутальним засобом до подразнення низьких інстинктів... Культура тіла не може бути цілою культурою, тільки її частиною. Сила мязів і високий спортовий рівень не конче свідчать про високу вартість характеру і людяности. Пересадний спорт небезпечний для здоровля. Крім того істнує ще інша небезпека моральної натури: фальшиво понятий спорт легко веде до натуралістичного і нехристіянського погляду на світ. На чоло людських завдань висувається тіло, а культура тіла переходить у культ тіла і практичний матеріялізм зі всьою його плиткістю та поверховністю. Крім гімнастики тіла слід управляти гімнастику духа, коли духова культура не має понести завеликих втрат і шкід".

Біжучі рахунки,
безготівкові розплати (чеки й перелнви),
вклади (звичайні, вінкульовані, à vista в золоті),
дрібна ощадність,
скуповування цінних паперів,

ПРОМ-БАНК

Львів, Ґродзіцьких 1/І. тел. 292-15 і 200-15.

інкасо, доміціль, есконт векслів,
інкасо рат, післяплат,
оборотовий кредит,
організація промислових підприємств.

ОСИП НАЗАРУК

ЗА СОКАЛЬСЬКИМ КОРДОНОМ

З подорожі по Волині і Холмщині.

Найсильніше враження мого життя.

Я прочував, що незабаром зазнаю якогось дуже сильного враження. І тому немов автоматично виринали переді мною особливо сильні враження мого дотеперішнього життя.

Найсильніші враження цілого мого життя аж до сего часу, зі всіх вражінь, які лучаться з вищим думанням (то значить не з таким, яке дотичить виключно особистих справ), зазнав я на Холмщині, в самім Холмі, у 32-ім році мого життя, літ тому 23.

Перегляну ще раз уважно всі виїмково сильні враження свої того рода, виключаючи любовні і взагалі особисті.

А вагони так стугонять, а пил так завіває аж до них, бо частина Холмщини піскова, хоч вся вона урожайна. Порох такий, що на платформі встояти трудно, бо вітер мече ним в очі. Примикаю їх, а спомини про сильні враження ще виразніше виринають переді мною.

Дитиною був я дуже непосидющий. Було се в гімназії, яка ще тоді містилася в старім монастирі ОО. Василіян, але була вже державна і в руках світських професорів, переважно Поляків. Один з них, професор С., молодий, гарний, елегантний (він уже не живе) вчив латини і греки. Був се добрий і благородний чоловік, як побачите і з сеї пригоди з ним, але любив грати в карти, нераз цілими ночами. А як зграв ся, то приходив рано до гімназії невиспаний і в недобрім гуморі. Тоді дразнило його щонебудь і він давав злі ноти. А ми тоді зачинали йому стукати ногами і лавками в долівку, з чого в горячі соняшні дні підіймався неймовірний порох. Отже одного такого дня стукали ми особливо завзято, тому й курява піднялася дуже велика, бо був се старий будинок, хлопців у клясі було багато, а сторож не дуже пильнував чистоти. Професор С. кілька разів ходив поміж лавки, тоді ми затихали. А як він тільки виходив зпоміж лавок, або віддалювався в інший перехід між лавками, стукання і гриміт зачиналися наново. Він грозив, потому просив, щоб ми успокоїлися. Не помагало, бо ми постановили стукати йому цілу годину. Нарешті він пустився на хитрість. Став на катедрі і каже, щоб організатори того „руху" призналися добровільно. Ніхто не дурний признатися. Тоді він в пересердю крикнув:

„Wschodnia hołota!..."

Я знав і до того часу, що я Українець, чи — як тоді говорилося — Русин, знав я, що Русини живуть на схід від Поляків, знав я також, що між тими народами здавна відбувається боротьба, навіть читав уже дещо про ту боротьбу. Розуміється, я ставав у серці своїм по стороні свого народу й навіть на думку мені не приходило, що можна не ставати по стороні своїх у боротьбі. Розумів я, що Поляки належали до упривілеєних, але мимо того всего не мав я до того часу нагоди відчути в серці своїм якусь особлившу гіркість у відношенні до них. Аж ті два слова образи, обиди діткнули мене до живого. Я відчув якби вколення в само серце. Не легко сказати, чому. Правдоподібно головна причина того сильного враження була та, що якраз той професор все поводився тактовно супроти нас і тому так заболіла обида власне від нього, власне з його уст. „Отже навіть він!..." Я встав, ні, я зірвався на рівні ноги і голосно та виразно сказав: „То я належав до організаторів того стукання!"

А мав я тоді за моє попередне поведення загрозу, проголошену самим директором гімназії, що вилечу зі школи за найменше. Я се добре памятав і памятав се професор С., бо він був господарем нашої кляси. І мимо того я не числився з наслідками мого признання. Я почувся в глибині серця свого репрезентантом тої ображеної „східної голоти", немов борцем якогось окремого колєктиву, покликаним і немов зобовязаним до якогось спротиву, до якоїсь відповіди на ту обиду. Памятаю ще, як я оглянувся по товаришах Русинах, чи хтось инший не встає. Та не вставав ніхто і було тихо. Затихли також наші товариші Поляки й Жиди очікуючи, як ми зареагуємо на ту очевидну обиду. Ну і тоді я встав. Памятаю також, що мав я в нутрі якесь почуття не тільки зухвалости, але й сили, репрезентативної сили, немов якогось улєгалізованого заступства якогось колєктиву. І відчував я ще не ясно, але доволі сильно, що в тій хвилі рішалося щось важне в моїм житті.

Хвиля тиші. І залунало: „Сідай". По тоні і по всім було видно, що професор не зробить ужитку з мого признання. Був навіть задоволений з моєї відваги. Вся кляса зрозуміла благородність його поведення й успокоїлася відразу — й на завше. Ми вже ніколи більше не стукали йому на годині, навіть як приходив злий по невиспаній ночі і програвши в карти, що ми очевидно докладно знали, бо було се в невеличкім місті, де служба розносила миттю все, що сталося. Ми всі уважали відтоді професора С. благородним чоловіком. І досі таким лишився він у моїй памяти. Але річ ясна, що він скристалізував у мені немов якесь обовязкове почуття заступатися скрізь за ту ображену „всходню голоту", де тільки діткнуть її. Те саме почуття внутрішнього болю відзивається в мені й тепер, коли я вже добре увійшов у шестий літ десяток і перечитаю напр. про „меншевартність Словян". Хоч признаю в душі, що вони ще не вироблені, наївні, мало робучі, несистематичні і т. д., але болить мене такий закид і підбадьорює до якогось спротиву, до якогось ділання, щоб ми не були такі.

А другого дуже сильного враження, звязаного з витворюванням мого світогляду, зазнав я тоді, коли — також гімназистом — перший раз в житті самостійно, то значить сам один, без ніякої опіки, їхав зелізницею й доїхав до Станиславова. А що між поїздами мав я довшу перерву, то з зелізничого двірця пішов я до міста і допитався до нашої катедри. Була отворена і я увійшов до неї. Бачив я вже потому багато замітних святинь і галерій образів, але не памятаю, чи було де щось опісля таке, щоб аж так поділало на мене, як поділали тоді ті поважні образи святих у темряві й золоті. І щось тоді кристалізувалося в молодечій душі, сам не знаю, що властиво, але напевно кристалізувалося. Щось релігійне і щось культурне і знов можна сказати щось таке, що відріжнює нас як окремий колєктив, відріжнює від віків, і що все наново переживають ряди поколінь тої самої спільноти, одні сильніше, другі менше сильно, інші взагалі не здаючи собі ніякої справи з того, що входить в їх душі. О, малярі й будівничі повинні дуже старанно працювати над ділами рук своїх, бо вплив їх маюуть у такій мірі переважає над впливами інших мистців, у яких орієнтаційний змисл ока переважає над слухом і нюхом, над смаком і над дотиком.

А третього дуже сильного враження того рода зазнав я, коли перед великою вікою вперше приїхав до Києва і почав оглядати його стару культуру, його церкви и монастирі. Тоді душа розворушилася немов до самого дна. Та не буду довше спинятися над враженнями з Києва, бо вони збереглися у мене на письмі (так як тоді я їх списав) і колись їх видам.

А четверте дуже сильне враження зробив на мене вид моря, коли я його вперве побачив. Рахую його до вражінь пуоличної натури тому, бо воно зі всіх природних вражінь найбільше вчить і про велич Сотворителя і про звязки між народами та виробляє патріотизм через найосновніше зіткнення чоловіка з чужим йому оточенням.

А пятого дуже сильного враження, чи радше великого ряду дуже сильних вражінь публичної натури зазнав я тоді, коли „вібухла Україна", як кажуть наші селяни, то значить, коли повстала українська держава за нашої памяти. Особливож зі всіх тодішних вражінь зворушила мене була глибоко хвиля, коли я в Києві обняв уряд шефа преси і пропаганди та коли до моєї кімнати на Хрещатику ввійшла представлятися значна числом група урядовців ще старої царської цензури, просячи, щоб їх не звільняти з посад, а вони служитимуть новому правительству таксамо вірно як служили попередньому. Нема сумніву, що моє становище супроти тих людей, яке мені передтим ніколи і в сні не приснилося, було в міцнім звязку з тим репрезентативним відчуттям обиди ще дитиною, але рішила про можливість такого перевороту та кров жовнірів наших, що стройними рядами йшли по смерть і по рани. Рішили про те, що взагалі була можлива своя влада, головно Галичани, бо свідомість серед них була найбільша, але властиву вартість має не та свідомість, що „все знає" і „про все може говорити", тільки та свідомість, яка недоступна для чужої хочби найздібнішої агітації.

І власне таку, найціннішу, свідомість мало Галицьке військо: до нього не чіпалася большевицька агітація. Все те в тім моменті входу чужих цензорів перевалювалося мені через думки і робило на мене сильне, дуже сильне враження.

Та не в Києві судилося мені зазнати найсильнішого враження з часів великої війни, а в розмірно невеличкім і зовсім тоді спокійнім місті Холмі, на горі, де стоїть наш старий храм катедральний. Тоді була зима і пусто було на горі Данила, Романового сина. Я спеціяльно приїхав з Володимира Волинського, щоб відвідати ту гору і катедральний храм на ній. Уможливив мені се одностріл австрійського салдата і „маршрута", жовнірський подорожний листок, виставлений станицею УСС (Українські Січові Стрільці були тоді частиною австрійської армії). В будівлі, що була напроти катедральної церкви, по другій стороні великого подвіря, стояла тоді команда німецької, германської армії, котрої саме, не памятаю вже. Мені ніяково було входити туди, але подумав я собі: „Хто зна, чи коли вдруге доведеться бути в сій столиці Данила". І я пішов просити, щоб мені дозволено оглянути катедру. За хвилину пруський солдат з ключами в руці провадив мене до катедрального храму короля Данила, одного з найбільших українських монархів. Опис моїх тодішніх вражінь виготовив я зараз по повороті до своєї кватири у Володимирі Волинськім та вислав його до друку, до „Вістника Союза Визволення України", що тоді виходив у Відні. Скористав я з нагоди, що до Відня їхав знакомий підстаршина, дуже інтеліґентний з природи Жид, що служив у канцелярії полку, стаціонованого у Володимирі й дав я йому мій скрипт, — а він загубив його! Я дуже жалував того загубленого рукопису, але відтворити своїх вражінь удруге я вже не міг. Сьогодня я вже тільки дещо можу сказати про ті враження. Так небагато, аж дивно мені самому: бо се були найсильніші мої враження аж до сего року. (Далі буде).

Політика Анґлії

Чому Велика Британія показалася така уступчива в судетській справі?

Варшавський „Наш Пшеґльонд" у ч. 8595 приніс статтю п. з. „Велика Британія вже не панує над морями", взяту з заграничного органу, якого імени не подає. Зміст статті такий:

Говорячи про можливість війни (якби не прийшло до порозуміння в судетській справі), треба памятати про воєнні фльоти Німеччини й Італії. Вони передовсім старалисяб перетяти шляхи Англії на Океанах Індійськім і Великім, над котрими положені найважніші кольонії Анґлії. Се річ дуже правдоподібна, що по стороні Німців та Італійців сталаб і Японія, яка дуже скріпилаб їх силу на морі. Італія вже приготовляється до тої боротьби. Її сицилійська баріера, що перегороджує Середземне Море, так тепер скріплена особливо фортифікаціями на острові Пантелярії, що ніяка фльота світа не в силі повалити ту баріеру, оточену багатьома летунськими і морськими базами. Одначе загрожений також шлях Англії довкруги Африки, бо Німці всадовилися на островах Атлянтійського Океану, що належать до Еспанії й Португалії. Німецькі укріплення там ще не готові, але небезпеку видно вже виразно. А знов Японці заняли острови Пратас на полуднево-китайськім морі і Чепео, 32 км. від Гон-Конґу. Таким чином усадовилися вони на водах, які досі опановувала Анґлія. В разі війни також з Японією, Анґлія мусілаб вислати туди 75% своєї фльоти. А не треба забувати, що Анґлія не має нафти у себе, тільки спроваджує її з дуже далеких сторін: з Венезуелі, з Персії, з Іраку, з Індії, та з голяндських кольоній. Колиб вибухла війна з „трикутником" (з Німеччиною, Італією і Японією), Анґлія не дістане нафти з Азії, бо Німці й головно Італійці замкнулиб їм шляхи через Середземне море, а їх великі підводні судна чигалиб на анґлійські транспорти нафти також на шляху довкруги Африки. Отже лишиться їй тільки нафта з Америки (з Венезуелі), але перевіз відти триває найменше місяць. І треба нафту ввесь час ескортувати, бо й на тім шляху чигатимуть підводні судна Німців. Як сказано, для зискання переваги над фльотою Японії, Анґлія мусілаб післати 75% своєї фльоти на Далекий Схід. На европейських водах лишиласяб четверта часть анґлійської фльоти. Навіть якби Франція взяла на себе ввесь тягар боротьби з Італією й тягар оборони англійських посілостей в Єгипті, на Мальті й у Палестині, то й тоді 25% анґлійської фльоти малоб проти себе цілу німецьку фльоту. Правда, ввесь тонаж фльот Анґлії та Франції більший ніж морські сили „трикутника" (1.750.657 тон: 1.397.317 тон), але стратегічне положення „трикутника" значно вигідніше: тому вислід нової великої війни бувби непевний. Хто все те возьме під увагу, той зрозуміє, чому Анґлія так дуже хотіла уникнути війни задля чехословацької справи.

Хто не голосує

при виборах до сойму.

Право голосування при виборах до сойму має, як відомо, кождий горожанин без ріжниці пола, який перед проголошенням виборів скінчив 24 роки. По думці приписів арт. 3 виборчої ординації не має права вибирання: 1) позбавлений або обмежений у здібностях до правних ділань; 2) позбавлений батьківських або опікунчих прав; 3) усунений на підставі присуду дисциплінарного суду з державної або самоврядної служби або позбавлений присудом такого суду публичного становища або права виконування свойого звання і то продовж 5 літ від управосильнення присуду; 4) виключений від виконування чинної військової служби в резерві або загальній мобілізації; 5) позбавлений присудом державного трибуналу посольського або сенаторського мандату, або уряду міністра, і то продовж 10 літ від присуду трибуналу; 6) засуджений судовим присудом, хочби навіть неправосильним, на позбавлення публичних прав або на кару видалення з війська або воєнної маринарки або офіцирського корпусу; 7) засуджений судовим присудом на засадничу кару позбавлення свободи за провину, виконану з охоти зиску, або інших низьких спонук і то продовж 5 літ від управосильнення присуду; 8) той, що удержується з розпусти; 9) уміщений судом: в лікувальних заведеннях, в домі примусової праці або в заведеннях для непоправних і 10) уміщений в заведенні для умово недужих.

Рішучий протест

чеських військових кругів.

Чеські військові круги вважають, що анексія Судетів булаб руїною Чехословаччини в військовім, господарськім і політичнім значінні. Судетські гори се природна оборонна лінія Чехословаччини. В разі їх віддання Чехословаччина осталаб низьким краєм з горбками, нездібним створити сильну оборонну лінію. Фортифікації, які Чехословаччина вибудувала коштом багатьох міліонів корон, мусіліб бути зруйновані. Ті лінії збудувала Чехословаччина, щоб могла вивязатися зі зобовязань, які випливали з союзу з Францією, не припускаючи ніколи, що може лишитися сама в разі нападу на її становища. По відібранні Судетів Чехословаччина політично лишиласяб васальною державою з 9 або 10 міліонами населення. Під господарським оглядом військові круги стверджують, що відібрання Судетів спричинить утрату 40% чеського промислу. В Судетах є великі скляні гути, текстильні фабрики, олово, ртуть і радій. Тяжкий промисл, зокрема воєнний, який майже в цілости положений на судетській території, буде позбавлений своїх сирівців. Чехословаччина мусілаб змінити всі торговельні договори, бо не моглаб виповнити устійнені вивозові та ввозові квоти. Чехословаччина мусілаб перемінитися в державу передовсім хліборобську. З тих усіх причин військові круги противляться капітуляції і роблять натиск на президента Бенеша і правительство в напрямі війни. Анґлія рахується з тим, що ЧСР потрафить боронитися два-три тижні, а відтак сподіється помочі ззовні.

Правдиво аристократична книжка

7) Змінність, плинність і непевність правління сучасної нам правлячої верстви походить відти, що внутрі інтеліґентного пролетаріяту відбувається зажерта боротьба за монополь обсаджування посад платних з публичного проша. До посад тиснуться всі. І якийсь час, особливо в нових державах, де (подібно як в Атенах перед правлінням Перікля) було багато свобідного місця, хто жив і хотів, міг дотиснутися до посади. Отже боротьба йшла радше за степень в ерархії та висоту поборів. Але настали гірші часи, коли мимо небувалого розширення державних агенд, посад стало менше ніж кандидатів та зубожіння суспільностей таке страшне, що тільки малий відсоток посад можна випосажити трохи лучше ніж голодово. Пануюча верства, то є інтелігентний пролетаріят, зрозуміла нарешті, що всі до посад не дотиснуться, отже в її нутрі потворилися ґрупи, які змагають до змонополізування на свою користь доступу до державного хліба. Пролетаріят замкнув доступ до урядів, або взагалі не отворив його для союзників, метойків та історичних верств. За наших часів донедавна не було метойків, але сьогодня деякі держави цілком офіціяльно впровадили поділ на горожан і на людей тільки приналежних до держави. А де того не зробили офіціяльно, там зроблено се фактично. Горожани іншої мови або іншого віроісповідання мають дуже утруднений доступ до урядів і деяких особливо контрольованих фахів, ба навіть до набування власности. Відсунення верств історичних і верств продукуючих від впливу на правління се факт довершений на дуже значних просторах европейського континенту. До влади (як в Атенах по війні пельопонезській) мають право тільки „люди, вийшовші з народа". Се злишня річ застановлятися над тим, чому якраз люди „вийшовші з народа", то зн. ті, які покинули звання і верству своїх предків, мають мати титул до влади! Суспільних явищ не можна оцінювати виключно критеріями розуму. Сам факт істнування таких явищ у відповіднім насиленні дає їм право горожанства і приневолює займатися ними.

Правляча товпа се верства занадто численна у відношенні до посад, які моглиб істнувати, отже мусить ріжничкуватися і розпадатися на ґрупи, які борються між собою. А яку вивіску дає вона тим ґрупам, се вже річ байдужна. Поруч вивісок расових, клясових і мовних є ще також інші, а саме т. зв. ідеольоґії з цілою райдугою барв. „Ідеовість" стала в наших часах розгрішенням згори для всякого рода шкідництва, бо — подібно як в часах упадку Греції — в континентальній Европі оцінюється людей, їх учинки і політику не на підставі вислідів, які вони приносять, але на підставі того, чи вони згідні з якоюсь ідеольоґією.

Боротьба ідеольоґій витворює незвичайно корисні умовини для комедіянтів і фанатиків, дає їм можливість громадити коло себе дружини рахуючи на те, що в разі перемоги провідника він обсадить найважніші становища відданими собі людьми. Впровадження „ідеовости" в урядничий персонал се дуже добра покришка для постійних змін в особах. А ті зміни унеможливляють вишколення персоналу, витворення традицій і навіть поваги урядничого стану. В противенстві до старих історичних демократій, в яких не було місця для демагоґії, бюрократії сучасної нам контитентальної Европи се аж занадто часто терен пописів і успіхів для демагоґів ріжного автораменту, від звичайних обманців до мабуть шкідливіших від них ідейних якобінів.

Як у погасаючих Атенах, так і тепер — правління товпи. (Д. буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Книжки про пресу

о. Д.[анило] Б.[ахталовський]. **Осторожно з вогнем!** Друге видання. Видавництво Чина св. Василія В. в Жовкві. Книжка CXV. Жовква 1913. Стор. 39+1 нпг.; форм. 98×153 мм. Ціна 5 гр.

М. Чернець. **Обережно з вогнем!** Зладив... Часть перша. Католицькі читання ч. 14. Жовква 1938. Стор. 20. Ц. 5 гр.— Часть друга. Католицькі читання ч. 15. Жовква 1938. Стор. 24; форм. 121×168 мм. Ціна 10 гр.

М. Чернець. **Злочинна іскра.** Про лиху книжку й пресу. Жовква 1938. Друкарня і Видавництво ОО. Василіян Стор. 47+1 нпг.; форм. 118×167 мм. Ціна 30 гр.

Олександер Мох (Араміс). **На фронті української книжки** Статистика, висновки й здогади про те, чим тепер духово кормиться наша суспільність на захід від Збруча і що з того вийде. Видавничий Інститут „Добра Книжка", ч. 122. Львів, Р. Б. 1937. Стор. 48; форм. 120×168 мм. Ціна 50 гр.

Олександер Мох. **Самоосвітні видавництва.** Які в нас є, що вони варті та що з них вибрати. Поради для самоосвітників, бібліотекарів та читачів подав... Видавничий Інститут „Добра Книжка" ч. 124. Львів Р. Б. 1938. Стор. 53+3 нпг.; форм. 126×177 мм. Ціна 50 гр.

Добра преса. Як її поширювати. Зібрав і подав Олександер Мох. Видавничий Інститут „Добра Книжка" ч. 123. Львів Р. Б. 1938. Стор. 28+4 нпг.; форм. 126×177. Ціна 30 гр.

Смерть у газеті. Цікаве оповідання про страшне діло одного коваля та наука з того для розумних людей. З правдивої події подав Олександер Мох. Видавничий Інститут „Добра Книжка" ч. 127. Львів Р. Б. 1938. Стор. 40., форм. 126×177 мм. Ціна 30 гр.

Пятьсот літ тому, в 1436 році, Німець Ґутенберґ винайшов спосіб друкувати книжки. Від того часу по нинішній день видрукувано на світі триста міліонів книжок. То значить: пересічно що року друкують шістьсот тисяч книжок — чи інакше: кождого дня виходить у всьому світі 1643 книжок.

Інтеліґентний, образований та здоровий чоловік може за один день прочитати найбільше дві-три невеличкі книжки і то лише тоді, коли не буде нічого іншого робити, лише читати і читати. Якби так чоловік не мав інакшої праці, лише читати книжки, то щоб могти прочитати все те, що в світі видрукували лише за *один день (тих 1643 книжок)*, мусівби читати 546 днів, то значить півтора року. А щоби прочитати всі триста міліонів книжок, які досі видруковано, то одному чоловікові требаб усе те читати сто міліонів днів, то значить 273.945 літ!

Але навіть усіх українських книжок чоловік не годен прочитати. Зі статистики бачимо, що прим. у 1931 році вийшло 6,218 книжок, друкованих по українськи. Отже щоб усе те за рік прочитати, требаби одного дня прочитати аж 16 книжок, а того ніхто не втне, хочби читав і 24 годині на добу. А є ще й ґазети!

Якби лише кожда українська книжка й ґазета мала йно по 32 сторінки друку, то й тоді наш „усечитач" мусівби прочитати денно 1152 сторінки...

Видно з того ясно, що радикальська гадка „я мушу все читати" — моцна в язиці, слабша на розум: уже самі, вище наведені числа ясно доказують, що чоловік у читанні мусить робити вибір. Найперше треба читати книжки конечні, опісля пожиточні, врешті приємні.

Перш усього треба дбати, щоб не читати злої книжки та преси. До війни мали ми всього-навсього одну книжечку на тему злої преси, а саме о. Данила Бахталовського „Осторожно з огнем". Видно, потрібна була, бо діждалася двох видань. Аж у 1938 М. Чернець доповнив і основно переробив цю книжечку та видав її п. з. „Обережно з вогнем". Обі частини „Обережно з вогнем", відповідно доповнені найновішими висказами Папів про пресу дають у висліді третю найповнішу книжечку п. н. „Злочинна іскра". Ця книжечка не лише остерігає перед злою пресою, але й дає цілий ряд добре обоснованих і цікавих примірів та доказів, що заборона злої преси потрібна й конечна. Та крім того негативного доказу, книжка „Злочинна іскра" говорить уже посередно про конечність доброї преси й так стає до позитивного фронту поширення католицької преси. Причиняються до того й оголошення, в яких подано спис василіянських видань та майже всеї католицької преси.

Всі згадувані досі книжечки писані наскрізь популярно, а „Злочинна іскра" видана до того в спеціяльно гарній ґрафічній формі.

До популярних брошур на теми злої преси належить іще „Смерть у ґазеті" Ол. Моха. Ся брошура зачинається цікавим і приступним оповіданням про автентичну подію: як то один наш коваль через читання злої преси не лише зрадив свою Церкву й націю, але ще й застрілив нашого священика та відібрав собі життя. Автор не переконує моралами, а звичайним, та дуже переконливим приміром з дійсного життя. Від того оповідання автор переходить до другого доказу проти злої преси: сам розум показує, що годі все читати, отже треба зробити вибір. Вибір мусить зачатися від того, щоб не читати злого, шкідливого. Зле й шкідливе в лектурі передовсім те, що відбирає чоловікові його вічні вартости. Тут автор пояснює церковну заборону злих книжок та подає правила індексу, яких книжок не вільно читати. І знову скріплює рацію заборони злих книжок і преси новий доказ із сучасного життя: вбивство о. Штрайха в Любоні. На тлі злих наслідків комуністичної преси автор остерігає перед злою пресою в українській мові. Врешті маємо похвалу доброї преси і книжки — наче перехід до другої, позитивної частини, вже на теми доброї преси, яку автор обіцяє видати.

Брошура „Смерть у ґазеті" прегарно доповняє згадані вище популярні видання про злу пресу. Всі ті книжечки требаб масово поширити між нашим народом, а вже особливо не повинно їх бракнути ні в одній нашій католицькій читальні чи бібліотеці. Додатиб, що брошура „Смерть у ґазеті" містить до того ще такі цікаві та страшні факти, що вони повинні стати для нашого священства просто ревеляцією; м. ін. подані тут відозви, в яких наші сектарі закликають мордувати священиків!

Не можна назвати популярним спосіб писання Ол. Моха (Араміса) в дальших його брошурах: „Самоосвітні видавництва" — „На фронті української книжки" і „Добра преса". Та в них популярности й не треба, бо вони призначені для інтеліґентних діячів. Часово перша брошура „На фронті української книжки"[1]) розкриває хитро укриту підлазку большевиків і ін. ворогів Церкви на видавничому фронті. Автор на основі статистики і цікавих примірів доказує, до чого доведе нас і наших сусідів дальша інертність католиків у ділянці книжки й преси. В брошурі зібрано багатий матеріял і розповіджено про такі справи, яких наш — а то й взагалі католицький загал не добачує чи не хоче добачувати: як і кого виховує сучасна зла преса і книжка, як приготовляють у нас нове радянофільство, які то „невинні" большевицькі книжки, які ми жебраки на видавничому полі і т. д. Все те справи дуже життєві, отже католицький інтеліґентний загал мусить ними занятися, вже хочби з обовязку Католицької Акції.

„Самоосвітні видавництва" тогож автора інформують загально про те, що воно таке модний сьогодні „самоосвітний рух" у світі, та як він у нас виглядає. Виказавши небезпеки того руху, автор переходить всі важніші самоосвітні видавництва в українській мові та старається оцінити їх вартість згл. шкідливість з точки погляду католицького світогляду. Крім радикальних і націоналістичних видань маємо тут також огляд важніших католицьких освітніх видавництв.[2])

Брошура „Самоосвітні видавництва" се вже спроба позитивної праці в ділянці католицької пресової акції: не сам осуд злого, але й позитивні вказівки, як дійти до доброго; через те ця книжечка заслугує вповні на те, щоб знайти місце в бібліотеці кождого католицького діяча, чи організації як перший покажчик самоосвітньої лектури, написаний під кутом католицького світогляду.

„Добра Преса" тогож автора це вже врешті зовсім позитивна праця на тему католицької преси. По вступі про „пресові обовязки католиків" автор на основі ріжних основних книжок і статтей подає всякі способи, як ширити католицьку добру пресу словом і ділом. Рівночасно у примітках подано важніші статті й брошури про пресову справу. Через те все книжечка має особливо практичну вартість, просто як підручник ширення доброї преси і як багатий матеріял до рефератів про добру пресу, її значіння й способи її кольпортажі.

Рецензовані книжечки видані чепурно й радують око своїм виглядом. Та перш за все треба радіти з того, що й у нашій мові діждалися ми врешті праць на такі конечні й важні теми, як справа боротьби зі злою пресою і справа поширення доброї преси. Видавці своє зробили; тепер черга на католицьких покупців і читачів.

С. Б.

[1]) Про неї пор. іще рецензійну замітку С. Б. в „Новій Зорі" ч. 1069 та І. К. в „Добрім Пастирі" ч. IV. з 1937.

[2]) Бракує оцінки „Бібліотеки Т-ва „Скала"; таку оцінку автор дав у брошурі „Смерть у ґазеті".

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
І з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Святіший Отець позволив еспанським священикам відправляти три Служби Божі (у трьох ріжних парохіях) в неділі і свята на теренах опанованих еспанськими національними військами. Дозвіл сей був конечний з огляду на брак священиків, яких масово вимордували червоні.

Найближчі Евхаристійні Конгреси. Епископ Наміру (Бельгія), монгр. Ейлен, постійний предсідник комітету Всесвітних Евхаристійних Конгресів, визначив час і місце будучих конгресів. Найближчий конгрес відбудеться в р. 1940 в Ніцці у Франції, в 1942 р. в Польщі, в 1944 р. в Еспанії, в 1946 р. в Бельгії, де відбудуться рівночасно торжества з приводу 700-ліття свята Пресвятої Евхаристії, що його установив Папа Урбан IV.

В Познані в днях 13 і 14 с. м. відбувся загальнопольський місійний конгрес. Участь у конгресі взяли м. ін. Апостольський Нунцій архиеп. Кортезі, польські кардинали й епископи. Реферати виголосили проф. др К. М. Моравский, о. Манька, довголітній місіонар на Цейлоні, о. де Віль і п. Коссак-Щуцка. Одночасно відкрито цікаву місійну виставу, де виставляють м. ін. французьку релігійну фільму п. н. „Енд сакре“ (Свята Індія).

В Кракові відбувся синод краківської архидієцезії. Перед відкриттям нарад митр. кн. Сапіга відправив Службу Божу в намірені синоду. На синоді виголошено кілька рефератів на тему постанов пленарного синоду у справі примінення тих постанов до законодавства і звичаїв краківської архидієцезії.

В мадярській пресі доконуються тепер деякі зміни. Між ін. перестали виходити два часописи „Мадяр Гірляп“ і „Немзет“. Оба часописи були опановані масонами. В другій половині серпня почав виходити новий часопис п. н. „Мадяр Немзет“. Се незалежний консервативний орган з виразно католицьким напрямком. (КАП).

В м. Гондар (Абісинія) положено утольний камінь під будову католицької катедри.

Місії в Китаю. В місійній праці на території Китаю бере участь около 5.000 священиків (в тім около 2.000 Китайців), 1.500 монаших братчиків, 6.000 монахинь, 15.000 учителів і катехитів і поверх 7.000 питомців місійної семинарії. У воєнній стрефі кожду місійну станицю переміненo на шпиталь або схоронище для бездомних. На кождого місіонаря в тих околицях припадає 5—10 тисяч втікачів і 500—2.000 ранених. В багатьох місійних домах зорганізовано курси для доглядачів і доглядачок. В часі мира католицькі місії мали до розпорядимости 236 шпиталів, де перебувало коло 100.000 недужих, і коло 1.000 станиць лікарської помочі, в яких уділювано лікарських підмог і порад около 10 міліонам людей річно. Тепер ті всі станиці збільшили свою діяльність до цифр, які трудно устійнити. Для прикладу подаємо тільки цифри з Шанґаю, де є 12 шпиталів, які давали поміч 25.000 недужим річно. Від вибуху китайсько-японської війни до кінця червня с. р. ті шпиталі дали поміч коло 200.000 людей. („Оссерваторе Романо“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УНДА відбув ві второк 20 с. м. засідання, яке тривало від год. 11 перед пол. до пів до 9 вечером з 20-мінутовою перервою на обід. Ухвалено вирішення справи участи або не-участи в виборах до сойму і сенату відложити до слідуючого засідання, яке має відбутися до 10 днів.

ПРОВІДНИК ФНЄ заявив на зібранні фронтовиків у Сокалі м. ін., що Фронт Національної Єдности не виставляє кандидатів до соймових і сенатських виборів з огляду на виборчу ординацію. Одначе фронтовикам вибори не байдужі. А саме треба провірити, чи вписаний на виборчу лісту кождий Українець, який має до того право. Навіть найменше право треба боронити. („У. В.“, ч. 210).

У ЛЬВОВІ на ринку відбулося 20 с. м. польське віче. Воно домагалося, щоб польське правительство постаралося про зворот Польщі Шлеську за Ользою, Спішу й Орави, які тепер належать до Чехословаччини. З балькону промовляв у тій справі радний міста Львова Дзендзелевіч.

В ЛУЦЬКУ начальник ОЗОН-у ген. Скварчиньский виголосив передвиборчу промову. В ній сказав м. ін.: Хочемо братнього горожанського співжиття з національними меншинами. Знаємо ріжниці й окремішности між нами й ними і цінимо ті окремішности, доки вони не звертаються проти держави і не відмежовуються китайським муром ненавистей. Не хочемо винародовлювати меншин, тільки хочемо звязати їх з польською культурою... На окраїнах виповідаємо боротьбу всім спробам комуністичної ідеї.

ВОЛИНСЬКИМ ВІЦЕВОЄВОДОЮ іменований Ігнатій Стшеміньский.

Б. ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ проф. Станислав Войцеховский заповів видання своїх споминів у двох томах. Особливо цікавий має бути другий том, в якім Войцеховский опише маєвий переворот у Польщі 1926 р.

З ПОМОРЯ І ПОЗНАНЩИНИ богато Німців еміґрує до Німеччини. Польська аґенція „Ехо“ подаючи сю вістку, пише, що се „милий прояв“.

В БІЛГОРОДІ І БУКАРЕШТІ змінилися настрої на некористь Чехословаччини так, що там вже отверто говорять про розбиття Малої Антанти (союз Чехословаччини з Ромунією й Югославією). Таку вістку принесла жидівська преса.

ВІДДІЛ СОВІТСЬКОЇ КІННОТИ перейшов совітсько-манджурську границю недалеко м. Манчулі. Совітські кіннотчики обстрілювали манджурську прикордонну стежу. Після годинної битви Манджури прогнали большевиків.

СОВІТСЬКІ ПІДВОДНІ СУДНА вплили на фінські територіяльні води коло Сеїскарі підчас маневрів у Фінському заливі.

ЛИТОВСЬКИЙ МІНІСТР внутрішних справ Люзуас заявив, що литовське правительство не буде толерувати найменших протижидівських виступів і не допустить до якогонебудь обмеження прав жидівського населення.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР поставив ультимат англійському премієрові Чемберленові, щоби справа судетських Німців була полагоджена найдалі до 25-го с. м.

В ДРЕЗДЕНІ виголосив промову посол Себековский, шеф пропаґанди німецько-судетської партії. В ній заявив м. ін.: До переговорів тепер запізно. Ми створили німецький корпус добровольців, який виступив до боротьби за вітчину зі зброєю в руках. (ПАТ).

В ЕСПАНІЇ червоні завзято атакували на фронті коло Терруелу, одначе війська ген. Франка відбили наступи червоних.

В УСІХ ЦЕРКВАХ АНҐЛІЇ відбулися молебні за миром. Також у всіх лондонських синагогах молилися Жиди за вдержанням миру. Головний рабін в Англії звернувся до всіх Жидів в Англії, щоб постили в тім намірені.

НОВИНКИ

Преосв. Коциловський вернувся вже з Відня до Перемишля, перейшовши щасливо тяжку операцію щоки.

За приналежність до ОУН і поширювання нелеґальної літератури засудили в Чорткові 16-літнього Українця Петра Яблоня з Іванкова на приміщення в домі поправи.

Банк Польський випустить з днем 30 с. м. нові 20-злотові банкноти IV емісії з датою 11 листопада 1938.

На фільварку „Звйонзку Інвалідів Воєнних“ в Коцові городецького повіту вибухла пожежа і знищила ввесь сьогорічний збір, вартости 40.000 зл.

В лісах коло Угерська появилися вовки, які розшарпали кілька коней, що паслися на краю ліса.

В Коломиї перебуває грецька військова делеґація в справі закупу гуцульських коней для грецької армії.

В с. Болотівці в Здолбунівщині згоріли 44 господарства. Пожежу спричинили діти.

На Поліссі зародили обильно гриби. В Пінську повстало кілька приватних сушарень, обчислених на вивіз. Грибами зацікавилася Анґлія.

Першу в Польщі виставу шпитальництва відкрили у Варшаві в будинку військового шпиталю при вул. 6 Серпня.

В Новім Томислю викрито надужиття в будівельнім рефераті повітового виділу. В звязку з тим арештовано начальника реферату Броніслава Адамчака, асесора повітового виділу Максиміліяна Адамчака, Антона Крокера та купця Яна Манію.

Совітська преса пише, що в липні й серпні с р. могилу Шевченка в Каневі відвідало 40.000 осіб з України і зпоза її кордонів.

З початком шкільного року у всіх школах совітської України збільшено скількість годин науки російської мови. До народніх шкіл на Україні прислали з Росії 1370 вчителів Москалів.

Большевицька управа міста Самарканди, колись столиці вождя Монголів Тамерляна, постановила збурити славний історичний мечет Шах-і-Сіндс, памятку азійського мистецтва з 14 ст. Як причину бурення мечету подають большевики „комунікаційні згляди“, а в дійсности йде їм про те, щоб усунути з поверхні землі будівлю, яка становить велику святість для мусулман Азії.

З нагоди торжества в Гайд-Парку в Ню-Йорку Ліга української молоді у Злучених Державах Північної Америки приготовила в дарунку для през. Русвелта народню вишивану сорочку, яку вручили президентові Анна Задорожна й Іван Кухарський. Сорочку вишила Марія Лаврик з Честеру.

Єгипетські власти припоручили Українцеві кінорежисерові Евгенові Десславові технічне опрацювання кіносценаря „Боротьба за добробут“, якого акція відбувається в Єгипті на тлі життя нової єгипетської армії.

В перших днях липня с. р. урухомлено безпосередну телефонічну лінію, яка лучить кобінет Гітлера в Берхтесґадені з кабінетом Муссолінія в Римі.

Отворено завіщання о. Глінки, помершого недавно провідника Словаків. Покійний призначив всі свої ощадности в сумі 300.000 корон на сиротинець в Ружомберку.

Сильний землетрус відчуто на днях на Семмерінґу.

Особливе метеорольогічне явище завважено на днях на Угорській Пушті. В одній хвилині небо покрилося чорними хмарами, з яких зачав падати не дощ, а дрібний пісок, що покрив землю грубою верствою.

Гумор. — Два божевільні сидять над берегом ріки. — Як то добре, що на світі є вода, каже один. Якби не було води, не можнаб навчитися пливати. — Так, відповідає другий. Подумай, кілько людей тоді топилосяб.

Нервові люди
вмирають молодо

ЧИ НЕ ЗАУВАЖИЛИ ВИ ТЕЖ ІНКОЛИ І В СЕБЕ ОДИН ІЗ СЛІДУЮЧИХ ПРОЯВІВ НЕРВОВОГО ОСЛАБЛЕННЯ?

Легка дразливість, сум, дрижання, неспокій, биття серця, звороти голови, почуття страху, безсонність, неспокійний сон, втрата чуття в деяких частинах тіла, перестрах, збільшена вразливість внаслідок того, що ви з кимсь незгідні, внаслідок гамору, запахів, нахил до одурманюючих середників, тютюну, есенції, чаю, кави, дрогання повік, мигання перед очима, напір крови, стискання, химерне успосіблення, ослаблення памяти або мови, вкінці сексуальні збочення або занік полового гону.

Якщо з численних обявів один дуже сильно або кілька рівночасно виступають:

ЦЕ Є ПОЗНАКОЮ, ЩО НЕРВИ ПОВАЖНО ОСЛАБЛЕНІ Й ВИМАГАЮТЬ ЗМІЦНЕННЯ.

Не занедбуйте того, в противному разі можуть виступити поважні забурення психічних чинностей, як наприклад: маячення, непочитальність, скоре ослаблення організму і вкінці передвчасна смерть.

Без огляду на рід нервовости, поручаю написати до мене. Я готов гратіс і франко, вияснити простим способом, який принесе кождому радісну несподіванку. Цілком певно ви вже видали багато грошей на ріжнородні середники, що в найкращім разі принесли хвилеве покращання. Запевняю вас, що знаю властивий спосіб протиділання ваших нервів. Той спосіб справляє рівночасно поправу настрою, дає радість життя, енергію, силу до праці. Багато осіб донесло мені, що чуються наче новонароджені.

ТО ПОТВЕРДЖУЮТЬ ЛІКАРСЬКІ ОРЕЧЕННЯ. — КОШТ ТІЛЬКИ ПОШТОВОЇ ЛИСТІВКИ. ВИСИЛАЮ ТУ ПОУЧАЮЧУ КНИЖЕЧКУ ДАРОМ.

PANNONIA-APOTHEKE
BUDAPEST 72 POSTFACH 33 abt. 632.

В Німеччині видали новий кодекс чести, який забороняє двобої. Всякі справи чести вирішуватиме партійний суд.

Німеччина закупила в Америці около міліон тон кукурудзи.

В Австрії розвязано старе й відоме товариство „Дойчер Ріттер-Орден", до якого належало багато австрійських аристократів.

Всі союзи чеських Соколів постановили віддатися до розпорядимости армії на випадок вибуху війни. Скількість чеських Соколів, вишколених військово, доходить до 800.000 людей.

Прага має 962.200 мешканців.

Судетські Німці перестали платити податки на знак протесту проти поступування чеських властей.

Литовський маляр Капекас вернувся з подорожі до Вильна, Варшави, Праги і Берліна, де збирав матеріяли до великої картини „Коронація Миндовга". Той образ приготовляє він на міжнародню виставу в Ню-Йорку.

Гумор. — Чи тобі не сором, Славку? Ти знов побив маленького братчика! — Не мішайся, мамо! Це льокальний конфлікт між ним і мною.

Гумор. — Славко відвідав недужого професора. — Ну і як з ним? питають його товариші. — Дуже зле. Позавтра прийде вже до школи.

В полудневій Італії у провінції Авеліно, на правім березі ріки Офанто археольоґи відкрили величезне кладовище, около 15.000 кістяків. Археольоґ д'Аддаббо твердить, що це тлінні останки вояків, які погибли в бою під Каннами 216 року перед Різдвом Христа.

Італійська поліція арештувала в Неаполі двох осібняків, при яких знайдено колекцію дорогоцінностей вартости 5 міл. фр. В часі слідства виявилося, що вони за невеличкі гроші вимантили ту колекцію від селян, які знайшли її на місці катастрофи пасажирського літака, що розбився в часі поворотної дороги з Тірани, везучи гостей з весілля короля Альбанії Зоґу. Серед 19 жертв катастрофи був представник ювілірської фірми з Парижа, який віз колекцію дорогоцінностей вартости 10 міл. фр. З тої колекції король Зоґу вибрав що кращі окази на шлюбний презент для своєї жінки.

Гумор. — Теперішня граматика. — Ципкін, відміняй мені в теперішнім часі слово „брати". — Ципкін (син купця): Я беру, ти платиш, він платить, ми беремо, ви платите, вони платять.

Гумор. — Правдива вдячність. — Ти читав, що в Лондоні помер старий кавалер, який записав цілий свій маєток жінці, що колись дала йому гарбуза? — Видиш, а ти все кажеш, що мужчини не вміють бути вдячними!

Осінь се час коли належить присилати передплату на слідуючий рік. Передплата прислана на цілий рік скріпляє газету не лише матеріяльно але й морально, бо дає можливість забезпечити їй постійних добірних співробітників.

Одній Англійці, яка їхала кораблем з Англії до Франції, вкрали в часі подорожі валізу з дорогоцінностями вартости 3 міліонів франків.

З червоної Еспанії вислано до Франції транспорти золота вартости 160 міл. франків.

В Ню-Йорку вийшли спомини пані Е. Русвелтової, жінки президента Злучених Держав Півн. Америки, п. з. „Мої дні". Зміст тої книжки се щоденна хроніка життя Першої Жінки ЗДПА.

Бразилійське правительство хоче купити золоту корону короля Петра II від спадкоємців б. королівської родини. Оціночна комісія означила вартість корони на 1.103.000 мільрейсів, за самий металь і 1 міл. мільрейсів за її історичну вартість. Президент Варґас припоручив купити корону, але тільки за ціну дійсної вартости без узгляднення історичної вартости.

Гумор. — В суді. — Година девята рано. Розправа за крадіж у дентистичному кабінеті. — Коли пацієнт вийшов, каже пошкодований, я завважив брак 50 зубів. — Заспаний суддя підносить тяжкі як олово повіки: Звертаю свідкові увагу на відповідальність за фальшиві зізнання. Чоловік має тільки 32 зуби.

Вже вийшов з друку

найстарший, найдешевший
і найбільш улюблений

КАЛЄНДАР

Місіонаря на 1939 рік

Календар дуже цікавий, повчаючий та прикрашений численними ілюстраціями. Ціна 70 грошів, з почтою 1 зол. До кожного десятка примірників 1 примірник даром і почту оплачуємо самі.

Видавництво ЧСВВ у Жовкві.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Індія говорить.
МУЗА: Еспанський метелик.
ПАКС: Жінки над пропастю.
РОКСІ: Роберт і Бертранд.
СТИЛЕВЕ: Ас кер і ревія Борунського.

О. ЛЕВИЦЬКА І С-КА
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОРДЕЦЬКОГО 51.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/8 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — В друкарні „Графія" Львів, Тина 5, Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Пантелеймон Хитра.

Opłatę pocztową uiszczono gotówką.

Рік XIII. Львів, четвер, 29 вересня 1938. Ч. 74 (1174)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Щ.Львів 505.796

ПРОМОВИ ДИКТАТОРІВ

Нова промова Гітлєра.

На сам жидівський Новий Рік канцлер Німеччини Адольф Гітлер виголосив промову, на яку політичні круги всіх народів чекали з великим напруженням. Ввесь той день німецькі радіостації що пів години заповідали, що того дня о год. 8 вечером в берлінській Спортовій Палаті канцлєр Гітлер виголосить промову, якої повинен вислухати кождий Німець для задокументування свого привязання до канцлера. В самій Спортовій Палаті міститься 200.000 людей, але на площі перед нею і в сусідних улицях зібралося крім того безліч народу. Німецьке мін-во пропаганди видало спеціяльні відозви, в яких підчеркнуло, що буде се історична промова та візвало німецький нарід до маніфестації в честь свого провідника. Всі часописи принесли передовиці про вагу тої промови. Навіть загранична преса заповідала, що та промова може суттєво причинитися до вирішення справи війни і мира. А рівночасно наспіли вісти про зарядження поготівля протилетунської оборони в цілій Німеччині і про масові пересування військ у напрямі границь Чехословаччини. Зміст промови подаємо внутрі числа.

Нова промова Муссолінія.

Муссоліні виголосив промову в Падуї до 300.000 членів фашистівських відділів і численної публики. В промові сказав м. ін.: На чолі чехословацького правительства став ген. Сірові, про якого всі говорять, що він великий приятель Москви. Німеччина дала доказ найбільшої поміркованости. Вона вислала до Праги скарги і зажадала відповіди до 1 жовтня с. р. Отже ще є досить часу, щоб пражське правительство опамяталося. Ще є час на мирне полагодження справи. Колиж одначе конфлікт вибухби мимотого, то є всі дані, що він буде зльокалізований. Італія й Німеччина не булиб відокремлені, вони становлять один бльок. Італія загартувалася в огні 4 воєн, тому виграє також ті, які наступлять.

Муссоліні заповів загальну мобілізацію.

Велике враження викликала в політичнім світі промова, яку диктатор Італії виголосив у м. Вінценці. Він заповів прилюдно мобілізацію всіх збройних сил Італії, коли західні держави продовжуватимуть свої приготування, які полягають на покликуванні резервістів, висиланні їх на кордони і концентруванні фльот.

Німці про мобілізацію в ЧСР.

В Берліні оповіщено півурядовий комунікат про наради в Годесбергу і про чеську мобілізацію. В ньім сказано м. ін.: Вістка про мобілізацію в Чехословаччині була великою несподіванкою для берлінських політичних кругів. Після порозуміння між канц. Гітлєром і прем. Чемберленом чехословацька мобілізація се провокація тим тяжча, що Німеччина зберегла абсолютну резерву і спокій підчас заворушень у Судетах. Дня 1 жовтня справа буде вирішена.

Чого Гітлєр домагається від Чехословаччини?

В Лондоні кружляють поголоски, що в умовах канцлєра Гітлєра під адресою Чехословаччини є м. ін. такі точки: 1) Негайне обняття судетської території німецькими військами; 2) одночасне полагодження проблєм меншин польської та мадярської; 3) негайне поменшення чехословацької армії; 4) безпосередня контроля фабрик Шкоди і заборона для тих фабрик продавати зброю тим державам, які не булиб у добрих взаєминах з Німеччиною; 5) Зірвання союзів між Чехословаччиною з одної сторони та Францією і Совітами з другої сторони; 6) попередня згода Берліна на якийнебудь новий союз ЧСР. („Ля Круа").

Англія вмиває руки?

В кругах членів англійської делегації в Годесбергу яктакож у кругах німецьких і англосаських журналістів окреслили вислід розмов між канцлером Гітлєром і премієром Чемберленом коротким реченням: „Англія вмиває руки". Премієр Чемберлєн мав зречися посередництва і згодився тільки передати німецьке меморандум Чехословаччині. (ПАТ).

Мала Антанта перестала істнувати.

Чехословацьке правительство запитало на днях югославянське правительство, чи на случай мадяроького нападу Югославія поможе Чехословаччині. З Білгороду відповіли, що Югославія в тім случаї збереже строгу невтральність.

Становище Франції захитане.

„Ціріхер Цайтунг" в ч. 260 принесла депешу з Будапешту такого змісту: Дипльоматична перемога Гітлєра зробила на політиків і населення східних країв надзвичайно сильне враження. Виглядає, немовби гребля була проломана й залежало вже тільки на здержанні повіні. Система східних союзів Франції, вже передтим ослаблена окремими ходами Польщі та Югославії, тепер остаточно знищена. Наступив також кінець Малої Антанти. В Ромунії панує незвичайна нервозність задля розвитку подій в ЧСР і ролі Совітів.

Зірвання зелізничих получень.

ПАТ звідомляє, що чеські технічні війська зірвали тори зелізничої лінії Тісна—Лупків. Та лінія належить до львівської дирекції зелізниць і на коротким просторі йде через чеську територію. Там її й зірвано без попередження польських властей. Перерва в русі наступить на час неозначений. — Здержано також рух поїздів між Польщею й ЧСР на лініях Вороненка, Тешин і Зебжидовіце наслідком заряджень ЧСР. Таксамо перервала ЧСР зелізниче получення з Німеччиною, б. Австрією й Угорщиною. Таким чином Чехословаччина має ще получення тільки з одною Ромунією. Таксамо зірвані телєфонічні получення.

Шовінізм

В справі автономії Закарпаття.

Ми вже привикли до того, що в деяких кругах польської суспільности проявляється шовінізм супроти меншин. Його ширить головно польська ендеція, яка рекрутується переважно з середньої верстви польської суспільности, всякого рода убогих інтелєктуалістів і т. п. Їх разить навіть усяка згадка про автономію, про всякий рід самоуправи для меншин, бо ті круги хочуть урядувати над меншинами, хочуть жити з того, отже чуються загрожені, коли меншини хотілиб мати участь в управі своїми справами. Се пружина постійного крику т. зв. народової демократії, всеї її ідеольогії та історії. Яку шкоду спричиняє та „демократія" не лише меншинам, але і свому власному народові, покаже може вже й недалека будучність.

Далеко дивніші, ніж шовіністичне засліплення „народової демократії", такі самі прояви шовінізму серед інших кляс польської суспільности, а вже найдивніше, коли таке саме засліплення проявляє член польської аристократії, отже кляси, яка повинна світити прикладом зрівноваження духа та політичного вироблення. Тимчасом нпр. п. Адольф Боженьский у виленськім „Слові", ч. 260, органі, що пропагує консерватизм і католицизм, дає такий концерт ненависти і шовінізму до українського народу:

Інтереси Річпосполитої у найвисшій мірі заангажовані в остаточній розвязці чехословацької справи. Йде про те, щоб від тої держави відпали не тільки провінції замешкані Німцями, але також Підкарпатська Русь, Словаччина і заользанський Шлеськ. Пригадаймо аргументи, які часто повторялися і які рішають про наше відношення до тої проблєми:

1. Відділення Чехів від Росії, яке повсталоб, колиб та держава втратила Підкарпатську Русь і Словаччину, означає кінець надії на спільну границю з Росією, на прихід з відсічю російських військ через Польщу чи через Ромунію. Означає конечність оріентації на Польщу в разі колиб антагонізм з Німеччиною далі тривав.

2. Спільна границя Польщі з Мадярщиною, яка в майбутньому на випадок приступлення Чехів до антипольського бльоку гарантувалаб свобідне получення з зовнішним світом через полудневу границю.

3. Опанування Підкарпатської Руси Мадярщиною і перешкодження в той спосіб повстанню автономної Руси, небезпечної для внутрішних національних відносин Річпосполитої.

4. Віддання Мадярщині чисто мадярських частин Словаччини і відібрання їй в той спосіб одинокої політичної причини, яка задержує Мадярщину в німецькім політичнім таборі в Европі.

5. Розвязка словацької національної справи через створення незалежної етнографічної Словаччини, якаб остаточно закінчила так мадярську іриденту, як і чеську іриденту між Словаками й уможливилаб в будуччині — по усуненні кости незгоди між Чехами й Мадярами — створення з тих держав спільного бльоку з Польщею з метою здержания німецької експанзії в середній Европі.

6. Прилучення до Польщі кількох повітів заользанського Шлеську, замешканих деякою скількістю Поляків, що представляють велику цивілізаційну і моральну вартість.

Отже п. Боженьский вмовляє в свою суспільність, що треба за всяку ціну перешкодити повстанню автономної Закарпатської України, бо се булоб небезпечне для внутрішних національних відносин у Польщі. Той польський пан ні трохи не бачить небезпеки в неполагодженні національних справ меншин і думає, що ту небезпеку можна обминути — при помочі згноблення всякої самоуправи українського народу навіть на маленькій частині української землі за Карпатами! Інакше кажучи, пропагує завести національне рабство на тій Закарпатській Україні, яка від 20 літ відітхнула й має вигляди на якусь самоуправу.

Такі думки пропагує навіть польський аристократ і чоловік, що признається до католицизму!... Той чоловік перенятий так наскрізь рабовласницькою психікою, що вона зовсім засліпила його. Він не здає собі справи з того, як неупорядковані національні відносини цілком розсадили колись великі держави: Туреччину й Австро-Угорщину, почасти й колишню велику Росію та очевидно загрожують всім державам, які не мають упорядкованих власних внутрішних національних відносин супроти своїх меншин. Того чоловіка з рабовладільчим засліпленням не застановляє думка про те, що час не стоїть на місці та що навіть в Росії можливі великі зміни під національним оглядом і то в найкоротшім часі, чи то під напором розвитку внутрішних відносин чи то під напором Німеччини. Тут очевидно не поможе п. Бохеньскому ніщо, навіть якби вдалося здійснити його „благородну" думку про здавлення всяких автономічних змагань пів міліона наших братів у Чехословаччині. Вище наведений виступ Адольфа Бохеньского кидає ярке світло на занепад політичної думки і провіденції навіть серед тої верстви, яка з природи річи повинна мати найбільше політичного розуму, бо має на те відповідну традицію та засоби. Цікаво, чи безприкладний крик п. Адольфа Бохеньского, щоб задавити всяку самоуправу наших братів за Карпатами, знайде якийсь осуд серед верстви, з якої походить автор тої „благородної" агітації...

Домагання Німеччини

Англійська аґенція Райтера оповістила зміст німецького меморіялу, який прем. Чемберлен передав чехословацькому правительству в справі судетського краю. Німеччина домагається вицофання всіх чеських збройних сил, поліції, жандармерії, митних урядовців і митної сторожі з областей, які підлягають евакуації згідно з мапою залученою до меморіялу. Ті области має ЧСР передати Німеччині до 1 жовтня с. р. Евакуовану територію Чехи мають віддати в теперішнім стані, а саме без знищення обєктів військових, господарських або комунікаційних разом з летовищами і радієвими стаціями. Зелізничий табор на тій области мають віддати в неушкодженім стані. Не сміють вивозити запасів поживи, сирівців і т. п. Німецьке правительство погоджується, щоб повновласне представництво чехословацького правительства і чехословацької армії були приділені до головної кватири німецьких збройних сил в цілі обговорення подробиць і способів евакуації. Чехословацьке правительство має негайно звільнити всіх судетських Німців, які служать у війську або в поліції на цілій території чехословацької держави і позволити їм на поворот до дому. Чехословацьке правительство має крім того звільнити всіх політичних вязнів німецького походження. Німецьке правительство годиться на уряджения плебісциту на областях, які мають устійнити найпізніше до 25 листопада с. р. Зміни границь, повсталі на основі плебісциту, має устійнити окрема німецько-чеська або міжнародна комісія. Сам плебісцит має відбутися під контролею міжнародньої комісії. Німецьке правительство предкладає утворення чесько-німецької комісії для обговорення дальших подробиць. На час плебісциту обі сторони мають вицофати збройні сили з даних теренів.

Підготовка до евакуації Лондону

З Лондону звідомляють: Підготовка до евакуації Лондону поступає. В першу чергу евакуватимуть школи й шпиталі. Особливо скоро поступає рекрутація доглядачок ранених і хорих та роздавання газових масок, яке не устає навіть в неділю, хоч Англійці дуже шанують неділю.

Нова промова Гітлєра

Канцлер Німеччини Гітлер виголосив у Спортовій Палаті промову такого змісту: Сегодня стаю перед вами і говорю перед самим народом як у часах наших великих змагань. Ви знаєте, що се значить. Ввесь світ не може мати ніякого сумніву, що в сій хвилі говорить не провідник і не чоловік-одиниця, але німецький нарід! Той многоміліоновий нарід в в кождім слові годиться зі мною. Нехай інші державні мужі скажуть, чи той сам стан річей є також у їх народів. Справа, яка нас в останніх місяцях так глибоко порушує, зовсім не називається Чехословакією, а називається „пан Бенеш". Щераз виложу коротко суть і ціль німецької заграничної політики. Світогляд ІІІ Німеччини змагає до забезпечення істнування німецького народу. Не хочемо гнобити інших народів. Взагалі не хочемо бачити інших народів серед нас. Ми хочемо тільки стати щасливими на свій опосіб. Інші нехай се роблять також на свій спосіб.

Яка тепер ситуація? Як знаєте, свого часу видвигнули гасло самоозначення народів. Ним вповено в німецький нарід віру в понаддержавну поміч і доведено до того, що він усумнився в свої власні сили. Вислідом того був версальський договір. Страшні були наслідки його. Тоді вкрали нашому народові зброю й поневіряли ним. Та хоч ми власною силою знов стали свобідні й могутні, то не маємо ненависти до інших народів, бо знаємо, що вони невідповідальні за те, що сталося. Коли я прийшов до влади, то першим моїм проектом було: роззброєння, коли інші народи зроблять те саме. Цілковите роззброєння — коли треба, до останнього кулемету! Не взяли того навіть під увагу й не хотіли над тим дискутувати. Висунув я друге предложення: що Німці готові обмежити свою армію до 200.000 людей з тим самим узброєнням, що інші народи. Висунув я третий проект виречися всякої тяжкої зброї, повзів, бомбових літаків і тяжкої артилерії. Відкинули й се. Пішов я далі і предложив чисельність армії устійнити на 300 тисяч людей однаково для кождої держави. Відкинули й се. Висунув я ряд дальших проектів: обмеження воздушної фльоти, заборона летунських бомб і хемічної війни, утворення областей безпеки й ін. Відкинули також се. Коли так два роки робив я оферти за офертами, а все надармо, тоді дав я наказ — допровадити німецьку збройну силу до такої міри, до якої тільки можна. І тепер отверто говорю, що допровадив я узброєння Німеччини до такої міри, якої світ ще не бачив (бурливі оплески). Пять літ зброїв я Німеччину. Зужив я на се міліярди. Се мусить знати німецький нарід. Герінгові наказав я створити таку воздушну фльоту, яка оборонить Німеччину перед кождим нападом. Так створили ми збройну силу, на яку німецький нарід може бути гордий і перед якою весь світ мусить чути респект. Тих 5 літ працювали ми день і ніч. І мимо того в тих літах провадив я мирову політику. Сам я жовнір фронтовий, знаю, яка тяжка війна й тому хотів я заощадити її німецькому народові. Тому випробував я наперед всі мирні способи: давав я гарантії західнім державам, запевняв я всім іншим державам ненарушимість їх територій зі сторони Німеччини. І не вважав я се фразою. Пішов я далі й витягнув руку до Англії. Добровільно зрікся я суперництва з нею в будові фльоти, щоб Англії дати почуття безпеки. Та не може бути так, щоб одна сторона сказала: „Я не буду більше з тобою воювати й тому обмежуся до 35% зброї", а друга сторона щоб час до часу провадила війну. Так не можна. Такий договір морально оправданий тільки тоді, коли оба народи присягнуть ніколи з собою не воювати. Пішов я далі і сказав Франції зараз по звороті области Саари, що справа Альзації й Льотарингії для нас вже більше не істнує та що від Франції абсолютно нічого не хочемо. Маємо тут до діла з двома великими народами, які хочуть працювати і жити тай будуть якнайліпше жити, коли будуть з собою співпрацювати. Далі заявив канцлер Гітлер, що між Німеччиною й Польщею наступило трівке успокоєння, що шлях до порозуміння між ними знайдений і буде щораз більше розбудований.

Коли говорив про взаємини з Італією, оглушаючі оплески раз-у-раз переривали його промову. А тепер, сказав канцлер Гітлер, стоїть перед нами вже остання справа, останне територіяльне домагання, яке маємо в Европі, але від якого не відступлю і яке — так мені Боже допоможи — виконаю! (Довготревалі оплески). — Другу часть промови подамо у слідуючім числі.

За долю Закарпаття

Закарпатські Українці домагаються права самоозначення.

На сесії Української Національної Ради й Автономної Адміністрації Закарпаття ухвалено отсю резолюцію: „Чехословаччина за 18 років не дала українському народові Закарпаття автономії, тим самим не виконала зобовязань згідних з сенжерменським договором та з конституцією. Тому Українська Національна Рада мусить в сім історичнім моменті вставитися за права і волю українського народу і домагається для забезпеки майбутности українського народу самоозначення в дусі програми Вилсона".

Українська інтервенція в Римі.

Німецька пресова служба звідомляє: Представник Українців у Римі проф. Е. Онацький передав правительству Італії меморіял з домаганням права самоозначення для Закарпаття при недалекій перебудові Чехословаччини.

Відгук за Океаном.

З ініціятиви ОДВУ відбулася в Нью-Йорку велика українська маніфестація, на якій ухвалено резолюції з домаганням права самоозначення для Закарпатської України. В маніфестації взяло участь понад 5.000 Українців.

Повстання на Закарпатті?

Про повстання українського населення на Закарпатті, про його саботажі та вбивання чеських жандармів приносить вісти польська преса. Ті вісти видаються неправдоподібні.

Тунелі під Лондоном

Міністерству внутрішніх справ в Англії, до якого належить протилетунська оборона, предложено плян будови підземних тунелів під цілим Лондоном в цілях протилетунської охорони. Той плян виготовили найвизначніші англійські професори й інжиніри. Тунелі мають бути зі сталі і заосмотрені в електричне світло, центральне огрівання, газ та водотяги. Кошт будови тунелів винесе около 11 фунтів на одного мешканця Лондону.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Неправда про брак інтелігентів

на надбужанських землях.

Під таким заголовком „Новий Час" в ч. 212 приніс статтю, в якій автор збиває фальшиву думку про те, немовби на Волині й особливо на Поліссі не було українських інтелігентів. Автор пише м. ін.:

Треба категорично ствердити, що надбужанські землі не такі вже бідні на свою інтелігенцію. Волинь має інтелігентів навіть дуже значне число. Шар інтелігенції сих земель складається, по перше, з передвоєнних інтелігентів: учителів ріжних шкіл, військових, урядовців, земських діячів і т. д. В часі української влади якось давали ми собі раду, хоч багато евакуованих місцевих інтелігентів ще перебувало далеко на сході; по друге, складається з інтелігентів повоєнних, що виховувалися вже в нових умовинах. Візьміть часи зперед панування Г. Юзефского. Кілько було Українців вийти, членів повітових виділів, соймикових бухгальтерів та інших урядовців, членів міських рад і т. д. Кілько було Українців на інших урядових посадах? Кілько працювало в приватних підприємствах або очікувало на працю на місці. Ми їх бачили сотнями в „Просвітах", на ріжних забавах, зібраннях, нарадах. Люди ріжних фахів освіти й соціального положення. Де вони нині? Ніхто добре не знає. Декого можна зустрінути в містах і селах — на рілі під зовнішнім виглядом селянина, — так безпечніше. Про інших почуємо з Варшави, Познаня, Кракова та з ріжних інших міст, містечок і сіл етнографічної Польщі і при ріжній праці. Самих учителів „вимігрувало" тут багато соток. Але вони таки тутешні інтелігенти і при першій можливості вернулисяб у рідні місця, за якими тужать. За двацять років ні нашій землі мають значний приріст молодої інтелігенції. Одні з них покінчили середні школи, а потім вищі студії як у краю, так і закордоном; другі з матурою та ріжними фаховими свідоцтвами і треті з недокінченою наукою в гімназіях, семінаріях і ін. школах. Майже вся ця молода інтелігентська генерація перейшла через чистилище безробіття й розпорошилася по світі. Дехто пішов за хлібом у чужі край. Інших побачите інжинірами в Лодзі та в інших промислових осередках. Деяким пощастило зачіпитися в ріжних чужих торговельних, кооперативних і т. п. підприємствах, чи знайти скромненьку працю в самоурядах (писарчуком у гміні... з інжинірським дипльомом), на помірних роботах з тичкою в руках або виїхати до Галичини, яка сама перевантажена безробітними, чи знайти якусь працю у селі. Решта або сидить без відповідної праці на шиї батьків або хапається за торговлю чи іншу індивідуальну працю. З приємністю можемо ствердити, що ця молода інтелігентська верства тримається добре і, не зважаючи на всі удари долі, про ренегатство серед неї не чути. Кілько тої молодої інтелігенції „східніх земель" і кілько її разом зі старшими інтелігентами? Годі відновісти. Але що її тисячі, це ясно. Ясно й те, що вона, працюючи не в тих ділянках, до яких готовилася, не тільки не йде вперед у своїому фахові, але ще й багато губить зі здобутого. Таксамо перед нею перерізані всі шляхи до провідних ролі, каріери й популярности, які дають імпульс до посування вперед і випливання на поверхню життя. Через те тисячні маси наших інтелігентів живуть неначе в укритті затушовані, нікому незнані та забуті. Лише випадково надибаєш за плугом якогось інжиніра політехніки, серед мулярських робітників молодого вчителя з цеглами на зігнутій спині, матуристів з тичкою обіч землеміра й т. д.".

Хто слідуючий?

З приводу подій, які рішили долю Чехословаччини, ІКП приніс у ч. 263 статтю З. Грабовского п. з. „Темпо апетиту". В ній пише м. ін.: Зараз по зірвані Льокарна, а радше рівночасно з тим, немов тим самим відцихом, Німеччина обіцяла мир всім сусідам. Заявила також торжественно, що Надренська область не буде фортифікована. Коли займала Австрію, марш. Герінг зложив Празі запевнення про пошанування цілости (інтегральности) границь Чехословаччини. А тепер нема вже й мови про се. Отже вільно припускати, що маємо до діла з досконалою й випробованою тактикою, яка забираючи одну річ запевняє, що не рушить другої. Скептики запитують, яку гарантію зложить Німеччина, коли увійде в Чехословаччину?.. По французькій стороні зявився момент невиплатности політичних векслів... Від травня 1938 р. між Італією й Німеччиною істнує військовий союз... Шанса італійського нападу на флянку Франції в разі її війни з Німеччиною радикально змінила позицію Франції... Вона щораз більше піддається диктатові олівця англійського бухгальтера... Англія хоче злучити судетську справу з загальним розвязанням і пробує дістати запевнення, що Німеччина „насичена". Але такі спроби завели на цілій лінії: бо є держави устаткковані, немов щасливо оженені з богацтвами й засобами — і є держави з динамікою шукачів пригод, держави-номади. Чи можна від таких держав дістати приречення, що вони устаткуються, коли їх непосидючість се їх клич і сенс їх життя?

Наука з чехословацької драми

В католицькім „Голосі Народу" з 24 с. м. під таким наголовком появилася стаття начального редактора того часопису, о. Півоварчика, в якій м. ін. читаємо: „Каварияні політики кажуть: нехай Мадяри візьмуть собі Прикарпатську Русь, а Словаччиною поділяться з Польщею!... Вибачте, чи ви питалися тих Русинів і тих Словаків, до якої держави вони хочуть належати? Судетські Німці пригадують забуте, так бодай здавалося, право самовизначення народів. Вони кинули посів, що видає плід у Чехословаччині, але зачне сходити й деінде. Те що сьогодня розсаджує Чехословаччину, загрожує всім державам, які мають національні меншини".

Чому Совіти не помогли Чехословаччині

В 260 ч. „Газети Польскої" п. Отмар, визначний знавець совітських справ, застановляється над тим, чому Совіти в останній хвилі відмовили допомоги Чехословаччині. Він пише м. ін.: „Совіти дальше в положенні пацієнта, який від двох літ постійно лежить на операційнім столі. Отже колиб навіть припустити неправдоподібність, якою булаби згода Ромунії на перехід відділів червоної армії, то абсолютно ніщо не вішувалоб тим військам успішних воєнних ділань. Притім належить звернути увагу, що найширші маси совітських горожан, зовсім навпаки як населення всіх інших европейських держав з Німеччиною включно, нічого більше не бажають як війни, очевидно по думці української приповідки: „гірше та інше". Населення Совітів просто змагає до якоїнебудь зміни своєї дотеперішньої долі. І той „боєвий дух" совітських горожан се тепер чи не найповажніший гамулець, який здержує „вождів" СССР від війни".

„Пяст" про марево Озону

Орган людовців „Пяст" в 39 ч. у статті п. з. „Чи знов має бути те саме?" пише м. ін.: „В нас (в Польщі) мабуть так завжди мусить діятися, що коли Бог дасть купця, то зараз діявол присилає фактора. Ледви президент розвязав сойм, який був дитиною ославленого ББ, вже між ним і суспільністю стає марево Озону, який обняв увесь спадок по ньому. Бойкот попередніх виборів величезною більшістю польської суспільности не був звернений проти держави, але проти злого виборчого закону, проти практик правління і патронування ББ. Що має тепер зробити та сама суспільність, при тім самім законі, тім самім правлінні, тім самім патроні і таких досвідах? Які він приносить вальори й обтяження, про те нікому не треба говорити. До зєднинення народу вони напевно не поможуть. А хіба про те повинно йти"...

Як рівні, то рівні

„Дзєннік Людови" пише: „У своїй виборчій декларації шеф ОЗН ген. Скварчиньский заявив, що хоче йти з іншими горожанами „як рівні з рівними". Ту відозву розіслала до преси державна Польська Агенція Телеграфічна. Крім того її надали всі стації польського радія. У звязку з тим належить сподіватися, що ПАТ буде розсилати виборчі відозви також інших партій та що радієвий мікрофон буде доступний представникам всіх інших політичних напрямків. Як „рівні з рівними" то „рівні з рівними".

Ендеки алярмують

У статті п. з. „На той кантон не можемо згодитися" ендецьке „Слово Народове" в ч. 274 пише: „Мусимо заалярмувати польську публичну опінію й польські відповідальні чинники. Правдоподібно мін. Бек знає вже про що йде, але решта Польщі не знає. Під боком Польщі, зараз за Карпатами, здовж місцевостей Сянік—Самбір—Дрогобич та Борислав—Калуш—Станиславів—Коломия і Ворохта підготовляється кантон або навіть українська держава!" Далі „С. Н." пише, що на Закарпатті не може повстати ніякий український кантон ані українська держава, бо „українська державка коло Ужгороду або навіть український кантон в новій Чехословаччині будуть знаряддям німецької політики і то знаряддям як в цілі удержання в залежности нового державного чеського твору, так і для майбутніх походів на схід. Польща до того не може допустити. Витворення такого стану річей переважить всякі користи, які випливають з прилучення Шлеська за Ользою до Польщі. Переміна чеського коридора до Росії на німецький коридор буде руїною польської політики і польських інтересів. Коли держава чеського народу тратить Закарпаття, то може його стратити тільки в хосен майбутньої мадярсько-польської границі. Закарпатська Україна відходячи від Чехів може перейти тільки до Польщі або до Мадярщини. З оглядів історичних, географічних і культурних нехай в такім разі відійде до Мадярщини. В ніякім випадку не може дістатися в безпосередну залежність від Німеччини". Так каже „Слово Народове", але ще не знати, чи так буде, як воно каже.

Характеристика останніх подій

Винстон Черчил ось як схарактеризував останні політичні події в звязку з тим, що всі союзники Чехословаччини не тільки опустили її, але ще самі причиняються до виконування волі Німеччини: „Правительства Англії та Франції мали до вибору між соромом і війною. Вони вибрали сором, але матимуть і війну".

Частинна мобілізація у Франції

Французьке правительство зарядило покликання до зброї декотрих категорій резервістів. В Альзації відбуваються великі перегрупування військ. Французькі війська обсадили всі французькі укріплення в Надренії, висунені в напрямі німецькой границі, подвійними військовими залогами.

Француз про Польщу

ПАТ (Польська Агенція Тел.) звідомляє: Б. французький міністр, а тепер посол, Фроссар виголосив у паризькому радію відчит повний нечуваних інвектив під адресою Польщі. Виступаючи проти польських ревіндикацій супроти Чехословаччини Фроссар ужив м. ін: таких зворотів: „Не будемо розводитися, кілько коштував нас союз з Поляками. Треба напятнувати становище Польщі, яка ще не так давно втікала перед козаками так, що для її ратування мусіли ми висилати французьких генералів".

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ

„ЗАПОРІЗМ" І МАЙБУТНЯ ДЕРЖАВА

Як автор „Запорізму" розвязує найважніші державні проблеми *).

Знаємо вже з попередних статтей погляд автора „Запорізму", що трівка національна політична організація може на його думку повстати тільки „в самому краю", себто не на еміграції. А тепер придивімся його поглядам, як може і має повстати українська держава. Він пише:

„Держава зявиться льогічним наслідком щоденної впертої боротьби на всіх теренах життя між організованим громадянством і противником... Сьогоднішня еміграція в силу умов свого безправного і здеморалізованого життя є нездібною дати скільки будь значні кадри національних борців. Правда, в ній є немало осіб, що вірять в свій геній і є згодні пожертвувати собою для ролі всенаціонального вождя, але природа, вічно розумна й обережна, щедро наділивши цих людей егоїзмом, була дуже скупою з ними в розподілі розумів і сердець. В умовах еміграційного істнування, де цілковито є відсутній національний, громадський і моральний авторитет, ніщо не противиться тому, щоб всі емігранти, без огляду на дійсні заслуги, разом виставляли свої кандидатури в національні урятуватели. На щастя вже тепер серед еміграції помітно тенденцію до диференціяції, до переоцінки людської вартости. Колиж настане критична година боротьби, саме життя попіклується про те, щоб люде справді варті зробили свій шлях і отримали своє признання, а нікчемности зникли".

Перечитайте ще раз, але уважно, цілу ту ельокубрацію і скажіть, від чого тут зачинати її розбір? Така тут маса ріжних дивних річей! Та зачинаймо від найважніших, чи може радше від найпомітніших. Автор „Запорізму" стоїть тут на становищі, що українська держава просто сама „зявиться", лише „льогічним наслідком щоденної впертої боротьби на всіх теренах життя" і т. д. як висше. І ще є одно подібне місце в його виводах там, де він впевняє нас, що „саме життя попіклується" і т. д. як висше. При читанні сих пророцтв, які рек нам автор „Запорізму", а які читаються досить приємно (бо не треба нічим дуже перейматися, коли держава сама „зявиться" і коли „само життя" попіклується), пригадується, що ми вже десь чули погляди зовсім подібного рода і то чули якраз в часі, коли українська держава валилася, а нас свояки автора по духу „Запорізму" впевняли, що вона „твориться". Фантастика в поглядах точно та сама, хоч є деякі ріжниці в уживанні слів і зворотів: напр. автор „Запорізму" пише про „щоденну вперту боротьбу" зорганізованого громадянства з противником. Та се тільки слова і звороти. Він не бере під увагу того, що навіть сам підчеркує, а саме, що на більшій частині території нашого народу ніяка зорганізована боротьба з противником неможлива. А й поза тою територією щораз більше і більше обмежується та можливість, нераз до тої міри, що хвилями виглядає, якби мало завмирати наше збірне життя з виїмком деяких областей.

А від організаційної праці еміграції, яка має найповнішу свободу, автор просто відмовляється. Каже, що вона „ в силу умов свого безправного і здеморалізованого життя" не може заважити. Що се за такі умови? Чомуж вони довели її до „безправного" життя? Що значить „безправного"? Чому вона здеморалізувалася? Що автор взагалі розуміє під „деморалізацією"? Ось питання, за розбір яких кождий, хто цікавиться публичним життям, бувби йому вдячний. Але він тільки поверха доторкнувся їх і видає безапелящійні оцінки. Колиж уся еміграція здеморалізована, то що саме його, автора „Запорізму", охоронило від деморалізації, коли він ту деморалізацію бачить і осуджує? Чому він сеї таємниці не виявляє своїм нещасним, здеморалізованим землякам?

Такі твердження, як „держава зявиться", „саме життя попіклується про те" — пригадують подібне говорення, що „народ нас оборонить, нам армії не треба", „стихія подбає" і т. п. Як нас „оборонив" народ і до чого довела стихія, бачимо вже наглядно.

Далі пише той теоретик „Запорізму", що серед еміграції помітно тенденцію до діференціяції і переоцінки. Де помітно? В чім помітно? Відколи помітно? Що на се вплинуло? Ні чичирк! А прецінь якісь конкретні дані про такі важні річи булиб дуже пожадані, тимбільше, що автор сам цілком дискваліфікує еміграцію в тій самій брошурі. Його твердження про вічно розумну природу вказуваловб на те, що він пантеіст. Коли так, то все ясне: „вічно розумна природа" моглаб і без спеціяльних причин проявити свій розум і серед української еміграції тай тому зачалася „диференціяція" на дурних і розумних. А щодо шановного автора, то він мусить мати якісь свої причини, задля яких не виявляє нам докладніше тої „діференціяції" — тай вже.

Цікаві ще спонуки, якими теоретик „Запорізму" думає підбадьорувати своїх „запоризантів" до того, щоб змагали до відбудови української державности. Він пише: „Українське національне звільнення є питанням, в котрому кожний українець є кровно зацікавлений, власна держава дасть кожному з них національне задоволення і матеріяльний добробут".

Ось де собака зарита! Сеж та сама „земелька", що нею вабили наших вояків до мнимо „патріотичної" політики і до своїх партій — і тї розуміється масово покидали фронт і вертались до дому, зовсім льогічно міркуючи, що коли ділитимуть земельку, то лучше бути при тім, бо інакше другі розберуть і відбирай потому від них! А тут маємо в „Запорізмі" знов той самий клич про матеріяльний добробут і то для к о ж н о г о Українця!

Но ні, пане Литвиненко! Не таку державу мають нпр. Англійці, ми такої навіть в найлучших обставинах поставити не вспли, а таки не кождий Англієць має матеріяльний добробут: тисячі і десятки тисяч їх бідують і навіть живуть в нужді. Те саме діється у Франції з тисячами і десятками тисяч Французів. Те саме діється в Нідерляндах, хімо найбогатших кольоній світа при тій невеличкій державі. Держава не дає „всім" матеріяльного добродуту і ніколи не давала, вона дає своїм людям тільки більшу можливість зорганізованої праці, якою пильні й запопадливі можуть лекше прийти до добробуту ніж коли працюють під владою чужої держави. Та не задля матеріяльного добробуту треба змагати до своєї держави, зовсім ні, хоч він у добре упорядкованій державі давби загалові Українців очевидно великі м о ж л и в о с т и поправити свою незавидну долю. До своєї власної держави змагає кождий нарід тому, чому птиця з клітки рветься на свободу: бо се Богом установлений закон природи, сильніший від усяких теорій. І не треба його плямити ні кличем про поділ чужої земельки „забездурно", ні іншим незаслуженим „матеріяльним добробутом", бо хто оперує

*) Гл. статті „Запорізм" і „Запорізм і еміграція" в „Новій Зорі" чч. 72 і 73.

Правдиво аристократична книжка

8) Ми бачили, до чого правління товпи допровадило Геляду і бачимо тепер до чого провадить сучасну Европу. Не щадили ми товпі тяжких хоч слушних закидів. Але треба бути справедливим навіть супроти товпи. Правда, товпа змарнувала долю грецького народу, найщедріше випосаженого Богом, і сама по похилій площі скотилася в пропасть. Та не булоб слушним обтяжувати товпу відповідальністю за історичну катастрофу Геляди: товпа все невідповідальна, бо вона з природи своєї не має особовости, вона анонім, що складається з незлічимого множества одиниць таких малих і марних, що ні одній з них ніякої історичної ролі не можна приписати. Товпа страшна і руїннищька тільки своєю многотою, вона подібна до хрущів, що обїдають дерево, або до бакцилів зарази, з яких ні один сам собою нешкідливий, а то задля своєї маленькости. Правління товпи погубне, але історія не знає випадку, щоб у здоровій суспільности влада надовго дісталася в руки товпи. Навіть в часі великої французької революції панування товпи не тривало довше як кілька літ, воно скінчилося ще перед Наполеоном. Якобінів, що скинули найстаршу з европейських династій, стяли голову потомкові Людвика XIV і залили кровю власний край та Европу, розігнала буками дуже нечисленна горстка енергійної молоді. Товпа все дається опанувати і попровадити, вона буде навіть любити того, що її опанує.

До правління товпа доходить тільки тоді, коли в суспільности нема вже руки, яка товпі наложилаб вудила. Одначе уговкати товпу і попровадити її може тільки той, що сам має в душі якийсь мірник і якусь бусолю і що свою владу може сперти не на доразнім механічнім насильстві, яке все заводить, але на підсвідомім одначе тим сильнішім переконанні суспільности, що влада правлячих у своїх починах згідна з якимсь об'єктивним порядком річей, признаваним самими правленими, з якимсь загальним обичаєм, залежним від місця і часу. Там де заникає обичай, не дасться уникнути правління товпи зі всіми його наслідками механічного егалітаризму в усіх ділянках. Ріжниці можуть бути тільки в формах, у яких товпа приходить до влади.

На переломі 5 і 4 ст. перед Христом всюди в Греції бачимо ослаблення і заник старого обичаю при помочі якого історичні верстви могли тримати товпу в карбах. Обичай стратив свою силу якраз зачинаючи від історичних верств, подібно як дерево тратить листя і всихає від верха свого. Закинення старого обичаю історичними верствами (та поява повторювалася нераз продовж історії) викликало заник їх енергії, заник віри в їх власне управнення до провадження народу, заник волі й пожадання влади. Тоді залунав клич: „Правом є все, що народ ухвалить на зборах"!!! З утратою енергії та віри в своє післанництво і ролю в суспільности історичні верстви мусіли вкінці уступити під натиском чинника чисельно сильнішого, мусіли скапітулювати перед звичайною аритметикою, а вислідною того було смертельне спорошкування суспільности.

Як скоро у Греції на переломі поступав заник старого обичаю, бачимо найліпше з порівнання твору Геродота з твором Тукидида. Коли читаємо книги Геродота, звертає нашу увагу його глибока (деякі кажуть: наївна) віра в істнування певного порядку в людськім світі, визначеного богами, якого всяке нарушення мститься немилосердно в своїм остаточнім висліді на тім, що нарушує порядок, хочби безпосередні висліди того нарушення були для нього корисні. В поняттї Геродота істнують незмінні, від людей незалежні, божою силою установлені мірила людського поведення так у житті приватнім як і публичнім. Батько історії постійно послугується тими мірилами, кілько разів хоче дати оцінку починів осіб, про які пише, а не сумнівається ні на хвилю, що така оцінка мусить бути слушна. Хто виломлюється зпід наказу обичаю, освяченого божою силою, робить се на власну відповідальність і ризико, а майже все на шкоду або свою власну або своїх потомків або співгорожан.

Тукидид тільки на одно покоління молодший вір Геродота і як ум без порівнання глибший. Та він не знає вже безоглядних, об'єктивних, від людей незалежних мірил діланя чи то приватного,

такими кличами навіть по такім гіркім досвіді, який український нарід здобув за нашої памяти, той не причиниться до будови української держави. І земелька потрібна для народу і добробут потрібний для кождого, та сего не можна класти як головний і начальний клич для кождого члена нації, бо тоді ще раз і ще раз переживемо те, що вже раз пережили в 20 столітті, а нераз пережили передтим: вороги приобіцяють не такі користи нашим людям і багато з тих наших людей побіжить за ними та створить ефемеридні „держави" татарських людей і всякі „пашківські" та „харківські республики" во імя матеріяльного добробуту „для всіх", що до тих „республик" пристануть. А потому як ті борці за матеріяльний добробут (все одно чи під назвою татарських людей, чи укапістів, чи запорістів) розібють національний фронт під одним серіозним традиційним проводом, тоді зовнішні вороги зліквідують і їх матеріяльний добробут і їх самих, зліквідують під ріжними претекстами їх власними руками!

Не тому давні запорожці так довго витримали як розмірно незалежна спільнота, що боролися за „матеріяльний добробут", а тому, що боролися за ідеальні цінности своєї віри і нації проти чужого напору. Ось на чім стояв давній „запорізм". А те, що пропагує пан Ю. Литвиненко, мимо всіх наук останньої доби, виглядає не на „запорізм", а на якийсь дивний „секванізм" з тим, що не видно в нім ідеальної любови надсеканських Французів до своєї батьківщини, а виразно видніє тільки „любов" до України в формі товстого пирога („матеріяльний добробут"). І в імя того свого властивого задушевного бажання пан Литвиненко так безпощадно лає всіх емігрантів, відштовхуючи їх як негідних у смакуванні товстих і ситих річей, які продукує знаменита українська земля. Ось де жерело того сарказму, з яким автор мнимо нової теорії раз-у-раз пише про всіх інших емігрантів. Таке поведення по 20 літах гіркого досвіду пригадує не борця перенятого традиційним змаганням батьків до боротьби за свободу Рідного Краю, борця згідного йти в ряді з іншими людьми нашого краю, але пригадує одно сотворіння, що підскакує до смаженої ковбаси, гаркаючи на всі інші сотворіння свого власного роду, щоб їм не дати доступу до свого „ідеалу матеріяльного добробуту". Тут ситуація навіть значно гірша, бо здобуття смаженої ковбаси при такім наставленні, яке проявляє пан Литвиненко, абсолютно безвиглядне.

Та найцікавіший жаль пана Литвиненка задля цілковитої відсутности між емігрантами „національного, громадського (мабуть мав на думці „громадянського") і морального авторитету". Розуміється, це неправда, бо є такі українські емігранти, що мають і отверто признають свій національний, громадянський і моральний Авторитет. Трудно припустити, що пан Литвиненко справді нічого не чув і не знав про таких емігрантів, бо ті емігранти мають свою організацію і пресу. Колиж він мимо того, що знає, що се неправда, ширить ту неправду, подаючи її в формі факту, то можна прийти тільки до одного висновку: що він бажавби собі, щоб так власне було, щоб між українськими емігрантами не було ніякого національного, громадянського і морального Авторитету. В якій цілі автор бажавби собі такого стану? Є три можливости: 1. Або щоб самому заясніти як новий отаман і провідний „авторитет" на горизонті української політики. 2. Або тому, що якась постороння сила спонукала чимсь пана Литвиненка до ширення таких поглядів, потрібних їй для опановування українського хаосу. 3. Або просто щоб блиснути між своїми знакомими і так собі, без якогось особлившого пляну і замислу, „показатися": мовляв, а бачиш, який я розумний! Сей третій випадок бувби очевидно найменше шкідливий для української справи, але тоді во істину не годилося покликатися на память „предка Василя, полкового асавула Війська Чигиринського часів Великого Гетьмана Богдана". Бо річ ясна, що й Великий Гетьман Богдан не вспівби був нічого зробити, якби його старшина ширила такі „погляди" як ширить автор брошури про „Запорізм".

Вкінці наведеного уступу виявляє нам пан Литвиненко ще один свій „ідеал" крім матеріяльного добробуту для „кожного" Українця. Сей ідеал виглядає вже інакше: „щоб люди справді варті зробили свій шлях і отримали своє признання, а нікчемности зникли". Тут знов ряд запитів виринає сам собою: До чого шлях? До товстої ковбаси? Від кого малиб ті люди одержати „своє признання"? І як може бути „своє" признання, коли признання може бути тільки не своє!.. Чи се признання має давати товпа, себто „всі" Українці, що не осягнули ще „матеріяльного добробуту", чи тільки вибрані, що вже ріжними способами осягнули той „ідеал" і зробили на українській справі інтерес без огляду на те, як і з ким його робили? І в якій формі має бути дане те „признання"? Чи киненням у бочку з дьогтем свого провідника, чи закиданням шапками, себто „найкращою" формою загальних всенародніх виборів, чи як властиво? По чім пан Литвиненко пізнає, хто „нікчемність", а хто варт, щоб його на знак своєрідньої пошани „запорізм" допровадив до бочки з дьогтем? Бо одну признаку „висшости" в його очах ми вже пізнали на ст. 50 його брошури, де сказано: „Все, що було... морально вищого, з перших же років еміграції відійшло в сторону і зайнялось влаштованням власного розбитого життя". Вправді ми якраз таке поведення вважаємо нікчемністю, ну але нащадок осавула та ще й полкового може мати свій погляд на „висшу моральність". Тільки ми маємо право критики його погляду, як і йому признаємо право критикувати наші погляди. І так нпр. маємо такий погляд, що предок п. Ю. Литвиненка міг бути гідний, щоб мати уряд полкового осавула за часів Богдана, але сам п. Ю. Литвиненко зовсім не надається на творця оцінки висшої суспільної моралі, ні на теоретика окремого руху, поки не позбудеться своїх хиб, які так ярко виказав у своїй праці, головнож поки не позбудеться свого баламутного способу думання.

А. Ч.

чи публичного. Його герої се матеріялісти і раціоналісти. Перікль виголошуючи свою славну промову, щоб наклонити Атенців до війни з пельопонезською коаліцією, підпирає свої виводи цифрами: „Переможемо, бо маємо тілько то кораблів, тілько жовнірів, тілько грошей", матеріяльні засоби держави вичисляє докладно як бухгальтер. Поминув імпондерабілія. Річи, яких не можна зважити ні вирахувати, а які в переломових хвилях історії все рішають. Нпр. поминув викликану ним самим загальну ненависть до Атен в геленськім світі, яка потрафила зневтралізувати всі матеріяльні засоби. Той сам блуд зробили за наших часів німецькі державні мужі, що розпутали світову війну, спершися на дуже докладні обрахунки і пляни.

Ріжниця між Геродотом і Тукидидом се ріжниця між двома поколіннями елинської суспільности, се пропасть, що не дається зглибити, ні перейти. Людина, що уважає для свого поступування істнування постійних мірил від себе незалежних, висшими силами установлених, може у своїх починах нераз відхилятися від засад, які визнає, але сам факт признавання непарушимих засад як показчиків поступування дає людині велику внутрішню силу й рівновагу. Признавання й шанування суспільністю непарушимих і недискутованих засад дає суспільности її внутрішню цікість, внутріщній спокій, гармонію і тяглість поступування, іншими словами: дає суспільности здоровля і силу. (Кінець буде).

Поміст до багацтв Росії

Один ланцюх німецьких кольоній від границь Німеччини аж до Кубані.

Один з німецьких тижневиків помістив під тим заголовком звіт з подорожі свого кореспондента, яку той відбув продовж 21 днів від границь Німеччини на полудне від Грацу аж до Чорного Моря. Описуючи ту подорож стверджує, що безперервно тягнеться ланцюх німецьких кольоній через полуднево-східну Европу, переходить Прут, Дунай, Дністер, входить на Україну і дальше через Дніпро на Крим до Азовського моря, на Кубань, на Дон і Волгу. Коли тільки перейдеться границю, почавши від Марбургу і Ціллі, стрічається всюди віддавна поселених Німців, вірних культурі, обичаям і батьківським звичаям. Вигляд осад пригадує зовсім батьківські села і міста. Так виглядає пограничча Хорватії в Югославії і навіть за ½ години їзди автобусом від Білгороду доїзджається до Францталю, де разом мешкає 11.000 поселених Швабів, вірних Німеччині, але льояльних горожан особливо теперішному режімові під премієром Стоядіновичем, якого вони „горячі приклонники". Тягнуться німецькі кольонії через Банат, Семигород, Бистрицьку округу, Буковину, переходять Прут. Звітовик дістався тільки під Липськ в Бесарабії, яка належить тепер до Ромунії і підчеркує, як Німці мешкають збитою масою між Прутом і Дністром на північ від дельти Дунаю, моляться щодня „Боже збережи Ромунію", щоб не дожити випадків, які стрінули їх братів за Дніпром під панованням Совітів. Німецькі кольонії в ромунській Бесарабії мають цікаві назви: Липськ, Кульм, Фірстенфельд, Айхендорф, Віттенберг, Тепліц і т. п. На радянській полудневій Україні тягнеться дальше ланцюх тих кольоній з німецькими назвами як Берлін, Кассель, Альт Данціг, Мангайм, Баден, Елізабетград, Найторст, Шенав, Карльсруге, Шпалєр, Монахія, Вермс, Раштат. Ті кольонії доходять майже до Чорного Моря, майже під Одессу. Дніпро переступлений у двох напрямах, на полудні в напрямі на Крим, де є кольонії з назвами: Франценсфельд, Мартенталь, Герценберг, Шпат, Шенбрун, Ціріхталь, Маріенрум, Найзальц, як також ряд инших; другий ланцюх на північ в напрямі північних беретів Азовського моря аж до Ростова над Доном. Назви тих кольоній: Гайдесбург, Гетлянд, Дармштадт, Остгайм, Корнталь, Штайнфельд, Блюменфельд, Айхвальд, Кайзерталь, Ляйтерганзен, як також багато инших. Врешті над Кубаню та на Кавказі: Темпельгоф, Йоганнісфельд, Ліліенфельд. Вкінці не вичислені назви над Волгою, де під Серептою зачинається перша німецька кольонія. Автор обговорюючи свою подорож підчеркує, що не багато відомо, що сталося і діється з Німцями, яких вивезено, не арештовано і не помордовано в тих кольоніях на терені Совітів. Кождого Німця мусить потрясти та маса крови пролитої в Совітах і те забуття і недоцінювання того ланцюха кольоній, що провадять як кинений поміст до найбогатших земель давної Росії. Німці кинули той поміст — та ще ніколи його не використали. („Хвіля", ч. 6949).

Підкарпаття у світлі статистики

„Підкарпатске Гласі", ужгородський чеський щоденник, наводить цікаву статистику про Підкарпаття. За останнім народним переписом з р. 1930 на Підкарпатті живе 718.586 мешканців, з того 445.213 Українців, 26.876 Чехословаків, 11.490 Німців, 109.336 Мадярів, 91.212 Жидів, 14.258 Ромунів і 16.212 чужинців. За процентами мешканців є: 62% Українців, 4.17% Чехословаків, 1.61% Німців, 15.23% Мадярів, 12.72% Жидів, 2% Ромунів і 2.27% чужинців. По заняттям: Самостійні рільники: 74.152 мешканців, з того: 57.586 Українців, 826 Чехословаків, 767 Німців, 10.287 Мадярів, 3.100 Жидів, 1.124 Ромунів, 461 чужинців. Лісові урядовці: 246 Чехословаків, 57 Українців (Русинів), 34 Німці, 67 Мадярів, 10 Жидів, 17 чужинців. Ясно, що тут Українці щодо своєї скількости стоять за чужинцями, їх випередили навіть Німці й Мадяри. Правда, що за минулих 8 літ тут положення змінилося трохи в користь Українців, тільки не знати, на скільки. Урядовці промислових підприємств: 227 Чехословаків, 29 Українців (Русинів), 60 Німців, 116 Мадярів, 150 Жидів, 85 чужинців. Торговці мішаним товаром: 185 Чехословаків, 206 Українців (Русинів), 37 Німців, 504 Мадярів, 4819 Жидів, 5 Ромунів, 218 чужинців. Корчмарі й власники гостинниць: 81 Чехословаків, 71 Українців (Русинів), 12 Німців, 71 Мадярів, 808 Жидів, 12 чужинців. Почтові урядники і службовці: 187 Чехословаків, 71 Українців (Русинів), 11 Німців, 156 Мадярів, 192 Жидів, 32 чужинці. Службовці кас хорих: 334 Чехословаків, 218 Українців (Русинів), 15 Німців, 75 Мадярів, 14 Жидів, 3 Ромуни, 6 чужинців. Зелізничні службовці: 640 Чехословаків, 1.216 Українців (Русинів), 70 Німців, 639 Мадярів, 17 Жидів, 13 Ромунів, 45 чужинців. Адміністрація й суди: 3127 Чехословаків, 829 Українців(Русинів), 63 Німці, 318 Мадярів, 88 Жидів, 13 Ромунів, 66 чужинців. Інша публична служба (крім шкільництва й здоровельности) 125 Чехословаків, 695 Українців (Русинів), 6 Німців, 233 Мадярів, 587 Жидів, 7 Ромунів і 165 чужинців. Учителі і професори: 735 Чехословаків, 1418 Українців (Русинів), 48 Німців, 319 Мадярів, 170 Жидів, 12 Ромунів, 118 чужинців. „Нова Свобода" в ч. 78 додає до сего: Наводимо сю статистику, з якої наглядно можна бачити, що в багатьох галуззях (крім рільництва й шкільництва) випередили нас не тільки щодо пропорціонального заступлення, але щодо числа, навіть Мадяри й Жиди. Правда, за останні роки всі ці галузі змінилися в нашу користь і від самих нас залежить, щоб ми всюди були заступлені пропорціонально.

Церква-кінотеатр

В м. Вільбон сір Івет, недалеко міста Палезо у Франції закінчили будову церкви, одинокої у своїм роді. На перший погляд церква нічим не ріжниться від інших. Коли ввійти до середини, можна запримітити, що приміщення призначене на богослуження розмірно мале в порівнанні з цілим будинком. За вівтарем, за рухомою стіною, є кінова саля на 300 місць, в якій відбуваються кінові сеанси й театральні вистави. Ся новина дає змогу збільшити містоту церкви на випадок потреби. Коли церква не може помістити всіх вірних, вистане натиснути ґузик, щоби стіна розступилася й вівтар опинився в самій середині церкви. Все те відбувається без найменшого гамору. Оригінальну церкву посвятив версайський епископ Ролян Гослен.

Міжнародня дискусія про демократію.

Міжнародна соціялістична організація (т. зв. II-й Інтернаціонал) зачав прилюдно вести велику дискусію в пресі і на ріжних сходинах про засадничу і тактичну вартість демократії як головну проблему сучасного соціялізму. В звязку з тим дискутується про відношення соціялізму до большевизму, фашизму і нової війни. Справам тим треба буде присвятити згодом більшу увагу, бо вони займуть увагу робітничих мас в усіх краях Европи.

Президент Русвелт в обороні мира.

Президент Злучених Держав Півн. Америки Русвелт звернувся до канц. Гітлера і презид. Бенеша з телеграфічним зазивом на річ мира. В телеграмі є м. ін. таке місце: „В імени 130 міліонів горожан Америки і в імя справи, яка обходить все людство, взиваю вас до незривання переговорів і до полагодження конфліктів мирним шляхом, а не шляхом насильства. Мир лучше заключити перед війною як по війні, яка потягнула б за собою втрату життя міліонів мужчин, жінок і дітей та катастрофу цілої цивілізації. Америка далека тепер від европейських конфліктів, але здає собі справу з того, що на випадок війни ніякий нарід не омине таких і інших консеквенцій". Зміст сего зазиву подано до відома також премієрам Чемберленові й Далядіе.

Війни зачинаються звичайно в літі.

Як показується з історичних дат більшість воєн зачиналася в літі. Війна в році 1866 вибухла 14 червня. Війна французько-німецька в 1870 р. 19 липня, друга балканська війна 2 серпня, еспанська домашня війна 18 липня 1936, японсько-китайська війна 13 серпня 1937 р. Пожежа світової війни в 1914 р. огорнула цілий світ у серпні.

Інфляція законодавства

Як видавали закони колись, а як тепер.

Польський юрист проф. В. Маковский порівнує в „Газеті Польській" ч. 264 темпо видавання законів при кінці 19 ст. з темпом видавання законів в теперішних часах. І так напр.: В Голяндії оповіщено в 1897 р. 96 законів і 86 декретів, зате в 1937 р. оповіщено 302 законів і 346 декретів. Число сторінок „Денника Законів" (Штаатсбляд) виносило в 1897 р. 1505, в 1937 р. 4003. В Бельгії видано в 1937 р. 95 законів і 476 декретів, у Франції оповіщують річно пересічно по 300 законів, в Італії оповіщено в 1936 р. 449 законів і декретів і т. д. Проф. Маковский називає се інфляцією законів. Що треба зробити, питає він, щоб привернути або надати законам повагу, пошанування й авторитет, які щезають в натовпі недосконалого і занадто обильного законодавства? І відповідає: „Сила закону полягає на совіснім виконанні його. Щоби вдоволити се условія, закон мусить відповідати правному почуванню горожан і мусить служити загальному добру. Тоді буде закон викональний і, що за тим йде, виконуваний. Закон невиконуваний се мертвий закон, закон, що його виконання сперте виключно на примусі, може стати зненавидженим; непотрібний закон легковажать, кождий з таких законів підважує пошану правного порядку, якого він має бути висловом".

Жінка міністром

До Лондону прибула недавно Гіндуска Виджайна Лякшми, перша жінка-міністр народного здоровля. Вона горяча приклонниця фізичної культури, але не европейської, а тої, що її придержуються індійські йоги. Вона наслідує йогів і тому зачинає кождий свій день кількамінутовим стоянням на голові. Місс Виджайна се дочка індійського адвоката, який за прикладом Гандія роздав своє майно бідним і покинув адвокатську практику. Таксамо зробив її брат, також адвокат. Від нужди вратувало бідну дівчину супружжа з богатим чоловіком.

Лікарський фейлетоник.

Очі причиною недуг

Кір заразливий тільки через очі.

В який спосіб чоловік заражується ріжними заразливими недугами? Се від ряду літ предмет наукових дослідів. В багатьох випадках пізнання способу переношення зараз.ливих недуг позволяє одночасно знайти спосіб забезпечення перед зараженням. Знаємо напр., що плямистий тиф переноситься тільки через вощі, малярія тільки через один рід комарів, чума через блохи, черевний тиф, червінка і паратиф через устну яму, грипа і дифтерія через ніс і т. д. Одначе наука медицини не знає дотепер способу переношення всіх заразливих недуг, в багатьох випадках істнують тільки слабо обосновані припущення. Епідеміольогічні досліди привели в останніх роках низку цікавих поглядів на переношення деяких заразливих недуг. Засадничий доказ на поступ лікарського знання в тій ділянці се зрозуміння ролі, яку в переношенні заразливих недуг відіграє... око. Про се лікарі переконалися в експериментальний спосіб. Показалося напр., що впорскнення звірятам одної краплі заразків чуми викликує за кілька днів смертельну недугу. В той сам спосіб можна заразити також чоловіка ріжними недугами, напр. плямистим тифом. Досвідчені лікарі переконалися в практиці, що люди, які носять окуляри, заражуються деякими інфекційними недугами богато рідше. Французький лікар проф. Діжарден-Бомес оповідає ось який приклад: Грудна чума переноситься не через блохи, але просто з чоловіка на чоловіка. Вистарчить часом зближитися до недужого на один момент, щоб заразитися смертельною недугою. Один лікар на Мадаґаскарі приняв у шпиталі свіжого хорого і розмовляв з ним дві хвилини, не зберігаючи ніяких середників обережности (бо не знав, що привезений зараженний грудною чумою), заразився та помер до 5 днів. Навпаки один місіонар на тімже острові не боявся зараження грудною чумою, він з великою посвятою піклувався недужими на ту недугу і мав весь час зелізне здоровля. Цей місіонар носив окуляри, бо недовиджував. Ті окуляри хоронили його перед зараженням смертельною недугою, бо головна входова брама для тих заразків се очі. Тепер подібні факти стверджено в випадку кіру. Як відомо, кір се недуга заразлива, яка дуже легко переноситься з особи на особу. Кождий западає на сю недугу в дитинстві і потім вже ціле життя на неї відпорний. Отже мимо великої заразливости досі не стверджено певно, в який спосіб ся недуга передається окруженню. Припускали, що кір передається носом або устами, тимчасом на підставі останніх дослідів показується, що кір передається тільки очима. Переконався про се др Шантріо: В часі сильної епідемії постановив він охоронити перед зараженням 20 дітей, впорскуючи їм щоденно до очей одну краплю антисептичної рідини (3% аргиролю); одночасно було під його обсерваційою 10 інших дітей, яким не впорскувано ніяких антисептиків і які мали служити до контролі досліду. Отже показалося, що зпоміж 20 дітей, яким др Шантріо вкроплював аргироль, ні одно не занедужало, підчас коли зпоміж 10 контрольних дітей 6 занедужало. Досліди лікаря Шантріо викликали велике зацікавлення в лікарських крутах і можуть бути підставою до успішного поборювання кіру.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець прийняв групу французьких паломників, до якої сказав, що тепер треба молитися не тільки за одну Францію, а за ввесь світ, бо людство переживає дуже непевні і трівожні часи. Досі нема докладних вістей про ту промову.

Ординарій луцької діецезії, Преосв. Пйотр Шельонжек, з приводу 50-ліття священства, іменований Св. Отцем асистентом папського двору.

Католицьке шкільництво у Франції. „Нема нейтральних шкіл, бо нема учителя, який не занявби якогось становища до релігійної ідеї та до проблеми істнування Бога взагалі". Отсей погляд Жіль Сімона розвинено й пояснено в часі нарад Конґресу Катехитів, який відбувся в перших днях вересня в Медіоляні. „Ль-Авеніре д'Італія" в обширному звіті з того конґресу наводить цікаві дані, які поміщує один з конґресових прелеґентів у рефераті п. з. „Бог у школі", виказуючи, що від ряду літ дається у Франції завважити зменшення ляіцистичних впливів у шкільництві. Відомий французький педагог Альбаре зібрав незвичайно характеристичні дані в цифрах, виказуючи, що Франція програла боротьбу з католицьким шкільництвом. Навіть безплатність публичної світської школи у Франції не була в силі здержати постійний зріст католицьких шкіл. Число учнів у вселюдному католицькому шкільництві, яке виносило там в рр. 1866—75 коло 15% загального числа учнів вселюдних шкіл, себто 751.400, піднеслося в р. 1900 до 1.377.600, що виносило 22% у відношенні до загального числа. В середному шкільництві в р. 1900 число учнів католицьких заведень у Франції осягнуло 50%, не враховуючи жіночого шкільництва, де те відношення представляється цифрою 75%. Французька радикальна партія, яка при кінці минулого століття вхопила державну керму у свої руки, думала, що розвязанням релігійних чинів і забороною затруднювання у приватних школах членів тих чинів завдає католицькому шкільництву смертельний удар. Закони Вальдека-Руссо і Комб'а з рр. 1901 і 1904 про монаші чини і закон про відділення Церкви від держави з 1905 р. були кульмінаційними пунктами нападів зісвітченої французької держави на церковне шкільництво. В пізнішій добі число учнів у тім шкільництві щоправда обнизилося і в 1908 р. осягнуло найнижчий стан, бо ледви 17% загалу учнів. Одначе продовж двох літ той відсоток зріс вже до 18%, а по світовій війні перейшов 23%. Отже боротьба ляіцизму з приватним католицьким шкільництвом закінчилася невдачею ляіцизму. Католики мають поважну скількість віроісповідних шкіл. Вже в 1930 р. католицька Франція мала 5 університетів, 12.000 шкіл середніх і нижчих, 29.000 учителів (в самому Парижі 232 школи і 1.032 учителів). Засновано також союз „Добровольців вільної школи". Боряться за те, щоб держава давала їм якусь підмогу. Вже поверх 1.000 громад заняло прихильне становище до тих домагань. Бо часи тепер такі, що не тільки у Франції, але й в інших краях дається завважити на виховному терені напрямок, який старається спровадити навчання до своєї дійсної ролі і признати більший вплив справжньому вихованню, а саме: формуванню характеру та виробленню моральному і релігійному. Односторонний інтелектуалізм і ляіцизм можуть довести шкільництво до руїни під моральним оглядом: „Віра сильніша від знання — писав у 1908 р. відомий виховник Еміль Бутру — а переконання, що Бог з нами і що Бог у школі діляє багато успішніше ніж усяка людська педагогія. Натуралістична система відповідає умовинам науки, але руйнує мораль. Хто хоче зберегти і розвинути всі сили, що їх дає йому природа, той не може вдоволитися самою позитивною наукою, бо завжди прямує до тої правди, яка стоїть понад науков".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

З ВАТИКАНУ наспіли вісти про Богослуження в усіх церквах Риму для упрошення мира. Всі церкви були переповнені. Св. Отець молився в тім самім часі у своїй каплиці.

НАРОДНА ОРҐАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ міста Львова заповіла була на второк 27 с. м. віче, на якім мали обговорити справу Закарпаття. Одначе адміністраційна влада сконфіскувала афіші, які поліціянти позривали з мурів, та заборонила відбути віче.

ПРАЖСЬКА РАДІОСТАЦІЯ надала по українськи відозву до Українців. Відозва підкреслює, що теперішне положення Українців на Закарпатті добре, а після введення автономії буде ще лучше.

ДИРЕКТОРОМ ДЕПАРТАМЕНТУ ВІРОІСПОВІДАНЬ у міністерстві віроісповідань і освіти став Генрик Дунін-Борковский, дотеперішний начальник реферату віроісповідань у міністерстві заграничних справ.

ПОЛЬСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ заользанського Шлезька заатакувало в кількох місцевостях чеські арсенали і здобуло запаси зброї й амуніції, призначені для чеської „національної ґвардії". (ПАТ).

СОВІТИ повідомили Польщу, що без попередження виповідять совітсько-польський договір про ненапад з 1932 р. на случай, колиб польські війська заняли частину території чехословацької республики.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЧСР утворив ґен. Ян Сірові, ґенеральний інспектор збройних сил Чехословаччини. Крім того в правительстві Чехословаччини є ще один ґенерал, а саме ґен. Франц Носаль, міністр публичних робіт.

ДВА СЛОВАКИ, професори університету в Братиславі, Матус Чернак і Імріх Карвас, одержали від президента ЧСР Бенеша іменування на міністрів.

ЗАГАЛЬНУ МОБІЛІЗАЦІЮ проголошено в Чехословаччині. Покликали всіх мужчин від 18 до 40 року життя і зарядили реквізицію всіх механічних підвод (мотоциклів, авт і автобусів) на терені цілої держави.

НАЧАЛЬНИМ ВОЖДОМ чехословацьких збройних сил іменований ґен. Ян Крейчі, дотеперішний шеф ґенерального штабу чехословацької армії. Рівночасно ґен. Ґашека іменовано інспектором протилетунської оборони на терені цілої держави.

В ПРАЗІ панує настрій пригнобления. Вікна помешкань в ночі щільно позасльонювані, неонові реклями погашені. Трамваї й автобуси курсують у ночі з прислоненими світлами. Більшість заграничних журналістів опустила Прагу.

В ЧЕСЬКІМ ЧАСОПИСІ „Венков" появилася стаття п. з. „Зрадили нас". В тій статті сказано м. ін.: „Опустили нас всі, які підтержували нас дотепер і яким ми довіряли десятки літ. Опущені всіми, стоїмо самі серед упокорень". Таку вістку приніс будапештенський часопис „Пестер Льойд".

У ЗВЯЗКУ З ПРОМОВОЮ ГІТЛЄРА італійський щоденник „Пополь ді Рома" пише: Коли йде про Італію, то непотрібно ще раз підчеркувати, що вона цілковито підпирає німецькі домагання в судетській справі: 44 міліони Італійців солідарно стоять при Німеччині й очікують справедливости.

ДРУГА РОЗМОВА премієра В. Британії Чемберлена з канцлером Німців Гітлером в Ґодесбергу над Реном дотичила очевидно не лише чехословацької справи. Розмова не довела до повного порозуміння, але „Нюс Кроникл" пише: Німці дивляться на Англійців вже як на своїх союзників і не вірять, щоб Англія збройно спротивилася заняттю судетської землі.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ Борис, вертаючись з Англії через Німеччину до Болгарії, відбув нараду з канц. Гітлером.

НОВИНКИ

Погода на Чесного Хреста у Львові і правдоподібно в цілім нашім краю була сего року така прекрасна, що подібної не памятають навіть найстарші люди. Небо було зовсім чисте, без одної хмаринки, а термометр доходив до 28 степенів тепла Цельзія. Може се буде за Божою волею знак поправи тяжкої долі українського народу від сего року. Людей у львівських церквах було того дня майже тільки що в неділю, що належить до появів очевидно дуже потішаючих.

Львівська дирекція зелізниць повідомляє, що всі зелізничі стації та бюра подорожі подаватимуть на бажання вичерпуючі й докладні інформації у справі цін білетів відтинкових, місячних і тижневих загально доступних та місячних спеціяльних і шкільних якотакож робітничих тижневих, які будуть обовязувати від 1 жовтня с. р.

З днем 1 жовтня с. р. входить у життя новий спосіб надавання звичайних пачок з поданою вартістю до 200 зл. Новий спосіб надавання зносить долучування до посилок помічних адрес. У звязку з тим належить старанно опаковувати пачки і докладно та виразно адресувати їх. Коли пачки опаковані в полотно або темний папір, адреси належить виписувати на білих картках, можливо найбільших розмірів, наклеєних цілою своєю поверхнею на опакуванні. На пачках, призначених для адресатів, замешкалих в місцевостях, в яких нема почтових урядів, мусить бути подана назва почтового віддавчого уряду, до якого дана місцевість призначена.

„Новітній Ремісник", часопис для українських ремісників, зачне виходити у Львові з днем 1 жовтня с. р.

Ні одного Українця не приняли сего року на механічний виділ львівської політехніки...

Адміністратор „Народнього Дому" у Львові інж. Вельпель зрезиґнував зі свойого становища 23 с. м. Новим адміністратором іменований В. Зяркевич, емер. предсідник суду в Золочеві. Уступлення інж. Вельпля саме підчас праці Контрольної Комісії над господаркою в „Народнім Домі" викликало численні коментарі. Інж. Вельпель знаний як чоловік чесний і коло уздоровлення фінансів „Н. Д." напрацювався немало, та оферт наших працьовників не приймав.

Українська Пресова Служба в Нью-Йорку видала книжку в німецькій мові про Закарпаття, в якій змальовано економічне й суспільне обличчя Закарпаття, його стратеґічне положення і значіння на випадок війни.

В Народній Гостинниці у Львові пострілився в понеділок 26 с. м. 45-літній Олександер Трач, директор відділу „Маслосоюзу" в Станиславові. Тяжко раненого перевезли до лічниці, де він помер.

У Львові в каварні „Рома" помер наглою смертю підчас дискусії над справою ЧСР визначний жидівський публіцист і б. посол др Авраам Інслер в 46 р. життя.

Шкільні кураторії повідомили дирекції шкіл середніх і народніх, що на майбутнє шкільна молодь може брати участь тільки в торжествах загально-державних або спеціяльного суспільного значіння.

Воєвідські уряди оповістили листу поборових, які ухиляються від загальної військової служби. У станиславівськім воєвідстві віддано прокураторським властям 128 поборових.

У Хмелиських пов. Скалат посвячено новий польський костел.

Гумор. — Я не зарозумілий. Все сміюся перший з дурниць, які мені лучиться сказати. — Завидую тобі, маєш постійно нагоду до сміху...

Гумор. — Питання. — Перед хмародером стоять два божевільні. — Рішучо за великий, каже один. — Так, треба збурити один поверх, відповідає другий. — Слушно, але котрий?

Зі слідуючим (75-тим) числом „Нової Зорі" вишлемо всім нашим передплатникам, післяплатникам і кольпотерам почтові складанки (чеки П. К. О.). П. Т. передплатники і післяплатники дістануть їх в середині газети, а кольпортери в пакунку разом з афішкою. Дня 1-го жовтня здержимо „Нову Зорю" тим П. Т. післяплатникам, що не заплатили за газету ще за перший квартал і тим кольпортерам, що не заплатили за кольпортажу за другий квартал. Дуже шкодить газеті той, що її замовляє, побирає, а за неї не платить.

о. Володимир Пашковський, парох у Добротворі, пов. Камінка Струмилова, охрестив дитину римо-католика Фелікса Підгурского, який бажав, щоб його син був охрещений у гр.-катол. обряді. Золочівський суд засудив о. Пашковського на 6 місяців вязниці без припинення, покликуючись на ст. 286 § 1 к. к. (діяльність на шкоду публичного інтересу). Оборонець о. Пашковського вніс апеляцію від того присуду до суду у Львові, який увільнив о. Пашковського від вини й кари.

В Коломиї помер недавно внаслідок нещасливого випадку в рентґенольоґічнім кабінеті студент університету в Пізі, Рап. Тому що покійного вважали загально Жидом, поховали його на жидівськім цвинтарі. Тепер показалося, що Рап за життя перейшов на протестантизм. Внаслідок того наступить незабаром екстумація тлінних останків Рапа і другий похорон на християнськім цвинтарі.

Мешканка Березова Нижного, Олена Ґеник, мала поле, до якого мав претенсії громадський уряд. Перед 2-ма роками Ґеникова викопала глибокий рів на тім полі, що його казав засипати солтис громади. Щоб запротестувати проти того, Ґеникова влізла до рова, а тоді робітники засипали її аж по пахи. Перед кількома днями відбулася судова розправа, яка закінчила спір між Ґениковою і громадським урядом.

У Східниці коло Борислава в ночі з 23 на 24 с. м. невідомі бандити напали на дім Анни Дмитришин і підчас сну вбили 5 осіб, між ними 6-літню дитину. Здогадуються, що вбивства доконано на тлі родинних непорозумінь.

На Дністрі під Заліщиками відбулося 24 с. м. посвячення дорогового мосту, який лучить Польщу з Ромунією.

Волинь потребує купців і ремісників. „Товаржиство Розвою Зем Всходніх" подає, що в Кремянці на Волині потрібні крамниці з мануфактурою, зелізом, начинням, готовими убраннями для сільського населення та опалового складу. Крім того брак у місті отсих ремісників: мужеського кравця, годинникаря, кушніря, камашника і шапкаря. У Вишнівці потрібно крамниці з готовими убраннями й опалового складу.

З днем 1 жовтня зліквідують Центральне Бюро для фінансово-рільних справ, створене тому кілька літ для відповоженевих праць у рільництві. На місце зліквідованого бюра повстане звичайний виділ або реферат у міністерстві рільництва.

Ромунське міністерство народної оборони видвигнуло проект обовязкової військової служби для православних священиків та діяконів, які не приділені до парохії. Синод ромунської православної Церкви вирішить незабаром ту справу.

Гумор. — Виговорився. — Тіточко! замкни очка. — Добре, дитиночко, але пощо тобі того? — Бо татко сказав, що як ти замкнеш очка, то ми зможемо купити собі авто!

Гумор. — Ваше помешкання мусить бути дуже тісне і вузьке. — Чому так думаєте? — Я завважив, що ваш пес махає хвостом тільки згори вділ.

Осінь се час коли належить присилати передплату на слідуючий рік. Передплата прислана на цілий рік скріпляє газету не лише матеріяльно але й морально, бо дає можливість забезпечити ій постійних добірних співробітників.

В Совітах помер в таємничих обставинах Радик, якого французькі часописи називають прокуратором совітської України. (Не мішати його з Радеком).

170.000 Німців втікло дотепер з Чехословаччини до Німеччини.

Сильний буревій перейшов над Злученими Державами Північної Америки. Погибло 483 осіб, а 12.000 осіб позбавлених даху над головою. Матеріяльні шкоди перевишають 200 міліонів долярів.

Спорт. У шестих зчерги змаганнях за мистецтво львівської округи, які відбулися в неділю 25 с. м. у Львові, „Україна" виграла з сильним ярославським ВКС-ом в переконуючому відношенні 3:1 (1 : 0). Наша дружина вже давно не показала такої гарної оптично гри й такого зіграння всіх ліній. З грачів не можна виріжнити нікого, бо всі дали з себе все, що могли. На особливе признання заслугує лінія помочі, яка тепер, по зміцненні її Нойманом (б. грачем РКС), дійсно знаменита. Гра була ввесь час д. цікава. ВКС мимо програної подобався, бо амбітно грав аж до останнього свистка судді та не пописувався брутальністю. По сій перемозі „Україна" перейшла з 3-ого на 2-е місце, маючи 9 точок здобутих, 3 утрачені й відношення воріт 19 : 9. Перед нею стоїть дрогобицький Юнак. Сян сеї неділі не грав. На другий тиждень грають у Львові: Україна з Гасмонеєю та Сян з Лехією.

Гумор. — Коли суддя запитав, кілько я маю літ, я не знала в першій хвилині, що сказати, чи 24 чи 25. — Ну і що ти сказала? — 18.

Гумор. — Стрічаються два божевільні. Один з них має нарисоване колісцятко довкруги ока. — Що це таке? питає перший. — Як то що? Монокль! — Гм... а чому носиш такий намальований монокль? — Бо хочу заощадити тасьму!

Нова актуальна книжка

НАБОЖЕНСТВО до НАЙСВЯТІШОГО СЕРЦЯ

Господа Нашого Ісуса Христа

підручник для священиків уложив

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Епископ Станиславівський.

Ціна підручника 6 зл. Ст. 488 великої 8⁰

Книжку можна набути в канцелярії Епископської Консисторії в Станиславові.

ЕКОНОМІЧНІ ВСІТИ

Важне для рільників. В дні 1 жовтня с. р. припадає речинець плачення першої рати капіталу, що його винен рільник приватному вірителеві з титулу довгів, які повстали перед 1 липня 1932 р. Се рата довгу, розложеного на сплати на 14 літ. Дотепер рільники були вільні від плачення капіталових рат. Рівночасно в дні 1 жовтня с. р. рільники обовязані заплатити всі рати, яких платність вже наступила в часі вільнім від плачення рат, то зн. від 1 жовтня 1935 р. до 1 жовтня 1938. Отже коли рільник мав устійнені умовою або ореченням розємного суду речинці платности рат, припадаючих в часі, в якім обовязувала мораторія, себто в часі завішення сплати капіталу, то дня 1 жовтня с. р. мусить урегулювати всі залеглі рати з відсотками. Незаплачення рат в дні 1 жовтня с. р. може спричинити те, що вірітель приступить до виекзекування рат. Ніякі пілюгові приписи не охоронять рільника перед наслідками незаплачення рати. Одночасно пригадується, що на складання внесків у справі зменшення решти ціни купна землі та в справі зменшення решти належностей з родинних паїв остали тільки три місяці часу, бо розємні уряди будуть приймати такі внески тільки до 31. XII. 1938. („Всхуд", ч. 1882).

Ціни збіжжа на краєвих ринках впали. Подача збіжжа уміркована. Щойно в жовтні сподіються більшої подачі збіжжа з менших господарств у звязку з закінченням копання бараболь та сівбою озимин. Вивіз збіжжа з Польщі малий, калькулюється слабо й не має більшого впливу на внутрішний ринок. Збори бараболь сего року менші як попереднього року.

Деякі Рільничі Палати звернули увагу на те, що територіяльні самоуправи змагають до збільшення своїх буджетів. Се можна осягнути майже виключно збільшенням податків, яких тягар впаде на власників рільних господарств. По думці Рільничих Палат теперішне положення в рільництві зовсім не уповажняє до потягнень в тім напрямі.

В тернопільськім воєвідстві проєктується на 3 найближчі роки виконання приватної парцеляції на просторі 24.000 гектарів. Повсталоб около 2.960 нових самостійних господарств (5 га). Крім того проєктується дальший розвиток урядової парцеляції і створення 4.800 нових самостійних господарств.

В Польщі платиться від 1 літри вина 1,26 зл. податку, у Франції 5 сотиків, в Ромунії 3 сот., а в Німеччині взагалі нема такого податку.

В Італії, як і в Німеччині, істнує обовязок віддавання з господарств всеї пшениці поза дрібною скількістю, обчисленою на голову. Минулого року можна було задержати в господарстві 3 сотнари на голову, а сего року вже лише 2.5 сотнарів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Льокай ясновельможної пані.
МУЗА: Еспанський метелик.
ПАКС: Каріера і Бездомні.
РОКСІ: Переможний бій.
СТИЛЕВЕ: Я заблудив і ревія Борунського.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення" . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/8 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/8 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тина 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.